ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାଳା (ଓଡ଼ିଆ)—୨୪

ବିଚିତ୍ର ଭାରତ

(ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡ)

କବି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାଳା (ଓଡ଼ିଶା) ୨୯

ବିଚିତ୍ର ଭାରତ

(୩)

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ ଓ ବିରାଟ ପର୍ବ

ପ୍ରଣେତା :

କବି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ

ସମ୍ପାଦନା

ଡକ୍ଟର ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା ଏମ୍. ଏ.

ସାହିତ୍ୟାଚାର୍ଯ୍ୟ

ସମ୍ପାଦକ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ, ଓଡ଼ିଶା

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରକାଶକ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ, କ୍ରୀଡ଼ା ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ କର୍ମଶାଳୟ,

ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ—୧୦୦୦

୧୯୮୩

ମୁଦ୍ରଣ—

ସପ୍ତର୍ଷି ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

କଟକ—୧୦

ମୂଲ୍ୟ

ORISSAN ORIENTAL TEXT SERIES (Oriya)—29

VICHITRA BHARAT

(III)

ARANYAKA PARBA & VIRATA PARBA

by: –

Kavi Visvambhara Dasa

Edited by

Dr Bhagabana Panda, M. A.

Sahityacharya

Editor,

Directorate of Tourism, Sports & Culture

Orissa, Bhubaneswar

Published by :

Directorate of Tourism, Sports & Culture Orissa, Bhubaneswar

First Edition—1000

1983

Printed at

Saptarshi Printers

Cuttack—753010

Price—

—ସମ୍ପାଦକୀୟ—

ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଚିତ୍ର ଭାରତକୁ ଆକାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାଞ୍ଚୋଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ମୁଦ୍ରାଣାଳୟରେ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ଭାଗର ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ଭାଗଟି ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଏହି ଭାଗର ସମ୍ପାଦନାରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଇଛି ତାହାର ବିବରଣୀ ବିଚିତ୍ର ଭାରତ ପ୍ରଥମ ଭାଗ ମୁଖବନ୍ଧରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଅଛି । ମୁଦ୍ରା ପ୍ରମାଦ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ପୁସ୍ତକଟି ସୁଧୀ ସମାଜରେ ଆଦୃତ ହେବାର ଆଶା ।

ବୁଧାଷ୍ଟମୀ — ଭଗବାନ ପଣ୍ଡା

୧୪, ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୮୩ — ସମ୍ପାଦକ

ବିଷୟ ସୂଚୀ

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ

ବିରାଟ ପର୍ବ

ଆରଣ୍ୟକ ପର୍ବ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଜୟ ଜୟ ରାଧା ପ୍ରାଣନାୟକ । ଜୟ ଘନଶ୍ୟାମ କାମ[1]ଦାୟକ ॥୧॥
ଜୟ ଜୟ ଭୀମ ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ । ଜୟ ଜୟ ଭୀମ ମନ ରଞ୍ଜନ[2] ॥୨॥
ଜୟ ଜୟ ନରକ ନିବାରଣ । ଜୟ ଜୟ ନରକ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥୩॥
ଜୟ ଜୟ ଅର୍ଜୁନ ସୁପ୍ରସନ୍ନ[3] । ଜୟ ଜୟ ଅର୍ଜୁନ ସନାତନ ॥୪॥
ତୁମ୍ଭ[4] ମହିମା ଅଟଇ ବିଶେଷ[5] । ଯାହା କହି ନ ପାରିବେ ଭୁଜେଶ[6] ॥୫॥
ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତ ଆଜ୍ଞାକର[7] । ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବନ ବେହାର[8] ॥୬॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଆଗେ କହେ ସଞ୍ଜୟେ । କୁନ୍ତୀ ପଣ ରଚିଲେ[9] ତୁମ୍ଭ ପୋଏ ॥୭॥
ସର୍ବ ସମ୍ପଦ ତେଜିଣ ପାଣ୍ଡବେ । ଗିଣ କାନନେ ବିହରିଲେ ଏବେ[10] ॥୮॥
ବନବାସ ଶେଷେ ହେବ ସମର । ରଣେ ପଡ଼ିବେ ତୁମ୍ଭର କୁମର ॥୯॥
ଶୁଣି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[11] ହେଲେ ବିଷାଦ । ଚିନ୍ତି ରହିଲେ[12] ଆଣି ପରମାଦ ॥୧୦॥

---

୧ । ଖ. ନବଘନ ଶାମ ।
ଘ. ନବଘନ ଶ୍ୟାମ ।

୨ । ଙ. ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜନ ।

୩ । ଖ. ଗ-ଅର୍ଜୁନରେ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଘ. ଅର୍ଜୁନରେ ପ୍ରସନ ।

୪ । କ. ଗ ତୁମ୍ଭ ।

୫ । କ. ବିଶେଷ
ଖ. ଘ-ଅଶେଷ ।

୬ । ଖ. ସେ ଶେଷ
ଘ. କ ପାରିଲେ ଫଣିଶ ।

୭ । ଖ.ଗ. ଦିଅ କହି ।
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତେ ଦିଅ କହି ।

୮ । ଗ. ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ବନସ୍ତେ ଛନ୍ତି ରହି ।

୯ । ଗଘ. ରହିଲେ ।

୧୦ । ଖ. ସର୍ବେ ।

୧୧ । ଗ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।
ଘ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।

୧୨ । ଙ. ଚଳିଲେ ।
ଗ. ରହିଲେ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ଜଣାଇଲେ ଚରେ | ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ପଶିଲେ[1] ବନରେ ||୧୧||
କାମ୍ୟକ ନାମେ ବନେ[2] ରହିଛନ୍ତି | ବହୁ କଷ୍ଟମାନ ତହିଁ ସହନ୍ତି ||୧୨||
ଅଙ୍ଗେ ନାହିଁ ବସନ ଅଳଙ୍କାର | ଫଳମୂଳ କରୁଛନ୍ତି ଆହାର ||୧୩||
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[3] ତୋଷ ହୋଇଲା | ତହିଁ ଶକୁନି[4] ଆଇଣ ବୋଇଲା[5] ||୧୪||
ସୈନ୍ୟ ଘେନିଣ ଚାଲ ସବେ ଯିବା | ରାଜ ସମୃଦ୍ଧି[6] ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇବା ||୧୫||
ଦେଖି ଝୁରି ଝୁରି ବନେ ମରିବେ | କେଉଁ[7] ପ୍ରକାରେ ସେ ଦେହ ଧରିବେ ||୧୬||
ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ହସ ହସ | ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ଦିବ୍ୟବେଶ ||୧୭||
ରତ୍ନମୟ ରଥରେ ବିଜେ କଲା | ସଙ୍ଗ ସଇନ୍ୟ[8] ତୁରତେ ସାଜିଲା ||୧୮||
ଶଙ୍ଖ ମହୁରି ନାନାବାଦ୍ୟ ବାଜେ | ସଙ୍ଗ ସମ୍ପଦ ଘେନି[9] କଲେ ବିଜେ ||୧୯||
କିଛି ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି ପାଣ୍ଡବେ | ଧୀରେ ଧୀରେ ଚଳନ୍ତି ମତ୍ତଗର୍ବେ ||୨୦||
ଆକାଶରେ ଚଳନ୍ତେ[10] ଚିତ୍ରସେନ | ମାଡିଲା ବାହୁଅଛି ତାର ଯାନ ||୨୧||
କୁରୁଥାଟ[11] ଦେଖିଣ ସେ ପରୁର | ମାଡିଲା ସବୁ କହିଲେ ବିସ୍ତାର ||୨୨||
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବ କଲା ମହାରୋଷ | ଭ୍ରାତ ଶତ୍ରୁ କରିବ ଆଜ ନାଶ ||୨୩||
ଧନୁଶର ଧରିଣ ଚିତ୍ରସେନ | ଥାଟ ଉଗାଳିଲା ଯାଇ ବହନ ||୨୪||
ନିମିଷକେ[12] ବନ୍ଧିଲା ସନ୍ୟ ମାରି | କୁରୁ ଥାଟରେ[13] ପଡ଼ୁଅଛି[14] ହୁରି ||୨୫||
ସପ୍ତରଥୀ ଆସିଣ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ | ଗନ୍ଧର୍ବ ଶର[15] ସହି ନ ପାରିଲେ ||୨୬||

---

୧ । ଘ. ରହିଲେ ।
୨ । ଗ. କାମ୍ୟକ ବନେ ଯେବେ ।
। ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
୪ । କ. ଶକୁନି ।
ଖ. ଶକୁନି ।
୫ । ଖ. ଘ. ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କା ନାମେ କର ଉତ୍ସବ
ଦିବ୍ୟ ବେଶମାନ ସବେ ହୋଇବ ॥ (ଅଧିକପାଠ)
୬ । ଗ. ସମ୍ପଦ ।
୭ । ଖ. କେଉଁ ।
୮ । ଖ. ଦଳେ ।
ଗ. ଘ. ସଜାଣ ।
୯ । ଖ. ଗ. ଘ. ସମ୍ପଦେ ବନେ ।
୧୦ । ଖ. ଘ. କନ୍ଦରବେ ।
୧୧ । ଗ. ଘ ଥାଟ ।
୧୨ । କ. ନିମିଷକେ ।
ଖ. ଘ. ଧାବନ୍ତକେ ।
୧୩ । ଘ. ଥାଟରେ ।
୧୪ । ଗ. ପଡ଼ିଲାକ ।
୧୫ । କ. ଶର

କେହୁ ପଳାନ୍ତି କେ[1] ମୋହେ ପଡ଼ନ୍ତି । କେହୁ ରଖ ରଖ ରଢ଼ି ଛାଡ଼ନ୍ତି ॥୨୭॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[2] ପାଶେ ହେଲେ[3] ପ୍ରବେଶ । ମାନଗୋବିନ୍ଦ ମନେ[4] ମହାଦ୍ୱେଷ ॥୨୮॥
ଗଦା ପିଟନ୍ତେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଉପରେ । ରହ ବୋଲି ଧଇଲା ବାମକରେ[5] ॥୨୯॥
ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କେଶ । ଧରି ଟେକି ଘେନିଗଲେ[6] ଆକାଶ ॥୩୦॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କହିଲେ ସହଦେବ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ[7] ନେଉଛି ଗନ୍ଧର୍ବ ॥୩୧॥
ନିମିଷକେ[8] ସକଳ ସୈନ୍ୟ ମାରି । ଆମ୍ଭ ଛଟିଲେ ସେ ମହାକୋପ କରି[9] ॥୩୨॥
ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ଧର୍ମ ଏହା ଭଲ । ଅମ୍ଭ ସମ୍ପତ୍ତି[10] କପଟେ ଘେନିଲା ॥୩୩॥
ବନେ ବଞ୍ଚିଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବିପତ୍ତି । ପୁଣ ଦେଖାଇ ଆସଇ ସମ୍ପତ୍ତି ॥୩୪॥
ଆମ୍ଭେ କରନ୍ତାଇ ଯାହା ବିନାଶ । ଧାତା ଯୋଗ ସେ ପାଉଅଛି ନାଶ[11] ॥୩୫॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲେ[12] ସେ ନୁହଇ ବିଚ୍ଛି । ନ ପାରିଲା ସେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁରୁଛି ॥୩୬॥
ବାହୁଡ଼ାଇ ନେମାକୁ[13] ଆସିଥିଲା । କର୍ମ୍ମ ଗନ୍ଧର୍ବ ତାକୁ ଘେନିଗଲା ॥୩୭॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ[14] ଆଣ ହେ ବାସବ । ତାକୁ ନ ଦେଖି ନିଶ୍ଚେ ମରିବ ॥୩୮॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅତି ବେଗେ ଗଲେ । ରହ ବୋଲି ଉଚ୍ଚରେ[15] ଡାକ ଦେଲେ ॥୩୯॥
ତାହା କିଛି ନ ଶୁଣିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବ । ଦେଖି ଅତିଶୟ କୋପ ପାଣ୍ଡବ ॥୪୦॥
ତତକ୍ଷଣେ ଧନୁରେ ଦେଇ[16] ଗୁଣ । ପେଷିଲେ ସେ ମନଭେଦ ମାର୍ଗଣ ॥୪୧॥
ଆକାଶରେ ସେ ରଥ[17] ଉଗାଳିଲା । ରଥ ନ ଚଳ ଗୁଳକରେ[18] କହିଲା ॥୪୨॥
ମାତଳି କହିଲେ[19] ଚିତ୍ରସେନକୁ । ଆଜ ଯାଇ ନ ପାରିବ[20] ସ୍ୱର୍ଗକୁ ॥୪୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[21] ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସୋଦର । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଣ ଦିଅ ସାରବର ॥୪୪॥

---

୧ । ଖ. କେହୁ ।
୨ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ ।
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୩ । ଖ. ଅଗ୍ନି ହୋଇ ।
୪ । ଖ. ଗଦା ଘୂରାଇ କରି ।
ଘ. କରି ।
୫ । ଘ. ତାକୁ ରଥରେ ବାନ୍ଧିଣ ବହନ ।
ସୁଖେ ମାର୍ଗରେ ଗଲେ ସେ ଚଳାଇଣ (ଅଧିକପାଠ)
୬ । ଖ. ଟେକି ଘେନିଗଲେ ତାକୁ ।
୭ । ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ ।
୮ । କ. ନିମିଷକେ ।
ଖ. ଗ. ଘାବନ୍ତେକେ
୯ । ଘ. ୩୦ରୁ ୩୨ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଖ. ସମ୍ପଦ ।
୧୧ । ଖ. ହେଉଅଛି ନାଶ ।
ଘ. ଯୋଗେସେ ହେଉଅଛି ନାଶ ।
୧୨ । ଖ. କହେ ।
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହେ ।
୧୩ । ଖ. ନେବାକୁ ।
୧୪ । ଗ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ।
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ ।
୧୫ । ଗ.ଘ. ରହ ଭୁମ୍ଭେ ହେ ବୋଲି ।
୧୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଲେ ।
୧୭ । ଖ. ରଥ ।
୧୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଅଟକେ ।
୧୯ । ଘ. ମାତଳି କହେ ସେ ।
୨୦ । ଗ. ତ ନ ପାରେ ।
୨୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ।

ନୋହିଲେଟି ରକ୍ଷକ ତୋର ରଥ । ଅର୍ଜୁନ ଶରେ[1] ଓଗାଳନ୍ତୁ ପଥ ॥୪୫॥
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲେ କୋପକରି । ମୁକ୍ତି ନାଶନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବଇରି ॥୪୬॥
ଯେବେ ନ ବୁଝିଲେ ଯେବେ ପାଣ୍ଡବେ । କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଏହାଙ୍କୁ ରଖିବେ ॥୪୭॥
ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ଦେବ ଯେବେ ଘୁଞ୍ଚି । ନଷ୍ଟେ[2] ମଣବ ଭୂମିରେ ଯେ ପଡ଼ି[3] ॥୪୮॥
ଏତେ ବୋଲନ୍ତେ ଚିତ୍ରସେନେ[4] କେଶ । ଦେଖି ଆଗତ ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ[5] ॥୪୯॥
ଆଣ୍ଟେ ଡାକନ୍ତି ରଖ ହେ ଅର୍ଜୁନ । ତଳେ ପଡ଼ି ମରୁଛୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[6] ॥୫୦॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଶରବନ୍ଧ[7] କଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତର୍କି[8] ଗଡ଼ି ଅଇଲେ ॥୫୧॥
ପଡ଼ି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବସି । ତାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ଆସି ॥୫୨॥
ମୁକୁଟ ଥିଲା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[9] ଶିରେ । ଯାଇ ଲଗିଲା ଯୁଧିଷ୍ଠି ପଦରେ ॥୫୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[10] ପୁଣ ପାଇ ଚେତନା । ଦେଖି ପାଇଲା ବହୁତ ବେଦନା ॥୫୪॥
କମ୍ପା ଅର୍ଜୁନ ମୋତେ ଛଡ଼ାଇଲ । କମ୍ପା ଗନ୍ଧର୍ବ ଶିର ନ ଛେଦିଲ ॥୫୫॥
କମ୍ପା ନମଲି ପଡ଼ି ଯେତ୍ତ[11] ବନେ । ଆସି ପଡ଼ିଲି ଶତ୍ରୁର ଚରଣେ ॥୫୬॥
ଯେତେ କହୁଛ ପୁଣି ଉଠି ଆସି[12] । ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ କୋଳ କଲେ ବସି[13] ॥୫୭॥
ମୋହୋଠାରେ[14] ଏତେ ସ୍ନେହ ତୁମ୍ଭର । ଏନାହୋଇ ଅଇଲ[15] ବନଘୋର ॥୫୮॥
ମୋତେ ଦେଖିଲତ ଏବେ ନୃପତ । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଚଳ ହେ ଚତୁତ ॥୫୯॥
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[16] ଲଜ ପାଇଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଅନାଇ ସେ ବୋଇଲେ ॥୬୦॥
କଲ[17] ଅନେକ ମୋତେ ଉପକାର । ମନେ ଯେ ବାଞ୍ଛା ମାଗ[18] ସେନବର ॥୬୧॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କଲେ । କଥାଏ ମାଗିବ ତୁମ୍ଭେ[19] ବୋଇଲେ ॥୬୨॥
ଏହା ଶଦୋଇଥିବ[20] ତୁମ୍ଭେ ମନେ । ମଣିମୟ ମୁକୁଟ ଦେବ ଧନେ ॥୬୩॥
ଦେଇ ବୋଲି ବୋଇଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[21] । ତତ୍ତୁ ସର୍ଧାରେ କରିଲେ ଗମନ ॥୬୪॥

---

୧ । ଖ. ଘ. ଶରେ ।
୨ । ଙ. ନେଷ ।
ଗ. ନେଷ୍ଟେ ।
୩ । ଘ. ଏ ସେ ମଣ୍ଡଳୁ ଭୂମିରେଣ ।
୪ । ଘ. ଙ. ଚିତ୍ରସେନ ଚିତ୍ରସେନ ।
ଗ. ଚିତ୍ରସେନ ଓ ।
୫ । ଙ. ଶିଷ୍ୟ ।
୬ । ଙ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୭ । ଙ. ଶରବନ୍ଧ
୮ । ଙ. ଗଡ଼ି
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ଗଡ଼ି
୯ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୦ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୧ । ଘ. ଯେତ୍ତ
୧୨ । ଖ. ଘ. ଉଠି ବସି
୧୩ । ଖ. ଗ. ଘ. ଆସି
୧୪ । ଖ. ମୋହୋଠାରେ
ଘ. ମୋଠାରେ
୧୫ । ଘ. ଅଇଲ
୧୬ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୭ । କ. କର
୧୮ । ଘ. ବାଞ୍ଛା
୧୯ । ଘ. ଏକ ମାଗିବ ତୁମ୍ଭର ବୋଇଲେ
୨୦ । ଘ. ଶଦୋଇ ଥିଲେ
୨୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ

ସେନା ସନ୍ୟ ଆସି[22] ସର୍ବେ ଦେଖିଲେ । ସେହି ସମୟେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ ॥୭୫॥
ଯେଝାପୁରେ ହେଲେ ସାଇଁ ପ୍ରବେଶ । ତହିଁ ଏକଥା ନ କଲେ ପ୍ରକାଶ ॥୭୬॥
ନିରନ୍ତରେ ଚିନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ପୟର । କହେ ଅଧମ ଘନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[23] ॥୭୭॥

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ନ'ପୋଇ

ଏବେ ସାଧୁଜନେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ[1] ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଣ୍ଡବେ[2] ପାଞ୍ଚଜଣ
ତେଜିଣ ସେ ବନ କଲେକ ଗମନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନନ୍ଦୀବନ ॥୧॥
ଲତାଏ ଗହଳ ଅପୂର୍ବ[3] ନିର୍ମଳ ସୁନ୍ଦର[4] ଜଳ ଅଛଇ ତହିଁ ।
ଦିବ୍ୟ[5] ପୁଷ୍ପ[6] ଫଳ ମଣ୍ଡୁଅଛି ତଳ ମଳୟ ପବନ ଶିରେ ବହି ॥୨॥
କହେ ସହଦେବ ଶୁଣ ଧର୍ମଦେବ[6] ନନ୍ଦକେଶ୍ୱରଙ୍କ[7] ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦିବ୍ୟତରୁବର ତେଣୁ ବୋଲାଇ ଏ ନନ୍ଦୀବନ ॥୩॥
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ବହୁତ ତହିଁରେ ରହିବ ଇଚ୍ଛାକଲେ ।
ତମାଳ[8] ବନରେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଦିବ୍ୟପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ନିର୍ମି କଲେ[9] ॥୪॥
ଦିବ୍ୟ ଫଳମାନ[10] କରନ୍ତି ଭୋଜନ ଆନନ୍ଦରେ ତହିଁ ଦିନ ହର ।
ଯେତିକ ଦିନକରେ ସ୍ୱଧର୍ମି ସଙ୍ଗରେ ବୁଲିବାଇ ଗଲେ ମୃଗମାରି ॥୫॥
ଯେତିକା ହୋଇକରି ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ପୁରୀ[11] ଦ୍ରୁପଦ ନନ୍ଦିନୀ[12] ରହି ।
ଏଣୁ ସମୟରେ ଭ୍ରମି ମୃଗୟାରେ[13] ଜୟଦ୍ରଥ ପରବେଶ ତହିଁ ॥୬॥

---

୨୨ । ଘ. ଅଦ
୨୩ । କ. ଝ. ଢ. ବିସ୍ମୃତ
୧ । ଝ. ସାବଧାନେ ।
୨ । ଝ. ଦ୍ରୌପଦ ପାଣ୍ଡବ ।
ଗ. ନୃପତି ପାଣ୍ଡବ ।
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ପାଣ୍ଡବ ।
୩ । ଙ. ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
୪ । ଏ. ଘ. ସୁନ୍ଦୁ ।
୫ । ଘ. ପୁଣ୍ୟ ।
୬ । ଙ. ଘ. ସୁତ ହେ ଶୋଭେଦେବ ।
୭ । ଘ. ନନ୍ଦକେଶ୍ୱରଙ୍କ ।
୮ । ଝ. ଘ. ନବିଡ଼ ।
୯ । ଝ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ନିର୍ମିଲେ ।
ଘ. ନିର୍ମିଲେ ।
୧୦ । ଝ. ଘ. ଫଳମୂଳମାନ
୧୧ । କ. ଖ. ପୂର୍ଣ୍ଣପାଳ
୧୨ । କ. ଦ୍ରୌପଦ ।
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ।
୧୩ । ଙ. ଗ. ବନେ ଭ୍ରମିବାରେ ।
ଘ. ବନ ଭ୍ରମିବାରେ ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବାସ   ଜାଣିଣ ହରଷ   ଜନ ଆଚସାଚ[1] ନାହିଁ ଏଥି ।
ମୃଗୟା ବନୋଦେ   ଆସିଥିଲ୍ମ ମୋଦେ   ସେନ ସେ ଦଶ ସହସ୍ର ରଥି[2] ॥୭॥
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଦେଖି   ବମାନ ଉପେଖି   ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[3] ଦ୍ୱାରେ ପରବେଶ ।
ଅଧର୍ମି ପାଣ୍ଡବେ   କାହିଁଗଲେ ପୁବେ   ପଚ୍ଛାର ହୁଅଇ ହସ ହସ   ॥୮॥
ଆସନ ଦେଇଣ   ଜଳ ସମର୍ପିଣ   ଦ୍ରୌପଦୀ[4] ରହିଲେ ଯାଇ ଦୂରେ ।
ବସିବା ଆସନେ   ଅଇଲେ[5] ସେମାନେ   ପୂଜା କରିବେ ଧନ୍ଧ ବେଗରେ ॥୯॥
ଜଦ୍ୟରଥ ବୋଲେ   ଜାଣିଅଛ[6] ଭଲେ   ପଣାରେ ହାରଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହିଁ ।
କୁରୁସଭତଳେ   ପଞ୍ଚଭାଇମେଳେ   ତୁମ୍ଭ ବଦସନ ଥିଲେ ରହିଁ   ॥୧୦॥
ତୁମ୍ଭେ ଦ୍ରବ୍ୟନାସ୍ୱ   ନୃପତି କୁମାସ୍ୱ   ଏକା କର ଛାଡ଼ିଗଲେ ଆଜ୍ଞ ।
ଅସୂରେ ଦେଖନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନଅନ୍ତେ[7]   ଆମ୍ଭକୁଳେ ଉପୁଜନ୍ତା ଲଜ[8] ॥୧୧
ସେତୁ ପାଷବର   କୁମତି ପାମର   କଣ୍ଠି[9] ଗୁଣ ଅବା ସର ତୋତେ ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତେଜ   ତୁ ଶଳା ଭଜନ   ଆସି[10] କୋଳ କରୁକନା ମୋତେ ॥୧୨॥
ରସେ ରସାଇବ   ଅଙ୍କେ[11] ବସାଇବ   ଖଟିଥିବ ପାଶେ[12] ଭୃତ୍ୟପଣେ[13] ।
ତୁ ରାଜା ତନୁଜା[14] ମୁହିଁ ମହାରାଜା   ପାଣ୍ଡବେ ସରକ[15] ମୋତେ ରଣେ ॥୧୩॥
ତୁ ବଡ଼ ନାଗସ୍ୱ   ପଣ୍ଡିତ କଣ   ତେବେ ବୋଧ ନୋହେ ତୋର ଶତ୍ରୁ ।
ମୋ ସୁରତ ରସ   ଲଭ ହେବୁ ତୋଷ[16]   ଦଢବୁ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚ ଭ୍ରାତ ॥୧୪॥
ଆରେ ହେମଗାତି[17] ଘର୍ଷ[18] ଲୁହୁନେହି ମୋହରେ ଉରଜ ଦଅ ଆଣି ।

---

୧ । ଘ. ଆଚସାଚ ।
୨ । ଖ. ହାତେ ସେସମ୍ମ ସଙ୍ଗେ ବେନଗଥି ।
ଗ. ହାତେ ସେ ସନ୍ଧ ସଙ୍ଗ ଛତ୍ର ରଥି ।
ଘ. ହାତେ ସନ୍ଧ ସଙ୍ଗେ ଅଛ ରଥି ।
୩ । କ. ପୁର୍ଣ୍ଣଶାଳା ।
ଗ. ପଦଦ୍ୱାଳ ।
ଘ. ପର୍ଣ୍ଣପାଳା ।
୪ । ଘ. ଦୃପତ୍ତ ।
୫ । ଖ. ମିଳିଲେ ।
ଘ. ଅଇଁବେ ।
୬ । ଗ. ଘ. ଜାଣିଅଛୁ ।
୭ । ଗ. ଦେଖିଲେ ଅସୁରେ ନଅନ୍ତେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଘ. ଦେଖିଲେ ଅସୁରେ ନଅନ୍ତେ ବେଗରେ ।
୮ । ଖ. ଲାଜ ।
୯ । ଖ. କେଉଁ ।
୧୦ । ଖ. ଗ. ଘ. ହସି ।
୧୧ । ଗ. ଘ. ଉରେ ।
୧୨ । ଖ.ଘ. ତୋତେ ।
୧୩ । ଗ. ଉରରେ ବସାଇ ରସରେ ରସାଇ
ଖଟୀଥିବ ତୋତେ ଭୃତ୍ୟପଣେ ।
୧୪ । ଖ.ଗ.ଘ. ଆତ୍ମଯା ।
୧୫ । ଖ.ଘ. ସମକ ।
୧୬ । ଖ.ଗ ଘ. ରସେ ଲଭିଣ ହରଷେ ।
୧୭ । ଖ. ରେ କନକଗାତୀ ।
ଗ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗାତୀ ।
୧୮ । କ. ଘର୍ମ ।

କେନ ବାହୁ ଗଳେ ଛନ୍ଦ[1]ମତ ଖେଳେ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ୍ତ ଗଣି ଗଣି ॥୧୫॥
ତୁମ୍ଭ ଦୟାବନ୍ତ ମୁଁ ଅତି ଆରତ ଦିଅ ତୋ ଅଧରାମୃତ ପାନ[2] ।
ରମଣୀ ଭୂଷଣ ରଖ ମୋର ପ୍ରାଣ ଅନୁଗ୍ରହ କର ରତିଦାନ[3] ॥୧୬॥
କହନ୍ତି ଦ୍ରୌପଦୀ[4] ତୁ ଦୁଃଶୀଳାପତି ବନ୍ଧୁ ବେଭାରରେ ଆମ୍ଭେ ସହୁ ।
ଶୁଣିଲେ ପାଣ୍ଡବେ ଜୀବନ ଯେତେବେ ପଳାରେ ପାମର କମା ରହୁ ॥୧୭॥
ଶୁଣି ସିନ୍ଧୁରାଜ ପାଇ ମହାଲାଜ ବଳେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରିଆଣି[5] ।
ବସାଇ ରଥରେ ଗମଇ ପଥରେ[6] ଝୁରେ ଶୋକ କରେ ରାମାମଣି ॥୧୮॥
ଧର୍ମ ପୁରୋହିତେ ସେ ପଥେ ଆସନ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଏ ଅସମ୍ଭବ ରୀତି[7] ।
ଜୟଦ୍ରଥ ଆଗେ ଉଗାଳଣ ବେଗେ ବୋଇଲେ[8] ଛାଡ଼ରେ ମହାସତୀ ॥୧୯॥
ଜୟଦ୍ରଥ ବୋଲେ ଏକା ଏବେ[9] ଥିଲେ ଦେଖିଲେ ଅସୁରେ ଯେଣପାନ୍ତେ ।
ଆମ୍ଭପୁରେ ଏବେ ଥାନ୍ତୁ[10] ଏ ପାଣ୍ଡବେ ପଛେ ନେବେ ବନବାସ ଅନ୍ତେ[11] ॥୨୦॥
ପୁରୋହିତେ କହେ ନାଶିବୁ[12] ତୁମ୍ଭେ ଜାଣିଲେ ପାଣ୍ଡବ ବୀରସବ ।
ବୋଲେ ଜୟଦ୍ରଥ ମୋର ଏକହାତ[13] ଗୋଟାକୁ ପାଣ୍ଡବେ ନାହିଁ[14] ସମ ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ. ଛନ୍ଦୀବାହୁ ବଳେ ଭିଡ଼ି
ଗ. ବଳେ ଭିଡ଼ି
ଘ. ବଳ ଭିଡ଼ି
୨ । ଗ. ତୁ ତ ଦୟାବନ୍ତ ମୁଁ କ୍ଷୁଧା
ଆରତୀ ଦିଅ ଅଧରୁ ଅମୃତପାନ
ଘ. ତୁ ଦୟା କରନ୍ତ ମୁଁ କ୍ଷୁଧା ଆରତ
ଦିଅ ଅଧର ଅମୃତ ପାନ
ଗ. ଦୟାବନ୍ତ
୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ରୂପଟେ ଦେଇ ସୁରତି ଧନ
୪ । ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଗ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୫ । ଗ. ଘ. ପାଞ୍ଚାଳିକି ଲାଜ ବଳେ ଧରିଣ ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଣି ।
ଗ. ଦ୍ରୁପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୬ । ଖ. ଗ. ଘ. ପନ୍ଥରେ
୭ । ଖ. ଧୌମ୍ୟ ପୁରୋହିତେ ଆସନ୍ତେ ରୂପଟେ
ପଥେ ଦେଖିଲେ ଏମନ୍ତ ରୀତି ।
ଗ. ଘ. ପୁରୋହିତେ ଆସନ୍ତେ ରୂପଟେ ପଥେ
ଦେଖନ୍ତେ ଏମନ୍ତ ରୀତି ।
ଘ. ଦେଖିଲେ
୮ । ଖ. ଗ. ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୯ । ଖ. ଏବେ
ଘ. ଏକେ
୧୦ । ଘ. ଥିବେ
୧୧ । ଖ. ଗ. ନର୍ଦ୍ଦିନ୍ତେ ନେବେ ବନବାସ ସେଠେ
ଗ. ନେବେ
୧୨ । ଖ. ଘ. ମରିବୁଟି
୧୩ । ଖ. ବାମହାତ
ଗ. ଧ୍ୱେଳା ମୋର ହାଥ
୧୪ । ଖ. ନୁହନ୍ତି
ଗ. ଘ. ନୋହେ

ନୋହଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯେବନ୍ତ ତୋ ପ୍ରାଣ ବେଗେ ପଳାଅରେ ମୂର୍ଖବାଇ[୧] ।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ବର ମୂର୍ତ୍ତି ସେ ସୁନ୍ଦର କହ ଯା ପାଣ୍ଡବ [୨]ପାଞ୍ଚଭାଇ ॥୨୨॥

ଧର୍ମ[୨] ସୁବେଷ୍ଟବେ ଧାଇଁଲେ[୩] ତୁରିତେ ନନ୍ଦବନେ ହେଲେ[୪] ପରବେଶ ।
ବୁଲି ଅରଣ୍ୟରେ ଡାକନ୍ତି ଉଚ୍ଚରେ ତନ୍ବୀ ନ ଦେଖିଲେ ପଣ୍ଡୁଶିଶୁ[୫] ॥୨୩॥

ମୃଗ ଗଣ୍ଡା ମାରି ଧରି[୬] ଘରକରି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।
ନ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ[୭] ସେ ଆକୁଳମତ ଖୋଜନ୍ତି[୮] କାନନ ପର୍ବତ ॥୨୪॥

ସୁବେନ୍ନତ ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣେ ଶବଦ[୯] ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପାଶେ ହେଲେ[୧୦] ପରବେଶ ।
ଜଦ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟପଣ ଦ୍ରୌପଦୀ[୧୧] 'ହରଣ ଶୁଣିଣ ପାଣ୍ଡବେ କଲେ ରୋଷ ॥୨୫॥

କହେ ଧର୍ମସୁତ ପାଞ୍ଚ ଭ୍ରାତ[୧୨] ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଆଣ ଆମ୍ଭ ପାଶ ।
ଦୁଃଶୀଳା ନିମିତ୍ତ[୧୩] ଛେଜ କୋପଶତ[୧୪] ଜଦ୍ୟରଥର ନଧରି ଦୋଷ ॥୨୬॥

ଶୁଣି ନୃପବ୍ରାତ ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତ[୧୫] ଭୀମସେନ ଶୂନ୍ୟେ ଗଲେ ଉଡ଼ି ।
ଜଦ୍ୟରଥ ସନ୍ୟ ଦେଖି କୋପମନ ଉଚ୍ଚେ ଦେଲେ ଶବେ ଘୋର ରଡ଼ି[୧୬] ॥୨୭॥

ଉପାଡ଼ି ଦ୍ରୁମବର ଯେତେ ସନ୍ୟଚାର ନିମିଷକେ ନିବାରିଲେ[୧୭] ସବୁ ।
ଜଦ୍ୟରଥ ଦୃଷ୍ଟି ଡାକେ ଆରେ ବାଇ[୧୮] ରହ ରହ ଦେଖିବା ତୋ ଗର୍ବ ॥୨୮॥

ଦୈବ ସମ୍ମୁଖରେ ମିଳିଲେ ପାଖରେ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ।
ଭୀମସେନ ଯାଇ[୧୯] ଆଗେ ଓଗାଳିଲ ବୋଲନ୍ତି ଆଜ କାଳିକି ଯିବ ॥୨୯॥

---

୧ । ଖ. ଗ. ମୂର୍ଖବାଇ
୨ । ଖ. ଯୋନ୍ୟ
୩ । ଗ. ମିଳିଲେ
୪ । ଖ. ଗ. ଦ. ଯାଇ
୫ । ଗ. ଘ. ଆହେହ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି
ଏବେ ଦିଶ ନେଇଛି ସୁରଥ ସିନ୍ଧ୍ୟ
ଘ. ସୁତି
୬ । ଖ. ଗ. ନେଣି
୭ । ଖ. ଗ. ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୮ । ଖ. ଲୋଡ଼ନ୍ତି
୯ । ଘ. ବେଗେ
୧୦ । ଖ. ଗ. ଗମିପେଣ
ଘ. ପମିପେ
୧୧ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଗ. ଦ୍ରୁପଦ
୧୨ । ଘ. ଯାଅ ରେ ଭ୍ରାତେ
୧୩ । ଖ. ଦୁଃଶିଳା ନିମନ୍ତ୍ର
ଘ. ଦୁଃଶିଳା ନିମିତ୍ୟ
୧୪ । ଖ. ଦୁଃଶିଳା ନିମନ୍ତେ ଛେଜ କୋପଶତେ ।
ଗ. ଦୁଃଶୀଳା ନିମିତ୍ତେ କଲ କୋପଶତ ।
୧୫ । ଖ. ଘ. ଗଲେକ ତୁରିତ ।
୧୬ । ଖ. ଗ. ଘ. ଅତି ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରେ ଦେଲେକ
ରଡ଼ି ।
୧୭ । ଖ. ସହାରିଲେ ।
ଘ. ନିମିଷକେ ଉପାଡ଼ିଲେ ।
୧୮ । ଖ. ଡାକନ୍ତିରେ ଭାଇ ।
ଗ. ଘ. ଜଦ୍ୟରଥକୁ ଦ୍ୱିଜ ଡାକେ ଅରେ ଭାଇ ।
ଘ. ଡାକନ୍ତିରେ ।
୧୯ । ଘ. ଧାଇଁ ।

ଦେଖି ଜୟଦ୍ରଥ ତେଜ୍ୟାକରି ରଥ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[1] ଘୁଡ଼ ପଳାଇଲା ।
ପବନ କୁମର ବଡ଼ାଇଣ କର କେଶ ଧରି ଶୂନ୍ୟେ ଟେକଟେଲା ॥୩୦॥
କସ୍ତୁଡ଼ନ୍ତେ ଶିଳେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହିଲେ[2] ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଉକରି ।
ପକାଇ ମହୀରେ ଘୋଷରନ୍ତି[3] ଧୀରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ କଳେବର ॥୩୧॥
ଉପାଡ଼ିଲେ ଦାଢ଼ି ଛଣ ଦେଲେ ଗୋଡ଼ ସାତଗଗ[4] କଟିଲେ ମୁଣ୍ଡକେଶ ।
ଲୁପଡ଼େ ପ୍ରହାର ଦନ୍ତଭଗ୍ନ କରି କଲେ ତାହାଙ୍କୁ[5] ପ୍ରପଞ୍ଚ ବେଶ ॥୩୨॥
ନାରାଜ ଘେନିଣ[6] କଳା ଲଗାଇଣ କପାଳେ[7] ଅକ୍ଷର ଲେଖିଛନ୍ତି ।
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ଭୃତ୍ୟର ପ୍ରଭୃତ୍ୟ ନାଗ ନରସୁର[8] ଜାଣିଛନ୍ତି ॥୩୩॥
ତାହାର ପୁରତେ ମିଳି ପୁରେଶ୍ବରେ[9] ବୋଲନ୍ତି ପରି ଜୟଦ୍ରଥ ।
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ତୋହୋର କେଉଁଣେ ଗଲାବୀର ଦଶୁ ଅସୁନ୍ଦର[10] ସମରଥ ॥୩୪॥
ପଚାରନ୍ତି[11] ଭୀମ ଆରେ ତୁ ଅଧମ ଆମ୍ଭ ଭୃତ୍ୟ ବୋଲି କହ ତୁଣ୍ଡେ ।
ମୋର ଜାନୁତଳେ ଗଳିଜାଅ ବେଳେ[12] ବେଣକର ଦେଇ ଯିବୁ[13] ମୁଣ୍ଡେ ॥୩୫॥
ଶୁଣି ଜୟଦ୍ରଥ କରି ସନମତ ଶିରରେ ଯୋଡ଼ିଲା[14] ବେଣକର ।
ଭୀମ ଜାନୁତଳେ ଗଳାଇଲେ ବଳେ[15] ପଳାଇଲା ତହୁଂ ଖରତର ॥୩୬॥
ଅଭିମାନ ପାଇ ରାଜ୍ୟକୁ ନ ଯାଇ ଦୂରବନେ ମିଳି[16] ତପ କଲା ।
ଶପୂନ ଭୋଜନ ତେଜି ପ୍ରକମ୍ପନ[17] ସଦାଶିବ ରୂପ ଲୟେ[18] କଲା ॥୩୭॥

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ।
୨ । ଖ. ଗ. ଘ. ନେଇ ଅର୍ଜୁନ କହଇ ।
୩ । ଖ. ଘୋସାରିଲେ ।
ଘ. ଘୋଷାଡ଼ିଲେ ।
୪ । ଖ.ଘ. ସାତଟିଲି ।
୫ । ଖ.ଗ.ଘ. କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ।
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ତୀକ୍ଷ୍ଣନାରାଚେଣ ।
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. କପୋଳେ ।
୮ । ଖ. ଭୃତ୍ୟ ଏହୁ ସତ୍ୟ ଜାଣିପୁର ଲୋକେ
ଘ. ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ।
୯ । ଖ. ମିଳିଲେ ପୁରତେ ।
ଗ. ଜାଣି ପୁରେ ହିତେ
୧୦ । ଗ. ଦଣ୍ଡୁ ସୁନ୍ଦର ।
ଘ. ତର୍ପିଲୁ ସୁନ୍ଦର ।
୧୧ । ଗ. ବୋଲନ୍ତିରେ ।
ଘ. ବୋଇଲେକ ।
୧୨ । ଖ.ଗ.ଘ. ହେଲେ ।
୧୩ । ଗ. ଦେଇଥିବୁ ।
ଘ ଯୋଡ଼ିଥିବୁ ।
୧୪ । ଖ.ଗ. ଶିରେ ଯୋଡ଼ିକରି
୧୫ । ଖ. ଗଳିଗଲା ହେଲେ
ଗ. ବେଳେ
ଘ. ଗଳିଗଲେ ବଳେ
୧୬ । ଖ. ଦୂରବନେ ଯାଇ ।
୧୭ । ଗ.ଘ. ତେଜିଲେ ବହନ ।
୧୮ । ଗ.ଘ. ରୂପେ ଲୟକଲା ।

ତନ୍ତୁଂ ସ୍ଥଣବାରେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ[1] ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ସେନ କାଢ଼ୁଥଲେ ।
ଗିର ଗହନରେ ହରଷ ମନରେ[2] ଇଚ୍ଛା ସୁଖେ ଯାଇଁ ବହରିଲେ ॥୩॥
ରାଧା ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ନାମ କୃପାସିନ୍ଧୁ[4] ଚରଣ ଯୁଗଳେ ମୋର ଆଶ ।
ଅଧମ ପାମର ଦାନ ବଶୁମ୍ବର ସୁଜନେ ଶୁଣି ନଧର ଦୋଷ ॥୩୪॥

——

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଳ

ଏବେ ଶାଦୁଷେ[5] ଶୁଣ ହରଷେ ପାଣ୍ଡବ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।
ଚେଜ ସେ ବନ କଲେ ଗମନ ଯେନ ନୃପ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ[6] ॥୧॥
କେବଣ ବନେ ରହନ୍ତ ଦନେ ସେଠାରୁ[7] ଯାନ୍ତ ଚଳ ।
କାହିଁରେ ମାସେ କାହିଁ ବରଷେ ରହନ୍ତ ସବେ ମିଳି[8] ॥୨॥
କାହିଁରେ ତୀର୍ଥ ଚହିମା ଦେଖି ତହିଁ କରନ୍ତ ସ୍ନାନ ।
କେବଣ ବନେ ଫଳ ଭୋଜନେ ସୁଖେ ନଅନ୍ତ ଦନ[9] ॥୩॥
କାହିଁ ବନରେ ଗଣ୍ଡାକୁ ମାରି[10] ତୋଷନ୍ତ ପିତୃକୁଳ ।
କେବଣ ଦନେ[11] ମୃଗୟା କରି ବଞ୍ଚିଲେ ଶୀତକାଳ ॥୪॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ଯେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱଭବେ
୨ । ଙ.ଗ.ଘ. ମହାତୋଷକରେ
୩ । ଗ.ଘ. ତହିଁ
୪ । ଖ.ଘ. କୃପାରସ ସିନ୍ଧୁ
ଗ. କୃପାମୟ ସିନ୍ଧୁ
୫ । କ. ଶୁଅଟେ
ଏବେଟହିଂ ଗଣେ
ଘ. ହରଷେ
୬ । ଗ. ଦୋହୃତ
୭ । ଖ.ଘ. ତହିଁରୁ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଯାଦବସେ କାହିଁ
ରହନ୍ତ ମିଳି ।
୯ । ଖ.ଘ. ଆନନ୍ଦେ ନେଲେ
୧୦ । ଗ.ଘ. କେବଣ ବନେ ଗଣ୍ଡା ମାରିଣ
୧୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ବନେ ।

କେବଣ ବନେ ପୁଷ୍ପ ଶୋଭନ ଅଙ୍ଗେ ଦ୍ରୁଅନ୍ତ ମଣ୍ଡି ।
କେବଣ ବନେ ସୁସ୍ୱାଦ[1] ଫଳ ଭୋଜନେ କ୍ଷୁଧା ଖଣ୍ଡି ॥୫॥

ଏମନ୍ତେ ନଇମିଷ[2] ଅରଣ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ ପାଇ ହେଲେ ।
ବନ ଗହନ[3] ଦେଖି ନର୍ମଳ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସିଲେ ॥୬॥

ଦେଖିଲେ ଚୂତ ବନରେ ବନପ୍ରିୟ କରୁଛନ୍ତି ସ୍ୱନ ।
ଦେଖି ପନସ ବନ[4] ହରଷ ହରୁଛନ୍ତି[5] ସର୍ବମନ ॥୭॥

ଦେଖିଲେ କାହିଁ ତମାଳ ମାଳ ଆବୋରି ଅଛି କେକୀ[6] ।
ତହିଁ ଦେଖିଲେ ମୟୂର ନୃତ୍ୟ କରଇ ପୁଚ୍ଛ ଟେକି[7] ॥୮॥

ଦେଖିଲେ ସାଳ ଅଶ୍ୱ ବୃଣାଳ ଉଦୁମ୍ବର ଅଶର୍ନ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ଲକ୍ଷବଟ ପିପ୍ପଳ[9] ପିଚୁ ମର୍ଦ୍ଦ ଚନ୍ଦନ ॥୯॥
ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ଖଦ୍ରାକ୍ଷ ଲେମ୍ବୁ ଜମ୍ବୀରି[10] ।
ଦେଖିଲେ ଟଭା ଦଣଇ ଶୋଭା କମଳା କରଣୀର[11] ॥୧୦॥
ଦେଖିଲେ ଚୁରୁଅନା ପାଟଳ ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ କୁନ୍ଦ ମନ୍ଦାର ବୃନ୍ଦ ସେବତୀ କନଅର ॥୧୧॥[12]

---

୧ । ଖ. ସୁସ୍ୱାଦୁ
୨ । ଗ. ନୈମିଷା
ଘ. ନଇମିଷ୍ୟା
୩ । ଘ. ଗହନ
୪ । ଖ. ବନପ୍ରିୟ
ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ପନସ ବନପ୍ରିଅ
୫ । ଘ.ଘ. କରୁଛି
୬ । ଖ. ମାଳ ମାଳ ତମାଳ ଅବୋରି ଅଛି କେକି
ଗ. ତମାଳମାଳ ତମାଳତମ ଆବୋରି ଅଛି କେକି
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ମତଭରଣ କାହିଁ ନାଚଇ ପୁଚ୍ଛ ଟେକି ।
୮ । ଖ. ପ୍ରସନ୍ନ
ଗ. ବଚାଳ ଦ୍ରୁମ୍ବୁର ଅସନ
୯ । ଖ.ଗ. ବଟି ପିଆଳ
ଘ.
୧୦ । ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ଘୁରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଦ୍ରାକ୍ଷା ଜମ୍ବୁ ବଦାର
ଗ. ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ଘୁରଦାର ଦ୍ରାକ୍ଷ ଜମ୍ବୁ ବଦାର
ଘ. ଦେଖିଲେ ଅର୍ଜୁନ ସଂସୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଜମ୍ବୁ ବଦାର
୧୧ । ଖ. ଦେଖିଲେ ବଦର୍ଶ ରମ୍ଭା କପିଥ ମଉଳ ଜମ୍ବୀର ।
ଘ. ଦେଖିଲେ ବଦାର୍ଶ ରମ୍ୟ କପିଥ କମଳ ଜମ୍ବିର
୧୨ । ଗ. ଦେଖିଲେ ଶୁମନ ହରେ ତହିଂ ଅଛି ସୁମନ କୂଳ । ଦେଖିଲେ ମଲ୍ଲି ମାଲତୀ ଯୂଥ କୁନ୍ଦ ବକୁଳ ॥
ଘ. ଦେଖିଲେ ମନ ହରଇ ତହିଂ ଅଛି ସୁମନ-କୂଳ । ଦେଖିଲେ ମଲ୍ଲି ମାଲତୀ ଯୁଥୀ କୁନ୍ଦ ବକୁଳ ॥

ଦେଖିଲେ ମଲ୍ଲୀ   ମାଳତୀ ବଲ୍ଲୀ   କୁଣ୍ଡଅନା ବକୁଳ
ଦେଖି ସରସୀ   ବହୁ ପ୍ରଶଂସି   କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତି ହଂସକୁଳ ||୧୨||[୧]
ବକ କାରଣ୍ଡ   ହୋଇଣ ଝୁଣ୍ଡ   କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି ପକ୍ଷଂ ।
କମଳ କୁଳ   ମାଳ ଉତ୍ପଳ   ଫୁଟି ଅଛନ୍ତି ଚକ୍ଷଂ ||୧୩||
ମଧୁପ ମଦେ   ଝଙ୍କାର ନାଦେ   ରଙ୍ଗେ କରନ୍ତି କେଳ ।
ଅତି ନିର୍ମଳ   ଶୀତଳ ଜଳ   ଗମ୍ଭୀର ନୂହେ କଳ ||୧୪||
ଦେଖିଲେ କୁଞ୍ଜ   ଲତିକା ପୁଞ୍ଜ   ଦିଶନ୍ତି ମନୋହର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ   ମୁକତି ଧାମ   ପଢନ୍ତି ସାରିକା ଶାର ||୧୫||[୨]
ଦେଖି ସିସୁଆଁ[୩]   ଉପରେ ଶୁଆ   କୂଳ ଅଛନ୍ତି ବସି ।
ଲଭି ଆନନ୍ଦ   ପରମା ନନ୍ଦ   ନାମ ଲୁଅନ୍ତି ଘୋଷି ||୧୬||[୪]
ଦେଖିଲେ ହରି   କଣ୍ଟକ ଧରି[୫]   କାନ୍ଧଂରେ ମୃଗକୁଳ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ବରାହ   ତେଜିଣ ମୋହ   କରୁଅଛନ୍ତି ଖେଳ ||୧୭||[୬]
ଦେଖିଲେ ବୃକ୍ଷ   କାନ୍ଧଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ[୭]   ବାନର ମାଳ ମାଳ ।
ଦେଖିଲେ ଶଶ୍ୟ   କୁରଙ୍ଗ ଶଶା   କାନ୍ଧଂରେ[୮] ଏକ ମେଳ ||୧୮||
ଦେଖି ସେ ବନ   ହରଷ ମନ   ଅତି ନିର୍ମଳତର ।
ବହଇ ମନ୍ଦ   ସୁଗନ୍ଧ ସିତ   ବେନ ସମୀର ଧୀର[୯] ||୧୯||

---

୧ । ଦେଖିଲେ କୁଣ୍ଡଅନା ପାଟଲ ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ ପାଟ ଅଶୋକ ଯୂଥ ସେବତୀ କରବୀର ।
ଘ. ଦେଖିଲେ କୁଣ୍ଡଅନା ପାଟୋଳି ମାଧବୀ ନାଗେଶ୍ୱର ।
ଦେଖିଲେ ପାଟ ଅଶୋକ ଯୂଥ ସେବତୀ କରବୀର (ଅଧିକ ପାଦ)
ଙ. ଦେଖିଲେ ଭୃଙ୍ଗକୁଳ ମଧ୍ୟରେ ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନି କରେ । ଦେଖିଲେ କୁଞ୍ଜଲତା ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ସାରିକାରେ ॥
ଚ. ଦେଖିଲେ ଭୃଙ୍ଗକୁଳ ମଧ୍ୟରେ ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନି କରେ ।
ଦେଖିଲେ କୁଞ୍ଜଲତା ଉପରେ ସୁନ୍ଦର ସାରିକାରେ
୨ । ଙ.ଗ.ଘ. ୧୩ରୁ ୧୫ ପଦ ପୁସ୍ତକ ନାହିଁ ।
୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ଶୁଆ
୪ । ଙ.ଗ.ଘ ଦେଖିଲେ ନାରିକେଳ ଗ୍ରାମରେ ବାଘ୍ରୀ ବଗରେ ରସି ।
୫ । ଖ.ଘ. ଧରେ
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେଖିଲେ ବ୍ୟାଘ୍ର ବରାହ କରୁଅଛନ୍ତି ଗୋଳ ।
୭ । ଖ.ଘ. ଖେଳନ୍ତି
ଗ. ଅଛନ୍ତି
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ସମାଖୁରଙ୍କ କାନ୍ଧଂ ହୋଇଛୁ ।
୯ । ଖ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତହୁ ନିର୍ମଳରେ ।
ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପ୍ରସରେ ବହେ ମନ୍ଦ ସମିରେ ।
ଗ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତି ନିର୍ମିତ ତର । ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପରେ ବହେ ମନ୍ଦ ସମୀର ॥
ଘ. ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟ ସଲିଳ ଅଛୁ ଅତି ନିର୍ମଳ ତରେ । ଦେଖିଲେ ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ ପ୍ରସରେ ବହେ ଗନ୍ଧ ସମିର ॥

ଦେଖିଲେ ତପୀ କୁଳର ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ବହୁତ ଅଛୁ ।
ହେଲେ[1] ଆନନ୍ଦ[2] ଚିତ୍ତ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ପଙ୍କଜାକ୍ଷୀ ॥୨୦॥
ଏଣୁ ସମୟେ ବାରତା ପାଇ ଅଇଲେ ସର୍ବ ଋଷି ।
ବ୍ୟାସ ବଶିଷ୍ଠ ଅଙ୍ଗିରା ଭରଦ୍ୱାଜ କଶ୍ୟପ ଆସି ॥୨୧॥
ଦୁର୍ବାସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ[4] ଅଗସ୍ତି ।
ବସର୍ବାସୁତ ସନକ ଜୟନ୍ତ ସେ ମହା[5] ପୌଲସ୍ତି ॥୨୨॥
ଏ ଆଦି ଆଠ ସହସ୍ର[6] ଋଷି ପ୍ରବେଶ ଆସି ହେଲେ ।
ପାଣ୍ଡବେ ଜଣେ ଜଣେ କରିଣ ଋଷିଙ୍କି ପୂଜା କଲେ ॥୨୩॥
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ କର ଯୋଡ଼ିଣ ଋଷିଙ୍କି ପଚ୍ଛରିଲେ[7] ।
ଏ ବନ ସ୍ଥଳ[8] ଅତି ନିର୍ମଳ କେମନ୍ତ[9] ପ୍ରକାଶିଲେ[10] ॥୨୪॥
ମୋହର ଚିତ୍ତ ଅତି ଉସତ[11] ରହିବ ଏ ବନର ।
ତୁମ୍ଭେ ମାନସେ ମୋତେ ହରଷେ[12] କହିବ ଜ୍ଞାନସାର ॥୨୫॥
ତୁମ୍ଭର ଥିବ[13] ଚରଣେ ସେବ ହରିବ ମୂର୍ଖ ମନ ।
ମୋ ପାଶେ ପ୍ରେବେ[14] ରହିବା ହେବେ ସକଳ ତପୋଧନ[15] ॥୨୬॥
ଶୁକ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣିମା ରାଏ ପୂର୍ବେ ଦକ୍ଷର ଯାଗେ ।
ଈଶ୍ୱର ଛଳେ ପାର୍ବତୀ ଯାଗ କୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଲେ ରାଗେ ॥୨୭॥
ସେ ହେମବନ୍ତ[16] ଘରେ ଜନମ ହୋଇଲେ ପୁରେ[17] ଆସି ।
ଏହି ବନେଟି ତପ ସାଧିଲେ[18] ଶତେ ବରଷ ବସି ॥୨୮॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ହେଲି ।
୨ । ଗ. ଆନନ୍ଦ ।
୩ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ।
୪ । ଝ. ଦୁର୍ବାହ୍ୟା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସନେକ ମାର୍କଣ୍ଡ.
ଗ. ଦୁର୍ବାସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ମାର୍କଣ୍ଡେଜ
ଘ. ଦୁର୍ବାସା ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଜନକ ଅଗସ୍ତ୍ୟ
୫ । ଖ. ବେଦ ସହସ୍ର ଅତିମହା
ଗ. ଜନ୍ତୁ ଅତୀମହା
ଘ. ବହର୍ବାସୁକ ବେମ ଦନସ୍ତ ଅତିମହା
୬ । କ. ଅଠାସି ସହସ୍ର
ଖ. ଆଠ ସହସ୍ର
୭ । ଘ. ପଚ୍ଛରନ୍ତି
୮ । ଝ. ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ଭଲୁ
୯ । ଖ ଭଲୁତଲକେ
୧୦ । ଘ. ଏ ବନ ଅତି ନିର୍ମଳ ଯାର କେମନ୍ତେ ପ୍ରକାଶନ୍ତି ।
୧୧ । ଖ. ମନ ଅତି ଲୋଭିତ
ଗ.ଘ ଅତି ଆନନ୍ଦ
୧୨ । ଖ.ଗ. ତୁମ୍ଭ ମାନସେ ପୁଣ୍ୟା କଣ
ଘ. ପୁଣ୍ୟା କର
୧୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ
୧୪ । ଖ.ଗ.ଘ. ମୋର ନିକଟେ
୧୫ । ଗ. ତପେଧନ
୧୬ । ଖ. ହୈମବନ୍ତରେ
୧୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ପୁଣ
୧୮ । ଖ. ସାଧିତେ

ମହାଦେବଙ୍କୁ ହରି ହୋଇଣ ପିତା ମନ୍ଦରେ ଥିଲେ ।
ଚାବଙ୍ଗ ଅନୁମାନ ପାଇଣ ବାହାରି ଚଢୁଂ ହେଲେ ॥୨୯॥

ଈଶ୍ବର ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ଗଜବଦନ କୋପକରି ।
କାଶୀପୁର ସେ କଲେ ଦହନ କୁଣ୍ଠ ମନରେ[1] ଧରି ॥୩୦॥

ସେ ପୁର ଭୂଚ୍ଛା କରିଣ ଆସି ଶିବଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ।
ଚାବଙ୍ଗ ଶିବଗଣ ସଙ୍ଗତେ ଈଶ୍ବର ଚଳିଗଲେ ॥୩୧॥

ସେ କାଶୀକ୍ଷେତ୍ରବର[2] ହୋଇଲା ରହିଲେ ବିଶ୍ବନାଥ ।
ଏଣୁ ଏ[3] ବନ ଅତି ନିର୍ମଳ ଦେଖ ହେ ନରନାଥ ॥୩୨॥

ତେଣୁ ସେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଏ ବନ ନପାରୁ କେହି ତେଜି[4] ।
ସୁସ୍ବାଦ ଫଳ ନିର୍ମଳ ଜଳ ସଦା ବସନ୍ତ ଭଜି[5] ॥୩୩॥

ଆପଣ ଏବେ ବଞ୍ଚନ୍ତୁ କରି[6] ଭାଇ ଭାରିଜା ସେନ ।
ରହି[7] ଏ ବନେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ସେନ ସକଳ ମୁନି ॥୩୪॥

ତୁମ୍ଭର ପ୍ରିୟ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ବନବାସୀ ।
ଶ୍ରୀ[8] ରାମାୟଣ କହିବୁ ଅମ୍ଭେ ସନ୍ତୋଷେ ଶୁଣ ବସି ॥୩୫॥

ଶୁଣି ନୃପତି ହରଷମତି ରହିଲେ[9] ତହିଂ ପୁରି ।
ଭାଇ ଭାରିଜା ସେନ ହରଷେ ରହିଲେ ସେ ବନରେ[10] ॥୩୬॥

ଅଠାଶି ସହସ୍ର ଋଷି ରହିଲେ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ।
ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ନିତି ବିବିଧ ପରକାରେ[11] ॥୩୭॥

---

୧ । ଖ.ଘ. ହୃଦରେ ।
୨ । ଙ. କାଶିପୁର ଛନ୍ଦ ।
୩ । ଖ. ତେଣୁ ସେ
ଘ. ତେଣୁ ଏ ।
୪ । ଘ. ଅଟେ
୫ । ଖ.ଗ. ମଳୟବାତ ଯାକ
ଘ. ମଳୟବାତ ଆଦି
୬ । ଙ.ଘ. କରି
୭ । ଖ.ଗ. ରହ
୮ । ଙ.ଗ.ଘ. ସେ
୯ । ଖ. ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଲେ
ଗ.ଘ. ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ହରଷ ହୋଇ ରହିଲେ
୧୦ । ଖ. ତହିଂରେ ରହିଲେ ନୃପବର
ଗ.ଘ. ନୃପବର
୧୧ । ଘ. ପ୍ରକାରରେ

ସପତ କାଣ୍ଡ[1] ଶ୍ରୀ ରାମାୟଣ କହନ୍ତ[2] ଶୁକମୁନ ।
ସୁଧର୍ଷ୍ଣି ଦେବ ଶୁଣନ୍ତ ତାହା ସକଳ ଋଷି ଘେନ ॥୩୮॥
ଯେଉଁ ଭାବରେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ପଣ୍ଡୁସୁତେ ।
ପଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ ରାଜ ସମ୍ପତ୍ତି ନ ପଡ଼ଇ ସେ ଚିତ୍ତେ ॥୩୯॥
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଚରଣ ଯୁଗଳ[4] ହୃଦରେ କରି ଆଶ ।
କହେ ଭାରଥ ଦିବ୍ୟ ଚରିତ ଯେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[5] ଦାସ ॥୪୦॥

———

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ହିରଣ୍ୟ ପୁରରେ ନିବାତ କବଚ[6] ନାମରେ ଦୈତ୍ୟ ରାଜନ ।
ଅମର ନଗରକୁ ଧାଡ଼ି ଦେଲା ସେ ସାଜିଣ ସର୍ବ ସଇନ[7] ॥୧॥
ନାରଦେ କହନ୍ତେ ସକଳ ସୁରଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସୁର[8] ନୃପତି ।
ଆକୁଳ ହୋଇଣ କର ଯୋଡ଼ିକରି[9] ଜଣାଇଲେ ବେଦପତି[10] ॥୨॥
ନିବାତ କବଚ[11] ସମରେ ଆସୁଛି ସାଜିଣ ସକଳ[12] ବଳ ।
ବାହୁଡ଼ାଣି ବେଳ ଧାଡ଼ିଦେଲା ସର୍ଗକୁ[13] ନାଶ ଗଲେ ଦେବକୁଳ[14] ॥୩॥

---

୧ । ଖ. ସପତଖଣ୍ଡ
୨ । ଗ. କହନ୍ତି
୩ । କ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪ । ଖ.ଘ. ଚରଣ ଯୁଗ
୫ । କ. ବାଂଶ୍ୱମ୍ବର
୬ । ଖ.ଘ. ନିବାତକବଚ
ଗ. ନିବାତ କବଚ
୭ । କ. ହିରଣ୍ୟ
ଖ. ପୋଥିରେ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
୮ । ଘ. ଦେବ
୯ । କ. ଜାଣିଣି
୧୦ । ଘ. ଦେବପତି
୧୧ । ଗ. ନିର୍ଘାତ କପଟ
ଘ. ନିବାତ କପଟ
୧୨ । ଖ.ଘ. ଅସୁର
୧୩ । ଖ. ବାହୁଣବେଳ ଧାଡ଼ି ଦେଲେକ ସେ
ଗ. ବାହୁଣବେଳ ଧାଡ଼ିଦେଲା ସ୍ୱର୍ଗେ ସେ
ଘ. ବାହୁନ୍ତଣ ବେଳ ଧାଡ଼ି ଦେଲାଣି ସେ
୧୪ । ଗ. ଦେବବଳ

ସ୍ୱର୍ଗ ଛାଡ଼ି ଆମ୍ଭେ କାନ୍ଥଂରେ ରହିବୁଁ[1] ଆଜ୍ଞା ଦେବା ବେଦବର ।
ତୁମ୍ଭରେ ଶରଣ ପଶିଲୁ ସକଳେ ରକ୍ଷା କରିବା ଅମର ॥୪॥

ବିଧାତା ବୋଇଲେ ଶକ୍ରା ଦୂରକର[2] ନିବାତ[3] ଦେବ ନିଧନ ।
ମାତଲ ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ଚଢ଼ି ଯାଇ ଆଣନ୍ତୁ ବୀର ଅର୍ଜୁନ[4] ॥୫॥

ଧାତା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ମାତଳି[5] ତୁରିତେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟକୁ[6] ଗଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କ ଛାମୁରେ[7] ସମସ୍ତ କଥା ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥୬॥

ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ଥିଲା ନିବାତ କବଚ ନାମେ ଅସୁର ।
ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ଧାଇଁଦେଲା ଉପୁରେ ଭାଜିଲେ ସକଳ ସୁର ॥୭॥

ପିତାମହ ଶ୍ରୀ ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲେ ଆରତେ ଅମର ପତି ।
ସେଦେବ ନିବାତ କବଚ ଉପୁରେ ଭାଜିଲା ଅମରାବତୀ ॥୮॥

ପୁରନ୍ଦରଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ଅଛି ଅର୍ଜୁନ ।
ମାତଳିକି ପେଷି ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ଆଣ ବନ୍ଦନ ॥୯॥

ଏହା ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀ ଛାମୁକୁ ମୋତେ ବରଗିଲେ ସୁନାଶିର ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ॥୧୦॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କ ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କରି ରଥରେ ବସିଲେ ।
ପଲକ ମାତ୍ରକେ ଅମର ମଣ୍ଡଳେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ[9] ॥୧୧॥

୧। ଙ.ପ. କହିବୁ
୨। ଖ.ଗ.ଘ. ଦୂର କରି
୩। ଘ. ନିବାତ
୪। ଙ. ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ।
ଗ. ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ।
ଘ. ମାତଳି ପୁଷ୍ପକ ରଥରେ ବସାଇ ନେଇ ଆସନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ।
୫। ଘ. ମାତଳି
୬। ଖ. ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ
ଗ. ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ
ଘ. ନୈମିଷ୍ୟା ଅରଣ୍ୟେ
୭। ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ପୂଜା କରିଣ
ଗ.ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଆଜ୍ଞା ମାଗିଣ
୮। ଖ.ଗ.ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ଜୁନ ପାଶକୁ ବିଦାକରି ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ଅମର ।
ଖ.ଘ. ନିବାତ ଅସୁର ସମରେ ମାରିଣ ରକ୍ଷାକର ପୁରନ୍ଦର ॥
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କରି ମେଲାଣି ହେଲେ ଭୂପେ ।
ବରବେଶ ହୋଇ ରଥେ ବସେ ବଳେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତ ॥
୯। ଖ.ଗ.ଘ. ପୋଥିର ୮-୧୧ ପଦ ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ ।

ଦେଖିଲେ ଘୋର ଗର୍ଜନ ଗାଉ ତାଙ୍କ[1] ସୁର ଅସୁର ସମର ।
ଅଷ୍ଟ ଦିଗପାଳ ଯେନ ସ୍ୱର୍ଗ ପାଳ ମାରନ୍ତ ରଣେ[2] ଅସୁର ॥୧୨॥

ରଥ ତେଜ କରି ସୁନାଶିର ପାଦେ ଅର୍ଜୁନ କଲେ ପ୍ରସନ ।
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ କହନ୍ତି ଦେବ ରାଜନ ॥୧୩॥

ଦେଖ ଏ ନିବାତ[3] ଅମର ନାଶଇ ଯେନଣ ଅସୁରକୁଳ ।
ସେହାକୁ ମାରିଣ ରକ୍ଷାକର କନା ବାରେ ଏ ସ୍ୱର୍ଗମଣ୍ଡଳ[4] ॥୧୪॥

ଏହୁ କାରଣେ ମାତଳି[5] ପେଷିଣ ଅଣାଇଲେ ପରମେଷ୍ଟି ।
କହୁ କହୁ କଲ ନିବାତ କବଚ[6] ଇନ୍ଦ୍ର ପରେ ଶର[7] ବୃଷ୍ଟି ॥୧୫॥

ଅର୍ଜୁନ ଧନୁ ନାରାଚ କରେ ଧରି ବସିଲେ ପୁଷ୍ପକ ରଥେ[8] ।
ମାତଳି ରଥ ବାହୁଣ ନିବାତଙ୍କୁ[9] ଉଗାଳିଲେ ଯାଇ ପଥେ ॥୧୬॥

ଅଇରାବତ ଆରୋହି ସହସ୍ରାକ୍ଷ ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନ ।
ଅର୍ଜୁନ ପଛରେ ରହିଛନ୍ତି ସର୍ବେ ଯେନ ଯେ ଯାହା ସଇନ ॥୧୭॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବ୍ୱର୍ଣ୍ଣି ନିବାତ[10] କହଇ ଚଳା ପଳାରେ ପାମର[11] ।
ନିମିଷ[12] ମାତ୍ରକେ ମାରି ତୋର ମାଂସ ଭକ୍ଷିବେ ଦେଖି ଅସୁର[13] ॥୧୮॥

ଚଉଦ ଭୁବନ ଜିଣିଲୁ ମୁଁ ବଳେ[14] ତୁ ମୋତେ ଉଗାଳୁ ଆସି ।
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ କେହୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଭିତରେ ଯାଉଛୁ ପଶି ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ଅମର ମଣ୍ଡଳେ ମିଳାଣ ଦେଖନ୍ତି ।
୨ । ଗ. ଶୁଭ
୩ । ଗ. ନିବାତ
୪ । କ. ସର୍ଗମଣ୍ଡଳ
୫ । ଗ. ମାତଳିଙ୍କି
ଘ. ମାତେଲିଙ୍କ
୬ । ଖ.ଘ. ନିବାତ କପଟ
ଗ. ନିବାତ କପଟ
୭ । ଗ. ସର
ଘ. ଷର
୮ । ଗ. ପୁଷ୍ପକରଥ
ଘ. ପୁଷ୍ପେକରଥ
୯ । ଖ. ବାହାନ୍ତେ ନିବାତକୁ
ଗ. ନିବାତକୁ
୧୦ । ଖ.ଗ. ନିବାତ
ଘ. ନିବାତ
୧୧ । ଖ.ଗ.ଘ. ମାନବ
୧୨ । ଗ.ଘ. ନିମିଷଂ
୧୩ । ଖ. ଦାନବ
ଗ. ଦାନେବ
ଘ. ମୋର ଦାନବ
୧୪ । ଖ. ଏବେ
ଗ. ମୁଁ ଜିଣି ଅଇଲି ।

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ମୋହୋର ନାରାଜେ[୧] ହୋଇବୁ ଆଜ ନିଧନ[୨] ।
ପ୍ରାଣଗଲା ସମସ୍ତରେ ମୋ[୩] ଛାମୁରେ ପଡ଼ିଲୁ ଦୈତ୍ୟ ରାଜନ ॥୨୦॥
ଶୁଣିଣ ନିବାତ ବାହୁଣ ନାରାଚ[୪] ପେଷିଲାକ କୋପଭରେ[୫] ।
ଧନଞ୍ଜୟ କେତି ଶତ ଶର ଯୋଖି[୬] ଦୂରନ୍ତୁଂ ଛାଡ଼ା ନବାରେ[୭] ॥୨୧॥
କ୍ରୋଧେ ଦୈତ୍ୟେଶ୍ୱର ପେଷି ଶତଶର ଅହଙ୍କାର୍ଯ୍ୟ ସମର କଲା ।
କଲା ଅନ୍ତ୍ରସର ଟେକ ଆସେ ଫେର ଆକାଶ ଶଣି ଘୋଟିଲା[୯] ॥୨୨॥
ପେଷି ବୀରବର ଖଗେଶ୍ୱର ଶର[୧୦] ସର୍ପଙ୍କୁ ସେ ଦେଲା ଗିଳି ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବାର ପେଷିଲେ ଅଗ୍ନିଶର ଦୈତ୍ୟଶର ଗଲା ଜଳି[୧୧] ॥୨୩॥
ବଜ୍ରମୂନା ଶର[୧୨] ପେଷିଲେ ପାର୍ଥିବ ଦୈତ୍ୟ ଉପରେ[୧୩] ପଡ଼ିଲା ।
ନିମେଷ[୧୪] ମାତ୍ରକେ ମୋହରେ ପଡ଼ିଣ ଜାବ ରଡ଼ିଏ ଛାଡ଼ିଲା ॥୨୪॥
ଦଶକୋଟି ଦୈତ୍ୟ ଛେଦିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦଶବାଣ ପେଷିକରି
ମୋହ ଘୁଞ୍ଚି ପୁଣ ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ଚିନ୍ତାକଲା ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥୨୫॥
ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନ ନ ମାନ ଅଇଲି ନିଶ୍ଚେ ଗଲା ମୂର୍ଖି ନାଶ ।
କେମନ୍ତେ ପୂର୍ବେ ମୃଖରୁ ଉଦ୍ଧରିବ[୧୫] ଭାଳଇ ମନେ ରାକ୍ଷସ ॥୨୬॥

---

୧ । ଭ. ନାମରେକେ
ଗ.ପ. ନାହିଁରେ
୨ । ଗ. ଦୁହିଁ
୩ । ଗ. ପ୍ରାଣେଗଲା କେଲେ ତୋହୋର
ପ. ପ୍ରାଣେଗଲା କେଲେ ମୋହୋର
୪ । ଗ. ନିବାତ ସନ୍ନଦ୍ଧେ ନାରାଚ
ପ. ସନ୍ନଦ୍ଧେ ନାରଚ
୫ । ଗ. ନିବାତ ସନ୍ନଦ୍ଧେ ନାରାଚ ପେଷିଲାକ
କୋପ କରି
ପ. କୋପ କରି
୬ । ଖ. ଶତଶରେ ଯୋଖି
ପ. ଧନଞ୍ଜୟ କେତି ଶତଶରେ ଯୋଖି
୭ । ଖ.ପ. ଯେଖି ଦୂରୁଁ ଛାଡ଼ି ନବାରେ
୮ । ଖ.ଗ. ନିବାତେ ଦୈତ୍ୟ ଶତଶର ଯୋଖି
ଅଗ୍ରଷ୍ଠ
୯ । ଖ.ଗ. ଅସ୍ତ୍ରଶର କଲା ଫେରୁ ଟେକା ସର୍ପ
ଅକାଶ ଘୋଟି ଅଇଲା
ପ. ଅସ୍ତ୍ର ସନ୍ଧାନକଲା ଫେଣୀ ଟେକା ସର୍ପ ଅକାଶ
ଘୋଟୀ ଅଇଲା
୧୦ । ଖ.ଗ.ପ. ଗରୁଡ଼ାଶର ପେଷିଲେକ ଅର୍ଜୁନ
ଗ.ପ. ସର
୧୧ । ଖ.ଗ.ପ. ଅନଳଶର ପେଷିଲେକ ଅର୍ଜୁନ
ଦୈତ୍ୟଶର ଗଲା ଜଳି
ଗ.ପ. ସର
୧୨ । କ.ଗ.ପ. ସର
୧୩ । ଖ.ଗ.ପ. ହୃଦରେ
୧୪ । ଗ.ପ. ନିମିଷ
୧୫ । ଙ. ଉଦ୍ଧରିବ
ଗ. କାଳମୃତ୍ୟୁ ଉଦ୍ଧରିବ
ପ. ଉଦ୍ଧରିବି

ଧଣ ଧନୁଶର[୧] ସମର କରଇ କଣ୍ଟିତ ଦେ ଶ୍ବରଜନ[୨] ।
କୁହୁକ ଶର ପେସିଲ ସେ ନିବାତ ନିବାକୁ ଚାହାଁ[୩] ଅର୍ଜୁନ[୪] ॥୨୭॥
କୁହୁକ ସମସ୍ତେ ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଘେନ ନିବାତ[୫] ଗଲେ ପଳାଇ ।
କୁହୁକ ନିବାଶ ଦୈତ୍ୟକୁ ନ ଦେଖି ଧନଞ୍ଜୟ[୬] ପଚାରଇ ॥୨୮॥
ବାସବ ବୋଇଲେ ଭୟ କରି ତୋତେ ପଳାଇଗଲେ ଅସୁର[୭]
ନିର୍ଭୟ ପୁରେ ପଶିଲେ ନ ମଣିବ ଉଗାଳ ହେ ବୀରବର ॥୨୯॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତେ[୮] ମାତଳି[୯] ଭୂରତେ ସ୍ବର୍ଣ ଅଶ୍ବ ଚଳାଦେଲେ[୧୦] ।
ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ନିବାତ କବଚ ଆଗେ ପ୍ରଥ ଉଗାଳିଲେ[୧୧] ॥୩୦॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ନିପତ ହୋଇଲେ ରଖିବକି ତୋର ପ୍ରାଣ[୧୨] ।
କ୍ଷତିଅପଣ ଥିଲେ ମୋହୋ ସମ୍ମୁଖରେ ରଣ୍ଟକର ଭୂଷ୍ଟ[୧୩] ରଣ ॥୩୧॥
ଶୁଣିଣ ନିବାତ[୧୪] ଧନୁଶର ଧରି ଅସଂଖ୍ୟ[୧୫] ସମର କଲେ ।
ତମିର ସହସ୍ରେ ଅନ୍ଧକାର କରି ସନ୍ୟ ଘେନି ପଳାଇଲେ ॥୩୨॥
ଦେବେ ଡାକ ଦେଲେ ପଳାଇ ଗଲେଟି ନିବାତ କପଟ[୧୬] ବୀର ।
ତମିର ନାଶି କ୍ରୋଧେ ଧନଞ୍ଜୟ[୧୭] ପେଷି ମନଭେଦ ଶର ॥୩୩॥
ପଞ୍ଚ ପଥକୁ ନିରୋଧ କରି ରଖ ନିବାତ[୧୮] ସବ ଦନୁଜ ।
ମନଭେଦ ଶର[୧୯] ଯାଇ ନିରୋଧିଲେ[୨୦] ରହିଲେ ଅସୁରରାଜ ॥୩୪॥

---

୧ । ଘ. ଧନୁସର
୨ । ଝ.ଗ. କେହୁ ସ୍ତର୍ପିନ
୩ । ଖ. ନିବାତ ନିବାରନ୍ତେ ତା
ଘ. ନିବାରନ୍ତେତା
୪ । ଗ.କୁହୁକ ସର ପେଷିଲେକ ନିବାତ
ନିବାରନ୍ତ ଅରଯୁନ ।
୫ । ଖ ଗ. ନିବାତ
୬ । ଘ. ଧନଯଁଯ୍ର
୭ । ଖ.ଘ. ଅଶୁର
୮ । କ.ଘ. ଆଗ୍ୟାଂରେ
ଗ. ବୋଇଲେ
୯ । ଘ. ମାତେଳୀ
୧୦ । ଖ.ଘ. ଛାଡ଼ିଦେଲେ
ଗ. ମେଲିଦେଲେ
୧୧ । ଖ.ଗ. ଅର୍ଜୁନ ଜାଇଣ ନିବାତକୁ ଉଗାଳିଲେ
୧୨ । ଖ ଗ.ଘ. ନିପତ ହୋଇଣ ପଳାଇ ଯିବେକି
ରହିବ ତୋହୋର ପ୍ରାଣ
୧୩ । ଖ.ଘ. ମୋର ସମୁଖରେ ରହିଣ କରଗୁ
୧୪ । ଗ ନିବାତ
୧୫ । ଖ. ସୁଣି ନିବାତ ଧନୁଶର ଧରଣ ଅସଂଖ୍ୟ
୧୬ । ଖ.ଗ. ନିବାତ କପଟ
୧୭ । ଖ.ଗ.ଘ. ବିନାଶି କୋପେଣ ଅର୍ଜୁନ
୧୮ । ଗ. ପଞ୍ଚପଥ ନିରୋଧି କରି ରଖିଲୁ ନିବାତ
୧୯ । କ.ଗ.ଘ. ସର
୨୦ । ଗ ଘ. ନିନଭେଦ ଜାଇଣ ସିଂଗା କଲ

ପଥ ନ ପାଇଣ ଆକୁଳ ହୁଅନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ମିଳଲେ ଯାଇ ।
ଅସୁରଙ୍କୁ ଦେଖି ଖାସ ଶରମାନ[୧] ପ୍ରହାର କଲେ ବସାଇ ॥୩୫॥
ତିନକୋଟି ସେନା[୨] ବାଇଶି[୩] ଷଉଣି ସନ୍ୟ ସବୁ ଫଦାଇଲେ ।
ନିବାତ କବଚ[୪] ସନ୍ୟ ହତ ଦେଖି ଅଦ୍ଭୁତ ସମର କଲେ ॥୩୬॥
କ୍ରୋଧରେ ଅର୍ଜୁନ ପଶୁପତ ପେଷି ଛେଦିଲେ ନିବାତ[୫] ମୁଣ୍ଡ ।
ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ରଡ଼ପ୍ରେ[୬] ଗ୍ରହିଲା କମ୍ପିଲା ସାତ[୭] ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ॥୩୭॥
ଦେଖି ସର୍ବଦେବେ ଜୟେ ଜୟେ କଲେ ବ୍ରହ୍ମା[୮] ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଶିରେ ପୁଷ୍ପ ଆଣି ବରଷନ୍ତି ॥୩୮॥
ଅର୍ଜୁନ ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇ ସମରୁ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ[୧୦] ।
ସକଳଦେବେ ପଛୁଆର କରଣ ଆସ୍ଥାନକୁ[୧୧] ସେହିଗଲେ ॥୩୯॥
ସଭା ମଣ୍ଡାଇଣ ବସିଲେ ଆନନ୍ଦେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦ୍ୟ[୧୨] ବଜାନ୍ତି ।
ସେ ସଭାତଳରେ ଅପସରବୃନ୍ଦ ଅପୂର୍ବ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ॥୪୦॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କୋଳେ ବସାଇ ବାସବ ବାନ୍ଧିଲେ[୧୩] ରତ୍ନ କଣ୍ଠୀ[୧୪] ।
ଲଲାଟକୁ ବାନ୍ଧି[୧୫] ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ନାମ ଦେଲେ ସେ କିରୀଟୀ[୧୬] ॥୪୧॥
ଧାତା ଆଜ୍ଞାରେ ପୁରନ୍ଦର[୧୭] ପୂଜିଲେ ଶ୍ୱେତ ଖୁର ଅଶ୍ୱ ଦେଇ ।
ବରଷ୍ଟ ବୋଇଲେ ଆଜୁ ତୋର ନାମ ହୋଇଲା ଶ୍ୱେତ ବାହନ[୧୮] ॥୪୨॥

---

୧ । କ.ଗ.ଘ. ଶରମାନ
୨ । ଘ. ସେନା
୩ । ଙ. ବାଇଶ
୪ । ଖ.ଚ. ନିବାତ କବଚ
୫ । ଖ.ଗ.ଘ. ନିବାତେଣ
୬ । ଖ. ନିବାତ
୭ । ଖ.ଗ.ଘ. କମ୍ପିଲେ ତିନି ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ. ଦେବ
୯ । ଖ. ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି
ଗ. ବୃଷ୍ଟି
ଘ. ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି
୧୦ । ଖ.ଘ. ସମରୁ ବାହୁଡ଼ିଲେ
୧୧ । ଖ. ଆସ୍ଥାନକୁ
୧୨ । ଖ. ପୁରେ
ଘ. ଦୁନ୍ଦୁଭି ପୁରେ
୧୩ । ଖ.ଗ.ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ
୧୪ । ଘ. କିରଟି
୧୫ । ଖ.ଗ. ଲଲାଟ ଅନାଇ
୧୬ । ଖ.ଘ. କିରଟି
୧୭ । ଖ. ବୃତ୍ରହା
ଗ. ବୃତ୍ରହା
ଘ. ବୃଷପର୍ବା
୧୮ । ଖ.ଗ. ଶ୍ୱେତ ବାହନ
ଘ. ଶ୍ୱେତବାହାନ

ଙ୍ଗରଥ ସମରେ ଏ ଅଶ୍ୱ ଯୋଗବ କଡଯୋଷ ଶତାଙ୍କରେ ।
ମହା ପ୍ରଳୟରେ ବିନାଶ ନୁହନ୍ତି[1] ବଜ୍ର ନ ଭେଦେ ଶସ୍ତ୍ରରେ[2] ॥୪୩॥

ଈଶ୍ୱର ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସାଧୁ ସାଧୁ ତୋର କର୍ମ ।
ଦେବଗଣ କୋଳେ ବହଲି ଦେଲେ ସବ୍ୟସାଚୀ[3] ତୋର ନାମ ॥୪୪॥

କର ଯୋଡ଼ିକରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହନ୍ତି[4] ସୁନାଶିରଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ[5] ।
ଯିବି ବନବାସେ ଭୋ ପ୍ରଭୁ ହରଷେ[6] ଆଜ୍ଞା ଦେବା କୃପାଚିତେ ॥୪୫॥

ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ନିବାତ କୁମର ହିରଣ୍ୟ କବଚ[7] ଥାର
ପିତା ଅଭିମାନେ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ଆସି କଣିକ ଯିନା ସମର ॥୪୬॥

ଧୃଷ୍ଟି ଦେବଙ୍କୁ ବାରତା ଦେବା ସେ ବଶିଷ୍ଠ ଋଷିଙ୍କ ହାତେ ।
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[9] କାରଣେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସ୍ୱର୍ଗେ ଥିବା ଜନାକେତେ ॥୪୭॥

ନିବାତ ମାଗଣ ଅମର ରଖିଲେ[10] ମାଗ ମାଗ ମୋତେ ବର ।
ଶୁଣି ଅରଜୁନ[11] ବେନିକର ଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପିଅର[12] ॥୪୮॥

କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ[13] ମୋତେ[14] ଆଣିଦେବା ହେବ ଅଭେଦ କବଚମଣି[15] ।
ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ ବଜ୍ର ଛତ୍ରିଶ[16] ସେ ଏ ତିନି[17] ମୋର ମାଗୁଣି ॥୪୯॥

ଶକ୍ର ବୋଇଲେ ନିଶ୍ଚୟେ ଆଣିଦେବ ସୁମରିବୁ ଯେତେବେଳେ ।
ଅନେକ ଉଛବ କରନ୍ତି[18] ବାସବ ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ଧରି କୋଳେ ॥୫୦॥

ଉର୍ବଶୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବଦନ ଦେଖିଣ[19] ମଦନେ ହେଲା କାତର[20] ।
ନୃତ୍ୟରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଏକାନ୍ତେ ବସିଲା ଜାଣିଲେ ତା ସୁନାଶିର ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ପ୍ରଳୟେ ଏ ବିନାଶ ହୁଅନ୍ତି
୨ । ଘ. ବଜ୍ର ନ ଭେଦିବ ଶରେ
୩ । ଗ. କୁଳେ ବସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସବ୍ୟସାଚି
ଙ. କୁଳେ ବସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସବ୍ୟସାଚି
୪ । ଙ.ଘ. ଭଣନ୍ତି
୫ । ଖ.ଗ.ଘ ଅଗ୍ରେ
୬ । ଗ. ନିଜ ବନବାସେ ଯାଉଅଛୁଂ ଆମ୍ଭେ
ଘ. ନିଜ ବନବାସେ ଯାଉଅଛୁ ମୁହିଁ
୭ । ଖ. ନିବାତି କବଚ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
ଗ. ନିବାତ କୁମର ହିରଣ୍ୟ କବଚ
ଘ. ନିବାତ କବଚ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
୮ । ଖ.ଗ.ଘ ରେ 'ସେ' ପଦ ନାହିଁ
୯ । ଗ.ଘ ହିରଣ୍ୟ କବଚ
୧୦ । ଙ.ଘ. ରଖିଲା
୧୧ । ଖ.ଘ. ସବ୍ୟସାଚି
୧୨ । ଗ. ପୋଥିରେ '୪୮' ପଦଟି ନାହିଁ
୧୩ । ଙ.ଗ.ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ
୧୪ । ଗ. ଦେବ
୧୫ । ଖ.ଗ କବଚ
୧୬ । ଖ.ଗ. ବେନି ବଜ୍ର ଚର୍ମ
୧୭ । ଘ. ଏ ତୁରି
୧୮ । ଖ. କୁସ୍ତବ କରନ୍ତି
ଗ.ଘ. କରନ୍ତି
୧୯ । ଗ. ଦେଖିଣ
୨୦ । ଖ.ଗ. ଅଥିର

ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ନେଇ[1] ମାଜଣା[2] କରାଇ ପୀୟୂଷ[3] ଭୋଜନ ଦେଲେ ।
ଅପୂର୍ବ[4] ମଣ୍ଡପରେ ଶୟନ କରାଇ ଉର୍ବଶୀକି ପେଷିଦେଲେ[5] ॥୫୨॥
ବହୁତ ବିନୟ[6] କରିଲେ ଉର୍ବଶୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କଲେ ନିରାଶ ।
ପର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କରେ ନ ବଳଇ ମୋ ଚିତ୍ତ[7] ଏବେ ଯାଅ ପିତାପାଶ ॥୫୩॥
ନଶି ଶେଷ ଦେଖି ନିରାଶ ହୋଇଣ ଉର୍ବଶୀ କରଇ କୋପ ।
ମୋତେ ନିନ୍ଦା କଲୁ ଯେଣୁ ମୋର ଶାପ ହୁଅ ନପୁଂସକ ରୂପ ॥୫୪॥
ଏତେ କହି ଚିତ୍ତୁଂ[8] ଅପସରିଗଲା ରଜନୀ ହେଲା ପ୍ରଭାତ ।
ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦର୍ଶନ କଲେ ଯାଇ ପୁରୁହୂତ[9] ॥୫୫॥
ଶାପ[10] ଜାଣି ଏଣୁ ଉର୍ବଶୀ ଅଣାଇଂ କୋପେ ଶାପ୍ୟ[11] ଦେଇଥିଲେ ।
ବେଦନକର ଯୋଡ଼ି ଭୟେ ଅପସର ବଡ଼ୈଜାକୁ ଜଣାଇଲେ ॥୫୬॥
ବନବାସ ଅନ୍ତେ ଗୋପ୍ୟ ରୂପ ଧରି ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ରହିବେ ।
ତହିଁ ନପୁଂସକ ହୋଇଣ ବରଷେ[12] ବୃହନ୍ନଳା ବୋଲାଇବେ ॥୫୭॥
ବିରାଟ ନନ୍ଦନୀ[13] ଉତ୍ତରା[14] ବାଳୀକି ଶିଖାଇବେ ନୃତ୍ୟଗୀତ ।
ପୂର୍ବେ ମୋହୋର ଶାପ[15] ତୁମ୍ଭର ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସେ କାଳେ ହୋଇବେ ହିତ ॥୫୮॥
ସୁନାସୀର ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ[16] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହିଁ ରହିଲେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ଅପସରଙ୍କ[17] ମେଳେ ରହି[18] ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ସେ[19] ଶିଖିଲେ ॥୫୯॥

---

୧ । ଖ. ନେଇଲ
୨ । ଗ.ଘ. ମାର୍ଜନା
୩ । ଖ.ଘ. ଅପୂର୍ବ
୪ । ଖ. ରତ୍ନ
୫ । ଗ. ପେଷିଲେ
୬ । ଗ,ଘ. ବିନତେ
୭ । ଙ. ମୋ ମନ
୮ । ଖ.ଘ. ବୋଲି ଅପସରି ଚିତ୍ତୁଂ
୯ । ଗ. ପୁରନ୍ଦରେ
ଘ. ପୁରନ୍ଦର
୧୦ । ଘ. ଶାପ୍ୟ
୧୧ । ଖ.ଘ. ଶାପ
ଗ. ସାପ
୧୨ । ଖ.ଗ.ଘ. ହୋଇବେ
୧୩ । ଙ. ନନ୍ଦନ
୧୪ । ଘ. ଉତ୍ତରୁ
୧୫ । ଘ. ସାଧ୍ୟ
୧୬ । ଖ. ଆନନ୍ଦ (ଅଧିକ)
୧୭ । ଘ. ଅପସରାଙ୍କ
୧୮ । ଖ.ଗ. ଅପସରାଙ୍କ ମେଳେ ଥାଇ
ଘ. ତହିଁ
୧୯ । ଗ.ଘ. ନୃତ୍ୟ ଗୀତହିଁ

ଆସ୍ତାର ଖରୁ ହୃଦସ୍ୟ[1] ଘନସାର ସେ ନାମ ଚତୁରାକ୍ଷର ।
ଧର୍ମଙ୍କ[2] ନନ୍ଦନ ହରି ପୂର୍ବ ପରମାନନ୍ଦ କୃପାସାଗର ॥୨୦॥
କାରଣ ପୁଣ୍ୟ ଜନରେ ଲୋକନରେ କଷ୍ଟରରେ ଦୟାକର[3] ।
କାରଣ ପୂଣ୍ୟ ଜନରେ ଲୋକନରେ କଷ୍ଟରରେ ଦୟାକର[4] ॥୨୧॥
ନୟନର ବଂସୁ ସେ ଅଶେଷ ବାସ ଆନନ୍ଦ ନର ବନ୍ଦନ ।
ନୟନର କଂସ[5] ସେ ଅଶେଷବାସ ଆନନ୍ଦନର ବନ୍ଦନ[6] ॥୨୨॥
ରଢ ମାର ପରତରେ ଆଦ୍ୟ ରଖ ଗଢ ପଢମାନଙ୍କୁ[7] ।
ଗଢ ନ ଦେଲେ କ ଗଢ ଆଜ ଅଛୁ ଏ ଘନ ବଶ୍ୱମ୍ବରଙ୍କୁ[8] ॥୨୩॥

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର କାମୋଦୀ

ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[9] ଦୁଆରେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ବଜପେ କରିଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନ ।
ଭୀମସେନ ନକୁଳ ପାଶେ ଅଛନ୍ତି । ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ॥୧॥
ଦ୍ରୌପଦୀ[10] ଉଭାହେଲେ ସନ୍ନିଧେ[11] ଆସି । ଉଚେଣ ସହଦେବ ଉଠିଲେ ହସି ।
ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ତର୍କି କଲେ ବହୁର । କାହାର ପାଇଂ ହାସ[12] ହେଲା ଏହାର ॥୨॥
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବୋଲେ ମୋତେ ହସିଲ । ପଶାରେ ହାରି ଯେବେ ବନେ ପଶିଲ ।
ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ମୋତେ କରଇ ହାସ[13] । ଯେତେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ମନ ନଜରେ[14] ତୋଷ ॥୩॥

---

୧ । କ. ଅନ୍ତର୍ଯାମୀରୁ ହୃଦ
୨ । ଖ.ଗ.ଘ ମହାଙ୍କ
୩ । ଖ.ଗ. କାହିଁକି କୃପାନକର
ଘ. କାହିଁକି କୃପା ନ କର
୪ । ଖ.ଗ. କାହିଁକି କୃପା ନକର
ଘ. କାହିଁକି କୃପା କର
୫ । ଖ.ଗ.ଘ ନନ୍ଦକଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଅତ
ବାହବ ଅହେଶକ୍ରନ୍ଦନ
ଙ. ବାସଦେବ
୬ । ଘ. ଜନନି
୭ । ଖ.ଗ. କେତେମାନଙ୍କ ହରି ଆଦ୍ୟ ରଖି ପଢ
ପଢମାନଙ୍କୁ
ଘ. ରଢି ମାବଡର ହରି ଆଦ୍ୟ ରଖି
ପଢମାନଙ୍କୁ
୮ । ଖ. ମହାଯମଙ୍କ ଗୋସ୍ୱା
୯ । ଖ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳ ମଧ୍ୟରେ
ଗ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳ ଦୁଆରେ
ଘ. ପୂର୍ଣ୍ଣସାଳା ମଧ୍ୟରେ
୧୦ । ଗ.ଘ. ଦ୍ରୁପଦି
୧୧ । ଘ. ସନ୍ନିଧ
୧୨ । ଙ. ହାସ୍ୟ
୧୩ । ଙ. ହାସ୍ୟ
୧୪ । ଙ. ନୁହଇ

ଦ୍ରୌପଦୀ[1] ବୋଲେ ମୋତେ ଅନାଇ ହସି । ମନେ ମନେ ବିସ୍ମୟ କରନ୍ତି ବସି ।
ପଦ୍ୟରଥ ହରଣେ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟି[2] । ଏହା ସୁମରି ହାସ ଅତି ଚହଟି[3] ॥୪॥
ନକୁଳ ବୋଲେ ମୁଁ ଅତି ସୁକୁମାର । ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ମୋର ବଡ଼ ଆଦର ।
ଏହା ସୁମରି ମୋତେ କରନ୍ତି ହାସ[4] । ଆଜେ ହସିଲ ମୋତେ[5] କର ପ୍ରକାଶ ॥୫॥
ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଣ କର । ଶୁଣିମା ହେଉ ଦେବ ନୃପତିବର ହେ[6] ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦେବଙ୍କର ଜାତ[7] ନନ୍ଦନ । କସ୍ତେ ଜନମ ଅଭିନବ ସଦନ[8] ॥୬॥
ଦ୍ୱାରକା[9] ରାମକୃଷ୍ଣ ଉଚ୍ଛବ[10] କଲେ । ଡୋଳ ଶୁଆଇ ପୁତ୍ରକୁ ନାମ ଦେଲେ
ଅଭିମନ୍ୟୁ[11] ନାମ ସେ କୁମାର ବର[12] । ତେଣୁ ଆନନ୍ଦ ହୋଏ[13] ମୋର ବିସ୍ତାର ॥୭॥
ଏହା ନ ଜାଣି ମୋର ଦୋଷ ବିଚାର । ଏ ବାରତା ଘେନଣ[14] ଆସନ୍ତୁ ହର ।
ଏହା ଶୁଣି[15] ଆନନ୍ଦ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ । ଏଥୁ ସମୟେ କୃଷ୍ଣ ବିଜଏ କଲେ ॥୮॥
ଗରୁଡ଼ରୁ ଉତ୍ତୁରି ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ । ଧର୍ମସୁତ ଚରଣେ କଲେ ଦର୍ଶନ ।
ନକୁଳ ସହଦେବ ପବନସୁତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପୂଜା କଲେ ତୁରିତ[16] ॥୯॥
ଏକମେକେ ବସିଲେ ଅତି ହରଷେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଶେ ।
ସ୍ୱେତଦବ ଆଜ ବେଳ ପ୍ରହର ଅନ୍ତେ । ସକଳ ଗ୍ରହ ଶୁଭ ଦୋଷ ନଥାନ୍ତେ ॥୧୦॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଜନମ ଏକ ନନ୍ଦନ । ପିତା ସାକ୍ଷାତ ତେଜ ଲକ୍ଷଣମାନ ।
ନବୀନ ଘନଶ୍ୟାମ[17] ସୁନ୍ଦର ତନୁ । ତେଣୁଟି ତା ନାମ ଦେଲେ[18] ଅଭିମନ୍ୟୁ ॥୧୧॥

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୨ । ଖ.ଗ. ହରଣି ବସ୍ତ୍ର ପାଳଟି
ଘ. ହରଣ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟି
୩ । ଖ. ହାସ୍ୟ ଅତି ଉଛଟି
ଗ. ଛିଟଟି
ଘ. ହାସ ଅତି ଛଟଟି
୪ । ଗ. ହାସ୍ୟ
ଘ, ଏହା ସଙ୍ଗ ମୋତେ କରଇ ହାସ
୫ । ଖ. ଯେତେ
ଗ. ହସିଲେ ମୋତେ
ଘ. ଆଜେ ହସିଲୁ ଯେତେ
୬ । ଖ.ଗ.ଘ. ପୁଣ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପୃଥ୍ୱୀ ଈଶ୍ୱର ହେ
୭ । ଘ. ଯାତ
୮ । ଖ. ନନ୍ଦନ
ଗ ବନ୍ଦନ
ଘ. ମନ୍ଦନ
୯ । ଦ୍ୱାରକା
୧୦ । ଖ. ଦ୍ୱାରକା ରାମକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ସବ
୧୧ । ଘ. ଅଭିମନ୍ୟୁ
୧୨ । ଗ ନାମରେ କୁମରବର
ଘ. କୁମରବର
୧୩ । ଖ. ହାସ୍ୟ
ଗ. ହସ
ଘ. ହାସ
୧୪ । ଗ.ଘ ଏବେ ବାରତା ଘେନି
୧୫ । ଖ.ଗଘ. ଶୁଣି ଅତି
୧୬ । ଗ. ବହୁତ
୧୭ । ଖ. ସ୍ୟାମ
ଘ. ଘନଶ୍ୟାମ
୧୮ । ଖ ଘ ତାହାର ନାମ ଦେଲୁଟୀ
ଗ ଦେଲୁଟୀ

ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଅତି[୧] ତୋଷ ହୋଇଲେ । ଋଷି ମାନଙ୍କୁ ବହୁ ଭୋଜନ ଦେଲେ ।
କଲ୍ୟାଣ କଲେ ଶୁଣି[୨] ସକଳ ଋଷି । ପୁଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି କୃଷ୍ଣ ପାଶରେ ବସି[୩] ॥୧୨॥

ଧର୍ମସୁତ କହନ୍ତ ଶୁଣ ହେ ହରି । ଅର୍ଜୁନ ବଜେ କଲା ଅମର ପୁରୀ ।
ନିବାତ କବଚଙ୍କୁ[୪] କଲା ନିଧନ । ଧନଞ୍ଜୟ ରଖିଲା ସୁର ଭୁବନ[୫] ॥୧୩॥

ବହୁତ ବର ସବ ଦେବତା ଦେଲେ । ଆଦର କରି ଅର୍ଜୁନକୁ ରଖିଲେ ।
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[୬] ସେ ଦୈତ୍ୟକୁମର । ପିତାର ସ୍ଥଳରେ ଆସିବ ଅମର ॥୧୪॥

ତେଣୁ ଅର୍ଜୁନ ଅଛି ପିତା ନିକଟେ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଂ[୭] କହିଗଲେ ବଶିଷ୍ଠେ ।
କାଲି ହୋଇବ ଧନଞ୍ଜୟର[୮] ଯାନ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ବଜେ କରିବା ବନମାଳ ॥୧୫॥

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହି ଅର୍ଜୁନ ଯେଣିଆସ । ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ହରଷ ।
ମେଲାଣି ମାଗି ବଜେ ଖଗେଶ୍ୱରରେ[୯] । ନିମିଷକେ[୧୦] ମିଳିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗରେ ॥୧୬॥

ସକଳ ଦେବେ ଦେଖି ତେଜ ଆସନ[୧୧] । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଯାଇ କଲେ ଦର୍ଶନ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୋଳ କଲେ ଯଶୋଦା ସୁତ । କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ବାରତ[୧୨] ॥୧୭॥

ଅର୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣପାଦେ[୧୩] ଦର୍ଶନ କଲେ । ତୋଳିଣ କୃଷ୍ଣ ତାକୁ କୋଳେ ଧଇଲେ[୧୪] ।
ପରମ ସ୍ନେହ ଭରେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ଶିର ଆଉଁସି ମୁଖେ ଦେଲେ ଚୁମ୍ବନ[୧୫] ॥୧୮॥

ନନ୍ଦନ ଜାତ[୧୬] କଥା କଲେ ପ୍ରକାଶ । ଶୁଣି ଦେବେ ଉତ୍ସବ କଲେ ବିଶେଷ[୧୭] ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କହି ହରି ଅର୍ଜୁନ ଭୁଲେ । ଖଗପତି ପୃଷ୍ଠରେ[୧୮] ବିଜୟ କଲେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ ଘ ବଡ଼
ଗ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ
୨ । ଗ ତହିଁ
୩ । ଘ ପାଖୁଏ
୪ । ଖ ଗ ନିବାତ ଅସୁରକୁ
ଘ ଅସୁରଙ୍କୁ
୫ । ଖ ଗ ତେଣୁ ରକ୍ଷା ହୋଇଲା ଦେବଙ୍କ ଭୁବନ
୬ । ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ କପଟ
୭ । ଖ ଘ ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାରେ
୮ । ଗ ଧନଞ୍ଜୟର
୯ । ଖ ଗ ଘ ବିଜଏ ଖଗେଶ୍ୱରେ
୧୦ । ଖ ନିମିଷକେ
ଘ ନିମିଷକେ
୧୧ । ଗ ଦେଖିଣ ତୋଷମନ
୧୨ । ଖ ବୃତ୍ତାନ୍ତ
୧୩ । ଘ 'କୃଷ୍ଣ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ ଘ ଖ ଘ ହୃଦେ ଭିଡ଼ିଲେ
୧୫ । ଖ ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଦଅନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ପୁଣି ଧରିଣ ଶିର ଆଘ୍ରାଣ କରି ସେ
ଗ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
୧୬ । ଘ ଯାତ
୧୭ । ଖ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗ ଉତ୍ସବ କଲେ ଦେବେଶ ସେ
ଘ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ଉତ୍ସବ କଲେ ବାସବ
୧୮ । ଖ ଗ ପୃଷ୍ଠରେ

ନୈମିଷା[୧] ଅରଣ୍ୟରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ । ମିଳିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କର[୨] ପାଶ ।
ଅର୍ଜୁନ ଭୀମ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଚରଣେ । ଭୁସନ କରି ଉଭା ହେଲେ ତକ୍ଷଣେ ॥୨୦॥
ନକୁଳ ସହଦେବ ଅର୍ଜୁନ ପାଦ । ଭୁସନ କରି ହେଲେ ଅତି ପ୍ରମୋଦ ।
ସର୍ବ ଋଷିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଦୁଃଖସ୍ତ ହରି[୩] ॥୨୧॥
ଋଷିମାନେ ବହୁତ କଲେ କଲ୍ୟାଣ । ମେଲାଣି ହୋଇକରି ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ।
ଯେ ଯାହାକୁ ମାନ୍ୟ ଧର୍ମ[୪] ସେ କଲେ । ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଯାଇ[୫] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୨॥
ଅର୍ଜୁନ ରହିକରି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପାଶେ । ଦ୍ରୌପଦୀ[୬] ସଙ୍ଗେ ମେଳ କଲେ ହରଷେ ।
ରହିଲେ ବନବାସ ସେ ଫାଲଗୁନ । ମାତଳ ପରବେଶ ପୁଷ୍ପକ[୭] ଘେନ ॥୨୩॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କରଯୋଡ଼[୮] ଜୋଡଣ କରି । ନାରଦ ଯାଇଥିଲେ ହିରଣ୍ୟ ପୁରି ।
ସକଳ ସନ୍ୟ ଘେନ ଅସୁର ସର୍ବ । ଜାଲି ସ୍ୱର୍ଗକୁ[୯] ସେ କରିବ ବନସ୍ୱେ ॥୨୪॥
ତେଣୁ ପେଷିଲେ ମୋତେ ଦେବରାଜନ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ବିଜୟ କରିବ ଅର୍ଜୁନ ।
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବେ ହେଲେ ହରଷ । ଯାଅ ଅର୍ଜୁନ ବୋଲି[୧୦] ଦେଲେ ଆଦେଶ ॥୨୫॥
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ବୀର ପ୍ରଣାମ[୧୧] କଲେ । ରଥରେ ବସିକରି ସ୍ୱର୍ଗକୁ[୧୨] ଗଲେ ।
ଦେବରାଜଙ୍କୁ ଯାଇ କଲେ ଭୁସନ । କୋଳରେ ବସାଇଲେ ପାକଶାସନ[୧୩] ॥୨୬॥
ଅମର ଭୁବନରେ ରହି ଅର୍ଜୁନ । ନାନା କଉତୁକରେ ନିଅନ୍ତି ଦିନ[୧୪] ।
କରୁଣା ସାଗର ଜଗତ ନିବାସ । କଲି ଅନ୍ତର ମୋ ଜଗତ ନିବାସ ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ ଘ ନୈମିଷା
୨ । ଙ ଯାହିଁ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଘ ଯାଇ ଧର୍ମସୁତଙ୍କ
୩ । ଚ ଙ ଦୋଷରେ ଦେହି ନାହିଁ
୪ । ଙ ଚେ ଯେ ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ମାନ୍ୟ
ଘ ଧର୍ମ ମାନ
୫ । ଗ ଘ ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ପ୍ରଭୁ
୬ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୭ । ଗ ପୁଷ୍ପକ
ଘ ମାତଳିକି ପରବେଶ ପୁଷ୍ପକ
୮ । ଗ ଘ ଯୋଡ଼ିହସ୍ତ
୯ । ଗ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୧୦ । ଘ ଯାଅ ବୋଲି ଅର୍ଜୁନ
୧୧ । ଙ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରଣମ୍ୟ
ଗ ଅର୍ଜୁନ ଦେଲେ ପ୍ରଣମ୍ୟ
ଘ ଶୁଣିଣ ଧନଞ୍ଜୟ ପ୍ରଣମ୍ୟ
୧୨ । ଗ ବସିକରି ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୧୩ । ଘ ପାକଶାସନ
୧୪ । ଖ ପୋଥିରେ
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସୁଅଛି ନିବାତ କୁମର
ତାକୁ ମାରିଣ ରଖାଜର ଅମର (ଅଧିକ ପାଠ)
ଘ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସୁଛି ନିବାତ କୁମର
ତାକୁ ମାରିଣ ରଖାକର ଅମରେ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୫ । ଖ ଘ ଅମର ଭୁବନେ ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ।
ନାନା କଉତୁକେ ସେ ଦିନ ହରିଲେ ॥
ଗ. ଅମର ଭୁବନରେ ଅର୍ଜୁନ ରହନ୍ତି ।
ନାନା କଉତୁକରେ ଦିନ ନିଅନ୍ତି ।

କେବଳ କରୁଅଛୁ କମଳ ନେତ୍ର । କେବଳ ଅଛୁ ଆଜ୍ଞା ଝଟକ ନେତ୍ର ।
କେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଙ୍ଗନା ବର ବର୍ଣ୍ଣନା । କେଉଁ ଫଳେ ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ମନା ॥୨୮॥
କୁସୁମ ମଧ କେନ୍ତୁ କରନ୍ତି ପାନ । କଉଁ ଋତୁରେ ପିକ କରନ୍ତି ସ୍ୱନ ।
କଉଁ ଅଙ୍ଗକେ ଦେବଙ୍କର ନିବାସ । କେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଷା ଶ୍ରୁତି ଛନ୍ଦେ ପ୍ରକାଶ ॥୨୯॥
କେବା ଖାଣ୍ଡବ ବନ ଜଳେ ଭକ୍ଷଣ । କେ ଲୁଦେ ହୋଏ ନର୍ଣି ଶଣି ସଙ୍କେଣ ।
କାହ୍ନିଂ ସାରିକାମାନେ ଭକ୍ଷନ୍ତି ରକ୍ତ । କାହିଂ ମନ୍ତ୍ରରେ ବଶ୍ୟ ସକଳେ ସୃଷ୍ଟି ॥୩୦॥
କାହିଂ କଥାକୁ ଭଜୁ ଉତ୍ତମ ଜନ । କେ ଅଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ସାର ଈଶ୍ୱର ମନ ।
କର ନେତ୍ର ଅନ୍ତରେ ମଧ ଲେପନ୍ତିଂ । କଣ୍ଠବ ପଦବ୍ୟକ୍ତ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଯେ ॥୩୧॥
କରମ କର୍ଣ୍ଣିଂ ବହୁ ତାପ ମୋ ମନ । କଳପତରୁ ଆଣ କର ନିଦାନ ।
ସେ ଦୂତ କୃଷ୍ଣପାଦେ ମୋ ନମସ୍କାର[1] । କହଇ ଅଧମ ଜନ[2] ଈଶ୍ୱର[3] ॥୩୨॥

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ପୁରେ ସେ ନିବାତ ନନ୍ଦନ[4] ।
ପିତାଙ୍କକେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସାଜିଲ ସର୍ବ ସନ୍ୟ ଯେ ॥୧॥
ଶୁକ ବୋଇଲେ ହିରଣ୍ୟ କବଚ[5] ତୁ ଶୁଣ ।
ମୋ ବୋଲ ନ କର ପିତା ହରାଇଲୁ ପ୍ରାଣ ଯେ ॥୨॥

---

୧ । ଗ ଘ କର ନିରନ୍ତେ ଗଣ୍ଡା ପଦ୍ମ ପଦ୍ମର
୨ । ଗ ଘ କହେ ଅଧମ ଜନ ଏ
୩ । କ ଖ ପୋଥିରେ ୧୬—୩୨ ପଦ ବୃତ୍ତିକର ପାଠ
ନାହିଁ

ଏ କାହିଂ ବନ୍ଧୁ ବ୍ୟାସିଂ ... କର
କୋଟି ଅପ୍ରାଧ ମୋର କରିବା କ୍ଷମା ॥
(ଅଧିକ ପାଠ)

୪ । ଖ ଘ ନିବାତ ନନ୍ଦନ
୫ । ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ କବଚ

ଭୁ ମରିବୁ କୁମାରରେ[1] ସେହୁ ଚରକାରେ ।
ପିତାକୁ ମାର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଅଛି ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ[2] ଯେ ॥୩॥

ହିରଣ୍ୟ କଶ୍ୟପ[3] ବୋଲେ ଶୁଣ ଗୁରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ[4] ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲଣ ସେହୁ କେବଣ ପାପିଷ୍ଠ[5] ଯେ ॥୪॥

ଶୁକ୍ର ବୋଇଲେ ହସ୍ତିନା ପଞ୍ଚ କଟକରେ ।
ସୋମବଂଶୀ[6] ପଣ୍ଡୁ ନୃପ ତାହାର କୁମରେ[7] ଯେ ॥୫॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ[8] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ
ଦ୍ରୌପଦୀ[9] ତାଙ୍କ ଭାରିଯା ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ହେ[10] ॥୬॥

ଶୁକ୍ର ବୋଇଲେରେ ବାବୁ[11] କରିବୁ ଷମର ।
ପବନ ନନ୍ଦନ ଭୀମ ମହା ବଳଆର ଯେ ॥୭॥

ଶୁଣିକରି କୁମାର[12] ସେ ରଖାଇଲ ଥାଟ[13] ।
ହୃଦୟ ଭିତରେ ସେହୁ ପାଞ୍ଚିଲ କପଟ ଯେ ॥୮॥

ହିରଣାକ୍ଷି ନାମେ ଚଣ୍ଡ ଅସୁର ଦେବଘ୍ନୀ
ତାଙ୍କର ଚରଣେ ପଡ଼ି କରଇ ଭଗତି ଯେ ॥୯॥

---

୧ । ଙ ଘ ରୁହ ମରିବୁ କୁମର
ଗ ରୁ ମରିବୁ କୁମରରେ
୨ । ଙ ପୁରପୁରେ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ
ଙ ଦେଖି ପୁରେ
୩ । ଙ ଗ ଘ କଶ୍ୟପ
୪ । ଗ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଘ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
୫ । ଗ ପାପିଷ୍ଠ
୬ । ଗ ସୋମବଂଶି
ଙ ସୋମବଂଶୀ
୭ । ଙ କୁମାରେ
୮ । ଗ ଭୀମା
୯ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୦ । ଗ ଘ କୃଷ୍ଣଦେବଙ୍କ ଉପରେ ବନେ କଲେ ବାଧ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବିର ଅଛନ୍ତି ପୁରନ୍ଦର ସିଂହ ॥
ସେ ତୋର ପିତାକୁ ଛନ୍ଦ ହିଲେ କଲ ହତ ।
କୌମିଷା ଅଛନ୍ତି ସେ ଅନନ୍ତ ସ୍ୱରସ୍ତୁତି ॥
ହିରଣ୍ୟ କାଶ୍ୟପ ବୋଲେ ବନକୁ ମୁ ଯିବି ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସ୍ୱରସ୍ତୁତିଙ୍କି ଜିବନେ ମାରିବି ॥
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୧ । ଙ ଘ ବୋଇଲେ ରୁ ବାପ
୧୨ । ଖ କୁମର
୧୩ । ଙ ଗ ଘ ଥାଟ

ପାଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣି ବନ ଭୋଗେ ଦେବ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କରି ହରଣ ଆଣିବ[୧] ଯେ ॥୧୦॥
ଏଥକୁ ଉପାୟ ମୋତେ କହ ମହାମାନ୍ତ୍ରୀ
ଏତେ ବୋଲ[୨] ଚଳଗଲ୍ଲ ନମସ୍କାର ହୋଇ ଯେ ॥୧୧॥
ମାୟାରେ ରୂପ ରଚି[୩] ସେ ହୋଇଲା ତପସ୍ୱୀ
ଶିରରେ ଜଟା କାଛଟା ଯେହ୍ନେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ଯେ[୪] ॥୧୨॥
ଅଙ୍ଗରେ ବଭୂତି କରେ ଧରି[୫] ଜପାମାଳ
ନଇମିଷାରଣ୍ୟରେ ପାଇଣ ବେଗେ ମିଳ ଯେ[୬] ॥୧୩॥
ଦୂରନ୍ତୁ[୭] ହାରଣ୍ୟପରେ[୮] ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦୃଷ୍ଟି[୯]
ଆରମ୍ଭେ ବସିଅଛନ୍ତି ନୃପତି ଯୁଧିଷ୍ଠି[୮] ଯେ ॥୧୪॥
ବହୁ ଋଷି ବସିଛନ୍ତି ତାଙ୍କପାଶେ ବେଢ଼ି
ରାମାୟଣ ମହାଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁକବ୍ରହ୍ମ ପଢ଼ି ଯେ[୯] ॥୧୫॥
ସେ ଠାବରେ[୧୦] ମାୟାଋଷି ହୋଇଲା[୧୧] ପ୍ରବେଶ
ମାଳ ଧରି ହରେକୃଷ୍ଣ କରଇ ପ୍ରକାଶ ଯେ ॥୧୬॥
ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଧର୍ମସୁତ ନମସ୍କାର କଲେ ।
ବସିବାକୁ ମୃଗଛାଲ ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଲେ ଯେ ॥୧୭॥
ବେକ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ଗ୍ଲେ[୧୨] ମାୟାଋଷି[୧୩] ବସି
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଧ୍ୟାନ କରେ ବେକଡ଼ୋଳା ଖୋସି ଯେ ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ ଅଣିମି
ଘ ହରି ମୁ ଅଣିମି
୨ । ଖ ଘ କହି
୩ । ଖ ଘ ମାୟାରେ ସେ ରୂପ ●ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲାକ ମୁନ ।
ଶିରେ ଜଟା କାଛଟା ସାକ୍ଷାତେ ତପସ୍ୱିନ
ଘ ମାୟାରେ
ଗ ମାୟାରେ ରୂପେ ରହିଣ ହୋଇଲାକ ମୁନ
ଶିରେ ଜଟା କାଛଟା ସାକ୍ଷାତେ ତପସ୍ୱିନ
୪ । ଗ ଘ ସେକ
୫ । ଖ ଗ ଘ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ଭ୍ରମନ୍ତେ ଗଲା ମିଳି
ଗ କଣ୍ଠେ ମିଳା
୬ । ଗ ହରନ୍ୟକର
ଘ ହରନ୍ୟର
୭ । ଗ ଦୂରନ୍ତୁ ସେ ହରଣ୍ୟର ପଡ଼ିଲାକ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଘ ପଡ଼ିଲାକ ଦୃଷ୍ଟି
୮ । କ ଖ ଯୁଧିଷ୍ଠି
୯ । ଖ ଗ ସଂଶୁକ ବ୍ରହ୍ମପଢ଼
୧୦ । ଗ ଠେହ୍ନଠାରେ
୧୧ । ଗ ହେଲେକ
୧୨ । ଖ ଚଳି
୧୩ । ଘ ମାୟାତପି

ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସିଣ ନୟନ କୋଣେ ଚାହିଂ
ତନୁ ପୁଲକାଇ[1] ପୁଣ ମାଳ ଜପି ରହେ ସେ[2] ॥୧୯॥

ମଉନ ବ୍ରତେ ରହିଣ[3] ନ କହଇ କଥା
ରମାୟଣ[4] ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣି ହଲାଉଛି ମଥା ସେ ॥୨୦॥

ଏମନ୍ତେ କେତେ ସମୟେ ରହିଲ ପୁରାଣ
ଋଷିମାନେ ମଣ୍ଡଆଳୁ ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ସେ ॥୨୧॥

ସକଳ ଋଷିଙ୍କି ଧର୍ମସୁତ ଚରଣରେ[5]
ମାୟା ତପସ୍ୱୀଙ୍କି[6] ଆଣି ଫଳମୂଳ ଦେଲେ ସେ ॥୨୨॥

ତାହା ଦେଖି ମାୟାଋଷି[7] ନ ଫିଟାଇ ତୁଣ୍ଡ
ହସ୍ତ ଠାରି[8] ହୁଂ ହୁଂ କରି ହଲାଇଲା ମୁଣ୍ଡ ସେ ॥୨୩॥

ଦେଖି ତାହା ଧର୍ମସୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[9] ହୋଇଲେ
ବେନକର ଯୋଡ଼ି ସେ ତପିଙ୍କି ଜଣାଇଲେ ସେ ॥୨୪॥

ଅତିଥି ଚରଣ ସିବା କରିବୁ[10] ସେଜନ
କସ ସେବେ ଆହାର କରିବେ ତପୋଧନ ସେ[11] ॥୨୫॥

ହିରଣ୍ୟ ଲେଖଇ ତଳେ କରେ ସେନ ଖଡ଼ି
ପବନ ଆହାର ଆମ୍ଭେ ମହାମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ସେ ॥୨୬॥

ବନସ୍ତର ଫଳମୂଳ[12] କିଛି ହିଂ ନ ଖାଉଁ[13]
ବୃନ୍ଦାରକ ଲତାପାଣି ମାଠିଆରେ ପିଉଁ[14] ସେ ॥୨୭॥

---

୧ । ଖ ହଲୁସାଇ
୨ । ଗ ପୁଣି ପୁଲକାଇ ରହି
୩ । ଖ ଗ ଘ ବର୍ଣ୍ଣିଣ
୪ । ଗ ରାମାୟେଣ
୫ । ଙ ଚରଣେ
୬ । କ ଗ ଘ ତପସ୍ୱିଙ୍କି
୭ । ଗ ଘ ତେଣି
୮ । ଖ ହସ୍ତି ଥରି
ଘ ହସ୍ତ ଥରି
୯ । ଙ ଆନନ୍ଦ
ଗ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ ଆଶର୍ଯ୍ୟ
୧୦ । ଖ ଅତଥରେ ସେବା ସିବା କରିବ
୧୧ । ଖ ମହାମୁନି
ଗ ଯେଥି କସ ଆହାର କରିବ ମହାପୁଣ୍ୟ
ଘ ମହାତ୍ମ
୧୨ । ଙ ଘ ବୃକ୍ଷ ରୂପେ ଥାଉଁ ଆମ୍ଭେ
୧୩ । ଗ ବନେ କେତେଲ ମିଳିଲେ ଖାଇଁ ଉଭୁଂ ଖାଉଁ ।
୧୪ । ଖ ବୃନ୍ଦାରକ ଲତା ପାଣି କଳସିଏ ପିଉଂ
ଘ କଳସୀଏ ପିଉଂ ।

ତେଣୁ କର କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ନ ଥାଇ ଆମ୍ଭର
ନିରଞ୍ଜନ ଜପି ଅଜଗ୍ରମ୍ବର ମୋ ଶରୀରଂ[1] ॥୨୮॥

ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଜନ ଭାଇଙ୍କି ଡାକଲେ[2]
ବନ୍ଧୁ ବୃନ୍ଦାରକ ଲତା ଆଣସି ବୋଇଲେ ଯେ ॥୨୯॥

ଶୁଣି କରି ଭ୍ରାତମାନେ ପଶିଲେ ବନରେ[3]
ଦ୍ରୌପଦୀ ଶ୍ରୀ ଯାଇଛନ୍ତି ନର୍ମଦା[4] ସ୍ନାନରେ ॥୩୦॥

ଯେବେକା ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଦେଖି ଧର ମନ୍ତ୍ରଧୂଳ
ଯେନ ବୋଲି ଯୁଧିଷ୍ଠି କପାଳେ ଦେଲ[5] ବୋଲ ଯେ ॥୩୧॥

ଆସ ପିତା[6] ବୋଲିକରି ଉଠିଲ ହିରଣ୍ୟ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି[7] ତାହାର ପଛେଣ ଯେ ॥୩୨॥

ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭରେ ଯାଇଁ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଦେଖନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠି ତହିଂ ସମସ୍ତ ରାକ୍ଷସ[9] ଯେ ॥୩୩॥

ଭୟଙ୍କର ରୂପଧରି ସେ ହିରଣ୍ୟ ବୀର
ଆକ୍ରସି ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କର ଧଇଲ କର[10] ଯେ ॥୩୪॥

ତୋହୋର ଭ୍ରାତ ପଣରେ ଅଛେ ଅରଜୁନ[11]
ମୋହୋର ପିତାକୁ ପରି କଲ ସେ[12] ନିଧନରେ ॥୩୫॥

୧। କ ଗ ଘ ପୋଥିରେ ୯ ପଦଟି ନାହିଁ।
୨। ଖ ତେହୁଂ ଭାଇ ମାନ ଡକାଇଲେ
ଗ ଡକାଲେ
ଘ ଡ଼କିଂଲେ
'ଖ' ପୋଥିରେ ୨୯ ପଦର ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଦ ଓ ୩୦ ପଦର ପ୍ରଥମ ପାଦ ନାହିଁ।
୩। ଗ ଶୁଣି ଭ୍ରାତମାନେ ତହିଁ ବନରେ ପଶିଲେ।
୪। ଖ ତହିଁରେ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ଯାଇଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ
୫। ଖ ଅଙ୍ଗରେ ନେଲେ।
ଘ କପୋଳେ ନେଲେ।
୬। ଖ ଘ ପୁତ୍ର
୭। ଖ ଘ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
ଗ ଗୋଡ଼ାଇଲେ
୮। ଖ ଗ ଘ ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରରେ
୯। ଖ ସକଳ-ରାକ୍ଷସ
ଘ ସକଳେ ରାକ୍ଷସ
୧୦। ଖ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହୋଇଲ ବେନିକର
ଗ ଆକର୍ଷି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଧଇଲ ଯେ ବୀର
ଘ ଆକର୍ଷି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଧଇଲ ବେନିକର।
୧୧। ଖ ପଞ୍ଚାଏ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ
ଗ ଘ ଅଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ
୧୨। ଖ ସେହୁ କରନ୍ତି
ଗ ଘ କରନ୍ତି।

ସେ ହେତୁରୁ ମୃତ୍ୟୁଂ[1] ତୋର ଛେଦିବଇ ଶିର
ତୋହୋର[2] ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ମନରେ ସୁମରରେ[3] ।।୩୬।।

ତୀକ୍ଷ ଖଡ଼୍ଗ ଯେବଣ[4] କସାଇଲ ଗଳା
ଆହେ କୃଷ୍ଣ ରଖ ବୋଲି ଡାକେ ଧର୍ମବଳା ଯେ ।।୩୭।।

ଦେଖି ଶୁକ୍ର ଧାଇଁ ଆସି ଧରି ଦୈତ୍ୟକର
ନିର୍ଦୋଷ ମାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମ ଏହାକୁ ନ ମାର ହେ ।।୩୮।।

ଅର୍ଜୁନ ତୋହୋର ସିନା[5] ପିତାର ବଇରି
ଏହାକୁ ମାରୁଛୁ କିଂପା ତାହାକୁ ନମାରି[6] ଯେ ।।୩୯।।

ହିରଣ୍ୟ ବୋଲଇ ଗୁରୁ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ବଇରି ସୋଦର ଏହୁ ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ଯେ ।।୪୦।।

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷି କ ଯାଚନ୍ତି
ତାହାଙ୍କ କୃପାରୁ ସିନା ଏହାଙ୍କୁ ଆଣିଛୁ ଯେ ।।୪୧।।

ଏହିମନ୍ତ ସିନା ହରି[7] ଆଣିମି ସକଳ
ଶୁକ୍ର ବୋଲେ ପାଞ୍ଚଭାଇ ଆଣିକରି ଠୁଳ ହେ ।।୪୨।।

ଏକାବେଳେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷି ଯଜ୍ଞମୁଖେ ତୁ ଦେବୁ
ଏବେ ଅତି ଯତ୍ନକରି ଏକା[8] ରଖିଥିବୁ ଯେ[9] ।।୪୩।।

ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନେ ବୀର ସନମତ କଲା
ଯୁଧିଷ୍ଠିର[10] ବେନି ଚରଣେ ସାଙ୍କୁଳି[11] ଛନ୍ଦିଲା ଯେ ।।୪୪।।

---

୧ । ଖ ଗ ଘ ମୋତା
୨ । ଘ 'ହେତୁ' ଅଧିକ
୩ । ଖ ମରଣ ଧମଏ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର
୪ । ଖ ଗ ନେଇଣ
୫ । ଖ ଅର୍ଜୁନ ହୁ ସିନା ତୋର
୬ । ଘ ନପାରି
୭ । ଖ ଘ ହରି ମୁହିଁ
୮ । ଖ ଘ ଯତ୍ନ କରିଣ ଏହାଙ୍କୁ
ଘ ଧେହାଙ୍କୁ
୯ । ଘ ରଖାଇବୁ
୧୦ । ଗ ଘ ଯୁଧେଷ୍ଠି
୧୧ । ଖ ଗ ଘ ସାଙ୍ଗୋଳି

ପାଷାଣ ମନ୍ଦିରେ ତାଙ୍କୁ ପୂରାଇଲ[1] ଆଣି
ଶତେ ଅସୁର ଜଗିଲେ ଲଗାଇ କଳଣି[2] ହେ ॥୪୫॥

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ[3] ଶୁଣିମା ଦବ୍ୟରସ[4]
ଜନଭାଇ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ଘରେ ପରବେଶ ଯେ ॥୪୬॥

ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ପରୁଶ[5] ଠାକୁରେ କେଣେହନ୍ତି[6]
ମୁହଂ ନ ଜାଣଇଂ ବୋଲି ଦ୍ରୌପଦୀ କହନ୍ତି[7] ॥୪୭॥

ଶୁଣି କରି ଜନଭାଇ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତ କଲେ[8]
ବେଗେ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ସେ ପରୁଶିଲେ ॥୪୮॥

ଋଷିମାନେ ବୋଇଲେ ନ ଜାଣୁ ଆମ୍ଭେ ସେହ୍ନା
ଆସନରେ ବସେ କରିଥିଲେ ଚଉନାହା ଯେ[9] ॥୪୯॥

ବାଲ୍ମିକ ବଚନରୁ ଶୁଣି ଏ ଉତ୍ତର[10]
ଉଚ୍ଚରେ ଡାକନ୍ତି ଲୋଡ଼ି ବନସ୍ତ ଭିତର ଯେ ॥୫୦॥

ପୁଣ ମଣ୍ଡଆ ଦୁଆରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ନ ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୋକ କଲେ ଯେ ॥୫୧॥

ଭୀମସେନ କୋଳକଲେ ଶୁଣ ସହଦେବ
କେଣେ ବିଜେକଲେ ବାବୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ହେ ॥୫୨॥

ସହଦେବ ଅନାଇଂ କହନ୍ତି ବାମକର
ହିରଣ୍ୟ କବଚ ନାମେ ନିଶାଚ କୁମର ହେ ॥୫୩॥

ମାୟା ତପି ରୂପ ହୋଇ ଏଥକୁ ଅଇଲା
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କପଟେ ବନକୁ ପେଷିଲା ହେ ॥୫୪॥

୧। ଖ ପୁରାଇଲା ଆଣି
୨। ଖ ଶତେକ ଅସୁର ଜଗି ବସିଥାନ୍ତି ପୁଣି
୩। ଘ ଏ ଅନ୍ତରେ ହେ
୪। ଖ ଦିବ୍ୟବେଶ
୫। ଗ ଦ୍ରୌପଦ ପଚାରନ୍ତେ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ପଚାରିଲେ
୬। ଖ ପଚାରନ୍ତେ ଠାକୁରେ କାହିଁହନ୍ତି
୭। ଖ ଗ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୮। ଖ ଘ କଲେ ମନେ ଭ୍ରାନ୍ତ
୯। ଖ ଗ ଘ ପୋଥିରେ ୪୭ ପଦର ଶେଷ ଧାଡି ଏବଂ ୪୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ।
୧୦। ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ପୁଛନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଉତ୍ତର।

ଏକା ଦେଖି ଠାକୁରଙ୍କୁ ଯେବେ ଗଲ ହରି
ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରକେ ଲୋଡ଼ୁଥିଲ ମାରି ଯେ ॥୬୫॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସହଦେବ କଲେ ଏକ[1] ଲକ୍ଷ୍ୟେ
ଗରୁଡ଼ରେ ବସି ବଳେ[2] କଲେ[3] ଦେବରାଏ ଯେ ॥୬୬॥
ଦେଖିଲେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର[4] ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଦନ
କସ କସ ବୋଲି ପଚାରିଲେ ଭଗବାନ ଯେ ॥୬୭॥
ସହଦେବ ଜଣାଇଲେ ସୁଧର୍ମ୍ମିଙ୍କ କଥା
ଶୁଣିକରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ବଡ଼[5] ବ୍ୟଥା ॥୬୮॥
ଶୋକ ନବର୍ତ୍ତାଇ କହୁଛନ୍ତି ଶିଶୁବଚ୍ଛ[6]
ଆରତ ହୋଇଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବଟି କହୁ ହେ[7] ॥୬୯॥
ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ଯାଇ ଅମର ନଗରେ[8]
ସୁଧର୍ମ୍ମି ରହିଲେ ଯାଇ[9] ହିରଣ୍ୟର ପୁରେ ଯେ ॥୭୦॥
ସୁଧର୍ମ୍ମିଙ୍କ ପାଶେ ଏବେ କାହାକୁ ପେଷିବା
ଗରୁଡ଼ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ହେ[10] ॥୭୧॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଯାଅ ରଖ ଧର୍ମଦେବ
ଗରୁଡ଼ ବୋଇଲେ ଲଯୁଥିବ ସହଦେବ ହେ ॥୭୨॥
ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବଙ୍କ ପାଶେ ଭେଟ ହେବା ଜାଣି[11]
ସନ୍ୟ ଘେନ ସେଠାକୁ ଆସିବ ସେହିକ୍ଷଣି ହେ[12] ॥୭୩॥

---

୧ । ଘ ମନେ
୨ । ଙ ଗୃହେ ହେଉ
ଘ ଗୁରୁଙ୍କେ ହେଉ କର
୩ । ଘ ପ୍ରଭୁ
୪ । ଙ ପାଣ୍ଡବେ ଅତ୍ର
୫ । ଙ ମନେ
ଘ ପୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ବଡ
୬ । ଙ କହୁଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ଘ କହୁଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀବଚ୍ଛ
୭ । ଖ କାର୍ଯ୍ୟ କରିତ ନ ପାରି
୮ । ଖ ନଗରେ
୯ । ଖ ଘ ବନ୍ଧ ରହିଲେ
୧୦ । ଗ ଗରୁଡ ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ।
ମୋର ଭୂଜବଳେ ଅବା ସୁଧର୍ମ୍ମି ଭେଟିବା
୧୧ । ଖ ଘ ସୁଧର୍ମ୍ମିଙ୍କର ମୋହର ଭେଟ ଭୂମେ ଘାଣି
୧୨ । ଖ ଘ ସେ ପୁରକୁ ଜବ ତତକ୍ଷଣି ।

ଏତେ ବୋଲି ଗରୁଡ଼ ଧଇଲେ[1] ବିପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁରରେ ହେଲେ ପରବେଶ[2] ଯେ ॥୬୩॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ଧଇଲେ ଅସୁର
ଭଲ ଯୋଗେ ଅଇଲା ସୁଯୋଗ୍ୟ ଦ୍ୱିଜବର ଯେ[3] ॥୬୪॥
ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷୀ ଦେବୀ ଅଟେ ଏ ନଗ୍ର ଭିତର
ନିତି ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ କରଇ ଆହାର ହେ[4] ॥୬୬॥
ଖୋଜ ଲୋଡ଼ି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣେକ ସେନ ଆସି
ତୋତେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷୀ[5] ଆଣିଛନ୍ତି କଜଦେଶୁ[6] ॥୬୭॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ ଭିକ୍ଷା ଅର୍ଥରେ ଅଇଲି
ନ ଜାଣି ଦେବତା ମୁଖେ[7] ଆସିଣ ପଡ଼ିଲି ।୬୮॥
ତୁମ୍ଭେ ପୁଣ୍ୟଜନମାନେ ଅଟ ହେ ମହନ୍ତ[8]
ମୋତେ ରକ୍ଷାକଲେ ହେବ ବହୁତ ସୁକୃତ ଯେ ॥୬୯॥
ଶୁଣିକରି ଆଣ୍ଡେ ତାଙ୍କୁ ଧଣ୍ଟିଲେ ଅସୁର
ବାନ୍ଧି ନେଇଁ ଭେଟ କଲେ ହିରଣ୍ୟ ସ୍ତମ୍ଭର ଯେ ॥୭୦॥
ହିରଣ୍ୟ ବୋଇଲା ଏତ ସୁଙ୍ଗ ଦ୍ୱିଜବର[9]
ଭୋଜ ସଙ୍ଗେ ବଳିକରି ଦେଉଳରେ ଭର ଯେ ॥୭୧॥
ଆଜ୍ଞା ଶୁଣି ଦନୁଜେ ତାହାଙ୍କୁ ଧରିନେଲେ[10]
ଭୋଜ ସଙ୍ଗେ ବଳିକରି[11] ଦେଉଳେ ଭରିଲେ ॥୭୨॥

---

୧ । ଖ ହୋଇଲେ
୨ । ଘ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୩ । ଖ ଅଇଲୁ ସୁଭଗ୍ୟ ଦ୍ୱିଜବର
ଘ ଭଲବେଳେ ଅଇଲା ସୁଭଗ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଜବର
୪ । ଖ ହିରଣାକ୍ଷି ନାମ ଅଟେ ଏ ନଗ୍ର ଦେବତ
ଘ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରଇ ଏ ନିତ
୫ । କ ଗ ହିରଣାକ୍ଷି
୬ । ଖ କେଉଁ ଦେଶୁଂ
୭ । ଖ ଘ ଦେବତ ମୁଖେ
୮ । ଖ ପୁଣ୍ୟଜନମାନେ ଅଟ ହେ ମହନ୍ତ ।
୯ । ଖ ଘ ନ ପଢ଼ ବୋଇଲେ ଏ ସୁଭଗ୍ୟଂ ଦ୍ୱିଜବର
ଗ ସୁଭଗ୍ୟଂ
୧୦ । ଖ ଘ ଶୁଣି ଦଣ୍ଡ ସେବକେ ତାହାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲେ
୧୧ । ଖ ଭେଟିକରି ବଳି ସଙ୍ଗେ

କବାଟ ପିଳୁଳ ଛାଡ ଡାକ ଦେଲେ ପୁଣି
ଅପୂର୍ବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଗଳର ଗୋସାମଣି ଯେ ॥୭୩॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେବ ଶକଟାଳ ରୂପେ
କୁଠାର[1] ଧରି ମିଳିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ[2] ସମୀପେ ॥୭୪॥
ଚଣ୍ଡୀ ନଜ ରୂପ ପ୍ରକାଶିଲେ ଖଗପତି
ଭୟଙ୍କର ଘଣ୍ଟଯାନ୍ତ୍ରେ[3] ଅସୁର ଦେବତ ଯେ ॥୭୫॥
ଗରୁଡ଼ ଧରଣ ତଳେ ପକାଇଲେ ବଳେ
କେଳପାଦେ[4] ଧରି ଶିର କଲେ ବେନ ଫାଳେ ॥୭୬॥
ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ଦେଇ ଡେଲ ଘୋର ରଡ଼
ଦଇତ୍ୟ ସେବକେ ବୋଲନ୍ତି ଖାଅ ମାୟେ ମୋତ ॥୭୭॥
ନସଚ ନୃହ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଅ ହୋ ଶଙ୍କର
ଦେବତା ଭୋଗ୍ୟ ହୋଇଲୁ ଧନ୍ୟ ହୋ ଶରୀର ଯେ[5] ॥୭୮॥
ଦେବଙ୍କି ମାରି ଗରୁଡ଼ ହୋଇଲେ ପ୍ରମୋଦ
ଦେ ଦେ ବୋଲି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ କଲେ ମହାନାଦ ॥୭୯॥
ତାହା ଶୁଣି ଅସୁର ସେବକ[6] ଗଲେ ଧାଇଁ
ନୃପତି ଆଗରେ[7] କରୁ ଗୋହରି ଜଣାଇ ॥୮୦॥
ଏମ୍ଭେ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାଂସ ଖାଇ ମହାଦେବୀ
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ[8] ଦେ ଦେ ବୋଲି ଗୁଡ଼େ ବୋବ ॥୮୧॥
ହିରଣ୍ୟ ବୋଇଲା[9] ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଅଛ ଆଣି
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହଅ ସେବେ ଖାଅ ତୁ ଭବାନୀ[10] ॥୮୨॥

---

୧ । ଙ୍ଖ କୁଠାର
ଘ କୁଠାର
୨ । ଖ ...ଙ୍କର
୩ । ଖ ଦେଖି ପଣ୍ଡୁ ... ...
ଘ ଦେଖି ... ପଣ୍ଡୁଟାଙ୍କୁ ।
୪ । ଖ ଘ ବେଳପା
୫ । ଖ ଘ ଦେବ ... ହୋଇଲୁ ଜନ୍ମ ଧନ୍ୟ
ମୋର
ଘ ଗିଦନ
୬ । ଘ ଅସୁରେ ସେ କହନ
୭ । ଖ ଘ ଛାମୁରେ
୮ । ଖ ଘ କହନ୍ତି
୯ । ଖ ଘ ବୋଲନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ ଖାଅନ୍ତୁ ଭବାନି

ଶୁଣି[1] ଦଇତ୍ୟ ସେବକେ ଆଣିଲେ ଧର୍ମସୁତ
ବେଢ଼[2] ଜାଠି ସ୍ନାହାନ କରାଇଲେ[3] ତୁରିତ ॥୮୩॥

ନବୀନ ବସନ ଆଣି ତାଙ୍କୁ[4] ପିନ୍ଧାଇଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଆଣି[5] ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳିଲେ ॥୮୪॥

ରଙ୍ଗ ମନ୍ଦାର ମାଳାପୁଞ୍ଜ[6] ଲମ୍ବାଇଲେ ଗଳା
କର ଧରଣ ଧୂଆଁଇଁ ନେଲେ ଧର୍ମବଳା ॥୮୫॥

ଦେଉଳ ଭିତରେ ଭିଡ଼ି କବାଟ କଳିଲେ[7]
ଘଣ୍ଟ ମର୍ଦ୍ଦନ କାହାଳ ତୂରୀ[8] ବଜାଇଲେ ॥୮୬॥

ମହାଭୟ ପାଉଛନ୍ତି[9] ମେ ଧର୍ମ ନୃପତି
ଏ ଘୋର ସଙ୍କଟୁ ରକ୍ଷାକର[10] ହେ ଶ୍ରୀପତି ॥୮୭॥

ଆରତ ନାଶନ ବାନା[11] କରୁଣା ସାଗର
ଏ ଘୋର ମହାସଙ୍କଟୁ ବାରେକ ଉଦ୍ଧର[12] ॥୮୮॥

ଗରୁଡ଼ ଦେଖିଣ ବେଗେ ନମସ୍କାର କଲେ
ସକଳ ଚରିତ ମାନ ବିସ୍ତାର କହିଲେ ॥୮୯॥

ଦେଖ ଅସୁର ଦେବତି ପକାଇଲା ଶର
ଏହିକ୍ଷଣି ପ୍ରବେଶ ହୋଇବେ ଦଇତାଶ[13] ହେ ॥୯୦॥

ଶୁଣି କରି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯେ[14] ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ
ବୋଇଲେ[15] ପାଣ୍ଡବେ ତୋର ଶରଣ ଗୋବିନ୍ଦ ॥୯୧॥

---

୧ । ଘ ଶୁଣିକରି
୨ । ଗ ବେଢ଼ି
୩ । ଘ ସ୍ନାନ କରାଇଲେକ
୪ । ଖ ପୁଣ
ଘ ପୁଣ ଆଣି
୫ । ଖ ଘ ଗୋଲି
୬ । ଖ ଘ ମାଳେକ
୭ । ଘ ଘାତୀଲେ
୮ । ଖ ଘ ତବ୍ଲୁ
ଙ ତୂରୀ
୯ । କ କହୁଛନ୍ତି
ଘ ମହାଭୟ କହୁଛନ୍ତି
୧୦ । ଘ ବାହର କର
୧୧ । ଗ ଘ ତୁମ୍ଭ
୧୨ । ଗ ଘ ଏ ମହାଘୋର ଆପଦରୁ ବାରେକ
ଆରେକ ଉଦ୍ଧାର ।
ଘ ଉଦ୍ଧର
୧୩ । ଖ ଘ ଦଇତାରି
୧୪ । ଖ ଯୁଧିଷ୍ଠିର
୧୫ । ଖ ବୋଲନ୍ତି

ଏଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ[1] ସହଦେବ କହେ
ଠାକୁରଙ୍କୁ ଗରୁଡ଼ ଆବୋର ଯେବେ ରହେ ଯେ ॥୯୨॥

ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ ବିଜେ କଲେ
ଭୀମ ସହଦେବଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଗଲେ ଯେ ॥୯୩॥

ଆଜ୍ଞା ପରମାଣେ ରଥ ଶୂନ୍ୟରେ ଚଳିଲା
ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଯାଇ ତୁରିତେ ମିଳିଲା ଯେ ॥୯୪॥

ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ସର୍ବଦେବେ କଲେ ଦରଶନ
ରଥୁଂ ଓହ୍ଲାଇଲେ ପଣ୍ଡୁ ମନ୍ତ୍ରୀ[2] ଭୀମସେନ ଯେ ॥୯୫॥

ଅର୍ଜୁନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ରେ[3] ଦରଶନ କଲେ
ପୁଣି ଭୀମସେନ ପାଦେ ଯାଇଣ ପଡିଲେ[4] ଯେ ॥୯୬॥

ସହଦେବ ଅର୍ଜୁନ ଚରଣେ ପ୍ରଣମିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ କର ଧରି ଚଳିଂ ଗଲେ ଯେ[5] ॥୯୭॥

ସୁଧର୍ମା ସଭା ମଧ୍ୟରେ କଲେ ଯାଇ ବିଜେ
ସକଳ ଦେବତା ଯେନ ଖଟନ୍ତି ଦେବରାଜେ ଯେ ॥୯୮॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ହେ ଅର୍ଜୁନ
ବନେ ଗୁପ୍ତ ଅଛିଲ ଯେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଯେ ॥୯୯॥

ସେଥିରେ ନିବାତ କବଚଙ୍କୁ[6] କଲ ହତ
ହିରଣ୍ୟ କବଚ[7] ନାମେ ତାହାର ସେ ସୁତ ହେ ॥୧୦୦॥

ମାୟା ତପସ୍ୱୀ ରୂପରେ[8] ବନକୁ ଅଇଲା[9]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ମାୟା କରି[10] ଘେନିଗଲା ଯେ ।୧୦୧॥

---

୧ । କ ଏବେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦରେ
୨ । କ ଗ ଘ କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ରି
୩ । କ ଘ କୃଷ୍ଣ ଚରଣ
ଗ ତୁରିତେ କୃଷ୍ଣ
୪ । କ ଘ ପୁଣ ଭୀମଙ୍କର ପାଦତଳେ ପ୍ରଣମିଲେ ।
୫ । ଗ ପତ୍ରରୁ ଛୟାନବେ ପଦର ପାଠ କାଟଦସ୍ତ
ଘ ପାର୍ଥଙ୍କୁ ସେ ସହଦେବ ଦରଶନ କରି
ଚଳିଂ ଗଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ କରଧରି
୬ । ଙ ନିବାତ କପଟକୁ
୭ । ଖ କପଟ
୮ । ଗ ଘ ମାୟାତପସ୍ୱୀ ରୂପେଣ
୯ । ଖ ତପସ୍ୱି ରୂପେ ଅରଣ୍ୟେ ଆସିଲା
୧୦ । ଙ ଯେତୁ ହରି
ଘ ଚଳିଂ

ଶୁକଙ୍କ ରୁଧିରେ ପ୍ରାଣ ପାଇଲେ ଠାକୁରେ
ବେଢ଼ି ଦେଇ[1] ରଖିଲ କ୍ଷରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ଯେ ॥୧୦୨॥

ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ମୋହରେ ପଡ଼ିଲେକ ତଳ
ଆଶ୍ୱାସ କରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ[2] ଅଇଲେକ[3] ଚୋଳ ଯେ ॥୧୦୩॥

ସଚେତ ହୋଇଣ[4] ପୁଣ କରଇ ରୋଦନ
ହାହାକାର[5] କଲେ ତହିଂ ଦେବଗଣମାନ ଯେ ॥୧୦୪॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଏବେ ଶୋକମନ୍ତ ତେଜ[6]
ଆହେ ଦେବରାଜ ତୁମ୍ଭେ[7] ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜ ହେ ॥୧୦୫॥

ଚନ୍ଦ୍ରଡ଼କୁ ପେଟିଅଛୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ପାଣ
ଚଳ ଏବେ ସମସ୍ତେ ବେଢ଼ିବା[8] ତାର ଦେଶ ॥୧୦୬॥

ନିସଂଶୟେ କରି ସର୍ବ ଅସୁର[9] ମାରିବା
ଦଣ୍ଡେ ହେ ବିଳମ୍ବ ଆଜ୍ଞା ଯେଥେ ନ କରିବା ହେ ॥୧୦୭॥

ଶୁଣି ସୁରପତି ବେଗେ ପେଷିଲେକ ଚର
ସକଳ ଦେବେ ଅଇଲେ ସେନା ସଙ୍ଗତର ଯେ ॥୧୦୮॥

ଗନ୍ଧର୍ବ ସଇନ୍ୟ[10] ଦେବଇନ୍ଦ୍ର ତହିଂ[11] ସାଜିଲେ
ଅତି ହର୍ଷ କରିଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି[12] ବଜାଇଲେ ॥୧୦୯॥

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଦଯୁଗ[13] ଚିନ୍ତି ନିରନ୍ତର
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧରେ[14] ଗୀତ ଗାଏ[15] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଯେ ॥୧୧୦॥

---

୧ । ଖ ଘ ବନ୍ଧକରି
୨ । ଖ ଗ କରିଣ କୃଷ୍ଣ
ଘ ଆହ୍ଵାସ
୩ । ଘ ଧଇଲେକ
୪ । ଘ ହୁଅନ୍ତେ
୫ । ଗ ଆହ୍ଲାକାର
୬ । ଖ ଗ ଘ ଶୋକମନୁ ତେଜ
୭ । ଗ ଦେବ ସବୁ ତୁମ୍ଭେ
ଘ ହୁରୁ ହବେବ
୮ । ଖ ଗ ଘ ବେଢ଼ିବା
୯ । ଖ ସଇନ
୧୦ । ଗ ସଇନ
୧୧ । ଖ ଘ ସଇନ ଇନ୍ଦ୍ର ଆପଣେ
୧୨ । ଖ ଗ ଦୁନ୍ଦୁଭି
୧୩ । ଖ ପାଦଯୁଗ
୧୪ । ଗ ପ୍ରବନ୍ଧରେ
୧୫ । ଖ ଘ ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦୀନ

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରାମକେଶ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ବାସବ ସାଜ ସର୍ବ[1] ସଇନ
ଐରାବତ[2] ଆରୋହିଲେ ବଜ୍ର ଶକତି ଘେନ ॥୧॥
ଯମ ପବନ ବୈଶ୍ୱାନର[3] ମୃତ୍ୟୁ[4] ଦେବତା ଚଳିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର କୁବେର ବରୁଣାଦି ଆଇଲେ ॥୨॥
ଯେ ଯାହା ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଯାନ ବାହାନ ଛୁଟିଲେ[5]
ନାନା ବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱନି ପ୍ରବନ୍ଧେ ତିନିପୁର ଉଚ୍ଛୁଳେ[6] ॥୩॥
ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ ଅର୍ଜୁନ ଧନୁ ଟାରଜ କରେ[7]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସାରଥି ହୋଇଣ ରଥ ବାହାନ୍ତି[8] ଧୀରେ ॥୪॥
ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ବିଜେ କଲେ ଭୀମ ସେ ମହାବଳ
ବାସବ ଆଜ୍ଞାରେ ସେ ରଥ ବାହୁଲକ ମାତଲି[9] ॥୫॥
ସହଦେବ ହେମ ରଥରେ ଯାଇ ବିଜୟେ କଲେ
ବସୁ ନାମେ ଏକ ଗନ୍ଧର୍ବ ତାଙ୍କ ରଥ ବାହୁଲେ ॥୬॥

---

୧ । ଗ ଗନ୍ଧର୍ବ
ଘ ସାଜିଲେ ଗନ୍ଧର୍ବ
୨ । ଘ ଅଭ୍ରାବ୍ରତ
୩ । କ ଗ ବିଦ୍ୟାନର
ଖ ଘ ବଶାନର
୪ । ଘ ମୃତ୍ୟୁ
୫ । ଖ ଘ ନିଜ ଯାନ ବାହାନ ଚଢ଼ି
ଗ ଘେନଯାଇ ବାହାନ ଚଢି
୬ । ଖ ଗ ଘ କେତୁ ଉଅନ୍ତି ରଙ୍ଗୀ
୭ । ଗ ଧରେ
୮ । ଘ ବାହୁଲେ
୯ । ଘ ମାତେଳି

ସମସ୍ତେ ସୈନ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଶୀଘ୍ରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭପୁରେ ବେଢ଼ି ରହିଲେ ସୁରପାଶ ॥୭॥[1]
ଜଣେ ହେଲେ ତହିଁ ପିବାକୁ ନାହିଁ କଣ୍ଠରେ ବାଟ[2]
ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଜଣ ବେଢ଼ିଲେ ଯାଇଁ[3] ଦେବଙ୍କ ଥାଟ ॥୮॥[4]
ହିରଣ୍ୟ ଜାଣିଣ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜିଲା
ରଥରେ ବସି ଧନୁଶର ଧରି[5] ସମର କଲା ॥୯॥
ଲୋକପାଳେ ମେଳ ହୋଇଣ ଦୈତ୍ୟବଳ ମାରନ୍ତି
ଧନୁ କରେ[6] ଧରି ବାସବ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ॥୧୦॥
ଭୀମ ଗଦାରେ ଦୈତ୍ୟବଳ ବହୁ ହୋଇଲେ ନାଶ[7]
ଲକ୍ଷେ ରଥଙ୍କ ଗଦା ଯେସନ ରହି ଭୀମର ପାଶ[8] ॥୧୧॥
ଗଦାଘାତରେ ଦୈତ୍ୟବଳ ସର୍ବେ[9] ହୋଇଲେ ଚୂନା
ଭୀମସେନ ବାଛି ମାଇଲେ ଦଶସହସ୍ର ସେନା[10] ॥୧୨॥
ଅର୍ଜୁନ ନାରାଚେ ପଡ଼ିଲେ ଚଉଦ କୋଟି ରଥି
ବାସବ ନାରାଚରେ ମଲେ ଦଶ ସହସ୍ର ହାତୀ[11] ॥୧୩॥
ଅଷ୍ଟ ଲୋକପାଳେ ମାଇଲେ ତେରବୃନ୍ଦ ପଦାତି[12]
ଭୀମ ସାତକୋଟି ବାରଣ[13] ଭୂମିରେ କଚାଡ଼ନ୍ତି[14] ॥୧୪॥

---

୧ । ଗ ଅତ ପ୍ରଖରେଣ ପ୍ରବେଶ ତାଙ୍କ ପୁରେ
ଗମନ୍ତି
ହିରନ୍ୟଗର୍ଭ ପୁରଗ୍ରାମ ବେଢ଼ୀଛନ୍ତି
ଘ ଅତୀ ସତ୍ୱରେଣ ଗମନ୍ତି ସେ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ
ହିରନ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁର ନାମ ବେଢ଼ୀଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରପାଶ ।

୨ । ଖ ଅତ ସତ୍ୱରେ ଗମନ୍ତେ ତେହୁ ପୁରେ
ପ୍ରବେଶ
ହିରଣ୍ୟ ଗର୍ଭ ପୁରେ ଜାଇଂ ବେଢ଼ିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରପାଶ
କ୍ଷଣେ ହେ ପଳାଇ ଜିବାକୁ ନାହିଂ ତହିଂରେ
ବାଟ
ଗ ଘ ଜଣେ ପଳାଇଣ ଜିବାକୁ ନାହିଂ
ତହିଁ କର ବାଟ ।

୩ । ଖ ଘ ବେଢ଼ିଲେ ତହିଁ

୪ । ଖ ଅସୁର ଥାଟ
ଘ ଥାଟ

୫ । ଖ ଗ ଘ ରଥେ ବସିଣ ଧନୁ ଧରି ଆସି

୬ । ଖ ଧନୁଶର

୭ । ଖ ମଲେ ସେ ରଣ ତଳେ

୮ । ଖ ପଛେ
ଗ ଚଳିଲେ ଭୀମ ପାଶ

୯ । ଖ ଗ ଘ ବହୁ

୧୦ । ଗ ଘ ସେଣ୍ଢା

୧୧ । ଖ ରଥି

୧୨ । ଖ ଗ ଘ ପାଦାନ୍ତି

୧୩ । କ ବା ରୁଣ
ଗ ଘ ତେରକୋଟି ବାରଣ

୧୪ । ଘ ଭୂମିରେକ ଗଡ଼ାନ୍ତି

ଜନକୋଟି ବଳ[1] ମାଇଲେ ସହଦେବ ନାଗଜେ
ଅସୁର ସନ୍ୟ ନାଶ କରିଦେବ ତେଜ ବଧି ସେ[2] ॥୧୫॥
ସ୍ତ୍ରୀବନ ମାଂସ ରକ୍ତାକର[3] ବାଳବୃଦ୍ଧ[4] ମାଇଲେ
ଗହନେ ମଡ଼ା ପଡ଼ ଚକ୍ଷୁଂ[5] ବସ୍ତୁ ସୁବନ୍ତ ମଲେ ॥୧୬॥
ସନ୍ୟ ବିନାଶ ଦେଖି ମନେ କ୍ରୋଧ କରି ହିରଣ୍ୟ[6]
ଇନ୍ଦ୍ର ପାଶେ ଯାଇ ମିଳିଲା ଧନୁଶର[7] ଧରିଣ ॥୧୭॥
ପର୍ବତାସହସ୍ର ମାଇଲା[8] ଶଚୀନାଥ ଉପରେ
ଦେଖି ବାସବ ନିବାରିଲେ ତାହା ଅଗନ ଶରେ[9] ॥୧୮॥
କୋଟିଏ ସହସ୍ର ନାଗଜ ବାଛି ମାରେ[10] ଦନୁଜ
ବାସବ ଦୂରରୁ ଛେଦିଲେ ପେଷି ଖଣ୍ଡ[11] ନାଗଜ ॥୧୯॥
କୋପ ଅତିଶୟ ହୋଇଣ[12] ସେ ହିରଣ୍ୟ ଦଇତ
ବଜ ମୁଦ୍ଗର ଧରିଣ ପ୍ରହାରିଲା ଭୂରତ[13] ॥୨୦॥
ଅଇରାବତ ତାହା ଧରି ଇନ୍ଦ୍ର କରରେ ଦେଲେ
ବାସବ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ହିରଣ୍ୟ ଉପରକୁ[14] ମାଇଲେ ॥୨୧॥
ମୁଣ୍ଡେ ବାଜ ଭୁଣ୍ଡ୍ରୁ ରୁଧିର ଜାତକଲା[15] ଅସୁର[16]
କ୍ଷଣେ ସମାଇଂଣ ରହିଲା ପୁଣି ଚେତ ସରିର[17] ॥୨୨॥

---

୧ । ଖ ବଳ
ଗ ଦେବବଳ
୨ । ଖ ଗ ଘ ବନ୍ଧସେ
୩ । ଗ ରକ୍ତାକର
ଘ ରକ୍ତିକର
୪ । ଘ ବୃଦ୍ଧା
୫ । ଖ ଗ ଘ ମଡ଼ା ହୋଇ
୬ । ଖ ଘ ଦେଖିକରି କୋପକଲା ହିରଣ୍ୟ
ଗ ସନ୍ୟ ବିନାଶ ଦେଖି କୋପକଲା ହିରଣ ॥
୭ । ଖ ଘ ଧନୁଶର
୮ । ଖ ପର୍ବତାଶ ମାଇଲା ସେ
ଘ ପର୍ବତା ସହ୍ର ସେ ମାଇଲା
୯ । ଖ ଅଗ୍ନିବାଣରେ
ଘ ଅଗ୍ନିବାଣରେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ବାହୁଣି ପୁଣ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ ଦୂରନ୍ତୁଂ ଛେଦିଲେ ପେଷି ଏକ
୧୨ । ଗ ଘ ହୋଇଣ
୧୩ । ଖ ଆମୃତ
୧୪ । ଖ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ବାସବ ଧରିଣ ହିରଣ୍ୟକୁ
ଗ ସେ ଅସ୍ତ୍ର ହିରନ୍ୟ ବାସବ ଉପରକୁ
୧୫ । ଖ ରୁଣ୍ଡେ ରୁଧିର ଯାତହେଲା
ଘ ଯାତ ହେଲା
୧୬ । ଗ ଅସୁର
୧୭ । ଖ ହିରଣାକ୍ଷ ପାମର
ଗ ଘ ଚେତା ଶରୀର

ଅସଂଖ୍ୟ[1] ସମର କଲ୍ଲେ ସ୍ୱେ ଦେବ ସହସ୍ର ସେନ[2]
ପ୍ରଭୁ ଅସ୍ତ୍ର କରୁଅଛନ୍ତି କ୍ରୋଧେ[3] ସହସ୍ର ଯୋଦ୍ଧ[4] ॥୨୩॥
ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବଙ୍କୁ କନ୍ଧରେ ବସାଇଣ ବହନ
ପ୍ରାସାଦ[5] ଘର୍ଙ୍କିଣ ଗରୁଡ଼ ଉଡ଼ିଲେକ ଗଗନ ॥୨୪॥
ପକ୍ଷୀ ଘାତରେ[6] ଦୈତ୍ୟପୁର ଉଡ଼ିଗଲା ଆକାଶ
ଦୈତ୍ୟ ପ୍ରବଳ ଯେତେ ଥିଲେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ନାଶ[7] ॥୨୫॥
ଗରୁଡ଼ ଚଢ଼ି ବିଜେ କଲେ ସଦ୍ଧଂ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଦେଖି ଦୃସନ କଲେ ଆସି ଶ୍ରୀମ କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ॥୨୬॥
ସହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଣମ୍ୟ[9] ଆସି ଭୁଷଣେ କଲେ
ସୁଧର୍ମ୍ମି ଦେବଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[10] ॥୨୭॥
ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ[11] ଜଣାଇ ଧର୍ମସୁତ କହନ୍ତି
ଶୁଣିକରି ତାଙ୍କ କଷଣ ସର୍ବେ ଆକୁଳ[12] ହୋନ୍ତି ॥୨୮॥
ଏଣୁ ସମଏ ଇନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଦୈତ୍ୟ ସମର ଶୁଣି
ଅର୍ଜୁନ ନମସ୍କାର କଲେ ଯାଇ ସାରଙ୍ଗ ପାଣି ॥୨୯॥
ବହନ ହିରଣ୍ୟ ଗୁମ୍ଫରେ ମୋର ରଥ[13] କରିବା
ତାର ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ ମୋର ହେଲମା ସେବା ॥୩୦॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରଥ ରୂଳ ତତ୍ଥଂ ମିଳ ବହନ
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପଚ୍ଛକରି ଆଗ ହେଲେ[14] ପଣ୍ଡୁ[15] ନନ୍ଦନ ॥୩୧॥

---

୧ । ଗ ଅସଗ
୨ । ଖ ସହସ୍ର ଯୋଦ୍ଧା
୩ । ଗ ଦେବ
୪ । ଖ ଦେଖୁ ଦେଖୁଂ ଦୈତ୍ୟ ପ୍ରବଳ ଦେଖ ସହସ୍ର ସେନା ।
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରସାଦ
୬ । ଖ ପବନେ
୭ । ଖ ଘ ହେଲେ ବିନାଶ
୮ । ଗ ପୋଥିରେ ୨୪ ପଦର ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଦଠାରୁ ୨୬ ପାଦର ପ୍ରଥମ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।
୯ । ଖ ଦ୍ରସନ
୧୦ । ଖ ଘ ତୋଷ ହୋଇଲେ
ଗ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ
୧୧ । ଖ ଘ ଚରିତ
୧୨ । ଘ ଆତୁର
୧୩ । ଘ କଥା
୧୪ । ଗ ମିଳି
୧୫ । ଖ ପଣ୍ଡୁର

ହିରଣ୍ୟ ଦେଖି ପଷ୍ଟରଇ ଭୁଞ୍ଜ ପଶ ଅର୍ଜୁନ
ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ମୋର ପିତାଙ୍କୁ କରଅଛୁ ବନ୍ଧନ ॥୩୨॥
ପିତା କାର୍ଯ୍ୟ ଆଜ କରିବ ତୋତେ ରଣେ ସଂହାରି
ହରିହର ବ୍ରହ୍ମା କେ ଆଜ ପାରିବେ ରକ୍ଷା କରି ॥୩୩॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୋ ପିତା ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ସକଳ
ଏକା ହୋଇବାରୁ[2] କୁମାରି[3] ହେଉଅଛୁ ବିକଳ ॥୩୪॥
ତୋତେ ଏକ୍ଷଣି ପେଷିବା ଯାଇ କେଶ ପିତାଙ୍କୁ
ଏ ରଣ ମଣ୍ଡଳେ ଯେବେ ତୁ ଭେଟିଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥୩୫॥[4]
ଶୁଣି ଅସୁର କୋପକରି ଶତେ ଶର[5] ପେଷିଲା
ହସ୍ତରୁ ନ ଫିଟୁ ଅର୍ଜୁନ ତାହା ଚକ୍ଷେ ନାଶିଲା[6] ॥୩୬॥
ବ୍ରହ୍ମା ହରିହର ସକଳ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[7] ହେଲେ
ଅନେକ ସମର ହୋଇଲା ତା ସମସ୍ତ ଦେଖିଲେ[8] ॥୩୭॥
ମେଘାଶର[9] କୋପେ[10] ପେଷିଲା ପାର୍ଥ ପବନାଶରେ[11]
ମେଘମାନେ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ିଲେ ପାର୍ଥ ଅତି କ୍ରୋଧରେ[12] ॥୩୮॥
ବାବଲ ଶରରେ ଛେଦିଲେ ଖର ଦନୁଜ ଶିର[13]
ଦେଖି ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଅତି ଆନନ୍ଦେ ସୁର[14] ॥୩୯॥

---

୧ । ଙ ପାରୁ ଅନ୍ୟଥା
ଚ ପାରୁ ଅନ୍ୟଥା
୨ । ଙ ହୋଇବାର
୩ । ଚ କୁମର
୪ । ଗ ଅନେକ ସମର ହୋଇଲା ଦେବା ପାଣେ କହି ।
୫ । ଖ ସତେ ଶର
ଚ ଶୁଣି ଅସୁର କୋପକରି ସତେ ଶର
୬ । ଙ ଦେଖିଲା
୭ । ଗ ହେଲେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୮ । ଗ ଅନେକ ସମର ହୋଇଲା ଦେଖୁ ପାଣେବ ଦେଖି
ବ୍ରହ୍ମା ହରିହର ହୋଇଲେ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି
(ଅଙ୍କ ୩୮)
ଖ ଘ ପୋଥିରେ ୩୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଗ ମେଘାସ୍ତ୍ର
ଘ ମେଘାସ୍ତ୍ରେ
୧୦ । ଘ କୋପେ
୧୧ । କ ଗ ଘ ପାଥପବନାସ୍ତ୍ରେ
୧୨ । ଙ ଗ ଘ ମେଘମାନେ ଶୂନ୍ୟେ ଉଡ଼ିଲେ ଧନ୍ୟ ପୁଣ କୋପରେ
୧୩ । ଖ ଗ ବାବାଳ ଶରେଣ ଅର୍ଜୁନ ଛେଦିଲେ ତାର ଶିର
୧୪ । ଙ ନଭି ପୁଷ୍ପ ଅମର
ଗ ଆନନ୍ଦେ ସୁନାସିର
ଘ ପାଠ ନାହିଁ

ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ କଲେ ଦେବ ମୁରାରି[1]
ଦେବ ସୈନ୍ୟ ସୁଖେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଜୟ ଶବଦ କରି ॥୪୦॥
ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଜୁର କରି ଯେ[2] ଆଣିଥିଲେ[3] ଅସୁରେ
ଯେ ଯାହା ଦ୍ରବ୍ୟ ଚହ୍ନି ନେଲେ ଅତି ଆନନ୍ଦ ଭରେ[4] ॥୪୧॥
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ନାମେ ବଳ ଦକ୍ଷ[5] ତାର ସୁବନ୍ତ ପୂର୍ବେ
ନିବାତ[6] ହରି ଆଣିଥିଲା ତାକୁ ପାଇଲା ଏବେ ॥୪୨॥
ସନ୍ତୋଷେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୋଲେ ମାଗ[7] ହେ ବର
ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସାଦରୁ ପାଇଲା ସୁବନ୍ତକ[8] ମୋହୋର ॥୪୩॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ ଯେବେ ହୋଇଲ ମୋତେ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷେ ଶସ୍ତ୍ର ରଖିବୁଁ[9] ଆମ୍ଭେ ଥିବୁ ଅଜ୍ଞାତେ ॥୪୪॥
ହୋଇ ତୁମ୍ଭ[10] କାର୍ଯ୍ୟକାଳେ ମୋତେ ଚଢ଼ିବ ସୁନ୍ଦର
ଏତେ କହି ଚଳଗଲା ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଅତି ସତ୍ୱର ॥୪୫॥
ଇନ୍ଦ୍ର ମେଲାଣି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ମାଗି ସର୍ବ ଦେବଙ୍କୁ ଦେନ
ଆନନ୍ଦେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ସେ କରି ଦୁନ୍ଦୁଭି[11] ଧ୍ୱନି[12] ॥୪୬॥
ନଇମିଷାରଣ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ[13] ଭ୍ରମି ପାଣ୍ଡବେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ନମସ୍କାର କଲେ ଋଷିଙ୍କି ସର୍ବେ[14] ॥୪୭॥
ଋଷିମାନେ କଲେ କଲ୍ୟାଣ ତୋଷେ ସେଠାରୁ ଗଲେ[15]
ନକୁଳବାରତା ପାଇଣ ଆସି[16] ଦ୍ରୁସନ କଲେ ॥୪୮॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଣ ହରଷ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ[17] ମେଲାଣି
ଗରୁଡ଼ ଚଢ଼ି ଦ୍ୱାରବତୀ ଗଲେ[18] ରଥାଙ୍ଗ ପାଣି ॥୪୯॥
ତାଙ୍କ ପଚ୍ଛରେ ମୋର ମନ ଖଣ୍ଡେ ଦୂର[19] ଗୋଡ଼ାଇ
କହେ ବଶମ୍ବର ସଦୟ[20] ମୋତେ[21] କର ଗୋସାଇଂ ॥୫୦॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ ପଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ କଲେକ
ଦେବ ହରି
୨ । ଗ ଘ କରିଣ
୩ । ଘ ଆସିଥିଲେ
୪ । ଖ ଗ ଘ ଅତିଅଳ୍ପ ତୋଷରେ
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ନାମେ ଦକ୍ଷ
୬ । ଖ ଗ ନିବାତ
୭ । ଖ ଘ ତୁମ୍ଭେ
୮ । ଖ ରମଣିକ
ଘ ପ୍ରସାଦରୁଁ ପାଇଲି ରମଣୀକ
୯ । ଖ ଶମୀବୃକ୍ଷେ ଶସ୍ତ୍ର ରଖିବ
ଗ ଘ ନଗିବୁ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ତୁମ୍ଭର
୧୧ । ଖ ଗ ଦୁନ୍ଦୁଭି
୧୨ । ଗ ଘ ଧ୍ୱନି
୧୩ । ଖ ଘ ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ କୃଷ୍ଣ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନେ କଲେ କଲ୍ୟାଣ ଘଣ
ନିଷ୍କଳ ଏବେ
୧୫ ଖ ଗ ଘ ଋଷିମାନଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ତହିଁରୁ
ଗଲେ ।
୧୬ । ଖ ଘ ନକୁଳ ଚାହାନ୍ତି ଆସିଣ ବେଗେ
୧୭ । ଖ ସନ୍ତୋଷ କୃଷ୍ଣ ହୋଇଲେ
ଘ କୃଷ୍ଣ ହେଲେ
୧୮ । ଖ ଘ ଗଲେ
ଗ ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ
୧୯ । ଖ ଘ ଦୂରୁ ଥାଇ
୨୦ । ଖ ଗ ଘ ସୁଦୟା
୨୧ । ଗ ମୋତେ

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମୁଖବରୀ

ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ । ହସ୍ତିନା ସଭାରେ ଜନେ
କହନ୍ତି ସେ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର । ରାଜା ଆଗର ଏ ॥୧॥

ଶୁଣ ମିତ୍ର କୁରୁବୀର । କହୁଲେକ ଦାନକର
ଅର୍ଜୁନ ଅମର ପୁରୀ । ନିବାତ ମାରି ଏ ॥୨॥

ବହୁତ ପଣ ସେ କଲା । ଦେବକୁଳ ଉଧରିଲା
ଅନେକ ଦଇତ୍ୟ ସଂହାରେ । ରହି ଅମରେ ସେ ॥୩॥

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ପୁରନ୍ଦର । ଦେଲେ ସେ ଅନେକ ବର
ବହୁ ସମ୍ଭାବନା କଲେ । ତାକୁ ରଖିଲେ ଏ ॥୪॥

ଏ ସମଏ ହଳଧର । ସଙ୍ଗେ କୃଷ୍ଣ ପୀତାମ୍ବର
ପ୍ରବେଶ ହସ୍ତି ହୋଇଲେ । ସର୍ବେ ଦେଖିଲେ ଏ ॥୫॥

ସର୍ବ କଉରବ ବୀରେ । ଉଠିଲେ ଦେଖି ସତ୍ୱରେ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣେ । ପଡ଼ି ତକ୍ଷଣେ ଏ ॥୬॥

ପ.

ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ   ହସ୍ତୀନା ନାମ ଭୁବନ
ସେଠାରେ ଭ୍ରାତ ଦୁର୍ଯୋଧନ   ଆନନ୍ଦ ମନ ଏ ॥୧॥
ବାରେ ରହି ସିଂହାସନ   ହୋଇଣ ହରଷ ମନ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ମହାରଥି   ଅନ୍ଧକ୍ରୀ ଉଠି ଏ ॥୨॥
ଅଳମ୍ବୁଷ ଦୁଃଶାସନ   ସଭୁନା ମନ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗ
କହନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁମର   ରାଜା ଆଗର ଏ ॥୩॥
ଶୁଣ ହେ ମିତ୍ର ମୋ ବାଣୀ   କହିଲେକ ଦାନମଣି
ଅର୍ଜୁନ ଅମର ପୁର   ଗଲ ବହାର ଏ ॥୪॥
ନିବାତକୁ କଲା ନାଶ   ହିରଣ୍ୟ ତାହାର ପାଶ
ଯୁଦ୍ଧସ୍ତ୍ରୀକି ହରିନେଲା   ପୁରେ ପଶିଲା ଏ ॥୫॥
ତାହାକୁ ଅର୍ଜୁନ ମାରି   ଯୁଦ୍ଧସ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ସେ ଉଧରି
ମାରିଣ ସର୍ବ ଅସୁର   ହିରଣ୍ୟ ପୁର ଏ ॥୬॥

ବସାଇ ରତ୍ନ ଆସନେ । ଚରଣ ପୂଜା ବିଧାନେ
ଷୋଡଶ ପ୍ରକାରେ ପୂଜି । ଆନନ୍ଦ ଭଜି ଏ ॥୭॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରର ସେ ବିଦୁର । ସଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗର
ଶତେ ଭ୍ରାତ ଦୁର୍ଯୋଧନ । ସକଳ ସୈନ୍ୟ ଏ ॥୮॥
ସପ୍ତରଥ ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ରୋଣେ । ବସିଛନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ
ଚହଳ ସେ କୁରୁସଭା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା ଏ ॥୯॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ଚରିତ । ଶୁଣି ସର୍ବେ ଆଚମ୍ବିତ
ପ୍ରଶଂସା ବହୁତ କଲେ । ଭୀମ ବୋଇଲେ ଏ ॥୧୦॥
ତଳ କୁରୁବୀର ମାନେ । ସନ୍ତୋଷେଣ ଏବେ ବନେ
ଆସ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସେନ । ଭଣ ଦଇନ ଏ ॥୧୧॥
ଶୁଣି କହେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଶୁଣିମା ଯଦୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ସମସ୍ତେ ବନକୁ ଯିବା । ସେନ ଆସିବା ଏ ॥୧୨॥

ଘ. ସହଦେବ ଶୋଧ କହିଲେ । ବହୁତ ବର ସେ ଦେଲେ
ଅଛନ୍ତି ନୈମିଷ ବନେ । ଆନନ୍ଦ ମନେ ହେ ॥୭॥
ଅଠାଶି ସହସ୍ର ଋଷି । ତାଙ୍କ ପାଶି ଅଛନ୍ତି
କହନ୍ତି ବଞ୍ଚି ପୁରାଣ । ସେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଏ ॥୮॥
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଏ ସମୟ । ପଚାରିବାର ସେ ସଞ୍ଜୟ
ବିଦୁରଙ୍କ କର ଧରି । ସେ ଦଣ୍ଡଧାରି ଏ ॥୯॥
ସକଳ ଅଛନ୍ତି ପାଶ । ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ହରଷ
ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାନ୍ତି । ପୂଜା କରନ୍ତି ଏ ॥୧୦॥
ଦ୍ୱାରକାରୁ ରାମ ହରି । ସତାଙ୍ଗ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି
ତହିଁରେ ଆସି ମିଳନ୍ତି । ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି ଏ ॥୧୧॥
ସର୍ବେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଚରଣେ ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲେ
ଉତ୍ତମ ଆସନେ ନେଇ । ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ଏ ॥୧୨॥

ଶୁଣି ସର୍ବେ ହେଲେ ସଠ । ରାମ ସଙ୍ଗେ ଦେବରାଜ
ଚଳିଲେକ କଉରବେ । ଅତି ଭୟେବେ ଏ ॥୧୩॥
ବନେ ପଥ ବଞ୍ଚାଗଲେ । ନୈମିଷା ଅରନ୍ୟେ ହେଲେ
ପାଣ୍ଡବେ ଦୁନ୍ନ ଦେଖିଣ । ପାଶେ ମିଳଣ ଏ ॥୧୪॥
ରାମ କୃଷ୍ଣ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଯେତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ତାଙ୍କ ଦରଶନ କଲେ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଏ ॥୧୫॥
କୃଷ୍ଣ ସୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ପାଦେ । ଦ୍ରୁପଦ ଭଣ୍ଡ ଆନନ୍ଦେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତେ ଭ୍ରାତ । ଏକ ସଙ୍ଗତ ଏ ॥୧୬॥
କର୍ଣ୍ଣ ଶକୁନ ବଦୁର । ଏକ ମେଳେ ସୁବଶ୍ଚର
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନର । ମନ ମଧ୍ୟର ଏ ॥୧୭॥
ସୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ । ତୋଷେ ଧର୍ମସୁତ କଣ୍ଠ
ଭଲ ଭଜ ରାଜ୍ୟେ ଯିବା । ଏଥି ନଥିବ ଏ ॥୧୮॥

ଘ. ହେଲେକ କାମପାଳ । ମୁଣ ଆହେ ମଦ୍ୟପାଳ
ଅର୍ଜୁନର ଯାତ ଥିଲୁ । ସେ ଅନ୍ତମନୁ ହେ ॥୧୩॥
ଅପୁଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ସୁ । ପିତା ସରୂପ ସାକ୍ଷାତ
ଦେବକ୍ର ସେ ନନ୍ଦନ । ଲକ୍ଷଣ ମାନ ହେ ॥୧୪॥
ସୁଣି ଗୋପ ସର୍ବେ ହେଲେ । ନଗରେ ଉଛବ କଲେ
କହିଲେ ରେବତୀ ପତି । ଅର୍ଜୁନ କୀର୍ତି ଏ ॥୧୫॥
ନରବର ଉତ୍ତମ ପକ୍ଷ । ପଣ୍ଡୀତ ଅର୍ଜୁନ ପୁତ୍ର
ବହୁରେ କହିଲେ ରାମ । ସକଳ କର୍ମ ଏ ॥୧୬॥
ଦିବାକର କହିବାର । କହିଲେ ରାମା କୁମର
ଶୁଣି ସର୍ବେ ତୋଷ ହେଲେ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଏ ॥୧୭॥
ପୁଣ କହେ ବଳଦେବ । ଚଳ ସର୍ବ କହଣେବ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆସ ଦେଖି । କର ବହୁତ ଦର୍ଶନ ଏ ॥୧୮॥

ଶାସ୍ତ୍ରେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ । ଉଠ ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁ ବୋଲେ ଉଠ । ନ କର ହଠ ଏ ॥୧୯॥

ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ସହଦେବେ । ଯୁଧିଷ୍ଠି ଥିବେ କ ଯିବେ
କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଡ଼କର । ହେ ପୀତାମ୍ବର ଏ ॥୨୦॥

ଅସୁରଙ୍କ ପାଦ ସ୍ପର୍ଶ । ନ ସହିଲା ପଣ୍ଡୁଂ ଧର୍ଶ
ତେଣୁ ଆମ୍ଭ ବନବାସ । ଧାତା ଆଦେଶ ଏ ॥୨୧॥

ବରଂଚ ଅଜ୍ଞାତ ହେବୁଂ । କଣ୍ଟକ ଚହ୍ନଂ ମାରିବୁ
ଏଣୁ ବନେ ବର୍ଷଂମାନ । ସେ ମେରୁ ଶୃଙ୍ଗ ଏ ॥୨୨॥

ଶୁଣି ରାମ ଭଗବାନ । ହୋଇଣ ସେ ତୋଷମନ
ରଥେ ଯାଇ କଲେ ବଜେ । ଅପୂର୍ବ ତେଜ ଏ ॥୨୩॥

ବୋଲନ୍ତି ହେ କୁରୁ ବୀରେ । ବାହୁଡ଼ ସେ ହସ୍ତିନାରେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଫେରି ନ ଯିବେ । ସତ୍ୟ ପାଳିବେ ଏ ॥୨୪॥

ଘ. ଅବ୍ଧବ ହେଲେ ଚାକ୍ଷରେ । ନାପ ନବଣୀ ବେଷରେ
ଚଲ ହେ ମାନ ଗୋବିନ୍ଦ । ନ କର ମନ୍ଦ ହେ ॥୯॥
ଶୁଣି କହେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ଶୁଣ ହେ ଯଦୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ବେଳାଭ୍ରାତ ବିରୋ କର । ବେଳ ମାର୍ଗର ହେ ॥୧୦॥
ଅମ୍ଭେ ସଙ୍ଗେ ସବେ ଜିବୁ । ବନଏ ଭାକ୍ତି କହିବୁଂ
ତୁମ୍ଭ ବଚନେ ଫେରିବେ । ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଏ ॥୧୧॥
ଶୁଣି ବିଜେ ରାମଧର । ପତାଙ୍କ ଆଦେଶ କରି
ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁର୍ଯୋଧନ । ସତେ ନନ୍ଦନ ଏ ॥୧୨॥
ସଙ୍କ୍ରଂକ ସନ୍ତ୍ରାଏ ବେଳା । ସପ୍ତରଥୀ ସଙ୍ଗେ ଗେଲା
ବିଦୁର ସେ ସୋମଦତ୍ତ । ସନ୍ୟ ବନ୍ଧୁଟେ ଏ ॥୧୩॥
ସକଳେ ଗଲେକ ଚଳି । ନୈମିଷା ଅରଣ୍ୟ ମେଳା
ତା ଶାଖି ଧର୍ମ ପାଣ୍ଡବେ । ଆନନ୍ଦେ ଭିଡେ ଏ ॥୧୪॥

ଶୁଣି କରି କୁରୁଙ୍ଗାର । ସାଜ ସଇନ ସକଳ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଚଥାଉନ୍ତ । କୋଳ କରନ୍ତ ଏ ॥୨୫॥
ଏଭ୍ଭ ନକଟରେ ଥିବ । ବହୁତ ଦୁଃଖ ନ ଯିବ
ଶୁଭେ ବନବାସ ଶେଷେ । ଯିବଟି ଦେଶ ଏ ॥୨୬॥
ଏତେ କହୁ ପାଲଟିଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ପାଗ୍ରେଟି ଗଲେ
କୋଳ କରଣ ରଖାନ୍ତ । ଗୁଡିଲେ ଭ୍ରାନ୍ତ ଏ ॥୨୭॥
ଯେ ଯାହାରେ କରି ମାନ୍ୟ । କଲେ ତହୁଂ ସନମାନ
ଛୋଷେ କଉରବେ ଗଲେ । ହସ୍ତିନା ହେଲେ ଏଂ ॥୨୮॥
ସେ ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ । ଦ୍ରୌପଦୀ ସେନ ସଙ୍ଗରି
ଛେଦ୍ୟା କଲେ ସେତୁ ବନ । କଲେ ଗମନ ସେ ॥୨୯॥

---

୧. ଦ ଶ ପୋଥିରେ ୧-୨୮ ପଦରେ ପାଠ ନାହିଁ

ଘ. ଅନ୍ତଲେ ତାଙ୍କୁ ପାବେନ୍ତ୍ରୀ । କନ୍ଦନବକ୍ତ୍ର ସେ କୋଟୀ
ଯେ ଯାହାରେ ମାନ୍ୟ କଲେ । ହରଷ ହେଲେ ଏ ॥୨୫॥
ନମ କହନ୍ତି ବଚନ । ଶୁଣ ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ବନବାସ ନେଇଁକରି । ଜକାବା ପୁରି ସେ ॥୨୬॥
କହୁଛନ୍ତି ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର । ନ ଧର ମନରେ ରୋଷ
ରଥେ ଆଦୀ ବସେ କରି । କାବା ସନ୍ଧର ଏ ॥୨୭॥
କର ଧରି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ । ହଠ ହେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ଦୁଃଶାସନ ପାଦ ଧରି । ବିନଏ କରି ଏ ॥୨୮॥
ଖ. ଭୀମ କହେ କର ଧରି । ହଠ ଉଠ ଦଣ୍ଡଧାରି
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ ବୋଲେ ହଠ । ନ କର ମଠ ଏ ॥୨୯॥

ସଙ୍ଗେ ସକଳ ତାପସ । ଚଳନ୍ତି ହୋଇ ହରଷ
ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ ହୋଇଣ । ଗଲେ ଚଳଣ ସେ ॥୩୦॥
କାହିଁ ରହନ୍ତି ଦିବସେ । ରାତ୍ରିଂ ଚଳନ୍ତି ହରଷେ
କୃଷ୍ଣ ଚରିତ ଗାୟନ । ହରନ୍ତି ଦିନ ସେ ॥୩୧॥
ତୀର୍ଥ ଦେଖି କାହିଁ ରହି । ସ୍ନାହାନ[1] କରନ୍ତି ତହିଂ
ପିତୃଏ ଦେଇ[2] ଜଳଦାନ । ଆନନ୍ଦ ମନ ସେ ॥୩୨॥
କୌଶିକ ବନେ ଚଳିଲେ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଛନ୍ତି ଭୂଲେ[3]
ଦେଖି ସେବନ[4] ନିର୍ମଳ । ଅତି ବିଶାଳ ସେ[5] ॥୩୩॥
ଦେଖି କଉଶିକ ନଦୀ । ପାତାଳକୁ ଅଛି ଭେଦି
ତେଣୁ କଉଶିକା ବନ । ଏହୁଁ[6] ଗହନ ଏ ॥୩୪॥

ଖ. ସଞ୍ଜୟ ଆଦି ବିଦୁର କର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ବୀର
ସକଳ ତାହାଙ୍କ କହିଲେ ବିନୟ ହେଲେ ଏ ॥୩୦॥
ବଳଦେବ ଯେ କହନ୍ତି ଉଠ ହେ ଧର୍ମ ନୃପତି
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଉଠିବା ଭକ୍ତ ସେବିବା ଏ ॥୩୧॥
କହନ୍ତି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଶୁଣ ଆମ୍ଭର ବଚନ
କେବେ ବାହୁଡ଼ି ନ ଯିବ ବନରେ ଥିବ ଏ ॥୩୨॥
ଏ ବନେ ବାର ବରଷ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇଲେ ସେସ
ତେବେ ମୁ ପୁରେ ଯିବଇଂ ସତ୍ୟ କହଇଂ ଏ ॥୩୩॥
ଏଥିକୁ ହସ୍ତିନା ପୁର ନୁହଇ ନା ପୁଣ ପର
ନ ଲଙ୍ଘଇ ମୁହିଂ ସତ୍ୟ କରୁଛି ସତ୍ୟ ଏ ॥୩୪॥

୧ । ଖ ଘ ସ୍ନାନ ସେ
୨ । ଖ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଗ ପିତୃ ଦ୍ୟନ୍ତି
ଘ ଦ୍ୟନ୍ତି
୩ । ଖ ଗ ଘ ମିଳିଲେ ସେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର କହିଲେ
୪ । ଗ ଘ ଦେଖି ସେ ବନ
୫ । ଖ ଘ ଦେଖି ଏ ବନ ନିର୍ମଳ
ଅତି ବିଶାଳ ଏ ॥
୬ । ଖ ଅତି

ଆମ୍ବର ଭଗ୍ନୀ ଅଟନ୍ତି । ନମ ଦ୍ରୋହଣ ବଦନ୍ତି
ଭଗ୍ନୀ ନିକଟେ ରହିଲୁ । ତପ ସାଧିଲୁ ଏ ॥୮୫॥
ଦେଖ ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ୱାଦୁ ଫଳ । ପାଣ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ତଳ
ଏ ତୀର୍ଥରେ କର ସ୍ନାନ । ରହ ଏ ବନ ଏ ॥୮୬॥
ତହିଁ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା¹ କଲେ । ଋଷିଙ୍କ ମେଳେ ରହିଲେ
ରହିଲେକ² ବେଦମାସ । ଅତି ହରଷ ଏ³ ॥୮୭॥
ବସନ୍ତ ଋତୁ ପ୍ରବେଶ । ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲେ ଦଶ⁴
ଫୁଟିଲେ ମଲ୍ଲୀ⁵ ମାଳତୀ । ସୁବାସ ଅତି ଏ ॥୮୮॥

---

୧ । ପ ପର୍ଣ୍ଣଘାଲା
୨ । ଖ ପ ବସ୍ବଲେକ
୩ । ଗ ପୁଣି ତୋପ ଧର୍ମପୁତ୍ର ତୀର୍ଥରେ କରିଲ
ସ୍ନାହାନ ।
ଏହା ଭାରଜା ସଙ୍ଗରେ ସ୍ନାନ ବେଷ୍ଟରେ ଦେହ ॥
ପ ପୁଣି ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ନଦୀରେ କରନ୍ତି ସ୍ନାନ
ଏହା ଭାରଯା ସଙ୍ଗରେ । ରହି ବନରେ ଏ ॥
(ଅନ୍ୟ ପାଠ)
୪ । ଖ ଯୋଷି ଘା. ଦେହଦସ
ଗ ପୁତ୍ରଗ ସେ ଦସଦସ
ଦ ପୁତ୍ର ଦେସେ ଦସଦସ
୫ । ଙ ମଠ
ଖ ପୁଷ୍ପେ କାଟାଲି ନନ୍ଦର
ବାହୁଡ଼ି ସେ ନନ୍ଦପୁତ୍ର

କେବେ ନନ୍ଦବ ବାହୁଡ଼ି
ଏ ବନ ଛାଡ଼ି ଏ ॥୮୫॥
କହନ୍ତି ଅନ୍ଧ ବ୍ୟସନ
ହୁଅ ଏବେ ପରସନ
ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ବନବାସ
ନ କର ରୋଷ ଏ ॥୮୬॥
ଅପୂର୍ବ ପ୍ରବଳ ହୋନ୍ତି
ବହୁକୁଟ ଆଚରନ୍ତି
ନଜଗୃରନ୍ତି ସେ ଧର୍ମ
ଧାର୍ମିକ କର୍ମ ଏ ॥୮୭॥
କହନ୍ତି ଧର୍ମ ବ୍ୟସନ
ମୋ ଧାପେ ଜନ ଅର୍ଜୁନ
ଅପୂର୍ବେ କରବେ ଜାଗ
ହେବେ ବିନାଶ ଏ ॥୮୮॥

ସୁନାର ମାନେ ସୁମନା । ଉଡ଼ାଇ ବସନ୍ତ ବାନା
ତରଙ୍କକ ତୁରଙ୍ଗନା । ସେ ତୁରଙ୍ଗନା ଏ ||୩୯||
ବ୍ୟାକୋଷ ସେ ନାଗେଶ୍ୱର । ଚଢ଼ାଇଲ ନାଗେସ୍ୱର
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଜାଣି ସେବନ୍ତି । ରଞ୍ଜିଲେ ରତି ଏ ||୪୦||[୧]
ମଳୟାଗାଳ ବହିଲ । ଚୂତ ବକୁଳ ଧଇଲ
କୋକିଳ କରନ୍ତି ଧ୍ୱନି । ମୋହିଲେ ମୁନି ସେ ||୪୧||
ପଲ୍ଲବ ଦ୍ରାବର୍[୩] କୂଳ । କାନନ ବନେଶ ଗନ୍ଧଳ[୪]
ରବ ନ ଦେଖିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ । ହୋଇଲେ ଗ୍ଲାଇ ଏ ||୪୨||
କୁସୁମ ଚୁମ୍ବି ଭ୍ରମର । କରନ୍ତି[୫] ଧ୍ୱନି ଝଙ୍କାର
କେତକୀ କୁନ୍ତ ଧରଣ । ଛଳେ ମଦନ[୬] ସେ ||୪୩||

ଗ. କୁନ୍ତୀ ପୁଚ୍ଛେ ସହଦେବ ମୁଁ ଥିବି ଥିବେ କି ପାଣ୍ଡବ
ଶୁଣି କହେ ସହଦେବ ଶୁଣ ମୋ ଦେବ ହେ ||୩୯||
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଅର୍ଥେ କରି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କଲ ଗୁହାରି
ଆମ୍ଭର ବନବାସ ଧାତା ଆଦେଶ ଏ ||୪୦||
ଯେ ବନେ କଲୁଁ ମୀର ପୁଣ ସେହୁ ବାହୁଡ଼ିବ
ମେରୁମୂଳ ହେବ ନାଶ ଆମ୍ଭର ଦୋଷ ହେ ||୪୧||
ବିରାଟ ଅଜ୍ଞାତ ହେବୁ କୀଚକ ତହିଁ ମାରିବୁ
କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ଅଲଗ ହୋଇବ ଦେବ ହେ ||୪୨||
ହେବ ଭାରତ ସମର ହେ କୁରୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର
ବଡମାନେ ଜିବେ ନାଶ ପୃଥି ଉଶ୍ୱାସ ହେ ||୪୩||

୧ । କ ପୋଥିରେ ୩୯-୪୦ ପଦ ଦୁଇଟି ନାହିଁ
୨ । କ ଚ୍ୟୁତ
୩ । କ ଦ୍ରାବର
୪ । ଖ ବନରେ ଅଳି ଗହଳ
୫ । ଗ କରନ୍ତି
୬ । ଘ ମଦ୍ୟାଙ୍ଗ

ଦେଖିଣ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ହୋଇଲେ ହରଷ ମନ
ଭ୍ରାତୃଭ୍ରାତଙ୍କୁ ଘେଇଲେ । ବନେ ପେଷିଲେ ଏ ॥୪୪॥
ଏ ବନେ ମୃଗୟା କରି । ଗଣ୍ଡା ଲେଉଟିଆଣ ମାରି
ଭ୍ରାତମାନେ ଚତୁଂ ଗଲେ । ବନେ ମିଳଲେଁ ଏ ॥୪୫॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଧର୍ମ କୁମର । କରନ୍ତି ବନ ବେହାର
କୁସୁମ ତୋଳି ଆଣନ୍ତି । ଗଭ ଗୁନ୍ଥନ୍ତି ସେ ॥୪୬॥
ଧର୍ମସୁତ କାମଭୋଳେ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରି କୋଳେ
ଖୋସା ଖୋସନ୍ତି ଆପଣ । କେଶ ଚିରଣ ଏ ॥୪୭॥
କୁସୁମ ଗଭ ଖଞ୍ଜନ୍ତି । ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦିଅନ୍ତି
ଚତୁଂ ଗଲେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂର । ଧର୍ମ କୁମର ସେ ॥୪୮॥

ଖ. ଏ ସମଏ ସୁନ୍ଦରୀ ଦେବେ ଢାକଣୀରେ ଜଗିଦେବେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଫେରି ନ ଜିବେ ବନରେ ଥିବେ ଏ ॥୪୪॥
କେବେ ମେ ନେବ ପାଣ୍ଡବ ସମସ୍ତେ ଦାସ ହେବ
ତାନ୍ତୁ ସୁତ ଜବ କଲି ସୁଣିଲେ ହଲି ଏ ॥୪୫॥
ବୋଲନ୍ତୀ ନେ ଦୁଯୋଧନ ବାହୁଜ ଶଙ୍କେ ବଚନ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଫେରି ନ ଜବେ ସତ୍ୟ ପାଳିବେ ସେ ॥୪୬॥
ସୁଣି କରି ସବେ ତସ୍ତିଂ ପାଣ୍ଡବେ ପ୍ରବୋଧି କସ୍ତ
ବହୁତ ଦୂର ନ ଜିବ ସେ ବନେ ଥିବ ଏ ॥୪୭॥
ସରିନେଣ ବନବାସ ସୁରେ ଘିବନ୍ତୀ ଅବସ୍ୟ
କହୁଣ ମେଲଣି ହେଲେ ଚତୁଂ ଫେରିଲେ ଏ ॥୪୮॥

୧ । ଖ ଦେଖିଲେ
୨ । ଖ ସ୍ୱହିଙ୍କି
୩ । ଖ ଗ ଘ ପଶିଲେ
୪ । ଘ ଦ୍ରୁପଜା
୫ । ଗ ଦ୍ରୌପଦ ଧରନ୍ତି
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀଜ ଧରି
୬ । ଖ ସୁକେଶ କରେ ଧରିଣ ଲହେ ତରି ଏ
୭ । ଖ ତହୁଂ
୮ । ଗ ଗୁନ୍ଥନ୍ତି

କେତକୀଙ୍କ[1] ପୃଷ୍ଠ[2] ଆଣନ୍ତି । ପାଖୁଡ଼ାମାନ ଛଡ଼ାନ୍ତି
ଫି ଶାଖା କରି ବାଟନ୍ତି । ମନ ମୋହନ୍ତି ସେ[3] ॥୪୯॥

କାନ୍ତିଂ କସ୍ତୂରୀ ଗୋଳନ୍ତି । ଗଣ୍ଡେ ମକରୀ ଲଦନ୍ତି
ବାଟନ୍ତି ସିନ୍ଦୂର[4] ଗଡ଼ା । କଏ ସରଡ଼ା ସେ ॥୫୦॥

ଗୋଃପୀ ଚନ୍ଦନରେ କଳ । ଯୋଗୀ ଦେଖି ଯିବେ ଭୁଲ
ସୁରୁ ଶବ୍ଦକେ ଭ୍ରମରୀ । ଗଣ୍ଡେ ମକରୀ ଏ[5] ॥୫୧॥

କୁଚେ ପତ୍ରାବଳୀ ଲେଖି । ବୋଲନ୍ତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି
ଭୂ ମୋ ନୟନ ପିଭୂଳା । ଗଳାର ମାଳାରେ ॥୫୨॥

ହସ୍ତ ଧରାଧରି ହୋଇ । ଚନ୍ଦୁଂ ଗଲେ ପଥ ବନ୍ଧ
ଅତି ଆନନ୍ଦ ଦ୍ରୌପଦୀ । ସେବଣି[6] ପତି ଏ ॥୫୩॥

ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଗୋଳ । ସୁଧିଷ୍ଠି ସବାଙ୍ଗେ ବୋଳି[7]
କପାଳେ ଟୋପି କସ୍ତୂରୀ । ଦେଲେ ଚତୁରୀ ଏ ॥୫୪॥

---

୯. ପାଣ୍ଡବେ କରି ଦ୍ରଶନ ହେଲେ ଆନନ୍ଦ ମନ
କୁରୁଥାଠ କଲେ ଚଲୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ମିଳୀ ଏ ॥୪୯॥
ନନ୍ଦଘୋଷ ତାଳଧ୍ୱଜେ ରାମ କୃଷ୍ଣ କରି ବସେ
ମିଳି ଦ୍ୱାରକାପୁର ବେନି ସୋଦର ଏ ॥୫୦॥ (ଅଧିକ ପାଠ)

୧ । ଗ କେତକୀଙ୍କ
୨ । ଗ ପୁଟ
୩ । ଖ କପୋଲ ପରେ ଫଣୀଶାଖା ଦେଲେକ ରେଖାଏ
ଗ ଘ ଚନ୍ଦ୍ରପରେ କେଶ ଫଣି ଶାଖା ଦେଲେକ ରେଖାଏ ସେ ॥
୪ । କ ସୁନ୍ଦୂର
୫ । ଖ ଘ ନାସିକା ଉପରେ କଳ ଶୋଭେ କହି ଭ୍ରମର
ପତ୍ରାବଳୀ ବେନି କୁଚେ ସୁଧିଷ୍ଠି ଗଢ଼େ ଏ ॥
ଗ ଗୋଟି ଚନ୍ଦନର କଳ ଓଷ୍ଠ ଉପରେ ଭ୍ରମର
ପତ୍ରାବଳୀ ବେନି କୁଚେ କୃଧିଷ୍ଠି ଗଢ଼େ ଏ ॥
୬ । ଖ ଦ୍ରୋପଦ ଧରି ଣ
ଗ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଦ୍ରୋପଦ ଧରି ଣ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ ଧରି ଣ
୭ । ଘ ୫୪ ପଦର ୧ମ ପାଦର ୨ୟ ଅଂଶ ନାହିଁ
୮ । ଖ ଗ ଘ କପୋଳେ

ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ ସେବତୀ । ମିଶାଇ ମାଳ[1] ଗୁନ୍ଥନ୍ତି
ଗନ୍ଧ ଦେଇ କାନ୍ତ ଶିରେ । ପ୍ରମୋଦ ଭରେ ଏ[2] ॥୫୫॥
ତୃପ୍ତି କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ଅଧରେ ଦେଇ ଚୁମ୍ବନ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଟଳିଲେ ଏ ॥୫୬॥
ଜାନ୍ତୁଂ କୁସୁମରେ ଶେଯ[3] । ଛନ୍ତୁଂରେ ବେନି ଭରଜ[4]
ଜାନ୍ତୁଂ ପଲ୍ଲବ ଶୟନ । ଆନନ୍ଦ ମନ ଏ ॥୫୭॥
ପୁଣି ଲେଉଟି ଆସନ୍ତି । ପର୍ଣ୍ଣ କୁଟୀରେ[5] ମିଳନ୍ତି
ଧୃଷ୍ଟ ଭ୍ରାତ ବନେ ଗଲେ । ଗଣ୍ଡା ଲେଉଟଲେ ଏ ॥୫୮॥
ସହଦେବ ଅରଜୁନ । ଜଗି ପାଣିଘାଟ ମାନ
ବେନି ଗଣ୍ଡା ସେ ମାଇଲେ । ଯେବେ ଚଳଲେ[6] ଏ ॥୫୯॥
ଜଳ ଥାନେ ମେନେ[7] ଆସି । ଯୁଧିଷ୍ଠି ଅଛନ୍ତି ବସି
ପ୍ରଣମ୍ୟ ସେ ବେନି କଲେ । ହରଷ ହେଲେ ସେ ॥୬୦॥
ଭୀମ ନକୁଳ ସେ ଗଲେ । ବହୁତ ଦୂର ଗମିଲେ
ଖଣ୍ଡଗିରିର ଚଳେଣ । ଯାଙ୍କ[8] ମିଳଣ ଏ ॥୬୧॥
ବେନି ଭାଇ ବେନି ଭାଗେ । ଗଣ୍ଡା ଲୋଡ଼ନ୍ତି ସବେଗେ
ମହାଖଣ୍ଡ ଦେଖିକରି । ଭୀମକୁ ଧରି ଏ ॥୬୨॥
ଲଙ୍ଗୁଳେ[9] ଧଇଲା ଛନ୍ଦ । ଭୀମ ହୋଇଲେକ ବନ୍ଧ
ନ ପାରିଲେ ଆଉ ଚଳି । ମନରେ ଭାଳି ଏ ॥୬୩॥

---

୧ । ଖ ଗନ୍ଧ
୨ । ଙ ଗ ଘ ଗନ୍ଧଏ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଶିରେ
ଥୋକେ ହୃଦରେ ଏ ,
୩ । ଖ ଗ ଘ କୁସୁମର ସେଜେ
୪ । ଖ ଗ ଘ ବହୀରେ
୫ । ଖ କୁଟୀରେ
ଘ ପର୍ଣ୍ଣ କୁଟୀରେ
୬ । ଘ ଅଚଳେ
୭ । ଖ ମେଲେ
ଗ ଘ ଜଳଥାନେ ମେଲେ
୮ । ଖ ଗ ଘ ଆସି
୯ । ଖ ଘ ଲଙ୍ଗୁଡେ

ଶତସିଂହ[୧] ସୁମରିଲେ । ତେବେ ଫିଟି ନ ପାରିଲେ
ସେ ସର୍ପ ମୁଖ ଦ୍ୱାର । ବଅନ୍ତେ ଭଣ[୨] ଏ ॥୬୪॥
ଭୀମ ଜତେ ଡାକ ଦେଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠି[୩] ରଖ ବୋଇଲେ
ସର୍ପ କରୁଅଛି ଭକ୍ଷ । ପାରିଲେ ରଖ ହେ ॥୬୫॥
ସର୍ପ କହଇ ବଚନ । କାହିଁ ସେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ[୪] ମୁହିଂ । ତୋତେ ଛାଡ଼ିଇ ହେ ॥୬୬॥
ଶବଦ ନକୁଳ ଶୁଣି । ଧାଇଁ ଅଇଲେକ ପୁଣି
କୁଣ୍ଡଳ ଭଙ୍ଗା[୫] ଦେଖିଲେ । ଭୀମ ବୋଇଲେ ଏ ॥୬୭॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ଆଣ । ଯାଉଛି ମୋହୋର ପ୍ରାଣ
ଶୁଣି ନକୁଳ ଧାଇଁଣ । ପୁରେ ମିଳିଣ ସେ ॥୬୮॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଦରଶନ । କରି କହଇ ବଚନ
ବନ୍ଧନ ଆସିବା ହେତୁ । ବଳମ୍ବ ନୋହୁ ଏ[୬] ॥୬୯॥
ଭୀମସେନ ଠାକୁରଙ୍କୁ । ଦେଖିବ[୭] ଆସ ବନକୁ
ସର୍ପ ଦେଉଅଛି ଗିଳି । ପୁଚ୍ଛରେ ତୋଳି ଏ ॥୭୦॥
ଶୁଣି ଆରତ ଯୁଧିଷ୍ଠି । ସତ୍ୱର ହୋଇଣ ଉଠି
ଭାଇ ଭାରିଜା ସଙ୍ଗରେ । ଗଲେ ବନରେ ସେ ॥୭୧॥
ନକୁଳ କଡ଼ାଇ ନେଲେ । ଖଣ୍ଡିଗିରି ତଳେ କଲେ[୮]
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଦରଶନେ । ସର୍ପ ବନ୍ଧନେ ଏ ॥୭୨॥
ଭୀମସେନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲେ । ଦିବ୍ୟ ମୂରତି ଧଇଲେ
ଦେବ ସଦନ ମିଳିଲେ । ତହିଁ ବସିଲେ ଏ ॥୭୩॥[୧୦]

---

୧ । ଖ ଘ ଶତପୁଙ୍ଗ
୨ । ଖ ଗିଳଏ
୩ । ଖ ଗ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ ଯୁଧେଷ୍ଠୀ
୪ । ଖ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିଲେଣ
ଘ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ
୫ । ଖ ଗ ଏମନ୍ତ ଶବ୍ଦ
୬ । ଖ ଗ ନହୁ
୭ । ଖ ଦେଖିଲେ
ଘ ଡାକିଲେ
୮ । ଖ ଘ ଭ୍ରାତ
୯ । ଖ ଘ ହେଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ଅପୂର୍ବ ରଥ ଅଇଲା
ତହିଁ ବସିଲ ଏ ॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ[1] ଶ୍ରେଷ୍ଠ | ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷ କଷ୍ଟ
ତୋ ବଂଶେ ମୁଷ୍ଟ୍ରଂ ନଘୋଷ | ଶୁଣିମା ଉପ ଏ ॥୭୪॥
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ | ଗର୍ବ ମୁଷ୍ଟ୍ରଂ ମନେ କଲା[2]
ଅଷ୍ଟବକ୍ରଙ୍କର ଶାପେ[3] | ହୋଇଲା ସର୍ପେ ଏ ॥୭୫॥
ପୁଣ ମାଗିଲ କାରଣ | ଋଷି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣ
ତୋ ବଂଶରେ ଧର୍ମସୁତ | ଦେଖି ମୁକତ ଏ ॥୭୬॥
ଏଥିରେ ଆସି ପଡ଼ିଲ[4] | ବହୁତ କଷ୍ଟ ପାଇଲ
ତୋତେ ଦେଖିଣ ମୁକତ | କହିଲୁ ସତ ଏ ॥୭୭॥
ଏବେ ତେଜ ଏହୁ ବନ | ଭିତରେ[5] କରେ ଗମନ
ଧର୍ମ ଦେଖିବାର ପାଇଂ | ଅଛନ୍ତି ଚଷ୍ଟୁଂ ଯେ ॥୭୮॥
ଏ ତୋର ମୋର ସଂବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ଫିଟୁ ପ୍ରମାଦ
ସର୍ପଘାତ ତାଙ୍କୁ ନୋହୁ | ନଷ୍ଟନ୍ତେ ରହୁ ଏ[6] ॥୭୯॥
ଯାଅ ଆପଣ[7] ବାସକୁ | ମୁଁ ଏବେ ଯିବ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଆଜ ଏ ବନେ ରହିବା | ପ୍ରଭାତୁ ଯିବା[9] ଏ ॥୮୦॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଦି[10] ପାଣ୍ଡବେ | ପ୍ରଣମ୍ୟ[11] କରନ୍ତି ଭାବେ
ଦେଖିଲ[12] ଯା ପିତୃକୁଳ[13] | ଯିବ ସୁଫଳ ଏ ॥୮୧॥
କଲ୍ୟାଣ କଲେ - ନଘୋଷ | ତକ୍ଷଣେ ଗଲେ ଆକାଶ
ପାଣ୍ଡବେ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ | ପୁରେ ମିଳଲେ ଏ ॥୮୨॥
ରାଧାକାନ୍ତ ପାଦବେନ | ସରସିଜ ଶିରେ ଘେନ
କହେ[14] ଘନ ବଶ୍ୟମ୍ବର[15] | ବନପୃ ଗିର ଏ ॥୮୩॥

---

୧ । ଘ ଯୁଧିଷ୍ଠି ମୁକ୍ତକୁ
୨ । 'ଖ' ପୋଥିରେ
ପଲାଇବେ ଅଛୁ ଦେଖି । କହିଲେ ତେ
ସକଳ ଦେବ ଉପରେ । ହେବା ଲାଗି କରଣ କଲେ
ପଲାଇ ନୋହିଲେ ତିନ । ଅଷ୍ଟବକ୍ର
ମନେ ମୁଷ୍ଟି ଦେଖି ଭଲ । ଇଷ୍ଟି ଦୋକ୍ତି ମାଣଲ
(ଅଧିକ ପାଠ)
ଘ ପାଲେକି ନୋହିଲା ନିତି
୩ । ଙ ଶାପେ
ଘ ଅଷ୍ଟବକ୍ର କଲା ଦେଇ
୪ । ଗ ପଡ଼ିଅଛି
୫ । ଙ ଚ ଘ ନ
୬ । ଗ ଘ ଦେହି
୭ । ଙ ଅପଣେ
ଗ ଆପଣେ
୮ । ଖ ଘ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୯ । କ କିବି
୧୦ । ଙ ଦ୍ରୌପଦୀ ପଞ୍ଚ
ଘ ଦ୍ରୁପଦ ପଞ୍ଚ
୧୧ । ଘ ପ୍ରଣାମ
୧୨ । ଗ ଘ ଦେଖିଲୁଂ ସେ
୧୩ । ଗ ଦେଖିଲୁଂ ସେ ପିତୃ ଦେବେ
୧୪ । ଖ କହିଣ ଦାସ
ଘ କର
୧୫ । ଖ ବଶ୍ୟମ୍ବର

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ

ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ କମ୍ପସେନ[1] ଛୁଟିଲେ । ସେ ବନ ଚେକଣ ଭୂଶରେ ଗଲେ
ଉତ୍ତର ଦିଗେ କରନ୍ତି[2] ଗମନ । ଏ ରୂପେ ଗଲେ ପଚର ଯୋଜନ
ନନ୍ଦର ବନରେ[3], ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ହରଷ ମନରେ[4] ॥୧॥
ପଥଶ୍ରାନ୍ତେ ମହାତୃଷାର୍ତ୍ତି[5] ହୋଇ । ସେ ବନେ ଜଳ ନ ଦେଖିଲେ କାହିଁ[6]
ଧର୍ମଭ୍ରାତଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ହେ ଦେଖ[7] । ଜଳ ଦେଇ ମୋର ଜୀବନ ରଖ[8]
ଏଣେ[9] ଖରକାଳ, ଶ୍ରାନ୍ତେ ତନୁରୁ ଗଳୁଅଛି[10] ଝାଳ ॥୨॥
ଧର୍ମ ଦିଗରେ ଧର୍ମଶୀଳ ଗଲେ । ଦ୍ରୌପଦୀ[11] ସେନ ସୁଧିଷ୍ଟି ରହିଲେ
ସିତଳାରେ ବସି[12] ସେନେ ସମୀର । ଆପଣା ଆତ୍ମାକୁ କରନ୍ତି ଥିର[13]
ଧର୍ମଭାତ ବନେ, ଜଳ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ବୁଲି ସେବକ ମନେ[14] ॥୩॥
ଉତ୍ତର ଦିଗେ ଭୀମସେନ ଗଲେ । କପାଳ ସରୋବରରେ ମିଳିଲେ
ଦେଖିଲେ ଅପୂର୍ବ ନିର୍ମଳ ନୀର[15] । ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାସାଦ[16] ଅଛି ମଧ୍ୟର[17]
ତହିଁ ବସି ବକ, ଭୀମକୁ ଦୂରୁ ଦେଖି ଦିଏ[18] ଡାକ ॥୪॥

---

୧ । ଖ ଯଜ୍ଞସେନୀ
୨ । ଗ କରନ୍ତିକ
୩ ଗ ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ ସେ ଅତି ସନ୍ତୁରେ
ଗ ଘ ହୋଇଲେ ଅତି ସନ୍ତୁରେ
୫ । ଖ ପଥ ଶ୍ରମେ ମହା ତୃଷାର୍ତ୍ତ
ଘ ପଥଶ୍ରମେ ମହା ତୃଷାର୍ତ୍ତ
୬ । ଖ ଦେଖିବାକୁ ନାହିଁ
୭ । ଖ ଦେଲେକ ଆଦେଶ
ଗ ରଖ
୮ । ଖ ତୋଷ
୯ । ଖ ଗ ଘ ଏଣେ
୧୦ । ଗ ବହୁଅଛି
୧୧ । ଖ ଦ୍ରୋପଦ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୨ । ଖ ଶୀତଳାରେ ବସିଣ
୧୩ । ଖ ଗ ସ୍ଥିର
ଘ ଭୀମ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସରୋବରେ
୧୪ । ଖ ପଶିଣ କାନନେ
ଗ ବସିଣ କାନନେ
୧୫ । ଖ ଜଳ
୧୬ । ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରାସାଦ
ଗ ସ୍ଫଟିକ ପ୍ରସାଦ
୧୭ । ଘ "ଧର୍ମଭ୍ରାତ-ଅଛି" ମଧ୍ୟରେ ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଖ ଘ ଦୂରୁ ଦେଲେ
ଗ ଦେଲେ

ଏ ମୋର ବଚନ ସଧୀରେ[1] ଶୁଣ । ଏ ଜଳ ପିଇଲେ[2] ନ ପାଇ ପ୍ରାଣ
ତେଣୁ ସେ ଜଗି ବସିଅଛି ମୁହିଂ । ଶୁଣ ହୋ ଭରତକୁଳେ ଥିବ ହୋଇ[3]
ମୋହୋର ପ୍ରସନ, କହିଣ ପଛେ କର ଜଳପାନ ॥୫॥
ଜାତ ବାରତା[4] ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ କସ । କେ ପନ୍ଥା ମୋଦ କାହାର[5] ପ୍ରକାଶ
ଏ ଚାରି ପ୍ରସନ[6] କହ ମୋହର । ତହୁଂ ଇଚ୍ଛାରୁ ଜଳପାନ କର[7]
ଶ୍ରମ ନ ଶୁଣିଲେ, ତୃଷା ଆରତେ ଜଳପାନ କଲେ ॥୬॥
ପୁଣ କୂଳରେ ମିଳଲେ[9] ଲେଉଟି । ବେନି ଲୋଚନ ଗଲାବେଗେ ଫୁଟି
ତଳେ ପଡ଼ଣ ହରାଇଲେ ପ୍ରାଣ । ଅର୍ଜୁନ ଆସି ମିଳଲେ ବହନ[10]
ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ, ବକ ହୋଇଲେ ନ ପଶ ଜଳରେ[11] ॥୭॥
ଚୋହଣ ପଚର୍ଯ୍ୟେ[12] ଜଣେ ଅଇଲ । ଏ ଜଳ ପିଇ ଜୀବନ ହାରିଲ
ତୁ ପୂର୍ବେ ଜଳ ନ ପିଇଣ ରହ । ଏ ମୋର ଚାରି ପରସନ କହ
ସେ ବକ କହିଲେ, ନ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଜଳ ପିଇଲେ ॥୮॥

---

୧ । ଙ ସନ୍ତୋଷେ
୨ । ଘ ଖାଇଲେ
୩ । ଖ ପୁଣ ହେ ବୀର ଧୀରେ କୁଳେ ରହ
ଘ ପୁଣ ହେ [illegible] ଏବେ [illegible] ରହ
୪ । ଙ ଗ ଘ ପ୍ରକାଶ
୫ । ଙ କାହାପାଶି
ଗ କାତବାରି [illegible]
ଘ କାହାର ବାରତା
୬ । ଙ କେ ମୋହର
୭ । ଖ ପ୍ରଶ୍ନ
ଗ ଘ ପ୍ରସନ
୮ । ଖ ଘ ସେ ପୋଖରୀକୂଳର
୯ । ଙ ଘ ପ୍ରବେଶ
୧୦ । ଙ ଗ ଘ [illegible]ଷଣ
୧୧ । ଘ ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ ତାହା ଦେଖି
ବକ ବୋଲେ ସଧୀରେ
୧୨ । ଙ ଚୋହଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ସେହ୍ନ ପଡ଼ିଲେ ପଶ୍ଚିମ କୂଳରେ । ନକୁଳ ପୁଣ ଅଇଲେ ସତ୍ତରେ
ଧର୍ମ ବକ କଥା କର୍ଣ୍ଣେ ନ ଶୁଣି[1] । ତୃଷା ଆଉରେ[2] ପିଇଲେକ ପାଣି
ସେ ପୂର୍ବ ଦ୍ୱାରରେ[3], ଜୀବନ ହାରି ପଡ଼ିଲେ ଭୂଇଁରେ[4] ॥୯॥

ସେହ୍ନେ ପ୍ରକାରେ ସହଦେବ ଆସି । ପାଣି ପିଇଲେ ସରୋବରେ[5] ପଶି
ଦକ୍ଷିଣ ଘାଟରେ ଛାଡ଼ିଲେ[6] ଜୀବନ । ଏଣେ ବହୁରନ୍ତି ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ପଞ୍ଚାଳି ସଙ୍ଗରେ, ସେ ଲୋଡ଼ି ଲୋଡ଼ି ଅଇଲେ ବନରେ[7] ॥୧୦॥

କପାଳ ସରୋବରରେ[8] ମିଳିଲେ । ଭ୍ରାତୃଗଣଙ୍କ[9] ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦେଖିଲେ
ବିଚାରିଲେ ଆଗ ସାରିବା[10] ନୀର । ତୃଷାରେ ଅଥିର[11] ହୋଏ ଶରୀର
ପଶନ୍ତେ ଜଳରେ, ଧର୍ମବକ ବୋଲେ ରହ କୂଳରେ[12] ॥୧୧॥

ମୋ ବୋଲ ନ କରି ଏ ଚାରିଜଣ । ଜଳ ପିଇଣ ହାରିଲେ ପରାଣ[13]
ଚାରିଗୋଟି ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ କହ । ଦଣ୍ଡେ ମହାତ୍ମା[14] ସ୍ଥିର[15] କରି ଦେହ[16]
ମୋ ବୋଲ[17] ନ କଲେ, ପାଣି ପିଇଲେ[18] ମରିବଟି ଭଲେ ॥୧୨॥

କାଚବାର୍ତ୍ତା ପୁଣ[19] ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[20] କସ । କେ ପନ୍ଥା ମୋଦ କାହାର ସୁବାଶ
ଏ ଚାରି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋହରେ[21] କହ । ଜଳ ପିଇଣ ପଛେ ତୋଷ ହୁଅ[22]
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବିଚାରି, ବୋଇଲେ ଶୁଣ ତୁ ଯାହା[23] ପଚାରି ॥୧୩॥

---

୧ । କ କର୍ଣ୍ଣରେ ସୁଣି
୨ । ଖ ଲୋଡ଼ରେ
ଘ ତୃଷାର ଲୋଭେ
୩ । ଖ କଟୀରେ
ଘ ତୀରରେ
୪ । ଘ ଘଟ୍ଟରେ
୫ । ଗ ଜଲରେଣ
୬ । ଗ ହାରିଣ
୭ । ଖ ଗ ଘ ସେହୁ ଲୋଡ଼ିଣ ଅଇଲେ ଘଟ୍ଟରେ
୮ । ଖ ଅନେକ ସରୋବରରେ
୯ । ଖ ଭ୍ରାତୃଭ୍ରାତ
୧୦ । ଖ ପିଇବା
୧୧ । ଗ ଆତୁର
୧୨ । ଖ ରହିକୂଳରେ
୧୩ । ଖ ତିଅନ୍ତେ ହାରିଲେ ପ୍ରାଣ
ଘ ଖାଇ ସେ ହାରିଲେ ପ୍ରାଣ
୧୪ । ଖ ମୋହାତ୍ମା
୧୫ । ଗ ଧିର
୧୬ । ଘ ହୋଇ ରହି
୧୭ । କ କଲି
୧୮ । ଘ ଆଇଲେ
୧୯ । ଖ କାମ
ଗ ପୁଣି
୨୦ । ଘ କାହ ବାର୍ତ୍ତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ
୨୧ । ଗ ଘ ମୋହୋର
୨୨ । ଖ ଗ ଘ ହେବୁ
୨୩ । ଗ ପୁଣି ଯାହାକୁ

ମାସମାନେ ଦର୍ବି[1] ହେଲେ ଘଟନ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଗ୍ନି ବାୟୁ ହେଲେ[2] ଇନ୍ଧନ
ମହା ମୋହକୋଟି[3] କଟାହ ହେଲେ । ଭୂତମାନଙ୍କୁ କାଳ ପାକ[4] କଲେ[5]
ଏକ୍ଷଣି ବାରତା, ଆବର କହିବା ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରେତା ॥୧୪॥
ଅହରହଣିରେ ହେଉଛନ୍ତି ଜାତ[6] । ପୁଣି ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ହତ
ଯେ ଅବା ରହିଣ ଅଛନ୍ତି ନର । ଥିର ହେବାକୁ[7] କରନ୍ତି ବଚାର
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏହି. ଆଉ ପ୍ରସନ ଶୁଣ ଦେବା[8] କହ ॥୧୫॥
ବେଦର ମାର୍ଗ ଅଟେ ଭିନ୍ନ[9] ଭିନ୍ନ । ସ୍ମୃତି ହେଉ ପରିମାଣରେ[10] ଘେନ
ଦେବ[11] ଋଷିମାନଙ୍କର ଯେ[12] ମତ[13] । ଧର୍ମ କଥାରେ ନ ଘେନଲେ ଚିତ୍ତ[14]
ମହାଜନ କଥା, ଯାହା କରନ୍ତି ସେହି ସେ ପନ୍ଥା ॥୧୬॥
ଦିବସର ଯେ ଅଷ୍ଟମ ଭାଗରେ । ଶାକ ପଚନ ହୋଏ ଯାହାଘରେ[15]
ଅଧିକ ଲୁହଇ ଋଣ ନ କଲେ । ପ୍ରବାସି ନୋହି ସୁଖେଦନ ନେଲେ[16]
ଆହେ ବାଣଚର, ମୋଦ ଅଟଇ[17] ଏହି ମାନଙ୍କର ॥୧୭॥
ଧର୍ମବଚ ଶୁଣି ହରଷ[18] ହେଲେ । ଏବେ ପାଣି ପିଅ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[19] ଘେନ ଧର୍ମନନ୍ଦନ । ତୃଷା ହରିଲେ କରି[20] ଜଳପାନ
କୂଳେ ଆସି ମିଳ, ବହୁତ ଶୋକ କରନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳ ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ ପଯାମାନେ ଦ୍ରବ୍ୟ
ଗ ଦ୍ରବ
ଘ ମା-ଧମାନ ଦ୍ରବ୍ୟ
୨ । ଖ ଧୂହିଦେବା
ଗ ବାୟୁ ହେଲେ
ଘ ବାୟୁ ହେଇ
୩ । ଖ ମହାମୋହିତି
ଘ ମହାମୋହ ଯେତି
୪ । ଖ କାଲ ଭୂତପାକ ଧରଇ
୫ । ଖ ଭୂତକାଲିଠା ପାକ ହୋଉଛି ଭଲେ
ଘ ଭୂତକାଳିଠାଁ ପାକ ହୋଇଗଲେ
୬ । ଘ ଯାଉ
୭ । ଖ ସ୍ଥିରହୁ କରି
ଗ ଥିରହୁ ଲଭି
ଘ ସ୍ଥିର ହୋଇବ
୮ । ଖ ଘ ଆରବି ପ୍ରସନ ଦେବାକି
ଗ ଆରକ ପ୍ରସନ ଦେବାଠି
୯ । ଖ ବେଦମାନେ କରି ଅବା
ଗ ବେଦ ମାନଙ୍କ କରି ବାଟୀ
ଘ ବେଦମାନଙ୍କେ କରଛନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ ଶ୍ରୁତମାନଙ୍କ ଭିନ୍ନ କରି
ଗ ଶ୍ରୁତମାନଙ୍କ ଭିନ୍ନ କରି
୧୧ । ଖ ବେଦ
୧୨ । ଗ ମାନଙ୍କ କେହୁଁ
୧୩ । ଖ ଅଥବା ଧର୍ମ ନ ଗୁହ୍ୟାଧି ନହର
୧୪ । ଗ କହିଛନ୍ତି
୧୫ । ଖ ଗ ଘ ଦିବସ ଅଷ୍ଟକ ଭାଗରେ ଆସି
ଶାକାର୍ଣ୍ଣ ଯେଉ ନର ଭକ୍ଷେ ବସି
୧୬ । ଖ ଗ ଘ ଥାଇ ଘରେ
୧୭ । ଖ ଘ ଅଛନ୍ତି
ଗ ଧର୍ମ ଅଛନ୍ତି
୧୮ । ଖ ସନ୍ତୋଷ
୧୯ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି
୨୦ । ଖ ତୃଷାରେ ପାଇଁ କଲେ
ଗ ଘ ତୃଷାରେ ତହିଁ କଲେ ।

ଭ୍ରତଙ୍କି ଆଣି[1] ଏକ ଠାବ କଲେ । ଧର୍ମବକଙ୍କୁ ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ[2]
କେମନ୍ତେ ଜିଇଁବେ ମୋ ଭ୍ରାତ ସୋଦର । ଯେ ପଣ୍ଡି[3] କହ ଏଥି ପ୍ରତିକାର
ଧର୍ମବକ କହ୍ନ, ମଲା ପ୍ରାଣୀମାନେ ଜୀଇବେ କାହିଁ ॥୧୯॥

କେବଳ ଅମ୍ଭେ ସେ ଚୋର ଭକ୍ତିରେ । ବେନଜଣ ଜିଆଁଇବୁ ବୁଦ୍ଧିରେ
ଯେଉଁ[4] ବେନି ଜନ ପ୍ରୀତି[5] ତୋହୋର । ମହାତ୍ମା କେନ କରେ ତାଙ୍କୁ ଧର[6]
ଆଣ ତାଙ୍କୁ ଚେକ, ଉଠରେ ବୋଲି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ଡାକ ॥୨୦॥

ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲେ[7] ଶୁଣ ନୃପମଣି । ଭୀମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ତୋଳିବା ପୁଣି[8]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତି ନୁହଇ ଏହ୍ନ । ନକୁଳ ସହଦେବ ମୋର ଜାଉଁ
ଧର୍ମସୁତ ଗଲେ, ନକୁଳ ସହଦେବଙ୍କୁ ତୋଳିଲେ[9] ॥୨୧॥[10]

ପ୍ରାଣ ପାଇ ସହଦେବ ନକୁଳ । ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠି ତାଙ୍କୁ କଲେ କୋଳ
ଧର୍ମବକ ଦେଖି[11] ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି ଟାଣ୍ଡିଂ ପୁଣ କହିଲେ
ଆର ବେନି ଭ୍ରାତ, ଏହ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଧର ତାଙ୍କ ହାତ[12] ॥୨୨॥

ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ । ଭୀମ ଅରଜୁନଙ୍କ[13] କର ଧଇଲେ
ପ୍ରାଣ ପାଇ ବେନଭାଇ[14] ଉଠନ୍ତି । ଦେଖି ଦ୍ରୌପଦୀ[15] ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି[16]
ସର୍ବେ ଏକ ମେଳ, ବକ ଡାକନ୍ତି ଆହେ ମହୀପାଳ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଗୃହେ ଭ୍ରାତାଙ୍କୁ
୨ । ଖ ଘ ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ
୩ । ଘ ପାରି
୪ । ଖ ନର
୫ । ଖ ଘ ପ୍ରିୟ
୬ । କ ଧରନର
ଖ କହେ
୭ । ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ କହେ
୮ । ଙ ନକୁଳ ସହଦେବ ତୋଳ ପୁଣି
୯ । ଗ ଯେଜଲେ
୧୦ । ଘ ୨୧ ପରେ ଏହି ଦୁଇପାଦ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ ସୁଣି
୧୨ । ଖ ହାତି
୧୩ । ଗ ଘ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ
୧୪ । ଙ ବେନି ଭ୍ରାତ
୧୫ । ଗ ପୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୬ । ଖ ଘ ହରଷ

ମୋର ସନ୍ଧଧଲୁ[1] ବନ୍ଦନ ଆସ । କେମନ୍ତେ ପିବ ବୋଲେ ଧର୍ମ ଶିଷ
ବକ ବୋଇଲେ ଏ ପାଣି ଉପରେ । ଚାଲି ଆସ ସତ୍ୟ ଥିଲେ ଶରୀରେ[2]
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ, ଜଳରେ ଗମନ କଲେ ଭରତ[3] ॥୨୪॥
ଧର୍ମବକ ପାଶେ[4] ଯାଇ ହୋଇଲେ[5] । ତୁ କେ ମହାତ୍ମା ବୋଲି ପଚାରିଲେ[6]
କପାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଏଥି ଅଛ ବସି । ଏ ଜଳ କର୍ମା[7] ଜୀବନକୁ[8] ନାଶି
ଧର୍ମବକ ଶୁଣି, କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ନୃପମଣି[9] ॥୨୫॥
ପିତା ସତ୍ୟେ ରାମବନକୁ ଗଲେ । ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟେ ଯାଇଣ ରହିଲେ
ରତ୍ନ ଜଡିତ ହେମ ମୃଗ ଦେଖି । ରାମକୁ ଆଣ ବୋଇଲେ ମୃଗାକ୍ଷି
ରାମ ଗଲେ ମାରି, ସୀତାକୁ ରାବଣ ଆଣିଲା ହରି ॥୨୬॥
କନକ ମୃଗ ମାରି ଆସି ରାମ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନିଜ ଆଶ୍ରମ
ନ ଦେଖି ସୀତାମ୍ଭୋଜ ମୁଖୀ । ବିଳାପ କରି ହେଲେ ମହାଦୁଃଖୀ
କାନନେ ଖୋଜିଲେ, ଜଟାୟୁ ପକ୍ଷି ବାରତା କହିଲେ ॥୨୭॥
ବକଠାରୁ ପୁଣି ଶୁଣି ବାରତା । ଲଙ୍କା ରାବଣ ସେନିଗଲା ସୀତା
ତହୁଂ ଋଷ୍ୟମୂକେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ସୁଗ୍ରୀବ ଆସି ଦରଶନ କଲେ
କହି ସେ ବୃତାନ୍ତ, ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ହେଲେ ମିତ୍ର ॥୨୮॥
ମଉଷ ଛଳେ ବାଳିକି ମାଇଲେ । ତାରିଦଗକୁ ଦୂତ ବରଗିଲେ
ଲଙ୍କା ଗଡ଼କୁ ହନୁମନ୍ତ ଗଲେ । ଅଶୋକ ବନେ ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ
ଏକାନ୍ତ ଭରତ, କହି ଭବମୃତ ଦେଲେ ମାରୁତ ॥୨୯॥

---

୧ । ଘ ସନ୍ଧଧକୁ
୨ । ଗ ଦେହରେ
୩ । ଖ ଗ ଘ ରୂଶତ
୪ । ଖ ଘ ପ୍ରବେଶ
ଗ ସବେ ପ୍ରବେସ
୫ । ଘ ହେଲେ
୬ । ଖ ଘ ତୁମ୍ଭେ କେ ମହାତ୍ମା କହି ବୋଇଲେ ।
ଗ ତୁ କେ ମାହାତ୍ମା ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ
୭ । ଘ କର୍ମାର
୮ । ଖ ଘ ଜୀବଜନ୍ତୁ
୯ । ଖ କହିଲେ ସୁଣ ନୃପ ଶିରୋମଣୀ
ଘ କହିଲେ ଏବେ ସୁଣ ନୃପମଣି

ଠାକୁରାଣୀ ଠାରୁ ହେଲେ ମେଲାଣି । ମଣି ଘେନିଣ କରେ କପିମଣି
ମଧୁବନ ଭାଙ୍ଗି ଅକ୍ଷୟ ମାରି । ବନ୍ଧ କରି ନେଲା ଇନ୍ଦ୍ର ଅରି
ପୋଡ଼ିଦେଲେ ଲଙ୍କା, ସେହିଦିନୁ କଲା ରାବଣ ଶଙ୍କା ॥୩୦॥

ରାମ ସ୍ତମ୍ଭରେ ବାଉତା କରିଲେ । ସୀତା ଛଳେ ରାମ ସେତୁ ବାନ୍ଧିଲେ
ଋକ୍ଷକପି ବଳ କେ କରୁ ଶେଷ । ସୁବଳରେ ଯାଇ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ରାବଣର ବଂଶ, ରଣେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କଲେ ନିଃଶେଷ ॥୩୧॥[୧]

ରାବଣ ଭ୍ରାତ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ବୀର । କଲା ସେ ଆସି ଅସଂଖ୍ୟ[୨] ସମର[୩]
କୋଟି କୋଟି କପି ଗିଳିଲା ତୁଣ୍ଡେ । ନାଶିଲା ବଳ ନିଜ ଭୁଜ ଦଣ୍ଡେ[୪]
ରାମ କୋପକଲେ, ନାରାଚ ପେଷିଣ[୫] ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ॥୩୨॥

ସେ ମୁଣ୍ଡ ହୋଇଣ ଗିଳିଲାକ ସୈନ୍ୟ । ବହୁ ଋକ୍ଷ କପି[୬] ହେଲେ ନିଧନ
ବିଭୀଷଣ ବୋଲେ ଶୁଣ ରାଘବେ[୭] । ଏମନ୍ତ ବର ପାଇଅଛି ପୂର୍ବେ[୮]
ବେଦଫାଳ କରି, ଉଡ଼ାଇ ଦିଅ[୯] ବାଣର[୧୦] ମାରି ॥୩୩॥

ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ । ନାରାଚ ପେଷି[୧୧] ବେଦଫାଳ କଲେ
ପବନାଶରେ[୧୨] ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ । କପାଳ ଫାଳ ଏଥିରେ ପଡ଼ଇ
ସେ ଏମନ୍ତ ହେଲା, କପାଳ ସରୋବର ବୋଲାଇଲା ॥୩୪॥

ଯେତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଭକ୍ଷନ୍ତି ନୀର । ତକ୍ଷଣେ ସେହୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଶରୀର
ତେଣୁକରି ଏହା ଜଗିଛି[୧୩] ମୁହିଂ । ତୋର ଆସିବା ବାଟ ଅଛି ଚାହିଁ
ମୁଁ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ, ମନା କରଇ ଜଳ ପିଇବାକୁ ॥୩୫॥

---

୧ । ଖ ପୋଥିରେ ୨୭ରୁ ୩୧ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ନାହିଁ
୨ । ଖ ତହିଂ ଅପକ୍ଷ
ଗ ଅପକ୍ଷ
ଘ କଲେ ଅପକ୍ଷ ତହିଂରେ
୩ । ଖ ସୀତାଛଳେ ରାମ ଲଙ୍କାକୁ ଗଲେ
ଅନେକ ଋକ୍ଷ କପି ଗଲେ (ଅଧିକ ପାଠ)
୪ । ଖ ଘ ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ
୫ । ଘ ପେଷିଣ
୬ । କ କପିମାନେ
୭ । ଖ ବାଣି ପୁଣ ରାଘବ
ଗ ବିଭୀଷଣ ବୋଲେ ପୁଣ ରାଘବ
୮ । ଗ ସ୍ୱର୍ଗ
୯ । ଗ ଘ ହିତାଅ ମୁଣ୍ଡ
୧୦ । ଖ ଉଡ଼ାଅ ମୁଣ୍ଡ ବାଣରେ
୧୧ । ଖ ଘ ନାରାଚେ ମୁଣ୍ଡ
୧୨ । ଖ ପବନାଶରେ
୧୩ । ଖ ଘ ଜଗିଲି

ଆରକ ଫାଳ ଫଳ ରମ୍ଭାବନେ । ନଳେଢ ସଟସବର ବଢ଼ୀମାନେ
ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ତଳ୍ପଂରେ ଫୁଟନ୍ତି[1] । ସେ ଜଳପାନ କେହି ନ କରନ୍ତି[2]
କାଳ ଥାଇ ଜଳେ, ସେ ପାଣି ପିଇଲେ ମରନ୍ତି ତାଟକେ ॥୩୬॥
ସୁଗନ୍ଧ ହରଣେ ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ । କାଳକୁ ମାରି ଜଳ ମୋକ୍ଷ କଲେ
ତେଣୁ ଜୀବ ଜନ୍ତୁ କଲେ ଆହାର । ଏବେ ମୋ ବୋଲ କର ନୃପବର
ଏଥି କର ସ୍ନାନ, ଯାଇ ଭାରତୀ ସନ୍ତତେ ରାଜନ ॥୩୭॥
ତେବେ ସେ ଜଳ ହୋଇବ ନିସ୍ତାର । ଜୀବ ଜନ୍ତୁଏ କରିବେ ଆହାର
ମୁଣ୍ଡଂ ସେ ଧର୍ମ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ସୁତ । ନିଜ ରୂପ ପ୍ରକାଶିଲେ ଭୂରତ
ଦେଖିଣ ରାଜନ, ଚରଣ ତଳେ କଲେକ ଭୂସନ ॥୩୮॥
ସେ ଧର୍ମ ବହୁତ କଲ୍ୟାଣ କଲେ । ଅନ୍ତର୍ଧ୍ୟାନ ହୋଇ ତଷ୍ଟଂଙ୍କୁ ଗଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭ୍ରାତ ଦ୍ରୌପଦୀ ସଙ୍ଗତେ । ସେ ଜଳେ ସ୍ନାନ କଲେକ ଭୂରତେ[4]
ତତ୍ଥଂ ପୁଣ ଗଲେ, ତମାଳ ବନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୩୯॥
ସକଳ ଋଷି ମିଳିଲେକ ତଷ୍ଟଂ । ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା କରି[5] ସେ ବନେ ରହି
ବସନ୍ତ ଋତୁ ହୋଇଲାକ ଶେଷେ[6] । ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ହୋଇଲା[7] ପ୍ରବେଶେ[8]
ତପତ ଅନଳ, ସବୁରି ଅଙ୍ଗରେ ସ୍ୱେଦ ସଲିଳ ॥୪୦॥
ବନରେ ବନ ଅଗ୍ନି ସେ ପ୍ରବଳ[9] । ଝଙ୍କାର କୁଳ କରନ୍ତି ଝଙ୍କାର
କୁସୁମ ଝଡ଼ି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲେ । କୁସୁମ ପରାଗମାନେ ଉଡ଼ିଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ, ବୋଳ ହୋଇଲେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତଜନ ॥୪୧॥

---

୧ । କ ହୁନ୍ନମନ୍ତ ତାଙ୍କା ଫଗିଣ ଥାଇ
ଗ ହୁନୂମନ୍ତ ତାଙ୍କା ଫଗିଣ ଛନ୍ତି
୨ । ଗ ଘ ମୁଣ୍ଡ ଟାଂ
୩ । ଗ ଘ କରନ୍ତି
୪ । ଗ ଭୂରତେ
ଘ ଧ୍ୟାହାନ କର ଭୂତେତେ
୫ । ଘ ପୁର୍ଣ୍ଣପାଳା କରିଣ
୬ । ଗ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୭ । ଖ ଆସିଣ
୮ । ଗ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ତେଜ ବହିଲେ ଦିନେଶ
୯ । ଖ ଘ ବନାଗ୍ନି ଉଠ ପ୍ରଖର
ଗ ବନାଗ୍ନି ହେଲେ ପ୍ରଖର

କେ ତାଳବୃନ୍ତ[1] ଧରି ଥାଇ[2] କର । କେହୁ ଲେଉଡ଼ଇ ଶୀତଳ ସମୀର
କେ ଜଳେ ପଶି ଅବଗାହ କରେ । କେ ଓଦା ବାସ ପକାଇ ଦେହରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକଳେ[3], କଉଁ[4] ପଥିକ ବସେ ବୃକ୍ଷତଳେ[5] ॥୪୨॥
ଏମନ୍ତ ରତୁ ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ । ସଙ୍ଗେ ଘେନଣ ଦ୍ରୁପଦ[6] ଦୁହିତା
ନଦୀରେ ପଶି ଜଳ କେଳି କରି । ପିଣ୍ଡା କରେ ଧରି[7] ମସ୍ତମରି
ପୁଣ ପୁରେ[8] ଆସି, ଶୀତଳ ସ୍ଥାନେ ବେଢ଼ ଜନେ ବସି[9] ॥୪୩॥
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ବୋଳନ୍ତି । ସେବତୀ କୁସୁମ ତୋଳି[10] ଆଣନ୍ତି
ପାଖୁଡ଼ା ଘେନଣ ରଚିଲେ କେଶେ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଯେନ ଶଜେ କରି ସେ[11]
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଦେଇ, ଗ୍ରୀଷମ ବୋଲି ନ ଜାଣନ୍ତି କେହୁ[12] ॥୪୪॥
ଦ୍ରୁପଦ ସୁତା ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଅଛ ହରଷରେ ହରନ୍ତି[13] ଦିନ
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ମୋର ନମସ୍କାର । କହେ ଅଧମ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
ଶୁଣି ସୁଜ୍ଞଜନେ, ମୋ ଦୋଷ ଆଉ ନ ଧରିବା[14] ମନେ ॥୪୫॥

---

୧ । ଖ ତାଳପନ୍ତି
ଗ ତାଳବୃନ୍ତ
୨ । ଗ ଧରିଅଛୁ
୩ । ଖ ଗ ଘ ପଅତପ୍ତ ବଳେ
୪ । ଖ ଘ କେହୁଁ
୫ । ଖ ବୃକ୍ଷମୂଳେ
୬ । ଖ ଦ୍ରୋପଦେ
ଘ ଦ୍ରୋପଦ
୭ । ଖ ଘ ଧରନୀର
ଗ ଧର ଜଳ
୮ । ଭୁଲେ
୯ । ଖ ସିତଳ ଘଳେ ବେଜା ଜଣ ପସି
୧୦ । ଖ ପୁଷ୍ପ ତୋଳିଣ
ଗ ପୁଷ୍ପ ତୋଳିଣ
ଘ ପୁଷ୍ପ ତୋଳି
୧୧ । ଖ ପାଖୋଡ଼ା ଗନ୍ଧ ସେଯାଇଲେ ସେସେ
ଦ୍ରୋପଦ ସେନ ତହୁଁ କଲେ ବସେ
ଗ ଘ ପାଖୋଡ଼ା ତୋଳି ରଚିଲେକ ସେସେ
ଦ୍ରୋପଦ ସେନ ତହୁଁ କଲେ ବନେ
୧୨ । ଖ ନ ଯାଣିଲେ ତହୁଁ
ଘ ଗ୍ରିସମ ନ ଯାଣିଲେକ ତହୁଁ
୧୩ । ଖ ଗ ହରସେ କେଉଛନ୍ତି
ଘ ଦ୍ରୁପଦ ସୁତା ସେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ତହୁଁ ହରସେ କେଉଛନ୍ତି ଦନ
୧୪ । ଖ ଦୋଷ ଆବ୍ର ନ ଧରମା
ଗ ଘ ଦୋଷ ଆବ୍ର ନ ଧରବ

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁଞ୍ଜରୀ

ସୁଚନା ବୋଲଣ ଜାମ୍ବବତୀର[1] ନନ୍ଦନୀ
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିଲ[2] ସଖୀଗଣ ଘେନ ସେ ॥୧॥
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ମୋହିନୀ ସେ ଯେ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ[3]
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପିତା ଯାର ତାକୁ କେହୁ ସରି ସେ[4] ॥୨॥
ଚିତ୍ରସେନ ରଥ ଚଢ଼ି ଆକାଶେ ଯାଉଛି
ମାତଳି ସାରଥି ତାର ଶତାଙ୍ଗ ବାହୁଛି ସେ ॥୩॥
କନ୍ୟା ରୂପ ଦେଖି କାମେ ଗନ୍ଧର୍ବ[5] ଅବଶ
ମାତଳିକି ବୋଲେ ରଥ ରଖ ତାର ପାଶ ହେ ॥୪॥
ମାତଳି ବୋଇଲା ସେହୁ[6] ଦ୍ୱାରକା ପୁରବତ
ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା କରୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁହିତା[7] ସେ ॥୫॥
ଚିତ୍ରସେନ ବୋଇଲା ନିକଟେ ରଥ କର
ଦେଖିବା ପିନା ସେ ରାମା କେମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ହେ ॥୬॥

---

୧ । ଖ ନାମରେ ଯମ୍ବୁବତୀର
ଗ ଜମ୍ବୁବତୀର
ଘ ଜମ୍ବୁବତୀ

୨ । ଖ ଗ ଘ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାରେ ଅଥିଲା

୩ । ଖ ଗ ସେହୁ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର
ଘ ସେହୁ ଅ... ସୁନ୍ଦର

୪ । ଖ ଗ ଘ କେ ସମ ହୋଇବ ଯାର
ପିତା ପୀତାମ୍ବର

୫ । ଖ ହୋଇଲା

୬ । ଖ ସାରଥି ବୋଲଇ

୭ । ଗ ଦୋହିତା

ସାରଥି ଯୋଗ୍ୟତାକ ମେଣ୍ଟିବ ରଥୀ[1] ବାଣୀ
କନ୍ୟାର ନିକଟେ ରଥ କଲା ବେଗ[2] ଆଣି ସେ ॥୭॥

ଏତେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ[3] ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର
ଜଳେ ଗ୍ଲାଇ ପଡ଼ନ୍ତେ ଦେଖିଲ[4] ସମାବର ଯେ ॥୮॥[5]

ସେହୁ ବରହ୍ବତା ହୋଇ ସ୍ଥକତେ[6] ରହିଲ
ଏହୁ ସମୟରେ ରଥ ନିକଟେ ମିଳିଲ ଯେ ॥୯॥

ସନ୍ଧେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପ ଦେଖି ନବବାଳ[7]
ବିହ୍ବଳିତ[8] ହୋଇଲା ସେ ବେନିଭୁଜ[9] ତୋଳି ଯେ ॥୧୦॥

ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଗନ୍ଧର୍ବ ରଥ କଲ[10] ପାଶେ
ବାମାମଣି କୋଳେ ଆଣି[11] ବସାଇ ହରଷେ ଯେ ॥୧୧॥

ଗଗନ ମାର୍ଗରେ ସେ ଉଡ଼ାଇ ନେଲ[12] ରଥ
ସ୍ବର୍ଗପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଚିତ୍ରରଥ ଯେ ॥୧୨॥

ଇନ୍ଦ୍ର ନ ଜାଣନ୍ତି କନ୍ୟା[13] ଗୁପତେ ରଖିଲ
ଏଣେ ନେଲ ନେଲ ବୋଲି ହୁରିଏ[14] ଶୁଭିଲ ଯେ ॥୧୩॥

ସଖୀମାନେ ଗଲେ ସର୍ବେ[15] ଦ୍ବାରକା ସହରେ
କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ[16] ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ କପେ ମେଣ୍ଟିବ ତା
ଏକ ମେଣ୍ଟିବ ତା
୨ । ଖ ଗ ବେଗେ
୩ । ଖ ଭ୍ରମର
୪ । ଗ ଦେଖଇ
୫ । ଘ ୬, ୭, ୮ ପଦ ନାହିଁ
୬ । ଗ ଅନ୍ତତେ
୭ । ଖ ମନଧେଣ ଦିବ୍ୟରୂପ ଦେଖିଣ ସେ ବାଳା
ଗ ପୁଣ ଦେଖି ବାଳା
ଘ ସନ୍ଧେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପ ଗୁଣ ଦେଖି ବାଳା
୮ । ଗ ଘ ବିହ୍ବଳିତ
୯ । ଖ ହୋଇ ବେନି ବାହୁ ଉର୍ଦ୍ଧେ
ଗ ବାହୁ
ଘ ବାହୁ ଉର୍ଦ୍ଧେ
୧୦ । ଗ ଘ କର
୧୧ । ଖ ଘ ବାହୁଧରି ତୋଳି କୋଳେ
ଗ ବାହୁ ତୋଳି କୋଳେ ଆଣି
୧୨ । ଖ ଗ ଘ ଗଗନ ମାର୍ଗ କରିଣ ଉଡ଼ାଇଲା
୧୩ । ଗ ଇନ୍ଦ୍ର ଜାଣନ୍ତି କନ୍ୟାକୁ
୧୪ । ଖ ଏଣେ ନେଲ ବୋଲି ଡାକ ଘୋଟିଏ
୧୫ । ଖ ଗ ଘ ସଖିଗଣମାନେ ଗଲେ
୧୬ । ଖ ଘ ପାସରେ

ସ୍ୱର୍ଗେ ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ର କୁମର[୧] ଶଙ୍ଖସେନ ବୀର
ରଥ ଚଢ଼ି[୨] ଜଗତ ହୋଇଲା ପଶ୍ଚର ଯେ ॥୧୫॥

ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ଠାରୁ ସତକାକୁ ନେଲା ହରି
ରଥେ ବସାଇ ଆନନ୍ଦେ ଗଲା ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ[୩] ଯେ ॥୧୬॥

ଶୁଣି କରି ବଳରାମ କୋପରେ ଉଠିଲେ
ଉଗ୍ରସେନ[୪] ନୃପତିଙ୍କି ବୃଷ୍ଟେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯେ ॥୧୭॥

ଯାଦବଂଶ ସନ୍ୟ ଚୋର ସଜକର ଆଣ
ସୁର ନୃପତିର ଆଜ ଯେହ୍ନମି ପରାଣ[୫] ॥୧୮॥

ନୃଆ ଇନ୍ଦ୍ର କରିବଇ ଆଜ ସ୍ୱର୍ଗପୁର[୬]
ଏ ମୋହର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଚକ୍ରଧର[୭] ହେ ॥୧୯॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଦେବ କୋପକର ଶାନ୍ତ[୮]
ଶଙ୍ଖସେନ କଥା ସୁର ରାଜନ[୯] ଜାଣନ୍ତୁ ଯେ ॥୨୦॥

ବାବୁତା କହନ୍ତୁ[୧୦] ସୁର ପେଷିବାକ ଏବେ
ସତକାକୁ ଯେବ ଇନ୍ଦ୍ର[୧୧] ନ ଆସିବେ ଯେବେ ॥୨୧॥

ତେବେ ସିନା ତାର ସଙ୍ଗେ କରିବା ସମର
ଶୁଣି କରି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ନୀଳାମ୍ବର ଯେ ॥୨୨॥

ଅକ୍ରୂର[୧୨] ଉଦ୍ଧବ ହକାରିଲେ ଦଇତାରି
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବେଗନ ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ[୧୩] ଯେ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଘ ନନ୍ଦନ
୨ । ଖ ଘ ଚଢ଼ି
୩ । ଖ ଘ ସ୍ୱର୍ଗପୁର
୪ । ଙ ଖ ଘ ଉଗ୍ରେସେନ
୫ । ଘ ଯେହ୍ନମନ୍ତ ପ୍ରାଣ
୬ । କ ଗ ସର୍ଗପୁର
୭ । ଖ ଘ ପୀତାମ୍ବର
୮ । ଖ ଶାନ୍ତ
୯ । ଖ ଗ ରାଜାନ
ଘ ସୁରପତନ
୧୦ । ଘ କହନ୍ତୁ
୧୧ । ଖ ଘ ଶକ୍ର
୧୨ । କ ଅକ୍ରୁର
ଗ ଘ ଅକ୍ରୁରଂ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ ହେ

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଜନ୍ମିତ କନ୍ୟା ଆଣି ସମର୍ପିବେ
ନୋହିଲେ ରାମଙ୍କ କୋପେ ସର୍ବେ[1] ନାଶ ଯିବେ[2] ॥୨୪॥
ଶୁଣି ବେନ ବୀରେ ରଥ ଚଢ଼ିଣ ସତ୍ୱରେ
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମିଳିଲେ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ[3] ॥୨୫॥
ଦେଖିଲେ ସୁଧର୍ମା ସଭା ମଧ୍ୟେ ଦେବରାଜ
ବିଜୟ କରି ଅଛନ୍ତି ବିରାଜୁଛି[4] ତେଜ ॥୨୬॥
ଦେବଙ୍କ ପାଶେ ବ୍ରହ୍ମା ବୃହସ୍ପତି[5] ଛନ୍ତି ବସି
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଣ[6] ବସିଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଋଷି ଯେ ॥୨୭॥[7]
ସୁମ୍ଭରେ ବିଜୟ କରି ଅଛନ୍ତି ଶଙ୍କର
ଯମ ପବନ ଅନଳ ବରୁଣ କୁବେର ॥୨୮॥
ନଇଋତ ଦିବାକର ବିଶ୍ୱାବସୁ ଶଶି[8]
ନବଗ୍ରହ ବାରତିଥି ପକ୍ଷ ନଧି ବସି ହେ ॥୨୯॥
ବିଦ୍ୟାଧରମାନେ କରୁଛନ୍ତି ପଢ଼ୁଆରି[9]
ଅପସରି[10] ନୃତ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ସୁମ୍ଭର ଯେ ॥୩୦॥
ମିଶାମିଶି ହୋଇଛନ୍ତି ସର୍ବଦେବ ସନା[11]
ଗହ ଗହ ଶୁଭୁଅଛି[12] ସୁଧର୍ମା ଆସ୍ଥାନ[13] ଯେ ॥୩୧॥
ଅନ୍ତୁରି[14] ଉଧବ ବେନ ଚତ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶ
ରଥ ତେଜିକରି ଗଲେ ସୁରପତି ପାଶ ଯେ ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ ଇନ୍ଦ୍ର
୨ । ଘ ଇନ୍ଦ୍ର ପଦ ନବ
୩ । ଖ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଯାଇଂ ହେଲେ
ସ୍ୱର୍ଗପୁର ହେ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେ
ଘ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେଣେ ଯାଇ ମିଳିଲେ
ସ୍ୱର୍ଗପୁରେ
୪ । ଖ ଗ ଘ ବିରାଜୁଛି
୫ । ଖ ଗ ଘ ବ୍ରହ୍ମା ବୃହସ୍ପତି
୬ । ଗ ଘ ବେଢ଼ୀଣ
୭ । ଖ ବୃହସ୍ପତି ସଙ୍ଗେ ଯେନ ଦେବଋଷି ଗଣ
ନାରଦ ଗାୟନ କରେ ବୀଣା ବଜାଇଣ ହେ
ଘ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କି ଯେତେକ ଦେବ ବରୁଣ ଗଣ
ନାରଦ ଗାୟନ କରେ ବୀଣା ବଜାଇଣ
୮ । ଖ ବସି
୯ । ଖ ପଢ଼ୋଆର
୧୦ । ଖ ଗ ଘ ଅପସରା
୧୧ । ଖ ହୋଇଣ ସକଳ ଦେବଗଣ
ଘ ହୋଇଣ ସକଳ ଦେବସନ୍ୟ
୧୨ । ଖ ସବଦ ଯେ
ଘ ସବଦ ଯେ
୧୩ । ଖ ଆସ୍ଥାନ
ଗ ଆମ୍ଭ ମ
୧୪ । ଘ ଅନ୍ତୁରି

ଭୁବନ କାରଣ ବେଣ୍ଟ କର ଯୋଡ଼ି କରି
ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ଏବେ ସ୍ୱର୍ଗ[1] ଦଣ୍ଡଧାରି ଯେ ॥୩୩॥

ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଟି[2] ସର୍ଜନା ଯାହାର
ଯାର ନାଭି କମଳୁଂ ଜନମ ବେଦବର ଯେ ॥୩୪॥

ଶିବଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱର ପଦ ଯେଉଂ ପ୍ରଭୁ[3] ଦେଲେ
ଦେବରାଜା କରି ସ୍ୱର୍ଗେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଥାପିଲେ[4] ଯେ ॥୩୫॥

ପୃଥ୍ୱୀଭାର ନିବାରଣେ ହେଲେ[5] ଅବତାର
ଦେବକୁଳ ରକ୍ଷାକରି ମାରନ୍ତି[6] ଅସୁର ହେ ॥୩୬॥

ସେ ଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆମ୍ଭ ଦୁହିଂଙ୍କି ପେଷିଲେ
ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁରେ[7] କହିବ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯେ ॥୩୭॥[8]

ଜଳକ୍ରୀଡ଼ା ସ୍ଥାନୁଁ[9] ଇନ୍ଦ୍ର ପୁତ୍ର ଶଙ୍ଖସେନ
ସରଳା କନ୍ୟାକୁ ହରି ଆଣିଲା ବହନ ଯେ ॥୩୮॥
ଜାମ୍ବବତୀ ଗର୍ଭେ[10] ଜାତ[11] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମାରୀ
ସଖୀଗଣ ଜଣାଇଲେ ରାମଚକ୍ରଧାରୀ ହେ ॥୩୯॥
ବଳରାମ ଶୁଣି କୋପେ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରିଲେ
ଇନ୍ଦ୍ର ମାରି ନୂଆ ଇନ୍ଦ୍ର କରିବ ବୋଇଲେ ଯେ ॥୪୦॥
ତାଙ୍କ କୋପ ଶାନ୍ତ[12] କରି ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଆମ୍ଭେ ବେନିଜନ ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁକୁ[13] ପେଷିଲେ ଯେ ॥୪୧॥

---

୧ । ଖ ସ୍ୱର୍ଗ
ଗ ସ୍ୱର୍ଗ
ଘ ହେଲ୍ଲ ସ୍ୱର୍ଗ
୨ । ଖ ଗ ଘ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ
୩ । ଖ ଗ ଘ କେହୁ ଦେବ
୪ । ଖ ଘ ଦେବରାଜ କରି ତୋତେ ସ୍ୱର୍ଗେ ବସାଇଲେ
୫ । ଗ ହୋଇ
୬ । ଖ ମାରିବେ
୭ । ଖ ଗ ଆଗରେ
୮ । କ ପୋଥିର ୩୬ ଓ ୩୭ ଉଭୟ ପଦ ଗ ପୋଥିରେ ୩୮ ପଦ ପରେ ଅଛି
୯ । ଖ ଗ ଘ ଜଳକ୍ରୀଡ଼ାଠାରୁ
୧୦ । ଖ ଜମ୍ବୁବତୀ ଗର୍ଭୁ
ଗ ଜମ୍ବୋବତୀ ଗର୍ଭେ
ଘ ଜମ୍ବୁବତୀ ଗର୍ଭେ
୧୧ । ଘ ଜାତ
୧୨ । ଖ ଘ ଶାନ୍ତ
୧୩ । ଖ ଘ ଆମ୍ଭ ବେନିଜଣଙ୍କୁ ତୋ ପାଖକୁ
ଘ ଛାମୁକୁ

ଶୁଣିକରି ମହାଦେବ କରତାଳ ମାରି
ହସିଣ ଉଠିଲେ ଚଣ୍ଡଂ ଉଚ୍ଚ ନାଦ[1] କରି ॥୪୨॥

ଆରେ ଦୂତେ ଭଲକଥା କଲରେ ପ୍ରକାଶ
ଏତେ ଦିନେ ପୂରର ହଣିତ୍ର ଯେ ଆକାଶ ॥୪୩॥

ପାରିଜାତକ କୁସୁମ କୃଷ୍ଣ ହରି ନେଲା
ଚଣ୍ଡଂକ ପାଲଟ ସ୍ୱେବେ ସଡଲା ହୋଇଲା ରେ ॥୪୪॥

କେତେ ପୁତ୍ର[2] କେତେ କନ୍ୟା ଆଣିଛନ୍ତି ହରି
କନ୍ୟା ଗୋଟିକ ହରଣ ନ ସହେ ମୁରାରି[3] ହେ ॥୪୫॥

ଏବେ ଯାଇ କହ ତୁମ୍ଭେ ତାହାକୁ ସଂକର୍ଷଣ
ମିଛ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି[4] କି କରିବ ରଣ ହେ ॥୪୬॥

ଗୋପାଳ କୁଳେ ବଢିଲ[5] ଲଜ୍ୟାନ୍ତୁଂ ଗୁଡ଼ିଲ
କଂସକୁ ମାରନ୍ତେ ତାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବଢିଲା ଯେ ॥୪୭॥

ତାର ପ୍ରାଏ ମଣିଛନ୍ତି ଦେବ ପୁରନ୍ଦର
ଏହା ଶୁଣି[6] କୋପକରି କହିଲେ[7] ଅକ୍ରୁର[8] ଯେ ॥୪୮॥

ତୁମ୍ଭେ ଭୋଳାନାଥ ଭୂତ ପ୍ରେତ ମେଳେ ଯାଅ
କୃଷ୍ଣ ମାୟା ଜାଣି ରାମ ନାମ ଜପୁଥାଅ ହେ ॥୪୯॥

ପୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ବ୍ରହ୍ମାଂଣ କହନ୍ତି ସେ ବେନି
ଚଳ ଏବେ ଦ୍ୱାରକାକୁ[9] ସତନାକୁ ଘେନ ହେ ॥୫୦॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଯାଇ ପଶ ଯା ଶରଣ
ତୋତେ ଦେଖି ସଦୟା[10] କରିବେ ନାରାୟଣ ହେ ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ମହାଭୂତ
ଗ ଘ. ଅଠଭୂତ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ପୁତ୍ରୁଂ
୩ । ଖ ଘ. ନ ସହନ୍ତି ହରିରେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ମିଛେ ପ୍ରତଜ୍ଞ କରୁଛି
୫ । ଖ ଘ. ବଢନ୍ତେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣି ତାହା
୭ । ଗ ଘ. କହନ୍ତି
୮ । ଖ ଘ. ଅକ୍ରୁର
୯ । ଖ ସଙ୍ଗତରେ
ଗ ଘ. ଦ୍ୱାରକାକୁ
୧୦ । ଖ. ସୁଦୟା

ରୁଦ୍ର ବଚନରେ ଯେବେ ଚଢ଼ିବ ଗଜନ
ଇନ୍ଦ୍ର ପଦ ଗୁଣ୍ଡ ନଷ୍ଟେ[1] ହୋଇବ ନିଧନ ହେ ॥୫୨॥

ହଳଧର ଏକ ଆତ୍ମା ଶରେ[2] ଜଇକାଳ
ଭରସା ଦେଇ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବେ ବିନାଶ[3] ॥୫୩॥

ଶୁଣି ଈଶ୍ୱର ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗେ[4] ଗୀର
ରାମକୃଷ୍ଣ ଏଥେ ଆସି କରନ୍ତୁ ସମର ହେ ॥୫୪॥

ଶମ୍ଭ ଅନ୍ଧମାନେ ମୃତ୍ୟୁଂ କରିବଙ୍କ[5] ରଣ
ସମରେ ମାରିବ ମୃତ୍ୟୁଂ[6] କାହ୍ନୁ[7] ସଙ୍କର୍ଷଣ ହେ ॥୫୫॥

ଶୁଣି ଅମର[8] ଉଧବ ବାହୁଡ଼ିଣ ଗଲେ[9]
ରାମକୃଷ୍ଣ ଗ୍ରାମରେ ସମସ୍ତ ଜଣାଇଲେ ଯେ ॥୫୬॥
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ଇନ୍ଦ୍ର ସମସ୍ତ[10] ଜଣାନ୍ତି[11]
ସଚଳ ହରଣେ କୃଷ୍ଣ କୋପ କରନ୍ତି[12] ଯେ ॥୫୭॥

ଈଶ୍ୱର ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ହୋଇବେକି[13] ଯେବେ[14]
ଆମ୍ଭେ ଜିଣିମାକ ରଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜାଣିବେ ହେ[15] ॥୫୮॥
ବିଧାତା ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ[16] ଶୁଣ ପୁରନ୍ଦର
ମଧୁପୁରେ[17] ଏକ ଋଷି ଅଛନ୍ତି ବଳଆର ହେ ॥୫୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. ସ୍ୱର୍ଗେ
ଚ. ଛାଡ଼ିକରି
୨ । ଗ. ଜବ
ଘ. ଶିବେ
୩ । ଖ ଘ. କରିବେ ଏ ନାଶ
ଗ. ଦେଖିଣ କୋପିଣ କରିବେଟି ବାଧ
୪ । ଖ ଗ. ପଳାଅରେ
ଘ. ଶଙ୍କର ବୋଇଲେ ପଳାଅରେ
୫ । ଗ. କରିବା ଯେ
ଘ. କରିବାରେ
୬ । ଘ ଏବେ
୭ । ଖ. ଆଜ କାହ୍ନୁ
ଗ. ଆଜ କାହ୍ନୁ
୮ । ଗ ଘ. ଅଶୁର
୯ । ଖ ଘ. ବାହୁଡ଼ୀ ଅଇଲେ
୧୦ । ଖ ଘ ଏଣେ ଇନ୍ଦ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଛାମୁରେ
ଗ. ଏଣେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଛାମୁରେ ଇନ୍ଦ୍ର
୧୧ । ଗ. ଜଣାଇନ୍ତି
୧୨ । ଖ ଗ. କମ୍ବରନ୍ତି
ଘ. ଛାମୁରେ ଜଣାନ୍ତି
୧୩ । ଖ. ହୋଇଲେଣି
ଗ. ହୋଇଲେକି
ଘ. ହୋଇଲେ
୧୪ । ଘ ଏବେ
୧୫ । ଗ ଘ. ଜିଣିମେ
୧୬ । ଗ. ଏବେ
୧୭ । ଗ ଘ. ମଧୁପୁରେ

ସେ ପାହା ଝଗକୁ ଯିବ କଣିବ[୧] ନାହିଁଏ
ପୁଣ ପୁଣ ତାଙ୍କୁ ପଚ୍ଛରନ୍ତି ଦେବଗଣ ହେ ॥୭୦॥
କେବଣ ଷଷ୍ଠି[୨] ସେ ହରିହର କଣିମାକୁ
ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମଣବ[୩] ଏହା ଶୁଣିମାକୁ ହେ ॥୭୧॥
ପିତାମହ ବୋଇଲେ କୋଟିହାର ନନ୍ଦନ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ମଧ୍ୟରେ ବୀର ଅର୍ଜୁନ ହେ ॥୭୨॥
ହରିହର ଶଙ୍ଖ ବ୍ରହ୍ମ ଯେତେ[୪] ସୁରଗଣ
ତାହାର ହାତରେ ଅଛୁ ସଭୃଙ୍କର ତାଣ ହେ[୫] ॥୭୩॥
ଦେଖିବା ହେ ନନ୍ଦଭୂନ[୬] ମଘବା ବୋଇଲେ
ମୁଁ ଉତ୍ତଣ ଜଣିମି କୃଷ୍ଣ ନଷ୍ଟ ଏ ହାରିଲେ[୭] ହେ ॥୭୪॥
ଅର୍ଜୁନ ଅଟଇ ପିତା ଯୋଦ୍ଧାର କୁମର
ନବାତ[୮] ମାର ରକ୍ଷା କରିଛି ଏ ଅମର ହେ ॥୭୫॥
ପୁଷ୍ପକ ଚଢ଼ି ନାରଦ ବେଗେ ଯାଆନ୍ତି[୯] ଚଳି
ସାରଥି ହୋଇଣ ତାହାଂ ଚଳନ୍ତି[୧୦] ମାତଳି ହେ ॥୭୬॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଭଣ୍ଡି ଦେନ ଆସ ଅର୍ଜୁନକୁ
ଏତେ[୧୧] ଅପମଏ ପୁଣ[୧୨] ଗ୍ଲାନିବ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ॥୭୭॥
ବନବାସେ ତମାଳ ବନରେ ଛନ୍ତି ରହି
ନାରଦ ଚଳିଲେ ଶୁଣି ପୁଷ୍ପକ ଆରୋହି ସେ ॥୭୮॥
ତମାଳ ବନରେ ପାଇ[୧୩] ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[୧୪]
କହେ କୃଷ୍ଣ ପାଦ ଚିନ୍ତି ବଶମ୍ଭର ଦାସ ହେ ॥୭୯॥

---

୧ । ଗ ଘ. ଜାଣିମ
୨ । ଗ. ଷେଷି
୩ । ଖ. ଲାଗିଲେକେ
ଘ ଲାଗିଲ
୪ । ଖ. ବ୍ରହ୍ମା କେତେ
ଗ ଘ. ବ୍ରହ୍ମା କେନେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସଭୃଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରେ
ଅଛୁ ତାହାର କରେଣ
୬ । ଖ ଘ. ଶୁଣିବା ହେ ମ
ଗ. ଶୁଣିବା ହେ କର
୭ । ଘ. ହୋଇଲେ
୮ । ଖ. ନବାତ
୯ । ଘ. ପୁଣ୍ୟକ ଚଢ଼ୀଣ ନାରଦ ଯାଅ ଏବେ
୧୦ । ଖ ରଥେ ବସନ୍ତି ମାତେଳି
ଘ. ବସନ୍ତି ମାତେଳି
୧୧ । ଖ ଏତେ
୧୨ । ଘ. ଙ୍କା (ଅଧିକ)
୧୩ । ଖ ପୁଣ
ଗ. ତାହାଂ
୧୪ । ଖ ଗ. ହେଲେ ପରବେଶ

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମାଳବ

ଶଶି ମନେ ବିଚାରିଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆଣି ନାରଦେ ଗଲେ ହେ
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନ ଜାଣିଲେ । କ କଥାଏ[1] ॥୧॥

ଗୁରୁପତ୍ନୀ ମୁଁ ହରିଲି । ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବସି ନ ପାରିଲି ଯେ
ଯାହା ସକାଶୁଁ[2] ଚରିଲି । ମୋ ପ୍ରଭୁ ହେ ॥୨॥

ଏତେ ବିଚାରିଣ ଗଲେ । ଦ୍ୱାରିକା[3] ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯେ
ସନ୍ୟ ସାଜଳେ ଦେଖିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେ[4] ॥୩॥

ରାମକୃଷ୍ଣ ବେଣିପାଦ । ଦ୍ରୁସନ କରିଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଆନନ୍ଦ ଯେ
ପଚାରିଲେ କ ଗୋବନ୍ଦ । କ ଶଶି ହେ ॥୪॥

କ କାର୍ଯ୍ୟେ[5] ଅଇଲ କହ । କବା ମୋହଠାରେ କରିବ ସ୍ନେହ[6] ହେ
ସୁଦୟା ହୃଦୟେ କହ[7] । କ ଶଶି ହେ ॥୫॥

କରଯୋଡ଼ି ସିତ କର । ବୋଇଲେ ସୁଣିମା ନନ୍ଦ କୁମର ହେ
ସୁନାଶିରଙ୍କ[8] ବିଚାର । ଶ୍ରୋ[9] ଦେବ ହେ ॥୬॥

---

୧ । ଙ. ସତେଦ ଏ
ଘ. କଥାଏ
୨ । ଖ ଘ. ହକାସୁଁ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ୱାରକା
୪ । ଙ ଘ. ହେ ଶଶି ହେ
ଗ. ହୋ ଶଶି ହେ
୫ । ଗ, କାର୍ଯ୍ୟେ
୬ । ଘ. କର ସେନେହ
୭ । ଗ ଘ. ସଦୟ ହୃଦରେ କହ
୮ । ଖ ଘ. ଇନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତି
ଗ. ଇନ୍ଦ୍ର କରଣ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଜ

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସେ ପଚ୍ଚରିଲେ[1] । ଆମ୍ଭେ ଜାଣିମା କି କୃଷ୍ଣ ଜାଣିନେ[2] ହେ
ଶୁଣି ବିଧାତା କହିଲେ[3] । କି ଦେବ ହେ ॥୭॥
ଅର୍ଜୁନ ଯିବ ଯା ପାଶ । ସମରେ ସେହୁ ଜିଣିବ ଅବଶ୍ୟ ହେ
ଶୁଣି ବାସବ ହରଷ । କି ଦେବ ହେ ॥୮॥
ପେଷିଲେକ ନାରଦଙ୍କୁ । ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯାଅ[4] ତମାଳ ବନକୁ ହେ
ଘେନିଆସ ମୋ ପୁରକୁ[6] । ଶ୍ରେ ମୁନି ହେ ॥୯॥
ନାରଦ ମାତଳି ଗଲେ । ପୁଷ୍ପକ ବିମାନ ସଙ୍ଗରେ[7] ନେଲେ ହେ
ତେଣୁ ଅଇଲ ବୋଇଲେ । କି ଦେବ ହେ ॥୧୦॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ । କନ୍ଦର୍ପକୁ ବେଗେ ଗଇଲେ[8] ପାଶ ସେ
ଅଣାଇଲେ[9] ନନ୍ଦଘୋଷ । ଶ୍ରୀହରି ହେ ॥୧୧॥
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସଜ ହୁଅ[10] । ତମାଳ ବନକୁ[11] ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯାଅ ହେ[12]
ଧର୍ମରାଜାଙ୍କୁ[13] ଜଣାଅ । ତନୁଜ ହେ[14] ॥୧୨॥
ସଚଳା କନ୍ୟା ହରିଲେ । ସର୍ବ ଦେବମାନେ[15] ମେଳ ହୋଇଲେ ହେ
ଶଙ୍କର ପକ୍ଷ ହୋଇଲେ । ତାହାଙ୍କୁ ହେ ॥୧୩॥
ଅର୍ଜୁନ ମୋ ପ୍ରାଣ ସଖା[16] । ଅସମଏ ମୋତେ ନ କରୁ ଏକା ହେ
ସଦା ରକ୍ଷକ ହାରକା । କୁମାର[17] ହେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ପଚ୍ଚରନ୍ତି
୨ । ଖ ଜାଣନ୍ତି
୩ । ଖ. କହନ୍ତି
୪ । ଗ. ପୋଥିରେ ୭ମ ଓ ୮ମ ପଦ ଦୁଇଟି ନାହିଁ
୫ । ଖ. ଚଳ
୬ । ଖ ଗ. ପୁରକୁ
୭ । ଖ. ସଙ୍ଗତେ
୮ । ଖ ଘ. ହକାର
୯ । ଖ ଗ ଘ, ବସାଇଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ ଯାଅ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ବନରେ
୧୨ । ଖ ଘ. ଯାଅ
ଗ ସତ୍ୱରେ ଯାଅ
୧୩ । ଖ ଧର୍ମପୁତ୍ରଙ୍କୁ
ଗ ଘ. ଧର୍ମପୁତ୍ରଙ୍କୁ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. କି ସୁତ ହେ
୧୫ । ଖ ଘ. ଏକ
ଗ ଦେବଗଣ
୧୬ । କ ସଖା
ଗ ଶାଖା
୧୭ । ଖ ଗ ଘ. କି ପୁଣି

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[1] ଚନ୍ଦ୍ରଂନ୍ତ ଗଲେ । ଚମାଳ ବନେ ସଲ୍ଲରେ ମିଳାଲେ ଯେ
ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । କ ଶାର ହେ ॥୧୫॥
ନାରଦ ଯେ ଆଗ ଗଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ ଯେ
ମୁନିଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କେ ବସାଇଲେ । ସେ ସାରେ ହେ ॥୧୬॥
କୁଶଳ ପ୍ରଶ୍ନନ୍ତ ଋଷି । ପାଣ୍ଡବେ ତାହାଙ୍କୁ କୁଶଳ ପୁଚ୍ଛି ଯେ[2]
ଜଦର୍ପ ପ୍ରବେଶ ଆସି । ସୁଜନେ[3] ହେ ॥୧୭॥
ନନ୍ଦଘୋଷଙ୍କ ଭରୁରି । ପାଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ନମସ୍କାର କରି ଯେ
ଅର୍ଜୁନ କୋଳରେ ଧରି । ତାହାଙ୍କୁ ସେ ॥୧୮॥
କର ଯୋଡ଼ଣ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[4] । ଜଣ୍ଟଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ସଜନ ବଧାନ ହେ
ବନ୍ଦନ କରିବେ ଅର୍ଜୁନ । ଶ୍ରୀଦେବ ହେ ॥୧୯॥
କହନ୍ତି ନାରଦ ଋଷି । ଏନ୍ତ କଥାକୁ ଆମ୍ଭେ ଅଛୁ ଆସି ହେ
ସୁନାଶିର ଛନ୍ତି ଯେତି । ରାଜନ ହେ[5] ॥୨୦॥
ଅର୍ଜୁନ ମୋର କୁମର । ନବାର[6] ମାରି ରଖିଛୁ ଅମର ହେ
କାରଣ ମନେ ନ[7] କର । ରାଜନ ହେ[8] ॥୨୧॥
କହନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ପଦ୍ୟୁମ୍ନ[9] । ଏମନ୍ତ କହୁଛନ୍ତି ଭଗବାନ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣସଖା[10] ଅର୍ଜୁନ । କ ଦେବ[11] ହେ ॥୨୨॥
ମୋତେ କ ଯିବ[12] ମନ୍ତ୍ରଣ । ଗୋ ସିଂହ[13] ମାରି ଦ୍ୱାରିକା ରଖିଛୁ ହେ
ମୋର ବଡ଼ ସ୍ନେହ ଅଛୁ । ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୨୩॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶୁଣି ବିସ୍ମୟେ । ବୋଲନ୍ତି ବାବୁ ଶୁଣ ଧନଞ୍ଜୟେ[14] ହେ
ଲାଗିଲା ବଡ଼ ସଂଶୟେ । କ ଭ୍ରାତ ହେ[15] ॥୨୪॥

---

୧ । ପ. ପଡ଼ୁନ
୨ । ଖ ପ. ବିନୟେ ତାହାଙ୍କୁ ପୁଛି
ଗ କୁଶଳ ପଚାରି କେ
୩ । ଖ ଗ ପ. କ ସାର ହେ
୪ । ଖ ପ. ପଡ଼ୁନି
୫ । ଖ ଗ ଦ. କ ସାରହେ
୬ । ଖ ଗ. ନବାତ
୭ । ଖ ଗ ପ. ମୋତେ
୮ । ଖ ଗ. କ ସାର ହେ
୯ । ଖ ପଦ୍ନୁନ
ପ କହୁଅଛନ୍ତି ପଦ୍ନୁନ
୧୦ । କ ପ୍ରାଣସୋଖା
ଗ. ପ୍ରାଣ ଶାଖା
୧୧ । ଖ କ ସାର ହେ
୧୨ । କ ଖ ପ. ଜିବ
୧୩ । ଖ ଗୋ ଶିଙ୍ଗ
୧୪ । ଗ ପ. ଧନଞ୍ଜୟେ
୧୫ । ଘ କ ସାରହେ

କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଯେବେ ଯିବୁ । କାଳେ କାଳେ ପିତାଙ୍କୁ ନ ଚାହିଁବୁ ସେ
କସ ବଚନ କହିବୁ, ସାନୁଜ ରେ[୧] ॥୨୫॥

ଗଲେ ସେ ପିତା ପାଶକୁ । ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ନ ପାଇବୁ କୃଷ୍ଣ କୁ ସେ
ସଂଶୟ ଏଣୁ ମନକୁ, ସାନୁଜ ରେ[୨] ॥୨୬॥

ଶୁଣି କହେ ଭୀମସେନ । ମୋହୋର ବୁଦ୍ଧି ଏ ଅଛଇ ସେନ ହେ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୁହେଁ ସମାନ, କ ଦେବ ହେ ॥୨୭॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ ଉତ୍ତର । କୋଟିଏ କୋଟି ହେବେ ପୁରନ୍ଦର ହେ
କସ କରିବ ମୋହୋର, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ[୩] ॥୨୮॥

ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପ୍ରିୟ[୪] କୁମର । ଯେସି ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ[୫] ଠାକୁର ହେ
ଦ୍ୱାରିକା ପିତ[୬] ସଭର, ଶ୍ରୀ ଦେବ ହେ ॥୨୯॥

ଶୁଣି ନାରଦେ କହନ୍ତି । ଏକା ବାସବ ନରଣ[୭] ନୁହନ୍ତି ହେ
ସକଳ ଦେବେ ଅଛନ୍ତି, କ ଦେବ ହେ ॥୩୦॥

ଯାକୁ ପକ୍ଷ ମହାଦେବ । ତୁମ୍ଭେ କ ତାହାଙ୍କୁ ଜିଣି ପାରିବ ହେ
ଗୁଡ଼ୁଲ ମାତ୍ର ବାସବ, ଅର୍ଜୁନ ହେ[୮] ॥୩୧॥

ନାରଦଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ । ପିତା ସ୍ୱମୂରେ ଜଣାଇବ ଭଲେ ହେ
କପାଇଁ ଏମନ୍ତ କଲେ, ନ ଜାଣି ସେ[୯] ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କ ଭ୍ରାତରେ
୨ । ଖ ଘ. କ ଭ୍ରାତରେ
ଗ. କ ଭ୍ରାଥ ହେ
୩ । ଖ ଘ. ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ କହଇ । କୋଟିଏ
ବାସବ ଯେବେ ନୁହଇ ହେ
ମୋହୋର କସ ହୁଅଇ । କ ଦେବ ହେ
ଗ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ କହଇ
କୋଟୀଏ ବାସବ ଜେବେ ହୁଅଇ
ମୋହୋର କାଣ କରନ୍ତି । ଦେବ ହେ ॥
୪ । ଖ ଘ. ପଦ୍ମନ ପ୍ରାସ୍ତେ
ଗ ପ୍ରାନ୍ତେ
୫ । ଖ ଘ. ଯେସିଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର
ଗ. ତୈଲୋକ୍ୟ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ସିବଙ୍କ ମୁହଁ
୭ । ଖ. ନରେଶ
୮ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୩୦ ଓ ୩୧ ପଦର
ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ, ନାରଦଙ୍କ ଯାଥ କହୁ । ପିତା ସ୍ୱମୂରେ
ସେ କହିବ ଯାଇଂ
କମ୍ପାନ୍ତି ହୋଉଛ ବାଇ । ନ ଯାଣି ସେ
ଗ. ନାରଦଙ୍କ ସେ ଜଣାଇ । ପିତା ସ୍ୱମୂରେ
ଜଣାଇବ ଯାଇ ଜେ
କପାଇଂ କହୁଛ ବାଇ । ନ ଯାଣି ସେ
ଘ. ନାରଦଙ୍କ ଯାଥ କହୁ । ପିତା ସ୍ୱମୂରେ
ଜଣାଇଲେ ଯାଇଂ ହେ
କମ୍ପା ହନୁଅଛ ବାଇ ନ ଯାଣି ହେ

ଲକ୍ଷେ କୋଟି ହେଲେ[1] ଶିବ । କୃଷ୍ଣ ବିପକ୍ଷେ ତାଙ୍କୁ କେ ରକ୍ଷିବ ହେ
ଏହି ପ୍ରକାରେ କହିବ, ତାପସ[2] ହେ ॥୩୩॥

ପଡ଼ିଲା ହେବ ଶରଣ । ଶୁଣିଲେ ଦୟା ହେବ ନାରାୟଣ ହେ
ନୋହିଲେ ନିଶ୍ଚେ[3] ମରଣ; ନାରଦ ହେ ॥୩୪॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି କହେ ବଚନ । କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଚାଲି ଯିବା କହନ ହେ
କରିବା ତା ସମାଧାନ, ସାନୁଜ[4] ହେ ॥୩୫॥

ନକୁଳଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା କଲେ । ଋଷିମାନଙ୍କୁ ସେବି ଥିବ ଭଲେ ହେ
ଦ୍ରୁପଦ[5] ସୁତା ରହିଲେ, ସାନୁଜ ହେ[6] ॥୩୬॥

ଭୀମସେନ ସହଦେବ । ଅର୍ଜୁନ ସହିତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେ
ରଥେ ବସି ପ୍ରିୟ ଭାବ, ସତ୍ୱରେ ସେ ॥୩୭॥

ନାରଦେ କରିଣ ହେଳ । ମାତଳି[8] ସହିତ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ହେ
ବଡ଼ୋଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ, ସମସ୍ତ[9] ସେ ॥୩୮॥

ଶୁଣି କୋପ ଦେବରାଜ । ଅଇରାବତ ପୃଷ୍ଠେ କରି ବିଜେ ହେ
ଶ୍ରୀକରେ ଶୋଭନ୍ତ ବଜ୍ର[10], କ ତାପେ ସେ ॥୩୯॥

ସଜ ଗନ୍ଧର୍ବ ସକଳ । ସଙ୍ଗ ବିଦ୍ୟାଧରି[11] ହୋଇଲେ ଠୁଳ[12] ହେ
ସର୍ବଦେବ ଗଣମେଳ, କ ଖାଇ ସେ[13] ॥୪୦॥

ଯମ ବରୁଣ କୁବେର । ନଇଋତ ଶଶି ଭାନୁ ସମୀର ହେ
ବୀରଭଦ୍ର ବୈଶ୍ୱାନର, ସକଳେ ସେ[14] ॥୪୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କୋଟିଏ ହୋଇଲେ
୨ । ଖ ଗ.- ତପସ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ହେବ
୪ । ଖ ଗ. ନ ଭ୍ରାତ ହେ
୫ । ଘ.- ଦ୍ରୁପଦ
୬ । ଖ ଗ ଘ. କ ଭ୍ରାତ ହେ
୭ । ଗ. ସତ୍ୱର ସେ
୮ । ଘ. ମାତେଳି
୯ । ଖ ଘ. ସକଳ
ଗ. ଜ ସକଳ ସେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଶୁଣି କୋପେ ସୁରରାଜ
ଚଢ଼ି ଐରାବତ ନାମେ ଗଜ ହେ
କରି ଅଧିଲୋକ ବଜ୍ର
ଗ. ଶୁଣି କୋପ ଦେବରାଜ
ଚଢ଼ୀ ଅଇରାବ୍ରତ ନାମେ ଗଜ ସେ
କରରେ ଧରିଲେ ବଜ୍ର
୧୧ । ଘ ଗନ୍ଧର୍ବ
୧୨ । ଗ. ମେଳ
୧୩ । ଖ ଗ. ଦେବଗଣେ ମାଳ ମାଳ
ଗ. ଦେବଗଣ
୧୪ । ଖ ବୈଶ୍ୱାନର । କ ବୀର ହେ
ଗ ଘ. ବଶ୍ୱାନର କ ବୀର ହେ

ତେତିଶ କୋଟି ସେ ଦେବ । ଜଣେ ଜଣେ କରି କେତୁ କହିବ ହେ
କରୁଛନ୍ତି[1] ଘୋର ରବ, କ୍ରୋଧରେ ସେ[2] ॥୪୨॥
ସଙ୍ଗେ ଯେ ଯାହାଁ ସଇନ । ଦିବ୍ୟ ଆୟୁଧ କରେ ଛନ୍ତି ଘେନ ସେ
ଉଚ୍ଛୁଳନ୍ତି ଘୋର ଧ୍ୱନ, କ ସାରେ ହେ ॥୪୩॥
ଶିବ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଚଉଦ କୋଟୀ ଶିବଗଣ ଭୁଲେ ହେ
ଡମ୍ବରୁ ବାଦନ କଲେ, ସେ ସର୍ବେ ହେ[4] ॥୪୪॥
ହେମବନ୍ତ ଗିରି ଶୂନ୍ୟେ[5] । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଆସି ସଇନ୍ୟେ[6] ହେ
ପାର୍ବତୀ ସ୍ୱେଦ ଆସନେ[7], ସେ ଚନ୍ତ୍ରଂ ହେ ॥୪୫॥
ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ବନ୍ଧୁଁ ଦେଖା । କଙ୍କାଳୀ ବେତାଳୀ ସେ ଭଇରବୀ[9] ହେ
ବଜାଇଣ[10] ଡ଼ିବ ଡ଼ିବ, ସେ ଦେଖା ସେ ॥୪୬॥
ଦେବେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଶବଦ । ବୀଣା ଧରି ନାଚୁଛନ୍ତି ନାରଦ ହେ
କେ କହୁ ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପଦ, ସ୍ୱର୍ଗରେ ହେ[11] ॥୪୭॥
ସକଳ ଦେବେ ଅଇଲେ । ଦ୍ରୋଣ ଗିରି ଶିଖେ ଯାଇ ରହିଲେ[12] ହେ
ନାନା ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନ କଲେ, ସେ ସାରେ ହେ ॥୪୮॥
ଏଣେ ସେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ସହଦେବ ଭୀମସେନ ଅର୍ଜୁନ ହେ
ଘେନ ଚଳିଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ, ହରଷେ ହେ[13] ॥୪୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. ଗୁଡ଼୍ ଛନ୍ତି
୨ । ଖ ଗ ଘ. କ ସର ହେ
୩ । ଘ. ଉଚ୍ଛୁଳୁଛି
୪ । ଗ ସର ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଯନ୍ୟେ
୬ । ଖ ଘ. ବହନେ
ଗ. ବହନ
୭ । ଖ. ସିଂହ ବାହାନେ
ଗ ଘ. ସିଂହ ଆସନେ
୮ । ଗ. ସବ
୯ । ଖ ଘ. ଭଇରୋବ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ବଯାଇଲେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. କ ସର ହେ
୧୨ । ଖ. ଆସି
ଗ ଘ. ଗିରିରେ ଆସି
୧୩ । ଖ ଘ. ଚଳନ୍ତି ପଦ୍ମ କ ସର ହେ
ଗ କ ସରେ ହେ

ଦ୍ୱାରକାରୁ[1] ଗମ କରି । ସାତ ବଂଶ ସନ୍ୟ ଗହଣେ ଧରି[2] ହେ
ଆସନ୍ତି ପ୍ରତଜ୍ଞା[3] କରି, ସେ ବାରେ ହେ ॥୫୦॥

ବାଟେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭେଟିଲେ । ଯେ ଯାହା ମତେ ମାନ୍ୟଧର୍ମ[4] କଲେ ସେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହେଲେ, ସେ ସର୍ବେ[5] ହେ ॥୫୧॥

ଏକ ମେଳେ[6] ଗଲେ ଚଳି । ବାଦ୍ୟ ମୁଖରବ ଧ୍ୱନି ଉଚ୍ଛୁଳ ହେ
ଦେବ ଥାଟ[7] ପାଶେ ମିଳି, କ୍ରୋଧରେ ସେ[8] ॥୫୨॥

କୃଞ୍ଜଲତା ନାମେ ବନ । ଦ୍ରୋଣ ଗିରିକ ସେ[9] ପାଞ୍ଚ ଯୋଜନ ହେ
ତହିଂ ରୁହାଇଲେ ସନ୍ୟ, ହରଷେ ହେ[10] ॥୫୩॥

କହନ୍ତି ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ । ଶୁଣ ପୀତାମ୍ବର ପୀତ ବସନ ହେ
କରିବାକ ସମାଧାନ, ଏକଥା ହେ[11] ॥୫୪॥

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ[12] ଯାଇ ଜିଣିବା । ସତକା ସେବ ଶରଣ ପଶିବା ହେ
ରଣ ଆଜ୍ଞା ନ କରିବା, କି ଦେବ ହେ ॥୫୫॥

କହନ୍ତି ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ । ତୁମ୍ଭେ ଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ର କୋପ କରିବ ହେ
ବଷସ୍ତ ଉଣା ହରିବ, କି ଦେବ ହେ[13] ॥୫୬॥

ବୋଇଲେ ଧର୍ମ କୁମରେ । ପିତା କି କୋପ କରିବେ ମୋହରେ ହେ
ଧର୍ମକୁ ଜାଣି ସାଗରେ[14], କି ଦେବ ହେ ॥୫୭॥

ଏତେ କଥା ବାହାରିଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦେ ସହଦେବ ବୋଲେ ହେ
ଭୀମସେନ ଯାନ୍ତୁ ତୁଲେ, କେ ଦେବ ହେ[15] ॥୫୮॥

---

୧ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରକାରୁ
ଗ. ଦ୍ୱାରକାରୁଂ
୨ । ଖ ଘ. ସେନାଣ ଧାଇଂ
ଗ, ସେନାଣ ଧାର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରତଗ୍ୟାଂ
୪ । ଖ. ମାନ୍ୟ ଧର୍ମଂ
୫ । ଖ ଘ. କି ବର ହେ
ଗ. କ ବରେ ହେ
୬ । ଖ. ମେଳମେଳେ
୭ । ଗ ଘ. ଥାଟ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଯେ ବର ହେ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଗିରି ତହିଂ
୧୦ । ଖ ଘ. ରଖାଇଲେ ତହିଂ
ସନ୍ୟ କି ବର ହେ
ଗ. କି ବରେ ହେ
୧୧ । ଖ ଘ. କେ ଦେବ ହେ
ଗ. କି ହେବ ହେ
୧୨ । ଗ. ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
୧୩ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ ନ ଯାଅ ତସ୍ୱାକୁ
କେ ଦେବ ହେ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ଜାଣିମା ବାରେ
୧୫ । ଖ ଗ ଘ. କି ଦେବ

କହନ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ । କଳଆ ଏ ଗଲେ କଳ ହୋଇବ[1] ହେ
କଛି ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବ, କ୍ଳେ ଦେବ[2] ହେ ॥୫୯॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଶ୍ରମ । ଥିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯେବେ କରିବ ଛମ ହେ
ବନ୍ଧାଇ ଆଣିମ ଶ୍ରମ[3], କ ଦେବ ହେ[4] ॥୬୦॥
ଶୁଣି କର ଯୁଧିଷ୍ଠିର । କରର ଜପାମାଳ ହେଲେ ବାହାର ହେ
ଶ୍ରମକୁ ଦେନ ସଙ୍ଗର, ସକ୍ଳରେ[5] ସେ ॥୬୧॥
ଦ୍ରୋଣ ଗିରରେ ମିଳଲେ । ଦୁରୁହୁ ତାଙ୍କୁ ବାସବ ଦେଖିଲେ ହେ[6]
ବନ୍ଦଣା କର ବସିଲେ, ସକଳେ[7] ସେ ॥୬୨॥
ନାରଦେ ତାହା ଦେଖନ୍ତି । ଚିତ୍ରସେନ ଆଗେ ଆସି କହନ୍ତି ହେ
ଦେଖ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆସନ୍ତି, କ ସାର ହେ ॥୬୩॥
ସମାଧାନ ଏ କରବେ । ସଚଳା କନ୍ୟାକୁ ଯେବଣ ସିବେ ହେ
ତୋ ଶଭ୍ରେ ବସୁର ଏବେ, କ ସାର ହେ ॥୬୪॥
ଉପହାସ ତୁ ପାଇବୁ । କନ୍ୟା ହର ଆଣି କାହିଂ ନୋହିବୁ ହେ
କାହା ମୁଖକୁ ଚାହିଂବୁ, କ ସାର ହେ ॥୬୫॥
ଯେବଣ ସର୍ବ ସୋଦର । ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କୁ ବନ୍ଦନ ମାର ହେ
ଯଶ ରହିବ ତୋହୋର, କ ସାର ହେ ॥୬୬॥
ଚିତ୍ରସେନ ଏହା ଶୁଣି । ସର୍ବ ଭ୍ରାତ ଘେନ କୁମରମଣି ହେ
ଆଗ ହେଲେ ଶିରଢ଼ୁଣି, ସେ ସାର ହେ ॥୬୭॥

---

୧ । ଖ କହୁଆ ଗଲେ ସେ
କଳ ଲଗିବ ହେ
ଘ. କଳହା ଗଲେଟୀ କଳ କରବ
୨ । ଖ ଗ ଘ. କ ଦେବ
୩ । ଘ ଏହୁ ଆଣିମ
୪ । ଖ ଏହୁ ଆଣିମ କ ବର ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ଗଲେ ହେ
୬ । ଘ ଦୁରୁ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦେବ ଦେଖିଲେ ହେ
୭ । ଖ ଘ. ସଭ୍ଯ କରଣ ବସିଲେ । ସକଳେ
ହେ
ଗ. ସକଳେ ହେ

ନାରଦ ଚନ୍ଦ୍ରଂରୁ ଗଲେ । ଈଶ୍ବରଙ୍କ ଆଗେ ଯାଇଂ କହିଲେ ହେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[1] ଅଇଲେ, ସେ ଦେବ ହେ ॥୬୮॥
ସମାଧାନ ଯେବେ ହେବ । ତୁମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କାହିଂ ରହିବ ହେ
କେବଳ ଶଙ୍କା ପଡ଼ିବ, ସେଦେବ ହେ ॥୬୯॥
ପୁଣ ବାସବଙ୍କୁ କହିଂ । ଅର୍ଜୁନ ଆସିବା ଶୁଣିଲି ଏହି ହେ
ଏବେ ଆସେ ତୋର ଚହିଂ, ସେ ଦେବ ହେ ॥୭୦॥
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଯେନ ଭୁଲେ । କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଯାଇ ଭେଟିଲା ଭଲେ ହେ
ତୁମ୍ଭର ଆଶା ଛାଡ଼ିଲେ, ପାମର ହେ ॥୭୧॥
କହଇ ଇନ୍ଦ୍ର ମଣବେ । କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ କେହି ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ ହେ
ପଳାଇବେ ମହାଦେବେ, ସମରେ ସେ ॥୭୨॥
ବହୁତ ଆମ୍ଭେ କହିଲୁଂ । ତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ବଚନ ଶୁଣିଲୁଂ ହେ
ଲାଜେ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲୁଂ, ସେ ଦେବ ହେ ॥୭୩॥
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର କୋପମନ । ଆଜ ପାଣ୍ଡବ କରିବ ନିଧନ ହେ
କେ ରଖିବ ତ୍ରିଭୁବନ, ସମର ସେ ॥୭୪॥
ନାରଦେ ମନେ ଭାଳିଲେ । ଆଜ କଉତୁକ ଦେଖିବା ଭଲେ ହେ
ବୀଣାଧରି ନୃତ୍ୟ କଲେ, ଚନ୍ଦ୍ରଂରେ ସେ[2] ॥୭୫॥
ସର୍ବ ଦେବେ ବସିଛନ୍ତି[3] । ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଇ[4] ସ୍ତୁତନ କରନ୍ତି ହେ
କରଯୋଡ଼ ଜଣାବନ୍ତି, ସେ ଦେବ[5] ହେ ॥୭୬॥
ଶଙ୍କର ବୋଲେ ପଡ଼ିଲ । ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଏତେ କଥା ହୁଡ଼ିଲ[6] ହେ
କୃଷ୍ଣ ଭକତ ଛାଡ଼ିଲ, ସେ[7] ଦେବ ହେ ॥୭୭॥

---

୧ । ଖ. ହେବ
୨ । କ ଗ ଘ. ପୋଥିରେ ୭୫ ପଦ୍ୟରୁ ୭୬ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦ ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. ଧନ୍ଦ ବଚନ କରୁଛନ୍ତି
ଗ. ବେଢ଼ିଛନ୍ତି
ଘ. ତହିଂ ଛନ୍ତି
୪ । ଖ ଗ ଘ. ନିକି
୫ । ଖ ଘ. କର ଯୋଡ଼ିଣ ଜଣାନ୍ତି ସେ ତାତ ହେ
ଗ କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି । ସେ ପିତା ହେ
୬ । ଖ. ଲେଡ଼ିଲି
୭ । ଗ. କ
ଘ. ଭଗତ ଛାଡ଼ିଲ କ

ତୋତେ ଦେବରାଜ କରି । ଯେ ଦେଲେ ଶାର୍ଙ୍ଗୀ ସ୍ୱର୍ଗ[1] ଅଧିକାର ହେ
ତାଙ୍କୁ ହୋଇଲୁ[2] ବଇରି, ଶ୍ରେ ଦେବ ହେ ॥୭୮॥
କେହ୍ନ ରଖି ନ ପାରିବେ । ଇନ୍ଦ୍ରପଣ ତୋର ଆନକୁ ଦେବେ
ନାଶ ଯିବା ବୁଦ୍ଧି ଯେବେ, କରନ୍ତୁଁ ହେ ॥୭୯॥
ବୁଦ୍ଧି ବିପରୀତ ହେଲା । ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରାଏ କୁମର ଗୁଣ୍ଡଳା ହେ
ଏହା ବତ୍ସର ନୋହିଲା, ଶ୍ରେ ଦେବ ହେ[4] ॥୮୦॥
ବତ୍ସର କଲୁଁ[5] ମାନସ । ଆମ୍ଭେ ଥାଉ ପିତା ହୋଇବେ[6] ନାଶ ଯେ
ବୋଧ କର ପୀତବାସ, ଅଇଲୁ ହେ ॥୮୧॥
ସତଜାକୁ ବେଗେ[7] ଆଣ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଦେ[8] ପଣ ଶରଣ ହେ
ତେବେ ବଞ୍ଚିବ ମରଣ, ଶ୍ରେ ଦେବ ହେ ॥୮୨॥
ଶୁଣି କୋପ ସୁରସାଇଁ । ଏ ଜାର ଜାତକା କସ କହଇ ରେ
ମୋ ପ୍ରତିଗ୍ୟାଂ ନ ଜାଣଇଁ, କ ସାରେ[9] ହେ ॥୮୩॥
ନନ୍ଦ ଗଉଡ଼ କୁମର । ଏ ମୋତାଙ୍କୁ ସେ କରନ୍ତି[10] ଠାକୁର ଯେ
କହୁଛନ୍ତି ସମ୍ମୁଖେ ମୋର, ପାମର ଏ ॥୮୪॥
ପକାଅ ଏହାକୁ ମାରି । କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରଖିବେ ହରି ହେ
ଇନ୍ଦ୍ର ଉଠି[11] କୋପକରି, ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯେ ॥୮୫॥
ଅଇରାବତେ ବସିଲେ । ମାର ମାର ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ ଡାକିଲେ[12] ସେ
ଶୁଣି ଗନ୍ଧର୍ବେ ବେଢିଲେ, ତକ୍ଷଣେ ସେ[13] ॥୮୬॥

---

୧ । ଗ. ସ୍ୱର୍ଗେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ତା ଗୁଲେ ହେଲୁ
୩ । ଖ ଗ. ରୁ କଲୁ
ଘ. କି କଲ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ବିପରୀତ ବୁଦ୍ଧି ତୋର
୫ । ଖ. ଏହା ବତ୍ସର
ଘ. ଆମ୍ଭେ ବତ୍ସର
୬ । ଘ. ହୋଇଛୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ଏବେ
୮ । ଖ କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଯାଇ
ଗ ଘ. କୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଜାଇ
୯ । ଖ ଘ. ପାମରଏ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ଏ ମୋତା ତାଙ୍କୁ କରଇ
୧୧ । ଖ. ଉଠେ
ଗ ଘ. ଉଠେ
୧୨ । ଖ. ବୋଇଲେ
ଗ. ଭ୍ରମିଲେ
୧୩ । ଖ. ବେଢ଼ିଲେ । ସେ ବର ହେ
ଗ. ବେଢିଲେ ତକ୍ଷଣ ଯେ
ଘ. ଉଠିଲେ ଯେ ବର ହେ

ଦେଖି ଭୀମ ଆଗ ହେଲେ[୧] । ବେଣ୍ଟ ଗଦାବର କରେ ଧଇଲେ[୨] ଯେ
କୋପଭରେ ବୁଲାଇଲେ[୩], ସେ ବୀର ହେ ।।୮୭।।
ରାଧିକା ପ୍ରାଣ ବଲ୍ଲଭ । ତାଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦ ଯୁଗ[୪] ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେ
ଦିଗମ୍ବର କଲେ ଲୋଭ, ଚିତ୍ତଂରେ ଯେ ।।୮୮।।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର

ଏମନ୍ତେ ଶୁଣି ସେ ଭୀମସେନ   ବେଣ୍ଟ ଗଦାକୁ ଘେନି[୫] ବହନ
ବୁଲାଇ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ[୬] ଉପରେ ନେଇ ପିଟିଲେ ହେ
ପଡ଼ିଲେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ଯେ ବୀର   ବେଢ଼ିଣ ଦେବେ[୭] କଲେ ସମର
ଧରିକେ ଗଦାବର ପ୍ରହାର ଭୀମକୁ କଲେ[୮] ଯେ
ଭୀମ ଅଙ୍ଗେ[୯] ପଡ଼ି ସହସ୍ର ମାନ ଯେ
ପାଷାଣେ ଢେଙ୍କା ପରି[୧୦] ହୁଅନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ
ପୁଣ ମିଶିଣ ସେ ବୃକୋଦର   ଗଦାକୁ ବୁଲାଇ କରେ[୧୧] ପ୍ରହାର
ବହୁତ ଭଙ୍ଗ ରଣେ ପଡ଼ିଲେ[୧୨] ଗନ୍ଧର୍ବ ସୈନ୍ୟ ଯେ ।।୧।।

---

୧ । ଖ. ହୋଏ
୨ । ଖ. ବୁଲାଉ
୩ । ଖ. ଉଚେଇ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ପାଦଯୁଗ ଦେବ
୫ । ଖ. ବୁଲାଉଣ
ଗ. ଗଦା ବୁଲାଉଣ
ଘ. ଗଦା ବୁଲାଉ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ମାନଙ୍କରେ
୭ । ଖ. ପୁଣ
ଗ. କଲେ ଘୋର
ଘ. ପୁଣ ବେଢ଼ୀଣ
୮ । ଖ ଗ ଘ. କେ ଶର ମାରେ କେ ଗଦାବର ପ୍ରହାର କଲେ ହେ
ଗ. ସବ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଅଙ୍ଗରେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଢେଲପ୍ରାଏ
ଗ. ଢେଲ ମାନ
୧୧ । ଖ ଘ. ଗଦା ବୁଲାଇ କଲେ
ଗ. ଗଦା ବୁଲାଇ କରେ
୧୨ । ଖ ଘ. ପଡ଼ିଲେ ହାରେ

ଦୁଷ୍ଟନ୍ତେ ସନ୍ୟ[୧] ସେ ଭୀମସେନ   କନ୍ଧେ ବସାଇ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
 ଗିରି ଶିଖରୁ ତଳକୁ ବେଗେ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ[୨] ହେ
ପୁଣ ବେଢ଼ିଲେ[୩] ଗନ୍ଧର୍ବ ବୀର   ଧର୍ମସୁତଙ୍କୁ[୪] ଛାଡ଼ି ଭୂମିର
 କୋପରେ ଭୀମ ଗଦା ବୁଲାଇ ଧାଇଁ ମାଇଲେ[୫] ହେ
 ଏକ ଉପରେ ଆରକକୁ କସ୍ମଡ଼ି ହେ
 କୋପଭରେ ଛାଡ଼ନ୍ତି ସେ ସିଂହରଡ଼ି[୬] ହେ
ପୁଣି ହିଁ ଗଦା ପ୍ରହାର କଲେ   ବହୁ ଗନ୍ଧର୍ବ ସମରେ ମଲେ
 ଦେଖିଣ ସନ୍ୟ ମହାଭୟରେ ପଳାନ୍ତି ଛାଡ଼ି ହେ ।।୨।।
ଚିତ୍ରଂ ସୁଧିଷ୍ଟି ଦେବ ବଦନ   କହନ୍ତି ଭୀମସେନ ବଚନ[୭]
 ମୋତେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ଆଣୁ ନଥିଲ ଜଳଅଁ ବୋଲି ହେ
ଏହି ପର୍ବତେ ଥାଅ[୮] ହେ ପଡ଼ି   ଏବେ ପଳାଅ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି
 କୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଜଣାଅ ଭୀମ ରହିଲା ବୋଲି ହେ[୧୦]
 ଶୁଣି ସୁଧିଷ୍ଟି ଦେବେ[୧୧] ପଳାଇ ଗଲେ ହେ
 ରାମକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଯାଇ[୧୨] ମିଳିଲେ ଯେ
କହିଲେ ପ୍ରାଣ ଘେନି ଅଇଲୁ   ଭୀମକୁ ରଣ ମୁଖରେ ଦେଲୁ
 ଆହା ମୋ ଭୀମସେନ ବୋଲିଣ ରୋଦନ କଲେ ହେ ।।୩।।

---

୧ । ଖ ଘ. ଥାଠ
ଗ ଛ. ଥାଅନ୍ତି
୨ । ଖ ଘ. ପଡ଼ନ୍ତେ ଡେଇଁ ହେ
ଗ. ପଡ଼ିଲେ ସେହିଂ
୩ । କ ଖ. ବେଢିଲେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ନନ୍ଦନ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କୋପେଣ
ଭୀମସେନ ମାଇଲେ ଗଦା ବୁଲାଇ ହେ
୬ । ଗ. ସିଂହରଡ଼ୀ
୭ । ଗ. କହିଆ
ଘ. କହିଲା
୮ । ଖ. ରହନ୍ତି
୯ । ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେଣ ଜଣାଅ
ମୁହିଁ ରହିଲା ହେ
ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେଣ ଜଣାଅ ରହିଲ
ବୋଲି ହେ
୧୦ । ଖ ବେଗେ
୧୧ । ଖ ଗ. ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ
ଘ. ରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର
୧୨ । ଖ 'ଜାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଚରଣରେ
ଘ. ପାଶେ

ଏଣେ ସମରେ ପବନସୁତ   ବହୁତ ସୈନ୍ୟ କରିଣ ହତ[୧]
ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁରେ ଗଦା ବୁଲାଇ ଯାଇ ମିଳିଲେ ହେ
ପିଟନ୍ତେ ଗଦା ଇନ୍ଦ୍ର ଉପରେ   ଗଜ ଛନ୍ଦିଲା ଘୋର[୨] ହସ୍ତରେ
ଫିଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତେ ଶତେ[୩] ଯୋଜନେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କର ଦେଖି ବିକଳ ହେ[୪]
କୋପ କରିଣ ଧାଇଁଲେ ଲୋକପାଳ ହେ
ନନ୍ଦିଘୋଷରେ ବସି ଅର୍ଜୁନ   ଦାରୁକ ବାହୁଅଛି ସେ ଯାନ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଦି ରଣେ ଧାଇଁଲେ ସକଳ ବଳ ହେ[୫] ॥୪॥
ଗିରି ଶିଖରୁ ବେଗେ ଉତ୍ତରି[୬]   ସକଳ ଦେବେ ରଣେ ଆବୋରି[୭]
ଭୀମସେନ[୮] ରଣେ[୯] ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଣ ଥିଲେ ହେ
ଉଠିଲେ ପୁଣି ସଚେତ ହୋଇ[୧୦]   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନରେ ଧାୟି[୧୧]
ବିଶ୍ୱରୂପରେ[୧୨] ଗଦା ବୁଲାଇ ପୁଣି ଧାଇଁଲେ ହେ
ଯମଗଣେ ସେ ପଥ ଓଗାଳି ତାଙ୍କୁ ସେ[୧୩]
ଗଦା ପରଶୁ ପ୍ରହାର କରି ଅଙ୍ଗକୁ ହେ[୧୪]
ବଜ୍ର ଅଟଇ[୧୫] ଯାହା ଶରୀର   ସହସ୍ର ପଡ଼ି ହୁଅଇ[୧୬] ଚୂର
ଗଦା ପ୍ରହାରେ ଭୀମ ମାଇଲେ ଯମଗଣକୁ ହେ ॥୫॥

---

୧ । ଗ. କଲେ ନିପାତ
୨ । ଖ ଗ ଘ ଘୋର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଯାତ
୪ । ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବେ ଦେଖି ହେଲେ
ଆକୁଳ ହେ
୫ । ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେଣରେ
ଧାଏ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ହେ
୬ । ଗ. ଉତ୍ତରି
ଘ. ଉତ୍ତରି କରି
୭ । ଖ ଘ. ସମର କରି
୮ । ଗ. ଭୀମ ସେ
୯ । ଘ. ସେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ପୁଣ ସେ ସେଚୀ କରି
୧୧ । ଖ ଘ. ମନେ ସୁମରି
ଗ ଯଦୁପତିଙ୍କୁ ମନେ ସୁମରି
୧୨ । ଗ. ବିଶ୍ୱରୂପରେ
୧୩ । ଖ. ଦେଖି ଓଗାଳିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ହେ
ଘ. ଦେଖିଣ ଓଗାଳି ତାଙ୍କୁ
୧୪ । ଖ. ପ୍ରହାରିଲେ ଦେହଙ୍କୁ ହେ
ଗ. ପ୍ରହାର କଲେ ତାଙ୍କୁ ସେ
ଘ. ପ୍ରହାରନ୍ତି ଦେହକୁ
୧୫ । ଖ ଘ. ଭିନ
୧୬ । ଗ. ହୋଇଲେ

କୋପେଣ ଭୀମ ବଳବନ୍ତ ରଡ଼ି   ଯମଗଣଙ୍କୁ ଧରି କଚୁଡ଼ି
ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରଣ[1] ଚଳି ଓଗାଳ ଯେ
ଦେଖିଣ ଭୀମ କରି ଗର୍ଜନ   ଶିରେ ପିଟନ୍ତେ ଗଦା ବହନ
ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତା ଭଳ ଯେ
ଯମ ହୃଦରେ ଗଦା[2] ପ୍ରହାର କଲେ ଯେ
ପ୍ରାଣ ହାରି ଶମନ ଭୂଳ ପଡ଼ିଲେ ଯେ
ତାଙ୍କର[3] କାଳଦଣ୍ଡ ଛଡ଼ାଇ   ଘୁଞ୍ଚିଲେ ଦେବଗଣ ବଡ଼ାଇ[4]
ସେହି ସବହେଁ ଦେବଗଣଙ୍କୁ ହୋଧେ[5] ମାଇଲେ ଯେ
ଯମକୁ ଯେନ ମଛନ୍ତି ଯାଏ   ମୃତ୍ୟୁ ଉଠିଣ ବେଗେ ପଳାଏ[6]
ବରୁଣ ସହି ନ ପାରିଲି ସେ ଅର୍ଜୁନ ଶର[7] ଯେ
ବହୁତ ସନ୍ୟ ମଲେ ତାହାର   ମୋହେଣ ପଡ଼ିଥିଲ[8] ଭୂମିର
ଚେତନା ପାଇ ଉଠି ପଳାଇ ଗଲ[9] ସତ୍ୱର ଯେ
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏ ବେନି[10] ଗଗନେ ..ଲେ ଯେ
ଶାମ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[11] ଶରେ[12] ଆକୁଳ ହେଲେ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶର ଘାତେ କୁବେର   ସମର ଛାଡ଼ି ହେଲେ ଅନ୍ତର
ଯକ୍ଷଗଣଙ୍କୁ[13] ଯାଦବେ ବେଢ଼ି କରି ମାଇଲେ ଯେ ॥୭॥

---

୧ । ଖ. ଦେଖିଣ ଶବ
 ଗ. ସବ
 ଘ. ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତା ଦେଖିଣ ସବ
୨ । ଗ. ବହନ (ଅଧିକ)
୩ । ଖ ଗ ଘ. ତା କରୁ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ଭୀମସେନ ସେହିଣ ଜାଣ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଶହସ୍ର ଧରିଣ ଦେବ ସନ୍ୟ
୬ । ଖ ଗ. ମୃତ୍ୟୁକୁ ସେନ ଶବ ପଳାଏ
 ଘ. ମୃତ୍ୟୁକୁ ସେନ ସବ ପଳାଏ
୭ । ଗ ଘ. ସର
୮ । ଘ. ପଡ଼ିଥିଲେ
୯ । ଗ ଘ. ପାଧ୍ୱ° ପଳାଇ ତତ୍ତ୍ୱ° ଗଲେ
୧୦ । ଘ. 'ବେନି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. ପଦ୍ମନ
 ଘ. ସ୍ୱାମ ପଦ୍ମନ
୧୨ । ଗ ଘ. ସରେ
୧୩ । ଖ. ଯମଗଣଙ୍କୁ

କ୍ରୋଧ କରିଣ ସେ କାମପାଳ   କରେ[1] ଶୁଳାଇ ହଳ ମୂଷଳ
ଯଷ୍ଟ କନ୍ଧର ଗଛଙ୍କ ବନ ଧରି[2] ମାରନ୍ତି ସେ
ତ୍ରିଦଶେ ଦେଖି ଭୟ ଭାଜନେ[3]   ବିଡ଼ୌଜାଠାରେ ଶରଣ ଗଲେ
ସନ୍ୟ ମଣ୍ଡବା ଦେଖିଣ ଇନ୍ଦ୍ର କୋପ କରନ୍ତି ସେ
ଲୃଷ ମେଘକୁ ହକାରିଲେ ଆସ[4] ହେ
ବୋଟଲ ପ୍ରଳୟ କାଳ ପରି[5] ବରଷ ହେ
ପୁଣି ପବନ ପାଶେ ହକାରି[6]   ବୋଇଲେ ଯାଅ ବହନ କରି
ଅତି ପ୍ରଖର କରଣି[7] ବହିବ ଅଣବ୍ରଣ ହେ ॥୮॥
ସନ୍ୟ ସକଳ ଦଣ୍ଡ[8] ଉଡ଼ାଇ   ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ଦଅ ବୁଡ଼ାଇ[9]
କେମନ୍ତ କରି ରକ୍ଷା କରିବ ଏ ଦାମୋଦର ହେ
ଅଇରାବତ କନ୍ଧରେ[10] ଥାଇ   ବଜ୍ର ମାରିବ ଭୁହାଇ ମୁଣ୍ଡେ[11]
କେ ଆଜ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବ ପୃଥ୍ୱୀ ଭିତରେ[12] ହେ
ଶୁଣିଣ ମେଘମାନେ କରି[13] ଗର୍ଜନ ହେ
ଜଳ ଶେଜଣ ସେ ଘୋଟିଲେ ଗଗନ ହେ[14]
ଅଠର ପଦ୍ମ ସଇନ୍ୟ[15] ଭୁଲେ   ସେ ଭୃତ୍ୟ ମେଘ ଶୂନ୍ୟେ ମିଶିଲେ[16]
ଧରଣ ଅଣବ୍ରଣ ମୂରତି[17] ବହେ ପବନ ହେ ॥୯॥

---

୧ । ଖ ଘ. କୋପେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ବଳ୍ୟାଧର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖିଣ ଭୟ କଲେ
୪ । ଖ. ପାପ
ଗ. ହକାରି ଆଣି ପାପ
ଘ. ତାପେ ହକାରି ପାପ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରାଏ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ହକାରି
୭ । ଖ ଘ. ହୋଇଣ
୮ । ଘ. ଜଅ
୯ । ଗ. ପକାଇ
୧୦ । ଗ ଘ. ଅଇରାବତ କନ୍ଧରେ ଥାଇ
୧୧ । ଗ ଘ. ବଜ୍ରମୁଁ ମାରିବାକୁ ଭୁହାଇଁ
୧୨ । ଘ. ମଧ୍ୟର
୧୩ । ଗ ପୁଣି ମେଘମାନେ କରନ୍ତି
ଘ. ଘନମାନେ କରିଣ
୧୪ । ଖ. ବାଦବ ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମେଘେ   ଆକାଶ ମାର୍ଗେ ଘୋଟିଲେ ବେଗେ
ଗର୍ଜନ ନାଦ କରିଣ ସେହୁଂ ପୁଣ ରହିଲେ ହେ
ଅଠର ପଦ୍ମ ସଇନ ଭୁଲିଲ   ପବନ ସଙ୍ଗେ ମେଳ ହୋଇଲେ
ପ୍ରଳୟ କାଳ ପରାଏ ସେହୁଂ ହେଲ ପରତେ ହେ
ଜଳ ବେଜଣ ସେ ଘୋଟିଲେ ଗଗନ ହେ
ଦେଖି ଅସ୍ଥିର ହେଲେ ସକଳ ଜନ ହେ   (ଅଧିକ ପାଠ)
ଗ. ଘୋଟିଲେକ ବନ୍ଧନ
ଘ. ଘୋଟିଲେକ ଗଗନ
୧୫ । ଖ. ସଇନ
ଘ. ସହାଦ
୧୬ । ଖ. ମିଳିଲେ
ଗ. ପୁଣ ମିଶିଲେ
ଘ. ଯାଇ ମିଳିଲେ
୧୭ । ଖ ଗ ଘ. ଏକ ହୋଇଣ ସେ ଅଣବ୍ରାସ

ଏମନ୍ତ ଦେଖି ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ   ଚିନ୍ତିଲେ ଚିତ୍ତେ ସେ ହନୁମାନ
କିଷ୍କିନ୍ଧାବନେ[1] ଥାଇ ମାରୁତି ତାହା ଜାଣିଲେ ହେ
ଗମନ କରି ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ   ମିଳିଲେ ଚକ୍ରୀଂ ଅତି ସତ୍ୱରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ ତଳରେ ଯାଇ[2] ପ୍ରସନ୍ନ କଲେ ଯେ
କେଶବ କୋଳ କରି ତାକୁ କହନ୍ତି ହେ
ଦେଖ ପବନ ଅଣଶ୍ୱାସ ବହନ୍ତି ହେ
ମୋ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଉଡ଼ାଇ ନେବେ   ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେବେ
ଦ୍ୱାରିକେ[3] ମୋର ସୈନ୍ୟ ରକ୍ଷଣ କର ମାରୁତି ହେ ॥୧୦॥

ଶୁଣିଣ ହନୁ ପୁଚ୍ଛ ବିସ୍ତାରି   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ଦେଲେ ସେ ଘେରି
ପୁଚ୍ଛରେ ତାଳେ ବେଢ଼ ତାଳ ସେ ଅଟଇ ଉଚ୍ଚେ ହେ[4]
ଗଣ୍ଡି ମାଡ଼ଣ[5] ବସିଲେ ହନୁ   ଦେଖି ଗରୁଡ଼ ବିସ୍ତାରି ତନୁ
ଉପରେ ବେଢ଼ ପକ୍ଷି ଘୋଡ଼ାନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନେ ସେ
ତହିଁ ତଳରେ ସର୍ବେ ସୁଖେ ରହିଲେ ସେ
ବାତ ବରଷା କିଛି ନ ଜାଣିଲେ ସେ
ଏମନ୍ତେ ଦେଖି କିରୀ[6] ଅର୍ଜୁନ   ମନ ଭେଦ ସେ ପେଷି ବହନ
ତାଳେ ବହଳେ ଉପରେ ଶର ପୀଡ଼ାପ୍ରେ[7] କଲେ ସେ ॥୧୧॥
ବାସବ ପେଷନ୍ତେ ବଜ୍ର ଶର   ମନ ଭେଦରେ ହୁଅନ୍ତି ତୂର
ଗର୍ଜନ କରି ଘୋର ବରଷା କରନ୍ତି ଘନ ହେ

---

୧ । ଖ ଘ. ଖିଖିନ୍ଧା ବନେ
ଗ. ଖିଷ୍କିନ୍ଧା ବନେ
୨ । ଖ. ପାଦପଦ୍ମ ତଳରେ
ଗ ଘ. ପଦ୍ମପାଦ ତଳରେ
୩ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରକା
୪ । ଖ ଗ ଘ. ପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରଷ୍ଠରେ ବେଢ଼ ତାଳରେ
ଅଟଇ ଉଚ୍ଚ ହେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଗଣ୍ଡି ପାତ୍ତଣ
୬ । ଖ ବୀର
ଗ. ଦେଖିକର
ଘ. ଏମନ୍ତେ ଦେଖିକରି
୭ । ଖ. ସବୁ ପିଡ଼ାପେ
ଘ. ସବୁ ପିଡ଼ାଏ
୮ । ଖ ଘ. ପଡ଼ୀଣ

ଶର[୧] ଗୁଣି ଉପରେ ପଢ଼ି   ଭେଦ ନ ପାରେ ପଡ଼େ ଉପୁଡ଼ି[୨]
ପ୍ରଖରେ ବନ୍ଧ ପଶି ନ ପାରି ଘୋର[୩] ପବନ ଯେ
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ କୃପା ସାଗର ହେ
ଏମନ୍ତ ଚରିତ୍ର କଲେ ଶ୍ରୀ ଦାମୋଦର ଯେ[୪]
ନିଷ୍ଟନେ[୫] ଚରିତ୍ର ସର୍ବେ ରହିଲେ   ଦେଖି ବାସବ ବିରସ ହେଲେ
ପବନ ବନ୍ଧ ଘୋର ବରଷା ହେଲେକ ଥିର[୬] ହେ ॥୧୨॥
ପବନ ମୂର୍ତ୍ତି[୭] ହନୁ ଦେଖିଲେ   ଖୃଗଡ଼େ ନେଇ ପ୍ରହାର କଲେ
ମୋହ ହୋଇଣ ପବନ ଧରଣୀରେ ଶୋଇଲେ[୮] ହେ
ମେଘ ଦେଖିଣ ଗଲେ ପଳାଇ   ଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶ ନିର୍ମଳ ହୋଇ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମନଭେଦ ଶରକୁ[୯] ସଂଗ୍ରହ କଲେ ଯେ
ଗରୁଡ଼ ଦେଖି ପକ୍ଷି ସଂହାରିଲେ ଯେ[୧୦]
ହନୁ ଲାଙ୍ଗୁଳ ବାହାର କରି ନେଲେ[୧୧] ଯେ
ଦେଖିଣ ସର୍ବ ଯାଦବ ବୀର   ପ୍ରତିଜ୍ଞା[୧୨] କରି ହେଲେ ବାହାର
ଯେ ଯାହା କରେ ନିଜ ଆୟୁଧ ଧରି ଧାଇଁଲେ[୧୩] ହେ ॥୧୩॥
ଶିବଗଣଙ୍କୁ ଯାଇ ଭେଟିଲେ   ବିବିଧ ଶର[୧୪] ପ୍ରହାର କଲେ
ହଳ ମୁଷଳ ଧରିଣ ରାମ ଧାଇଁଲେ କୋପେ ସେ

---

୧ । ଗ. ଘର
୨ । ଖ ଘ. ନ ପାରି ପଡେ ନିଗିଡ଼ୀ
୩ । ଖ ଘ. ପଶିଣ ନ ପାରେଲେ
ଗ. ପସି ନ ପାରିଲେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ବଳଭଦ୍ରବର ଯେ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ନିର୍ବ୍ବିଘ୍ନେ
୬ । ଖ ଘ. ପବନ ଘନ ବହୁ ବରସି ହେଲେକ ସ୍ଥିର ହେ
ଗ. ପବନ ବନ୍ଧ ଘନ ବରସି ସ୍ଥିର ହୋଇଲେ ହେ
୭ । କ. ଖ ଘ. ମୃତ
୮ । ଗ, ପଶିଲେ ହେ
୯ । ଗ ଖ. ଘରକୁ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ନିଜ ପକ୍ଷି ସଂହରି ହେ
୧୧ । ଖ ଘ. ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ନେଲେ ବାହାର କରି ହେ
ଗ. ଲାଙ୍ଗୁଳ ବାହାର କରି
୧୨ । ଘ. ପ୍ରତିଜ୍ଞା
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଧରି ହେ
୧୪ । ଖ. ଘର

ନନ୍ଦୀକ ଶ୍ରୀମସେନ ଜିଣିଲେ   ଗଣେଶ ତାଙ୍କୁ ଓଗାଳି ଥିଲେ
ଗ୍ରାମ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ପ୍ରଳୟ ରୂପେ[୧] ହେ
ମୂଷକ ବୁଲାଇଣ ବେଗେ[୨] ପିଟିଲେ ସେ
ଗଣେଶ ଜ୍ଞାନ ହାରି[୩] ତଳେ ଲୋଟିଲେ ସେ
ମହାକାଳକୁ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[୪] ବୀର   ଜିଣିଲେ କରି ଘୋର ସମର[୫]
ଯାଦବେ ଶିବଗଣଙ୍କୁ ମାରି[୬] ବିନାଶ କଲେ ସେ[୭] ॥୧୪॥
ସେ ହେମବନ୍ତ ଗିରି ପାଶରେ[୮]   ହନୁ ମିଳିଲେ ଅତି ରୋଷରେ[୯]
ସକଳ ଗିରି ଉଠି[୧୦] ହନୁକୁ ବସନ୍ତେ ମାଡ଼ି ହେ
ବଜ୍ର ଅଟଇ ହନୁ ଶରୀର   ସକଳେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ଚୂରି
ଯେତେକ ଗିରି ଆସିଣ ହନୁ ଉପରେ ପଡ଼ି ସେ[୧୧]
ହେମବନ୍ତ ଆସି[୧୨] ପାଶେ ମିଳିଲେ ସେ
ଦେଖି ହନୁ ଚପେଡ଼ ପ୍ରହାର କଲେ ସେ
ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ଗିରି ରାଜନ   ବାଧା ପ୍ରହାରନ୍ତେ[୧୩] ହନୁମାନ
ପାର୍ବତୀ ଦେଖି ହନୁମନ୍ତଙ୍କୁ[୧୪] କର ଧଇଲେ[୧୫] ହେ ॥୧୫॥
ମୋହୋ ପିତାଙ୍କୁ[୧୬] ଜୀବନ ଦାନ   ଦିଅ ହେ ପ୍ରଭଞ୍ଜନା[୧୭] ନନ୍ଦନ
ଶୁଣିଣ ହନୁ ରୋଷ ହୋଇଣ ଛାଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କୁ ହେ

---

୧ । ଖ ଘ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ତାପେ
ଗ. ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ
୩ । ଘ. ଜ୍ଞାନ ତେଜି
୪ । ଖ ଘ. ପଦ୍ମୁନ
୫ । ଗ. ମହାସମର
୬ । ଗ. ବେଢି
୭ । ଖ ଘ. ବେଢ଼ି କରି ମାଇଲେ ହେ
୮ । ଖ. ହେମବନ୍ତର ଗିରି କୁଳରେ
ଗ ଘ. ଗିରି କୁଳରେ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ତାଙ୍କ ପାସରେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଦେଖି
୧୧ । ଖ. ତାଙ୍କ ଶିରେ ପଡିଲେ ହେ
ଗ. ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୀ ଜେ
ଘ. ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ିଲେ
୧୨ । ଖ ଘ. ହେମବନ୍ତ ଆସି
ଗ. ଆସିଣ
୧୩ । ଖ. ବାଧାଏ ମାରନ୍ତେ ସେ
ଗ. ବାଧାଏ ମାରନ୍ତେ
ଘ. ବାଧାଏ ମାରନ୍ତି
୧୪ । ଖ. ପାର୍ବତୀଙ୍କର
ଗ. ହନୁମନ୍ତର
ଘ. ପାର୍ବତୀ ଦେଖି ବେନି
୧୫ । ଗ. ଧଇଲେ କର ସେ
୧୬ । ଖ ଗ. ମୋହର ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦାନ
ଘ. ମୋର ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଣଦାନ
୧୭ । ଖ. ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ
ଗ. ପବନର
ଘ. ଅଞ୍ଜନାର

ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପେ ପବନ ସୁତ   ସେଠାରୁ ଚଳଗଲେ ଭୂରତ[1]
ପ୍ରହାର ନାତ[2] ନାଶ କରନ୍ତ ଶିବଗଣଙ୍କୁ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ପରବେଶ ଶଙ୍କର ଯେ
ଧନୁ ଧର କରନ୍ତ ଘୋର ସମର[3] ଯେ
ଦେଖି ନାରଦ ତୋଷ ହୁଅନ୍ତ   ଲାଗୁ ବୋଲଣ ଉଚେ ଡାକନ୍ତ
ବୀଣା ବଜାଇ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତ ସେ ତପୀବର ହେ ॥୧୬॥
ବାସବ ଚଢି ଅଇରାବତ   ଯାଦବ ବଳ କରନ୍ତ ହତ
ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଧନୁ ଧରଣ ତାଙ୍କୁ ଓଗାଳ ଯେ[4]
ଦେଖି ବଜ୍ରୋନା[5] ପେଷିଲେ ଶର   ଦୁରୁ ଛେଦଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର
କେତେବେଳେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶର[6] ଛେଦନ୍ତ ମିଳ ଯେ[7]
ଦେବଶରରେ[8] ବେଢ଼ କଲେ ସମର ହେ
ସ୍ଵର୍ଗ ଭୁବନ ହୋଇଲା ଅନ୍ଧକାର ହେ[9]
କରନ୍ତ ବେଢ଼[10] ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ   ଅପୂର୍ବ ଦେବଶର[11] ପେଷିଣ
କ୍ରୋଧେ ଈଶ୍ୱର ଧଇଲେ ପଶୁପତକୁ କର ଯେ[12] ॥୧୭॥[13]

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ଭ୍ରତ
୨ । ଶ ଘ ସ. ପ୍ରହାର କର
୩ । ଘ ସ. ମହାସମର
୪ । ଖ ଘ ଦେଖି ତାହାଙ୍କୁ ଆଗେ ଓଗାଳ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ହେ
୫ । ଗ ବାସବ ଦେଖି
୬ । ଗ କେତେବେଳରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସର
୭ । ଖ ବାସବ ଶତେ ଶର ପେସିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଏକ ଶରେ ଛେଦ ଯେ
ପଞ୍ଚନାରାଚ ପେସିଲେ ଗୁଣ ଛେଦନ୍ତୀ
ସୁନାସୀର ହେ
ଘ. ବାସବ ସତେ ସର ପେସିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଏକ ସରେ ଛେଦଣ
ସାଅ ନାହାସ ପେସିଲେ ଛେଦନ୍ତୀ ସୁନା
ସୀର
୮ । ଖ. ଦେବଶରରେ

୯ । ଖ ନ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମନଭେଦ ପେସିଲେ
ବାସବ ଅଙ୍ଗେ ଭେଦ ହୋଇଲେ
ଶର ଯାଳାରେ ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ
ସେ ପୁରନ୍ଦର ହେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହୁଂ ଗଲେକ ଚଳି
ଦେଖିଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରନ୍ତୀ ଶୂଳୀ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଛ କରିଣ ବୀର
କଲେ ସମର (ଅଧିକ ପାଠ)
୧୦ । ଖ ହୋଇଲା ତହିଁ
ଘ. କରନ୍ତେ ତହୁଂ
୧୧ । ଖ. ଦେବଶର
୧୨ । ଖ ଘ. ପସୁପତ ଶ୍ରୀକର ହେ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ.
ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଧନୁକୋଣ ଧଇଲେ ହେ
ଶଙ୍କର ଧନୁକୋଣ ମନେ ଚିନ୍ତଲେ ହେ

ଈଶ୍ୱର ଠାରୁ ସେ ଧନୁ ବହାଣ   ପ୍ରବେଶ ଅର୍ଜୁନର କରେଣ
ବେଢ଼ କକ୍ଷରେ କର ଦେଇଣ ରହିଲେ ହର[1] ସେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଅର୍ଜୁନ   ଶିବର ଶିର ଛେଦ ବହନ
କଳି ଲଗାଇ ଆରମ୍ଭ[2] ଏହୁ କଲ ସମର ହେ
ଏ ମୋହୋ ବଚନ କରିବା ବୀର ହେ
କହୁଛ ଦୋଷ ନାହିଁ ସୁରନାଥର ସେ[3]
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲେ ଛାଡ଼ିଲେ ଶର[4]   କାକୁତ୍ସ୍ଥ ଉଗ୍ର ହୋଇଲେ ହର
ବହୁତ ଦୋଷ ମୋର ହୋଇବ ଯେବେ ପେଷିବ ଶର[5] ହେ ॥୧୮॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବଚନ ଶୁଣି   ପଦ୍ମ ଚରଣେ ନବେଶି ପାଣି
ବନସ୍ପୃତର ହୋଇ କହନ୍ତି ବୀର ଅର୍ଜୁନ ସେ
ସମରେ ପଶି ରଣେ ହାରିବ   ଉପରେ ପିଠି ଦେଇ ଭାଜିବ
ତାହାକୁ ମୃତ୍ୟୁ ନ କରେ ଦେବ କେବେ ନିଧନ ସେ[6]
ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର[7] ହେଲେ ହରଷ ହେ
ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ଦେବେ ହୋଇଲେ ନାଶ ହେ[8]
ଯେ ଥିବା ଥିଲେ ପଳାଇ ଗଲେ   ଦେଖିଣ ସୁମ ତୋଷ ହୋଇଲେ
କହନ୍ତି ଏବେ ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣିମା ହୃଷୀକେଶ ହେ ॥୧୯॥
ଯାହା ମୁଁ ସତ୍ୟ ଅଛଇ ଭଣି[9]   ଯେବେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ପାରିବ ଜିଣି[10]
ସ୍ୱର୍ଗରେ ନୂଆ ଇନ୍ଦ୍ର କରିବ[11] ନିଶ୍ଚୟେ ଆଜ ହେ

---

୧ । ଖ ଘ. ହର ରହିଲେ ହେ
ଗ. ଅର୍ଜୁନ କକ୍ଷରେ କର ଦେଇଣ ହର ରହିଲେ
୨ । ଖ. ଆରମ୍ଭ
ଗ. କଳି ଆରମ୍ଭ
ଘ. ଆମ୍ଭରେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ ଗ ଘ. କହେ ଛାଡ଼ିଲେ ଶର
୫ । ଗ ଘ. ସର
୬ । ଖ ଗ. "ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବଚନ-କେବେ ନିଧନ ସେ" ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି
ଗ. ଶୁଣି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର
ଘ. ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର
୮ । ଖ ଘ. ଦେବସୈନ୍ୟ ହେଲେ ବିନାଶ
ଗ. ଦେବସୈନ୍ୟ ହୋଇଲେ ନାଶ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ଯାହା ସେ ସତ୍ୟ ଅଛୁ ମୁଁ ଭଣି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ମାରି
୧୧ । ଖ ଘ. କରିବ

ବହୁତ ଯଶ କଲ୍ଲ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଘେନଣ ଯିବା ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ସ୍ୱର୍ଗପୁରରେ ଜଣବା ଆଜ[1] ଏ ଦିଶ ରାଜ[2] ହେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣି[3] ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଯେ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘେନି ସ୍ୱର୍ଗକୁ[4] ଗଲେ ଯେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସକଳ ସୁର ଶଙ୍କର ଆଦି ଯକ୍ଷ କିନ୍ନର
ସକଳେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ବନ୍ଦନ କଲେ ହେ ॥୨୦॥
ଘେନାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ତ୍ରବ୍ରତ[5] ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଧର୍ମସୁତ
ବସାଇ ବ୍ରହ୍ମା ଆପଣେ ଅଭିଷେକ ସେ କଲେ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରେ ଘେନଣ[6] ପାଟ ବାନ୍ଧିଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଲଲାଟ
ଦେଖି ଈଶ୍ୱର ଶିରରେ ଛତ୍ର ଟେକି ଧଇଲେ[7] ଯେ
ବୀଣାଧର ନାରଦ ନୃତ୍ୟକୁ କଲେ[8] ଯେ
ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ମଙ୍ଗଳ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଯେ[9]
ବିଦ୍ୟାଧରୀଏ ଗାବନ୍ତି ଗୀତ[10] ଅପସରୀଏ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟ
ପବନ ପାଶେ ରତ୍ନ ଚାମର ଧୀରେ ଢାଳନ୍ତି[11] ଯେ ॥୨୧॥
କୁବେର କରନ୍ତି ରତ୍ନ ବୃଷ୍ଟି ପଢ଼ନ୍ତି ବେଦ ସେ ପରମେଷ୍ଟି
ଆପଣେ ବଳଦେବ କୁସୁମ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି[12] ଯେ

୧। ଖ. ସୁରପୁରରେ ଜଣବା ନେଇ
ଗ. "ଆଜ" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନେଇ
୨। ଗ. ରାଜନ
୩। ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ
୪। ଖ. ଘେନଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଗ. ସମସ୍ତ ସୁର ଘେନାଣ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗକୁ
୫। ଗ ଘ. ଅନ୍ଦ୍ରବ୍ରତ
୬। ଘ. ଧଣଣ
୭। ଖ ଗ. ଛତ୍ର ତାଙ୍କର ସିରେ ଟେକଲେ ହେ
ଘ. ଦେଖି ଈଶ୍ୱର ଛତ୍ର ତାଙ୍କର ସୀରେ ବାନ୍ଧିଲେ
୮। ଖ ଗ. ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତୀ ହେ
୯। ଖ ଘ. ଉଚ୍ଚରନ୍ତି ହେ
୧୦। ଖ ଘ. ଗାୟନ
୧୧। ଖ ଗ ଘ. ଢାଳୁ ଅଛନ୍ତି ହେ
୧୨। ଘ. ବର୍ଷୁ ଅଛନ୍ତି

ମୃଦଙ୍ଗ ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଗଣିକା ହୁଳହୁଳି ନନାଦ[1]

ଗୁହ୍ୟକ ଗଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି ନାଦ କରୁଅଛନ୍ତି ଯେ[2]

ଏମନ୍ତେ ଅଭିଷେକ ବର୍ଷି[3] ସାରିଲେ ଯେ

ସକଳ ଦେବେ ଦେଖି ତୋଷ ହୋଇଲେ ଯେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଘେନି ସକଳ ଦେବ ପ୍ରସନ୍ନ କଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ

ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ବସିଲେ[4] ଯେ ॥୨୬॥

ଶଚୀ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଘେନାଇଂ ଗଲେ ପାର୍ଥ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ

ଶଚୀ କହିଲେ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ହେଲେକ ତୋଷ[5] ହେ

ପ୍ରମଦ କରି କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[6] ଆନନ୍ଦକାଳେ ଆଣି ପିତାଙ୍କୁ

କ୍ଷମା କରାଅ ପ୍ରସନ୍ନ କରାଇଣ ଏ ଦୋଷ[7] ହେ

ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତହୁଂ ସତ୍ୱରେ ଗଲେ ଯେ

ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣାଇଲେ ଯେ[8]

ବ୍ରହ୍ମା ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନି ଗୋସାଇଁ ଦୁଇକୁଳ ଓ ସଇନି

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଘେନି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱର୍ଗେ ମିଳିଲେ[9] ଯେ ॥୨୭॥

---

୧ । ଖ ଗ. ସବଦ
ଘ. ହୁଳହୁଳିର ନାଦ
୨ । ଗ. ଗୁହ୍ୟକ ଗଣେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦ୍ୟ ନାଦ
କରନ୍ତି ହେ
ଘ. ବାଦ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି
୩ । ଖ ଘ. ଆସି ଅଭିଷେକ
ଗ. ବିଧାନ
୪ । ଖ. ଲଭିଲେ
୫ । ଖ ଗ .ଘ. ସକଳେ ଏବେ ହେଲ
ସନ୍ତୋଷ ହେ
ଘ. ହେଲେ ସନ୍ତୋଷ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଜଣାଇ କରି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ରାମଙ୍କୁ କହି କ୍ଷମା କରାଅ
ତାହାଙ୍କ ଦୋଷ ହେ
୮ । ଖ ଆଗେ ଯାଇଂ କହିଲେ ହେ
ଗ. ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଗରେ କହିଲେ ହେ
ଘ. ରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଗେ
୯ । ଖ. ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ପଶିଲେ ହେ
ଗ ଘ. ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗେ ମିଳିଲେ ହେ

ସଚଳା[1] କନ୍ୟା ସେନ ଉଡ଼୍ଡୀନା   ଦୂଷଣ କଲେ ଦେବାଧିରାଜା[2]
ବଳରାମଙ୍କୁ ଦୂଷଣ କରି ହୋଇଲେ ଉଗ୍ର ସେ[3]

ସଚଳା ପିତା କୋଳେ ବସିଲେ   ଦେଖିଣ ସର୍ବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[4] ହେଲେ
କେ ଅବା ତତ୍ତ୍ୱ ପାରିବ କହି କନ୍ୟାର ଶୋଭା ସେ

କୃଷ୍ଣ ଉଠି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କୋଳ କରନ୍ତି ସେ
ଆଦର[5] କରି ତାଙ୍କୁ କୋଳେ[6] ବସାନ୍ତି ସେ

କହନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱ ଧର୍ମନନ୍ଦନ   ସଚଳା କନ୍ୟାକୁ ବିଷ୍ୱକସେନ
ବିବାହ କର ସକଳ ମନ ହୋଇବ ଶାନ୍ତି[7] ହେ ॥୨୪॥

ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ ପୀତାମ୍ବର   ଆନନ୍ଦେ କଲେ ସେ ସିଦ୍ଧକାର
ଶୁଣି ବାସବ ଅମର ପୁରେ କଲେ ଉଚ୍ଛବ[8] ସେ

ସଚଳା ବିଷ୍ୱକସେନଙ୍କୁ ଆଣି   ବିବାହ କଲେ ସାରଙ୍ଗ ପାଣି

ଅନେକ ଯଉତୁକ ସେ ଦେଲେ ରାମ ମାଧବ[9] ହେ
ସକଳ ଦେବେ ଇନ୍ଦ୍ରପୁରେ ରହିଲେ ସେ
ପୀୟୂଷ ପାନ ତହିଁ ସକଳେ କଲେ ସେ

ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରବୋଧ କରି   ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କୁ ଉଚାରି
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଆଦି ସକଳେ ମେଲାଣି ହେଲେ ॥୨୫॥

---

୧ । ଖ. ସକଳ
୨ । ଖ ଘ. କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି
ମୁହିଁ ହେଲି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହେ
ଇନ୍ଦ୍ରପଦରୁ ନୋହି ଚଳନ
ଶଙ୍କ ବହିଲି ମୋ ହୋଇ ମନ
ତୋତେ ନ ଚିହ୍ନି ମାତିବ
କଲି କୃପାଜଳଧି ହେ
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଚକ୍ରେ ମୋତେ ପକାଅ ହାଣି ହେ
ମୃଷ୍ଟି ଦେବେ ହେଲେ ତ କୃପମଣି ହେ
ଏହି ବଚନରେ ନ ସୋଇ ରଜା
ସ୍ୱର୍ଗେ ତ ହୋଇଲି ଦେବରଜା
ଦୂତ ବିବାହ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ସମସ୍ତ
ପୂର୍ଣ୍ଣି ହେ

କର୍ମଂଃ ବାସବର ଶରୀର ବେନି ନୟନୁ
ବହିଲା ନୀର   [ଅଧିକ ପାଠ]
୩ । ଖ ଘ. ବଳରାମଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରିଣ ହୋଇଲୁ
ଉଗ୍ର ହେ
୪ । ଖ ଗ. ଦେବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଦେବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସାଦର
୬ । ଖ ଗ ଘ. ପାଶେ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ସମ୍ପ୍ରୀତି
୮ । ଖ. ଉତ୍ସବ
୯ । ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁନି ହେ

ଯଶୋବନ୍ତୀକି ବଧାଛା ଗଲେ   ଈଶ୍ୱର କଇଳାସେ ଗମିଲେ[1]
ସକଳ ଶିବଗଣଙ୍କୁ ଘେନ · ପାର୍ବଣ୍ଡ ଭୁଲେ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସେନ[2]   ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଦେ କର ଦଇନ[3]
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମେଲାଣି ମାଗି ରଥେ ବସିଲେ ହେଁ
ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞାରେ ତତ୍ତୁଂ ମାତଳି[4] ଗଲେ ସେ
ତମାଳ ବନେ ତାଙ୍କୁ[5] ଛାଡ଼ି ଆଇଲେ ସେ
ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ସନ୍ୟ ସଙ୍ଗରେ   ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦ୍ୱାରିକା[6] ପୁରେ
ତାଙ୍କ ଚରଣ ବନ୍ଦଣ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର କହିଲେ ସେ[7] ॥୨୭॥

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ— ଆହାରୀ

ତମାଳ ବନରେ ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୁପଦ ରାଜ ନନ୍ଦିନୀ ହେ
ସେ ବନ ତେଜଣ ଭୁଇଁରେ[8] ଗମିଲେ ଯେତଣ ସକଳ ମୁନି ହେ
ସୁଜନେ,[9] ବହୁତ ଦୂର ଗଲେ ହେ
ମହାଭୟଙ୍କର ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧାର[10] ହିରଣ୍ୟ ବନେ ମିଳିଲେ ସେ ॥୧॥

---

୧ । ଗ. ରହିଲେ
ଚ. କଇଳାସକୁ ଗଲେ .
ଘ. ଅଇଲେ
୨ । ଗ ଘ. ମନ୍ତ୍ରୀ
୩ । ଖ. ପାସେ ଭକ୍ତି କରନ୍ତ
ଘ. ଭକ୍ତି କରନ୍ତ
୪ । ଖ ଘ. ମାତେଳୀ
୫ । ଘ. ନେଇ
୬ । ଘ. ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ
୭ । ଖ. ଭଣିଲେ ହେ
୮ । କ. ହ୍ୱଣତେ
୯ । ଗ. ରାଜାନ
୧୦ । କ. ତୁଷାର ଅନ୍ଧାର

ସେ ବନ ଦେଖିଣ ଋଷିଙ୍କି ସୁନ୍ଦରୀ ପଷ୍ଟରନ୍ତି[1] ଧର୍ମସୁତ[2] ହେ
ଏକମନ ହୋଇ ଅଗସ୍ତି କହନ୍ତି ଶୁଣିମା ହେଉ ଚରିତ[3] ହେ
ସୁଜନେ,[4] ନାମ ତା ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ହେ
ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ[5] ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ମୋହିନୀ ରହିଥିଲା ଏଥେ ଆସି[6] ହେ ॥୨॥
ମୃଦୁଗନ ଋଷି ମହାବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିଳିଲେ ତାର ଭୁବନେ ହେ
ପରମ ସୁନ୍ଦରୀ ମୁନି ମନୋହାରୀ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ଆସନେ[7] ହେ
ରାଜନ,[8] କହଇ ହିରଣ୍ୟକେଶି ହେ
ମୁଁ ଏକା ସୁନ୍ଦରୀ ବନେ ତପ କରି ତୁମ୍ଭେ ତ ସହଜେ ଋଷି ହେ ॥୩॥
ଋଷି ତାହାକୁ ଦେଖି ବଶ ହୋଇଲେ ସେନଗଲ୍ଲ କର ଧରି[9] ହେ
ବ୍ରତ ଛଡ଼ାଇ ଷଡ଼ରସ ପ୍ରକାରେ ଅନ୍ନ ଦେଇ ମନ ହରି ହେ[10]
ରାଜନ, ପିନ୍ଧାଇଣ ଦିବ୍ୟବାସ ହେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଦିବ୍ୟ ପୁଷ୍ପମାନ କରାଇ ତାଙ୍କୁ ସୁବେଶ ହେ ॥୪॥
ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ଅଙ୍କେ ତାଙ୍କୁ ଶୁଆଇ ବେନି ଚରଣ ମଣ୍ଡାଳି[11] ହେ
କାମେ ବଶ ହୋଇ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ଗାଢେ ଉଭେ[12] ତପସ୍ବୀରୀ ହେ
ରାଜନ, ବସନ ତାର ଫେଡ଼ିଲେ ହେ
କଲେ ସୁରତ ରସ ଆଣି ଆରମ୍ଭ କରିଜ କୁଚେ ଟିପିଲେ[13] ହେ ॥୫॥

୧। ପ. ସେ ବନ ଦେଖିଣ ଋଷୀ ସୁନ୍ଦରୀ
୨। ଖ. ପଚ୍ଚରନ୍ତି ଧର୍ମପୀଣ
୩। ଖ. ନରେଶ ହେ
ପ. ଅଗସ୍ତି କହନ୍ତି ଏକମନେ
ଏବେ ଶୁଣିମା କାହାଣି
୪। ଖ ଗ. ସୁଜନ
୫। ଖ ଗ ପ. ସୁନ୍ଦରୀ
୬। ଖ. ଏଥି ଆସି
ପ. ଅଧୀ ଏଥି
୭। ଖ ଗ. ସେ ବେଶ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନେ
ପ. ସେ ବଣା ସୁନ୍ଦରୀ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି
କରି ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନେ
୮। ସୁଜନେ
୯। ଖ ଗ. ଦେଖିଣ ବଶ୍ୟ ହେଲେ କରଧରି
ସେନଗଲ ହେ
ପ. ବଶ ହେଲେ କର ଧରି ସେନଗଲେ ହେ
୧୦। ଖ ଗ. ଅନ୍ନ ତାଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜାଇଲ ହେ
ପ. ଛଡ଼ରସ ପ୍ରକାରେ ଅନ୍ନ ତାଙ୍କୁ
ଭୁଞ୍ଜାଇଲେ ହେ
୧୧। ପ. ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ତାଙ୍କୁ ସୁଆଇ
ବେନି ଚରଣ ମର୍ଦ୍ଦିଲେ
୧୨। ଖ ଗ. ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ପ. ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ
ତପଶାଳି ହେ
୧୩। ଖ. କର ସେ କୁଚ ପିଡ଼ୀଲେ ହେ
ଗ ପ. କରଜ କୁଚେ ପିଡ଼ୀଲେ

ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ସଙ୍ଗତେ ପଞ୍ଚକଣ ତେତ୍ରେ ଋଷି ନାଶ ଗଲେ ହେ
ଋଷି ବେଦ ଅନ୍ତେ ଶମନ ବସୁଣ ଶିବାକୁଳେ ଜାତ[୧] କଲେ ହେ
ରାଜନ,[୨] ସାରସ ନାମେ ଶୃଗାଳ ହେ
ଗତଜନ୍ମ ହେତୁ କଶଣ ମନରେ ପୁଣ୍ୟ ହଏ ବନ କାଳ ହେ ॥୭॥
ପିତା ମାତା ସ୍ଥାନେ ନରସୁତା ନେଇଁ ଅନ୍ତ ସନ୍ନେ ପାଳଥିଲେ ହେ
ମହୀନ୍ଦ୍ର ରାଜାକୁ କନ୍ୟା ଦାନ କରି ଦୃଷ୍ଟତାକୁ ସମର୍ପିଲେ ହେ
ରାଜନ, ସେ ପୁରଣ୍ୟ ଶିବା ମରଣେ ହେ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶରେ ସଗର ରାଜା ହୋଇ ଜାତ ହେଲେ ହେତୁ ଗୁଣେ ହେ ॥୮॥
ତପସ୍ୟା କରି ଷାଠିଏ ସହସ୍ର ସୁତା ବିଧାତାକୁ ମାଗେ[୩] ବର ହେ
ତଇବ କୃଷ୍ଣରେ ରାଜମନ୍ତ ଭ୍ରମେ ଷାଠିଏ ସହସ୍ର କୁମର ହେ
ରାଜନ, ପୃଥ୍ୱୀ ମୃତ୍ତିକା ଭକ୍ଷିଲେ ହେ
ଧାତା ବଚନେ କପିଳ ଋଷି ଶାପେ ତାଙ୍କ ଶରୀର ଜଳିଲେ ହେ[୪] ॥୯॥
ସେହି ବଂଶେ ଭଗୀରଥୀ ଜନ୍ମ ହୋଇ ବହୁତ ତପସ୍ୟା କଲେ ହେ
ବହୁ କଷ୍ଟେ କଷ୍ଟେ ଗଙ୍ଗାକୁ ଆଣିଣ ପିତୃଲୋକଙ୍କୁ ତାରିଲେ ହେ
ରାଜନ, ସଗର କାର୍ତ୍ତି ସାଗର ହେ
ଭଗୀରଥୀ ଗଙ୍ଗା ବୋଲାଇଲେ ତେଣୁ ପତିତପାବନୀ ସାର ହେ ॥୧୦॥
ଏହି ବନେ ଥାଇ କେତେକ ସମଏ ସେ ହିରଣ୍ୟକେଶୀ ମଲେ ହେ
ଏଥି ପଥ ଜଗି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କୁ କଷ୍ଟରେ ପକାଇଲେ ହେ[୪]
ରାଜନ, ତେଣୁ ଏ ହିରଣ୍ୟ ବନ ହେ
ପିଶାଚୀ ରୂପେ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଛି ତେଣୁ ଏ ଧାତା ବଚନ[୫] ହେ ॥୧୧॥

---

୧ । ଖ ଗ. ଯାତ
୨ । ଘ ସୁଜନ
୩ । ଘ. ମାଗ ବର ହେ
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ "ସାରସ ନାମେ ଶୃଗାଳ—କଷ୍ଟରେ ପକାଇଲେ ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ ଗ. ପୂର୍ବେ ଧାତାର ବଚନ ହେ
ପିଶାଚୀ ରୂପେ ପୂର୍ବେ ଧାତାର ବଚନ ହେ

ଶୁଣି ପାଣ୍ଡବେ ଦଣ୍ଡେ ତହିଁ ରହିଣ ସତ୍ୱରେ ତହୁଁ ଚଳିଲେ[1] ହେ
ଧର୍ମସୁତଙ୍କୁ ଦେଖିକରି ପିଶାଚୀ[2] ମୋକ୍ଷ ଦେହକୁ ପାଇଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ହେ
ସକଳ ଋଷି ଘେନି ସଙ୍ଗେ ମିଳିଲେ ଅଗସ୍ତି ବନେ ତତ୍କ୍ଷଣେ[4] ହେ ॥୧୨॥
ଦେଖିଲେ ସେ ବନ ଆନନ୍ଦ ସଦନ ସୁସ୍ୱାଦୁ[5] ଫଳ ଅଛନ୍ତି ହେ
ମାର୍କଣ୍ଡ ଋଷି ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କୁ ହରଷ ମନେ[6] କହନ୍ତି ହେ
ରାଜନ, ପୂର୍ବେ ଆତାପି ବାତାପି ହେ
ଏହି ବନେ ଗୃହ କରି ରହିଥିଲେ ମାଇଲେ ବହୁତ ତପୀ ହେ ॥୧୩॥
ଆତାପି ମେଷ କରି ସାନଭାଇକି ଦୁଆରେଣ ବାନ୍ଧି[7] ଥାଇ ହେ
ପଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ[8] ହୋଇଣ ତହିଁରେ ମିଳନ୍ତେ ଯାଇ[9] ହେ
ରାଜନ, ତଉରବେ ସେ ରଖାନ୍ତି ହେ
ଭୋଜନ କରି ଏଥୁ ସନ୍ତୋଷେ[10] ଯାଅ ମେଷ ଗୋଟିଏ[11] ମାରଇ ହେ ॥୧୪॥
ସେ ମାଂସ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ରନ୍ଧନ ଭୁଞ୍ଜାଇ[12] ପଥିକ[13] ଜନ ହେ
ଆନନ୍ଦେ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ତାହାକୁ ପଥିକ କରେ ଗମନ ହେ
ରାଜନ, ପଥେ ଆତାପି[14] ଗୋଡ଼ାଇ[15] ହେ
ଆସ ବାତାପି[16] ଆମ୍ଭର ପୁରେ ଯିବା ବୋଲିଣ ଉଚ୍ଚେ ଡାକଇ ସେ ॥୧୫॥

---

୧ । ଖ ଗ. ନଗହ୍ନ ସ୍ୱର୍ଗରେଣ ଚଳି ଗଲେ ହେ
ଘ. ଦଣ୍ଡେ ତହିଁ ନ ରହି ସତ୍ୱରେଣ ଚଳିଗଲେ ହେ
୨ । ଘ. ପିଶାଚି
୩ । ଖ ଦ୍ରୌପଦି
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
୪ । ଗ. ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ଅଗସ୍ତି ବନେ ମିଳନ୍ତି ହେ
ଘ. ସଙ୍ଗରେ ଘେନାଇଣ ଅଗସ୍ତି ବନେ ମିଳନ୍ତି ହେ
୫ । ଗ ଘ ଅଛନ୍ତି ନିର୍ମଳ ସୁସ୍ୱାଦୁ
୬ । ଖ ଗ. ହର୍ଷ କରିଣ
ଘ. ହର୍ଷିଣ
୭ । ଖ ଗ. ବାନ୍ଧି
ଘ. ବାତାପି ସାନ ଭାଇକି
ମେଷ କରି ଦୁଆରେଣ ବାନ୍ଧି
୮ । ଗ. ପଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ
ଘ. ପନ୍ଥିକମାନେ ପଥଶ୍ରାନ୍ତ
୯ । ଘ. ମିଳନ୍ତି
୧୦ । ଘ. ସନ୍ତୋଷେ ଏଥୁ ଯାଅ
୧୧ । ଖ ଗ. ସେ ମେଷ ଗୋଟି
୧୨ । ଖ. ଭୋଜନ କରି ରନ୍ଧିଂଭୁ ଯାଇ
ଗ ଘ. ସେ ମେଷ ଅତି ଯତନ କରି ରନ୍ଧି ଭୁଞ୍ଜାଏ
୧୩ । ଗ. ପଥିକ
୧୪ । ଘ. ପଛେ ବାତାପି
୧୫ । ଗ. ସୁଜନେ, ପଛେ ଆତାପି ବାତାପି ହେ
୧୬ । ଘ. ଆସ ଆତାପି

ଶୁଣି ବାତାପି[1] ପଞ୍ଜରୁ ବାହାରିଣ ଗର୍ଜ୍ଜି ବାହାର ହୁଅଇ ଯେ
ପଥିକ ପ୍ରାଣ ତେଜଣ ତତକ୍ଷଣ[2] ସେହି ଠାବରେ ପଡ଼ଇ ହେ
ରାଜନ, ଶବ ଯେନ ବେନଭ୍ରାତ[3] ହେ
ସେ ମାଂସ ରନ୍ଧନ କରିଣ ଭୋଜନ ଆନନ୍ଦ କରନ୍ତି ଶତ୍ରୁ[4] ହେ ॥୧୬॥
ଯେମନ୍ତେ ଅନର୍ଜୀପ[5] ମାଣ ଖାଇଲେ ଏ ବନ ବାଟ ପଡ଼ିଲା[6] ହେ
ଏହା ଜାଣି ଧାତା ଅଗସ୍ତି ଋଷିଙ୍କି[7] ଏହି ବନକୁ ପେଷିଲେ[8] ହେ
ରାଜନ, ଅଗସ୍ତିଙ୍କି ସେ ଦେଖିଲେ ହେ
ଆତାପି ମେଷକୁ ମାରିଣ ତାହାଙ୍କୁ ଭୋଜନ ବାତାପି ଦେଲେ[9] ହେ ॥୧୭॥
ଭୋଜନ ଅନ୍ତେ ଚଳନ୍ତେ ମହାମୁନି ଆତାପି[10] ଡାକଇ ଆସ ହେ
ଅଗସ୍ତି ବୋଇଲେ ବାତାପି[11] ଆମ୍ଭର ଗର୍ଭେ ପଚିଗଲା[12] ନାଶ ହେ[13]
ରାଜନ କମଣ୍ଡଳୁଂ ଯେନ ମାର ହେ
ମାରନ୍ତେ ତାର ଶରୀର ଭସ୍ମ ଗଲା[14] ବାତାପି ଅସୁର ହେ ॥୧୮॥
ବେନି ଅସୁରଙ୍କୁ ମାରିଣ ଅଗସ୍ତି ଏଥି ପଥ ଛୁଟାଇଲେ[15] ହେ
ବିଧାତା ଏ ବନ ନିର୍ମଳ ଦେଖିଣ ଅଗସ୍ତି ବନ ବୋଇଲେ ହେ
ରାଜନ, ଗର୍ଭେ ଅପାକ[16] ହୋଇଲେ ହେ
ତତକ୍ଷଣେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ଅଗସ୍ତି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ଝାଡଦେଲେ ହେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଘ. ଆତାପି
୨ । ଘ. ତେଜକର ରୂପରେ
୩ । ଖ. ବେନି ଭାଇ
ଘ. ବେନି ଭ୍ରାଥ ହେ
୪ । ଘ. ବେଗି ଦଇତ
୫ । ଖ ଘ. ଏରଂପେ ଅନର୍ଥୀପ
୬ । ଘ. ବାଟ ପଡ଼ିଲା ହେ
୭ । ଖ ମୁନିଙ୍କି
୮ । ଘ. ବନକୁ ପେଷିଲ ହେ
୯ । ଘ. ମାରିଣ ଭୋଜନ
ସନ୍ତୋଷେଣ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ହେ
୧୦ । ଖ. ବାତାପି
ଘ. ଚଳନ୍ତି ମହାମୁନି ବାତାପି
୧୧ । ଖ ଘ. ଆତାପି
୧୨ । ଘ. ଗର୍ଭରେ ପଚିଗଲା
୧୩ । ଗ. ନାଶ ଗଲେ
୧୪ । ଖ. ନାଶ ହେଲା
ଘ. ଭସ୍ମ ହେଲା
୧୫ । ଘ. ପଥ ବୁଲାଇଲେ
୧୬ । ଘ. ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ

ବାତାପି[୧] ଅସୁର ଭକ୍ଷଣ ଯେ କଲେ ଆତାପି[୨] ମହାପ୍ରବଳ ହେ
ସପତ ସାଗର ଯେ ଆପେ ଶୋଷି[୩] ଅଗସ୍ତି ବଡ଼ବାନଳ ହେ
ରାଜନ, ଏ ଋଷି ବଡ଼ ମହିମା ହେ
ଏହାଙ୍କ କଥା କହିଲେ ନ ସରଇ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ହେ[୪] ॥୨୦॥
ଏ ବନ[୫] ଅତି ନିର୍ମଳ ସୁଖକର ଏ ବନେ[୬] ଆମ୍ଭେ ରହିବା ହେ
ଦେଖ ବରଷା ସମୟ ଆସୁଅଛି ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଥିବା[୭] ହେ
ରାଜନ, ଦିବ୍ୟ ଫଳମୂଳ ଅଛି[୮] ହେ
ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଲୋଡ଼ିବେ ପାଇବା ଆଶଙ୍କା ନ ଥିବ କିଛି ହେ ॥୨୧॥
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ହରଷ ହୋଇଣ[୯] ରହିଲେ ଅଗସ୍ତି ବନେ ହେ[୧୦]
ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ପୁର ତଳିରେ ରଚିଲେ[୧୧] ଭ୍ରାତମାନେ ଭିନେ ଭିନେ ହେ[୧୨]
ରାଜନ, ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କ ପୁରେ[୧୩] ହେ
ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପୁର କଲେ ତହିଁ କିଛି କିଛି ଦୂରେ[୧୪] ହେ ॥୨୨॥
ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଜଣେ ଜଣେ କରଣ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[୧୫] ନିର୍ମା କଲେ ହେ
ଫଳ ମୂଳମାନ ବନରୁ ଆଣିଣ ଋଷିଙ୍କି ଭୋଜନ ଦେଲେ ହେ
ସୁଜନେ,[୧୬] ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ତହିଁ ରହିଲେ ହେ[୧୭]
ମୃଗୟା କରଣ ଗଣ୍ଡା ମାରି ମାଂସ ଭୋଜନେ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ହେ ।୨୩॥

---

୧ । ଖ ଘ. ଆତାପି
୨ । ଘ. ବାତାପି
୩ ଖ. ସମୁଦ୍ର ଶୋଷଣ ଯେ କଲେ
ଘ. ସମୁଦ୍ର ଶୋଷ ସେ କଲେ ଅଗସ୍ତି
ବଡ଼ବାନଳ ହେ
୪ । ଖ. ପୋଥିରେ ୧୫-୧୬ ପଦ ହୋଇନାହିଁ
୫ । ଘ. ସେ ବନ
୬ । ଖ ଘ. ଏଥିରେ
୭ । ଖ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଏଥି ହୋଇବା ହେ
ଘ. ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ଏଥି ହୋଇବା ହେ
୮ । ଘ. ମୂଳମୂଳ ଅଛନ୍ତି ହେ
୯ । ଖ ଘ. ଲଭିଣ
୧୦ । ଘ. ଅଗସ୍ତି ବନ ହେ
୧୧ । ଖ. ରଚିଲେ
ଘ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ପୁର ତଳିରେ ରଚିଲେ
୧୨ । ଘ. ଭ୍ରାତମାନେ ଭିନ ଭିନ ହେ
୧୩ । ଖ. ପୁର
୧୪ । ଖ. ତହିଁ କାଛୁ କାଛୁ ଦୂର ହେ
ଘ. କୁଟୀ କେ
୧୫ । ଖ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଲ
୧୬ । ଖ. ରାଜନ
୧୭ । ଘ. ତହିଁ ବସି ରହିଲେ ହେ

ପଶ୍ଚିମ ବିପିନେ ପବନ ନନ୍ଦନ କତୁକ ଦୂର ଗମିଲେ ହେ[1]
ନିବିଡ଼ ବନରେ ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷେ ଅନ୍ଧ ହୋଇଛୁ ଦେଖିଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ଅସ୍ଥିରନ୍ତ ସେ ଭୂଷଣ ହେ
ନରତେ ଡାକଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସ୍ୱଜନ କର ମୋତେ ପରିତ୍ରାଣ ହେ ॥୨୪॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ମାରୁତି ଲେଉଟିଣ[2] କହେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଛାମୁରେ ହେ
ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ସହିତେ ସେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ମିଳିଲେ ତହିଁ ସତ୍ୱରେ ହେ
ରାଜନ,[4] ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମିଳନ୍ତି ପାଶ ହେ
ତତକ୍ଷଣେ ବେନି ନେତ୍ର[5] ସେ ପାଇଣ ଆନନ୍ଦ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ ହେ ॥୨୫॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମ କରି ବୋଲଇ[6] ଶୁଣ ନୃପତି ହେ
ପୂର୍ବେ ବିବାଦ ହେଲେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ସଙ୍ଗତେ ବଶିଷ୍ଠ ଯତି ହେ
ରାଜନ, ମୋ ନାମ ଅନଳ ବସୁ ହେ
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ବୋଲେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଗାଭ ହରଇ ମୁଁ ଘେନ ଆସୁଁ ହେ ॥୨୬॥
ଜାଣି ବଶିଷ୍ଠ ମୋର ପାଶେ ମିଳିଣ ଗାଭ ନଅନ୍ତି[7] ଛଡ଼ାଇ ହେ
ମହାକ୍ରୋଧେ ମୁଷ୍ଟି ପଷ୍ଟିଏ ମାଇଲି ତାଙ୍କର ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ[8] ହେ
ରାଜନ, ମୋତେ[9] କୋପେ ଶାପ ଦେଲେ ହେ
ଅନ୍ଧ ହୋଇଣ ଏ ବନେ ମୋତେ ଯେବେ ନ ଚିହ୍ନିଲେ ରେ ॥୨୭॥
ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି କାରଣ ମାଗନ୍ତେ ହୋଇଲେ ତୋଷ ହେ
କହିଲେ ସତ୍ୟ ତ୍ରେତୟା ବେନି ଗଲେ ଯେବେ ସେ ହୋଇବ[10] ଶେଷ ହେ
ରାଜନ, ଦ୍ୱାପରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ହେ
କଉରବଙ୍କ କପଟେ ବନବାସ କରିବେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ହେ ॥୨୮॥

---

୧ । ପା. ପସିଲେ ହେ
୨ । ପା. ଲେଉଟିଲେ
୩ । ପା. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪ । ପା. ସୁଜନେ
୫ । ପା. ବେନି ନୟନ
୬ । ପା. କହଇ ବୋଲନ୍ତି
୭ । ପା. ଗାଭ ନଅନ୍ତେ
୮ । ପା. ପିଟିଲି ତାଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ
୯ । ପା. ବନେ ଥାଅ ମୋତେ
୧୦ । ପା. ବେନି ଯୁଗ ଯେବେ ହୋଇବ ଶେଷ ହେ

ସୁଧର୍ମ୍ମ ଦୂତନେ ନସୂନ ଚାଇଣ ଆସିବୁ ଅମରପୁର ହେ
ସେହିଦନୁ ମୂର୍ତ୍ତି ଅନ୍ତ ହୋଇ କର ପଡ଼ି ରହିଲ ବନର ହେ
ସଜନ, ତେଣୁ ତୋ ନାମ ଧରଇ ହେ
ଏତେ କାଳେ ତୋତେ ଦେଖି ନିସ୍ତରିଲ ଆଜ୍ଞା ଦେବ ନରସାଇଁ ହେ ॥୨୯॥
ଏତେ କହି[1] ନମସ୍କାର କରଣ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳେ ଗଲେ ହେ
ମହା ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ବାହୁଡ଼ି ଚହୁଂ ଅଇଲେ ହେ
ସୁଜନେ, ମିଳଲେ ସେ ନିଜ ବାସ ହେ
ଗଣ୍ଡା ମାର ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ କରଣ[2] ଲଭିଲେ ଅତି ହରଷ[3] ହେ ॥୨୦॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ[4] ବରଷାରତୁ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ହେ
ଦଳିତ କଜ୍ଜଳ ପରିଏ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଘୋଟିଲା ଘଣ ଆକାଶ ହେ[5]
ସୁଜନେ, ଗିଳିଦେଲା ଗିରି ଶିର[6] ହେ
ତପନ[7] ଗର୍ବ ବିନାଶ କରି ଘନ[8] ଘୋଟାଇଲା ଅନ୍ଧକାର[9] ହେ ॥୩୧॥
ଦିବସକୁ ଗର୍ଭେ ପୂରଇ[10] ରଖିଲା ରାତ୍ରକୁ[11] କଲା ପ୍ରବଳ ହେ
ତାହା ଦେଖିକରି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଖେଳିଲେ ଚଢ଼ତ ମାଳ ହେ
ସୁଜନେ, କରାଇ ଘନ ଗର୍ଜନ ହେ
ତିନି ଭୁବନକୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଡ଼ରିଲେ ବିଯୋଗୀ ଜନ ହେ ॥୩୨॥

---

୧ । ଘ. ଏତେକ କହି
୨ । ଘ. ଗଣ୍ଡା ମାରଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନେ ତୃପ୍ତି
୩ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୨୦ରୁ ୨୬ ପଦ ଗୁଡ଼ିକର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଘ. କେତେକ ଦିନାନ୍ତରେ
୫ । ଖ. ଦଳିଲା କଜ୍ଜଳ ପରି ସଜଳ ଜଳଦ ଘୋଟେ ଆକାଶ ହେ
ଘ. ଦଳିଲା କଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳଦ ଘୋଟି ଆକାଶ ହେ
୬ । ଘ. ଗିରି ଶିର ହେ
୭ । ଖ ଘ. ତପତ
୮ । ଖ ଘ. ଦସ
୯ । ଖ. ଅନ୍ଧକାର
ଘ. ଘୋଡ଼ାଇ କଲା ଅନ୍ଧାର ହେ
୧୦ । ଖ. ପୁରେଇ
୧୧ । ଖ. ରଜନୀ
ଘ. ଉଦୟ
୧୨. ଗ. ତଡ଼ିତମାଳ ହେ
୧୩ । ଖ ଘ. କରାଇ

କ୍ରମେ ସଲିଳ ମଣ୍ଡିତଲେ ପୂରିଲ[1] ବହିଲ ଝଂଜା ପବନ ହେ
ମହାମତ୍ତ ଭଟର[2] କେଣ୍ଟ କେକା ଡାକି[3] ପୂରିଲ ଯାଇ ଗଗନ ହେ
ସୁଜନେ, ପ୍ରବଳ କଲା[4] ବରଷା ହେ
ଅନ୍ଧାର ଜଳ ଗହଳରେ ବାରିତ ନୋହିଲା[5] ଦିବସ ନିଶା ହେ ॥୩୩॥
ଦର୍ଦ୍ଦୁରମାନେ ଘୋର ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି ଡାହୁକ ଅତି ପ୍ରବଳ[6] ହେ
କୁଧର ମହୀରୁହ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତି ଲଭିଲା[7] ବନ ଅନଳ ହେ
ସୁଜନେ, କୋକିଳ ହେଲେ ମଉନ ହେ
କେତେକ ହସିଲ କେତେକ ଭଣିଲ ଧନକୁ ଧନ ନିର୍ଜନ[8] ହେ ॥୩୪॥
କମଳେ ବୁଡ଼ାଇ କମଳ ରଖିଲ[9] ଦେଖିଲେ ତାହା ସାରସ ହେ
ଗମନ କରି ମାନ ସରୋବରକୁ[10] ହୋଇଲେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେ
ସୁଜନେ, ପଥିକ ପଥ ଦୁସ୍ତର ହେ
ହାଳିକମାନେ କେଦାର ମାନଙ୍କରେ ଗୀତ କରନ୍ତି ବିସ୍ତାର ହେ ॥୩୫॥[11]
ନାବିକେ ନାବ ନ ଦେଇ ନିବର୍ତ୍ତିଲେ ନଦୀରେ ପ୍ରଳୟ ବଢ଼ି ହେ[12]
ବ୍ୟାପାରୀମାନେ ଏମନ୍ତ ଦେଖିକରି ଛାଡ଼ିଲେ ବ୍ୟାପାର[13] ଗୁଣ୍ଠି ହେ
ସୁଜନେ, ଗୃହକୁ କଲେ ଆଦର[14] ହେ
କୁଳଶ ପଡ଼ି ଗିରି ଶିରୁଂ ଝଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡ ଶଇଳ ନିକର[15] ହେ ॥୩୬॥

---

୧ । ଖ. ଛନ୍ଦିଲ
ଘ. ମଣ୍ଡିତଲ ଛୁନ୍ଦିଲ
୨ । କ. ମହାମତ ଭରେ
ଘ. ମହାତମ ଭରେ
୩ । ଖ ଘ. ଏକା
୪ । ଘ. ପ୍ରବଳେ
୫ । ଙ. ଗହଳେ ନ ବାରଲେ କେ ଅଟେ
ଘ. ଜଳ ଗହଳ ନ ବାରଲେ କେ ଅଟେ
୬ । ଖ. ଡ଼ାକ ଗହଳ
ଘ. ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି-ଡ଼ାକ ଗହଳ ହେ
୭ । ଖ ଘ. ଧଇତେ ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲ ଲିବଲେ
୮ । ଖ: କେତେକ କଥାକୁ କେତେ ହସିଲ
ଘ. ଧନକୁ ଧନ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ହେ
୯ । ଖ. କମଳ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିଲ କମଳ
୧୦ । ଗ. ମାନସ ସରୋବରେ ସେ
୧୧ । 'ଘ' ପୋଥିରେ '୨୪' ପଦଟି ନାହିଁ
୧୨ । ଙ ଘ. ନଦୀରେ ନାବ ପ୍ରବେଶ ଜଗିଲେ ନାବିକଦ କଣ୍ଡୁରୀ ହେ
୧୩ । ଖ ଘ. ବାଣିଜ୍ୟ
୧୪ । ଆଦର କଲେ
୧୫ । ଖ ଘ. କୁଳୀଶ ପଡ଼ିବାରେ ଗିରି ସାନ୍ତରୁଂ
ଖଣ୍ଡ ସଇଳ ଝଡ଼ିଲେ ହେ

ଏମନ୍ତ ଋତୁକୁ ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ[1] ଅନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ହେ
ଉତ୍ପଳ ଝଟକ ଦ୍ରୌପଦୀ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ[2] ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ହେ
    ସ୍ୱଜନେ, ଭୁଜକେ କର ନବେଶି ହେ
କୋଳେ ଧରି ପ୍ରିୟବଚନ କହିଣ ନବୀନ ଘନ ଦେଖାନ୍ତି[3] ହେ ॥୩୭॥
ଆରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରିଏ ତୋ କେଶ ସଦୃଏ ପଶ୍ଚିମେ ଉଦଏ ଘନରେ
ତୋ କାନ୍ତି ଦେଖି ନଶ୍ଚଳେ ନ ରହିଲି ବିଜୁରି ଚଞ୍ଚଳ ମନରେ[4]
    ସଜନୀ[5], ଦେଖ ଶକ୍ର ଶରାସନରେ
ତୋ ଭ୍ରୂରୁ ସମ ନୋହିବାରୁ ଆପଣା ଶରୀର କରୁଛି ଲୀନରେ[6] ॥୩୮॥
ଦେଖ ଏ ବକ ମଣ୍ଡଳକୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ତୋହୋର[7] ସମାନରେ
କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପ ଅତଏବ ବଢ଼ିଲା[8] ବିଯୋଗୀ କରେ ଦହନ ରେ
    ସଜନୀ,[9] ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିବସ ବରଷା ରେ
ଘନ୍ତଘନ୍ତ ରଙ୍ଗ ପଡ଼ୁଅଛି ମାତ୍ର ତୁ ବିନା ମୋର ଭରସାରେ ॥୩୯॥
ଶୁଣି ସେ ବାଣୀ ତରୁଣୀ ଶିରୋମଣି ବାମନୟନାନ୍ତେ ଚୁମ୍ବି ଯେ
କୋଳ କଉତୁକେ ବରଷ ବଞ୍ଚିଲେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ହେ
    ସୁଜନେ, ଦ୍ରୌପଦୀ ବନ୍ଦ ଚରଣ ଯେ
କହଇ ଦୀନ ବଶୁମ୍ଭର ଚଢ଼ିରେ ଶତ୍ରୁ ପଶିଲି ଶରଣ[10] ହେ ॥୪୦॥

---

୧ । ଘ. ଏମନ୍ତ ଋତୁ ଦେଖିଣ ଧର୍ମସୁତ
୨ । ଘ. ଦେଖିଣ ଦ୍ରୁପଦୀ ତାଙ୍କୁ
୩ । ଖ. କୋଳେ ଧରି ପ୍ରିୟବଚ ହେ
ଘ. ଭୁଜେ କର ନବେଶିଣ ନବୀନ ଘନକୁ
ଦେଖାଇ ଦେନ୍ତି ହେ
୪ । ଖ. ନରହିଲି ଚଞ୍ଚଳ ବିଜୁରି
ଘ. ନ ରହିଲା ଚଞ୍ଚଳ ବିଜୁରି
୫ । ଖ. ସ ଜନି ମ
୬ । ଖ. ଲିନରେ
ଘ. ନୋହିବାରୁ ଆପଣା ଶରୀର କରୁଛି
ଲିନରେ
୭ । ଙ. ବଲାକା ମଣ୍ଡଳି ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ତୋ
ହାର
ଘ. ବଲାକା ମଣ୍ଡଳି ସୁନ୍ଦର ଦଶେ
ତୋହୋ ସମାନ ରେ
୮ । ଘ. ଅତିମନ୍ଦ ବଢ଼ିଲ
୯ । ଘ. ସଙ୍ଗିନୀ
୧୦ । ଙ ଘ. ପୁଣି ସୁନ୍ଦରୀ ଗାଢ଼େ ଭଡ଼ି
ଚୁମ୍ବନ ଦଇଲୀ ତାଙ୍କ ମୁଖରେ ହେ
କେଳି କଉତକେ ସେ ଦେନୀ ବଞ୍ଚିଲେ
ବରଷା ମହା ସୁଖରେ ହେ
ସୁଜନେ, ଦ୍ରୌପଦୀ ପତୀ ଚରଣ ହେ
କହଇ ଦୀନ କୃଷ୍ଣମୁର ଚଢ଼ିରେ
ପଶିଲି ମୁହିଁ ଶରଣ ହେ ॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ଏକ ଦିନେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ[1] ମୃଗୟାକୁ ଗଲେ, ଗଣ୍ଡାବନେ ନେଉଁ ଯେ କାହିଁରେ[2] ନ ପାଇଲେ
ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତେ[3] ହୋଇଲେ ପରବେଶ, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେବୀଙ୍କି ଦେଖିଣ ହେଲେ ତୋଷ[4] ॥୧॥[5]
ଭ୍ରମଣ କରି ତାହାଙ୍କୁ[6] ବାହୁଡ଼ି ଆଇଲେ, ଦିବ୍ୟ ସରୋବର ତହିଁ ନିକଟେ ଦେଖିଲେ
ନିତ୍ୟକୃତ୍ୟ ସାରିଣ[7] ସେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ, ମଳୟ ପବନ ଯେ ବହିଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ॥୨॥
ସେହି ବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ[8] ଯେ ଅଟଇ ନିର୍ମଳ, ନିଦ୍ରାରେ ଯେ ଅଶକତ ପଣ୍ଡୁରାଜା ବାଳ
ଦକ୍ଷିଣକୁ ସୀମସ୍ଥାନ କରି ପହୁଡ଼ିଲେ, ଅଚେଷ୍ଟ ହୋଇକରି ତହିଁରେ ନିଦ୍ରା ଗଲେ ॥୩॥
ଦ୍ୱାରବତୀ[11] ରଥ ଚଢି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷିଙ୍କି ଭ୍ରମଣ କରି ବାହୁଡ଼ିଲା
ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ପାଶେ ଯାଇଂ[12] ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ, ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ଦେଖି ମଦନରେ[13] ବଶ ॥୪॥
ଭୂମିରୁ ତାହାଙ୍କୁ ନେଇ ରଥେ ଶୁଆଇଲା[14], ଆପଣା ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା[15]

---

୧ । ଗ ଘ. ଦିନେକ ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ
୨ । ଘ. ଗଣ୍ଡା ଯିବ ନେଉଁ ଚହିଁ କାହିଁ
୩ । ଘ. ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତରେ
୪ । ଖ. ହରଷ
ଘ. ଦେବୀଙ୍କି ସେ ଦେଖିଣ ହରଷ
୫ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ଏହି ଛଅଟି ପାଦରେ ଗୋଟିଏ ପଦ ହୋଇଛି
୬ । ଘ. ଭ୍ରମଣ କରି ତାଙ୍କୁ
୭ । ଖ. ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ତହିଁ
ଘ. ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ତହୁଂ
୮ । ଖ. ସହଜେ ଯେ ବନ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ଘ. ସହଜେ ବନ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
୯ । ଘ. ନିଦ୍ରାଭରେ ଅଶକତ
୧୦ । ଘ. ସୀମନ୍ତିବା
୧୧ । ଘ. ଦ୍ୱାରବତୀ
୧୨ । ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଶରେ ଯାଇଂ
୧୩ । ଖ ଘ. କାମେ ହୋଇ
ଘ. ଭୂମିରୁ ତୋଳିଣ ତାକୁ ରଥରେ
ଖ ଘ. ଉରରେ ମିଳିଲା

ଯେତେବେଳେ ଚେତନା ପାଇଲେ ଫାଲଗୁନ, ଦେଖିଲେ ବସି ଅଛନ୍ତି[1] ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ॥୫॥
ପଚାରିଲେ କେ ତୁ[2] ଅଟୁ କାହାର କୁମାରୀ, କମ୍ପାଇଁ ବନସ୍ତରୁ ଆଣିଲୁ ମୋତେ ହରି
କେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ତୋର କହତ ସମାଚାର, ଶୁଣିଣ ହସି ସୁନ୍ଦରୀ[3] କହଇ ଉତ୍ତର ॥୬॥
ଏହି ସେ କାଞ୍ଚି ନଗର[4] ଅସୁର ଭୁବନ, ନିକୁମ୍ଭ ନାମରେ ଦୈତ୍ୟ ଏଥିର ରାଜନ
ତିନପୁରେ ପ୍ରତାପୀ ସେ[5] ମହାବଳଆର, ଦେବତାମାନଙ୍କର[6] ଉପରେ ସେ[7] ଠାକୁର ॥୭॥
ମୁହିଁ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସ୍ୱର୍ଗପୁରର[8] ସୁନ୍ଦରୀ, ଅମର ପୁରୁ ଅସୁର ଆଣିଅଛି[9] ହରି
ମାୟାବଳେ ମୁହିଂ ତାକୁ ସତ୍ୟ ଯେ କରଇ, ଅବଶଇ କନ୍ୟା ମୋ ପୁରୁଷ[10] ମେଳ ନାହିଁ ॥୮॥
ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେବଙ୍କି କରଇ ବରଣେ[11], ଇଚ୍ଛାବର ତାହାକୁ ମାଗଇ[12] ପ୍ରଭଞ୍ଜନ
ଆଜ ମୋତେ[13] ମହାମାୟା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ, କାନ୍ତଂ ଆଣି ସ୍ୱାମୀକରି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ[14] ଦେଲେ ॥୯॥[15]

---

୧ । ଘ. ଦେଖିଲେ ଯେ ବସିଛନ୍ତି
୨ । ଖ. ତୁହି
ଘ. ପଚାରନ୍ତି ତୁହି
୩ । ଘ. ଶୁଣିଣ ସୁନ୍ଦର ହସୀ
୪ । ଙ. କାଞ୍ଚି
ଘ. କାଞ୍ଚି ନଗର
୫ । ଘ. ପ୍ରତାପି ସେ
୬ । ଖ. ତିଦଶୀ ଦେବତାଙ୍କର
ଘ. ତିଦଶ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କର
୭ । 'ଖ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଉପରେ ଠାକୁର
୮ । ଖ ଘ. ମୁହିଁ ହାଦେ ବିଦ୍ୟାଧରୀ ସ୍ୱର୍ଗରେ
୯ । ଖ. ଦୈତ୍ୟ ଆଣିଲା ମୋତେ
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ଆଣିଲା ମୋତେ
୧୦ । ଖ. ମୁହ ପୁରୁଷେ
ଘ. ମୁଁ ପୁରୁଷେ
୧୧ । ଖ. ଯେ କରଇ
ଘ. ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷି ଦେବ ମୁ କରଇ ବ୍ରଣନ
୧୨ । ଖ. ମାଗଇ ମୁଂ ତାକୁ
ଘ. ତାକୁ ମୁଁ ମାଗଇ
୧୩ । ଖ. ସେତେ ଦନେ
ଘ. ଏତେ ଦନେ
୧୪ । ଖ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଜ ସେ ମୋତେ
ଘ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋତେ ସେ ଆଜ
୧୫ । 'କ' ପୋଥିରେ ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦର
୧୬ । ପଦଠାରୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦର
୯ମ ପଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ
'ଗ' ପୋଥିରେ ଏହି ଛାନ୍ଦର ୧୨ ପଦ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ମୋ ରୂପ ଅନୁରୂପରେ[୧] ତୁମ୍ଭେ ଅଛ ବର, ଆସି ପ୍ରାଣନାଥ ହସି ମୋତେ[୨] କୋଳ କର
ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ କାମଜ୍ୱର ନାଶ, ରତିରସ ଦେଇଣ ମୋହୋର ମନ ତୋଷ ॥୧୦॥
ଅନେକ କାଳରୁ ମୁଁ ଯେ[୩] ଆଶ କରିଅଛି, ଏତେବେଳ ପାଏ ସେ କେମନ୍ତ ଅଛି ମୂର୍ଚ୍ଛି[୪]
ତୁମ୍ଭର ରୂପକୁ[୫] ଦେଖି ହୋଇଲି ମୁଁ ବାଇ, କନ୍ଦର୍ପ ମୁଖରୁ ମୋତେ ରଖିବ[୬] ଗୋସାଇଁ ॥୧୧॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ[୭] ରହ ରହ ସଖି, ବହ୍ନଳର୍ଚ୍ଚ[୮] ଲୁହ ତୁ ମୋହୋର ରୂପ ଦେଖି
ପର ସ୍ତ୍ରୀର ମାତା ପର ପୁରୁଷ ମୋ ପିତା,[୯] ପରଦ୍ରବ୍ୟ ନ ହରଇ ନ କରେ[୧୦] ଅହନ୍ତା ॥୧୨॥
ପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁ ମୁଁ ନ ମାରଇ ରଣେ[୧୧], ଦୁଃଖୀ ଲୋକର ବନ୍ଧୁ[୧୨] ମୁଁ ଶରଣ ରକ୍ଷଣେ
ମୋତେ ଆଶ ନ କର ତୁ[୧୩] ଚତୁରୀ ସୁନ୍ଦରୀ, ମୁହିଂ ବନବାସୀ ତୋ ରୂପକୁ କାହିଂ[୧୪] ସରି ॥୧୩॥

---

୧ । ଘ. ମୋ ରୂପ ଅନୁରୂପେ

୨ । ଖ ଘ. ଆସ ଆସ ପ୍ରାଣନାଥ ହସି
ଗ. ଆସ ପ୍ରାଣନାଥ ହସିଣ

୩ । ଗ. କାମକାରୁଂ ମୁଂ
ଘ. ଅନେକ ଦିନରୁ ମୁହିଂ

୪ । ଗ. ଏତେବେଳେ କାଏ ମୋତେ
କେମନ୍ତେ ଅଛୁ ମୁଛି

୫ । ଗ. ତୋହୋ ରୂପ

୬ । ଖ. ରଖିବା

୭ । ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ ବୋଇଲେରେ
ଗ. ବୋଇଲେରେ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ ବୋଇଲେରେ

୮ । ଖ ଗ ଘ. ବହ୍ନଳାତ୍

୯ । ଖ, ମୋର ପର ପୁରୁଷ ପିତା
ଗ. ପର ପୁରୁଷ ମୋର ପିତା
ଘ. ପର ନାରୀ ମାତା ମୋର
ପର ପୁରୁଷ ପିତା

୧୦ । ଘ. ନ କରି

୧୧ । ପରକାର୍ଯ୍ୟେ ଶତ୍ରୁକୁ ନ ମାରଇ ରଣ

୧୨ । ଗ. ଲୋକବନ୍ଧୁ ମୁଂ
ଘ. ଦୁଖିଲୋକ ବନ୍ଧୁ ମୁଂ ସରଣ ରକ୍ଷିଣ

୧୩ । ଖ. ଆହ୍ମ ତୁହିଂ ନ କର
ଗ. ତୁ ଯେବେ ନ କର
ଘ. ଆହ୍ମ ଏବେ ନ କର

୧୪ । ଖ. କୋହ୍ନେ

ହାବବତୀ[1] ବାମା ବୋଲେ ଆହେ ପ୍ରାଣନାଥ[2], କପାଇଁ[3] ନବାଶ କର କହିଲ ଏମନ୍ତ
ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେବୀ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର କର ଦେଲେ[4], ବସୁନ୍ଧ ଦଣ୍ଡ ଦଅ ମୋହୋର ଦୋଷ ଥିଲେ ॥୧୪
ନୁହଇ ପର ନାରୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରିୟବତୀ[5], ଅବୋଧ ବାମା ମୁଁ ଅଟେ[6] ନବୀନ ଯୁବତୀ[7]
କନ୍ଦର୍ପ ଭୟରେ[8] ମୁହିଁ ପଶିଲି ଶରଣ, ତୁମ୍ଭେ ଯେ ବୋଇଲ[9] ମୁହିଁ ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ହେ ॥୧୫॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଯେ ନୁହଇ[10] କଦାଚିତେ, କଉଁ ଧନ[11] ବଶ ମୁହିଁ ହୋଇଥିଲି ଚିତେ
ଏ ମୋହୋର ବଚନ ଯେ[12] ପାଷାଣର ଗାର; ତୁମ୍ଭେ ନଷ୍ଟନାରୀମାନେ ଇଚ୍ଛାବର ବର[13]॥୧୬॥
ଏବେ ମୋତେ ମେଲ୍ଲିଣି ଯେ ଦଣ୍ଡରେ[14] ସୁନ୍ଦରୀ, ସତ୍ୱର ହୋଇଣ ମୁହିଁ ଯିବ ମୋର[15] ପୁରୀ
ଏହି ସମୟରେ ଯେ ଖଣ୍ଡିଆ ଡ଼ାକ ଦେଲା, ହାବବତୀ ବସୁରଇ ନୃପତି ଅଇଲା ॥୧୭॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବୁଝିଁ ରାମା କହଇ ଉତ୍ତର, ନକୁଳନ୍ତ ଦୈତ୍ୟ ବଜାଏ କଳା ମୋର ପୁର
ତାହାର ସ୍ତମ୍ଭରେ ତୋତେ ଦେବ ନେଇ ଧରି, ବୋଲବ ଏ କାହୁଂ ଆସି ପଶିଲା ମୋ ପୁରୀ॥୧୦୦

---

୧ । ଗ ଘ. ହାବ୍ୟବତି
୨ । ଙ. ହାବ୍ୟବନ୍ତ ବୋଇଲ ରୁ ପୁଣ
ଘ. ହାବ୍ୟବତୀ ବୋଇଲେ ପୁଣ ପ୍ରାଣକାନ୍ତ
୩ । ଙ. କାମାଦି
୪ । ଗ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଦେବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଦେବୀ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋତେ
୫ । ଘ; ନୁହଇ ମୁଁ ପର ସ୍ତ୍ରୀଣ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରିୟବତୀ
୬ । ଖ. ମୁହିଁ ଯେ
ଗ. ମୁହିଁ
ଘ. ମୁହିଁ ସେ
୭ । ଗ. ବଯୁସି
୮ । ଗ. ଡରେ ମୁହିଁ
ଘ. କନ୍ଦର୍ପ ଯାତେ ତୋ ପୀଡେ
୯ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ ବୋଇଲ
୧୦ । ଘ. ବୋଇଲେ ନୁହଇ
୧୧ । ଘ. କେଉଁ ଧନ
୧୨ । ଘ. ବଚନ ସେ
୧୩ । ଖ. ତୁ ଗୋ ନଷ୍ଟ ନାଗରି ବଶରୁ ଇଚ୍ଛା ବର
ଘ. ତୁମ୍ଭେ ନଷ୍ଟ ନାଗରି ବଶବ ଇଚ୍ଛା ବର
୧୪ । ଘ. ମେଲ୍ଲିଣି ତୁ ଦଣ୍ଡରେ
୧୫ । ଙ. ସତ୍ୱରେଣ ଚଳିଯିବି ଏ ମୋହୋର
ଗ. ସତ୍ୱରେଣ ମୁହିଁ ଯିବଇ ମୋର
ଘ. ସତ୍ୱରେ ଚଳଇ ମୁହିଁ ଯିବ

ମୋତେ ବନେ ହଣିବାକୁ କରଇ ବିସ୍ତର, ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରାଣେ ତୋତେ ମାରିବ ଅସୁର
ମୋତେ ପ୍ରୀତି କଲେ ତୋତେ ଲୁଚ୍ଚଇ ରଖିବ, କଥାରେ ଭୁଲାଇ ତାକୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ଦେବା॥୧୯॥
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ମୋତେ ଉପାଇ କହିଲେ, ଏ ମୋହୋର ଶତ୍ରୁ ଆଜ ନ ଟଳଇ[୧] ଭଲେ
ହାବଶୀ ବୋଲେ କାହିଂ ଏତ୍ତୁ[୨] କଥା, ଏ ମୋହୋର ବଚନ ଯେ କଲୁକି[୩] ଉପେକ୍ଷା[୪]॥୨୦॥
ମାୟାରେ ଅର୍ଜୁନକୁ ପକାଇ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପେ, ଲେଉଟି[୫] ବସିଲା ଯାଇ ପଲଙ୍କ ସମୀପେ
ପାତତାଳେ ଗର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ିଲେ ଧନଞ୍ଜୟ[୬], କେବଳ ଅନ୍ଧକାର ସେ ସବୁ ମାୟାମୟ[୭] ॥୨୧॥
ବାହାର ଆସିବାକୁ ତହିଂରେ ନାହିଁ ବାଟ, ଅର୍ଜୁନକୁ ପଡ଼ିଲା ଯେ ଦୁଃସହ[୮] ସଙ୍କଟ[୯]
ହାବଶୀ[୧୦] ସମୀପେ ନକୁମ୍ଭ ପରବେଶ, ବୋଇଲା ଦେହଟି ତ[୧୧] ମନୁଷ୍ୟର ବାସ ॥୨୨॥
ହାବଶୀ[୧୨] ବୋଇଲା ମୁଂ ଏକା ଅଛି ପୂର; ଏମନ୍ତ ନ କହ ତୁ ଖେଳନ[୧୩] ମୋତେ କର
ଶୁଣିକରି ଦାନବ ଯେ ଫପିଲା[୧୪] ରସନା, ତୁ ହାବଶୀ ମୋହୋର ଜୀବ[୧୫] ଅଟୁ ପ୍ରିନା ॥୨୩॥

---

୧ । ଘ. ନ ଟଳିବ
୨ । ଘ. କାହିଁ ପିବ ଏଡ଼େ
୩ । ଘ. ସେବେ କଲୁନି
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୧୮-୨୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଧାଇଁଲା ଟି
୬ । ଘ. ପଡ଼ିଲେ ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଖ. ମାୟାମୟ
ଗ ଘ. ସକୃତ ମାୟାମୟେ
୮ । ଖ. ପଣ୍ଡଅଛୁ ଏ ଘୋର
ଗ. ପଡ଼ିଲା ସ୍ୱେ ଘୋର
୯ । ଘ-ଧାଇଁଛି ପୋଥିରେ ନାହିଁ
୧୦ । ଗ. ହାବ୍‌ବତୀ
ଘ. ହାବ୍‌ବତୀ ପାସରେ
୧୧ । ଖ. ବୋଧଲାଭ ଦହଟଏ
ଗ. ହେଲାତ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ହାବ୍‌ବତୀ
୧୩ । ଘ. ଏମନ୍ତ ସେତେବେ କହୁ ଖେଳନ
୧୪ । ଘ. ପୁଣି ଜିଭ ନଖରେ ଦେଖିଲା
୧୫ । ହାବ୍‌ବତୀ ମୋର ଜିବନ
ଘ. ହାବ୍‌ବତୀ ମୋହର ପ୍ରାଣ

ଏ ମୋହୋର ଜୀବନ ଯେ[1] ଯାଉ ବନା ଜଳ, ତୋହୋ ପଦ୍ମପାଦ ଧୂଳ ପଡୁ ମୋ[2] ମସ୍ତକ
ଆଜ୍ଞ ଏବେ ଏମନ୍ତ ଭୁ ନ କହବୁ[3] ମୋତେ, ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଉ ମୁଂ ଦେଖୁଥିଲେ[4] ତୋତୋ ॥୨୪
କହିଁବନ[5] ତୋ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବ ଗମାକର, ସେହ୍ବଦନ ସାର୍ଥ[6] ହେବ ଶରୀର ମୋହୋର[7]
ଏତେ କହ୍ବ ବାତୁଳଣ ଗଲ[8] ଦଡଂଗଏ[9], ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପ ପାଶେ ଯାଇ[10] ସୁନ୍ଦରୀ ବଜଏ ॥୨୫॥[11]
ଡାକଇ[12] ହେ ପ୍ରାଣନାଥ ମୋର[13] ବୋଲକର, ଅକାରଣ କଥାରେ ଯେ ନ ଗୁଡ଼ ଶରୀର[14]
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏ ଯେ[15] ସତ୍ୟ ମୋର ବାଣୀ, ଏଥିରେ ପ୍ରାଣକୁ ମୁଷ୍ଟଂ ତେଜବ ତରୁଣୀ[16] ॥୨୬
ପୁରୁଷ ହତ୍ୟାକୁ ମାଁ[17] ଅର୍ଜିଲୁ ସୁନ୍ଦରୀ ପୂର୍ବେ ତୋତେ ମୁଷ୍ଟି ନଥିଲ[18] ଦୋଷ କର
ଏ କଷଣ ମୋତେ ଭୁଞ୍ଜ ଦେଲୁ ଗୋ[19] ଦୂରନ୍ତ, ଏ କଷ୍ଟରୁ ରଖିବେ[20] ରାଧିକା ପ୍ରାଣନାଥ[21] ॥୨୭

---

୧ । ଖ. ପାପିଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡ
 ଙ. ମୋହୋର ପିଣ୍ଡ
 ଘ. ଏ ମୋର ପାପିଷ୍ଠ ପିଣ୍ଡ
୨ । ଖ. ତୋହର ଅପାଦ ପଡୁ ମୋହର
 ଗ. ତୋହୋର ପାଦଧୂଳି ପଡୁ ମୋ
 ଘ-ତୋହୋର ଅପଦ ପଡୁ ଏ ମୋର
୩ । ଖ ଗ ଘ. ନ କହବୁ
୪ । ଘ. ଆନନ୍ଦ ମୁଁ ହେଉଥାଉ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କେବେଁବନ
୬ । ଗ. ସେ ଦିନ ସାର୍ଥକ
 ଘ. ସାର୍ଥକ୍ୟ
୭ । ଗ. ଏ ମୋର ଶରୀର
 ଘ: ମୋହୋର ଶରୀର
୮ । ଗ. ବାତୁଳଭଲ
୯ । ଏତେ କହି କୂପରେ ପାଳଟୀଣ ଗଲ
୧୦ । ଗ ଚେ
୧୧ । ଗ. ଏତେ କହି କୂପରେ ଗୋ
 ପାଳଟୀଣ ଗଲ
 ଘ. ଦ୍ୱାରାବତୀ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପ ନିକଟେ ମିଳଲ
୧୨ । ଖ. ବୋଲଇ
 ଘ. ବୋଇଲ
୧୩ । ଗ. ଡାକଇ ପ୍ରାଣନାଥ ଏବେ ମୋ
୧୪ । ଗ. ପ୍ରାଣ ନ ହରାଅ
 ଘ. କଥାରେ ନ ଗୁଡ଼ କଳେବର
୧୫ । ଗ ଘ. ସତ୍ୟଶାଚ ବୋଲନ୍ତି ଯେ
୧୬ । ଖ. ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚଏ ପ୍ରାଣ ତେଜିବ
ମୀନଣୀ
 ଘ. ଏଥିରେ ନିଶ୍ଚଏ ପ୍ରାଣ ତେଜବ ତରୁଣୀ
୧୭ । ଘ. ପୁରୁଷ ହତ୍ୟା ମାଗିକ
୧୮ । ଘ. ପୂର୍ବେ ମୁଷ୍ଟିଂ ତୋତେ ନ ଥିଲ
୧୯ । ଖ. ଆଣି ଦେଲୁରେ
 ଘ. ମୋତେ ଆଣି ଦେଲୁ ରୁ
୨୦ । ଗ. ରଖିବେ
 ଘ. ଏଥୁ ଉଦ୍ଧରିବେ ସେ ରାଧିକା ପ୍ରାଣକାନ୍ତ

ଶୁଣି କର ହାବକଶା[1] ନବଣ ହୋଇଲା, ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ତହିଁ ଏକ ସ୍ବଣଗଲା[2]
ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ନ ଦେଖି ସକଳ ଭ୍ରାତମାନେ, ଚଞ୍ଚଳଚିତ୍ତ ଲୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ବୁଲିଣ[3] କାନନେ ॥୨୮॥
କାର୍ତ୍ତି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନ ଦେଖି[4] ନବଣ ହୋଇଲେ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କଥା ଶୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ ମୋହଗଲେ[5] ସେ
ଋଣଭାଇ ନ ଦେଖି ସେ ଦୁଃଖନ୍ତି ସକଳ[6], କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶରିଲେ[7] ସେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ମହୀପାଳ ॥୨୯॥
ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠରେ ବସେ[8] ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ, ଧର୍ମସୁତ ପାଦେ ଆସି[9] କରନ୍ତି ଦ୍ରସନ
ଭୀମସେନ ନକୁଳ ସେ ସହଦେବ ତିନ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ପଡ଼ି କରନ୍ତି ଦଇନ ॥୩୦॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଜଣାଇଲେ[10] ଶୁଣିବା ଦେବ ହରି, ମୃଗୟା ଅର୍ଥେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କାନନେ ଚହଳି[11]
ଲୋଡ଼ି ନ ପାଇଲୁ ଭ୍ରାତ କଟକଣ[12] ଗତ, କି ଅବା ବନସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିଲା[13] ॥୩୧॥
ସହଦେବ ବଦନକୁ ଚାହିଁ ଦାମୋଦର[14], ଗୋପ୍ୟ ନ କରିବୁ[15] ଏବେ କହ ମନ୍ତ୍ରୀବର।
ସହଦେବ ଜଣାଇଲେ ଦେଖି[16] ବାମକର, ଶୁଣ ପ୍ରଭୁ[17] ଜଗନ୍ନାଥ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର[18] ॥୩୨॥
ପିଙ୍ଗଳା ପର୍ବନରେ ସେ[19] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଠାକୁରେ, ଶୟନ ସେ କରିଥିଲେ ନିଦ୍ରାସୁଖ ଭରେ
ହାବକଣା ତହିଁରେ ସେ[20] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା, ପିଙ୍ଗଳାକ୍ଷୀ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ରସନ ପାଇ[21] କଲା ॥୩୩॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ହାବ୍ବକଣା
୨ । ଖ. କେତେକ ହେଁ ଦିନ ଗଲା
ଘ. ଏହି ପ୍ରକାରେଣ ତତ୍ରୁଂ କେତେ ଦିନ ଗଲା
୩ । ଖ ଘ. ପଚାରିଣ
୪ । ଖ ଘ. ନ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ
୫ । ଖ. ଶୋକ କଲେ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ ସୋକ କଲେ
୬ । ଖ ଘ. ଗୁଣ ପାଣ୍ଡବେ ତହିଁରେ ଦୁଃଖୀ ଆକୁଳ
୭ । ଘ. ଚିନ୍ତା କଲେ
୮ । ଖ. ଗରୁଡ଼େ ବସେ କରିଣ
ଘ. ଗରୁଡ଼େ ବସେ କଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଧର୍ମସୁତଙ୍କ ଚରଣେ
୧୦ । ଖ. ପୁଣ ହେ
ଘ. ପୁଣିମା
୧୧ । ଖ. ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବନେ ବନେ କରି
ଘ. ଅର୍ଥେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବନେ ବସେ କରି
୧୨ । ଖ ଘ. ବନେ ଲେଉଟିକଣା
୧୩ । ଘ. ବନସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଲା
୧୪ । ଘ. ବଦନ ଚାହିଁଲେ ଦାମୋଦର
୧୫ । ଖ ଘ: ଗୋପ୍ୟ ନ କରିଣ
୧୬ । ଖ. ଜଣାନ୍ତି ଅନାଇ
ଘ. ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଣ ବେନିକର
୧୭ । ଖ ଘ. ପୁଣିମା ହେ
୧୮ । ଖ ଘ. ଧ୍ୱଣ୍ଡର
୧୯ । ଖ. ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତେ ସେହୁ
ଘ: ପିଙ୍ଗଳ ପର୍ବତରେ ସେ
୨୦ । ଖ. ଆସି ତହିଁ
ଘ. ତହିଁ ଆସି
୨୧ । ଘଃ ଆସି

ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ହୋଇଲ[1] ମଦନେ କାତର, ତୋଳ ଶୁଆଇଲା ନେଇ ଆପଣା ରଥର
କାଞ୍ଚିପୁରେ ଯାଇଣ ସେ[2] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା, ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ସେ ଯେ[3] ବିନୟ କହିଲା[4] ।।୩୪।।
ସନମତ ନ କଲେ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[5] ଠାକୁରେ, ମାୟାକରି ପକାଇଲା[6] ସେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ କୂପରେ
ବହୁତ କଷ୍ଟ କପଟ ଜାଣଇ ସୁନ୍ଦରୀ, ନିକୁମ୍ଭ ଦୈତ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆଣିଅଛି[7] ହରି ।।୩୫।।
ତା ଭୂଲେ ପ୍ରୀତି କରିଛି ଆଣି ଧନଞ୍ଜୟ[8], ନିକୁମ୍ଭ ଦୈତ୍ୟକୁ ଏବେ ଜିଣିବା ହେ[9] ଷଏ
ବିଳମ୍ବ ନ କର ପ୍ରଭୁ ବେଗେ ଯିବା ଚାଲି[10], ଶୁଣି କରି ହରଷ ହସନ୍ତୁ ବନମାଳୀ ।।୩୬।।
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ବହୁତ ପ୍ରବୋଧିଣ[11] କହିଲେ, ସାମସେନକୁ ଘେନି ଗରୁଡ଼େ ବିଜେ କଲେ
ପିଙ୍ଗଳ ପରବତେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[12], ଗରୁଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ[13] ଶ୍ରୀମ ହୃଷୀକେଶ ।।୩୭।।
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଗରୁଡ଼କୁ କାଞ୍ଚିପୁରେ[14] ଯାଅ, ପକ୍ଷିଘାତେ ଅସୁର ମାନଙ୍କୁ ଯେ[15] ଉଡ଼ାଅ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ ଅଛି ଦ୍ୱାରାବତୀର ପୁରରେ[16], ତାହାଙ୍କ ପବନ ଆଉ ନ ଲାଗିବ ଖରେ[17] ।।୩୮।।

---

୧ । ଖ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖିକରି
୨ । ଘ. କାଞ୍ଚନଗ୍ରେ ନାଗପୁର
୩ । ଙ. ବାଳୀ
୪ । ଘ. ବହୁତ ପ୍ରକାରେ ବାଳ ବିନଏ କହିଲା
୫ । ଘ. ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୬ । ଘ. ମାଉାରେ ପକାଇ ଅଛୁ
୭ । ଖ. ସ୍ୱର୍ଗୁଂ ଆଣିଲ ତାକୁ
ଘ. ଦୈ୍ୟ ତାକୁ ଅଣିଲ ସ୍ୱର୍ଗୁ ହରି
ଖ. ସ୍ୱର୍ଗୁ ଅଣିଲ ତାକୁ
୮ । ଙ. ତାର ଭୂଲେ ପ୍ରିତି କରି ଆଣିମା ଧନଞ୍ଜୟ
ଘ. ତା ଭୂଲେ ପ୍ରୀତିକରି ଆଣିମା ଧନଞ୍ଜଏ
୯ । ଙ. ଯେ ଜିଣିବା ନିଶ୍ଚେ
ଘ. ନିକୁମ୍ଭ ଅସୁରକୁ ଜିଣିବା ହେବ ଷଏ
୧୦ । ଘ. ଯିବା ହେଉ ଚାଲି
୧୧ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି ବହୁତ ସେ ପ୍ରବୋଧି
୧୨ । ଖ. ପବତେ ଯାଇଂ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଘ. ପ୍ରବତେ
୧୩ । ଘ. ଗରୁଡ଼ୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ
୧୪ । ଖ. କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଯାଅ
ଘ. ଗରୁଡ଼ୁ କାଞ୍ଚିପୁର
୧୫ । ଖ ଘ. ପକ୍ଷିବାତଘାତେ ଦୈତ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ
୧୬ । ଖ. ରହିଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁରେ
ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନର ଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରାବତୀ
୧୭ । ଘ. ଧିରେ

ଆବର ଯେ[1] ପୁରମାନ ଅସୁର ସଙ୍ଗତେ, ଉଡ଼ିଯାଇ ବହୁ ଦୂରେ ପଡ଼ିବେ ବନସ୍ତେ
ଏମନ୍ତ କର ଆସି[2] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଜଣାଇବ, ସ୍ୱାଗବଙ୍ଗ ପୁର[3] ତୁମ୍ଭେ କରିଥିବ ଠାବ ॥୩୯॥
ଶୁଣିଣ ସେ ଖଗେଶ୍ୱର[4] ନମସ୍କାର କଲେ, କାଞ୍ଚି ନଗ୍ରରେ ଯାଇଣ[5] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ସ୍ୱାଗବଙ୍ଗ ପୁରର ଠାବ କଲେକ ସେ[6] ଯାଇ, ପକ୍ଷିବାତେ[7] କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ ॥୪୦॥
ନଗ୍ରର ସଙ୍ଗେ ଯେ[8] ସକଳ ଦୈତ୍ୟମାନେ, ଅଶ୍ୱ ଗଜ ସଙ୍ଗତେଣ ଉଡ଼ିଲେ ଗଗନେ
ସ୍ତ୍ରୀଶ ବୃଦ୍ଧ ବାଳକ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ ଉଡ଼ି, କେ ଶହେ କେ ପାଞ୍ଚଶ[9] ଯୋଜନେ ଯାଇ ପଡ଼ି[10] ॥୪୧
ବହୁତ ଦୈତ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଁରେ ହୋଇଲେ ନିଧନ, ଆଉ କେତେ ଚକ୍ଷୁଁରେ[11] ହୋଇଲେ ଅଚେତନ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ଜଣାନ୍ତ ଯାଇ[12] ଖଗେଶ୍ୱର, ବିଜୟ କର ହେ ଦେବ ଏବେ କାଞ୍ଚିପୁର ଯେ[13] ॥୪୨

---

୧ । ଘ. ଆବର
୨ । ଖ. ଆସିଣ
୩ । ଘ. ପୁର
୪ । ଖ ଘ. ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଗରୁଡ
୫ । ଘ. କାଞ୍ଚି ନଗ୍ରେ ରୂଣତେ ସେ
୬ । ଘ. ପୁର ତହିଁ ଠାବ କଲେ
୭ । ଘ, ପକ୍ଷି ଘାତେ
୮ । ଘ, ସଙ୍ଗତେ
୯ । ଘ. କେ ସତେ କେ ପଞ୍ଚାସ
୧୦ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ୨୯ ପଦର ଶେଷପାଦ ଠାରୁ ୪୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. ଆଉ କେତେ ମୋହରେ
ଗ. ଆହ୍ମମାନେ ତହିଁ
ଘ. ଆହ୍ମମାନେ ମୋହରେ
୧୨ । ଖ. ପାସରେ ସେ ଜଣାନ୍ତି
୧୩ । ଖ ବିଜଏ କରିବା ପ୍ରଭୁ କାଞ୍ଚନଗ୍ରପୁର
ଗ. କର ଦେବ କାଞ୍ଚନଗ୍ରପୁର

ଶୁଣି କର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାମକୁ ଘେନ ଚଳେ, କାଞ୍ଚି ନଗ୍ରରେ ଯାଇଣ[1] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଦ୍ୱାରକା ପୁରରେ ମିଳିଲେ ଶୀଘ୍ରେ[2] ଯାଇ, ଦେଖିଣ ଦ୍ୱାରକା ସେ ଦ୍ରସନ[3] କରଇ ॥୪୩॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଚ୍ଛରନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ କାହିଁ ଅଛି, ତାହାକୁ ଏଥିକ ଆଣି[4] ଆଣରେ ମୃଗାକ୍ଷି
ଶୁଣି ଦ୍ୱାରକା ସେ ଯୋଡ଼ଇ ବେନକର[5], ମୋହର କଥା ସ୍ୱାମି ତୋତେ କି[6] ଅଗୋଚର॥୪୪॥
ଅନ୍ତର୍ଯାମି ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କଥା, ଜାଣି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ପ୍ରଭୁ ମୋର[7] ମନ ବ୍ୟଥା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କରଅଛୁଁ[8] ଆମ୍ଭେ, ଅର୍ଜୁନକୁ ଅବଶ୍ୟ ସେ ବନ୍ଧୁ[9] ଦେବ ତୁମ୍ଭେ ॥୪୫॥
ଶୁଣି କଣ ସୁଦର୍ଶ ସେ[10] କୂପର ନିକଟେ, ଆସ ବୋଲି ଡାକ ସେ[11] ତେଲ୍ଲକ ଉତ୍କଟେ
ମନ୍ତ୍ରବଳେ କୂପରୁଂ ଅଇଲେ ପାର୍ଥବୀର, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ କଲେ ନମସ୍କାର ॥୪୬॥
ସ୍ୱାମଙ୍କ ଚରଣେ ଯାଇ ପ୍ରଣାମ ସେ[12] କଲେ, ଅଥିର ଆସନ୍ତି ବୋଲି କର ଜଣାଇଲେ[13]
ନଗର ବାହାରେ[14] ଗଡ଼ ଅଛି ଚାରି ଦ୍ୱାର, ପୂର୍ବ ଦ୍ୱାରେ ଆପଣେ ରହିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥୪୭॥

---

୧ । ଖ. ନଗ୍ରେ ଜାଇଂ ପୁଣ
ଗ. ନଗ୍ରେ ଜାଇ
ଘ. କାଞ୍ଚିନଗ୍ରେ ପୁଣ
୨ । ଖ. ପୁଣ
ଗ. ପୁରେ ପ୍ରବେସ ହେଲେ
ଘ. ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁରେ ସେ ମିଳିଲେ ସେ
୩ । ଘ. କୃଷ୍ଣପାଦେ ଦ୍ୱାରାବତୀ ଦ୍ରସନ
୪ । ଖ. ଭକ୍ତି ବେନ କରଣରେ
ଗ. ଆଗ କର
ଘ. ଭକ୍ତି ବେଗକର ତୁମ୍ଭେ
୫ । ଖ. ଶୁଣୀକର ଦ୍ୱାରାବତୀ କହେ
ଯୋଡ଼ିକର
ଘ. ଶୁଣିକର ଦ୍ୱାରାବତୀ ଯୋଡ଼ି କହେ କର
୬ । ଖ. ତୋହୋ କଥା ମହାପ୍ରଭୁ ମୋତେ
ଘ. ମୋର କଥା ମହାପ୍ରଭୁ ମୋତେ
୭ । ଖ. ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଆଜ୍ଞାଂ ହୋଇ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଘ. ଶ୍ରୀମୁଖେଣ ଆଜ୍ଞାଂ ହେଉ ଗ୍ରନ୍ଥ
୮ । ଗ ଘ. କରୁଅଛୁ
୯ । ଖ. ବନ୍ଧୁ ନିଷ୍ଟେ
ଘ. ନିଷ୍ଟେ ବନ୍ଧୁ
୧୦ । ଶୁଣି ତୋଷରେ ସୁଦର୍ଶ
ଘ. ଶୁଣି ତୋସେଣ ସୁଦର୍ଶ
୧୧ । ଘ. ଆସ ଆସ ବୋଲି ଡାକ
୧୨ । ଗ: ଚରଣ ତଳେ ପ୍ରଣାମ ପୁଣ
ଘ. ସେ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପୁଣ
୧୩ । ଗ ଘ. ଅସ୍ଥିରେ ଆସନ୍ତି ବୋଲି ଗରୁଡ଼
କହିଲେ
୧୪ । ଗ. ନଗ୍ର ବାହାରେ
ଘ. ନଗ୍ର ବାହାରେଣ

ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାରେ ଗରୁଡ଼ ଓଗାଳଲେ[1] ଯାଇ, ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରରେ ଭୀମ ରହିଲେକ ଯାଇ[2]
ଅର୍ଜୁନ ଯେ ଆବୋରଲେ[3] ଯାଇଣ ଦକ୍ଷିଣ, ଅସୁର ସୈନ୍ୟ ଆସନ୍ତି ହୋଇ ଅଗଣନ[4] ॥୪୮॥
କାହାର ଭୁଜ ଭଗ୍ନ କାହାର ପାଦ ଗ୍ରୋଷ୍ଠା; କାହା କଟି ଲଡ଼ବଡ଼[5] କାହାଶିର ଫଟା
ଯେବଣ ଦ୍ୱାରରେ ଯେତୁ ମିଳୁଛନ୍ତି[6] ଯାଇ, ତହିଁ ମରୁଛନ୍ତି ଯେ ସମର କହୁ ନାହିଁ ॥୪୯॥[7]
ଚଣଦ୍ୱାରେ ମଡ଼ା ଯେ ପଡ଼ିଲେ ଅପ୍ରମାଣ[8], ନଦୀ ପରାଏ ବହଇ ତହିଁରେ ଯେ ଶ୍ରୋଣ[9]
ସେହି ରୂପେ[10] ସପତ ଦିବସ ତହିଁ ଗଲା[11], ରାକ୍ଷସଙ୍କ ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଏହି ରୂପେ ମଲା[12] ॥୫୦॥
କଳୁମ୍ବ ସେ ଆସିଣ[13] ହୋଇଲା ପରବେଶ, ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାରେ ପଶଇ କ୍ରୋଧେଣ[14] ରାକ୍ଷସ
ଦେଖିଣ ଯେ[15] ଭୀମସେନ ବୃକ୍ଷେକ ଉପାଡ଼ି, ଦନୁଜ ରାଜା ଉପରେ ନେଇଣ ପକ୍ୱଡ଼ି[16] ॥୫୧॥

---

୧ । ଘ. ହୁଗାଳିଲେ
୨ । ଗ. ଆପଣେ ଜାଇ
ଘ. ଉତର ଦ୍ୱାରେ ମାରୁତି ଆପଣେ ଜଗଇ
୩ ଖ. ଧନଜ୍ଞଏ ଓଗାଳିଲେ
ଗ. ଓଗାଳିଲେ
ଘ. ଧନଜ୍ଞସ୍ତୁ ଅବୋଣ୍ଡଲେ
୪ । ଗ. ଅଚ୍ଛଣ
ଘ. ଦୈତ୍ୟମାନେ ଆସନ୍ତି ହୋଇଣ
ଅଚ୍ଛିଣ
୫ । ଗ. କାହାର କଟି ଅସଳ
୬ । ଗ. ଦ୍ୱାରେ ଯେ ବା ମିଳନ୍ତି
୭ । ଖ ଘ. କାହାର ଚରଣ ଭଗ୍ନ କାହାର
ଶିର ଫାଟି
କାହାର ଭୁଜ ଅସଳ କାହାର କଟକଟି
ଯେଉଁ ଦ୍ୱାରେ ଯେଉଁମାନେ ମିଳୁଛନ୍ତି
ଜାଇଂ
ତହିଁରେ ମରୁଛନ୍ତି ଶଂସମ୍ଭ. କହୁଂନାହିଁ

୮ । ଘ ଚ୍ଚର ଦ୍ୱାରେଣ ପଡ଼ିଲେ ମଡ଼ା
ଅପ୍ରମାଣ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ବହୀନଦୀ ପ୍ରାଏ ତହିଁ ବହୁଯାଏ
ଶ୍ରୋଣ
୧୦ । ଗ ଘ. ଏହି ରୂପେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ବହିଗଲା
୧୨ । ଖ ଗ. ରାକ୍ଷସ ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଗୋଟି ଏକ-
ଠାରୁ ମଲା
ଘ. ରାଜାର ସୈନ୍ୟ ସବୁ ଗୋଟିକ ଠାରୁ
ମଲା
୧୩ । ଘ. ଆସି ପୁଣ
୧୪ । ଖ ଘ. ଦ୍ୱାରବାଟେ ପଶାଇ
ଗ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ମିଳିଲା
୧୫ । ଖ. ଦେଖି ତାକୁ
୧୬ । ଖ ଗ. ଦୈତ୍ୟରାଜା ଉପରେ ସେ
ନେଇଣ କଷ୍ଟିଡ଼ି
ଘ. ଦୈତ୍ୟରାଜା ଉପରେ ନେଇଣ କଷ୍ଟିଡ଼ି

ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ବୃକ୍ଷ ଚୂନା ହୋଇଣ ସେ ଗଲ[୧], ପୁଣ ଭୀମସେନ ପବଂଚେକ କଚ୍ଛିଲ[୨]
ଦେଖିଣ ଗରୁଡ଼ ଆଟେ[୩] ଓଗାଳଲ ଯାଇ, ବେଢ ଡ଼େଣା ଅଙ୍ଗରେ ପ୍ରହାର କଲେ[୪] ନେଇ॥୫୨
ତେବେ ହେଲେ ଅସୁରର[୫] କଚ୍ଛିଣ୍ଣି ନୋହିଲା, ଧନ୍ୟ ଅସୁର ବୋଲି ବଧାତା[୬] ପ୍ରଶଂସିଲା
ବଧାତାର[୭] ବାଣୀ ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ଅଇଲେ, ଦେବଶର[୮] ବସାଇ ଦତ୍ୟକୁ ପ୍ରହାରଲେ ॥୫୩॥
ଅଙ୍ଗରେ ବାଜଣ ଶର[୯] ହୋଇଲାକ ଧୂଳ[୧୦], ପାଦଭରେ ଦତ୍ୟର[୧୧] କମ୍ପିଲା ମହୀସ୍ଥଳ
ବଧାଏକ ପଟୁଡ଼ିଲେ[୧୨] ପବନର ସୁତ, ଖଗେଶ୍ୱର ଧାଇଁଣ[୧୩] ମାଇଲେ ପାଦଘାତ ॥୫୪॥
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶରକୁ ତାହାର ନାସ୍ତି ଭଏ[୧୪], ଶୂନ୍ୟେ ଥାଇ ଦେଖନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ[୧୫] ଦେବତାଏ
ବେଳୁଂ ବେଳ ସମର ବଢିଲା ମହାରୋଷ[୧୬], ଚକ୍ର ଘେନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ହୃଷୀକେଶ[୧୭]॥୫୫॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ଦତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବାଜି ବୃକ୍ଷ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲ

୨ । ଘ. ପଟଙ୍କେ କର୍ତ୍ତିଲ

୩ । ଗ. "ଆଟେ" ନାହିଁ
ଘ. ଖଗେଶ୍ୱର ଦେଖିକର

୪ । ଖ. ଦତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବେନାବୃକ୍ଷ ପ୍ରହାରଲେ ନେଇ
ଘ. ଦତ୍ୟ ଅଙ୍ଗେ ବେନ ଡ଼େଣା ପ୍ରହାରଲେ ନେଇ

୫ । ଖ. ତେବେ ହେ ଦତ୍ୟରାଯାର
ଗ. ତେବେହେ ଅସୁରର
ଘ. ତେବେ ଦତ୍ୟ ରାଜାର

୬ । ଘ. ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଦତ୍ୟ ବୋଲି ଧାତା

୭ । ଗ. ଧାତା
ଘ. ବିଧତାଙ୍କ

୮ । ଖ ଗ. ଦେବଶର

୯ । ଖ. ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ୀ ଶସ୍ତ୍ରମାନ
ଗ. ଅଙ୍ଗେ ବାଜିରେ
ଘ. ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ସସ ମାନେ ହୋଇଲେକ

୧୦ । ଘ. ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ି ସସ୍ତ୍ରମାନେ ହୋଇ-ଲେକ ଧୂଳି

୧୧ । ଖ. ପାଦେତ ଘାତ
ଘ. ଦତ୍ୟ ପାଦ ଘାତରେ

୧୨ । ଖ. ପ୍ରହାରଲେ
ଘ. ବିଧାଏ ପଟୁଡ଼ିଲେ ସେ

୧୩ । ଗ. ଖଗେନ୍ଦ୍ରରେ ଧାଇ
ଘ. ଝମକିଂ

୧୪ । ଖ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧରୀ ନାୟକକୁ ନାସ୍ତି ତାର ଭଏ
ଘ. ଧନର୍ଦ୍ଧରୀ

୧୫ । ଘ. ସୁନ୍ୟେ ଥାଇ ଆନନ୍ଦେ ଦେଖନ୍ତି

୧୬ । ଗ. ବେଳୁବେଳ ବଢିଲା ଅସୁରର ସାହାସ
ଘ. ବେଳୁବେଳ ଅସୁରର ବଢ଼ୀଲ ସାହାସ

୧୭ । ଘ. ବେଳୁଂ ବେଳୁଂ ଅସୁର ବଢ଼ୀଲ ସାହାସ
ଚକ୍ରଧର ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ ପିତବାସ

ଅସୁର ଉପରକୁ ମାଇଲେ[୧] ଭୂଜ ତୋଳ, ଧାଇଁ ଯାଇ ଚକ୍ରକୁ ଧଇଲ ମହାବଳୀ[୨]
ଛଡାଇ ନେବାକୁ[୩] ଚକ୍ର ତାହାର ଯେ[୪] ମନ, ଜାଣି ଅତି ଆଣ୍ଟେ ଯେ[୫] ଧଇଲେ ଭଗବାନ॥୫୬॥
ଗରୁଡ଼ ଦେଖି ଦୈତ୍ୟର ବେନଭୂଜ ଧରି, ଭୀମସେନ କେଶଧରି ପଛକୁ ଓଟାରି
ଅର୍ଜୁନ ଶର ବାଛି ପେଷିଲେ ମର୍ମସ୍ଥାନ[୬], ତେବେ[୭] ଚକ୍ର ନେଇ ନ ପାରିଲେ ଭଗବାନ ॥୫୭॥
ମାଳଚକ୍ର[୮] ବିଧାତା ପବନ କରେ ଦେଲେ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନର କରେ ଦଣ୍ଡ ବୋଲଣ ବୋଇଲେ[୯]
କଟିସ୍ଥଳେ ତାହାର ଯେ ପ୍ରହାରିବ ବୀର[୧୦], ଶୁଣି କରି ଅତି ବେଗେ ଅଇଲେ ସମୀର ଯେ[୧୧]॥୫୮
ବିଧାତାର ଆଜ୍ଞା ଯେ ଅର୍ଜୁନ କର୍ଣ୍ଣେ[୧୨] କହି, ମାଳଚକ୍ର ତାହାଙ୍କ କରରେ ଦେଲେ[୧୩] ନେଇ
ଚକ୍ର ଧରି କଟି ସ୍ଥଳେ ମାଇଲେ ଅର୍ଜୁନ, ବେନି ଖଣ୍ଡ ହୋଇଲା ସେ ଅସୁର[୧୪] ଗଜନ ॥୫୯॥
ପ୍ରାଣ ଯେନ ମାଳଚକ୍ର ଯାତାନେ ପଶିଲା, ମୃତ୍ୟୁପିଣ୍ଡ[୧୫] ବେନଖଣ୍ଡ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଲା[୧୬]
ଚକ୍ର ଧରି ଚକ୍ରଧର[୧୭] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ, ଅର୍ଜ୍ଜୁନର[୧୮] ଶିରେ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ[୧୯] ବୃଷ୍ଟି କଲେ॥୬୦

---

୧ । ଖ. ଦୈତ୍ୟର ଉପରକୁ ମାରନ୍ତେ
ଗ. ଅସୁର ଉପରକୁଁ ମାରନ୍ତି
ଘ. ଦୈତ୍ୟ ଉପରକୁ ମାରନ୍ତେ ଭୂଜ ତୋଳି
୨ । ଧାଇଁ ନିକୁମ୍ଭ ଚକ୍ର ଧଇଲ ଆଗୋଳି
ଘ. ଧାଇଣ ନିକୁମ୍ଭ ଚକ୍ର ଧଇଲ ଆଗୋଳି
୩ । ଖ. ନେବାକୁ
୪ । ଖ. ବଡ
ଗ ଘ. ତାର ବଡ଼
୫ । ଖ ଗ ଘ. ଜାଣିକରି ଆଣ୍ଟେଣ
୬ । ଖ. ପେସନ୍ତି ମର୍ମଥାନ
ଘ. ପେସନ୍ତି ମର୍ମସ୍ଥାନ
୭ । ଖ ଗ. ତେବେ ହେ
୮ । ଗ. ବ୍ରହ୍ମା
୯ । ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ କରେ ଦାଅ
ବିଧାତା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଗ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରେ ଦଅ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା
ଦେଲେ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ କରେ ଦଅ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା
ଦେଲେ
୧୦ । ଘ. କଟୀତଟେ ତାହାର ପ୍ରହାର ବରବୀର
୧୧ । ଗ. 'କ' ପୋଥିରେ ୫୮ ପଦର ପାଠ
ନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ଆସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ
ଗ. ଆସେ
ଘ. ବିଧାତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଆସି ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ
କହି
୧୩ । ଖ. ତାଙ୍କ କରେ ସମର୍ପିଲ ନେଇ
ଘ. ତାଙ୍କ କରେ ସମର୍ପିଲେ ନେଇ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ନିକୁମ୍ଭ
୧୫ । ଘ. ଦୈତ୍ୟପିଣ୍ଡ
୧୬ । ଗ. ବସିଲ
୧୭ । ଘ. ଚକ୍ରଧରି ଚକ୍ରଧର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
୧୮ । ଖ ଗ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୯ । ଖ ଗ ଘ. କୁସୁମ

ପାର୍ଥଙ୍କୁ ସେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ଭଗବାନ୍ତ[1], ଦ୍ୱାରାବତୀ ସତ୍ୟ କଥା ତାଙ୍କ ଆଗେ କହି
ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁରେ ପରବେଶ ପାଇ ହେଲେ[2] ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ଗରୁଡ଼ ସେ ଗଲେ[3] ॥୭୧॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଗରୁଡ଼ ସେ କଲେ ଦରଶନ[4], ମଣାଇଁ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ସକଳ ବିଧାନ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ସହଦେବ ସେ ନକୁଳ ଦ୍ରୌପଦୀ[5], ଆବର ସଙ୍ଗତରେ[6] ସେଜଣ ସବପତି ॥୭୨॥
କାଞ୍ଚନଗ୍ରେ ଯାଇ ସେ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[7], ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ବରବେଶ[8]
ଦେଖିଣ ସମସ୍ତ ଋଷି ବେଦ ଧ୍ୱନି[9] କଲେ, ଦ୍ୱାରାବତୀକ ସୁବେଶ[10] କରିଣ ଆଣିଲେ ॥୭୩॥
ଗନ୍ଧର୍ବ ବିଧି ବିଧାନେ[11] ବିଭା[12] ବଢ଼ିଲାକ, କାଞ୍ଚନଗ୍ର ଅର୍ଜୁନ ପାଇଲ ସଉଭୁକ[13]
ଋଷିମାନେ ଫଳମୂଳ ଭକ୍ଷି ଶାନ୍ତ ହେଲେ[14], ପାଣ୍ଡବ ବାସ କରିଣ ତହିଁରେ[15] ରହିଲେ ॥୭୪॥
ଅର୍ଜୁନର ଦ୍ୱାରାବତୀ[16] ବହୁତ ପୀରତି, ବିବିଧ ବିନୋଦେ ସେ ବଞ୍ଚିଲେ[17] ଦିବାରାତି

---

୧ । ଘ. ପାର୍ଥଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେକ ଭବତ୍ରାହ
୨ । ଖ ଘ. ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଗ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ପେଷିଲେ
୪ । ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଗରୁଡ଼ କଲେ ଦରଶନ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଖଗେଶ୍ୱର କଲେକ ଦରଶନ
୫ । ଖ ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସହଦେବ ନକୁଳ ଦ୍ରୁପଦୀ
୬ । ଖ ଗ. ସଙ୍ଗତେଣ
୭ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ବେଗେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
୮ । ଗ. ବରବେଶ
୯ । ଗ. ଦେଖିଣ ସର୍ବ ଋଷି ବେଦଧ୍ୱନି
ଘ. ଦେଖିକରି ଋଷିମାନେ ବେଦଧ୍ୱନି
୧୦ । ଘ. ଦ୍ୱାରାବତୀ କନ୍ୟାବେଶ
୧୧ । ଖ ଘ. ବିଧିରେ ତହିଁ
ଗ. ବିଧାନରେ
୨ । ଗ. ବିବାହ
୧୩ । ଘ. ପାଇଲେ ସଉରୁକ
୧୪ । ଖ. ପାନେ ଶାନ୍ତ କଲେ
ଗ. ଫଳ ଭୋଜନେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ
ଘ. ପାନେ ଶାନ୍ତ କଲେ
୧୫ । ଘ, ସେ କଟକରେ ନିର୍ଣ୍ଣିଲେ
୧୬ । ଘ. ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ୱାରାବତୀର
୧୭ । ଖ. ବନରେ ସେ ରହିଲେ
ଗ. ବିନୋଦେ ବଞ୍ଚିଲେ
ଘ. ବିନୋଦେ ସେ ବଞ୍ଚିଲେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମେଲାଣି ହୋଇ ଦ୍ୱାରକାକୁ[1] ଗଲେ, ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ଚତୁର୍ମାସ ତହିଁରେ ବଞ୍ଚିଲେ[2] ॥୭୫॥

ଋଷିମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ[3], କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଗାୟନ କରନ୍ତି ନିରନ୍ତରେ[4]

ସେହି କଥାକୁ ସ୍ମରଣ କରି ସ୍ୱମ୍ଭର ମନ[5], ବଚନ ଭାରତ ଏଣୁ କରଇ ଲେଖନ[6] ॥୭୬॥

୧ । ଘ. ଦ୍ୱାରକାକୁ
୨ । ଘ. ଚତୁର୍ମାସ୍ୟ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ତହିଁ ରହିଲେ
୩ । ଘ. ରହିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗର
୪ । ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗାୟନ ଆନନ୍ଦ ମନର
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଗାୟନେ ଆନନ୍ଦ ମନର
୫ । ଘ. ସେହିକଥା ନିରନ୍ତର କରି ନିରନ୍ତର ବଚନ ଭାରଥ କହେ ଦୀନ ସ୍ୱଅମ୍ଭର
୬ । ଖ. ସେହିକଥା ସୁମରଣା କରି ନିରନ୍ତର ବଚନ ଭାରତ କହେ ଦୀନ ସ୍ୱଅମ୍ଭର

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଫି[1]

ବରଷା ହୋଇଲା ଶେଷ ଶରଦ ହେଲା ପ୍ରବେଶ
ନିର୍ମଳ ଦିଶିଲେ ଜଳମାନେ[2]
ପଙ୍କ ହୋଇଲା[3] ନିଃଶେଷ ଶୁଭଗ ଦିଶେ ଆକାଶ
ନିର୍ଜଳ ଭଜିଲେ ମେଘମାନେ
ମାଳ[4] ଗର୍ଜନେ, କଲେ ପ୍ରାଣ ସଞ୍ଜୀବନ ତୋଷ ସଦନେ[5]
ଦେଖି ହରଷ ହୋଇଲେ ପଦ୍ମକୁଳ ହେ[6]
ଚାତମାନେ ଚଉପାଶେ[7] ଦିଶନ୍ତି ଗହଳ ହେ ॥୧॥

---

୧ । ଘ. ରାଗ କାମ୍ବି
୨ । ଖ ଗ ଘ. ଜଗମାନେ
୩ । ଘ. ପବନ ହୋଇଲେ
୪ । ଖ ଗ. ଗହେ
ଘ. ସନମାନ ଗହେ ଗର୍ଜନ ହେ
୫ । ଖ. କଲ ପ୍ରକାଶ ସଦନ କି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେ
ଗ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନ ଯେ ଉଜଳ ହେ
ଘ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନ ଯେ ଉଜଳ ହେ
ଘ. କଲ ପ୍ରାଣ ସଜନଙ୍କି ଯେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହେ
୬ । ଗ. ଦେଖି ବିକସିତ କୁମୁଦନ କୁଳ
ଘ. ଦେଖି ବିକାସିତ କୁମୁଦନ କୁଳ ହେ

ତେଜି ମାନସସରୋବର   ଆଇଲେ ହଂସ ନିକର

ଅବସରେ ମିଳି ଧ୍ୱନି କଲେ

ନିର୍ମଳ ହୋଇଲେ ଜଳ   ଫୁଟିଲେ ଛନ୍ଦି[1] କମଳ

ଦେଖି ଭ୍ରମର ମିଳି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ[1] ସେ

ବନ ସୁନ୍ଦର[2], ଛନ୍ଦି ଫୁଟିଲେ ସେ କୁମୁଦ[3] କହ୍ଲାର ହେ

ସ୍ୱରପାଶେ[4] ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ଇନ୍ଦୀବର ହେ

ଜନମନ କରୁଛନ୍ତି ସୁଖକର[5] ହେ ॥୨॥

ଏ ଋତୁ[6] ଦେଖିଣ ବନେ   ହରଷ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନେ

ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଦ୍ରୁପଦ ଦୁହିତା[7]

ପୁଣି ଅନାଇଁ ଗଗନ   କହନ୍ତି ପ୍ରିୟ ବଚନ

ଦେଖ ସଖି ଏବେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଶୋଭିତାରେ[8]

ପ୍ରାଣ ସଜନି, ଦେଖ କି ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ରଜନୀରେ[9]

ତାରାକୁଳକୁ ମଣ୍ଡୁଛି କର ଘେନିରେ

ଏଣୁ ନିର୍ମଳ ହୋଇଛି[10] ଏ ଅବସରେ ॥୩॥

---

୧ । ଖ. ନିର୍ମଳ କମଳ ନେତ୍ରକ ହେ ଜା କମଳ
ଅଳିକୁଳ ମିଳି କେଳି ଛନ୍ଦି କଲେ ହେ
ଗ. ଭ୍ରମର ମାନେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ଘ. ଅଳିକୁଳ ମିଳି କେଳି ଛନ୍ଦିଲେ
୨ । ଖ. ନବ ସୁନ୍ଦର
ଗ. ନବ ସୁନ୍ଦର
୩ । ଖ. ଛନ୍ଦି ବନ୍ଧଲେଣ ଫୁଟିଲେ
ଗ. ବନ୍ଧଲେଣ ଫୁଟିଲ
ଘ. ଟଙ୍କଂ ବନ୍ଧଲେଣ ଫୁଟିଲେ କହ୍ଲାର ହେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଚଉପାସେ
୫ । ଖ. ସୁଖକର
ଗ. ସୁଖକର
ଘ. ଜନମ କରୁଛନ୍ତି ସୁଖକର ହେ
୬ । କ. ଋତୁ
୭ । ଖ. ଦୁହିତ
ଗ. ଦୋହିତା
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ଦୁହିତା
୮ । ଖ. ସୁଧାବର୍ଷିତରେ
ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ନାହିଁ
ଘ. ଦେଖ ସଖି ଏ ସୁଧା ବର୍ଷଣରେ
୯ । ଗ, ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଂ ଏ ପଦଟି ନାହିଁ
ଘ. କି ସୁନ୍ଦର ଦିସନ୍ତି ରଜନୀରେ
୧୦ । ଗ. ଶୁଭ୍ରନିର୍ମଳ କରୁଛି
ଘ. ଏଣେ ନିର୍ମଳ କରୁଛି

ଅନା ଅନା ନାସ୍ୱବର   ନଖ ମାନଙ୍କର ଶିର
ଦିଶୁଛନ୍ତି କେମନ୍ତ ପ୍ରଜ୍ୱଳନରେ[୧]
ଏହା ନନ୍ଦେ ମୋର ମନ   ସଖି ତୋହୋର ଜଘନ
ଅତ ସୁଖ[୨] ମୋ ନେତ୍ର ମଣ୍ଡନରେ
ଚମ୍ପା[୩] ବରନା, ଦଣ୍ଡି ଭ୍ରମର ବିକାଶ ପ୍ରି ଏ[୪] ଅନାରେ[୫]
ଚୋର ହାସ ପ୍ରାଏ[୬] ଦଶଇ[୭] ଶୋଭନାରେ
ମୋତେ ହସି ବାରେ[୮] କୋଳ କରୁ କନାରେ ॥୩॥

ଶୁଣି ନୃପତି କୁମାରୀ   ଗାଢ଼େ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି
ବଦନ ମଣ୍ଡନେ ଚୁମ୍ବ ଦାନ[୯]
ନାନା ରୂପେ କଜରୁକେ   ରତ୍ନ ବନ୍ଧିଲେ ଉଚ୍ଛୁକେ[୧୦]
ଏହି ରୂପେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଲେ[୧୧] ବନେ ହେ[୧୨]
ପାର୍ଥ[୧୩] ବିବେକ, ଚତୁର୍ମାସ୍ୟା ଅନ୍ତ୍ରେଣ ରଦ ଆଲୋକ[୧୪] ହେ
ମ୍ଳାସବନ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରବୋଧି ସେ[୧୫] ଅନେକ ହେ
ନଷ୍ଟନ୍ତ୍ରେଣ ରହିଥାଅ ଏ କଟକ ଗୋ[୧୬] ॥୪॥

---

୧ । କ. ପ୍ରଜ୍ୱଳଣ
୨ । ଖ. 'କରେ' (ଅଧିକ)
ଘ. ଅତ ସୁଖକର ମୋର
୩ । ଘ. ହେମ
୪ । ଖ. ଦଣ୍ଡୀ ଭ୍ରମର ବକାସେ ଅନା
ଘ. ଦଣ୍ଡୀ ଭ୍ରମୁ ବକାସେ
୫ । ଗ. ଏ ପାଦ ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଥିବାରୁ ନାହିଁ
୬ । ଗ ପ୍ରିୟେ
୭ । ଘ. ଦସନ୍ତୀ
୮ । ଗ. 'ବାରେ' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ବଦନ ଚୁମ୍ବିଲେ ଚିବୁକ ଦାନେ
ଗ ଘ. ବଦନ ମଣ୍ଡିଲେ ଚୁମ୍ବଦାନେ
୧୦ । ଘ. ନାନା କଜ୍ଜଳକ ଜର ବନ୍ଧିଲେ ଚବା ଧାଙ୍ଗର
୧୧ । ଘ. ହୋଇଣ
୧୨ । ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଗ୍ୟ ଏ ପାଦଟି ନାହିଁ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ- ପୁଣ
୧୪ । ଖ ଗ, ଚତୁର୍ମାସ ଅନ୍ତେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ହେ
ଘ. ଚତୁର୍ମାଶା ଅନ୍ତେ ହୋଇଲେ ଉତ୍ସୁକ ହେ
୧୫ । ଖ ଗ. ପ୍ରବୋଧିଣ
ଘ. ପ୍ରବୋଧିଲ ଜନେକ ହେ
୧୬ । ଖ. କଟେକ ହେ

ସାର ଜନ୍ମେ ବନବାସ ଏଥି ହୋଇବ[1] ପ୍ରବେଶ

ନାନା ତୀର୍ଥ ସ୍ନାହାନ କରିବ[2] ଗୋ

ଶୁଣି ଶୋକ କଲ୍ଲ ବାଳ ଅର୍ଜୁନ ବୋଧନ୍ତି ମିଳ[3]

ସ୍ୱାବନ୍ତୀ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଯିବ ହେ[4]

ପ୍ରାଣ ନାୟକ, କେତ୍ନେ ବଞ୍ଚିବ ମୋ ପ୍ରାଣ ହେଉ ଧିକ[7] ହେ

ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ପର ଧାର୍ମିକ ବିବେକ ହେ[5]

ମୋର ଗର୍ଭ ବେନି ମାସଟି ରସିକ ହେ[6] ॥୬॥

ବହୁତ ପ୍ରବୋଧ କରି[8] ଅର୍ଜୁନ ତହୁଂ ବାହାର

ଧର୍ମସୁତ ପାଶେ ପରବେଶ

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[9] ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଧର୍ମ ପତି

ବନେ[10] ଗମିଲେ ତେଜଣ ସେ କାଞ୍ଚୀଦେଶ ହେ[11]

ଶୁଣ ସୁଜନେ, ତହୁଂ ବହୁ ଦୂର କଲେ ସେ[12] ଗମନ ହେ[13]

ତୀର୍ଥ ଦେଖିଲେ ତହିଁ କରନ୍ତି ସ୍ନାହାନ[14] ହେ

କାହିଁ ଫଳ ମୂଳ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ହେ[15] ॥୭॥

---

୧ । ଖ. ସର୍ବଲେଖ ବନବାସ ଏଥୁ ହୋଇବୁଂ
ଗ ଘ. ସାରଲେଖ ବନବାସ ଏଥି ହୋଇବୁ
୨ । ଖ. ସ୍ନାନ ଯେ କରିବୁଂ
ଗ. କରିବୁ
ଘ. ନାନା ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ କେ କରିବ
୩ । ଖ. ପ୍ରବୋଧ କରି
ଗ ଘ. ପ୍ରବୋଧେ
୪ । ଖ. ଯିବୁ ହେ
୫ । ଖ. ତୁମ୍ଭ ବନ୍ଧୁ ଜ ଧରିବ
ଏକାୟୁ କହେ
ଘ. ତୁମ୍ଭ ବନ୍ଧୁ ଧରିବ ନାଏକ ହେ
୬ । ଗ. ମୋର ଗର୍ଭ ବେନି ମାସଟି
ରସିକ ହେ
୭ । ଖ. କେଉଁ ମୁହଁବ ମୋ
ପ୍ରାଣ ହେଉ ଧିକ ହେ
ଘ. ପ୍ରାଣ ନାୟକ ମୋର
ଗର୍ଭେ ବେନୀ ମାସଟୀ ରସିକ ହେ
୮ । ଘ. ବହୁତ ପ୍ରବୋଧ କରି
୯ । ଘ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୁପତୀ
୧୦ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ବନେ
୧୧ । ଗ. କାଞ୍ଚୀଦେଶ ତେଜିଣ ହେ
ଘ. ବନେ ପଶିଲେ ତେଜୀ କାଞ୍ଚି ଦେଶ ହେ
୧୨ । ଖ. ଶୁଣ ସଜନ ବହୁ ଦୂର ସେହୁ କରନ୍ତ
ଘ. ବହୁଦୂର କରନ୍ତୀ ସେ ଗମନ ହେ
୧୩ । ଖ. ଏହି ପାଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ସ୍ନାନ
ଗ. ତୀର୍ଥ ଦେଖିଣ କରନ୍ତ
ସ୍ନାହାନ ହେ
ଘ. ଧାଉଁଟି ନାହିଁ
୧୫ । ଘ. କରନ୍ତୀ ସେ ଭୋଜନ ହେ

ହନେ ଶ୍ରୀହରି[1] ଭେଟିଲେ ବଶିଷ୍ଠ ଋଷି ଦେଖିଲେ[2]
ଶୁଣ ଏବେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[3] ଚରିତ ହେ
ଋକ୍ଷ କପି ମନ୍ତ୍ରୀବର ଶୁଷେଣ ନାମ ତାହାର[4]
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଖିଥିଲେ ଏ ପର୍ବତ ହେ[5]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ, ଏଥିରେ କଣବା[6] ତାହାକୁ ରାଜନ[7] ହେ
ଶୁଣି ଶୁଷେଣ ସାରସ କଲେ ମନ ହେ
ନାମ ଧରଣ ତେଜଲେ ସେ[8] ଜୀବନ ହେ ॥୮॥

କେତେହନେ ଦାଶରଥି ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ ଆସି[9]
ଏଥି[10] ରାଜ ଅଭିଷେକ ବଧି[11] ଯେନ
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଶୁଷେଣ ଆଣ ବୋଇଲେ[12]
ଶୁଣିକରି ଗଲେ ସେ[13] ପାବେନ ହେ
ତର୍ଜ୍ଜି ମିଳଲେ, ହନୁ ଦେଖନ୍ତି ଶୁଷେଣ ନାଶ ଗଲେ ହେ
ଗିରି ଖୋଳ[14] ତାହାକୁ ଶୁଆଇଲେ ହେ
ମଲ୍ଲୀ କୁସୁମ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଯୋଡ଼ାଇଲେ ହେ ॥୯॥

---

୧ । ଘ. ବନେ ଶ୍ରୀଗିରି
୨ । ଘ. କହିଲେ
୩ । ଗ. ଅପୂର୍ବ
ଘ. ସୁନ୍ଦର
୪ । ଘ. ତାଙ୍କର
୫ । ଘ. ଏ ପ୍ରବତେ ହେ
୬ । ଖ. ଏଥି କରିବାକୁ
୭ । ଘ. ଏଥି କରିବାକୁ ରାଘନ ହେ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ରାମନାମ ଧରି ତେଜିଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଏଥି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସର୍ବ
୧୨ । ସୁଷେଣଙ୍କୁ ଆଣ ଭଲେ
ଘ. ସୁଷେଣଙ୍କୁ ଆଣ ବୋଲେ
୧୩ । ଖ. ତହୁଂ ଗଲେ
ଗ. ଗଲେ ତହିଁ
ଘ. ଗଲେ ତହୁଂ
୧୪ । ଗ ଘ: 'ତହିଁ' ଅଧିକ

କୃଷ୍ଣ ମୃଗଛାଲ ଆଣି[୧]　　　ତଥି ଘରେ[୨] ଦେଲେ ପୁଣି

ପାଲଟି ଜଣାନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ[୩]

ଭରଥେ ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ[୪]　　　ସେ ସ୍ଥଳେ ଭଜଏ କଲେ

କାହିଁ ଅଛି[୫] ବୋଲି ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ହନୁକୁ ହେ

କହେ ମାରୁତ, ସେଠାରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି ତାହାଙ୍କୁ ପୋତ ହେ[୬]

ଶୁଣିକରି ତତ୍କ୍ଷଣ ଉଠି ସୀତାପତି[୭] ହେ

ଛାଲ ଫୁଲ ତତ୍କ୍ଷଣ କାଢ଼ିଲେ ତତ୍ତ୍ୱ ହେ ॥୧୦॥

ଦେଖିଲେ ରଘୁନନ୍ଦନ　　　ପାତାଳ ଫୁଟି ବଦନ[୮]

ମର୍କଟରେ ଲଙ୍ଗେଳ ହୋଇଛି

ହରଷ ହୋଇ ଅନେକ　　　ତର୍ପ୍ପଣ କଲେ ଅଭିଷେକ[୯]

ତାଙ୍କ ମଲ୍ଲିକା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଦ ଅଛି[୧୦] ହେ

ରଘୁ ତିଳକ,[୧୧] ଏଥି ଖୋଳାଇଲେ ପୁଷ୍କରଣୀ ଏକ

ଆପେ ଲଗାଇଲେ[୧୨] ଏ ଆରାମ ଯାକ

ଦେଖ ଦେଉଛନ୍ତି ଫଳ ଦାୟକ[୧୩] ॥୧୧॥

୧। ଗ. କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ପୁଣି
ଘ. କୃଷ୍ଣାଜିନ ଛାଲ ଆଣି
୨। ଖ ଗ ଘ. ତଥିପରେ
୩। ଘ. ପାଲଟିଣ ଜଣାନ୍ତି ରାମଙ୍କୁ
୪। ଘ: ଭର ଶ୍ରୀରାମ ଗଲେ
୫। ଖ ଗ. କାହିଁ ଅଛ
ଘ. କାହିଁ ଅଛନ୍ତି
୬। ଘ. ତାଙ୍କୁ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛ ପୋତା ହେ
୭। ଘ. ଶୁଣିକରି ଉଠି ତକ୍ଷଣ ସୀତାପତି ହେ
୮। ଘ. ପାତାଳ ଫୁଟି ବଦନ
୯। ଘ: ଅଭିଷେକ
୧୦। ଖ. ତାଙ୍କ ମଲ୍ଲିକା ଅର୍ଜୁନ ପଦବାନ୍ଧି
ହେ
ଘ ତାଙ୍କ ମଲ୍ଲିକା ଅର୍ଜୁନ ପଦ ବାନ୍ଧିଲେ
ହେ
୧୧। ଖ ଗ. ରଘୁ ତିଳେକ
ଘ. ରଘୁନାଏକ
୧୨। ଖ. ଲଗାଇଣ ଅଛନ୍ତି
ଘ. ଲଗାଇଛନ୍ତି
୧୩। ଗ. ଲଗାଇଛନ୍ତି ସେ ଆରାମ ଜାକ ହେ
ଦେଖ ହୁଅନ୍ତି ଫଳ ଦାୟକ ହେ
ଘ. ଦେଖ ହୁଅନ୍ତି ଫଳ ଦାଏକ ହେ

ଏଥିରେ ଆମ୍ଭେ ରହିବା ସୁଖେଣ ଦିନ[1] ହରିବା
ଦେଖିବା ଯାଇ ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନ[2]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[3] ଦର୍ଶନ ଯାଇ କରନ୍ତି
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ରହିଲେ ସେହି ବନ ହେ[4]
ପଣ୍ଡୁ ନନ୍ଦନ, ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ତହିଁ ରଚିଲେ[5] ବନ୍ଦନ ସେ
ଋଷିଙ୍କ ମଡ଼ିଆଁ[6] ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସେ
ଦିବ୍ୟଫଳମାନ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ହେ[7] ॥୧୨॥
ଗଲା ତହିଁ କେତେଦିନ ମିଳିଲେ ମଧୁସୂଦନ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି
ସେ ପାଣ୍ଡବ ଗୁରୁଜଣ[8] ପୂଜିଲେ କୃଷ୍ଣ ଚରଣ[9]
ଧର୍ମସୁତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି ହେ
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ, କେଉଁଠାରୁ ଏଥିକୁ କଲ ଗମନ ହେ[10]
ଆମ୍ଭ ଆଗେ କହିବା ଦେଇ[11] ବଦନ ହେ[12]
ଶୁଣି ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଗବାନ ହେ ॥୧୩॥

୧। ଖ. ସୁଖେ ଦିନ ହରିବା
୨। ମଲ୍ଲିକାର୍ଜୁନ
୩। ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୪। ଘ. ସେହିବନ ହେ
୫। ଖ ଗ. ରଖିଲେ
ଘ. ପୂର୍ଣ୍ଣସାଳା ତହିଁ ରହିଲେ
୬। ଘ. ଋଷି ମାନଙ୍କ ମଢ଼ୀଆ
୭। 'କ ଓ ଘ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୮। ଖ ଘ. ପାଣ୍ଡୁଜଣ
୯। ଘ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ
୧୦। ଘ. କଲ ଗମନ ଏଥିକୁ ହେ
୧୧। ଖ. କହିବା ହଇ
ଘ. କହିବା ଭେଦ
୧୨। ଗ. ଏ ପାଦଟି ନାହିଁ

ସୁମଣ୍ଡଳେ ବ୍ୟୋମକେଶ ପାଇଥିଲୁ କପିଳାସ[୧]
ଶ୍ରବଣା ନାମେଣ[୨] ଦୈତ୍ୟ ସାର ହେ
ମହାପ୍ରତାପୀ ଅସୁର କଲା ଅସଂଖ୍ୟ[୩] ସମର
ଆମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ହାରିଗଲୁ[୪] ହରହର ହେ

ଧର୍ମକୁମର, ଜାଣଇ ସେ ନାନା ପ୍ରକାରେ ସମର ହେ
ପାଇଥିଲା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଠାରୁ ବର
ପାଇ କହିଲୁ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କାର ଆଗର ହେ[୫] ॥୧୪॥
ଆମ୍ଭ ବୋଲେ କର୍ଣ୍ଣ ଗଲା ଅସୁରକୁ ଓଗାଳିଲା
ବେଳକାନେ ପଡ଼ିଲା ସମର[୬]
ଦେଖି ଦୈତ୍ୟ[୭] କୋପ କଲା ବ୍ରହ୍ମ ଶକତ ମାଇଲା
ବାଣ ମୋହଗଲା ରାଧାର[୮] କୁମର ହେ
ଦୈତ୍ୟ ଚଳିଲା, ଯାଇ ଆପଣା ଭୁବନରେ[୯] ମିଳିଲା ହେ[୧୦]
ପୁଣ ରାବ ପାର୍ଥି ରବ ଛଦେ[୧୧] ହେଲା ହେ
ବଡ଼ ବଳର ଦନୁଜ[୧୨] ମନେ କଲା ହେ[୧୩] ॥୧୫॥

---

୧ । ଘ. ଜଳାଳସ
୨ । ଖ. ନାମରେ
ଗ. ପ୍ରବଣା ନାମେଣ
ଘ. ପବଣା ନାମରେ
୩ । ଖ. ଅପାର
୪ । ଘ. ଆମ୍ଭେ ତାହାକୁ ହାରିଲେ
୫ । ଖ ଗ. ବଳେ ନ ଜିଣିଲେ । ମୁରାରିଙ୍କୁ କର୍ଣ୍ଣ ପଚାରିଥିଲ
ଦୈତ୍ୟ କଥା ବେଗେ କହେ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ହେ
ଦ୍ରୁପଦୀ କୁମାର ବୋଲେ, ଆମ୍ଭେ ବୋଲନ୍ତେରେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଅନେକ ସମର କଲା ସାର
୭ । ଗ. ଅସୁର
୮ । ଖ. ରାଧିକା
ଗ. ମୋହ ହୋଇଲା ରାଧିକା
ଘ. ରାଧେୟ
୯ । ଖ. ଭୁବନରେ
ଗ ଘ. ଭୁବନେ
୧୦ । ଖ. ଶତ୍ରୁ ମଲା ବୋଲି ମନରେ
ଭାଳିଲା ହେ (ଅଧିକ ପାଠ)
୧୧ । ଗ. ପାଣ୍ଡୁ ଛଦେ ହେଲା
୧୨ । ଗ. ନିହୁଳ ବଳର ଦୈତ୍ୟ
୧୩ । ଘ. ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ

ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ କର୍ଣ୍ଣ   ଯୁଗଳରେ ସୁଶୋଭନ[୧]
ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ ଅମୃତ ଝରନ୍ତି
ପଶିଲା ତାର କୁଣ୍ଡରେ   ଚେତନା ହେଲା ପିଣ୍ଡରେ
ତତକ୍ଷଣେ ଉଠି କର୍ଣ୍ଣ ଉଭା[୨] ହେଲା ହେ
ତାକୁ ଦେଖିଲୁ, ଆମ୍ଭେ ହରହର ଆଗରେ ମିଳିଲୁଁ[୩] ହେ
ମାନବାଣ ଭୁଜବାଣ ତାକୁ ଦେଲୁ ହେ
କର୍ଣ୍ଣଠାରୁ ବହୁତ ପୂଜା ପାଇଲୁ ହେ[୪] ॥୧୬॥
କର୍ଣ୍ଣ ମୋହ ଗଲାବେଳେ   ବସି ରହିଲୁଁ[୫] ସକଳେ
ବେଣଶର ଦେହୁଁ[୬] ଜାତ କଲୁଁ
ଏ ଶରେ[୭] ଦୈତ୍ୟଙ୍କୁ ମାର   କହୁଁ ମିଳିଲା ଅସୁର
ତାକୁ ଦେଖି ବେଣ ଅନ୍ତର ହୋଇଲୁ ହେ
ଦୈତ୍ୟ ଯୁଝିଲା, କର୍ଣ୍ଣ ଅସଂଖ୍ୟ[୮] ସମର ତହିଁ କଲା ହେ[୯]
ଦୈତ୍ୟ ଛିନଖଣ୍ଡ ହୋଇଣ[୧୦] ପଡ଼ିଲା ହେ
ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ ରଡ଼ଏ ଛାଡ଼ିଲା ହେ[୧୧] ॥୧୭॥

---

୧ । ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଳେ ଶୋଭନ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗରେ ଶୋଭନ
୨ । ଖ. ହେଲ (ଅଧିକ)
ଗ. ହୋଇଲା ଅଧିକ
୩ । ଖ ଗ. ତା ଆଗେ ମିଳିଲୁଁ
ଘ. ହରହର ଆଗେ ମିଳିଲୁ
୪ । ଘ. କର୍ଣ୍ଣଠାରେ ବହୁତ ପୂଜା ପାଇଲୁ
୫ । ଖ ଘ. ରହିଲୁ
ଗ. ଜିବାବେଳେ ରହିଲୁ
୬ । ଖ. ବେଣୀ
ଗ. "ଶର ଦେହୁଁ" ନାହିଁ
ଘ. ବେଣୀ ସର ବେଣୀ ଜାତକଲୁ
୭ । କ ଗ. ସରେ
୮ । ଖ. ଅପଷ
୯ । 'କ' ପୋଥିର ୧୭ ପଦର ଶେଷ
ଦୁଇପାଦ ପୂର୍ବରୁ 'ଖ' ପୋଥିରେ
ଗ. ଏକାବେଳେ ବେଣୀ ଶର ପ୍ରହାରିଲା ହେ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୦ । ଗ. ହୋଇ ତଳେ
ଘ. ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ହେ
୧୧ । ଖ ଗ. ଶେଷ ପାଦଟି ନାହିଁ

ଦେଖି ଆମ୍ଭେ ତୋଷ ହେଲୁ   କର୍ଣ୍ଣ ଛାମୁରେ ମିଳିଲୁଁ[1]
ବୋଇଲୁ ହେ କର୍ଣ୍ଣ ମାଗବର
ବସ୍ତ୍ର ରୂପେ ମୂର୍ତ୍ତି କଲ   ଶିରରେ କର[2] ଯୋଡ଼ିଲ
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲା ବଞ୍ଚ ଏ ବେନି ଶର[3] ହେ
ବାଣୀ ତାହାର, ଶୁଣି ବେନି ଜନ[4] କହିଲୁଁ[5] ଭଲ ହେ
କେବା ହରିନେବ ହରିହର ଶର ହେ[6]
ତାହାକୁ ଜଣନ୍ତା ନୋହିବ[7] ତ୍ରିପୁର ହେ ॥୧୮॥

ଚାରି ତାର ବେନି ଜାନୁ   ଶର ରଖେ ଭାନୁ ସୂନୁ[8]
ସେଠାରୁ ଅଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ଚଳି
ଶୁଣି କହିଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଅଷ୍ଟପ୍ରୁ ହୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣ
ତୁମ୍ଭେ ହରିହର କଲ ଏହା ଭଲ ହେ
ଇନ୍ଦ୍ର ଛାମୁରେ, ବର ମାଗିଅଛି ମୁଁ ହିଁ ତ ପୂର୍ବରେ[9] ହେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ନିବାତକୁ ମାରିବା ବେଳରେ ହେ[10]
ପିତା ଅବଶ୍ୟ[11] ଯିବଟି କର୍ଣ୍ଣପୁରେ ହେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଖ. କହିଲୁଁ
୨ । ଘ. ରୂପେ ତୃପ୍ତି କଲ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ିଲ
୩ । କ ଖ. ଶର
୪ । ଖ. ବେନିଜଣେ
୫ । ଘ. କରେ
୬ । ଗ. ସେନାଜିବ ଶର ହେ
ଘ. ସେନାଜିବ ବେନି ଶର ହେ
୭ । ଗ. ତାକୁ ଜଣନ୍ତା ନାହିଁ
ଘ. ତାକୁ ଜଣନ୍ତା ନୋହିବ
୮ । ଖ ଘ. ଶର ରଖେ ରବି ସୁତ
ଗ. ରବି ସୁନୁ
୯ । ଘ. ମୁଁ ପୂର୍ବରେ ହେ
୧୦ । ଘ. ନିବାତ ଦୈତ୍ୟକୁ ମାରିଣ
୧୧ । ଗ ଘ. ଅବଶ୍ୟ

ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ ବେନ   ଅଭେଦ କବଚମଣି[1]
ବଜ୍ର ଛଳରେ[2] ସେ ଆଣିଦେବ
ତୁମ୍ଭେ କଲ ପୁରୁଷାର୍ଥ   ହୋଇଲା ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥ[3]
ଆଉ କେଉଁ ବୀର କର୍ଣ୍ଣକୁ ଜିଣିବ[4] ହେ
ପଦ୍ମଲୋଚନ, ଏହା ଶୁଣି ବିରସ ହୋଇଲା ମନ ହେ
ଶୁଣି ତାହାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଭଗବାନ ହେ
ଆମ୍ଭେ କରାଇବା ତାହାକୁ ନିଧନ[5] ହେ ॥୨୦॥

ଆମ୍ଭେ ଅଙ୍ଗ ଦେଶ ଯିବୁଁ   ତାହାର ସତ୍ୟ ବୁଝିବୁଁ[6]
ବାସବ ଆଣିଲେ[7] ଦେବଶକ୍ତି
ସେ ପ୍ରକାରେ ବେନ ଶର[8]   ଆଣିମା ହେ ବୀରବର
ଏବେ ଶୋଚନା ତ ନ କର ଚିତ୍ତକି[9] ହେ
ନନ୍ଦ କୁମର, ଏତେ କହି ସେଠାରୁ[10] ହେଲେ ଅନ୍ତର ହେ
ଯାଇ ପରବେଶ କର୍ଣ୍ଣର ମନ୍ଦିର ହେ[11]
ଏଣୁ ଚିନ୍ତା ଅହର୍ନିଶି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ହେ[12] ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. କପଟ
୨ । ଖ ଗ. ବଜ୍ର ଛଳେଣ
ଘ. ବଜ୍ର ଛଳେଣି
୩ । ଖ. କଲୁ ପୁରୁଷାର୍ଥ ସକଳ ହେଲା ବ୍ୟର୍ଥ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଜିଣିମ
୫ । ଖ. ପୁଣି କହନ୍ତି ମନ ମୋହନ ହେ
କିଛି ଚିନ୍ତା ତୁ ନ କର ଅର୍ଜୁନ ହେ
ଗ. ପୁଣି କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମନମୋହନ ହେ
ଆମ୍ଭେ କରାଇବା ତାହାଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ ହେ
ଘ. ପୁଣି ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ମନମୋହନ ହେ
କିଛି ଚିନ୍ତା ତୁ ନକର ଅର୍ଜୁନ ହେ
୬ । ଖ. ବୁଝିବୁଁ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣର ସତ୍ୟ ବୁଝିବୁ
୭ । ଘ. ମାଗିଲେ
୮ । ଖ. ଏ ପ୍ରକାରେ ବେନି ଶର
୯ । ଖ. ତୁମ୍ଭ କହିଁ ହେ
ଘ. ଶୋଚନା ତୁ ନ କର
୧୦ । ଗ. ହୋଇଲେ
ଘ. କହିକରି ହୋଇଲେ
୧୧ । ଘ. ପରବେଶ କର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର ସେ
୧୨ । ଘ. ଅହର୍ନିଶି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ସେ

ଷଷ୍ଠଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚୋଡଖଣ୍ଟିଆରୀ[1]

ବିପ୍ର ରୂପେ ନରହରି　　　　ବସନ ଛିନ୍ନ କନ୍ଥ କରି
କରେ କୁଶ ବଟୁ ଚମ୍ପାପାଣି ଘେନି କନ୍ଧେ ପବିତ ଉତ୍ତରୀ[2]
　　କପଟେ ହରି[3] ॥୧॥
ଦ୍ୱାଦଶ ଚିତା ଭୂଷଣ　　　　ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳା ଗଳେଣ
କର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାରେ ମିଳି ବେଦ ଧ୍ୱନି କଲେ ଆପଣେ ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ
　　ଦିବ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥୨॥
କର୍ଣ୍ଣ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣିଲେ[4]　　　　ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଗେ ମିଳିଲେ[5]
ନମସ୍କାର କରି ବିନମ୍ର ହୋଇଣ ସେ ବିପ୍ର ପାଦ ଧୋଇଲେ[6]
　　ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[7] ॥୩॥
ବସାଇ ଦିବ୍ୟ ଆସନ　　　　ବେନିକର ଯୋଡ଼ି କର୍ଣ୍ଣ
ଜଣାଇଲେ ଦାନବେଳ ଗଡ଼ିଗଲା[8] କାଲି ଦେବି ବହୁଧନ
　　ତୋଷିବି ମନ ॥୪॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି　　　　ଧନେ ନାହିଁ ଆମ୍ଭମତି
ଅମୃତ[9] ଭୋଜନ ଦେବ ହେ ରାଜନ ମୁଁ ବଡ଼ କ୍ଷୁଧା ଆରତି
　　କମ୍ପଇ ଗାତ୍ର[10] ॥୫॥
କହନ୍ତି ଅଙ୍ଗ ରାଜନ　　　　ଦେବି ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ
ବିପ୍ର ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କଲେ ତୁ ଯିମା ମାଗିବୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କର୍ଣ୍ଣ[11]
　　ଯହିଁକି ମନ[12] ॥୬॥

୧। ଘ. ରାଗ ଭୂଟୀଆର ତୋଡ଼ି
୨। ଖ ଗ. ଉତୁରି
　ଘ. ପଇତା ଉତୁରି
୩। ଖ. କପଟ କରି
　ଘ. କପଟ ହରି
୪। ଗ. ଶୁଝିଲ
　ଘ. ଶୁଣିଲ
୫। ଗ ଘ. ମିଳିଲ
୬। ଘ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଦ ଧୋଇଲ
୭। ଘ. ସନ୍ତୋଷ ହେଲ
୮। ଖ. ଜଣାଇଂ ଦାନ ବେଳ ଆଜ ସରିଲ
　ଗ ଘ. ଜଣାଇ ଦାନବେଳ ଆଜ ବହିଲ
୯। ଗ ଘ. ଅପୂର୍ବ
୧୦। ଖ. ମତ
　ଘ. ତୋଷ ମୋ ମତ
୧୧। ଗ. ଯହିଁକି ମନ
୧୨। ଗ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କର୍ଣ୍ଣ

କର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚରିଲେ ବିପ୍ର ଧର୍ମ[1] ସାକ୍ଷୀ କଲେ
ନୃସିଂହ ଉପାସିକ ଆମ୍ଭେ ସନ୍ତୋଷ କେବଳ ମାଂସ ଖାଇଲେ[2]
ତୁ ସତ୍ୟ କଲେ[3] ॥୭॥
ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେସନ[4] ଆପଣେ ମାର ରାଜନ
ସେ ମାଂସ ତୋ ନାରୀ ରନ୍ଧନ କରିବ[5] ଆମ୍ଭେ କରିବୁ ଭୋଜନ
ସନ୍ତୋଷ ମନ ॥୮॥
ଶୁଣି କରି[6] କର୍ଣ୍ଣ ଗଲେ ରାଣୀ ଗୃହରେ କହିଲେ[7]
ସତ୍ୟ କରାଇଣ ବିପ୍ରବର ମୋତେ ବୃଷକେସନ[8] ମାଗିଲେ
ସଙ୍କଟ ଦେଲେ[9] ॥୯॥
ମୋହୋର ଏକ ନନ୍ଦନ କେମନ୍ତେ କରିବ ବଧନ
ନୋହିଲେ ସେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ[10] ହୋଇଅଛୁ ରାଣୀ କହିଲେ ବଚନ
ନୃପ ଶମନ ॥୧୦॥
ସତ୍ୟେ ଅନନ୍ତ ଧରଣୀ ଶିରେ ବହିଛନ୍ତି ଆଣି[11]
ସତ୍ୟେ ଦିବାକର ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦୟ ହୋଏ ଦିବସ ରଜନୀ[12]
ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ[13] ପୁଣି ॥୧୧॥
ମାର ବୃଷକେସନକୁ[14] ଭୋଜନ ଦିଅ ବିପ୍ରଙ୍କୁ
ତୁମ୍ଭେ ଆମ୍ଭେ ପ୍ରୟାଗରେ ଝାସ ଦେବା ନ ଭାଳ ଆଉ ମନକୁ
ରଖ ସତ୍ୟକୁ ॥୧୨॥

---

୧ । ଗ. 'ଧର୍ମ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଖ. ରୁଧିର ମାଂଶ ପାଇଲେ
ଘ. ଉପାସୀକ ମୁହିଂ ସନ୍ତୋସ
ରୁଧିର ମଂସ ପାଇଲେ
୩ । ଘ. ରୁ ସତ୍ୟ ଦେଲେ
୪ । ଖ ଗ. ବୃଶିକେଶନ
ଘ. ବୃର୍ସା କେହନ
୫ । ଖ ଗ ଘ. କରିବ
୬ । ଖ. କହିଂ
୭ । ଘ. କର୍ଣ୍ଣ କହିଂ ଗଲ ଟ୍ରଣି ଗ୍ରୁମୁରେ
କହିଲ
୮ । ଗ. ବୃସିକେସନ
ଘ. ବୃସିକେସନ ମାଗିଲ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ହେଲ
୧୦ । ଘ. ନୋହିବ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ
୧୧ । ଖ. ପୁଣି
୧୨ । ଖ ଘ. ଉଦଏ ଥିଲେ ନ ଲଢେ ଧରଣୀ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ସତ୍ୟରେ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ବାସିକେଶନକୁ

ବୃଷକେତନ[1] ଆଇଲେ   ରାଜାରାଣୀ ଶୋକ କଲେ
ପିତା ମାତାଙ୍କର ଚରଣେ ଓଳଗି କୁମର ତାଙ୍କୁ ପୃଚ୍ଛିଲେ
ସବୁ[2] ଶୁଣିଲେ ॥୧୩॥

କହଇ ବୃଷକେତନ[3]   ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେବ[4] ଭୋଜନ
ପିତା ମାତାଙ୍କର ସତ୍ୟ ମୁଁ[5] ରଖିବି ଧନ୍ୟ ମୋହୋର ଜୀବନ
ନୃପ ନନ୍ଦନ ॥୧୪॥

ଆସ ଆସ ହେ ପିତୁର   ଖଡ଼ଗେ ଛେଦ ମୋ ଶିର
ପୁଣ ତୁମ୍ଭର କି କୁମର ନୋହିବ ତୋଷ କଲେ[6] ବିପ୍ରବର[7]
ଶୋକ ନ କର ॥୧୫॥

ଖଡ଼ଗ ଧରିଣ କର୍ଣ୍ଣ   ସଙ୍ଗରେ ବୃଷକେତନ[8]
ବିପ୍ରଙ୍କ ସମୀପେ ଦେଇଣ ବୋଲନ୍ତି ମାରିଣ କର ଭୋଜନ[9]
ମୋର ନନ୍ଦନ ॥୧୬॥

ଶୁଣି କହେ ଦ୍ୱିଜବର   ତୁମ୍ଭେ ଛେଦ ପୁତ୍ର ଶିର
ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲେଟି ବାହୁଡ଼ିଣ ଯିବି[10] ଥାଉ ତୁମ୍ଭର କୁମର
ହେ ନୃପବର[11] ॥୧୭॥

ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲଇ ପିତା[12]   ତୁମର ଇଷ୍ଟ ଦେବତା
ବୃଷକେତନ ବୋଲେ ରାଧା ମାଧବ ସେ ସିନା ଇଷ୍ଟ ଦେବତା[13]
ମାର ହେ ପିତା ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ବୃଷିକେତନ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ସବୁ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ବୃଷୀକେତନ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ହେବ
୫ । ଗ ଘ. ସତ୍ୟକୁ
୬ । ଖ. ନନ୍ଦନ ନୋହିବ ତୋଷକର
ଗ. ବିପ୍ରସତ୍ୟ
ଘ. କି ତୁମ୍ଭର ନନ୍ଦନ ନୋହିବ ତୋଷକର
୭ । ଗ. ରକ୍ଷାକର
୮ । ଖ ଗ ଘ. ସେନାଣ ବୃଷିକେତନ
୯ । ଗ. ବିପ୍ରଙ୍କୁ ସମର୍ପି ବୋଲନ୍ତି ମାରିଣ କର ଏହାକୁ ଭୋଜନ
ଘ. ବିପ୍ରଙ୍କୁ ସମର୍ପି ବୋଲନ୍ତି ମାରିଣ ଏହାକୁ କର ଭୋଜନ
୧୦ । ଘ. ସତ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲେ ବାହୁଡ଼ି ମୁଁ ଯିବି
୧୧ । ଖ. ବୀରବର
୧୨ । ଘ. ବୋଲନ୍ତି ପିତା
୧୩ । ଖ. ବୃଷିକେତନ ବୋଲେ ରାଧାବଲ୍ଲଭ
ସିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା
ଗ. ବୃଷିକେତନ ବୋଲେ ରାଧା ମାଧବ
ସେ ସିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା
ଘ. ବୃଷୀକେତନ ବୋଲେ ରାଧାବଲ୍ଲଭ
ସେ ସିନା ମୋ ଜୀବ ଦାତା

କର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡିଗ ଧରଣ ଲୁମର କର୍ଣ୍ଣେ ମାରଣ
ବଶୁକେସନ[୧] ବେନଖଣ୍ଡ ହୋଇଣ ପଡ଼ନ୍ତି ଭୂମି ଛନେଣ[୨]
ଗଲା ତା ପ୍ରାଣ ॥୧୯॥
ଦେଖିଣ ବିପ୍ର କହନ୍ତି ଜଅ ତୋର ଗ୍ରାଣୀ କନ୍ତ
ଏ ମାଂସ କାଟି ରନ୍ଧନ କରଦେବ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଆମ୍ଭେ[୩] ତତ୍ତତ
ଅଟେ ନୃପତ ॥୨୦॥
ସେଠାରୁ ଗଲେ ଗ୍ରଧେବ[୪] ଯେକଣ ପୁତ୍ରର ଶବ
ଗ୍ରାଣୀ ଆଗେ ଦେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି[୫] ଏ ମାଂସ ରାନ୍ଧିଣ ଦେବ
ବିପ୍ର ଭୁଞ୍ଜିବ[୬] ॥୨୧॥
ଦେଖି[୭] ଗ୍ରାଣୀ ମାଂସ ନେଲେ ତଳ ପ୍ରମାଣ କାଟିଲେ[୮]
ବିପ୍ର ଗଲେ[୯] ପଛେ ଗ୍ରୋଦନ କରନ୍ତି ପୁତ୍ର ମସ୍ତକ ରଖିଲେ
ବିସ୍ମୃର କଲେ ॥୨୨॥
ଷଡରସ ପ୍ରକାରେଣ ସେ ମାଂସ କଲ ରନ୍ଧନ[୧୦]
ଜଳ ଯେନ ବିପ୍ର ପାଦ ଧୋଇ କହେ ବସ ଏଣୁ ଠାବରେଣ
ଦଦ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥୨୩॥
ବିପ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଗ୍ରଜନ ହେଉଛ ତ ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ
ଦେହରୁ ଯାଉ ଅଟଇ ନା ମସ୍ତକ ଗ୍ରାଣୀ ନ କଲେ ରନ୍ଧନ
ଜାଣିଲ ମନ ॥୨୪॥

୧। ଖ ଗ ଘ: ବର୍ଣକେସନ
୨। ଖ ଗ ଘ. ସେ ଭୂମିରେଣ
୩। ଖ ଗ ଘ. କାଟିଣ ରନ୍ଧନ କରଣ ଆମ୍ଭକୁ ଦିଅ
୪। ଖ ଘ. ଗଲେକ ତହୁଂ ଗ୍ରାଧେବ
ଗ. ଗଲେକ ତହିଁ ନୃଧବ
୫। ଘ. ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି କର
୬। ଖ ଗ ଘ. ବକଳସ୍ତବ
୭। ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣି
୮। ଗ ପତ୍ରେ କାଟିଲ
ଘ. ପତ୍ରେ ଛେଦଲେ
୯। ଗ. ବୋଲେ
୧୦। ଖ ଗ ଘ. ସେ ମାଂସକୁ ସିଝାଇଣ

ସେ ମୁଣ୍ଡ ଗୋଟି ଛେଦିବୁ[1]   ପାଚନ କରିଣ ଦିଅ
ତେବେ ସେ[2] ଆମ୍ଭେ କରିବୁ[3] ହେ ଭୋଜନ ସଭିରେ ରାଜନ ଯାଅ[4]
ତୋଷ କରଅ ॥୨୫॥

ଶୁଣି କରି ରାଜା[5] ଗଲେ   ରାଣୀ ଗୃହରେ କହିଲେ
ଶୁଣି କରି ରାଣୀ ମହାଭୟ କରି ମସ୍ତକ ଆଣି ଛେଦିଲେ ହେ
ପାଚିଲ କଲେ ॥୨୬॥

ଦେଖି କରି କର୍ଣ୍ଣ ଗଲେ   ବିପ୍ର ପାଶେ[6] ଜଣାଇଲେ[7]
ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନେ ପାଣି ଠାବ କରି[8] ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ବସାଇଲେ
ହରଷ ହେଲେ ॥୨୭॥

ବିପ୍ର ବୋଲନ୍ତି[9] ହେ କର୍ଣ୍ଣ   ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଠାବେ ବାଢ[10] ଅନ୍ନ
ମାଂସ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଠାବେ ଭୁଲ[11] କରିଦିଅ ତେବେ କରିବା ଭୋଜନ
ହରଷ ମନ ॥୨୮॥

ତୁ ରାଜା ରାଣୀ ସହିତେ   ଭୁଞ୍ଜିବ[12] ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ
ତେବେ ତୋର ଚରିତ[13] ନିର୍ମଳ ଜାଣିମା ଆମ୍ଭେ ସେ ଯିବା ପରତେ[14]
ତୋ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତେ ॥୨୯॥

କହଇ କର୍ଣ୍ଣ[15] ରାଜନ   ବିପ୍ର ମୋ ଦୋଷ ନ ଘେନ
ପୁତ୍ର ମାଂସ ମୁହିଁ କେମନ୍ତେ ଭକ୍ଷିବି ଶୁଣିବେ ତିନି ଭୁବନ[16]
ବିସ୍ମୟ ମନ ॥୩୦॥

---

୧ । ଖ. ଛେଦିବ
୨ । ଙ. ଯେବେ
୩ । ଖ. ଯାଉ କାହିଁ
ଗ. କରିବୁନି
୪ ।ଘ. କରିବୁ ବା ଭୋଜନ ପଞ୍ଚଂଭେରଣ
ଦେଖା ଯାଅ
୫ । ଖଗ ଙ. କର୍ଣ୍ଣ
୬ । ଗ. ଗୃହରେ
ଙ: ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି
୭ । ଗ. କହିଲେ
୮ । ଖ. ତେଣି
ଘ. ଅପୂର୍ବ ଭୁବନେ ଠାବ ଆଣି କରି
୯ । ଖଘ. ବୋଇଲେ
୧୦ । ଖଘ. ବାଢ
୧୧ । ଙ. ଭୁଲ
ଘ. ଭୁଲେ
୧୨ । ଘ. ଭୁଞ୍ଜିବୁ
୧୩ । ଖ. ମନ
୧୪ । ଘ. ଆମ୍ଭେ ଯେ କରୁଂ ପରତେ
୧୫ । ଘ. କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ
୧୬ । କ. ମଧ୍ୟ ଭୁବନ
ଘ. ଜା ସୁନ୍ଦର ତ୍ରିଭୁବନ

ଶୁଣି ବିପ୍ର କଲେ ରୋଷ   ଭରିଛ ଚଣ୍ଡିରେ[1] ବିଷ
ତୁମ୍ଭେ ବେଦଜନ ନ ଭକ୍ଷିଲେ ଆମ୍ଭେ କେମନ୍ତେ କରିବୁ ଗ୍ରାସ
ତୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ॥୩୧॥
କର୍ମା ତୁମ୍ଭ ସତ୍ୟ କଲୁ   ଭୋଜନ ଦେବ[2] ବୋଇଲୁ
ଅକାରଣେ କର୍ମା ପୁତ୍ର ନାଶ କରି[3] ଏବେ ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ ହେଲୁ
ଯାହା କହିଲୁ ॥୩୨॥
ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ କର ଯୋଡ଼   ସେ ବିପ୍ର ଚରଣେ ପଡ଼
ସନମତ କରି ଅନ୍ନ ମାଂସ ଆଣି[4] ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଠାବ କରି ବାଢ଼ି[5]
ଫଣସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ ॥୩୩॥
ବିପ୍ରକୁ ଠାବେ ବସାଇ   କର୍ଣ୍ଣ ଠାବକେ ବସଇ
ରାଣୀ ଠାବକେ ବସି କରି ଅନାଇଂ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ପୁଣ କହଇ
ଠାବେ ରହଇ ॥୩୪॥
ରନ୍ଧି ଝୁର ଧରି[7] କରେ   ରାଣୀ ତୁ ଯାଅଁ ବାହାରେ
ବୃଷକେତନର ନାମ ଧରି ଡ଼ାକ ଦିଅ ଅତି[9] ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରେ[10]
ଅତି ସତ୍ୱରେ ॥୩୫॥
ରାଣୀ କହଇ ବଚନ[11]   ଦଶ ବରଷ ନନ୍ଦନ
ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାଂରେ[12] ଛେଦନ କରି ମାଂସ ମୁହିଁତ କଲା ରନ୍ଧନ[13]
ବୃଷକେତନ[14] ॥୩୬॥

---

୧ । ଖ. ନ ଚଣ୍ଡି
ଘ. ବିପ୍ର କରେ ରୋଷ ଭରିଛୁକ ଚଣ୍ଡି
୨ । ଘ. ଭୋଜନ ଦେବା
୩ । ଗ. କରୁ
ଘ. ପୁତ୍ରକୁ ନାଶ କରି
୪ । ଖ, ସମତ ହେଲୁ
ଗ. ଯାହା ଦେଖିଲୁ
୫ । ଗ. ପାଣି
୬ । ଖ ଘ. ବାଢ଼ୀ
୭ । ଖ. ଯାଦ
ଘ. ଝୁର ଯେମା
୮ । ଗ. ଯେନ
୯ । ଗ. ବୃଷିକେତନ ନାମ ଧରି
ଯିବାର ଡ଼ାକ ଦିଅ
ଘ. ବୃଷିକେଣେ ନାମ ଧରି ବାହାରେ
ଡ଼ାକ ଦିଅ
୧୦ । ଘ. ଉଚ ସ୍ୱରେ
୧୧ । ଘ. କହନ୍ତୀ ବଚନ
୧୨ । ଖ- ଆଗରେ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. କରିଛୁ ମୁହିଁ ରନ୍ଧନ
୧୪ । ଖ ଗ. ବାସୀକେତନ
ଘ. ବୃଷୀକେତନ

ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ନୃପବେ ଯାଅ   ତୋ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଡାକ ଦିଅ
ଶୁଣି କରି ରାଣୀ କାହାର ହୋଇଲେ କେଶ ପକାଇଣ[1] ଲୁହ[2]
ଆକୁଳ ଦେହ ॥୩୭॥

ଆସରେ ବଂଶକେତନ[3]   ମୋହୋର କୁଳ ନନ୍ଦନ[4]
ତୋତେ ନ ଦେଖିଲେ ନଷ୍ଟଏ କୁମର ଗୁଡ଼ିବ ମୋର ଜୀବନ
ସତ୍ୟ ବଚନ ॥୩୮॥

ବେଢ଼ କ ଧରିବେ କାପେ[5]   ତୋହୋର ଶୋକ ସନ୍ତାପେ
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ସେ ବଂଶକେତନ ମିଳଣ[6] ମାତା ସମୀପେ
ସେହି ସ୍ୱରୂପେ[7] ॥୩୯॥[8]

କରେ ଧରିଅଛି ଖଡ଼ି[9]   ଖଡ଼ି ଧୂଳି ଅଙ୍ଗେ ପଡ଼ି
ଚଟଶାଳରେ[10] ମୁଂ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲି ଶୁଭିଲି ତୁମ୍ଭର ରଡ଼ି
ଅଇଲି ଉଡ଼ି[11] ॥୪୦॥

ଜନ୍ମ ଶୋକ କରୁ ମାତ   ହୋଇଲି କି ଉତପାତ
ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାଏ ମଣି ଆଚମ୍ବିତ[12] ରାଣୀ ପୁଣ ଜ୍ଞାନ ହୋଏ ଜାତ[13]
ଧଇଲେ ସୁତ[14] ॥୪୧॥

କାଖେ ନେଇ ବସାଇଲେ   ହୃଦେ ଭିଡ଼ି ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ
ପିତାର ଛାମୁକୁ ନଅଲେ ପୁତ୍ରକୁ ଅନ୍ନ ମାଂସ କେଣେ ଗଲେ
କଣ୍ଠ ଦେଖିଲେ ॥୪୨॥

---

୧ । କ. କେଶେ ଥନ ଥନ ଲୁହ
ଘ. କେଶ ପକାଇ ଣୀ ଲୁହ
୨ । ଗ. ଲୁଅ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ବଂଶକେତନ
୪ । ଘ. ମୋତ କୁଳ ନନ୍ଦନ
୫ । ଘ. ଦେହ ଧରିବେ କାପେ
୬ । ଖ. ଏମନ୍ତ ସେ ବଂଶକେତନ ମିଳିଲେ
ଘ. ସମାନ୍ତ ବଂଶକେତନ ମିଳିଲ
୭ । ଖ ଘ. ସେ ସେହି ରୂପେ
୮ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ୩୯ ପଦଟି ନାହିଁ
୯ । ଖ. କରେ ଧରିଛନ୍ତି ଖଡ଼ି
୧୦ । ଖ ଗ ଘ- ଚଟପାଲୀରେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ସେ ପାଦେ ପଡ଼ି
୧୨ । ଖ. ଚମ୍ପି ଭ୍ରମ
ଗ. ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରାଏ ମଣି ଆଚମ୍ବିତ
ଘ. ସ୍ୱପ୍ନ ପ୍ରାଏ ମଣି ଚମ୍ପି ଭ୍ରମ ରାଣୀ
୧୩ । ଖ. ଯାତ
୧୪ । ଖ. ମାତ
ଘ. ଅଇଲେ ସୁତ

ବପ୍ରକୁ ଶୁଣିଲେ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିଲେ ପଦ୍ମଲୋଚନ
ଖଣ୍ଡଜା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଚକ୍ଷୁଜଳ ଚୁମ୍ବନ କଲେ' ବଦନ
ହରଷ ମନ ।।୪୩।।

ବହୁତ ସ୍ତୁତି' ସେ କଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହେଲେ
ବଇକୁଣ୍ଠ ବରୁ ଆନ ଏ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ହୋଇବ' ବୋଇଲେ
ସେ ବର ଦେଲେ ।।୪୪।।

ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତନ ଆମ୍ଭର ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେହୁଁ ଅମର ହୋଇଣ ଥିବ ଆମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ
ନିଜ ଭୁବନ' ।।୪୫।।

ଗରୁଡଙ୍କୁ ସୁମରିଲେ ବଇନତେୟ' ଆଇଲେ
କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଛଆର ଆପଣେ ଶ୍ରୀହରି ଖଗେଶ୍ୱରେ ବିଜେ କଲେ
ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ ।।୪୬।।

ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ କରଇଛି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ' ଆଶ
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭୁ ମୋର ସଙ୍କଟ ବେଗେ କରିବେ ବିନାଶ
ହେବ ହରଷ' ।।୪୭।।

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ପଚାରିଲେ ଜାଣି'
୨ । ଗ ଘ. ରୁଚି
୩ । ଖ. ଆନସ୍ଥାନକାହିଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲି
ଗ. ଆନସ୍ଥାନନକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ଘ. ଆଦ ଥାନ ନକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲି
୪ । ଘ. ଏହୁ
୫ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ୪୫ ପଦଟି ନାହିଁ
୬ । ଘ. ବଇନେୟସୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ତାହାଙ୍କୁ
୮ । ଖ. କୃପା ପାଧିବାର ଏ ମୋର ସଙ୍କଟ
ହେଲେ କରିବେ ବିନାଶ ସେ ପିତବାସ
ଗ. ଏହି ପ୍ରକାରେଣ ସଙ୍କଟ ମୋହର
କ୍ଷମାକର ପିତବାସ
ହେ ପିତବାସ । ହେବ ହରଷ ।।
ଘ. କୃପାପାରାବାର ଏ ମୋର ସଙ୍କଟ
ହେଲେ କରିବା ବିନାଶ ହେ ପିତବାସ

ସପ୍ତଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ[1]

ହେମନ୍ତ ଋତୁ ଆସିଣ[2] ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା,
ଧନକୁ ନନ୍ଦନ କରି ନଶି ବଢ଼ାଇଲା
ସୁଞ୍ଜଜନେ ହେ, ରେଚକ[3] ତପନ,
ନଶାକର ପ୍ରିୟ ଆଉ ନୋହିଲେକ[4] ଜନ ॥୧॥
କର୍ପୂର[5] ଚନ୍ଦନରୁ ଆଦର ଛଡ଼ାଇଲା
ତଇଳ ତାମ୍ବୁଳ ଆଣି ପ୍ରୀତି[6] ବଢ଼ାଇଲା
ସୁଞ୍ଜଜନେ ହେ, ଉତ୍ତର ଅଞ୍ଚଳ[7]
ଅସହଣ ପବନ ପେଷିଲା[8] ମହୀତଳ ॥୨॥
ସଲିଳ ଅନଳ ପ୍ରାଏ ଚେରେଚ ହୋଇଲା
ବହୁତ ପୂଜା[9] ଅନଳ ଲୋକରେ ପାଇଲା
ସୁଞ୍ଜଜନେ ହେ, କମଳ ଭୁଟିଲା[10]
ବଧୂଲାର ରଙ୍ଗ ଦିନୁଂ ଦିନୁଂ ସେ ଫିଟିଲା[11] ॥୩॥
କେଉଁ ଜନ ଅବଗାହ କରେ ହସ୍ତ ନୀର
ବହୁତ ବସନେ ସର୍ବେ କଲେକ ଆଦର
ସୁଞ୍ଜଜନେ ହେ, କର୍ମସ୍ଥାନ ଜନ
ଜାନୁକରୁ[12] ହୃତାଶନେ କଷ୍ଟେ ନଏ ଦିନ[13] ॥୪॥

---

୧ । ଘ. ରଘୁନାଥ ଚଉତିଶା ବିଳାପ ବୃନ୍ଦାବନ

ଘ. ଉତ୍ତର ଅଚଳ

୨ । ଘ ଘ. ହେମନ୍ତରୁ ଆସି କରି

ଗ. ହେମନ୍ତ ଋତୁ ଆସି

୩ । ଖ. ରେଚେକ

୪ । ଖ. ପ୍ରୀୟୁ ହୋଇଲେକ

ଗ ନୋହିଲର

୫ । ଙ. ସୁବାସ

୬ । ଖ. ତାମ୍ବୋଲେ ନେଇ ପ୍ରୀତ

ଘ. ତାମ୍ବୋଲେ ନେଇ ଅପ୍ରୀତ

ଙ. ରେଚକ ତପନ, ହୃନ୍ଦର କୋଶଳ

ଘ. ସୁର୍ଯ୍ୟଂଜନେ ହେ, ରେଚକ ତପନ

ନୀଶାକର ପ୍ରୀୟ ନୋହିଲେ କମଳ

[ଅଧିକ ପାଠ]

୭ । ଗ. ଉତରକୁ ଚଳ

ଘ ଶୀତ

୮ । ଙ. ବନ୍ଧିଲା

ଗ. ପେଷିଲା

ଘ. ବସ୍ତିଲା

୯ । ଖ. ବହୁତ ରାଗ

ଗ. ବହୁତ ପୂଜା

୧୦ । ଗ. ଫୁଟୀଲା

୧୧ । ଙ. ୩ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ଝ. ଫୁଟିଲା

ଗ. ଫୁଟୀଲା

୨ । ଘ. ଜାନୁଗ୍ରୁ

୧୩ । ଙ ଗ. ପୋଥିରେ ୪ର୍ଥ ପାଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

କହିଁ ଜନ[1] ମନ୍ଦରରେ ଭେଦ ନରେଧିଲ
ନଶାରସ ଉଡ଼ାଇ ବେ ମହାସୁଖୀ ହେଲ[2]
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ, ଆନନ୍ଦେ ଗମିଲେ[3]
ଗଣ୍ଡୁକୀ ନଦୀ ତୀରରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୫॥[4]
ତହିଁ ସ୍ନାନ ସାରଣ[5] ହୋଇଲେ[6] ତୋଷମନ
ତହିଁକ ନକଟେ ଦେଖିଲେ[7] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ[8] ବନ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ[9] ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା କଲେ[10]
ସକଳ ଋଷିଙ୍କି ସେନ ନିଷ୍ଟନ୍ତେ ରହିଲେ ॥୬॥
ସେ ସମଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଋଷି ପରବେଶ
ପୁରଞ୍ଜନ[11] ପଣ୍ଡା ନାମ ତାହାର ପ୍ରକାଶ
ସୁଜ୍ଞଜନେ ହେ, କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ପାଣ୍ଡବ[12]
ଏ ରୂପରେ ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ କେହୁ[13] ଆଣିଦେବ[14] ॥୭॥

---

୧ । କ. ଜନମ
୨ । ଘ. ବେନ ସାଗର ଉଡ଼ାଇ ମହାସୁଖ ହେଲ
୩ । ଖ ଗ. ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ, ଦ୍ରୋପଦର ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଦେଇ ହରେ ଦନ
ଘ. ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ, ଦ୍ରୁପଦର ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଦେଇ ହରେ ଦନ
୪ । କ. ଏ ରୂପେ ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦ-ନନ୍ଦନ
ଆବର ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସର୍ବ ମହାମୁନି
ବହୁ ହରଷେ, ଆନନ୍ଦେ ଗମିଲେ
ଗଣ୍ଡୁକୀ ନଦୀ ତୀରରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୫ । ଖ. କରଣ ସେ
ଗ. କରଣ
ଘ. ତହୁଂ ସ୍ନାନ ସାରଣ
୬ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ସେହୁ
୭ । ଖ ଘ. ରହିଲେ
୮ । ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବେ
୯ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତହିଁ ପାଣ୍ଡବେ
୧୦ । ଗ. ପନସାଳ କଲେ
ଙ. ପୂର୍ଣ୍ଣସାଳା କଲେ
୧୧ । ଖ. ପୁରିଲଞ୍ଜନ
ଗ ଘ. ପୁରଞ୍ଜନ
୧୨ । ଗ. କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ଦେଖିବ
ଘ. କାହିଁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଛନ୍ତି ଦେଖିବ
୧୩ । ଖ ଗ. ମୋତେ
୧୪ । ଘ. ଏ ରୂପରେ ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ ଆଣି ମୋତେ ଦେବ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶକୁନିଙ୍କ[୧] ଏମନ୍ତ କହିଲେ
ପୁରଞ୍ଜନ[୨] ନନ୍ଦନଙ୍କୁ ବନକୁ ପେଷିଲେ
ସୁଜନଜନେ ହେ, ବନେ ଖୋଜନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ[୩]
ଯେଉଁଣ[୪] ମିଳନ୍ତି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସ୍ଥାଣେଣ ॥୮॥
ଦେଖିଣ ଧର୍ମସୁତ ନମସ୍କାର କଲେ
ବସିବାକୁ ମୃଗଛାଲ ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଲେ
ସୁଜନଜନେ ହେ,[୫] ଏ ସମଏ[୬] ଭୀମାସୁର
ଗରୁଡ଼େ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଗଣ୍ଡୁକୀର ତୀରଁ[୭] ॥୯॥
ଦେଖିଲେ ଭୀମ ଗଣ୍ଡୁକୀର ତୀରେ ଖେଳୁଛନ୍ତି[୮]
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଣି[୯] ବାଟି ଗଡ଼ାବନ୍ତି
ସୁଜନଜନେ ହେ[୧୦], ହରି[୧୧] ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ
ପ୍ରେମେ ଜୟ ହେ ଭୀମସେନ ବୋଲି ଘୋଷିଲେ ॥୧୦॥

---

୧ । ଗ, ତାହାଙ୍କୁ ସେ
ଘ, ସଜ୍ଜନ
ଘ, ଏମନ୍ତ ସେ ତାହାଙ୍କୁ
୨ । ଘ, ସୁଲୋଚନ
୩ । ଖ ଘ, ବନେ ଲୋଡ଼ଣ ଅଛନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ
୪ । ଖ ଗ ଘ, ଯୋଡ଼ାଇ
୫ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
୬ । କ, ଏହି ସମଏ ସାଳେ
ଗ, ଏହି ସମଏ ଆସି
ଘ, ଏହି ସମଏ ବାଯଏ
୭ । ଘ, ଗଣ୍ଡକ ତୀରର
୮ । ଗ, ତଟରେ ଖେଳନ୍ତି
ଘ, ତଟରେ ଅଛନ୍ତି
୯ । ଘ, ଯେତେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ, କୃଷ୍ଣ ତାହାଙ୍କୁ
୧୧ । ଗ, ହରି ତାହାଙ୍କୁ
'ଘ' ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ

ଭୀମ ବୋଲେ ଶୁଣ ଦେବ ଏ ବର୍ତ୍ତୁଳ[1] ପଥର
ଠୁକିଲେ ଏଥିରୁ ସୁନା[2] ହୁଅଇ ବାହାର
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ଏ[3] ବଜ୍ରକୀଟ[4] ପୋକ
ସହସ୍ରେ ବରଷେ ଏ କାଟଇ[5] ଶିଳା ଏକ ॥୧୧॥

ତହିଁରେ ମରନ୍ତେ ସେହୁ[6] ହୁଅଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଦଶ ଅବତାର ଶିଳା ବସ୍ତୁର ସମାନ
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ଜଳେ ପକାଇ ବହନ[7]
କଳିଯୁଗେ ଏହାଙ୍କୁ ପୂଜିବେ ନେଇ ଜନ[8] ॥୧୨॥

ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଣି ପାଣିରେ[9] ପକାଇ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ[10] କଲେ ଯାଇ
ଧର୍ମସୁତ ସେ[11] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଆଣି ପାଶେ ବସାଇଲେ ॥୧୩॥

ଦିବସ ଅଷ୍ଟମ ଭାଗ ହୋଇଲାକ ବେଳ
ସକଳ ଋଷିଙ୍କି ଆଣି[13] ଦେଲେ ଫଳମୂଳ
ପୁରଞ୍ଜନଙ୍କୁ[14], ଏ ବିଧିରେ[15] ଦେଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଋଷି ସେହୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ[16] ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ବର୍ତ୍ତୁଳ
ଗ. ବ୍ରତୁଳ
ଘ. ଭୀମ ବୋଇଲେ
ଶ୍ରୀଦେବ ବର୍ତ୍ତୁଳ ପଥର
୨ । ଗ. ଏଥୁଂ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ସୁନା ଏଥିରୁଂ
୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଗ. ବଜ୍ରକଟ
ଘ. ବର୍ଜକିଟ
୫ । ଘ. ସେ କାଟଇ
୬ । ଘ. ତହିଁ ସେ କିଟ ମରନ୍ତେ
୭ । ଗ. ଜଳେ ପକାଇ ତଥି ହେ ବହନ
ଘ. ଜଳେ ଯକାଅ ଏହାଙ୍କୁ ବହନ
୮ । ଖ. ବିପ୍ରଯନ
ଗ. ସର୍ବଜନ
ଘ. ପୁଜିବେ ବିପ୍ରଯନ
୯ । ଗ. ସେହୁ ପାଣିରେ
ଘ. ନେଇଂ ଜଳରେ
୧୦ । ଖ ଗ. ଦ୍ରସନ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠୀରଙ୍କି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦ୍ରସନ
୧୧ । ଖ. ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଗ. ଦେଖି ଧର୍ମସୁତ
ଘ. ଦେଖି ଯୁଧେଷ୍ଠୀ
୧୨ । ଗ. ତାଙ୍କୁ
ଘ. କରି
୧୩ । ଖ. ନେଇ
ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନକୁ
ଗ ପୁଲୋଚନକୁ
ଘ. ପୁଲେଚନକୁ
୧୫ । ଗ ଘ. ଏହି ବିଧି
୧୬ । ଗ. ଋଷିଣ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ

ସେ ସମୟରେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ଭୁଞ୍ଜାଇବ
ନୋହିଲେ ତୁମ୍ଭର ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ ନଷ୍ଟ ହେବ
ଆମ୍ଭେ କହିଲୁଂ, ଶୁଣ ଆହେ ଦେବ
ସତ୍ୟ ଭଗ୍ନ [1]ନୋହିବ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ଦେବ ॥୧୫॥
ଆମ୍ର ଫଳ ଆମ୍ଭେ ହେ କରୁ ସେ ଭୋଜନ
ଆମ୍ଭର ଏ କସ ହେବ ଫଳମୂଳ ମାନ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି; ପ୍ରକଟ ହୋଇଲେ
ଏ ବୃକ୍ଷରେ ଆମ୍ବ କାହିଁ ମିଳିବ ବୋଇଲେ ॥୧୬॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କହିଲେ[1] ସକଳ
ସେଠାରେ[2] ବୃକ୍ଷ ହୋଇ ଫଳିବଟି ଫଳ
ଭସ୍ମ ହୋଇବ, ଯେବେ ମିଥ୍ୟା ଶୁଣି
ଆମ୍ବମଞ୍ଜି[3] କୃଷ୍ଣ କରେ ବ୍ୟାସ ଦେଲେ ଆଣି ॥୧୭॥
ଆପଣେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କରେ ଭୂମିରେ ପୋତିଲେ
ସେ ଆମ୍ବ ମଞ୍ଜିକ ବୃକ୍ଷ[4] ସତ୍ୟ ଉଗ୍ରିଲେ[4]
ଏହି[5] କାରଣେ, ମୁଁ[6] ହେଲି[7] ଅବତାର[7]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ[8] ଆମ୍ବା ଅଟନ୍ତି ମୋହୋର[9] ॥୧୮॥
ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅଭିମାନ ସହି ନ ପାରଇ
କଳିଗମେ ଅଛିବ[10] ମୁଁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ମୋହୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ[11]
ଏ ଯେବେ ସତ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଅଟଇ[12] ତତକ୍ଷଣ ॥୧୯॥

---

୧ । ଗ. 'ସତ୍ୟ' ପାଠଟି ନାହିଁ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ହେଠାରେ
୩ । ଖ. ଆମ୍ବ
୪ । ଖ ଘ. ବଢନ ହୋଇଲେ
୫ । ଖ. ଏ କାରଣେ
୬ । ଗ. ମୋହି
୭ । ଘ. ମହି ନ ହୋଇ ହେଲି ଅବତାର
୮ । ଖ ଗ. ପାଣ୍ଡବେ ବିଶ୍ୱାସ
୯ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟନ୍ତି ମୋହୋର
୧୦ । ଖ. ଅଭିମାନ
୧୧ । ଖ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ
ଘ. ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମୋହୋର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ
୧୨ । ଖ ଗ. ଅଙ୍କୁର ହୁଅ
ଘ. ଏବେ ସତ୍ୟ ଅଙ୍କୁର ହୁଅ

ଆମ୍ବ[1] ମଞ୍ଜିରୁ ଅଙ୍କୁର ହୋଇଲା ବାହାର[2]
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ ଦଣେ[3] ଲୋହିତ ଆକାର
ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠି[4] କହନ୍ତ ଉତ୍ତର[5]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବନ୍ଧୁ ଆମ୍ବର ନାହିଁ ପ୍ରତିକାର ॥୨୦॥
ଶରୀରେ ମୋହୋର ପ୍ରାଣ ଥିବା ପରିଯନ୍ତେ
ମିଥ୍ୟା ବଚନ ମୋର[6] ନ ଆସେ କଦାଚିତେ[7]
ମୋ ଦେହେ[8] କ୍ରୋଧ ହିଂସା ନାହିଁ
ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ଏକଇ ମୁଂ ଆନ[9] ନ ଜାଣଇଁ ॥୨୧॥
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ ତୁଅ[10] ବର୍ତ୍ତମାନ
ଆମ୍ବ ଅଙ୍କୁର ପଲ୍ଲବ ହେବ ମାଳବର୍ଣ୍ଣ
ଭୀମସେନ, ସେ[11] ପୁଣ ସତ୍ୟ କହ
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଅଭିମାନ ସହି ନ ପାରଇ[13] ॥୨୨॥
ଭୋଜନ ଶୟନ[14] ରଣ[15] ଆଦ ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ
ଏଥି ଅଭୂତ[16] ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ[17]
ଶତ୍ରୁ ଶରଣ, ପଶିଲେ[18] ମାରଇ
କଣ୍ଟକ ଉପ୍ରୋଧ ମୁଂ ସେ ରଣେ[19] ନ କରଇ ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ. ଆମ୍ବ
୨ । ଘ. ଅଙ୍କୁର ହେଲା ବାହାର
୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ କମଳ ଦଣେ
୪ । ଗ. ଦେଖିଣ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯେ
ଘ. ଦେଖି କହନ୍ତି
୫ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠୀ ଉତର
୬ । ଖ ଘ. ମୋତେ
ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଗ. କଦାଚିତେ
ଘ. ନୁଆରେ କଦାଚିତେ
୮ । ଖ ଘ. ଅଙ୍ଗରେ
୯ । ଖ ଘ. ମାୟା
୧୦ । ଘ. ବଚନ ଏ ତୁଅ
୧୧ । ଖ ଗ. ହେଲେ
ଘ. ହେଲା
୧୨ । ଘ. ପୁଣ
୧୩ । ଘ. ଅଭିମାନ ନ ପାରଇ ସହୁ
୧୪ । ଗ. ଆଦ (ଅଧିକ]
୧୫ । ଖ. ରସ
୧୬ । ଖ. ଅଖି ପୂତ
୧୭ । ଗ ଦେଖିରେ ଅତ ଅଦିପ୍ତି
ଘ. ଏଥିରେ ମୁଂ ଅତୀ ପୁଣି ଏ ଶତ୍ୟ ବଚନ
୧୮ । ଘ. ବୋଇଲେ
୧୯ । ଗ. କଣ୍ଟକେ ଓପ୍ରୋଧ ମୁଂ ସେ ରଣେ
ଗ. ଓପ୍ରୋଧ ରଣେ ମୁଖେ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଦି କରି ଶତେକ ସୋଦର
ତାହାଙ୍କୁ ରଣେ ମାରିବି ସତ୍ୟ ଏ ମୋହୋର
ଦୁଃଶାସନର[୧] ଭୁଜ ଉପାଡ଼ିବି
ତାର ରୁଧିରେ ଦ୍ରୌପଦୀ[୨] ସ୍ନାନ କରାଇବି ॥୨୩॥

ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଶୁଣ ହେ ରସାଳ
ଶୁଣି ଭୀମ ବଚନ ହୋଇଲ ବଶାଳ[୩]
ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚରିଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଚିନ୍ତି ବୋଲି ମୁଂ[୪] ବୋଇଲେ ॥୨୪॥

ଶରଣ ପଶିଲେ ଶତ୍ରୁ ନ ମାରଇ ରଣେ[୫]
ମୋହୋର ପ୍ରକୃତ ଅଟେ ଶରଣ ରକ୍ଷଣେ[୬]
ଯେ ଅବା ଅଭ୍ରବ ହୋଇବ ମୋହୋର[୭]
ପିତା ହେଲେ ତାହାକୁ ମାରିବି ସତ୍ୟ ମୋର[୮] ॥୨୫॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ[୯] ଯେ ଅବା କହଇ
ପଶୁପତି ଅସ୍ତ୍ର ଶୋଣକୁ ଧିକ୍କାରଇ
ତାଙ୍କୁ ମାରିବି[୧୦] ହୋଇଲେ ସୋଦର
ମାରି ନ ପାରିଲେ ଦାହ ହୋଇବି କଳେବର[୧୧] ॥୨୬॥

---

୧ । ଗ. ଦୁଶାସନର
୨ । ଗ. ସେ ... ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ତାହାର ରୁଧିରେ ଦ୍ରୁପଦୀ ସ୍ନାନ କରାଇବି
୩ । ଖ. ଦୃପାଳ
ଘ. ହୋଇଲେ ଦୃପାଳ
୪ । ଙ. ବୋଲଣ
୫ । ଗ. ମୁଂ ... ମାରେ
ଘ. ରଣ
୬ । ଗ. ରକ୍ଷଣ
ଘ. ମୋର ପ୍ରକୃତ ଅଟଇ ସରଣ ରକ୍ଷଣ
୭ । ଖ. ଜେବା ଅଭ୍ରବ ମୋହରେ
ଘ. ଯେବା ଅଭ୍ରବ ହୋଇବ ମୋହୋର
୮ । ଖ. ମୁଁ ମାରଇ ସମରେ
ଗ. ସମରେ ମୁଂ ମାରଇ ସତ୍ୟ ସ୍ଥେ
ଘ. ମୁଂ ମାରଇ ଶମର
୯ । ଖ ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ହେଜା
୧୦ । ଖ. ତାହାକୁ ମୁଂ ମାରି
୧୧ । ଘ. ହୋଇବି କଳେବର

ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ   ସତ୍ୟ ବଉଳ[୧] ହେ ଚ୍ୟୁତ
ବଉଳ ମଣ୍ଡିତ ହେଲ   ଦେଖନ୍ତୁ ଅଚ୍ୟୁତ[୨]
ଜୟସେନଙ୍କ ହୋଇଲେ କହ ସତ୍ୟ[୩]
ମିଥ୍ୟା କହିଲେଟି ଭସ୍ମ ହୋଇବଟି ଚ୍ୟୁତ ॥୨୮॥

ପଞ୍ଚାଳି ବୋଲନ୍ତି ସତ୍ୟ   ମୋର ଏ ବଚନ[୪]
ପଞ୍ଚପତି ମଧ୍ୟରେ   ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରିୟତମ
ଦୁଃଶାସନ ସେ[୫] ମୋର କେଶ ଧରି
ସେହିଦିନୁ କେଶ ଅଛି ମୁକୁଳିତ କରି ॥୨୯॥

ଦୁଃଶାସନ ରୁଧିରେ[୬]   ବାନ୍ଧିବି ମୋର ବାଳ
ଏ ମୋହୋର ସତ୍ୟ   ସତ୍ୟ ଶୁଣ ଆମ୍ବଫଳ[୭]
ଚ୍ୟୁତ ବଉଳ[୮], ଆମ୍ବକଷି ହୋଏ[୯]
ନକୁଳ ସତ୍ୟ କହନ୍ତି[୧୦] ଏମନ୍ତ ସମଏ ॥୩୦॥

କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ମୋର   ବହୁତ ଆଦର
ଅପୂର୍ବ ପଲଙ୍କ ଥିବ[୧୧]   ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳା ପୁର
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଏ, ଆନ ନାହିଁ ମନ[୧୨]
ଏହା ଶୁଣି ଆମ୍ବଫଳ[୧୩] ପାକଳ ବଦନ ॥୩୧॥

ହେଖିକରି ସହଦେବ   ସତ୍ୟବାଣୀ କହି
ସକଳ ଜାଣଇଁ ମୁହିଁ   ଜାଣି ନ କହଇ[୧୪]
ମୋତେ ପୁଚ୍ଛିଲେ, ନ ପଡ଼େ ପ୍ରମାଦ
ମୋତେ ଷସ୍ୱରିଲେ ଲଭେ ସକଳ ସମ୍ପଦ ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ ଗ. ବକୁଳ
୨ । ଗ. ଅଚ୍ୟୁତ
ଘ. ବକୁଳ ॰ ॰ ଅଚ୍ୟୁତ
୩ । ଘ. କହ ସତ
ଘ. ଜଙ୍ଗସେନ କଂ
୪ । ଘ. ବୋଇଲେ ମୋର ସତ୍ୟ ଏ ବଚନ
୫ । ଘ. ଦୁଶାସନ ସେ
୬ । ଖ. ରେଧିରେ
୭ । ଖ. ସୁଣି ଅମ୍ବ ଫଳ
୮ । ଗ ଘ. ବକୁଳ
୯ । ଖ. ଚ୍ୟୁତ ବକୁଳ ଆମ୍ବ, କଷି
ଘ. ଆମ୍ବ କଷି
୧୦ । ଘ; କହନ୍ତି ସତ୍ୟ
୧୧ । ଓଂ ପଲଙ୍କେ ଥିବ
୧୨ । ଘ. ଆନେ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଅମ୍ବ ଫଳ
୧୪ । ଘ. ଜାଣଇ ଜାଣି ନ କହଇ ମୁହିଂ

ସତ୍ୟ ଅସତ୍ୟ କଥାଣ୍ଟି ପୁଚ୍ଛିଲେ[୧] କହଇ
ପଚ୍ଛରଲ କଥା ମୁଣ୍ଟି[୨] ଗୋପ୍ୟ ନ କରଇ
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ଏ ମୋହର ବାଣୀ[୩]
ଆମ୍ବ[୪] ଏବେ ପାଚୁ ବୋଲ ବୋଲେ[୫] ମନ୍ତ୍ରୀମଣି ॥୩୩॥
ସପତ ଗୋଟି ଆମ୍ବ ସେ ବୃକ୍ଷରେ[୬] ପାଚଲ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାନ୍ତି ଧରଣ ବାସ[୭] ଚହଟିଲ
ବୃକ୍ଷୁ ଉଠିଣ, ସେ ଆମ୍ବ[୮] ତୋଳଲେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନମନ୍ତେ ଆମ୍ବ[୯] ନାରଦଙ୍କୁ ଦେଲେ[୧୦] ॥୩୪॥
ଈଶ୍ବରଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ଦେଲେ ପବନ ହସ୍ତରେ
ଏକ ଆମ୍ବ ପାଇଣ ସନ୍ତୋଷ[୧୧] ଚପିବରେ
ବେଦ ବ୍ୟାସଙ୍କୁ, ଦେଲେ ଆମ୍ବ ଗୋଟି[୧୨]
ଏକ ଆମ୍ବ ନେଇ ଦେଲେ ଆପଣେ ସୁଧିଷ୍ଠି[୧୩] ॥୩୫॥
ଏକ ଆମ୍ବ[୧୪] ଗୋପୀନାଥ ଆପଣେ ଭଖିଲେ
ପୁରଞ୍ଜନ[୧୫] ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଏକଇ ଆମ୍ବ[୧୬] ଦେଲେ
ଯେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ, କରଇ କଲ୍ୟାଣ
ମେଲାଣି ମାଗିଣ[୧୭] ଚଳ୍ଲ ଗଲ ଉଚକ୍ଷଣ ॥୩୬॥

---

୧ । ଗ. ବୁଝିଲେ
ଘ. କଥା ପୁଚ୍ଛିଲେ
୨ । ଘ. କଥାରେ ମୁଂ
୩ । ଘ. ପତ୍ୟ ଏ ମୋହୋର ଏ ବାଣି
୪ । ଖ. ଆମ୍ବ
୫ । ଖ. ପୁଚୁ କହେ
ଖ ଘ. କହେ
୬ । ଗ. ସେ ଆମ୍ବ ଡହିଁ
ଉ. ତହିଁରେ
ଘ. ସେ ଆମ୍ବ ତଞ୍ଚରେ
୭ । ଘ. ସୁବର୍ଣ୍ଣର କାନ୍ତୀ ଧର ବସି
୮ । ଘ. ଆମ୍ବ
୯ । ଖ ଉ. ଅମ୍ବେ
୧୦ । ଘ. ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନମିତେ ନାରଦଙ୍କୁ ଆମ୍ବେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ଏକଇ ଅମ୍ବେ ପାଇଲେ
ସଙ୍କ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ: ଏକ ଗୋଟୀ
୧୩ । ଖ. ନୃପତ୍ତି
ଘ. ଦେଲେ ନେଇ ନୃପତ୍ତି
୧୪ । ଖ. ଅମ୍ବ
ଗ. ଆମ୍ବେ
ଘ. ଆମ୍ବେ ଗୋପୀନାଥେ
୧୫ । ଖ. ସୁଲୋଞ୍ଜନ
ଉ. ସୁଲୋଚନ
ଘ. ସୁନେତନ
୧୬ । ଖ ଆମ୍ବେ
ଉ. ଆମ୍ବେ
ଘ. ନେଇଣ ଆମ୍ବେ
୧୭ । ଘ. ହୋଇଣ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[୧] ସହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀବର
କାହୁଁ ଅଦଭୁତେ ଏ ଅଇଲ ବିପ୍ରବର
କେଉଁ ଦେଶରେ, ଅଟେ ତାର ବାସ
କେବଣ ଅର୍ଥରେ ଆସି ବନରେ ପ୍ରବେଶ ॥୩୭॥
ଆମ୍ଭ ସେନ ଚଳଇ ଏ ନ କର ଆହାର
ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ପୀତାମ୍ବର
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସେ, ଏହାଙ୍କୁ ପେଷିଲେ[୨]
ପୁରଞ୍ଜନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ[୩] ଏଥକୁ ଅଇଲେ ॥୩୮॥
ସତ୍ୟ ଆମ୍ଭ ନେଇ ଦେବେ ରାଜାର[୪] ହସ୍ତରେ
ସଙ୍କେତ ପାଇଣ ରାଜା[୫] ପେଷିବନ୍ତି ସ୍ୱର
ତହିଁ ଗୃପତରେ, ସେ କଥା ଜାଣିନ[୬]
ଲେଉଛି[୭] ବାର ବରଷ ବନେ ବୁଲାଇବ ॥୩୯॥
ତାହାଠାରୁ ଆମ୍ଭ ହରି ଆଣିମା[୮] ଶ୍ରୀବତ୍ସ[୯]
ଗଣ୍ଡକୀ ନଦୀର ତୀରେ[୧୦] ବ୍ରାହ୍ମଣ ରହିଛି
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି, ମେଲାଣି ହୋଇଲେ
ବିପ୍ର ରୂପେ ପୁରଞ୍ଜନ ହସ୍ତରେ[୧୧] ମିଳିଲେ ॥୪୦॥

---

୧ । ଘ. ପୁଚ୍ଛିଲେ
୨ । ଘ. ଏହାଙ୍କୁ ପେଷୀଲ
୩ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନ ନନ୍ଦନ ସେ
ଗ. ପୁରଞ୍ଜନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ
ଘ. ପୁରତନ ନନ୍ଦନ ସେ ଅଇଲ
୪ । ଘ. ଏବେ ଦେବତା
୫ । ଗ. ସ୍ୱର
ଘ. ପାଇ ସ୍ୱଜନ
୬ । ଗ. ତହିଁ ଗୃପତ ବାରତା ଜାଣିବ
ଘ. ତହିଁ ଗୁପତ ହୋଇବୁଁ ଜାଣିବ
୭ । ଘ. ନେଉଛି
୮ । ଖ. ଅମ୍ଭ ହରି ନେବାକ
ଘ. ଆଣିମା
୯ । ଗ. ଶ୍ରୀବତ୍ସ
୧୦ । ଗ. ନଦୀ ତଟରେ
ଘ. ତୀରରେ ଏବେ
୧୧ । ଖ. ପୁରଞ୍ଜନ ପାଶରେ
ଗ. ପୁରଞ୍ଜନ ହସ୍ତରେ
ଘ. ପୁରଞ୍ଜନ ପାଶରେ

ସତ୍ୟ କର୍ମ[1] ସାଶବାକୁ ସେନ୍ତ ପୁରଞ୍ଜନ[2]
ଭୂମିରେ ରଖନ୍ତେ[3] ଫେଡ଼ି ଆପଣା ବସନ
ଆମ୍ବ ଗୋଟି ସେ, ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ[4]
କପଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖି ସେ ଆମ୍ବ[5] ଧଇଲେ ॥୪୧॥

ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[6] ପଣ୍ଡା ସ୍ୱେ ଆମ୍ବ[7] କାହୁଁ ପାଇ
ଏ ଋତୁରେ ଆମ୍ବ[8] ବୋଲି[9] ଦେଖା ଶୁଣା ନାହିଁ
ବସ୍ତ୍ର କହଇ ପାଣ୍ଡବେ ଯେ ଦେଲେ[10]
ସତ୍ୟ କରଣ ଏ ଆମ୍ବ ଫଳାଇଣ ଥିଲେ[11] ॥୪୨॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[12] ମାୟା ଅଟଇ ଏ ଫଳ
ଆମ୍ବ କଥା ଶୁଣାନାହିଁ[13] ଦେଖିଲୁ ଏ ଡୋଳ[14]
ମଣ୍ଡୀଧରେ ହେ, କମଳ ଫୁଟିଲା[15]
ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ରବି ଉଦୟ ହୋଇଲା[16] ॥୪୩॥

ସୋଲ ଭେଳା ସେ ଜଳରେ[17] ରହିଲା ବୁଡ଼ିଣ
ଜନେ ପାରି ହେଉଛନ୍ତି ପାଷାଣ[18] ଚଢ଼ିଣ
ମିଥ୍ୟା ଶୁଣିଣ, ଆମ୍ବ[19] ଭସ୍ମ ହେଲା
ମୋର ଆମ୍ବ[20] କି କଲ ହେ ବସ୍ତ୍ର ପଚାରିଲା ॥୪୪॥

---

୧ । କ ଘ. ନୀତ୍ୟନ୍ଦୁ
୨ । ଖ. ପୁଲୋଛନ
ଗ. ପୁଲୋଚନ
ଘ. ସେନ୍ତୁ ପୁଲୋଚନ
୩ । ଖ. ରଖନ୍ତି
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଆମ୍ବ ଗୋଟି ସେ ତଳରେ ପଡ଼ିଲେ
୫ । ଘ. ଆମ୍ବ
୬ । ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୭ । ଘ. ଆମ୍ବ
୮ । ଗ. ଆମ୍ବ
୯ । ଗ. ଭାଇ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଦଅନ୍ତି
୧୧ । ଖ. ସତ୍ୟ କହଣ ସେ ଆମ୍ବ ଫଳାଇ ଅଛନ୍ତି
ଘ. ସତ୍ୟ କହଣ ଏ ଆମ୍ବ ଫଳାଇ ଅଛନ୍ତି
୧୨ । ଗ. କହିଲେ
୧୩ । ଗ. ଶୁଣ ସ୍ୱେବେ
୧୪ । ଖ ଘ. ଆମ୍ବ କଥା ଶୁଣ ଯାହା ଦେଖିଅଛୁ ଡୋଳ
୧୫ । ଘ. ମସ୍ଥାଧରରେ କମଳ ଫୁଟିଲା
୧୬ । ଘ. ଚକ୍ଷୁଥିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ନୋହିଲା ଗୋଚର
ଅନ୍ଧମାନେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ପୁସ୍ତକ ଅକ୍ଷର
ବଧିରମାନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି କଥି (ଅଧିକ ପାଠ)
୧୭ । ଖଙ୍କର ବଢ଼ାଇଣ ଧଣନେଲା ସସି
ଘ. ଜଳରେ ରହି
୧୮ । ଖ. ଯାନମାନେ ଆତଯାତ ପଥର
ଗ. ଜନମାନେ ପାରିହୁନ୍ତି ପାଷାଣ
ଘ. ଜନମାନେ ପାରିହୁନ୍ତି ପଥର
୧୯ । ଘ ଆମ୍ବ
୨୦ । ଘ ଆମ୍ବ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି[1] ମାସ୍ତା   କଥା ଦେଖ[2] ମିଛ
ଏହୁ ରୂପେ ଅଣ୍ଡି ତୁମ୍ଭେ   ଦେଖୁଛ[3] ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ
ଏତେ କହିଣ, ଗଲେ ଦାମୋଦର[4]
ଗରୁଡ଼ ପେଣ[5] ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରକା ପୁର ॥୮୫॥
ବିପ୍ର କେତେ ଜନେ   ହସ୍ତିନାରେ ଯାଇ ଦେଲେ[6]
ସକଳ ଚରିତ ସବୁ[7]   ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ଗଣ୍ଠୁକା ତୀରରେ
ଅଠାଶୀ ସହସ୍ର ଋଷି ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ॥୮୬॥
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[8]   କୃଷ୍ଣ[9] ଆଦ୍ୟ କରି
ଆମ୍ର ମଞ୍ଜିକ ବୃନ୍ଦ ଣ[10]   ସତ୍ୟ ସେ ଉଚାରି
କଥା କରିସେ, ଅଛନ୍ତି ମନରେ
କୁମ୍ଭ ବଂଶ ବିନାଶ ସେ କରିବେ ସମରେ ॥୮୭॥
ସପତ ଗୋଷ୍ଠି ସେ ଆମ   ତତ୍କଂ ଉପୁଜିଲା
ଋଷି ଦେବତାଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ   ବାର୍ଣ୍ଣି ତାହା ଦେଲେ[11]
ଏକ ଆମ୍ରେକ, ଦେଲେ ମୋତେ ଆଣି
ଆମ୍ର ଆଣ ବୋଲି ରଜା ପ୍ରସାରିଲେ ପାଣି ॥୮୮॥

---

୧ । ଗ. କହନ୍ତି
୨ । ଗ. କେବେ
୩ । ଖ. ଗଣ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଦେବ
ଗ ଘ. ଗଣ ତୁମ୍ଭେ ହୁଅନ୍ତ
୪ । ଘ. ଦାମ୍ବୋଦର
୫ । ଖ. ଚଢ଼ି
୬ । ଖ. ଆସି ହସ୍ତିନା ମିଳିଲେ
ଗ. ଜାଇଂ ହସ୍ତିନା ରହିଲେ
ଘ. ଯାଇ ହସ୍ତୀନା ମିଳିଲେ
୭ । ଗ. ଚରିତମାନ
୮ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୯ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଘ. ବୃନ୍ଦି
୧୧ । ଘ. ଦେଲେ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ଆମ୍ଭ ମୋର¹ କରେ ଥିଲା
ଗଣ୍ଡୁଷ ଗୋରରେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲା²
ଆମ୍ଭ ଦେଖିଣ, ହୋଇଲା ଭଷତ
ମିଥ୍ୟା କହନ୍ତେଣ ଆମ୍ଭ ହେଲୁ ଉପ୍ତୁରିଛନ୍ତି³ ॥୪୯॥
ମୋ ଗୃହରେ ସ୍ନେହେ⁴ ମିଛ କହିଲୁ ପାମର⁵
ଲୋକ ପେଷି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ⁶ କଲା ତାକୁ ଦୂର
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ, ଏ ମୋହୋର⁷ ଆଶ
କହଇ ଅଧମ ଦୀନ ବଣ୍ଡମ୍ବର⁸ ଦାସ ॥୫୦॥

୧ । ଘ. ମୋର ହସ୍ତେ
୨ । ଘ. ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା
୩ । କ ଗ. ପୋଥରେ 'ଆନ୍ତି ଅଛି' ପାଠ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ଏତେ
୫ । ଘ. ସତ କହିଲେ ଫଳନ୍ତି କି ଚୂତ
ଏତେ ମିଥ୍ୟା କଥା ଆଣି ଫଳାଇଛୁ ସତ
କେଣେ ଗଲେ କଦା ମଲେ ସେ ପଞ୍ଚ
ପାଣ୍ଡବେ
ସ୍ବର ମୁଖେ ବାରତାଭ ନ ପାଇଲୁ ଏବେ
ଏତେ ଖଣ୍ଡ ରୁ ଅନ୍ତରେ ଦୁର୍ମନ
ଶୁଣିକରି ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ
(ଅଧିକ ପାଠ)
୬ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୭ । ଗ. ମୋ
୮ । ଘ. ବସମ୍ବର

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଣାରଡ଼¹

ସୁରଥର ସେ ନନ୍ଦନ² ତପ କଲ³ ଅବଥନ
ଦୃଢ଼ ଆସନ ଦେଖି କରି ଈଶାନ ହୋଇଲେ ତାକୁ ପ୍ରସନ୍ନ⁴ ॥୧॥
⁵ସତ୍ୟରଥ ଆଗେ ରହି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଏ⁶ ଶୋଭି
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବେଗ⁷ ସତ୍ୟରଥ ମାଗ ଯେ ମନ ବାଞ୍ଛା ତା ଦେବା ॥୨॥

୧ । ଘ. ରାଗ-କେଦାର
୨ । ଖ ଘ. ତପେ ସତ୍ୟରଥ ହରବନ
ଗ. ଜତ୍ୟରଥ ହରବନ
୩ । ଙ. ତହିଁ
ଘ. ତପ କଲେ ତହିଁ ଅବଥନ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଦୃଢ଼ଆସନ ତାଙ୍କର
ଦେଖିକରି ଈଶ୍ୱର ହେଲେ ପ୍ରସନ
୫ । ଙ. ଆସି
୬ । ଗ. ଶୂର୍ଯ ପ୍ରାଏ
ଘ. ସୁର୍ଯ ପ୍ରାଏ ତେଜୁ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ହେଠ

ଯଦ୍ୟରଥ[୧] ଦେଖି ଡର   ଉଠି କଲା[୨] ନମସ୍କାର
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସମରେ ଜିଣିମି[୩] ଦେବା ହେଉ ଏହି ବର ॥୩॥
ହର ବୋଇଲେ[୪] ଅର୍ଜୁନ   ମୁଂ ତାକୁ[୫] ନୋହେ ସମାନ
ତୁ ତାକୁ ଜିଣିବାକୁ ବର ଦେଲେ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ[୬] ବଚନ ॥୪॥
ସମରେ ଚୁଣ ପାଣ୍ଡବ   ହାରବେ ତୁମ୍ଭେ ଜିଣିବ[୭]
ଅର୍ଜୁନରେ ପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲେ ମିନା ତୁମ୍ଭର ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷିବ ॥୫॥
ଲକ୍ଷେ ବଳ ଧନୁ ଦେଲେ[୮]   ଲକ୍ଷେ ଶର୍ମିଙ୍କି[୯] ଜଣ ବୋଇଲେ
ଶିର କାଟିଲେ ମୋର ଶିର ଲାଗିବ ସେ ଯଦ୍ୟରଥ[୧୦] ବୋଇଲେ ॥୬॥
ଶୁଣି[୧୧] କହିଲେ ତାଙ୍କ ଶଙ୍କର   ଜନ୍ମ ଛିଣ୍ଡିଲେ ଲାଗିବ ଶିର
ଭଦ୍ରାଙ୍କୁଳେ ତୁମ୍ଭ[୧୨] ପିତା ତପକରେ ଶୁଣ ତହିଁର ବିସ୍ତର ॥୭॥
ତୁ ଯେ ପିତା ପାଦେ ଦ୍ରୋହ କଲୁ   ବନେ ନୃପତି ତପ ଘେନିଲୁ
ନବଘଣ ହୋଇ ସ୍ୱରଥ ତପକରେ ଏତେ କଷ୍ଟ ତାକୁ ଦେଲୁ ॥୮॥
ତୋର ନ ଦେଖିବାକୁ[୧୩] ନେଇ ରୂପ   ତେଣୁ ନେତ୍ର ବୁଜି କରେ ତପ
ବ୍ୟାକୁଳେ ବୋଲଇ ଯଦ୍ୟରଥ ମୁଣ୍ଡ ଫୋଡ଼ ବୋଲି[୧୪] ଦେବ ଶାପ ॥୯॥
ତାର ଦେହରୁ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ[୧୫] ତୋର   ଶୁଣି ଯଦ୍ୟରଥ ଯୋଡ଼େ କର
କେ ମୋତେ ମାରିବ ଜାଣିଥିଲେ ତାହା କହିବା ହେଉ ଶଙ୍କର ॥୧୦॥

---

୧ । ଘ. ଜେଜେଥ
୨ । ଘ. ବେଗେ:
୩ । ଖ. ମାଣବା
ଘ. ସମରେ ମାଗିବେ ବା ହେଉ
୪ । ଘ. ବୋଲନ୍ତି ହର
୫ । ଘ. ଗଣେ ମୁ ତାକୁ
୬ । ଖ. ମୋର
ଗ. ଦେବଙ୍କ ବ୍ୟର୍ଥ
ଘ. ବର ଦେଲା ଜନେ ଅଷ୍ଟ ମୋର ଜୀବନ
୭ । ଘ. ବର ଦେଲା ସେ ଗୁରୁ ପାଣ୍ଡବ
ଗଣେ ହାରବେ ତୁମ୍ଭେ ଜିଣିବ
୮ । ଘ. ତାଙ୍କ ଧନୁ ଦେଲେ
୯ । ଖ ଘ. ଜନାଙ୍କ
୧୦ । ଘ. ଲାଗିବ ଯଦ୍ୟରଥ
୧୧ । ଗ ଘ. ଶୁଣି
୧୨ । କ. ଲୁଣ୍ଠା କୁଳରେ ତୋ
୧୩ । ଘ. ଦେଖିବୁ
୧୪ । ଖ. 'ତୋ' [ଅଧିକ]
୧୫ । ଘ. ହେବ ମୃତ୍ୟୁ

ପିତାମହଙ୍କର ନିଜ ଶିର — ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତା ଅଙ୍ଗ ରୁଧିରଂ[1]

ଅସୁର ଅଦ୍ଭୁତ ବାସବର ଆତ୍ମା ସ୍ୱରୂପଂଶେ ଯେଉଁ[2] ନର ॥୧୧॥

ରାତ୍ର ଦିବସ ନୋହିବ — ପାଦଗଣ୍ଡି[3] ହୋଇଥିବ

ମୋର ପଶୁପତେ ତୋ ଶିର ଛିଣ୍ଡାଇ ପବନେ ଉଡ଼ାଇ ଦେବ ॥୧୨॥

ପଡ଼ିବ ତୋ ପିତା କରେ — ପକାଇବ ସେ ଭୂମିରେ

ଭସ୍ମ ହୁଅ ବୋଲି ବୋଲନ୍ତେ ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଜଳିବ ତାର ଆଗରେ[4] ॥୧୩॥

---

୧ । ଘ. ବିଷ୍ଣୁ ଦେବତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ

୨ । ଖ ଗ. ଯେଉଁ

୩ । ଘ. ରଣେ ପାଦଗଣ୍ଡ

୪ । ଖ ଘ. ଶିବ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଗୋପନ — ତୋତେ ପ୍ରାଣେ ମାରିବ ଅର୍ଜୁନ

ଆଦ୍ୟ ଅବତାର ଯେମନ୍ତେ ହୋଇଲା ଶୁଣ ହୋଇ ସାବଧାନ

ବ୍ରହ୍ମା ଆସୁର ସଙ୍ଗେ ବିବାଦ — କ୍ରୋଧେ ତାର ଶୀର ଆମ୍ଭେ ଖେଦ

ସେ ରୁଧିରରୁ ପୁରୁଷେ ଜାତ ହୋଇ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଣିଲା ଖେଦ

ବିଷ୍ଣୁ ପାଶେ ପଶିଲୁ ଶରଣ — ଦେଖି ଦୟା କଲେ ନାରାୟଣ

ଚକ୍ରକରେ ଧରି କୋପେଣ ସ୍ୱହାନ୍ତେ ପୁରୁଷ ରହେ ଦୂରେଣ

ବ୍ରହ୍ମା ମୁଣ୍ଡ ମୋ କରେ ଲାଗିଲା — ଯେତେ ହାଣିଲେ ସେ ନ ଛାଡ଼ିଲା

ଛିଣ୍ଡ ବିସ୍ତାରଣ ମୋ ମୁଖ ଅନାଇ ଦେବେ ବୋଲି ରଡ଼ି କଲା

ଚକ୍ରଧର କରେ ଚକ୍ରଧରି — ନିଜ ଦକ୍ଷିଣ କରେ ପ୍ରହାରି

ମୂଷଳ ଧାର ପ୍ରମାଣେରେ ସେ ରୁଧିର ବ୍ରହ୍ମା ମୁଣ୍ଡେ ନେଲେ ଭରି

ସହସ୍ର ବରଷ ଫାଟି ପଡ଼ିଲା — ତେବେ ମୋହର କର ଛାଡ଼ିଲେ

ବିଷ୍ଣୁ ରୁଧିର ମୋ ଦିଭୁଜ ପିତୁଳ ସେ ମୁଣ୍ଡେ ଜାଇ ଲାଗିଲା

୪ । ଖ ଘ· ଝମଣଃ

ବିଷ୍ଣୁ ଜୀବନ୍ୟାସ ତାକୁ କଲେ ପ୍ରସସ୍ତ ନାମ ସେ ତାହାକୁ ଦେଲେ

ବ୍ରହ୍ମାଠାରୁ ଜାତ ନାମ ଜା ପ୍ରଶସ୍ତ ମାର ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ

ସପ୍ତ ପ୍ରସସ୍ତ ବେନ ଶମର ଯଳ ସ୍ଥଳେ ସୃଷ୍ଟି ବେନ ବର

ଚଉଦ ଭୁବନ କମ୍ପମାନ ହୋଇ୍ଲ ରଣ ଲକ୍ଷେ ବରସର

ବ୍ରହ୍ମା ସକଳ ଦେବଙ୍କୁ ଘେନ ସ୍ତୁତି କଲେ ଦ୍ୱିଶରର ବେନ

ସପ୍ତ ପ୍ରସସ୍ତ ସମର କଲେ ଜନ ସମ୍ଭାଳବ ଏ ମେଦନ

ପୁଣି ବିଷ୍ଣୁ ସତ୍ୱରେ ଉଠିଲେ ବେନ ବରଙ୍କ ଭୁଜ ଧରିଲେ

ଦ୍ୱାପରେ ତୁମ୍ଭର ସମର ଦେଖିବା ଗ୍ରହତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଥିଲେ

ବିଷ୍ଣୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସୁନାଶିର ପ୍ରସ୍ତବରକୁ ରଖ ଗହ୍ୱର

ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ପ୍ରସସ୍ତ ବରକୁ ସମ୍ଭାଳ ରଖ ଗହ୍ୱର

ବେନ ବର ବେନ ଦେହ ଧର ନଯ ଶଙ୍କରେଣ ଗୋପ୍ୟ କର

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଠାରୁ କର୍ଣ୍ଣ ଅରଜୁନ ଦ୍ୱାପରେଣ ଅବତର

ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଅଙ୍ଗ ଅବତାର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଜଣେ ସମର

ଭାରତଯୁଦ୍ଧ ନିକଟେ ହୋଇବଟୀ ବାସବ ପୃଥିର ଘର ॥ଅଧିକ ପାଠ॥

ଏତେ ରୂପେ ମୃତ୍ୟୁ ଚୋର   ଶୁଣି ଯଦ୍ୟରଥ ଯୋଡ଼େ କର
କେ ମୋତେ ମାରବ ଜାଣିଥିବ ମୂର୍ତ୍ତି କହିବା ହେଉ ଶଙ୍କର ॥୧୩॥
ଶିବ ବୋଇଲେ[1] ଶୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ତୋତେ କରିବେ ନଷ୍ଟେ ନିଧନ
ଋଷିଦେବ ଆତ୍ମା ଏକ[2] ସେ ହୋଇଛି ତାକୁ ନ କର ଦମନ ॥୧୪॥
କହି ଶିବ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ   ଯଦ୍ୟରଥ ଶୁଣି ତହୁଂ ଗଲେ
ଛଦ୍ମବେଶ[3] ଧରି ଆପଣା ଦେଶରେ ଯାଇଣ[4] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[5] ॥୧୬॥
ତାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ହେଲେ ଭେଟ[6]   ନିଆଇଲେ ନିଜ ରାଷ୍ଟ୍ର
କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେ ସଙ୍ଗରେ ବହୁତ ଥାଟ ॥୧୭॥
ଦେଖି ଶକତ ଭାଇ[9] ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[10]   ବସାଇ ତାଙ୍କୁ[11] ଆସନ
ପରିହାସ କରି ଜଣେ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ[12] କହୁଅଛନ୍ତି ବଚନ ॥୧୮॥
ରାଜା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[13] କରେ ହାସ   ଫିଟାଅ ଦେଖିବା[14] କେଶ
ପାଣ୍ଡବେ ବନେ ଶତଭାର[15] କଲେଟି କେମନ୍ତେ ହରିଲ କେଶ[16] ॥୧୯॥
ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଶାସନ ବୋଲେ ପୁଣ[17]   ତହିଁ ଏ ନିର ଦେଲେ ପୋଛଣ[18]
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ନିର ରଖିବାରୁ ଆଜ୍ଞ ଅଛୁଣ କହଂ କାରଣ[19] ॥୨୦॥
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଇଲେ[20] ମିଥ ଭୂପାଳ   ଟେକ ଦେଖ ତାଙ୍କର[21] କପାଳ
ଅକ୍ଷର ମାଳିକା ପଢ଼ିଲେ ଜାଣିମା ତାହାଙ୍କ କଥା ସକଳ[22] ॥୨୧॥[23]

---

୧ । ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ସୁଣ ରାଜନ
୨ । ଏକ ଆତ୍ମା ସେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଦବ୍ୟ ଭେକ
୪ । ଗ. ଜାଣ
୫ । ଘ. ପ୍ରବେଶ ଯାଇଁ ହୋଇଲେ
୬ । ଘ. ମାନେ ହେଲେ
୭ । ଖ. ନିହୁଂ ନ ଯାଇ ଆପଣା
ଗ. ନିଆଇ ଆପଣା
ଘ. ଚଢ଼ି ନିଅନ୍ତି ଆପଣା
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଥାଟ
୯ । ଖ. ଭ୍ରାତି
୧୦ । ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୧ । ଖ ଘ. ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ଦବ୍ୟ
୧୨ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତହିଁ
୧୩ । ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦ୍ରୋଯୋଧନ
୧୪ । ଖ ଘ. ଦେଖି ଫିଟାଅ ତୁମ୍ଭର
୧୫ । ଖ ଗ. ପାତଭାର
୧୬ । ଖ ଗ. ବେଶ
ଘ. ପାଣ୍ଡବମାନେ ପାତଭାର କଲେଟି
କେମନ୍ତ ବସାଇ ବେଶ
୧୭ । ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ସୁଣ ରାଜନ
୧୮ । ଘ. ତହିଁ ନାସ ଦେଲେକ
୧୯ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ ଆଉ ନାସ ରଖିବାର ଅଛନା
୨୦ । ଖ ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୨୧ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖିଲ ତାଙ୍କ
୨୨ । ଖ. ପଢ଼ିଲେ ଯାଣିମା ତାହାଙ୍କ କଥା ସକଳ
୨୩ । ଖ. 'କ' ପୋଥିର ୧୮ ପଦ 'ଖ' ପୋଥିରେ କ୍ରମଭଙ୍ଗ ହୋଇ ୩୪ ପଦରେ ଅଛି

କେ ଧଣଲ[1] ଆସି ଦାଡ଼ି[2] ଏହା ପାଣ୍ଡବେ ଥିଲେ ଭପାଡ଼
ଏବେ କଅଁଳକୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶିନ୍ଥ ଆଗେ ପଡ଼ିଥିଲ ମାଡ଼ ॥୨୨॥
କେ ବୋଲେ[4] ଏ କଥା ଗୁଡ଼ ମାଣଛନ୍ତ କେତେ[5] ମାଡ଼
କେ ପୁଣି[6] କପନ୍ତ ପ୍ରାଣ ଗୁଡ଼ଳନ୍ତ ଝଳିଦେଲେ[7] ଖଞ୍ଜା ଦାଢ଼ ॥୨୩॥
ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣି ବୋଇଲେ କ ହେବ ଏହା[8] କହୁଲେ
ଭୀମ ଜାନୁ ତଳେ ଗଳ ଯାଇ କଣ ଆପଣା ପ୍ରାଣ ରଖିଲେ[9] ॥୨୪॥
ଶୁଣି ଯଦ୍ୟରଥ କହେ ସତ ଏ କଥା ମିଛ ତ ନୋହେ
ଏମନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ କଲେ ସେ ପ୍ରଚଣ୍ଡେ[10] ଗୀବନ ମାଝକର ହେ ॥୨୫॥
ଯାଇ ଦଉ[11] ବନେ ତପ କଲ ମହାଦେବଙ୍କୁ ଭେଟିଲ[12]
ଯୁଧିଷ୍ଠି[13] ଭୀମ ନକୁଳ ସହଦେବ ମାରଣ ବର ପାଇଲ ॥୨୬॥
ଏକା ମାତ୍ରକ ବୀର ଅର୍ଜୁନ[14] ମୋରେ ନୋହୁବ ନଧନ[15]
ଚ୍ଛର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ମାରବ ଏମନ୍ତ[16] କହୁଅଛନ୍ତ ଈଶାନ ॥୨୭॥

---

୧ । ଘ. କେହୁ ଧାଇଲେକ
୨ । ଗଃ ବାଦଠ
୩ । ଭ ଘ. କେବା ବୋଲନ୍ତି ଏକ ବୃତ୍ତାନ୍ତ
ଭୀମ ଗୁପୋଡ଼େ ଭାଙ୍ଗିଲ ଦାନ୍ତ
କେତେ ଦୂର ଯାଏ ତଳେ ଘୋଷାରଲେ
କହ ତହିଁର ବୃତ୍ତାନ୍ତ [ଅଧିକ ପାଠ]
୪ । ଘ. କେହୁ ବୋଲନ୍ତି
୫ । ଗ. କେତେ
ଘ କେତେ କେତେ
୬ । ଘ ତୋଟି
ଗ. ତଣ୍ଟି
ଘ. ଗଣ୍ଟି
୭ । ଗ. ଭାଜଥିଲ
ଘ. ପ୍ରାସ ଗୁଡ଼ଳନ୍ତ ଭାଜଥିଲେ ଖଣ୍ଡୀ
୮ । ଗ. କସ ହୁଅଇ ତାହା
ଘ. ଶୁଣି ସକ୍ରୀନ ମନ୍ତ୍ରି °° କସ ହୋଏବ ଏହା
୯ । ଗ. ପାଥିଲେ
୧୦ । ଖ. ପ୍ରମାଣ
ଘ. କଲେ ଯେ ପ୍ରପଞ୍ଚ
୧୧ । ଗ. ହଉନା
୧୨ । ଘ. ମହାଦେବ ପ୍ରସନ ଦେଖିଲ
୧୩ । ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
୧୪ । ଖ ଘ. ମୋର ହସ୍ତେ ନୋହିବ ମରଣ
୧୫ । ଗ. ଏକା ମାତ୍ର ଅର୍ଜୁନ
୧୬ । ଘ. ସମରେ

ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧] ହେଲେ ରୋଷ ଭୀମା ଯେବେ ଯିବ[୨] ନାଶ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ କ୍ଷଣକେ ଜିଣିମା ନକୁଳନ୍ତୁ[୩] କଉଁ ଯଶ ॥୨୮॥
ପୁଣ ଗଉରବ ତାଙ୍କୁ କଲେ[୪] ନିଜ ପୁରେ ରଖାଇଲେ[୫]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ପଙ୍କଜ ଯୁଗଳ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଚିନ୍ତା କଲେ[୬] ॥୨୯॥

୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । ଖ. ତୋ କରେ ହୋଇଲେ
ଘ. ଭୀମା ତୋ କରେ ହେଲେ ବିନାଶ
୩ । ଖ. ନାପିବୁଂ ନ କଲ ରୁ
ଘ. ପିଣିମୁ ନକଲୁ ରୁ
୪ । ଘ. କର
୫ । ଖ. ସେନ୍ହେ ରଖାଇଲେ ତାଙ୍କ ପୁର
ଘ. ସେନ୍ହେ ରଖାଇଲେ ନିଜ ପୁର
୬ । ଖ. ଯୁଗଳ ମାରତେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଚିନ୍ତା କଲ
ଗ. ପୋଥିର ୨୫ ଓ ୨୬ ପଦର ପାଠ
ଲୋଟଅଛି
ଘ. ଯୁଗଳ ନରତେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଚିନ୍ତାକଲ

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଦାସ କୋଇଲି[୮]

ହେମନ୍ତରେ[୯] ଶିଶିର ପ୍ରବେଶ ପଦ୍ମକୂଳଙ୍କୁ କଲା ବିନାଶ
ତପନରେ ପ୍ରତିପୂର୍ବନ୍ତ ନରେ[୧୦] କମ୍ପମାନ ଚନ୍ଦ୍ରଂ[୧୧] ନିଶି ଜାଡ଼ରେ[୧୨] ହେ
ବସନ ହୀନ ସେବଣ ନର ଅନଳ କୋଳେ ବସଇ[୧୩] ଶିଶିର[୧୪] ହେ ॥୧॥
ଧର୍ମ ସୁତ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[୧୫] ଘେନ ବଞ୍ଚିଲେକ ଶିଶିର ରଜନୀ[୧୬]
ପ୍ରଜ ମଣ୍ଡଳ ଅନାଇଁ ହସି ଗତ୍ତୁ[୧୭] ହୋଇଲୁ ତାନ୍ତ୍ର ଶୁଭ୍ରକେଶିରେ
କୁଚର ଅଗ୍ର ହୋଇଲ[୧୮] କଳା ଶିଖର[୧୯] ମୋଟ ଲାଗଇ ଅବଳାରେ ॥୨॥

---

୮ । ଘ. ଦ୍ଵିମୋହନ କୋଇଲି ବୃତ୍ତେ
୯ । ଖ ଘ. ହେମନ୍ତେ
୧୦ । ଘ. ପ୍ରୀତିବନ୍ତ ନରେ
୧୧ । ଖ ଗ ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର
୧୨ । ଘ. ନିଶି ଜାଡ଼ ହେ
୧୩ । ଙ. ବସନ ହୀନ
୧୪ । ଖ. ବସିଲେ
ଗ. ଅଙ୍ଗର ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
୧୫ । ଘ. ବସ୍ତ୍ରେ ଘମିର ହେ
୧୬ । ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ
୧୭ । ଖ. ଯାମିନୀ
ଘ. ଏ ଶୀତର ଯାମିନୀ
୧୮ । ଖ. ଗର୍ଭ
ଘ. ଗର୍ଭଂ
୧୯ । ଖ ଗ. ଦଶୀଲ

ତହିଁ[1] ଶଣିଲ ଆସି ପାଣ୍ଡୁର[2]   କଟୀବସନ ଖସେ ତୋହୋର
ଅଳସ ଆଶ୍ରେ କଲ୍ପ କ୍ଷୀଅଙ୍ଗ[3]   ମଳନ ବଶଭ ଅଧର ରଙ୍ଗରେ
ମୋ ସଙ୍ଗ[4] ମଣୁ ବଷ ପରସ୍ପେ   ଶପ୍ନନ ଆଦର[5] ବହୁତ ହୋଏରେ[6] ॥୩॥

ସ୍ୱେଚ୍ଛେ ଆନନ୍ଦ କଥା ମୋହୋର   ମୋତେ ନ କହୁ ତ ସମାଦର[7]
କଉଂ ପଦାର୍ଥେ ତୋର ଶରଧା   କହ ଆଣି ଦେବ ପୁରୁ ତୋ ବାଧାରେ
କୁଶଳେ ହେଉ ପଞ୍ଚ ନନ୍ଦନ   ଆମ୍ଭ ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ[8] ସ୍ୱରୂପ ଚିତ୍ତରେ ॥୪॥

ଶୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ ସଲ୍ଲଜ୍ଜ[10] ହୋଇ   ମନ୍ଦେ ହସିଣ[11] ଶିର ନୁଆଇଁ
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଧଇଲେ[12] କୋଳେ   ମୁଖେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ ସୁଖ ଭୋଳେ ହେ[13]
କହନ୍ତି ପୁଣ ପ୍ରିୟ ସଖୀକ[14]   କେତେ ମାସ ହେଲା ଆଜ ସରକ ସେ ॥୫॥

ଦ୍ରୌପଦୀ[15] କହନ୍ତେ କାର୍ତ୍ତିକରେ   ବ୍ରତମାସ ହୋଇଲ[16] ଲେଖାରେ
ଶୁଣି ଯୁଧିଷ୍ଠି ଆନନ୍ଦ ମନ   ଏହି ପ୍ରକାରେ ଗଲ୍ଲ କେତେଦନ ସେ
ମକର ଚତୁଂ ପ୍ରବେଶ ହେଲ[17]   ତନ୍ଦ୍ରଭଗା ତୀର୍ଥ[18] ସ୍ନାନ ପଡ଼ିଲ ସେ ॥୬॥

ଲକ୍ଷେ ନୃପତ ପ୍ରବେଶ[19] ହୋନ୍ତି   ମହା ଉତ୍ସବେ[20] ସ୍ନାନ କରନ୍ତି
ପାତାଳରୁ[21] ଅଷ୍ଟକୁଳ ନାଗେ   ମଧ୍ୟ ଭୁବନେ ସେ ପ୍ରବେଶ ବେଗେ
ବହୁତ ସଙ୍ଗରେ ନାଗବଳ   କେ ଶ୍ୱେତ[22] ପୀତ ଲୋହିତ ପିଙ୍ଗଳ ସେ ॥୭॥

---

୧ । ଘ. ପୃଛେର
୨ । ଖ. ତନୁ
୩ । ଗ. ଅକ୍ଷରେ ନଷ୍ଟ ହୋଗୁଂ ଲଇନଟି ନାହିଁ
 ଘ. ତନୁ ଦପୀଲ ପାଣ୍ଡୁର
୪ । ଗ. ଆତ୍ରୟୁ କଲ୍ପ ଅଙ୍ଗ
 ଘ. କଲ୍ପନା ଅଙ୍ଗ
୫ । ଘ. ମୋର ସଙ୍ଗ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଶପ୍ନେ ଆଦର
୭ । ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଗୁଂ ନାହିଁ
୮ । ଖ ଘ. ଜାଣ
୯ । କ. ପୁତ୍ରଭ୍ରାତ
୧୦ । ଗ. ଦ୍ରୋପଦୀ ସଲଜ
 ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୧ । ଘ. ମନ୍ଦ ହସାଣ
୧୨ । ଖ ବସାଇ
 ଘ. ବସାଇଲେ
୧୩ । ଗ. ପାଦଟି ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଗୁଂ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. ପ୍ରାଣସଖି ନ
୧୫ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୬ । ଗ. ହେଲନ
୧୭ । ଗ. ଅକ୍ଷର ନଷ୍ଟ ହୋଗୁଂ ନାହିଁ
 ଘ. ମକର ଜନ୍ତୁଂ
୧୮ । ଖ ଗ ଘ. ତୀର୍ଥେ
୧୯ । ଖ ଘ. ତହିଁ ଆସନ୍ତି
୨୦ । ଖ. ଉତ୍ସବେ
୨୧ । ଖ. ପାତାଳୁ ଆସି
୨୨ । ଖ ଗ. କଜ୍ଜଳ
 ଘ. କେ ପୀତ କଜ୍ଜଳ ହେ

ନାନା ରୂପରେ[୧] ଅଛନ୍ତି ଫଣୀ[୨] ଫେର[୩] ଟେକ ଧାମନ୍ତି ଧରଣୀ
ଫୁତ୍କାର[୪] ନାଦ ମହାଘୋର ଲତା ବୃକ୍ଷମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଚୂର ଯେ
ପଛରେ କୁନ୍ଥୁଥାନ୍ତି[୫] ଆସନ୍ତି ଫଣୀ ଗଣଙ୍କୁ କେ ଦୂରେ[୬] ଦେଖନ୍ତି ଯେ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୭] ବୋଲେ ଅନ୍ଧକୂଳ ବେଗରେ ମାରନ୍ତୁ[୮] ପାପିଷ୍ଠ ବଳ
ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ଗଦା[୯] ଘେନ ଗୋଡ଼ାଇ ପିଟିଲା ସର୍ପ ସଇନ ଯେ
ପ୍ରହାରେ ଦଶ ବଂଶ ମରନ୍ତି ଅନ୍ଧକୂଳ ଦେଖି ପଳାଇଛନ୍ତି ଯେ
ବହୁ ସର୍ପ ସଇନ ମାଇଲା[୧୦] କେଣ୍ଟ ରକ୍ଷକ[୧୧] ତାଙ୍କୁ ନୋହିଲା
ଆର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଡାକ ଦେଲେ ନାଗେ ବେଲ୍ଲଳସେନ ଉଗାଳିଲା[୧୨] ଆଗେ ଯେ
ଫେରିଣ ମହାକୋପ[୧୩] ହୋଇଣ ଭୁଜଦଣ୍ଡେ ପ୍ରହାର କଲେ ବେଇଣ[୧୪] ଯେ
ମୁଖୁ ରୁଧିର ଜାତ[୧୫] ହୋଇଲା ଦୁଃଶାସନ[୧୬] ମୋହରେ ପଡ଼ିଲା
ଶତେ ଭାଇ ଗଦାକୁ ଘେନିଣ[୧୭] ଧାମନ୍ତେ ଦେଖିଲା ବେଲ୍ଲଳସେନ[୧୮] ସେ
ବୃକ୍ଷେକ ଉପାଡ଼ି[୧୯] ଆଣିଲା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୨୦] ଶିରେ ନେଇ ପିଟିଲା ଯେ॥୧୧

---

୧ । ଙ ଘ. ସ୍ୱରୂପେ
୨ । ଘ. ଫେଣି
୩ । ଖ. ଫେରି
୪ । ଙ ଗ ଘ. ଫୁଫୁକାର
୫ । ଗ ଘ. ଥାଠ
୬ । ଖ. ଫଣିବଳଙ୍କ ଦୂରନ୍ତୁ
ଗ. ଅଛର ନଷ୍ଟ ହୋଉଂ ନାହିଁ
ଘ. ଫଣିବଳଙ୍କୁ ଦୂରଙ୍କୁ
୭ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ମାର ମରନ୍ତୁ
୯ । ଙ. ଭୋପ
୧୦ । ଗ. ପଞ ନଷ୍ଟ ଯୋଉଂ ନାହିଁ
୧୧ । ଘ. ରକ୍ଷେ
୧୨ । ଖ ଗ. ଯାହାଙ୍କନ
ଘ. ଯାହାଙ୍କଲେ
୧୩ । ଗ. ଫେରିଲେ ମାହାକୋପ
ଘ. ଫେରଲେ ମହାକୋଧ
୧୪ । ଖ. ବହନ
ଘ. ଭୁଜପୋଢ଼େ
୧୫ । ଖ. ମୁଖେ ରୋଧିର ଯାତ
ଗ. ପଞ ନଷ୍ଟ ଯୋଗଂ ନାହିଁ
ଘ. ମୁଖେ ରୁଧିର ଛାତ
୧୬ । ଘ. ଦୁସାସନ
୧୭ । ଖ. ବେଡ଼ୀ ଗଦା ତୋଳି
ଗ. ଶତେ ଭାଇ ବେଢ଼ୀ ଗଦା ତୋଳି
ଘ. ସତେ ଭାଇମାନେ ଗଦା ତୋଳି
୧୮ । ଖ ଗ ଘ. ଦେଖି ରଡ଼ୀ ଦେଲା ବଳ
ବେଲାଳ ହେ
୧୯ । ଖ ଗ ଘ. ଉପାଡ଼ିଣ
୨୦ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ

ବୃକ୍ଷ ଭାଙ୍ଗି ଗଣ୍ଡି[1] ହୋଇଲା ପାଇ   ଶତେ ଭାଇ ଗଦା ପିଟନ୍ତେ[2] ନେଇ
ଗଦାମାନ ହୋଇଲାକ[3] ଚୂର   କ୍ରୋଧେ ଗର୍ଜଇ ନାଗେଣୀ[4] କୁମାର ଯେ
ଧାଇଁଣ ପାଦ[5] ପ୍ରହାର କଲେ   ମୁଖେ ବୁପଡ଼ାକେ କ୍ଷାନ ହାରଲେ[6] ଯେ ॥୧୨॥
ରଣେ ପଡ଼ିଲେ ଶତେ[7] ସୋଦର   ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ବୀର[8]
ସପ୍ତରଥୀ ମିଶି[9] ଯୁଦ୍ଧ କଲେ   ନାଗଚ ଧର କୋପରେ ବାନ୍ଧିଲେ[10] ଯେ
ବେଲ୍ଲାଳସେନ ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ି   ନାଗଚମାନ ଚଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଁଡ ଯେ ॥୧୩॥
ଭୀମ ସୁତ ଭଏ ନ କରଇ   ଗାଲ ଭୂଞ୍ଜି ବଜାଇ ନାଚଇ
ଦେହଗର ନ କାଟିଲ ଅଙ୍ଗେ[11]   ଭୀଷ୍ମେ ବସୁରନ୍ତି ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯେ
ଅଜଗ ବପୁସ ଏ କୁମର   ଭୀମସେନ[12] ଠାଣି ହଣେ ସୁନ୍ଦର ଯେ ॥୧୪॥
ବଜ୍ର ସନ୍ୟ[13] ଆମ୍ଭର ମାଇଲା   କଣ୍ଡ ଛଡ଼ି ଏ ଜଣା ନ ଗଲା
କେବେ ନ ପାରବା ଆମ୍ଭେ ଜିଣି[14]   ଏମନ୍ତେ ନିନ୍ଦିଲା[15] କୁମର ମଣି ସେ
ରଥିକ ଧର ଛନେ କରୁଣ୍ଡ   ଏକାବେଳକେ ସପ୍ତରଥୀ ପଡ଼ ଯେ ॥୧୫॥

---

୧ । ଖ. ବାଡ଼ି ଗଣ୍ଡା
ଗ. ଭଜ ଗଣ୍ଡା
ଘ. ଦ୍ରାଜ ମୁଣ୍ଡା
୨ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ଲାଇନଟି ନାହିଁ
ଘ. ପିଟେ
୩ । ଘ. ଗଦାମାନେ ହୋଇଲେକ
୪ । ଗ. ନାଗୁଣି
୫ । ଖ ଗ ଘ. ବେଗେ
୬ । ଗ. ପ୍ରାଣ ଗଲେ
ଘ. ବୁପୋଡ଼ୁକେ
୭ । ଖ ଗ. ଘତେ
୮ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ଏ ଲାଇନଟି ନାହିଁ
ଘ. ଶଲ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣ ବୀର
୯ । ଘ. ମିଳି ଯୁଦ୍ଧ
୧୦ । ଖ. ଧନୁ ଧରଣ ନାଗଚ ବାନ୍ଧିଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
ଘ. ଧନୁଧର ନାଗଚ ବାନ୍ଧିଲେ ହେ
୧୧ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ଏହି ଅଂଶଟି
୧୨ । ଘ. ଭୀମସେଣ
୧୩ । ଘ. ବଜ୍ରତ ସନ୍ୟ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ନ ପାରିଲୁଁ ତ
୧୫ । ଖ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁ ନାହିଁ
ଘ. ଧାଇଁଲା

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଶଲ୍ୟ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] କର୍ଣ୍ଣ ଶକୁନି ସେ ଦୁଃଶାସନ[2]
ନାଗପାଶେ ଏହାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଲା[3] ବେଲାଳସେନ ତାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲା ଯେ[4]
ନନ୍ଦନେ ପଥେ ନକୁଳ[5] ଦେଖି ଯାଇଣ ଜଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି ଯେ[6] ॥୧୬॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଭୀମଙ୍କୁ ଯାଇ ଛଡ଼ାଅ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ
ଯାଅ ଯାଅ ହେ ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆପଣେ କହି ଉଠିଲେ ବଚନ ଯେ[7]
ଦ୍ରୌପଦୀ[8] ଆଦି ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ବେଲ୍ଲାଳସେନକୁ ଭେଟିଲେ ଆଗେ ଯେ[9] ॥୧୭
ନଦୀ ତେଜିଣ ଭୀମସେନ ଗଲେ ପର୍ବତେକ ଉପାଡ଼ି ଘେନିଲେ
ତାଙ୍କୁ ବେଲାଳସେନ ଯେ ଦେଖି[11] ବୃକ୍ଷେ କଟାଇଲା ସାତରଥିଙ୍କି[12] ଯେ
ବୁଲାଇ ଗିରି ଭୀମ[13] ମାଇଲେ ବେଲାଳସେନ[14] ମସ୍ତକ ପାତିଲେ ଯେ ॥୧୮॥
ଗିରି ପଡ଼ି ହୋଇଲାକ ଚୂର ହସି ବୋଲେ ନାରେଣୀ[15] କୁମର
ଆଜ ଦେଖିବ ସମନପୁର ବଧାଏ ହୃଦରେ ନେଇ ପ୍ରହାର ଯେ
ମୋହରେ ପଡ଼େ ପବନସୁତ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଦେଖି ଓଗାଳ[16] ଭୂରତ ଯେ ॥୧୯॥
ଦେବଶର[17] ବସାଇ ପ୍ରହାରେ ଶର ନ ଭେଦେ ତାର ଶରୀରେ[18]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ମିଳିଲେ ପୁଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରଇ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[19] ଯେ
ସେ ଭୀମ ପୁଣ ଚେତନା ପାଇ ବୃକ୍ଷ ଉପାଡ଼ିଣ ଅଙ୍ଗେ ପିଟଇ ଯେ[20] ॥୨୦॥

---

୧ । ଘ. ଦୁଯୋଧନ
୨ । ଘ. ଦୁଶାସନ
୩ । ଗ. ବାନ୍ଧିଲ
ଘ. କାଳଫାସେ ଏହାଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଲ
୪ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ଏ ଅଂଶଟି ନାହିଁ
ଘ. ଘେନି ତାଙ୍କୁ ଗଲା ହେ
୫ । ଘ. ପଥେ ତାଙ୍କୁ ନକୁଳ
୬ । ଗ ଘ. ଦେବ ପୁର୍ଣ୍ଣିମାକ ସାବଧାନେ । ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଦେଖିଲୁ ବନେ
ଏକ ଷଣ୍ଢ ବଧୁଛେ ଅଲପ । ଅନନ୍ତ ଅଧିକ ତାହାର କୋପରେ ହେ
ଶଲ୍ୟ ଶକୁନି କର୍ଣ୍ଣ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦୁଶାସନ ହେ
କାଳଫାସେ ବନ୍ଧନ କରନ୍ତୁ । ବଳେ ଧରି ଘେନି ଯାଉଅଛୁ
ଭୀମସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଦଇବ ଆମ୍ଭ ଶତ୍ରୁ ନାଶ କଲା ହେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲେ ଶୁଣ ସୋଦର । ଆମ୍ଭର ଭ୍ରାତକୁ ମାରିବ ପରରେ (ଅଧିକ ପାଠ)
୭ । ଘ. କରଧରି ବୋଲିଲେ
୮ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
୯ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୦ । ଖ ଘ. ଏବେ
୧୧ । ଖ ଘ. ଦେଖିଣ
ଗ. ବେଲାଣସେନ ଦେଖିଣ
୧୨ । ଗ. ଖଟାଇଲେ ସପତ ଜଣ
ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
ଘ. ବୃକ୍ଷରେ ବାନ୍ଧିଲ ସପତ ଯଣ ହେ
୧୩ । ଖ. ଭିମ ଗଦା
୧୪ । ଗ. ବେଲାଣସେନ
୧୫ । ଗ. ନାରୁଣି
୧୬ । ଖ ଗ ଘ. ଓଗାଳିଲ
୧୭ । ଗ. ଦେବଶର
୧୮ । ଘ. ଦେହରେ
୧୯ । ଘ. କରନ୍ତି ଅସଙ୍ଖ ରଣ ହେ
୨୦ । ଗ. ପଦ ନଷ୍ଟ ଯୋଗୁଁ ନାହିଁ
ଘ. ଉପାଡ଼ି ତା ଅଙ୍ଗେ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ବନ୍ଧନରେ ଥିଲେ   ସହଦେବ[2] ପାଶ କାଟିଦେଲେ
ସାତଜଣ ହୋଇଲେ ବାହାର   ଦେଖନ୍ତି ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ କୁମର ହେ[3]
ଶକୁନି ବୋଇଲେ ଯିବା[4] ପଳାଇ   ଯଶ[5] ସ୍ଥାନରେ ରହି ନ ଯୋଗାଇ ଯେ ॥୨୧
ପାଣ୍ଡବେ ତାଙ୍କୁ ମାଇଲେ ଭଲ[6]   ମଲେ ପାଣ୍ଡବେ ଆମ୍ଭର ସଲ
ଆମ୍ଭେ ରହିଲେ ନାହିଁଟି ଯଶ[7]   ଯେବେ[8] ଦେଖିବଟି କରିବ ନାଶ ହେ[9]
ସକଳେ ଚଳି ଯିବା ପଳାଇ   ଭଗ୍ନବଳ ଯେହ୍ନେ ହସ୍ତିନା ହୋଇ[10] ଯେ
ଯାଇ କହିଲେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ[11]   ଅନ୍ଧରାଜା କହେ କଉରବଙ୍କୁ[12] ॥୨୨॥
ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝିତେ[13] ନଇଲ   ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କମା ଯେହ୍ନେ ନଇଲ ଯେ
ଏତେକ ଉପକାର[14] ସେ କଲେ   ଭୟ କ ଥିଲା ତାଙ୍କ ପାଶେ ଥିଲେ ହେ॥୨୩॥
ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଶୁଣ ଶକୁନି   ଆମେ[15] ପଳାଇଲୁ ପ୍ରାଣଘେନି
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ସେ ସାର ମାରନ୍ତା   ଆମ୍ଭର ନକ ଜୀବନ[16] ରଖନ୍ତା ହେ
ପାଣ୍ଡବେ ସେହିମନ୍ତ କରନ୍ତେ[17]   ପୁଣି ଆଉ କେହି ତୋତେ ଦେଖନ୍ତେ[18] ହେ॥୨୪

---

୧ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । ଖ ଘ. ଫାଶ
୩ । ଖ ଘ. ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ତା ସମର
୪ । ଘ. ସକୁନୀ ବୋଲେ ଜିବା
୫ । ଘ କ. ଯୋଗ
୬ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ମାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ
୭ । କ. ନାହିଁତ ଯୋଶ
୮ । ଗ. ଯେବା
୯ । ଗ. ଯେବା ଦେଖିବ ଯେ କରିବ ହାସ
ଘ. ଯେବା ଦେଖିବ ଯେ କରିବ ନାସ ହେ
୧୦ । ଏମନ୍ତ ଖଳୀ ପଳାଇ ଗଲେ
ଭଗ୍ନଦଣ୍ଡ ଯେହ୍ନେ ହସ୍ତିନା ଗଲେ ହେ
ଗ. ଭଗ୍ନବଳ ହୋଇ ହସ୍ତିନା ଜାଇ ହେ
ଘ. ଭଗ୍ନବଳ ଯେସା ହସ୍ତୀନା ହେଲେ ହେ
୧୧ । ଘ. ଧୃତାରାଷ୍ଟ୍ରକ୍ତି
୧୨ । ଘ. ଅନ୍ଧ ନୃପତୀ କହେ ତାହାଙ୍କୁ
୧୩ । ଖ. ନ ବୁଝି
ଗ. ବୁଝି
ଘ. ନ ବୁଝି ଅଇଲ
୧୪ । ଗ. ଉପଗାର
ଘ. ଏଡେ଼ ଉପକାର
୧୫ । ଖ. ଆମ୍ଭେ
ଘ: ପୁଣି କହିଲେ ଦାକ୍ତି ସକୁନୀ ଆମ୍ଭେ
୧୬ । ଖ ଘ. ଯେ ପ୍ରାଣ
୧୭ । ଖ. ପାଣ୍ଡବେ ସେହିମତ କରନ୍ତୀ
୧୮ । ଖ. ପୁଣ କାହିଁ ତୋତେ ଅଇ ଦେଖନ୍ତେ
ଘ. ପୁଣ ଆଉ କାହୁଂ

ଏଣେ ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସମରେ — ବେଲ୍ଲଳସେନ ଧାଇଁ କୋପ କରେ[1]
ଭୀମସେନର କେଶ ଧଇଲା — ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆଗରେ[2] ଯାଇ ମିଳିଲା ଯେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବାଳ[3] ଧଇଲା ବଳେ — ବେନିଙ୍କରେ ବେନି ଉନ୍ନଲେ ହେଳେ ହେ[4] ॥୨୫॥
ଶୂନ୍ୟେ ଧଇ[5] ଯେନିଗଲା ଟେକ — ନ ଝୁରଇ କିଛି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି
ତିନିଭାଇ କରନ୍ତେ[6] ରୋଦନ — ଦ୍ରୌପଦୀ[7] ଅଙ୍ଗରେ ନାହିଁ ନା ଜ୍ଞାନ ଯେ
ପାତାଳ ପୁରେ ବେଲ୍ଲଳସେନ — ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହୋଇଲା ବହନ[8] ଯେ ॥୨୬॥
ଭୀମ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବସାଇଲା — କରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଖଡ଼ଗ ଯେନିଲା[9]
ଦୁହେଁ[10] ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର — ମାଇଣ ଖଡ଼ଗେ[11] ଛେଦିବି ଶିର ଯେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଭୀମ କୃଷ୍ଣ ସୁମର — ଯେ ସଙ୍କଟ ହର କରିବେ ପାର ହେ ॥୨୭॥
ବେଲ୍ଲବଳ[12] ମିଳି ଏ ସମଏ — ଭୀମସେନଙ୍କୁ କଲିତ ଲଏ[13]
ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲେ[14] ଉଚ୍ଚ କୁମର — କାହାକୁ[15] ମାରୁଛୁ ତୋର ପିଅରରେ
ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ ବହନ[16] — ପୁତ୍ରକୁ ଯେନଣ କଲା ଦ୍ରସନ[17] ଯେ ॥୨୮॥
ଉଠି ଯୋଡ଼ହାକ ବେନିକର — ସ୍ୱାମୀ ପୁତ୍ରର ଦୋଷ[18] ନ ଧର
ଯେତ୍ତୁ ଅଛନ୍ତି ଭୂମି[19] ସଙ୍ଗରେ — ଭୂମିର କସ ଅଛନ୍ତି ବେଶରେ ହେ
ଶୁଣିଣ କହେ ସେ ବୃକୋଦର[20] — ଏ ମୋହୋର ସାନ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର ଯେ ॥୨୯॥

---

୧ । ଗ. କୋପରେ
ଘ. ବଲ୍ଲବେଳାଳ ଧାଇଁ କୋପରେ
୨ । ଘ. ଛାମୁରେ
୩ । ଗ ଘ. ତାହାଙ୍କ କେଶ
୪ । ଚ ଘ. ତାଳେ
୫ । ଖ. ତାଙ୍କୁ
ଘ. ଶୂନ୍ୟେ ଯେନିଗଲା ତାଙ୍କୁ
୬ । ଘ. କରନ୍ତି
୭ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୮ । ଘ. ହୋଇଲେ ବହନ ହେ
୯ । ଘ. ଧଇଲା
୧୦ । ଘ, ବେନି
୧୧ । ଘ. ମାଇବି ଖଡ଼ଗ
୧୨ । ଗ. ବେଲାବାଳ
ଘ. ବେଲ୍ଲଳବାଲ
୧୩ । ଘ. କଲେ ତ ଲଏ
୧୪ । ଘ. ପୁତ୍ରକୁ ବୋଇଲେ
୧୫ । ଘ. ଯାହାକୁ
୧୬ । ଘ. ପଡ଼େ ବହନ.
୧୭ । ଗ. ଦର୍ଶନ
୧୮ । ଘ. ପୁତ୍ରଦୋଷ
୧୯ । ଖ ଘ ସ୍ୱାମି ଅଛନ୍ତି ଏଥେ
୨୦ । ବାତ ବାତ କୁମର
ଗ. ତୋଷ ବାତ କୁମର
ଘ ଶୁଣି କହେ ବାତ କୁମର

ଆମ୍ଭେ ତନପୁରେ ବଳଆର ହେଲେ ଜଣିଲ ତୁମ୍ଭ କୁମର[1]
ଧନ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ମୋହୋର ଦଶିଲ[2] ଆଜ ହାତରେ[3] ପ୍ରାଣବ ନୋହିଲ ଯେ
ବେଲ୍ଲକସେନ ଯେହ୍ୱା ଶୁଣଇଁ ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଚରଣେ ଲୋଟଇ ଯେ[4] ॥୩୦॥
ଜଣି ପ୍ରଭାତରେ[5] ବେନଜଣ ନାଗବାଳୀ ପ୍ରବୋଧ କରଣ[6]
ପାତାଳରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର[7] ମିଳିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଛାମୁର ଯେ
ଦ୍ରୁସନ ଜଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଅର୍ଜୁନ ସବୁ ମଣାଇଁ କହିଲେ ଯେ ॥୩୧॥
ବିଷଲଡ଼ୁ ଦେଲେ[8] କଉରବେ ଭୀମସେନ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଯେବେ
ଯମୁନା ଜଳେ ପକାଇ[9] ଦେଲେ ନାଗବାଳୀ[10] ତାଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଗଲେ ଯେ
ବିବାହ କଲେ ନାଗ ରାଜନ ଏହାଙ୍କ ପୁତ୍ର ସେ[11] ବେଲ୍ଲକସେନ ହେ ॥୩୨॥
ଆମ୍ଭ ଦୁହିଙ୍କି ସେ ଘେନଗଲ[12] ତାର ଜନମା ଆସି ଚହ୍ନିଲ
ବହୁ ଗଉରବ କଲ ପୁଟରେ[13] କେତେ ବିନସ୍ତ କହିଲ ଛାମୁରେ ଯେ
କାଲି ସେ ତାର ପୁରେ ରହିଲୁ କେତେ କହି ତାକୁ[14] ମେଲାଣି ହେଲୁ ଯେ ॥୩୩॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଧର୍ମ ନୃପତି ସବ ଭାଇ[15] ଦ୍ରୌପଦୀ ଦୋହିତ
ଅତି ଆନନ୍ଦରେ[16] ଚଳିଗଲେ ଗହ୍ୱର ବନରେ ଯାଇ ମିଳିଲେ[17] ଯେ
ତାଙ୍କର ପାଦେ ମୋହୋର ଆଶ କହଇ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ଯେ ॥୩୪॥

---

୧ । ଘ. ତୁମ୍ଭର କୁମର
୨ । ଖ ଘ ମୋତ ପ୍ରକାଶିଲ
୩ । ଖ ଘ ହସ୍ତରେ
୪ । ବେନ ନପ୍ତାନୁ ବହୁତ ମାର, ତାର ଅଙ୍ଗ
କମ୍ପେ ଥରହର
କର ଯୋଡ଼ିଣ ପୁଣ ଜଣାଇଂ
ଅଜ୍ଞାନ କ୍ଷମା କରିବା ଗୋସାଇଁ ହେ
ନ ଯାଣି ଏତେ କର୍ମ ମୁଂ କଲି
ପିତା ଖୁଡ଼ୁ ତାଙ୍କ ଭେଟ ଧଇଲି
(ଅଧିକ ପାଠ)
୫ । ଖ ଗ ଘ. ପ୍ରଭାତରୁ
୬ । ଗ. ପ୍ରବୋଧି କହିଣ
ଘ. ପ୍ରବୋଧ କରିଣ
୭ । ଘ. ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ
୮ । ଖ ଘ. ଦେଲ
୯ । ଘ. ଜପାଇ
୧୦ । ଖ. ବେଳାବାଳୀ
୧୧ । ଏ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ବେଲକବଳୀ ଏହାଙ୍କୁ
୧୨ । ଘ ଘେନ ସେ ଗଲ
୧୩ । ଗ. ଉତ୍ସବ କଲକ
ଖ. ଉଛବ କଲେ ସେ
ଘ ଉଛବ କଲକ
୧୪ । ଗ ଆଜ ଆଳନ୍ତି
୧୫ । ଘ ଖର
୧୬ । ଖ ଗ ଘ ଆନନ୍ଦରେ ଚଳୁଂ
୧୭ । ଘ. ଗହ୍ୱର ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ

ବଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଭାଗବତ ବୃତ୍ତେ

ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[୧] । ସଙ୍ଗତେ ଘେନ ସର୍ବପତି ॥୧॥
ଗଣ୍ଡକୀ ତୀରରେ ସେ[୨] ବନ । ମାର୍ଗରେ କରନ୍ତେ[୩] ଗମନ ॥୨॥
ଉତ୍ତର ମୁଖ ହୋଇ ଗଲେ । କଦମ୍ବ ବନରେ ମିଳଲେ ॥୩॥
ଦେଖିଲେ ସେ ବନ ନିର୍ମଳ । ଅଚ୍ଛନ୍ତ ଦିବ୍ୟଫଳ[୪] ମୂଳ ॥୪॥
ବସନ୍ତ[୫] ହୋଇଛି ପ୍ରବେଶ । ଚହଟେ ନାନାପୁଷ୍ପ[୬] ବାସ ॥୫॥
କହନ୍ତି ବିଶ୍ବାମିତ୍ର ଋଷି[୭] । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ଯୁଧିଷ୍ଠି[୮] ॥୬॥
ଶ୍ରୀରାମ ବନବାସ କଲେ । ସୀତା ଲକ୍ଷଣ[୯] ଘେନ ଭୁଲେ ॥୭॥
ରହିଲେ ପଞ୍ଚବଟୀ[୧୦] ବନ । ସୀତାଙ୍କୁ ନେଲା ଦଶାନନ ॥୮॥
ବନେ ଲୋଡ଼ିଲେ[୧୧] ଚଉପାଶେ । ସୀତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି ହରଷେ ॥୯॥
ପୁଣ ମିଳଲେ ଏଥେ ଆସି[୧୨] । ଏହି କଦମ୍ବ ମୂଳେ ବସି ॥୧୦॥
ଅକାଳ କୁସୁମ ଫୁଟିଲା । ବାସରେ ବନ ଚହଟିଲା ॥୧୧॥
ମିଳଲେ ଦେଖି ଅଳିକୁଳ । ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନିରେ ଚହଳ ॥୧୨॥

---

୧ । ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ ଘ ତର ତେଳ
ଗ. ସେ
୩ । ଖ ଗ ଘ କରନ୍ତି
୪ । ଘ ଅଛନ୍ତି ଦିବ୍ୟ
୫ । ଖ କଦମ୍ବ
୬ । ଖ. ପୁଷ୍ପ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ଜନ୍ତ
୮ । ଖ ଗ ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପତ
୯ । ଖ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ
୧୦ । ଘ. ପଞ୍ଚବଟୀ ବନ
୧୧ । ଖ ଲୋଡ଼ନ୍ତେ
ଘ. ଲୋଡନ୍ତି

କଦମ୍ବ ପୁଷ୍ପ ଦେଖି ରାମ । ସୁମରି ମନେ ସୀତା ପ୍ରେମ[1] ।୧୩।
ଅନେକ ଏଥି ବିଳପିଲେ[2] । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରବୋଧି[3] କହିଲେ[4] ।୧୪।
ଶ୍ରୀରାମ ବୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ[5] । ଶୀତଳ ଜଳ ବେଗେ ଆଣ ।୧୫।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜଳ ନ ପାଇଲେ । ନାରାଚେ ପୃଥ୍ୱୀ[6] ଖଣ୍ଡିଲେ ।୧୬।
ପାତାଳୁଂ ଗଙ୍ଗା ଜାତ ହେଲେ[7] । ଦେଖି ଶ୍ରୀରାମ ତୋଷ ହେଲେ[8] ।୧୭।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୀର୍ଥନାମ[9] ଦେଲେ । ଆପଣେ ଉଠି ସ୍ନାନ କଲେ ।୧୮।
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ନାନା[10] ଫଳ ମୂଳ । ଶରୀର[11] ହୋଇଲା ଶୀତଳ ।୧୯।
କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷକୁ ସ୍ପର୍ଶିଲେ । ସେ ରଘୁନନ୍ଦନ ବୋଇଲେ[12] ।୨୦।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପୁଷ୍ପ ଧରି । ରହିଅଛି ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରୀ[13] ।୨୧।
ଆଜଠୁଂ[14] କଦମ୍ବ ବନ ନାମ । ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ[15] ଶ୍ରୀରାମ ।୨୨।
ମୁଁ ଜାଣିଅଛି ଏ ସ୍ଥାନର । ଦେଖ ଏ କୁସୁମ ବିସ୍ତାର ।୨୩।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ[16] ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ କର । ପତିତପାବନୀ[17] ଏ ନୀର ।୨୪।
ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ[18] ଘେନିଣ । ତକ୍ଷଣେ ସେ ଜଳେ ପଶିଣ[19] ।୨୫।
ସ୍ନାନ[20] କରିଣ ଶୁଚିବନ୍ତ । ଘେନି ସକଳ ତପୋବନ୍ତ[21] ।୨୬।
ଯୁଧିଷ୍ଠି କହନ୍ତି[22] ବଚନ । ଏଥି ରହିବ ମୋର ମନ ।୨୭।
କୃଷ୍ଣା ସେ ନ ପାରେ ଦ୍ରୌପଦୀ[23] । ଏବେ[24] ହୋଇଛି ଅଶକତି[25] ।୨୮।

୧। ଖ ଘ. ସୁମରି କରି ସିତା ନାମ
ଗ. ନାମ
୨। କ. ବିଳୋପିଲେ
ଗ ଘ. ବିଳାପିଲେ
୩। ଖ ଘ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରବୋଧି
୪। ଗ. ବହୁତ ପ୍ରବୋଧିଲେ
୫। ଖ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
୬। ଖ. ପୃଥ୍ୱୀ
୭। ଗ. ହେଲେ ଗଙ୍ଗା ଜାତ
ଘ. ହେଲେ ଯାତ
୮। ଖ ଗ ଘ. ଆନନ୍ଦ ରଘୁନାଥ
୯। ଗ. ଲକ୍ଷଣ ନାମେ ତୀର୍ଥ
୧୦। ଖ ଗ ଘ: ଦ୍ରବ୍ୟ
୧୧। ଘ. ସୁନ୍ଦର
୧୨। ଗ ଘ. ସେ ସିତାପତି ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ
୧୩। ଖ ରହି ଅଛଏ ମୃତ୍ୟୁ ପୁରି
ଗ. ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରି
୧୪। ଗ. ଆଜୁଂ
୧୫। ଗ. ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତି
୧୬। ଖ ଘ. ଲକ୍ଷ୍ମଣ
ଘ ଲକ୍ଷଣ
୧୭। ଘ. ପତିତପାବନ
୧୮। ଗ. ଦ୍ରୋପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୯। ଗ. ତହିଁ କଲେ ସ୍ନାନ
୨୦। ଖ ସ୍ନାନ
୨୧। ଖ ଗ ଘ ତପୋବନ୍ତ
୨୨। ଖ ବୋଲନ୍ତି
୨୩। ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨୪। ଗ. ଏବେ
ଘ. ଏବ
୨୫। ଖ ଘ. ଆସକତି

ଏଥି ହୋଇବ ଏଣୁ[୧] ପାର । ଆନନ୍ଦ ହେବ ମୁନିବର ।୨୯।
ତହିଁରେ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[୨] କଲେ । ପାଣ୍ଡବେ ହର୍ଷ ମନେ ରହିଲେ ।୩୦।
ଭୋଜନ କରି ଫଳମୂଳ । ସନ୍ତୋଷ ହୁଅନ୍ତି ସକଳ ।୩୧।
କେତେ ସମୟ ତହିଁ ଗଲା । ଦ୍ରୌପଦୀ ଗର୍ଭ ପ୍ରସବିଲା[୩] ।୩୨।
ହୋଇଲେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ସୁତ । ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ସାକ୍ଷାତ[୪] ।୩୩।
ପାଣ୍ଡବେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳି । ପାଳନ କରନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳୀ[୫] ।୩୪।
ଯେମନ୍ତେ[୬] ଉଠିଆର ଯାନ୍ତେ[୭] । ସେ ପୁତ୍ରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଅନ୍ତେ[୮] ।୩୫।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲେ[୯] । ବ୍ୟାସେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନାମ ଦେଲେ ।୩୬।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଏହାର ନାମ ଧର୍ମସେନ[୧୦] ।୩୭।
ବୃକୋଦରର ଯେ ନନ୍ଦନ । ତାହାର[୧୧] ନାମ ସୁରସେନ ।୩୮।
ବାସବ କୁମର ନନ୍ଦନ । ତାହାର[୧୨] ନାମ ବୀରସେନ ।୩୯।
ନକୁଳ କୁମାର ନନ୍ଦନ । ତାହାର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ[୧୩] ।୪୦।
ମନ୍ତ୍ରୀର ଯେ ଅବା ନନ୍ଦନ[୧୪] । ତାହାର[୧୫] ନାମ ଜୟସେନ ।୪୧।
ପାଞ୍ଚାଳୀ ଜନମା ଯାହାର[୧୬] । ବୋଲନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳ କୁମର ।୪୨।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲେ[୧୭] । ଦ୍ରୁପଦ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ[୧୮] ।୪୩।
କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟାସ ଯତି । ତେଣୁ[୧୯] ସେ ଅଇଲେ ନୃପତି ।୪୪।

---

୧ । ଗ ଘ. ହେତୁ
୨ । ଘ. ଶୋଭିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣଶାଳା କରିଲେ
୩ । ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ଗର୍ଭ ପ୍ରସୂତିଲା
୪ । ଖ ଗ ଘ. ସହାତ
୫ । ଘ. ଉତ୍ତେ କରନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳୀ
୬ । ଖ ଘ. ଏଣୁତେ
୭ । ଖ. ଜାନ୍ତି
ଘ. ଯାନ୍ତି
୮ । ଖ. ବର୍ଦ୍ଧନ ହୁଅନ୍ତି
ଗ. ବର୍ଦ୍ଧିତେ ହୁଅନ୍ତି
ଘ. ବର୍ଦ୍ଧନ ହୁଅନ୍ତି
୯ । ଖ ଘ. ଏକ ସଂଗତେ ଦିନ ଗଲେ
୧୦ । ଖ. ଜୟସେନ
୧୧ । ଖ. ଏହାର
ଘ. ବୃକୋଦର କର ନନ୍ଦନ ଏହାର
୧୨ । ଖ ଘ. ଏହାର
୧୩ । ଖ ଘ. ଏହାର ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରସେନ
୧୪ । ଖ ଘ. ଏ ସହଦେବର ନନ୍ଦନ
୧୫ । ଖ ଘ. ଏହାର
୧୬ । ଗ ଘ ଘ. ତାଙ୍କର
୧୭ । ଘ. ଦିନ ଗଲା
୧୮ । ଘ. ହୋଇଲେ
୧୯ । ଖ. ଏଣୁ

ପାଣ୍ଡବେ ନମସ୍କାର କଲେ । ଦ୍ରୋପଦ ନାଥଙ୍କ ଦେଖିଲେ ।୪୫।
ଅନେକ କରନ୍ତି ଉତ୍ସବ[1] । ଆନନ୍ଦେ ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ।୪୬।
ପଞ୍ଚାଳ କୁମାରଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ[2] । ସେବାନ୍ତି ସେ ଦ୍ରୁପଦ ରଙ୍ଗେ[3] ।୪୭।
ମିଳିଲେ ଆପଣା ଭୁବନେ[4] । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ପାଳନ୍ତି ସ-ତନେ[5] ।୪୮।[6]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[7] କରି ଆସ । କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[8] ଦାସ ।୪୯।

୧ । ଗ ଘ. ଉତ୍ସବ
୨ । ଖ ଘ. କୁମାରଙ୍କ ବୃନ୍ଦେ
୩ । ଘ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ ରଙ୍ଗେ
୪ । ଖ ଘ. ଭୁବନ
୫ । ଖ ଘ. କରନ୍ତି ଯତନ
୬ । 'କ' ପୋଥିର ୪୮ ପଦ ପରେ 'ଖ' ପୋଥିରେ
ଘ: ମୁନିଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଗମିଷ୍ଟଣେ
ପାଣ୍ଡବେ ପୁତ୍ରେ ରହି ବନେ [ଅଧିକ ପାଠ]
୭ । ଖ. ପାଦ
୮ । ଘ. ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

ଏକତିଂଶ ଛା

ରାଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା

ବରୁଣ ଭାରିଜା ମାଳାବତୀ କୋଳେ ଦୁହିତାଏ ହେଲେ ଜାତ[1]
ବୃହସ୍ପତି[2] ଗ୍ରହ କୋଠି[3] ବୁଝି କହୁଛନ୍ତି ବରୁଣ ଅଗ୍ରତେ ହେ
ଶୁଣ ହେ ଜଳପତି, ସୁତାଲାଗି ଭୁଟିବ ବିଭୂତ ହେ
ପାଣି ଗ୍ରହଣ ନୋହୁ ତା ପତି ହେ
ଶିର ଛେଦ ହୋଇବ[4] ତଡ଼ନ୍ତ ହେ ॥୧॥
ବରୁଣ ବୋଇଲେ ତେବେ ଦୁହିତାଙ୍କୁ[5] ପକାଇ ଦିଅ କାନନେ
ଶୁଣି ମାଳାବତୀ ଦୁହିତାକୁ ଘେନି ପଶିଲା ଏକାନ୍ତେ[6] ବନେ ସେ
କରୁଅଛି[7] ରୋଦନ, ବିଜେ କଲେ ପାର୍ବତୀ ଈଶାନ ସେ
ଯାଇ ମିଳିଲେ ତା ସନ୍ନିଧାନ[8] ସେ
ମାଳାବତୀ କରନ୍ତି[9] ରୋଦନ ସେ

---

୧ । ଖ: ଯାତ
ଗ. ଦୁହିତା ଏକଇ ଜାତ
ଘ. ଦୋଷୀ ଯାଏ ହେଲ
୨ । କ. ବୃହସ୍ପତ
ଖ ବୃହସ୍ପତଜ
ଘ. ବୃହସ୍‌ପତି
୩ । ଖ. କୋଷ୍ଠି
ଗ. କୁଠ
୪ । ଖ- ଛେଦନ ତସ୍ତ
୫ । ଖ ଗ. ଦୋହିତାକୁ
୬ । ଖ ଗହନ
ଘ. ପଶିଲେ ଏକାନ୍ତ
୭ । ଘ. କରୁଛନ୍ତି
୮ । ଖ ଗ. ସମାଧାନ
୯ । କ ଖ ଘ. ରୁଦନ

ବରଣମାଳା ଦେଇକରି ବରୁଣ କରି ତାହାଙ୍କୁ[1] ବଚନ
ଦେଖିକରି କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ବେଗେ ହକାରି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[2] ସେ
ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଭ୍ରାତ, ଚଳ ବରୁଣ ପୁରେ ତୁରିତ ସେ
ମାଳେନ୍ଦୀ ନାମେ ତାର ଦୋହିତ[3] ସେ
ଆନନ୍ଦା ନନ୍ଦ ବିବାହ[4] ମତ ସେ ॥୭॥

ଏତେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ[5] ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦକୁ ବରବେଶ କରାଇଲେ[6]
ଲକ୍ଷେ ଷାଠିଏ ସହସ୍ରେ ଅଣୀ ସୁତ[7] ବରଯାତ୍ରୀ[8] ଘେନି ଗଲେ ସେ
ଆଗେ ବର ବିମାନ, ବାଜୁଅଛି[9] ନାନା ବାଦ୍ୟମାନ ସେ
ରଥ[10] ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବହୁ ସୈନ୍ୟ ସେ
ମହା ଉତ୍ସବ[11] ଆନନ୍ଦ ମନ ସେ ॥୮॥

ବର ଘେନାଇଁ ବରୁଣ ନିଜପୁରେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ[12] ହୋଇଲେ
କନ୍ୟାକୁ ସୁବେଶ କରାଇ ସତ୍ୱରେ ନଗ୍ରରେ ଉତ୍ସବ[13] କଲେ ସେ
ସିଦ୍ଧକାର କରଣ, ରତ୍ନବେଦୀରେ ବସି ବରୁଣେ[14] ସେ
ଘେନ ପୁରୋହିତ[15] ବିପ୍ରଗଣେ ସେ
ମାଝ ଅଛନ୍ତି[16] ପାଣି ଗ୍ରହଣେ ସେ ॥୯॥

---

୧ । ଖ. ବରିଲେ ତାଙ୍କୁ
ଗ. ଘେନଣ ସେ ବରୁଣ ଯାନନ୍ଦ ହୋଇ
ଘ. ବରଣ କରିଲେ ତାଙ୍କୁ ବହନ
୨ । ଗ. ଯାନନ୍ଦ ହୋଇଣ ହକାରିଲେ
ପରଦ୍ୟୁମ୍ନ
ଘ. ହୋଇଣ ପାସେ ହକାରି ପଦ୍ନ
୩ । ଗ. ଦୁହିତ
ଘ. ନାମ ତାର ଦୁହିତ ହେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ବିବାହ
୫ । ଖ. କହିଣ
ଗ. ଏତେକ କହିଣ
୬ । ଗ. ତହିଁ କଲେ
ଘ. ପୂଣ କଲେ
୭ । ଖ ସହସ୍ର ଅଣ୍ଣି ନନ୍ଦନ
ଗ ନନ୍ଦନ
ଘ. ଷାଠିଏ ସହସ୍ର ଅଶୀଏ ନନ୍ଦନ
୮ । ଖ. ବରବେଶ
୯ । ଗ. ବଜାଇଲେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ରଥ
୧୧ । ଗ ଘ. ମହୋତ୍ସବ
୧୨ । ଗ ଆସି
୧୩ । ଖ. ଉତ୍ସବ
ଗ. ପ୍ରବେଶ
୧୪ । କ. ବରଣ
୧୫ । ଘ. ବରୁଣ
୧୬ । ଗ ଘେନ ପୁରୋହିତ ବିପ୍ରଗଣେ ହେ
ଘ. ବିପ୍ରଗଣ ହେ
୧୭ । ଖ. ଅଛନ୍ତି
ଘ. ଅଛନ୍ତି

ନାରଦ ମୁନି ବସୁରନ୍ତି ମନରେ ଦେଖିବା ସେ କଉତୁକ[୧]
ବାଳକାନ୍ତ[୨] କନ୍ୟା ଈଶ୍ୱର ବରଲେ ଜାଣିନାହିଁ ସେ କାର୍ତ୍ତିକ ସେ[୩]
ଆମ୍ଭେ କହିବା ଯାଇ, ତୁମ୍ଭ କନ୍ୟା ଯାଏ ବଣ୍ଡ ହୋଇ ହେ

ଶୁଣି[୪] କରି ସେ ଆସିବ ଧାଇଁ ହେ
ସୁଖୀ ହୋଇବା କଳି ଲଗାଇ ହେ[୫] ॥୧୦॥

ଆଜ ଅକଥନ ସମର ହୋଇବ ଦୁଇକୁଳ ହେବେ ନାଶ
ଏମନ୍ତ ବସୁଧ କରଣ ମନରେ ପରବେଶ କଇଳାସ[୬] ସେ
କାର୍ତ୍ତିକକୁ କହନ୍ତି, କୃଷ୍ଣ କୁମରେ ଆସି ଅଛନ୍ତି ସେ

ତୁମ୍ଭ ବନ୍ୟାକୁ ବଳେ ନଅନ୍ତି ସେ
ପୂର୍ବେ ଈଶ୍ୱର ବରିଅଛନ୍ତି ସେ ॥୧୧॥

ଶୁଣି   କାର୍ତ୍ତିକ ଶିବଗଣ ସେନାଣ ନନ୍ଦଗଣ ଅଧିପତି[୭]
ବରୁଣ ଭୁବନେ ଅତି କୋପମନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ତଡ଼ିତ ସେ
କରେ ଖଡ଼ଗ ଧରି, କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର କ୍ରୋଧରେ କରି ସେ

ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ ଶିର ଉଚାରି[୮] ସେ
ବରୁଣଙ୍କୁ କହନ୍ତି ହିଁ ନ ଡ଼ରି ସେ ॥୧୨॥

---

୧ । କ. ତାହା ନାରଦ ଜାଣି ତକ୍ଷଣ ସେ
ମନେ ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ସେ
ସୁଖି ହେବା ଦ୍ୱନ୍ଦ ଲଗାଏଣ ସେ
(ଅଧିକ ପାଠ)

୨ । ଘ. ବାଳକାଳେ

୩ । କ. ନାରଦମୁନି—କାର୍ତ୍ତିକ ସେ' ପାଠ ନାହିଁ

୪ । ଘ. ଆଜ

୫ । ଘ. ଏତେ ବସୁରଣ ମୁନି ଯାଇ ସେ

୬ । ଗ. କପିଳାସ

୭ । ଖ ଗ ଘ. ନନ୍ଦ ଆଦ ଗଣପତି

୮ । ଖ. ପଚୋଧ
ଗ. ପଚୋଧ

୯ । ଘ. ଧାଉଁଛି ନାହିଁ

ବରୁଣଙ୍କୁ ଗଣପତି ଧରିକରି[1] କରୁଥିଲେ ଧରଣୀ ସେ
ଜଳପତି ଜ୍ଞାନ ଚେତନ ପିଣ୍ଡରୁ ଶୋଇଲେ[2] ମଗ୍ନଚଳରେ ସେ
ଦେଖି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ[3] ବୀର, ସଙ୍ଗେ ସବୁ ସହୋଦର[4] ସେ
ଜଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ଛନ୍ତି ସମର ହେ
ତାହା ସହିତ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ସେ ॥୧୩॥

ବ୍ରହ୍ମଶର[5] ଯେତେ[6] ନମେଷ ମାତ୍ରକେ[7] ସବୁର ପ୍ରାଣ ହରିଲେ[8]
ଦେଖିଣ ନାରଦ ଦ୍ୱାରକା[9] ମିଳିଣ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହିଲେ ସେ
ଦେବ ସବୁକୁମର, ରଣେ ମାଇଲେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ହେ
ବୋନଖଣ୍ଡ ହୋଇଅଛନ୍ତି ବୀର[10] ସେ
କନ୍ୟା ଯେନଯାନ୍ତି ନଜ ପୁର ସେ ॥୧୪॥

ଶୁଣି ରାମକୃଷ୍ଣ ସାତବଂଶ ସନ୍ୟ ଘେନିଣ ସେ[11] ସଙ୍ଗତରେ
ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଲେ ଆସି ସତ୍ୱରେ[12] ସେ
ଶଙ୍କରଷଣ ଧାଇଁ, ହଳ ମୂଷଳ କରେ ବୁଲାଇ ସେ
ଶିବଗଣ ମାରନ୍ତି ଗୋଡ଼ାଇ ସେ
ମହାମତ୍ତ[13] ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି[14] ହୋଇ ସେ ॥୧୫॥

---

୧ । ପ. କରେ ଧରି
୨ । ପ. ଚେତନେ ପିଣ୍ଡରୁ ସୋଇଲେ
୩ । ଖ. ପଦ୍ୟୁନ
ପ. ପଦ୍ୟୁନ
୪ । ଗ ଘ ପ. ଘେନିଣ ସବୁ ସୋଦର
୫ । ଘ. ବ୍ରହ୍ମସନ
ପ. ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱର
୬ । ଖ ପ. ଯେସି
୭ । ପ. ନମୀଷ ମାତ୍ରକେ
୮ । ଖ. ତେଜଲେ
ପ ହାଣଲେ
୯ । ପ. ଦେଖି ନାରଦ ଦ୍ୱାରକା
୧୦ । ଖ ପ. ହୋଇଛନ୍ତି ବୀର ହେ
୧୧ । ଖ ସେନାକରି
ପ. ସେନାଗଲେ
୧୨ । ଗ. ବହୁତ ସମର କଲେ ସେ
ପ. ଅତ ସତ୍ୱରେ
୧୩ । ଗ. ମହାମତ
୧୪ । ଖ ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି

ଗଣେଶ ଦେଖିଣ ଓଗାଳିଲେ ଆସି ମୂଷଳେ[1] ଘମେ ପିଟିଲେ
ସେହିକ୍ଷଣି ହଳ ପ୍ରହାର କରନ୍ତେ ଗଣେଶ ମଥା ଲୋଟିଲେ ସେ[2]
ଦେଖି କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର, କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ କରନ୍ତି[3] ସମର ଯେ
କୋପ କଲେ ଦେଖି ପୀତାମ୍ବର ସେ
ପେଷିଲେକ ନାରାୟଣ ଶର[4] ସେ ॥୧୬॥
କାର୍ତ୍ତିକ ହୃଦରେ ପଶିଣ ବେଗରେ ବାହାର ହୋଇଲା ଶର[5]
ଗର୍ଜନ କରିଣ ପ୍ରାଣ ହାରି ତଳେ ପଡ଼ିଲେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ସେ
ଯେତେ ସାରଥି ଥିଲେ, ବଳରାମ ସମସ୍ତ ମାରିଲେ ସେ
କନ୍ୟା ଛଡ଼ାଇ ତହୁଁ ଆଣିଲେ[6] ସେ
ଦେଖି ନାରଦ ତହୁଁ ଚଳିଲେ[7] ସେ ॥୧୭
ପାତାଳ ପୁରରେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ସାଧୁ ଅଛନ୍ତି ସେ ତ୍ରିପୁରାରି[8]
ମୃଗସେନ ଜୟସେନ ବେନି ଦୈତ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଛନ୍ତି ଅନୁସରି ସେ[9]
ପରବେଶ ନାରଦ, ଉଠ ଶିବ ସରିଲା ସମ୍ପଦ ସେ
ରାମକୃଷ୍ଣ କଲେ ଚୋରେ[10] ବାଦ ସେ
କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ କଲେ ଶରଭେଦ[11] ସେ ॥୧୮॥

୧। ଗ. ଦେଖି ଓଗାଳିଲେ ଦେଖିଣ
ଘ. ଓଗାଳନ୍ତି ଆସି ମୁସଳ
୨। ଗ. ସେହିକ୍ଷଣି ହଳ ବୁଲାଇ ପିଟିଲେ
ଗଣେଶ ଗ୍ୟାଂନ ହାରିଲେ
୩। ଗ. କଲେକ
୪। ଖ ନାରାୟଣାସର
ଘ. ନାରାୟଣା ସର
୫। ଖ ସର
୬। ଗ. ସେନା ଅପିଲେ
ଘ. ସେନାଲେ
୭। ଖ ଘ. ତହିଁରୁ ଗଲେ
୮। ଖ ଘ. ପାତାଳପୁରେ ଈଶ୍ୱର
ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ସାଧୁଛନ୍ତି ତପ କରି
୯। ଖ ଘ ସେବା କରି
୧୦। ଖ ଚୋରେ
ଘ. ଚୋରେ କଲେ
୧୧। ଖ ଘ. ଶିରଛେଦ

ବରୁଣ ନନ୍ଦନ[1] ବାଳକାକୁ ତୁମ୍ଭେ[2] କାର୍ତ୍ତିକ କଲ ହରଣ
ରାମଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିବାହ ହେଉଥିଲା କାର୍ତ୍ତିକେ ଏହା ଜାଣିଣ[3] ସେ
କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରକୁ ମାରି, କନ୍ୟା ଆଣିଥିଲେ ନିଜ ପୁରୀ ସେ

ମିଳିଲେ ରାମ ସାରଙ୍ଗଧାରୀ ସେ
କନ୍ୟା ନେଲେ କାର୍ତ୍ତିକ ନିବାରି ସେ[4] ॥୧୯॥

ଶୁଣି ମହାଦେବ ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ ବେନ ଦୈତ୍ୟଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ
କିସ କାର୍ଯ୍ୟେ ତୁମ୍ଭେ ତପ କରୁଅଛ କହ ବୋଲିଣ ବୋଇଲେ[5] ସେ
ଶୁଣି ବେନ ଅସୁର, ଶିରେ ଯୋଡ଼ିଲେକ ବେନି[6] କର ସେ

ଜଣାଇଲେ ଶୁଣିମା ଶଙ୍କର ସେ
ଏହି କାରଣେ ତପ ଆମ୍ଭର ସେ ॥୨୦॥

ରାମକୃଷ୍ଣ ଆମ୍ଭ ବଂଶ ନାଶ କଲେ ଜିଣିମୁ ତାହାଙ୍କୁ[7] ରଣେ
କ୍ରୋଧେ ଏହି[8] ବର ଦେଇଣ ଈଶ୍ୱର ଯେବଲେ ତାଙ୍କୁ[9] ଗହଣେ ସେ
ବୃଷଭେ ବିଜେ କଲେ, ଦେଖି ନାରଦ ଆଗରେ ଗଲେ ସେ

ମହାଦେବ ଭୁବରେ ମିଳିଲେ ସେ
ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ଓଗାଳିଲେ ସେ ॥୨୧॥[10]

୧। ଖ. କୁମାରୀ
୨। ଘ. ବାଳକାକୁ ତୁମ୍ଭେ
୩। ଖ ଘ. ଶୁଣିଣ
୪। ଖ ସେହିଭଳେ ପୁତ୍ର ମାରି ହେ
୫। ଖ ଘ. ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
୬। ଘ. ଯୋଡ଼ିକ ବେନି
୭। ଘ. ମାରିବୁ ତାହାକୁ
୮। ଖ ଘ. ଶୁଣି ସେହି
୯। ଘ. ଘେନି ତାଙ୍କୁ
୧୦। ଖ. "ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ଓଗାଳିଲେ ସେ"
[ଅଧିକ ପାଠ]

ଦେଖି ରାମକୃଷ୍ଣ ସନ୍ୟ ପନ୍ଥ କରି କରନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[1]
ମହାଦେବ କ୍ରୋଧ କରିଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[2] ପ୍ରହାରୁ ଅଛନ୍ତି ବାଣ ସେ
ପଦ୍ମଲୋଚନ ହରି, ତାଙ୍କ ଶର[3] ଦୂରହୁଁ[4] ନିବାରି ସେ

ବିନ୍ଧ ଛନ୍ତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର[5] ଧରି ସେ
ଜଣା ନ ଗଲା[6] ହବା ଶବ୍ଦ ସେ[7] ॥୨୨॥

ଦେବ ଶରରେ ପ୍ରହରି କରନ୍ତି ଭୟେ କମ୍ପଇ[8] ଧରଣୀ
ମହାଘୋର ନାଦ କରିଣ ସମର କରୁଛନ୍ତି[9] ହଳପାଣି ସେ
ବେନି ଅସ୍ତ୍ର ସାରି, ଧନୁ ଧରି କରନ୍ତି ସମର ସେ

ହେଲେ ନିବାରନ୍ତି ନାନାସ୍ତ୍ର ସେ
ବେଳୁଂ ବେଳ କୋପ[10] ମହାଘୋର ସେ ॥୨୩॥

ନାରଦ ଦେଖିଣ ନୃତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଲଗୁ ଲଗୁ ବୋଲି ଡାକ
ଅଶୀ ସହସ୍ର କଳି ଧୋକେଇ କାଖେ ସେ ମୁନି ଅଛନ୍ତି ଜାକ ହେ
କଳି ପ୍ରିୟ ସେ ହନ୍ତି, କଳି ଦେଖି ଉଲ୍ଲସଇ ଗୁଣ ସେ

କଳି ଲଗାଇ ଅଛନ୍ତି ମାତି ସେ[11]
ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ବମ୍ଭର ମାଗେ ଭକ୍ତି ସେ[12] ॥୨୪॥

---

୧ । ଘ କରନ୍ତେ ଅସଂଖ୍ୟ
୨ । ଘ. କରିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
୩ । ଗ. ସର
୪ । ଗ. ଦୂରରୁ
୫ । ଗ ଘ. ଦେବଶର
୬ । ଗ. ଜିଣା
୭ । ଘ 'ଧାଙ୍ଗଟି' ନାହିଁ
୮ । ଖ ଶରେଶରେ ପ୍ରହାରର କରିବାରେ କମ୍ପୁ ଅଛଇ
ଗ. ଦେବଶରରେ ପ୍ରହାର କରନ୍ତି କମ୍ପୁ ଅଛଇ
ଘ. ଶରେ ଶରେ ପ୍ରହାର ଶର କରିବାରେ କମ୍ପୁ ଅଛନ୍ତି
୯ । ଘ. କରୁ ଅଛନ୍ତି
୧୦ । ଖ ଘ. ଯୁଦ୍ଧ
୧୧ । ଗ ଘ. 'ପାଠ' ନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ପୋଥିରେ '୨୪' ପଦଟି ନାହିଁ

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶ୍ରେଖୀ

ହରିହର କଲେ ରଣ　　　　କାହାରି ନୋହିଲା ଜଣ[1]
ଧନୁଶର ପକାଇଣ କୋପେ ଈଶ୍ୱର

କୃଷ୍ଣକୁ ଧଇଲେ ରୁଢ଼　　　　ଜାଣି ହର ଧନୁ[2] ଗୁଢ଼
ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ ହୋଇଲେ ମାଲଙ୍କ[3] ଆକାର[4]
ପୃଥ୍ୱୀଦେବୀ ଆକୁଳ ହେଲେ[5]
ବେଦଜନ ପଢ଼ିଲେ ମରିବ ବୋଇଲେ[6] ॥୧॥

ଶୁଣି ହର ଅନାଇଲେ　　　　ବୃଷଭ ପାଶେ ମିଳିଲେ
ପୃଷ୍ଠେ ବିଜେ କଲେ[7] ଯାଇ ସେ ହରିହର

ଚଢ଼ି ପରେ ଜଡ଼ାଜଡ଼　　　　ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ ଗଡ଼ାଗଡ଼
ପଡ଼ାପଡ଼ ଧରାଧରି[8] ଘୋର ସମର
ବେଦ ଦେବଙ୍କର ସମର[9]
କେ ଅବା ଲେଖି ପାରିବ ସଙ୍ଖ[10] କାହାର ॥୨॥

---

୧ । ଘ. ନୋହିଲେକ ହାରି ଜଣ
୨ । ଗ. ହେଲେ
୩ । ଖ ଘ. ମଲ୍ଲଙ୍କ
୪ । ଗ. ଉଚ୍ଚାଂଶେ
୫ । ଘ. ହେଲେକ
୬ । ଘ. ବୋଇଲେ
୭ । ଖ ଗ. ପୃଷ୍ଠ ବିସ୍ତାରିଲେ
　ଘ. ପୃଷ୍ଠ ବିସ୍ତାରିଲେ ଚଢ଼ି
୮ । ଗ. ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଧରାଧରି ପଡ଼ାପଡ଼ି ମାରାମାରି ସିହରଡ଼ି
　ଘ. ଧଡ଼ଧଡ଼ି ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ୀ ଚଢ଼ାଚଢ଼ୀ ଗଡ଼ାଗଡ଼ୀ ମାରାମାରି ସିଂହରଡ଼ୀ
୯ । ପ୍ରହାର
　ଘ. ସେ ବେଦ ଦେବଙ୍କ ପ୍ରହାର
୧୦ । ଗ ସଙ୍ଖ୍ୟା

ଦେଖି ଗରୁଡ଼ ଧାଇଁଲେ ଦୂରକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ନେଲେ[1]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ[2] ନିଜ କନ୍ଧେ ବସାଇ
ଜୟୁସେନ ଦୈତ୍ୟ ସାର କନ୍ଧେ ଲଭି ଧନୁଶର[3]
କରେ ଧରି କୃଷ୍ଣ ଆଗେ[4] ଉଗାଳେ ଯାଇ[5]
କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ କଲେ ସମର[6]
ଯାଦବ ବଂଶକୁ[7] ମାରୁଛନ୍ତି ଶଙ୍କର[8] ।୩।

ମୃଗସେନ ସଙ୍ଗେ ରାମ ଯୁଝନ୍ତି ଘୋର ତମ
ଲଙ୍ଗଳ ବୁଲାଇ[9] କରି କୋପେ ଧାଇଁଲେ
ପିଟିଲେ[10] ଅସୁର ଶିରେ ମୃଗସେନ ଧରି[11] କରେ
ରାମ କରରୁ ହଳ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ[12]
ସେହି ହଳ କୋପେ[13] ବୁଲାଇ
ବଳରାମଙ୍କର ଶିରେ[14] ପ୍ରହାରେ ନେଇ ।୪।

ମୋହେ ପଡ଼ିଲେକ ରାମ ଦେଖି ଦୈତ୍ୟ[15] ଅତି ତମ
ହଳ ବୁଲାଇଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ କୋପେ ଧାଇଁଲା
ପିଟିଲା କୃଷ୍ଣ ଉପରେ ମୋହେ ଗଲେ ଅବନୀରେ
ଦେଖିକରି ଜୟୁସେନ ଆନନ୍ଦ ହେଲା
ଶିବ ଯନ୍ତ୍ରଂ[16] ବଳ ମାଇଲେ
ମାଳେନ୍ଦୀ[17] କନ୍ୟାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ ।୫।

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ଦୂରକୁ ଘୃଷାଇ ଦେଲେ
୨ । ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତୋଳି
୩ । ଗ ଘ. କରେ ଧରି ଧନୁଶର
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର କୁ ଦେଖି
୫ । ଗ. ଉଭାଳିଲେ ସେ
ଘ. ଉଗାଳିଲେ ଯାଇ
୬ । ଘ. କୃଷ୍ଣଙ୍କ କରନ୍ତି ସମର
୭ । ଗ. ଗଣଙ୍କୁ
ଘ. ଯାଦବଙ୍କୁ
୮ । ଖ. ଶଙ୍କର
୯ । ଘ. ଲଙ୍ଗଳ ବୁଲାଇ
୧୦ । ଖ ଘ. ପିଟନ୍ତେ
୧୧ । ଖ ଘ ଧରେ
୧୨ । ଘ. ରାମ କରୁ ହଳ ଛଡ଼ାଇ ନେଲାଗଲେ
୧୩ । ଖ ଘ. କୋପରେ
୧୪ । ଘ. ବଳରାମଙ୍କ ଶିରରେ
୧୫ । ଖ. ତମ
ଘ. କରି
୧୬ । ଗ. ଯଦ
୧୭ । ଗ. ନଳନ୍ଦବୁ

ତା ଦେଖି ନାରଦ ଗଲେ   କଦମ୍ବ ବନେ ମିଳିଲେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କହିଲେ ସକଳ ଚରିତ
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ   ସଙ୍ଗେ ଘେନ[1] ଧର୍ମରାଜ
ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋପରେ ସେ ଧାଇଁଲେ ତୁରିତ[2]
ସେ ନାରଦ କଢ଼ାଇ ନେଲେ
ପାଣ୍ଡବେ ଶଙ୍କର ଆଗେ ଯାଇ ମିଳିଲେ[3] ॥୬॥
ଭୀମସେନ ମୃଗସେନ[4]   ନକୁଳକୁ ଜୟସେନ[5]
ଶଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଜୁନ କଲେ ସମର
ଭୀମକୁ ସେ ମୃଗସେନ   ମାଡ଼ି ବସିଲା ବଦନ
ଶତସିଂହଙ୍କୁ[6] ସୁମରି ପାଣ୍ଡବ ବୀର[7]
ଅସୁରକୁ[8] ବଳେ ଧଇଲେ
ଗଧାଏ ମସ୍ତକେ ତାର[9] ପ୍ରହାର କଲେ ॥୭॥
ମୃଗସେନ ମୁଣ୍ଡ ଚୂର[10]   ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ତାହାର[11]
ବେନପାଦ[12] ଧରି ବୁଲାଇଲେ ପାବେନ
କରି ଅତି କୋପମନ   ପିଟିଲେ ସେ ଜୟସେନ
କ୍ଷଣେ ଘୂମାଇଁ ଅସୁର ପଡ଼େ ଅବନୀ
ଗୋଇଠାଏ ହୃଦେ ମାଇଲେ[13]
ରକତ ଉଦ୍‌ଗାର[14] ଜୟସେନହିଁ ମଲେ ॥୮॥

---

୧ । ଗ. ସଙ୍ଗେ ଘେନି
୨ । ଘ. ତୁରିତେ
୩ । ଙ. ପାଣ୍ଡବେ ସମରେ ଶିବଙ୍କୁ ଓଗାଳିଲେ
ଖ. ପାଣ୍ଡବେ ସମରେ ସିବଙ୍କୁ ଓଗାଳିଲେ
ଘ. ପାଣ୍ଡବେ ସମର ଓଗାଳିଲେ
୪ । ଗ. କମ୍ବୁସେନ
୫ । ଗ. ମୃଗସେନ
୬ । ଙ. ଶତସିଂହଙ୍କୁ
ଘ. ଦେବଙ୍କୁ
୭ । ଖ ଗ. ବାତ କୁମର
ଘ. ସୁମରଣି ବାତ କୁମର
୮ । ଖ ଗ ଘ. ବୃକୋଦର
୯ । ଘ. ତାର ମସ୍ତକେ
୧୦ । ଖ ଘ. ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୧୧ । ଖ ଘ. ତାର ପାଦ
୧୨ । ଗ. ହୃଦେ ମାଧିଲେ
୧୩ । ଘ. ଭିମପାଦେ ପ୍ରହାର କଲେ
୧୪ । ଙ. ରକ୍ତ ଉଦ୍‌ଗାରଣ

ଦେଖି ବାସବ ନନ୍ଦନ କଲେ ଅତି କୋପମନ
ମନ ଭେଦ ନାରାଚ[1] ଧନୁରେ ବସାଇ
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯାଅ ଶର[2] ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ[3] ବେଗେ ମାର
ଭେଦକୁ ଅଙ୍ଗେ ଶ୍ରେମଙ୍କ ନାଶେତେ ହୋଇ
ଶୁଣି ଶର ହରଷ ଚଢେ[4]
କଦମ୍ବ କୁସୁମ ପ୍ରାଏ ଭେଦ ଭୁଷରେ[5] ॥୯॥
ଧନୁ ଛୁଞ୍ଚଣ ଈଶ୍ୱର ମୋହେ ପଡ଼ି ଅବନୀର
ନାରଦ ଦେଖିଣ କଇଳାସକୁ[6] ଗଲେ
ପାର୍ବତୀ ଆଗେ କହିଲେ ଶୁଣି ଦେବୀ କୋପ କଲେ
ଦୁର୍ଗା ରୂପେ ସିଂହରେ ସେ[7] ବିଜୟେ କଲେ
ସହସ୍ରେକ ଭୁଜ ତାଙ୍କର
ପଞ୍ଚଶତ ଧନୁଶର ଧଇଲା କର[8] ॥୧୦॥
ସଙ୍ଗେ କୋଟିଏ[9] କଙ୍କାଳୀ ଲକ୍ଷେ ସେନଲେ[10] ବେତାଳୀ
ଭଇରବୀ ବରାହ୍ମୀ[11] ଅସଂଖ୍ୟ ସଇନ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଓଗାଳିଲେ ଦେବୀଏ ଗର୍ଜନ କଲେ
ଗଦାଧର ତାଙ୍କୁ ମାରୁଛନ୍ତି ପାବେନ[12]
ଧନୁଶରେ ଧରି ଅର୍ଜୁନ
ଦୁର୍ଗା ସମୀପେ[13] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବହନ ॥୧୧॥

୧। ଘ. ଦେହ ନାରାଚ
୨। ଗ. ଶର
୩। ଖ. ଶଙ୍କରଙ୍କୁ
୪। ଗ. ହଶରେ
ଘ. ଶୁଣି ଶର ହର ଶରେର
୫। ଖ. ଦେଦଲୁ ସିରେ
ଗ ଘ. ଦେହଧନୁ ଫେରେ
୬। ଖ. କଇଲସକୁ
ଗ. କଇଲାସକୁ
୭। ଙ. ସିଂହ ପୃଷ୍ଠେ
ଗ. ସିଂହ ପରେ
ଘ. ଦୁର୍ଗା ରୂପେ ସିଂହ ପୃଷ୍ଠେ
୮। ଗ. ପଞ୍ଚଶତ ଧନୁ ଧରି ଅନ୍ତରୁ କରେ
୯। ଖ ଗ ଘ. କୋଟିଏ
୧୦। ଖ ଗ ଘ. ଲକ୍ଷେକ ସେନା
୧୧। ଗ. [illegible]
ଘ. [illegible]
୧୨। ଖ ଗ ପାବନ
୧୩। ଘ. ଦୁର୍ଗା ସମୀପେ

ପାର୍ଥ ଦେଖି କୋପମନ ପେଷନ୍ତେ ଶର ବହନ
ରହ ରହ ବୋଲଣ ପାର୍ବତୀ ଡାକଲେ

ଶିଷ୍ୟ-ପୁତ୍ର ହୋଇ କର କର୍ମା ନାଗଚ ପ୍ରହାର
ଉଦ୍ୟାନର କଲ୍ୟାଣ[1] ଭୁ ଦୁଅ ବୋଇଲେ
ଶୁଣି ପାର୍ଥ ଧନୁ ଛାଡ଼ିଲେ
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପାଦେ ଯାଇ ପ୍ରସନ କଲେ ॥୧୨॥

ଦୁର୍ଗା ସିଂହରୁ ଉତରି[2] [3]ଅର୍ଜୁନକୁ କୋଳେ ଧରି[3]
ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି[4] ହୋଇଲେ ସେ ଦେବୀ ସର୍ବାଣୀ

ଶ୍ରୀମ ସମସ୍ତ[5] ରହିଲେ[6] ଦେବୀ ଏ ଅନ୍ତର ହେଲେ
ଅର୍ଜୁନକୁ ସ୍ବୟଂ ଦେବୀ ବଚନ[7] ଭଣି
ଦେଖ ଦଶଦର ସମର[8]
ମୋତେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ରାମ ଆଦି କୁମର[9] ॥୧୩॥

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ କରନ୍ତୁ[10] ଧ୍ୟାନ ଆସନ୍ତୁ ଚତୁରାନନ
ଶୁଣି ବଧାତାକୁ ଲପ୍ୟେ କଲେ ଅର୍ଜୁନ[11]

ବ୍ରହ୍ମା ଦେବ ପୁରନ୍ଦର[12] ଯମ ପବନ କୁବେର
ଅନନ୍ତ[13] ସଙ୍ଗରେ ସର୍ବେ ଆସି ବହନ[14]
ଦେଖି କର ସ୍ତୁତି ପାଣ୍ଡବେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ପ୍ରସନ କଲେ ଆନନ୍ଦ ଭାବେ ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. କରଣ
୨ । ଘ. ଦୁର୍ଗା ସୀଂହରୁ ଉତୁରି
୩ । ଗ. କୋଳୀ ଧରି
୪ । ଖ. ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି
ଗ. ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତ
ଘ. ଶାନ୍ତୀ ମୂର୍ତ୍ତି
୫ । ଖ ଗ ଘ. ସମରେ
୬ । ଗ. କହିଲେ
୭ । ଖ ଗ ଘ. ବୁଦ୍ଧିକର ପାର୍ବତୀ
୮ । ଘ ସମରେ
୯ । ଘ. କୁମରେ
୧୦ । ଖ. କରନ୍ତୁ
୧୧ । ଖ ଘ. ପାର୍ଥିବ
୧୨ । ଖ ପୁରନ୍ଦର
୧୩ । ଖ. ଅନଳ
୧୪ । ଖ ଘ. ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଦେବ

ଯୋଡ଼କର କର ବେନ   ଜଣାଇଲେ ଫାଲଗୁନ
ହରହର[1] ବେନକୁଳ ଅଛନ୍ତି ପଡ଼ି
କ୍ଷେ ଦେବ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରସନ୍ନ   ଏହାଙ୍କୁ କର ଚେତନ[2]
କେବଳ ମାତ୍ରକ ବେନ ଅସୁର ଗୁଡ଼ି
ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା ସମସ୍ତୁ ସେନ
ଛିନ୍ନ ପିଣ୍ଡମାନ ଏକ କରନ୍ତି ବେନ[3] ॥୧୫॥
ହୃଦୟ ଶର[4] କାଢ଼ନ୍ତି   ପ୍ରାଣ[5] ମୁଖରୁ ଫୂଙ୍କନ୍ତି
ଜଡ଼ିତ ଅଉଷଧି[6] କରନ୍ତି ଲେପନ
ଇନ୍ଦ୍ର ସୁଧା ବୃଷ୍ଟି କଲେ   ଉଠ ବ୍ରହ୍ମା ଡାକ ଦେଲେ[7]
ଅଶାବେ ଜୀବନ ନେଇ[8] ଦେଲେ ଶମନ
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଇଲେ[9]
ସମସ୍ତେ ହେ ଏକାବେଳେ ଉଠି ବସିଲେ[10] ॥୧୬॥
ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ କୁମର   ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସର୍ବ[11] ସୋଦର
ବରୁଣ ଆଦ କଶଣ ସର୍ବ[12] ସଇନ
ଗଣେଶ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର[13]   ଶିବଗଣଙ୍କ ଆବର
ଦ୍ୱାରକା ସଇନମାନେ ଜୀବନ ସେନ[14]
ରାମକୃଷ୍ଣ ହର ଉଠିଲେ
ଦେଖିଣ ସମସ୍ତେ ମନେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ[15] ॥୧୭॥

---

୧ । ଗ କାରଣ
୨ । 'ଗ' ପୋଥିରେ ଏହି ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଘ. ଏ କରନ୍ତି ବେନ
୪ । ଗ. ସର
୫ । ଖ ଗ. ପ୍ରଣ
ଘ. ପ୍ରଣ ମୁଖରେ
୬ । ଖ. ମହୌଷଧି
ଗ. ମୌଷଧି ସେ
ଘ. ମହଉଧି
୭ । ଗ. ବ୍ରହ୍ମା ଉଠେ ଡାକ ଦ୍ୟନ୍ତି
୮ । ଘ. ଜୀବନ୍ତ ନେଇ
୯ । ଗ. ବାଇଲେ
ଘ ପିତୃଗ ବାସବ ସିଞ୍ଚିଲେ
୧୦ । ଗ. ବହନ
ଘ. ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେକେ ଉଠୀ ବସିଲେ
ଖ. ଗଣେଶ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ଶିବଗଣ ହିଁ
ଆବର
ଦ୍ୱାରକାର ସଇନମାନେ ଜୀବନ ସେନା
(ଅଧିକ ପାଠ)
୧୧ । ଖ. ପ୍ରଦମ୍ନ
ଘ. ପଦ୍ମନ ସର୍ବ
୧୨ । ଘ. ଭଣ ସର୍ବ
୧୩ । ଘ. ଗଣ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର
୧୪ । ଗ. ଜୀବନ ପାଇଁ
ଘ. ଆବର୍ ସେନ
୧୫ । ଖ ଘ. ଦେଖିକଣ ସକଲେ ଆନନ୍ଦ
ହୋଇଲେ
ଗ. ଦେଖିକଣ ସକଲେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ

ବ୍ରହ୍ମା ଦେଖି ଥରଥର[1] କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର
କାହିଁ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ବେନି[2] ସମର ହେଲ[3]

କହନ୍ତି ସେ ତ୍ରିଲୋଚନ ଶୁଣ ହେ ଚତୁରାନନ
ବରୁଣ ଦେବତା ଏତେ ଅନର୍ଥ[4] କଲା
ଜାଣଇ ନା ତାହାର[5] ନାଶ
ବାଳକାଙ୍କୁ କନ୍ୟା ଆମ୍ଭେ ଥିଲୁ ନା କରି[6] ॥୧୮॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଧାତା ଶୁଣ ଆମ୍ଭର ବାରତା
ବରୁଣ ଘର ଆଣିଲେ ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ

କାର୍ତ୍ତିକ କୋପେ ଅଇଲେ ଆମ୍ଭ ପୁଅଙ୍କୁ ମାଇଲେ
ତାହା ପ୍ରକାରରୁ ଏବେ ହୋଇଲା[7] ଦ୍ୱନ୍ଦ
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲେ ଶୁଣ ଈଶ୍ୱର
ସର୍ବେ ମେଳ ହୋଇ[8] ଚାଲ ବରୁଣ ପୁର ॥୧୯॥

ଆନନ୍ଦାନନ୍ଦ କୁମର ସଙ୍ଗତେ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର
ବରବେଶ କରି ଅଶ୍ୱ କରିବା ନେଇ

କନ୍ୟା ଧରି ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେବନ୍ତି ଯାହାର ଗଳା
ତାହାକୁ ବଶ କରିବା ସୁମେଳ[9] ହୋଇ
ସନମତ ସକଳ କଲେ
ବରୁଣ ଭୁବନେ ଯାଇ[10] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୦॥

୧। ଘ. ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ୱୟଂ ଥର
୨। ଖ ଘ. ବେନି ଦେବ
୩। ଗ. କଲ ସମର
୪। ଘ. ଏ ଅନର୍ଥ
୫। ଘ ଜାଣନ୍ତି ତାହାର
୬। କ. କରି
ଗ ଘ. ଥିଲୁ ସେ କରି
୭। ଗ ତାହା ପ୍ରକାରରୁ ଏବେ ହୋଇଲା
ଘ. ହୋଇଲା ଅନର୍ଥ
୮। ଗ ଘ. ସକଳେ ସୁମନେ
ଙ. ସକଳ ସୁମେଳେ
୯। ଖ ଘ. ସମେଳ
୧୦। ଖ ଘ. ସର୍ବେ

 କେଉଁ କୁମରଙ୍କୁ ବର   କେଶ କରଣ ସୁନ୍ଦର

କୁସୁମ ମାଳା କନ୍ୟାର ହସ୍ତରେ ଦେଲେ

କହନ୍ତିରେ ଶ୍ରୀମାଧବ   ଏ କେଉଁ ଅଟନ୍ତି ବର

ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହାଙ୍କୁ ହେବ ବର ବୋଇଲେ

ଶୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ

ଷଡ଼ ମସ୍ତକ ତାଙ୍କର କଣ୍ଠେ ଦେଖିଲେ[୧] ॥୨୧॥

ବଳରାମଙ୍କ ନନ୍ଦନ   ସାକ୍ଷାତ କିଏ ମଦନ

ତାଙ୍କ କଣ୍ଠେ ପୁଷ୍ପମାଳା[୨] ଦେଲା ତରୁଣୀ[୩]

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ   କରୁଣ ତାହାଙ୍କୁ ନେଲେ

ରତ୍ନବେଦୀରେ ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇ ଆଣି[୪]

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ସକଳେ ଦେବେ

ବଶ କରାଇଲେ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ଉତ୍ସବେ[୫] ॥୨୨॥

ବରୁଣ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ[୬]   ବହୁ ସଜ୍ଜଭୂଜ ଦେଲେ

ବରୁଣ ପୁରେ[୭] ସକଳେ କଲେ ଭୋଜନ[୮]

ରାମକୃଷ୍ଣ କନ୍ୟା ବର   ଯେଉଁଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁର

ପରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ଆନନ୍ଦ ମନ

କଇଳାସେ ଈଶ୍ୱର ଗଲେ

ପାଣ୍ଡବେ କଦମ୍ବ ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ॥୨୩॥

୧। ଖ ଘ. ବ୍ରହ୍ମା କହନ୍ତି ସୁନ୍ଦରୀ କେଉଁଜଣ ଏକ ବର ପ୍ରଇଚ୍ଛା ହୋଇବ ଯାକୁ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ପୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ
ବାଳକର ଛଶିର କାର୍ତ୍ତିକ ଦେଖିଲେ

ଗ. କହନ୍ତି ପୁଣ ସୁନ୍ଦରୀ କେମା ଜଣେ ଯେତେକ କର ସ୍ୱଇଚ୍ଛା ଯାହାଙ୍କୁ ତୋର ବୋଇଲେ
ପୁଣି କନ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ, ବାଳକର ଛଶିର କାର୍ତ୍ତିକ ଦେଖିଲେ

ଘ. ବାଳକର ଛଅଶିର କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ

୨। ଗ. ପୁଷ୍ପମାଳା

ଘ. ଦିଏ ତରୁଣୀ

୩। ଖ. ସୁନ୍ଦରୀ

୪। ଘ. ବସାନ୍ତି ଆଣି

୫। ଗ. ଉତ୍ସବେ

ଘ. ବଶ କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ

୬। ଖ ଘ. ତୋଷ ହୋଇଲେ

୭। କ. ପୁର

୮। ଘ. କଲେ ଭୋଜନ

ଦେଖେ ଗଲେ ସୁର ପୁର   ଜଣ୍ଡକ ସେ[9] ବରୁଣର
ବ୍ରହ୍ମା ଯଶବନ୍ତୀ[10] ପୁରେ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ
ଶୁଣିମା ହେ ସାଧୁଜନ   ଦୟାନିଧି ଭଗବାନ
ତାଙ୍କ ମାୟାରୁ ବଳନ୍ତ କହିଁ ପୁରୁଷ
ତାହାଙ୍କର[11] ବେନି ଚରଣ
ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଚକ୍ଷି ପଶେ[12] ଶରଣ ॥୨୭॥

୯ । ଚ. ଜବଦେ ସେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ଯଶୋବନ୍ତୀ
୧୧ । ଘ. ତାହାଙ୍କ
୧୨ । ଖ ଘ ମାଗେ

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଆହାରି[1]

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଆଦି ସର୍ବେ[2] ସକଳ ଋଷିଗଣ ଭୁଲେ[3]
କଦମ୍ବ ବନ ତେଜି କରି ସତ୍ୱରେ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖେ[4] ଚଳିଗଲେ
ଏମନ୍ତେ, ବହୁତ ଦିନ ଗଲେ[5] କଟି
ମଳୟ ବନରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଭୂଭାରତରେ ଯେ ଧର୍ମମଣି[6] ॥୧॥
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମହାମୁନି[7] କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣିବା ହେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
ପୂର୍ବେ ଏ ବନରେ ବେହାର କଲେଟି ଅଞ୍ଜନାକୁ ଘେନି ପବନ[8]
ସର୍ବଦା, ମଳୟ ଏଥିରେ ବହଇ
ସକଳ ବୃକ୍ଷ ହୋଇଛନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ମଳୟ ପବନ[9] ବୋଲାଇ ॥୨॥

---

୧ । ଘ. ରାଗ କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି
୨ । ଖ. ଦକ୍ଷିଣରେ
ଗ. ଦ୍ରୌପଦୀ ସହିତରେ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ଘେନି ଚଳିଲେ
୩ । ଘ. ସକଳ ମୁନି ଚଳିଲେ
୪ । ଖ. ଦିଗେ
୫ । ଘ. ଦିନ ଗଲେ
୬ । ଗ. ଭୂଭାରତେ ଧର୍ମ ରୂପମଣି
ଘ. ଭୂଭାରତେ ଧର୍ମ ଧୁରମଣି
୭ । ଘ. ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମହାଋଷି
୮ । ଘ. ପୂର୍ବେ ବନରେ ଅଞ୍ଜନାକୁ ଘେନିଣ
ବେହାର କଲେଟି ପବନ
୯ । ଗ ଘ. ହୋଇଛନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ମଳୟ ବନ ଏ

ଅବସନ୍ତରେ ବସନ୍ତ ଯେଉଁ ବନ ଅଛନ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦୂ ଫଳ
ସରିତା ନାମେ ନଦୀ ଏକ ବହୁଛନ୍ତି[1] ସେ ଜଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ
ଏଥିରେ ରହିବା ଆମ୍ଭେ ସ୍ନାନ କରି
ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ରଚିଲେ[2] ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା ସୁଖୀ ॥୩॥
ତହିଁରେ ପାଣ୍ଡବେ ନିଷ୍ଠି ନ୍ତେ ରହିଲେ ସକଳ ତପୀଗଣ ସେବି
ଦ୍ରବ୍ୟ ଫଳ ମୂଳ ଆହାର କରିଣ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଦିବସ ରଜନୀ[3]
ଏ ରୂପେ କେତେ ସମୟ ତହିଁ ଗଲା
ଦିନେକ ନକୁଳ କୁମାର ଏକାନ୍ତେ ଅରଣ୍ୟ ଭ୍ରମିବାକୁ ଗଲା ॥୪॥
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଆଜ୍ଞାରେ ଗଣ୍ଡା ଜୀବ ଲୋଡ଼ଇ ବନ[4] ଲତା ଗିରି
ବଂଶମାନେ ଯାଇ[5] ପ୍ରବେଶ[6] ହୋଇଲା ଗଣ୍ଡା ଖୋଜଇ ଅନୁସରି[7]
ନକୁଳ, ଦେଖିଲେ ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
ବୋଲଇ ମାନବ ମୋ ମୁଖେ ପଡ଼ିଲୁ କ୍ଷୁଧାରେ ମୁଁ ବଡ଼ ଆରତି[8] ॥୫॥
ଯେତେ କହି ରେବାସୁର ଉଠି କରି ନକୁଳର କର ଧଇଲା[9]
ଯେମନ୍ତ ଦେଖି ଅସୁରକୁ ନକୁଳ କୁମାର ଯେ ରୂପେ[10] କହିଲା
ହେ ବୀର, ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଛନ୍ତି ପେଷି
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଗଣ୍ଡାଜୀବ ମୁହିଁ ଲୋଡ଼ୁଛି ଅରଣ୍ୟରେ ପଶି ॥୬॥

---

୧ । ଗ. ନଦୀଏ ବହୁଅଛି
ଘ. ନଦୀ ଏଥି
୨ । ଖ ରଚିଲେ
ଘ. ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ରଚିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣସାଲା
୩ । ଗ. ରଜନୀ
ଘ ମୂଳ ଭୋଜନ କରିଣ ବଞ୍ଚିଲେ
୪ । ଘ. ଲୋଡ଼ନ୍ତି ବନ
୫ । ଖ. ରେବା ନଦୀତୀରେ
ଗ. ବଂଶମାଳରେ
୬ । ଗ. ପରବେଶ
୭ । ଘ. ରେବାନଦୀ ତୀରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଲୋଡ଼ନ୍ତି ଗଣ୍ଡା ଅନୁସରି
୮ । ଦ: ମୁଁ ବଡ଼ କ୍ଷୁଧାରେ ଆରତ
୯ । ଖ ଏତେ ବୋଲିକରି ରେବାସୁର ଉଠି
ନକୁଳଙ୍କ କେଶ ଧଇଲା
ଗ. ଏତେ କହି ଉଠି ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
ନକୁଳର କର ଧଇଲା
ଘ. ନକୁଳଙ୍କ କର
୧୦ । ଖ ଗ. ଦେଖିଣ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର
ତାହାକୁ
ଘ. ଏମନ୍ତ ବଚନ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ବୋଲଇ
ତାହାକୁ

ତାହାଙ୍କୁ କହଣ ଭୂମ୍ଭ ପାଶେ ମୁହିଁ ଆସିବି[1] 'ଶନିବାର ଦୈତ୍ୟ
ନକୁଳ ତହୁଂ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିକରି ଛାଡ଼ିଲା ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
ବୋଲଇ[2] ବନ୍ଦନ ଆସିବୁଟି ସାର
ଦୈତ୍ୟ କଳକୁ ଭୂମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅଛୁଁ[3] ଖୁଧାରେ ଆକୁଳ ଶରୀର ॥୭॥

ଏମନ୍ତ କହନ୍ତି ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ ଗଣ୍ଡା ଗୋଟିଏ[4] ଆଣିଦେଲେ
ସେ ଗଣ୍ଡାକୁ ଦେଖି ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର[5] ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ହୋଇଲେ
ନକୁଳ, ବାହୁଡ଼ିଣ ତହୁଂ ଅଇଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରିଣ ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ ॥୮॥

ଦୈତ୍ୟ କହଇ ଅସୁରକୁ ଅଇଲି[6] ଯାଉଛୁ ଏବେ ତାର ପାଶ
ରଖିଲେ ରଖୁ ମାଇଲେ ମୋତେ ମାରୁ ଶୁଣି ବିରସ ଧର୍ମସୁତ[7]
ବୋଲନ୍ତି, ମାରୁତି ଯାଅ ତୋର ସଙ୍ଗେ[8]
ଅସୁର ଯେବେ କଟାଳିବ ଭୂମ୍ଭଙ୍କୁ[9] ତାକୁ ମାରିବ ରଣ ରଙ୍ଗେ ॥୯॥

ଶୁଣି ଭୀମସେନ ନକୁଳକୁ ଘେନି ତୁରିତେ ତହୁଂ ଚଳିଗଲେ
ବଂଶମାନେ ଯାଇ[10] ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ ଆଶ୍ରମ ନିକଟେ ମିଳିଲେ[11]
ବୋଲନ୍ତି, ମାରୁତି[12] ଯାଅ[13] ତାର ପାଶ
ଜଗତର ଭୂତ୍ୟ ମୋତେ ଡାକଦେବୁ ଯେବେ କଟାଳିବ ରାକ୍ଷସ[14] ॥୧୦॥

---

୧ । ଙ ଘ, କହ ଭୂମ୍ଭ ପାଶେ ଅସିବି ଏ ମୋର
୨ । ଘ, ବୋଧେଁ
୩ । ଘ, ଛାଡ଼ି ଅଛି ଦେଖ ମୋର
୪ । ଘ, ଗୋଟିଏ
୫ । ଘ, ଅଦ୍ଭୁତ ନନ୍ଦନ
୬ । ଙ ଅଣିଛୁ
ଘ ଆସିଛୁ
୭ । ଖ ଧର୍ମଶିଶ
ଘ, ଧର୍ମଶିଶ
୮ । ଘ, ଭୂମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ
୯ । ଘ, ଭୂମ୍ଭଙ୍କୁ କଟାଳିବ
୧୦ । ଙ ରେବାନଦୀ ତୀରେ
୧୧ । ଗ, ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ ଆଶ୍ରମେ
୧୨ । ଖ ଘ, ମାରୁତି ବୋଲନ୍ତି
୧୩ । ଙ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ, ଭୟ କରି ଡାକେ ଦେବୁ ଯେବେ ତୋତେ କଟାଳିବ ଯୁଦ୍ଧ ରାକ୍ଷସ

ଶୁଣି ନକୁଳ ସତ୍ୱରେ ଚଳିଗଲେ[1] ପ୍ରବେଶ ରେବାସୁର ପାଶେ[2]
ନକୁଳ ସତ୍ୟ ଦେଖିକରି ଅସୁରଁ କୋଳେ ଧଇଲା ସେ ହରଷେ[3]
ଅସୁର, ଅନେକ ଭୂଷଣ ମଣ୍ଡିଲା
ତୁ ମୋର ନନ୍ଦନ ବୋଲିଣ ଆନନ୍ଦେ ଉଣ୍ଡ ବଦନେ[4] ଚୁମ୍ବ ଦେଲା ॥୧୧॥

ତୋ ସତ୍ୟ ବୁଝିଲା ଯାଅ ତୋର ବାସ ଶୁଣି ନକୁଳ ଲେଉଟିଲେ
ଶୁଣି[5] ଭୀମସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ନକୁଳଙ୍କୁ ଘେନ ଅଇଲେ[6]
ଯୁଧିଷ୍ଠି, ଚରଣେ କରନ୍ତି ଦ୍ୱସନ
ରେବାସୁର କଥା ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ॥୧୨॥

ଏମନ୍ତେ କେତେମାସ ରହି ପାଣ୍ଡବେ ସେବନ ତେଜି ଚଳିଗଲେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଦିବ୍ୟ ତରୁବର ପତିବ୍ରତା ବନେ ମିଳିଲେ
ଦେଖନ୍ତି, ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣେ ତରୁ ଜାତି
ଜାମ୍ବୁ ଜମ୍ବିଲ କଦଳୀ ଟଭ ପାଶଣ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଡ଼ି ॥୧୩॥

ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ଦେଖିଣ ସେବନ[7] ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେଲେ ତୋଷ
ଋଷିଙ୍କ ଗୃହଁ ପରୁଷନ୍ତି ଏ ବନ କୁସୁମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବାସ
ମଳୟ ପବନ ସୁଧୀରେ ବହଇ
ଦିବ୍ୟ ଫଳମାନେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି[10] ତଳ ଏ ମୋର ମନକୁ ମୋହଇ ॥୧୪॥

---

୧ । ପ. ଚଳିଗଲେ
୨ । ଭ. ଶୁଣି ନକୁଳ ପରବେସ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେସ ରେବାସୁର ଦୈତ୍ୟ
୩ । ଦେଖିକରି ଦାନବ
୪ । ଖ ପ. ସ୍ନେହବସେ
୫ । ଭ. ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଖ ପ. ଦେଖି
୭ । ଖ ଗ ପ. ନକୁଳ ସେନ ଚଳିଗଲେ
୮ । ଗ ଫଳେ
୯ । ପ. ସେ ବନ ଦେଖିଣ
୧୦ । ପ. ଫଳମାନ ପଡ଼ିଛନ୍ତି

ପତିବ୍ରତା ବନ କେହ୍ନେ ନୋଲ଼ଇଲା ଶୁଣିଣ ଲଗୁ ମୋର ମନ[୧]
ମାର୍କଣ୍ଡ ଋଷି କହିଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ରାଜନ[୨]
ପୂର୍ବେ ସେ, ଅଶ୍ୱପତି ନାମେ ନୃପତି
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ସାବିତ୍ରୀ ନାମରେ ଅଟଇ ତାହାର ଦୋହିତା[୩] ॥୧୫॥

ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ ପୁତ୍ର[୪] ସତ୍ୟବନ୍ତକୁ ସେ ସାବିତ୍ରୀ ହୋଇଲେକ[୫] ବଶ
ରତି କାମ ପ୍ରାଏ ସେ ବେନି ସୁନ୍ଦର କହିବା କହିବା ତାଙ୍କ ଶୋଭ
ରାଜନ, ସେ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ[୬] ନୃପବର[୭]
ଧର୍ମବନ୍ତ ତାର ବେନି ନେତ୍ର ଅନ୍ଧ ସୁପ୍ରଭା ନାମେ ରାଣୀ ତାର[୮] ॥୧୬॥

ସେ ରାଣୀ ଚକ୍ଷୁ ବେଦନା ବଶୁଂ ପୁଣ ତାହାର ନେତ୍ର ଗଲା
ବିବାଦ କରିଣ ଏକଇ ରାଜନ ତାର ରାଜ୍ୟ ବଳେ ହରିଲା[୯]
ରାଜନ, ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ିଣ ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ[୧୩]
ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ପରିଜନ ଘେନି ପ୍ରବେଶ ହେଲା ସେହି ବନ[୧୪] ॥୧୭॥

କ୍ରମେ ସକଳେ ସଙ୍ଗରୁ[୧୨] ପଳାଇଲେ ରହିଲେ ମାତ୍ର ଗୃହ ପ୍ରାଣୀ
ସାବିତ୍ରୀ ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ରହିଲେ ସେ ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧୁଣୀ
ରାଜନ, ସେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ନୃପସୁତ[୧୦]
ବନରୁ ଫଳମୂଳ ଜଳ ଆଣିଣ ତୋଷନ୍ତି ପିତା ମାତା ଚିତ୍ତ[୧୧] ॥୧୮॥

ସାବିତ୍ରୀ କର ଧରି ପଥ କଢ଼ାଇ ସାନ ନିତ୍ୟକର୍ମ କରାନ୍ତି
ଏ ରୂପେ ସାବିତ୍ରୀ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଘେନି ଅନ୍ଧ ଅନ୍ଧୁଣୀକି ପାଳନ୍ତି
ରାଜନ, କେତେ ସମୟ ବହିଗଲା
ହେନେକ ସାବିତ୍ରୀ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଚରଣେ ବଡ଼ ଭକ୍ତି କଲା[୧୫] ॥୧୯॥

---

୧ । ପ. ଏଥି
୨ । ପ. ଧର୍ମ ନୃପବର
୩ । ପ. ଦୁହିତା
୪ । ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ
୫ । ପ. ହୋଇଲେ
୬ । ଖ. ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ
୭ । ପ. ନୃପବର
୮ । ପ. ବର
୯ । ପ. ଘେନିଲା
୧୦ । ପ. ସେହି ସତ୍ୟବନ୍ତ ନୃପସୁତ
୧୧ । ପ. ବନରୁ ଫଳ ମୂଳ ଆଣି ତୋଷନ୍ତି ପିତା ମାତା ଚିତ୍ତ
୧୨ । ପ. ଜନ୍ମେ ସଙ୍ଗକୁ ପଳଲେ
୧୩ । ପ. ରାଣୀ ଘେନିଣ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ
୧୪ । ପ. ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ପରିଜନ ଘେନି ପ୍ରବେଶ ହୋଏ ଏହି ବନ
୧୫ । ପ. ପୋଥିରେ ୧୯ ପଦଟି ନାହିଁ

ଚରଣେ ପଡ଼ି କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ହେଉ ସାବଧାନେ
ଶୁଣିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଫଳମୂଳ ଆଣିମାକୁ ପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବ ବନେ
ଶୁଣିଣ, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କର ସଙ୍ଗରେ[୧] ସାବିତ୍ରୀ ସେହିନ ବନେ ଭ୍ରମିଗଲେ ॥୨୦॥

ଏମନ୍ତେ ବନେ ଫଳମୂଳ ଖେଉନ୍ତେ ମଧ୍ୟସ୍ଥାନରେ ଡନକର[୨]
ସତ୍ୟବନ୍ତ କହେ ଶୁଣିମା ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଏ ମୋ ଶରୀର
ନୟନେ, ନିଦ୍ରା ଆସିଣ ଉପଗତ
ତୁମ୍ଭେ ସେ ମୋର ପାଶରେ ଜଗି ବସ ମୋ ତନୁ ଅନ୍ତ[୩] ଅସକତ ॥୨୧॥

ସାବିତ୍ରୀ କୋମଳ ପତ୍ର ଶେଯ୍ୟା କରି ଅଞ୍ଚଳ ଶେଷ ତହିଁ[୪] ପାଡ଼ି
ସାବିତ୍ରୀ ଜାନୁରେ ସୀମସ୍ଥାନ ଦେଇ ସତ୍ୟବନ୍ତ ତହିଁ ପଡ଼ନ୍ତି
ସାବିତ୍ରୀ, କରେଣ ତା ତନୁ ଆଶ୍ୱାସେ
ସତ୍ୟବନ୍ତ ତହିଁ ମହାନିଦ୍ରା ଗଲେ ଚେତନା ନାହିଁ ଅଙ୍ଗ[୫] ଦେଶେ ॥୨୨॥

କାଳ ବିକାଳ ଯମଦୂତ ବେନି ସେ ମିଳିଲେ ସାବିତ୍ରୀ ପାଶେଣ
ବୋଲନ୍ତି ସତୀ ଅଲଗା ହୁଅ ତୁମ୍ଭେ[୬] ନେବୁ ଏ[୭] ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ
ତାହାର ଆୟୁଷ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ଆମ୍ଭେ ଯମଦୂତ ନେବୁ ତାର ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧନ କରି କାଳପାଶ ॥୨୩॥

---

୧ । ପ. ସଙ୍ଗତେ
୨ । ପ. ବନକର
୩ । ଟ. ଥାଟି
୪ । ଟ. ସେ ପ୍ରଶ
୫ । ଘ. ଅଙ୍ଗ
୬ । ପ. ଭ୍ରତ
୭ । ଶ. ସେ

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଲନ୍ତି ଆଗ ମୋତେ ନେଇ ଯାଉନ୍ତୁ ସେ ନେବେ[୧] ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ
ଯମଦୂତ କହେ ବହୁତ ଆୟୁଷ ନେ ହରିପାରେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ
ତୁମ୍ଭର, କୋଳରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ପତି
ତୁମ୍ଭର ତେଜେ ଆମ୍ଭେ ଭୟ କରୁଛୁଂ[୨] ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଟ ମହାସତୀ ॥୨୪॥

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ବଥବା ହୋଇବ ନା ଏହାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦୂତମାନେ ଯମଙ୍କୁ କହିଲେକ ଯାଇ[୩] ବାହୁଡ଼ି
ରାଜନ, ସତ୍ୟବନ୍ତଙ୍କୁ ଆଣି ଗଲୁ
ସାବିତ୍ରୀ କୋଳେ ନିଜ ପତି ରଖିଲେ ତା'ତେଜ ପଶି ନ ପାରିଲୁ ॥୨୫॥

ଶୁଣି ଯମ କ୍ରୋଧେ ମନ୍ତ୍ରି ଆରୋହି ଘେନିଣ କାଳଦଣ୍ଡ କରେ[୪]
ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ପ୍ରବେଶ ସାବିତ୍ରୀ ପାଶରେ[୫]
ରାଜନ, ଯମ କହନ୍ତି ଶୁଣ ସତୀ
ବଳାତ୍କାର କରି କେମନ୍ତେ ରଖିଛ ଆୟୁଷ କ୍ଷୟ ତୁମ୍ଭ ପତି ॥୨୬॥

ଏମନ୍ତ କହିଣ ମୃତ୍ୟୁଙ୍କୁ ପେଷିଣ ସତ୍ୟବନ୍ତର ପ୍ରାଣ ଧରି
କାଳ ପାଶରେ ବନ୍ଧନ କରି ତାଙ୍କୁ ସତ୍ୱରେ ଜଲୁପତି ଫେରି
ସାବିତ୍ରୀ, ମୃତଶବକୁ ତଳେ ଥୋଇ
ମହାତେଜବନ୍ତ ରୂପେଣ ସୁନ୍ଦରୀ[୬] ଯମଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ॥୨୭॥

ତାହା ଦେଖି ଯମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ମହାସତୀ ଶୁଣ
ସ୍ତ୍ରୀ ଦେହ ଘେନି[୭] ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ଆସୁଛ କେବଣ କାରଣ
ସାବିତ୍ରୀ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଜନ୍ତୁରାଏ
ପତିବ୍ରତା ମୁଂ ପତିକ ତେଯ୍ୟାକରି କେମନ୍ତେ ରହିବି ଏକାଏ ॥୨୮॥

---

୧ । ପ. ନେମ
୨ । ପ. ଭୟ ପାଉଛୁଂ
୩ । ପ. କହିଲେ ଯାଇଁଣ ଜମଙ୍କୁ
୪ । ପ. ଖଡ୍ଗ
୫ । ପ. ଆଗରେ
୬ । ରୂପ ମହାସତୀ
୭ । ପ. ଘେନି

ଯେଉଁଠାଏ ନେବ ମୋ ପ୍ରାଣପତିଙ୍କି ସେଠାକୁ ବୋଲି ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ
ତୁମ୍ଭେ ସ୍ୱୟଂ ଧର୍ମ ଈଶ୍ୱର ମନରେ ଏଥିପାଇଁ କସ କରିବୁ
ଶମନ, କହନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲୁଂ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଛାଡ଼ି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ୱସ୍ତି ମାଗ ବର[1] ॥୨୯॥

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଆପଣ ଯେବେ ସେ ହୋଇବା[2] ମୋଠାରେ ପ୍ରସନ୍ନ
ଏଛି ବର ଦେବା ହେଉ ଆମ୍ଭ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଲଭିବେ ନୟନ
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ଅସ୍ତୁ ଏଛି ବର
ସନ୍ତୋଷେ ମହାସତୀ ଏବେ ଲେଉଟ ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ନିଜ ପୁର ॥୩୦॥

କହି ଜଳୁପତି ଗମନ କରନ୍ତେ ସାବିତ୍ରୀ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି
ରାଜ୍ଞ ଯମରାଜା[3] କମ୍ପା ମହାସ୍ୱସ୍ତି ଗମନ କରୁଛ ବୋଲନ୍ତି
ସାବିତ୍ରୀ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନରୁପତି[4]
ବିବାଦ ରାଜା କାଲି ଛାଡ଼ି ଯିବ ସେ ଶ୍ୱଶୁର ହୋଇବେ ନୃପତି[5] ॥୩୧॥[6]

ଏବେ ଆପଣ ଦୁଃଖ ପାଇ ନ ଆସ କହନ୍ତି ଶମନ ଚଳନ୍ତି
ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଯାଇ ଫେରି ଅନାଇଲେ ପଛରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି[7]
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ରହ ରହ ସ୍ୱସ୍ତି
ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପାଶେ ଏବେ ଯାଅ କମ୍ପାଇଁ ଶୂନ୍ୟେ କର[8] ଗତି ॥୩୨॥

ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ବରେକ ମାଗିବି ପ୍ରସନ୍ନେ ଦେଲେ ଯିବି ଫେରି
ଯମରାଜା ବୋଲେ ମାଗ ମହାସ୍ୱସ୍ତି ଯେ ମନରେ ବାଞ୍ଛା ତୁମ୍ଭରି
କେବଳ, ଛାଡ଼ିଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ଦେବ ମୋରେ ବର ଦେଲେ ଜାଣ ॥୩୩॥

---

୧ । 'ଘ' ପୋଥିରେ '୨୯' ପଦଟି ନାହିଁ
୨ । ଘ ସମନ
୩ । ଙ. ମୋ:ହାରାଜା
୪ । ଘ. ଶ୍ରୀମା ସେବେଦେବ
୫ । ଘ. ଆଜ୍ଞାର ଜନ୍ମ ନଥାଏ ମୁଂ ମାଗିଲି ଅବଶ୍ୟ ବର ଦେବା ହେବ
୬ । ଘ. ଯମରାଜା କହେ ସତ୍ୟବନ୍ତ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଣ ମୋତେ ମାଗ ଆନ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ନିଜ ଦେଶେ ମୋର ସସୁର ହୋଇବେ ରାଜନ
ଶମନ, ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମହାସ୍ୱସ୍ତି
ବିବାଦ ରାଜା କାଲି ଛାଡ଼ିଯିବ ସେ ସସୁର ହୋଇବେ ନୃପତି
୭ । ଘ. ସାବିତ୍ରୀ ପଛେ ଲାଗିଛନ୍ତି
୮ । ଘ. ପାଦ

ଯମ ବୋଇଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ହୋଇବେ[1] ସୁନ୍ଦର ସୁରବନ୍ତ ଗୁଣେ[2]
ଏବେ ଫେରଣ ଯିବାକୁ ମହାସ୍ୱସ୍ତୀ କ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ଆଉ ଏଣେ
ସୁଜନ, କହିଣ ଯମ ଚଳିଗଲେ
ତାଙ୍କ ପଛରେ ସାବିତ୍ରୀ ଗୋଡ଼ାଇଛୁ ଦେଖିଣ ଜମ୍ଭୁପତି ବୋଲେ ।୮୪।

କମାଇଁ ଜଞ୍ଜାଳ କର ମହାସ୍ୱସ୍ତୀ ସନ୍ତୋଷ ଭଜ ଏବେ ରହ
ସାବିତ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଦେବତାମାନେ ସେ କେତେହେଁ ମିଥ୍ୟା ତୁମ୍ଭେ କହ
ବଚନେ, ବୋଲୁଛ ତୁମ୍ଭେ[3] ମୋହାସ୍ୱସ୍ତୀ
ମୋତେ[4] ବର ଦେଲେ ଶତେ ପୁତ୍ର ହେବ କମାଇଁ ନେଉଅଛ ପତି[5] ।୮୫।

ଶୁଣି ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହେଲେ[6] ଜମ୍ଭୁପତି ପ୍ରସଙ୍ଗ କରନ୍ତି ଅନେକ
ଧନ୍ୟ ପତିବ୍ରତ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ସତ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ମାତା ଜନେକ
ସାବିତ୍ରୀ, ମୁଁ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲି
ଯେତେ ଲୋକ ଏହୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣିବେ ତାଙ୍କର ଦୋଷ ଉପେଖିଲି ।୮୬।

ଆଜ ଯେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିବସ ଦୁଧା ନାମେ[7] ଅଟେ ନକ୍ଷତ୍ର
ମେଷ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଷାଠିଏ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗ ମଙ୍ଗଳବାର ଏ ପବିତ୍ର
ସାବିତ୍ରୀ, ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର ଚରିତ
ପଣ୍ଡିତ ଜନମାନେ ଏହା ଲେଖିଣ ଜଗତେ କରିବେ ବିଖ୍ୟାତ ।୮୭।

ଏମନ୍ତ ବର ଦେଇଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ[8] ଜୀବନ ଆଣି ସମର୍ପିଲେ
ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁର ଲୋଚନ ରାଜ୍ୟକର ଶତେକ ପୁତ୍ର ହେଉ ବୋଲେ
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ, ରାଜ୍ୟେ କର ଅଭିଷେକ[9]
ପତି ପତ୍ନୀ ବେନି ଏକ ସଙ୍ଗେ ପୁଣ ବସିବ ଆସି ସୁରଲୋକ ।୮୮।

---

୧ । ଘ. ହୋଇ ସେ
୨ । ଖ. ପଣେ
୩ । ଘ. ମୋତେ
୪ । ଖ. ମୋର
୫ । ଘ. ନେଉଛ ମୋ ପତି
୬ । ଘ. ଜମ୍ଭୁପତି ସ୍ତମ୍ଭିଭୂତ ହୋଏ
୭ । ଘ. ଦୁଧାନେ
୮ । ଘ. ସତ୍ୟବନ୍ତ
୯ । ଖ. ଅଭିଷେକ

ସାବିତ୍ରୀ ଓଷା ଜଗତେ ଯେ କରିବେ ତୁମ୍ଭର ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣି
ଧୂପ ଦୀପ ନଇବେଦ୍ୟ ଦେଇକରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦେ ତରୁଣୀ
ସେ ନାରୀ, ଲଭିବ ପତିବ୍ରତା ଫଳ
ନିଜ ପତି ସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଭୁଞ୍ଜିବ ଅମର ମଣ୍ଡଳ ॥୩୯॥

ସନ୍ତୋଷେ ଯମ ନିଜପୁରେ ଚଳିଲେ ସାବିତ୍ରୀ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲେ
ନିଜ ପତି ପ୍ରାଣ ସତ୍ୟବାନ୍ତ ପିଣ୍ଡେ ସଇରେଣ ଆଣି[୧] ଗୁଞ୍ଜିଲେ
ଚେତନା, ପାଇଣ ସତ୍ୟବନ୍ତ ଉଠି
ହାଇ ମାରିଣ ଅଙ୍ଗ ମୋଡ଼ି ବସିଲେ କରେଣ[୨] ଦଳ ସେନ ଦୃଷ୍ଟି ॥୪୦॥

ସାବିତ୍ରୀଙ୍କି କହେ ବଡ଼ି[୩] ନିଦ୍ରା ଗଲି କମ୍ପାଇଁ ନ ଚେତାଇଲ ମୋତେ
ସପନେ ଦେଖିଲି ଯମ ନେଉଥିଲା ପ୍ରସନ୍ନେ ଆଣିଦେଲା ମୋତେ
ସାବିତ୍ରୀ, ଶୁଣି ହସନ୍ତି ହସ ହସ
ଏହି କାରଣେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଚେତାଇଲି ନିଦ୍ରା ଭଙ୍ଗିଲେ ବଡ଼ ଦୋଷ ॥୪୧॥

ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରେ ଅନେକ ଲୋଡ଼ୁଥିବେ କ୍ଷୁଧାରେ ହୋଇଣ ଆରତ
ଫଳମୂଳ କିଛି ଆଣିଅଛି ମୁହିଁ ଉଠିବା ହଜ ସେ ଭୁରିତ
ସାବିତ୍ରୀ, ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ଚେତାଇଲେ
ପତି ପତ୍ନୀ ସେନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ସ୍ୱସ୍ଥାନେ ଯାଇଣ ମିଳିଲେ ॥୪୨॥

ଦେଖନ୍ତି ପିତାଜନକ ସତ୍ୟତରେ ପାଇଛନ୍ତି ଦିବ୍ୟଲୋଚନ
ପୁତ୍ର ବଧୂଙ୍କୁ ସେ ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ସତ୍ୟବନ୍ତ କଲେ ଭୁଷନ
ସାବିତ୍ରୀ, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ପାଦେ ସେବ
ଫଳ ଭୋଜନେ ନିଶା[୪] ସୁଖେ ବଞ୍ଚିଲେ ଉଦୟ ହେଲେ ଆସି ରବ ॥୪୩॥

---

୧ । ପ. ଅଣିତା
୨ । ପ. କରେଣ
୩ । ପ. ବେଡେ
୪ । ପ. ଜାମ୍ବୀ

ନାରଦ ମହାମୁନି[1] ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ସେ ଦ୍ୟୁମତ୍ସେନ ନୃପବର
ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ରବଧୂ ସଙ୍ଗତେ ଘେନିଣ ପୂଜିଲେ ମୁନିଙ୍କ ପୟର
ସନ୍ତୋଷେ, ନାରଦ ତହିଁରେ ବସିଲେ
ସାବିତ୍ରୀ ଯମ ପ୍ରସ୍ତାବ[2] ମାନ ସବୁ ବିସ୍ତାର କରିଣ କହିଲେ ॥୪୪॥
ଯମନବରୁ[3] ଭ୍ରମେ ନେଇ ପାଇଲେ ସେ ସତ୍ୟବନ୍ତ[4] ପାଏ ଜୀବନ
ବିବାଦ ରଜା ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି[5] ପଳାଇ ରାଜାଙ୍କୁ କରିବେ ନମନ
ଏମନ୍ତ କହି ନାରଦ ତହୁଂ ଗଲେ
ଏହି ସମଏ ସୁଅଙ୍ଗ ଦେଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ସୈନ୍ୟ ସହିତରେ ମିଳିଲେ ॥୪୫॥
ନୃପତି ଚରଣେ ପ୍ରସନ କରିଣ କରିରାଜ କନ୍ଧେ ବସାଇ
ମହା ଉତ୍ସବେ ରାଜାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର[6] ଶିରେ ଧରାଇ
ରାଜନ, ଲଭିଲେ ପୁଣ ନିଜ ଦେଶ
ନିଷ୍ଟକ ହୋଇ ତହିଁରେ ରାଜ୍ୟ କଲେ ସକଳେ ହୋଇଲେ ହରଷ[7] ॥୪୬॥
ପତିବ୍ରତାଙ୍କ ପତିବ୍ରତ ହେ କୁରୁ ପତିବ୍ରତା ନାମ ଏ ବନ
ପୂର୍ବେ ବିଧାତା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ କେ ତାହା କରିବଟି ଆନ
ରାଜନ, ଏ ବନରେ ଏବେ ରହିବା
ଦିବ୍ୟ ଫଳମୂଳ ଲୋଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦେଣ ଦିନ ହରିବା ॥୪୭॥
ମାରକଣ୍ଡ ତହୁଂ ଶୁଣି ଧର୍ମସୁତ ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା[8] ତହିଁ ରଚିଲେ
ସକଳ ଋଷିଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଣ ଅତି ତୋଷେ ଦିନ ବଞ୍ଚିଲେ
ଏମନ୍ତେ, କେତେ ସମୟ ଗଲା ତହିଁ
ବନରେ ବିହର ଗଣ୍ଡା କାହିଁ ମାତ୍ର ଫଳ ଭୋଜନ କଲେ କାହିଁ[9] ॥୪୮॥

---

୧ । ଖ. ଦ୍ୟୁମ୍ନସେନ
୨ । ଘ. ପ୍ରସ୍ତାପ
୩ । ଖ. ଯମବରୁ
୪ । ଘ. ସତ୍ୟବନ୍ତ
୫ । ଘ: ଛାଡ଼ିଣ
୬ । ଘ. ଧ୍ୱଜଛତ୍ର
୭ । ଘ. ସନ୍ତୋଷ
୮ । ଘ. ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା
୯ । କ. ପୋଥିରେ ୪୬ରୁ ୪୮ ପଦ୍ୟର ପାଠ ନାହିଁ

ଏମନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ ବନେ ବିହରନ୍ତି ନାନା କନ୍ଦରୁକେ[1] ଆନନ୍ଦ
ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ ହୋଇଲାକ ଶେଷ ଶାନ୍ତ ଭଣେ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ।
ସୁଜନେ, କ୍ଷମା କରିବା ମୋର ଦୋଷ[2]
ତୁମ୍ଭ ଭରସାରେ ବିରଚି ଭାରତ[3] କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୪୧॥

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଉଶିକ

ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କି କଲେ ଦରଶନ
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ନକୁଳ ସହଦେବ ଦର୍ଶନ କରି ଭଗବାନ ।
କୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦେ, ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଶେ ବସିଲେ
ବନବାସ ଶେଷ ହେଲା ପୀତବାସ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ଜଣାଇଲେ[4] ॥୧॥
ବଶିଷ୍ଠ ମାରକଣ୍ଡଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି ପାଶେ ବସାଇ ଭଗବାନ
ବନବାସ ଶେଷ କଲେକ ପାଣ୍ଡବେ ଗୋପ୍ୟ ହେବେ କେଉଁ ଭୁବନ
ମାରକଣ୍ଡ ସେ, କହନ୍ତି ଶୁଣ ଚକ୍ରଧାରୀ[5]
ରଣସ୍ତମ୍ଭ ଗଡ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପ୍ୟାନ ସୁବାହୁ ନୃପଂ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥୨॥
ସେ ଗଡ଼ ଭିତରେ କେହି ନ ପଶନ୍ତି ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତହିଁ ରଖିବା
ବଶିଷ୍ଠ ବୋଲନ୍ତି ଅପୂର୍ବ ସ୍ଥାନେକ[6] ମୋର ତହିଂ ଯେବେ ଶୁଣିମା
ଶୃଙ୍ଗଗିରିର ପାଶରେ ଶୃଙ୍ଗମାଳ ଦେଶ
ଅଗମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ସେ[7] ବାସ କରିଅଛି ମେରୁଶୂଳ ନାମେ ରାକ୍ଷସ ॥୩॥
ଚଉଦ ଭୁବନ ଏକା ଏ ଜିଣିଲା ମେରୁଶୂଳ ତାର ଶରୀର
ଦେବ ସହସ୍ର ଶରେ ନ ଭେଦଇ ବଜ୍ର ତା ଅଙ୍ଗେ ହେବ ଚୂର
ମୋହ ଉପୁରେ, ଦେବେ କମ୍ପନ୍ତି ତାର ନାମେ
କୋଦାଳ ଆୟୁଧ ନିଜ କରେ ଧରି[8] ସକଳ ଜିଣିଲା ସଂଗ୍ରାମେ ॥୪॥

---

୧ । ଗ. ପାଣ୍ଡବେ ନାନା କନ୍ଦରୁକେ ବିହରନ୍ତି ସେ ଆନନ୍ଦେ
ଘ. ଏହି ପ୍ରକାରେ ପାଣ୍ଡବେ କନ୍ଦରୁକେ ବନେ ବିହରନ୍ତି
୨ । ଙ. ଦମ୍
୩ । ଘ. ବିରଚି ଭାରତ
୪ । କ ଗ. ପୋଥିରେ ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ
୫ । ଘ. ଚକ୍ରଧର
୬ । ଖ. ଥାନେକ
୭ । ଖ. ଥାନ ବାସ କରିଅଛି ସେ
୮ । ଘ. ଧରି

ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ମାର୍ଗ ନସ୍ତ କରଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ତର୍ଣ୍ଣିରେ ରଖି[1]
ସହଦେବ କହେ[2] ଯାହା ସେ କହିଲ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଏହ୍ନକଣି ଦେଖ
ମାଳଣ୍ଡ ନାମେଣ ସୁବଣ୍ଡ
ଫିପୁର ମୋହ୍ନଣ୍ଡ ନାମରେ ତାହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ଦୋହିତା[3] ॥୫॥

ଦୁର୍ବାସା[4] ଯାଇ ମିଳିଲେ ତାର ପୁରେ[5] ଦେଖି ଦାନବ[6] ପୂଜା କଲା
ମୋର ଦୋହିତା[7] ଅନୁରୂପେ ବର ଗୋଟିଏ କହିବା ବୋଇଲା
ତୋଷ ହୋଇଣ କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ତପିବର
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ନାମରେ ମହାଶକ୍ତି ମହାଦେବଙ୍କର କୁମର[8] ॥୬॥

ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁକୁମାର ଶରୀର କନ୍ୟାକୁ ସେହି ଅନୁରୂପ
ତୋର ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଆଣିମା[9] ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଜଣପ
ତାଙ୍କୁ କହଇ ବହନ ଯାଇଁ ଆଣ ବର
ଫିପୁର ମୋହ୍ନମାନ ବଶ କରିବ[10] ଅତି ଜହ୍ନବ[11] ମୋର ପୁର ॥୭॥

ମେରୁ ଶୃଙ୍ଗ ତଦ୍ଧଂ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ସଭରେ ଦୁର୍ବାସା[12] ଚଳିଲେ
ମନ୍ଦର ପର୍ବତ ନିକଟେ ତାହାଙ୍କୁ ନାରଦେ ଆସନ୍ତେ ଦେଖିଲେ
ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ, ଦୁର୍ବାସା[13] କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ
ଫିପୁର ମୋହ୍ନଣ୍ଡ କନ୍ୟା ବଶ ଅର୍ଥେ ଆଣି ମୁଁ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ॥୮॥

---

୧ । ପ. ତଦ୍ଧଂରେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ରଖି
୨ । ପ. ଅସ୍ଥିକ
୩ । ଗ. ଦୁହିତା
୪ । ଗ. ଦୁର୍ବାଶା
ପ. ଦୁର୍ବାସା
୫ । ପ. ସେ
୬ । ପ. ବାଦବ
୭ । ଘ. ଦୋହିତା
ପ. ଦୁହିତା
୮ । ପ. କୁମାର
୯ । ପ. ଆଣିମି
୧୦ । ଖ. କରିବା
୧୧ । ପ. ହୁଇବେ
୧୨ । ପ. ଦୁର୍ବାସା
୧୩ । ପ. ଦୁର୍ବାସା

ଏମନ୍ତ କହି ଦୁର୍ବାସା[1] ତହୁଂ ଗଲେ ନାରଦ ଚଳିଲେ ବହନ
ଝଂଝମାନ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ସଦନ
ଦେଖି ସୁନ୍ଦରୀ, ଋଷିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ
କରଯୋଡ଼ି ବୋଲେ କେବଣ ନିମିତ୍ତେ[2] ମୋ ପୁରେ ଆସିବା ହୋଇଲେ ।୯।

ନାରଦ କହନ୍ତି[3] ତୁମ୍ଭର ନିମିତ୍ତେ[4] ଅପୂର୍ବ ବର କରିଥିଲୁଂ
ଦୁର୍ବାସା[5] କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର ଆଣିଗଲେ ପଥରେ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲୁଂ
ଜଟା ମୁଣ୍ଡରେ, ଅଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ଭୂଷଣ[6]
ଷଡ଼ ଗୋଟା ମୁଣ୍ଡ ବାରଗୋଟା ହସ୍ତ ବେନି ଗୋଟି ମାତ୍ର ଚରଣ ।୧୦।

ତାହାର ପିତା ଅଟନ୍ତି ମହାଦେବ[7] ବୃଷଭ ଗୋଟିଏ ଚଢ଼ଇ
ସେହି ଅନୁରୂପେ[8] ତା ପୁତ୍ର କାର୍ତ୍ତିକ ବାହାନ ମୟୂର ଚଢ଼ଇ
ଏବେ ଶୁଣ ତୁ ଆମ୍ଭେ କରିଛୁଂ ଯେଉଁ ବର
ଦ୍ୱାରକା ନଗ୍ରରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ଦେବତା ଯାର ପରିଶ୍ୱର ।୧୧।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମହିମା କେ କହି ପାରିବ କମଳା ଯାହାର ଯୁବତୀ
ତାଙ୍କର ନନ୍ଦନ ନାମତା ପଦ୍ୟୁନ ସାକ୍ଷାତ ମଦନ ମୂରତି
ତାଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ, ଦେଖରେ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ
ତ୍ରିଜଗତେ କାମ ରୂପ ଦେଖି ବାମା ମୋହରେ ପଡ଼ନ୍ତି ଅବନୀ ।୧୨।

ନାରଦ ତାହାକୁ ସଚେତ କରନ୍ତେ ଧଇଲା ମୁନିଙ୍କ ଚରଣ
ମୋ ଠାରେ ଆପଣ ଅନୁଗ୍ରହ[9] କରି ମୋ ପ୍ରାଣ ପତି ବେଗେ ଆଣ
ସତ୍ୟ କହୁଛୁ, କେବେ କାର୍ତ୍ତିକ ନ ବରିବ
ଆପଣ ଚଳନ୍ତୁ ଜଳେ କାମ ଚିନ୍ତା ନିଶ୍ଚୟେ ଜୀବନ ତେଜିବ ।୧୩।

୧। ପ. ଦୁର୍ବାଷା
୨। ଘ. ନିମିତ୍ତେ
୩। ଘ. ନାରଦେ ବୋଲନ୍ତି
୪। ପ. ନିମିତ୍ତେ
୫। ପ. ଦୁର୍ବାଶା
୬। ପ. ଭସ୍ମ ଭୂଷଣ
୭। ପ. ନିଂଶଳା
୮। ପ. ଅନୁଚମେ
୯। ପ. ଅନୁଗ୍ରହ

ଶୁଣି ନାରଦେ ସନ୍ତୋଷେ ଚଳିଂ ଗଲେ ଦ୍ୱାରକା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ କହି ଯେସନ ଆସନ୍ତି ବିମାନ ଉଡ଼ାଇ ଆକାଶ
ଏବେ ଶୁଣିମା, ଦୁର୍ବାସା[1] କଇଳାସ ଗଲେ
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବରବେଶ କରି ସଭିରେଣ ଯେନ ଅଇଲେ ॥୧୪॥

ଦେଖି ତେତ୍ରୁଣ ନ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସବ[2] ନଗ୍ରରେ
କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବରଣ କରଣ[3] ବସାଇଲେ ସେ ବେଦୀକାରେ
ପୁଣ କନ୍ୟାଙ୍କୁ, ସନ୍ତରେ ଜଗାଇ ମୂରବେଣ
ଅନ୍ୟଂଗ୍ୟଂ ସଜ୍ଜା ଅର୍ଥରେ ଦେବ ଗୃହେ କରାଇଲେ ନେଇ ପ୍ରବେଶ ॥୧୫॥

ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅନ୍ତି ନାରଦ ବଚନ ଦେଖିଣ
ମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କରେ କୃଷ୍ଣପୁତ୍ର ପ୍ରାପତ କର ପ୍ରସନ୍ନେଣ
ଏହି ସମୟ, ଆକାଶେ ବିମାନ ଦଶିଲା
ଦେଖୁଂ ଦେଖୁଂ ବାଳୀ ସମିପେ ଆସିଣ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ॥୧୬॥

ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କୁସୁମମାଳ ଯେନ କରେ
ବରଣ ବିଧିରେ ଲମ୍ବାଇଲେ ନେଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ ଗଳାରେ
କର ଧରିଣ, କୋଳେ ବସାଇଲେ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ
ନାରଦେ ବୋଇଲେ କି କଥା ପଡ଼ଇ ବୁଝିବା ଅସୁର ସଦନ ॥୧୭॥

ବର କନ୍ୟା ବେନି ଦ୍ୱାରକା ନଗ୍ରରେ ବହନ ଏବେ ଯାଅ ଚଳି[4]
ଚଳିଂ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆକାଶେ ରଥ ବାହି ଦେଖ ନିକଟେ[5] ଆସି ମିଳି
ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି, ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆସି ପରବେଶ
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନ୍ୟା କୋଳେ ଅଛି ମୋହୁଛି ସକଳ ମାନସ ।୧୮।

---

୧ । ପ. ଦୁର୍ବାଶା
୨ । ପ. ଉତ୍ସବ
୩ । ପ. ବରବେଶ କରି
୪ । ପ. ଯାଅ ଏବେ
୫ । ପ. କୃଷ୍ଣ

ସକଳେ ସହଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଭୁମ୍ଭର ମନ୍ତ୍ରୀପଣ
ଅସ୍ତଗିଂ ଅଦୃଷ୍ଟି ଯାହା ସେ କହିଲ ଆସି ଭେଟିଲା ତତକ୍ଷଣ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୁଲେ ଋଷିଗଣ
ରଥରୁ ଉତ୍ତରି ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ପଦ୍ନ ସକଳ ଚରଣ ॥୧୯॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ବଧୂକୁ ଘେନିଣ ଯାଅ ତୁ ଦ୍ୱାରାବତୀ ପୁର
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଘେନି ଓଗାଳିବୁ ଆମ୍ଭେ ଯେବେ ସେ ଆସିବ ଅସୁର
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ପଦ୍ନ ରଥେ ଗଲେ ଚଳି
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନ୍ୟାକୁ ଘେନିଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଯାଇ ମିଳି ॥୨୦॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଘେନି କରି ରହିଲେ ଝ ପ୍ରବାନ୍ତର ଗଡ
ଅସୁର ଆସିବା ପଥ ଓଗାଳିଣ ରହିଲେ ଧନୁଶର ଧରି
ଏବେ ଶୁଣିମା, ନାରଦ ମହର୍ଷି ଗଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ରତ୍ନ ବେଦୀକାରେ ଯାଇ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୨୧॥

ଏ ସମଏ କନ୍ୟା ନେଲା ନେଲା ବୋଲି ପଡିଲା ଆସି ଚତୁଂ ଦ୍ୱାର
କେ ନେଲା କେହ୍ନେ କାହାକୁ ଦେଖିନାହିଁ କହନ୍ତେ ନାରଦ ତପସ୍ୱୀ
ଆମ୍ଭେ ପଥେଣ, ଦେଖିଲୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ
ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନ୍ୟାକୁ ରଥରେ ବସାଇ ନେଲାଟି ପଦ୍ନ ॥୨୨॥

ପୁଣି କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଅନାଇ କହନ୍ତି ଭୁମ୍ଭର ଏକ ବିଡ଼ମ୍ବଣ
ବିଶ୍ୱ ହେଲାଠାରୁ କେ କାହାର କନ୍ୟା ହରିଣ ଘେନିଯାଏ ପୁଣ
ଏତେ କଥାଏ, କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭବ
ବିଶ୍ୱମଧ୍ୟେ ବରବେଶ କରିଣ କାହାକୁ ଭୁମ୍ଭେ ଲୁଚାଇବ ।୨୩।

ପଦ୍ନେ ମାରି ଆଣି ସେ କୁମାରୀ ଜଠ ଦେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ସାର
ଭୁମ୍ଭର ବଚନେ ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ ହେଲେ ଦୁର୍ବାସା ପ୍ରାଏ ତପିବର
ଏତେ ଶୁଣିଣ, କୋହାଳ ଧରି ନଜ କରେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ କ୍ରୋଧେ ବାହାର ହୋଇଲା କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଘେନି ସଙ୍ଗରେ ।୨୪।

---

୧ । ପ. ଅସ୍ତଗି
୨ । ପ. ତ୍ରିପୁରନ୍ତ
୩ । ଢହେ
୪ । ପ. ବଳେଣ
୫ । ଗ. ଦୁର୍ବାସ
ପ. ଦୁର୍ବାସ୍ପ

ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦର୍ଶନ ମୟୂର ଚଢ଼ିଣ ବାହାର ହେଲେ ଷଡ଼ାନନ
ଛଅଁ କରେ ଶୂଳ କାନ୍ଧିରେ ତ୍ରିଶୂଳ ସହସ୍ରମାନ ସେନ ପୁଣ[1]
ବେଗେ ଆସନ୍ତି, ତ୍ରିପୁରାନ୍ତକର ପାଶରେ
କୃଷ୍ଣ[2] ଅର୍ଜୁନ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ[3] ଧନୁ ନାରାଚ ଧରି କରେ ॥୨୫॥
ଶର ପ୍ରହାରନ୍ତେ ଅସୁର ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ଣ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଝଡ଼
ମୟୂରକୁ ଦେଖି ଅନ୍ତରମ ଭରେ[4] ଗରୁଡ଼ କରେ ଦର୍ପ ରଡ଼
ଦେଖି ମୟୂର, କାର୍ତ୍ତିକ ସେନ ପଳାଇଲେ[5]
କୁମାର ଯେତେ ରୁଟପ ତାଙ୍କୁ ସ୍ଖଳଲେ ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠକୁ ନଇଲେ[6] ॥୨୬॥
ସମ୍ମୁଖେ କାର୍ତ୍ତିକ ମୟୂରକୁ ଛାଡ଼ି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୃଷ୍ଠରେ ପ୍ରବେଶ
ଧନୁଶର ଧରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ସମର କଲେ ମହାରୋଷ
ଇନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନ, ମେରୁଶୃଙ୍ଗକୁ ଉଗାଳିଲେ
ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁରେ ଦେବଙ୍କର ଯୋଡ଼ି ଦନ୍ତ୍ୟ ଅଙ୍ଗରେ ପ୍ରହାରିଲେ ॥୨୭॥
ଅସଂଖ୍ୟ ମହାଘୋର[7] ଯୁଦ୍ଧ[8] ହୋଇଲା ଦେବ ମାନବେ ଅଗୋଚର
ଏମନ୍ତ ଦେଖି କଇଲାସ ଭୁବନେ ଗଲେ ଦୁର୍ବାଶ୍ୟା[9] ତପିବର
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ, ନିରତେ ରହୁ ମୋର ଆଶ
କୋଟି ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମା ମୋର କରିବେ[10] କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୨୮॥

---

୧ । ପ. ଭାହୁଁରେ ଶର ସନ୍ଧାନ
୨ । ପ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
୩ । ପ. ଦେଖିଣ
୪ । ଖ. ଭୟ
୫ । ଖ. ଲୋଡ଼ିଲେ
୬ । ପ. ନଇଲେ
୭ । ଖ. ମୋହାଘୋର
୮ । ପ. ଯୁଧ
୯ । ପ. ଦୁର୍ବାଶା
୧୦ । ପ. ମୋର କ୍ଷମା କରିବା

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ଦୁର୍ବାସା[1] ମହର୍ଷି କଇଳାସରେ ସତ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ମହାଦେବଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ସୁତା ନିମିତ୍ତ ମୋ ସ୍ୱାମୀ କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱର କହିଲେ ହେ । ଶଙ୍କର
ଆମ୍ଭେ ଆସି କୁମାରୀ ଘେନିଗଲୁଁ ଷଣ୍ମୁଖମାନ ଦେଖଣେ ବେଗେ ମିଳିଲୁଁ
ବରବେଶ କରି କାର୍ତ୍ତିକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବେଦୀଠାରେ ବସାଇଲୁ ହେ, ଶଙ୍କର ।।୧।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଆସିଣ ବଳେ କନ୍ୟାକୁ ହରିନେଲା
ବହୁ ଲଜ୍ୟା ଢଙ୍ଗରେ ଲଘୁକଲା
କୋପେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ ଘେନି ଦ୍ୱାରକାକୁ ସଜ ହେଲେ ହେ, ଶଙ୍କର
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ[2] ଘେନି ସଙ୍ଗରେ ବେଗେ ଓଗାଳିଲେ ଆସି ପଥରେ[3]
ଧନୁ ଧରିଣ ସମର କରନ୍ତି କାର୍ତ୍ତିକ ବୀର ମଝିରେ ହେ, ଶଙ୍କର ।। ୨ ।।
ନନ୍ଦୀ ଭୃଙ୍ଗୀକି ଶମ୍ଭୁ ସଦାନନ୍ଦ ଅତି କୋପରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ମୋର ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜ ବୋଇଲେ
ପିନାକ ଧନୁ ଅକ୍ଷୟ ତୋଣ କରି ବୃଷଭରେ ବିଜେ କଲେ ସେ, ଶଙ୍କର
ଚଉଦ କୋଟି ଶିବଗଣ ସାକ୍ଷୀ, ଡାକ[4] ଡମ୍ବରୁ ଘନଘୋର ବାଜି
ନନ୍ଦୀ ଭୃଙ୍ଗୀ ଗଜାନନ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ କଇଳାସ ତେଜି ହେ ସୁଜନେ ।।୩।।
ଦୁର୍ବାସା[5] ଋଷି ଆଗଭର ହୋଇଣ ପଥ କଢ଼ାଇ ଘେନିଗଲେ
ନାରଦ ମହାମୁନି ତାହା[6] ଦେଖିଲେ
ବଡ଼ କଉତୁକ ଦେଖିବା ଏଠାରେ ଈଶ୍ୱର ବିଜୟେ କଲେ ହେ ସୁଜନେ
କୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଯାଇଣ କହନ୍ତି ମହାକ୍ରୋଧେ ତ ଶଙ୍କର[7] ଆସନ୍ତି
ଦୁର୍ବାସା[8] ମହର୍ଷି ଆଗ ହୋଇଣ ପଥ କଢ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି ହେ ସୁଜନେ[9] ।।୪।।

---

୧ । ପ. ଦୁର୍ବାସ୍ୱା
୨ । ପ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୩ । ପ. ଆସି ଓଗାଳିଲେ ତାଙ୍କୁ
୪ । ପ. ଡାକ
୫ । ପ. ଦୁର୍ବ୍ବାସ୍ୱା
୬ । ପ. ତା
୭ । ପ. ଈଶ୍ୱର
୮ । ପ. ଦୁର୍ବ୍ବାସ୍ୱା
୯ । ପ: ଶ୍ରୀହରି

ମାର ଶିବଗଣ ଶଙ୍କର ସହିତେ ଆସ ହେ ସାର[୧] ଅରଜୁନ
ତୁମ୍ଭେ ଶିବା ଶିବଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଏମନ୍ତ କହିଣ ବୀଣା ବଜାଇଣ ନାଚନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନ ହେ ସୁଜନେ
ଶିବ ହୋଇଲେ ତହିଁରେ ପ୍ରବେଶ ଧନୁଶର ରଖିଣ ପୀତବାସ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ ଦ୍ରୁଷନ କଲେକ ଯାଇ ବ୍ୟୋମକେଶ ॥୫॥

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପୀତାମ୍ବର କେମନ୍ତ ଚରିତ ତୁମ୍ଭର
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଅଣାଇ ପୁତ୍ର ମୋର
ତ୍ରିପୁର ମୋକ୍ଷଗା ନାମେଣ କୁମାରୀ ସମର୍ପିବାକୁ ତାହାର[୨] ହେ ଅଚ୍ୟୁତ[୩]
ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ର ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ତହିଁ ଗଲା, ବଳେ କନ୍ୟାକୁ ଘେନି ପଳାଇଲା
ତୁମ୍ଭେ ବାନ୍ଧି ଜଗି ସମର କରୁଛ କହିଁ ଧର୍ମକୁ ଅଇଲ ହେ ଅର୍ଜୁନ ॥୬॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ[୪] ବୁଝିବା ହଉ ସେ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ ଆମ୍ଭର
ଦୂତ ପେଷିଲ ଦର୍ପରେ କୁମାରୀ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ ବଳେ ଘେନାଇଁ ଆଣିଣ ପୁଷ୍ପମାଳା ଦେଇ ବର ହେ, ଶଙ୍କର
ମେରୁଶୃଙ୍ଗକୁ ଘେନି ତୁମ୍ଭ ସୁତ ଦ୍ୱାରକାକୁ ଚଳନ୍ତ କୋପଚିତ
ଆମ୍ଭେ ଓଗାଳିଲେ ସମର କରନ୍ତ ଦୋଷ କାହାର ହେବ ତ ହେ ଶଙ୍କର ॥୭॥

ଶୁଣି ସଦାନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ କହେ ଉତ୍ତର
ତୁମ୍ଭେ ନ ବୁଝି କଲ ତ ସମର
କନ୍ୟାଏ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ ଯେବେ ବରିଲେ[୫] ସେ କାହିଁ ହେଲା ତୁମ୍ଭର[୬] ହେ ନନ୍ଦନ
ଆମ୍ଭେ ଏକ ଆତ୍ମା ସେ ହରିହର, ତୁମ୍ଭେ କମ୍ପାଇଁ କରୁଛ ଅନ୍ତର
ସ୍ତ୍ରିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରର ପାଇଁ ଅପ୍ରୀତି ହୋଇବା ଦଶିବନା ଅସୁନ୍ଦର ହେ ନନ୍ଦନ ॥୮॥

---

୧ । ପ. ହେସେ
୨ । ପ. ତାହାର
୩ । ପ. ଅଚ୍ୟୁତ
୪ । ପ. ବୋଲନ୍ତି
୫ । ପ. କନ୍ୟା ଇଚ୍ଛାଏ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ
୬ । ପ. ସେହି ତ ହେଲା ଆମ୍ଭର

ଏତେ କହି କାର୍ତ୍ତିକକୁ କୋଳେ ଧରି କଇଳାସକୁ ହର ଗଲେ
ଦେଖି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରଷ ହୋଇଲେ
ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦେଖି କୋଦାଳ ବୁଲାଇ[୧] ଆସି ଯୁଦ୍ଧରେ ମିଳିଲେ ହେ ସୁଜନେ,
କୋପ ଭରେଣ ଗୁଡ଼ିଲା ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ଚମକେ ଚଉଦ ଭୁବନ
ମେରୁ ତୁଲ୍ୟ କରି କାୟା ବଢ଼ାଇଲା କରି ଅତି କୋପ ମନ ହେ ସୁଜନେ ॥୯॥

ଦେଖି ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଭୟ କରି ଗିରି ଶିଖରେଣ[୨] ଉଠିଲେ
ଦୈତ୍ୟ ଉପରେ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଯେତେକ ଶର ପେଷନ୍ତି[୩] କୃଷ୍ଣ ପାର୍ଥ ସକଳେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ହେ, ସୁଜନେ॥
ଦୈତ୍ୟ ଏକେ ଅଟଇ ବଳଆର[୪] ଇନ୍ଦ୍ରବରେ ବଜ୍ର ଚାର[୫] ଶ ର
ଚଉଦ ଭୁବନ ଇଚ୍ଛାଏ ଗମଇ ଜିଣିଲା ସକଳ ସୁର ହେ, ସୁଜନେ ॥ ୧୦ ॥

ତେଣୁ ଗର୍ବ ଏ ଅଟଇ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଷଣ୍ଢୀ ତାହାକୁ ନାହିଁ ସମ
କରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ସଂଗ୍ରାମେ
ଆକାଶେ ସକଳ ଦେବେ ଦେଖୁଛନ୍ତି କେ ତାଙ୍କୁ ରଣେ ଜିଣିବ ହେ ସୁଜନେ ।
କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ପେଷି ଦେବଶର, ନ ଭେଦଇ[୬] ସେ ଦୈତ୍ୟର ଶରୀର[୭]
କୋପରେ ଅର୍ଜୁନ କୋଦାଳ ଛେଦିଲେ[୮] ପେଷିଣ ଗନ୍ଧର୍ବାଣଶର ହେ ସୁଜନେ ॥୧୧॥

ଦେଖି ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ମହାକ୍ରୋଧ ହୋଇ କୋଦାଳ ଶର ଥିଲା କରେ
ନେଇଁ ମାରିଲା ପର୍ବତ ଉପରେ
ତୋଳି ପର୍ବତ ବୁଲାଇ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା ପଡ଼େ ଦଶ ଯୋଜନରେ ହେ ସୁଜନେ
ଅର୍ଜୁନ ବାହୁଡ଼ି ଅସନ୍ତି, ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଯୁଦ୍ଧରେ ସେ ମିଳନ୍ତି
କୋପେଣ[୯] ଅର୍ଜୁନ ମାଳବାଣ ପେଷି[୧୦] ଦୈତ୍ୟର ଶିର ଛେଦନ୍ତି ହେ ସୁଜନେ ॥୧୨॥

---

୧ । ପ. ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦେଖିଣ ଉଠିଲେ, କୋଦାଳ ଆୟୁଧ ବୁଲାଇ ଆସୁ କୃଷ୍ଣ
୨ । ପ. ଶୀଖରେ
୩ । ପ. ବଳବନ୍ତୀ
୪ । ପ. ଅଟଇ ଏବେ
୫ । ପ. ତାର ବଜ୍ର
୭ । ପ. ଦୈତ୍ୟ ହୃଦର
୮ । ପ. ପେସିଲେ
୯ । ପ. କୋପେ
୧୦ । ପ. ପେଟେଣ

ପ୍ରାଣ ପିବାଦେଲେ ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ଦୈତ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଳକ ସିଂହ'ରଡ଼

ମେରୁ ପୃଥ୍ୱୀରେ ପଡ଼ିଲାକ ଝଡ଼'

ଥର ଥର ହୋଇ କମ୍ପିଲା ଧରଣୀ ଦୈତ୍ୟ ବେକ ଖଣ୍ଡ ଘଡ଼ ହେ, ସୁଜନେ ।

ଦେବଗଣ ଦେଖି ତୋଷ ହୋଇଲେ ପାର୍ଥଙ୍କ ଶିରେ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ

ଆଜହୁଁ ଆମ୍ଭେ ସେ ନିସ୍ତିନ୍ତ ହୋଇଲୁଁ ଏମନ୍ତ ଭଣି ବୋଇଲେ ହେ, ସୁଜନେ ॥ ୧୩ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବଦନେ ଦିଅନ୍ତି ଚୁମ୍ବନ

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଦୈତ୍ୟ ଦଳନ

ଏହି କାଳରେ ଅବତାର ହୋଇ, ଉଗ୍ର ତିନି ତ୍ରିଭୁବନ ହେ, ଅର୍ଜୁନ ॥

ଏବେ ଚଳ ଆଶ୍ରମେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ, ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କ ପାଶେ ଜଣାଅ

ଆମ୍ଭେ ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁରକୁ ଯାଉଛୁଁ ଆନନ୍ଦେ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ ହେ, ଅର୍ଜୁନ ॥ ୧୪ ॥

ଶୁଣି ଧନଞ୍ଜୟ ନମସ୍କାର କରି ବାହୁଡ଼ି ଆଶ୍ରମେ ପ୍ରବେଶ

ଭୁପନ କରି ଧର୍ମସୁତ ପାଶ

ସକଳେ ଶୁଣି ଅତି ତୋଷ ହୋଇଲେ ଶୁଣି ମେରୁଶୃଙ୍ଗ ନାଶ ହେ, ସୁଜନେ ।

ଦ୍ୱାରକାରେ ବିଜୟ ଦାମୋଦର, ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଭକ୍ତ କନ୍ୟାବର

ଦ୍ୱାରକାପୁରେଁ ସମସ୍ତେ ହେ ଆନନ୍ଦ ଭାଳ କହେ ବଂଶୀଧର ହେ ସୁଜନେ ॥ ୧୫ ॥

---

୧ । ପ. ଗ୍ରନ୍ଥଳ ଏକ

୨ । ପ. ଝାଡ଼

୩ । ପ. ଆଗେ

୪ । ପ. ଦ୍ୱାରକାକୁ

ଷଷ୍ଠବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରସକୋଇଲି

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ[1] ସେନ   ଆଉର ସଙ୍ଗେ ସର୍ବ ମହାମୁନ
ମଳୟ ବନ ତେଜିଣ[2] ବହନ   ଦକ୍ଷିଣ ମାର୍ଗେ କଲେକ[3] ଗମନ ସେ
ବିଚ୍ଛେଦ ବନେ ମିଳିଲେ ସେ[4]
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବଦନ ବୁଝି କଣ ଅଙ୍ଗୀରା ଋଷି କହିଲେ ସେ[5] ॥୧॥

ବଇଦର୍ଭ[6] ଦେଶେ ସୂର୍ଯ୍ୟ[7] କୁଳରେ   ବୀରସେନ ନାମ ମହୀପାଳରେ
ନଳ ବୋଲିକରି ତାର[8] ନନ୍ଦନ   ଅତି ସୁନ୍ଦର ସେ ଜାଣି[9] ମଦନ ସେ
ଦମୟନ୍ତୀ[10] ନାମେ ନାରୀ ସେ
ସୁନ୍ଦର ପଣରେ କେହି ତ[11] ନୋହିବେ ଭୀମ ରାଜାର କୁମାରୀ ସେ ॥୨॥

ତାର ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ସକଳ ଦେବେ   ନାଗ ନର ଋଷି[12] ଜପି ଦାନବେ
ଇଚ୍ଛାଏ ସୁନ୍ଦରୀ ନଳକୁ ବରି   ଲଜେ ସର୍ବେ ଗଲେ ସେ ଯାହାପୁରି ସେ
ଦେବତାଏ କୃଷ୍ଟ କଲେ ସେ
ପୁଷ୍କର ସଙ୍ଗେ ନଳ ପଶା ଖେଳିଣ ସର୍ବ ସମ୍ପଦ[13] ହାରିଲେ ସେ ॥୩॥

---

୧ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦାଙ୍କ
୨ । ଖ. ପଦ୍ମାବତୀ ବନ ତେଜି
ଗ. ପବନ ତେଜି
ଘ. ମାର୍ଗରେ କଲେ
୩ । ଖ. ବିଚ୍ଛେଦ ବନେ କଲେ
ଘ. ଦକ୍ଷିଣ ମାର୍ଗରେ କଲେ
୪ । ଗ. କେତେ ଦୂର ଚଳେ ଗଲେ ସେ
୫ । ଖ. ବଇଶମ୍ପାୟନ ମହର୍ଷି ଧର୍ମସୁତ
ଛାମୁରେ ପୁଣ କହିଲେ ସେ
ଘ. ବଇଶମ୍ପାଏନ ମହର୍ଷି ଧର୍ମସୁତ
ଛାମୁରେ କହିଲେ ସେ
୬ । ଙ ଘ ଘ. ବଇଦର୍ଭ
୭ । ଗ. ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟ
୮ । ଗ. ନାମେଣ ତାଙ୍କର
ଘ. ନାମରେ ତାଙ୍କର
୯ । ଖ. ସାକ୍ଷାତ
୧୦ । ଗ. ଦମୟନ୍ତୀ
୧୧ । ଗ. ପଣେ କେହି ସର
ଘ. ପଣ କେହି ସମ
୧୨ । ଘ. ନର ବଳ ଋଷି
୧୩ । ଗ. ସମ୍ପତ୍ତି

ବନେ ଟେଷିଲେ ଦମୟନ୍ତୀ ନଳ   ବହୁତ ଦୁଃଖେ ହୋଇଣ ଆକୁଳ
ଦମୟନ୍ତୀ ନଳ ଗୁଣ୍ଡି ବନରେ   ନଳ ରହିଲେ ଯାଇ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରେ ସେ
ଦମୟନ୍ତୀ ପିତା ଭୁବନେ ସେ
ପୁଣି ଭୀମରାଜା ସ୍ୱୟମ୍ବର କଲେ ଆଇଲେ ସବେ ରାଜନ ସେ[1] ॥୪॥

ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ନଳ   ଚନ୍ଦ୍ରି[2] ଦମୟନ୍ତୀ ଦେଲେ ବରମାଳ
ଏ ବନ ଏବେ ଷଟ୍ଚ୍ଛେଦ ଲୋଡ଼ନ୍ତି[3]   ଷଟ୍ଚ୍ଛେଦ ବନ ନାମ ଧାତା ଦେଲେ ସେ[4]
ଶୁଣ୍ଡି ଯୁଧିଷ୍ଠି ନରଷ ହେ
କର ଯୋଡ଼ିଣ ବୋଲନ୍ତି[5] ଏକ ମନେ ଶୁଣିମା ସବ ତାପସ[6] ହେ ॥୫॥

ବାର ବରଷ ବନବାସ କଲି[7]   ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ମୁହିଁ[8] ବଞ୍ଚିଲି
ଶାସ୍ତ୍ରର ଲୀଳା[9] ନାନା ରସ କଥା   ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁ ଶୁଣି ହରିଲି[10] ବ୍ୟଥା ସେ
କଣ୍ଡ କୃପା ମତେ କଲ ଯେ
କ୍ଷୁଧା କ୍ଲେଶ ଜନ୍ମ ମନରେ ନ ଥିବ ମୋର ସଙ୍ଗରେ[11] ବୁଲିଲ ହେ ॥୬॥

---

୧ । ଖ. ସମସ୍ତେ ବଣ ସେ କନ୍ୟାକୁ ଚାହିଁ   ନଳକୁ ବରିବ ଜାଣିମ ଚହିଁ ସେ
ଦେବତା କୁଟ କଲେ ଯେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରୂପ ନଳକୁ କରଣ ସଭା ତଳରେ ବସିଲେ ଯେ ॥
ପୂର୍ବେ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ପାଇ ନଳ, ବସନ୍ତ ଆଗେ କହନ୍ତି ସକଳ
ସେଠାରେ ଦମୟନ୍ତୀ ତାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛିଲେ   ସଭାରେ ଜୋତେ ବରିବ ହୋଇଲେ ସେ
ସତ୍ୟବ୍ରତ ଛନ୍ତି ପାଳି ଜେ
ତନପୁର ଲୋକେ ତାର ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ଲୋଭେଣ ଅଛନ୍ତି ମିଳି ଯେ
ଦମୟନ୍ତୀ ସଭା ମଧ୍ୟେ ପ୍ରବେଶ   ନଳକୁ ଅନାଇଲେ ଚତୁପାଶ
ଯାଣିଲେ ଦେବେ କୁଟ ଛନ୍ତି କରି
ବିରୂପ ହେଲେହେଁ ନଳକୁ ବଣ ଯେ ଜନେ ସବେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଯେ
ଦିବ୍ୟରୂପ ଧରି ସେ ନଳ ନୃପତି ଦମୟନ୍ତୀ ବରି ହେଲେ ଯେ   [ଅଧିକ ପାଠ]

୨ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ର
ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରୀ ଦମୟନ୍ତୀ
୩ । ଖ. ଏ ବନେ ଯେଣୁ ଷଟ୍ଛେଦ ହୋଇଲେ
ଗ. ସେ ବନ ଷଟ୍ଛେଦ ସେଣୁ ଲୋଡ଼ିଲ
୪ । ଘ. ଧାତା ଦେଲେ ସେ
୫ । ଘ. କର ଯୋଡ଼ି ବୋଲନ୍ତି
୬ । ଖ ଗ. ତପସ
୭ । ଖ ଘ: ବନେ ବାସ
୮ । ଖ ଘ. ସଙ୍ଗରେ ମୁହିଁ
୯ । ଖ. ଲୀଳା
୧୦ । ଘ ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ମୁଖୁ ହରିଲି
୧୧ । ଖ. ମୋହରି ସଙ୍ଗେ
ଘ. ମୋହର ସଙ୍ଗେ

ଏବେ ତ ଅଜ୍ଞାତ[1] ବାସେ ରହିବ ବରଷେ ତେରଦିନ ମୁଁ ବଖାଣିବ
ପୁଣି ଅଭିଷେକ[2] ହୋଇବ କାଳେ ଆସିବା ହେବେ ସର୍ବ ତପଶୀଳେ[3] ହେ
ଏବେ ଚଳ ନିଜ ସ୍ଥାନ[4] ସେ
ସର୍ବ ସଣଜା ଧରି ସର୍ବେ ଚରଣେ ପଡ଼ିଲେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ସେ[5] ॥୭॥
କଲ୍ୟାଣ କରି ସର୍ବେ ତପିଜନ[6] ସେ ଯାହା ମଠେ ଗଲେକ ବହନ[7]
ତହୁଁ ପାଣ୍ଡବେ ସେତୁଁ ବନେ ପଶି ସ୍ମରନ୍ତେ ବ୍ୟାସେ ମିଳିଲେକ ଆସି ହେ
ପାଣ୍ଡବେ ଘେନ ଦ୍ରୌପଦୀ[8] ସେ
ବେଦବ୍ୟାସଙ୍କର ଚରଣ ତଳରେ[10] ପଡ଼ିଲେ ଯାଇ ତତ୍ପରେ ସେ ॥୮॥
ଆସନ ଦେଇ ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ବସାଇ ବସିଲେ ପାଣ୍ଡବେ ହରଷ ହୋଇ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଲେଟି[11] ଲକ୍ଷ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାହା ଜାଣି ଦ୍ୱାରକାପୁରେ ସେ
ବସ୍ତ୍ର ରଥ ଆରୋହିଲେ ସେ
ହସ ହସ[12] ହୋଇ ବଲ୍ଲେଦ ବନରେ ଭୁରିତେ[13] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସେ ॥୯॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପାଦେ କଲେ ଦରଶନ[14] ବସିଲେ ଯାଇ ଜଗତ ଜୀବନ[15]
ଭ୍ରାତ ପାଣ୍ଡବେ ଉଠେଣ ଭୁରିତେ[16] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପୂଜଣ ଭୁରିତେ[17] ସେ
ବସିଲେ ସମେଳ[18] ହୋଇ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୋଲନ୍ତି[19] ବନବାସ ଶେଷ ହୋଇଲା କମଳା ସାଇଁ ହେ ॥୧୦॥

୧। ଘ. ଏବେ ନେ ଅଜ୍ଞାତ
୨। ପୁଣ ଅଭସେକ
୩। ଗ. ତପିସିଲେ
୪। ଖ. ଆନ
ଗ. ସ୍ଥାନ
୫। ଖ. ଜାଇଁ ସ୍ୱଘନ ସେ
ଗ. ସର୍ବ ଘେନ ଚରଣେ ପଡିଲେ ଯାଇ ବନ୍ଦନ
ଘ. ସ୍ଵଣଯା ସେମା...... ଯାଇଁ ସ୍ୱଘନ ସେ
୬। ଖ. କଲେ ସର୍ବ ତପିଗଣ
ଗ. କରି ସର୍ବ ତପିଜନ
ଘ. କରି ସର୍ବ ତପିଗଣ
୭। ଖ ଘ. ଗଲେ ତତକ୍ଷଣ
୮। ଖ ଗ. ସେହି
୯। ଗ. ପାଣ୍ଡବ ଘେନ ଦ୍ରୋପଦ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦ ସେ
୧୦। ଖ ଘ. ଚରଣେ ସତ୍ୱରେ
୧୧। ଖ ଗ ଘ. କରନ୍ତେ
୧୨। ଖ. ସହରସ
ଗ. ସେ ହରସ
ଘ. ସତ୍ୱର ହୋଇ ସେ
୧୩। ଖ ଗ ଘ. ଗୁରିତେ
୧୪। ଖ ଘ. କରନ୍ତୀ ଦର୍ଶନ
୧୫। ଖ ଘ. ଜଗତ ମୋହନ
୧୬। ଖ ଗ. ସୁଠୀଣ ଗୁରିତ
ଘ. ସୁଠୀଣ ଗୁରିତେ
୧୭। ଘ. ଉସରେସେ
୧୮। ଗ. ସୁମେଳ
୧୯। ଖ ଗ ଘ. କଣାନ୍ତୀ

ତାହିଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ହେବୁ ଗୋପ୍ୟାନ ଭୀମସେନର ତ ଜାଣ ଭୋଜନ
ଶସ୍ତ୍ରମାନ ନେଇ[1] ତାହିଁ[2] ରଖିବୁ କହିଁ ପ୍ରକାରେ ଆମ୍ଭେ ବନ ନେବୁ ସେ
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଶ୍ରୀଧର ଯେ
ଏହା ଜାଣି ଆମ୍ଭେ[3] ଖୋଷ୍ଟ ବନ[4] ମଧ୍ୟେ ଶମୀ[5] ବୃକ୍ଷ ଅଛୁ କହ ଯେ[6] ॥୧୧॥
ଚାଲ ସେଠାକୁ ସର୍ବେ ଯିବା ଚଳ ଆପଣ[7] ଆଗ ହେଲେ ବନମାଳୀ
ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ବ୍ୟାସ[8] ସଙ୍ଗତେ ଖୋଷ୍ଟ ବନରେ ମିଳିଲେ ଭରତ ସେ[9]
ଶମୀ[10] ବୃକ୍ଷକୁ ଦେଖିଲେ ଯେ
ଅଧେ ଧବଳ ଅଧେକ[11] ଅଟେ ମାଳ ସେ ହରଷର ହୋଇଲେ ସେ ॥୧୨॥
ପାଞ୍ଚ ଶାଖାଟି ସାକ୍ଷାତେ[12] ପାଣ୍ଡବେ ସେ ତରୁ ଖୋଟ ଦ୍ରୌପଦୀ ସ୍କନ୍ଧେ[13]
କୋଣେ କୋଣେ ପଞ୍ଚ ଡାଳ[14] ବିସ୍ତାର ତହିଁର ଖୋଟ ଅତ୍ୟନ୍ତ[15] ଗମ୍ଭୀର ସେ
ଦଶ ଯୋଜନ[16] ତା ଉଚ୍ଚ ଯେ
ଚାହିଁଲେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଆକାଶ ପ୍ରାଏ ପ୍ରତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିବିଡ଼ ସଞ୍ଚ ଯେ ॥୧୩॥
ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ ହୋଇଲେ ଉଷତ କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଧର୍ମସୁତ
ଏ ଖୋଟେ ସହସ୍ର ରଖିବା ନେଇ[18] ଚଢ଼ି କେ ଚଢ଼ିବ[19] ଯୁଧିଷ୍ଠି କହନ୍ତି ସେ
କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳ ଯେ[20]
ତତକ୍ଷଣେ ଯାଇ ଶିଖରେ ହୋଇବ ତଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷ କଲେ କୋଳ ଯେ ॥୧୪॥

୧। ଖ. ସହସ୍ରମାନ ଗୋ
ଗ. ସହସ୍ରମାନ
ଘ. ସହସ୍ର ମାନ
୨। ଗ ଘ: ଭାଣ୍ଡିରେ
୩। ଖ ଙ. ମୁହିଁ
୪। ଖ: ଶମିବୃକ୍ଷ
ଘ. ଧର୍ମିବୃକ୍ଷ
୫। ଘ. ଜୋହବନ
୬। ଗ. ରଚ୍ଛି
ଙ. ଅଛୁ କରି ଯେ
୭। ଗ. ଆପଣେ
୮। ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ବ୍ୟାସ
୯। ଖ. ଭୁରିଚ୍ଛେ
ଗ. ସମସ୍ତେ
୧୦। ଖ. ଶମି
ଘ. ସମି
୧୧। ଗ. 'ଅଧେକ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨। ଙ. ପଞ୍ଚଶାଖା ଯେ ପଞ୍ଚ
ଘ. ପଞ୍ଚଶାଖାଟି ଯେ ପଞ୍ଚ
୧୩। ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ ସଙ୍ଗତେ
୧୪। ଗ. ଘୁଗିଡ଼ାଳ
୧୫। ଗ. ସ୍କନ୍ଧେ
୧୬। ଖ ଗ ଙ. ଯୋଜନ ସେ
୧୭। ଖ ଘ. ଦଶ
୧୮। ଖ ଘ. ଶସ୍ତ୍ରଅସ୍ତ୍ରମାନ ସହିତ ଏହି ସେ
ଏ ଖୋଟ ଅଛି ଭିତର ହେ
ଶସ୍ତ୍ରମାନ ଏଥି ଗୋପ୍ୟ ରହିଥିବ ଦେବଙ୍କୁ ନୋହେ ଗୋଚର ହେ
ଅଜ୍ଞାତେ ଗଲେ ନେବ ଧନୁଶର ତେବେ ଯେ ବୃକ୍ଷ ହୋଇବ ଅନ୍ତର
ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ଏବେ ରଖ ତହିଁ (ଅଧିକ)
୧୯। ଖ ଙ. ତଡ଼ିବ
୨୦। ଘ. ତଷ୍ଟମୂଳ ହେ

ସୁଧନ୍ୱି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଆଜ୍ଞା[1] ଦେଲେ ସେହି ପ୍ରକାରେ ସେ ବୃକ୍ଷେ ଉଠିଲେ
ଶମ ଡାଳରୁ ଉପାନ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଦଶ କୋଣ ପାଞ୍ଚ ଧନୁକୁ ଦେଇ[2] ସେ
କେନ ଗଦା କୁନ୍ତ[3] ଦେଲେ ସେ
ତରୁ[4] କୋଟରେ ଅର୍ଜୁନ ସବୁ ରଖି ଲେଉଟି ପୁଣ ଆଇଲେ ସେ ॥୧୫॥

ସୁଧନ୍ୱି ବୋଇଲେ[5] ଶୁଣ ହେ ହରି କେ ଅବା ଶସ୍ତ୍ର ଏଥୁ ନେବ ହରି[6]
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଅଛି[7] ଉପାଏ ଶସ୍ତ୍ର ଜଗିବାକୁ ନଥିବ ଭଏ[8] ସେ
ଶଭେ କରନ୍ତୁ ସ୍ମରଣ ସେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ଅର୍ଜୁନର ଶ୍ରୀମୁଖରେ[10] ପରବେଶ ତତକ୍ଷଣ ସେ ॥୧୬॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ବାଳ ଶସ୍ତ୍ର ଅଛି ଶମୀ ବୃକ୍ଷ କୋଟର
କବନ୍ଧ ରୂପେ ଡାଳେ ଲଗିଥିବୁ[11] ପରଲୋକ ଦେଖି ଉତ୍ତର ଦେବୁ[12] ସେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ହରଷ ସେ
ଅତି ଅଦଭୁତ ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ କବନ୍ଧ ରୂପେ[13] ପ୍ରକାଶ ସେ ॥୧୭॥
ଅତି ଧର୍ମ[14] କରି ଦେଉଛୁ ଉତ୍ତର ଶୁଣି ସୁଧନ୍ୱି ମୋହେ ତଳେ ପଡ଼ି
ଅର୍ଜୁନ କହେ ନକର[15] ଶବଦ ଶୁଣି କବନ୍ଧ ହେଲା ନିଶବଦ ସେ
ସୁଧନ୍ୱି ଚେତା ପାଇଲେ[16] ସେ
ତାର ଥିଲେ ଶସ୍ତ୍ର କେହୁ ନେଇପାରେ ବୋଲିଣ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ସେ ॥୧୮॥

---

୧ । ଘ. ଆଜ୍ଞା
୨ । ଘ. ପାଞ୍ଚଧନୁ ଦଶ କୋଣକୁ ଦେଇ ସେ
୩ । ଖ. କୋନ୍ତ
୪ । ଖ. ବୃକ୍ଷ
୫ । ଗ ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୬ । ଗ. ଏଥୁ ସବୁ ନେମାଭ ହରି
ଘ. ଶସ୍ତ୍ରମାନ କେବା ନଅଇ ହରି
୭ । ଗ. ପୁଣ
୮ । ଖ. ଜଗିଥିବ
୯ । ଗ. ଅଛୁ ଉପାଏ
୧୦ । ଘ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖରେ
୧୧ । ଗ. କୋବନ୍ଧ ରୂପେ ବୃକ୍ଷ ଥିବୁ ଲଗି
ଘ. ଲଗିଥିବ
୧୨ । ଗ. ଉତ୍ତର ଉତ୍ତ
ଘ. ଉତ୍ତର ଦେବ ସେ
୧୩ । ଖ. ଅଦଭୁତୀ ବନ୍ଧନେ ଡାଳରେ
ଲଗିଲେ କବନ୍ଧ ରୂପ
ଗ. ଅଦଭୁତ ଅବନ୍ଧନରେ ସେ ଡାଳେ
ବନ୍ଧନ ରୂପ
ଘ. ଅଦଭୁତୀରେ ବନ୍ଧନ ଡାଳେ ଲଗିଲେ
କବନ୍ଧ ରୂପ
୧୪ । ଗ. ଧର୍ମ
ଘ. ଧଧ
୧୫ । ଘ. ଡାକେ ନ କର
୧୬ । ଘ. ସୁଧନ୍ୱି ଚେତନା ପାଇ ସେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କି କହନ୍ତି ପୀତବାସ ସେଠାରୁ ସାତ କୋଶ ମଚ୍ଛ ଦେଶ[୧]
ବିରାଟ ନାମେ ତହିଁର ରାଜନ ସେ ନଗରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ଗୋପ୍ୟାନ ସେ
ଆନ ଆନ ନାମ ବହି ସେ
ବ୍ୟାସେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଏକାନ୍ତେ କହିଲେ[୨] ଉତ୍ତର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତହିଁ[୩] ସେ ॥୧୯॥

କହିଣ ବ୍ୟାସେ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ବହୁ ପ୍ରବୋଧିଲେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି ପାଦେ ଦରଶନ କରି ମେଲାଣି ତହୁଁ[୪] ହୋଇଲେକ ହରି ସେ
ଖଗେଶ୍ବରେ ବିଜେ କଲେ ସେ
ବୀର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ଦ୍ୱାରକା ପୁରେ ଚଳିଲେ ସେ[୫] ॥୨୦॥

ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ତଳେ[୬] ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି[୭] ଘେନ ଆନନ୍ଦ ଭାବେ
ବସିଣ ତହିଁ[୮] କରନ୍ତି ବିଚାର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ ଚିନ୍ତି ନିରନ୍ତର ସେ
ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସେ
ଅଭୟ ଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦେ[୯] ଭରସାରେ ବନ ପର୍ବ କଲି[୧୦] ଶେଷ ସେ ॥୨୧॥

---

୧ । ଖ ଗ ଘ. ମତ୍ସଦେଶ
୨ । ଗ କହନ୍ତି
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କ ଏକାନ୍ତେ କହନ୍ତି
୩ । ଗ. ଭଜ
୪ । ଗ. ତହିଁ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ମିଳିଲେ
୬ । ଙ, ଶମୀବୃକ୍ଷମୂଳେ
ଘ. ସମୀବୃକ୍ଷ ତଳେ
୭ । ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀଙ୍କି
୮ । ଘ. ବସିଣ ତହୁଁ
୯ । ଚ. ପାଦପଦ୍ମ
ଘ. ଅଭୟ ପାଦପଦ୍ମ
୧୦ । ଖ. ହେଲା
ଘ. ଏ ବନ ପର୍ବ ହେଲା

ବିରାଟ ପର୍ବ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ[1]

ବେଦେ ରାମାୟଣେ ଚୈବ ପୁରାଣେ ଭାରତେ ତଥା
ଆଦୌ ତ୍ରାନ୍ତେ ଚ ମଧ୍ୟେ ଚ ହରିଃ ସର୍ବତ୍ର ଗୀୟତେ ॥୧॥

ଜୟ ଜୟ ବୃଷଭାନୁ ନନ୍ଦିନୀ
ଜୟ ନାଗ ସୁର ନର[3] ବନ୍ଦିନୀ ॥୧॥

ଜୟ ଜୟ ନିକୁଞ୍ଜ ବିନୋଦିନୀ
ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆନନ୍ଦିନୀ[4] ॥୨॥

ଜୟ ରାସ ଉଲ୍ଲାସ ବିଳାସିନୀ[5]
ଜୟ ବେଣୁଧର ଧୀର ନାଶିନୀ[6] ॥୩॥

ଜୟ ଜୟ ସ୍ୱଚ୍ଛ ନୀର ବାସିନୀ[7]
ଜୟ ଜୟ ଘନସାର ହାସିନୀ[8] ॥୪॥

ଜୟ ଜୟ ସରସିଜ ଲୋଚନୀ[9]
ଜୟ ଜୟ ଭବଭୟ ମୋଚନୀ ॥୫॥

---

୧ । ଖ ଗ. ପାଠ ଶ୍ଳୋକଦସ୍ତ
ଘ. ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ ଅବସ୍ଥ ମନ୍ତ୍ର
୨ । ଖ ଗ ଘ. ଶ୍ଳୋକଟି ନାହିଁ
୩ । ଗ ଘ. ନାଗନର ଶୁର
୪ । ଘ. ଛନ୍ଦାଦନ
୫ । କ. ବିଳାସେନ
ଗ. ବିମ୍ବାସିନ
ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ନାସ୍ ବିନାସିନ
୬ । କ. ନାସେନୀ
ଖ ଗ. ନାସିନ
ଘ. ନାସନ
୭ । ଖ. ନୀଳ ବାସିନ
ଗ ନୀଳଗର୍ଭ ବାସିନ
ଘ. ନୀଳ ବାସନ
୮ । ଖ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ହାସନ
୯ । ଖ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ

ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ହେଉ[1] ମୋର ମନ
ଏଣୁ ଦୟା କରିବେ ଭଗବାନ[2] ॥୬॥
ତୁମ୍ଭେ ସାରଦା ରୂପେ କଣ୍ଠେ[3] ବସ
ଏହୁ ବିରାଟ ଭାରତ ପ୍ରକାଶ ॥୭॥
ଲେଖିବାର ସିନା ମୋର ଆସ୍ଥା
ଏତ ଅଗାଧ ଚରିତ ଭାରତ[4] ॥୮॥
ସାଧୁଜନେ ଶରଧାରେ ଶୁଣିମେ
କୃଷ୍ଣ ଚରିତ ହୃଦରେ[5] ଗୁଣିମେ ॥୯॥
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହରଷ[6] ଚିତ୍ତରେ[7]
ମୋର ଦୋଷ ନ ଧରିବେ ଗୀତରେ ॥୧୦॥
ବନବାସ ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ
ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଅଗ୍ୟାଂତ ବଞ୍ଚିବେ[9] ॥୧୧॥
ତହିଂ ମହାରସ[10] ଲୀଳା ହୋଇବ
ତାହା କାହା ସକ୍ଷ ଲେଖି ପାରିବ[11] ॥୧୨॥
ଏହା ବିଚାରି ଦୟାକର ମୋତେ
ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ଭରସା ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ[12] ॥୧୩॥
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ନମସ୍କାର[13]
ଅତି ପତିତ ଦୀନ[14] ଡଣ୍ଡୁସ୍ୱର ॥୧୪॥
ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ ତୋଷ ମନରେ[15]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ହେ ଜ୍ୟୋଷ୍ଠ ବନରେ ॥୧୫॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. ରଖ
୨ । ଗ ନ କରେ ଭଗବାନ
୩ । କ. କଣ୍ଠେ
ଖ. ମୋର କଣ୍ଠେ
୪ । ଖ. ଭାରତ ଚରିତ
୫ । ଗ. ମୁଖରେ
ଙ. ହୃଦଏ
ଘ. ମନରେ
୬ । ଙ. ପ୍ରସଙ୍ଗେ ହରଷ
ଘ. ଚରିତ ହରଷ
୭ । ଘ. ମନରେ
୮ । ଘ. ନ ଧରିବ ଚିତ୍ତରେ
୯ । ଗ. ଦେଶ ଅଜ୍ଞାତେ ବସିବ
୧୦ । ଗ. ମାହାରସ
୧୧ । ଖ. କାହାର ଶକ୍ୟରେ ଲେଖିବ
ଗ ଘ. ସକ୍ଷେ ଲେଖି ପାରିବ
୧୨ । ଘ. ତୁମ୍ଭ ଭରସା ବିନୁ ନାହିଂ ଚିତ୍ତେ
୧୩ । ଖ. ଚରଣ ସିରେ ମୋର
୧୪ । କ ଘ. ହୀନ
୧୫ । ଘ. ମନ ତୋଷରେ

ଏବେ ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ଅଛନ୍ତି
ଶମି ବୃକ୍ଷମୂଳେ ବସି[1] ଗଳନ୍ତି ॥୧୬॥
ସୁରସ୍ୱାମିଙ୍କି ସ୍ତୁତି ଧର୍ମସୁତ[2]
ଦ୍ରୋପଦୀ[3] ଆଦ ଶୁଣ ମୋ ଭାରତ ॥୧୭॥
ଯାହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଲେ କହି
ଗୋପ୍ୟେ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଥାଅ ରହି ॥୧୮॥
ବରଷେ ଭେଉଦନ କେଉଁ ରୂପେ[4]
ତହୁଁ[5] ଅଜ୍ଞାତ ବଞ୍ଚିବା ସ୍ୱରୂପେ[6] ॥୧୯॥
କେହି ଜାଣନ୍ତି ଚିହ୍ନିରେ ନୋହିବ
ଜଣ କେ ଚିହ୍ନି କ ରୂପେ[7] ରହିବ ॥୨୦॥
କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାନ୍ତି ବୃକୋଦର
ଦେବ ମୁହିଁ ହୋଇବି[8] ସୂପକାର ॥୨୧॥
ମୋତେ ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ[9]
ନତ ପ୍ରତିରେ ରନ୍ଧନ[10] କହିଲେ ॥୨୨॥
ନଳ ଗଜସ୍ଥ ସଙ୍କଟ ଯେ ବିଧି
ମୋର ପାକରେ ଅମୃତ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ॥୨୩॥
ମୋର ନାମ ଯେ[11] ବଲ୍ଲଭ ହୋଇବ
ବିଷ୍ଣୁ[12] ମାୟାରେ କେହି ନ ଚିହ୍ନିବ ॥୨୪॥

---

୧ । ଖ ଘ. ବୃକ୍ଷତଳେ ବସି
୨ । ଗ. ଶୁଦ୍ଧି ଧର୍ମଶ୍ରୁତ
୩ । କ ଙ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୪ । ଗ. ମୋ ବଚନ
ଘ. ମୋ ଉତ୍ତର
୫ । କ ଘ. କହୁରୂପେ
ଙ. କହିରୂପେ
୬ । କ ବଞ୍ଚିବ ସ୍ୱରୂପେ
୭ । କ. କେ ରୂପେ
୮ । ଖ ଘ. ମୁହିଂ ହୋଇବ ତହିଁ
୯ । ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ
୧୦ । ଙ. ପ୍ରତ ଲକ୍ଷଣା ସେ
ଖ ଘ. ପ୍ରତ ରନ୍ଧନ ସେ
୧୧ । କ. ମୋର ନାମ
ଙ. ମୋହୋର ନାମ
୧୨ । ଙ. ଦେବ

ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ ତହିଁ ଜଣାଇଲେ
ମୋତେ ଉର୍ବଶୀ ପୂର୍ବେ ଶାପ[୧] ଦେଲେ ॥୨୫॥
ଏଣୁ ନପୁଂସକ ମୁଂ ଯେ ହୋଇବ[୨]
ସ୍ତ୍ରୀର[୩] ବେଶରେ ଜଗତ ମୋହିବ ॥୨୬॥
ଉତ୍ତରା ନାମେ ବିରାଟର ସୁତା[୪]
ତାକୁ ଶିଖାଇବ ନୃତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତା[୫] ॥୨୭॥
ନାଟ ମଢରେ ଥିବ ମୁଁ ହରଷେ
ମୋର ନାମ ବୃହନ୍ନଳା[୬] ପ୍ରକାଶେ ॥୨୮॥
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ତହିଁ ଦ୍ରୋପଦୀ[୭]
ମୋତେ ଜନ୍ମ ଅଛନ୍ତି ବ୍ୟାସ ଯତ୍ନ[୮] ॥୨୯॥
ମୁହିଁ ବିରାଟ ଅନ୍ତପୁରେ ଥିବ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଙ୍କୁ ବେଶ[୯] ଲାଗି କରିବ ॥୩୦॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ମୋହର[୧୦] ହୋଇବ
ରାଣୀ ସଦୟା ମୋତେ କରିଥିବ ॥୩୧॥
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ତହିଁ ନକୁଳ
ଦେବ ମୁହିଁ ହୋଇବ ବାଜପାଳ[୧୧] ॥୩୨॥

---

୧ । ଖ. ତହିଁ ଶାପ
ଗ. ପୂର୍ବେ ଭୂପ
ଘ. ପୂର୍ବେ ଶାପୀ
୨ । କ ଘ. ନପୁଂସକ ମୂଜେ ହୋଇବ
ଗ. ନପୁଂସକ ମୁହଁ ହୋଇବ
ଘ. ନପୁଂସକ ମୁହିଁ ହୋଇବ
୩ । ଖ. ନାରୀ
୪ । କ ଗ. ସୂତ
୫ । କ-ଗ ସଙ୍ଗିତ
୬ । କ ବୃହନଳ
ଖ. ବୃହନାର
ଗ. ବୃହନଳା
୭ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି ତହିଁରେ ଦ୍ରୋପଦୀ
୮ । ଗ. ମୋତେ କହିଣ ଗଲେ ବ୍ୟାସଜଣ
୯ । କ ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବେଶ
୧୦ । କ ଘ. ମୋର
ଖ. ମୋହୋର
୧୧ । ଗ ଘ. ଦେବ ହୋଇବ ମୁହିଁ ବାଜପାଳ

ମୋତେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରେ କହିଲେ
ଅଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାମାନ ସ୍ତେଁ ଶିଖାଇଲେ ॥୩୩॥
ବିରାଟର ଅସାଧ୍ୟ ଅଛି ବାଜି
ତାକୁ ଦେଖନ୍ତେ ମୁଁ କରିବି[1] ସଜ ॥୩୪॥
ମୋତେ ବିରାଟ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବ
ଗ୍ରନ୍ଥୀକ ନାମ ମୋର[2] ବୋଲାଇବ ॥୩୫॥
ପୁଣ ଜଣାନ୍ତି ତହିଁ[3] ସହଦେବ
ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ବାସୁଦେବ ॥୩୬॥
ଗୋକୁଳ ବିଦ୍ୟା ମୋତେ ଶିଖାଇଲେ
ପୁଣ ମୋହନ ବଂଶୀ[4] ଗୋଟି ଦେଲେ ॥୩୭॥
ପୃଥୁନା[5] ନାମେ ବିରାଟର ଗାବ
ଅସାଧ୍ୟ ସେ ମୋତେ[6] ସାଧ୍ୟ ହୋଇବ ॥୩୮॥
ମୋତେ ଗୋମାତା ହୋଇବେ ପ୍ରସନ୍ନ[7]
ଗୋରୁ ସେବାରେ ମୋର ପିବ ଧନ ॥୩୯॥
ଦିବ୍ୟ ରୂପେ[8] ମୁଂ ହୋଇବି ଗୋପାଳ
ମୋର ନାମ ହୋଇବ ତନ୍ତ୍ରପାଳ[9] ॥୪୦॥
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ପୁଣ ଜଣାଇଲେ ସେ ଭୀମସେନ ॥୪୧॥
ତୁମ୍ଭେ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ରହିବ[10]
ସତ କହିଲେଟି[11] ଜଣା ହୋଇବ ॥୪୨॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଦେବ ଧର୍ମରାଜ
ଆମ୍ଭେ ହୋଇବୁଂ ସଭାପଣ୍ଡା ଦ୍ୱିଜ[12] ॥୪୩॥

୧। କ ଖ. ଦେଖିଲେ ମୁହିଁ କରିବି
ଘ. ଦେଖନ୍ତେ କରିବ ମୁଁ
୨। କ. ତୋର ନାମ
୩। ଖ. ଜଣାଇ
ଗ. ପୁଣି ଜଣାନ୍ତି
୪। କ ଗ. ମୋହନ ବସିଂ
୫। କ ଖ. ପ୍ରୋଥନା
୬। କ ଗ. ଅସାଧେ ସେ ମୋର
୭। ଗ ହୋଇବ ପ୍ରସନ
ଘ. ଗୋମାତ ହୋଇବ ପ୍ରସନ
୮। ଖ. ଦିବ୍ୟ ରୂପ
୯। ଗ. ତନ୍ତ୍ରପାଳ
ଘ. ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
୧୦। ଗ. କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଆପଣ ରହିବ
୧୧। ଗ ଘ. ସତ କହିଲେଟି
୧୨। ଘ. ଦ୍ୱିଜ

କୁନ୍ତୀ[1] ଜନମା ଅଟନ୍ତି ଆମ୍ଭର
କୁଳଭଟ ହୋଇବ ନାମ ମୋର[2] ॥୪୪॥
ସଭାପଣ୍ଡା ହୋଇଣ ବସିଥିବୁଁ
ଚଉଟର ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳିବୁଁ ॥୪୫॥
ଭୀମସେନ ବୋଲନ୍ତି ହେ[3] ଅର୍ଜୁନ
ଭୁଲ ଏବେ ବାହୁଡ଼ି[4] ଯିବା ବନ ॥୪୬॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[5] ସଙ୍ଗେ ପଶା ଖେଳିଲେ
ଭାଇ ଭାରିଯା ସମେତ[6] ହାରିଲେ ॥୪୭॥
ରାଜ ବଭୂତ ଛାଡ଼ିଣ ବନରେ
ଏବେ ପଶା ପଡ଼ଲଣି ମନରେ ॥୪୮॥
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ବୋଲେ ଏ[7] କୁହଇ
ଧୀର ହୋଇ ଶୁଣ ଯାହା[8] କହଇ ॥୪୯॥
ଶକୁନିର କପଟ ବିନା ପଶା
ତଣ୍ଡି ବୁଡ଼ିଲା ଆମ୍ଭର ଭରସା ॥୫୦॥
ଧର୍ମ ପଣା ଚଉଟରେ[9] ଖେଳିବୁଁ
ନାନା ଜନ୍ତୁଙ୍କେ ଧନ ବାଣ୍ଟିବୁଁ[10] ॥୫୧॥
ତୁମ୍ଭେ ସଭାକୁ ଶୁଣାଇ ଯିବ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରକ୍ଷି ଦ୍ରୁପଦ କରିବ ॥୫୨॥
ତେଣୁ କରି[11] ପ୍ରଥମେ ଯିବୁଁ ଆମ୍ଭେ
ଜଣେ ଜଣେ ହୋଇଣ ଯିବ ତୁମ୍ଭେ ॥୫୩॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତି
୨ । ଖ. ନାମ ହେବ ମୋହୋର
ଗ. କୋଳଭଟ—ମୋର
ଘ. କୋଳଭଟ—ମୋର
୩ । କ ଖ. ବୋଲେ ହେ
୪ । ଗ ଘ. ଭୁଲ ବାହୁଡ଼ି ଏବେ
୫ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଦୁର୍ଯୌଧନ
୬ । ଖ ଘ. ସହିତେ
ଗ. ସଙ୍ଗତେ
୭ । ଖ ଗ. ବୋଇଲେ
୮ । ଖ. ତାହା
୯ । ଖ. ଛଡ଼ି ପଶା ବସାଟେ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. ହଣିବୁଁ
୧୧ । ଗ. ଏଣୁକରି

ଏବେ କହୁଣ ଦେବ ଧର୍ମଶିଷ୍ଟ[1]

ଆପେ ହୋଇଲେ ବିପ୍ରବର ବେଶ ।୫୪।

ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ କହନ୍ତ ଉତ୍ତର

ଗୃପତେ ଥିବା ବିରାଟ ନଗର[3] ।୫୫।

ସୁଧିଷ୍ଟିଙ୍କି ଯେ[4] ଅପମାନ କରିବ

ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ଯେ ଭର୍ତ୍ସନା ବୋଲିବ[5] ।୫୬।

ତାଙ୍କୁ ଗୃପତେଣ ନାଶ[6] କରିବା

ଏହୁ କଥା ଚିତ୍ତରେ ଧରିଥିବା[7] ।୫୭।

ଏହୁ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ଆର୍ଯ୍ୟ ନିୟମ

ଏଥି ସାକ୍ଷୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ଉତ୍ତମ[9] ।୫୮।

ଏହୁ ବଚ୍ଚର ସର୍ବେ ସିଦ୍ଧ[10] କଲେ

ଶୁଣି ଶୁଧିଷ୍ଟି[11] ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ।୫୯।

ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପଦେ[12] ନମସ୍କାର

କହେ ଅଧମ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[13] ।୬୦।

---

୧ । ଖ. ସିଷ୍ଟ
୨ । ଘ. ଗୃପତେଣ
୩ । ଖ. ପାଠ କାଟଦଷ୍ଟ
୪ । କ. ଯୁଦେଷ୍ଟିଙ୍କି କେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟିଙ୍କି ଯେ
୫ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କା କେ ଭ୍ରୁଛନା କହିବ
ଗ, ଦ୍ରୁପଦକ କେ ଭ୍ରୁଛନା ବୋଲିବ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦିଙ୍କି ଯେ ଭ୍ରୁଛନା ବୋଲିବ
୬ । କ—ଗ ନାଶ
୭ । ଘ. ଏହି କଥା ଚିତରେ ଧରିଥିବା
ତାକୁ ଗୃପତେଣ ଆମ୍ଭେ ମାରିବା
୮ । କ. ଆସ୍ଥ
ଖ. ଏହୁ
୯ । ଖ. ଏଥକୁ ସାକ୍ଷ ପୁରୁଷ ଉତମ
ଗ. ଏଥି ସାଖି ପୁରୁଷଙ୍କ ଉତମ
୧୦ । ଖ. ସର୍ମସିଦ୍ଧ
୧୧ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି
୧୨ । ଘ. ପାଦେ
୧୩ । କ—ଗ ଧନ ବିଶମ୍ଭର
ଘ. ଦିନ ବିସ୍ୱମ୍ଭର

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଘଣ୍ଟିଆରି

ଶଶୀବଂଶ ଧର୍ମଧ୍ୱଜ ଯେ,[1] କପଟେ ହୋଇଲେ ଦ୍ୱିଜ[2]
ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ[3] ଉତ୍ତାପେ ବିକାଶୁଛି ତାଙ୍କ[4] ତେଜ ଯେ ॥୧॥

ଗାଲ ବସନ[5] ପିନ୍ଧିଲେ ଯେ ହିଙ୍ଗୁଳ କର ଛନ୍ଦିଲେ
ଟୀଳ ପଟମ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ କଙ୍କଣ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗରେ ପକାଇଲେ ଯେ ॥୨॥

ଲମ୍ବିତ[6] ଜୁଡ଼ା ସୁନ୍ଦର ଯେ ତୁଳସୀଦଳ ମଧ୍ୟର
ଦକ୍ଷିଣ[7] କର ପଲ୍ଲବ ଅନାମିକା ମୁଦ୍ରିକା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରତ୍ନର ଯେ ॥୩॥

କପୋଳରେ ଠିଆ ଶରା ଯେ କର୍ଣ୍ଣେ ଉତ୍ତୁରି ପଇତା
ବାମକରେ ତମ୍ବା ପାଣୀ କୁଣ୍ଡଳ[8] ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ଛତା ଯେ ॥୪॥

ଗଳାରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ମାଳ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରା କଲେ ବନମାଳ[9]
ବିରାଟ ରାଜ୍ୟକୁ ଗମନ କରନ୍ତେ[10] ବେଣ୍ଣପାଣେ ନେତ୍ର ଭାଳ[11] ଯେ ॥୫॥

ନଦ ଦେଶରେ ମିଳିଲେ ଯେ ସମସ୍ତେ ନେତ୍ରେ ଦେଖିଲେ
ପ୍ରଶଂସା କରୁ କରୁ ନୃପ ଅସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ଭୂତଳେ ହେଲେ[12] ଯେ ॥୬॥

୧। କ. ଧର୍ମି ଧର୍ମଧ୍ୱଜ ନେ
୨। ଘ. ଦେ
୩। ଗ. ମଧ୍ୟାହ୍ନ
ଘ. ମଧ୍ୟାହ୍ନ
୪। ଖ. ତେଜୁ ମାହାଁ
ଗ. ତେଜଅଛି ତାଙ୍କ
୫। ଗ. କଳ ବସନ
୬। କ, ଲମ୍ବିତ ଛଟ
ଖ. ଲମ୍ବିତ ଜାଟା
୭। ଙ. ଦକ୍ଷିଣ
ଙ. ଉଆଡ
୮। କ ଖ. କୁସୁବନ୍ତ
୯। ଗ. ଚନ୍ଦ୍ରାକର ବନମାଳ
ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରାକରେ ବନମାଳ
୧୦। ଚ, ଗମନ କରନ୍ତି
୧୧। ଘ. ନେତ୍ର ଭାଳ
୧୨। କ. ନୃପ ଅଗ୍ରେ ଭୂତଳେ ହେଲେ
ଖ. ନୃପ—ହେଲେ
ଗ, ନୃପ ଅସ୍ଥାନେ ଭୂତଳେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ।
ଘ, ନର୍ମ ଅସ୍ଥାନେ—ହେଲେ

ବିରାଟ ରାଜାଏ କରି ସେ ବତୁଥାଠ ଛନ୍ତି ପୁରି
ଯାତକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସଙ୍ଗେ ସେନ ରାଜମଣ୍ଡରେ[1] ବସ୍ଥିର ସେ ।୭।
ଯୁଧିଷ୍ଠି[2] ଚଳି ପ୍ରବେଶ ସେ ଦେଖି ସର୍ବେ କଲେ ହାସ
ନମସ୍କାର କରି ଆସନ[3] ଗ୍ରହଣ ଭକ୍ତ ହୋଇଲେ ନରେଶ ସେ ।୮।
କରେ ଧରି ରତ୍ନ ଝରି[4] ହେ ପାଦ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ[5] କରି
କନକ ଆସନେ ବସାଇ ନୃପତି[6] ବହୁ ପୂଜା ତାଙ୍କୁ କରି ହେ ।୯।
କର ଯୋଡ଼ିଣ ଜଣାଇଁ ସେ କମ୍ପା ରାଜାଏ ଗୋସାଇଁ
କେଉଁ ଦେଶେ ଘର କ ନାମ ତୁମ୍ଭର କହିବା ହେଉ ବୋଇଲେ ସେ[7] ।୧୦।
ଯୁଧିଷ୍ଠି[8] କହନ୍ତି ହସି ସେ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ବଶୀ[9]
ପଞ୍ଚକଟକ ଜାଣୁଟିକ ହସ୍ତିନା ଆମ୍ଭେ କୃଷ୍ଣଗଳ[10] ଦେଶୀ ହେ ।୧୧।
ଚଳି ଯୁଧିଷ୍ଠି[11] ନୃପତି ହେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ[12]
ପଶାରେ ହାରିଣ ଅରଣ୍ୟେ ପଶିଲେ ତେଣ ସକଳ ବଞ୍ଚିତ ହେ ।୧୨।

---

୧ । କ. ଜାତେକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସଙ୍ଗେ ସେନଗ ସେ
ଖ. ଜାତକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀକ ସେନ ସଙ୍ଗେ ଜନମାଗ୍ଲକ
ଘ. ଯାତେକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରିକ ସଙ୍ଗେ ସେନ ରାଜନଗ ସେ
୨ । କ. ଯୁଠେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଠେଷ୍ଟି
୩ । ଖ. ଅସ୍ଥାନ
୪ । ଖ. ରତ୍ନ ଝରି
୫ । କ. ପଖାଳିଣ
ଘ. ପଖାଳିଣ
୬ । କ. ନୃପତି
୭ । ଖ. କହ୍ଦେସେ ପୁର କ ନାମ ତୁମ୍ଭର ଗୋସାଇଁ
ଘ. କେଉଁ ଦେଶ ପୁର କ ନାମ ତୁମ୍ଭର କହିବା ହେଉ ବୋଲନ୍ତି ହେ
୮ । କ. ଯୁଠେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି
୯ । କ. ବଶି
୧୦ । ଖ. କୃଷ୍ଣଗଳ
୧୧ । କ. ଯୁଠେଷ୍ଟି
ଘ. ଯୁଠେଷ୍ଟି
୧୨ । କ. ଦ୍ରୋପତୀ
ଘ. ଦ୍ରୁପଦୀ

ବାର ବରଷ କାନନେ ହେ   ରହିଲେ[୧] ଆନନ୍ଦ ମନେ
ବରଷେ ଚେର ବନ ଅଜ୍ଞାତକୁ ଅଇଲେ ତୋର ଭୁବନେ ହେ ।୧୩।

ଆମ୍ଭ ନାମ କୁଳଭଟ[୨] ହେ   ନ ଜାଣୁ କିଛି କପଟ
ଯେ ସେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର[୩] ପ୍ରତାପେ ପଟୁ[୪] ଆମ୍ଭେ ଶଂସଯୁ ରାଜ ନିକଟ ହେ ।୧୪।

ସଭା ମଧ୍ୟେ ବସିଥାନ୍ତି ହେ   ସବୁଠାରେ ପୂଜା ପାନ୍ତି
ଯୁଧିଷ୍ଠିର[୫] ଦେବଙ୍କ ସଭାପଣ୍ଡା ଆମ୍ଭେ ଚେଣ୍ଡ କର ସେ ବୋଲାଉ ହେ[୬] ।୧୫।

ତୋ ରାଜ୍ୟ ଅଇଲେ[୭] ଶୁଣି ହେ   ଭେଟିଲୁ ସେ ତତକ୍ଷଣି
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୌପଦୀ ସଙ୍ଗେ ସେବ ଅଇଲେ ନୃପତି ମଣି[୮] ହେ ।୧୬।

ବିରାଟ କହେ ଉତ୍ତର ହେ   କାହିଁ ସେ ଭାଗ୍ୟ ମୋହର[୯]
ଏ ଚର୍ମ ଲୋଚନେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନଙ୍କୁ ଦେଖିବକ ମୋହୋ ଛାର[୧୦] ହେ ।୧୭।

ରାଜସି ପାରକୁ ଗଲ ହେ   ଷୋଳ ଦିବସ ରହିଲ
ଶ୍ୟାମ ଠାକୁରେ ମୋତେ ସେ[୧୧] ଟେକ ନେଲେ ତେବେ ଦେଖି ନ ପାରିଲ ହେ ।୧୮।

---

୧ । ଖ ଘ. ଭ୍ରମିଲେ
୨ । ଚ. କୋଳଭଟ
୩ । ଡ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
  ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୪ । ଖ. ସେତୁ
୫ । ଚ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
  ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୬ । ଚ ଖ. ତେଣୁ ଚଣ୍ଡ ବୋଲାଉ ସେ ହେ
୭ । ଖ. ତୋ ପୁରେ ଅଇଲେ
  ଘ. ଅଇଲ
୮ । କ. ଦ୍ରୌପଦୀ ସେବା ଅଇଲେ ନୃପ ଶିରୋମଣି ହେ
  ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ ସେବା ସହିତ ନୃପମଣି ହେ
  ଘ. ଅଇଲେଟି ନୃପମଣି ହେ
୯ । ଘ. ମୋହୋର
୧୦ । କ. ଧର୍ମରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖିବକ ମୋହର ଛାର ହେ
  ଘ. ମୋହ ଛାର ହେ
୧୧ । ଘ. ମୋତେ

ତାହାଙ୍କୁ ଭେଟିବ କାହିଁ ହେ　　ଏଡ଼େ ପୁଣ୍ୟ କର ନାହିଁ
କୋଳେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାୟେ ପୂଜିବ ମୋର ପାଶେ ଥାଅ ରହି ହେ[୧] ।୧୯।
ଶୁଣି କହେ ଧର୍ମସୁତ ଯେ　　ଏକଥା ଅଟେ ଉଚିତ
ଆମ୍ଭେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ତ କଲୁଣି[୨] ତୁମ୍ଭର ନର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ହେ[୩] ।୨୦।
ନୃପତି[୪] ତୋ ପାଶେ ଏବେ ହେ　　ଆମ୍ଭେ ଅଇଲୁଣି ଯେବେ
ଏହି ସ୍ୱରୂପେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଧର୍ମରାଜା[୫] ବସନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ[୬] ଦେବେ ହେ ।୨୧।
ଶୁଣି ହରଷ ରାଜନ ହେ　　ଅଣାଇ ଶାଢ଼ୀ ବସନ[୭]
ଯାଚନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[୮] ତପ୍ତ ହୋଇଣ ରକ୍ତ ପଦ୍ମଲୋଚନ ହେ ।୨୨।
ଏହା ଶାଢ଼ୀ[୯] ଯେଣ କରେ ଯେ　　କେମନ୍ତେ ବା ଛିବା ଶିରେ[୧୦]
ତୁମେ ଶାଢ଼ୀ ବାସ ବିରାଟ ନୃପତି ଥୋଇଲେ[୧୧] ନେଇ ଭୂମିରେ ଯେ ।୨୩।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[୧୨] ସମାନ ଯେ　　ଯାହାକୁ କଲ ବସନ
ତାହାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁଁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଅଛୁ ମୋ ଗୁର ପାପୀ[୧୩] ଅଜ୍ଞାନ ଯେ ।୨୪।

---

୧ । ଖ. କୋଳେ—ସେବିବ ମୋର ପାଶେ
　　ଥିବ ରହି ହେ
୨ । ଘ. କଲୁଇ
୩ । ଗ. ପୋଥିର ୬ଷ୍ଠ ପତ୍ରଟି ନଥିବାରୁ
　୧ରୁ ୨୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଭ. ନୃପତି
　ଖ. ନୃପତି
୫ । କ. ଶତ୍ରୂପେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଧର୍ମରାଜା
　ଖ. ମହାରାଜା
　ଗ. ଦେବରାଜ
　ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ନୃପରାଜା
୬ । ଘ: ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ନ
୭ । କ. ଅଣାଅ ଶାଢ଼ି ବସନ
　ଟ. ଶୁଣିଣ ତୋଷ ରାଜନ ଯେ
　　ଅଣାଇ ଶାଢ଼ ବସନ୍ତ
　ଗ ଘ. ଶାଢ଼ି ବସନ
୮ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଠି
　ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି
୯ । କ—ଗ ଶାଢ଼ୀ
୧୦ । ଗ ଘ. ବାନ୍ଧିବ ଶିରେ
୧୧ କ. ଶାଢୀବାସ ବିରାଟ ନୃପତି ଆଇଲେ
　ଖ. ଶାଢ଼ୀବାସ ଥୋଇଲେ ନୃପତି
୧୨ । କ. ଯୁଜେଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ
　ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ
　ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି ଦେବ
୧୩ । କ. ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଛି
　ମୋ ଗୁର ପାପି
　ଖ. ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ମୁ ଶାଢ଼ୀ ଯାଚୁଛି
　　ମୋ ଗୁର ବଡ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ କହିଲେ ଯେ ବିରାଟ ଅଙ୍ଗେ ପଶିଲେ
ତେଣୁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲଭିଲା ରାଜନ ସର୍ବ ମନରୁ ତେଜିଲେ ହେ[1] ॥୨୫॥

ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ରାଜନ ଯେ କହେ ବିନୟ ବଚନ
ଚରଣେ ଦାସ ନିଜଗୁଣ କରୁଣା କରି ସ୍ନେହେ ଦେବ ଦ୍ରସନ ଯେ[2] ॥୨୬॥

ତୁମ୍ଭେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଥିବ ହେ ଭଲ ମନ୍ଦକୁ ବୁଝିବ
ଅଜ୍ଞାନତି ସେବଥିବ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରଧର୍ଷି ଦେବ ହେ[3] ॥୨୭॥

କୃଷ୍ଣେ[4] ହରଷ ହୋଇଲେ ଯେ ଉଠି ତାଙ୍କୁ କୋଳ[5] କଲେ
ବହୁ ପ୍ରକାରେ ତୋଷି ତାଙ୍କ[6] ମନ ପାଶେ ନେଇ ବସାଇଲେ ଯେ ॥୨୮॥

ଅଣାଇଲେ ପଶାସାର ଯେ ପାଲି କାଟିଲେ ଭୂମିର[7]
ନାନା କଉତୁକେ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି ବିରାଟ ଧର୍ମ କୁମର ହେ ॥୨୯॥

ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ଯେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଆଶ[8]
ମହାଘୋର[9] ଚିନ୍ତା ଜଳଧିରୁ ମୋତେ ପାରକର ପୀତବାସ ଯେ ॥୩୦॥

---

୧ । ଗ. ୨୫ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ତହୁଁ ଲଭିଲେ ରାଜନ ସର୍ବ ମନରୁ ତେଜିଲେ ଯେ
ଘ. ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ତେଣୁ ଲଭିଲେ-ତେଜିଲେ ହେ

୨ । ଚ. ଚରଣେ ଦରଶନ ମାଗୁଛନ୍ତି କରୁଣ ପ୍ରଭୁ ଦରଶନ ଦେଲ ହେ
ଗ. ବିରାଟ ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲେ ଯେ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲା ।
ଚରଣେ – ଦରଶନ ଦେଲ ବୋଇଲ ହେ

୩ । କ. ସୁଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ ହେ
ଗ. ଦୃଷ୍ଟି—ଦେବ ଯେ

୪ । କ ଗ. କୃଷ୍ଣେ
ଘ. କୃଷ୍ଣ

୫ । ଗ ଘ କୋଳ ତାଙ୍କୁ କଲେ

୬ । ଗ. ତାଙ୍କୁ
ଘ. ତୋଷି ତାଙ୍କ ମନ ପାଶେ ନେଇ

୭ । ଖ. ଭୂମିରେ କଲେ କୁଠାର
ଘ. କୋଠୀ କାଟିଲେ ଭୂମିର

୮ । ଚ-ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ଆସ

୯ । ଘ. ମାହା ଘୋର

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ସୌରି

କାଳିନ୍ଦୀକେ ବୃକୋଦର ସାକ୍ଷାତ[1] କ ସୂପକାର
ଉନଜ ତର୍ମତ ପ୍ରାଏ[2] ବସନେ ତନୁ
କପୋଳରେ ଗୋରଚନା ଟୋପି କଳେକ ରଞ୍ଜନା[3]
ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳେ କ ଉଦେ ହୋଇଣ[4] ଭାନୁ
କରଯୁଗେ ହେମ[5] କଙ୍କଣ
କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୋହେ[6] କୁଣ୍ଡଳ ରବ କିରଣ ॥୧॥

କଣ୍ଠରେ ମୁକୁତା ମାଳ ଶୋଭାପାଏ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ହୀରା ମୁଦ୍ରିକା[7] ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ମୂଳେ ଲଗଲେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଗୋଳ ଅଙ୍ଗରେ ହୋଇଲେ ବୋଳ
କେଶରେ ମାଳତୀ ପୁଷ୍ପ[8] ଗନ୍ଥ ବାନ୍ଧଲେ
ଆଳପାଟ[9] ସୁରଙ୍ଗ ଧଡ଼ି
କଟୀ ତଟେ ଝରଙ୍ଗିରେ ପିନ୍ଧଲେ ଭିଡ଼ି[10] ॥୨॥

୧। ଖ. ସାକ୍ଷାତେ
୨। ଘ. ଜନେକ ଚର୍ମେକ ବପ୍ରାଏ
୩। କ ଗ. ରଞ୍ଜନା
୪। ଖ. ହୋଇଲା
ଗ ଘ. ହୋଏଲେ
୫। କ. ହୋମ
୬। ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣେମକର
୭। କ. ହିରମୁଦ
ଗ. ହିର ମୁଦ୍ର
୮। କ. ପୁଷ୍ପ
ଖ. ଫୁଲ
ଗ. ପୁଷ
୯। ଖ. ଆଳପାଟ
୧୦। ଗ. ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧଲେ ଭିଡ଼

କଲେକ ଦୋସଡ଼ା ପୁଣି   ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋପ କାନ୍ତି ଜିଣି
ସେ ପାଟରେ କନକର ଲତା[୧] ପଡ଼ିଛି

କର୍ପୂର ପାନ ସଙ୍ଗରେ   ଅଳାଇଚ ଲବଙ୍ଗରେ
ପାନେ ଅଧର ମଣ୍ଡନ[୨] ଶୋଭା ଦିଶୁଛି[୩]
କରରେ ପଇତା[୪] ସୁନ୍ଦର
କନ୍ଦର୍ପ ମୋହ୍ନ ହୋଇବ ଛନ୍ଦ[୫] କ ଚାର ॥୩॥

କଲେ ମାରୁତ ଗମନ   ଅଙ୍ଗଦେଶ କମ୍ପମାନ
ଭ୍ରୂଲତା[୬] ନଚାଇଣ ଖେଳାଇ କଟାକ୍ଷ[୭]

କଟକେ ହୋଇଲେ[୮] ପ୍ରବେଶ   ମୋହୁଛନ୍ତି[୯] ଦଶ ଦିଶ
କେ ବୋଲେ କନ୍ଦର୍ପ ଏହି ରୂପେ ପ୍ରତକ୍ଷ[୧୦]
କେ ବୋଲେ ଏ ରାଜା[୧୧] ସ୍ୱର୍ଗର
କିବା ଅଳକା[୧୨] ଭୁବନ ପତି କୁବେର ॥୪॥

କରନ୍ତି ନାନା ବିସ୍ମର   ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କ ପଛର[୧୩]
ବିରାଟ ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ[୧୪] ପ୍ରବେଶ

୧। ଜ. କନକଲତା
ଘ. କନେକର ଲତା
୨। କ. ଅଧର ମଣ୍ଡନ
ଖ. ଶ୍ରେବାନ୍ତେ କଲ ସୁରେଣ
୩। ଖ. ଦିଶ ପଡ଼ୁଛି
ଗ ଘ. ଯାଉଛି
୪। କର୍ପୂରପୈତା
୫। ଗ. ଛନ୍ଦକ ପାର
ଘ. ପାଠ କାଟଦେଷ୍ଟ
୬। କ ଖ ଘ. ଭ୍ରୂଲତା
୭। ଗ. ନଚାଇ ଖେଳାଇଣ କଟାକ୍ଷ
୮। ଗ ଘ. ହେଲେ
୯। ଘ. କାନ୍ତଅଛି
୧୦। ଗ. ଏହି ରୂପ ପ୍ରତକ୍ଷ
୧୧। ଭ. ରାଜ
୧୨। କ ଙ. କି ଅବା
୧୩। ଗ ଘ. ପଙ୍କର
୧୪। ଖ. ଆସ୍ଥାନ କଲେ ହେଲେ
ଘ. ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ

କଙ୍କ ରାଜନ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲୁ ପଶାକାଠି
ଦେଖ ହେ କୋନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ
କାହୁଁ ଏ ଅଇଲେ ପଣ୍ଡୁର
କି ଭାଗ୍ୟ ଆଜ ଦିବସ ହେଲା ମୋହର[1] ॥୫॥
ଧର୍ମସୁତ ଦେଖି ଜଣ ମନେ ଏମନ୍ତ ବିଗୁଣି[2]
ଗୋପ୍ୟରୂପ ହେଲେଁ[3] ବିଶେ ଉତ୍ତର ପ୍ରାଏ
ପୁଣି ବିରାଟ ରାଜନ ସମ୍ଭବନେ ବର୍ତ୍ତମାନ[4]
ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଶତ୍ରୁ କରନ୍ତି ଭଏ[5]
ଏହା ଦେଖିଲି ମୁଁ ନେତ୍ରର
ମୋର ହେତୁ ଏତେ ଦଶା ପାଇଲେ ବୀର[6] ॥୬॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯହୁଁ ଚାହିଁଲେ[8] ମାରୁତି ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲେ
ଅଙ୍ଗ ଉହାଡ଼ କରି[9] ବିରାଟ ସମ୍ମୁଖୁ
ରାଜନ ବୋଇଲେ[10] ପୁଣ ଉଠ ଉଠ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ସେ କଥା ଉଠିବେ ବିରାଟର ବୋଲକୁ[11]
ଦେଖି କୁନ୍ତେ[12] ବିସ୍ମୟ କଲେ
ଏକ ଉଠିବେ ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ନୋହିଲେ ॥୭॥

---

୧ । ଖ. ହୋଇଲା ମୋର
୨ । କ ଖ ଘ. ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଗୁଣ
୩ । ଘ. ରୂପେ ହେଲେ
୪ । କ ଖ. ବର୍ତ୍ତମାନ
୫ । କ. ଦେଖିଲେ ସର କରଇ ଭଏ
ଘ. ଦେଖିଣ ଶତ୍ରୁ କରନ୍ତି ଭଏ
୬ । ଗ ଘ. ଏହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ନେତ୍ରର
୭ । ଗ. ପୋଥିରେ ଚଉଥ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଦଶା ପାଇଲ ବୀର
୮ । କ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠି ଜହୁଁ ଚାହିଁଲେ
ଖ. ଜହୁଁ ଦେଖିଲେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ
୯ । ଖ. ଅଙ୍ଗଭର ହୋଇଣ
୧୦ । ଖ. ବିରାଟ ବୋଇଲେ
ଗ. ରାଜନ ବୋଲନ୍ତି
୧୧ । ଖ. ସେ କିପାଇଁ ଉଠିବେ ବିରାଟ ବୋଲକୁ
୧୨ । କ ଘ ଘ. ଦେଖି କୋନ୍ତ

ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ବୋଲନ୍ତି[1] ଠାକୁରେ ଆଜ୍ଞାଂ କରନ୍ତୁ
ଉଠିକରି ଜଣାଅ କି କାର୍ଯ୍ୟ[2] ତୁମ୍ଭର

ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ଭୀମ ଉଠିଲେ କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଇଲେ
ଶୁଣିମା ଦ୍ରୋଦେବ ଏବେ ମୋର ଉତ୍ତର[3]
ପଞ୍ଚ କଟକର[4] ରାଜନ
ସାକ୍ଷାତ[5] ବଜଏ ଯନ୍ତ୍ରି ଧର୍ମନନ୍ଦନ ॥୮॥

ତାହାଙ୍କର[6] ଅଟେ ସାନ ଭୀମ ପବନ ନନ୍ଦନ
ଖାଟିଏ ପଙ୍କ୍ତିରେ ଭୋଜନ ବେଳକୁ
ତେବେ ନୃହନ୍ତି କିପ୍ରତ ମହାବୀର ସେ ମାରୁତି[8]
ଯମ ଭଏ କରଇ ଦେଖିଲେ ଯାହାକୁ
ତାହାଙ୍କର ମୁଁ ସୂପକାର
ରନ୍ଧନ କରଇ ମନ ଜାଣି ତାଙ୍କର ॥୯॥

ବଲଭ ମୋହର ନାମ ଅଛୁ କଛୁ ପରାକ୍ରମ[10]
ଶତ୍ରୁ ଉପଗତ ହେଲେ ରଣ କରଇ[11]

---

୧ । ଖ, କହନ୍ତି
୨ । ଘ, କାର୍ଯ୍ୟ
୩ । ଢ ଙ, ମୋହ ଉତ୍ତର
୪ । ଜ ଖ, କଟକ ରାଜନ
୫ । ଘ, ପାଠ ଜାଟଦେଷ୍ଟ
୬ । ଢ ଖ, ତାଙ୍କର
୭ । ଜ ଖ, ପୌଷ୍ଟିରେ ଭୋଜନ
୮ । ଘ, ମାହାବୀର ସେ ମାରୁତ
୯ । ଖ, ତାହାଙ୍କ
୧୦ । ଗ ଘ, କଛୁ ଅଛୁ ପରାକ୍ରମ
୧୧ । ଢ, ହେଲେ ମୁ ରଣ

ଭୀମସେନର ମୋହର   ନ ଥାଇ କିଛି¹ ଅନ୍ତର
ଯେ ଭୀମସେନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟଇ
କଉରବେ² ପଶା ଖେଳିଲେ
ସବ ସମ୍ପଦ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ³ ହାରିଲେ ॥୧୦॥
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୋପଦୀ⁴   ବନେ ଆସି ବିହରନ୍ତ
ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ କଉତୁକେ ବଞ୍ଚିଲେ
ଅଇଲେ ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ   ଗୋଡ଼ାଇଲ ଶବଦକୁ⁵
ମୂର୍ତ୍ତି ଅଇଲଇଁ⁶ ଏବେ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ଏହା ଶୁଣି⁷ କହେ ବସନ୍ତ
ମୁଂ କାହିଁ ଭେଟିବି ନୃପକୁଳ ମୁକୁଟ⁸ ॥୧୧॥
ଏ ଭାଗ୍ୟ କାହିଁଛି ମୋର   ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ପଦ୍ମର
ମୋ ରାଜ୍ୟେ ପଡ଼ିବ ମୂର୍ତ୍ତି କେବେ ଦେଖିବ
ପିଇଲି ଅମୃତ ଆଣି⁹   ପବିତ୍ର ହୋଇଲି ଶୁଣି¹⁰
ରହ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ସେବା କରଣ ଥିବ¹¹
ବଲ୍ଲଭ କହନ୍ତି ଉତ୍ତର
ସହଦେବ ସୂପକାର ଅଜ୍ଞାନ୍ତ ଭୂମ୍ବର ॥୧୨॥

୧। ଗ. କିଛୁହ ନାହିଁ
ଖ. ଅପ୍ରଳନ୍ତ ଖେଳ ପୁଣି
୨। ଗ ଘ. କଉରେବେ
୩। ଭ. ସମ୍ପତ୍ତି ଯୁଜେଷ୍ଟି ଦେବ
ଗ. ସମ୍ପଦ ଯୁଧିଷ୍ଟି ଦେବେ
ଘ. ସମ୍ପଦ ଯୁଧେଷ୍ଟି ଦେବ
୪। ଭ. ଦ୍ରୋପଜା
ଗ ଘ. ଦ୍ରୁପଦ
୫। ଗ. ତୁମ୍ଭ ରାଜ୍ୟକୁ ଗୋଡାଇ ଏ ଶବଦକୁ
ଘ. ଗୋଡ଼ାଇ ଏ ଶବଦକୁ
୬। ଭ. ଅଇଲି ଏବେ ବୋଲି
୭। ଗ ଘ. ଶୁଣିକରି
୮। କ. କୃଷ୍ଣକୁଳ ମୁକୁଟ
ଗ. ଦେଟିବି ଧର୍ମରାଜା ମୁକୁଟ
ଗ. ଦେଖିବି ନୃପକୁଳ ମୁକୁଟ
୯। ଭ ଗ. ପିଇଲି ଅମୃତ ବାଣୀ
ଘ. ପିଇଲି ଅମୃତ ବାଣି
୧୦। ଗ. କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ପୁଣି
୧୧। ଚ. ସେବା ରଣ କହିବ

ସେ ଭୂମ୍ବର ଶ୍ରେଷ୍ଠବର¹ — ସମସ୍ତ କର ବାହାର
ସହସ୍ରେ ଲୋକର ପଞ୍ଚ ମୋତେ ତୁ ଦେବୁ
ଏକା କରିବୁ ରନ୍ଧନ² — ସର୍ବେ କରିବେ ଭୋଜନ
ମନୋଜ୍ଞ ଅନ୍ନେଣ ପୁଣ ରଜା³ ତୁଷିବୁ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ⁴ ବିରାଟ ନୃପତ
ସୂପକାରଙ୍କୁ ବାହାର କଲେ ତଡ଼ତ ॥୧୩॥

ଶାନ୍ତ୍ରୀ ସେନ ନୃପବର⁵ — ବଦନ୍ତେ ସେ ସୂପକାର
କ୍ରୋଧେ ଅଙ୍ଗ⁶ କମ୍ପାଇ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ୍ତ ନୟନ⁷
ଯୁଧିଷ୍ଠ ଭଲ⁸ ମନରେ — ଏତା ସ୍ଥିର ଶାନ୍ତ୍ରୀ ଶିରେ
କେମନ୍ତେ ସେନ ସେ⁹ ସମୀରଣ ନନ୍ଦନ
ତେଣୁ କୋପ କରୁ ଅଛନ୍ତି¹⁰
ନ ପୁଣ ବିରାଟଙ୍କୁ ଜୀବନେ ମାରନ୍ତି¹¹ ॥୧୪॥

---

୧ । ଖ. ତୋର ମତପୂର୍ଣ୍ଣ ସର
୨ । ଗ ଘ. କରିବୁ ରନ୍ଧନ
୩ । କ. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣ ରଜା
ଖ. ଅନ୍ନରେ ରଜା ପଶେଇ
ଗ. ଅନ୍ନରେ ପୁଣ ରଜା
୪ । ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଅର୍ଯ୍ୟେ
୫ । କ. ଶାନ୍ତ୍ରୀ ସେନ ନୃପବର
ଘ. ଶାନ୍ତ ସେନ ନୃପବର
୬ । ଘ. କ୍ରୋଧ ଅଙ୍ଗ
୭ । ଗ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ୍ତ ଲୋଚନ
୮ । କ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠି ଭଲ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଭଲେ
୯ । ଗ. ସେନମ
ଘ. ସେନମେ
୧୦ । ଗ. କରି କୋପ
୧୧ । ଖ. ପୋଥିରେ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ବିନାଶ କରନ୍ତି

ଚିନ୍ତାକଲେ ନାରାୟଣ ରଖିବା ବିରାଟ ପ୍ରାଣ
ତତକ୍ଷଣେ ବସ୍ତ୍ର ମାୟା ହେଲା ପ୍ରକାଶ
ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଶାଢ଼ୀ ଥୋଇ ନୃପବର[1]
ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ଠାକୁର ମୋହର ବେଶ[2]
ଶାଢ଼ୀ ଏବେ[3] ଦେବା ତାହାକୁ
ବଲଭେ ସନ୍ତୋଷେ[4] ଯାନ୍ତୁ ବେଷ ଘରକୁ[5] ॥୧୫॥

କନକର ମାନ ପାଟ[6] ସେନ କରେ କୁନ୍ତଭଟ[7]
ଭୀମସେନ ମସ୍ତକରେ[8] ବାନ୍ଧିଲେ ନେଇ
ଶାଢ଼ୀ ବାନ୍ଧି ଭୀମସେନ ତହିଁରୁ[9] ଗଲେ ବହନ
ବେଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ
କରେ ଶସ୍ତ୍ର ଆମ୍ଭେ ସେନ୍ଧିଲେ
ଶତେ ପଖା ବେନଚୂଲ ତହିଁରେ ଜଳେ[10] ॥୧୬॥

କଣ୍ଠା ଗୋଟା ଗୋଟା ଦାରୁ ଚୂଲିରେ ନେଇଣ ଭରୁ[11]
ଅତ ପ୍ରଖରେ ଅନଳ ତହିଁ ଜଳଇ[12]

---

୧ । କ ଗ. ଶ୍ରୀମୁଖେ ଶାଢ଼ୀ ଥୋଇ ନୃପବରେ
ଘ. ନୃପମଣେ
୨ । କ. ତୁମ୍ଭେ ଠାକୁର ମୋହର ବେଶ
୩ । କ. ଶାଢ଼ୀ ଏବେ
୪ । କ ଗ. ବଲଭେ ସନ୍ତୋଷ
୫ । ଖ. ସଦଣ୍ଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଙ. କନେକର ନର୍ଭିପାଟ
ଗ. ନର୍ଭିପାଟ
୭ । ଗ ଘ. ସେନକର କୋନ୍ତଭଟ
୮ । ଗ ଙ. ଭୀମସେନଙ୍କ ମସ୍ତକେ
୯ । କ. ଶାଢ଼ି ଦେଲା ଭୀମସେନ ତହିଁରେ
୧୦ । ଖ. କଶବୃଟା ହଡଯାଟ ଅଣାଇ ଭଟ
ବିରାଟ କୁନ୍ତଙ୍କ ହସ୍ତରେ ତାଙ୍କ ଶାଢ଼ୀ
ବନ୍ଧାଇ
ଶାଢ଼ି ବାନ୍ଧି ଭୀମସେନ ତହିଁରୁ କଲେ ଗମନ
ବେଢ଼ାଠାରେ ପରବେଶ ହେଲେ ବହନ
କର ଶସ୍ତ୍ର କରେ ସେଣ୍ଢଲେ
ଶତେ ପଖା ବେନ ଚୂଲ ତହିଁରେ ଜଳେ ।
୧୧ । କ. [illegible] ଗର୍ଭରେଣ ଭଣ
ଖ. କଣ୍ଠା କଣ୍ଠା ଗୋଟା ଦାରୁଚୂଲି ଗର୍ଭେ
ନେଇ ଭଣ
ଘ. କଣ୍ଠା କଣ୍ଠା ଗୋଟା ଦାରୁ ଚୂଲି ଗର୍ଭେ
ନେଇ ଭରୁ
୧୨ । ଗ. ଅତି ପ୍ରଖରେ ହେବେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ

ନ ଜାତି ପରବା ମାନ ଲୁଣ ବେସର ସମାନ[1]
ଘୃତ ମଧୁରୁ ନେଇ ଏକତ୍ର କରଇ[2]
ସିଝନ୍ତେଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଖରେ[3]
ଚଳାଇ କଅନ୍ତ ସେହୁ ଆପଣା କରେ ॥୧୭॥

ଏ ମଧ୍ୟ ଓରଅମାନ[4] କେତେ ପିଠା ଭିନ ଭିନ
ଘୃତରେ ପକାଇ ଅତ ବେଗେ କାଢ଼ନ୍ତି
ସ୍ନେମକୁ ଦେଖି ଜଗରେ କହୁଲେ ସଜା ଗ୍ରାମରେ[6]
ଶୁଣିକରି ବତ୍ସ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି[7]
କେମନ୍ତ ଏ କୁଳ[8] ଗୋସାଇଁ
ଦେଖିଲୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ତ[9] ଏହା ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ ॥୧୮॥

କୋଳ୍ପେ ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଜାଣିବାନା[10] ତାହା ଭଲେ
ବତ୍ସ କୋଳ୍ପଙ୍କ କର ଧରି ଉଠିଲେ
ଖୁଣ୍ଟିଆ ଆଗରେ ହେଲ[11] ପଦଣ୍ଡ ମଣାଇ ନେଲ
ରୋଷଘରେ ନରପତି ବଜଏ କଲେ
ପାଦ ଧୋଇ ପୋଛି ବସନେ[12]
ଶୀଳା ପିଢ଼ାରେ[13] ବସିଲେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ॥୧୯॥

୧। ଖ. ବେଞ୍ଜନ
ଗ ଙ. ବେସର ସମାନ
୨। ଗ. ଘୃତ ମଧୁ ଏକତ୍ର ନେଇଣ କରଇ
ଘ. ଏକତ୍ର ନେଇ କରଇ
୩। କ. ମେଞ୍ଜ ନ ଖରେ
ଗ. ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଝରେ
ଘ. ବେଞ୍ଜନ ଝରେ
୪। ଖ. ଓରାଆନ
୫। ଘ. କେତେ କେତେ ପିଠାମାନ
୬। ଖ. ଜନ୍ମର କହିଲେ ରାଜା ଆଗର
୭। ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତ
୮। କ. ଏ କୋଳ୍ପ
ଖ. ସେ କୋଳ୍ପ
ଘ. ଏ କୋଳ୍ପେ
୯। ଗ ଘ. ଦେଖିବା ଗ୍ରନ୍ଥ ତ
୧୦। ଙ ଝ. କୋଳ୍ପ ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଜାଣିମାନା
ଘ. ଜାଣିମାନା
୧୧। ଗ ଘ. ଆଗ ହୋଇଲ
୧୨। ଗ ଘ. ଚରଣ ଧଇତ ବଧାନେ
୧୩। ଙ ଖ. ଶୀଳା ପିଢ଼ାରେ
ଗ. ଲିଳା ପିଢ଼ାରେ

କୋଟେ ବିରାଟ ନୃପତି[1]   ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମେ[2] ବସନ୍ତି
ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାପତି ସଙ୍ଗେ[3] ବହୁତ
ଦେଖିକରି ଭୀମସେନ   ବୈକଣ୍ଠ ପିନ୍ଧା ବସନ[4]
ଆର୍ଦ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ଲବଣ ଦେଲେ ଭୂରିତ[5]
ରତ୍ନ ଝରି ଭୃଙ୍ଗାରେ[6] ଆଣି
ଭଣ୍ଡିରେ ପୂରାଇ ଦେଲେ ସୁବାସ ପାଣି ॥୨୦॥

କର୍ପୂର ମୃଗନଜ ଚୂର   ବେନ ଠାବ ଛଣ୍ଟି କରି[7]
ହେମକୁଣ୍ଡେ ଜଳ ଥୋଇ ଭଣ୍ଡିରୁ[8] ଗଲେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳରେ ଅନ୍ନ   କନକ[9] ଚାଟିଆ ମାନ
ପଞ୍ଚାଶ ଜାତରେ ଆଣି ବ୍ୟଞ୍ଜନ[10] ଦେଲେ
ଚଉଦିଶି ଭଜା[11] ନର୍ମାଣ
ଗୁଆ ଘୃତ ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ[12] ଦେଲେ ନେଇଣ ॥୨୧॥

---

୧ । କ ଖ ଘ. ନୃପତି
୨ । ଘ. ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମେ
୩ । ଖ. ଅମାତ୍ୟ ସେନା
୪ । ଙ. ପିନ୍ଧେ ବସନ
୫ । ଗ. କର୍ପୂରେ ମୃଗନଜ ଠାବ କରି ଭୂରିତ
୬ । ଖ. ପତ୍ରରେ
୭ । ଙ. ଆଦ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ଲବଣ ଦେଲ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦେଣ
୮ । ଙ. ଭଣ୍ଡାରେ
୯ । କ. ଶୁବର୍ନ୍ନ—କନକ
ଖ. ଶୁବର୍ନ୍ନ—ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଗ. ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳରେ ଅର୍ଣ୍ଣ
୧୦ । ଙ. ପଞ୍ଚାସ ଜାତରେ ଆଣି ବେଞ୍ଜନ
ଗ. ବ୍ୟୋଞ୍ଜନ
ଘ. ବେଞ୍ଜନ
୧୧ । ଗ. ଚଉଦିଂସ ଭଜା
ଘ. ଚଉଦ୍ଦିଂଶ ଭଜା
୧୨ । କ. ଦୁଗ୍ଧ
ଘ. ଦୁଗ୍ଧ

ଅମୃତପାନ କଦଳୀ — ନାଡ଼ୀ ଝିଲ ସରପୁଳୀ
ସରମଣ୍ଡା ଛେନା ଲଡ଼ୁ[୧] ଆରିଷା କାନ୍ତି
ବଡ଼ା ପେଡ଼ା[୨] ସାତ କୋଷ — କେନ ବୁନ୍ଦିଆ କାକରା[୩]
ଛତୁଆ ଡାଲମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁ[୪] ଆଣି ଉପନ୍ତ
ଅଙ୍ଗଦାସ[୫] ପଇଡ଼ ପଣା
ଖିର ଖିରସାଣି ଏକୁ ଏକକୁ ଜଣା[୬] ॥୨୨॥

ଭୁଞ୍ଜି ନୃପତ ତୃପତ — ପ୍ରଶଂସା କଲେ[୭] ବହୁତ
ସେ ସୂପକାରଙ୍କୁ ଭାଗ୍ୟେ ପାଇଲ କୋଟେ
ଅପୂର୍ବ ଏହା ରଚନା — ଏକକୁ ଆରେକ ଜଣା[୮]
ଅମୃତ ପରାଏ ସବୁ ଲାଗିଲା[୯] ମୋତେ
ମୁଖ କର ଜଳ ଧଇତ[୧୦]
ବସନେ ପୋଛଣ ରାଜା[୧୧] ଉଠେ ଭୂପତ ॥୨୩॥

କୋଟେ[୧୨] ବରିଷ୍ଠ ନୃପତ — ତଳ୍ପିରୁ ଗଲେ[୧୩] ତତକ୍ଷତ
କର୍ପୂର ବଡ଼ିଆ ଲାଗି ହୋଇଲେ ବେନ[୧୪]

---

୧ । ଖ. ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ରସମଣ୍ଡା ଛେନାଲଡ଼ୁ
ଘ. ଛେନା ଲଡ଼ୁ
୨ । ଙ. ବଡ଼ ପେଡ଼ା
୩ । ଡ ଝ ଘ. ଭାକେର
୪ । ଙ. ଛତୁ ଡାଳିମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁଆ
ଘ. ଛତୁ ଡାଳିମ୍ବ ମାଣ୍ଡୁଆ
୫ । ଚ. ଗଙ୍ଗାବାସ
ଘ. ଗଙ୍ଗାବାଣ
୬ । କ ଖ. ଏକକୁ ଆରକ ଜିଣା
ଗ. ଏକୁଂ ସେକକୁ ଜଣା
୭ । ଙ. ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରସଂସା କରେ
ଝ. ପ୍ରସଂସା କରେ
ଗ. ପ୍ରଶଂସା କଲା
୮ । ଗ. ଏକୁଂ ଆରକକୁ ଜଣା
ଘ. ଏକକୁ ଆରେକ ଜଣା
୯ । ଗ. ଲାଗଇ
୧୦ । ଖ. ଧୋଇ ଭୁଞ୍ଜତେ
୧୧ । କ ଖ. ପୋଛୁ ରାଜା
୧୨ । ଗ. କୁଣ୍ଡେ
୧୩ । କ. ନୃପତି ତଳ୍ପରେ ଗଲେ
ଖ. ନୃପତି ତଳ୍ପିରୁ ଉଠି
ଗ ଘ. ନୃପତି-ଗଲେ
୧୪ । ଖ. ହେଲେ ଭୁଞ୍ଜତେ

ଆସ୍ଥାନେ ଭଜଏ[1] କଲେ   ପୁଣ ପଶାରେ ବସିଲେ
ଭୁଞ୍ଜି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ ସର୍ବ ସଭାଜନ
କେ ପଶବା ଆଣି ଦଅନ୍ତି
ବ୍ୟଞ୍ଜନ କରାଇ ନିଜ ବାସେ[2] ନଅନ୍ତି ॥୨୩॥
ସର୍ବେ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି   ଯେ ଯାହା ମତେ ଭକ୍ଷନ୍ତି[3]
କେ ଘରବା ଦୂତସର[4] ଦଅନ୍ତି ଆଣି
ଗ୍ରାମ ସନ୍ତୋଷେ ରହିଲେ[5]   ବହୁ ଭୋଜନ ପାଇଲେ
ବହୁତ[6] ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ନୃପତି ମଣି[7]
ବଲ୍ଲଭ ନାମରେ ପ୍ରକାଶ
ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ନଗ୍ର ସ୍ତ୍ରିୟ୍ର ପୁରୁଷ ॥୨୫॥

କଦମ୍ବ ତଳ[8] ବେହାଳୀ   କରଭୁକେ ବେଣୁ ଧରି[10]
ରାଜା ମନ ମୋହନ[11] ଶ୍ରୀନନ୍ଦନନ୍ଦନ
ଦୁଃଖୀ ଲୋକଙ୍କ[12] ସୋଦର   କୃପାଳବ ପାରାବାର
ଅରକ୍ଷ ରକ୍ଷକ ସୁର[13] କୁଳ ବନ୍ଦନ
ପାଦପଦ୍ମ[14] କରୁଣ ଧ୍ୟାନ
ଜନ ବଶ୍ୱମ୍ଭର[15] ଆଉ ନ ଜାଣେ ଆନ ॥୨୬॥

---

୧ । ଗ. ଆସନେ ଭଜଏ
୨ । ଖ. ବେଞ୍ଜନ କରଣ ନିଜପୁରେ
ଗ. ବେଞ୍ଜନ କରାଇ ନିଜ ବାସେ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ କରାଇ ନିଜ ବାସେ
୩ । ଗ ଘ. ଇଛା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି
୪. ଖ. କେ ତଣ୍ଡୁଳ ଘୃତସର ଆଣି ଦଅନ୍ତି
୫ । ଘ. ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
୬ । ଗ. ଅନେକ
୭ । ଖ ଘ. ନୃପତି ମଣି
୮ । ଖ. ତଳେ ନସ୍ତ
୯ । ଗ: କଦମ୍ବ ମୂଳ
୧୦ । ଘ. ବଣା ଧର
୧୧ । ଖ. ଘାନ ମୋହନ
୧୨ । ଗ. ଦୁଃଖୀ ଲୋକର
୧୩ । କ. ଶୁର
୧୪ । ଗ ଘ. ପଦ୍ମପାଦ
୧୫ । କ. ଜନ ବଶ୍ୱମ୍ଭର

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ପରାଏ ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ଅର୍ଜୁନ ତନୁ
ପକ୍ୱ ବିମ୍ବାଧରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ ଭ୍ରୂଲତା[1] କୁସୁମଧନୁ ।୧।

କଳା ଧଳା ରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ କି ତରଙ୍ଗ ବେନି ଶତପତ୍ର ଡୋଳା[2]
କାଳନ୍ଦୀ ଲାବଣ୍ୟ ଜଳରେ କି ବେନି ହଂସ କରୁଛନ୍ତି ଲୀଳା[3] ।୨।

ଚନ୍ଦ୍ରଗଣ୍ଡ କପାଳର ମଧ୍ୟେ ଶୋଭା ଦିଶଇ ସିନ୍ଦୂର[4] ବିନ୍ଦୁ
ନବୀନ ଘନ କୋଳରେ କି ଅରୁଣ ଉଦୟକୁ ଅଛି ବନ୍ଧୁ[5] ।୩।

କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ବନାଇଛିଲେ ଦିବ୍ୟ ବେଣୀ
ନୀଳ ମନ୍ଦାଧର ଉପରକୁ ଅବା ଖେଳ ଯାଉଅଛି ଫଣୀ[6] ।୪।

ତିଳ ଫୁଲ ନାସା ବାମପୃଷ୍ଠେ ନଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ[7] କେଷ୍ଟିତ
ମର୍କତ ଚାଟଙ୍କ[8] ଶ୍ରବଣେ ଝୁଣ୍ଟିକ ଦେଖିଲେ ହରଇ ଚିତ୍ତ ।୫।

ତହିଁ ଉପରେ ହେମକଳ୍ପୀ[9] ଝଲକା ଫୁଲ ସଙ୍ଗେ ଅଛି ମିଶି
ପଲକ ନ ପଡ଼ଇ ତାହା ଦୃଷ୍ଟିଲେ କାମେ ବଶ ହେବେ ଋଷି[10] ।୬।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଭୂଲତା
୨ । କ ଗ ଘ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପତ୍ର ଡୋଳା
ଖ. ସ୍ୱତପତ୍ର ମେଳା
୩ । କ. ନୀଳ
ଗ. ଖେଳା
ଘ. ଲୀଳା
୪ । କ. କପୋଳର ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଦିସଇ ସିନ୍ଦୂର
ଖ. ସୁନ୍ଦର
ଗ. କପାଳର ମଧ୍ୟେ ଦିଶେ ସୁନ୍ଦର ସିନ୍ଦୂର
୫ । ଖ. ଛବି ବନ୍ଧୁ
୬ । କ. ଉପରେ କି ଅଛେ ଖେଳୁଅଛୁ କଳା ଫେଣି ।
ଖ. କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳ କବରୀ ସ୍ୱଗରେ ବନାଇଲେ ଦିବ୍ୟ ଯୁଡ଼ା ।
ଯେବଣି କୁସୁମ ଗନ୍ଧରେ ଗନ୍ଥିଲେ ହେମ କେତକୀ ପାଖୁଡ଼ା
ଘ. ଫେଣି
୭ । କ. ଲେଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ
ଖ. ନୋଥ ସୀ ଫଳରେ
ଘ. ଲେଥ ସିନ୍ଧୁ ଫଳରେ
୮ । ଖ. ବନ୍ଧୁଆ
ଘ. ମୁକୁତା ଚାଟଙ୍କ
୯ । କ ଗ. ଉପରେ ହେମ ମଲ୍ଲୀକଳୀ
ଘ. ଉପରେ ହେମ ମଲ୍ଲିକଳି
୧୦ । କ ଖ. ବଶ ହେବ ଋଷି
ଗ. ତାହା ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖିଲେ କାମେ ବଶ ହେବେ ଋଷି
ଘ. ଏହା ଦୃଷ୍ଟିଲେ କାମେ ବଶୀ ହେବେ ଋଷି

କଣ୍ଠେ[1] ସ୍ଫଟିକର ମାଳାରେ ଜଡ଼ିତ ପାଟଡ଼ୋ ମାଳ କଣ୍ଠରେ[2]
କରେ କଳୀଆସ୍ତ[3] ମୁଦ୍ରିକ ସନ୍ଧିରେ ଜଡ଼ିତ ଅଷ୍ଟ ରତ୍ନରେ ॥୭॥
ମାଣିକ୍ୟ ବେନ ଚୂଡ଼ ପୁଣି ଖଞ୍ଜିଲେ[4] ବେନ ବାହେ ରତ୍ନ ତାଡ଼[5]
ଚରଣେ ବାଜେଣି[6] ନୂପୁର ଝୁଣ୍ଟିଆ[7] ନାନା ରତ୍ନରେ ଜବାଡ଼[8] ॥୮॥
ହୀରା ମାଳା ମାଣିକ୍ୟ[9] ବସି କନକ ମୁଦ କର ଅଙ୍ଗୁଳିରେ[10]
ରଙ୍ଗ କେତପା ପାଟଲୁଗା[11] ପିନ୍ଧିଲେ କନକ ଜରି ଧଡ଼ିରେ ॥୯॥
ସୁରଙ୍ଗଣି ପାଟ କାଞ୍ଚୁଲି ଉପରେ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ବସି[12] ହୀର
ହୃଦରେ ମୋତିମାଳ ମଧ୍ୟେ[13] ପଦକ ଝଟକେ ଦଶଇ[14] ତୋଷ ॥୧୦॥

୧। କ ଖ. କଣ୍ଠରେ
୨। ଖ. ମାଳାକଣ୍ଠି
ଗ. ସ୍ଫଟିକର ମାଳାରେ ଜଡ଼ିତ
ପାଟଡ଼ୋ ମାଳା କଣ୍ଠରେ
ଘ. ମାଳା କଣ୍ଠିରେ
୩। ଗ କରେ କର ଆଳି
୪। କ ଖ. ପୁଣ ଖଞ୍ଜିଲେ
ଘ. ପୁଣ ଖଞ୍ଜିଲେ
୫। କ. ରତ୍ନଗଡ଼
୬। କ. ଚରଣେ ବାଜେ ବାଜେଣି
୭। ଗ. ଝୁଣ୍ଟିଆ ନୂପୁର
୮। ଗ. ଜଡ଼ିତ
୯। ଖ. ହୀର ମାଳା ବସି
ଗ. ହୀର ମାଳା ମାଣିକ୍ୟ
୧୦। ଖ. ମାଣିକ କନକ ମୁଦ କନକ ଅଙ୍ଗୁଳି
୧୧। କ. କେତପା ପାଟ
ଗ. କେତପାଟ ଲୁଗା
ଘ. କେତେପା ପାଟଲୁଗା
୧୨। କ. ଅଙ୍ଗରେ ପୁଞ୍ଜା
ଖ. ପୁଞ୍ଜ ପୁଞ୍ଜ ବସି
୧୩। କ. ମୋତିମାଳା ମଧ୍ୟରେ
ଖ. ମୋତିମାଳ ମଧ୍ୟେ
ଘ. ମୋତିମାଳ ହୃଦେ
୧୪। ଖ, ପଦକ ଝଟକ ଦଶେ
ଗ. ପଦେକ ଝଟକ ଦଶଇ

ଝଲମିଳ ପୀତ ପଟଣୀ ଓଢ଼ଣୀ ଧଡ଼ରେ କନକଲତା
ହେମ ଚମ୍ପା ତା'ର ଦେହରେ ପଡ଼ିଛି ଦଶଇଁ[୧] ବଡ଼ ଶୋଭିତା ॥୧୧॥

ଲବଙ୍ଗ ଅଳାଇଚ ପାନ ଭୁଞ୍ଜିଣ ଝୁମ୍ପା ପାଟ ବାନ୍ଧି[୨] ଡ଼ୋରେ
ଅପୂର୍ବ ହେମ ପଖାଉଜ ଗୋଟିଏ ପକାଇଛନ୍ତି କନ୍ଧରେ[୩] ॥୧୨॥

ଧୀର ଧୀର ହୋଇ କରଣ ଗମନ ମଧ୍ୟ[୪] ଦେଶରେ ମିଳିଲେ
ନର ନାରୀ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରଣ ଆଗରେ କଢ଼ାଇ ନେଲେ[୫] ॥୧୩॥

ନୃପତି ଆସନ[୬] ତଳରେ ତୁରିତେ ହୋଇଲେ ଯାଇ[୭] ପ୍ରବେଶ
ପଖାଉଜେ କର ଠୁକନ୍ତେ ତାହାକୁ ଅନାଇ ଦେଲେ[୮] ନରେଶ ॥୧୪॥

ଦେଖିକରି ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[୯] ହୋଇଣ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ହେ କୁନ୍ତେ[୧୦]
ଅପୂର୍ବ ନାୟିକା କାହୁଁ ଏ[୧୧] ଅଇଲା ଜାଣିମା ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ[୧୨] ॥୧୫॥

କୁନ୍ତେ ଅନାବନ୍ତେ ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରଣାମ[୧୩] କରି ଭୂମିରେ ଶୁଣ୍ଡଲେ[୧୪]
ଉଠ ଉଠ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦେବ ବୋଇଲେ[୧୫] ॥୧୬॥

---

୧ । କ. ଦଶଇ
୨ । କ. ଭୁଞ୍ଜିଣ ଚମ୍ପା ପଟଧର୍ଜ୍ଜା
ଖ. ଖେଳାଇ କମ୍ପା ଧାଉଡ଼ି
ଘ. ପାନ ପାନରେ ଝୁମ୍ପା ପାଟ ବନ୍ଧ
୩ । କ. ଦେହରେ
୪ । କ. ମଧ୍ୟ
ଗ ଘ. ଗମନ କରିଣ ମଧ୍ୟ
୫ । ଖ. କରନ୍ତି ଆଗରେ କଢ଼ାନ୍ତି ଧରିରେ
୬ । କ ଖ. ଘ. ନୃପତି ଆସ୍ଥାନ
୭ । ଖ. ନାଶ ତୁରିତେ ହେଲେ
୮ । ଖ. ଅନାଇଲେ ସେ
୯ । କ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଆଚର୍ଯ୍ୟ
୧୦ । ଗ. କୋନ୍ତେ
ଘ. ହୋଇଲେ—କୋନ୍ତେ
୧୧ । କ ଖ ଘ. ନାଏକା କାହୁଁ ସେ
୧୨ । ଖ. ଜାଣିମାକୁ ପୂନ୍ତେ
୧୩ । କ: କୋନ୍ତେ ଅନାମନ୍ତେ—ପ୍ରଣମ୍ୟ
ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ—ପ୍ରଣମ୍ୟ
୧୪ । ଖ. ଶୋଇଲେ
୧୫ । କ: ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦେବ ବୋଇଲେ
ଖ. ବୋଲନ୍ତେ

ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜୁନ[୧] କୁଶଳେ ଉଠିଣ[୨] ନମସ୍କାର ତାଙ୍କୁ କରି[୩]
ପଶାଖେଳ ଠାକୁର ତାନାନା ବୋଲଣ[୪] ଗାନ୍ଧାର ସ୍ୱରେ[୫] ହୁଂକାର ॥୧୭॥

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ରଢ଼ ହେ ଗାଏଣି ତୁ କେଉଁ ଦେଶୁ ଆଇଲୁ[୬]
କସ ବଦ୍ୟା ତୋର କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଅପୂର୍ବ ରୂପ[୭] ଧଇଲୁ ॥୧୮॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି କୁନ୍ତଳ ଦେଶେ[୮] ହସ୍ତିନା ପଞ୍ଚ କଟକେ[୯]
ତହିଁରେ ନୃପତି ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ସାକ୍ଷାତ ଧର୍ମ ବିବେକେ[୧୦] ॥୧୯॥

ତାହାଙ୍କର ସାନ[୧୧] ସାର ଭୀମସେନ ତାଙ୍କ ସାନୁଜ ଅର୍ଜୁନ
ତାହାଙ୍କ[୧୨] ମଣ୍ଡମା ଜାଣୁକ ବିରାଟ କ୍ଷତ୍ରିୟ[୧୩] କୁଳ ମଣ୍ଡନ ॥୨୦॥

ନାଟ ମଣ୍ଡପରେ ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରଇ ଥାଇ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର
ନତ ପୁରୁଷ ନତ ସ୍ତ୍ରୀ[୧୪] ଅଟଇ ନାମ ମୋର ବୃହନ୍ନଳା ॥୨୧॥

---

୧ । କ. ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ
ଖ. ଶୁଣି ଅରଜନ
ଘ. ଶୁଣି ଅରର୍ଜୁନ

୨ । ଖ. ଉଠିଲେ

୩ । ଗ. ନମସ୍କାର ତହିଁ କର

୪ । ଖ. ତେନା ତେନା ବୋଲି
ଗ. ତାନା ତାନା ବୋଲି

୫ । ଖ. ଗାନ୍ଧାର ସ୍ୱର

୬ । ଖ. ରଡ଼ ରଡ଼ ଗାଇଣି କେଉଁ ଦେଶରୁ ଆଇଲୁ
ଗ ଘ. ବିରାଟ ବୋଲେ ରଡ଼ ରଡ଼ ଗାଏଣି କେଉଁ ଦେଶରୁ ଆଇଲୁ ।

୭ । କ. କାସ ବଦ୍ୟାରେ ତୋର କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଏମନ୍ତ ରୂପ ।
ଗ. କ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗମନ ଏମନ୍ତ ରୂପ

୮ । କ ଖ. କୁନ୍ତଳ ଦେଶୀ

୯ । ଘ. ପଞ୍ଚ କଟକେ

୧୦ । ଘ. ବିବେକେ

୧୧ । କ ଖ. ତାଙ୍କର ସାନ

୧୨ । କ. ତାଙ୍କ

୧୩ । କ ଗ. କ୍ଷେତ୍ରୀୟ
ଖ. କ୍ଷତ୍ରି

୧୪ । କ. ନତ ପୁରୁଷ ନତ ସ୍ତ୍ରିୟ

ଅନ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କର ଅନ୍ତର ନ ଥାଇ ବୃହନ୍ନଳା ଧନଞ୍ଜୟ[1]
ଯେ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମୁଁ ଅଟଇ ବିରାଟ[2] ଏଥି ନକର ସଂଶୟ ॥୨୨॥

ସେ ପାଣ୍ଡବେ ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ ଆଇଲେ ଏମନ୍ତ ଶବଦ[3] ଶୁଣି
ସେହି ଶବଦକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଆଇଲ ଶୁଣ ଏବେ ନୃପମଣି[4] ॥୨୩॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଯେଉଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[5] ସେବାରେ ବସ୍ତୁ ତତ୍ପର
ଏ ଚର୍ମ ଲୋଚନେ ସେମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ[6] ଦେଖିବାକ ମୋହତ୍ତର[7] ॥୨୩॥

ତୁମ୍ଭେ[8] ରହିବାକ ମୋ[9] ଝିଅ ଉତ୍ତରା ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଶିଖାଇବ
ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ରହିଲେ ରହିବା ସଦୟା ଯେବେ[10] କରିବ ॥୨୫॥

ବିରାଟ ବୋଇଲେ କହିଲ ଯେ ନତ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ[11] କେମନ୍ତେ
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ବାହାର ନପୁଂସକ ବୋଲଣ କହିଲେ ତୁମ୍ଭେ[12] ॥୨୬॥

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୨ । ଖ. ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୁ
ଗ. ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରତକ୍ଷେ ମୁ ରାଟ
ଘ. ଯେବା ଅର୍ଜୁନ ମୁ ପ୍ରତକ୍ଷେ
୩ । ଖ. ରାଜକୁ ଆଇଲେ ଏ କଥା ସେ ମୁହିଁ
୪ । କ ଖ ଘ. ନୃପମଣି
୫ । କ. ଯେଉ ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
ଖ. ଯଉ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ
ଗ. ବୋଲଇ କେଉଁ ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
୬ । ଖ. ଧର୍ମନନ୍ଦନଙ୍କୁ
କ. ସେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ
ଘ. ସେ ମାହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ
୭ । ଘ. ମୋହୋତ୍ତର
୮ । କ—ଗ ତୁମ୍ଭେ
୯ । କ. ମୋ
୧୦ । ଘ. ବୋଇଲେ—ମୋତେ
୧୧ । କ. ନାତପ୍ରିସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ
ଗ. ବୋଲଇ କହିଲେ ଯେ ନତପ୍ରିସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି—ପୁରୁଷ
୧୨ । କ ଘ: କୋନ୍ତେ
ଗ. ପୁରୁଷୁଂ ବାହାର ନମ୍ପୁସକ—କୋନ୍ତେ

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ଦେଖିଲେ ଯିବା ସେ ସେ କଥାକୁ ଯିବା ପ୍ରତେ[୧]

ନିର୍ମଳ ହୋଇ[୨] ଅନ୍ତଃପୁରେ ରହିବ ଆଶଙ୍କା ନ ଥିବ ଚିତ୍ତେ ॥୨୭॥

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି[୩] ପରୀକ୍ଷା ଦେବ ସେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ବୃଦ୍ଧ ବିରାଟ

ବିଶ୍ୱାସ[୪] ଲୋକ ଜଣେ ଆସି ଦେଖିବ ପଢ଼ିବ ଅନ୍ତର ପାଟ ॥୨୮॥

ନୃପତି ଅଙ୍କରେ[୫] ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ଅନ୍ତର ପାଟ ପଢ଼ିଲା

ପାଟକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ଭୂଷଣେ ପରୀକ୍ଷା ଯାଇ[୬] ଦେଲା ॥୨୯॥

ଶୁଣି ନୃପତି[୭] ଆନନ୍ଦ ହୋଇକରି ଜରିବାସ[୮] ଅଣାଇଲେ

କୋଳିଙ୍କ ହସ୍ତରେ ବୃହନ୍ନଳା ଶିରେ[୯] ଶାଢ଼ୀ ବେଗେ ବନ୍ଧାଇଲେ ॥୩୦॥

ବୃହନ୍ନଳା କର[୧୦] ଧରିଣ ବିରାଟ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପ୍ରବେଶ

ଉତ୍ତରା ବାଳିକା ଅଣାଇ ଭୂଷଣେ ସମର୍ପିଲେ[୧୧] ତାଙ୍କ ପାଶ ॥୩୧॥

୧। ଖ. ଖଂଡ଼ରତେ
ଗ ଘ. ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି—ତା କଥାକୁ ପ୍ରତେ

୨। ଗ. ନିର୍ମଳ ହେଲେ

୩। ଙ. ବୋଇଲେ

୪। କ. ବିଶାସ

୫। କ. ନୃପ ଅଙ୍କ
ଖ. ନୃପତି ଅଙ୍କରେ
ଘ. ନୃପତି ଅଗ୍ରେରେ

୬। କ. ପାଟେକ ଶର ମନ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ପ୍ରତକ୍ଷେ ପରୀକ୍ଷା ଯାଇ
ଙ. ପାଟେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରି ବେନି ଭୂଷଣେ ବେନି ଭୂଷଣେ
ଚ. ମନ୍ତ୍ରି ଆସି ଭୂଷଣେ ପରୀକ୍ଷ ଦିଲୁଂ
ଘ. ପରୀକ୍ଷ ଦିଲୁ

୭। କ ଖ ଘ. ନୃପତି

୮। କ. ଜରିପାଟେ
ଗ ଘ. ଜରିପାଟେ

୯। ଗ. ବୃହନ୍ନଳା ଶିରେ

୧୦। ଙ. ବୃହନ୍ନଳା କର

୧୧। ଘ. ବେଗେଣ ଅଣାଇ ସମର୍ପିଲେ

ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଶିଖାଇବ ବୋଲିକରି[1] ଅପୂର୍ବ ମନ୍ଦିର ଦେଲେ
ଆମ୍ଭର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ଦିରେ ଏ ଭୁଞ୍ଜିବେ[2] ବହ୍ଲଭଳୁ ରାଜା ବୋଲେ ॥୩୨॥

ନାଟ ମନ୍ଦିରେ ଧନଞ୍ଜୟ ରହିଲେ ସେଦିନ ଉତ୍ତରା ବାଳୀ[3]
ନୃତ୍ୟଗୀତ ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି ପଖାଉଜେ କରି[4] ସ୍ନେହ ॥୩୩॥

ବିରାଟ ପାଇ ଆସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ କୌରଭଟଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ
ପୁଣ ବେନି ତନ୍ତ୍ରଂ ପଣ ଖେଳୁଛନ୍ତି ଅତିହିଁ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତେ[5] ॥୩୪॥

ପଞ୍ଚ ଅକ୍ଷର ଅନୁଲୋମ ବିଲୋମ ବୃତ୍ତେ କରି[6] ବୋଲନ୍ତି ହରି
କହେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[7] ବିରାଟ ଭାରତ ସେହି ନାମ ହୃଦେ ଧରି ॥୩୫॥

୧। ଖ. ତାଙ୍କୁ
ଗ. ପଖାଉଜ ଧରେ
୨। ଖ. ଆମ୍ଭ ମନ୍ଦିରେ ମନ୍ଦିରେ ଭୁଞ୍ଜିବ
ଘ. ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଉଛନ୍ତି ପଖାଉଜ ଧରେ
୩। ଖ. ଧନଞ୍ଜୟ ରହିଲେ ସେଦିନ ଉତ୍ତରା ବାଳୀ।
୫। ଚ. ଅତି ଆନନ୍ଦ ମତେ
ଚ. ଅର୍ଜୁନ ରହିଲେ ଉତ୍ତରା ବାଳିକା ସେଦିନ
୬। ଭ. ଅକ୍ଷରେ ଅନୁଲୋମ ବିଲୋମ ବୃତ୍ତେଣ
ଖ ଘ. ଅନୁଲୋମ—ବୃତ୍ତେକ
୪। ଚ. ତାଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି ପଖାଉଜ ଧରେ
୭। କ. ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ନ ଟୋଇ ବୃତ୍ତେ

ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ତ୍ରିପୁର ମୋହିନୀ କନକ କେତକୀ ତନୁଛାର[1]
ମୁଖ ଶତପତ୍ର[2] ଚକ୍ଷୁ ବେନନେତ୍ର ଲୁଚର ବକତ[3] ଇନ୍ଦୀବର ।୧।
ଅତସି କୁସୁମ ନୋହେ ଚକ୍ଷୁ ଧମ କୁଟିଳ ମାଳ ଅପୂର୍ବ କେଶ[4]
ନାସା ତିଳଫୁଲ ଜବାପୁଷ୍ପ ଭୁଲ ସୁନ୍ଦରି[5] ସୃଷ୍ଟି ଉଦନ ବାସ ।।୨।।
ଦନ୍ତ କୁନ୍ଦପର କୁନ୍ଦେ ଏକ ସର[6] ଭଲ ବିଧାତା ନିର୍ମାଣ କଲ
ଭ୍ରୁତ୍ତ[7] ଫୁଲଧନୁ କଣ୍ଠ ମୋହ ପାଶେ ଜଗତ ଜୀବନ[8] ବନ୍ଦୀ ହେଲ[9] ।।୩।।
ଜାନ୍ତ[10] ଚମ୍ପାକଳ ପତ୍ରଏ ଅଙ୍ଗୁଳି କମଳ କରରେ[11] ଶୋଭାପାଏ
ଜିତ ନଖମାନ ଜାନ୍ତରେ[12] ସମାନ ଖିଷ ବେଣୁପତ୍ର ଅଗ୍ରପ୍ରାଏ ।।୪।।
କୋମଳେ[13] ଶିରିଷ ପ୍ରାପ୍ୟେ ତନୁଦେଶ ମଦ୍‌ଜୋଷ ଅବା କୁଚଭର[14]
ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଶୋକର କଳ ଦ୍ୱାଦଶ କୁସୁମେ[15] ତନୁ ଛାର ।।୫।।

୧। କ. କନେକ—ତନୁବାର
ଘ. କନେ କେତକ ତନୁଚାର
୨। କ. ସେତପତ୍ର
ଖ-ଘ. ସତପତ୍ର
୩। ଘ. ବକର
୪। କ. ଅତସି କୁସୁମ ଚକ୍ଷୁ ବେନ ନୋହେ ଧମ କୁଟୀଳ ଅପୂର୍ବ କେଶ
ଖ. ଅସିତ କୁସୁମ—କୁଟିଳ ସିତ ଅପୂର୍ବ କେଶ
ଙ. କୁଳ ଅପୂର୍ବ କେଶ
୫। କ ଘ. ପୁଷ୍ପତୁଲି ସୁନ୍ଦର
ଖ. ପୁଷ୍ପତୁଲ ସୁନ୍ଦରି
୬। ଙ. ବଢ଼ କୁନ୍ଦସର କୁନ୍ଦେ ଏକ ପନ୍ତି
୭। କ. ଭ୍ରୁ
୮। କ ଗ. ମୋହପାଶେ ଜଗତ ଜିବନ
ଖ. ମୋହପାଶେ ଜଗତ ବନ୍ଦନ
୯। ଘ. ବନ୍ଦୀକଲ
୧୦। ଖ ଗ. ଜାଣି
୧୧। କ. କରକ
ଘ. ଜାନ୍ତ ଚମ୍ପାକଳୀ – କରରେ
୧୨। କ. ଜାତ ନଖମାନ ଜାଗରେ
ଗ. ଜିତ ନଖମାନ ଜିତର
୧୩। ଙ. କମଳ
୧୪। ଗ ଘ. କିବା କୁଚଭର
୧୫। କ. କୁସୁମରେ

କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର[1] ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳେ କି ଉଦେ ଭାନୁ
ଗଣ୍ଡରେ ମକର ଲମ୍ବିଛି କି କର ବଚନେ ନ ଆସେ[2] ଅନୁମାନୁ ।।୬।।

ଚିବୁକେ ଭ୍ରମର କିବା ସେ ଭ୍ରମର ବଧୂଙ୍କ[3] ମଧୁ ଚୁମ୍ବିବା ଆଶେ[4]
କୁଞ୍ଚିତ କୁନ୍ତଳ[5] ଝିଲମିଲ ମାଳୀ ତଥି ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭା ଦିଶେ ।।୭।।

ନୟନେ ଅଞ୍ଜନ କଳେଇ ରଞ୍ଜନ[6] ବେଣୀ ଲମ୍ବିଲା ଲାଗି[7] କର୍ଣ୍ଣଧର
ସୁକେଶ ମୁକୁଳ ଜାତି ପୁଷ୍ପମାଳ[8] ଅଗ୍ରରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଥୋପି କର ।।୮।।

ନାସେ ନାସାମଣି ପଦ୍ମରାଗ ମଣି[9] ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ପୃଷ୍ଠରେ ଗୁଣା
କର୍ଣ୍ଣେ[10] ମଲ୍ଲୀକଳି[11] ରତ୍ନେ ଅଛି ଝଳି ଦେଖିଲେ ବିବେକ ହୋଏ ବଣା[12] ।।୯।।

ଝଲକା ଝଲକ ନପଡ଼େ ପଲକ ଫୁଲ ଭୂଲକୁ[13] ଉପମା ନାହିଁ
କର୍ଣ୍ଣର ବଦଆ ସେ ଚିତ୍ର ବଦଆ ଅଙ୍ଗେ ସେ ଅବା ଦେବ ଗୁଞ୍ଜି[14] ।।୧୦।।

---

୧ । କ-ଖ କପୋଳେ ସିନ୍ଦୂର
୨ । କ. ନ ଅଧୁ
ଖ ଘ. ନୁଅ ସେ
୩ । କ ଖ: ବଧୂକ
୪ । କ-ଘ ଅଂଶ
୫ । ଖ. କବୁଁ ରକୁନ୍ତଳ
୬ । ଗ ଘ. କଣ୍ଠ ରଞ୍ଜନ
୭ । ଖ. ଲମ୍ବିକଛ
୮ । ଚ. ଯାତି ପୁଷ୍ପମାଳ
ଘ: ଯାତ ପୁଷ୍ପମାଳ
୯ । ଚ. ଘାଣି
୧୦ । ଭ. କର୍ଣ୍ଣେ
୧୧ ଘ. କଢ଼ୀ
୧୨ । ଖ. ଭିତରେ ବଣା
ଘ: ପଦ୍ମଚମ୍ପେକ ମୋହନମାଳା
୧୩ । କ ଙ. ପଲକ ଭୂଲକୁ
୧୪ । ଖ. ବାସେନେ ଅବାକଣ ଗୁରଣ୍ଠି
ଙ. ଅଗାଡ଼ଗନେ ଅବା ଦେବ ଗୁଣ୍ଠି

କଣ୍ଠେ ସ୍ଫଟିକ ରହିଅଛି ପୂର୍ବ ପଦ୍ମରାଗ ମୋହନମାଳା
କରେ କଙ୍କଣ ଗୁଞ୍ଜରତ୍ନ ମିଳି' ଜମବାଗ୍ମି ମିଶି ସ୍ବଗ ଗଳା' ॥୧୧॥

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଉଁଜି ତାଙ୍କ ରତ୍ନେ ଝଳ ହେମ କଙ୍କିଣୀ କଟୀରେ ଶୋଭେ
ଦିବ୍ୟ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ରତନ ମୁଦରେ ଭୁଜଲେ ଜଗତଜନ ମୋହେ' ॥୧୨॥

ଚରଣରେ ବଜା ପାହୁଡ଼ ସୁବଜା ନୂପୁରେ' କରେ ଅପୂର୍ବ ଧ୍ୱନି
ଚଳନେ ପାଦ ଝୁଣ୍ଟିଆ ଶବଦ ଶୁଣି କାମେ କ୍ଷଣ ହେବେ ମୁନି ॥୧୩॥

ଅମଳାଣ ପାଟ ବଟଣ ଝଟ ଝଟ ଧଡିରେ କନକ ପଦ୍ମ ପଡ଼ି'
ପିନ୍ଧିଲେ ସଜାଡ଼ି କଟୀତଟେ ଭିଡ଼ି ସେ କୁଞ୍ଚ ଖୋସିଣ ଦେଲେ ଗୁଡ଼ି ॥୧୪॥

ଓଢ଼ଣି ପୀତାମ୍ବର ପାଟ ମନୋହର କନକ ଫୁଲରେ ଶୋଭାପାଏ
ବେନ ମୁଖ ଧଡ଼ି ଜରିରେ ବନ୍ଧାଇ ଚନ୍ଦ୍ରପାଶେ ମୋତିହାର ଶୋଭେ' ॥୧୫॥

ଅଳାଇଚ ପାନ ବୋଳ ମୋତି ଚୂନ ଲବଙ୍ଗ ମିଶାଇ ଲଗି ହେଲେ''
ନାସିକା ଫୁଲାଇ କଟାକ୍ଷ ଖେଳାଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ହଜେ କଲେ ॥୧୬॥

୧। ଖ. ଗର୍ଭୀସ୍ଥାନ—ମିଳ
ଘ. କଟିଆଳ ଗୁଞ୍ଜରତ୍ନ ମିଳ

୨। ଗ. ହସ୍ତରାଜ

୩। କ. ଭୁଜଲେ ଜଗତଜନ ମୋହେ
ଖ. କନକ ମୁଦରେ ଭୁଜଲେ
ସଖନ ମନ ମୋହେ।
ଘ. ଭୁଜଲେ—ମୋହେ

୪। ଙ. ନେପୁର

୫। କ ଖ. ପ୍ରଚଳଣ ପାଦ
ଘ. ଚୁଚଳନେ ପଦ

୬। ଖ. କନେକ ପଦ୍ମ ପଡ଼ି
ଗ. କନକଲତା ପଡ଼ି

୭। କ. ସେ କୁଞ୍ଚ ଖୋସିଣ ହେଲେ ଗୁଡ଼ି
ଖ ଗ. ସେ କୁଞ୍ଚ ଖୋସି ଦେଲେ ଗୁଡ଼ି

୮। ଖ. ଓଢ଼
ଘ. ଓଢ଼ି

୯। କ. ମୋତହାର ଶୋଭେ
ଖ ଗ. ମୋତୀହାର ହୋଇଛେ
ଘ. ହୋଏ

୧୦। ଖ. ସ୍ନେହାଇଲେ

ବିରାଟ ନଗର ପଶ୍ଚିମ ଦୁଆରେ[1] ପରବେଶ ହେଲେ ତନ୍ୱୀ ଯାଇ[2]
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କରି ସର୍ବ ପରିବାର ପୁଚ୍ଛିଲେ ତୁମ୍ଭେ ଅଇଲ କାହିଁ[3] ॥୧୭॥

ବୋଲନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳ ଶୁଣିସିରେ ବାଳ[4] ରାଣୀଙ୍କ ଛାମୁରେ ଯାଇ କହ
ରକ୍ଷା ତାଙ୍କ ପାଶ କରିବ ସୁବେଶ ଯେବେ ମୋରଠାରେ ହେବ ସ୍ନେହ[5] ॥୧୮॥

ଶୁଣି ଦାସୀଗଣ ମନେ ବିସ୍ମରଣ ବୋଲନ୍ତି[6] ଏତ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା
ରାଣୀ ଏହା ଲାଗି ହୋଇବେ ଦୁର୍ଭାଗୀ ନୃପତି ଦେଖି ହୋଇବେ ଲୋଭା[7] ॥୧୯॥

କେ ବୋଲନ୍ତି[8] ଆସ ଦେଖାଇବା ବାସ କେ ବୋଲନ୍ତି[9] ଦେବା ପଲଙ୍କ ଡ଼ାଇ
କେ ବୋଲନ୍ତି[10] ରହ କର ମୋର ବୋଲ ରାଣୀଙ୍କ ଛାମୁରେ ସେ ଜଣାଇ[11] ॥୨୦॥

ଆଜ୍ଞା ଦେବେ ଯାହା କରିବା ନା ତାହା ଦେବସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରାଏ ଏହେ ଦିଶି[12]
ଏତେ ମନେ ଭାଳି ଗଲେ ସର୍ବଆଳୀ ରାଣୀ ଛାମୁରେ ଜଣାନ୍ତି ଆସି[12] ॥୨୧॥

---

୧ । କ. ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାର
ଗ. ପଶ୍ଚିମ ଦୁଆର
୨ । ଗ. ଯାଇଁ ତହିଁ
୩ । କ. ଦେଖିକରି ଗଲେ ପରିବାର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଆଗରେ ଯାଇଁ କହି
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ଛାମୁରେ କେତେ କହି
ଗ. ଦେଖିକରି ତହିଁ ପରିବାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ ସର୍ବେ ରହି
୪ । ଘ. କହନ୍ତି ଦ୍ରୌପଦୀ ଶୁଣରେ ଯୁବତୀ
୫ । କ. ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବେଶରେ ରହିବି ପାଶରେ ଯେବେ ସେ କରିବେ ମୋତେ ସ୍ନେହ
୬ । କ. ଶୁଣି ତହିଁ ଦାସୀ ମନରେ ବିସ୍ମୟ
୭ । ଘ. ହୋଇବ ଦୁର୍ଭାଗି ନୃପତି ଦେଖିଲେ ହେବେ ଲୋଭ
୮ । ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୯ । ଘ. ବୋଲନ୍ତି
୧୦ । ଘ. ବୋଲଇ
୧୧ । ଗ. ଯେତ ହଣେ
୧୨ । କ ଖ. ପୋଥିରେ ୧୮ରୁ ୨୧ ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ. ଏତେ ବୋଲିକରି ଗଲେ ସର୍ବେ ନାରୀ ସମସ୍ତେ ଜଣାନ୍ତି ରାଣୀ ପାଶେ ।

ରାଣୀ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନାରୀମାନେ ଗଲେ ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ନେଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଉଠିଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ପୂଜାକରି ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ତୋଷ ॥୨୨॥

ପଚାରନ୍ତି ରାଣୀ ଶୁଣ ମହାମ୍ମାଣୀ[1] କେ ତୁମ୍ଭେ ଆଇଲ କେଉଁ ଦେଶୁ
କି କାର୍ଯ୍ୟେ[2] ମୋ ପୁରେ ଗମନ ସତ୍ୱରେ ସ୍ୱର୍ଗର ସୁନ୍ଦରୀ[4] ପ୍ରାଏ ଦିଶୁ ॥୨୩॥

କହନ୍ତି ପାଞ୍ଚାଳି ଶୁଣସିରେ ରାଣୀ ପଞ୍ଚକଟକ ହସ୍ତିନା ପୁରୀ
ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ମହିମା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଦ୍ରୋପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ[5] ନାରୀ ॥୨୪॥

ତାଙ୍କର ମୁଂ ସଖୀ ତାଙ୍କୁ ମୋତେ ଲେଖି କହୁଛନ୍ତି ନଥାଇ ମୋ[6] ଅନ୍ତର
ରଖି ତାଙ୍କ ପାଶ କରଇ ସୁବେଶ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଅଟଇ ମୋର ॥୨୫॥

କୂଟ[7] ପଶାଖେଳ ପାଣ୍ଡବ ପଞ୍ଚାଳି ରାଜ୍ୟ ତେଜି ବନେ ବାସ[8] କଲେ
ବାର ବରଷରେ ଭ୍ରମିଲେ[9] ବନରେ ତୁମ୍ଭର ରାଜ୍ୟକୁ ସେ ଆଇଲେ ॥୨୬॥

ସେ ଶବଦ ଶୁଣି ଅଇଲ ମୁଂ ପୁଣି[10] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲନ୍ତି[11] ରହ ରହ
ମୁକୁଳିତ କେଶ ଏକ ଉବସ ସତ୍ୟକରି ମୋର ଆଗେ କହ ॥୨୭॥

---

୧ । ଘ. ମାହାମ୍ମାଣି
୨ । ଘ. କି କାର୍ଯ୍ୟ
୩ । ଖ. 'ଗମନ ସତ୍ୱରେ' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ସ୍ୱର୍ଗ ସୁନ୍ଦରୀର
୫ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ
ଗ. ଦ୍ରୋପଦୀ ନାମେ ତାଙ୍କର
ଘ. ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ମହିମା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭେ
ଦ୍ରୋପଦୀ ନାମେ ତାହାଙ୍କ
୬ । ଖ. ମୋତେ ନ ଥାଇ
୭ । କ ଘ. କୁଟ
୮ । ଘ. ବନବାସ
୯ । ଙ. ଭୁଲିଲେ
୧୦ । ଘ. ଅଇଲିଃ ପୁଣି
୧୧ । ଖ. ବୋଇଲେ

କହନ୍ତ ଚଣ୍ଡାଳ ଦୁଅରର[1] ଜନ ମୋ କେଶ ଧଇଲା ସେ ପାମର[2]
ସେହିଦିନୁ ମୁହିଁ କେଶ ନ ବାନ୍ଧଇ ମନରୁ[3] ନ ଯାଇ କଥା ତାର ॥୨୮॥
ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଯେବେ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ିବେ ରୁଧିରରେ ବାନ୍ଧିବ ମୁହିଁ ଜୁଡ଼ା
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ମନରେ ଗୁଣିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ପୀଡ଼ା[5] ॥୨୯॥
ମୋର ଶତେ ଭ୍ରାତ[6] ହୋଇବେ ସେ ହତ ନାରଦ[7] ଅଛନ୍ତି ପୂର୍ବେ କହି
କହିଲେକ[8] ଗଣି ସବୁଅଛି ଜାଣି ମୁଁ ସେବା କରିବ ଥାଅ ରହି ॥୩୦॥
ଯାଗ୍ୟସେଣୀ କହ ରହିବ ଯେ ମୁହିଁ[9] ପୁରୁଷରେ ମୋତେ ନ ଦେଖିବ[10]
ସୁଙ୍କରେ ନନ୍ଦନ କରିବ ଭୋଜନ ମୋହଠାରେ ସତ୍ୟ ରଖିଥିବ ॥୩୧॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲଇ[12] ସବୁ ମୁଁ ଜାଣଇ[13] ଶୁଣିଅଛି ତୁମ୍ଭ କଥାମାନ[14]
ତୁମ୍ଭେ କୃପା କଲେ[15] ଅଜ୍ଞାତ ସରିଲେ ପାଣ୍ଡବେ କରିବ[16] ଦରଶନ ॥୩୨॥
ବହୁ ପୁଣ୍ୟକଲି[17] ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟିଲି ମୁହିଁ ସେବଥିବ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ
କିଛି ନ ବଳିବ ରହ ମୋର ପୁର ଜନ ଶେଷପାଏ[18] ଅପ୍ରମାଦେ ॥୩୩॥
ନଣ୍ଡିନ୍ତେ ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ପ୍ରସାଦ ହୋଇ ରହିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ମୋହର ଶରଣ ଭଣେ ଦାନ[19] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ॥୩୪॥

---

୧ । ଖ. ଦଅରରେ
ଘ. ଦୁଅରେ
୨ । ଘ. ସେ ପାମନର
୩ । ଙ. ବାନ୍ଧଇସନର
୪ । ଖ ରେହେରେ
ଚ. ରେଧିରେ ବାନ୍ଧିବ ମୁହିଁ
୫ । ଜ. ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଇଲେ ମନେ ମହାପୀଡ଼ା ।
ଖ. ମନେବ୍ୟଥା
ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଣିଲେ ମନେ ପୀଡ଼ା
୬ । ଜ ଖ. ସତେ ଭ୍ରାତ
୭ । ଘ. ନାରଦେ
୮ । ଜ ଗ. କହିଲେ ଜ
୯ । ଜ. ଯାଗ୍ୟସେଣୀ କହ—ମୁହିଁ
ଖ. ଜଗ୍ୟସେଣ ଭଦ୍ର ହେବଇ ମୁହ
ଘ. ଜଗ୍ୟସେନି କହେ ଯେବେ ମୁ ରହିବ
୧୦ । ଖ. ପୁରୁଷରେ ମୋତେ ଦେଖିବୁ
୧୧ । ଗ. ମୋ ଠାରେ ସତ୍ୟ
ଘ. ମୋହ ପରେ ସତ୍ୟ
୧୨ । ଖ. ବୋଲଇ
୧୩ । ଖ. ଜାଣିଅଛୁ ମୁହ
୧୪ । ଗ ଘ. ଇତିମାନ
୧୫ । ଜ ଗ ଘ. କୃପା କଲେ
ଖ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଇଲେ
୧୬ । ଜ. ଜରିବ
୧୭ । ଜ ଗ. ପୁଣ୍ୟବଳ
୧୮ । ଖ. ଦନ ସେଷ ହେବ
୧୯ । ଜ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଭଣେ ଦନ
ଖ ଘ. ଭଣେ ଦନ
ଗ. ମୁଁ ତହିଁ ସରଣ ଭଣେ ଦନ

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା[1]

ଦାହ କନକର କାନ୍ତି[2] ନକୁଳ କୁମାର
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ[3] ସୁକୁମାର ॥୧॥
କରରେ ହେମ କଙ୍କଣ କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ[4]
କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ଶୋଭା ପାଉଛି କପୋଳ[5] ॥୨॥
କର ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ଶୋହେ ମରକତ[6] ମୁଦ
ଟେକ ଭିଡ଼ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି[7] ନୀଳପାଟ ଖଦା ॥୩॥
ଜରିର କନକ ପଦ୍ମ[8] କୁସୁମି ପାଗରେ
ଅତି ଯତ୍ନ କରିଣ ବାନ୍ଧିଲେ[9] ମସ୍ତକରେ ॥୪॥
ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ଜଡ଼ିତରେ ମଣ୍ଡାଇଲେ ପେଟ
ଝୁଲକ ହେମ ଟାଙ୍ଗିଆ ଖୋଷିଲେ ସୁପଟ୍ଟ[10] ॥୫॥

୧। ଗ. ଘ. ରାଗ କଳସା ବାଣିରେ
୨। ଗ. ଜାହାର କନକ କାନ୍ତି
ଖ. ଦାହ କନକ ଗଢ଼ନ
ଘ. ବାହା କନକର ତନୁ
୩। ଖ. ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ସେ ଅତି
୪। ଗ. କର୍ଣ୍ଣେଣ କୁଣ୍ଡଳ
୫। କ ଖ. କସ୍ତୁର ତିଳକ ଶୋଭା ପାଉଛି କପୋଳ
ଗ. ଶୋଭା ପାଉଛି କୋପଳ
୬। ଗ ଘ. ମର୍କତର
୭। ଘ. ପିନ୍ଧିଅଛି
୮। ଗ. ଜରି-କନକ ପଦ୍ମର
ଘ. ଜରି କନକ ପଦ୍ମର
୯। ଖ. ବାନ୍ଧିଛି
୧୦। ଖ. ଝୁଲକ ହେମ-ଟାଙ୍ଗିଆ-ସଜଗ
ଗ ଘ. ଖୋସିଲେକ ସୁପ

ସବୁ ମାଳ ଜରିପାଗ ଉପର ପାଟିରେ[୧]
ବେନ ଲମ୍ବି[୨] ଓହଳାଇ ବାନ୍ଧିଲେ କଟୀରେ[୩] ॥୬॥

ସେବତୀ ଫୁଲ ଗଭାଏ ପାଗଠାରୁ ଖୋସିଲେ[୪]
ବେନ ଫଣ ମୋଡ଼[୫] କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ଲଗାଇଲେ ॥୭॥

ଟୋପା ଟୋପା ଯାମଦାନି[୬] ଜାମା ସେ ସୁନ୍ଦର
କନକ ଚମ୍ପକଲତା[୭] ପଡ଼ିଛି ତହିଁର ॥୮॥

ବେନ ଚରଣ ଗଳାଇ ଆପଣେ[୮] ପିନ୍ଧିଲେ
ଜରିପାଟ ଡୋର ଆଣି ଅଣ୍ଟାରେ କସିଲେ[୯] ॥୯॥

ଅଙ୍ଗେ କୁସୁମ ମାଳାଏ[୧୦] ହୋଇଲେକ ଲଗି
ବେନ[୧୧] ଧଡ଼ିରେ ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ଅଛି ଲଗି ॥୧୦॥

କନକର ଲତା ବଣୁଅଛି[୧୨] ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ଦେହପାକେ କନକ ଲତିକା ଅଛି ଜଡ଼ି[୧୩] ॥୧୧॥

---

୧ । ଖ: ସବୁଜାଲ ପାଟଜରି ଉପରେ ପଟିରେ
ଘ. ସବୁଜାଲ ଜରିପାଟ ଉପର ପାଟୀରେ
୨ । ଖ ଘ. କାନ୍ଧ
୩ । ଖ ଘ. କଣ୍ଟରେ
ଘ. ଓହ୍ଲୋଳାଇ—କଣ୍ଟରେ
୪ । କ. ବାନ୍ଧିଲେ
ଘ. ସେବତୀଫୁଲ ଗଭଣ୍ଡେ ପାସରେ
ଖୋସିଲେ ।
୫ । ଢ ଗ. ଯୋଡ଼
୬ । ଖ. ଯଟପାଟର ପାଏ
ଗ. ସ୍ୱଏଟ ପାଟର ପାଦ
ଘ. ସ୍ୱଏଟ ପାଟରେ ପାଦ
୭ । ଘ. ଚମ୍ପେକଲତା
୮ । କ ଘ. ଆପଣ
ଖ. ଚରଣେ ଗଳାଇ ଆପଣେ
୯ । ଖ. କଟିରେ ଭିଡ଼ିଲେ
ଗ ଘ. ଡୋର କଟୀ ଭିଡ଼ି ଗଣ୍ଠି ଦେଲେ
୧୦ । କ. ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
ଗ. କୁମ୍ଭି ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
ଘ. କୁହୁମି ଚନ୍ଦ୍ରାଏ
୧୧ । ଖ ଖ. ବାହୁନ
୧୨ । ଖ. ଚହ୍ନ ପଡ଼ି
ଗ. ଦଶ୍ରୁଚନ୍ଦ୍ର
ଘ. ଲଗିଅଛି
୧୩ । ଖ ଘ. କନକର ଫୁଲ ଅଛି ପଡ଼ି
ଗ. କନକର ଫୁଲମାନ ପଡ଼ି

ମାଳପାଟ ପଟୁକାଏ କଟୀରେ ବାନ୍ଧିଲେ
ବେଣପାସେ ମର୍କତର[1] ଝୁମ୍ପା ଲମ୍ବାଇଲ ।।୧୨।।
ହୀରାର ବାହୁଟି ବାନ୍ଧ ଦକ୍ଷିଣ ବାହାରେ[2]
ଶ୍ୱେତ[3] ଭ୍ରମର ଗୋଟିଏ[4] ଖୋଷିଲେ ଚହ୍ଳିରେ ।।୧୩।।
କନକର ପଦ୍ମମାଳ[5] ଅଷ୍ଟରତ୍ନେ ଜଳି[6]
ଛନସରି ହୋଇଣ ଗଳାରେ ଅଛୁ ଲୁନ[7] ।।୧୪।।
ମୋତିମାଳରେ ହୀରା ପଦକ ହୃଦତଟ[8]
ଚଉପାସ ରତ୍ନରେ ଝଣଇ ଝଟ ଝଟ[9] ।।୧୫।।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର[10] କଳଆର ପକାଇ କାନ୍ଧରେ
ପାଟ କୋରଡ଼ାଏ ଘେନ[11] ଦକ୍ଷିଣ କରରେ ।।୧୬।।
ଅଳାଇଚ ଲବଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡଆପାନ କଲେ[12]
ଧୀର ଧୀର ହୋଇଣ ଚହ୍ଳିରୁ[13] ଚଳିଗଲେ ।।୧୭।।

---

୧ । କ. ମର୍କତରେ

୨ । ଖ. ହୀରାବାହୁଟି ବାନ୍ଧିଲେ ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁରେ ।

ଘ. ଦକ୍ଷିଣ କରରେ

୩ । କ ଖ ଘ. ଶ୍ୱେତ

୪ । ଘ. ଚହ୍ଳିରେ

୫ । ଗ. ପଦ୍ମମାଳେ

୬ । ଖ. ଜଡ଼ୀ

୭ । କ. ଲୁହ

ଗ. ପଡ଼ୀ

ଘ. କଣ୍ଠ-ଲୁଜ

୮ । ଖ. ହୃଦରେ ପଦକ

ଘ. ହୃଦତଟେ

୯ । ଘ. ଝଟଝଟେ

୧୦ । କ. ଶୁବର୍ଣ୍ଣର

୧୧ । କ. କରଡ଼ାଏ ଘେନ

ଖ. କୋରଡ଼ାଘେନ୍ତୁ

ଛ. କୋରେଡ଼ାଏ ଘେନ

୧୨ । ଖ. ଖେବାଇଲେ

୧୩ । କ. ଚହ୍ଳିରେ

ଘ. ହୋଇଣ ସେ ଚହ୍ଳ

ମତ୍ସ୍ୟ ଦେଶରେ ଯାଇ ହୋଇଲେ ପରବେଶ[1]
ସକଳ ଜନେ ଦେଖିଣ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ତୋଷ ॥୧୮॥

କେ ବୋଲଇ ସ୍ୱର୍ଗ ଛେକ[2] ଅଇଲେ ବଡ଼ ରାଜା
କେ ବୋଲଇ କୁବେର ଅଳକାପୁରୀ[3] ରାଜା ॥୧୯॥

ଗୋଡ଼ାଇ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି[4] ଲୋକମାନେ
ଦେଖନ୍ତି ଦେଖନ୍ତି ପରବେଶ ରାଜାର ଆସ୍ଥାନେ ॥୨୦॥

ଦେଖି ବିରାଟ କୋଳନ୍ତୁକୁ ବୋଲନ୍ତି[5] ଉତ୍ତର
ଦେଖହେ ଗୋସାଇଁ କାହୁଁ ଅଇଲେ[6] ସୁନ୍ଦର ॥୨୧॥

ଗନ୍ଧର୍ବକ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଉହ୍ଲାଇ[7]
କି କନ୍ଦର୍ପ ସାକ୍ଷାତ ଏମନ୍ତ[8] ବିସ୍ମରଇ ॥୨୨॥

ଯୁଧିଷ୍ଠି ରୁହାଁନ୍ତେ ଦେଖି ନକୁଳ କୁମାର
ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ଶୁଣିଲେ[9][10] ଜଗତି ତଳର ॥୨୩॥

---

୧ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ଛାଦ୍ମଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ

୨ । ଡ. ସ୍ୱର୍ଗ ଛେକ

୩ । ଖ ଗ. ଏ ଅଳକାର

୪ । ଡ କରନ୍ତି

୫ । ଖ. କହନ୍ତି

୬ । ଡ. ଗୋସାଇଁ ଅଇଲେ

୭ । ଦ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅଇଲେ ଉଲ୍ହାଇ
ଗ. ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଉଲ୍ହାଇ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗପୁରୁ ଅଇଲେ ଉଲ୍ହାଇ

୮ । ଖ ଘ. ଏ ମନେ

୯ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରୁହାନ୍ତେ ନକୁଳ

୧୦ । ଖ. ଶୋଧିଲ
ଗ ଘ. ହୋଇ ଶୁଣିଲେ

କୁନ୍ତେ[୧] ବୋଲେ ଠାକୁରଙ୍କ[୨] ଆଜ୍ଞା ହେଲା ତୋତେ
ଉଠ ଉଠ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଣମ୍ୟ କରୁ କେତେ[୩] ॥୨୪॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ[୪] ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଉଠିଲେ ନକୁଳ
ମସ୍ତକରେ କର ଯୋଡ଼ି ଉଭାହେଲେ ତଳ[୫] ॥୨୫॥
ବିରାଟ ପର୍ବରେ ଭୂମେ କାହିଁରୁ[୬] ଅଇଲ
ଅପୂର୍ବ ରୂପ ଧରଣ[୭] ଜଗତ ମୋହିଲ ॥୨୬॥
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବିରାଟ ନୃପତି
ପଞ୍ଚ କଣ୍ଟକ ହସ୍ତିନାପୁର ଆମ୍ଭ ସ୍ଥିତି ॥୨୭॥
ପୃଥ୍ବୀରେ ନୃପତିବର[୮] ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ତାଙ୍କ ସାନୁଜ ଅଟନ୍ତି ବୀର ଭୀମସେନ ॥୨୮॥
ତାଙ୍କ ସାନ ଭ୍ରାତ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମହାବୀର[୧୦]
ନକୁଳ କୁମାର ତାଙ୍କ ଅନୁଜ ସୋଦର[୧୧] ॥୨୯॥
ଅଶ୍ବଲାଗି କରାଇ ତାହାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନିତି[୧୨]
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ମୋହର ନାମ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ॥୩୦॥

୧। କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୨। ଖ ଗ ବୋଇଲେ ଠାକୁର
୩। ଖ. ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ହେଲା ତୋତେ।
୪। କ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠଙ୍କ
୫। ଖ. କରଯୋଡ଼ି ଉଭା ହେଲେ ତଳ
ଗ ଘ. ଉଭା ହେଲେ ତଳ
୬। କ. କାହିଁରେ
ଖ. କାହୁଁ
୭। ଖ ଘ. ମୁରତି ଧର
୮। ଖ. ମଧ୍ୟେ
ଗ ଘ. ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟେ।
୯। ଖ. ତହିଁ ନୃପତି ଅଟନ୍ତି।
୧୦। କ. ସାନଭ୍ରାଥ ସେ ଅର୍ଜୁନ ମହାବୀର
ଖ. ସାନଭ୍ରାଥ ସନୁଜ ଅର୍ଜୁନ ବୀର
ଘ. ମହାବୀର
୧୧। ଗ. ସାନୁଜ ସୋଦର।
୧୨। କ. ଅଶ୍ୱଲାଗି ତାଙ୍କୁ କରାଇ ମୁହିଁ ନିତି।
ଖ. ଅଶ୍ୱଲାଗି ତାହାଙ୍କୁ ମୁଁ କରଇ ସେ ନିତି।
ଘ. ଅଶ୍ୱଲାଗି କରାଇଂ ତାଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନିତି
୧୩। କ ଖ. ମୋର ନାମ।

ନକୁଳ ମୋହର ପର ଭିନ୍ନ[1] କିଛି ନାହିଁ
ଯେ ନକୁଳ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟଇ ହାଦେ ମୁହିଁ ॥୩୧॥

ତୋର ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲାର[2] ଶୁଣି
ଚେଣୁକର ତୋତେ ସେ ଭେଟିଲୁ ନୃପମଣି[3] ॥୩୨॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି[4] କାହିଁ ଦେଖିବି ପାଣ୍ଡବେ
ଅତି ପୁଣ୍ୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭେଟିଲି ମୁହିଁ ଏବେ[5] ॥୩୩॥

କି କି ବିଦ୍ୟା ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ କସ[6] ଜାତି ସେବା
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ବାଜୀପାଳ ସେ ଜାଣିମା[7] ॥୩୪॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି କେମନ୍ତ ହେଁ[8] ବାଜୀପାଳ
କୋଟ୍ରେ ବୋଲେ ରାଜା ସେ ସାକ୍ଷାତ[9] ବାଜିଆନ ॥୩୫

ନକୁଳ ବୋଲଇ[10] ଅଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟା ମୁଂ ଜାଣଇ
ଅସାଧ ସାଧ କରଇ ରୋଗ ବୃନ୍ଦ ନାଶଇ[11] ॥୩୬॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଭଲ ଭଲ ହେ ସୁନ୍ଦର
ଯାହା ସେ କହିଲ ମୋତେ ଅତି ଅଗୋଚର ॥୩୭॥

ପୂର୍ବେ ଜାଉ ଶବର ବହୁତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ
ମହା ବଳବନ୍ତ ଅଶ୍ୱେ ଅଛି ମୋତେ ଦେଇ[12] ॥୩୮॥

---

୧ । କ. ପରଭିନ କିଛୁ ନାହିଁ ।
ଖ. ପରଭିନ କିଛୁ ନାହିଁ
୨ । କ. ତୋ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲାର ଯେ
ଖ. ତୋ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣ୍ଡବେ ଅଇଲେ ମୁହିଁ
୩ । ଘ. ଭେଟିଲି ନୃପମଣି
୪ । କ ଖ. ବୋଇଲି
ଗ. ବୋଲଇ
୫ । ଗ. ମୁହିଁ କେବେ
୬ । ଘ. କସ ବିଦ୍ୟା ଯାଣ ତୁମ୍ଭେ କି କି
୭ । କ. ଯାଣିଯା
୮ । ଗ. ହେ କେମନ୍ତ
ଘ. ସେ କେମନ୍ତ
୯ । ଘ. କୋଟ୍ରେ କହେ ରଜା ହେ ସାଜନ୍ତ ।
୧୦ । ଗ ଘ. ନକୁଳ ବୋଇଲେ ।
୧୧ । ଗ. ରୋଗ ହିଁ ଚଳୁଂଇ
୧୨ । ଗ. ମୋତେ ଅଛି ଦେଇ
ଘ. ମାହା ବଳବନ୍ତ ଅଶ୍ୱ ମୋତେ ଅଛି ଦେଇ ।

ଠାବେ ପାଣି ଘାସ ଖାଇ[1] ଶାଳରେ ସେ ଅଛୁ
କେତେବେଳେ ଅଶ୍ୱ ସାଧ ନୋହିଲାକ କଛୁ ॥୩୯॥

ମୁଖେ କାମୋଡ଼ଇ ସେ ମାରଇ ଗୋଡ଼ା ଲତେ[2]
ସାହାସ କରି ସାହାଣି ମଣ୍ଡଳନ୍ତ କେତେ[3] ॥୪୦॥

ଭଏ କେହି ଯାଇ ନ ପାରନ୍ତି ତାର ପାଶ
ଦୂରେ ଥାଇ ପକାଇ ଦଅନ୍ତି ବିରିଘାସ[4] ॥୪୧॥

ସେ ଅଶ୍ୱକୁ ସାଧ ଯେବେ କରିବୁ ସୁନ୍ଦର
ମୁହିଁ ବଶ ହୋଇଥିବି[5] ତୁମ୍ଭର ପଯ୍ୟର[6] ॥୪୨॥

ନକୁଳ ବୋଇଲେ ମୋତେ ଦେଖାଅ ସେ[7] ବାଜୀ
ପାରିଲେ ସିନା ତାହାକୁ କରିବି ମୁଁ ରାଜି ॥୪୩॥

ଯାତକେଶ୍ୱର[9] ମନ୍ତ୍ରୀକି ରାଜା[10] ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ନକୁଳକୁ ନେଇ ମହାଅଶ୍ୱ[11] ଦେଖାଇଲେ ॥୪୪॥

ଅଶ୍ୱକୁ ଦେଖି ନକୁଳ ଦେଲେ ଚୂଟକାର
ଅତି ଡରେ ଅଶ୍ୱ ହସି ଉଠିଲା ସତ୍ୱର ॥୪୫॥

ଅଶ୍ୱ ପାଶରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନକୁଳ
ମସ୍ତକରେ ହସ୍ତଠୂକ ଦେଲେ କଲୀଆର[12] ॥୪୬॥

---

୧ । ଗ. ଠାବେ ଘାସ ପାଣି ଖାଇ
୨ । ଖ. ନାତ
ଘ. କାମୋଡ଼ଇ ସେ ମାରଇ ଗୋଡ଼ା ନାତେ ।
୩ । ଖ. ମଲେଣି ବହୁତ
୪ । ଖ ଗ. ଢିପ
ଘ. ଢିଙ୍ଗୀ
୫ । କ. ବଶ ହେଉଥିବ
ଖ. ମୁହିଁ ଖଟୀଥିବ ସିନା
ଘ. ବଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ
୬ । ଗ ଘ. ତୁମ୍ଭ ବଚନର
୭ । ଖ. ଦେଖାଇବାକ
୮ । ଖ. ଦେବି ମୁହିଁ ସାଜ
୯ । କ. ଜାତେକଶ୍ୱର
ଗ. ଯାତେକସ୍ୱର
୧୦ । ଖ. 'ରାଜା' ପାଠ ନାହିଁ ।
ଘ. ବ୍ରହ୍ମ
୧୧ । ଘ. ମାହାଅସ୍ୱ
୧୨ । ଖ. କରଠୁକଣ ଦେଲେ କଉଆଳ
ଗ: କରଠୁକ ଦେଲେ କରିଆଳ
ଘ. କର ଠୁକଲେ କାଲଆର ।

ଆଗପଛ ଶିକୁଳା[1] ଫିଟାଇ ମେଲ୍ଲ କଲେ
ଆସ ବୋଲି ନକୁଳ ଆଗରେ ଛାଡ଼ି ଗଲେ[2] ॥୪୭॥

ପଛେ ପଛେ ମହାଅଶ୍ବ ଗଲେକ ଗୋଡ଼ାଇ[3]
ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ପରବେଶ ହେଲେ ଯାଇ[4] ॥୪୮॥

ଦେଖିକରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[5] ହୋଇଲେ ସର୍ବଜନ[6]
ଅନେକ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ବୈରାଟ ରାଜନ[7] ॥୪୯॥

ଚଢ଼ିକରି ଅଶ୍ବ ଭୂଜେ[8] ଚଳାଅ ସୁନ୍ଦର
ଏହାର ଚାଳକ ବଡ଼ ଶରଧା ମୋହର[9] ॥୫୦॥

ଶୁଣି ନକୁଳ କ୍ଷଣରେ ବାମକର ଦେଲେ
ଅକସ୍ପେ[10] ଡେଇଁଣ ଅଶ୍ବ ଉପରେ ବସିଲେ[11] ॥୫୧॥

ପୂର୍ବ ଢଗକୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ପୁଣ[12] ଗୁଡ଼
ନମିଷକେ ପାଞ୍ଚକୁଣ ଗଲେ ସେହୁ ଉଡ଼ି[13] ॥୫୨॥

ନଶ୍ୱାସକେ ସଞ୍ଚଳନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ସୁରଖୁର ପୃଥ୍ବୀର ଉପରେ[14] ନ ଲାଗିଲା ॥୫୩॥

---

୧ । ଢ. ଶୀକୁଳା
୨ । ଖ. ଆଗରେ ଚାଳିଲେ
ଗ. ଆସ ଆସ ବୋଲିଣ ନକୁଳ ଆଗେ ଗଲେ ।
୩ । କ. ଗଲେକ ଗୋଡ଼ାଇ
ଖ. ପଛେ ଅଶ୍ବ ଡାର ଅଛୁ ଗୋଡାଇଣ
୪ । ଖ. ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ପରବେଶ ଭଇଲେଣ ।
୫ । କ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଖ. ଆଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ
ଘ: ଅଚର୍ଯ୍ୟ
୬ । ଘ. ସର୍ବଜନେ
୭ । ଘ. ରାଜନେ
୮ । ଘ. ଅଶ୍ବକୁ
୯ । କ ଖ. ସରଧା ମୋହୋର
୧୦ । କ ଗ ଘ. ଅଲପେ
୧୧ । ଖ. ଉଠିଲେ
୧୨ । ଖ. ଦେଖାଇଣ ଦେଲେ
ଘ: ପୁଣ ଦେଲେ
୧୩ । ଖ. ଅଚ୍ଛଗଲା ପାଞ୍ଚପୁଣ ଉଡ଼ି
ଗ. ଅଦ୍ଦଗଲା ଉଡ଼ି
ଘ. ନମଷକେ ପାଞ୍ଚପୁଣ ଅଦ୍ଦଗଲା ଉଡ଼ି ।
୧୪ । ଖ. ପୃଥ୍ବିରେ ଡାଵ ।

ପୁଣ ପଶ୍ଚିମକୁ[1] ଧାଇଁ ଦେଲେ ଛଡ଼ ଜଣ[2]
ନିମିଷକେ[3] ମିଳିଲେ ସେ ଯଗଜ୍ଞ[4] ଛନେଣ ॥୫୩॥
ନୃପତି ସଙ୍ଗତେ ସର୍ବେ ଜଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[5] ହୋଇଲେ ॥୫୪॥
ନକୁଳକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସର୍ବଜନ
ଯେହ୍ନା ଦେଖା ଶୁଣା ନାହିଁ ଏ ତିନି ଭୁବନ[6] ॥୫୫॥
ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଏବେ[7] ଉତ୍ତର ଦେ ବୀର
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କର୍ମ ଦେଖିଲି ତୁମ୍ଭର ॥୫୬॥
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି ଅଶ୍ୱଂ[8] ଉତ୍ତରତ ସେବେ
ଅଶ୍ୱ ପ୍ରାଣ ଘ୍ରାଣଣ[9] ପଡିବ ଏହୁ [illegible]ାବେ ॥୫୭॥
ଏତେ କହି[10] ଅଶ୍ୱପଚ୍ଛୁ ପଡ଼ିଲେକ ଡେଇଁ
ଅଶ୍ୱ ପ୍ରାଣ ଘ୍ରାଣି ବେଗେ ଭୂମିରେ ଲୋଟଇ[11] ॥୫୮॥
ଯୁଧିଷ୍ଠି ହସନେ ସେ ମୂକଛ ହୋଇଗଲ[12]
ପୁଣି ଦେବଲୋକେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦେ ବସିଲ ॥୫୯॥
ଜାମଦେବ ଷଣ୍ଡପାଳ[13] ଆଦିତ୍ୟ ରଥରେ
ଉଚ୍ଚୈଶ୍ରବା[14] ଯୋଗାଇଲ ବାସବ ଆଜ୍ଞାରେ ॥୬୦॥

---

୧ । ଗ. ପୁଣ ପଛିମକୁ
୨ । ଖ. ସଡ଼ସୁଣ
ଘ. କଲା ଛଡ଼ସୁଣ
୩ । ଘ. ନିମସକେ
୪ । ଙ. ଆହ୍ୱାନ
୫ । ଗ. ଅତ ଆସୀର୍ଯ
ଘ. ଅତ ଆଶ୍ଚିର୍ଯ
୬ । ଙ. ନୃପତ ସଙ୍ଗତେ—ଏ ତିନ ଭୁବନ ପାଠ ନାହିଁ ।
ଘ. ଏ ମଣ୍ଡ ଭୁବନ
୭ । ଭ ଗ. ଅଶ୍ୱଂ
ଘ. ଅସ୍ୱଂ
୮ । ଙ. ଅସ୍ୱ
ଗ. ନକୁଳ ବୋଇଲେ ଅଶ୍ୱଂ
ଘ. ନକୁଳ ବୋଇଲେ ଅସ୍ୱଂ
୯ । ଘ. ଛଡ଼ୀ
୧୦ । କ. ହେତେକ କହି
୧୧ । ଘ୍ରାଣଣ ସେ ଭୂମିରେ ପଡଇ
୧୨ । ଗ. ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ—ହୋଇଲ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ—ମୂକଛ ହୋଇଲ
୧୩ । ଖ. ରକ୍ଷପାଳ
ଗ. କ୍ଷେତ୍ରପାଳ
୧୪ । କ. ଉଚେଶ୍ରବା
ଖ ଗ. ଉଚସ୍ରବା
ଘ. ଉଚହବା

ଜାଣିକର ଝନମଣି ତାକୁ ଶାପ[1] ଦେଲେ
ମୃତ୍ୟୁ ମଣ୍ଡଳେ[2] ତୁ ଅଶ୍ୱ ହୋଇବୁ ବୋଇଲେ ॥୬୧॥

ବସିଷ୍ଠଙ୍କୁ ଅସାଧ ହୋଇଣ ଭୂଷ୍ଠି[3] ଥିବୁ
ସୁଧିଷ୍ଠି[4] ପ୍ରସନେ ନିଜ ଶରୀର[5] ପାଇବୁ ॥୬୨॥

ସେହୁବହୁ ସପ୍ତ ଅଶ୍ୱ ଆଦିତ୍ୟ ରଥରେ
ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା[6] ରହିଲା ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଶରେ[7] ॥୬୩॥

କାମଦେବ ଷଷଚାଳ ମୋକ୍ଷ ହୋଇଗଲା[8]
ସେ କଥା କାହାକୁ ଚକ୍ଷୁ ଗୋଚର ନୋହିଲା[9] ॥୬୪॥

ବିରାଟ ଦେଖିଣ ତାକୁ ହୋଇଲେକ ତୋଷ[10]
ଶାଢ଼ୀ ସମର୍ପିଲେ[11] ନେଇ କୌନ୍ତଙ୍କର ପାଶ[12] ॥୬୫॥

ପୀତ ପତନୀ ଗୋଟିଏ ସୁଧିଷ୍ଠି[13] ଧଇଲେ
ଗନ୍ଧିକାର ମସ୍ତକରେ ନେଇଣ ବାନ୍ଧିଲେ[14] ॥୬୬॥

ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୋହର ଉତ୍ତର
ସବୁ ଅଶ୍ୱମାନଙ୍କେ ଚଷ୍ଟାପଣ ତୋର[15] ॥୬୭॥

---

୧ । କ-ଗ. ଯାନମଣି ତାକୁ ସାପ
ଘ. ଶାପଂ
୨ । କ ଘ. ମୃତ୍ୟୁମଣ୍ଡଳେ
ଖ. ମୃତ୍ୟୁମଣ୍ଡଳେ
୩ । ଖ. ଅହାଧ ରୁ ହୋଇଣ ନେ
୪ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୫ । ଚ. ସ୍ୱଶର
ଖ ଗ. ହଶର
୬ । କ. ଉଚ୍ଚୈସବା
ଙ ଗ. ଉଚସବା
ଘ. ଉଚ୍ଚସବା
୭ । ଖ. ଶକ୍ରରେ
୮ । ଖ. ମୁକତ ହୋଇଲା
୯ । ଙ. ବିରାଟ ଦେଖିଣ ତାହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହୋଇଲା ।
୧୦ । ଘ ହୋଇଲେକ ତୋଷ
୧୧ । ଘ. ସମର୍ପିଲେ
୧୨ । ଙ. ପୋଥିରେ ୬୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୧୪ । ଗ. ପିତପତନୀ ଗୋଟିଏ ଭଣ୍ଡାରୁ
ଆଣିଲେ ।
ଧର୍ମପୁତ୍ର ଗନ୍ଧିକାର ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧିଲେ
୧୫ । ଖ ଘ. ଅଶ୍ୱପାଳରେ
ଗ. ଅଶ୍ୱମାନରେ
୧୬ । ଘ. ପଞ୍ଚାପଣ ତୋର

ପାଂଚ ଅଶ୍ୱ ସମର୍ପିଲ ଭୂମ୍ବର ପାଶରେ[1]
ସ୍ୱଇଚ୍ଛାଏ ଭୁଞ୍ଜିବି ମୋ ବେଷ ମନ୍ଦରେ[2] ॥୬୮॥
ଶାନ୍ତି ପାଇ ନକୁଳ ତହିଁରୁ[3] ଚଳିଗଲେ
ପାଂଚ ଅଶ୍ୱଶାଳେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୬୯॥
ସକଳ ସାହାଣୀମାନେ କଲେ ଦରଶନ[4]
ବେଷଘରେ[5] ଗ୍ରନ୍ଥିକାର କରନ୍ତି ଭୋଜନ ॥୭୦॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ନକୁଳ ତହିଁରେ ରହିଲେ
ପାଂଚ ଅଶ୍ୱକୁ ନକୁଳ ଅତି ଯତ୍ନ କଲେ ॥୭୧॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ପାଦ ଚିନ୍ତି ନିରନ୍ତର
ଭାଷା ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[6] ॥୭୨॥

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରସ କୋଇଲି ବୃତ୍ତେ[1]

ସହଦେବ କାନ୍ତି ନବୀନ ଘନ । ବିମ୍ବ ଅଧରେ[2] କମଳ ଲୋଚନ
ବେଣୀକରେ ଶୋଭେ ହେମ କଙ୍କଣ । ବାହେ ବାହୁଟି କୁଣ୍ଡଳ କର୍ଣ୍ଣେଣ ସେ[3]
କପୋଳରେ ଗୋରୋଚନା ଯେ
ତଥିପରେ ସେ[4] ଗୁଞ୍ଜାର ମୁକ୍ତାମାଳ । କରିଅଛନ୍ତି ରଚନା ଯେ[5] ॥୧॥

---

୧ । ଖ ଗ. ଗୋଡରେ
ଘ. ସମର୍ପିଲା ଭୁମ୍ବର ଚୋଡରେ
୨ । ଖ. ମଣ୍ଡପ ଘରେ
ଘ. ମୋହର ମନ୍ଦିରେ
୩ । ଖ. ତହିଁରେ
୪ । ଘ. କଲେକ ଦର୍ଶନ
୫ । ଖ. ବେଷଶାଳେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
ଙ. ପ୍ରବନ୍ଧରେ କହେ ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର

---

୧ । ଘ. ରାଗ ରସକୋଇଲି
୨ । ଘ. ବିମ୍ବା ଅଧରେ
୩ । କ. କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ
୪ । କ. ତହିଁପରେ ସେ
ଗ. ତାହା ଉପରେ
୫ । କ. କରିଅଛି ରଚନାରେ

ହେମ ଖୋଲଣ[୧] ଲାଇଲେ ଶିରରେ । ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ବସିଅଛି ଚହ୍ନିରେ
ମୟୁର[୨] ଚନ୍ଦ୍ରକା ଶିରରେ ଶୋହେ[୩] । ହେମ ଗିରିରେ ଶକ୍ରଧନୁ ପ୍ରାଏ ସେ[୪]
ଏମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ବଣି ସେ[୫]
ହୃଦରେ ହୀର ପଦକ ଝଟ ଝଟ ମାଣିକ୍ୟ ମର୍କତ ମଣି ସେ[୬] ॥୨॥

ଶ୍ୱେତ[୭] କାଲିଂତ ଗୁନ୍ଥିଲେ ପ୍ରାନ୍ତରେ । ପଇତା ଛନ୍ଦରେ ବେଳ ପାସରେ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳ । ନାସା ବାମରେ ପିନ୍ଧ ଫୁଲ[୮] ଲୁଳ ସେ
ପୀତାମ୍ବର ପାଟ ଜଙ୍ଘି ସେ
କନକ ଜରି ବୁଟା ଚହ୍ନି ପଡ଼ିଛି[୯] ମୁକୁତା ଝାଲର ଭଙ୍ଗୀ[୧୦] ସେ ॥୩॥

ସବୁ ରଙ୍ଗ ପାଗ ଜରି ମୁଖରେ[୧୧] । ଝିବଳୀ ସରି ସେ ବେଳ[୧୨] ଜାନୁରେ
କଟୀ ରୁଦ୍ରଛନ୍ଦ[୧୩] ଆଗ ପଛକୁ । ଲାଞ୍ଜ ବାହାର ଲେଟଇ ଚଳକୁ ସେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଘଣ୍ଟି ସାଗୃହ ସେ
ପାଟ ଡୋରରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଳମାଳ କଣ କଟୀତଟେ[୧୪] ବାନ୍ଧେ ଭଣ୍ଡ ସେ ॥୪॥

---

୧ । ପ. ହେମ ଖଟଲଣ
୨ । ଖ. ମୟୂର
୩ । ଗ. ଶିଖରେ ଶୋହେ
ପ. ଷିଖରେ ସୋହେ
୪ । କ. ହେମ ଗିରିରେ ସକ୍ରଧନୁ ପ୍ରାଏ ସେ
ଖ. ସକ୍ରଧନୁ ରହେ ହେ
ଗ. ଶକ୍ରଧନୁ ଦୋହେ କି
ଘ. ରହେ ସେ
୫ । ଙ. ଦସେ ସେ
୬ । ଖ. ମିସେ ହେ
ଗ. ଦସେ କେ
ପ. ହୃଦରେ ପଦକ ମାଣିକ୍ୟ ଝଟକ
ମାଣିକ୍ୟ ମ୍ରକତ ମିଣି ସେ
୭ । କ. ସେତ
୮ । ଗ ପ. ପିନ୍ଧ ଫଳ
୯ । କ. କନେକ ଜଣ ବୋଟା ତଣ୍ଡି ପଡ଼
ଗ. ଗୋଟା ଚଣ୍ଡି ପଡ଼ନ୍ତି
ପ. ଜଣ ବୋଟା ତଣ୍ଡି ପର୍ତ୍ତନ୍ତି
୧୦ । ଖ ପ. ମୁକ୍ତା ଝଲର ଭଙ୍ଗି କେ
୧୧ । ପ. ମୁଣରେ
୧୨ । କ ଖ. ସର ପୋହେ ବେଳ
ଘ. ସପର ସେ ବେଳ
୧୩ । ପ. ରୁଦ୍ରଛନ୍ଦ
୧୪ । ଖ ଗ. ପାଟ ଦନ୍ତଡ଼ରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଳମାଳ
କଟୀତଟେ ବାନ୍ଧେ ଛଡୀ କେ
ପ. ପାଟ ଦନ୍ତଡ଼ରେ ଗୁନ୍ଥି ବେଳମାଳ
କଟୀତଟେ ବାନ୍ଧେ ଖଣ୍ଡ କେ

ଚରଣେ ଶୋଭେ ବାଜେଣି ନୂପୁର । ପାଦ ପ୍ରଚଳନେ[1] ବାଜେ ମଧୁର
ସିଂହା ବେଣୁ[2] କଟୀ ତଟରେ ଖୋସି । ବଡ଼ଆ ପାନେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ସେ
ଅପୂର୍ବ ନାଟୁଆ ଛବି ଯେ
ଗଳାରେ ପୁଣି ଲମ୍ବାଇଲେ ଧଣ୍ଡାପେ[3] ମାଳତୀ ଜାତି[4] ମାଧବୀ ଯେ ॥୫॥

କରେ ଧରି କେନ୍ଦ୍ର ସର ଲଗୁଡ଼ । କଣ୍ଠେ[5] ଗାଇଦୁହଂା ପାଟ ଦଉଡ଼ି
ଝୁଲନ୍ତେ ସୁସ୍ୱର[6] ନୂପୁର ବାଣୀ । ଘଣ୍ଟି ବାଗୁଡ଼ି ନାଦ କଣି କଣି ସେ
ମତ୍ସ ଦେଶରେ ମିଳିଲେ ସେ ଯେ
ସେ ପୁର ନରନାଥ ଦେଖି ତାହାଙ୍କୁ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଯେ[7] ॥୬॥

ଆସ୍ଥାନ ତଳେ[8] ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଦୃଷ୍ଟେ ତାଙ୍କୁ[9] ଅନାଇଲେ ନରେଶ
ଦେଖ ଦେଖ କୁନ୍ତେ[10] ନର୍ତ୍ତକ[11] ଆସେ । ବିଦ୍ୟାଧର ପ୍ରାଏ ସୁନ୍ଦର ବେଶେ ସେ
କେଉଁଣେ କରୁଛୁ[12] ଗମନ ଯେ
ପଚାରିଲେ ସେବକଷଣି ଜାଣିମା ସେ[13] ଏହାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ମାନ ଯେ ॥୭॥

ସହଦେବ ସ୍ମରି ଧର୍ମ ନୃପତି । ପ୍ରଣମ୍ୟ କରି ଉଠିଲେ[14] ତଡ଼ତି
ସୁଧିଷ୍ଠି[15] ବୋଲନ୍ତି ଉଠ ହେ ବୀର । ଠାକୁରଙ୍କୁ କହ କଥା ଚୋହର ସେ
ସହଦେବ ଉଠେ ଶୁଣି ଯେ
କହନ୍ତି ଏକମନେ ଏବେ ଶୁଣିମା ମତ୍ସଦେଶ ନୃପମଣି ହେ ॥୮॥

---

୧ । କ. ପ୍ରଚଂଳ
ଘ. ପ୍ରଚ୍ଳନେ
୨ । କ. ସିଂହାବେଣୁ
ଗ ଘ: ସିଂହା ବେଣୁ
୩ । ଖା ମାଳେକ
ଘ. ପୁଣ ଲମ୍ବାଇଲେ ଧଣ୍ଡାଏ
୪ । ଘ. ମାଳ ଯାଠ ସେ
୫ । ଗ. କନ
୬ । କ ଗ. ସୁସର
୭ । ଘ. ଉପତ ହେଲେ ଜେ
୮ । କ ଖ. ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ
୯ । ଗ. ଦେଖି
୧୦ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୧ । କ ନର୍ତ୍ତକ
୧୨ । କ ଗ. କରୁଛୁ
୧୩ । ଗ. ଏହକଷଣି ସେ ଜାଣିମା
ଘ. ଏହକଷଣି ଜାଣିମା
୧୪ । ଖ. ଯୋଡ଼ିଲେ
ଗ ଘ. ସୁଡିଲେ
୧୫ । କ. ସୁଭିଷ୍ଟି
ଘ. ସୁଧିଷ୍ଟି

ହସ୍ତିନା ଆଦି ପଞ୍ଚ କଟକର । ଚକ୍ରିରେ ନୃପତି[1] ଧର୍ମ କୁମର
କଉରବଙ୍କୁ[2] ପଶାରେ ହାରିଲେ । ରାଜ୍ୟ ଛାଡିଣ[3] ବନସ୍ତେ ପଶିଲେ ସେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୌପଦୀ ହେ[4]
ସାରି ବନବାସ ତୁମ୍ଭର ରାଜ୍ୟକୁ[5] ଅଇଲେ ଯେବେ ନୃପତି ହେ[6] ॥୯॥
ସେ ଶବଦ ଶୁଣି ଅଇଲୁ ଯେବେ । ପାଣ୍ଡବ ମନ୍ତ୍ରୀ ସାନ[7] ସହଦେବେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ[8] କଲେ । ବହୁତ ଗୋଧନ ସନ୍ତୋଷେ ଦେଲେ ସେ
ମୁହିଁ ତାଙ୍କର ଗୋପାଳ ହେ
ଯେ ସହଦେବ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଅଟେ ମୁହିଁ ନାମ ମୋର ତନ୍ତ୍ରିପାଳ ହେ[10] ॥୧୦॥
ମୋଠାରେ ତାଙ୍କର ନାହିଁ[11] ଅନ୍ତର । ଗାବ ରକ୍ଷକ ସେବା[12] ସେ ମୋହର
ଗୋରୁଙ୍କ ସେବା କରଇ ମୁଂ ଭଲ । ଆନନ୍ଦେ ରଖିଥାଇ ଗୋରୁଦଳ ସେ
ବାଂଝ ମଉଛୁ କର୍କଟୀ ହେ[13]
ଅସାଧ ସାଧ[14] ଦୁଅନ୍ତି[15] ମୋର ବୋଲେ ନ ପାରନ୍ତି କେହି ହେଟି ହୋ॥୧୧॥
ବିରାଟ ବୋଲନ୍ତି ଯାହା କହିଲ । ଅସାଧ ସେବେ କରିପାର ଭଲ
ପ୍ରଥୁନା[16] ନାମରେ[17] ମୋହର ଗାଈ । ନବଲକ୍ଷ ବଛା ମର୍ଦ୍ଦିଛେ ମାଈ ସେ
ଦଶ ସହସ୍ର ବୃଷଭ ଯେ
ତାହାର କଥା ଦେବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ମାନବେ ଅତି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଙ. ନୃପତି
ଘ. ଭୂପତି
୨ । ଗ ଘ. କଉରେବଙ୍କୁ
୩ । କ ଖ. ଏ ରାଜ୍ୟ ଛେଡି
୪ । ଙ. ରାଣି ଜୋଡ଼ାଏ ଅଇଲ ଯେ
୫ । କ. ତୋହୋର ରଜାଙ୍କୁ
୬ । ଙ. ବିରାଟ ରାଜାରେ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଠାକୁର ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିଲି ଯେ
୭ । କ ଙ. ପାଣ୍ଡବ ସାନମନ୍ତ୍ରି
୮ । କ. ଅନୁଗ୍ରଣ
ଗ. ଅନ ଗ୍ରହ
୯ । ଘ. ଯେ ସେ ସହଦେବ
୧୦ । ଖ. ମୁ ଅଟଇ—ତନ୍ତୁପାଳ ହେ
୧୧ । ଗ. ନାହିଁ ତାଙ୍କର
୧୨ । କ. ପାଦରକ୍ଷକ
୧୩ । କ ଖ. ବାଂଝ ମଉଛୁ କରଟୀ ହେ
ଗ. ମଉଛୁ କର୍କଟୀ ଯେ
୧୪ । ଙ. ସାଧକୁ
୧୫ । ଘ. ଦୁଅଇ
୧୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୭ । ଘ. ନାମେଣ

ତାର ଗନ୍ଧବନ୍ତୁ ଛୁଟିଲା ଶିରୀ । ଅସାଧ୍ୟ ରତ୍ନଅଛି ବଂଶଗିର
ତାର କ୍ଷୀରବନ୍ତୁ ଅତି ଆକୁଳ । ସଙ୍ଗେ ଦେଖିଲି ସର୍ବସନ୍ୟବଳ ସେ
ଆଣିମାକୁ[1] ତାକୁ ଗଲି ସେ
ତନ ଷଣ୍ଡଣୀ ସନ୍ୟ[2] ମୋର ମାଇଲ୍ ପଳାଇ ତତ୍ତ୍ୱଂ ଅଇଲି ହେ ॥୧୩॥

ତାଙ୍କୁ ସାଧ୍ୟ ଯେବେ ପାଶବ କର । ସ୍ୱେ ରାଜ୍ୟେ ଠାକୁର ପଣ[3] ଭୂମ୍ବର
ମୁଣ୍ଡଂ ସେବଥିବ ଭୂମ୍ବ ଚରଣ[4] । ସନ୍ୟ ସାଜକରି ଯିବା ବହନ[5] ସେ
ଆଣିମା ପୃଥୁନା[6] ଗାଇ ହେ
ବଶିଷ୍ଠ ଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିକରି[7] କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସହଦେବ ହେ ॥୧୪॥

କାମ୍ପା ବନକୁ ଯିବା ହେଁ[8] ନରେଶ । ଏହୁଠାରେ ଥିବା ହୋଇ ସନ୍ତୋଷ[9]
ଚଳ ଦେଖଣ ଆସିବେ ପୃଥୁନା[10] । ସ୍ୱେହୁଠାରେ ମୁଁ କରିବ ଭାବନା ସେ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖ ନୃପତି[11] ହେ
ସହଦେବ ମୁଖୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ହେ[12] ॥୧୫॥

ସହଦେବ ବସି ସଜ୍ଜ ତନେଣ । ଚରଣ ଉପରେ ଲଦ୍ଧ ଚରଣ[13]
ମୋହନ ମୁରଲୀ କରରେ ଧରି । ଅଧରେ ଲଗାଇ ଆଳାପ କରି ସେ[14]
ମଧୁରେ ଧୀରେ ଚୁମ୍ବିଲେ ସେ[15]
ପୃଥୁନା ଆସ ପୃଥୁନା[16] ଆସ ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ ମୁରଲୀ ଡାକିଲେ ସେ ॥୧୬॥

---

୧ । କ. ଆଣିଯାକୁ
୨ । ଖ ଗ: ବଲ
୩ । ଘ. ଏ ଠାକୁର ପଣ
୪ । ଗ. ଭୂମ୍ବ ପାଶେଣ
ଘ. ଭୂମ୍ବ ପାଷେଣ
୫ । ଙ ଘ. ବେଗେଣ
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୭ । ଶୁଣିଣ
୮ । ଘ. କବ ହେ
୯ । ଗ. ଥିବ ହୋଇ ହରଷ
ଘ. ଥିବା ହୋଇ ହରଷ
୧୦ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଖ. ନୃପତି
ଘ. ନୃପତି
୧୨ । ଘ. ସହଦେବଠାରୁ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବେ ହୁଅନ୍ତି ଜେ
୧୩ । କ ଗ. ନନ୍ଦ ଚରଣ
୧୪ । ଘ. ଆଳାପ କରି ସେ
୧୫ । ଘ. ମଧୁର ଧିରେ ଚୁମ୍ବିଲେ ହେ
୧୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା ଆସ ପ୍ରୋଥନା

ବାର୍ଦ୍ଧଗିର ଛଳେ ପୃଥୁନା[୧] ଥିଲେ । ମୁରଲୀ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦେ ଘୂର୍ଣ୍ଣିଲେ
ଧନ୍ୟରେ ବସନ୍ତ ହୋଇଲୁ ଏବେ । ତୋ ପୁରେ ବଜାଏ କଲେ ପାଣ୍ଡବ ସେ
ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଘଇଲେ[୨] ସେ
ଘୂଲ ସେ ମଦ ଦେଶକୁ ଏବେ ଯିବା[୩] ସହଦେବ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେ ॥୧୭॥

ସକଳେ ଶୁଣି ହୋଇଲେ[୪] ବାହାର । ସାତ କୋଶ ଛଡ଼ା ଅଟଇ ଦୂର
ପୃଥୁ ଟେକଣ ହେମାରବ କର । ଧାମରେ ମହାଧୂନ ଶୁନ୍ୟେପୂର[୫] ସେ
ଧୂଳ ଉଡ଼ଲ[୬] ଗଗନ ସେ
ଗାଦଲଗି ଚକ୍ର ପାଷାଣ ସନ୍ତତେ ହେଉଛନ୍ତି ସବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ[୭] ସେ ॥୧୮॥

ଚଗ୍ଗଟ ବୋଲନ୍ତି କସ ଶବଦ । ଅରଣ୍ୟେ ଶୁଭୁଅଛୁ ମହାନାଦ[୮]
ଘୂର ଜଣାନ୍ତି ଆସଇ ପୃଥୁନା[୯] । ବନ ପବତ ହେଉଛନ୍ତି[୧୦] ଚୂନା ସେ
ଶୁଣି ଚାଟକା ଗଜନ ସେ
ସ୍ୱେଚ୍ଛ ସମସ୍ତେ ମଦଦେଶେ ପୃଥୁନା[୧୧] ମିଳିଲେ ଆସି[୧୨] ବହନ ସେ ॥୧୯॥

ଦେଖି ଲୋକମାନେ ପଳାନ୍ତି ଗୁଡ଼ି[୧୩] । ଘରେ ରହି ଦ୍ୱାର କବାଟ ପାଡ଼ି
ଆସ୍ଥାନ ଛଳେ ମିଳିଲେ ବହନ । ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ ଗଜନ[୧୪] ସେ
ପାଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ସବେ ଗଲେ ସେ
ଧର୍ମନନ୍ଦନ କେବଳ ଏକା ହୋଇ ରାଜସଭାରେ ରହିଲେ[୧୫] ସେ ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ପ୍ରାଥନା
୨ । ଖ ଘ. ବୋଧିଲେ
୩ । ଖ. ଘୂଲ ଏବେ ମଦ ଦେଶ ଜିବା ଅମ୍ଭେ
ଘ. ଘୂଲ୍ ହେ ମଦ ଦେଶକୁ ଏବେ ଜିବା
୪ । କ. ହେଲେକ
୫ । ଖ. ହୁଚେ ସୂର
ଡ. ସୁନ୍ୟେ ପୂର
ଘ. ମହାନାଦ ସୁନ୍ୟେ ପୂର
୬ । ଖ. ଧୂଳ ଉଠିଲ
୭ । ଡ. ଚୂର
୮ । ଘ. ମାହାନାଦ
୯ । କ. ଜଣାନ୍ତି ଆସନ୍ତି ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । ଖ. ହବୁ ହୋଏ
ଘ. ହୋଉଛନ୍ତି
୧୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୨ । ଘ. ଆସି ମିଳିଲେ
୧୩ । ଘ. ପଳାଇ ଗୁଡ଼ି
୧୪ । ଖ. ଜନ୍ତୁନ
୧୫ । ଖ. ମିଳିଲେ

ଛଡ଼ ନଗଣ୍ଠି ଆବେଶେ[1] ବିରାଟ । ଡାକନ୍ତି ପଳାଅ ହେ କୁନ୍ତଭଟ[2]
କମ୍ପା ବସିଅଛ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ । ବଡ଼ାଇ ପ୍ରମାଦ[3] ଅଟଇ ଗାତ୍ର ସେ
ତାକୁ ନପିବା ବିଶ୍ୱାସ ସେ
କାହିଂ ଅପୂର୍ବ ଗୋପାଳେ[4] ଆସି ଏବେ ଅଜନିନେ ଗଲ୍ଲ ନାଶ ସେ[5] ॥୨୧॥

ଦେଖନ୍ତି[6] ବେଢ଼ି ଛନ୍ତି ସବଗାବ । ବିଶ୍ୱ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଗ୍ରାଉଛନ୍ତି[7] ସବ
ସହଦେବ ପଛୁଂ ଅଦୃଶ୍ୟ[8] ହେଲେ । ଦେଖି ସକଳେ ହାହାକାର କଲେ ସେ
ପୃଥୁନାକୁଁ[9] ଦେଖିକରି ସେ
ମୂରଲ୍ଲୀ ଥୋଇ ସହଦେବ ଭୁଶତେ ପ୍ରସନ ତାହାକୁ କରି[10] ସେ ॥୨୨॥

ବୋଲନ୍ତି ମାତ ବିଶ୍ୱରୂପ[11] ଧରି । ବିଜଏ କଲ ମହାଧ୍ୱନି କରି[12]
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଜା ପଳାଇଲେ । ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ପୃଥୁନା କହିଲେ[13] ସେ
ଶୁଣ ବାବୁ ସହଦେବ ହେ
ବିରାଟ ନଗରେ ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର ସମ୍ଭାଷଣ କାହିଁ ହେବ ହେ[14] ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ. ତଣ୍ଡିଶ
୨ । ଗ ଘ. ହେ କୋନ୍ତଭଟ
୩ । ଘ. ବଡ଼ାଇ ପ୍ରମାଦ
୪ । ଙ. ଅପୂରୁବ ଗୋପାଳ
ଘ. କାହିଁ ଅପୂର୍ବ ଗୋପାଳ
୫ । ଖ. କଲ୍ଲ ଘସ ହେ
୬ । ଖ. ଦେଖିଏ
୭ । କ ଗ. ବିଶ୍ୱ ମୂର୍ତ୍ତିରେ ଗ୍ରାଉଛନ୍ତି
ଖ. ଦେଖୁଛନ୍ତି
ଘ. ବିଶ୍ୱ ରୂପରେ ଗ୍ରାଉଛନ୍ତି
୮ । କ ଗ ଘ. ଅଦ୍ଭୁତ
୯ । ଙ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୦ । ଙ. କଲେ
୧୧ । ଖ: ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି
ଘ. ବିଶ୍ୱରୂପ
୧୨ । ଘ. ମାହାଧ୍ୱନି କରି
୧୩ । ଙ. ପ୍ରୋଥନା କହିଲେ ସେ
ଘ. ବୋଇଲେ ସେ
୧୪ । ଙ ଗ. ହସ୍ତିନାପୁରେ କେବେ ଭେଟିବେ

ଧନ୍ୟ ଏ ଦେଶ ଧନ୍ୟ ସେ[1] ନୃପତି । ପାଣ୍ଡବେ ରହିଲେ ଯେଣୁ ହୋପତି[2]
ଧନ୍ୟ ମୁଁ[3] ହୋଇଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖି । କେତେ ପୁଣ୍ୟ କରିଥିଲା ମୋ ଆଖି[4] ସେ
ଶୁଣି କହେ ସହଦେବ ଯେ
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ ବନ ମୁହିଁ ବଞ୍ଚିବି[5] ସୁଫଳ ମୋହର ଜୀବ[6] ହେ ॥୨୪॥

ତାବନ୍ତରେ ସହଦେବ ଉଠିଲେ । ଆହେ ନୃପତି ବୋଲି[7] ଡାକ ଦେଲେ
ପୃଥୁନା[8] ସ୍ତୁତପ୍ପା କଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଜସ କରିବା କହିବ[10] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ
ରାଜନ ଆଜ୍ଞାର୍ଥ ଶୁଣି ସେ[11]
ଧନ୍ୟ ତୁ ଗୋପାଳ ପୃଥୁନାକୁ[12] ଏବେ ଆପୃଚ୍ଛ କଲୁଚ ଆଣି ହେ[13] ॥୨୫॥

ଦୁହନ କରି[14] ମୋତେ ଦିଅ କ୍ଷୀର[15] । ତଙ୍କର ଆଶ[16] ବଢ଼ୁଛ ମୋହର[17]
ସହଦେବ ପୃଥୁନାକୁ[18] ଜଣାଇ[19] କ୍ଷୀର ଦେବା ମାତ୍ର ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ[20] ସେ
ପୃଥୁନା[21] କହେ ବଚନ ଯେ
ମୁହିଁ ଚୋର ବଶ[22] ହୋଇଲିଣି ଯେବେ[23] ଆପଣେ କର ଦୋହନ ହେ[24] ॥୨୬

---

୧ । ଗ ଧନ୍ୟ ସେ ଦେଶ ଧନ୍ୟ ସେ
ଘ: ଧନ୍ୟ
୨ । ଖ. ନୃପତି
ଗ. ଯେଣୁ ରହିଲେ ଦ୍ରୋପତି
୩ । ଗ ଘ. ମୁଁ ଧନ୍ୟ
୪ । ଘ. ଏ ଆଖି
୫ । କ ଙ. ମୁଁ ବଞ୍ଚିବ
ଗ ମୁହିଁ ବନ ବଞ୍ଚିବ
୬ । କ ଗ. ମୋହର ଜିବ
ଖ. ସଫଳ ମୋହର ଜିବ
ଘ. ମୋହର ଜିବ
୭ । ଖ. 'ବୋଲି' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଜ. ପ୍ରୋଥନା
୯ । ଖ ଗ ଘ. ସ୍ତବପ୍ପା
୧୦ । ଘ. କହିବା
୧୧ । ଖ. ହୋଇ ସେ
ଗ, ବିରାଟ ଆଜ୍ଞାର୍ଥ ଶୁଣି ସେ
ଘ. ବିରାଟ ଆଜ୍ଞାର୍ଥ ଶୁଣି ସେ
୧୨ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୩ । ଘ. ଆଣି ଆଦେଶ କଲୁ ତୁ ପୁଣ ସେ
୧୪ । ଜ. ଦୋହନ କରି
୧୫ । ଗ. ଦିଅ ମୋତେ କ୍ଷୀର
୧୬ । କ ଗ ଘ. ଆଶା
ଙ. ଆଶ
୧୭ । କ ଗ. ମୋହୋର
୧୮ । ଜ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୯ । ଘ. ଜଣାଇ
୨୦ । ଘ. ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ
୨୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୨୨ । ଜ. ବଶ୍ୟ
ଘ. ବଶ୍ୟ
୨୩ । କ. ଯେବେ
୨୪ । ଗ ଘ: କର ଦୋହନରେ ।

ତରେକ କ୍ଷୀର ଆକାଶକୁ ଦେବ । ତରେକ କ୍ଷୀର ବସ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ତ୍ରବ[1]
ତରେକ ପକାଇବ ଅବନୀର[2] । ତରକୁ କ୍ଷୀର ଦୁହଂ[3] ଲକ୍ଷେଲକ୍ଷେ ସ୍ତର ସେ
ଶୁଣି ସହଦେବ ତୋଷ ସେ
ବସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ କହ୍ନ ବେଳକ୍ଷ କୁମ୍ଭ[4] ଅଣାଇଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ ସେ ॥୨୨॥

ତିରେକ କ୍ଷୀର ଆକାଶକୁ ଦେଲେ । ସକଳ ଦେବେ ସନ୍ତୋଷେ ପାଇଲେ[5]
ପୃଥ୍ୱୀରେ[6] ତିରେକ କଲେ ଦୋହନ[7] । ସକଳ ଜୀବେ[8] କଲେ କ୍ଷୀରପାନ ସେ
ତିରେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ତ୍ରଲେ ସେ
ଏକ ତିରକରୁ ଲକ୍ଷେ ସ୍ତର ଦୁଗ୍ଧ[9] ଦୋହନ କରଣ[10] ନେଲେ ସେ ॥୨୮॥

ସୁରଭୀ ସୁତା ଅଟନ୍ତି ନନ୍ଦନୀ[11] । କପିଳା ନାମେ[12] ତାଙ୍କର ନନ୍ଦନୀ
ବଉଳା ନାମରେ ତାଙ୍କ ଦୁହିତ[13] । ପୃଥୁନା ନାମେ[14] ତହୁଂ ହେଲେ ଜାତ ସେ
ବଉଳା ନାମେ ତା ଝିଅ ସେ
ଦ୍ରଉ ସିନ୍ଧୁ ଶୁଣି କ୍ଷୀର ସିନ୍ଧୁ ତଟେ[15] କୋମଳ ତୃଣ ଚରଇ ହେ[16] ॥୨୯॥

---

୧ । କ ଖ ଘ. ବସ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ତ୍ରବ
୨ । ଖ. ଅବନୀରେ ଦେବ ଛିର
୩ । ଙ. ତରେକ ଦୁହ ଛିର
୪ । ଗ. ଲକ୍ଷେସ୍ତର କୁମ୍ଭ
୫ । ଘ ଖ ଘ. ହୋଇଲେ
୬ । କ ଗ ଘ. ପୃଥ୍ୱୀରେ
୭ । ଗ ଘ. ତଲେ ଦୁହନ
୮ । ଗ ଗ ଘ. ପାତାଳ ନାଗେ
୯ । କ ଖ ଘ. ଏକ ତରକୁ ଲକ୍ଷେସ୍ତର
ଦୁଗ୍ଧ ସେ ।
୧୦ । ଗ ଘ. ଦୁହନ କରଣେ
୧୧ । କ ଖ. ଅଟନ୍ତି ଘନନୀ
ଘ. ଅଟନ୍ତି ନନ୍ଦନ
୧୨ । ଗ ଗ. କପିଳ ନାମ
୧୩ । ଗ. ବଉଳା ନାମେ ତାଙ୍କର ଦୁହିତ
ଘ. ବଉଳା ନାମେ ତାଙ୍କର ଦୋହିତ
୧୪ । ଙ. ପ୍ରଥମା ନାମେ
୧୫ । ଗ. ତରେ
୧୬ । ଖ. ୨୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ସମୁଦ୍ର ଜଳ ତାକୁ ଆଣୁ ଆଣି[1] । ପ୍ରକ୍ଷାଳନ କଲେ[2] ଅସନ୍ତ ପୁଣି
ତାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ରହିଥାନ୍ତି ପୁରେ । ଅନେକ ବହଳା[3] ବେଳ ଉଚ୍ଛୁରେ ସେ
ତନ୍ତୁଂ[4] ଅଇଲେ ସତ୍ୱର ହେ
ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଜଳ ହେଣୁ ଉଚ୍ଛୁଳ ଲାଗନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଚିର ହେ[5] ॥୩୦॥

ଆସି ମିଳଲେ କୁମାର ପାଶରେ । ସ୍ନେହ ବଶେ ଜିହ୍ୱା ଲାହେ ଶରୀରେ[6]
ପୃଥୁନା ସ୍ତନେ ଲଗାଇ[7] ବଦନ । କରନ୍ତେ ମାତା ତନ୍ତ୍ରି[8] କ୍ଷୀରପାନ ସେ
ମାତାଙ୍କୁ ସେ ପଚ୍ଛାରିଲ ସେ[9]
ମୋର ଅଧରକୁ କମ୍ପାଇଁ ଗୋ ମାତ ଲବଣ ଆଜ ଲାଗିଲ ସେ[10] ॥୩୧॥

ଜନନୀ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଦୁହିତ[11] । ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଆଦ୍ୟ ତନ୍ତ୍ରି ସାତ[12]
ତାହିଂ କର୍ଣ୍ଣ ଚୂଣ ତରଭ ମୁର୍ଦ୍ଧି[13] । ଆଜ ଉଚ୍ଛୁରକୁ ଅଇଲ ଧାଇଂ ସେ[14]
ଲବଣ ସମୁଦ୍ର ଜଳ ସେ[15]
ଉଚ୍ଛୁଳ ମୋହର ଚିରରେ ଲାଗନ୍ତେ ଲବଣ ହେଣୁ ଲବଳ ହେ[16] ॥୩୨॥

---

୧ । କ. ସମୋଦ୍ର କଲ ତାକୁ ଅଠ ଅଣି
ଗ. ଅଣୁ ଅଣି
୨ । ଗ ଘ. ପ୍ରଚଳନ ଯାଇ
୩ । କ. ଅନେକ ବେଲା
୪ । ଘ. ତନ୍ତୁ
୫ । ଗ ଘ. ଲାଗନ୍ତି ତାଙ୍କ ଚିରରେ ହେ
୬ । ଗ. ସ୍ନେହ ବଶେ ଜିହ୍ୱା ଲାହେ ଶରୀରେ
ଘ. ଲାହେ ଶରୀରେ
୭ । କ ଗ. ପ୍ରଥମ ସ୍ତନେ ଲଗାଇ
ଘ. ପ୍ରଥମା ଲେଖା ମାଝଲେ
୮ । ଘ. ମାତା ତନ୍ତୁ
୯ । ଗ. ସେ ପଚ୍ଛାରଲେ ସେ
୧୦ । ଗ ଘ. ହେମାତ ଲବଣ ଅଜ ଲାଗିଲେ ହେ ।
୧୧ । କ ଘ. ଶୁଣ ଦୋହିତ
୧୨ । କ. ସିନ୍ଧୁ ତନ୍ତୁ ଆଦ୍ୟ ସାତ
୧୩ । ଗ ଘ. ତରଙ୍ଗ ଯାଇ
୧୪ । ଗ. ଆସନ୍ତେ ଧାଇଂ ସେ
୧୫ । କ. ଲବଣ ସିନ୍ଧୁ ଜଳରେ ହେ
୧୬ । ଖ. ୩୦ରୁ ୩୨ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ

ଶୁଣିଣ କୋପକଲେ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ[1] । ଏମନ୍ତ ନଳ ପୁଣି କାହିଁ ଅଛୁ[2]
ଆରବଦନ ମାତା ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ । କ୍ରୋଧେଣ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ଶୋଷିଲେ ସେ
ପୃଥିବୀ ଜନ[3] ଆକୁଳ ଯେ
ଜାଣିକରି ବ୍ରହ୍ମା ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସଙ୍ଗରେ ଦେବ ସକଳ ଯେ ॥୩୩॥

ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତି[4] ସେ କଲେ । ଶୁଣି ନଦମୀ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲେ
ପ୍ରସନେ ମେଲ୍ଲ ଦେଲେ ଶ୍ବର ତିର । ପୁଣ ପୂରିଲ୍ଲ ସପତ ସାଗର ସେ
ତାଙ୍କ ନଦମୀ ପୂଜନା ଯେ[5]
ଏକ ତିରକରୁ[6] ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର କ୍ଷୀର କଳ୍ପିତ[7] ତାହାକୁ ପିନା ଯେ[8] ॥୩୪॥

ବିରାଟ ଆଗେ ନେଇ ଦେଲେ ତାହା । କ୍ଷୀର ଭୋଜନ କଲେ ନର ନାହା
ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଦି ସେନା ସଇନ[9] । ସନ୍ତୋଷେ ସର୍ବେ[10] କଲେ କ୍ଷୀରପାନ ସେ
ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା[11] କଲେ ଯେ
କର୍ମବଳେ ଦେଖ କାହୁଂ ଆସିକରି ମହାପୁରୁଷ[12] ମିଳିଲେ ଯେ ॥୩୫॥

ନବଶତ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଅଣାଇଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶାଢ଼ୀ ବିରାଟ ଦେଇ
ଅପୂର୍ବ ପାଟ ଖଣ୍ଡ ଆଏ ଆଣି । କୃଷ୍ଣଙ୍କ[13] କରେ ଦିଏ ନୃପମଣି ସେ
ଦୁଶାଅ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେ[14]
ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାରେ ସର୍ବଦା ମୁହିଁ ଥିବି ତୁମ୍ଭେ ପିନ୍ଧ ଶାଢ଼ୀ ଦେବ ହେ ॥୩୬॥

---

୧ । ଘ. ପୁଣି କୋପକଲେ ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ
୨ । ଘ. କାହିଁରେ ଅଛୁ
୩ । ଘ. ପୃଥିବ ଜନେ
୪ । କ. ବହୁ ସ୍ତୁତି
ଗ. ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତ
ଘ. ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ବହୁ ସ୍ତୁତି
୫ । କ. ତାଙ୍କ ନାମଟୀ ପ୍ରାର୍ଥନା ଜେ
୬ । କ ଗ. ଏକ ତିରକୁ
୭ । ଗ. ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ ସେ କଳ୍ପିତ
ଘ. ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ କଳିତ
୮ । ଖ. ୩୩ ଓ ୩୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ସେନ୍ୟା ସଇନ
୧୦ । ଖ. ତଦି
୧୧ । ଖ. ପାଇଲେ
୧୨ । ଖ. କର୍ମବଳେ—ମାହାପୁରୁଷ
୧୩ । କ ଗ ଘ. କୋଳ୍ପଙ୍କ
୧୪ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ ହେ

ଯୁଧିଷ୍ଠି[1] ଆନନ୍ଦେ ଧଇଣ[2] ପାଟ । ବାନ୍ଧିଲେ ସହଦେବଙ୍କ[3] ଲଲାଟ
ତଗଟ ବୋଲନ୍ତି ହେ ତନ୍ତିପାଳ[4] । ନବଲକ୍ଷ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଗୋପାଳ ସେ
ତୁମ୍ଭେ ତହିଁ ଅଧିକାରୀ ହେ
ଲକ୍ଷେଶ୍ୱର ଦୁଗ୍ଧ ଆଣୁଥିବ ଗୋଷ୍ଠୁ ଆପଣେ ଦୋହନ[5] କରି ହେ ॥୩୭॥

ପ୍ରବେଶ କରିବ ଘୋଷ ମନ୍ଦିରେ[6] । ତୁମ୍ଭେ ଭୋଜନ କରିବ[7] ସେଠାରେ
ଗୋପାଳେ ପରିତୋଷଣ ତୁମ୍ଭର । ସର୍ବେ ଖଟିଥିବେ ତୁମ୍ଭ ପଦର ସେ
ଗୋଗୋଷ୍ଠ[8] ଦେଖଣ ଯାଅ ହେ
ମହା ଅରଣ୍ୟରେ କୋମଳ ତୃଣରେ ଗାବଙ୍କୁ[9] ନେଇ ଚରାଅ ହେ ॥୩୮॥

ଶୁଣି ସହଦେବ ପୁଅନା[10] ଭୁଲେ । ଗୋଷ୍ଠ[11] ଦେଖଣ ବନସ୍ତେ ମିଳିଲେ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନବଲକ୍ଷ[12] ଗୋପାଳ । ତହିଁରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ତନ୍ତିପାଳ[13] ସେ
ବନେ ବହରେ ଆନନ୍ଦେ ସେ
ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମନ ମତ୍ତଭ୍ରମର[14] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦାରବିନ୍ଦେ[15] ସେ ॥୩୯॥

---

୧ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି
୨ । ଗ. ଧଇଲେ
ଘ. ଦେଖଣ
୩ । ଘ ସହଦେବଙ୍କ
୪ । ଘ. ତନ୍ତ୍ରପାଳ
୫ । ଖ. ନେତ୍ୟ ଗୋଗୋଷ୍ଠ ଦୁହନ
ଗ. ଦୁହନ
୬ । ଖ. ମଡପଳି ଘରେ
ଘ. ଅନ୍ନ ମଢରେ
୭ । ଖ. ତୁମ୍ଭେ ଭୋଜନ କରୁଥିବ
୮ । କ ଗ. ସେ ଗୋଷ୍ଠ
୯ । କ. କମଳ ତୃଣରେ ବଛୁଙ୍କୁ
ଖ. କୋଣରେ ଗୋରୁଙ୍କୁ
ଗ. କମଳ ତୃଣରେ ଗାବଙ୍କୁ
ଘ. ମାହା ଅରନ୍ୟରେ—ଗାବଙ୍କୁ
୧୦ । କ. ଯୋଥନା
୧୧ । କ ଖ ଘ. ଗୋଷ୍ଠ
୧୨ । ଖ. ନବଲକ୍ଷ ସଙ୍ଗେ ଜନ୍ତ
୧୩ । ଖ. ତନ୍ତୁପାଳ
ଘ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ତନ୍ତ୍ରପାଳ
୧୪ । ଘ. ଦାନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମନର ଭ୍ରମର
୧୫ । କ ଗ ଘ. ପାଦାରବିନ୍ଦେ

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର

ଏଣେ ଦଶରଥ ନୃପତି ବର[1] । ତେଣେ କୁନ୍ତଭୋଜଙ୍କ ସଙ୍ଗର[2]
ନାନା କଉତୁକେ[3] ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନର ॥୧॥
ସଙ୍ଗେ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାମାନେ[4] । ଚଉକି ବସି ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନେ
ପ୍ରବେଶି ମାଲ ପରବେଶ[6] ହୋଇଲେ ଦେଖନ୍ତି ସକଳ ଜନେ ॥୨॥
ଆସି ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ମିଳିଲା । ଅତି ଉଚ୍ଚକରି[7] କୁହାଟିଲା
ବେଣବାହେ ଠିକ ଜଣେ କର ଦେଇ ଦଶରଥ ଶୁଣ ବୋଇଲା ॥୩॥
ମୁହିଁ ବଳେ ଅଟେ ବଳିଆର[8] । ଶତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋର[9]
ପୃଥିବୀ ଭ୍ରମୁଛି[10] ଷଣ୍ଢ କି ଦେଖିଲେ କରଇ ତାରେ ସମର ॥୪॥
ବଳେ[11] ବହୁତ ବୀର ମାଇଲା । ଯୋଗେ ଏଥିରେ ଆସି ମିଳିଲା[12]
ତୋ ଶଳା କଣ୍ଟକ[13] ଅତି ବଳିଆର ଏମନ୍ତ ମୁହିଁ ଶୁଣିଲା ॥୫॥
ଏବେ[14] ତାହାଙ୍କୁ ବହନ ଆଣ । ମୋର ସଙ୍ଗତରେ[15] କରୁ ରଣ[16]
ଦଶରଥ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି[17] ହେ ବୀର ଆମ୍ଭ ତହୁଁ ଏବେ ଶୁଣ ॥୬॥

---

୧ । କ. ନୃପ ବର
ଘ. ନୃପ ଠାକୁର
୨ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭୋଜଙ୍କ ସଙ୍ଗର
୩ । ଘ. ଅତି କଉତୁକେ
୪ । ଖ. ସେନାମାନେ
୫ । ଖ. ବସିଅଛନ୍ତି ଆସ୍ଥାନେ
୬ । କ ଗ. ପ୍ରବେଶ
୭ । ଖ. ଉଚ୍ଚେ
୮ । କ. ବଳେ ବଳୀଆର
ଖ. ମୁଂ ଅଟଇ ବଳଆର
୯ । କ. ସତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋହର
ଖ. ଶତସିଂହ ବଳ ମୋର
ଗ. ସାତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋର
ଘ ସାତସିଂହ ପରାକ୍ରମ ମୋହର
୧୦ । ଘ. ଭ୍ରମିମୁଂ
୧୧ । ଖ 'ବଳେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ପାଇଲି
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଖ. 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୫ । ଖ. ସଙ୍ଗେ
ଘ. ସଙ୍ଗରେ
୧୬ । ଘ. କରୁ ସେ ରଣ
୧୭ । କ. ଦଶରଥ ବୋଲନ୍ତି
ଗ. ଦଶରଥ ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି

ତୁମ୍ଭେ ସହଜେତ[1] ବଳଆର । ସେ କ କରି ପାରିବେ[2] ସମର
କଣ୍ଟକଙ୍କୁ[3] ମୃତ୍ୟୁଂ ଦେଇ ନ ପାରଇ ବାହୁଡ଼ି ଯାଅ ହେ ବୀର ॥୭॥
ଶୁଣିକରି ମାଲ ଦେଲ ଉତ୍ତର । ମୁଂ ତ ନ ଯିବି କେବେ ହେଂ ଘୁଞ୍ଚି[4]
କଣ୍ଟକଙ୍କୁ ଯେବେ ସମରେ ନ ଦେବୁ[5] ଛୋଟତ ବସିବଟି ମାତ୍ର ॥୮॥
ଧରି[6] ମୋଣ୍ଡର ଛୋଡ଼ର ବେକ । ଆସି ପାରିଲେ ରଖୁ କଣ୍ଟକ[7]
କୁଟେଲ୍[8] ବୋଇଲେ ହେ ଆତ୍ମୁ ତତ୍ତୁଂ ଏବେ ଶୁଣ ନୃପତି ବଚନ ॥୯॥
ଏଣୁ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ[9] ଏବେ ହଜ । ଏନାକେତେ ମାଲ ରହିଥାନ୍ତି[10]
ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର ରେଷ ଶାଳରୁ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେଉଛି[11] ॥୧୦ ।
ଶୁଣି[12] ରାଜା ତତ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ମାଲ ବୀର[13] ସନମତ କଲେ
ଏନାକେତେ ଥାଅ କଷ୍ଟେ[14] ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସମର ଦେବା ବୋଇଲେ ॥୧୧॥
ଆଜ୍ଞା ପାଇ[15] ଗଲେ ସ୍ବରଗଣ । ମାଲ ବୀରଙ୍କୁ[16] ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ
ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ ସ୍ବଶ୍ବଂ ବୋଲନ୍ତି[17] ଗୋସାଇଁ ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶୁଣ ॥୧୨॥
ସ୍ୱେଷ୍ଟ[18] ପ୍ରଦେଶୀ ମାଲଙ୍କୁ ନେବ । ସ୍ୱେଥି ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେବ
ବଲ୍ଲଭ ବୋଲନ୍ତି ଆସ ଆସ ବସ ବୀର ଭୋଜନ ପାଇବ ॥୧୩

---

୧ । ଗ. ତୁମ୍ଭେ ଅତି
୨ । ଖ. ଭଗବେ
୩ । ଘ. କଣ୍ଟକଙ୍କୁ
୪ । ଖ. ମୁହିତ ନଜିବ ଘୁଞ୍ଚି
୫ । ଘ. କଣ୍ଟକଙ୍କୁ ଯେବେ ସମରେ ନଦେବ
୬ । ଖ. 'ଧରି' ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଖ ଘ. କଣ୍ଟକ
୮ । ଉ ଖ ଘ. କୋଟେ
୯ । ଗ. 'ତାଙ୍କୁ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ଏବେ ତାଙ୍କୁ
୧୦ । ଖ. ମାଲ ଥାନ୍ତି
୧୧ । ଗ. ପାଉ
୧୨ । ଖ 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଖ. 'ବୀର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଖ. କଷ୍ଟିରେ
୧୫ । ଖ. ଲେଗେ
୧୬ । ଖ. ମାଲଙ୍କୁ
୧୭ । ଖ. କହନ୍ତି
୧୮ । ଖ. 'ସ୍ୱେଷ୍ଟ' ପାଠ ନାହିଁ

ମାଲ ବୀରଙ୍କୁ[1] ସେ ବସାଇଲେ । ଭୋଷ ମନ୍ଦରେ ଯାଇ[2] ପଶିଲେ
ଷାଠିଏ ପଉଟି ଶୁକ୍ଳଧାନ ଆଣି ତତକ୍ଷଣେ ସିଝାଇଲେ ॥୧୪॥

ତହିଁ[3] ଅକର୍ମ ଶୀଳା[4] ବହନ । ମୃତଥ ମାଂସ ତାହା[5] କଲେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଅର୍ଣ୍ଣ ରସରେ ତାକୁ ପାକ କରଣ[6] ସଞ୍ଜୋଗିଲେ ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ[7] ॥୧୫॥

ଆଣି[8] ଧାନ ଅନ୍ନ କୁଡ଼ାଇଲେ[9] । ସେହି ପାଷାଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ[10] ଦେଲେ
ବୀର ଭୋଜନ କର ହେ ମହାବୀର[11] ହସିଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ॥୧୬॥

ମାଲ ଦେଖି ଚାହଁଳା[12] ହୋଇଲା । ଏକ ବୀର[13] ଭୋଜନ ବୋଇଲା
ଶ୍ୱାନ କାକ ଆଦି ଯାହା ନ ଭକ୍ଷିବେ[14] ତୋର ମନକୁ ଅଇଲା ॥୧୭॥

ଶୁଣି[15] ହସି କହେ ସୂପକାର । ବୀର ବୋଲାଇ କେଣ୍ଟ ପାମର[16]
ଚୋଡ ଗୁର ପୁଣ କଣ୍ଟକ ସଙ୍ଗତେ କେଣ୍ଟ କରବୁ[17] ସମର ॥୧୮॥

ମୁହିଁ ତାହାଙ୍କର[18] ସୂପକାର । ଦେଖ[19] ସବୁ କରବ[20] ଆହାର
ଏତେ କହି ତହିଁ ବେନି ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି[21] ବସିଲେକ ମହାବୀର[22] ॥୧୯॥

---

୧ । ଗ. ମାଲଙ୍କୁ
୨ । ଖ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ 'ତହିଁ' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଘ. ଅକର୍ମ ଶିଳା
୫ । ଖ. 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଗ. ପାକ କରଣ
୭ । କ ଘ. ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଖ. ସିଝାଇଲେ ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ
୮ । ଖ. 'ଆଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । କ. ଅର୍ଣ୍ଣକୁଡ଼ାଇଲେ
ଘ. ଅର୍ଣ୍ଣ କୁଡ଼ାଇଲେ
୧୦ । କ. ପାଷାଣ ବେଞ୍ଜନ
ଘ. ପାଷାଣ ବେଞ୍ଜନ
୧୧ । ଖ. ମହାମଲ
ଘ. ମାହାବୀର
୧୨ । ଖ. ମାଲ ଚାହଁଳା
୧୩ । କ. ଏ ଲସ

ଖ. ଏକ
୧୪ । କ. ଶ୍ୱାନ ଆଦ କାକ ନ ଭକ୍ଷିବେ ଯାହା
୧୫ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୬ । କ. ବୀର ବୋଲାଇକେ କଥା ପାମର
ଖ. ବୀର ବୋଲାଉ ପାମର
ଗ. ବୀର ବୋଲାଇ କେଉଁ ପାମର
୧୭ । କ. କରିବେ
ଗ. ଗୁର କେଣ୍ଟ କଣ୍ଟକ ସଙ୍ଗରେ କରବୁ ଯୁଦ୍ଧ ।
୧୮ । କ. ମୁଁ ତାହାର
୧୯ । ଖ. ଦେଖ
୨୦ । ଗ. କରବୁ ସବୁ
ଘ. କରବ ସବୁ
୨୧ । ଖ. ଏତେ କହି ତହିଁ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି
ଘ. ଏତେ କହିବେନି ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ତହିଁ
୨୨ । ଖ. ବସି ତହିଁ ବୀରବର
ଗ ଘ. ବୀରବର

ସାର୍[1] ଷାଠିଏ ପଞ୍ଜଟି ଧାନ । ସେଷ୍ଣ ଅକର୍ମ ଶୀକା ବ୍ୟଞ୍ଜନ[2]

ମାଲ ଦେଖ୍ ଦେଖ୍ ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ମାରୁଷ୍ଟ କଲେ ଭୋଜନ ॥୨୦॥

ପୁଣ[3] ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ[4] । ତାହା[5] ଶ୍ଳେବାନ୍ତେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ

ହେ ମାଲ କେମନ୍ତେ ଖର ଭୋଜନକୁ ଏମନ୍ତ ଖଆ ହୋଇଲେ[6] ॥୨୧॥

ମାଲ ଦେଖି ବସ୍ମଏ[7] ହୋଇଲ । ଉପୁକର୍ଣ[8] ଚନ୍ଦ୍ରଂ ପଳାଇଲା

ସଭାରେ ମିଳଣ ବରନ୍ଧ ନୃପତି ଆଗରେ ସବୁ କହିଲା[9] ॥୨୨॥

ରଜା[10] ଗୃପତେ କେଉଁ ଅସୁର । ଚୋର[11] ହୋଇଅଛି ସୁପକାର

ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନକଟେ[12] ନୃପତି କରିବ ଚୋଚେ[13] ଆହାର ॥୨୩॥

ଶୃଙ୍ଗଧାନ ଷାଠିଏ ପଞ୍ଜଟି । ଶୀକା ବ୍ୟଞ୍ଜନ[14] କଲ ଆଞ୍ଜଟି

ସମସ୍ତ ଭକ୍ଷିଲ ଲୁହା[15] ଆଦି କରି ଅଟଇ ବଡ଼ କପଟୀ[16] ॥୨୪॥

ଶୁଣି[17] ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରୀ ବରଟ । ଏହା[18] ଶୁଣିଲ ହେ କୁଳପତି[19]

ଧାନ ପାଷାଣ ଲୁହା[20] ଆଦି ଭକ୍ଷିଲ କେମନ୍ତ ତାହାର ପେଟ ॥୨୫॥

---

୧ । ଙ. 'ସାର୍' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଷିହା
୨ । କ. ବେଞ୍ଜନ
ଙ. ହେବୁ ପଥର ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ
୩ । ଙ 'ପୁଣ' ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ. ଲୋହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରେ
ଗ ଘ. ଲୋହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲେ
୫ । ଖ 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ତାକୁ
୬ । ଙ. ବୋଧିଲେ
ଗ. କେମନ୍ତ କୃଅ ବୋଇଲେ
ଘ. କେମନ୍ତ ଖର ଭୋଜନକୁ ଏମନ୍ତ
ପୁଣ ବୋଇଲେ
୭ । ଙ. ନାନା ବିସ୍ମଏ
୮ । କ ଗ. ଭୟ କରି
ଖ. ଭୟ
୯ । ଗ ଘ. ଆଗେ ସବୁ ଜଣାଇଲା
୧୦ । ଖ. 'ରଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଖ. 'ଚୋର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ବିଶ୍ୱାସ
୧୩ । ଗ. ଚୋଡେ କରିବ
୧୪ । କ. ବେଞ୍ଜନ
ଘ. ମେଞ୍ଜନ
୧୫ । କ ଗ. ଲୋହା
୧୬ । ଙ. ପୋଥିରେ ୨୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୧୭ । ଙ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଖ. 'ଏହା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୯ । କ ଖ ଘ. କୋଳପତି
୨୦ । କ ଗ. ଲୋହା

ତହୁଁ[1] କୃଷ୍ଣେ[2] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ । ରାଜା ସେ ଅଟେ ସାର ଶ୍ରେଜନ
ଯାର ମାନଙ୍କର ମହାବୀର ସେହ୍ନ ପଛେ ବୁଝିବୁ ରାଜନ[3] ॥୨୬॥

ଧର୍ମସୁତ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି । ଏହା ଅଜ୍ଞା କ ଭୀମ ମାନନ୍ତି
ତେଣୁ ସେ ମାଲଙ୍କୁ ଭୟ ଦେଖାଇଣ[4] ଏ ସ୍ତୁତିମାନ କରନ୍ତି ॥୨୭॥

ଯେବେ ଆମ ଆଜ୍ଞା ନ ପାଇବେ । କମ୍ପା ଏହାକୁ ଭୋଜନ ଦେବେ
ବିରାଟ ଅଜ୍ଞା ସ୍ମର ଫେଣ୍ଟି[5] କହିଲେ ନ ପୁଣ କ୍ରୋଧେ ମାରିବେ[6] ॥୨୮॥

ଭାଳି[7] କୃଷ୍ଣେ[8] ସ୍ମରକୁ କହିଲେ[9] । ଏବେ[10] ମାଲକୁ ନଅ ବୋଇଲେ
ବଲ୍ଲଭ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ଦେବଟି ଆମ୍ଭ ନାମରେ କହିଲେ ॥୨୯॥

ଶୁଣିକରି ଚଳିଗଲେ ଦୂତେ[11] । ସଙ୍ଗେ[12] ସେ ମାଲ ସାର ସଙ୍ଗତେ[13]
ବେଷଶାଳେ[14] ମିଳି ବଲ୍ଲଭ ସ୍ଥାନରେ ଜଣାଇଲେ ସେ ଭୃତ୍ୟେ[15] ॥୩୦॥

ଏବେ ହୋଇବାକ ସାବଧାନ । କୋଲ୍ଲଭ ଠଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ବଚନ
ପ୍ରଦେଶୀ ମାଲକୁ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ଦେବ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ॥୩୧॥

ଶୁଣି ଭୀମସେନ[16] ତୋଷ ହେଲେ । ମାଲ[17] ସାରହସ୍ତ[18] ଧରିନେଲେ
ଅପୂର୍ବ ଠାବରେ ବସାଇ ତାହାକୁ ଅମୃତ ଭୋଜନ[19] ଦେଲେ ॥୩୨॥

---

୧ । ଝ. 'ତହୁଁ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । କ ଗ ଘ. କୋପ୍ତ
୩ । ଗ. କାହିଁମୁଁ ରାଜନ
୪ । ଙ. ଏ ଦେଖାଇଣ
ଗ. ମାଲକୁ ଭୟ ଦେଖାଇଣ
୫ । ଚ. ବିରାଟଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ଫେଡ଼ି
ଘ. ବିରାଟ ଅଜ୍ଞା ଫେରେ ସ୍ମର
୬ । ଙ. ୨୭ ଓ ୨୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଝ. 'ଭାଳି' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । କ ଘ. କୋପ୍ତେ
୯ । ଖ ଗ. ଗୁହିଲେ
୧୦ । ଙ 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଝ. ଶୁଣି ଚଳିଗଲା ଦୂତ
୧୨ । ଙ. 'ସଙ୍ଗେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ସହିତ
୧୪ । ଚ. ବେଷ ଶାଳରେ
୧୫ । ଦ. ଗୁପତ
୧୬ । ଝ. ଶୁଣି ଭୀମ
୧୭ । ଙ. ମାଲସ୍ତୁ
୧୮ । ଘ. ଅପୂର୍ବ ମନ୍ଦିରେ
୧୯ । ଗ. ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ

ଭୁଞ୍ଜି ତୋଷ ହେଲେ[1] ମାଲବାର । ପାଇ[2] ନଳବଳ ରାଜା ଗୁମ୍ଫର
ଅନେକ ଭାଗ୍ୟରେ ବସନ୍ତ ନୃପତି ପାଇଲ ଏ ସୂପକାର ॥୩୩॥

କେତେ ଦିନ ସେ ଛଦ୍ମରେ[3] ଗଲ । ମାଲ ସାର[4] ସଭାରେ ନଳବଳ
ରହି ନ ପାରଇ କଞ୍ଚକକୁ[5] ଆଣି ସମର ଦଣ୍ଡ[6] ବୋଇଲ ॥୩୪॥

ଏତେ କହି କଣ[7] ଦେଲ ରଡ଼ି । ତମେ[8] ଉଷ୍ଟ୍ର ଦଶନ ନାମୋଡ଼ି
ନଖର ଛଟକି ତନୁ ଜଳୁଥାଇ ବେଣି ବାହେ କର ଛାଡ଼ି ॥୩୫॥

ତାକୁ[9] ଦେଖି ନୃପତି ଡରିଲେ । କୋଲ୍ଲଭଟକୁ[10] ବୃଦ୍ଧି ବୋଇଲେ
କି କରିବା ଏବେ କହ ହେ ଗୋସାଇଁ ଭଲ ନାହିଁ ଏହା ଥିଲେ ॥୩୬॥

ଏତ ବଳରେ ଅଟେ ଅସମ[11] । ରଣେ[12] କଞ୍ଚକ ଯୋଦ୍ଧାବ ସମ[13]
ଏହାର ମହାମୂର୍ତ୍ତି[14] ଦେଖି ମୋହର ଚିତ୍ତ ହେଉଅଛି[15] ଭ୍ରମ ॥୩୭॥

କୁମ୍ଭେ[16] ବୋଲନ୍ତି ରାଜା[17] ଶୁଣିମା । ଏଠାକୁ ସୂପକାରକୁ ଆଣିମା[18]
ପରାକ୍ରମ ତାର[19] ବୁଝିବା ରାଜନ କରୁ ସେ ଥାଇ[20] ଗାରିମା ॥୩୮॥

---

୧ । କ. ଭୁଞ୍ଜି ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ
ଖ. ଭୁଞ୍ଜ ତୋଷ
ଘ. ଭୁଞ୍ଜି ତୋଷ ହେବ
୨ । ଙ. 'ପାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. କେତେ ଦିନ ଛଦ୍ମି
୪ । ଙ. ଦାଣ
୫ । ଘ. କିଚକକୁ
୬ । କ ଘ. ଆଣ ସମର ଦେବ
୭ । ଖ. [illegible]
୮ । ଙ. 'ତମେ' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଚ. ତାହାକୁ
ଙ. 'ତାକୁ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ ତାକୁ
୧୦ । ଖ କୁମ୍ଭକୁ
୧୧ । ଖ. ବଳରେ ଅସମ
ଘ. ବଳରେ ଅଟେ ସୁସମ
୧୨ । ଙ. 'ରଣେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଗ. ଯୋଦ୍ଧା ସମ
ଘ. କଞ୍ଚକ ଯୋଦ୍ଧାବ ସମ
୧୪ । କ ଖ ଘ. ମହାମୂର୍ତ୍ତି
୧୫ । କ. ଚିତ୍ତ ହୁଅଅଛି
ଙ. ଚିତ୍ତ ହୋଇଅଛି
ଘ. ମୋହର ଚିତ୍ତ ହେଉଅଛି
୧୬ । କ ଗ ଘ. କୋଲ୍ଲେ
୧୭ । ଙ. 'ରାଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । କ. ସୂପକାର ଆଣାଇବା
୧୯ । ଗ. ପରାକ୍ରମ ତାର
୨୦ । ଖ. କରୁଥାଇ ସେ
ଘ. କରୁଥାଇ ସେ

ଶୁଣି[1] ନରପତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । କିଙ୍କରମାନେ ସତ୍ୱରେଣ[2] ଗଲେ
ବେଗେଷଣାକେମିଳ ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ କହି ଘେନଣ ତାଙ୍କୁ ଅଇଲେ[3] ॥୪୦॥

ରାଜା ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବଲ୍ଲଭ । ତୁମ୍ଭେ ଜାଣକ ରଣ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ[4]
ମାଲର[5] ଗାଣମା ଭାଙ୍ଗି ପାର ଯେବେ ମୋତେ ହୋଇବ ସୁଲଭ[6]

ଶୁଣି[7] କହିଲେକ ସୂପକାର । ରାଜା[8] ଦେଖ ମାଲ ବଳଆର
ରାନ୍ଧିବା ବାଢ଼ିବା[9] ବ୍ୟବସାୟ ଯାର[10] ସେ କି କରିବ[11] ସମର ॥୪୧॥

ଏବେ[12] ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ନ କରାଅ । ଆନ[13] ସୂପକାରକୁ ଅଣାଅ
ତୋ ମନକୁ[14] ଯେତେବ ନ ଯୋଗାଇଲି ମୁଁ ତାହାର କରିବ ଦଣ୍ଡ ॥୪୨॥

ଶୁଣି ନୃପତି ହେଲେ[15] ମଉନ । ତନ୍ତ୍ରୀ[16] କୃଷ୍ଣେ[17] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲା ମାଲକୁ ସମରେ ମାର ବହନ[18] ॥୪୩॥

ଶୁଣି ହରଷ ହେଲେ[19] ମାରୁତି । ଯାଇ[20] ମିଳିଲେକ[21] ମାଲ ଛତି
ବୋଲନ୍ତି[22] ହେ ବୀର ସମର କରିଣ ତୋଷିବା ଆଜ୍ଞା ନୃପତି[23] ॥୪୪॥

---

୧ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଖ. ସତ୍ୱରେ ଚଳନ୍ତି
୩ । ଭ. ବଳୀଙ୍କ ତୁମ୍ଭରେ ବୋଲନ୍ତି ଆଜ୍ଞା କହିଲେ ।
ଖ. ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ କହି ଘେନି ଆସିବା ବୋଇଲେ
୪ । ଖ. ରାଜା ବୋଇଲେ ବଲ୍ଲଭ ଜାଣକି ରଣ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ
୫ । ଖ ଗ. ଏମାନ
୬ । ଭ. ଯୋଅରେ ପଙ୍କ୍ତିର ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଖ. 'ରାଜା' ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଚ. ପାଉବା
୧୦ । ଖ. ଜାର
ଭ. ମୋର
୧୧ । ଖ ଘ. କାରିବ
୧୨ । ଖ 'ଏବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଖ. ଆନ ସୂପକାର ଅଛି
ଗ. ଆନ ସୂପକାର ଜଣେ ଅଛି
୧୪ । ଘ. ତୋର ମନକୁ
୧୫ । ଖ. 'ହେଲେ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନୃପତି ହେଲେ
୧୬ । ଖ. 'ତନ୍ତ୍ରୀ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୭ । ଗ ଘ. କୋତ୍ରେ
୧୮ । ଖ. ବୋଇଲି
୧୯ । ଖ. 'ହେଲେ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୦ । ଖ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୧ । ଗ ଘ. ମିଳିଲେ ସେ
୨୨ । ଖ. ବୋଇଲେ
୨୩ । ଘ. ନୃପତି

ମାଲ ପଣ୍ଡୁଂ ଏମନ୍ତ[1] ଶୁଣିଲ । ବେନ କର୍ଣ୍ଣେ କର ଦେଇ ଦେଲ[2]
ଭୁଞ୍ଜିବା[3] ପବଏ ସମର ନୁହଇ ସାହାସ କରୁ ବୋଇଲ[4] ॥୪୫॥
କର[5] ମୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରହାରଣ । ଅଂଗ[6] ନଖ ଦନ୍ତେ କର ବ୍ରଣ[7]
ପାଦେ ପାଦ ସ୍କନ୍ଧ ଭୁଜେ ଭୁଜ ବାନ୍ଧି[8] ମୁଷ୍ଟି[9] ହୃଦରେ ମାରଣ ॥୪୬॥
ପୁଣ[10] ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କୋଡ଼ାକୋଡ଼ି । ବେନ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି[11]
କେବଳ ସମରେ ନସରେ ହୋଇଲେ କରଣୀ ବୋଇଲେ ଛାଡ଼ି ॥୪୭॥
ଶୁଣି[12] ବଲ୍ଲଭ କହେ[13] ହସିଣ । ଧର୍ମ ପୁତ୍ର ଏ ମାଲ ବଖାଣ[14]
ସମରେ ଗୋରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶକର[15] କି ନହବ ସେହା ଭଜନ[16] ॥୪୮॥
ଚକ୍ଷି[17] ବଲ୍ଲଭ ଏମନ୍ତ[18] କହି । ମାଲ କୀରକୁ ଧଇଲେ[19] ଯାଇ
ମାଲ ସାକ୍ଷୀକରେ ସ୍ପେ ବପ୍ର ମରିବ ମୋର ଦୋଷ କିଛି[20] ନାହିଂ ॥୪୯॥
କହୁଂ କହୁଂ ଧରା ଧରି ହେଲେ । ବେନ ମଧ୍ୟରେ[21] ଆସି ପଡ଼ିଲେ
ସମସ୍ତେ ସଭାରେ[22] ଦେଖି ଯେ[23] ଅନ୍ତନ୍ତ ତାଣ୍ଡବ ସମର କଲେ[24] ॥୫୦॥

---

୧ । ଖ. ମାଲ ଏମନ୍ତ
ଘ. ମାଲ ଏମନ୍ତ ପଣ୍ଡୁ
୨ । ଖ କର ଦେଲ
ଗ. ବେନ କରେ ବେନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଲ
୩ । ଗ. ଭୁଞ୍ଜିଲ
୪ । କ. ପୋଥିରେ ୪୧ରୁ ୪୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଂ ।
୫ । ଙ. 'କର' ପାଠ ନାହିଂ
୬ । ଙ. 'ଅଙ୍ଗ' ପାଠ ନାହିଂ
୭ । ଘ. ନଖ ଦନ୍ତେ କର କରଣ
୮ । ଗ ଘ. ଭୁଜେ ବାନ୍ଧି
୯ । ଘ. ମୁଷ୍ଟି
୧୦ । ଖ. 'ପୁଣ' ପାଠ ନାହିଂ
୧୧ । ଖ. ଧରାଧରି ଭିଡାଭିଡି ଚୋଟିମାଡ଼ଣ
୧୨ । ଖ. 'ଶୁଣି' ପାଠ ନାହିଂ
୧୩ । ଖ. ବୋଲେ
୧୪ । ଖ. ଏ ଧର୍ମ ମାଲ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଘ. ଧର୍ମପୁତ୍ର ମାଲଙ୍କ ଘାଣ
୧୫ । କ. 'ନାଶକର' ପାଠ ନାହିଂ
ଘ. ନାଶକର
୧୬ । ଖ. ଭଜନେ
୧୭ । ଙ. 'ଚକ୍ଷି' ପାଠ ନାହିଂ
୧୮ । ଘ. ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ
୧୯ । ଙ. ମାଲକୁ ଧଇଲେ
ଘ. ମାଲ ବୀରକୁ କହିଲେ
୨୦ । ଗ. ଏବେ
ଘ. ଏଥି
୨୧ । ଖ. ଧରାଧରି ବେନି ହେଲେ ମଧ୍ୟରେ
୨୨ । ଖ. ସଭାଏ
୨୩ । ଙ. ଦେଖିଣ
୨୪ । କ. ପୋଥିରେ ୪୬ରୁ ୫୦ ପଦର ପାଠ ନାହିଂ ।

ପୁଣି ଭୀମସେନଙ୍କୁ ଭୂମିରେ ପାଡ଼ି । ମାଲ ବସିଲାକ ବେଗେ ମାଡ଼ି[2]
ବାମକରେ ଚୋଟି ମାଡ଼ିଣ ମୁଥାଏ ଝଁଆଇ ଛାଡ଼ିଲା ରଡ଼ି[3] ॥୫୧॥
ମାଲ[4] ଅନେକ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି । ପୁଣି ମୁଷ୍ଟିଏ ନେଇ ପ୍ରହାରି[5]
ମଲ ମଲ ବୋଲି ରଡ଼ିଏ[6] ପଡ଼ିଲା କେତ୍ତୁ[7] ହାହାକାର କରି ॥୫୨॥
କେବା କରୁଛନ୍ତି[8] ତହିଁ ଶୋକ । କେତୁ ବୋଲନ୍ତି ହେ କୋଳ ଧିକ[9]
ଚୋର[10] ହେଉ ସିନା ସୁପକାର ମଲା ଚୋ ମୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ୁ ଚଡ଼କ ॥୫୩॥

---

୧ । ପୁଣି ଭୀମସେନ ଭୂମିରେ
ଙ. ଭୂମିରେ ଭୀମଙ୍କୁ
୨ । ଙ. ମାଲ ବସିଲାକ ମାଡ଼ି
ଗ ଘ ମାଲମାନେ ବସିଲାକ ମାଡ଼ି
୩ । କ. ଚୋଟି ମାଡ଼ିଣ ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣିଲା ଛାଡ଼ିଲା ରଡ଼ି
ଖ. ବାମକରେ ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣିଲା ଛାଡ଼ିଲା ରଡ଼ି
ଗ. ଚୋଟି ମାଡ଼ିଣ ମୁଷ୍ଟିଏ ହାଣିଲା ଛାଡ଼ିଲା ରଡ଼ି
'ଙ' ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ଭୀମସେନ ତହୁଁ ଚଳିଗଲେ । ସ୍ୱସା ଛାମୁରେ ପାଦ ମିଳିଲେ
ବଲଙ୍କୁ ପୂଜା ଦେଇ ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ॥
ଆହେ ବଲଙ୍କ ସୁଣ ନୃପତେ । ଏ ମାଲକୁ ମାର ତ୍ୱରିତ
ଭୀମସେନ ବୋଲନ୍ତି କଷ୍ଟକ ସ୍ୱସା ଯେମନ୍ତ ॥
ଶୁଣ ନୃପତି ବିବେକ । ଏହା ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ତର ହୋଇ
ଏ ମାଲ ବଳେ ବଳୀ ଅଟଇ ଏହା ପରାକ୍ରମ ଯେ ଅନେକ
ଆମ୍ଭେ ସତ୍ୟସେନ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏହା ସଙ୍ଗେ କି କରିବୁ ରଣ
ଏତେ କହି ବଲଙ୍କ ତୁନି ହେଲେ କୋଳେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣ ॥
ଏହା ଶୁଣି ବଲଭ ତେଣେ ପଶିଲେ । ତତ ବେଗେ ମାଲକୁ ଧଇଲେ
ମାଲ ଆଡ଼ ଗୁଡ଼ କରିଣ ଅଲଗା ହେଲେ ॥
୪ । ଙ. 'ମାଲ' ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଙ. ମୁଷ୍ଟିଏ ନେଇଣ ପ୍ରହାରେ
ଘ. ମୁଷ୍ଟି କେଇଣ ପ୍ରହାରେ
୬ । ଙ ଗ ଘ. ହ୍ରଡ଼ଏ
୭ । ଘ. କେତେ
୮ । କ. କେବା କରନ୍ତି
ଘ. କେତୁ କରନ୍ତି
୯ । ଖ. କେ ବୋଲେ ହେ କୁଳଧିକ
କେ କରନ୍ତି ଶୋକ
୧୦ । କ ଘ. ଚୋହର
ଙ. ଚୋ ।

କେହୁ ବୋଲନ୍ତି[1] ହତ୍ୟା ସେନାଳ । କମ୍ପା[2] ଏତେ ଅବସ୍ଥାର କଲ
ବଲ୍ଲଭ ଗୁଣ ପ୍ରଶଂସି ନୃପତ୍ତରି[3] ନସ୍ତନୁ ମାର ଝଣଲ ॥୫୪॥
କୋଲ୍ହଭଟ୍ଟ[4] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ । ଏଥି[5] କେହୁ ଜାଣନ୍ତା ନୋହିଲେ
ମୋତେ[6] ଯା[7] କହନ୍ତେ ଭାଗ୍ୟ ପ୍ରକାଶିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ କଲେ ॥୫୫॥
ଭୀମସେନ[8] ମୃତକୁ ଲୁଚ୍ଛିଲେ । ତାଙ୍କୁ[9] ନେଇ କୋଣରେ ଠାଣିଲେ[10]
ଭୂମିରେ ପଡ଼ି[11] ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର କରନ୍ତି କୋଳ ହୋଇଲେ ॥୫୬॥
ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ[12] ମାଲ ଦେଖିଲା ଗୁପ୍ତ । ଭୀମସେନ[13] ବସିଲାକ[14] ମାତ୍ର
କାଠି ନ ଫାଣ ମହାଭାଗ[15] ଫାଇଣ ମାଲ ଗୁଡ଼ ଅଛି ରତ୍ତ ॥୫୭॥
ମାଲ ସମରେ ଯତ୍ନଂ ହାଣିଲ । ମୋର[16] କରନ୍ତି ବୋଲ ହୋଇଲ
ସୂପକାର ବୋଲେ ବାପର କରନ୍ତି ପୁଅର କାହିଂ ଅଇଲ[17] ॥୫୮॥
ଅନେ ତାହାକୁ ଭଡ଼ି[18] ଧଇଲେ । ଏକ[19] ମୁଷ୍ଟିଏ[20] ପ୍ରହାର କଲେ
ଶତେ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ କପାଳ ଫାଟିଲା ସେ ମାଲ ପ୍ରାଣ ତେଜିଲେ[21] ॥୫୯॥

୧। ଖ. କେ ବୋଲେ
୨। ଗ: 'କମ୍ପା' ପାଠ ନାହିଁ
୩। କ ପ. ବଲଭ ଗୁଣ ପ୍ରସଂସୀ ନୃପତ୍ତୀ
ଖ. ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରସଂସା କରଣ ନୃପତ୍ତୀ
୪। ଖ. କୁଟିଲ୍ଲ
ପ. କୋଲ୍ହଅଟ୍ଟେ
୫। ଖ 'ଏଥି' ପାଠ ନାହିଁ
୬। ଖ. 'ମୋତେ' ପାଠ ନାହିଁ
୭। କ. ଯାହା
୮। ଖ. ଭୀମ
୯। ଖ. 'ତାଙ୍କୁ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦। ପ. ନେଇ କୋଣେ ଠାଣିଦେଲେ
୧୧। ଗ. ଭୂମିରେ ପଡ଼ି
୧୨। ଖ. ଶୁଣି
୧୩। ଖ. ଭୀମ
୧୪। ପ. ବସିଲାକ
୧୫। ପ. ମାହାଭାଗ
୧୬। ଖ. 'ମୋର' ପାଠ ନାହିଁ
୧୭। ଖ. ହୋଇଲ
୧୮। କ. 'ଭଡ଼ି' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ପ. ଭୀମ
୧୯। ଖ. 'ଏକ' ପାଠ ନାହିଁ
୨୦। ପ. ମୁଷ୍ଟିଏ
୨୧। ପ. ହାରିଲେ

ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି । ଦିବ୍ୟରୂପ ମାଳସାର ଧରି[1]
ଦର୍ଶନ କରିଣ ଶୂନ୍ୟରେ ଗମିଲ୍ଲ ମିଳିଲ୍ଲ ଅମର ପୁରୀ[2] ॥୭୦॥
ତାହାଙ୍କୁ[3] ଦେଖି ସର୍ବେ ପ୍ରଶଂସିଲେ । ଧନ୍ୟ[4] ଧନ୍ୟ ବଲ୍ଲଭ କୋଇଲେ
ପବନ ନନ୍ଦନ ହରଷ ମନରେ[5] ବେଗେ ମନ୍ଦରେ ମିଳିଲେ ॥୭୧॥
ବ୍ରଜ ନନ୍ଦଙ୍କର[6] ନନ୍ଦନ । ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କର[7] ମନ ମୋହନ
ବେନି ଯୁଗଳ ଚରଣେ ନିରନ୍ତର[8] ବିଶ୍ୱମ୍ଭର କରେ ଧ୍ୟାନ ॥୭୨॥

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଭାଟିଆରି ଚୋଖି

ଏବେ ବିରାଟ ଆସ୍ଥାନେ[9] ଯେତେକେ ଛନ୍ତି ସନ୍ନିଧାନେ[10]
ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟ ଖଟଣି ସେବକ[11] ରହି ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନେ
ଆନନ୍ଦ ମନେ ॥୧॥
ଏମନ୍ତେ ଜଗ ଶବର ଧରି ମଲ୍ଲ[12] ବ୍ୟାଘ୍ରବର
ଶାନ୍ତ ନଖି[13] ଦନ୍ତ ଅତି ଭୟଙ୍କର ଜଡ଼ ସ୍ଥାବର ଆକାର
ସେ ପଶୁ ସାର ॥୨॥

---

୧ । ଖ. କଷ୍ଟି ଦର୍ଶନ କରି ମାଳ ଧରି
ରୂପ ଧରି ।
ଘ. ଦିବ୍ୟଲୋକ—ଧରି
୨ । ଚ. ଗମିଲ ସେ ସୁରପୁର
ଘ. ଦୃଷ୍ଟିଚ କରିରେ ଶୂନ୍ୟରେ ଗମିଲ
ଅମର ପୁର ।
୩ । ଖ. 'ତାହା' ପାଠ ନାହିଁ ।
୪ । ଖ. 'ଧନ୍ୟ' ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଖ. ହରଷେ ବୋଇଲେ
୬ । ଚ. ନନ୍ଦଙ୍କ
ଝ. ବ୍ରଜପତିର
୭ । ଘ. ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ
୮ । ଙ ଘ. ବେନି ବେନି ଯୁଗଳ ଚରଣେ
ନିରନ୍ତେ ।
ଚ. ବେନି ଯୁଗଳ ଚରଣେ ନିରନ୍ତରେ ଏବେ
୯ । ଘ. ଆନନ୍ଦେ ସ୍ଥିର ଦୂତନେ
୧୦ । ଚ. ସନ୍ନିଧାନେ
ଘ. ସନ୍ନିଧାନେ
୧୧ । ଙ ଘ. ଖଟଣି ହାଜମ୍ଭ
୧୨ । ଚ ଘ. ମଲ୍ଲ
ଗ. ଧରି ମଲ୍ଲା
୧୩ । କ. ନଖ

ଗଳ ରେ ଶିଙ୍କ୍ଳା ଭରି   ଜ ଗ ନରେ ଅଚ୍ଛି ଧରି
ଭରତ ସଭାରେ ପ୍ରବେଶ[1] ନେଇଲା ତେଣି ପରେ ବୃନ୍ଦାବନି[2]
ପ୍ରତଜ୍ଞା ଭଙ୍ଗ[3] ॥୩॥

ଚାଂଡ୍ର ଗୁଣ୍ଡ ଅଚ୍ଛି ନଢ଼   କୂନକ ଆମି କ ପଢ଼[4]
ଲାଗିରେ ଶ୍ରୁତିରେ ମେ ଦର ମୃଦାଲ ନେ ଅବା ତଦାନ୍ତ ଗୁଣ୍ଡ[5]
କେ ମୋଦେ ପଢ଼[6] ॥୪॥

ଜଦଇ ଜାଣି ଶବର   ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ବଧ[7]
ତୋ ଶଳା ଜଞ୍ଜ ଶତଙ୍ଗଦ ବଳ ଅଶୋଅ ଜରୁ ସମର[8]
ଚାଂଡ୍ରକୁ ମାର ॥୫॥

କ୍ଷଣି ଜଦଇ ନରେଶ[9]   ଯା'ର ଲକ୍ଷ ଦାନ୍ତ ଶତ[10]
ପାଣବ ହୋଇ କେ ସମର କରିବ ନଜର ଏତେ[11] ସାହସ
ହୃଦ ସନ୍ତୋଷ ॥୬॥

ଜଞ୍ଜଜକୁ[12] ଦସ୍ୟାଜର   ବାହୁଣ୍ଡ ତୋ ଜଜ ପୁଷ
ଏ ଦୁଷ୍ଟକୁ[13] ଆଜ ଗୁଣ୍ଡେ ନ ଦେବୁ ପଳାଅ ଏହାକୁ ମାରି
ଉପାୟ କରି[14] ॥୭॥

୧। ଘ. ଚ୍ଛମୁଁରେ ପ୍ରବେଶ

୨। ଗ. ବୃନ୍ଦ ଜଣ

୩। ଘ. ସେ ଚାଣ୍ଡୁକୁ ଧର

୪। ଖ. ଜ ପଢ଼େ ଙ୍କ

ଗ ଘ. କ ଅଣି ମିଶ

୫। ଖ ଙ. ଶ୍ରୁତିରେ ଜଣ ମୁଦଲେ କେ ଅବା
ଦଳାନ୍ତ ଗୁଣ୍ଡୀ।

ଘ. ଦୃଷ୍ଟି ସୂତରେ କେହ୍ମ କର ମୁଦଲେ
ତେ ଅବା ଦଳାନ୍ତ ଗୁଣ୍ଡୀ।

୬। ଗ. କେ ଜଳେ ପଢ଼

୭। ଖ. ଶୁଣ ଅହେ ନୃପବର

୮। କ. ଭଗ୍ନ ସମର

ଗ. ଅନ୍ତ ବଳଅର ଅଶୋଅ ଜରୁ ସମର

ଘ. କାଞ୍ଚକ ପଡେ ସିଙ୍ଗଦଳ

ଶୋଅ ଜନ୍ମ ସମର

୯। ଗ. ଜଦ୍ଧିନ୍ତ ନରେଶ

୧୦। କ. ଜାର ଲକ୍ଷ ଦାନ୍ତ ଶତ

ଘ. ଶତ

୧୧। ଖ ଗ. ଏଥ

ଘ. ନ ଜର ଏଥ

୧୨। ଘ. ଜଞ୍ଜକକୁ

୧୩। ଘ ଏ ଦୁଷ୍ଟକୁ

୧୪। କ ଙ. ଉପାଏ କରି

ଘ. ପାଠ ନାହିଁ

ଶୁଣି ଜାବ୍ର କୋପ କଲ[୨] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗୃଳଣ ଦେଲ[୧]
ଉଠି ବ୍ୟାଘ୍ରବର ଭୟଙ୍କର[୩] ରୂପେ ଗର୍ଜ ଉଡଏ ଗ୍ରୁହଳ
ମଣ୍ଡି କର୍ମିଳ ॥୮॥

ଯେବେ କଞ୍ଚକ ନ ଦେବୁ ମମତ ତୋ[୫] ଗ୍ରୁଡ଼ାଇବୁ
ଏ ବ୍ୟାଘ୍ର ନ ମରେ ଗ୍ରୁଡ଼ ମୁଂ ନ ପାଇ ଭୁ ଆଜ ହସ୍ତେ ମରବୁ[୬]
ଜାଣ୍ଣି କ ପିବୁ[୭] ॥୯॥

ଦେଖାଇ ହର୍ଦ ଆଙ୍ଗୁଳି[୮] ଚରାଠକୁ ହଅ ଗିଳ
ଏତେକ କହି ଜାଗ ବ୍ୟାଘ୍ରର କଣ୍ଠରୁ ଫେଡ଼ି[୧୦] ବସଇ ଶିକୁଳ
ସେ ମହାବଳୀ ॥୧୦॥

କୋପେ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ଶୁଣ ମୋ ବାଣୀ ଶବର[୧୧]
ଆଜ ସମରେ ମରଇବା[୧୨] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ସନମଚ କଲେ ଚୋର
କହ ଦେ ଗାର ॥୧୧॥

ଜାବ ଶବର କହିଲ ମୋର ସନମଚ ଦେଲ[୧୩]
ପାହାଣ ହସ୍ତେ ମହାଶ ଏ[୧୪] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଧମର ଦେଖିବା ଭଲ
ନ ଜର ହେଲା ॥୧୨॥

---

୧ । କ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗୁହଂଶ ଦେଲ
ଖ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଗୃଳଣ ଦେଲ
୨ । କ. ଖ. ଶୁଣି ଜାବ କୋପ କଲ
୩ । କ. ଭୟଙ୍କାର
୪ । ଘ. କଞ୍ଚକ
୫ । ଖ ଗ. ମମତରୁ
୬ । ଖ. ରୁ ଆଜ କାହିଂ ପଶିବୁ ହସ୍ତେ ମରବୁ
ଘ. ମୁଂ ଗ୍ରୁଡ଼ୀ କ ପାଇଂ ରୁ ଗ୍ରୁପା ହସ୍ତେ ମରବୁ ।
୭ । କ ଖ ଘ ପୋଧବେ ପାଠ କାହ୍ନି
୮ । ଙ. ଦେଖାଇ ଦେଲ
୯ । ଘ. ଚଡ଼ାକ
୧୦ । କ. କଣ୍ଠରେ ଫେଡ଼ି
୧୧ । ଙ. କ୍ରୋଧେ ବୋଇଲେ ଶବର
ଶୁଣ ଆମ୍ଭର ଉତ୍ତର
୧୨ । ଘ. ଆଜର ସମରେ ମରଇଂ
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ସନ୍ମତ ହେ ଥିଲ
୧୪ । ଖ ମରଥିଲେ
ଘ. ପାହାର ହସ୍ତରେ ମରଇଂ

ପୁଣ କହେ ନୃପବର[1] ଶୁଣ କୋଟେ ମୋ ଉତ୍ତର[2]
ଲକ୍ଷେ ହେମ ନେଇ ଏ ଜାଗା ଶବର ଦେଇଅଛୁ କଣ୍ଠ ବର
ସେ ବନଆର ॥ ୧୩॥

ଦଶଗଜ ପରାକ୍ରମ ନାମ ତାହାର ଶତ୍ରୁମ
ସେ ଅବା ତାହାକୁ ସମରେ[3] ମାଣବ ପୋଟବ କରିବ ସଂଗ୍ରାମ
ଆନକୁ କ୍ଷମ[4] ॥୧୪॥

କୋଟେ ବୋଇଲେ ହେ ରାଜ ବହନ ଆଣାଅ ରଜ[5]
ନଟକ ଆଜ୍ଞାରେ ଶାଳରୁ ପିଠାଇ ଅଣାଇଲେ କଣ୍ଠ ରାଜ[6]
ଅଦ୍ଭୁତ ତେଜ ॥୧୫॥

ହସ୍ତୀକ ମୁକୁଳ[7] କଲେ ମଣ୍ଡ ତଳକୁ ଆଣିଲେ
ଦେଖି ମହା ବ୍ୟାଘ୍ର ପରାକ୍ରମ କରି ପାଦ ଭଡ଼ିଏ ଗୁଡ଼ଉଲ
ସଭେ ଦେଖିଲେ ॥୧୬॥

ଜାଗ ଶିକୁଳି[8] ପିଠାଇ ଗଜକୁ[9] ଦେଲେ ଦେଖାଇ
ହସ୍ତୀ ହାଟବୋଡ଼ନ୍ତେ ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର[10] ବନଜଣ ମାଡ଼ ବସଇ
ଭଡ଼ ଗୁଡ଼ଇ ॥୧୭॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ପାଟି ଉପାଡ଼ିଲା ଗଜ ମସ୍ତକ ଗୁପିଲା
ଜୀବନ ଛାଡିଲେ ମହାମତ୍ତ ଗଜ[11] ଘୋର ରଡ଼[12] ଛାଡ଼ି କଲା
ପ୍ରାଣ ତେଜିଲା ॥୧୮॥

---

୧ । କ ଶୁଣ କହେ ନୃପତିବର
ଗ. ନୃପବର
୨ । ଙ. ଶୁଣ କୁନ୍ତ ଦ୍ବିଜବର
୩ । ଙ ଚ. ଏହାକୁ ସମରେ
ଘ. ସନ୍ତୋଷ ଏହାକୁ
୪ । ଙ. କ୍ଷେମ
ଗ. ଚ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ
୫ । କ ଙ. ବହନ ଅଣାଅ ଗଜ
କେ କେ ବୋଲନ୍ତି କେହୁ ପଢ
୬ । କ ଗ. କଣ୍ଠ ରାଜ
ଖ. କର ରାଜ
୭ । କ ଘ ମୁକଳ
୮ । ଖ ଶିକୁଳି
ଘ. ଶିକୁଳି
୯ । ଙ. ହସ୍ତିକ
୧୦ । ଚ. ବାଘ
୧୧ । ଖ ଗ ମହାମତ୍ତ ଗଜ ଭର
୧୨ । ଖ ଗ ଘ ଧାଇ

ଗଜ ଅଙ୍କୁଶ[1] ବାହାର   ପୁରୁଷ ରତ୍ନ ଶେଖର[2]
ସୁଧର୍ମ୍ମି[3] ଦେବଙ୍କୁ ଗ୍ରସନ କରଣ ଶୂନ୍ୟେ ଚଳନ୍ତି ସତ୍ୱର[4]
ଗଲା ଅମର[5] ॥୧୯॥

ସକଳେ ଦେଖି ତରସ   ବ୍ୟାଘ୍ରର ତେଜ ପ୍ରକାଶ[6]
ଜାଗ ମହାବୀର[7] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଧଇଣ ଲଗାଇଲେ ଲୋହ ଫାଶ
ଲାଗୁଛୁ ଶ୍ୱାସ ॥୨୦॥

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରେ ଶବଦ   ଆଣ ହେ କଣ୍ଟକ ସାର
ଏ ସଭା ତଳରେ ସମର କରାଇ[9] ବହନ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାର[10]
ମନେ ବିସ୍ମର[11] ॥୨୧॥

କୃଷ୍ଣେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ   ଆମ୍ଭ କଥା ରାଜା ସେନ[12]
ବଳଭଦ୍ର ହସ୍ତରେ ବ୍ୟାଘ୍ର[13] ମରାଇବା ଅଣାଅ ତାଙ୍କୁ ବହନ
ନୃପ ବଚନ ॥୨୨॥

କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଲା ନୃପତି   କୃଷ୍ଣେ ଭ୍ରମ କଲ[14] ମତି
ବଳଆର ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେଖିଲ ମାଇଲା[15] ଚେତେ ମହାମତ୍ତ ହସ୍ତୀ[16]
ଏ ମହାମୃତ୍ତ ॥୨୩॥

---

୧ । କ. ଅଙ୍କୁରେ
୨ । ଘ. ରତ୍ନ ସିଂହର
୩ । ଖ ଗ. ସୁରେଷ୍ଟୀ
ଘ. ସୁରେଷ୍ଟି
୪ । ଘ. ଅପର
୫ । ଘ. ସେହୁ ଗଳଗର
୬ । ଙ. ବିଶେଷ
୭ । ଙ. ଜେଠିକଣ ନାହି
୮ । ଗ. ହେ ହେ କଣ୍ଟକ
ଘ. କଣ୍ଟେକ
୯ । ଙ. କରେ
୧୦ । ଖ ଘ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ବହନ ମାର
୧୧ । ଗ. ମନେ କ ଭର
ଘ. ମନ କ ଭର
୧୨ । କ ଗ. କୋପେ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ସେନ ଅମୃତ ବଚନ
୧୩ । ଙ. ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ
୧୪ । କ. କୋପେ ଭ୍ରମ କଲକ
ଖ ଘ. କୋପେ ଭ୍ରମ କଲ
୧୫ । ଘ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାର କୋହିଲ
୧୬ । ଘ. ମାହାମତ ହସ୍ତୀ

ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ହେବ ମୋର   ଏ କଥା ଭୃଣ୍ଡେ ନ ଧର[୧]
ଭୃତ୍ୟେ ବୋଇଲେ[୨] ମାଲକୁ ମାରିଅଛୁ[୩] ଏ କଥା ମନେ ବିସ୍ମର[୪]
ସେ ବନଆର[୫] ॥୨୪॥

ଉଡ଼ାଇ ତାକୁ ଆଣିମା   କ କହଇ ସେ ଶୁଣିମା
ଏ ମନ୍ତ୍ର[୬] ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ସମରେ ମାରକ ଥିଲେ ସେ ତା'ର ଗାରମା
ସବୁ ଜାଣିମା ॥୨୫॥

ନରପତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ   ଡଗର[୭] ଚତୁଂ ଚଳାଇଲ
ବେଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରେ[୮] ମିଳ ବଲ୍ଲଭ ଗୋପାଳ ବୋଲି ଜଗତେ ଡାକ ଦେଲେ
ସ୍ୱାମ ଶୁଣିଲେ ॥୨୬॥

ବେଷରୁ ହେଲେ ବାହାର   ଜଳାଭୂଷଣ ଶରୀର
କେତେ ବୋଲି ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଲେକ ଝାଳେ[୯] ତନୁ ଜର ଜର
ନିଶ୍ୱାସ ଖର[୧୦] ॥୨୭॥

ଦେଖି ଭୟଙ୍କର[୧୧] ସ୍ୱର   ଶିରେ ଯୋଡ଼[୧୨] ବେନି କର
କହେ ଠାକୁରେ ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଦେନ ଆସ ସୂପକାର
ପିଢ଼ା ସତ୍ୱର ॥୨୮॥

୧। ଖ. ମନେ
୨। କ ଚ. ଭୋକ୍ତେ ବୋଇଲେ
ସ. ଭୋକ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି
୩। ଖ. ପ୍ରଭଞ୍ଜ ଜଣିଅଛୁ
୪। କ ଚ. ପ୍ରଭଞ୍ଜ କରେ ଅଟାଚ
ସ. ପାମର
୫। ଖ. ସେ କଥା ମନେ ନ କର
୬। କ. ଏମନ୍ତ
ଙ ସ. କେମନ୍ତ
୭। ସ. ଡଗର
୮। କ ଖ ଗ. ଭୋଗ ଘରେ
୯। କ. କରେ ବୋଲ ଛିଡ଼ା ହୋଇଲେକ ଆସି।
୧୦। ଖ. ଘାଣ ପ୍ରଖର
ଜ ସ. ଶ୍ୱାସ ପ୍ରଖର
୧୧। କ. ଜଡ଼ଏ କର
ଖ. ଜଡ଼ଏ କଲ
ଚ. ଜଡ଼ଏ କଲେ
୧୨। କ. ଛିରେ ଯୋଡ଼ି
ଗ. ଧିରେ ଦେଲେ।

ଶ୍ରମ କର୍ମମାନ[1] ହୋଇ   କଷ୍ଟକୁ ନେଇ ବୁଲଇ[2]
ମୁଁ କାହାର ବଶ[3] କେ ସ୍ମର ଠାକୁର ମୋ ପୁଣ[4] ଆଜ୍ଞା କରଇ
ପଳାରେ ବାଇ[5] ॥୨୯॥

ସଖିଙ୍କୁ ମୋହର ଗଲେ   ଯୁଝାଅ ମାଲଙ୍କ ଭୁଲେ
ମୋହର ନାଶ ସମସ୍ତେ[7] ବଲ୍ଲଭମ୍ଭ କର୍ମା ପିବ ତାଙ୍କ ବୋଲେ
ନ ଯାଇ ଭଲେ[8] ॥୩୦॥

କଷ୍ଟ ପଶିଲେ ଭିତରେ[9]   ଭଏ ପଳାଇଲେ ଦ୍ବାରେ[10]
ରାଜାକୁ ଦ୍ଵସନ କରଣ ଜଣାଇ[11] ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରତି ଉତ୍ତରେ
ହେ ନୃପବରେ ॥୩୧॥

ଶୁଣି ବିରାଟ ମଣ୍ଡନ[12]   କୁନ୍ତେ[13] ବଲ୍ଲଭମ୍ଭ ମନ
ଶ୍ରମ[14] ସଜାସନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞାନେ ବାସରେ କେମନ୍ତେ କଷ୍ଟବା ଦିନ
ହେ ଭଗବାନ ॥୩୨॥

କହେ ବିରାଟ ନରେଶ   କୋନ୍ତେ କ ହେଲ ବିରସ[15]
କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଅବଜ୍ଞା କଲ ଆଜ୍ଞା[16] ତାହାର ଗର୍ବ ବିଶେଷ
ଏଡ଼େ ସାହସ ॥୩୩॥

---

୧ । ଙ. ନୋଧମାନ
୨ । ଗ ଜୋହ୍ନ ନେଇ
ଖ ଘ କେହ୍ବତ ନେଇ
୩ । ଘ. ବଶ୍ୟ
୪ । ଘ. ମୋ ପୁଣି
୫ । କ ଖ ଘ. ବାଇ
୬ । କ. ମାଲଙ୍କୁ
ଘ. ଲୁଟିଲେ
୭ । ଗ ଘ. ସନ୍ତେ ବଲ୍ଲଭ
କର୍ମା ଜିବ ତାଙ୍କ
୮ । ଖ. ଯୋଗ୍ଯେ ପଡ଼ିବ ଯାଉ ନାହିଁ
୯ । କ. ପଶିଲେ ଭିତରେ
ଘ. ପଶିଲ ଭିତର
୧୦ । ଗ ଘ. ପଳାଇଲ ଦ୍ବାର
୧୧ । ଖ. କରି ଜଣାଇଲ
୧୨ । ଗ. ସେ ନୃପବର
ଘ. ସେ ନୃପବରେ
୧୩ । ଖ. ବିରାଟ ବଚସମନ
୧୪ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୫ । କ. ସ୍ଥକାସନ୍ତୁ
ଘ. ଛମା ସୁକାସନ୍ତୁ
୧୬ । ଘ. ପୁଣ ମୋହର ସନ୍ଦେଶ

ଶୁଣି କହେ ନୃପବର[2] ମୁଁ ଜଣ ଅଟଇ ତାର[3]
ଏକା ଜଣକେ କି ପୂଜା କରୁଅଛୁ[4] ସକଳ ଥାଉ ମୋହର[5]
କହୁ କ ତାର ॥୩୦॥

ଶୁଣିଣ କୋପେ ବୋଇଲେ କଳ୍ପିଭ ଯେବେ ନ ଥିଲେ
ତୁମ୍ଭର ସନ୍ୟ ସକଳ ରାଜ୍ୟ ଲୋକେ ଉପବାସେ କ ଶୋଉଥିଲେ[6]
ଏବେ ଖାଇଲେ ॥୩୧॥

ଯାହାର ଖାଇଣ ଅନ୍ନ ବଞ୍ଚୁ ଅଛୁ ସର୍ବ ଜନ[7]
ସ୍ବରଙ୍କ ଆଗରେ ଏଡେ ଗର୍ବ କହୁ ଘାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ବଚନ
କୋଟେ ବମନ ॥୩୨॥

କହନ୍ତି ବଶିଷ୍ଠ ଋଏ ମୁଁ କରଇ ତାକୁ ଭଏ
ଓପ୍ରୋଧେ ତୁଛି ମୁଁ କହୁ ନ ପାରଇ ଖଳ ନ ଥାଇ ହୃଦଏ[9]
ଚେତଣୁ ନଭଏ[10] ॥୩୩॥

ତାହାକୁ କୋପ ନ କର ଏ ରାଜସଭା[11] ମଧ୍ୟର
ମୋର ଅଧିକାର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଇଛୁ ଅଣାଅ ସେ ସୂପକାର
ପେଷିଣ ସ୍ବର[12] ॥୩୪॥

କୋପେ ସ୍ବରକୁ କହିଲେ[13] ଏବେ ସେ ଯାଅ ବୋଇଲେ
ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା କହି ବାଳ୍ମିକକୁ ଆଣ ଶୁଣି ଉଠିବ ଚଳିଲେ
ରୋଷେ ମିଳିଲେ ॥୩୫॥

---

୧ । ଘ. କହୁଅଛୁ
୨ । ଚ. ଶୁଣିଣ ସେ ନୃପବର
୩ । ଜ. ମୁଁ ଜଣ ଅଟଇ ତାହାର
ଘ. ତଥ୍ୟ ଅଟଇ ତାର
୪ । ଚ. ତୁ ପୂଜା କରଅଛୁ
୫ । ଜ. ମୋହୋର
ଘ. ଥାଉ ମୋହର
୬ । ଚ. ଉପବାସେ ଶୋଇଣ ଥିଲେ
ଘ. ରାଜା ଲୋକେ
୭ । ଗ ଘ. ଅର୍ଣ୍ଣ ବଞ୍ଚୁ ଅଛୁ ପ୍ରଜାଜନ
୮ । ଗ. ଗର୍ବ ଦେଖ ସ୍ୱତ୍ତ
୯ । ଗ ଘ. ଛଳ ନ କରେ ହୃଦଏ
୧୦ । ଚ. ପୋଥିରେ ନାହିଁ
୧୧ ଜ ଘ. ଏ ରାଜା ସଭା
୧୨ । ଚ. ପୋଥିରେ ୩୪ରୁ ୩୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଙ, ଦୂତ—କହିଲେ
ଗ: ଦୂତଙ୍କୁ ପେଷିଲେ ।

ଆସ ବଲ୍ଲଭ ଗୋସାଇଁ କୃଷ୍ଣେ[1] ଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ଦେଇ
ଶୁଣିକରି ଶ୍ରୀମ ବାହାର ହୋଇଲେ ପଦ ମୁଖ କର ଧୋଇ[2]
ସତ୍ବରେ ଯାଇ ॥୪୦॥

ଆସ୍ଥାନେ ଯାଇ ମିଳିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[3] ଯତ୍ନଂ ଦେଖିଲେ
ପ୍ରଣମ୍ୟ କଲ୍ୟାଣ ଉଠିକରି ପୁଣି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ିଲେ
ହରଷ ହେଲେ ॥୪୧॥

ବସନ୍ତ ବୋଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆମ୍ଭ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଏବେ ଶୁଣ
ଦେଖ ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆସିଅଛି[4] ଜଣ ପାଶବୁଝ ରଣ
ଯେନ ତା ପ୍ରାଣ[5] ॥୪୨॥

ବଲ୍ଲଭ ବୋଲେ ରାଜନ ମୋଠାରେ ହେଲ ବମନ[6]
ମଁ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୁଖେ ପେଲ ପକାଉଛ ଯେନବୁ ମୋର ଜୀବନ[7]
ସତ୍ୟ ବଚନ ॥୪୩॥

ନର ବ୍ୟାଘ୍ର କି ସମର ଶୁଣିଅଛୁ ନୃପବର
ମାଲହସ୍ତେ ଥରେ[8] ମରଞ୍ଜଣ ଥିଲ ଧର୍ମେ ହେଲ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ପାର
ତୋ ଅବସ୍ଥର ॥୪୪॥

ନ ଯୋଗାଇଲ ମୁଂ ତୋତେ ବାହାର କରଲୁ ମୋତେ
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଗୋଟା ନଷ୍ଟଏ ଯେନବୁଂ[9] କି ବୋଲିବେ ଏ ଜଗତେ
ବସ୍ଥର ତତ୍ତ୍ୱେ ॥୪୫॥

---

୧ । କ ଖ ଘ. କୋଳ୍ପ

୨ । ଛ. ଶୁଣିକରି ବେଗେ ଘେରସ୍ତ ବାହାର
ହୋଇଲେ କରେ ପାଦ କର ଧୋଇ
ଖ. ହୋଇଲେ କରେ ପାଦ କର ଧୋଇ
ଘ. ହୋଇଲେ କରେ ପାଦକର ଧୋଇଂ

୩ । କ ଖ ଘ. କୋଳକ୍କୁ

୪ । ଘ ଆଣିଅଛୁ

୫ । ଖ. କହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ

୬ । ଘ. ହେଲୁ ବମନ

୭ । କ. ଡୋଲି ପକାଉଛ ଯେଣକୁ—
ଜୀବନ ।
ଖ. ଯେନ ନୁ ମୋର ପରାଣ
ଗ. ପେଲି ପକାଉଛୁ ଯେନ ରୁ—
ଜୀବନ ।
ଘ. ଯେବମୁ ମୋର ଜୀବନ

୮ । ଖ-ଘ. ହସ୍ତରେ ।

୯ । କ-ଖ. ଯେନମୁଂ
ଘ. ଗୋଟି ନଷ୍ଟଏ ଯେନମୁ

ଭଗବ ବଚନ ଶୁଣି ମୁଖ୍ୟଂ ମନେ ମନେ ଗୁଣି
ସଭାକୁ ଗଲେ ସେ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ିବ ଆସୁ ନ ଥିଲଟି ଜାଣି
ଏ ସତ୍ୟବାଣୀ[1] ॥୮୬॥

ଶୁଣି ନୃପତି[2] ମଣ୍ଡନ କୃନ୍ତେ[3] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଠାକୁରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା[4] ହୋଇଲା ବଲ୍ଲଭ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାର ବହନ
ନୃଷ ବମନ ॥୮୭॥

ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀମ ହରଷ ମିଳଲେ ଶବର ପାଶ
ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମେଲ ହେ। ସମର କଣବା ଫେଡ଼ ବେଗେ ଲୋହ ଫାଶ
ଦେଖ ସାହସ ॥୮୮॥

ଜାଗ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମୁକୁଳ[5] କଲ
ଏ ସୂପକାରକୁ ମାରହେ। ବହନ ଅଙ୍ଗୁଳ ଦେଖାଇ ଦେଲ
ଅଲଗା ହେଲ ॥୮୯॥

ଦେଖି ବ୍ୟାଘ ଦେଲ ଲଙ୍ଘ ଶବର ଦାଣ୍ଡେ ଗୁଣ୍ଡ
ଭୟଙ୍କର ରୂପରେ[6] ବଲ୍ଲଭ ଉପରେ ବସିଲାକ ବେଗେ ମାଡ଼[7]
ସେ ଚଳେ ପଡ଼ ॥୯୦॥

ଉଚାରେ[8] ଶ୍ରୀମକୁ ମାଡ଼ି[9] କଣ୍ଠ ଚପି ଦେଲ ଖାଡ଼ି[10]
ଛାତିରେ ବସିଣ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଖରେ[11] ବାଗୋଡ଼ି
ଧଇଛି ଭିଡ଼ି ॥୯୧॥

---

୧ । ଭ ଙ ପ. ପୋଖରେ ପଡ଼ିଛିର
ଧାଡ଼ ନାହିଁ ।
୨ । କ. ନୃପତ ହେଲ
ଙ. ଶୁଣି ବଚନ
୩ । ଭ ଗ ପ. କୋନ୍ତେ
୪ । ଭ ଙ. ଆଜ୍ଞା ହୋଇଲ
୫ । ଭ ଙ. ଦ. ମୁକୁଳ
୬ । ଗ: ଭକର୍ମ ରୂପରେ
୭ । କ. ବସିଲାକ ମାଡ଼ୀ
୮ । ଙ ଗ ପ. ଉଚ୍ଚାରେ
୯ । ଗ. ଶ୍ରୀମକୁ ମାଡ଼ି
୧୦ । ଙ. କଣ୍ଠ ଚୁପିଦେଲ ରଡ଼ି
ଗ ପ. କଣ୍ଠ ଚୁପି ଦେଲ ଖାଡ଼ି
୧୧ । ଦ ଙ. ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଖରେ ।

ମିଳେ ଭୀମ ଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡ   ନୟନ ପଲକ ମାଣ୍ଡ[1]
କଣ୍ଠ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ[2] ଚାପି ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ଆକ୍ଷେଣ ଧରି ପିଞ୍ଜାଣ୍ଡ[3]
ନ ହୋଏ ଛାଡ଼[4] ॥୫୨॥

ଯୌବଣର ମାନ ପଣ୍ଡ   ଯେବଣ ଅଙ୍ଗେ ଉଚ୍ଚଣ୍ଡ[5]
ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ନଖ ଦନ୍ତ ଚର୍ଣ୍ଣି ଲାଗି ସକଳେ ପଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡ
ରୁଧିର ପଣ୍ଡ[6] ॥୫୩॥

ଭୀମ ଅଙ୍ଗ[7] ଏଣୁ ବୁଣ୍ଡ   ଜାଣି ମଦାର ଫାଂଖୁଣ୍ଡ
ସକଳେ ଏମନ୍ତ ନୟନେ ଦେଖିଣ କଲେ ହାହାକାର ରଣ୍ଡ
କେ ମୋହେ ପଣ୍ଡ ॥୫୪॥

ବିରାଟ ଚେତନ ବୁଡ଼   ଶିରେ[8] ବେନିକର ଚାଣ୍ଡ
ଆହା[9] ସୂପକାର ପ୍ରାଣ ହରାଇଲୁ କୋନ୍ତଙ୍କ ବଚନେ ପଡ଼
ଗଲୁଟି ଗୁଣ୍ଡ ॥୫୫॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ଚୋଟୋ ଶିର ନୋଡ଼   ଆଉଛନ୍ତି ଦେଉଛନ୍ତି ରଡ଼
ଆହେ କୁନ୍ତ[11] ଭୁମ୍ବ ଉପରେ ନଷ୍ଟଏ[12] ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଏବେ ପଡ଼
ନ ଯିବ ଗୁଣ୍ଡ ॥୫୬॥

ରାଜା ଏମନ୍ତ ବଚନ[13]   କୁନ୍ତେ[14] ବିସ୍ମରନ୍ତି ମନ
ଏତେ ବେଳଯାଏ କେହ୍ନ ନ ଶନ୍ଧିଲେ[15] ମାୟା କଲେ ଭଗବାନ
ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ॥୫୭॥

---

୧ । ଖ. ପଡ଼ୀ
ଗ. ପାଣ୍ଡ
୨ । ଖ. କଣ୍ଠ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ଙ, କଣ୍ଠ ବକ୍ଷକକ୍ଷ
ଘ. କଣ୍ଠେ ବକ୍ଷକଣ୍ଠ
୩ । ଘ. ଧରେ ସେ ପିଞ୍ଜାଡ଼ୀ
୪ । ଖ. ନ ପାରେ ଗଣ୍ଡୀ
ଗ ଘ. ନ ପାରେ ଗୁଣ୍ଡ
୫ । ଖ ଗ ଘ. ହପୁଣ୍ଡ
୬ । ଘ. ରୋଧିର ପଣ୍ଡ
୭ ଙ. ଭୀମ ଅଙ୍ଗ
୮ । ଙ. ଶୀରେ
୯ । ଘ. ଆହେ
୧୦ । ଗ ଘ. ବ୍ୟାଘ୍ର ଚୋର
୧୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
୧୨ । ଙ. ଭୁମ୍ବ ନଷ୍ଟଏ
୧୩ । ଖ. ବିରାଟ କହେ ବଚନ
୧୪ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୫ । ଙ ଖ. ଚହ୍ନିଲେ ।

ଶ୍ରୀମ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ ମାର ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଜାଣିଣ ମାରୁତି ମୁଠେ ପ୍ରହାରଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ
ପ୍ରାଣ ଘେନିଲେ ॥୫୮॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ରକ୍ତଏ ଛାଡ଼ିଲା ପ୍ରାଣ ଅଙ୍ଗରୁ ଚେଳିଲା
ଅପୂର୍ବ ପୁରୁଷେ ବାହାରିଣ ଅଙ୍ଗ କୋଳକୁ ଦର୍ଶନ କଲା
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲା ॥୫୯॥

ଦକ୍ଷ ରଷ୍ଟ[1] ଭ୍ରାତ ବେନ[2] ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟ ଶାପ[3] ଘେନ
ମହାମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ମହାମତ୍ତ ଗଜ ହୋଇଲେ ସେହୁ ଅବନୀ[4]
ସେ ଦବ୍ୟଙ୍ଗମା[5] ॥୬୦॥

ସୁଧିଷ୍ଠି[6] ଦର୍ଶନ କରି ଗତ ଶାପ ବେନ[7] ତରି
କାହାକୁହିଁ[8] ଦୃଶ୍ୟ ନୋହିଲେ ସେ ବେନ ଚଳିଲେ[9] ଅମର ପୁରୀ
ସେ ବ୍ୟାଘ୍ର ମଣି[10] ॥୬୧॥

ହରଷେ ପ୍ରଶଂସା କଲା ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ
ଜାରା ଶବର ଏମନ୍ତ ଦେଖିକରି ବଲ୍ଲଭ ପାଶେ ମିଳିଲେ
ଦର୍ଶନ କଲେ[11] ॥୬୨॥

କହନ୍ତି ଜାରା ଶବର ତୁମ୍ଭେ ସେ ଶ୍ରୀମ ଠାକୁର
ଗୋପ୍ୟେ ଏଥିରେ ବଲ୍ଲଭ ବୋଲିଜନ୍ମ ଦେଖିଲି ଏହୁ ନେତ୍ରର[12]
ଧନ୍ୟ ମୋହର ॥୬୩॥

---

୧ । ଖ. ଦକ୍ଷରଷ
୨ । କ ଖ ଘ. ଭ୍ରାଥ ବେନ
୩ । କ. ଶାପ
ଖ. ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ ଶାପ ସେ
ଘ: ଅନ୍ୟୋଅନ୍ୟ ଶାପ୍ୟ
୪ । ଖ. ମହାମତ୍ତ ଗଜ ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ହୋଇ
ଜାତ ହୋଇଲେ ସେ ବେନ
ଗ. ମତ୍ତଗଜ ହୋଇ ଜାତ ହୋଇଲେ
ଅବନୀ ।
୫ । ଗ. ସେ ମହାଜନ
୬ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୭ । କ. ଗତ ପାପୁଂ ଗଲେ
ଖ. ଗତପାପୁଂ ବେନ
ଘ. ଗଲ ପାପୁଂ ବେନ
୮ । ଘ. କାହାକୁହି ଦୃଶ ନୋହିଲେ
୯ । ଗ. ମିଳିଲେ
୧୦ । ଖ. କରି
୧୧ । ଘ. ଧ୍ରମେ୍ୟ କଲେ
୧୨ । ଖ ଘ. ମୁହିଁ ନେତ୍ରର ।

ଶତଶୃଙ୍ଗେ[1] ଜନମିଲି[2]   ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ମାରିଲି
ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ[3] ହୋଇଲି ଭୂମିକୁ ବରଷି ପୁଣ ପାଇଲି
ହେ ମହାମଲ୍ଲ ॥୬୩॥

ପୃଥ୍ୱୀର ନାଶିବୁ ଭାର   ଏଣୁ ହେଲ ଅବତାର
ଏହି କଟକରେ[4] କଣ୍ଟକ ମାରନ୍ତ[5] ତେଣୁ[6] ଗୋପ୍ୟ ଏହୁ ପୁର
ହେ ମହାବୀର[7] ॥୬୪॥

ଜନନୀ ମୁଖୁ ଶୁଣିଲି   ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ହେନ ଅଇଲି
ଭୂମିର ଗୋପ୍ୟରୁ କଣ୍ଟକ ନାମରେ[8] ସମର ଆସି ମାଗିଲି
ଭଲ ନଦେଖିଲି ॥୬୫॥

ଶୁଣି ତୋଷ ବୃକୋଦର   ବୋଇଲେ ତା ଗୋପ୍ୟକର
ମେଲାଣି ଦେଇଣ ଭୀମସେନ ଯାଇ ମିଳିଲେ[9] ବେଷ ମନ୍ଦର
ସେ ମହାବୀର[10] ॥୬୬॥

ଶବର ଚଳିଁରୁ ଗଲେ   ସକଳେ ତୋଷ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଅନୁଷଙ୍ଗୀ[11] ଘନ ଶ୍ୟାମ୍ବର[12] ବୋଇଲ
ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ[13] ॥୬୭॥

୧। ଭ. ଶତଶୃଙ୍ଗେ
ଖ. ଶତ ଶୃଙ୍ଗରେ
୨। ଙ. ପାଠ ଜାତହେଲି
୩। କ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ୍ୟ
ଗ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ
ଘ. ଶତଶୃଙ୍ଗ ଶାପ୍ୟ
୪। ଭ. ଏହି ନଗରେ
୫। କ ଖ. କଣ୍ଟକ ମାରନ୍ତ
୬। ଖ ଗ. ଏଣୁ
୭। ଘ. ମହାବୀର
୮। ଭ. ଭୂମି ଗୋପ୍ୟରୁ କଣ୍ଟକ ନାମରେ
ଙ. ଗୋପ୍ୟରୂପ କଣ୍ଟକ ନାମରେ
ଘ. କଣ୍ଟକ ନାମରେ
୯। ଭ. ଭୀମସେନ ମିଳିଲେ
ଖ. ଯାଇ ମିଳିଲେ
୧୦। ଭ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସେ ମହାବୀର
୧୧। ଖ. ଅନୁଷଙ୍ଗରେ
୧୨। ଭ ଘ. ଧନ
୧୩। ଘ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ।

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ବୃତ୍ତେ[1]

ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଚଲ୍ଲଂ ଶେଷ
ବସନ୍ତ ଯାତ୍ରା ହୋଇଲ୍[2] ପ୍ରବେଶ ॥୧॥
ନଗର ପ୍ରାନ୍ତେ[3] ମନୋହର ବନ
ଅଛନ୍ତି ନାନାରୂପେ[4] ବୃକ୍ଷମାନ ॥୨॥
ଆମ୍ବ ପନସ[5] କେନ୍ଦୁ ନାଗକେଳ
ଯମ୍ବୁ ଯମ୍ବିଲ ଟଭଗୁଆ[6] ତାଳ ॥୩॥
ଲେମ୍ବୁ ବରକୋଳି ଆମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ[7]
ଖଜୁରି ବଦରି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଡାଳିମ୍ବ[8] ॥୪॥
କପିତ୍ଥ କମଳା ସେବତୀ ଅଳି[9]
ଲବଙ୍ଗ ଅନାଇତ ଜାଇଫଳ[10] ॥୫॥
ଏ ରୂପେ ନାନା ବୃକ୍ଷ ଶୋଭିବନ[11]
ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମଳ ଅଟଇ ସ୍ଥାନ[12] ॥୬॥

---

୧ । ଘ. ଅଶ୍ୱମେଧ ଯାଗ ହୋଲାର
୨ । କ. ବନଯାତ୍ରା ହୋଇଲା
ଖ. ବସନ୍ତଯାତ୍ରା ହୋଇଲ୍
୩ । ଭ. ନଗର ପ୍ରାନ୍ତେ
ଗ. ନଗର ଅନ୍ତେ
୪ । ଘ. ଅଛନ୍ତି ବହୁ ନାନା
୫ । ଘ. ପଣସ
୬ । ଭ. ଗୁଆ ଟଭ
ଘ. ଯାମ୍ବୁ ଯମ୍ବିଲ ଗୁଆ ଟଭ
୭ । ଭ. ଲେମ୍ବୁ ଦାରିମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ଲମ୍ବୁ
ଗ. ଲେମ୍ବୁ ବ.ଷ ଅମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ରମ୍ଭ
ଘ. ଲେମ୍ବୁ ଗଡଅମ୍ବ ନାରଙ୍ଗ ରମ୍ଭ
୮ । ଖ. ପାଠ ଜାଟେଦଷ୍ଟ
ଘ. ଅଯୁଥ ଲେମ୍ବାର ଚୂନା
୯ । ଘ. ଆଳ
୧୦ । ଭ. ଯାଇଫଳ
୧୧ । ଖ. ଏରୂପେ ଛନ୍ତି ନାନା ବୃକ୍ଷ ମାନ
ଘ. ଏମନ୍ତେ ନାନା ବୃକ୍ଷ ଶୋଭିବନ
୧୨ । ଜ. ଥାନ
ଗ. ଠାଣ ।

ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ଭବ୍ୟ[1] ସରୋବର
କୋଣେ କୋଣେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଶ ସମ୍ଭାର ॥୭॥
ସ୍ଫଟିକ[2] ପାବଚ୍ଛ ବନ୍ଧକଟରେ[3]
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡପ ଅଛି ମଧ୍ୟରେ[4] ॥୮॥
ଶୀତଳ ଶୀତଳ ନିର୍ମଳ ଜଳ
ତହିଁ ବିକଶିତ ହୋଇଛି କମଳ[5] ॥୯॥
କହ୍ଲାର[6] ଇନ୍ଦୀବର କୋକନଦ
ସକଳ ମନକୁ ମୁଦ କୁମୁଦ[7] ।୭।
ହଂସ ଚକ୍ରବାକ ଉତ୍ପଳ କାମ[8]
ତହିଁରେ[9] ହୋଇଛନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ[10] ॥୧୧॥
ଦକ୍ଷିଣ ପାଶେ କୁସୁମ କାନନ
ସଦା ବହଇ ମଳୟ ପବନ ॥୧୨॥
ମଲ୍ଲୀ ମାଳତୀ କନଅର ନାଗ[11]
କେତକୀ କୁରୁବକ ଜାଇ ॥୧୩॥
ଅଶୋକ କୁନ୍ଦବେଲି ନାଗେଶ୍ୱର
ଟଗର ବସନ୍ତ ଚମ୍ପା ମନ୍ଦାର[12] ।୧୪।
ସେବତୀ ମରୁଆ ସେ ଫୁଲ ବାସ[13]
ନାନା କୁସୁମେ କରନ୍ତି[14] ସୁବାସ ॥୧୫॥

---

୧ । ଙ: ଭ୍ୟେକ
୨ । କ. ସ୍ଫଟିକ
ଖ. ସ୍ଫଟିକ
ଘ. ସ୍ଫଟିକ
୩ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଷାଣରେ
୪ । କ. ଅଛି ମଣ୍ଡପରେ
ଙ. ଏଥି ମଧ୍ୟରେ
୫ । କ ଙ. ପଙ୍କଜ
ଘ. ପଙ୍କଜ
୬ । କ. କହ୍ଲାର
ଘ. କହ୍ଲାର
ଘ. କଲ୍ହାର
୭ । କ. ଜନକୁ ମୋହେ କୁମୁଦ
୮ । କ. କଲ୍ଲୋଳ କାମା
୯ । ଖ. ଜଳରେ
ଗ ଘ. ଜଳରେ
୧୦ । ଙ. ଅଭିରାମ
୧୧ । ଘ. କଣିଅର ଫୁଲ
୧୨ । ଖ. ଦଣ୍ଡମନ୍ଦାର
୧୩ । କ. ଗୁଲୁବାସ
ଘ. ଗୁଲ୍ମବାସ
୧୪ । କ ଙ. କୁସୁମେ ସେ କରନ୍ତି ।

ଅଶୋକ କୁନ୍ଦ ଦମ୍ଭଣା ଚମ୍ପକ[1]
ଅନେକ ପୁଷ୍ପ[2] ଅଛି ମାଳ ମାଳ ॥୧୬॥
କୋକିଳ ଭ୍ରମର କରନ୍ତି ଧ୍ୱନି
ଦେଖିଲେ ମନ୍ତ୍ରଭ୍ରମ ହେବେ[3] ମୁନି ॥୧୭॥
ପାଷାଣ ପାଚେଶ୍ରି ଚନ୍ଦ୍ରପାଶର
ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱର୍ଣଦତ୍ତ ସ୍ୱର୍ଣଦ୍ୱାର ॥୧୮॥
ଉତ୍ତଟ ନଗର[4] ଆଗେ ପ୍ରାସାଦ[5]
ଅଟ୍ଟାଳି ଜଗତ୍ତି କରେ ପ୍ରମୋଦ ॥୧୯॥
ମଦନ ମୋହନ ଛଣ୍ଡିରେ ବଜେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ[6] ବିରାଜେ ।୨୦॥
ଦ୍ୱାର ଦେଉଳପାଶେ ଜୟ ବିଜୟ
ଆଗରେ ଖଡ଼ଗେଶ୍ୱର ଶୋଭାପାଏ ।୨୧।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ନୃପତିମଣି[7]
ନଗରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ[8] ଆଣି ॥୨୨॥
ସେହି ତଟରେ ଜନକ ନଗର
ଛଣ୍ଡି ପ୍ରବେଶ ସଣୀହଂସପୁର ॥୨୩॥
ଆଗେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି[9] ତାହି କାଣ୍ଡ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ହସେ ନବାଣ୍ଡ[10] ॥୨୪॥

---

୧ । କ. ଦମ୍ଭେଣା ପାଟୋଳି
ଙ. ଅଶୋକ ପୁନାଗ କୁନ୍ଦ ତମାଳ
ଚ. କୁନ୍ଦ ଦମ୍ଭଣା ପାଟେଳି
୨ । ଙ. ଅନେକ ପୁଷ୍ପ ଅଛି ମାଳ ମାଳ
୩ । ଚ. ହୋଏ
୪ । କ. ନଗ୍ର
ଖ ଗ. ନଗର
୫ । ଗ ଘ. ପ୍ରସାଦ
୬ । ଙ. ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସେହ ଛଣ୍ଡିରେ
ଘ. ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସେହ ସଂଙ୍ଗତେ
୭ । ଖ ଗ ସେ ନୃପମଣି
୮ । ଖ. ସରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲ୍
ଗ. ଶରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ
ଘ. ପରରେ ସ୍ତୂପ ବନ୍ଧାଇଲେ
୯ । ଗ ଘ. ଅଗରେ ବନ୍ଧାଅଛି
୧୦ । ଖ ପୋଥିରେ ୨୩ ଓ ୨୪ ପଦର
ପାଠ ନାହିଁ ।

ସ୍ତମ୍ଭ ଉପରେ ରତ୍ନର[1] ମଣ୍ଡପ
ରଙ୍ଗ କେତେହା କରି[2] ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ॥୨୫॥
ରତ୍ନ ସ୍ତମ୍ଭର[3] କରନ୍ତି ମଣ୍ଡି
ପ୍ରବାଳ ହୀର ସ୍ଫଟିକ ମାଳାମଣି[4] ॥୨୬॥
ବାଜଇ କାହାଳୀ ଶଙ୍ଖ[5] ମହୁରୀ
କଂସାଳ ଝାଞ୍ଜାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଭୂରୀ[6] ॥୨୭॥
ସକଳ ଦେଶ ଲୋକମାନେ ଠୂଳ
ଯୁବା ଯୁବତୀ ବାଳ ବୃଦ୍ଧା ମେଳ ।୨୮।
ଦୋଶାଳା ପଞ୍ଚଶାଖା ସପ୍ତଶାଖା[7]
ବାହୁଡ଼ି[8] ମାନଙ୍କେ କରିବ ଲେଖା ।୨୯।
ଚନ୍ଦ୍ର ମାଣୁଣି ମହଣ[9] ବଳିତା
ଚନ୍ଦ୍ରାତପ କୂଳ ବାଟଶ ଶୋଭିତା[10]
ନାନା ବାଟରେ ବାଣମାନ ମାରି
ନାଟ କରନ୍ତି ଦେବ୍ୟ[11] ନର୍ତ୍ତକାରୀ ॥୩୧॥
ଗଣିକା କୁଳ ହୋଇଣ[12] ସୁବେଶ
କଟାକ୍ଷ ମାତେ ମୋହନ୍ତି ପୁରୁଷ ॥୩୨॥
କେ ବୀଣା ବଜାନ୍ତି କରରେ ଧରି[13]
ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ତାଳବନ୍ଧ କରି[14] ॥୩୩॥

---

୧ । ଖ ଙ ଘ. ସ୍ତମ୍ଭ ଉପରେଣ ରତ୍ନ
୨ । ଗ. ରଙ୍ଗ ପାଟଣି
୩ । ଘ. ରତ୍ନ ସ୍ତମ୍ଭରେ
୪ । ଗ. ମାଳମଣି
୫ । ଘ. ଶଙ୍ଖ କାହାଳୀ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଭେରି
୭ । ଖ. ଦ୍ଵିଶାଖା ସପତ ଶାଖା
୮ । ଘ: ବୁହୁଞ୍ଜ
୯ । ଙ. ଚନ୍ଦ୍ର ଦୂଣି ମହଣ
ଝ. ଚନ୍ଦ୍ର ନାଁଣି ମହଣ
୧୦ । ଙ. ଚନ୍ଦ୍ର ତପକୁଳ-ଶୋଭିତା
୧୧ । ଝ. ନାଧା
୧୨ । ଙ. ମାଗଣିକାମାନେ ହୋଇ
ଖ ଗ. ଗଣିକାକୁଳେ ହୋଇଣ
୧୩ । ଝ. କେ ବୀଣାରବା ନାନା ଯନ୍ତ୍ରଧରି
ଗ ଘ. କେ ବୀଣାରବା ନାନା ଯନ୍ତ୍ର ଧରି
୧୪ । ଝ. ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ଦେବା ନୃତ୍ୟକରି

ନାନା ଜାତିରେ ଉଡ଼ଇ ଶବଦ
　　　　ଅଶ୍ୱ ଗଜରେ ବଢଶେ ମାନ ମାନ ।।୩୪।।
ଛତ୍ର ଚାମର କେତୁଛନ୍ତି ଧରି
　　　　ଆଲଟ ଚକାଏ କେ ଧୂପ ମାରି[1] ।।୩୫।।
ବସନ ଭୂଷଣେ ସକଳେ[2] ଶୋଭି
　　　　ସ୍ୱର୍ଗ ସମ୍ପତ୍ତି କି[3] ଉପମା[4] ଦେବା ।।୩୬।।
ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗରେ ବୋଳନ୍ତି
　　　　ସୁବାସ କୁସୁମେ ମଣ୍ଡି ହୁଅନ୍ତି ।।୩୭।।
ସେନାପତିମାନେ ଖେଜା ଖେଜା ହୋଇ[5]
　　　　ନାନା ଆୟୁଧ କରେଛନ୍ତି ବହି[6] ।୩୮।
ଏମନ୍ତେ ରୂପେ ବଜନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି
　　　　ମଙ୍ଗଳ ନାଦେ ହୁଳହୁଳି ତୂରି[7] ।।୩୯।।
ନୃପତି ସଙ୍ଗରେ ଧର୍ମନନ୍ଦନ
　　　　ରଥରେ ବିଜୟ କଲେ ବନ୍ଦନ ।।୪୦।।
କଣିକ ଶତେଭ୍ରାର୍ଥ[8] ସଂଗେ ଛନ୍ତି
　　　　ଛତ୍ର ଚାମର ଆଲଟ ଧରନ୍ତି ।।୪୧।।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଉଦ୍ରୀ ସଂଗରେ[9] ଘେନି
　　　　ଆବର ଅଛନ୍ତି ବହୁ[10] କାମିନୀ ।।୪୨।।

---

୧ । ପ. ଧୂପଦାଣ
୨ । କ ଗ. ବସନେ ଭୂଷଣ ଦେଖିଲି
　ଖ. ବସନେ ଭୂଷଣେ ଯତନେ
୩ । ଖ. ସମ୍ପତ୍ତି
୪ । କ ଖ. ଉପମା
୫ । ଖ. ସେନାପତିମାନେ ଖେଜା ଖେଜା
　ହୋଇ ।
　ଗ. ସେ ନାୟକମାନେ ଖେଜା ଖେଜା
　ହୋଇ ।
　ଘ. ସେମାନେ ଯାନ୍ତି ଖେଜା ଖେଜା
　ହୋଇ ।
୬ । ଖ. ନାନା ଆୟୁଧମାନ କରେ ବହି
୭ । ଖ. ମଙ୍ଗଳ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ନାରୀ
　ଗ ଘ. ମଙ୍ଗଳ ହୁଳହୁଳି ନାଦ ତୂରି
୮ । ପ. ଖଟେଶ ଧୃତେଭ୍ରାର୍ଥ
୯ । ଦ ଗ. ଏକ ମହର୍ଷି ସଉଦ୍ରୀଙ୍କ
　ଘ. ଯାକ ବଉଦ୍ରୀ ଶଙ୍କେ ମିଳି
୧୦ । ଖ. ଛନ୍ତି ବହୁତ ।

କୀଚକ[1] ଶତେ ଭାଇଙ୍କର ନାଶ
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ[2] ବହୁ ପରିବାସ ॥୪୩॥

ଉତ୍ତର ନଗରେ ଥାଇଣ ବାଜୀ
ଦେଖନ୍ତି ମହାପ୍ରଭୁ ନାଟକେଳି ॥୪୪॥

ନାଟକମାନେ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ରୂପ
ଦେଖି ସର୍ବଜନ ହରନ୍ତି ପାପ[3] ॥୪୫॥

ନାଟକେଳି ଦେଖି ମଧୁସୂଦନ
ରତ୍ନ ଷମାନେ ହରଷେ ବଦନ ॥୪୬॥

ପଟୁଆର କରି[4] ସମସ୍ତେ ଗଲେ[5]
ବିରାଟ ନୃପତି ଗହଣେ ଥିଲେ ॥୪୭॥

ମଦନ ମୋହନ ସକେ ଦେଖିଲେ
ଦରଶନ କରି ଗଲେ ସକଳେ ।୪୮।

ନୃପତି ଶାଢ଼ୀ ପ୍ରସାଦ ଦେଲେ
ନିଜ ନଗରେ ଯାଇ ବିଜେ କଲେ[6] ॥୪୯॥

ପଛେ ରାଣୀଗଣ ଭୂଷଣ କରି[7]
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ଯାହା ପୁରି ॥୫୦॥

ଏମନ୍ତ ବଂଶଦନ ଯାତ୍ରା ହୋଏ
ସର୍ବଜନ ମନ[8] ଉଷତ ହୋଏ[9] ।୫୧।

ଭ୍ରମର ଦାନ ସକଳେ ଆନନ୍ଦ
ସ୍ୱପେ ବିଜେ କଲେ ପରମାନନ୍ଦ ॥୫୨॥

---

୧ । ଘ. କଣ୍ଡେକ
୨ । ଗ. ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
୩ । ଖ. ସର୍ବଲୋକେ ହରନ୍ତି ତାପ
୪ । କ ଗ. ପଟୁଆର କରି
୫ । ଗ. ସକଳେ ଗଲେ
୬ । ଖ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
୭ । ଘ. ଋଷିନୃପଂ ବହଣ କରି
୮ । କ ଗ ଘ. ସର୍ବ ଜନମାନେ
୯ । କ ଖ ଘ. ହରଷ ନାସ୍ତେ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ମାପରେ ବଣେ ଚୋରାମଏ
ରଥ ବଣୁଛନ୍ତି ଦେବସ ଚଗଏ[1] ॥୫୩॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଖଙ୍ଗରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ସେନ
ଆବର ଶରେ କଞ୍ଚକ[2] ଜାମିନା ॥୫୪॥

ତାହିବାଡ଼ ପାଶେ ସୁବର୍ଣ୍ଣମିନ
ଦେଖନ୍ତି ନାଗପୂର ଜଳକେଳ ॥୫୫॥

ସ୍ୱପ୍ନେ ଭଜଏ କରନ୍ତି ଦରାଟ
ତାଙ୍କର ପାଶେ[3] ଛନ୍ତ୍ର କୂନ୍ତଭଟ[4] ॥୫୬॥

କଞ୍ଚକ ତାହାଙ୍କ ସଂଗରେ[5] ଥିଲ
ତାହି ବାଡ଼ ପାଶେ ରୂପ[6] ମିଳିଲ ॥୫୭॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ ଦେଖି
କଞ୍ଚକ[7] ଆଖି [illegible] ଲଖି[8] ॥୫୮॥

ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦ୍ରୋପଦ କୁମାରୀ
ରୂପକୁ ପଟାନ୍ତର ନୋହିବେ ସରି[9]

କଞ୍ଚକ ଦେଖି ପୀଡ଼ିଲକ[10] କାମ
ଘର ନିଶ୍ୱାସ ବୁକୁ ଦମ ଦମ ॥୬୦॥

କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଣ ନ ଫୁଟିଲ[11] କଥା
ଅପ୍ରେ ନୋହିଣ କମ୍ପାଇଲ ମଥା ॥୬୧॥

ଝଲଇ ଭଲ ଭଲରେ ସୁନ୍ଦରୀ
ମୋହର ପ୍ରାଣ ସେନଗଲୁ[12] ହରି ॥୬୨॥

---

୧ । ଘ. ରଥ ବସୁଛନ୍ତି ଦେବ ପ୍ରାୟ
୨ । କ. କଞ୍ଚେକ
୩ । ଘ. ତାଙ୍କ ପାଶ୍ୱେସେ
୪ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୫ । ଗ. ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ
ଘ. କଞ୍ଚେକ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ
୬ । ଘ. ରୂପେ
୭ । ଘ. କଞ୍ଚେକ
୮ । ଙ. ଲାଗି
୯ । ଗ ଘ. ନୋହିବେ ସର
୧୦ । କ. କଞ୍ଚକ ଦେଖି ପିଡ଼ିଲ
ଖ ଗ. କଞ୍ଚକକୁ ଦେଖି ପୀଡ଼ିଲ
ଘ. କଞ୍ଚେକ ଦେଖି ପିଡ଼ିଲକ
୧୧ । କ ଖ. ଶୁଣିଲ ନ ଫୁଟିଲ
ଘ. ଶୁଣିଣ ନ ଫୁଟଇ
୧୨ । ଘ. ସେନଗଲ ।

କାହାର ନାମ ଜାଣିବା କେମନ୍ତେ
କାହୁଁ ଏଥକୁ ଅଇଲା ଗୁପତେ ॥୬୩॥
କେମନ୍ତେ ତାକୁ କରିବି ରମଣ
ତାହା ଲାଗି ଯିବ ମୋହର ପ୍ରାଣ ॥୬୪॥
ତାହାକୁ ଦେଖିଥିବ ଅଦର୍ଶି
ସେ ମୋତେ କଥାଏ[୧] କହିବ ହସି ॥୬୫॥
ଏତେ ବୋଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଉନ୍ମାଦ[୨] ଆସି
ନିରତେ ରୂପ ଗୁଣ[୩] ତାର ଘୋଷି ॥୬୬॥
ବାଡ଼ ନିକଟେ ଥାଇଣ ନିରେଖି
ଅଳପେ[୪] ବଶୁଛନ୍ତି ଶଶିମୁଖି ॥୬୭॥
ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ[୫] ବଦନ
ନେତ୍ର ଚଳନ୍ତ ଭ୍ରୂ କମ୍ପମାନ ॥୬୮॥
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧରେ କୋମଳ ଭାଷା[୬]
ଭାଷା ଭଙ୍ଗୀରେ ଫୁଲୁଅଛି[୭] ନାସା ॥୬୯॥
କର୍ଣ୍ଣେ ତାଟଙ୍କ ହୋଏ ଦୋଳାଇତ[୮]
ଚନ୍ଦ୍ର ଫୁର୍ତ୍ତି ମୁଖ କରେ ଉଦିତ ॥୭୦॥
ତହିଁ ଉପରେ ଝିଲମିଲ ମାଳ
ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ କୁଞ୍ଚିତ କୁନ୍ତଳ ॥୭୧॥

୧। ଖ. ମୋତେ କଥାଏକ
୨। କ. ଉନ୍ମାଦ
ଘ. ଉନ୍ମତ
୩। କ ଗ. ଗୁଣଗୁଣି
୪। ଘ. ଅଳଗା
୫। କ ଖ. ଉଜ୍ଜଳ
ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
୬। ଗ କୋମଳ ଭାଷା
୭। ଖ. ଫୁଲିଉଛୁ
ଗ ଘ. ଟୁଲୁଅଛୁ
୮। ଖ. କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ହୋଇଛି ଦୋହୋଳିତ
ଘ. ଦୋଳାୟିତ ।

କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା[1]
କେନଗଣ୍ଡେ ଶୋଭା ମକରୀ[2] ରେଖା ॥୭୨॥
ଚିବୁକେ ସୁନ୍ଦର ବଦନେ ଭ୍ରମର
ବିମ୍ବା ଅଧରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ସ୍ଫୁରି[3] ॥୭୩॥
ଶିରେ[4] ସୀମନ୍ତିନୀ ଅତି ସୁନ୍ଦର
କେଶ କୁଟେ ଶୋଭେ[5] ମୁକୁତା ହାର[6] ॥୭୪॥
ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଶୋଭେ[7] ହୀରା ପଦକ
ସକଳ ଜନ ମୋହନ ମାଦକ[8] ॥୭୫॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ କଣ୍ଟକ[9] ବୃନ୍ଦ
ଚମ୍ପ ପିତୁଳା ପ୍ରାୟେ[10] ଅଛୁ ରହି[11] ॥୭୬॥
ମନ୍ଦହାସେ ବାଳୀ[12] ଯାଆର ଛଳେ
କଣ୍ଟକ[13] ଉପରେ ନୟନ ଢାଳେ ॥୭୭॥
କଣ୍ଟକର ଚିତ୍ତ[14] ହୋଇଲା ଭ୍ରମ
ପ୍ରାଣ ନେବାକୁ କାମ ହେଲା ଜମ[15] ॥୭୮॥

---

୧ । କ. ତିଳକ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା
ଙ. ସୁନ୍ଦର ଟୀକା
ଘ. ସୁନ୍ଦର ଟିକା
୨ । ଘ. ଶୋଭେ ମକର
୩ । କ ଙ. ସ୍ଫୁରି
୪ । ଙ. ଶିରେ
୫ । ଙ. କୁଟେ କେଶେ
୬ । ଖ. ପୋଥିରେ ୭୪ରୁ ୭୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୭ । ଘ. ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଶୋଭେ
୮ । ଗ. ମୋହେନ ପାବକ
ଘ. ମୋହନ ମାତେକ
୯ । ଘ. ଆଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଣ କଣ୍ଟେକ
୧୦ । ଘ. ଚମ୍ପ ପିତୁଳ ପ୍ରାଏ
୧୧ । ଖ. ପୋଥିରେ ୭୬ ଓ ୭୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୨ । ଗ. ମନ୍ଦ ହସି ବାଳା
୧୩ । କ. କଣ୍ଟକେ
ଘ. କଣ୍ଟେକ
୧୪ । କ. କଣ୍ଟକର ଅସ୍ତ୍ର
ଘ. କଣ୍ଟେକର ଚିତ୍ତ
୧୫ । କ ଙ. ଯମ

ଅଞ୍ଜନ ହୋଇଣ ଗଲାକ ମୋହ
ଜ୍ୱର[1] କଲାପ୍ରାଏ ଥରଇ ଦେହ ।୭୯।।
ପାଚୁଣ ଲୋକେ ଚେତନା କରାନ୍ତି
ମୁଖେ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ଧୀରେ ବିଞ୍ଚନ୍ତି[2] ।।୮୦।।
କୀଚକ[3] ପୁଣ ଚେତନା ପାଇଲା[4]
କରୁଣା ମୃଦୁସ୍ୱରକ ଗଲେ[5] ।୮୧।
ବିଶ୍ୱାସ କରଣ ପାଶେ ବସାଇ
ବିନୟ ହୋଇ ତାକୁ ପଚାରଇ ।୮୨।
ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ପାଶରେ ସେ ଯେ[6]
ତ୍ରିପୁର ମୋହନୀ[7] ରୂପ ବିରାଜେ ।।୮୩।।
କାହୁଁ[8] ଆଇଲା କସ ତାର ନାମ[9]
ତାକୁ ଦେଖି ମତେ ପୀଡ଼ିଲା କାମ[10] ।।୮୪।
ମୃଦୁସ୍ୱରା ଜଣାଇ[11] ଯୋଡ଼ିକର[12]
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ ଅଟଇ[13] ତାଙ୍କର[14] ।୮୫।
ତୁମ୍ଭ ଭଗିନୀଙ୍କ ସେବା କରିଥାଇ[15]
କମ୍ପା[16] ଶୋଚନା ତାହା ଗୁରୁ ପାଇଁ ।୮୬।

---

୧ । ଭ. ଘର
୨ । ଭ. ଘଡଘଳ ଧାଙ୍କି ମୁଖରେ ବିନ୍ଧ
୩ । କ. କୀଚକେ
ଘ. କୀଚକେ
୪ । ଘ. ହୋଇଲା
୫ । କ. ବୃଝାଇଲା
୬ । ଖ. ଠାକୁରାଣିଙ୍କ ପାଶେ କିଏ ସେହେ
୭ । ଘ. ତ୍ରିପୁର ମୋହନ
୮ । ଭ ଗ. କାହୁଁ ସେ
୯ । ଭ. କସ ତା ନାମ
୧୦ । ଗ. ଦେଖି ମୋର ପୀଡ଼ିଲା କାମ
୧୧ । ଭ. ଜଣାଏ ମୃଦୁସ୍ୱର
ଏ. ମୃଦୁସ୍ୱର କହେ
୧୨ । ଘ. ଯୋଡ଼ିଣ କର
୧୩ । ଭ. ନାମଟି ଅଟେ
୧୪ । ଘ. ତାହାର
୧୫ । ଖ. ତୁମ୍ଭ ଭଗିନୀ ସେବା କରଇ ଥାଇ
କ. କମ୍ପା ।

କଣ୍ଟକ[1] କହେ ତା'ର କର ଧରି
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ପାଶେ ପାଞ୍ଚରେ ସୁନ୍ଦରୀ ।୮୭।
ବୃନ୍ଦାଇ ତାକୁ ବେଗେ ଘେନଆସ
କରିବ ତୋତେ ବନ୍ଧୁ[2] ପଞ୍ଚବେଷ ।୮୮।
ଶୁଣି ମୃଦୁସୁଲ୍ଲା ଗଳ୍ପକ ଚଳ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ପାଶରେ[3] ବଦନ ମିଳି[4] ।।୮୯।।
କର ଧରଣ ଏକାନ୍ତେ ବସାଇ
କଣ୍ଟକ କଥା[5] ପ୍ରକାଶ କରଇ ।୯୦।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅଟୁ ତୁ ରୂପବନ୍ତୀ[6]
କଣ୍ଟକ ସେନାପତି ଯାକୁ ଶକ୍ତି[7] ।୯୧।
କେତେ ସୁକୃତ କଲୁରେ ସୁନ୍ଦରୀ[8]
ଏଥକୁ ଅଇଲୁ କଣ୍ଟକ[9] ବରି ।।୯୨।।
ଏତେକାଳେ ତୋର ସରିଲା ଦୁଃଖ
ଭଲ ଦଇବ ହୋଇଲା ସନ୍ମୁଖ[10] ।।୯୩।।
କଣ୍ଟକକୁ ଘେନ କରିବ[11] ଭୋଗ
ଏମନ୍ତ କର୍ମେ ଥିଲା ତୋର ଯୋଗ[12] ।୯୪।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ତୋତେ[13] ଅନୁସରିଥିବ
ଯାହା କହିବୁ ଆନ ନ କରିବ[14] ।।୯୫।।

---

୧ । କ ଗ. କଣ୍ଟକେ
ଚ. କଣ୍ଟେକ
୨ । ଘ. ବନ୍ଧୁ
୩ । ଖ ଘ. ଛାମୁରେ
୪ । ଗ. ରୂପରେ ମିଳି
୫ । ଘ. କଣ୍ଟେକ କଥା
୬ । ଗ ଘ. ଧନ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ଧନ୍ୟ ରୂପବନ୍ତୀ
୭ । କ. ଯାହାଙ୍କୁ ବନ୍ତୀ
ଙ. ସେନାପତି ମୋର ପତି
ଗ. ତୋତେ କନ୍ତ
ଘ. କଣ୍ଟେକ – କନ୍ତ
୮ । ଗ ଘ. ଫଲ୍ଗୁରେ ..ଗଣ୍ଡି
୯ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୦ । ଖ. କେ ସେ ସମ୍ମୁଖ
ଗ. ହୋଇବ ସମ୍ମୁଖ
ଘ ସୁ..ଖ
୧୧ । ଘ. କରିବୁ
୧୨ । ଗ. ଯୋଗ ଥିଲା ସେ ସ
୧୩ । କ ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ତତେ
ଘ. କୃଷ୍ଣା ରୂପବନ୍ତି
୧୪ । ଖ. ଆନ କେ

ସ୍ଥଳରେ ସୁନ୍ଦରୀ ବଚନ ଶିବା
କଅଁକ ସେନାପତିଙ୍କ[1] ଭେଟିବା ॥୯୬॥
ଶୁଣିଣ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ[2] ସମ୍ମୁଖ ହୋଇ
କହିଲେ କେସ କହୁ ଭୁଲେ ବାଇ[3] ॥୯୭॥
ତୁ ଘୁର ପାମର କରୁ[4] ସାହସ
ସେ ହେତୁ କଅଁକ ହୋଇବ ନାଶ[5] ॥୯୮॥
ମୃଦୁସ୍ୱର ବୋଲେ କହିଲ[6] ଯାହା
ଜାଣିମା ତୋତେ ହୋଇବ କେ ସାହା[7] ॥୯୯॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଦେଖନ୍ତେ କଅଁକ ବୀର[8]
ବଳେ ଦେଖିବେ ଧରଣୀ[9] କର ॥୧୦୦॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ବୋଇଲେ ଯେତେକ କଥା
କହିଲୁ ସ୍ଥାନ[10] ପାମେର ତୁ ନଥା[11] ॥୧୦୧॥
କଟରେ ପ୍ରାଏ ବୁଝିଲ[12] ମନର
ଧର୍ମ ଦେବତାଟି ମୋହର ବର ॥୧୦୨॥

---

୧ । ଖ. କହେଇ ଯାହଁକେ
ଘ. କଅଁକ ସେନାପତିଙ୍କ
୨ । ଗ. ସୁଣିଣ ସୁନ୍ଦର
୩ । ଗ ଘ. କହିଲୁ କେ ବାଇ
୪ । କ ଘ. ପାମେର କରୁ
ଙ. ତୋ ଘୁର ପାମର କଲୁ
୫ । କ-ଗ. ନାସ
ଘ. କଅଁକ ହୋଇବ ନାସ
୬ । ଘ. କହିଲୁ
୭ । ଗ ଘ. କେ ତୋତେ ହୋଇବ ସାହା
୮ । ଘ. କଂଅଁକ ବୀର
୯ । ଖ. ତୋହର
ଘ. ଧରିନେବ ଧରଣ
୧୦ । କ ଖ. ଯେତେ କଥା
ଙ. କହିଲେ କେତେକ କଥା
୧୧ । ଖ. ହନ କାଖରେ ବାବସ୍ଥା
ଘ. ଏବେ ଯାହିହନ ବାଥା
୧୨ । ଖ ଗ. କାଟଭଟ ସ୍ରାଏ ମଣିଲୁ
ଘ. ବୁଝିଲୁ ।

ତୋହର ପଥାକୁଁ[1] ମୋର କ ଛଳ[2]
ମରିବୁ କଷ୍ଟଭ[3] ମଞ୍ଚ ତଞ୍ଚଳ ॥୧୦୩॥
ଏତେ କହୁ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳଣ ଗଲେ[4]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥୧୦୪॥
କରୁଣା ମୃଦୁସ୍ଵନି ବାହୁଡ଼ିଲ
କଞ୍ଚନ[5] ଆଗେ ବସ୍ତ୍ରାର କହିଲ ॥୧୦୫॥
ଶ୍ରବଣ ଶୁଣି ମୋହଗଲ ଖାର
ମୃଦୁସ୍ଵନି ଦେଇ ସିଞ୍ଚିଲେ ମାର[6] ॥୧୦୬॥
କଞ୍ଚଳ ବସେ ପ୍ରାଣ[7] ରେଚକଣ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ହୃଦେ ଧ୍ୟାନ କର ॥୧୦୭॥
ପୁଣି କହଇ ଯାଅ[8] ମୃଦୁସ୍ଵନି
ଦାଶକ କହ ମୋ କହିଲ ବୋଲି ॥୧୦୮॥
ମୋଠାରେ ଯେବେ ଅଛି ତାଙ୍କ ସ୍ନେହ[10]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେଇ ରକ୍ଷନ୍ତୁ[11] ମୋ ଦେହ ॥୧୦୯॥
ମୋର ଅବସ୍ଥା ସବୁ ଜଣାଇବୁ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ ଯେନ ବେଗେ[12] ଆସିବୁ ॥୧୧୦॥

---

୧ । ଙ୍ଗ. ତୋହୋ ଛୁର ପଥାକୁ
ଗ ଘ. ତୋ ଛୁଟ ପଥାକୁ
୨ । ଖ. ମୋତ ଛଳ
୩ । ଘ. କଷ୍ଟେଭ
୪ । ଗ. ଏତେକେ ବୋଲଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳଗଲେ
ଘ. ଏତେ କହିଣ ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳିଗଲେ
୫ । ଘ କଷ୍ଟେଭ
୬ । ଘ. ଫିନ୍ଧି କର
୭ । ଗ. କଷ୍ଟେଭ ପୁଣ ବସେ
ଘ: କଷ୍ଟେଭ ପୁଣି ବସି
୮ । ଘ ଗ ଚନ୍ଦ୍ରଂଜ୍ଞନ
ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୟାନ
୯ । ଙ. ମୁଣ
୧୦ । ଖ. ଅଛୁ ଯେନେହ
ଗ. ମୋରଠାରେ ଜେବେ ଅଛୁ ସେନେହ
ଘ. ମୋ ଠାରେ ଅଛୁ ଜେବେ ସେ ସେନେହ
୧୧ । ଘ: ସନ୍ଦ୍ର କ ଦେଏ ରଖ ।
୧୨ । ଯେବେ ଯେନ

ଯାଅ ସର୍ବଗୁଣ ଦେଖି ଚଭୁଷ
ମୁଁ ସ୍ନେହେ ଯାଉଅଛି ନିଜ ପୁର ॥୧୧୧॥
କରୁଣା ବୋଲେ ପ୍ରଭୁ ବିଜେ କର
ଏ ଛାର କଥାକୁ ଚିନ୍ତା ନକର ॥୧୧୨॥
ରାଣୀଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ କହିବ ମୁହିଁ
ଆଣିମି ତାହାକୁ ସଂଶୟ ନାହିଁ ॥୧୧୩॥
ଶୁଣିଣ କଞ୍ଚକ ପୁରକୁ ଗଲା
ମର୍ଦ୍ଦନ ମଣୋହି ସବୁ ସାରିଲା ॥୧୧୪॥
ସୁବେଶ ହୋଇ ବସିଲା ପଲଙ୍କେ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଥା ନ ଛାଡ଼ଇ ପଲକେ ॥୧୧୫॥
ବଲ୍ଲଭଇ ଜଣାଇବ କରୁଣା
ମୋଠାରେ ରାଣୀ କରିବେ କରୁଣା ॥୧୧୬॥
ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ମୋର ପୁରେ ପେଷିବେ
ଏ ମୋର ବିରହ ଜ୍ୱର ନାଶିବେ ॥୧୧୭॥
ସେ ରାମାକୁ ଉରପରେ ବସାଇ
ଚିବୁକ ଧରିଣ ରସେ ରସାଇ ॥୧୧୮॥
ସେ ମୋତେ ହସିଣ ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ିବ
ବେନି ଉରଜ ମୋ ହୃଦେ ଚାପିବ ॥୧୧୯॥

୧। ଗ ଘ. ହିନ୍ତ
୨। ଗ. ଏବେ ଯାଉଛି ମୋ
୩। କ ଗ. ସଂଶୟ
୪। କ. ଶୁଣି
୫। ଘ. କଞ୍ଚୁକ
୬। ଖ. ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା ଗୁରୁତେ କଲା
ଗ ଘ. ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା ବେଗେ ସାରିଲା
୭। କ. ପଲକେ
୮। ଗ. ଖଣେକେ
୯। ଗ ଜଣିବ
୧୦। ଘ. ରସିଣ।

ତା[1] ଅଧରୁ[2] ସୁଧାପାନ କରବ
ସୁରତ ରସେ ରଜନୀ ବଞ୍ଚବ[3] ॥୧୨୦॥
କେତେବେଳେ ସେ ଆସିବ[4] କାମିନୀ[5]
ଦେଖି ଦେଖି ଯାଉଅଛି ଯାମିନୀ[6] ।୧୨୧।
ଯେବେ ସେ ବରଣ ମୋତେ କରବ
ମୋର ଦେହ ଏଥୁଠାରୁ[7] ସରବ ।୧୨୨।
ହେ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ ମୋର କୋଳରେ ଦିଅ ।୧୨୩।
ଏତେ ଚିନ୍ତିଣ ଝଟଇ[8] ବସଇ
ଗା[9] କେତେଅଛି ନବୋଲ ସ୍ନାହାରିଁ ।୧୨୪।
ଏଣେ ନାରକେଳ ଜନ୍ତର ସାର
ଭମାନେ ଭଜଏ କଲେ ଶ୍ରୀହରି ।୧୨୫।
ପଚ୍ଛିଆର କର ନ ପଡ ଗଲେ
ନଗରେ[10] ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।୧୨୬
ଭମାନ ତେଜ[11] ମଦନ ମୋହନ
ଦେଖିଲେ ଭଜେ କଲେ ସିଂହାସନ[12] ।୧୨୭।

---

୧ । ଖ. 'ତା' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଗ. ଅଧରେ
୩ । ଖ. ମକିବ
ଗ. ହରବ
ଘ. ପୁଟେ—ହରବ
୪ । କ. କେତେବେଳେ ଆସିବ କାମିନୀ
୫ । ଖ. କାମେନୀ
୬ । ଙ. ପରବେଶ କାମନ
୭ । ଖ ଏହାଠାରେ
୮ । କ. ଦ୍ରନ୍ତେ
୯ । ଖ ଜାସି
ଘ. ସାଧ
୧୦ । କ ଗ ଘ. ନଗ୍ରରେ
୧୧ । କ ଖ: ଭମାନେ ଖାଡେ
୧୨ । କ ଖ. ସିଂହାସନ
ଗ. ସିଂହାସନ

ନୃପତି ଶାନ୍ତି ପ୍ରସାଦ ସେବିଲେ
ନିଜ ନଗରେ ଯାଇ ବିଜେ କଲେ[1] ।୧୨୮।
ମନ୍ତ୍ରୀ ସେନାଙ୍କ ରାଣୀହଂସ ପୁର
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଦେଖିଲ ଉତ୍ତର ।୧୨୯।
ଦ୍ରୁପଦ କନ୍ୟା ରାଣୀ ବାହୁଡିଲେ[2]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ହୋଇ ନଗରକୁ ଗଲେ[3] ।୧୩୦।
କୀଚକ[4] ନାଶ ଗଲେ ନିଜ ପୁର
ଯେତେକ ଆସିଥିଲେ[5] ନରନାଥ ।୧୩୧।
ଦ୍ରୁପଦ କଟକ ସକଳେ ଗଲେ
ଯେ ଯାହାପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।୧୩୨।
ମଦନ ମୋହନ ବେନି ଚରଣେ
ଦଇନ୍ୟ କରି ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଭଣେ ।୧୩୩।

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ଭଗବତ ବୃତ୍ତେ[6]

ଯାହା ଅନ୍ତରେ ବଂଶୀପୁରେ । କରୁଣା ଗଲା ସେ[7] ଜଣାରେ ॥୧॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ମିଳିଲା । ଚରଣେ ଦରଶନ କଲା ॥୨॥

---

୧ । କ. ନିଜ ନଗରେ ଯାଇ
ବିଜେ କଲେ ।
ଖ. ପ୍ରବେଶ ହେଲେ
୨ । ଘ. କନ୍ୟା ବାହୁଡି ଗଲେ
୩ । ଖ. ନଗରେ ପଶିଲେ
୪ । ଘ. କୀଚକ
୫ । ଗ. ଆସିଥିଲେ
୬ । ଗ. ବୃତ୍ତେ
୭ । ଗ. ସେ ।

କର ଯୋଡ଼ଣ ସେ ଜଣାଇ । ଶୁଣିମା ସାବଧାନ[1] ହୋଇ ॥୩॥
କୁମର କନଷ୍ଟ[2] ସୋଦର । କଷ୍ଟକ[3] ସେନାପତି ସାର ॥୪॥
ବ୍ୟାଧି ପ୍ରବଳ ତାର ଦେହ । କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ ହୋଏ ମୋହ ॥୫॥
ବେନି ନୟନୁ ବହେ ପାଣି । ବରଷା ଧାରା ପ୍ରାଏ ଜାଣି[4] ॥୬॥
କ୍ଷଣେ ତପତ କ୍ଷଣେ ଝ.ଳ । କରଇ ପ୍ରଳାପ ପ୍ରବଳ ॥୭॥
କଣ୍ଠ ଶୁଖନ୍ତେ[5] ଓଷ୍ଠ କଳା । ନିରତେ ଅଙ୍ଗ କରେ ଜ୍ୱାଳା[6] ॥୮॥
ଶ୍ୱାସ ପ୍ରବଳ ହେଲା[7] ତାକୁ । ସନ୍ତତେ[8] ଦମଦମ ବୁକୁ ॥୯॥
ଅତି ଆକୁଳ ତାର[9] ମନ । ଭୂମିରେ କରନ୍ତି ଶୟନ[10] ॥୧୦॥
ଅନ୍ନ[11] ଭୋଜନ କିଛି ନାହିଁ । ଗଲେଣି ଅତି ଶୀର୍ଣ୍ଣ[12] ହୋଇ ॥୧୧॥
ଆଜକ କାଲି ଯିବ ପ୍ରାଣ । ଏହୁ କଥା ତଥ୍ୟ କରି ଜାଣ ॥୧୨॥
ସତ୍ୱର ତୁମ୍ଭେ କାର୍ଯ୍ୟ କର[13] । କହିଲି ଦୋଷ ନାହିଁ ମୋର[14] ॥୧୩॥
ଶୁଣିଣ ରାଣୀ ପାଇ ବ୍ୟଥା । ବୋଲଇ[15] କି କହିଲୁ କଥା ॥୧୪॥
ଶୁଣି ଆକୁଳ ମୋର ମନ । ଆଜ ମୁଂ କହିବି ବଚନ ॥୧୫॥
ବଦ୍ୟମାନଙ୍କୁ[16] ଅଣାଇବା । ଓଷଧେ ବ୍ୟାଧି ନିବାରିବା ॥୧୬॥

---

୧ । ଚ. ସାବଧାନେ
୨ । ଭ ଖ. କନେଷ୍ଟ
୩ । ଘ. କଷ୍ଟେକ
୪ । କ. ବରଷା ସାନ୍ଧ ପ୍ରାଏ ମଣି
୫ । ଖ. କଣ୍ଠ ସୁଖଇ
୬ । ଚ ଘ. ଖାଳା
୭ । ଘ. ହେଲେ
୮ । ଚ ଖ. ସନ୍ତତି
୯ । ଏ ଘ. ତର
୧୦ । ଘ. ତରଣ ଶୟନ
୧୧ । ଙ ଘ. ଅନ୍ନ
୧୨ । କ. ବଡ ଶିର୍ଣ୍ଣ
ଗ. ବଡ଼ ଶିର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ବଡ଼ ଶିନ୍ନ
୧୩ । ଖ. ବତ୍ସର କାର୍ଯ କର ତୁମ୍ଭେ
ଗ ଘ. କାମ ବତ୍ସର କାର୍ଯ ତୁମ୍ଭେ କର
୧୪ । ଖ. କହିଲି ନୋକ ପିନା ଆମ୍ଭେ
୧୫ । ଗ ଘ. ବୋଇଲେ
୧୬ । କ ବଇ ମାନଙ୍କୁ ।

ପୁଣ ଜଣାଏ[1] ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । କେତେକ ବଦ୍ୟ ଗଲେ ଭୁଲି ।୧୭।
ବଦ୍ୟ ସେ ଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ପୁରେ[2] । ବ୍ୟାଧିକି[3] ପାରଇ ନିବାରି ।୧୮।
ସେ ଯେବେ[4] କରିବ ଉପାଏ । ତୁମ୍ଭ ସୋଦର ପ୍ରାଣ ପାଏ ।୧୯।
ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ବେଗେ[5] କହ । ଶୀତଳ ହେଉ[6] ମୋର ଦେହ ।୨୦।
କହେ କରୁଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଯାକୁ ବୋଲି ।୨୧।
ଛୁଇଁଲେ ବ୍ୟାଧି ଯିବ ନାଶ[7] । ଏମନ୍ତ ଉପାଏ ପ୍ରକାଶ ।୨୨।
ମୋ ସଙ୍ଗେ ତାହାକୁ ପେଷିବ । ତୁମ୍ଭର ସୋଦର ଜୀଇଁବ[8] ।୨୩।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ ଭୁଲେ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଗୃହରେ ମିଳିଲେ ।୨୪।
ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମାଏ[9] । ବ୍ୟାଧିକ ଜାଣ କି ଉପାଏ ।୨୫।
କୀଚକ[10] ମୋହର ସୋଦର । ତାହାକୁ ବାରେ ରକ୍ଷାକର ।୨୬।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ବୋଇଲେକ ଶୁଣି[11] । ଏହା ତୁ ନ ବୁଝିଲୁ ରାଣୀ ।୨୭।
ଅନଙ୍ଗ[12] ବ୍ୟାଧି ଘୋଟିଥିବ । ସେ ହେତୁ ନଷ୍ଟଏ ମରତ[13] ।୨୮।
ଏ ଯେ କରୁଣା ମୃଦୁସୁଲ୍ଲୀ । ଅଟଇ ବଡଯ ଛଇଲ ।୨୯।
କୀଚକ[14] ସେନାପତି ଦୂତ । ମୋତେ ଏ କହିଲା ବହୁତ ।୩୦।
ମୋର ନବାଣ ଯଦ୍ଭଂ ଶୁଣି । ତୋଠାକୁ ପେଷିଲାଟି ପୁଣି[15] ।୩୧।
ମୁଂ ନୋହେ ନରେଶ ଯୁବତୀ । ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ[16] ମୋର ପତି ।୩୨।

---

୧ । ଭ ଖ ଘ. ଜଣାଇ
୨ । ଚ. ତୁମ୍ଭପର
୩ । ଝ ଗ ଘ. ସେ ବ୍ୟାଧି
୪ । ଘ. ଯେବେ ସେ
୫ । ଚ. ତୁମ୍ଭ
୬ । ଘ. ସିତଳ ହୁଅ
୭ । କ ଘ. ନାଶ
୮ । ଗ. ବଞ୍ଚିବ
୯ । ଭ. ଯାଏ
୧୦ । ଘ. କୀଚକ
୧୧ । ଘ. ପୁଣି
୧୨ । କ. ତା ଅନ୍ତ
୧୩ । ଖ. ୨୮ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଘ. କୀଚକ
୧୫ । ଖ. ଅନ୍ଧ ଚଳୁଣି
ଗ. ରାଣୀ
୧୬ । ଗ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ

ଏ ପୁରେ ମୋତେ ନ ପୋଷନ୍ତି[୧] । ମୋହର[୨] ଶତ୍ରୁ ନାଶନ୍ତି ।୩୩।
ଏଠାରେ ଅଛନ୍ତି ଗୁପତେ । ସତ[୩] କହିଲି ଶୁଣି ତୋତେ ।୩୪।
କଷ୍ଟ ଏ କଟକ[୪] ଯିବ ନାଶ[୫] । ଯେବେ କରୁଛ ମୋତେ ଆଶ[୬] ।୩୫।
ଗଣ୍ଡେ ମଣ୍ଡିଲି ଶୁଣି କର[୭] । ଭୁଣ୍ଡରେ[୮] ନଇଲି ଉତ୍ତର ।୩୬।
ବସୁପୁ ଶତେ[୯] ବାହୁଡ଼ିଲି । ମୃଦୁସ୍ୱର କି ସେ କହିଲି ।୩୭।
କଟକ ଜ୍ଞାନ[୧୦] ହେଲି ହତ । ଦେଖ ତା ବୁଦ୍ଧି ବିପରୀତ ।୩୮।
ମୁଂ ଲଙ୍ଘି ଭ୍ରାଥ ସେ ମୋହର[୧୧] । ଦେଇଛି ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ।୩୯।
ପୂର୍ବେ ନାରଦ ଛନ୍ତି କହି । ଏବେ ତ[୧୨] ଶତ୍ରୋଇଲି ମୁହିଁ ।୪୦।
ମୋ ପିତା ଦେବ ଅସୁର ଙ୍କ । ମଣିବେ ସକଳ କଣ୍ଟକ[୧୩] ।୪୧।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କହିଲେକ ଯାହା । ସାକ୍ଷାତ ଶୁଣିଲୁ ମୁଁ[୧୪] ତାହା ।୪୨।
କହିବୁ ଭ୍ରାଥକୁ ମୋହର । ପ୍ରାଣରେ କାହିଁ ଯେବେ[୧୫] ତୋର ।୪୩।
ଏ କଥା ତଥ୍ୟ କରି[୧୬] ବୁଝ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଥା ମନୁ ତେଜ[୧୭] ।୪୪।

---

୧ । ଗ. ପେଷନ୍ତି
୨ । କ-ଖ ମୋହୋର
୩ । ଗ. ସତ୍ୟ
୪ । କ ଗ. କଟକ
ଘ. କଟେକ
୫ । କ-ଗ ନାଶ
ଘ. ଜୀବ ନାଶ
୬ । ଡ ଖ ଘ. ଆଶ
ଗ. କରୁଛ ମୋତେ ଆଶ
୭ । କ. ଶୁନକର
ଗ. ମଣ୍ଡିଲ କର
ଘ. ମଣ୍ଡିଲେ ଶୁଣିକର
୮ । ଖ ଘ. ଭୁଣ୍ଡରୁ
୯ । କ ଖ. ବସୁଏ ଶତୋ
ଗ. ବସୁଂଏଂ ଶତେ
ଘ. ବସୁଏ ଶତେ
୧୦ । କ ଗ. କଟକ ଜ୍ଞାନ
ଖ. ବୁଦ୍ଧି
ଘ. ଘଟେକ ଜ୍ଞାନ
୧୧ । କ ଖ. ମୋହୋର
୧୨ । ଗ. ଏବେ ସେ
ଘ. ଏବେ ସେ
୧୩ । ଘ କଟେକ
୧୪ । କ ଖ. ଶୁଣିଲୁ
୧୫ । ଖ. ଯେବେ କାହିଁ
୧୬ । କ. ତଥ୍ୟକରି
ଖ. ଏ ତଥ୍ୟ କରି
ଘ. ହେଉ କରି
୧୭ । କ. ତେଜ
ଖ. କାମ ତୁଟୁ ତେଜ ।

ଶତେକ କଉରବ ବଂଶ । କୋଟିଏ ଗୁଣେ ଏଥୁ ଶୋଭା ।୪୫।
କହେ କରୁଣା[1] ଯୋଡ଼କର । ସେ କାଳେ ହୋଇଲେ ଆତୁର ।୪୬।
ଏହାକ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣନ୍ତି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଯେ ଗୁଣନ୍ତି[2] ।୪୭।
ଏ ହେତୁ କଷ୍ଟେ ଯିବେ[3] ନାଶ । ଶୁଣିଲେ ଏମନ୍ତ ବଚଣ ।୪୮।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର । ସେ ବଣ[4] ନୁହଇ ମୋହର ।୪୯।
ମୂର୍ଖ କରଇ ତାକୁ ଭଏ । ପଛେ ସେ କଣବା ଉପାଏ ।୫୦।
ବସ୍ତ୍ରେ ବନାସ୍ତ୍ରେ ରହ । ସେମନ୍ତ କିଚକଙ୍କୁ[5] କହ ।୫୧।
ଅରେ ମୁଂ ପେଷିବ ତାହାକୁ । ପଠନ କରନ୍ତୁ ଦେହକୁ ।୫୨।
ଏମନ୍ତେ ରଜନୀ ପାହିଲା । କରୁଣା ଚତୁଂ ଚଳିଗଲା ।୫୩।
ମିଳିଲା କିଚକଙ୍କ[6] ପୁରତେ । ଦ୍ରୁପଦ କରଣ ଭୂଣତେ ।୫୪।
ସମସ୍ତ କଥା ଜଣାଇଲା । ଭରସା ମାତ୍ର ରଖିଥିଲା[7] ।୫୫।
କିଚକ[8] ବହୁ ଦିନ ଖିନ । ଛୁଡ଼ିଲା ଶୟନ ଭୋଜନ[9] ।୫୬।
ଏକାନ୍ତେ ବସି ଚିନ୍ତୁଥାଇ । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରୂପ ଗୁଣ ଧ୍ୟାଇ ।୪୭।
କରୁଣା ମୃଦୁସ୍ୱର ଡାକ । ପେଷଇ ରାଣୀର ଚର୍ଚିକ ।୫୮।
ଶୋଭଣ କିଚକଙ୍କ[10] ଉତ୍ତର । ଦିନକେ ଯାଏ ବୃଣଥର ।୫୯।

---

୧ । ଗ ଘ. କରୁଣା କହେ
୨ । କ. ପୋଥିରେ ୪୫ରୁ ୪୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୩ । ଭ. ଏବେ ରୁ ଦଂଷ୍ଟ୍ର ହେତୁ-ନାଶ
ଖ. ହେତୁ ନାଶ
ଗ. ଜୀବେ ନାଶ
ଘ. ଜିବ ନାଶ
୪ । ଗ. ବଶ
ଘ. ବଶ୍ୟ
୫ । ଖ ଗ. କୀଚକକୁ
ଘ. କୀଚୈକକୁ
୬ । ଘ. କୀଚୈ
୭ । ଗ ଗ ଘ. ମାନିକ ରହିଲା
୮ । କ. କୀଚକେ
ଗ. କୀଚକ
ଘ. କୀଚୈକ
୯ । ଗ. ଭୋଜନ ସ୍ପନ୍ଦନ
୧୦ । ଘ: କୀଚୈକ ।

କଞ୍ଚକ ସୁପ୍ତ[୧] ନାଶ୍ଚି ମନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେଦିନ[୨] ।୬୦।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା[୩] ମନରେ ବିଚାର । ଲେଖନପତ୍ର କରେ ଧର ।୬୧।
ମଦନ ମୋହନ[୪] ଶରଣ । କଞ୍ଚକ ଗାରଲୁ[୫] କଲ୍ୟାଣ ।୬୨।
ତୋ ସଙ୍ଗ ଶୁଦ୍ଧ ମୋର ମତ । ବିକୃତ ନ କର ତୋ ଚିତ୍ତ[୬] ।୬୩।
ସେ ଯେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବସ୍ତ୍ରୀଣ[୭] । ମଦ୍ଧେ[୮] ଅଛନ୍ତି ଅବଗତ ।୬୪।
ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି ତାର । କଳେ ଅସନ୍[୯] ବନପୁର ।୬୫।
ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ[୧୦] ନିବାରିବେ । ପୃଥିବୀ ସ୍ୱର୍ଗ[୧୧] ଉଶ୍ୱାସିବେ ।୬୬।
କପଟେ ଅଛନ୍ତି ମୋ ପୁରେ[୧୨] । ପ୍ରେମନ୍ତ ବିଚାର[୧୩] ମନରେ ।୬୭।
ସତ୍ୱଂ[୧୪] ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ଦେଖିବୁ । ଦୁଷ୍ଟ ଆସନ ଉପେକ୍ଷିବୁ ।୬୮।
ପାଦେ କରିବୁ ନମସ୍କାର । କହିବୁ ବିନୟ ଉତ୍ତର ।୬୯।
ତାଙ୍କ କଲ୍ୟାଣେ ତୋର[୧୫] ପଣ । ଲଭିବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ଆୟୁଷ[୧୬] ।୭୦।
ମନରେ ଆନ ବିଚାରିଲେ । ନାଶ[୧୭] ହୋଇବ ତୁମ୍ଭେ ଭଲେ ।୭୧।
ଗନ୍ଧର୍ବେ ମାରିବେଟି ତୋତେ । ଶତେକ ଭ୍ରାଥ ତୋ ସଙ୍ଗତେ ।୭୨।
ମୋ ପିତା ଅପୂର୍ତ୍ତିକ ହେବ । ବିରାଟ ସମ୍ପଦ ବୁଡ଼ିବ[୧୮] ।୭୩।
ଏ କଥା ବୁଝିଲ ଯେମନ୍ତ[୧୯] । ଏହା ଭୁ ଦୃଢ଼ କର ଚିତ୍ତ[୨୦] ।୭୪।

୧। ଭ. ସୁପ୍ତି
ପ. କଦେଭ ସୁପ୍ତି
୨। ଖ 'ଏମନ୍ତେ—ଦିନ' ପାଠ ନାହିଁ
୩। କ. ଏମନ୍ତ
୪। ଭ ଙ. ମୋହୋନ
୫। ପ. ଧର୍ମେକ ବରଲୁ
୬। ଘ. କ କରିବୁ ଚିତ୍ତ
୭। ଖ. ଦେବସ୍ତ୍ରୀ ର
ଙ. ସେ ସେ—ସ୍ତ୍ରିଏ
୮। ଭ ଙ. ମନ୍ତ୍ରୀ
ଚ. ମଦ୍ଧେ
ଙ. ମଦ୍ଧ୍ୟେ
୯। ଙ. ଅସର
୧୦। ଭ ଘ. ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କୁ
ଚ. [illegible]
୧୧। ଚ. ସ୍ୱର
୧୨। ଘ. ମୋ ପୁରେ
୧୩। ଘ ବିଚାର
୧୪। ଭ ଙ. ସତ୍ତ୍ୱଂ
୧୫। ଖ. ମୋର
ଘ. କଲ୍ୟାଣ ତୋର
୧୬। ଘ. ସମ୍ପଦ ଅଶେଷ
୧୭। ଭ ପ, ନାଶ
୧୮। ଖ. ଉଠିବ
୧୯। ଖ. ଏମନ୍ତେ ।

ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ ବାହୁଡ଼ା ସନ୍ଦେଶ । ଶୁଣିଲେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ହେବ[1] ତୋଷ ॥୭୫॥
ଲେଖିଣ ଚିଟାଉ ମୁଦ୍ରଲେ । ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ କରେ ଆଣିଦେଲେ ॥୭୬॥
କହିଲେ କୀଚକ ପୁରରେ[2] । ଦେଇଣ ଆସିବ ସତ୍ୱରେ ॥୭୭॥
ସଇରନ୍ଧ୍ରୀ ଲେଖ[3] କରେ ଧରି । ମନରେ ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ॥୭୮॥
ନ ଗଲେ କରିବ[4] ଏ ତାପ । କରିଛୁ ମୁହିଂ କେଉଁ ପାପ ॥୭୯॥
ଗଲେତ କୀଚକ[5] ହରିବ । ସେଠାରେ ମୋତେ କେ[6] ରଖିବ ॥୮୦॥
ହେ ଧର୍ମ ଭର ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ । ପଡ଼ିଲା ଏମନ୍ତ[7] କଷଣ ॥୮୧॥
ଯେବେ ରୂପେ[8] ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଗଲେ । ପୁଣ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲେ[9] ॥୮୨॥
ଗଗନେ ଦେଖି ସୁର୍ଯ୍ୟପତି । ଶୋକେଣ କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦୀ[10] ॥୮୩॥
ସତ୍ୟେ ଗଗନେ ଉଦେ ହୁଅ[11] । ଜଗତେ ଧର୍ମ ଯେ ବୋଲାଅ[12] ॥୮୪॥
ତୁମ୍ଭର ଦେଖନ୍ତେ ଜଗତେ[13] । କୀଚକ[14] ହରୁଅଛି ମୋତେ ॥୮୫॥
କେ ମୋତେ ପାରୁ ଆଜ ରଖି[15] । ମୋର ହୃଦୟ ତୁମ୍ଭେ ସାକ୍ଷୀ ॥୮୬॥

---

୧ । ଗ ଘ. ହେବ ମୂର୍ଚ୍ଛି
୨ । ଙ. କୀଚକର ପୁରେ
ଘ. କୀଚକର ପୁରେ
୩ । ଙ. ମୂଢ
୪ । ଗ. କରିବେ
୫ । ଘ. କୀଚକ
୬ । ଗ. କେ ମୋତେ
୭ । ଖ. ଏମନ୍ତ
ଘ. ଏମନ୍ତେ
୮ । ଗ. ପୁଣ ସେ ଆକାଶେ
ଘ. ପୁଣ ସେ ଆକାଶକୁ
୯ । ଘ. ଚାହିଁ
୧୦ । ଗ. ଦ୍ରୋପଦୀ
ଘ. ଆକୁଳେ କହନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୧ । ଗ. ହୋଇ
ଘ. ସତେ – ହୁଅ
୧୨ । ଗ ଘ. ରୁ ବୋଲାଅ
୧୩ । ଗ ଘ. ରୂପତେ
୧୪ । ଘ. କୀଚକ
୧୫ । ଗ. ଆଜ ପାରୁ ରଖି ।

ପାଉଛନ୍ତି କଷ୍ଟକର ପୁର[1] । କଷଣୁ ରଖ ଜନକର[2] ॥୮୭॥
ବଳେ ଧରିବ ସେ ପାପିଷ୍ଟ[3] । ମୋ ସତୀପଣ[4] ହେବ ନଷ୍ଟ[5] ॥୮୮॥
ନଷ୍ଟେ ମୁଁ ହାରିବ ଜୀବନ । ଏ ସତ୍ୟ ମୋହର ବଚନ ॥୮୯॥
ମୋର କ୍ରୋଧରେ ଅ'ଶୁମାଳୀ । ତୋର ଶରୀର[6] ଯିବ ଜଳି ॥୯୦॥
ପାରିଲେ ଏଥୁଁ[7] ରକ୍ଷାକର । ତୋରେ ଶରଣ ଜନକର[8] ॥୯୧॥
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ଦ୍ରୁପତୀ[9] । ଜାଣିଲେ ତାହା ସୁର୍ଯ୍ୟାପତି ॥୯୨॥
ସୁର୍ଯ୍ୟ ମା'ୟାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଭୂତ୍ୟେ ଯାଅଯା ସତୀ[10] ଭୁଲେ ॥୯୩॥
ବାମ ଦକ୍ଷିଣେ[11] ତାର ଥିବ । କୀଚକ ପ୍ରୁଣୁ ବଞ୍ଚାଇବ ॥୯୪॥
ଶୁଣିଣ ସୁର୍ଯ୍ୟ ମାୟାଗଲେ । ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପାଶରେ ମିଳିଲେ ॥୯୫॥
ତାହାକୁ ନୁଆଁ ଏ[13] ଦୂର । ଜାଣିଣ ଦ୍ରୋପତୀ[14] ଡରଷ ॥୯୬॥
ଚତୁଂ[15]. ଚଳିଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ । ମିଳିଲେ କୀଚକ[16] ନବରେ ॥୯୭॥
ମୃଦୁସ୍ଥଳୀଏ ଦେଖି ଦୂରେ[17] । ଜଣାନ୍ତ କୀଚକ[18] ଛାମୁରେ ॥୯୮॥

---

୧ । ପ. ଜିତେନ୍ଦ୍ର ନବର
୨ । ଖ. ମୋତେ ପାଚ୍ୟନର
ଗ. ଦନଜ୍ଞ
ପ. ପାଦ୍ରେକ୍ଷା ଏଥୁଂ ରକ୍ଷାକର
୩ । ଝ. ପାପିଷ୍ଟ
୪ । ମ ଜ ପ ନ୍ଦ୍ରିଯ
୫ । ଝ. ନଷ୍ଟି
୬ । ପ. ଶୁଶର
୭ । ଭ. ମୋତେ
୮ । ଝ: ତୋ-କୁ ଶରଣ ନେନ୍ନର
ଗ. ଦନଜର
୯ । ଭ. ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତେ ଦ୍ରୁପତୀ
ଖ ଗ. ଦ୍ରୋପତୀ
୧୦ । କ-ପ ସ୍ତୁତି
୧୧ । ଖ. ଦାକ୍ଷାଣେ
୧୨ । ପ. ଜି.ଓକ ପ୍ରଷ୍ଟୁ
୧୩ । ନ. ତାହାକୁ ନୂଆ ଏ
ଗ ପ. ନୁର୍ଯ୍ୟ ଦୁର
୧୪ । ଜ. ପାଣ୍ଡିବାର ଦ୍ରୁପଦୀ
୧୫ । ପ. ଚୁ°ସ
୧୬ । ପ. ଗ୍ରହବର ନ...ଙ୍କ
୧୭ । ଖ. ଦୂରେ
୧୮ । ପ. କୀଚକ !

ଦ୍ରୋଣଦେବ ବୀର ଶିରୋମଣି[1] । ବଳେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ ॥୯୯॥
ସଙ୍ଗରେ କେତେ ଦାର୍ଣ୍ଣି ଆନ । ଇଚ୍ଛାରେ[2] କରନ୍ତି ଗମନ ॥୧୦୦॥
ଏମନ୍ତେ ମିଳିଲେ ଦ୍ରୋପଦ[3] । ଆନନ୍ଦ କଣ୍ଠକରି[4] ମତ ॥୧୦୧॥
ଦରିଦ୍ରେ[5] ପ୍ରାପତ କି ଧନ । ଅନ୍ଧ କି ପାଇଲା ଲୋଚନ ॥୧୦୨॥
ପଲଙ୍କୁ ଉତୁରିଲା ବେଗେ । ଲମ୍ବ ହୋଇଛୁ ଭୂମିଭାଗେ ॥୧୦୩॥
କହଇ ଯୋଡ଼ି ବେନକର । କି ଭାଗ୍ୟ ପ୍ରକାଶିଲା ମୋର ॥୧୦୪॥
ନ ଜାଣି ମୂର୍ଖ ଦ୍ରୋହ[6] କଲି । ଆପଣେ ବନସ୍ତୁ ନୋହିଲି ॥୧୦୫॥
ସେ ଦୋଷ ଅବା ଅଛି[7] ଯେଣ । ମୋତେ ତ ନ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ମାନଣା[8] ॥୧୦୬॥
ମୋ ପୁରେ କଲାରୁ[9] ଗମନ । ଜାଣିଲି ତୋର ଅବଧାନ[10] ॥୧୦୭॥
ଖଟାଙ୍କ ଥୋଇଣ ଦ୍ରୋପଦ[11] । ପାଳିଛି ଆସନ୍ତେ[12] ଝଟତ ॥୧୦୮॥
ଆଗରେ ଓଗାଳିଲା ବୀର । କହନ୍ତି[13] ବନସ୍ତୁ ଉତ୍ତର ॥୧୦୯॥
ତୁମ୍ଭ ବିଜୟେ ନ ଜାଣିଲି[14] । ପଥକୁ ପାଛୋଟି ନ ଗଲି ॥୧୧୦॥
ଏ ଦୋଷ ହୋଇଲା ମୋହର । ଭୁଜେ ବନ୍ଧନ ମୋତେ କର ॥୧୧୧॥
କୁଚ ପର୍ବତ ଲବ ଉରେ[15] । ବାନ୍ଧ ପକାଅ[16] ନେଇ ଶରେ[17] ॥୧୧୨॥

---

୧ । ଖ. ବୀରମଣି
ଘ. ଦେବ ବୀରଶିରୋମଣି
୨ । ଗ ଘ. ସ୍ୱଇଚ୍ଛା
୩ । କ. ଦ୍ରୁପଦ
୪ । ଘ. କଣ୍ଠେକରି
୫ । ଙ. ଦାରିଦ୍ରେ
୬ । କ ଘ. ଦୃଷ୍ଟି
୭ । ଘ. ଅଛୁ ଅବା
୮ । କ. ମାନଣା
ଘ. ନ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ମାନଣ
୯ । କ. କଲାର
୧୦ । ଖ. ପୋଥିରେ ୧୦୪ ପଦରୁ ୧୦୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୧ । କ. ଥୋଇଲେ ଦ୍ରୁପଦ
୧୨ । ଘ. ଆସନ୍ତ
୧୩ । ଘ. କହନ୍ତ
୧୪ । ଖ. ବିଜେ ଯଣାଇଲ
୧୫ । କ. ନାବିଙ୍କରେ
ଗ. ରୁଦ୍ର ପର୍ବତ ହୃଦରେ
୧୬ । କ. ବାନ୍ଧ ପକାଅ
ଖ. ବାନ୍ଧ ପକାସ୍ତୁ
୧୭ । କ-ଘ ସରେ ।

ନଖ[୧] ଦନ୍ତରେ ମୋର ପିଣ୍ଡ । ଶରଣ[୨] କର ଚଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ॥୧୧୩॥
ସହିଲି ମୋର ବଡ଼ ପଣ । ସୁଦୟା[୩] କରି ରଖ ପ୍ରାଣ ॥୧୧୪॥
ପ୍ରୀତି ଭଜନେ କଣ[୪] ମୋତେ । ତୋ ଦାସ[୫] ବୋଲାଇ ଜଗତେ ॥୧୧୫॥
କନ୍ଦର୍ପ ନୃପତିର ଡରେ । ଶରଣ ଗଲି ତୋ ପୟରେ ॥ ୧୬॥
ତୋର ଅଧର[୬] ସୁଧାପାନେ । ବଞ୍ଚିବ ଆହାର ବିହୁନେ ॥୧୧୭॥
ହସିଣ ମୋତେ କୋଳକର । ଚୁମ୍ବନ ଦିଅ ସେ ମୁଖର[୭] ॥୧୧୮॥
ସୁରତି[୮] ଦାନ ଦିଅ ମୋତେ । ଆଶ[୯] ମୁଂ କରିଅଛି ତୋତେ ॥୧୧୯॥
କଙ୍କଣ ଅଞ୍ଚଳ ଧଇଲ[୧୦] । ଦେଖି ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଘୁଞ୍ଚିଦେଲ[୧୧] ॥୧୨୦॥
ପଡ଼ିଲି ଧରି ମୁଖ ମାଡ଼ି[୧୨] । ଓଷ୍ଠ କପାଳ[୧୩] ଗଲି ଛୁଡ଼ି ॥୧୨୧॥
ଶ୍ରୋଣିତ ବହେ ଝର ଝର[୧୪] । ଦ୍ରୋପଦୀ[୧୫] ଚଳନ୍ତି ସତ୍ୱର[୧୬] ॥୧୨୨॥
ବେଢ଼ିଲେ ଦେଖି[୧୭] ମୃଦୁସୁଲ୍ଲି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ବଦ ରଦ ବୋଲି ॥୧୨୩॥
ପାଶେ ଯେ ଗୁପ୍ତା ମାପ୍ତା ଥିଲେ । କ୍ରୋଧେ ତାଙ୍କୁ[୧୮] ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ॥୧୨୪॥
ପଡ଼ିଲେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଯାଇ । ଅଙ୍ଗରୁ ଚେତନା ହରାଇ[୧୯] ॥୧୨୫॥

---

୧ । ଡ ଗ. ନଖ
୨ । ଡ-ଗ ଧରଣ
୩ । ଡ ଗ. ସଦୟା
୪ । ଖ. କର
୫ । ଘ. ତୋ ପତି
୬ । ଘ. ଅଧର
୭ । ଖ. ଅଧର
୮ । ଖଗ ଘ. ସୁରତ
୯ । ଡ-ଘ ଆସ
୧୦ । ଗ. ଧଇଲେ
୧୧ । ଖ. ଘୁଞ୍ଚିଦେଲି
ଘ ତ୍ରାହୀ ଦେଲେ
୧୨ । ଖ. ମୁଖ ମୋଡ଼ି
୧୩ । ଖ. କପୋଳ
ଘ ଓଷ୍ଠ କପୋଳ
୧୪ । ଖ. ଝଟ ଝଟ
୧୫ । ଡ ଖ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୬ । ଖ. ଉତ୍ତର
୧୭ । ଗ. ଦେଖି ବେଢ଼ିଲେ
୧୮ । ଘ: ତାହା
୧୯ । ଖ. ଶୋଷରେ ୧୨୩ରୁ ୧୨୫ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

ପୁଣ କଣ୍ଟକ ଧାଇଁ ବେଗେ[୧] । ଓଗାଳ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ ଆଗେ[୨] ।୧୨୬।
ଧନ୍ଵନ୍ତେ[୩] ଗୁପ୍ତା ମାପ୍ତା ବେଦ । ପେଲଣ ଦେଲେ କର ସେଦ ।୧୨୭।
ଜଟ୍ୟାନେ ପଡ଼ିଲାକ ସାର । ଧୂଳିରେ ଧୂସର ଶରୀର[୪] ।୧୨୮।
ଦ୍ରୋପଦି[୫] ଯାଉଛନ୍ତି ଚଳି । କଣ୍ଟକ ପାଶେ ଯାଇ[୬] ମିଳି ।୧୨୯।
ପଣନ୍ତି ଧନେ ବେଦ କରେ[୭] । ଆପଣେ ବାନ୍ଧିଲା ଶରୀରେ[୮] ।୧୩୦।
ଦେବୀଏ ପଳାନ୍ତି[୯] ପିମ୍ପାଡ଼ି । ତଥାପି ପଣନ୍ତି[୧୦] ନ ଛାଡ଼ି ।୧୩୧।
ପଡ଼ ଉଠିଣ ତଟନ ସାର[୧୧] । ପ୍ରପଞ୍ଚ ହଣଇ ଶରୀର[୧୨] ।୧୩୨।
ସଧିରେ ଚଳନ୍ତି ପଞ୍ଚାଳୀ । ଆସ୍ଥାନ ତଳେ ଯାଇ ମିଳି ।୧୩୩।
ବଜାଏ ବସନ୍ତ ଗଜନ । ସଙ୍ଗେ ସାମନ୍ତ ପାତ୍ରମାନ ।୧୩୪।
କୁଟନ୍ତି[୧୩] ବଳଦ୍ପେ[୧୪] କରନ୍ତି । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରୂପ ନରେଖନ୍ତି ।୧୩୫।
କୃଷ୍ଣୀ ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଣମିଲେ[୧୫] । ବସନ୍ତ ଆଶିର୍ଷ[୧୬] ନହାଇଲେ ।୧୩୬।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶନ୍ଯାକଣ ମନେ । ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧୭] ବସିଲେ ମଉନେ ।୧୩୭।

---

୧ ଖ. ପୁଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡାଳୀ ଧାଇ ବେଗେ
ଗ. ପଡ଼—ବେଗ
ଘ. ପୁଣି କଣ୍ଟକ ଧାଇ ବେଗେ
୨ । ଖ. ଓଗାଳି ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କରେ
ଗ ଆଗ
ଘ. ଓଗାଳେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀର ଆଗେ
୩ । ଗ. ଦେଖନ୍ତି
୪ । କ. ସ୍ଵରର
ଖ. ଧସର ସରର
୫ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
୬ । ଖ ଗ. ପୁଣ୍ଡ ପାଶେ
୭ । ଖ. ଅଧ୍ୟାକରେ
ଗ. ସଦ୍ୟାକରେ
ଘ. ସବ୍ୟାକରେ
୮ । କ. ସ୍ଵରରେ
ଖ. ବାନ୍ଧିଲା ସ୍ଵରେ
ଗ. ଛନ୍ଦିଲା ହସ୍ତରେ
ଘ. ଭିଡ଼ିଲା ସନ୍ମୁଖେ
୯ । ଘ. ପଳାନ୍ତି
୧୦ । କ. ଆପଣ
ଖ. ଦେବେ ହେ
୧୧ । ଖ. ଉଠି ଚଳିଲେ ସାର
ଗ. ଭଲେବର
ଘ. ତଲେ ସର
୧୨ । କ. ମୁର୍ଚ୍ଛିର
୧୩ । କ ଗ ଘ. କୋଟନ୍ତି
୧୪ । ଖ. ବଇଜଏ
୧୫ । କ. ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଣମ୍ୟ ସେ କଲେ
ଖ. କୃଷ୍ଣ ଦ୍ରୁପଦୀ ପ୍ରଣମିଲେ
ଘ- କୃଷ୍ଣି ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଲମ୍ବିଲେ
୧୬ । ଘ. ଆଶିର୍ଷ
୧୭ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି

ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଦୟାକର । ଏହା ନ ଦେଖନ୍ତୁ ସୋଦର ।୧୩୮।
ଦେଖିଲେ ବିରାଟ ମରିବ । କେ ଅବା କୀଚକ ରଖିବ[1] ।୧୩୯।
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦୀ[2] । ଶୁଣ ହେ ବିରାଟ ନୃପତି ।୧୪୦।
ଏଡ଼େ ଅନ୍ୟାୟ ତୋର ପୁର[3] । କୀଚକ[4] କରେ ବଳାତ୍କାର[5] ।୧୪୧।
ଏଥିରୁ ମୋତେ କର ପାରି । ତୁ ତ ବିବେକ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।୧୪୨।
କ୍ରୋଧରେ କହନ୍ତି ବିରାଟ । ଦେଖ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କୁଳଭଟ[6] ।୧୪୩।
ଏ ତୁର ଲକ୍ଷଣୀ ନାରୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ନାମ ପରିବାରି ।୧୪୪।
କୀଚକ[7] ପ୍ରାଏ ବୀରବର । ତା ଲାଗି ଏତେ ଅସୁନ୍ଦର ।୧୪୫।
ଦଇବ କଲା ଏତେ[9] ଯୋଗ । ଏହା ତୁରକୁ କାହିଁ[10] ଭୋଗ ।୧୪୬।
ତୁମ୍ଭେ[11] ବୋଲନ୍ତି[12] ମହୀପତେ । ତୁ ଧର୍ମ ବୋଲଇ ଜଗତେ ।୧୪୭।
ଏ ନୋହେ ମହତ[13] ବିଚାର । କଷଣୁ ତାକୁ ପାରି କର ।୧୪୮।
ବିରାଟ ବୋଲେ ଏ ନାଗରୀ[14] । ଆରମ୍ଭେ କହୁଛି ଚତୁରୀ[15] ।୧୪୯।

---

୧ । ଖ. 'ହେ ପ୍ରଭୁ-ରଖିବ ।' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. କୀଚକ ରଖିବ
୨ । ଭ. କହିଲେ ନୃପତି
ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ କହନ୍ତି ନୃପତି
୩ । ଗ ପୁରେ
୪ । କ. କୀଚକେ
ଘ. କୀଚକେ
୫ । ଗ, ବଳାତ୍କାରେ
୬ । ଭ ଗ ଘ. କୋପଭଟ
୭ । ଘ. କୀଚକ
୮ । ଖ. ଏତେ
ଛ. ଲାଗି ଏତେ
୯ । ଖ ଗ. ଏତେ
୧୦ । ଗ ଘ. ନାହିଁ
୧୧ । ଭ ଗ ଘ. ତୋତେ
୧୨ । ଗ ବୋଇଲେ
୧୩ । ଭ ଗ ଘ. ମହନ୍ତ
୧୪ । ଭ. ଚତୁର
୧୫ । ଖ. ହୋଇଛି ନାଗର ।

ଏହାର ଯେବେ ମନ ନାହିଁ । ସଭାକୁ ଆଣିଛୁ[1] ଉଡ଼ାଇ ॥୧୫୦॥
ଭଣ୍ଡ କୀଚକ କର ଧରି[2] । ଚୋହଟ୍ଟ[3] ହୋଇଲା ଏ ନାରୀ ॥୧୫୧॥
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ କହନ୍ତି ବଚନେ[4] । ରୋଦନ କରି ସଭାତଳେ[5] ॥୧୫୨॥
ହେ କୁନ୍ତେ[6] କମ୍ପାଇଁ[7] ମଣ୍ଡନ । ଦୁର୍ଜୟ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ[8] ॥୧୫୩॥
ମୁଁ ଦୁଃଖୀ ପାଇଁ ଦୟାବନ୍ତ । ରାଜାକୁ କଥା ଏକ କହ ॥୧୫୪॥
ଗୁପ୍ତ ଛନ୍ତି[10] ଏବେ ଧର୍ମରାଜା । ହେବ କୀଚକର[11] ଖ୍ରଶପା ॥୧୫୫॥
କୁନ୍ତେ[12] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନାରୀ । ନୃପତି ଯାହା ଆଜ୍ଞା କରି ॥୧୫୬॥
କେ ତାହା କରିବନ୍ତି ଆନ । ସବୁ ତ କରଇ[13] ରାଜନ ॥୧୫୭॥
ଶୁଣିଣ ବୋଲନ୍ତି ଦ୍ରୋପତି । ନୁହଇ ନରେଖ ସୁବସ୍ତି ॥୧୫୮॥
ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ[14] ମୋର ଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଦେଖିଲେ ସହନ୍ତି ॥୧୫୯॥
କୀଚକ[15] ଏଣୁ ଯିବ ନାଶ[16] । ଏଥିରେ ମୋର ନାହିଁ[17] ଦୋଷ ॥୧୬୦॥
ଶୁଣିଣ କୁନ୍ତେ[18] ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଗନ୍ଧର୍ବେ ଜାଉଁ ଜାଉଁ ମଲେ ॥୧୬୧॥
ବିରାଟ ବୋଲେ କୋପକରି । ନଷ୍ଟ କୀଚକ କେଶ ଧରି[19] ॥୧୬୨॥
ଗନ୍ଧର୍ବେ କ କରିବେ ମୋତେ । ତୋ ନାମ ରହିବ ଜଗତେ ॥୧୬୩॥

---

୧ । ଗ. ଆଣିଛୁ
୨ । ଙ. କେଶ ଧରି
ଗ. ଜଷ୍ଟକ କେଶ ଧରି
ଘ. ଜଷ୍ଟେକ କେଶ ଧରି
୩ । ଭ ଖ. ଚୋହୋର
୪ । ଙ. ହୃଅନ୍ତି ବଚନ
୫ । ଖ. ସଭାତଳ
୬ । କ ଗ ଘ. କୋଙ୍କେ
୭ । ଭ ଖ. କପାଇଁ
୮ । ଗ ଘ. ବୃନ୍ଦନ
୯ । ଘ. ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ
୧୦ । ଙ. ଗୁପ୍ତ ଛ
୧୧ । ଖ. ହେବ ମୁ ଜାଣେକ
୧୨ । କ ଗ ଘ. କୋଙ୍କେ
୧୩ । ଙ. ସୁଙ୍ଗସୁ ହୁଣେ
ଗ ଘ. ସୁଙ୍ଗସୁ ହୁଣେ
୧୪ । ଚ. ଗନ୍ଧର୍ବେ
୧୫ । ଙ. ଜଷ୍ଟକ
ଘ. ଜଷ୍ଟେକ
୧୬ । କ-ଘ ନାସ
୧୭ । ଗ ଘ. ନାହିଁ ମୋର
୧୮ । କ ଗ ଘ. କୋଙ୍କେ
୧୯ । ଘ. ଜଷ୍ଟେକ ବାଳ ଧରି ।

ଶୁଣି କଣ୍ଟକ[1] ଅଗସର । ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେଖା କର ଧର ॥୧୬୪॥
ବୋଲନ୍ତି 'ପିବା ଆସ' ପୁର । ଶୁଣିଲୁ ନୃପତ ଉତ୍ତର ॥୧୬୫॥
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ବୋଲେ ଶୁଣ ମୋତେ । ଉଚିତ କହୁଅଛୁ[3] ତୋତେ ॥୧୬୬॥
କଲେ ସେ ଗୁପତ ପୀରତ । ଲୋକେ ଶୁଣନ୍ତେ[4] ଅପକୀର୍ତ୍ତି ॥୧୬୭॥
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଆଣ[5] କରିଥିଲେ । ଏବେଟି କବଣ[6] ହୋଇଲେ ॥୧୬୮॥
ଆଜ ମୁଂ[7] ହୋଇଲି ଭ୍ରମର । ଜାଣିଲେ ସର୍ବ ସୁର ନର[8] ॥୧୬୯॥
କୁସୁମବଣ୍ଟ ମୋର ଅଛ । ଏଣୁ ସୁକ୍ଷ୍ମସେ ନାହିଁ ସଙ୍ଗ ॥୧୭୦॥
କାଲି ସେ କରବ ମୁଂ ସ୍ନାନ[9] । କଷ୍ଟେ ବଞ୍ଚିବ ତୋର ମନ[10] ॥୧୭୧॥
ଅଛି ଯେ ଭିତର ନବର । ତାକୁ ସୁପଷ୍ଟ ଯାଇକର ॥୧୭୨॥
କାଲି ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଠାରେ[11] । ପ୍ରବେଶ ହେବ ସେହିଠାରେ[12] ॥୧୭୩॥
ଏକାନ୍ତେ କରିବାଟି କେଳି । ଏବେ ମୁଁ ଛୁଣ ଯାଅ ଚଳି ॥୧୭୪॥
ଶୁଣିଲେ ମନେ ମନେ ହସି । କଣ୍ଟକ[13] ମନକୁ ଆଶୋଷି ॥୧୭୫॥
ଆନନ୍ଦେ ସେ କଣ୍ଟକ[14] ବୀର । ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ ନିଜପୁର[15] ॥୧୭୬॥
ତହୁଂ ସେ ଚଳିଲେ ପଞ୍ଚାଳ । ଆପଣା ପୁରେ ଯାଇ ମିଳ[16] ॥୧୭୭॥

---

୧ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୨ । ଗ ଘ. ବୋଲଇ ଅସ ପିବା
୩ । ଗ. କଥା କହୁଂ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଶୁଣନ୍ତା
୫ । କ-ଘ ଆସ
୬ । ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ କାହାସ ହୋଇଲେ
ସେ ମୋତେ ଆସ କରାଇଲେ
୭ । ଗ. ଅଜ୍ଞ ମୁଂ
୮ । ଘ. ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ବୋଲନ୍ତି ଉତ୍ତର
ଅଜ୍ଞ ମୁଂ ହୋଇଲି ଭ୍ରମର
୯ । କ. କାଲି ମୁଂ କରିବ ସ୍ନାନ
ଖ. କାଲି ମୁଂ କରିବ ସ୍ନାହାନ
ଘ. କାଲି କରିବ ମୁହିଁ ସ୍ନାନ
୧୦ । ଗ "କଷ୍ଟେ—ମନ" । ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଘ. କାଲି ମୁଂ ରଜନୀ ପ୍ରହରେ
୧୨ । କ. ପ୍ରବେଶି ହେବଠାରେ
ଖ. ପ୍ରବେଶି ସେହିପୁରେ
ଗ ଘ. ସେହିପୁରେ
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଘ: ଆନନ୍ଦେ ସେ କଣ୍ଟକ
୧୫ । ଘ. ସୁବେଶ କରିଗଲା ପୁର
୧୬ । ଗ. 'ମିଳ' ପାଠ ନାହିଁ ।

ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ । ଅନ୍ଧାର[1] ଦିଶେ ଦଶ ଦିଶ ॥୧୭୮॥
ଲାଗିଲା ପୁରରେ ପ୍ରତାପ । ଚନ୍ଦ୍ରବାକର ମନେ ତାପ[2] ॥୧୭୯॥
ପ୍ରଥମ ଯାମ ବହିଗଲା[3] । ନୃପତି ନବରେ ମିଳିଲା[4] ॥୧୮୦॥
ଦଣା ଅର୍ଦ୍ଧନରେ[5] ସେ ପାଞ୍ଚାଳି । ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ପାଶେ ମିଳି ॥୧୮୧॥
ଜାଡ଼ି ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି । କହନ୍ତି କେନକର[6] ଯୋଡ଼ି ॥୧୮୨॥
ଆପଣ ଦେଖିଲ ଯୁଗତେ[7] । କୀଚକ ଦଣ୍ଡୁଅଛି ମୋତେ ॥୧୮୩॥
କଷଣୁ ମୋତେ ପାରିକର । କହନ୍ତି ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର ॥୧୮୪॥
ନୃପତି କହିଲେକ[8] ଯାହା । ପ୍ରତକ୍ଷେ ଶୁଣିଅଛ ତାହା ॥୧୮୫॥
ମୁହିଂ ବୋଲୁଛି ଏବେ ଯା ଯା । ହେଲୁ ତୁ[10] କୀଚକ[11] ଭାର୍ଯ୍ୟା ॥୧୮୬॥
ନୃପତି[12] କହନ୍ତି ଉତ୍ତର । କର୍ମେ[13] ଅର୍ଜିତ ଅଛି ମୋର ॥୧୮୭॥
ଏବେ ମୁଁ ଅବଳା ଯୁବତୀ । ହୋଇଲି[14] ମୋତେ ପାଞ୍ଚପତି[15] ॥୧୮୮॥
ତେବେ ହେଁ ନ ସହିଲା ବନ । କେଶ ଧରିଲା ଦୁଃଶାସନ[16] ॥୧୮୯॥
ସଭାରେ ବିବସନ କଲେ । କେତେକ[17] ଭର୍ତ୍ସନା ବୋଇଲେ ॥୧୯୦॥
ଆପଣ ବୃଦ୍ଧଭ୍ରାତ[18] ମେଳେ । ବସି ସେ ଥିଲ ସଭାତଳେ ॥୧୯୧॥

---

୧ । ଗ. ଅନ୍ଧାର
୨ । ଗ. ମନ ତାପ
୩ । କ. ପ୍ରଥ୍ମ ଯାମିନୀ ନାଶଗଲା
ଖ. ପ୍ରଥମ ଯାମେମା ଗଲା
୪ । ଖ. ହୋଇଲା
୫ । ଖ ଘ. ନାସି
୬ । ଘ. ପାଦେକର
୭ । ଘ. ଆପଣେ-ରୂପତେ
୮ । ଘ. କହେକ
୯ । ଘ. ହେଲା ସେ
୧୦ । ଙ ତୁହରୁ
୧୧ । ଘ. କୀଚକ
୧୨ । ଖ. ନୃପତ
୧୩ । ଗ. କର୍ମ
୧୪ । ଗ, ହୋଇଲୋ
୧୫ । ଖ. ମୋର ପତି
୧୬ । ଗ. ଧୃଶାସନ
ଘ. ଦୁଶାସନ
୧୭ । ଖ ଗ. କେ କେତେ
ଘ. କେତେ ହେଁ
୧୮ । ଗ. ପଞ୍ଚଭ୍ରାତ ।

ମଜ୍ଜନେ ନ କହିଲ କଥା । କଣ୍ଠରେ ନ ପାଇଲ ବ୍ୟଥା ।୧୯୨।
ବନସ୍ତ ଜନ୍ତୁମାନଂ[1] ଯେତେ । ତାହାମ୍ଭଂ କହିବଲି କେତେ ।୧୯୩।
ବରାଟ ନଗ୍ରେ ଭୃତ୍ୟ ପଣେ । ରହିଲ ଆସି ଜଣେ ଜଣେ ।୧୯୪।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପାଶେ ମୁଁ ଥାଇ । ସେବକା ପଣେ[2] ଦିନ ନେଇ ।୧୯୫।
କଷ୍ଟକ[3] ମୋତେ ନେଲ କଲ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶିଲ ।୧୯୬।
କେମନ୍ତେ ଏକଥା ଧହୁଛ । ଆପଣେ ଧର୍ମପି[5] ଦେଖୁଛ ।୧୯୭।
କଷ୍ଟକ[6] ଦଣ୍ଡବ ଯେ ମୋତେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭଲ ଏ ଜଗତେ[7] ।୧୯୮।
କାହାର ବୃଦ୍ଧିବ ବଚନ । ଜୀବନେ କସ ପ୍ରୟୋଜନ[9] ।୧୯୯।
ଏହା ଶୁଣିଲେ କହରବେ[10] । କ ଉପହାର[11] ନ କରିବେ ।୨୦୦।
କହନ୍ତି ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର[12] । ଦ୍ରୁପଡ[13] ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।୨୦୧।
କହ ଯା ତୁମ୍ଭେ[14] ଶ୍ରମ ଦାଶ । ଗୁପତେ କରୁ ତାକୁ ନାଶ[15] ।୨୦୨।
ଶୁଣି ଦ୍ରୁପଡ[16] ତୋଷମନ । ତତ୍କ୍ଷଣେ କରନ୍ତି ଗମନ ।୨୦୩।

---

୧ । ଖ. ବନଚ୍ରେ ଜନ୍ତୁମାନ
ଗ. ଜନ୍ତୁମାନ
୨ । କ. ସେବକ ପଣେ
୩ । ଙ. କଷ୍ଟକ
୪ । ଚ. କହୁଛି
୫ । ଘ. ସମପ୍ରି
୬ । ଘ. ଅଟେକ
୭ । ଗ. ୧୯୬ରୁ ୧୯୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଙ. ବୃଦ୍ଧିର
୯ । ଗ. ପ୍ରଉଜନ
୧୦ । ଘ. ଭଜିବେଂବ
୧୧ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୁପଦ୍ମାଯ୍ୟ
୧୨ । ଖ ଗ ଙ. ନନ୍ଦନ
୧୩ । ଙ. ବଚନ
ଗ. ଦ୍ରୋପଦ-ନନ୍ଦନ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ—ନନ୍ଦନ
୧୪ । ଙ. ଯାହ
୧୫ । କ-ଗ ନାଶ
୧୬ । ଙ-ଘ ଦ୍ରୋପଦୀ ।

ନଗର ପଶ୍ଚିମର କଟି[୧] । ଗୋଗୋଷ୍ଟେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ[୨] ସ୍ଥିତି ।୨୦୪।
ମିଳଲେ ଦ୍ରୋପଦ କୁମାର । ସେ ସହଦେବ ଜାଣିକର ।୨୦୫।
ଅନଦ୍ରା[୩] ହୋଇ ବସିଥିଲେ । ସଉଦ୍ରୀ ଘାଣରେ[୪] ମିଳଲେ ।୨୦୬।
କହନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରି ମନ୍ତ୍ରୀମଣି[୫] । ଶୁଣ ସୁବଣ୍ଣ ଶିରୋମଣି ।୨୦୭।
ତୁମ୍ଭ ଆସିବା ଜାଣି ମୁହିଂ । ଅନଦ୍ରେ ବସିଅଛୁ ସୃହି[୬] ।୨୦୮।
କଣ୍ଟକ[୭] ହେଉଛୁ ତଧାତ । ଆମ୍ଭକୁ ବହୁଳେ[୮] ଆଜ୍ଞାତ ।୨୦୯।
ସେ ଶତେଭ୍ରାତ ହେବେ ନାଶ[୯] । ଧରଣୀ ହୋଇବ ଲଶ୍ଵାସ ।୨୧୦।
କାରଣ[୧୦] କରିବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । କହ ଯା ଶ୍ରୀମ ଠାକୁରଙ୍କୁ ।୨୧୧।
ଯେମନ୍ତେ କ୍ରୋଧ ହେବ ମନ । କଣ୍ଟବ ଭର୍ଜଣ[୧୧] ବଚନ ।୨୧୨।
ସେ କ୍ରୋଧ ମନେ ଧରିଥିବେ । ଅବଶ୍ୟ[୧୨] କଣ୍ଟକ ମାରିବେ ।୨୧୩।
ଶୁଣିଣ ମିଳଲେ[୧୩] ପଞ୍ଚାଳ । ଅଶ୍ବଶାଳରେ ଯାଇ ମିଳ ।୨୧୪।
ନଗରେଶ୍ବରେ[୧୪] ଅଶ୍ବଶାଳ । ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମ[୧୫] ଯେ ନକୁଳ ।୨୧୫।

---

୧ । କ. ପଚ୍ଛିମମେ
ଗ. ନଗର ପଶ୍ଚିମେ ସେ
ଘ. ନଗର ପଶ୍ଚିମ ଯେ
୨ । କ. ଚିନ୍ତା
ଖ ଛନ୍ଦୀ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଅନଦ୍ରେ
୪ । ଖ ଗ ଘ. ଗ୍ରାମୁରେ
୫ । ଖ. ତହୁଁ ମନ୍ତ୍ରି ଚୂଡ଼ାମଣି
୬ । ଙ. ଅନଦ୍ରେ ଅଛୁ ବାଟ ସୃହି
ଗ ଘ. ଅନଦ୍ରେ—ସୃହି
୭ । ଘ. ଜଣ୍ଟେକ
୮ । ଗ. ବହୁଳ
୯ । କ ଘ. ସେ ସତେଭ୍ରାଅ ହେବେ ନାସ
ଖ. ସେ ସର୍ବ—ନାସ
ଗ. ସେ ସତେ—ନାସ
୧୦ । ଗ. ପରଣି
୧୧ । ଗ. କହ ସେ
୧୨ । କ ଖ ଘ. ଅବଶ
୧୩ । ଖ. ଚଳିଲ
ଗ. ଚଳିଲେ
ଘ. ଚଳିଲେ ସେ
୧୪ । କ. ନବରନ୍ଧ୍ରେର
ଖ. ନଗ୍ର ଉତରେ
ଘ. ନଗର ତଳେ
୧୫ । ଖ. ନାମେ ।

ଛୁଆଳ ତୃଣ ଶଯ୍ୟା[୧] କରି । ସେଵଳ ବସ୍ତ୍ର ଚର୍ମ୍ମ ଯାଇ[୨] ।୨୧୬।
ବାହୁରେ ସୀମସ୍ଥାନ[୩] ଦେଇ । ନକୁଳ ଶାର ଛନ୍ତି ଶୋଇ ।୨୧୭।
ଦ୍ରୁପତି[୪] ଦେଖିଣ ସକଳ । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।୨୧୮।
ପଲଙ୍କେ[୫] ହଂସତୂଳର ତୁଳୀ । ସେବନ୍ତି ପୃଷ୍ଟ[୬] ଚନ୍ଦ୍ରଧୂଳ ।୨୧୯।
ଚକ୍ଷୁଂରେ ନିଦ୍ରା ନ ମାଡଇ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁକୁମାର ଦେହ[୭] ।୨୨୦।
ତୁମ୍ଭର ଏତୁ କଷ୍ଟ ଦେଖି । ଜଳ ନ ଯାଇ[୮] ମୋର ଆଖି ।୨୨୧।
ନକୁଳ ଶୁଣିଣ ବେଦନ । ଶଆଂଇ ଉଠିଲେ ବହନ ।୨୨୨।
କହନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଦ୍ରୋପଦୀ[୯] । ମୋତେ କଷ୍ଟକ[୧୦] ସେନାପତି ।୨୨୩।
ବନେଣ ହରୁଅଛୁ ଏବେ । କଷ୍ଟ ଅଇଲା ତୁମ୍ଭଠାବେ[୧୧] ।୨୨୪।
ନକୁଳ ବୋଲନ୍ତି[୧୨] ଠାକୁରେ । କ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି ମୋରେ ।୨୨୫।
ଦ୍ରୋପଦୀ[୧୩] କେହେ ଧର୍ମରାଜା । କହିଲେ[୧୪] ଦୁଃଖ ତା ସ୍ୱରଯା ।୨୨୬।
ନକୁଳ ବୋଲେ ସତ୍ୟବାଣୀ । ହେଲୁ ତୁ କଷ୍ଟକ[୧୫] ଘରଣୀ ।୨୨୭।

---

୧ । ଘ ଘ. ସେଜ୍ୟା
ଙ. ଖୋଣ ଶଯ୍ୟା
ଚ. ଖୋଣ ଶଯ୍ୟା
୨ । ଖ ଚ. ପାଇ
୩ । ଖ. ବାଶର ସିମାସ୍ଥାନ
୪ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୫ । ଘ. ପଲଙ୍କ
୬ । ଚ ଘ. ପୃଷ୍ଠ
ଝ. ପୃଷ୍ଠି
ଜ. ପୃଷ
୭ । ଡ. ଏଷ୍ଟ
୮ । ଙ. ଜଳ ନ ଯାଏ
ଝ ଟ. ଜଳୀ ନଗଲ
୯ । ଙ. ଦୃଗତି
ଟ ଘ. ଦ୍ରୌପଗୀ
୧୦ । ଘ. କଷେକ
୧୧ । ଟ. କହୁଲ ତୋରଠାବେ
୧୨ । ଘ. ବୋଧଲେ
୧୩ । ଚ ଟ. ଦ୍ରୁପଗୀ
ଘ. ଦ୍ରୌପଦ
୧୪ । ଗ ଘ. ବୋଧଲେ
୧୫ । ଘ. କଷେକ ।

ଶୁଣି ଦ୍ରୋପଦୀ[1] ଝିଙ୍କାସିଲେ । କ୍ରୋଧରେ ନକୁଳ[2] ଉଠିଲେ ।୨୨୮।
କହନ୍ତି[3] ଅଛନ୍ତି ଠାକୁରେ । ମାରିବ କଣ୍ଟକ[4] ସମରେ ।୨୨୯।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜଜ୍ଞସେନୀ[5] । ବୋଇଲେ କହବୁ ପାବେନ ।୨୩୦।
ଗୁପତେ କହୁଚାଲୁ ନାଶ[6] । ଶୁଣିଣ ନକୁଳ[7] ହରଷ ।୨୩୧।
ଚତୁଂ ଦ୍ରୋପଦୀ[8] ଗଲେ ଚଳି । ନାଟ ମଢରେ ଯାଇ ମିଳି ।୨୩୨।
ଭୂମିରେ ପାଡ଼ିଣ ବସନ । ମର୍ଦ୍ଦିଲେ ଦେଇ ସୀମସ୍ଥାନ ।୨୩୩।
ଶୟନେ ଛନ୍ତି ପାର୍ଥ ବୀର[9] । ଦ୍ରୋପଦୀ[10] ଦେଖିଲେ ନେତ୍ରର ।୨୩୪।
ତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧେ[11] ଯାଇ ବସି । କରରେ ଶରୀର ଆଉଁସି[12] ।୨୩୫।
ଉଚେଣ କରନ୍ତି ସେଦନ । ଶୟନ ତେଜଣ[13] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ।୨୩୬।
ପୁଚ୍ଛନ୍ତି କସ କସ ବାଣୀ । କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦ[14] ଦୁଲଣୀ ।୨୩୭।
କଣ୍ଟକ[15] ହରୁଅଛି ମୋତେ । କହିଲ ଭୂମ୍ବର ଅଗ୍ରତେ[16] ।୨୩୮।
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଟଲ । ଠାକୁରେ କସ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।୨୩୯।

---

୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ. ନକୁଳ ପରେ
୩ । ଘ. କହିଣ
୪ । ଘ. କଟଖକ
୫ । ଭ. ଯେଗ୍ୟସେନୀ
ଗ: ଜଗ୍ୟଂସେନ
୬ । ଭ-ଘ ନାସ
୭ । ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୮ । ଭ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୯ । ଘ. ଅନ୍ତ ପାଅବାର
୧୦ । ଭ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୧ । ଘ. ସନ୍ନଧେ ତାର
୧୨ । ଭ. ଶ୍ବରୀର ଆଉଂସୀ
ଖ: କରେଣ ସରୀର ଆଦ୍ରସୀ
ଘ. କର ସ୍ବରୀର ସେ ଆଉସି
୧୩ । ଖ ଗ ଘ. ତେଜଲେ
୧୪ । ଖ ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୫ । ଘ. କଷେକ
୧୬ । ଖ. କହ ଅଇଲ ଏବେ ତୋତେ

ଦ୍ରୁପଦି[1] ବନ୍ଦେ ଧର୍ମରାଜା । ବୋଇଲେ ଦୁଃଖ ତା ଲାଗଯା ।୨୪୦।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତି[2] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ । ସେ ଆଜ୍ଞା କେ କରିବ ଆନ ।୨୪୧।
ଶୁଣିଣ କହନ୍ତି ଦ୍ରୁପଦି[3] । ଯାହା କହନ୍ତି କୃଷ୍ଣପତି[4] ।୨୪୨।
ପଞ୍ଚ ପିତାଙ୍କୁ ପଞ୍ଚପୁତ୍ର । ଏକଇ ମାତାଙ୍କୁ ସମ୍ଭୂତ ।୨୪୩।
ଯାଞ୍ଚ ପତିରେ[5] ମୁଂ ସୁବଶ । ସେ ଅନୁକ୍ରମେ ବାକ୍ୟଗତି[6] ।୨୪୪।
ଏବେ ପରକୁ ଦେଇ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ[7] । ଲଜ କେଉଁରେ ସବୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ[8] ।୨୪୫।
ଜଳଜ ଶ୍ରୀନ ସାର୍ଥ ଗୁଣ । ଧିକ ତୁମ୍ଭର ଅକ୍ଷୀପଣ[9] ।୨୪୬।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ବସ୍ତୁ[10] ଧିକାରନ୍ତି । ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କୋପରେ ବୋଲନ୍ତି[11] ।୨୪୭।
ଠାକୁରେ ଯେବେ ଆଜ୍ଞା କରି । କୀଚକ ପକାଇବି ମାରି[12] ।୨୪୮।
ଦ୍ରୁପଦୀ ବୋଇଲେ[13] ଶ୍ରୀମକୁ । କହି ଅଛନ୍ତି ମାରିବାକୁ ।୨୪୯।
ଶୁଣିଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହରଷ[14] । ଯାଅ ଗୋ କହ ତାଙ୍କ ପାଶ ।୨୫୦।
ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜନ୍ମସେନୀ[15] । ଯାଉଛି କହିବ ପାବେନି ।୨୫୧।
ସେ ଅବା ଯେବେ ନାସ୍ତି କରେ । କହିବ ତୁମ୍ଭର ଗ୍ରାମୁରେ ।୨୫୨।
ଜାଣନା ବନବାସ ଶେଷେ । ଜଅମ କରିଛ ଯାହା ସେ[16] ।୨୫୩।

---

୧ । ଖ. ଯଥାଦ୍ରୌ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୨ । ଖ. ବୋଇଲେ
୩ । ଖ ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ
୪ । ଘ. କୃଷ୍ଣପ୍ରୀତୀ
୫ । ଘ. ପିତାରେ
୬ । ଘ. ବାକ୍ୟପ୍ରୀତି
ଙ. ସେ ବାକ୍ୟପଥ
୭ । ଗ. ଜ୍ୟେଷ୍ଠ
୮ । ଗ. ଶ୍ରେଷ୍ଠ
୯ । ଖ. ୨୪୨ ପଦରୁ ୨୪୬ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଖ. ପୁଣି ଦ୍ରୌପଦୀ
୧୧ । ଖ ଘ ଘ. କହନ୍ତି
୧୨ । ଖ. ଠାକୁରେ ଆଜ୍ଞା କରିଥିଲେ
କୀଚକ ମାରିବି ବୋଇଲେ
୧୩ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି
ଙ ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଇଲେ
୧୪ । ଖ. ସନ୍ତୋଷ
୧୫ । ଘ. ଯାଜ୍ଞସେନୀ
ଗ. ଜନ୍ମସେନି
୧୬ । ଖ. ୨୫୦ ପଦରୁ ୨୫୩ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ[1] ପଞ୍ଚାଳି । ଭୀମ ଠାକୁରେ ମହାବଳୀ[2] ॥୨୫୪॥
ଯେବେ କୀଚକ[3] ନ ମାରିବେ । ମୋତେ କହିବ ଆସି ତେବେ ॥୨୫୫॥
ତେଜମି କୀଚକ[4] ଜୀବନ । ଫେଡ଼ିବ ଭୁମ୍ଭ ଅପମାନ ॥୨୫୬॥
ଏ କଥା ମୋର ସତ୍ୟବ୍ରତ । ଶୁଣିଣ ପଞ୍ଚାଳୀ ଉସତ[5] ॥୨୫୭॥
ଚିନ୍ତୁଂ ଦ୍ରୋପଦୀ[6] ଗଲେ ଚଳି । ବେଶ ମନ୍ଦରେ ଯାଇ ମିଳି ॥୨୫୮॥
ଦେଖନ୍ତି ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ । ଶୟନେ ଅଛନ୍ତି[7] ପାବେନ ॥୨୫୯॥
କଳାରେ ଭୂଷଣ ଶରୀର । ଉତ୍ୟାନ[8] ନିଦ୍ରା ମହାଘୋର[9] ॥୨୬୦॥
ଦ୍ୱାରକୁ ଦେଇ ସିମସ୍ଥାନ । ଭୂମିରେ କରନ୍ତି ଶୟନ[10] ॥୨୬୧॥
ଶ୍ୱାସ ପବନେ ଉଡ଼େ[11] ଧୂଳ । ଅଚେଷ୍ଟ ନିଦ୍ରା ମହାବଳ ॥୨୬୨॥
ଶରୀର ପର୍ବତ ପରାୟେ[12] । ଦେଖିଣ ଦେବୀ କଲେ ଭୟେ ॥୨୬୩॥
କରେଣ ରତ୍ନ ଦୀପ ଧରି । ପାଶରେ[13] ଯାଇ ବସେ ଜଣ ॥୨୬୪॥
ଚହ୍ଲିଣ[14] କରନ୍ତି ସେବନ । ଲୋଟେକ ବହଇ ନୟନ ॥୨୬୫॥
ଚରଣ ଆଗେ ମଞ୍ଜାଳନ୍ତି[15] । କର[16] ଧରିଣ ଉଚ୍ଚୁଡ଼ନ୍ତି ॥୨୬୬॥
ପଦ୍ମ ନୋହିଲ ନିଦାଭଙ୍ଗ । ଅନେକ ପ୍ରହାରଲେ[17] ଅଂଗ ॥୨୬୭॥

---

୧ । ଘ. ବୋଲେ ହେ
୨ । ଘ. ମାହାବଳି
୩ । ଘ. କଷେକ
୪ । ଘ. କଷେକ
୫ । ଙ. ୨୫୪ ପଦରୁ ୨୫୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୬ । ଙ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଖ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୭ । ଖ ଘ. ସଯ୍ୟନ କରନ୍ତି
୮ । ଙ. ଉତ୍ଥାନ
ଖ. ଉତ୍ୟାନେ
୯ । ଘ. ମାହାଘୋର
୧୦ । କ ଙ. ଶୋୟନ
୧୧ । ଖ. ଉଠେ
୧୨ । ଙ. ଯୋଇଛୁ ହେମଗିରି ପ୍ରାଏ
ଘ. ପର୍ବତର ପ୍ରାଏ
୧୩ । ଖ. ସନଧେ
୧୪ । ଙ. ଚମ୍ପିଣ
୧୫ । ଖ. ସମ୍ଭାଳନ୍ତି
୧୬ । ଖ. କରେ
୧୭ । ଘ. ପ୍ରହାରନ୍ତି

ତଷ୍ଟରେ ନଉଡ଼ଲେ[1] ଜଳ । କଣ୍ଠେ ପୂର୍କିଲେ ଦେଇ ନଳ[2] ॥୨୬୮॥
ଚେତଣ ଉଠେ ବାଚ ଶିଷ । ଧଇଲେ ସଇନ୍ଧ୍ରିକ କେଶ ॥୨୬୯॥
କେ ଭୁ ଡ଼ାଏଣି[3] ପିଣ୍ଡସୁଣି । କ ଅବା କାହାର ଘରଣୀ ॥୨୭୦॥
କଣାରେ ପଶିଲୁ ମୋ ପୁର[4] । ନାସିକା ଛେଦବ ତୋହର[5] ॥୨୭୧॥
ଏହା ଜାଣିଲେ ନୃପବର[6] । ମୋଠାରେ ଧରିବ ଅନ୍ତର ॥୨୭୨॥
କାଳିବ[7] ଏଡ଼େ କୃତ୍ୟ କଲ । କାହାର ବଧୂକୁ ହରିଲ ॥୨୭୩॥
ମୋ କରେ ଜଳ ନ ଛୁଇଁବ । ସେଷରୁ କାହାର କଣବ ॥୨୭୪॥
ଗୁପତେ ଥାଆନ୍ତି ଡ଼ଗରେ । କହବେ ରାଜାର ଛାମୁରେ ॥୨୭୫॥
ମୋତେ କପାଇଁ କରୁ ଆଶ । ଏଡ଼େକ ତୋହର ସାହସ ॥୨୭୬॥
ଭୁ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର । ନାସିକା ଛେଦବ ତୋହର[8] ॥୨୭୭॥
ଦୂପତି ବୋଲନ୍ତରେ[9] ଗୁଣ୍ଡ । ମୋହର କଷ୍ଟ ଅଟ[10] ଗାଢ଼ ॥୨୭୮॥
ମୁହିଁଟି ଦ୍ରୋପଦ[11] କୁମାରୀ । ଏଥି ହୋଇଲା ଏତେ ସର ॥୨୭୯॥
ଶୁଣିଣ ପବନଙ୍କ ଶିଷ । ଛୁଇଁଲେ ଦ୍ରୋପଦୀର କେଶ ॥୨୮୦॥
ସଭରେ[13] କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ବଦନେ ଦଅନ୍ତି ଚୁମ୍ବନ ॥୨୮୧॥

---

୧ । ଘ. ନଉଡ଼ଇ
୨ । କ ଗ କଣ୍ଠରେ ପୁରେଇ ଅନଳ
ଘ. ପୁରେଇଲେ ନଳ
୩ । ଖ ଘ. ଡ଼ାକେଣି
ଗ. ଡ଼ାକିଣୀ
୪ । କ. ମୋ ପୁରେ
ଖ. ପଶିଲୁ ମୋ ପୁର
୫ । କ, ତୋହରେ
ଘ. ତୋହର
୬ । କ ଘ. ନୃପବର
ଙ. ଜାଣିବେ ନୃପବର
୭ । ଗ. ବୋଲିବ
୮ । କ ଖ ଗ. ପୋଥିରେ ୨୭୪ ପଦରୁ ୨୭୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
୯ । ଖ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ
ଗ. ଦ୍ରୌପଦ ବୋଲନ୍ତି ହେ
ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ
୧୦ । ଗ. ମୋହୋର – ଆଛ
ଖ. ମୋହୋର – ଅଛ
୧୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୨ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ
ଗ. ଦ୍ରୋପଦଙ୍କ
୧୩ । ଖ. ସଭାରେ ।

ଦକ୍ଷିଣ ବସାଇଲେ[1] କୋଳେ । ଜଳନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରେମ ଖେଳେ[2] ।୨୮୨।
ଅଜ୍ଞାତବାସେ[3] ଦୁଃଖ ଲାଗି । ଆଇଲୁ ମୋତେ ରତ୍ତ ମାଗି ।୨୮୩।
କେବା ଅଜ୍ଞାତ ଦିନ ଶେଷ[4] । ତେଣୁ ମିଳିଲୁ ମୋର ପାଶ[5] ।୨୮୪।
ରକ୍ଷିବୁ ଦେହ ଧଣ କେତେ । କଦର୍ପ ପୀଡ଼ା କଲା ତୋତେ[6] ।୨୮୫।
ଏ ରୂପେ ସେବ ମନକଲୁ । ବଳମ୍ବେ କମାଇଁ ଅଇଲୁ ।୨୮୬।
ନିକଟେ ଗୃହ ପିବ ପାଶ୍ୱ[7] । ସେ ଗ୍ରାବ ଉପୁଜିବ କାହିଁ ।୨୮୭।
ଦ୍ରୁପଦ ଜଳନ୍ତ ଉତ୍ତର । ଏ ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କ ବେଭାର[8] ।୨୮୮।
ସେହି ପ୍ରକାରେ କହିଲେକ[9] । ଅଜ୍ଞାନ ମତ୍ତ[10] ଅବିବେକ[11] ।୨୮୯।
ମୁଁ ଆସିନାହିଁ[12] ରତ୍ତ ମାଗି । କଣ୍ଟକ[13] ମୋତେ ବାଦେ ଲାଗି[14] ।୨୯୦।
ମୋତେ ସେ ବଳେ ହରିବାକୁ । ତେଣୁ ସେ କହିଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ[15] ।୨୯୧।
ଜଳନ୍ତ ପବନଙ୍କ ସୁତ । କହ ଠାକୁରଙ୍କ ଅଗ୍ରତ[16] ।୨୯୨।

---

୧ । ଚ. ବସ୍ତାଇଲ
ଘ. ଦକ୍ଷିଣ ବସାଇଲେ
୨ । ଙ. ଭୋଳେ
୩ । ଖ. ଖେଳେ
ଘ. ବଳେ
୪ । ଘ. ଦିନ ଶେଷେ
୫ । ଖ. ପୋଥିରେ ୨୮୪ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ପାଶେ
୬ । ଘ. ମୋତେ
୭ । କ ଖ. ପାଶେ
ଘ. ପାଶ
୮ । ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ ବୋଇଲେ ପାମର
ମୂର୍ଖ ସ୍ୱଭାବ ଏ ତୋହର
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ – ଉତ୍ତର
ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କ ଏ ବେଭାର
୯ । ଗ. କହ ବାକ୍ୟ
ଘ. କହୁ ବାକ୍ୟ
୧୦ । ଗ. ଅଜ୍ଞାନମତ
ଘ. ଅଜ୍ଞାନମତ
୧୧ । ଖ. ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଙ. 'ନାହିଁ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ କଣ୍ଟକ
୧୪ । ଗ. ବାଦ ମୋତେ ଲାଗି
୧୫ । ଙ. ବଳେଣ ହରୁଅଛୁ ମୋତେ
ତେଣୁ କହିଲି ଆସି ତୋତେ
୧୬ । ଖ. ଜଳନ୍ତ ପବନ ନନ୍ଦନ
କହନ୍ତା ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ।

ନା ଆଜ୍ଞା କରିବେ ତା' ଶୁଣି[1] । ସେ କଥା ତଥ୍ୟ କରି ଜାଣି[2] ।୨୯୩।
ସଭାନ୍ତୀ କହେ ଧର୍ମରାଜା । ବୋଇଲେ ଦ୍ରୁପଦ ତା ଭାରିଯା ।୨୯୪।
ତେଣୁ କହିଲ ତୁମ୍ଭ ତର୍କି[3] । ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ରାମ କହି ।୨୯୫।
ଠାକୁରେ ପାଦା ଆଜ୍ଞା କରି । କେବା ଅନ ଥାଇ[4] କରିପାରି ।୨୯୬।
ମୂର୍ଖି ବୋଲୁଛି ଏଥୁଁ[5] ପା ପା । ହେଲୁ ତୁ କଞ୍ଚନ[6] ଭାରିଯା ।୨୯୭।
ଯେବେ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମେଣନ୍ତି[7] । କମ୍ପାଇଁ ଏତେ କଷ୍ଟ ପାନ୍ତି[8] ।୨୯୮।
ଆମ୍ଭ ଦେଖନ୍ତେ ଦୁଃଶାସନ[9] । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କଲେ[10] ବିବସନ ।୨୯୯।
ସମ୍ପଦ ଘେନିଲେ ଛଡ଼ାଇ । ରାଜ୍ୟରୁ ଦେଲେ ବାହୁଡ଼ାଇ ।୩୦୦।
କଷ୍ଟେ ବନସ୍ତେ ନେଲୁ ଦିନ । ବିରାଟେ ହୋଇଲୁ ଜନ୍ମନ ।୩୦୧।
କମ୍ପା ନକଲୁ ମୋତେ ଆସି । କୀଚକ[11] ଭାରିଯା ଦ୍ରୁଅର୍ପି ।୩୦୨।
ଦ୍ରୋପଦୀ[12] କହନ୍ତି ଉତ୍ତର । ସାଧୁରେ[13] ତୁମ୍ଭର ବଚୁର ।୩୦୩।
ଜଗତେ ରହିବ ଏ କୀର୍ତ୍ତି[14] । ଭାରିଯା ଦେଇ କର ପ୍ରୀତି[15] ।୩୦୪।

---

୧ । ଘ. ଶୁଣି
୨ । ଘ. ଜାଣି
୩ । ଖ. ତେତେ ମୁହିଁ
ଗ. ଏବେ କହିଲ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତି
ଘ. ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁ
୪ । ଙ. ଅନ୍ୟଥା କେହୁ
ଗ. ଅନ୍ୟଥା
୫ । ଘ. ତୁମ୍ଭ
୬ । ଘ. ଖଟେଖ
୭ । ଘ. ମେଣ୍ଟରୁ
୮ । କ. ପାନ୍ତି
୯ । ଗ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୦ । ଖ. ତୋତେ ଉଲଗ୍ନ
ଗ. କରେ
୧୧ । କ ଗ: କୀଚକ
ଘ. କଚେକ
୧୨ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୩ । ଘ: ସାଧୁ ଏ
୧୪ । କ: କୀର୍ତ୍ତି
ଘ. ମେ କି ତ
୧୫ । ଘ. ଭଲେ ଜଗିର ପ୍ରୀତି ।

କ୍ଷତ୍ରୀ କୁଳରେ[1] ଏହୁ ଧର୍ମ । ଥିବାରୁ କଣ ପ୍ରୟୋଜନ[2] ।୩୦୫।
କହନ୍ତୁ ପବନଙ୍କ ସୁତ । ମୁହିଁ ଜାଣିଲି ତୁମ୍ଭ ଚିତ୍ତ ।୩୦୬।
କଣ୍ଟକଠାରେ କଲ[3] ପ୍ରୀତି । ଆମ୍ଭର ଆଣ ଗୁପ୍ତ ମତି[4] ।୩୦୭।
ଆମ୍ଭ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଆସୁ । ଧର୍ମକୁ ଜଣିଚ ଜିଜ୍ଞାସୁ ।୩୦୮।
ତୋହର[5] ମନ ନଥିଲେଣ । କଣ୍ଟକ କରେକ ହରଣ[6] ।୩୦୯।
ଶୁଣି ଦ୍ରୋପଦୀ ପରଜଳ[7] । କ୍ରୋଧେ[8] ଶ୍ୟାମକୁ ଦେଲେ ଗାଳି ।୩୧୦।
ଏ ନୋହେ କ୍ଷତ୍ରିଙ୍କ[9] ବେଭାର । ଅଜ୍ଞାନ[10] ତୁମ୍ଭେ ପାମର ।୩୧୧।
ସିନ୍ଧୁ[11] ବୋଲାଣ ଆଶ୍ରେ କଲ । ଶୃଗାଳ ଚେଷ୍ଟା[12] ମୁଂ ଦେଖିଲି ।୩୧୨।
ଏବେ ମୁଂ[13] ଅବଳା ଯୁବତୀ । ହୋଇଲି ମୋର ପଞ୍ଚପତି[14] ।୩୧୩।
ତହିଁରେ[15] ନ ସଞ୍ଚିଲୁ ଧନ । କେତେ କହିବ ଜନ୍ମମାନ ।୩୧୪।
ମୋ କେଶ[16] ଧରି ଘେନଗଲେ । ସଭାରେ ଅବମାନ କଲେ ।୩୧୫।

୧। ଗ. କୁଳର
ଘ. କୁଳକୁ
୨। କ. କାର୍ଯ୍ୟଶମ
ଗ. କାର୍ଯ୍ୟଶ୍ରମ
୩। ଗ କଲ୍
ଘ କଣ୍ଟକଠାରେ କଲ୍
୪। ଙ. ଆମ୍ଭ ଆସ ଗୁପ୍ତଚୋ ମତୀ
୫। କ ଗ ଘ. ତୋହୋର
୬। ଖ. ୩୦୩ ପଦରୁ ୩୦୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ. କରେକ ହରଣ
ଘ କଣ୍ଟକ କରନ୍ତି ହରଣ
୭। କ. ପୁଣିକ ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳୀ
ଗ ଘ. ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ପ୍ରଜଳି
୮। ଗ. କୋପେ
୯। ଗ. କ୍ଷେତ୍ରଞ୍ଜ
୧୦। ଗ. କୁଜ୍ଞାନ
୧୧। କ. ସିନ୍ଧୁ
ଗ. ସିନ୍ଧୁଂ
ଘ. ସିଂହ
୧୨। ଖ. ଚେଷ୍ଟେ
ଙ. ଚେଷ୍ଟମତ
ଘ. ଚେଷ୍ଟା ମୁଂ
୧୩। ଖ ଘ. ଏଭାମୁ
୧୪। ଙ. ହୋଇଲି ଯେବେ ପଞ୍ଚମତୀ
ଗ. ହୋଇଲେ ମୋତେ ପଞ୍ଚପତି
ଘ. ହୋଇଲି ମୋତେ ପଞ୍ଚପତି
୧୫। ଖ. ଏକେକେ
୧୬। ଗ. ମୋତେଙ୍କ ।

ନଳଜ ପଣେ ଥିଲେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ । ନନ୍ଦବ୍ରେବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ହୋଇ ।୩୧୬।
ବସନ ଆଭରଣ[1] ଦେହରେ[2] । ସ୍ୱାଷା ମାଗିଲ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।୩୧୭।
ଏବେ ଯେ ବସ୍ତେ ଗୋପ୍ୟାନ । ଭୃତ୍ୟ ପଣରେ ନଷ୍ଟ ଧନ[3] ।୩୧୮।
ପରକୁ[4] ଦେଇତ ଲୋଡ଼ିଲ । ବଦନୁ ଲଜ୍ୟା ନ[5] ଗୁଞ୍ଜିଲ[6] ।୩୧୯।
କଣ୍ଟକ ମୁଣ୍ଡେ[7] ମୋତେ ଦେଇ । କ କରିବ ଜାଇଁଥାଇ ।୩୨୦।
ଧିକ ନଳଜ ଷଣ୍ଢପଣ । ତୁମ୍ଭ ଜୀବନ ଅକାରଣ[8] ।୩୨୧।
ଭୃତ୍ୟ ପଣରେ ଧନ ନେଲି[9] । ଧିକ ଏ ଜୀବନ ପୋଷିଲ[10] ।୩୨୨।
ସକଳ ଦ୍ୱାରେ ଯେ ଭିଖାରି[11] । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପତ ଦବ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ।୩୨୩।
ଶ୍ୱାନକୁ ଦେବାନପୁ କାହିଁ । ଦୃଷ୍ଟି କ ଅମୃତ ପିଆଇ[12] ।୩୨୪।
ତୁମ୍ଭ ଜୀବନ ଧିକ ହୋଇ[13] । ଏ ମାଂସ କାକ ଗୃଧ[14] ଖାଉ ।୩୨୫।

---

୧ । ଗ ଘ. ନ ଥାନ୍ତି
୨ । ଘ. ଶରୀରେ
୩ । ଙ୍ଗ. ୩୧୬ ପଦରୁ ୩୧୮ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ ଙ୍ଗ. ପରକୁ
୫ । ଙ୍ଗ. ଲଜ୍ୟାହିଁ
୬ । ଙ୍ଗ. ୩୧୯ ପଦ ପରେ ଅଧିକ ପାଠ—
ଏକ ହରିନା ଏଷପତି । ଯୋଷି ନପାରି
ଦୃଷ୍ଟମତି ।
ଲଜ ଥିଲେ କ ଏହା କରି ।
ଆପେ ଦେଖନ୍ତେ ପରହରି ।
୭ । କ ଙ୍ଗ. ମୁଣ୍ଡକ
ଘ କଣ୍ଟକ ମୁଣ୍ଡକ
୮ । ଖ ଧିକ ତୁମ୍ଭର ପଣପଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର ଷେଣି ଗୁଣ ।
ଗ. ଧିକ ନଳକ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର ଷଣ୍ଢ ପଣ ।
ଘ. ଧିକ ନଳକ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ
ଧିକ ତୁମ୍ଭର ଷଣ୍ଢ ପଣ ।
୯ । ଖ. ଭାଳିକ ଭୃତ୍ୟପଣ କଲ
ଘ. ଧନ ନେଲ
୧୦ । ଘ. ପୋଷିଲେ
୧୧ । ଘ. ଏ ଭିଖାରି
୧୨ । କ ଦୃଷ୍ଟି ନ – ପିଅଇ
ଗ. ପିଇବ
ଘ. ମୂର୍ଖକ – ପିଅଇ
୧୩ । ଗ ଘ. ହୁଇ
୧୪ । ଙ୍ଗ. ଶ୍ୱାନ
ଗ. ମାଣ—ଗୃଧ
ଘ. ଏ ତୁମ୍ଭ ମାଂସ ଗୃଧ ।

ଶୁଣିଣ କୋପେ ସ୍ୱାମସେନ । ଅଙ୍ଗ କରଣ କମ୍ପମାନ ॥୩୨୬॥
ଦଶନ ଘଷନ୍ତି ଅଧରେ[1] । ଆକ୍ଷେପେ କହନ୍ତି ଉତ୍ତରେ[2] ॥୩୨୭॥
ନୋହୁଣ ଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀଶ ମୁଣ୍ଡ[3] । ମୋତେ କରନ୍ତି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ[4] ॥୩୨୮॥
କହିଲ ଅଛନ୍ତି ଠାକୁରେ । ମାରିବ କଣ୍ଟକ[5] ସମରେ ॥୩୨୯॥
ଯଦ୍ୟପି ଶିବ ଶକ୍ତି[6] ଧାତା । କେ ପାରୁ ତାହାକୁ ରଖନ୍ତା[7] ॥୩୩୦॥
ତ୍ରିଭୁବନରେ ଯେତେ ବୀର[8] । କେ କରୁ ମୋହରେ[9] ସମର ॥୩୩୧॥
ମୋର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଜାଣୁ ଜାଣୁ । କମ୍ପାଇଁ ଏମନ୍ତ ବଖାଣୁ[10] ॥୩୩୨॥
ଦ୍ରୁପଦ[11] ବୋଇଲେ ଠାକୁରେ । କହିଲେ ମୋତେ[12] ଏକାନ୍ତରେ[13] ॥୩୩୩॥
ମାରନ୍ତି ଆଗରେ କହିବ । ରୂପରେ ତାହାକୁ ମାରିବ ॥୩୩୪॥
ଉଚ୍ଚିବ ନାମେଣ ନବର[14] । ଫେଡେନ୍ତ ଦେଲା ଭାର ମୋର ॥୩୩୫॥
କାଳ ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଠାରେ[15] । ଆପଣ ସ୍ୱପ୍ନ ବେଶରେ[16] ॥୩୩୬॥
ସେ ପୁରେ ବଚନ କରିବ । ରୂପରେ କଣ୍ଟକ[17] ମାରିବ ॥୩୩୭॥

---

୧ । ଖ. ଶୁଣିଣ ଭୀମ କୋପଭର
୨ । ଗ. ଆକ୍ଷେପ କହଇ ଉତର
ଙ ଘ. ଉତର
୩ । ଘ. ତ୍ରିଶପିଣ୍ଡ
୪ । ଖ ଙ ଘ. ମୋତେ ପକାନ୍ତି ତୋର ମୁଣ୍ଡ
୫ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୬ । ଜ. ଶ୍ରୀବତ୍ସ
ଙ. ହରଶିବ
୭ । ଖ. ୩୩୦ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୮ । ଗ. ନର
୯ । କ ଖ. ମୋହୋର
ଘ. କେ ପାରୁ ମୋହର
୧୦ । ଖ. ୩୩୨ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦ
୧୨ । ଖ. 'ମୋତେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ଏମନ୍ତରେ
୧୪ । ଖ. ମଧର
ଙ. ନାମରେ ନବର
୧୫ । ଘ. କାଳର ରଜନ ପକ୍ଷରେ
୧୬ । ଗ. ରୂପରେ
୧୭ । ଗ. ତାହାକୁ
ଘ. କଣ୍ଟକ ।

କହିଲ ଏତେ ମାତ୍ର ମୂର୍ତ୍ତି । ତୁମ୍ଭର ମୋର ଦେଖା ନାହିଁ[1] ।୩୩୮।
ପାପୋର ଅବା ମନ୍ତ୍ରଭୁରେ[2] । ସତ୍ୟ କହିବା ମୋ ଆଗରେ[3] ।୩୩୯।
ଯେବେ କଣ୍ଟକ[4] ନ ମାଇବ । ମୋତେ ଜୀବନେ ନ ଦେଖିବ[5] ।୩୪୦।
ଏ ମୋର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟବାଣୀ । ଏଥିକି ସାକ୍ଷୀ[6] ଚକ୍ରପାଣି ।୩୪୧।
ଶ୍ରୀମ ବୋଲନ୍ତି ଆରେ ପକ୍ଷୀ[7] । କେତେ ତୁ କରୁଅଛୁ ସାକ୍ଷୀ[8] ।୩୪୨।
ଯେବେ କଣ୍ଟକ[9] ନ ମାରଇ । ନୃପତି[10] ଚରଣେ ଦ୍ୱାରଇ ।୩୪୩।
ତେବେ ରଖ୍ ଭୁବନ ମଣ୍ଡଳେ[11] । ମାଣବ ପଶିଲେ ପାତାଳେ[12] ।୩୪୪।
ସେ ସତ୍ୟ ନ କରଇ ଆନ । ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।୩୪୫।
ଉତ୍ତର ନବରେ ନ ଯିବୁ । ବିଶ୍ୱାସ ତାକୁ କହିଥିବୁ ।୩୪୬।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୂର୍ତ୍ତି ଯିତ[13] । କଣ୍ଟକ[14] ଜୀବନ ହରତ ।୩୫୭।
ସଂଶୟ ନକର ତୁ ମନେ । ଏବେ ଚଳିବା[15] ନିଜ ସ୍ଥାନେ[16] ।୩୪୮।
ଉନମା ପ୍ରାନ୍ତରୁ[17] ନିକଟ । ଜାଣି ଉଡ଼ିଲେଣି[18] ମୁକୁଟ ।୩୪୯।

---

୧ । ଖ: ତେଣୁ ନାହିଁ
ଘ. ତୁମ୍ଭ ଅମ୍ଭର ଦେଖାନାହିଁ
୨ । ଖ. ମୁଙ୍ଗପଟେଣ
୩ । ଏ. ମୋତେ ପ୍ରତେ ତଥ ଏତେଣ
୪ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୫ । ଙ. ନ ପାଇବ
୬ । କ ଖ. ସାକ୍ଷି
ଘ. ସାକ୍ଷ
୭ । ଗ. ପକ୍ଷି
୮ । ଗ. ସାକ୍ଷି
୯ । ଘ କଣ୍ଟକ
୧୦ । କ ଘ. ନୃପତି
ଙ. ଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟି
୧୧ । କ ଙ. ମଣ୍ଡଳ
୧୨ । ଖ ଙ. ପାତାଳ
୧୩ । ଙ. ନିଶ୍ଚି ନିଶ୍ଚୁ
୧୪ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୫ । ଙ. ଏବେ ତୁ ଚଳ
ଘ. ଚଳ ଯା
୧୬ । ଘ. ନିଜ ଠାନେ
୧୭ । ଖ ଘ. ପ୍ରାନ୍ତକୁ
୧୮ । ଗ. ଯାଣିଣ ଉଡ଼ାଇବ
ଘ. ଯାଣିଣ ଉଠୀବେ ।

ଦ୍ରୋପଦୀ[1] ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତେ । ମିଳିଲେ ଯାଇ ଝଜ ଦେଶେ[2] ।୩୫୦।
ତାଙ୍କ ଚରଣେ ଦେଇ ଶିର । କହଇ ଘନ[3] ବଶ୍ୱମ୍ଭର ।୩୫୧।
ସୁଜନେ ନ ଧରିବା ଦୋଷ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ଦାସ[4] ।୩୫୨।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କେଦାର କାମୋଦ

ଜଣି ଅନ୍ତରେ ଝିନ ହୋଏ ପ୍ରବେଶ
କଣ୍ଟକ ସେନାପତି ଅଛି[5] ହରଷ ହେ ।
ଜଣି ବଞ୍ଚିଲ ସୁଖେ[6] ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଧ୍ୟାନେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଉତ୍ସବ[7] ସଦନେ ହେ[8] ।୧।
ଲୋକ ଲଗାଇ[9] ପୁର କଲେ[10] ମଣ୍ଡଣି
ପାଟ ବସନ ଶ୍ୱେତ[11] ଚାମର ଆଣି ଯେ ।

---

୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୨ । ଖ. କାନ୍ଥ ମିଳେ ତ୍ୱରିତେ
ଗ ଘ. ବାସେ
୩ । କ-ଘ ତନ
୪ । କ ଖ ଘ. ପୋଥିରେ ପଦ ଟିକି ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଖ. କଣ୍ଟକ ସେନ୍ଧ୍ରୀପତୀ ମନେ
ଘ. କଣ୍ଟକ—ଅନ୍ଧ
୬ । ଗ. ବଞ୍ଚିଲ ଦୁଃଖେ
ଘ. ବଞ୍ଚିଲ ସୁଖେ
୭ । କ. ହେଲେ ଉତ୍ସବ
ଖ. ସେ ଉତ୍ସବ
ଗ. ହୋଇଣ ଉତ୍ସବ
୮ । ଗ ଘ. ଜେ
୯ । ଖ. ଲୋକ ନ ପାଇ
୧୦ । ଘ. କରିଲେ ପୁର
୧୧ । କ ଗ ଘ. ସେତ ।

ଅସ୍ଥିରତ୍ନ[୧] ଖଞ୍ଜିଲେ ବନ୍ଧ ବନେ
  କନକ[୨] କଳସରେ ପତାକା[୩] ବାନ୍ଧେ ସେ[୪] ।୨।
ଅତି ଚନ୍ଦନ ଜଳ୍ଳ ଛେନି ମନ୍ଦିର[୫]
  ଚନ୍ଦନକ ଚଳନ୍ତ ଚାଟ ବେଲ୍‌ର ଦେ[୬]
କ୍ଷୁବନ ବୃନ୍ଦ ସ୍ତମ୍ଭ ପ୍ରବାଳ ବୃଣ[୭]
  ରତ୍ନ ପିଣ୍ଡୁନା ବନ୍ଧ ଚାଟ ମଣ୍ଡୁଣି[୮] ସେ ।୩।
ମୁକୁତାର ଝାଲର[୯] ଚନ୍ଦ୍ରାତପରେ[୧୦]
  ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋପକାନ୍ତ କେତପା ଚାଟରେ ସେ
ଅସ୍ଥିରତ୍ନ ମଧ୍ୟରେ[୧୧] ହୀରା ନାୟକ[୧୨]
  ତେଣୁ ସେ ପୁର କରୁଅଛୁ[୧୩] ଆଲୋକ ସେ ।୪।
ଅପୂର୍ବ ଭୂଲଟରେ କର୍ପୂର ଧୂଳ
  ନାଗେଶ୍ୱର କେଶର ଚାଟ ମୃଚ୍ଛଳ ସେ[୧୪] ।
ଅଗର[୧୫] ଚନ୍ଦନରେ କସ୍ତୁରୀ ଗୋଳ
  ପୁର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ନେଇ ସିଞ୍ଚନ୍ତି[୧୬] ବାଳୀ ସେ ।୫।

---

୧ । ଗ ଘ, ଅସ୍ଥିରତ୍ନେ
୨ । ଘ, କନେକ
୩ । ଗ ପତକା
୪ । କ, ବାନ୍ଧି ନେ
୫ । ଖ, 'ମନ୍ଦିର' ପାଠ ନାହିଁ
୬ । ଗ ଘ, ନେ
୭ । କ. ବୃନ୍ଦ ଅମ୍ବ ପ୍ରବାଳ ବୃନ୍ଦ
  ଖ. ଦୁବନ ବୃନ୍ଦ ସ୍ତମ୍ଭ ପ୍ରବାଳ ବୃଣ
  ଘ. ବୃନ୍ଦ ସ୍ତମ୍ଭ ପ୍ରବାଳ ବୃଣ
୮ । କ. ପିଣ୍ଡୁଲୀ ବନ୍ଧି ଚାଟ ଘମଣ
୯ । କ. ମୁକୁତା ଝାଲର
  ଖ. ମୁକୁତାର ଝାଲ
  ଘ. ମୁକୁତାର ଲହର
୧୦ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ରା ତପରେ
୧୧ । ଖ. ଅସ୍ଥିରତ୍ନ ମଧ୍ୟ
୧୨ । କ-ଗ ନାୟକ
୧୩ । କ. କରୁଛି
୧୪ । କ ଗ ଘ. କେଶର—ମୃଚ୍ଛଳ ନେ
  ଖ. କେଶର ପାଟ ମୁରୁଳୀ ନେ
୧୫ । କ ଗ. ଅଗର
୧୬ । କ ଖ. ସିଞ୍ଚନ୍ତି
  ଘ. ସିଞ୍ଚଲେ ।

ସୁବାସ କରେ ଅତି ଅଗ୍ର ଧୂପରେ କରେ
ନାନା କୁସୁମ ଗନ୍ଧ କରେ କର୍ପୂର[୧] ଯେ
ବଢ଼ିଆ ଗୁର୍ଞ୍ଜି ଅଳାଇଚ ଲବଙ୍ଗେ
ଚୂଆ ଚନ୍ଦନ ରଖି ଅତର ସଙ୍ଗେ ଯେ ॥୬॥
କଣ୍ଟକ ଦେଖି ଅତି ତୋଷ[୨] ହୋଇଲା
ପାହାଣ ଜଗାଇଣ[୩] ପୁରେ ଅଇଲା ଯେ
ମାଜଣା ହୋଇ ପୁଣ[୪] ମଣୋଜ୍ଞ ସାର
ସୁବେଶ ହୋଏ କରେ ଦର୍ପଣ ଧରି[୫] ଯେ ॥୭॥
ଦିବସ ନବ ଘଡ଼ି[୬] ଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚାଳି
କଣ୍ଟକ[୭] ପାସେ ଆସି ଭୁରତେ ମିଳି ଯେ ।
ମାସ୍ତ୍ରା ମୋହିଲେ ଚତ୍ବୁଂ କଣ୍ଟକ ମନ[୮]
ଦଣ୍ଡକୁ ଦଣ୍ଡ ଚିନ୍ତା ହୋଇଲା ଛନ ଯେ ॥୮॥
ମନ୍ଦ ହସି[୯] କହନ୍ତି କଣ୍ଟକ ପାସେ[୧୦]
ଅଇଲ[୧୧] ତୁମ୍ଭେ ପୁତେ ଶିକାର ଆଶେ ଯେ ।

୧। ଖ. ପୁଷ୍ପ କର୍ପୂରେ
ଗ. କୁସୁମେ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ କର୍ପୂରେ
ଘ. ପୁଷ୍ପ କର୍ପୂର
୨। ଭ. ହରଷ
ଘ. କଣ୍ଟକ—ତୋଷ
୩। ଭ. ଜଗାଇ
ଖ. ଜଳ ମାଗିଣ ଅଣ୍ଟ
୪। ଗ .ଘ ପୁଣ
୫। କ. ଧରି
୬। ଘ. ପଞ୍ଚଘଡ଼ି
୭। ଘ. କଣ୍ଟକ
୮। ଘ. କଣ୍ଟକ ମନ
୯। ଭ: ମନ୍ଦେ ହସି
୧୦। ଘ. କଣ୍ଟକ ପାସେ
୧୧। ଖ. ଅଇଲ ।

କଣା[1] ପଡଇ ଅନ୍ନେ ଜଳବ ପୁର
ଚର୍ବି ଭୂମ୍ବ ଆମ୍ବର[2] କେଜ ସମର ଯେ ॥୯॥
ଏତେ କହଣ ଦେଖା ଲେଜ୍ଜଠି[3] ଗଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା[4] ପାସେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯେ ।
ତେତେବେଳେ କଚକ[5] ପାଇ ଚେତନ[6]
ଦ୍ରୁପଦ ତେଜେ ବୀର ହେଲା ଅଜ୍ଞାନ ଯେ[7] ॥୧୦॥
ସାକ୍ଷାତ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାସତୀ[8]
ତାଙ୍କ କୋପରୁ ଭୁଟିଲଣି[9] ବଭୂତି ଯେ
ତାଙ୍କ ସାପଂରୁ[10] ବଳ ଆପୁଷ[11] ଷଏ
ବର୍‌ଧ କାଷ୍ଟ ତ୍ରାଏକ[12]ରହୁଛୁ କାଏ ଯେ[13] ॥୧୧
ମୃଦୁସୁଲା କହନ୍ତେ ସବ ବୃତାନ୍ତ
ଭରସା ପାଇ ବୀର ହେଲା ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଯେ ।
ଷଣକୁ ଷଣ ବେଶ ଧରଇ ଆନ[14]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ରୂପ ଶତ୍ରେ କରଇ ଧ୍ୟାନ ଯେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଖ-ଘ ଜଣି
୨ । ଖ. ଭୂମ୍ବର
୩ । ଖ. ଲେଜଠାଁ
୪ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁରେ
୫ । କ ଗ. କଷକ
ଘ. କଷେକ
୬ । ଗ. ଯାଇଲା ଜନ
୭ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ଦେଖିଣ ହେଲା ଆଜ୍ଞାନ କେ
ଘ. ଦ୍ରୋପଦ—ଅଜ୍ଞାନ ଯେ
୮ । କ. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାଶତ୍ତା
ଗ ଘ. ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ମହାସତ
୯ । ଚ. ତାଙ୍କର କୋପରୁ ଭୁଟୀଲା
ଘ. ତାଙ୍କର ତେଜରୁ ଭୁଟୀଲା
୧୦ । ଗ ଘ. ସ୍ଵରସେ
୧୧ । ଘ. ଆପୁସ
୧୨ । ଗ. ଦରେସ୍ତା ତାଟ ଯାଏ
ଘ. ଦରଧ ପାଟ ପରଏ
୧୩ । ଖ. ପଦାଟିର ଯାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଷଣ ଷଣେକ ବେଷ ହୋଇଲା ଆନ

କେତେବେଳେ ସେ[1] ଅସ୍ତ ହେବେ ଦିନେଶ
ରଜନୀ ପହରକ ହୋଇବ[2] ଶେଷ ସେ
ସଉତ୍ରୀ କୋକେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ବଞ୍ଚବ ରାତି
ନାନା ବଛରେ ସେ କରିବ ସୂଚତି ସେ[3] ||୧୩||

ଏତେ ବିଶ୍ୱର ଅର୍ଘ୍ୟ[4] ଯେବଣ କରେ
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବନ୍ଦି ସ୍ତୁତି[5] କରେ ବାହାରେ ସେ
କମଳକର ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅ
ସତ୍ୱର ହୋଇ ଅସ୍ତଗିରିକି ଯାଅ ହେ ||୧୪||

ପୁଣ ପାଲଟି ବସେ ପଲଙ୍କ ଅଙ୍କେ[6]
ଯୁଗ ପରି ମଣଇ ଏକ କ୍ଷଣକେ[7] ସେ
କେତେବେଳେ ଅଛଇ ବିଶ୍ୱର ମନ[8]
ପୁଣ ଉଠିଣ[9] ଅନାଇଲା ଗଗନ[10] ସେ ||୧୫||

କ୍ରୋଧ ହୋଇ ରବିକ ଦଅଇ[11] ଗାଳି
ରାହୁ ରଖିଲୁ[12] କମ୍ପା ତୋତେ ନ ଗିଳି ସେ
କେଉଁ ଗୁଣରେ ଧର୍ମ ନାମ ବହୁଛୁ[13]
ମୋଠାରେ ଅଧର୍ମ ପକ୍ଷା ସମ୍ପାଦୁଛୁରେ[14] ||୧୬||

---

୧ । କ ଖ. 'ସେ' ପାଠ ନାହିଁ
୨ । ଘ. ପହୁରେକ ହୋଇଲା
୩ । କ. ବଚନରେ କରିବା ସୁଚନ ସେ
ଗ. "ନାନ—ସୂଚନ ସେ" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ନାନା ବଚେ ସେ କରିବଇଂ ସୂଚେ ସେ
୪ । ଗ. ଅର୍ଘ
୫ । ଗ. ସ୍ତୁତି
ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବନ୍ଦି ସ୍ତୁତି
୬ । କ. ବସଇ ପଲଙ୍କେ
୭ । ଖ. ପଲଙ୍କେ
ଗ ଘ. ପଲଙ୍କେ
୮ । ଗ. ମନେ
୯ । ଙ. ଉଠି
୧୦ । ଗ. ଗଗନେ
୧୧ । ଖ. ହୋଇଣ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦଏ
ଗ ହୋଇଣ—ଦଏ
୧୨ । ଗ. ରଖଛୁ
୧୩ । କ ଖ. ବହୁ—ବହିଛି
୧୪ । କ ଖ. ନିରପେକ୍ଷ ହୋଇଣ ମୋତେ ଦହୁଛୁ ଜେ
ଘ. ନିରପକ୍ଷ ହୋଇ ମୋ ତନୁ ଦହୁଛୁରେ

କର ପାଇଲେ ତୋତେ ଆଣନ୍ତୁ ଧରି
ତୋତେ ସଂହାରିବ ପାଇଲେ[1] ଶବସ୍ତ ଯେ ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଦିନ ହୋଇଲା ଶେଷ[2]
ଅସ୍ତାଚଳରେ[3] ବଜେ ଭଲେ ଦିନେଶ ଯେ[4] ॥୧୭॥
ଦେଖି ହରଷ ହୋଏ କଷ୍ଟଭ[5] ମନ
ଏଣେ ବେଷ ମଦଂର ବାଜ ନନ୍ଦନ ଯେ[6] ।
ନୃପତି[7] ମାତି ଅତି ସତ୍ୱରେ ଖାଣ
ଦ୍ରୁପତି କଥା ସୁମରି ସ୍ନାନ କରି ଯେ ॥୧୮॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଦିବ୍ୟ ପାଟ ପିନ୍ଧିଲେ
କୁସୁମ ଗନ୍ଧ ଖଞ୍ଜି[9] କେଶ ବାନ୍ଧିଲେ ଯେ[10]
କର ମୂଳରେ ଶୋହେ ରତନ[11] ଚୂଡ଼ି
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମେଖଳା କଟୀ ତଟରେ ଭିଡ଼ି ଯେ ॥୧୯॥
ବାହୁ ମୂଳରେ ଶୋହେ ରତନ ତାଡ଼
କର୍ଣ୍ଣରେ କର୍ଣ୍ଣଫୁଲ ରହେ[12] ନିବାଡ଼ ଯେ
ନାନା ଜାତିରେ[13] ହାର ହୃଦରେ ପଡ଼ି
ଚରଣେ ବଳା ତଉପାସେ ପାଗୁଡ଼ି ଯେ ॥୨୦॥

---

୧ । ଖ. ସହାର ବନ୍ଧାବନ୍ତ
ଗ. ସହାଂର ବନ୍ଧାବନ୍ତ
ଘ. ସଘାର ବନ୍ଧାବନ୍ତ
୨ । ଖ. ଏତେ ଭଦ୍ରଲେ ଦିନ ହୋଇଲା ଶେଷ
୩ । ଘ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳରେ
୪ । ଭ. 'ଏହି ପ୍ରକାରେ—ଦିନେଶ ଯେ,' ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଘ. କଷ୍ଟେଭ
୬ । ଭ. "ଦେଖି ହରଷ—ନନ୍ଦନ ଯେ ।" ପୋଥିରେ ନାହିଁ ।
୭ । ଖ. ଦ୍ରୁପଜା
ଘ. ନୃପ ଧର
୮ । ଖ. ତ୍ରିଗ ବେଢରେ
ଗ ଘ. ବେଟେ
୯ । ଭ. ଶୋଷି ଖଣ୍ଡି
ଖ. 'ଖଞ୍ଜି' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଗ. ବାନ୍ଧଲେ
୧୧ । ଖ. ରତ୍ନ
୧୨ । ଗ. କର୍ଣ୍ଣରେ—ଅଢ
୧୩ । କ ଗ. 'ହାର' ପାଠ ନାହିଁ ।

ଉପରେ ବାଜେଣି ନୂପୁର ଶବଦ
ଶୁଣିଲେ ମୁନିମାନେ ହେବେ ଉବଦ ଯେ ।
ଝୁଣ୍ଟିଆ କର ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ମୁଦ୍ରିକା
କଦା ଅଇଲ୍ ଖସି ସ୍ୱର୍ଗ ନାୟିକା ଯେ ॥୨୧॥
କର୍ପୂର ପାନ ସଙ୍ଗେ ମଣୋହ୍ର କଲେ
କସ୍ତୁରୀ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର କପାଳେ[୨] ଦେଲେ ଯେ ।
ଭାଲ ପଟ୍ଟରେ ଯେଣ ସିନ୍ଦୂର ଟୀକା[୩]
ନୀଳ ଓଢ଼ଣୀ ଅଙ୍ଗେ ଦଶେ ଶୋଭିତା ଯେ[୪] ॥୨୨॥
ତାହାକୁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ[୫] ଅପୂର୍ବ କସ
ସଦା ସପକ୍ଷ ପକ୍ଷୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ[୬] ବିଳାସ ହେ ।
ଯେ ଯାହା ଚିନ୍ତିଲେ କୁବେର ଜାଣନ୍ତି[୭]
ନଧିମାନ[୮] ସଭିରେ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି ଯେ[୯] ॥୨୩॥
ସୁବେଶ ହୋଇଣ[୧୦] ପବନ ନନ୍ଦନ
କଷ୍ଟକ[୧୧] କଥା ଚିନ୍ତି ଆନନ୍ଦମନ ଯେ ।

---

୧ । କ. ସ୍ୱର୍ଗ ନଏକା
ଖ. ସ୍ୱର୍ଗ ନାଏକା
ଗ. ପସି ସ୍ୱର୍ଗ ନାଏକା
୨ । କ-ଗ. କପୋଳେ
୩ । ଖ-ଘ ଟିକା
୪ । କ. ଦେହଲ ବେଷ ସୀତା ଯେ
ଖ. ନୀଳ ମେଘେ କି ହୁଦେ ପରେ ବିଜୁଳିନେ
ଘ. ନୀଳ ଓଢ଼ଣି—ଶୋଭିତା ହେ
୫ । କ ଗ. ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
୬ । କ. ଲକ୍ଷ୍ମି
ଗ. ସୁପକ୍ଷ ପାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମି
ଘ. ସପକ୍ଷ ପାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମି
୭ । କ. କେହ୍ନା ଚାହ୍ନିଲେ—ଯଣାନ୍ତି
ଘ. ଜଣାନ୍ତ
୮ । କ ଘ. ନଧୀମାନେ
୯ । ଖ. ପୋଥିରେ ୨୩ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । କ. ହୋଇ
୧୧ । ଘ. କଷ୍ଟେକ ।

ପାଞ୍ଚ ସଣ୍ଢ ଭଜନା ଅନ୍ତ ଚମସଂ[1]

ଜନ୍ମ ନ ନଗ୍ରଲୋକେ ନାହିଁ ପ୍ରକାଶ ହେ[3] ॥୨୪॥

ମାଧବ ସୁମରଣ ଚଳଲେ ଧୀର[4]

ଚରଣେ ଧ୍ୱନି କରୁଅଛି[5] ନୂପୁର ଯେ ।

ଉଦ୍ଧବ ନବରେଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ

ଦେଖି ଯାହାଶ୍ରମ ନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ଯେ ॥୨୫

ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶ୍ରୀମ ହେଳ ଧଦନେ

ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନେ ଯେ ।

ପୁଣ ଦେଖିଲେ ତହିଁ ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କ

ମନେ ଭାଳନ୍ତି ଆସିବାହିଁ କଣ୍ଟକ ଯେ[6] ॥୨୬॥

ପ୍ରଧାପମାନ ସବୁ ନବାଚ କଲେ[7]

ନଷ୍ଟ ନ୍ତ ହୋଇ ପଲଙ୍କେ ପହୁଡ଼ିଲେ ଯେ ।

ସେ ଶ୍ରୀମସେନଙ୍କର ବେନ ଚରଣ

ଅଧମ ବଶ୍ୱମ୍ଭର ତହିଁ[9] ଶରଣ ଯେ ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ. ହରହମନ ନେ

୨ । କ. ପାଞ୍ଚସଣ୍ଢୀ ଦ୍ୱଗା ଅଗ୍ରା ଚମସ

ଖ. ପାଞ୍ଚସଣ୍ଡୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ ବଣ୍ଡ ଚମସ

ଗ. ପାଞ୍ଚସଣ୍ଡ — ଚମସ

୩ । କ. ନଗ୍ର ନାହିଁ ପୁରୁଷ ଯେ

ଖ. ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ଗ. ଜନନ — ପ୍ରକାଶ ଯେ

ଘ. ଜନନ ନଗ୍ରଜନେ ନାହିଁ ପ୍ରକାଶ ହେ

୪ । କ. ସୁମରି ଚଳିଲେ ଧୀର ଧୀର

ଖ ଘ. ଧରେ

୫ । କ. କରୁଛି

ଖ: ଧ୍ୱନି—କରୁଅଛୁ

ଘ. କରୁଛନ୍ତି

୬ । କ: ପ୍ରଧାଂ

୭ । ଖ: "ଦେଖି ଯାହାଶ୍ରମନେ—କଣ୍ଟକ ଯେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।

ଘ. କଣ୍ଟକ ଯେ

୮ । କ. ନିବାପଲେ

ଖ ଗ ଘ. ନିବାପ କଲେ

୯ । କ. ବଦମ୍ଭର ତଳେ ପରେ

ଖ. ବସ୍ମ୍ଭର ପରେ ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ[1]

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଜଣାନ୍ତି କଣ୍ଟକ ଗ୍ରାମରେ[2]
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଉତ୍ଥବ ନଗରେ[3] ଯେ ॥୧॥

ଶୁଣିକରି ଭୀମ ବେଗେ[4] ବାହାରି ହୋଇଲା
ପଛେ ଚୋରାଇଣ[5] ଶିବା ଘୋର ଧ୍ୱନି କଲା ଯେ ॥୨॥

ବାମ ନୟନ ତାହାର ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି[6]
ପଥରେ ରହିଛି କାଳସର୍ପ ଫଣା[7] ଧରି ଯେ ॥୩॥

ତାହା ଦେଖିକରି ଭୀମ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଚଲେ
ଗଦା ବୁଲାଅନ୍ତେ ନିଜ କପାଳେ[8] ବାଜିଲା ଯେ ॥୪॥

ଝର ଝର ଲଲାଟରୁ[9] ବାହାରି ରକତ
ଗଦା ପକାଇଲା ଭୀମ[10] ହୋଇ ବିରକତ ଯେ ॥୫॥

ଏମନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଉତ୍ଥବ ନଗରେ[11]
ପାଣ୍ଡବମାନେ ଲଭିଲେ ଅଦ୍ଭୁତ ବାଡରେ ହେ[12] ॥୬॥

---

୧ । କ ଖ. ଗୁର୍ଜରୀ
୨ । ଗ. ଗ୍ରାମୁର
ଘ. କଣ୍ଟକ ଗ୍ରାମୁର
୩ । ଖ. ନଗର
ଗ ଘ. ନଗର
୪ । ଖ. ପୁଣି ଉଦବେଗ ବରି
ଗ ଘ. ପୁଣି ଉଦବେଗେ ବରି
୫ । ଗ. ପଛରେ ଚୋରାଇ
୬ । କ. ଚକ୍ଷୁ ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି
ଖ. ତାହାର ଘନ ଘନ ସ୍ଫୁରି
ଗ. ସ୍ଫୁରି
୭ । ଖ. ଫେଣ
୮ । କ. ବୁଲାନ୍ତେ—କପାଳେ
ଗ. କପାଳେ
ଘ ବୁଲାବନ୍ତେ—କପାଳେ
୯ । ଖ. କପାଳରୁ
୧୦ । ଖ. ଭୀମ
୧୧ । ଖ. ନଗରେ
ଘ. ନଗରେ
୧୨ । ଗ. ହେ ।

ଖଟଣୀ ସେବକମାନେ[1] ଦୁଆରେ ରହିଲେ
ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ସାବ୍ର ଭିତରେ[2] ପଶିଲେ ଯେ ॥୭॥

କେଳପୁର ପଲଙ୍କ ତଳରେ ପରବେଶ
ମଦନ ଆରତେ[3] ନ ଦଶଇ ଦଣ ଦଣ ଯେ ॥୮॥

କର ଧରି ବସାଣ୍ଡଇ ପଲଙ୍କ ଉପରି[4]
ଉନ୍ମା ତନ ପ୍ରାଏ କମ୍ପେ ଯାବେକ ଶରୀର[5] ଯେ ॥୯॥

ଦଇବ ଦୁସ୍ତର କଥା ପଡ଼ିଲା ପସାଏ
ଶମ୍ବୁକ ଧରନ୍ତେ ଖ୍ୟାମ କରଗ୍ଛନ୍ତି ବଏ ଯେ ॥୧୦॥

ଦେଖି ସୃଷ୍ଟ ବନସୁ ବଚନ ସାର ଭଣି[6]
ମୋର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର[7] ସୁବ୍ରତନ କେଣୀରେ ॥୧୧॥

ବଳତେ ଅଇଲ ବୋଲ କରୁଅଛୁ କୋପ
ଲଙ୍କେ[8] ବଦାଇଣ ତନୁ ହର ମୋର ଦର୍ପ ଗୋ[9] ॥୧୨॥

ବାହୁ ପାଶେ ବାନ୍ଧ ଲଦ[10] ଉରଜ[11] ପର୍ବତ
ବଦପାତ[12] ବନ୍ଧେ ବସି କର ଉଚପାତ ଗୋ[13] ॥୧୩॥

---

୧ । ଗ. ଖଟଣିଆ ଚକେଟମାନେ
ଘ. ଖଟଣୀ ଚାମକୃମାନେ
୨ । କ. ଘାବରେ
ଙ. ବହୁଗି ହୋଇଣ ବୀର ଏଇ
୩ । ଖ ଘ. ଅନ୍ତରେ
୪ । ଗ ଘ. ଭଙ୍ଗ ଦେନ—ଉପର
୫ । ଗ. ପ୍ରଖର
୬ । ଗ ଙ. ବଚନ ସାନନ୍ଦ ଭାବ ଶ୍ରୀ
ଗ. ଭଣି
୭ । ଖ. କ୍ଷେମାକର
୮ । ଙ. ଲଙ୍କେ
ଗ ଘ ଲଙ୍କେ
୯ । ଗ ଘ. ଦର୍ପରେ
୧୦ । କ ଗ. ପାଶେ-ବନ୍ଧ
ଙ ଘ ପାଶେ-ବନ୍ଧ
୧୧ । ଘ: ଉରଜ
୧୨ । କ. ବରଘାତ
୧୩ । ଘ. ବନ୍ଧେ ବସି କର ଉରଜ ଘାତରେ

ଦାସ ଦୋଷକୁ ଏ ଦଣ୍ଡ ଉଚିତ[1] ବେଭାର
ଏତେ କହି କୋଳକରି ଶୋଇ[2] ପଲଙ୍କରେ ଯେ ॥୧୩॥

ମୁଖକୁ ମୁଖ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତେ ଚୁମ୍ବନ
ମୁଥେ ପ୍ରହାରିଲେ ଶ୍ୟାମ ତାହାର ବଦନ ଯେ ॥୧୪॥

ଦନ୍ତଭଗ୍ନ ହୋଇ ମୁଖୁଁ ବାହାରି ରୁଧିର[3]
ମଦନ ଆତୁରେ ତାହା ନ ଚେତିଲ୍[4] ବୀର ଯେ ॥୧୫॥

ଉରଜେ କରଜଘାତ ଦେଲେ[5] ପୁଣ[6] ଆଣି
ପୁଚ୍ଛ ମାଡ଼ନ୍ତେ ଯେସନେ ଲେଉଟଇ[7] ଫଣୀ ଯେ॥୧୬॥

ଗର୍ଜିଣ ମାରୁତ କନ୍ଧକକୁ[8] ଧରିବାରେ
ମାଡ଼ିଣ ବସିଲେ ତାକୁ[10] ପଲଙ୍କରେ ଚଟକ ଯେ[11]॥୧୮

ପୁଣ ଲେଉଟାଇଲ[12] କଞ୍ଚକ ମହାବୀର[13]
ତଳେ ମାଡ଼[14] ଚୁମ୍ବନ ସେ ଦିଅନ୍ତି[15] ମୁଖରେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଘ. ଦୋଷକୁ ଦଣ୍ଡ ଉଚିତ
୨ । କ. କୋଳକରି ସୋଇ
ଖ. କୋଲ୍ କୋଳକରି ସୋଇ
ଗ. କୋଳକରି ଶୋଏ
ଘ. କୋଳକରି ପଲଙ୍କ
୩ । ଘ. ଉପରକେ
୪ । କ ଖ. ରୋଧିର ବାହାରି
ଘ. ରୋଧିର ବାହାରି
୫ । ଘ. ମଦନ ଆରତେ ନ ଚେତିଲ ତାହା
୬ । କ ଖ: ଉରଜ କରଜ ଘ ତେ ଦେଲେ
ଗ. ଦେଲ
ଘ. ଘାତକର
୭ । ଘ. ଦେଲ
୮ । କ ଖ. ଲେଉଟଇ
୯ । କ ଗ. ଗର୍ଜିଣ ମାରୁତାଙ୍କ କଞ୍ଚକ
ଘ. କଞ୍ଚେକକୁ
୧୦ । ଖ. ତାକୁ
ଘ. ମାଡ଼ି ବସିଲ ତାକୁ
୧୧ । ଗ ଘ. ଯେ
୧୨ । କ ଖ. ଲେଉଟାଇ
୧୩ । ଘ. କଞ୍ଚେକ ମାହାବୀର
୧୪ । କ. ତଳେ ପଡ଼ୀ
ଘ. ତଳେ ପଡ଼ୀ
୧୫ । ଗ ଘ. ଦିଅନ୍ତି

ନଗାବନ୍ଧ ଖୋଲିବାକୁ ଦେଲା ନେଇ କର[୧]
ଶତଶୃଙ୍ଗ[୨] ସୂମଣ୍ଡଳେ ଚବନ କୁମର ଯେ[୩] ।୧୦।

ବୃକୋଦର[୪] ମୂରତି ନୃସିଂହ[୫] ଅବତାର
କଣ୍ଟକେ[୬] କଟକ[୭] ମାଡ଼ି ବସିଲେ ଭୂମିର ଯେ ।୧୧।

ମତ୍ତ ମତ୍ତ ଗଜଦ ଗଗ୍ଣର[୮] ଛାର କରେ
ରଥ ମଥ ଶୂନ୍ଧଇ ଦଶନ ସ୍ତୁପିବାରେ ଯେ ।୧୨।

ହୁଙ୍କାର ନାଦରେ[୯] ମୂଥ କରନ୍ତି ପ୍ରହାର
କଷ୍ଟକ[୧୦] ସେବକମାନେ କରନ୍ତି ବିସ୍ମର ଯେ ।୧୩।

ଶତସିଂହ[୧୧] ପରାକ୍ରମ ଅମ୍ବର ଠାକୁରେ[୧୨]
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସବ୍ରବ କାନ୍ତି ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ[୧୩] ଯେ ।୧୪।

ଠାକୁରେ ପ୍ରହାରୁଛନ୍ତି କର କୋପମନ[୧୪]
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ କ[୧୫] ଧରିବେ ଜୀବନ ଯେ ।୧୫।

---

୧ । ଙ. ଟେଙ୍ଗବାକୁ ଦେଲ ନେଇ
ଗ. ଟେଙ୍ଗବାକୁ ନେଇ ଦେଲ
ଘ. ଟେଙ୍ଗାବାକୁ ଦେଲ ନେଇ
୨ । କ ଙ. ଶତଶୃଙ୍ଗ
ଖ. ଶତସିଂହ
୩ । ଘ. ଚନ୍ଦ୍ର
୪ । ଖ. ବୃକୋଦର
ଗ. ବୃକୋଦର
୫ । ଗ. ନୃସିଂହ
ଘ. ନୃସିଂହ
୬ । ଖ. କଣ୍ଟକେ
୭ । କ ଗ. କଟକ
ଘ. କଂଟକ
୮ । କ ଗ ଘ. ଗଜର
୯ । ଗ. ନାଦେଣ
୧୦ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୧ । ଙ. ଶତସିଂହ
ଗ ଶତସିଂହ
୧୨ । ଙ. ଅମ୍ବ ଠାକୁରର
ଘ. ଠାକୁର
୧୩ । ଖ. ବେଗର
ଗ. କାନ୍ତି ସମ୍ବେ — ପ୍ରକାରେ
ଘ. ପ୍ରକାର
୧୪ । ଙ. କୋପମନ
ଗ. ହୋଇ କୋପମନ
୧୫ । ଙ. ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ
ଟ, ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ।

ଏତେ ବସ୍ତୁଗଣ ଲେକେ ହସା ହସି ହେଲେ
ନିଜ ସଦନ ମାନଙ୍କେ ସେ ଯାହାରେ ଗଲେ'ହୋ ୨୬।

ଏଣେ ସ୍ତ୍ରୀମସେନ କଷ୍ଟକରୁ ଧରି ବଳେ
ପ୍ରତଜ୍ଞା କରୁଅଛନ୍ତି ମାଡ଼ବସି ଗଳେ ସେ ।୨୭।

ରେ ରେ ପାମର ମୋର ଭଗିନୀ ତୁ ହରୁ
ରେ ରେ ପାମର ତୋତେ କେ ପାରୁ ରକ୍ଷାକରୁ ।୨୮।

ରେ ରେ ପାମର ତୁ ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ସୁମର
କେ ତୋତେ ରଖି ପାରିବ ତିନି ଜଗତର ରେ ।୨୯।

ଏତେ କହି ଶିର ବଢାଇଲେ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ
ବେଣିକର ଗର୍ଜି ପୁରାଇଲେ ହୃଦପୂର ସେ ।୩୦।

---

୧ । ଘ. ସଦନ ମାନଙ୍କୁ

୨ । ଖ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ

୩ । ଖ ଗ. ମାଡ଼ି ଗଲେ
ଘ. କଣ୍ଠେକ ପାଡ଼ିଗଲେ

୪ । ଚ. କରୁଛନ୍ତି
ଗ. ପ୍ରତଜ୍ଞା କରୁଅଛନ୍ତି

୫ । ମୋହୋ ଭଗିଣୀକୁ ହରୁ
ଗ. ରୁ ମୋର ଭଗିଣୀକୁ ହରୁ
ଘ. ମୋହର ଭଗିଣୀକୁ ହରୁ

୬ । କ. ରେ ରେ— ଉଷାକରୁ ପାଠ ନାହିଁ
ଖ. କେ ତୋତେ—ରଖୁ
ଘ. ଆଜ କେ ତୋତେ ରକ୍ଷାକରୁ
୨୮ ପଦ ପରେ ଖ ପୋଥିରେ ଅଧିକ ପାଠ
ସିଂହ ବଳ
ସୂତ୍ରକୋପେ ନାସରନ ଅଂହେଷିଲ
କାଳ ସେ
ରେ ରେ ପାମର ପ୍ରପଞ୍ଚ କରିବଣ୍ଟ
ତୋତେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି ବୋଲ ବୋଲବେ
ଜଗତେ ।
ଗ ଘ. ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—
ରେ ରେ ପାମର ସୋହର ସତେ ସିଂହ
ବଳ (ଘ. ସତସିଂହ)
ସୂତ କୋପେ ଜଦଗନ୍ଧ ଅନ୍ବେଷିଲ
କାଳରେ
ରେ ରେ ପାମର ପ୍ରପଞ୍ଚ କରିବଣ୍ଟ ତୋତେ
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି ବୋଲ ବୋଲବେ
ଜଗତେ ରେ ।

୭ । ଗ. ଗୁଞ୍ଜରିଲେ ।

ପ୍ରାଣ ଗଲାବେଳେ[1] ସାର ରଡ଼ିଏ ଗୁଡ଼ିଲା
ପୃଥିରେ ଦେହ ଗୁଣ୍ଡଣ[2] ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସେ ଗଲା ।୩୧।

ବେଣପାଦ ଶୃଙ୍ଗି ତାର କମାଳେ[3] ଛେଦଲେ[4]
ଲେଉଟାଇ[5] ମସ୍ତକରେ ପ୍ରହାରଣ କଲେ[6] ଯୋ ।୩୨।

ମଳଦ୍ୱାରେ ମସ୍ତକ ରହିଲା ତାର ଯାଇ
ବାହାର ଚର୍ମ ଭିତରେ ପାଇଣ ଲୁଚଇ ହେ[7] ।୩୩।

ଭିତର ମାଂସ ଯେ[8] ଗାଲଟିଲା ଉପରକୁ
ମାଂସ ମେଦ ଗୋଟାଏ କରିଣ[9] କଣ୍ଟକକୁ[10] ।୩୪।

କୁମ୍ଭାର ଯେସନେ ମୃତ୍ତିକା କରରେ[11] ସାନ୍ଧଇ
ଚକ୍ର ଉପରେ ତାହାକୁ ନେଇଣ[12] ବସାଇ ହେ ।୩୫।

ସେହିମତ କଣ୍ଟକ[13] ପିଣ୍ଡକୁ ଗ୍ରାମ କଲେ
ଟେକିଣ ଉଗ୍ର ଉପରେ[14] ନେଇଣ ଥୋଇଲେ ହେ ।୩୬।

---

୧ । ଘ. ପ୍ରାଣ ଜିବାବେଳେ

୨ । ଭ. ଗଲ ଚ୍ରୁଣ୍ଡଣ

ଗ. ପୃଥ୍ୱିବରେ ଦେହ ଚ୍ରୁଣ୍ଡ

ଘ. ପୃଥିବୀଂ ଦେହ ଛୁଣ୍ଡୀ

୩ । ଖ. ଭଙ୍ଗାଳେ

ଗ. ବେଣକର ଶୃଙ୍ଗି ତାର ଭପୋଲେ

ଘ. ଧଇ ତାଙ୍କ କଙ୍କାଳେ

୪ । ଘ. ଛେଦ ଦେଲେ

୫ । ଭ. ଲେଉଟାଇ

ଗ. ଲେଉଟୀ କରି

୬ । ଖ ଘ. ମୂଠେ ପ୍ରହାରଲେ

ଗ. ମଟ୍ଟକେ ମୂଠେ ପ୍ରହାରଲେ

୭ । ଖ. ଢାଇଣ ଭିତରେ ପଶଇ ଜେ

୮ । ଭ. ମାଂସ

ଙ ଘ. ମାଉଁସ

୯ । ଭ. ଟିକସ

୧୦ । ଘ. କଣ୍ଟେକକୁ

୧୧ । ଦ. ଯେହ୍ନେ ମୃତ୍ତିକା ତାକରେ

୧୨ । ଗ. ନେଇଂଣ ତାହାକୁ

୧୩ । ଘ. କଣ୍ଟେକ

୧୪ । ଗ. ଉକ୍ରିର ପରେ ।

ଉତ୍ସବ ମଣ୍ଡପୁ ଶ୍ୟାମ ଗଲେ ବେଗେ ଚଳି[1]
ଶୀତଳ ଜଳରେ ପଶି[2] ଶରୀର ପଖାଳି ହେ ॥୩୬॥
ରୁଧିର ଛଡ଼ାଇଣ ଗୁଡ଼ିଲେ[3] ସ୍ତ୍ରୀଶ ବେଶ
ସୂପକାର ବେଗେ ରୋଷଶାଳେ ପରବେଶ ଯେ[4] ॥୩୭॥
ହରଷ ହୋଇଲେ ମନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁନ୍ଦର
ଦୁଃଖୀ ଲୋକ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଧାରୀ ହେ ॥୩୯॥
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ପ୍ରଭୁ[5] କରୁଣା ସାଗର
ଦୀନ ବଶମ୍ଭରର[6] ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମାକର ହେ ॥୪୦॥

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କାଳୀ

ଏଣୁ ସମୟେ ରଜନୀ କ୍ଷଏ ଶ୍ୱେତ[7] ପ୍ରତାପ କୂଳ
ପୂର୍ବ ଦଶତ ଦର୍ଶେ ଦହିତ ଧ୍ୱନି କଲେ କୋକିଳ ॥୧॥
ମୁରୁଚ୍ଛା ହାର ହେଲା ଜାକର ଜାକର ଉତନାଦ[9]
ନଳିନ[10] ମୁଦ ଫିଟିଲେ ମୁଦ ହୋଇଲେ ଷଟ୍ପଦ[11] ॥୨॥

---

୧ । ଗ. ସେ ଉତ୍ସବ ମଣ୍ଡପରୁ ଶ୍ୟାମ ଗଲେ
୨ । ଗ. ଶ୍ୟାମ
୩ । ଗ. ଛଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ିଲେକ
ଘ. ରୋଧିର—ଗୁଡ଼ିଲେ
୪ । ଗ. ରୋଷଶାଳେ ପରବେଶ କେ
୫ । ଗ. ଭଗ୍ନ
୬ । କ. ଦୀନ ବାସମ୍ଭର
ଖ-ଘ ଦୀନ ବସ୍ତମ୍ଭରର
୭ । କ. କଏ ସେତ
ଗ. ସେତ
୮ । ଗ. ପୂର୍ବେ—ଦଶେ
୯ । ଙ. ହେଲେ ଜାହାର କାକବରର ରଚନା
ଗ. ଜାକର ଧ୍ୱନିନାଦ
ଘ. କାରନ ଉତନାଦ
୧୦ । ଙ. ନଳୀନ
ଗ ଘ. ନଳିଣ
୧୧ । ଖ. ଷଷ୍ଟପଦ
ଗ. ମୋଦ ।

ଯେଣୁ କୁମୁଦ ହେଲାକ ମୃତ[1] ଶଶି ଜଣ୍ଡ୍ରେଜ[2] ହେଲେ
ଏଣୁ ସେ ତାର ସଙ୍ଗରୁ ତାର ଅଦୃଶ ହୋଇଗଲେ ।।୩।।
ମତ ବଇଶ ଭଏ ବଇଶ[3] ପ୍ରବେଶ ଥାଣୁ ଫୋଟ[4]
ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ବନ୍ଧୁ ବଦନ କାମୀ କାମିନୀ ଭେଟ[5] ।।୪।।
ଚରଣାମୃଧ କରନ୍ତି ନାଦ ବପ୍ରେ ସ୍ନାନକୁ[6] ଚଳ
ରୂପଶାବାର[7] ପୂରୁ ପିବାର ଜାରସ୍ନାନ୍ତ[8] ସ୍ଵାନ ।।୫।।
କୃଷ୍ଣ[9] ଶବଦ କରନ୍ତି ନାଦ ସକଳ[10] ଦେବସ୍ଥାନେ
ରାଧା କୃଷ୍ଣର ନାମକୁ ଶୁକ ଘୋଷଇ ତୋଷମନେ[11] ।।୬।।
କଦମ୍ବ ଗିର କଦମ୍ବ ଶିର ବାସ କଳଛ ଆସି[12]
ସକଳ ଜନ ଆନନ୍ଦ ମନ ଦୂରନ୍ତ ତମ ନାଶି[13] ।।୭।।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ଭଲ କୁମୁଦ
ଖ. ହେଲ କୁମୁଦ
୨ । କ ଙ. ପଶିଲା ତେଜ
ଡ. ଜଣ୍ଡେଜ
ଘ. ଶଙ୍କିନ ତେଜ
୩ । କ. ବୈଶ୍ୟ ଭଏ ବୈଶ
ଖ. ମତ ବଶ୍ୟିଶ ଭଏ ବଶ୍ୟିଶ
୪ । ଙ. ଆସି ଫୋଟ
୫ । କ. ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ବଦନ ବନ୍ଧୁ ବଦନ
କାମେନ୍ଦ୍ରୀ ଭେଟ ।
ଙ. ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ—ଭେଟ
ଡ. କାମେନ ଭେଟ
ଘ. କାମେନ ଭେଟେ
୬ । ଙ. ବସାକୁ
ଘ. ସ୍ନାନକୁ
୭ । କ. ରେଗା କବାର
ଖ ଗ ଘ. ରୂପା କବାର
୮ । କ ଗ. ଯାଇ ପ୍ରବୁଷ
ଙ. ଯାର ପ୍ରବୁସେ ।
ଘ. ଯାଗ ପ୍ରଗମ୍
୯ । କ. କମ୍ବୁ
ଙ. ପାଠ ନଷ୍ଟ
ନ. କୃଷ୍ଣ
ଘ. କମ୍ବୁ
୧୦ । ଖ. ପକ୍ଷକଳ
୧୧ । କ. ରାଧାମାଧବ ନାମ ସାଧବ ସ୍ମରରେ
ଆନନ୍ଦ ମନେ
ଖ. ରାଧାମାଧବ ନାମ ସାଧବ ପଢ଼ନ୍ତି
ସାଧୁଜନେ
ଘ. ନାମକୁ କର ଘୋଷଇ ତୋଷମନେ
୧୨ । କ. କଳଚ ଚମ୍ପିଲେ
ଖ. କଳଚ ଆଣି
୧୩ । କ. ଦୂର୍ଗତେ ସେ ସମନାଶିଲେ
ଖ. ଦୁର୍ଗତମାନ ନାଶି
ଘ. ନାଶି ।

ବିରାଟ ରାଜା ଅପୂର୍ବ ତେଜା କୁନ୍ତଭଟ୍ଟଙ୍କ[1] ସଙ୍ଗେ
ମନ୍ତ୍ରୀ ସାମନ୍ତେ[2] ଯେ ଯୋଦ୍ଧା ମତେ ସଭାରେ ଛନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ॥୮॥

କୀଚକ[3] ଭ୍ରାତ ସେ ଅନେଶ୍ୱତ[4] ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି
ନୃପତି[5] ପାଦେ ବନ୍ଦନ କରି ସଭାରେ ଯାଇ ବସି ॥୯॥

ମତ୍ସ ନୃପତି ଆକୁଳମତି[6] ଅନାଇଁ କରି ସଭା
କୀଚକ[7] ବୀର ଆସିତ ନାହିଁ[8] ଚିତ୍ତେ ବିଚାରି ଅଶୋଭା ॥୧୦॥

ଜଣାନ୍ତି ଶୂର ସେ ନୃପବର[9] ଉଚ୍ଛବ ନବରତ୍ନରେ
କୀଚକ[10] ସେନାପତି ଠାକୁରେ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ସଙ୍ଗତରେ ॥୧୧॥

କେଉଁ ବଳବନ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ତୋଷେ[11] ଶୁଣି ହସେ[12] ବିରାଟ
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପାଇଁ କହୁ ଯେ ଥିଲ ଶୁଣିଲ କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[13] ॥୧୨॥

କେତେ ଜାତରେ କହୁ ସେ ଥିଲ[14] ବିଚାର ସେ ନାରୀ
କୀଚକକୁ[15] ସେ ଗୃହ ନ ଦେଇ ରଖିଛୁ ବାନ୍ଧି କରି[16] ॥୧୩॥

୧। କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟଙ୍କ
୨। ଖ ଘ. ପାତ୍ର ସାମନ୍ତେ
ଗ. ପାଧ ହାମନ୍ତ
୩। ଘ. କୀଚକର
୪। ଗ. ଅନେକଯୋଦ୍ଧା
୫। ଖ. ଭୂପତି
୬। ଖ. ବିକଳମତି
ଗ. ଆନନ୍ଦମତି
୭। କ ଗ. କୀଚକ
ଘ. କୀଚକ
୮। ଘ. ବୀର ଆସିନାହିଁ
୯। ଝ ସାଙ୍ଗେ ଶୂର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୧୦। ଘ. କୀଚକ
୧୧। ଗ. ତୋଷେ
୧୨। ଖ. ହସନ୍ତେ
୧୩। କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
୧୪। କ. କେତେ ଜାତି କଥା କହୁଥିଲ
ଗ ଘ. କେତେ କେତେ କଥା କହୁଥିଲ
୧୫। ଘ. କୀଚକକୁ
୧୬। ଖ ଗ. ବନ୍ଧନ କରି
ଘ. ବନ୍ଧନ କରି ।

ଏବେ ଭୂଶତ ଯାଅରେ ଦୂତ[1] କଣ୍ଟକ[2] ଖର ଆଣ
ରଜା ଆଜ୍ଞାରେ ଗଲେ ଡ଼ଗରେ[3] ଚଳିଲୁ ତତକ୍ଷଣ ॥୧୪॥

ଡ଼ାକନ୍ତେ[4] ଦ୍ୱାରେ ନ ଶୁଣିମାରେ ଭିତରେ[5] ୯.ଇ ପଶି
ମଢର ଶୂନ୍ୟ ସଙ୍କେତମାନ ଦେଖି ପାଲଟି[6] ଆସି ॥୧୫॥

ସଙ୍ଗରେ ମିଳ ଦ୍ରୁସନ କରି ଜଣାନ୍ତି ଯୋଡ଼କର[7]
ଶ୍ରୀଦେବ ସାବଧାନେ ଶୁଣିମା ସେ ଉତ୍ପନ ନବର[8] ॥୧୬॥

କଣ୍ଟକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିବା ଅର୍ଥେ ଆମ୍ଭେ ଯେ ଗଲୁ[9]
ପଲଙ୍କ ଚୂନ ହୋଇଛି ଧୂଳ ପ୍ରଥମେ ତା ଦେଖିଲୁ ॥୧୭॥

ରକତେ ଭୂମିଯାକ ଭିଜିଛି ଆରକୁ ଦେଲୁ ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଖିଲୁ ମାଂସ ମେଦ[10] ଗୋଟାଏ ରଖା ହୋଇଛି ତଣ୍ଟି ॥୧୮॥

କଣ୍ଟକ[11] ସେନାପତି ଠାକୁରେ ନାହାନ୍ତି ସେହ୍ମପୁରେ[12]
ଏ ଖତି ବୁଝିବାକୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଜଣାଇଲୁ[13] ଛାମୁରେ ॥୲୯॥

ଶୁଣି ନୃପତି[14] ବସ୍ତୁଏ ମନ୍ତ୍ରି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ କୁନ୍ତେ[15]
ଏ କଥା ଅସମ୍ଭବ[16] ଲାଗଇ ବୁଝିର ତୁମ୍ଭେ ଚତ୍ତେ ॥୨୦॥

---

୧ । ଗ. ଭୂଶତେ ଯାଅରେ ଦୂତେ
୨ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୩ । ଘ. ଡ଼ଗରେ ଗଲେ
୪ । ଖ. ଡାକନ୍ତେ
୫ । କ ଖ. ଭିତରେ
୬ । କ. ଦେଖିଲ ହଁଲ
୭ । ଖ. ଯୋଡ଼ନ୍ତି ବେଣିକର
ଗ. ଯୋଡନ୍ତି ବେଣିକର
୮ । ଖ. ଜନ୍ମିବ ନବରର
ଘ. ସାବଧାନେ ଶୁଣିମା ଜନ୍ମିବ ନବରର
୯ । କ. ଲୋଡ଼ିବାରେ ଦେଖିଲେ
ଖ. ଲୋଡ଼ିବା ଅର୍ଥେ ଗଲେ
ଘ. କଣ୍ଟକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିବା
ଅର୍ଥେ ଏବେ ।
୧୦ । ଖ. ଦେଖିଲେ ମେଦ ମାଂସ
ଗ. ଦେଖିଲ ମାଂସ ମେଦ
୧୧ । ଘ. କଣ୍ଟକ
୧୨ । ଘ. ସେହ୍ମପୁର
୧୩ । କ. ବିବୁଝିବାକୁ ଜଣାଇଲୁ
ଖ. ଦେଖିବାକୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଜଣାଇଲେ
ଗ. ଜଣାଇଲି
୧୪ । କ ଘ. ନୃପତି
୧୫ । କ ଖ ଘ. କୁନ୍ତେ
୧୬ । କ. ଅସମ୍ଭବ

କନ୍ଧବା ହେଉ[1] କି ମେଦ ସେତୁ କେବା[2] ଏମନ୍ତ କଲା
କୁନ୍ତେ[3] ବୋଲନ୍ତି ଦେଖିଲେ ଜାଣି ଯାହା କନ୍ଧବା ହେଲା[4] ।୨୧।

ଶୁଣି ନୃପତି[5] ବଚନ ଉଠି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ[6] ସଙ୍ଗେ ଘେନ
ରାଜ ସପନ କହେ ସ୍ୱଜନ ମୋତେ[7] ହୋଇବ ହାନ ।୨୨।

ଚାରି ସାମନ୍ତ ସେନା ବହୁତ ସଙ୍ଗରେ ନୃପବର[8]
ଭିତରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[9] ଉତ୍ତର ନବରର ।୨୩।

ଦେଖିଲେ ପୂର ରୁଧିରମଏ[10] ଉପରେ ମାଂସ ମେଦ[11]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନେ ବିସ୍ମର କରି ହୋଇଲେକ ପ୍ରମୋଦ[12] ।୨୪।

ଭାଳନ୍ତି ଶ୍ରମା ଏତେ[13] ପ୍ର ପଞ୍ଚେ ମାଇଲୁ କଣ୍ଟକଙ୍କୁ[14]
କଣ୍ଟକ ମାରୁଣି[15] ବୋଲି ଯାହା ଦେଖାଇଲୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।୨୫।

---

୧ । ଙ ହୋଇ
ଗ ଘ. ହୃଦ
୨ । ଗ. କିଅବେ ଏତୁ କେତୁ
୩ । କ ଗ ଘ କୋନ୍ତି
୪ । କ. କୋଥିଲା ଦେଖିଲେ ଜାଣିମା ତାହା
ଖ. ବୋଧିଲେ ଦେଖିଲେ ଶଜା
୫ । କ ଖ ଘ ନୃପତି
୬ । କ ଘ. କୋନ୍ତି
ଗ. ଉଠୀ ଦେଖ କୋନ୍ତି
୭ । କ ଖ. କହେ ନୃପ ତି ମତେ
ଘ. ସ୍ୱପନ କହେ ନୃପତି ମୋତେ
୮ । ଖ. ସଙ୍ଗେ ଥିଲେ ତାହା
ଗ. ସଙ୍ଗତେ ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୯ । ଖ. ହୋଇ
୧୦ । କ ଗ. ରୋଧିର ମଧ
ଘ. ରୁଧିର ମଧ

୧୧ । କ. ମାଂସ ମେଦ
ଖ. ମାଂସ ଦେ
ଗ. ମେଦ ମାଂସ
୧୨ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନେ ବିସ୍ମର କରି
ହୋଇଲେ ପ୍ରମୋଦ
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ମନେ ବିସ୍ମର କରି
ହୋଇଲେକ ପ୍ରମୋଦ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି – ପ୍ରମୋଦ
୧୩ । ଖ. ଏତେ
ଗ. ଶ୍ରମ ଅଛି
ଘ. ଜାଣନ୍ତି ଭ୍ରମା ଏତେ
୧୪ । କ. କଣ୍ଟକକୁ
ଘ. ପ୍ରପଞ୍ଚ ମାଇଲୁଂ କଣ୍ଟକକୁ
୧୫ । କ. କଣ୍ଟକ ମାରୁଣି
ଗ. ମାରେଣ
ଘ. କଣ୍ଟକ ମାରେଣି ।

ରଜାଙ୍କୁ ବୃଷ୍ଟି କୁନ୍ତେ[1] କହନ୍ତି ଏହୁ କଣ୍ଟେକ ବୀର[2]
ଗନ୍ଧର୍ବ ମାରୁଣି[3] ଏ ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖ ନୃପବର[4] ।୨୬।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ସଙ୍ଗରେ କହୁଥିଲ ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି[5]
ସେହୁ ଗନ୍ଧର୍ବେ ମାରିବେ କଣ୍ଟେ କଣ୍ଟକ ସେନାପତି[6] ।୨୭।
ତା ଅନୁମାନେ ଗନ୍ଧର୍ବ ମାନେ କଣ୍ଟେକ କଲେ ନାଶ[7]
ନୃପତି ବୋଲେ[8] ପ୍ରତେ ନୁହଇ ଯା ମହିମା[9] ଅଶେଷ ।୨୮।
ଶତେକ ସିଂହ[10] ପରାକ୍ରମ ସେ ଗନ୍ଧର୍ବେ କଲ ଜର[11]
ଫିଟିଲ ବୀର ଯାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ପଳାଇଗଲେ[12] ଡର ।୨୯।
କୁନ୍ତେ[13] ବୋଇଲେ ସେ ମେଦ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଣାଅ ଏବେ[14] ତେଜ
ଅଜ୍ଞା ଦାଇଣ ନଗରମାନେ ଗଲେକ ଗଡ଼କାଳ[15] ।।୩୦।।

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୨ । କ. କଣ୍ଟେକ ବୀର
ଖ ଗ. ବୋଲନ୍ତି ଏହୁ କଣ୍ଟକ ବୀର
ଘ. କହନ୍ତି ଏହୁ କଣ୍ଟେକ ବର
୩ । ଖ ଘ. ମାରେଣି
୪ । କ. ଦେଖ ନୃପବର
ଙ. ନୃପତି ବର
ଘ. ଦେଖ ହେ ନୃପବର
୫ । କ. ଗନ୍ଧର୍ବ ମୋର ପତି
ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ପତି
୬ । କ ଖ. ମାରିଲେ କଣ୍ଟେ କଣ୍ଟେକ ସେନାପତି
ଙ. କଣ୍ଟକ ସଙ୍ଗେ ନାଶ
୭ । କ ଘ. କଣ୍ଟେକ-ନାଶ
ଖ ଗ. ନାଶ
୮ । କ. ନୃପତି ବୋଇଲେ
ଖ. ନୃପତି ବୋଲେ
୯ । ଘ ଯାହା ମହିମା
୧୦ । ଗ ଘ ସିଂହ
୧୧ । କ. କସର
ଙ. ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ କଲ ଜର
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବେ କଲ ଜର
୧୨ । ଗ. ପଳାଇଗଲେ
୧୩ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୪ । ଗ. ବେଗ
୧୫ । ଙ. ତାହାର ମୃତ ଦେହ୍ନି ଏବେ
ଟାଣିମା ମହୀପାଳ
ଗ ଘ. ତାହାର ମୃତ ଦେଖିଲେ ସିନା
ଟାଣିମା ମହୀପାଳ
ଟାଣିମା (ଟା) ହେବ ।

ରଜା ଆଜ୍ଞାରେ ମାଂସ ମେଦକୁ ତଳକୁ ସେ ଆଣିଲେ[1]
କୁନ୍ତଙ୍କ[2] ବୋଲେ ସାବେଳୀମାନ ଲଗାଇ[3] ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।୩୧।
କର ଚରଣ ଶିର ସହିତେ ଖଣ୍ଡା ଗଳକ[4] ଫିଟି
କୀଚକ ରୂପ ଦେଖିଣ ନୃପ[5] ଭୂମିରେ ଯାଇ ଲୋଟି ।୩୨।
ମୃତ୍ୟୁ ପିଣ୍ଡକୁ କୋଳେ ବସାଇ କରନ୍ତି ବହୁ ଶୋକ[6]
ତୋହର ଆଗେ ନ ମଲ ମୁହିଁ ଏହା ଦେଖିଲେ[7] ଲୋକ ।୩୩।
ତୋହର ବାହୁ ବଳରେ ମୁହିଁ ହୋଇଲି ନୃପବର[8]
ଏବେ ନିରେଖ କରଣ ଗୁଣ୍ଡ଼ ଗଲୁରେ ବୀରବର ।୩୪।
ତୋର ବାରତା ପାଇ ତ୍ରିଗତ ଆସିବ ପୁଣ[9] ବାହୁ
ରାଜ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡିଣ ତାର ଉପରେ ଲୁଟିବ ମୁହିଁ କାହିଁ ।୩୫।
କୁନ୍ତେ[10] କଥାଏ କହୁ ଅଛନ୍ତି ନ କର ରାଜା ଶୋକ[11]
କୀଚକ ମଲା ବୋଲଣ ଆଉ ନ ଜାଣୁ ଆନ ଲୋକ[12] ।୩୬।

---

୧ । ଭ ଖ. ମାସ ମେଦ ତଳକୁ ଅଣାଇଲେ
ଘ. ଅଣାଇଲେ
୨ । ଜ ଗ. କୋନ୍ତ
ଘ. କୋନ୍ତନ
୩ । ଭ. ନଗାଇ
୪ । ଜ. ଖଣ୍ଡାଗଲ
ଙ. ଖଣ୍ଡା ଗଳକ
ଗ. ଚରଣ ସହିତେ ଖଣ୍ଡାମାନ
୫ । ଜ. ଦେଖି ନୃପତି
ଖ: ନୃପ
ଘ. କୀଚକ ରୂପ ଦେଖିଣ ନୃପ
୬ । ଘ. କରନ୍ତି ରାଜା ଶୋକ
୭ । ଗ ଘ. ଦେଖିଲେ ଏହା
୮ । ଭ. ମୁହିଁ ନୃପବର
ଖ ଘ. ନୃପବର
୯ । ଙ. ଏବେ
୧୦ । ଜ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୧୧ । ଖ. ନକର ରାଜ ଶୋକ
ଗ ରାଜା ନକର ଶୋକ
୧୨ । ଭ. ବୋଲି ନ ଜାଣୁ ଲୋକ
ଙ. ନ ଭର ହେବ ତେହୁଲ
ଘ. କୀଚକ ମଲ – ଲୋକ ।

ଏଣୁ ଛିଦ୍ର ଚାହି ଶତ୍ରୁ ଆସିବ ଚହଳ ନ କରିବା[୧]
କଣ୍ଟକ ଥାଉ ବହନ କରି ଗୁପତ କରିଥିବା[୨] ।୩୭।

ଦ୍ୱାର ନାୟକ ଡକାଇ ଆଜ୍ଞା ଦେବା ନୃପତି ବର[୩]
ଆଜି ବନରୁ କଣ୍ଟକେ ନ ପଶିବେ ସଦେଶୀ ସୁର[୪] ।୩୮।

ରାଜା[୫] ଆଜ୍ଞାରେ ଲୋକ ଲାଗିଣ ସେ ପୁର ଭାଙ୍ଗି ନେଲେ[୬]
ସେଠାରୁ ନିକଟେ ସଞ୍ଚାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ[୭] ନିର୍ମାଇଲେ ।୩୯।

ଅପୂର୍ବ ପାଟ ସୁନ୍ଦ୍ରୁଆ ଟାଣି ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ[୮]
ଅଗରୁ[୯] ଗୁଆ ଘୃତ ଅଣାଇ ଫୁଲ ଗୁମର ବେଶେ ।୪୦।

ଏଣେ କଣ୍ଟକ ଭ୍ରାତ ସକଳେ ତାକୁ ମର୍ଦ୍ଦନ[୧୦] କରି
ଧ୍ୟାନ କରାଇ ନଗାନ ବାସ[୧୧] ପିନ୍ଧାଇ ଧୀରେ ଧରି ।।୪୧।।

---

୧ । ଖ. ଆସିବ ଶତ୍ରୁ ଚହଳ ନ କରିବ
ଗ. ଶତ୍ରୁ ଚହଳ ନ କରିବ
ଘ. ଆସିବ ଶତ୍ରୁ ଚହଳ ନ କରିବା

୨ । କ. କଣ୍ଟକ ଥାଉ ବହନ କରି ବସ୍ତ୍ର ପଟେ ଗୋପାଇବା
ଖ. ଏ କାହିଁ ନିବାଇବା
ଗ. କଣ୍ଟକ ଥାଉ—କରିଥିବା
ଘ. କଣ୍ଟକ ଥାଉ ବହନ କରି ଗୁପତେ ନିବାଇବା ।

୩ । ଖ. ଦ୍ୱାରପାଳ—ନୃପବର
ଘ. ଦେବାର—ନୃପବର

୪ । ଖ. ୩୮ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଗ ଘ. ପ୍ରଦେଶିସୁର

୫ । କ ଗ. ରଜା

୬ । ଙ. "ରଜା—ନେଲେ ।" ପାଠ ନାହିଁ

୭ । ଖ. ସେ ପୁର
ଗ. ସଚାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ
ଚ. ସଞ୍ଚାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ
ଛ. ସଞ୍ଚାଳ କରି ମଣ୍ଡପେ

୮ । ଖ. ସମ ସଜ ଚଉପାଶ
ଙ. କଣ ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ
ଗ. ମଣ୍ଡପ ଚଉପାଶେ

୯ । ଘ. ଅଗୁରୁ

୧୦ । ଖ. କଣ୍ଟକ—ମର୍ଦ୍ଦନ ତାକୁ
ଙ. ସକଳ ଭ୍ରାତ ମର୍ଦ୍ଦନ ତାକୁ
ଘ. କଣ୍ଟକ ଭ୍ରାତ ସକଳେ ମର୍ଦ୍ଦନ ତାକୁ

୧୧ । ଗ. ବସ୍ତ୍ର

ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ କୁସୁମ ଅଳଙ୍କାର ମାନଙ୍କି ଦେଲେ[1]
ସୁବର୍ଣ୍ଣ[2] ସ୍ଥାନରେ ବସାଇ ସେବଣ ତାଙ୍କୁ[3] ଗଲେ ॥୮୨॥

ବଟେ ଜ ମର୍ଦ୍ଦନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଂସାଳ[4] ଅନେକ ଉତ୍ସବରେ
ଅନଳ ମଧ୍ୟେ କୀଚକ[5] ଶବ ଥୋଇଲେ ନେଇ ଧୀରେ[6] ॥୮୩॥

ରାଜା ବୋଲନ୍ତି[7] ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ଲାଗି ମଲା କୀଚକ ବୀର[8]
ତାହାକୁ ଆଣି ଦହନ କର କୀଚକ[9] ସଙ୍ଗତର ॥୮୪॥

ତାହା ସ୍ତ୍ରୀରକୁ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଦେଖିବ ନାହିଁ[10] ମୁହିଁ
କୀଚକ କଥା ମନେ[11] ପଡ଼ିଲେ ହୃଦସ୍ଥ ହେବ ଦଣ୍ଡି[12] ॥୮୫॥

ଗନ୍ଧର୍ବେ କେହୁ[13] ରକ୍ଷା କରିବେ ଆଶରେ କେଶଧର
ଶୁଣିଣ ଅନେଶ୍ୱତ କୀଚକ[14] ଧାଇଁଲେ କୋପକର ॥୮୬॥

ଅନ୍ତଃପୁରରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଧରି ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ନାମ
ଆଲୋ ପାମେର କେଣେ ଭୁ ଅଛୁ[15] ପିବୁ ସମନ ଗ୍ରାମ ॥୮୭॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା[16] ତାଙ୍କୁ ଆରେ ଓଟାଳ କହନ୍ତ ଧର୍ମବାଣୀ
ଏହାଙ୍କୁ ଦ୍ରୋହ କରିଣ ମଲା କୀଚକ[17] ଧୀରମଣି ॥୮୮॥

---

୧ । ଘ. କୁସୁମମାନ ଅଳଙ୍କାରହି ଦେଲେ
୨ । କ ଖ. ବର୍ଣ୍ଣ
୩ । କ ଖ. ବସାଇଣ ସେବଣ ତାଙ୍କୁ
ଗ. ତାଙ୍କୁ ସେବଣ
୪ । ଘ. କଂସାଳ ତୂର
୫ । କ ଘ. କୀଚକ
୬ । ଗ. ଧିରେ
୭ । ଘ. ରାଜା ବୋଲନ୍ତେ
୮ । କ ଗ ଘ. କୀଚକ ଭଳି
୯ । କ ଘ. କୀଚକ
ଗ. କୀଚକ
୧୦ । ଖ ଗ ଘ. କେହୁ
୧୧ । କ ଗ. କୀଚକ କଥା ମନେ
ଘ. କୀଚକ କଥାମନେ
୧୨ । ଖ. ହୃଦ ହେଉଛି ଦଣ୍ଡି
୧୩ । ଗ ଘ କେହୁ
୧୪ । କ. କୀଚକ
ଗ. ଅନେଶ୍ୱତ କୀଚକ
୧୫ । ଗ. ଅଛ
ଘ. କେଣେ ଅଛୁ
୧୬ । ଗ କୃଷ୍ଣା ତାହାଙ୍କୁ
୧୭ । କ ଘ. କୀଚକ ।

ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ ଏକ୍କା ନକଟେ ଅଛନ୍ତି ତାର ବସି
ତାରେ ଅପ୍ରାଧୀ ହେଲେ ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ମାରିବେ ପୁଣ[1] ଆସି ॥୪୯॥

ଏହାଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରସନ କରି ବାହୁଡ଼ ଏବେ[2] ଯାଅ
ମୋହର[3] ପିତାଙ୍କୁ ଅପ୍ରୀତି କ ଦୋଷ ଆଜ୍ଞ[4] ନ ହଅ ॥୫୦॥

ନ ଶୁଣି[5] ବୀରେ କୋପ କରିଣ ବେଢ଼ିଲେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀକ
ଯାନୁ କଷ୍ଟକ[6] ସନୁ କଷ୍ଟକ[7] ପିଙ୍ଗିଦେଲେ ସଣୀକ ॥୫୧॥

ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କେଶ ଧରିଣ ସାରେ ଶୂନ୍ୟରେ ନେଲେ ଟେକି
ଦ୍ରୋପଦି ଅତି ଉଚେ ଡାକନ୍ତି ରୋଷ ନକଟ ଦେଖି ॥୫୨॥

ଆସ ଗନ୍ଧର୍ବେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଏବେ ନଷ୍ଟଏ ଯିବ ନାଶ[9]
ଦ୍ରୁପତି[10] ବାଣୀ କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣି ଭଲେ ପବନ ଶିଷ ॥୫୩॥

କାର୍ଣ୍ଣିରେ ମୋର ପାଞ୍ଚାଳ ଭୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଏ[11] ଶୁଭୁଅଛି
ନଇଁ କରିଣ ଗୃନ୍ଥିଲେ ତନ୍ତି[12] ପବନଙ୍କର ବଚ୍ଛ[13] ॥୫୪॥

ଦେଖନ୍ତି ଅନେଶ୍ବର କୀଚକ[14] ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧ କରି
ସମସ୍ତେ କେଶ କେଶ କରିଣ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କେଶ ଧରି ॥୫୫॥

---

୧ । ଘ. ନଟେ
୨ । ଭ. ଏବେ ବାହୁଡ଼
୩ । କ. ମୋର
୪ । ଖ ଭ. ଏବେ
ଘ. ଭୃତ୍ୟ
୫ । ଖ. ଶୁଣିଣ
୬ । କ ଘ. କଷ୍ଟକ
୭ । ଘ. କଷ୍ଟକ
୮ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦ ସୁତେ ଡାକ ଲକଲେ ରୋଷ
ନକଟେ ଦେଖି ।
ଗ ଘ. ଡାକଲେ—ଦେଖି
୯ । କ. ନାଶ
ଙ. ନକଟେ ଏକ ନାଶ
ଗ ଘ ଶଳ ନାଶ
୧୦ । ଘ. ଦ୍ରୋପଦି
୧୧ । ଘ. ପଞ୍ଚାଳ ଭୁଣ୍ଡ ପ୍ରାଏତ
ଘ. ପଞ୍ଚାଳ—ପଡ଼ିଏ
୧୨ । ଭ. ନଇଁ କରେଣ ତନ୍ତି ଗୃନ୍ଥିଲେ
ଘ. ନଏ କରିଣ—ତନ୍ତି
୧୩ । ଘ. କୋପେ ପବନ ବଚ୍ଛ
୧୪ । ଗ. ଅନେକୋଟି
୧୫ । କ ଘ. କଷ୍ଟକ ।

କୋପେ ଡାକନ୍ତି ଆସ ଗନ୍ଧର୍ବେ[1] ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ପାଟସ ଚୋର
ସୋଦର ଛନେ ମାରିବୁଂ ତୋତେ ପିବୁ ଯମନପୁର ॥୫୬॥

ଗଦା ବୁଲାଇ ଶୂନ୍ୟରେ ଟେକ ନଅନ୍ତି କଦନ୍ତସେନା[1]
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ମାର ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ମାର ଶୁଭଇ[2] ଘୋର ଧ୍ୱନୀ[3] ॥୫୭॥

ଦେଖି ତୋପେଣ ଶ୍ରୀମ ଅଙ୍ଗଣ କଳା ଭୂଷଣ କଲେ[4]
କାଚ୍ଛା ବଢ଼ାଇ[5] ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାଳରୁ ବାହାର ବେଗେ ହେଲେ[6] ॥୫୮॥

ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ କରେ ଧରିଣ ଉଗ୍ରଏ ମାଡ଼ି ଆସି
ରହ ବୋଲିଣ ଆଗେ ଓଗାଳି କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହସି[7] ॥୫୯॥

ମୋର ସଖୀକ ହିଂସା କରି କାହିଁ ପାମରମାନେ
ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବ ପତି ତାହାର ନ ଜାଣ ଛଦ୍ମମାନେ[9] ॥୬୦॥

କୀଚକ ବୀର ପାପକୁ ଯିବ ସଖୀଙ୍କ[10] ଅପରାଧେ
ଏମନ୍ତ କହି ସିଂହ ରଡ଼ିଏ ଛାଡ଼ିଲେ ମହାକ୍ରୋଧେ[11] ॥୬୧॥

---

୧ । କ. କେଶାଂସେନା
ଗ. ଉଗ୍ରାଂସେନା

୨ । ଘ, ଶୁଭିଲୁ

୩ । ଖ. ପୋଥିରେ ୫୬ରୁ ୫୭ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ ।

୪ । କ. କଲ ଭୂଷଣ କରେ

୫ । କ. ବଢ଼ାଇ
ଘ. କାଚ୍ଛା ବଢ଼ାଇ

୬ । ଖ. ଲଦି କରଣ ଗୃହାଦ୍ୱାରୁ ଅନନ୍ତ କାଚକ ବୀର ।
ଦ୍ରୁପଦୀ ବେଶ ଧରି ନଅନ୍ତି କୋପରେ ଉଲୁଭର ।

୭ । ଖ. ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ କରେ ଧରିଣ ବାହାର ବେଗେ ହେଲେ
କରେ ଧାମରେ ରହ ବୋଲିଣ ଆଗରେ ଓଗାଳିଲେ ।
ଖ ଗ. ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ହସି
ଘ. ତାଙ୍କୁ ହସି

୮ । କ ଘ. ସଖୀଙ୍କ ହିଂସାପକର

୯ । କ. ନ ଜାଣୁ ଛଦ୍ମମାନେ

୧୦ । ଗ. ଭ୍ରାତ—ସୂତଙ୍କ
ଘ. କୀଚକ ଭ୍ରାଥ ହଙ୍କରୁ କବ ସୂତଙ୍କ

୧୧ । ଏ. ସିଂହ ରଡ଼ିଏ ଛାଡ଼ିଲେ ମହାକ୍ରୋଧେ ।

କଣ୍ଟକ ମାନେ ଦେଖିବେ ତାଙ୍କୁ କଲେକ[୧] ମହାଭୟ[୨]
ବୋଲନ୍ତି ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋ ଅଇଲା ପଡ଼ିଲା ଅପଚୟ[୩] ॥୬୨॥

ଗଦା ବୁଲାଇ ସକଳ ସାରେ ପ୍ରହାର ଆଣି କଲେ[୪]
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ସକଳ ଗଦା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[୫] ହୋଇଣ ଗଲେ ॥୬୩॥

ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ[୬] ପିଟନ୍ତେ ସାର ପଡ଼ିଲେ ଦଶଦିଶ[୭]
ଭୟ କରିଣ ପଳାଇ ଗଲେ ଗୁଣ୍ଡ ସଇନ୍ଦ୍ରି[୮] କେଶ ॥୬୪॥

ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କୁ[୯] ଧରି କଣ୍ଠ ମୁଷ୍ଟି[୧୦] କାହାକୁ ମାରି
ବଧା ବୁଟପାଡ଼ ସାରେ[୧୧] ଥୋକାଏ ଜୀବନ ତହିଁ ହାରି ॥୬୫॥

କେ ବୋଲେ ଆହେ ଗନ୍ଧର୍ବ ମୋତେ ଶରଣ ରଖ କନା[୧୨]
ବୁଟପୋଡ଼େ ମାରି କାହାରେ[୧୩] ମୁଣ୍ଡ ସ୍ୱାମୀ କରନ୍ତି ଚୂନା ॥୬୬॥

ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମାରିଣ ବେନି ସ୍ୱାମୀ ସେ କଲେ
କେଶ ଧରିଣ ଟେକି ନେଇଣ କଣ୍ଟକ ପାଦେ ଗଲେ[୧୪] ॥୬୭॥

୧। କ. ଭଲେ
ଖ. କଣ୍ଟକମାନେ ଦୂରେ ଅନାଇ କଲେକ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି କଲେକ
ଘ. କଣ୍ଟକମାନେ ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ କଲେକ
୨। ଘ. ମାହାଭୟ
୩। କ. ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋ ଅଇ—ଅପଚୟ
ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବ ହୋ ଅଇଲ—ଅପଚୟ
୪। ଘ. ଆଣି କଲେ
୫। ଗ. ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୬। ଘ. ଶାଳ ଖଣ୍ଡାଏ
୭। ଗ. ଦଶ ଦିଶ
ଘ. ଦଶ ଦିଗ
୮। ଙ. ଦୁଷ୍ଟେ
୯। ଙ. ଧରି
୧୦। ଖ ଘ. ମୁଷ୍ଟେ
୧୧। କ. ପୋଡ଼େ
୧୨। ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବ—ରଖ କନା
୧୩। ଗ ଘ. ଦେଇ
୧୪। ଙ. ଅନେକ ହୋଇଲେ
ଘ. କିଚକ ପାଦେ ଗଲେ।

ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲା ବୋଲାଜଣ[1] ପଡ଼ିଲା ଚହଳି ତହିଁ
ରାଜାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଗଲେ ସକଳେ ଲଘୁ କରି[2] ।୬୮।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେଖି ଭୀମଙ୍କ ସ୍ୱଷ୍ଟମୂର୍ତ୍ତି ଧରନ୍ତି[3] ଶ୍ରୀମ
ନ ପୁଣ ବିରାଟଙ୍କୁ ମାରନ୍ତି କରଣ ଅନ୍ତରେ[4] ।୬୯।
ଏତେ ବିସ୍ମୟେ ରାଜା ପଳାନ୍ତେ[5] କୁନ୍ତେ[6] ଧଇଲେ କୋଳେ
ଟ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ଗୋସାଇଁ ଶତେ ଭାଇ ମାଇଲାବନେ[7] ।୭୦।
କରଣ ବେଷ ନ ପୁଣ ନାଶ ମୋତେ ମ୍ୱେ କରଥାଇ[9]
ଏତେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖା ନଥିଲା ଚଳିଯିବା ପଳାଇ[10] ।୭୧।
କୁନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି[11] ଭୟ ନ କର ଆମ୍ଭର ପାଶେ ଥିଲେ
ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖି ଲେଉଟି ଯିବ[12] ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନାଇଁଲେ ।୭୨।
ଯୁଧିଷ୍ଠି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଲଣ ଭୟ କରନ୍ତି ମୋତେ
ଆମ୍ଭ ବଚନ ନ କଲୁ ରାଜା ମଲେ କାହିଁକ ଶତେ[13] ।।୭୩।।

---

୧ । ଘ. ବୋଲି କରଣ
୨ । କ. ସକଳେ ଗଲେ ଲୋକ ଭୟ କରି
୩ । କ. ଯୁଦେଷ୍ଠି—ଧରନ୍ତି
ଗ. ବିଷ୍ଟେଂମୂର୍ତ୍ତି ଧରିଛନ୍ତି
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି—ବିଷ୍ଟ୍ୟଂମୂର୍ତ୍ତି ଧରନ୍ତି
୪ । ଖ. ୬୮ ଓ ୬୯ ପଦର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ମାହାତମ
୫ । ଖ. ବିରାଟ ଦେଖି ପଳାଇଯାନ୍ତେ
୬ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୭ । କ ଖ. ସତେ ଭାଇଙ୍କି—ବନେ
ଗ. ବୋଇଲେ—ସତେ ଭାଇ ମାଇଲେ
ଛାନେ ।
୮ । କ ଖ ଗ. ନାହି
ଘ. ମୋତେ ସେ ନାହି
୯ । ଘ. ପୁଣ କରଣ ଥାଇ
୧୦ । ଖ ଭୟ ଲାଗେ ଅନାଇ
୧୧ । କ ଘ-କୋନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତୀ
ଗ. କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ
୧୨ । କ ଖ. ନେଉଟା ଯିବ
୧୩ । କ ଘ. ପୋଥିରେ ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଲି
କରନ୍ତି ଭୟ ।
ସବୁଦ୍ଧି ପାଇ କହିଲୁଂ ଅମ୍ଭେ ବୋଲି
ନ କଲ ରାଏ ।

ଏବେ ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ତୋଷ କରଅ ଆମ୍ଭର ବୋଲ କର
ତା'ରେ ଅପ୍ରାଧି ହୋଇଲେ ନାଶ ଯିବୁଟି ନୃପବର[1] ।୭୪।
ଶୁଣି ନୃପତି ଧୀରେ[2] ଉତ୍ତରିଲେ ସେ ଭୀମସେନ ବୀର
ଅନେକ ଶତେ ବୀର ଚକାଇ ଯୋଡ଼ିଲେ ବେଢକରି[3] ।୭୫।
ଜଦୁର ଘର ଦନ୍ଦ୍ରନେ ଶତେ[4] ବୀର ମୁଂ ପାଶଥିଲି
ମୋର ସମାନେ ଶତେ କୀଚକ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଏବେ ଦେଲି[5] ।୭୬।
ଏତେ କହନ୍ତେ[6] ଲେଉଟି ଗଲେ ସ୍ନାନ ସେ[7] ବେଗେ ସାରି
ଭୋଷ ମନ୍ଦିରେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ଶୟନ ଯାଇ କରି ।୭୭।
ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଅନ୍ତଃପୁରେ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚେ[8] ଦୁର
ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲେ ବୋଲି କରି ସକଳ ଲୋକେ[9] ଡ଼ରି ।୭୮।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଜାଣି ପାଦେ ପଡ଼ିଣ ତାହାଙ୍କୁ[10] ଘେନିଗଲେ
ଅପୂର୍ବ ପଲଙ୍କରେ ନେଇଣ[11] ଶୟନ କରାଇଲେ[12] ।।୭୯।।

---

୧ । କ ଙ. ଯୋଷରେ ପଦ ନାହିଁ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ବଳ ଜାଣିଣ କହିଲୁ
ତୋ ଆଗରେ ।
ଅନୁଷ୍ଟୁପ ପାଞ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମାରି ମଧ୍ୟକ ବର
୨ । ଖ. ନୃପତି ତତ୍ତ୍ୱଙ୍କୁ
୩ । ଖ. ଅଗ୍ନିଙ୍କ ଭୂମିଷ୍ଠ କରିଲେ
କେଶମାନର ।
୪ । କ ଙ ଘ. ଶତେ
୫ । କ. ଧରେ ଆଗେଦେ-ନେଲ
ଗ. ସେତେ-ଦେଲ
ଚ. ସେତେ-ଆଣି-ଦେଲି
୬ । କ ଙ. କହି
ଘ ଏମନ୍ତ କହି
୭ । ଗ. ସ୍ନାନ
ଘ ସ୍ନାନ ସେ
୮ । ଗ. ସନ୍ଧ୍ୟା ଦିଶୁଂ
ଘ. ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ପଞ୍ଚେ
୯ । ଘ. ଏବେ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଇଲେ ବୋଲି କହିଣ
ସକଳ ଡରେ
୧୦ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଜାଣି ଦେଖିଣ ପାଦେ ପଡ଼ିଣ
୧୧ । ଙ. ତାହାଙ୍କୁ
ଚ. ଦଣ୍ଡାଇ
୧୨ । ଗ. ଶୟନ ହୋଇଲେ ।

ଏଣେ କୀଚକ ଦାହ କରାଇ ବିରାଟ ନୃପବର[1]
ଶତେ କୀଚକ କନ୍ୟା ସଙ୍ଗେ ପଡ଼ିଲେ[2] ଅନଳର ।୮୦।
ଦାହ ସାରିଣ ସ୍ନାନ କରିଣ ନୃପତି[3] ତହୁଁ ଗଲେ
ଅନ୍ତଃପୁରରେ[4] ରାଣୀ ନିକଟେ ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହେଲେ ।୮୧।
ଶୋକ କରନ୍ତେ ରାଣୀ ନିବାରି ଧରି ନୃପତି କର[5]
ସୈରନ୍ଧ୍ରୀ ପାଦତଳେ ପକାଇ ବୋଲନ୍ତି ଦୟାକର ।୮୨।
କୀଚକ[6] ବଳେ ରାଜା ହୋଇଲେ ସେ ମଲା ତୁମ୍ଭ ହେତୁ
ସ୍ୱେବେ କେମନ୍ତେ ରକ୍ଷିବେ ଏଥି ତ୍ରିଗତ ମୂଳ ଶତ୍ରୁ ।୮୩।
ଦ୍ରୋପଦୀ କର ଧରି ବୋଲିଲେ ଉଠ ହେ ନୃପବର[7]
ମୋହର ଥିଲେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କସ କରିବ ଶତ୍ରୁ ଗୁର ।।୮୪।।
ପାଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ ମୋହର ପକ୍ଷ[9] ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ପୁରେ
ସେହୁ ମାନେଟି ସମର କରି ନିର୍ଭଏ ଦେବେ ତୋରେ[10] ।୮୫।

୧। କ ଗ ଘ. କୀଚକ-ନୃପବର
୨। କ ଘ. ଶତେ କୀଚକ-ପଡ଼ିଲେ
ଖ ଗ. ଶତେ-ଅନଳ ଝାସିଲେ
୩। କ. କରିଣ ନୃପତି
ଗ. ସ୍ନାହାନ ଯାଇ ନୃପତି
ଗ ଘ. ସ୍ନାନ କରିଣ-ନୃପତି
୪। ଖ. ଅନ୍ତପୁରରେ
୫। କ. ନୃପତିକର
ଖ. ଶୋକ କରନ୍ତି ରାଣୀ ବୋଲନ୍ତି ଧରି
ଘ. ଶୋକ କରନ୍ତେ ରାଣୀ ନିବାରି ନୃପତି ନୃପବର ।
୬। ଗ ଘ. କୀଚକ
୭। କ ଖ ଦ୍ରୁପଦୀ-ନୃପବର
ଗ. କରେ ଧରି-ନୃପବର
ଖ. ଦ୍ରୋପଦୀ-ନୃପବର
୮। କ ଖ. ମୋହ ଥିଲେ-ଶତ୍ରୁ
ଗ. କରିବ ଶତ୍ରୁ
ଘ. କସ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବ ଶତ୍ରୁ
୯। ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ମୋହୋର ପକ୍ଷୀ
ଗ. ପକ୍ଷ
୧୦। ଖ. ତୋତେ
ଖ. ନିର୍ଭଏ କରି ଶତ୍ରୁ ମାରିବେ ତୋରେ

କୃଷ୍ଣା[1] ବୋଇଲ[2] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର କରୁଣା ଯେବେ[3] ହେଲା
ବିରାଟ ଏବେ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ନୃପତିପଣ[4] କଲା ।୮୬।

ସନ୍ତୋଷେ ରାଜା ରାଣୀ ରହିଲେ ରଜନୀ ହୋଏ[5] ଶେଷ
ବାରତା ପାଇଣ ସର୍କିତନ ନୃପତି ପରବେଶ[6] ।୮୭।

ଅଗ୍ନି ଶୀତଳ କର୍ମ ସକଳ ତହିଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ[7] କଲେ
ପୁରୋହିତଙ୍କୁ[8] ସଙ୍ଗେ ଘେନିଣ କ୍ରିୟା କର୍ମହିଁ[9] ଦେଲେ ।୮୮।

ନମେଣ ତନୁ ଶୁଦ୍ଧି[10] କରିଣ ବିଅନ୍ତ ଦାନ ମାନ[11]
ଦ୍ୱାଦଶ ଦିନେ ମେଲାଣି ହୋଇ ଗଲେ ସକଳ ଜନ[12] ।୮୯।

ଅନ୍ତପୁରରେ[13] ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ହୋଇଲା ଅଧିକାର
ତାଙ୍କୁ ପଚ୍ଛରି ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ[14] କରନ୍ତି ନୃପବର[15] ।୯୦।

କୋଳଭଟଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ରହିଲେ ନଗ୍ରଜନ
ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ଗୁପତେ ତହିଁ ବରଷେ ନେଲେ ଦିନ[16] ।।୯୧।।

---

୧ । ଭ ଖ ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା
୨ । ଘ. ବୋଲେ
୩ । ଭ. ଜେବେ ସଦସ୍ୱା
ଗ ଘ. ସଦସ୍ୱା ଜେବେ
୪ । ଭ. ନୃ୍ୟାଗ ଥାଣ
ଘ. ନର୍ଭୟ କର ନୃର୍ପଥପଣ
୫ । ଗ. ହେଲ
୬ । ଭ. କାଥକ ନୃର୍ପତ ରହେ ସେସ
ଘ. ସବେତନ ନୃର୍ପଥ ପରବେସ
୭ । ଖ. ତହିଁ
ଗ. ସିତଳେ ସିତଳ କର୍ମ ସକଳେ ତହିଁ
ଘ. ସିତଳେ ସିତଳ କର୍ମ ସକଳ ତହିଁ
୮ । ଗ. ପୁରହିତଙ୍କୁ
୯ । ଭ. କ୍ରିୟାକର୍ମ
୧୦ । ଭ. କର୍ମର ତନୁ ଶୁଦ୍ଧ
ଚ. ସୁଧ
ଘ. କର୍ମରେ ତନୁ ସୁଧ
୧୧ । ଖ. ଦାନ ମାନନ୍ତ ଦେଲେ
୧୨ । ଖ. ସକଳ ବନ୍ଧୁ ମେଲାଣି ହୋଇଗଲେ
୧୩ । ଭ. ଅନ୍ତପୁରେ
୧୪ । ଗ. ନ ପଚ୍ଛର ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ
ଭ ଘ. କାର୍ଯ୍ୟ
୧୫ । ଭ ଖ ଘ. ନୃର୍ପବର
୧୬ । ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କେ ତହିଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଧିକାର ।
ଏମନ୍ତେ ବରଷେକ ବଞ୍ଚିଲେ ପାଣ୍ଡବ ବୀର

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[1] ଯୁଗଳ ଅରବିନ୍ଦ ଚରଣ ଶରେ
ଦୀନ ପାମର ଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[2] ଟେଣ୍ଡ ଭଣଇ ଗୀତେ[3] ॥୯୨॥

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ଘନଶ୍ୟାମ[4] ଚଉତିଶା ବାଣୀରେ[5]

ମାନ ଗୋବିନ୍ଦ ସାର ଚକ୍ଷୁ ଜଗକୁ ସ୍ୱର ପେଷିଣ ଥିଲେ ଯେତେ ଯେତେ[6]
କଟକ ଦେଶମାନ ପର୍ବତ ଘୋରବନ ଖୋଜି ବୁଲନ୍ତି ଅନୁବ୍ରତେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ[7], ନ ଦେଖି ଲେଉଟି ବଦନ
ସ୍ୱର ଜଗର ଦୂତ ହସ୍ତିନାରେ ଭୁଲିତ ପ୍ରବେଶ ରାଜାର ଆସ୍ଥାନ[8] ହେ ॥୧॥
ଦେଖିଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[9] ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ[10] ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଶଲ୍ୟ ଅଛନ୍ତି
ଭୂରିଶ୍ରବା ବିଦୁର କୃପବ୍ରହ୍ମା ଆବର ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେ[11]
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ସୋମଦତ୍ତ ସେ ଅନନ୍ତୁସ, ଜୟଦ୍ରଥ ଅଛନ୍ତି ପାଶ
ସକଳ ସେନାପତି ରଥ ଗଜ ପାଦାନ୍ତି ସମ୍ଭବେ ଭଜଏ[12] ନରେଶ ହେ ॥୨॥

---

୧ । କ: ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ
ଘ: ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ
୨ । ଗ. ହୀନ ପାମର ଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
ଘ. ହୀନ ପାମର ଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
୩ । କ. କୃଷ୍ଣଦେବ ଯୁଗଳେ ଅରବିନ୍ଦ ଧ୍ୟାନ
ହୀନ ପାମର ଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଆନନ୍ଦ କରି ମନ
୪ । କ ଖ. ଘନଶ୍ୟାମ
୫ । ଗ. ବାଣିରେ ଗାଇବ
୬ । କ ଗ. ପେଷିଣ ଥିଲେ କେତେ
ଙ: ସ୍ୱର ଜଗକୁ ସ୍ୱର ପେଷିଣ ଥିଲ
କେତେ କେତେ ।
୭ । କ. ବନ ଚିହ୍ନ
ଖ. ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ
ଗ. ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ
୮ । ଗ. ଆସ୍ଥାନ ହେ
୯ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
୧୦ । କ ଙ. ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ
ଗ ଘ. ଶତେ ସୋଦର କର୍ଣ୍ଣ
୧୧ । କ. କର୍ଣ୍ଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେ
ଖ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା ଶକୁନି ମିତ୍ର ହେ
ଗ. କୃପବ୍ରହ୍ମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେ
ଘ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଆବର କୃପବ୍ରହ୍ମା ବିଦୁର
ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ହେ ।
୧୨ । ଖ. ବସିଛି ।

ପୂର୍ବ ଦିଗର ଦ୍ୱାର ଜଣାଇ ଯୋଡ଼ିକରି[୧] ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିଣ ଗଲୁଂ

ଦେଖ କଣ୍ଟକମାନ ପର୍ବତ ଘୋରବନ କାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ[୨] ନ ଦେଖିଲୁ ହେ

ମହାପ୍ରଭୁ[୩] ।

ବାହୁଡ଼ି ଆଇଲୁ ବହନ, ପୁଣ ଉତ୍ତର ଦିଗମାନ[୪]

ସେହି ଭ୍ରମଣ କରି ଜଣାନ୍ତି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ନ ଦେଖିଲୁ ପାଣ୍ଡବ ଚିହ୍ନ ହେ[୫] ॥୩॥

ପଶ୍ଚିମ[୬] ଦିଗମାନ·କରିଣ ଦରଶନ ଜଣାନ୍ତି ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ[୭]

ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଦରଶନ କରିଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ ହେ[୮]

ମହାପ୍ରଭୁ[୯] ।

ଦେଶ ପାଟଣା ପଲ୍ଲିମାନ[୧୦], କଟକ ନଗ୍ର ଘୋର ବନ

ପର୍ବତ ମାଳ ମାଳ ସକଳ ତୀର୍ଥକୂଳ[୧୧] ନ ଦେଖିଲୁଂ ସେ ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ[୧୨] ଗୋ ॥୪॥

---

୧ । ଖ. ଜଡ଼ିକରି

ଗ. ଜୋଡ଼ିଣ ବେଢ଼ାକରି

୨ । ଡ. ତାଙ୍କୁ

୩ । କ. ମାହାପ୍ରଭୁ

ଖ. ମାହାବୀରା

୪ । କ. ଉତ୍ତର ଦିଗସ୍ଥଳମାନ

ଖ. ଉତ୍ତର ଦିଗମାନ

୫ । ଡ. ବର୍ଣ୍ଣ ହେ

ଘ. ବନ ହେ

୬ । ବ. ପଶ୍ଚିମ

୭ । ଖ. କେହି

୮ । କ. ଦେଖି ମର୍ତ୍ତଭଣି ଦରଶନ ଧାନ

କରିଣ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ ହେ

ଗ. ନ ଦେଖିଲୁ କାହିଁ ହେ

ଘ. କରିଣ ଦରଶନ—ନାହିଁ ହେ

୯ । ଖ. ମହାବୀରା

୧୦ । ଡ. ପାଟଣାମାନ

୧୧ । ଡ. ତୀର୍ଥଜଳ

ଖ. ତୀର୍ଥକୂଳ

ଗ. ତୀର୍ଥବନ

୧୨ । କ-ଗ. ଚିହ୍ନ ।

ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ମନେ ହୋଇ[୧] ଆନନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ[୨] ଶୁଣ
ପାଣ୍ଡବେ କେଉଣେ ଗଲେ ବଣା ହୋଇକ[୩] ମଲେ ଏହା କହିବା ତତକ୍ଷଣ ହେ
ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ[୪]
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପବର[୫], ଯଥାର୍ଥ ଚର୍ଣ୍ଣିର[୬] ବଚର
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ମାରଣ ଦ୍ରୋପତ୍ତିକ[୭] ହରଣ ସେହିଣ ଗଲେଟି ଅସୁର ହେ ॥୫॥

ଜାଣ ଖାମା ଭୋଜନ ଶ୍ୟାନ୍ତ ଲୁହଇ ମନ ବେଳକୁ ଷାଠିଏ ପଜନ୍ତି[୮]
ମଲ୍ଲ ଅନ୍ନ ବହୁତନେ ପଡ଼ଣ[୯] ଘୋରବନେ ଝୁଣଣ ମଲେଟି ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧୦] ହେ
ନୃପବର[୧୧]
ନକୁଳ ଅତି ସୁକୁମାର, ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନେଣ ଆଦର[୧୨]
ଭୋଗ ନ ପାଇ ମଲ୍ଲ ସହଦେବ ଦେଖିଲ୍ଲ ସେହି ଗ୍ରୁଡ଼ଲ୍ଲଜ ଶରୀର ହେ ॥୬॥

ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୩] ବୋଇଲେ ପାଣ୍ଡବେ କ୍ଷୟଗଲେ[୧୪] ଅକଣ୍ଟକ[୧୫] ହେଲା ମୋ ରାଜ୍ୟ
ନଗ୍ରେ ଉଚ୍ଛବ କର[୧୬] ଧନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହର ତୋ ବଚ୍ଚରେ ମୋ ଅଛସ୍ପୃହଁ ହେ[୧୭]
ଆହେ ମାମୁ
ମନ୍ତ୍ରୀ ଗଣଙ୍କୁ ପଟାନ୍ତର, ନାହିଁ ତ ତିନ ଭୁବନର
ଏହି ସମୟେ ଯାଇ[୧୮] କର ଯୋଡ଼ି ଜଣାଇ ପୁଣ ପଶ୍ଚିମ[୧୯] ଦ୍ୱାର ସ୍ବର ହେ ॥୭॥

୧। କ ଗ ଘ. ହୋଇଲକ
୨। ଖ. ମନ୍ତି
୩। ଙ. ହୋଇଣ
୪। ଖ ଆହେ ମନ୍ତ୍ରୀ
୫। କ ଖ ଘ. ନୃପବର
୬। ଙ. ଆମ୍ଭର
୭। କ ଙ. ଦ୍ରୁପଟକା
୮। କ. ପୌଷ
୯। ଖ. ନ ପାଇ
୧୦। ଭ. ଯୁଦ୍ଧେଷ୍ଟି
ଙ. ଜଧିଷ୍ଟି
ଗ. ଯୁଡଧିଷ୍ଟି
୧୧। କ ଘ. ନୃପବର
ଖ. ନୃପ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
୧୨। ଖ. ଆହାର
ଘ. ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନଟୀ ଆଦର
୧୩। କ ଗ. ଦୁରଯୋଧନ
ଘ. ଦ୍ରୁଯୋଧନ
୧୪। ଖ. କହିଲେ ପାଣ୍ଡବେ କ୍ଷଏ ଗଲେ
ଗ ଘ. କ୍ଷଏ ଗଲେ
୧୫। କ-ଗ. ଅକଣ୍ଟେକ
୧୬। ଖ. ମୋର
୧୭। ଘ ମୋହର ବଚ୍ଚେ ଅସ୍ପୃଷ୍ଟି ମୋର ହେ।
୧୮। ଙ. ଜାହ
ଘ. ଜାହି
୧୯। କ. ପଶ୍ଚିମ

ଶ୍ୱେତଦେବ ମଲ୍ଲଦେଶ ବସନ୍ତ ସେ ନରେଶ ତାଙ୍କି ମିଳିଲୁ ଆମ୍ଭେ ଆସି

ବସନ୍ତର ଘରଣୀ ନାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ରାଣୀ[1] ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମେ ତାଙ୍କ ଦାସୀ ହେ[2]

ନୃପବର[3]

ତାହାଙ୍କୁ କଞ୍ଚକ[4] ଦେଖିଲା, ସେ ନାରୀ ସନ୍ତୃପ୍ତ[5] ନ କଲା

ନୃପତି ବଳେ ଦେଲା ସଙ୍କେତ ନାରୀ କଲା ଉଚ୍ଛବ ନଗରେ ସେ[6] ଗଲା ହେ ॥୮॥

ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଯୁବତୀ[7] ପଞ୍ଚ ଗନ୍ଧର୍ବେ[8] ଷଷ୍ଠ ଗନ୍ଧର୍ବେ ନାରୀ ବେଢେଣ ଗଲେ

କଞ୍ଚକଙ୍କୁ[9] ଧରଣ ଶରୀର ବିଦାରଣ ମାଂସ[10] ମେଦ ଗୋଟାଏ କଲେ ହେ

ମହାପ୍ରଭୁ

ବସନ୍ତ ବଡ଼ ଶୋକ କଲା, ତା ଅନେଶ୍ୱର ଭାଇ ଥିଲା[11]

ସଇନ୍ଦ୍ରୀକି ଆଣନ୍ତେ ଅଗ୍ନିରେ ପକାଅନ୍ତେ[12] ଦେଖିଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ଧାଇଁଲା[13] ହେ ॥୯॥

---

୧ । କ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା । ରାଣୀ

ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ନାମେ ରାଣୀ

୨ । ଖ. ନାମେ ତା ଘୋଷିଲ ହେ

୩ । କ. ନୃପବର

ଖ. ମହାରାଜା

ଘ. ମହାପ୍ରଭୁ

୪ । କ ଙ ଘ. କୀଚକ

୫ । ଚ. ସନ୍ତୁଷ୍ଟ

୬ । ଭ. ନଗରେ

ଖ. ନଗରେ ସେ

୭ । କ. ନୃପଝି

୮ । ଗ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ

୯ । ଘ. କୀଚକକୁ

୧୦ । ଭ. ଶରୀର—ମାସ

ଖ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ବିଦାରଣ ମାଂସ

ଗ. ମାଂସଂ

୧୧ । କ. ଅନେଶତ ଭ୍ରାତ ଥିଲେ

ଡ. ଭ୍ରାତ ଥିଲେ

ଘ. ଅନେଶ୍ୱତ ଭ୍ରାଅ ଥିଲା

୧୨ । ଭ. ପକାନ୍ତେ

୧୩ । କ-ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବେ ଅଇଲେ ହେ

ମାଣ୍ଡି[୧] ସକଳ ଭ୍ରାତ ଧରଣ କେନହାଥ[୨] କୀଚକ ବାହାରେ ପଡାଇ[୩]
ଗନ୍ଧର୍ବେ ଚହ୍ନିଂ ଗଲେ ସର୍ବେ ନେସେ ଦେଖିଲେ ମଲେ କୀଚକ ଶତେ ଭାଇ ହେ[୪]
ମହାପ୍ରଭୁ[୫]
କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[୬] ସେ ବଜବର, କହିଲା ପ୍ରବୋଧ ଉତ୍ତର[୭]
ବିରାଟ ଭାବତନେ ହୋଇଲା ଶାନ୍ତମନେ ରାଜ୍ୟରେ କୁନ୍ତ[୯] ଅଧିକାର[୧୦] ॥୧୦॥

କଲିଭ ସୂପକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳଆର ବ୍ୟାଘ୍ରମାଲ ସେହୁ ମାଇଲା[୧୧]
କୁନ୍ତ[୧୨] ଆଜ୍ଞାରେ ଥାଇ ରାଜାକୁ ନ ଡରଇ ସମସ୍ତ ଲୋକ ସାଧ କଲା
ହେ ମହାରାଜା[୧୩]
ଭିତରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ[୧୪] ଦୂତ, ସର୍ବେ ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲି[୧୫] ଡର
ସେ ବନ୍ଧୁ ରାଜା ଡ଼ର ତାହାଙ୍କୁ ସେବା କର ସମସ୍ତ ବିଷ୍ଣୁର ପଞ୍ଚର ହେ ॥୧୧॥

ଶୁଣି ମାନଙ୍କୋହଦ ହୋଇଲାକ ଆନନ୍ଦ ପାଣ୍ଡବେ ଏଣେ ଷସ୍ଥଗଲେ[୧୬]
କୀଚକ[୧୭] ମହାବୀର ଭସ୍ମ ଥିଲା[୧୮] ମୋହର ଗନ୍ଧର୍ବେ ତାହାକୁ ମାଇଲେ ହେ
ଆହେ ମାମୁଁ
ସୁଯୋଗ ହୋଏ ସେତେବେଳେ, ସମ୍ପଦ ମିଳେ ପାଦତଳେ[୧୯]
କୀଚକ ମହାବୀର ଶତେ ସିଂହର[୨୦] ବଳ ସେ ମଲା ମୋର କର୍ମଫଳେ[୨୧] ହେ ॥୧୨॥

---

୧ । ଗ. ଦେଖି
୨ । ଗ. ଭ୍ରାତେ ସେନାଣ କେନ ହସ୍ତେ
ଘ. ସକଳ ଭ୍ରାଥେ ଧଣଣ କେନ ହାଥେ
୩ । ଙ. ଅକଲେ ନେଇ ପକାଇଲେ
୪ । କ ଙ. ଦେଖିଲେ କୀଚକ ସତେଭ୍ରାତ ହେ
ଘ. ସତେ ଭାଇ ହେ
୫ । ଖ. ମହାରାଜା
୬ । ଗ ଘ. କୋଲ୍ଭଟ୍ଟ
୭ । ଗ ଘ. ସଜ୍ଜଣ୍ଡୋ ସେ ବସ୍ତଚର
୮ । ଗ. ତାଭ ଉପ୍ରଧବାଣି ହ୍ୟାନ୍ତ ସେ ନ ପମଣି ।
ଘ. ତାର ପ୍ରବୋଧ ବାଣି ହ୍ୟାନ୍ତ ନ ପଡମଣି
୯ । ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
୧୦ । ଙ. "କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ—ଅଧିକାର" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୧ । ଗ ଘ. ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲକୁ ସେ ମାଇଲ
୧୨ । ଗ ଘ. କୋନ୍ତ
ଙ. "କଲଭ ସୁପକାର – ହେ ମହାରାଜା" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଗ ଘ. ମହାପ୍ରଭୁ
୧୪ । କ ଖ. ଗୃହରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କ
୧୫ । ଗ. ବୋଲେ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ବୋଲି
୧୬ । ଙ. କେଣେ ଷଏ ଗଲେ
ଙ. ବାସ ଗଲେ
ଗ. ଷଏ ଗଲେ
୧୭ । କ ଘ. କୀଚକ
୧୮ । କ ଙ. ଭଏ ଥିଲା
୧୯ । ଖ. ହୋଏ ତେତେବେଳେ
୨୦ । କ: ସତେ ସିଂହର
ଙ-ଘ ମହାବଳ ସତେ ସିଂହର
୨୧ । କ ଖ. କର୍ମଫଳ

ହିଗତ ଏ ସମଏ ମିଳକଣ ସଙ୍ଗରେ[୧] ରଜାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା କଣ
ପୁଣ ଚରଣେ[୨] ପଡ଼ି କହଇ କରଯୋଡ଼ି ମୋହର ଶତ୍ରୁ କ୍ଷୟ ଗଲା ହେ
ନୃପବର
ଉତ୍ତର କାଳ ସେ[୩] ଭୂମ୍ବର, ମୋତେ ସେ ପ୍ରତିକାର କର
ସୈନ୍ୟ ସାହା ହୋଇଲେ[୪] ଯିବଇଁ ମୁଁ ତଳେ କ ଜଣବ ବରାଟ ଗୁର ହେ ॥୧୩॥

ମୋର ରାଜ୍ୟ[୫] ପାଇବ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେବ ପୃଥୁନା[୬] ନାମେ ଏକ ଗାବ[୭]
ନବଲକ୍ଷ ବସ୍ତ୍ରଇ[୮] ମର୍ଣ୍ଣେ ପୁଣ ଗାଈ ଦଶ[୯] ସହସ୍ର ସେ[୧୦] ବୃଷଭ ହେ
ନୃପବର
ବଚାକ କର୍ମ ମୋର ଗଲା[୧୧], ଭୂମ୍ଭ ସେବାର ଫଳ ହେଲା
ଆନନ୍ଦ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୨] ବାଛନ୍ତି ମୋର ସୈନ୍ୟ ଯେ ଇଚ୍ଛା କଥା ଯା ବୋଇଲା ହେ[୧୩] ॥୧୪॥

---

୧ । କ. ମିକୀକଣ ସଙ୍ଗ
ଖ. ମିକଗଲ ସଙ୍ଗଏ
୨ । ଖ. ଗୁଡାର ପାଡେ
୩ । ଘ. ଉତ୍ତର କାଳକ ସେ
୪ । ଖ ଘ. ପାଖରେ
୫ । ଦ. ମୋ ରାଜ୍ୟ
ଙ. ମୋ ରାଜ୍ୟ ମୁ
ଘ. ମୋ ରାଜ୍ୟ ମୁଂ
୬ । କ ଖ. ପ୍ରୋଥନା
୭ । ଖ. ଗାଈ
୮ । ଙ. ବସ୍ତ୍ରର ନବଲକ୍ଷ
ଗ ଘ. ବସ୍ତ୍ର ନବଲକ୍ଷଣ
୯ । କ ଖ. ଶସ
ଗ. ପୁଣ ମାଡ଼ି ଶସ
ଘ. ମର୍ଣ୍ଣେ ପୁଣ ମାଡ଼ି ଶସ
୧୦ । କ ଙ. 'ହେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ ଙ. ହେଲା
୧୨ । କ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୩ । ଘ. କଥ ଯା ବୋଇଲା ହେ ।

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବିଦୁର କହନ୍ତି ସେ ବରଷର ଶୋଏ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଛନ୍ତି
କୁନ୍ତୀ ଜନମ ଯା'ର[1] କୋନ୍ତ ନାମ ତାଙ୍କର ଯୁଧିଷ୍ଠି[2] ସେହିଟି ଅଟନ୍ତି ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ସଙ୍ଗ ପଣ୍ଡା ତେଣୁ ବୋଲନ୍ତି[3], ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି[4]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁର ଭର ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଯାର ସେ ନନ୍ଦେ ଦ୍ରୋପଦ ଦୁହିତ ହେ[5] ॥୧୫॥
ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର ସେହିଟି ବୃକୋଦର ବେଷରେ ହୋଇଛି ପଶାଷା
ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାଇଲ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଦେଖାଇଲ ଭୋଜନ କରଇ[6] ସ୍ୱଇଚ୍ଛା[7] ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
କଞ୍ଚକ[8] ସଇନ୍ଦ୍ରୀ, ତାହାକୁ ଆଣା[9] ବଢ଼ାଇଲ
ତେଣୁ ସେ କଣ ତମ ଗହେ ରୂପତେ ଖ୍ୟାମ ଲଞ୍ଚକ[10] ସାରଲୁ ମାଇଲ ହେ ॥୧୬॥
ଗୋପ୍ୟ ନାମକୁ କଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ନାମେ ହରି[11] ଗନ୍ଧର୍ବେ ପୃଥ୍ୱିରେ[12] କି ଥାନ୍ତି
ଶତେ[13] କଞ୍ଚକ ମାରି ବିରାଟେ[14] ଗୋପ୍ୟ କରି ତାହାଙ୍କୁ ସାହା ହୋଇଛନ୍ତି ହେ
ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ସେ ପୁରେ ଛନ୍ତି ଫାଲଗୁନି, ନକୁଳ ସହଦେବ ବେନି[15]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ତହିଁ ସୁଖେ ଅଛନ୍ତି[16] ରକ୍ଷି ସେନ[17] ଦ୍ରୋପଦ ନନ୍ଦନୀ ହେ ॥୧୭॥

୧। କ. କୋନ୍ତ – ନାର
ଗ. କୋନ୍ତ—ନାର
ଘ. ଭୋନ୍ତ – ଧାର
୨। ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୩। ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି
୪। ଡ ଅଜ୍ଞାତେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି
ଘ. ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ରହିଛନ୍ତି
୫। ଙ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁରରେ—ଦ୍ରୋପଦ ଦୁହିତାରେ ।
ଖ ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପୁରରେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ନାମ ଜାର ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦ୍ରୁପଦ ଅଟନ୍ତି ହେ
୬। ଡ ଗ ମାଇଲ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରଇ
୭। ଡ- ସ୍ୱଇଚ୍ଛା
୮। ଘ. କଞ୍ଚୁକ
୯। ଗ – ଘ ଆଶ
୧୦। କ. ନଞ୍ଚକ
୧୧। ଡ. ହରି
୧୨। ଘ. ପୃଥ୍ୱୀରେ ଗନ୍ଧର୍ବେ
୧୩। ଡ—ଗ, ୨, ଶତେ
୧୪। ଡ ଖ, ବିରାଟ
ଘ. କଞ୍ଚକ ମାରି ବିରାଟେ
୧୫। ଗ ଘ- ଅଛି
୧୬। ଙ. ସେନ
୧୭। ଡ. ସୁଖେ ଛନ୍ତି
ଖ. ସୁଖେଣ ଛନ୍ତି ।

ଏଣୁ ସମଏ ପୁଣ ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ ବାହୁଣ ଚଢ଼ିବ କୋଟୀ ସାର ସେନା[1]
ସାତ ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ବିମାନ ଉଡ଼ାନ୍ତି[2] ସାରଥିର ବାନା ସେ

ସ୍ୱାଷ୍ଟୁ ଦ୍ରୋଣେ

କହନ୍ତି ମାନ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନକୁ, ସୈନ୍ୟ ଦେଇଛ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ[3]
ଯେଉଁ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ କଣ୍ଟକକୁ[4] ମାଇଲେ ସାହା ହୋଇବେ[5] ବିରାଟକୁ ହେ ॥୧୮॥

ଅନ୍ଧିତେ[6] ସୈନ୍ୟ ନାଶ ନ କର ହେ ନରେଶ ତାହାର ଥାଟ[7] ସେନ ସାଜ
କହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶକୁନି ଏ ଦୁଃଖୀ କଲେକେ ତାମା ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ[8] ତା'ର ରାଜ୍ୟ ପାଇ ହେ

ସ୍ୱାଷ୍ଟୁ ଦ୍ରୋଣେ

ବହୁତ ଗାଈ ସେ ପାଇବା[9], ସର୍ବେ କ୍ଷୀରପାନ କରିବା[10]
ଶରଣ ପଶିବାର ହୋଇବ ପ୍ରତିଜାତ ତାହାର ରାଜ୍ୟ ତାକୁ ଦେବା ହେ[11] ॥୧୯॥

ଏହା କହ କର୍ମାଇ ଭଏ ମନ କରିଲ କଣ୍ଟକ[12] ମାରଣ ଗନ୍ଧର୍ବେ
ବିରାଟେ ହୋଇ ସାହା ସୈନ୍ୟ ମାରିବେ ଯାହା ଗନ୍ଧର୍ବେ[13] ପ୍ରାଣ କି ପାଇବେ ହେ

ସ୍ୱାଷ୍ଟୁ ଦ୍ରୋଣେ

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବାହୁଡ଼ି ଅଇଲେ, ଦେଖିବ ନୃପତିଙ୍କ ଗଲେ[14]
ଯାହାର କର୍ମଫଳେ[15] କଣ୍ଟକ ମଲ୍ଲ ତାଳେ ପାଣ୍ଡବେ ଚେତ୍ତେ ଶତ୍ରୁ ମଲେ ହେ[16] ॥୨୦॥

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ୟା
୨ । କ. ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସେନ୍ୟା—ବଜାଇ
ଗ. ରଥ ଗଜ—ଉଡ଼ାଇ
୩ । ଘ. ନରାରୁ ସେହ ଭୁବନକୁ
୪ । କ. ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ କଂଟକକୁ
ଘ. କଣ୍ଟକକୁ
୫ । ଖ ଗ. ହୋଇଲେ
୬ । କ. ଅନ୍ଧିତେ
୭ । ଖ. ବଳ
ଗ ଘ. ଥାଟ
୮ । କ. କେତେବାମ ଛୀଗତେ
ଘ. କେତ ଦୁଃଖିତାନ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
୯ । କ ଖ. ପାଇବ
୧୦ । କ ଖ. କ୍ଷିରପାନ କରିବ
୧୧ । ଶରଣ ପଶିବାର ନାମେମେଶିର ତର୍ହିରେ
ରଣ କର ରକ୍ଷନ ଭୋଜନ ସେ କରେ ହେ
୧୨ । କ. କଂଟକ
ଘ. କପାଳେ—କଂଟକ
୧୩ । ଘ. ପାଇଣ
୧୪ । କ. ନୃପତିଙ୍କ ଗଲେ
ଗ. ତାଳେ
ଘ. ବୋଲେ
୧୫ । ଗ. ଯାହାଙ୍କ କର୍ମବଳେ
୧୬ । କ. ସହୃନଲେ ହେ
ଖ. ପୋଥିରେ ୨୦ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
ଘ କେତେ ଶତ୍ରୁ ମଲେ ହେ ।

ସ୍ୱଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣେ ମଞ୍ଜନ ସେ ହିଂଗଡ ସ୍ୱଜନ ଦ୍ରବନ କର ବାନ୍ଧ ଶାଢ଼ୀ
ସୀର ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ଆନନ୍ଦେ ଚଳଯାଇ ବସନ୍ତ ଦ୍ୱାରେ ଦେଲ ଧାଡ଼ ହେ[1]
ସେ ହିଂଗଡ
ବାଟରେ ସ୍ୱର ବସା କଲେ, ବସନ୍ତ ସଜ୍ୟରେ ମିଳଲେ[2]
ଗୋପାଳ ନାମେ ଗିର ଚଣ୍ଡିରେ ରକ୍ଷ କର ରନ୍ଧନ ସ୍ୱୋଜନ ସେ କଲେ ହେ[3] ।୨୧।

ଚଣ୍ଡିକ[4] ପାଞ୍ଚ ପୂଣ ମଲ୍ଲ ଦେଣରେ[5] ପୂଣ ସେଠାରେ ଲୁହାଇଲେ ଥାଟ[6]
ମଲ୍ଲ ନୃପତି[7] ଆଗେ ଉଗସ୍ୱ କହେ ବେଗେ ଶୁଣି ମୋହଗଲ୍[8] ବସନ୍ତ ସେ
କୁଲୁଭଟେ[9]
ଗଜାଙ୍କୁ ଚୋଳ ବୋଲ୍ତେ[10] ଧର, ମୁଖେ ପିଣ୍ଡଲେ ନେଇ ବାଣ
ଚେତନା ପାଇ କର କଣ୍ଟକ ନାମ ଧର ନୃପତି[11] ବହୁ ଶୋକ କର ହେ ।୨୨।

ତୋ ବହୁନେ ହିଂଗଡ ଧାଡ଼ ଦେଲ ଭୁରତ ମାନଗୋବନ୍ଦ ସନ୍ୟ ସେନ
ତାଙ୍କୁ ନୂତନ ସର ପଳାଇ ଗଲେ ଉର ଶୁଭିବ କସ ଏହୁ ଧ୍ୱନ ହେ
କୁଲୁଭଟେ[12]
କାହାରେ ପଶିବ ଶରଣ, କାହାଇଁ ନୋହିଲ[13] ମରଣ
କହନ୍ତ କୁଲୁଭଟ[14] ଶତ୍ରୁ ଚୋର[15] ନକଟ କାହାଇ କରୁଛ କାରୁଣ[16] ହେ ।୨୩।

---

୧ । ଗ. ସେ
୨ । କ ଘ. ପାଇଲେ
୩ । ଖ. ପୋଥିରେ ୨୧ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୪ । କ. ସେ ତହିଁ
୫ । କ. ମଘଂଦସ ସେ
୬ । ଖ ଗ ଘ. ଥାଠ
୭ । କ ଖ ଘ. ନୃପତି
୮ । ଗ. ମୋହ ଗଲେ
୯ । କ ଗ. କୋଲୁ ଭଟେ
ଘ. କୋଲୁଭଟ
୧୦ । ଖ ଘ. କହେ
ଗ. କୋଳେ
୧୧ । କ ଗ. ନୃପତି
ଘ. କଣ୍ଟକ ନାମ ଧର ନୃପତି
୧୨ । କ ଗ. କୋଲୁଭଟେ
ଘ. କୋଲୁଭଟ
୧୩ । କ. ନେ ସ୍ମଣ
ଖ. ନୋହିଲ
୧୪ । କ ଗ ଘ କୋଲୁଭଟ
୧୫ । କ ଖ. ଶତ୍ରୁ ଚୋର
ଗ. ଶତ୍ରୁ ଗ୍ରୁହ୍ମ
୧୬ । ଖ. କାରଣ
ଘ. କଲ୍ଲ ରୂ କାରୁଣ

ସନ୍ୟ ଏବେ ସାଜବା ବିଗତ ପାସେ ପିବା[1] କଣକା ଅପୂର୍ବ ସମର[2]
ବଲ୍ଲଭ ସଙ୍ଗେ ନେବା[3] ତାର ହସ୍ତେ ମାଣବା[4] ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାଇଲ ଶାର ହେ

ନରପତି

ବୋଲେ ମୋର ଭରସା ନାହିଁ, ସନ୍ୟ ନ ସାଜବା[5] ଗୋସାଇଁ
ଶୁଣି କରଣ[6] କୋପେ ଆପଣେ ଆଜ୍ଞା ଦ୍ୟନ୍ତେ ଅଇଲେ ସନ୍ୟ[7] ସଜ ହୋଇ ଯେ ।।୨୩।।

ଶଙ୍ଖ ମହୁରୀ[8] ତୂରୀ ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଭେରୀ ଅନେକ ବୀରବାଦ୍ୟ ବାଜେ
ରଥ ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ପାଦାନ୍ତ ବଳ ସଙ୍ଗ ସେନାଏ ହୋଇ ବୀର ସଜେ[9]

ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟଜନେ[10]

ବହୁ ପତାକାମାନ[11] ଉଡ଼ି, ଗଜେ[12] ବାହାର ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ଆପଣେ କୋନ୍ତଭୀଷ୍ଟ ସନ୍ତୋଷେଣ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ରଥେ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ[13] ସଜାଡ଼ି ହେ ।।୨୪।।

୧। ଭ. ସାଜବା ଶୀଗତ ପାସେ ନବା
୨। ଖ: ଭା ଘୁଲେ ସମର
୩। ଭ. ନେମା
୪। ଖ. ନା ହାଥେ ମଗାଇବା
୫। କ. ସନ୍ଜନ ସାଜବା
ଗ. ସନ୍ଦବ ସାଜବା
ଘ. ସଇନ୍ୟ ସାଜବା
୬। ଭ. ସୁଣି କର
୭। ଗ ଘ. ସନ୍ୟ ଅଇଲେ
୮। କ-ଗ. ମୁହୁରି
୯। କ. ପାହାନ୍ତି ବଳ ସଙ୍ଗ—ସଜ
ଖ. ହେଉନ୍ତେ—ସଜ
ଘ. ବହେସନ
୧୦। ଖ. ଶୂର୍ଯ୍ୟଜନେ
୧୧। ଗ ଘ. ପତକାମାନ
୧୨। ଘ. ଗଜ
୧୩। ଖ. ଆପଣେ ରଥେକ ।

କୁନ୍ତଙ୍କ[୧] ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବଲ୍ଲଭ ସଜ ହୋଇ ଗଜ ଉପରେ ଚଢେ କଲେ
ସେ ଆଜ୍ଞା ପାଇକରି ଅପୂର୍ବ ବେଶ ଧରି ଗ୍ରନ୍ଥିକ ରୂପେତେ ଅଇଲେ ହେ[୨]
ସାଇବେଣେ

ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ[୩] ଚଢେ କରି, ଖଣ୍ଡା[୪] ଖଡ଼ଗ କରେ ଧରି[୫]
କୋନ୍ତଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି ଆନନ୍ଦ ମନ ସମର ଆରମ୍ଭ କରୁଛି ସେ[୬] ॥୨୭॥

ଚଗଟ ନୃପବର ବସିଲେ[୭] ରଥବର[୮] ଧନୁ ନାରାଜ ଧରି କରେ[୯]
ଯାଚକେଶ୍ୱର ମନ୍ତ୍ରୀ ରଥ ବାହୁ ଅଛନ୍ତି କୋନ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗତରେ ହେ[୧୦]
ସୁଜ୍ଞଜନେ[୧୧]

ଦକ୍ଷିଣେ[୧୨] ବଲ୍ଲଭ ରହିଲେ, ଗ୍ରନ୍ଥିକ ବାମ ପାଶେ[୧୩] ଗଲେ
ଚଳଲେକ ସଇନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଦଧ୍ୱନି ସୁବର୍ଣ୍ଣ[୧୪] ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ହେ ॥୨୭॥

---

୧ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କ
୨ । ଙ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ ରୂପରେ ଅଇଲେ ହେ
ଖ. ପୁଣ କୋନ୍ତ ଆଜ୍ଞାରେ ବେଗେ ଗଲେ
ଉପରେ ଗ୍ରନ୍ଥିକରୂ ବେଶ ଅଇଲ ସେ
ଙ. ବାମ ପାଶେ ଗଲେ ହେ
୩ । ଗ. ଅଶ୍ୱପୃଷ୍ଠରେ
୪ । ଗ. ଖଣ୍ଡା
୫ । ଖ. ଅଶ୍ୱ ପିଠୀରେ ଚଢ଼ ଚଢ଼ି
କରେଣ ଧରି ଖଣ୍ଡା ଅସି
୬ । ଖ. କୁନ୍ତଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି ଆନନ୍ଦ ମନ
କରେଣ ସମରକୁ ଆରମ୍ଭ ସେ
୭ । କ ଖ. ନୃପବର ବସିଲ
୮ । ଘ. ରଥବର
୯ । ଙ. କରେ ଧରି
୧୦ । ଙ. ଯାଚକେଶ୍ୱର—ସଙ୍ଗରେ ହେ
ଖ. ମନ୍ତ୍ରି ଯାଚକେଶ୍ୱର ବାହୁଛି ରଥବର
କୁନ୍ତୀଦେବୀ ମଙ୍ଗଳରେ ହେ
୧୧ । ଖ. ଶୁଣ ସଜ୍ଜନେ
୧୨ । ଙ. ଦକ୍ଷିଣ
ଖ. ଡାହାଣେ
୧୩ । ଙ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ ବାମ ପାଶେ
ଖ. ବାମପାଶେ ଗ୍ରନ୍ଥିକ
୧୪ । କ. ବ୍ରାହ୍ମଣେ କଲେ ବେଦଧ୍ୱନି
ମାଗଣିକା
ଖ. ଆନନ୍ଦେ ବେଦଧ୍ୱନି ଚଳଲେକ
ସଇନ କୁବଢ ।
ଗ. ରଣିକା
ଘ. ବ୍ରହ୍ମଚେଖ—ରଣିକା

ସୈନ୍ୟର ତେଜ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଚବଟ ତୋଷେ ଜନ୍ମ ଏଂ ବନନ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ନୃପ କୁନ୍ତେ'
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ସଭାକୁ ନଯୋଗ୍ୟ ଲକ୍ଷ ଦେବାକୁ ସେ ଆଟେ ଶୋଭା ଭୂମ୍ୟ ଥାନ୍ତେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ

ଶୁଣି ବଲ୍ଲଭ କୋପଭରେ, ଫଲ୍ଗୁର କରନ୍ତ ମନରେ
ଏହା ଗୁରୁ ସ୍ୱଜନ୍ୟକୁ ଠାକୁରେ ଅଯୋଗ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସମରେ ହେ ॥୮୯॥

ଫଲ୍ଗୁର ଭରନ୍ତେଣ ସୈନ୍ୟ ପାନ୍ତ ଚଳଣ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳଲେ
ଦୁନ୍ଦୁଭିଂ ସେ ଦେଖିଣ ସୈନ୍ୟ ବେଗେ ସାଜଣ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଆସି ଉଗାଳଲେ ହେ''
ସୁଜ୍ଞଜନେ

ହାକ ଡାକରେ କଲେ ରଣ, ପ୍ରହାର କରି ନାନା ବାଣ
ରଣ ଙ୍କଣ ଶବଦ ବାଜଇ ଘୋର ବାଦ୍ୟ ଏକ ଆରକେ ପ୍ରହାରଣେ ହେ'' ॥୮୯॥

---

୧ । ଭ. ତୋଷକଷ୍ଣ ଏ
ଙ. ହୋଷନ୍ତେ
୨ । ଭ ଘ. କୋନ୍ତେ
ଗ. କୋହେ କୋନ୍ତେ
୩ । ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ
୪ । ଖ. ଥାଟେ ଶୋଭା ଭୂମ୍ୟେ
ଭ ଘ. ଥାଟେ ଶୋଭା ଭୂମି
୫ । ଙ, ଭୂଜା ଭଥା
ଘ. ସୁରମ୍ୟଜନେ
୬ । ଘ ବ୍ରେହରରେ
୭ । ଭ. ଏ ଗୁର
୮ । ଖ. ଏମନ୍ତେ ଭଗ୍ନଗୁଣ
ଘ. ଭରନ୍ତେଣ
୯ । ଗ ସୈନ୍ୟ ପାନ୍ତେ
୧୦ । ଭ ଗ. ଦୁନ୍ଦୁଭି ଦେଖିଣ
୧୧ । ଭ ଗୁମ୍ଫରେ ମିଳିଲେ ହେ
ଙ. ଉଗାଳିଲେ ହେ
୧୨ । ଙ. ପ୍ରହାରଣ ହେ
ଘ. ପ୍ରହାରଣ ହେ ।

ରଥୀ ଆଗରେ ରଥୀ ହସ୍ତୀ ଓଗାଳେ ହସ୍ତୀ ପାଦାନ୍ତ ଏକ ଏକ ଯୁଝି[1]
ବିରାଟ[2] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ହେଲା ଘୋର[3] ସମର କେତେକ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ବଧ ହେ[4]
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ଏମନ୍ତେ ପଡ଼ନ୍ତିକ ରଣ, ସେ ବେଳ[5] ସୈନ୍ୟ ପ୍ରହାରଣ[6]
ବିରାଟ ସେନାମାନେ ମାରନ୍ତି[7] କ୍ରୋଧ ମନେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସୈନ୍ୟ ସେହିଲ କ୍ଷୀଣ ହେ[8] ॥୩୦॥
ସେନାମାନେ ସକଳ ହୋଇଣ ଅସମ୍ଭାଳ ରଣେ ପଳାଇ ଚହୁଂ ଗଲେ[9]
ବିରାଟ ସେନାମାନେ[10] ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧମନେ[11] ଗୋଡ଼ାଇ ତାହାଙ୍କୁ[12] ମାଇଲେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ଯୋଜନେ ନେଲେ ତାକୁ ତଡ଼ି[13], ସେଠାରୁ ବିରାଟ[14] ବାହୁଡ଼ି
ସେନ୍ତୁ ନିକଟେ ବନେ ରହିଲେ ତୋଷମନେ[15] ଭୃତ୍ୟ ସକଳ ସାରେ ସ୍ଥିତ ହେ[16] ॥୩୧॥
ସେନା ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ[17] ରାଜ୍ଞୀ ବିରାଟ ପ୍ରଶଂସଇ[18] ରତନ ଚର୍ଚ୍ଚିରେ କରନ୍ତି
ସ୍ନାନ[19] ଭୋଜନ ସାରି ହରଷେ ବନ ହରି[20] ରଜନୀ ଚର୍ଚ୍ଚିରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ପଳାଇ ଯେ ଗଲ[21], ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗତେ ମିଳଲ
କହଇ ଦୁଃଖମନେ ଶୁଣ ହେ ସେନାମାନେ[22] ବିରାଟ ମୋତେ ଏହା କଲା ହେ ॥୩୨॥

୧। ଘ. ଏକ୍କୁ ଆରେ ଯୁଝ
୨। କ ବିରାଟର
୩। ଗ. ବହୁ
୪। ଘ. ବଧ ହେ
୫। କ. ପ୍ରହରେ କଅଣ ହେବ
ଙ, ପହରେ କଥଣ ସେ ବେଳା
ଚ. ପହରେକ ରଣ ହେ ବେଳ
୬। ଘ. ପ୍ରହାରଣ
୭। ଙ ଗ ଘ. ମାରିଲେ
୮। କ. ହୀନ ହେ
୯। ଖ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସୈନ୍ୟବଳ ହୋଇଲେ
ଅସମ୍ଭାଳ ରଣ ଛାଡ଼ିଣ ପଳାଇଲେ
ଘ. ସେନାମାନେ ସକଳେ ହୋଇଣ
ଅସଂମ୍ଭାଳେ ଗଲେ।
୧୦। ଖ. ସୈନ୍ୟମାନେ
୧୧। ଗ. କୋପମନେ
୧୨। ଘ ଗୋଡ଼ାଇଣ ତାହାଙ୍କୁ
୧୩। ଗ ଖ. ନେଇଲେ ତାଡ଼ି
୧୪। ଖ ଅଧିପେ
୧୫। ଗ. ତୋଷମନ
୧୬। ଖ. ଭୃତ୍ୟ ମନକୁ ବହୁର ପୂଜା ହେ
୧୭। କ ଖ. ସେନା ସେନାଙ୍କୁ
ଖ. ସୈନ୍ୟ ସେନାଙ୍କୁ
୧୮। ଗ ଖ. ପ୍ରସଂସଇ
ଘ. ପ୍ରସଂଶଂଇ
୧୯। ଘ ସ୍ନାନ
୨୦। ଗ. ବନ ହରି
୨୧। ଘ. ପଳାଇଣ ଗଲ
୨୨। ଘ. ସେନାମାନେ
ଗ. ସେନ୍ୟମାନେ

କହୁଛନ୍ତି ସେନାଏ[1] ଶୁଣ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ରାଏ[2] ସମରେ ହାନ ଜଏ ହୋଏ[3]
ଶୋଚନା ତୁ[4] ନକର ଦେଖ କାଲି ସମର ତୁମ୍ଭଙ୍କ କାଳ ହେବ[5] ଜଏ ହେ ନୃପବର
ତୋ ଅପମାନ ସୁଝାଇବୁ[6], ବିରାଟକୁ ଧରଣ ଦେବୁ[7]
ଦେବସ୍ତ୍ରୀମାନ[8] ଛୁଇଁ କହୁଛୁ ନରସାଇଁ ଆମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ବୁଝିବୁ ହେ ॥୩୩॥

ଶୁଣିକରି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ହୋଇଲେକ ହରଷିତ ସ୍ନାନ[9] ଭୋଜନ ସର୍ବେ କଲେ
ରଜନୀ ପାହିଲାକ[10] ବଧାଇଲେ[11] ଚମକ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ସଜ ହେଲେ ହେ ସୂଞ୍ଜଜନେ[12]
ବିରାଟ ସୈନ୍ୟ ସଜ ହୋଇ, ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି ତହିଁ[13]
ବାଜିଲା ରଣଗୋଳ ମାର ମାର ଚହଳ ସମ୍ଭବେ[14] ବେନି ବଳ ରକ୍ଷ ସେ[15] ॥୩୪॥

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ହାଦେ
୨ । ଭ. ପୋଖରେ
"ଶୁଣ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ରାଏ" ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଗ. ହାନି ଅପଚୟ
୪ । ଭ. ସୋଚନା
ଓ ଘ. ସୋଚନା ସେ
୫ । ଗ. ଜିଣିବ ହୋଇବ ନିଶ୍ଚେ
ଓ. ହେବ କାଲି
ଘ. ଜିଣିବ ହେବ
୬ । ଙ. ତୋ ଅପମାନ ସୁଝାଇବୁ
ଚ. ସୁଝାଇବୁ
୭ । ଗ. କାଲି ସମରରୁ ଦେଖିବୁ
ଘ. କାଲି ବିରାଟକୁ ମାରିବୁ
୮ । ଭ ଙ. ସ୍ତ୍ରୀମାନ
୯ । ଘ. ସ୍ନାନ
୧୦ । କ ଗ ପାହିଲେକ
୧୧ । ଗ. ବଜାଇଲେ
୧୨ । ଘ. ସୂର୍ଯ୍ୟବର
୧୩ । ଭ. ଚଳିଗଲେ
୧୪ । ଖ. ସନ୍ତରେ
୧୫ । ଘ ଯାଇ ନଇ ।

ମିଶ୍ରିଣ[1] ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[2] ବହୁତ ସନ୍ୟ ମଲେ ଘୃଞ୍ଚିଲେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ଥାଟ[3]
ରଡ ରଡ ବୋଲିଣ ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଧାଇଁଣ ଆଗରେ ଓଗାଳେ ଭଗଦତ୍ତ ହେ[4]
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ପାଲଟି[5] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର ବଳ, ସେନାଏ[6] ହୋଇ ଏକ[7] ମେଳ
ଅଭିମାନ କରିଣ କଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ[9] ଲାଗିଲା ଚହ୍ଲିଁ ମହାଗୋଳ[10] ସେ ॥୩୪॥

ଭଗଦତ୍ତ ସନ୍ୟ ମଲେ ଭିଏଣ ପଳାଇଲେ ଏଣୁ ସମଏ ବୃକୋଦର
ନକୁଳଙ୍କୁ ଠାଣିଲେ ଆପଣେ ପଳାଇଲେ[11] ଅପସରିଲେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହେ
ସୁପ୍ରକାର
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଯେଣ[12] ଚହୁଂ ଗଲେ, ସନ୍ୟମାନେ ହେଂ ପଳାଇଲେ
ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ ନିକଟେ ନ ଦେଖି କୃନ୍ତଭଟେ[13] ଆପଣେ ଘୃଞ୍ଚିଣ ଅଇଲେ ହେ ॥୩୫॥

ଭଗଦତ୍ତ ଏକାଥିଲେ ହଁ ଗର୍ତ୍ତ ଓଗାଳିଲେ ଚଉଦକୋଟୀ ସେନା ଯେନ
ଅନାଇଲେ ଭଗଦତ୍ତ ନାହାନ୍ତି କୋନ୍ତଭଟ ବଲ୍ଲଭ ଗ୍ରନ୍ଥିକ[14] ସେ ବେନ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ଭଗଦତ୍ତଙ୍କୁ ନ ସ୍ତୁରେ କିଛି, ଦେଖନ୍ତି ସନ୍ୟ ପଳାଇଛି
କପାଳେ ମାରେ କର[15] ଧିକ ଜୀବନ ମୋର କଣ୍ଟକ[16] ତନୁ ଯାହା ଅଛି ହେ ॥୩୬॥

---

୧ । ଖ. ମିସାଗ୍ର
ଘ. ମିଳିଣ
୨ । ଘ ଯୁଝ କଲେ
୩ । ଖ ଗ ଘ. ଥାଠ
୪ । କ. ଗୋଳେ ଭଗଦତ୍ତର ହେ
ଖ. ଓଗାଳି ଭଗଦତ୍ତ ସେ
ଗ. ଓଗାଳିଲେ ଭାଟ ହେ
୫ । ଘ ପାଲଟେ
୬ । ଖ. ସେସ୍ଥାଏ
୭ । କ ଗ ଘ. ହୋଇଲେକ
୮ । ଖ ଗ. ପାଇଣ
୯ । ଗ ଘ. ଅସଂଖ୍ୟରଣ
୧୦ । କ ଘ. ମାହାଗୋଳ
୧୧ । ଖ-ଘ. ପଳାଇଲେ
୧୨ । ଖ. ଯେଣ
୧୩ । କ ଗ ଘ କୋନ୍ତଭଟେ
୧୪ । କ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ
୧୫ । କ ଗ. କପୋଳେ ମାରି କର
୧୬ । ଘ. କଣ୍ଟକ

କେବା ସାହା ହୋଇବ କେ ଏଥୁଁ ଉଧରିବ[୧] ପଳାଇ ଯାଇଥାନ୍ତି[୨] ପୁଣି
ଦୁର୍ଜନ[୩] କୁଳଭଣ୍ଟ[୪] ଆରମ୍ଭେ ସାଜ ଥାଇ ସେ ମରାଇଲା[୫] ମୋତେ ଆଣି ହେ
ଶ୍ରେ ବିଧାତା[୬]

ଆପଣେ ମୂର୍ଚ୍ଛି ସେ ପଡ଼ିଲା, ଜଳପ୍ରକ୍ଷରେ ପ୍ରୀତି କଲା
ମୋର ସୈନ୍ୟକୁ ନେବ ସାହା ତାକୁ ବଳିବ[୭] ମୋତେ ରଣକୁ ନେଲା ପେଲି ହେ ॥୩୮॥
ରଣ ପାର କରିବ ଆଜ କାର୍ତ୍ତିକ ପିତ ବଦ୍ଧର ଧନୁଶର ଧରି
ଚୋଟେ ବହିଇ କାଣ୍ଡ ହୋଇଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ତର୍ଜ୍ଜି ମାରି ହେ
ନୃପ ବିରାଟ

ବାହୁ ବଳରେ ଶତେ ଶର[୯], ପଡ଼ିଲା ସେନାଙ୍କ[୧୦] ଉପର
ଶତେକ ସେନାମନେ[୧୧] ଦେଖି ଥାଇ[୧୨] ସ୍ତୁତିଲେ କରନ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ହେ[୧୩] ॥୩୯॥
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଙ୍କ ଉପର ମାଇଲେ ଶତେ ଶର[୧୪] ଭେଦିଲା ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗରେ
ଚୋଟେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତରାଜ ହୋଇଣ ସାରସଜ[୧୫] ମିଳିଲା ବିରାଟ ଆଗରେ ସେ
ମୂର୍ଚ୍ଛନରେ[୧୬]

ବିରାଟ ଶରସ୍ତ୍ର[୧୭] ଛେଦିଲା, କୋପେଣ ତାହାଙ୍କୁ ବୋଇଲା
ସଖା କୀଚକ ମଲା ତୋ ପ୍ରାଣ ଆଜ ଗଲା କି ପୃଷ୍ଠ କରୁଛୁ ପ୍ରେତକଲରେ[୧୮] ॥୪୦॥

---

୧ । ଖ. ଉଦ୍ଧରିବ
୨ । ଖ. ପଳାଇଥାନ୍ତି
୩ । ଖ ଘ. ଦୁର୍ଜନ
୪ । ଚ ଗ ଘ. ଜନ୍ମଭଣ୍ଟ
୫ । ଚ. ଅନ୍ତ୍ରେ ସାଜବା ଥାଇ ମରାଇଲା
ଖ. ଅନ୍ତ୍ରେ ସାଜ ଥାଇ ମରାଇଲା
ଘ. ଥାଇ ମରାଇଲା ମୋ
୬ । ଖ. ବିଧାତା
୭ । ଚ. ସୈନ୍ୟ ସେ ନେମ—ବଳିଷ
ଖ. ସୈନ୍ୟ ନେ—ବଳିଷ
୮ । ଖ-ଘ. ମର
୯ । ଚ-ଗ. ସତେ ଶର
୧୦ । ଙ. ସେନାଙ୍କ
୧୧ । ଖ. ସେନା
୧୨ । ଖ ଘ. ଥାଇ
୧୩ । ଚ ଘ. ହେ
୧୪ । ଖ ପଞ୍ଚଶର
ଚ. ପାଞ୍ଚ ସତେ
ଘ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତେ—ସତେ ଶର
୧୫ । କ. ସଜ ହୋଇଲେ ଶିର ପଣ
ଗ. ହୋଇଲେ ଶର ସଜ
୧୬ । ଖ. ମେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
୧୭ । ଚ. ଶସ୍ତ୍ର
ଗ. ଶରସ୍ତେ ସହସ୍ରେ
୧୮ । ଙ. କୀଚକ ମଲା ତୋ—ଦେଖୁ
ଏ କାଳରେ ।
ଖ. କରୁଛ ବୋଇଲ ହେ
ଖ. ସାଖା କୀଚକ—ପୃଷ୍ଠ କରୁଛୁ
ବୋଇଲ ହେ ।

ଶୁଣି ଭଗଦତ୍ତ ବୋଲେ କଣ୍ଟକ ପଦ୍ମ ମଧ୍ୟେ ଶଙ୍କର୍ଷେ କଣ୍ଟକ ମୋ ବଳ
ଏହାକ ତୁ ନ ଜାଣୁ ଧାଇକ ମାଗିଆଣୁ[1] ଆଜ ଦେଖିବୁ ଯମ ଆଳରେ
ସେ ଭୂପତି[2]
ବୋଇଲ ବେଢି କରି[3] ଧର, ଜୀବନେ[4] ଏହାକୁ ନ ମାର
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏ ପାମର କରୁଅଛୁ[5] ଅପାର ଗର୍ଜି ବା ଗାରିମା ତାହାର ହେ[6] ।୪୧।

ଶୁଣି ଶରେ ବେଢିଲେ ବହୁ ସମର କଲେ ଭଗଦତ୍ତ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[7]
ଧାଇଁ ଗଜ ଶର[8] କରେ[9] ଧନୁ ଘୋଣ ଛେଦିଲେ ଖଡ୍ଗ ଫଳା[10] ସେ ଧଇଲେ ସେ[11]
ସେ ଭଗଦତ୍ତ
ଗଜକୁ ଡେଇଁଣ[12] ପଡ଼ିଲେ, ପଞ୍ଚଶ ସେନା ସେ[13] ମାଇଲେ
ହିଗଚ କୋପ କରି ଗଦା ବୁଲାଇ ଧରି[14] ଭଗଦତ୍ତ ଗ୍ରୀମ୍ବରେ ମିଳିଲେ ହେ[15] ।୪୨।

୧। ଘ. ଧନୀ ମାଗିଣ ଆଣୁ
୨। କ. ଭୂପତି
୩। ଭ. ବେଢିକର
୪। ଭ. ଜବନେ
୫। ଭ. କରୁଛୁ
୬। ଖ. ପାମର ଗର୍ଜିମ ଗାରିମା ସ୍ୱେହାର ହେ
ଘ ତାହାର ଗାରିମା ସେ
୭। ଗ. ଯୁଧ୍ କଲ
ଘ. ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
୮। ଭ-ଗ. ଗଜ
୯। ଖ ଘ. କଲେ
୧୦। ଭ. ଫଳେ
୧୧। ଗ. ପୁଣ ଧରି ସେ
୧୨। କ. ଡେଇଁ
୧୩। ଭ. ସେନାଏ
ଗ. ସେହ୍ନା
୧୪। ଖ. ଭଣ
୧୫। ଘ. ବାହୁଟେ ଘୋର ଯୁଧ କଲେ ହେ ।

ଗଦା ବେଗେ ବୁଲାଇ ପ୍ରହାର କଲେ ନେଇ ଖଡ୍ଗ ଫଳା[୧] ହେଲା ଚୂର
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ କର ବେଷ ବିରାଟ ରାଜା କେଶ ଧରିଣ ନେଲାକ ସଭରେ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ରଥରେ ନେଇଣ ବାନ୍ଧିଲେ[୩], ଆନନ୍ଦେ[୪] ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି କଲେ[୫]
ସକଳ ସୈନ୍ୟ[୬] ସଙ୍ଗେ ଫେରିଲେ ନାନା ରଙ୍ଗେ[୭] ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ମିଳିଲେ[୮] ହେ ॥୪୩॥

ସକଳେ ସ୍ନାନ ସାରି[୯] ରନ୍ଧନ ତର୍ପଣ କରି[୧୦] ପ୍ରେମନେ ହୋଇଲା ରଜନୀ
ବିରାଟକୁ ଫେଡ଼ିଣ ପାଶରେ ବସାଇଣ[୧୧] ପ୍ରେମ ଆଦରେ ନୃପବେନ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ[୧୨]
ବଲ୍ଲଭ ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଯେ ଗଲେ[୧୩], ବଟ ମୂଳରେ ବସିଥିଲେ[୧୪]
ଚର ଚର ହୋଇଣ[୧୫] କୋନ୍ତେ ପକାଉଛନ୍ତି ଦୁରୁହ[୧୬] ଅନାଇଁ ହସିଲେ ହେ ॥୪୪॥

୧। ଭ ଗ. ଫଳ
ଘ. ପ୍ରହାର କଲା – ଫଳା
୨। କ. କେଶ
ଖ- ଧରିକେଶ
୩। ଙ ବାନ୍ଧିଲା
୪। ଖ. ଆନନ୍ଦେଣ
୫। ଖ. ପାଠ ଛାଡିଦେଇ
୬। ଘ. ସେନା
୭। ଖ. ଯେଜଣ ଅତି ବେଗେ
୮। ଗ. ମିଳିଲେ
୯। ଗ. ଭରି
ଘ. ସ୍ନାନ ସାରି
୧୦। ଖ. ଭୋଗ ସାରି
୧୧। ଖ. 'ବସାଇଣ' ପାଠ ଛାଡି ଦେଇ
୧୨। ଜ. "ରଥରେ—ସୁଜ୍ଞଜନେ।" ପାଠ ନାହିଁ।
୧୩। ଖ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଯେ ଜଲେ
ଙ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଯେ ଗଲେ
୧୪। ଗ. ବିରାଟ ବଟ ମୂଳରେ ଥିଲେ
୧୫। ଘ. ଥର ଥର ହୁଅନ୍ତି
୧୬। ଖ. ହୁଅନ୍ତି ଲୁନ୍ତେ ଦୂରୁହ
ଘ. ଦୁରନ୍ତୁଂ

ବଲ୍ଲଭ ସୂପକାର ଗ୍ରନ୍ଥିକଙ୍କି[୧] ଆଦର ପଢ଼ିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ[୨] ଚରଣ[୩]
ନୟନୁ ବହେ ବାଣ କପୋଳେ କର ମାଣ ସେ କୃଷ୍ଣେ[୪] କହନ୍ତି କ୍ରୋଧେଣ
ଆରେ[୫] ସ୍ୱାମୀ
ଜାଣୁଛ ସେଉଁ କଥା ଭୁଞ୍ଜି, ବନସ୍ତେ ଯେତେ ଦୁଃଖ ସହି[୬]
ସେବା ପୋଷିଲ୍[୭] ତୋତେ ତାହାକୁ ଅନମିତେ ମରାଇବାର ନ ଯୋଗାଇରେ ॥୪୫॥

ତାର ଶତେକ ଶଳା ପ୍ରାକର୍ମେ ଅନର୍ଗଳା ତାକୁ ମାଇଲୁ କ କାରଣ[୯]
କୀଚକ[୧୦] ଯେବେ ଥାନ୍ତା ରାଜାକ ବନ୍ଦୀ ଯାନ୍ତା[୧୧] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଗ୍ରୂରର ରଣରେ[୧୨]
କର୍ମା[୧୩] ନ ମଳ ମୁଁ ପାମର, ବିରାଟ ବନ୍ଦୀଗଲା ମୋର
ଧର୍ମନନ୍ଦ ସମ୍ଭବ ତୋର ଦେହ ରକ୍ଷକ[୧୪] କୀର୍ତ୍ତି ବସ୍ତର ତୋହର ରେ ॥୪୬॥

ବଲ୍ଲଭ ଯୋଡକର ଜଣାଇଲେ ଗ୍ରୂମ୍ଭର ଅଯୋଗ୍ୟ ତା ଗ୍ରୂର[୧୫] ରାଜ୍ୟକୁ
ସେ ବିରାଟ ପାମର କୁତ୍ସିତ ଜ୍ଞାନ ତାର ଏମନ୍ତ ବୋଇଲା ଭୀମଙ୍କୁ ହେ
ମହାପ୍ରଭୁ
ଚେଣ୍ଡୁ ଅଇଲ୍ ଅପସର. ନିଗର୍ତ୍ତ ରାଜା ନେଲା ଧରି[୧୬]
କହନ୍ତି ଧର୍ମସୁତ ବୃହନ୍ନଳ୍ଳ ଏମନ୍ତ କହିଲା ପ୍ରଶଂସା ସେ କରୁ ରେ[୧୭] ॥୪୭॥

---

୧ । କ ଙ. ଗ୍ରନ୍ଥିକଙ୍କୁ
୨ । ଭ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କ
୩ । କ ଖ. ଚରଣେ
୪ । ଭ ଗ ଘ. କୋନ୍ତେ
୫ । ଖ. ଅହେ
୬ । କ ଙ. ସହି
୭ । କ. ପୋଷିଲ
୮ । ଖ. ତାହାର ଶତେ ଶଳା ବଳର
ଗ. ତାହାର—ବଳରେ
ଘ. ତାହାର ଶତେ ଶଳା ବଳରେ
୯ । ଭ-ଙ. କ କାରଣେ
୧୦ । ଘ କଚେକ
୧୧ । କ. ବାନ୍ଧିଯାନ୍ତା
୧୨ । ଖ-ଘ. ଗ୍ରୂର କ ସଙ୍ଗରେ
୧୩ । କ ଖ. କର୍ମା
୧୪ । କ ଙ. ରକ୍ଷକ ତୋର ଦେହ ହସ୍ତକ
୧୫ । ଭ ଖ ଘ: ତାହାର
୧୬ । ଖ. "ଚେଣ୍ଡୁ—ଧରି ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
ଡ. ନେଲା ତାକୁ ଧରି
୧୭ । କ. ପ୍ରଶଂସା ସେ କରରେ
ଖ. 'କହନ୍ତି – କରରେ' ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ସେ ପ୍ରଶଂସା କରରେ ।

ଶୁଣି କହେ ମାରୁତ ଏବେ ଯିବ ଚଉଡ଼ତ ମାଣତ ତ୍ରିଗତର ଥାଟ[୧]
ଆଣିମି ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦେ ଭୁଜ ତରଣ ତଳେ ଦେଇ ସେ ନିଗତ ବରାଟ ହେ[୨]
ମହାପ୍ରଭୁ[୩]
ବରାଟ ଦଶାଏ ପାଇଲ, ଏବେ ଉପରକୁ ଚେତିଲ[୪]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ ହସି କୋଳ କରନ୍ତ ଆସି ସେବେ ସୁଦଗ୍ଧା[୫] ତାଙ୍କୁ ହେଲ ହେ[୬] ।୩।

ରଖିଲେ ମୋର ପ୍ରାଣ ବରାଟ ବେଗେ ଆଣ ନ ଦେଖି[୭] ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମରିବି[୮]
ନକୁଳକୁ[୯] ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚ ହଜ କଲ୍ୟାଣ[୧୦] ଏ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ମୁହିଁ ଥିବ ହେ
ଭୀମସେନ[୧୧]
ନକୁଳ[୧୨] ସଙ୍ଗେ ଯେଉଁଗଲେ, ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ମିଳିଲେ
ଦେଖିଲେକ ସିଂହରଡ଼ ବୃକ୍ଷେ[୧୩] ବେଗେ ଉପାଡ଼ି ସନ୍ୟର ଉପରେ ପିଟିଲେ ହେ ।୪।

---

୧ । ଗ. "ଶୁଣି କହେ-ଥାଟ ।" ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଥାଠ
୨ । ଖ. ବିରାଟ ରଜାକୁ ଆଣିମି
୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. ମାହାପ୍ରଭୁ
୪ । କ. ଚଢ଼ୀଲ
ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୫ । କ. ବୋଳନ୍ତି ଯାଉଛି ସେବେ ସଦଗ୍ଧା
ଘ. ଆସି କହନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହସି ଏବେ ସଦଗ୍ଧା
୬ । ହସି ବୋଲନ୍ତି କୁନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜିଲତ ସେମନ୍ତେ ସିରପେ ଧାତକଲୁ ପଛରେ
୭ । କ. ରଖିଲା ବରାଟ ପୁଣ ବିରାଟକୁ ନ ଦେଖିଲେ ।
୮ । ଖ-ଘ. ନ ଦେଖି ତାହାକୁ ମରିବ
୯ । କ ଗ ନକୁଳ
୧୦ । କ ଖ. ସୁକଲ୍ୟାଣ
ଘ. ହୋଇ କଲ୍ୟାଣ
୧୧ । ଖ. ସୁପକାର
୧୨ । ଖ. ଗନ୍ଥିକ
ଘ. ନକୁଳକୁ
୧୩ । କ. ଦେଖିଲେ ସିଂହରଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷ
ଗ. ସିଂହରଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷେ
ଘ. ସିଂହରଡ଼ୀ ବୃକ୍ଷେ

ଧଇଲେ ବେଢ ହସ୍ତୀ କୋପଭରେ ମାଡ଼ନ୍ତି ସେନାଙ୍କ[୧] ଉପରେ ପଡ଼ନ୍ତି
ବିବିଧ ଶରମାନ ଅଙ୍ଗେ ଫୁଟନ୍ତ ଚୂର୍ଣ୍ଣ[୨] କ୍ରୋଧେ ଗୁଡ଼ନ୍ତି ଘର୍ଷରଡ଼ ସେ
ସେ ଗର୍ଜ୍ଜି କି[୩]
ବୃକ୍ଷ ବୁଲାଇ[୪] କଜକର, ଅନେକ ସୈନ୍ୟ କଲେ ଚୂର
ରଥ ରଥୀ[୫] କରୁଛ ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ି କୋପେ ମାରନ୍ତି ସୁପକାର ହେ ॥୫୦॥

ଧଣଣ ବଜ୍ରମୁଷ୍ଟି[୬] ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ସେ ମାରନ୍ତି ଲସରେ କେ[୭] ପଶେ ଶରଯ
ଜାହାକୁ[୮] ସେହିଠାଏ ମାରନ୍ତି ଗୋଇଠାଏ କେ ତାକୁ[୯] ନୋହିଲା ରକ୍ଷା ହେ
ସୂକ୍ଷ୍ମଜନେ
ଛିନ୍ନ କ୍ଷଉଣି[୧୦] ସୈନ୍ୟ ମଲେ, ଆଉ ଯେତେକ ରହିଁ[୧୧] ଥିଲେ
ପାଦ ଭୁଜ ଜାହାର ଯାଉରେ[୧୨] ହୋଇଛି ଚୂର କେବଳ ପ୍ରାଣ ଘେନି[୧୩] ଗଲେ ହେ ॥୫୧॥

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ୟାଙ୍କ
୨ । କ. ସବୁମାନ ଅଙ୍ଗେ ଫୁଟନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଖ. ପ୍ରଭଶର ସଙ୍ଗେ ଫୁଟନ୍ତ ଚୂର
ଘ, ସବୁମାନ—ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୩ । କ. ଗର୍ଜ୍ଜି କାର
ଘ ସେ ଗର୍ଜ୍ଜିବ
୪ । କ ଗ- ବୃକ୍ଷ ବୃକ୍ଷେ ବୁଲାଇ
ଙ. ବୃକ୍ଷ ଘେନଇ
୫ । କ. ରଥରେ ରଥ
ଘ. ରଥେ ରଥ
୬ । ଦ ଗ ବଜ୍ରମୁଠ
ଘ ବଜ୍ରମୁଣ୍ଡ
୭ । ଖ. ସେ
୮ । କ ଗ. ତାହାଙ୍କୁ
୯ । ଖ. ତାହାକୁ
୧୦ । କ ଙ. କ୍ଷୋହଣୀ
୧୧ । ଗ ଘ. ସୈନ୍ୟ
୧୨ । କ. ଜାହାର ପାଦେ
୧୩ । ଙ. ପ୍ରାଣ ପାଇ

ବରାଟ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଙ୍କ କେଶ ଧରି ସନ୍ତ୍ରର ଶତ୍ରୁନ୍ୟେ ମାରୁନ୍ତି ଟେକ ନେଲେ[୧]
କୃଷ୍ଣଙ୍କ[୨] ପାଦତଳେ ପକାଇ ନେଇ[୩] ବଳେ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ତୋଷ ହେଲେ ହେ

ସୂପକାର

ଗ୍ରନ୍ଥିକ କରନ୍ତି ଭ୍ରସନ[୪], ସେ କୁନ୍ତେ[୫] ବୋଲନ୍ତି ବଚନ
ଛାଡ଼ ଏ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ ପାଞ୍ଚ ତା'ର ଦେଣ୍ଟୁ[୬] ଶୁଣି ଛାଡ଼ିଲେ ଶ୍ରୀମସେନ ହେ ॥୫୨॥

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ପଳାଇଲେ ଭଗ୍ନ ବଳେ ମିଳିଲେ ଦେଖନ୍ତି ସନ୍ୟଙ୍କ[୭] ବଦନ
କପାଳେ[୮] କର ମାରି ଏହାଙ୍କୁ ବାଛି କରି ଦେଲେ ଯେ[୯] ହସ୍ତିନା ଭୂପାଳ ହେ[୧୦]

ହେ ଦଇବ[୧୧]

କି ବୋଲି ତାହାଙ୍କୁ[୧୨] କହିବ, କେମନ୍ତେ ଭ୍ରସନ କରିବ[୧୩]
ଏତେ ବସ୍ତୁର ସାର ଚଳଇ ଧୀରି ଧୀରି ଆକୁଳ ସନ୍ୟଙ୍କର ବୋଲ ହେ ॥୫୩॥

---

୧ । ଷ. ଶୂନ୍ୟରେ ଟେକ ନେଳଗଲେ
୨ । ଭ ଗ ଘ. କୋନ୍ତି
୩ । ଭ. ନେଟନ୍ତେ ନେଇ
ଗ. ନେଇ କେଶାନ୍ତ
୪ । ଭ ଛନ୍ଥିକ କନ୍ତ୍ରୋ ଭ୍ରସନ
୫ । ଭ. ଭୋନ୍ତେ
ଗ ଘ. ସେ କୋନ୍ତେ
୬ । ଖ. ଜାଉ ସ୍ନେହା ଘରକୁ
ଗ ଘ. ଥାଉକୁ
୭ । ଭ ଷ. ସନ୍ୟର
ଘ. ଭଗ୍ନ ଥାଟେ ମିଳିଲେ ଦେଖିଣ
ସନ୍ୟର ।
୮ । ଭ-ଗ. ଭପୋଳେ
୯ । ଗ. ଦେନେଭ
୧୦ । ଘ. ଶ୍ରୀମାଳ ହେ
୧୧ । ଭ. ହେ ଦେବ
୧୨ । ଘ. ତାଙ୍କୁ ମୁଁ
୧୩ । ଭ. କରିବ
ଙ. ସବୁକୁ ଘୁଞ୍ଚିବ

ଏଣେ କୋଟେ ଷସ୍ଟ ଧଇଣ କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[୧] ଶମ୍ବର[୨] ଆଶ୍ବାସନା କଲେ
ଷସ୍ଟ ନୃପବର କୁନ୍ତଙ୍କର ଆଗର[୩] ସମର ବୃତାନ୍ତ କହିଲେ ହେ
ଆହେ ଭଟ୍ଟେ[୪]

କଣ୍ଟକ ଶତେ ସିଂହ[୫] ବଳ, ସେ ନୋହେ କହ୍ଲିଭଙ୍କୁ ତୁଲ
ମହା ବଶ୍ତୁମୂର୍ତ୍ତିରେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ ହାଣ୍ଡରେ[୬] ମାଇଲେ ତ୍ରିଗତର ବଳ ହେ ।୫୮।

ଏ ଘନ୍ତ୍ରିକ[୭] ସମର କଲେ ଚକ୍ଷିଁ ଅପାର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମଣିଲ ଏହାଙ୍କୁ
ଆମ୍ଭ[୮] ବେକ ନରେଣ ଆଣିଲେ ଧର ନେଣ ଚରଣ ନ ଲଗେ ଚଳକୁ ହେ
କୁନ୍ତଭଟ୍ଟେ[୯]

ଏ ସମସାର କେହୁ ନାହିଁ, ଶୁଣିଣ କୁନ୍ତଭଟ୍ଟ[୧୦] କହୁ
ସେହୁ ସେ ମହାସାର[୧୧] ଅଂଶେଣ ଅବତାର ପଛେ ଜାଣିବୁ[୧୨] ରଜା ଭୁକ୍ତ ହେ ।୫୯।

---

୧ । କ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
ଗ. ଦେନଣ କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
୨ । କ ଗ. ସ୍ୱଣର
ଘ: ସ୍ବରବ
୩ । ଢ. ନୃର୍ପବର କୋନ୍ତଙ୍କ ପସ୍ବର
ଗ ଘ. କୋନ୍ତଙ୍କର ଛୁମୁର
୪ । କ ଗ. କୋନ୍ତଭଟେ
ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
୫ । କ. କଣ୍ଟେକ ସତେ ସଘ ବଳ
ଗ. କଣ୍ଟକ ସତସିଂହ ବଳ
ଘ. କଣ୍ଟେକ ସତେ ସିଂଘ ବଳ
୬ । କ. ବସ୍ତୁମୂର୍ତ୍ତିରେ ଯୁଧ କଲେ ଗ୍ରଣ୍ଡରେ
ଗ. ବସ୍ତୁମୂରତରେ ଯୁଧ କଲେ ହ୍ୱାତରେ
ଘ: ମାହା ବସ୍ତୁଂମୂର୍ତ୍ତରେ ଯୁଧ କଲେ
ଗ୍ରଡରେ ।
୭ । କ ଗ. ତ୍ରିଷ୍ଟିକ
୮ । କ ଗ ଘ. ଆମ୍ଭେ
୯ । କ ଗ. କୋନ୍ତ ଭଟେ
ଘ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
୧୦ । କ. କୋନ୍ତଭଟ୍ଟ
ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟେ
୧୧ । କ ଗ ଘ. ସେହୁ ମାହାବର
୧୨ । କ. ଜିଣିବୁ
ଗ ଘ. ଜାଣିମୁଂ

ସନ୍ତୋଷେ ଚଳନ୍ତି ଗଲେ ନିଜ ରାଜ୍ୟ ମିଳିଲେ[1] ସକଳେ କଲେ ଦରଶନ[2]
ସର୍ବଜନେ ଶୁଣିଲେ କଳ୍ପରେ[3] ପ୍ରଶଂସିଲେ ହରଷ ସବୁଙ୍କର[4] ମନ ହେ
ସୁଜ୍ଞଜନେ
ନୃପତି ନଗରେ[5] ପ୍ରବେଶ, ବଲ୍ଲଭ ମିଳିଲେକ ଶେଷ
ସକଳ ସନ୍ୟ ଗଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶଣ୍ଟା କଲେ ଏ ଘାନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର[6] ଦାସ ହେ ॥୬୨॥

ଷୋଡ଼ଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣ ଆହାରି

ସଭାରେ ବିଜୟେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା[7] ସକଳ ଭ୍ରାତ[8] ସଙ୍ଗେ ଘେନି
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ[9] ଶଲ୍ୟ ଭୂରିଶ୍ରବା କୃପ[9] ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା[10] ଶକୁନି
ବିଦୁର, ସୋମଦତ୍ତ ସେ ଅନମୂସ
ସକଳ ସେନା ସନ୍ୟମାନେ ଅଚ୍ଛନ୍ତି ସଗର୍ବ ବିଜଏ[11] ନରେଶ ॥୧॥

---

୧ । ଖ. ହୋଇଲେ
୨ । କ. ସକଳ କଲେ ଦର୍ଶନ
ଘ. ସକଳେ କଲେକ ଦର୍ଶନ
୩ । କ ଖ. ସର୍ବଜନ ସୁଣିଲେ କଲଭ
୪ । ଗ. ସମସ୍ତଙ୍କ
୫ । କ. ନୃପତି ନଗରେ
ଖ. ରାଜନ ନଗରେ
ଘ. ନୃପତି ନଗରେ
୬ । କ-ଗ. ଦ୍ୱିଜ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
ଘ. ଦ୍ୱିଜ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର
୭ । କ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଇ
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା
ଘ. ରାଏ
୮ । କ ଖ ଘ. ଭ୍ରାତ
୯ । ଗ. କର୍ଣ୍ଣ—କୃପ
ଖ. କର୍ଣ୍ଣ ଭୂରିଶ୍ରବା ଶଲ୍ୟ କୃପ
୧୦ । ଗ ଘ. ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା
୧୧ । ଙ. ବସିନ୍ତି ।

ସ୍ବରମାନେ ଦେଖି ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ[୧] କଟଣ କଟକନ୍ତ ଯୋଦ୍ଧା ବେନି କର
ଶ୍ରୀଦେବ ସୋମବଂଶ କୁଳ ମଣ୍ଡନ[୨] ଶୁଣିମା ଆମ୍ଭର ଉତ୍ତର
ଶ୍ରୀଦେବ, ତ୍ରିଗତ ଥାଟ[୩] ଘେନିଗଲେ
ସ୍ବରଦନେ ଯାଇ ମଗଧଦେଶେ[୪] ମିଳି[୫] ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ରହିଲେ ॥୨॥

ବସନ୍ତ ବାରତା ପାଇ ସୈନ୍ୟ ଘେନି ମିଳିଲା ତ୍ରିଗତର[୬] ପାଶ
ମହାଘୋର[୭] ଚହିଁ ସମର ହୋଇଲା ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ନାଶ[୮]
ଶ୍ରୀଦେବ, ଆମ୍ଭର ସୈନ୍ୟ ପଳାଇଲେ
ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ସମ୍ଭାଳି ରହିଣ[୯] ରଜନୀ ଚହିଁରେ ବଞ୍ଚିଲେ[୧୦] ॥୩॥

ଆର ଦିନ ପୁଣ[୧୧] ହୋଇଲା ସମର ବସନ୍ତ ସୈନ୍ୟ ପଳାଇଲେ
ଏକା ହୋଇ କରି ବସନ୍ତ ନୃପତି ବହୁତ ଯୁଦ୍ଧ[୧୨] ଚହିଁ କଲେ
ଶ୍ରୀଦେବ, ବସନ୍ତକୁ ବାନ୍ଧି ତ୍ରିଗତ
ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ଆସିଣ ରହିଲେ ସକଳେ[୧୩] ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ ॥୪॥

---

୧ । ଖ. ଦ୍ରୁପଦ
୨ । କ: କୁଳମଣ୍ଡଳ
ଖ. କୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରମା
୩ । ଖ ଘ. ଥାଠ
ଗ. ଥାଠେ
୪ । ଖ. ମଗଧଦେଶେ
ଗ- ସ୍ବାତଦନେ ଯାଇ ମଗଧଦେଶେ
୫ । ଙ. ପାଶ
୬ । ଖ. ଜାଣ
୭ । ଘ: ମାହାଘୋର
୮ । ଙ-ଘ ନାସ
୯ । ଖ-ଘ. ହୋଇଣ
୧୦ । ଖ. ଚହିଁ ପୁହାଇଲେ
୧୧ । ଘ. ପୁଣି
୧୨ । ଗ. ଯୁଧ
ଘ. ଯୁଝ
୧୩ । ଖ. ସକଳ

ଗାଈ ଘେନଣ ସେ କଟକ ଆସିବେ ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଦୁର୍ଯୋଧନ[1]
ପୃଥୁନା ନାମେ[2] ଗାଈ ଆମ୍ଭେ ପାଇବା ସର୍ବେ କରିବା କ୍ଷୀରପାନ[3]
ଶକୁନି, ବୋଲନ୍ତି ବଡ଼ ପଣ କଲେ[4]
ଜାବନ୍ତା ବିରାଟକୁ ବାନ୍ଧି ଆଣନ୍ତି ଗାଈ ଆଣିମାକୁ ଉଚ୍ଛଳେ ॥୫॥

ଏମନ୍ତେ ବେନି ଦିବସ ବଞ୍ଚିଗଲା ପୁଣ ଉତ୍ତରେ[5] ଜଣାଇଲେ
ବିରାଟକୁ ବାନ୍ଧି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ରାଜନ[6] ଗୋପାଳ ଗିରିରେ ରଚ୍ଛଳେ
ଶ୍ରୀଦେବ, ସେ ରାଣେ ବଲ୍ଲଭ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ବିରାଟର ସେ ସୂପକାର ଅନ୍ତେ ଜଳେ ଆସି ଅସଂଖ୍ୟ[7] ରଣ ॥୬॥

ତିନି ଅକ୍ଷୌହିଣୀ[8] ସଇନ[9] ନିମିଷକେ ମାଇଲେ ମହାବୀର ରଣେ[10]
ଆଉ ସେତେକ ସଇନ[11] ଉବୁରିଲେ ଖୁଣ ନୋହୁଣ ନାହିଁ ଜଣେ[12]
ଶ୍ରୀଦେବ, ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବିରାଟର ବାଳ
ଶୂନ୍ୟେ ଧରିଣ ଟେକ ଘେନଗଲେ ସର୍ବେ ବୃନ୍ଦଂକୁ[13] ଜଳ ଜଳ ॥୭॥

୧। ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨। କ. ପ୍ରୋଥନା ଗ୍ରାମେ
ଗ ଘ. ପୃଥନା ଗ୍ରାମେ
୩। ଚ ଖ ଘ. ଖିରପାନ
୪। କ. ବଡ଼ ପଣ କଲେ
ଖ. ବୋଇଲେ ସର୍ବେ ଭଲ କଲେ
୫। ଘ. ଉତ୍ତର
୬। ଘ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ
୭। କ ଘ. ଅସଙ୍ଖ
ଗ. ଅସଙ୍ଖ ଆସି
୮। କ ଖ. ଅକ୍ଷୌହିଣୀ
୯। ଘ. ସଇନ୍ୟ
୧୦। କ ଗ. ରଣେ
୧୧। ଘ. ସଇନ୍ୟ ସେତେକ
୧୨। କ. ଜଣେ
ଖ. ନାହିଁଣ ନାହିଁ ଜଣେ
୧୩। ଖ. ସର୍ବେ ବୃନ୍ଦାନ୍ତ
ଗ. ଘେନଗଲେ ସେ ବୃନ୍ଦଂକୁ ସର୍ବେ
ଘ. ଘେନଣ ଟେକଣ ନେଲେ ସେହୁ ସର୍ବେ ବୃନ୍ଦଂକୁ।

ସେଣୁ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଭର୍ତ୍ତିରୁ ଫିଟିଲେକ ଆସୁଛି ଉଗ୍ରବଳ ସେନ
ଶ୍ରୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଶୁଣି ହସିଣ ଉଠିଲେ ବଦୁର ସହିତରେ ଭିନ
ଗାଙ୍ଗେୟ, ବୋଲନ୍ତି ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଆସିବା
ପୃଥୁନା ନାମେ ଗାଣ୍ଡିବ ଅଣୁଅଛି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପାନ ସର୍ବେ କରିବା ॥୮॥

ଦ୍ରୋଣ ବୋଇଲେ ଅନେମିରେ ସ୍ବଣ୍ଡାଳ ଆମ୍ଭର ଷନ୍ୟ ମଗାଇଲା
ତାହା ଜାଣି ଆମ୍ଭେ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲୁ ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ ତା ଗ୍ରହିଁଲା
ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦେହେଟି ଗନ୍ଧର୍ବ ପଶିଲେ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ସନ୍ୟ ନାରଖାର କରନ୍ତେ ଛଡ଼ାଇ ବିରାଟକୁ ନେଲେ ॥୯॥

ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନ କଛିହିଁ ନ କହି ତାପେ ସଇନ୍ତୁ ଉଠିଗଲେ
ସେନା ସେନାପତି ଶ୍ରୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ
ଏମନ୍ତେ, କେତେକ ଦିନ ତହିଁ ଶେଷ
ପାତବଦନେ ତହିଁ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ନୃପତି ସନ୍ୟ ସେନ ହେଲେ ପ୍ରବେଶ ॥୧୦॥

---

୧ । କ. ଫିଟିଲ
ଗ. ସେ ଫିଟିଲ
ଘ. ଫିଟିଲେକ
୨ । କ. ଗାଙ୍ଗେୟ
ଖ ଘ. ଗାଙ୍ଗେୟ
୩ । କ ଆସିବ
୪ । କ ପ୍ରୋଥନା ନାମେ
ଙ. ପୃଥନାମେ
ଗ. ପୃଥନା ପ୍ରାଏ
୫ । କ. କରିବ
ଗ. ଛିରପାନ କରିବ
୬ । ଗ ଘ. ଦ୍ରୋଣେ
୭ । ଷ. ଦେହେରେ ଗନ୍ଧର୍ବ
୮ । କ ଙ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତର
୯ । ଖ. ବିରାଟକୁ ସେ ସେନଗଲେ
୧୦ । କ. ଦୋଯୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁଯୋଧନ
୧୧ । କ. କଛି ନ କହି ସଇରେ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ମଧରେ
୧୩ । ଘ. ନୃପତି— ହେଲ ।

ନୃପତି ପାଦେ ନଉଁରୁଳ[1] କରଣ କହଇ ବେନିକର ଯୋଡ଼ି
ସମର କରି ବିରାଟଙ୍କୁ ଧରିଣ ଅଇଲା ଚକ୍ଷୁଁରୁ ବାହୁଡ଼ି
ଶ୍ୱେତଦେବ, ବଲ୍ଲଭ ନାମେ ସୂପକାର
ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମେ ବାଜପାଳ ସଙ୍ଗରେ କଟଲେକ ଅସଂଖ୍ୟ ସମର ॥୧୧॥
ରଥରେ ରଥ ଧରିଣ[2] କଚାଡ଼ିଲ ହସ୍ତୀ ଉପରେ ହସ୍ତୀ ପିଟି
ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର ମାଇଲେଁ ସକଳେ ତା ଅଙ୍ଗେ ଫୁଟାଏ ନ କାଟି[3]
ଶ୍ୱେତଦେବ, ତିନି ଅକ୍ଷୌହିଣୀ ସୈନ୍ୟ ମାରି[4]
ମୋତେ ବିରାଟଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଗଲାସେ ଶୂନ୍ୟରେ କେଶମାନ ଧରି[5] ॥୧୨॥
କୃତ୍ତିଭଟ[6] ବୋଲି ସଖା ପଣ୍ଡା ନାମ[7] ତା ପାଦେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇ
ଗୁଣ୍ଡିଦଣ୍ଡ ବୋଲି ସେ ବସ୍ତ୍ର ବୋଇଲା ମୋ କେଶ ତେବେ ସେ ଛାଡ଼ିଲା
ଶ୍ୱେତଦେବ, ପଳାଇଣ ଚତୁଂ ଅଇଲା
ପୂର୍ବ ତପଫଳେ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀପଦ୍ମର ଦରଶନ କୁଶଳେ ପାଇଲି[8] ॥୧୩॥
ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[9] ଅତି କୋପମନ ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀକି ପୁଚ୍ଛିଲେ
ଶ୍ୱେତମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହର[10] ସୈନ୍ୟ ସହକର ମସ୍ୟଦେଶେ ଯିବା[11] ବୋଇଲେ
ମାତୁଳ, ବିରାଟଙ୍କୁ ରଣେ[12] ମାରିବା
ମସ୍ୟଦେଶେ ମଚ୍ଛ ଦେଶେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଙ୍କୁ ଥାପିଣ ନୃପତି କରିବା ॥୧୪॥

---

୧ । ଗ. ନଉଁରୁଳି କ
୨ । ଙ. ରଥର ଉପରେ ରଥ
୩ । କ. ମାଇଲେ ସକଳ ଶସ୍ତ୍ର ଫୁଟାଏ ତା ଅଙ୍ଗେ ନ କାଟି ।
ଙ. ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର — କେବେ ହେଁ ନ କାଟି ।
ଗ. ଫୁଟାଏ ନ କାଟି
ଘ. ଶସ୍ତ୍ର ମାଇଲେ ତା ସକଳ ତା ଅଙ୍ଗେ ନ କାଟି ।
୪ । ଘ. କଲେ ମାରି
୫ । ଭ. ଗଲା ଶୂନ୍ୟରେ ଦେଖୁ କେଶ ଧରି
ଙ. ଧରିଣ ନେଲା ସେ—କେଶମାନ ଧରି
ଘ. ଗଲା ଶୂନ୍ୟରେ କେଶମାନ
୬ । କ ଗ ଘ. କୋଳ୍ପଭଟ
୭ । ଖ. ନାମେ ସଖାପଣ୍ଡା ତାର
୮ । ଖ. ଶ୍ରୀଚରଣେ ଦରଶନ ଆସି ହେବେ କଲି
ଘ ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ—ପାଇଲି
୯ । କଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୦ । କ. ମୋହୋର
ଖ. ଶ୍ୱେତଦେବ ମୋହୋର
୧୧ । ଘ. ମସ୍ୟଦେଶ ଯିବା
୧୨ । ଗ ଘ. ବିରାଟ ରଣାକୁ

ପୃଥୁନା ଆଦି[1] ସକଳ ଗାଈମାନ ଯେବଣ ଆସିବା ସତ୍ୱର
ସୁଶର୍ମେ ବୋଲନ୍ତି ବିରାଟ ପାଇଁ ନଷ୍ଟେ[2] ଗନ୍ଧର୍ବେ କରିବେ ସମର
ରାଜନ, କଣ୍ଟକି ନୋହିବଟି ପଣ
ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ[3] ନଷ୍ଟଏ ମୁଁ ଯିବ [4] ଏ ମୋହର[4] ପ୍ରାଣ ॥୧୫॥

ଶକୁନ କହେ[5] ଦୁଃଖୀଜନ ସୋଦର ମାନେଣ ଏ[6] ମାନ ଘୋଷଣ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ କାଳେକ ଆଗ୍ରେ କଣଅଛୁ ଏହାଙ୍କ ଚରଣାରବିନ୍ଦ
ଅବଶ୍ୟ, ତାଙ୍କ ଅଭିମାନେ ଏ ଯିବେ[7]
ବିରାଟକୁ ମାର ମତ୍ସ୍ୟଦେଶେ ଥାଇ[8] ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ ରଜା[9] କରିବେ ॥୧୬॥

ଚତୁରଂ ମନ୍ତ୍ରୀବର ଚମକ[10] ବଢାଇ ସକଳ ସୈନ୍ୟ ହେଲେ ସଜ
ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ମର୍ଦ୍ଦଳ ମହୁରୀ ବାହାର ହେଲେ ଅଶ୍ୱଗଜ
ବହୁର, ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ଅନାଇ କହନ୍ତି
ନ ଭଙ୍ଗ ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ[11] ସର୍ବେ ଯିବା ପୋଏ ସେ ନଗ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ॥୧୭॥

---

୧ । କ. ପ୍ରୋଥନା ଆଦି
ଗ. ପୃଥୁନା ନାମେ
୨ । ଖ. ତାଙ୍କ ପାଇଁ
ଗ. ପାଇଁ ଜାଣେ
୩ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଇଲେ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ
୪ । ଗ. ଯେବେହା ନ କହ ମୋର
୫ । କ. ସକୁନୀ ମନ୍ତ୍ରୀ କହେ
ଗ. ସକୁନୀ ବୋଲେ
୬ । କ. ସୋଦର ଏ
ଗ. ସୋଦର ଅଟନ୍ତି ଏ
୭ । କ ଖ. ଏ ଯିବ
୮ । ଗ. ନେଇ
୯ । କ ଗ. ନୃପତି
ଘ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ନୃପତି
୧୦ । ଖ. ସୁଣି ମନ୍ତ୍ରିବର କପାଣ
୧୧ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
ଖ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ

ବଲ୍ଲଭ ଯେଉଁ ସାକ୍ଷାତ ବୃକୋଦର ଅଛୁ ସେ ସୂପକାର ପଣେ[1]
ରନ୍ଧି କି ବାଳପାଳ ସେହ୍ନଟି ଅଶ୍ୱଶା କୁମାରଙ୍କ ଗୁଣେ
ଯୁଧିଷ୍ଠି[3], ସଭାପଣ୍ଡାହି ହୋଇଅଛୁ[4]
କି ଗତକୁ ସାମ ତାହାଙ୍କ ବୋଲରେ ଗ୍ରହଲ୍ଲ ନ କଲକ କଛୁ ॥୧୮॥

ଅଜ୍ଞାତ ଆସିଣ ଶେଷ ହୋଇଲାକ[5] ଦେଖିବା ପୃଥଙ୍କ ବଦନ
ଲେଖାଣି ବେଳେ ଯେଝଣ ଆସିବା ବୁଝାଇ କର ଦୁର୍ଯୋଧନ[6]
ଶୁଣିଣ, ସାନ୍ତୁ ଦ୍ରୋଣ[7] ତୋଷ ହୋଇଲେ
ସାର ବେଶ ହୋଇ ରଥରେ ବସିଣ ଆଗୁଆଣି ଥାଟେ[8] ଚଳଲେ ॥୧୯॥

ସୁବେଶ ହୋଇଣ ସେ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ଭଜଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଥର[9]
ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ଆଗରେ ବାଜୁଅଛୁ ଧବଳ ଛତ୍ର ଶୋହେ ଶିର[10]
ଶତେକ, ସୋଦର ରଥ ବାହୁଡଗଲେ[11]
ସକଳ ସେନା ସେନାପତି[12] ବାହାର କେ ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱେ ଗଲେ[13] ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ଅଛନ୍ତି ସେ ସୁପକାର ପଣେଣ
୨ । ଖ. ରନ୍ଧି କି ବାଳପାଳମାନେ ସେ
୩ । ଘ ଯୁଧିଷ୍ଠି
୪ । ଙ. ହୋଇଛୁ
୫ । କ ଗ ଘ. ଆସି ଏବେ ଶେଷ ହୋଇଲା ।
୬ । ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ
୭ । ଗ. ଦ୍ରୋଣେ
୮ । ଖ. ପରେ
ଙ. ଆଗିଆଣି ଥାଟେ
ଘ. ଥାଟେ
୯ । ଗ ଘ. ରଥରେ
୧୦ । କ. ଘୀର
ଖ. ସୋହୋଦର
ଗ. ଶିରେ
ଘ. ସିରେ
୧୧ । ଖ-ଘ. ଆରୋହିଲେ
୧୨ । ଙ. ସକଳ ସେନାପତି
ଘ: ସେନାପତି ହୋଇ
୧୩ । ଘ. କେ ଅଶ୍ୱ ରଥରେ ବସିଲେ

ଗୀତ ନୃତ୍ୟ ବାଦ୍ୟ ବାଜଇ[୧] ଚହଳ ଅଠର ଖଞ୍ଜଣି ସଭନ[୨]
ଉଡ଼ଇ ଚାମର ଛତ୍ର ମାନ ମାନ ଉଚ୍ଛୁକ ସମସ୍ତଙ୍କ[୩] ମନ
ସମ୍ଭ୍ରମେ, ଛତ୍ରିରୁ ସର୍ବେ ଚଳିଗଲେ
ସାତଦିନେ ପୁଣ ବିରାଟ ରାଜ୍ୟେଣ ପ୍ରବେଶ ଯାଇଣ[୪] ହୋଇଲେ ।୨୧।

ଉତର ଆସି ଦୁର୍ଯୋଧନ[୫] ଗୃହରେ ଦୁର୍ସନ କରଣ ଜଣାନ୍ତି
କଳପି ଦେଶର[୬] ଅସୁର ରାଜନ ସୁବାହୁ ବୋଲଣ[୭] ନୃପତି
ସେ ରାଜା, ବିରାଟକୁ ଦଣ୍ଡ ସାଜିଲା
ବିରାଟ ଆଗରେ କହନ୍ତେ ଉତରେ ଶୁଣି ନୃପତି ମୋହିଗଲା ।୨୨।

ସତ୍ୟପଣ୍ଡା ତାର କୁନ୍ତଭଟ[୮] ନାମ ଅନେକ ଭରସା ସେ ଦେଲା
ବଲ୍ଲଭ ସୁପକାରକୁ ଅଣାଇଣ[୯] ଆପଣେ ସେ ଦଣ୍ଡ ସାଜିଲା
ଶ୍ୱେତଦେବ, ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମେ ବାଜପାଳ
ତାହାଙ୍କୁ ଅଣାଇ ସଙ୍ଗତେ[୧୦] ସେନଣ[୧୧] ଚଳିଲା ମତ୍ତ ମହୀପାଳ ।୨୩।

କଟକେ ଉତ୍ତର[୧୨] କୁମାର ମାତ୍ରକ ଅଛି ସେ ରକ୍ଷକ ହୋଇଣ
କଳପି ଦେଶକୁ ସକଳ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଗଲିଣି[୧୩] ବିରାଟ ସେନଣ
ଶ୍ୱେତଦେବ, ତଥ୍ୟେ ଏ ବିସ୍ମର କରିବା[୧୪]
ଶ୍ରେଷ୍ଠ[୧୫] ବୋଲନ୍ତି ବିରାଟ ଯେବେ[୧୬] ନାହିଁ ବୁଲି ନୃପତି ବାହୁଡ଼ିବା[୧୭] ।୨୪।

---

୧ । ଗ ଘ. ନାଦ ସୁଭଙ୍ଗ
୨ । କ. ସଭଣ
ଘ. ସଘନ
୩ । ଗ ଖ ସବୁକର
ଘ. ସବୁଙ୍କର
୪ । ଖ. ନଗରେ ସକଳେ ପ୍ରବେଶ
୫ । ଘ. ଦୁର୍ଯୌଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୬ । ଘ. କଳିଙ୍ଗ ଦେଶରେ
୭ । ଗ. ନାମେଣ
୮ । କ ଗ ଘ. କୋନ୍ତଭଟ
୯ । ଖ. 'ଅଣାଇଣ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । ଖ. ସଙ୍ଗରେ
୧୧ । ଘ. ସେନାହି
୧୨ । ଖ. କଟକ ଅନ୍ତର
୧୩ । ଖ ଗ. ଗଲାକ
୧୪ । କ. କରିବା
୧୫ । ଗ. ଶ୍ରେଷ୍ଠେ
୧୬ । ଗ. ଯେବେ
୧୭ । ଘ. ଯୋଦ୍ଧରେ· ୨୪ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧] ବୋଲେ ପୃଥ୍ୱନା[୨] ଗାଳ ସେ କଉଁଠାରେ ଅଛି[୩]
ଯେବେ ଲେଉଟିବା ଗାଳ ସେଜିବା ସଂଶୟ[୪] ଏଥି ନାହିଁ କିଛି
ଭୋଦେବ,[୫] ରଜନୀ ଚନ୍ଦ୍ରିରେ[୬] ବସିଲେ
ରନ୍ଧନ ଭୋଜନ କରନ୍ତି ସକଳେ ସୁଖେଣ ସବ ପୁହାଇଲେ ॥୨୪॥

ସବ ପ୍ରହରେ ଥାଇ ସଜ ହୋଇଲେ କଣ୍ଠାଇ ନେଲେକ ଢ଼ଗର
ଝଙ୍ଗିଣ ଚକେ ରହିଛି ପୃଥନା[୭] ବେଢ଼ିଲେ ସଇନ[୮] ସଭର
ଏମନ୍ତେ, ରଜନୀ ହୋଇଲାକ ଶେଷ
ମକର ମାସ[୯] କୁହୁଡ଼ ଆଚ୍ଛାଦନ୍ତି ଏଣୁ[୧୦] ଅନ୍ଧାର ଦଣ ଦଣ ॥୨୫॥

ଗୋପାଳେ ଭାବୀ କିଛିହିଁ ନ ଜାଣନ୍ତି ରହିଣ ଗୋଷ୍ଠର ଭିତରେ[୧୧]
ଗାଳ ଦୋହନ[୧୨] କରୁଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ବାଳୁଣ୍ଡ ହେମାଳିକ କରେ[୧୩]
ଚନ୍ଦ୍ରିରେ, ଗାଳ ମାନଙ୍କ[୧୪] ଘୋର ଧୂନ
ଏହି ସମୟରେ ଲକ୍ଷେପୁର ଜନ ବେଢ଼ିଲେ ଯାଇଣ ସଇନ ॥୨୬॥

---

୧ । କ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । କ ଗ ପ୍ରୋଥନା
ଘ. ଵାଟ ସେ
୩ । ଘ. କେଉଁଠାରେ ଯେତୁ ଅଛୁ
୪ । ଗ. ସଂଶୟ
୫ । ଖ. ମୋ ଠାରେ
ଗ ଘ. ସେଠାରେ
୬ । ଖ. ରଜନ ବସିଲେ
୭ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୮ । ଗ. ସଇନ
ଙ ଘ. ସଇନୀ
୯ । ଗ: ମାସେ
୧୦ । ଘ. ହୋଏ
୧୧ । କ. ଗୋଷ୍ଠ ଭିତର
ଘ. ଗୋଷ୍ଠର ଭିତରେ
୧୨ । ଗ ଘ. ଦୁହନ
୧୩ । କ. ଭରେ
୧୪ । କ. ଗାଳ ମାନଙ୍କର

ଅଶ୍ୱ ଗଜ ରଥ ପାଦାନ୍ତ ସକଳେ[1] ବେଢ଼ିଣ ଦେଖନ୍ତ ଗୋକୁଳ
କାହିଁରେ କଳା କାହିଁରେ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ କହିଁଠାରେ ସର୍ବେ ଧବଳ
ଏମନ୍ତେ, ବେଣୁସଙ୍ଗ ବନ[2] ପ୍ରବେଶ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ମୋହର[3] ଶରଣ କହଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ।୨୮।

ସପ୍ତଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଦାସ କୋଇଲି ବୃତ୍ତେ[4]

ବେଳ ପହରେ ଆସି ହୋଇଲା
ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ[5] କୁହୁଡ଼ି ଘୁଞ୍ଚିଲା
ଦିଶିଲେକ ରଥ ଗଜ ସୈନ୍ୟ
ଗୋପାଳେ ତାହା ଦେଖିଲେ ନୟନ ହେ
ଜଣାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ଅଗ୍ରତେ
କେ ଦେବ ଥାଟ[6] ଯେଉଁଛନ୍ତି[7] କେତେ ହେ ।।୧।।

---

୧ । ଗ. ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ସହିତେ
ଘ. ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ସକଳେ
୨ । ଗ. ବେଳ
୩ । ଗ. ମୁ ଭଣି
ଘ. ଚରଣ ମୋହର
୪ । ଗ ଘ. ଶ୍ରୀ ରାମ ଦାସଙ୍କ କୋଇଲି ବୃତେ
୫ । କ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ
ଗ. ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜେ
୬ । ଗ. ଥାଟ
ଘ. ସୈନ୍ୟ
୭ । ଘ. ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଶୁଣିକରି ସହଦେବ ଗଲେ
ଛପସ୍ଥାନେ[1] ଛପି ଅନାଇଲେ[2]
ଦେଖିଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[3] ସହିତ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଶଲ୍ୟ ଶକୁନି ହେ
ସର୍ବରେ ଲେଉଟିଣ ଅଇଲେ
ପୃଥୁନା[4] ଗୁମ୍ଫରେ ତା ଜଣାଇଲେ ॥୨॥
ମାତ ବରାଟ ରାଜ୍ୟରେ ନାହିଁ
କଳପି[5] ରାଜ୍ୟକୁ ଗଲେ ବାହି[6]
କୁନ୍ତେ[7] ବଳିଭ ସଙ୍ଗତେ ଗଲେ
ବାଜପାଳକୁ ସଙ୍ଗତରେ[8] ନେଲେ ହେ
ଏବେ ଅଇଲେକ କୁରୁପତି[9]
ଅନ୍ୟ ସେନ ଭୂମି ଗୋଷ୍ଠ ଘେରନ୍ତି ହେ[10] ॥୩॥

---

୧ । କ. ଗୁପତଥାନେ
୨ । ଖ. ଛପିଣ ଦେଖିଲେ
୩ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୪ । କ. ପ୍ରୋଟନା
୫ । ଖ. କଳ୍ପି
୬ । ଖ. ଦେଶକୁ ଗଲେ ସେହି
୭ । କ ଗ: କୋନ୍ତେ
ଘ. କୋନ୍ତ
୮ । କ. ସଙ୍ଗେ
୯ । ଚ. ଏବେ ସେ ଦୁର୍ଯୋଧନ ଅଇଲ
ଗ. ଏବେ ସେ ଅଇଲେ କୁରୁପତ
୧୦ । କ. ସେନାଗଣେ ଅନ୍ୟ ଘେରନ୍ତି ହେ
ଖ. ସେନାଣ ଗୋଷ୍ଠାନ୍ତେ ରହିଲ ।

ଅଇଲେ[1] ସେ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ନରେଶ
ଗୋଷ୍ଠ ଘେନିଯିବେ ଅଡ଼ାଇଣ[2]

ବିରାଟର ସମ୍ପଦ ବୁଡ଼ିଲା
ମୋର ଥାନ୍ତେ ଗୋଷ୍ଠ ହରଣ ହେଲା ଗୋ[3]

କେଶ୍ରେ ମାତ୍ର ଏବେ[4] କସ କରିବ
ଶ୍ୟାମ ଠାକୁରଙ୍କ କୋପେ ମରିବ ଗୋ ॥୩॥

ଶୁଣିକରି ବୋଲନ୍ତି ପୃଥୁନା[5]
ଏଣୁ କଥାକୁ କରୁ[6] ଶୋଚନା

ଯଦ୍ୟପି ହେବ[7] ଶିବ ବାସବ
ବଳାତ୍କାର[8] କରି କେ ମୋତେ ନେବ ହେ[9]

ତୁମ୍ଭର ବଳ[10] ଅଛଇ ମୁହିଁ
କଡ଼ାଅ ସମର କରିବା କାହିଁ ହେ[11] ॥୪॥

ଶୁଣି କରି ସହଦେବ ତୋଷ
ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଦେଲେକ[12] ଆଦେଶ ।

---

୧ । ଘ. ଆଜିଲ
୨ । ଘ. ଘେନଜିବ ଓଡ଼ାଇଣ
୩ । ଖ. ହରିଣ ଗଲା ଗୋ
୪ । ଘ. କେଶ୍ରେ ମାତ୍ର ମୁ ଏବେ
୫ । କ. ପ୍ରେଥନା
୬ । କ. ନ କରୁ
୭ । କ. ହେଲେ
ଖ. ଯେବେ ହୋଇବେ
୮ । କ ଖ ଘ. ବଳତ୍କାର
୯ । କ ଖ. ନେମ ହେ
ଘ. ନେମରେ
୧୦ । କ ଖ. ବନ୍ଧୁ
ଗ. ବନ୍ଧୁ
ଘ. ବଂଧୁ
୧୧ । କ. କହ ସମର କରିବ କାହିଁ ହେ
ଖ. ଅମର କରିବ ମୁହିଁ
ଘ. ଅଡ଼ାଅ ସମର କରିବ ଯାଇ'ରେ
୧୨ । କ. ଦେଲେ ।

ଯାହାକୁ[1] ସପକ୍ଷ[2] ଜଗତ ମାତ
ଆସ ସମର[3] କରିବା ଭୁରିତ ହେ
ଗୋପାଳେ ଶୁଣି ସଜ ହୋଇଲେ
ଲଉଡ଼ି[4] ବୁଲାଇ କରି ଧାଇଁଲେ ॥୬॥

ନବଶତ ଅଷ୍ଟନ୍ତ ଗୋପାଳ
କଟିତଟେ ଘଣ୍ଟି[5] ମାଳ ମାଳ
ଗୁଞ୍ଜୁରି ପାଟୀ ଶୋହେ କପାଳେ[6]
କାଉଁଚ ମାଳା ଲାଇଛନ୍ତି ଗଳେ ହେ[7]
ଶିରରେ[8] ଶୋହେ ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ[9]
ଭଣ୍ଡି ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଚଳଣା[10] କାଛ ହେ ॥୭॥

ସହଦେବ ସକ୍ରୋଧ ହୋଇଣ
ଆପଣା[11] କରେ ଲଉଡ଼ି[12] ଧରିଣ
ମାର ମାର ବୋଲି ଡ଼ାକ ଦେଲେ
ମାନ ଗୋବନ୍ଦ[13] ଗ୍ରାମୁରେ ମିଳିଲେ ହେ
ଗୋପାଳେ ମହାମତ୍ତ[14] ହୋଇଣ
ଚଳ ପ୍ରାଏ ଲଉଡ଼ି ବୁଲାଇଣ ହେ ॥୮॥

---

୧ । ଖ ଘ ଯାକୁ
୨ । ଚ. ସମସ୍ତ
୩ । ଖ. ସମର
ଘ. ଅସମର
୪ । ଗ. ଲଉଡ଼ି
୫ । ଖ. ଘଣ୍ଟ
୬ । ଙ ଖ. ପାପୋଳେ
ଘ. କପୋଳେ
୭ । ଘ. ଗଳ ହେ
୮ । ଙ ଖ. ଶୀରରେ
ଚ. ଶିରରେ
୯ । ଘ. ମୟୂର ପିଛ
୧୦ । ଗ. ଚଳଣା
୧୧ । ଙ-ଘ. ଆପେ
୧୨ । ଗ ଘ ଲଉଡ଼ୀ
୧୩ । ଙ. ଦର୍ଯୋଧନ
୧୪ । ଙ ଖ ଗ. ମହାମତ୍ତ

ହାସ କରୁଛନ୍ତି[1] କଉରବେ[2]
ଦେଖ ଗୋପାଳେ ମୂର୍ଖ ସ୍ୱଭାବେ[3]
ଆହ୍ଲହନ୍ତି ଲଉଡ଼[4] ବୁଲାଇ
ଆମ୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ନସ[5] ମାରିବା ପାଇଁ ହେ
ଜାବନ୍ତା ଜଣ ଏହାଙ୍କୁ[6] ଧରି
ଗୋଗୋଷ୍ଠ[7] ଅଡ଼ାଇ[8] ଯିବା ସତ୍ୱର ହେ ॥୯॥

ପୃଥୁନାକୁ[9] କହେ ସହଦେବ
ହାସ[10] କରୁଛନ୍ତି କଉରବ[11]
ଶୁଣି ପୃଥୁନା[12] ଉତ୍ତର ଦେଲେ[13]
ସକଳ ଗାବେ ମାଡ଼ିଣ ପଡ଼ିଲେ ସେ[14]
ଲଉଡ଼ ସହଦେବ ବୁଲାଇ
ଦୁର୍ଯୋଧନ[15] ରଥେ ପିଟିଲେ ନେଇ ସେ ॥୧୦॥
ଯଷ୍ଟି ଘାତେ ରଥ ହେଲା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[16]
ଦେଖି ପଳାଇଗଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[17] ।

---

୧ । ଖ. ହାସ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ
୨ । ଘ: କଉରବେ
୩ । ଙ. ସଭାବେ
ଘ. ମୂର୍ଖ ସ୍ୱଭାବେ
୪ । ଗ. ଲଉଡ଼
୫ । ଗ. ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁଠୀ
୬ । ଭ ଗ. ଏହାଙ୍କୁ
୭ । ଭ ଖ. ଗୋଗଷ୍ଟ
୮ । ଘ. ଉଡ଼ାଅ
୯ । ଭ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
୧୦ । ଖ ଗ. ହାସ୍ୟ
୧୧ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୧୨ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା
୧୩ । ଘ. ଦେଲା
୧୪ । ଘ. ପଡ଼ିଲା ହେ
୧୫ । ଖ. ଦର୍ଯୋଧ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୬ । ଗ. ଚର
୧୭ । ଙ. ପଳାଇଗଲେ ଦର୍ଯୋଧନ ବୀର
ଗ. ପଳାଇଲେ ରତ୍ନ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ପଳାଇଲେ ଦୁର୍ଯୋଧନ

ଧୃଷ୍ଟଙ୍କ ରଥେ ଯାଇଣ ଲୁଠି
ପୃଥୁନା[1] ସିଦ[2] ମାଇଲେ ଚହ୍ନଟି ହେ
ଜାଣି ତା ଧୃଷ୍ଟ ଦ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ[3]
ବେନଣ ଡେଲିଁ ପଡ଼ିଲେ ତନକୁ ହେ ॥୧୧॥

ରଥ ଭଙ୍ଗିଣ ହୋଇଲା ଚୂର୍ଣ୍ଣ[4]
ଓଗାଳିଲେ[5] ମହାବଳ କର୍ଣ୍ଣ[6]
ପୃଥୁନା[7] ମାଇଲେକ ପାଲଟି[8]
ବେନଶୃଙ୍ଗେ ରଥ ଗଲାକ ଫୁଟି ହେ[9]
ଟେକିଣ ଦେବୀ[10] ଚନେ କରୁଡ଼
ସୁଧେସ୍ତୁ[11] ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚଳାଇଲେ ରୁଢ଼ ଯେ ॥୧୨॥

ଦ୍ରୋଣ ରଥେ ମାଇଲେକ[12] ଶୃଙ୍ଗ
ତତକ୍ଷଣେ ଭାଜିଲା[13] ସତାଙ୍ଗ
ସହଦେବ ଅସ୍ତ୍ରତ୍ଥମା[14] ଦେଖି
ଯଷ୍ଟି ପିଟିଲେ ଓପ୍ରୋଧ[15] ଉପେକ୍ଷି ହେ

---

୧ । କ, ପ୍ରୋଥନା
୨ । ଉ, ସିଦ୍ଧଂ
୩ । ଗ, ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
ଘ, ଜାଣିଣ ଧୃଷ୍ଟ ଦ୍ୟୋଧନକୁ
୪ । କ, ଭଜିଣ—ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଖ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଗ, ତୋଳି ରଥ କଣ୍ଡଡ଼ିଲେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
୫ । କ, ଉଗାଳିଲେ
ଖ, ଉଗାଳିଲ
୬ । ଖ, କର୍ଣ୍ଣ ମାହାବଳ
ଘ, ମୋହାବଳ କର୍ଣ୍ଣ
୭ । କ, ପ୍ରୋଥନା
୮ । ଘ, ଚହ୍ନଟି
୯ । ଖ, "ବେନ – ଫୁଟି ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୧୦ । କ—ଘ, ଦେବୀ
୧୧ । ଝ—ଘ, ସୁଧେଷ
୧୨ । କ, ମାଇଲେ
୧୩ । ଖ, ଭାଜିଲ
୧୪ । ଚ, ଅସତ୍ଥମା
ଘ, ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା
୧୫ । ଗ, ଉପ୍ରୋଧ
ଘ, ଦ୍ରୁଧ ।

ମୋହରେ ଅସ୍ୱସ୍ଥମା[୧] ପଡ଼ିଲେ
ରଥ ଭଞ୍ଜନ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲେ ହେ[୨] ॥୧୩॥
ମଦ୍ଧ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି ସେ[୩] ଗାଣ୍ଡି
ଦଶ ଶହସ୍ର[୪] ବୃଷଭ ଅଚ୍ଛଇ
ସମସ୍ତେ ହେ ଘୋର ରବ କଲେ
ମିଶି କଉରବ[୫] ସନ୍ୟ ମାଇଲେ ହେ
ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ଚର୍ହିରେ ମଲେ
ଶହ କୋଟି ପାଇକ କ୍ଷୟ ଗଲେ ହେ ॥୧୪॥
ପୃଥୁନା[୬] ମାଇଲେକ ପଡ଼ନ୍ତି
ସନ୍ୟମାନେ ପଳାଇଲେ ଛାଡ଼ି
ପାଞ୍ଚ ଜଣ[୭] ଖେଦ ଦେନଗଲେ
ଭଗ୍ନବଳ ଦେଖି ରଣ ନ କଲେ ହେ
ପୃଥୁନା[୮] ଲେଉଟିଣ ଆସନ୍ତି
ଗୋପାଳେ ବଂଶୀ[୧୦] ବଜାଇ ନାଚନ୍ତି ହେ ॥୧୫॥
ବାଂଛମାନେ[୧୧] ହେଲେ ପରବେଶ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧୨] କର ମହାକ୍ଳେଷ[୧୩]

---

୧ । ଖ. ଅସ୍ୱସ୍ଥମା
୨ । ଗ. ଭଞ୍ଜିଣ—କଲେ ହେ
୩ । କ. ଅଛନ୍ତି
ଗ. ଅଛନ୍ତି ସେ
ଘ. ମଦ୍ଧ୍ୟେ ଅଛନ୍ତି
୪ । ଗ. ସସ୍ର
୫ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୭ । ଖ. ପାଞ୍ଚଜଣ
୮ । ଘ. ଭଗ୍ନଥାଠ ଦେଖି ପୃଥ
୯ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । କ. ବେଁଶୀ
ଗ. ବଂଶି
୧୧ । କ. ବାଛିମାନେ
ଖ. ବାଞ୍ଛମାନେ
୧୨ । କ ଘ. ଦ୍ରୁଯୋଧନ
ଖ. ଦୂର୍ଯୌଧନ
୧୩ । ଘ. ମାହାକ୍ଳେସ

ସେନାପତି[1] ମାନଙ୍କୁ ବୁଝିଲେ[2]
କମ୍ପା ସମର ନ କଲ ବୋଇଲେ[3]
କହନ୍ତି ଦ୍ରୋଣ ଆଗ ସିଂହଣ[4]
ଗୋବଧ ପାପ ମାନଙ୍କେ[5] ଦୂଷଣ ହେ ॥୧୭॥

ଶୁଣି କହିଲେକ ଦୁଯୋଧନ[6]
ହତ୍ୟା ମୋର ମାର ହେ ବହନ
ନୃପତିଙ୍କ ଗାଙ୍ଗେବ[7] କହିଲେ[8]
କପିଳାକୁ ପୂର୍ବେ ହର ମାଇଲେ ହେ
ତାହାଙ୍କୁ ଗୋହତ୍ୟା ନ ଛୁଡ଼ିଲା[9]
ଭଇରବ[10] ରୂପେ ମୁଣ୍ଡ ବହିଲା ହେ ॥୧୭॥

ଶୁଣି ଦୁଯୋଧନ[11] ବୋଲେ ସଙ୍ଗେ[12]
ମାର ହତ୍ୟା ହଉ ମୋର ସଙ୍ଗେ[13]
ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ କହେ[14] ବଚନ
ରଣେ ଗୋବ୍ରାହ୍ମଣ କର[15] ଛେଦନ ହେ ।

---

୧ । ଖ. ସେନ୍ତାପତ
୨ । ଗ. ବୁଝିଲ
୩ । ଗ. ବୋଇଲ
୪ । ଢ. ଆଂଗ ସିହଣ
୫ । ଗ. ଗୋବଧ ପାପ ମାନଙ୍କେ
୬ । ଖ. କହିଲେ ଦର୍ଯୋଧନ
୭ । ଗ. ଗାଙ୍ଗେୟ
୮ । ଘ. "ସେନାପତି—କହିଲେ" ପାଠ ନାହିଁ
୯ । ଖ. ନ ଛଡ଼ିଲା
୧୦ । ଗ ଘ. ଭଇରବେ
୧୧ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୨ । ଙ. ଶୁଣି ମାନଗୋବିନ୍ଦ ବୋଇଲ
୧୩ । ଖ. ସଙ୍ଗେ ହୋଇଲ
୧୪ । ଖ. କହିଲେ
୧୫ । ଢ. କର
ଖ. କରେ ।

ସହଜେ ନୃପତିଙ୍କ ଲଗଇ
ନୃପତି ଏବେ ତ[1] ବଳେ ମାଗଇ ହେ ॥୧୮॥

ଯେବେ ହଜନ୍ତି[2] ରଣେ ଅସତ
ନୃପତିଙ୍କ ଆଗେ କହ ସତ[3]

ଗୋପାଳେ ତ ରଣେ ଜିଣିଗଲେ[4]
ସମାନ ଲଜ୍ୟା କର୍ମ କସେ କଲେ ହେ[5]

ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ହେଲେ ମଉନ
କୋପେ ବାହାର ହନ୍ତଂ ଦୁଯୋଧନ ହେ[6] ॥୧୯॥

ସନ୍ୟ ଘେନଗଲେ ରଥ ବାନ୍ଧି[7]
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ଘେରିଲେକ[8] ଯାଇ

ଦେଖି ପୃଥୁନା[9] କୋପେ ଧାଇଁଲେ
କଉରବ[10] ସନ୍ୟ ବିନାଶ କଲେ[11] ହେ ।

---

୧ । ଖ. ଏବେତା
୨ । ଭ. ଦହନ୍ତି
୩ । ଗ. ସତ୍ୟ.
୪ । ଭ: ଗୋପାଳେ ରଣରେ ଜିଣିଲେ
ଘ. ଗୋପାଳେ ଏବେ ରଣେ ଜିଣିଲେ
୫ । ଭ. ସମାନ ଲଜ୍ୟ—କଲେ
ଖ: ସମାନେ—ଯେହ୍ନ କଲେ
୬ । ଭ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ହେ
ଖ. ଦର୍ଯୌଧନ ହେ
୭ । ଗ ଘ. ପଥିବନ୍ଧି
୮ । ଭ. ଗୋଟିଷ୍ଠକୁ ଘେରିଲେକ
ଖ. ଗୋଗୋଷ୍ଠେକୁ ଘେରିଲେ
୯ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା
୧୦ । ଗ ଘ. କଉରବେ
୧୧ । ଗ ଘ. ସନ୍ୟକୁ ନାଶ କଲେ ହେ
ଖ ଗ ଘ. ଯୋଷର ଅଧିକ ପାଠ
ସଙ୍ଗତେ ଘେନି ସକଳ ଗାବ
ଗୋପାଳେ କଲେ ମାର ମାର ରବ ଜେ ।
ସସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ ମିସି ଯୁଦ୍ଧ କଲେ
ଗାଈ ଘର ବହାଇ ପେଶିଲେ
ଗୋପାଳେ ବୁଲଇଲେ ଲହୁଡ଼ୀ
ଘରମାନେ ବାଜି ଭାଆନ୍ତି ହୁଡ଼ି ଜେ ।
ଖ ଗ. ଜେ = ଘ. ହେ
୯. ମିସି = ଗ ଘ. ମିଳି
ଖ ଗ. ଯୁଦ୍ଧ କଲେ = ଯୁଝି କଲେ
ଖ ଗ. ଲହୁଡ଼ୀ = ଘ. ନହୁଡ଼ୀ

ଶୃଙ୍ଗ ଘେନ ଅନେକ ମାଇଲେ[1]
କ୍ରୋଧରେ ବଣ୍ଡମୂର୍ତ୍ତି ସେ[2] ଧଇଲେ ହେ ॥୨୦॥
କାହାରି[3] ଅଙ୍ଗେ ନ ଭେଦେ ଶର[4]
ବଉଷଣେ ଗୋରୁଙ୍କ ଆକାର[5]
ସହଦେବ ଦେଖି ଆଗ ହେଲେ
ଲଉଡ଼ି[6] ଧଣ କରେ[7] ବୁଲାଇଲେ ହେ
ଭାଜଲେ ଶର[8] ଲଉଡ଼ି ଘାତେ
ଗୋପଜ ମାନେ ବହରନ୍ତି ସୁସ୍ତେ ହେ ॥୨୧॥
ପୃଥୁନା[9] ସଙ୍ଗ ଗାବଙ୍କୁ ଘେନ
ମାରନ୍ତି କଜରବ[10] ସଇନ
ଦଣ କୋଟି ସାର ଚର୍ମି ମଲେ
ଅଶ୍ୱମାନେ ସବେ ପଳାଇ ଗଲେ ହେ
ସପତ ଜଣ ନେନେକ ଚଣ
ପୃଥନା[11] ପୁଣ ଅଇଲେ ବାହୁଡ଼ି[12] ॥୨୨॥

---

୧ । ଗ-ଘ. ବୃଥନା ଜନ୍ତୁଂ ଦଣ ଦେଖିଲେ
୨ । କ ଗ ଘ. ବମ୍ଭରୂପ ସେ
ଙ. ଭଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ସେ
୩ । କ: କାହା
୪ । କ—ଗ. ଷର
୫ । ଖ. ଶଉ ବରଷା ଜଳଧାର
୬ । ଖ ଘ. ଲଉଡ଼ୀ
୭ । ଗ. କରେ ଧଣ
୮ । କ ଗ. ଷର
୯ । ଖ. 'ଭାଜଲେ ସୁସ୍ତେହେ' ପାଠ ନାହିଁ
କ ଗ. ସରମାନେ = ଘ. ଶରମାନେ
ଙ. ଜାଆନ୍ତି ହଣ୍ଡ ଜେ
ଗ. ପଳନ୍ତି ଝର୍ଡ଼ି ହେ
ଘ. ପଡ଼ନ୍ତି ଛନ୍ତି ଝର୍ଡ଼ି ହେ
୧୦ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଗ ଘ. କଉରେବ
୧୨ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୧୩ । ଖ. ପୋଷରେ ୨୨ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ ।

ବଂଶ୍ୟମାନେ[1] ହେଲେ ପରବେଶ
ଦୁର୍ଯୋଧନ[2] କଲ ମହାବେଷ[3]
ସବୁ ସଇନ୍[4] ଘେନଣ ସଙ୍ଗେ
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ପୁଣ[5] ଘେରିଲେ ବେଗେ ହେ[6]
ପୃଥୂନାକୁ[7] ସହଦେବ କହନ୍ତ
କଉରବେ[8] ପୁଣ ଆସି ଘେରନ୍ତ ହେ[9] ॥୨୪॥

ଶୁଣି କ୍ରୋଧେ କହନ୍ତ ପୃଥନା[10]
ଏ ବେଳକୁ ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ କନା[11]
ହସ୍ତିନାକୁ ଯେବଣିବ ଖେଦ
କୋଟି କୋଟି[12] ସାର ଶରରେ ଛେଦ ହେ
ତୋ ଭ୍ରାତ ବୋଲ ଓପ୍ରୋଧ[13] କଲ
ବଡ଼ ନଲଜ ଏହାକୁ ଦେଖିଲ ହେ ॥୨୫॥

ଏତେ[14] କହ୍ଣ କରନ୍ତ କୋପ
ପଞ୍ଚି ପ୍ରହାରେ ଯେସନେ[15] ସର୍ପ

---

୧ । ଜ. ବୃଷ୍ଣିମାନେ
ଖ. ବୃଷ୍ଣ ଜନେ
୨ । ଖ ଦୁର୍ଯୌଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୩ । ଘ. ମାହାବେଷ
୪ । ଖ ଘ. ସୈନ
୫ । କ ଗ. ଗୋଷ୍ଟକୁ ପୁଣି
ଗ. ପୃଥୂନାକୁ ସାଏ
୬ । ଘ. ଘେର ବେଗରେ ହେ
୭ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ
ଗ. ପୃଥୁନେ
୮ । ଗ. କଉରେବ
ଘ. କଦ୍ରବେବ
୯ । ଙ. ପୃଥନାକୁ କହେ ସହଦେବ
ପୁଣି ଘୋଟିଲେ ଆସି କଉରବ
ଘ. ପୁଣି ଆସି ଘେରନ୍ତ ହେ
୧୦ । ଜ. ପୃଣ—ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଜ. ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ ସୀନା
ଖ. ଦ୍ୱେଥର ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ ସୀନା
ଘ. ଏବେ ନ ଭଦ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ଦେଖ କନା
୧୨ । ଘ. ଗୋଟୀ ଗୋଟୀ
୧୩ । ଖ. ତୋ ଭ୍ରାଥ ଦେଖି ଅପ୍ରୋଧ
ଘ. ତୋ ଭ୍ରାଥ ବୋଲ ଓପ୍ରୋଥ
୧୪ । ଡ. ଯେତେ
୧୫ । ଖ. ଯେମନ୍ତ

ଗାବଲ୍ଗୁଳ ସେନ ଢେଲେ ଧାଇଁ
ଗୋପାଳ ମାନେ ବୁଲନ୍ତି ଲଢ଼ନ୍ତ ହେ[୧]
ସେ ସହଦେବ ଆଗ ହୋଇଣ
ପଞ୍ଚି ପ୍ରହାରି[୨] ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ମାରଣ ହେ ।।୧୬।।

ସବୁ କ୍ଷତ୍ରୀ[୩] ଏକ ମୁଖ ହେଲେ
ନାନା ଆୟୁଧ ମାନ ମାଇଲେ[୪]
ଦେଖି ପୃଥୁକ[୫] କୋପରେ ଧାଇଁ
ଶୃଙ୍ଗେ ସେନାଙ୍କୁ ପ୍ରହାରିଲେ ନେଇ ହେ[୬]
ଥରକେ ଦଶ ବିଂଶ[୭] ମରନ୍ତି
କ୍ଷବରେ ସଇନ ପଳାଇଲେ ମନ୍ତି ହେ ।।୧୭।।

ବେଢ଼ କ୍ଷତ୍ରିଣି ସୈନ୍ୟ ମାଇଲେ
ଉପେକ୍ଷଣ[୮] ସବେ ପଳାଇଲେ
ସହଦେବ ବୁଲଇ ଲଢ଼ନ୍ତ[୯]
କଉରବ[୧୦] ସୈନ୍ୟ ନେଲେ ଘଢ଼ନ୍ତ ହେ[୧୧]
ପ୍ରହାରେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ମରନ୍ତି[୧୨]
ଅସମ୍ଭାଳେ ସୈନ୍ୟ ପଳାଉଛନ୍ତି ହେ ।।୧୮।।

---

୧ । ଖ. ଲଢ଼ନ୍ତି ହେ
ଙ. ଗୋପାଳ ମାନେ ବୁଲନ୍ତିଲେ ଡାକ ହେ
ଘ. ବୁଲଇ ଲଢ଼ନ୍ତ ହେ
ଘ. ବୁଲଇ ଲଢ଼ନ୍ତ ହେ
୨ । ଙ. ପ୍ରହାରେ
୩ । ଭ ଖ. କ୍ଷେତ୍ରୀ
୪ । ଗ. ଧରିଲେ
ଘ. ନେଇ ମାଇଁଲେ
୫ । ଭ. ପ୍ରୋଢନ ।
୬ । ଚ. ଶୃଙ୍ଗରେ ସେନ୍ୟାଙ୍କୁ ମାଇଲେ ନାଇ ହେ
ଘ. ପ୍ରହାରିଲ ନେଇ ହେ
୭ । ଚ. [illegible]
୮ । ଭ-ଗ. ଉପେକ୍ଷଣ
୯ । ଘ. ଲଢ଼ନ୍ତି
୧୦ । ଗ ଘ. କଉରବେ
୧୧ । ଭ ଚ ଘ. ମାରନ୍ତି ଦଣ୍ଡ
୧୨ । ଚ-ଘ. ପଡ଼ନ୍ତି

ଏ ସମୟେ ପୃଥୁନା[୧] ପାଳନ୍ତି
ଗୋପାଳମାନେ[୨] ହେ ଗଲେ ଲେଉଟି[୩]
ବଣା ହୋଇ ରହେ[୪] ସହଦେବ
ଦେଖି ବେଢିଲେ ସବୁ କଉରବ[୫] ହେ
କହନ୍ତି ମାନ ଗୋବଧ ଚଣ୍ଡି
ଏହାକୁ ଧଇଲେ ଲଭିବା ଗାଈ ହେ ॥୨୯॥
ତାହାଙ୍କୁ[୬] ଦେଖି ଉଦ୍ଧବ ଚହ୍ନିଲେ[୭]
ଶ୍ରୀଦେବ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ[୮]
ବଡ଼ ସମର୍ଥ ଗୋପାଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଗାଈଙ୍କୁ ଯେଣ ଖଞ୍ଜିଲାଏ ଆଉ ହେ[୯]
ଚହ୍ନିଲନ୍ତି[୧୦] ଆପଣମାନେ
କେବଣ ସାର ବଗୁରିବା ମନେ ହେ[୧୧] ॥୩୦॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଏ ସହଦେବ
ଯାହାକୁ ବଶ[୧୨] ପୃଥୁନା[୧୩] ଗାଭ ।

---

୧ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା ।
୨ । ଭ ଗ. ଗୋପାଳମାନେ
ଘ. ଗୋପାଳେମାନେ
୩ । କ. ନେଉଟି
୪ । ଭ ଗ. ହେଲେ
୫ । ଖ. କୌରବ
ଗ. କଉରୋବ
ଘ. ସକଳ କଉରୋବ
୬ । ଗ ଘ. ତାଙ୍କୁ
୭ । ଭ ଘ. ଚହ୍ନିଲେ
ଗ. ଚିହ୍ନିଲେ
୮ । କ ଖ ଘ. କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ
୯ । ଗ. ଢକିଂଲେ ଏ ଥାଠ ହେ
ଘ. ଢକିଲ ଏ ଥାଠ ହେ
୧୦ । ଭ. ଚହ୍ନିଲନ୍ତିକି
ଗ. ଚହ୍ନିଲନ୍ତୀନ
୧୧ । ଖ. ପୋଥିରେ—
ବଡ଼ "ସମର୍ଥ – ମନେ ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୧୨ । ଚ. ବଶ
ଘ. ବଶ୍ୟ
୧୩ । ଭ ଗ. ପ୍ରୋଥନା ।

ଦ୍ରୋଣ[1] ବୋଲନ୍ତି ସୁଫଳ ଦିନ
 ଦେଖିଲୁ ଆଜ ପୁତ୍ରଙ୍କ ବଦନ ହେ[2]
ଜାଣିଣ ରଣେ ହେଳା ସେ କଲେ
 ସବୁ ସୈନ୍ୟ[3] ସହଦେବ ମାଇଲେ ହେ[4] ॥୩୧॥

ଶକୁନି ଶବ୍ଦି[5] ସହଦେବଙ୍କୁ
 ଗଲେ ନିକଟ ହୋଇ ପାସକୁ
କହନ୍ତି ତାକୁ ପୁଣ[6] ଅନାଇ
 ଏ ରୂପ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଶୋଭା ଅଛଇ ହେ
ବଗଟେ କର୍ମା[7] ପ୍ରତଜ୍ଞା କର
 ଅଜ୍ଞାତ ଚତୁର୍ଥ ଦିନ[8] ଆବର ହେ[9] ॥୩୨॥

ସହଦେବ ବୋଲେ ସବୁ ଗଲା
 ଦିନ ବଡ଼ାକୁ ଚତୁର୍ଥ[10] ରହିଲା
ଏଣୁ ସମଏ କର୍ଣ୍ଣ ମିଳିଲେ
 ଚନ୍ଦ୍ରପାଳକୁ ଅନାଇ ବୋଇଲେ ହେ[11]
ଅଢ଼ାଇ ଦେନ ଗୋଟି[12] ଏ ଦେଶୁଂ
 ଦେଖ କ ପ୍ରକାରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପୋଷୁଂ ହେ ॥୩୩॥

---

୧ । ପ. ଦ୍ରୋଣେ
୨ । ଙ. ଦେଖିଲୁ ଦ୍ରୋଣି ପାଣେ ଏ ଦିନି
 ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ସହଦେବ ଦେଖ ମୋ
 ଦେଖିଲୁ ପୁତ୍ରଙ୍କର ବଦନ
 ଆଜ ସଫଳ ମୋର ହେଲା ଦିନ ଜାଣି ।
୩ । ପ. ବହୁ ସୈନ୍ୟ
୪ । ଖ. "ଜାଣିଣ—ମାଇଲେ ହେ ।"
 ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଜ ଗ. ଶବ୍ଦି
୬ । ଙ ପ. ପୁଣ ତାକୁ
୭ । ଚ-ଛ. କର୍ମା
୮ । ଗ. ଅଜ୍ଞାତେ ଚତୁର୍ଥ ଦିନ
 ପ. ଚତୁର୍ଥ ଦିନ
୯ । ଖ. ବିଶ୍ୱତ ଜାପାଦପକ୍ଷ କର
 ହେପଥ ଦିନ ଅଜ୍ଞାତ ରହୁର କେ
୧୦ । ଖ. ଚତୁ
 ଗ ପ. ଚତୁର୍ଥ
୧୧ । ଖ. ଏହୁ ସମୟେ କର୍ଣ୍ଣ ଅଇଲା
 ସହଦେବକୁ ବୁଦ୍ଧି ବୋଇଲା କେ
୧୨ । ପ. ଗୋଟି

ଶୁଣି ସହଦେବ କୋପଭର[1]
ଯଷ୍ଟି ପ୍ରହାରଲେ ତାଙ୍କ ଶିର[2]
ଘମାଇ ପଡ଼ିଲେ[3] ରଥ ସୂତ
ଦେଖି ସେନାଏ ବେଢ଼ିଲେ ବହୁତ ହେ[4]
ଧାଇଁଣ[5] ସହଦେବ ପିଟିଲେ
ସତାଙ୍ଗମାନ ଭଗ୍ନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ହେ[6] ॥୩୫॥

ଅଷ୍ଟ ବେଗେ[7] କରନ୍ତି ପ୍ରହାର
ମଲେ ବେଢ଼ପୂର୍ବ[8] ଲକ୍ଷ ସାର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[9] ଦେଖି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ
ଧର ନ ପାରିଲେ ମାର[10] ବୋଇଲେ ହେ
ଶୁଣିଣ ସର୍ବେ ଶର ସନ୍ଧିଲେ[11]
ଲଙ୍ଘି ସହଦେବ ବୁଲାଇଲେ ହେ[12] ॥୩୬॥

ଶରମାନେ[13] ହଜିଛନ୍ତି ଚୂର
ଆସି ବେଢ଼ିଲେକ ସର୍ବ ସାର[14] ।

---

୧ । ଘ. କୋପଭରେ
୨ । କ. ଶୀର
ଖ. ପିଟିଲେ ତାଙ୍କର ଶିର
ଘ. ଶିରେ
୩ । କ ଖ ଘ. ପଡ଼ିଲେକ
୪ । ଖ. ସେହ୍ନାଏ ବେଢ଼ିଲେ ବହୁତ ନେ
ଗ. ବହୁତ ହେ
ଘ. ସେନାମାନେ ବେଢ଼ି ବହୁତ ହେ
୫ । ଗ. ମିଳିଣ
୬ । ଗ. ଭଗ୍ନ ଚୂର କଲେ ହେ
ଘ. ଭଗ୍ନ ଚର ହେଲେ ହେ
୭ । ଘ. ଅଧ ବେଗ
୮ । କ. ବେଗୀ ପତ୍ର
ଗ ଘ. ବେଢ଼ପତ୍ର
୯ । କ ଗ. ଦୁଃର୍ଯୋଧନ
୧୦ । ଘ. କୋଲି
୧୧ । କ. ସର ସନ୍ଧିଲେ
ଖ. ସର ବନ୍ଧିଲେ
ଘ. ଶର ବାନ୍ଧିଲେ
୧୨ । ଖ: "ଶୁଣିଣ—ବୁଲାଇଲେ ହେ" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୩ । ଖ ଗ. ସରମାନେ
୧୪ । ଖ. ସୁର ।

ସହଦେବ ଆରତ ହୋଇଲେ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମନେ ସୁମରଣା କଲେ ହେ
କହନ୍ତୁ ବେନଭୁଜ ବାହାର
ସାକ୍ଷାତ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ହେନକର ହେ[1] ॥୩୬॥

ମୋହନ ବଂଶୀ[2] ଧରି ସେ କରେ[3]
ଗାଢ଼େ ଚମ୍ପିଲେ[4] ପ୍ରଥୁନା[5] ନାମରେ
ବାର କୋଣେ ପ୍ରଥୁନା[6] ଯେ ଥିଲେ
ମୁରଲୀ[7] ଶୁଣି ପାଲଟି ଗୁଞ୍ଜିଲେ
କ କର୍ମ କଲ ମୋତେ[8] ଦଇବ
ରକ୍ଷାକର ମୋର ପୁତ୍ର ସହଦେବ ହେ ॥୩୭॥

ଏତେ ଭାଳଣ ଉତ୍ତରଏ ଦେଲେ[9]
ସବୁ ବଳୁଙ୍କୁ ସେବନଣ[10] ଧାଇଁଲେ
ଆସି ସହଦେବ ପାସେ ମିଳି
ବ୍ୟାଘ୍ର ଦେଖି ଯେସନ୍ତେ ପଳାନ୍ତି[11] ଛେଳି ହେ
ତେମନ୍ତ କୁରୁସୈନ୍ୟ ହୋଇଲେ[12]
ସହଦେବଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଲେ ହେ[13] ॥୩୮॥

---

୧ । ଖ. ପୋଥିରେ —
"ସାକ୍ଷାତ—ହେନକର ହେ" ପାଠ ନାହିଁ
୨ । କ ଗ. ବଂଶି
୩ । ଗ. "ମୋହନ—କରେ ।" ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ବଞ୍ଚି ଚମ୍ପିଲେ
ଘ. ଚମ୍ପି
୫ । କ ଗ. ପ୍ରୋଥନା
ଖ. ପ୍ରୁଥ୍ନା
୬ । କ. ପ୍ରୋଥନା
ଗ ପ୍ରୁଥ୍ନା
୭ । ଖ. ବଂଶି
୮ । କ ଖ. ମତେ
୯ । ଘ. ବସୁଣ ରହିଏ ତେଣୁ
୧୦ । ଖ. ଘଉଲ ବସ୍ତ୍ରକୁ ସେନ
୧୧ । ଖ. ଯେସନେକ
୧୨ । ଖ. ଯେହ୍ନମନ୍ତ କଉରଭେ ହେଲେ
ଗ. କୁପଥାଠ ହୋଇଲେ
୧୩ । କ. ସେବନଣ ଧାଇଁଲେ
ଖ. ସେନ ଲେଉଟିଲେ ନେ
ଘ. ପଳାଇଲେ ହେ ।

ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସେ ସହଦେବ
ତାଙ୍କୁ ବେଢ଼ି ଛନ୍ତି ସର୍ବଗାବ
ସର୍ବ ଗୋପାଳମାନେ[1] ସଙ୍ଗରେ
ଚତୁଂ ପାଳଟି ଅଇଲେ ଭୁଲତେ ହେ[2]
ପୃଥୁନା ବଂଶ୍ୟମାନେ[3] ପ୍ରବେଶ
ଅସ୍ତାଚଳକୁ[4] ଗଲେକ[5] ଦିନେଶ ହେ ।୩୯।

ନିଶା[6] ପ୍ରବେଶ ଆସି ହୋଇଲା
ପୁଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ[7] ବାହୁଡ଼ିଲା
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ[8] ଘେରଲେକ ବେଗେ[9]
ପୃଥୁନା[10] କହେ ସହଦେବ ଆଗେ ହେ[11]
ନିର୍ଲଜ କଉରବେ[12] ଅଟନ୍ତି
ଏତେ[13] ନିସରେ ଲେଉଟି[14] ଆସନ୍ତି ହେ ।୪୦।

ମୋତେ ବଳେ ନେଇ ନ ପାରିବେ
କେତେ ଦିନ ଘେରି ଏଥୁ ଥିବେ[15] ।

---

୧ । ଗ. ନବସତ ଗୋପାଳମାନେ
ଘ. ଗୋପାଳମାନେ
୨ । ଖ- "ଦେଖି ଆନନ୍ଦ — ଗୁଣତେ ହେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୩ । କ. ପ୍ରେ ଥନା ବର୍ଣ୍ଣମାନେ
୪ । ଖ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳକୁ ସେ
ଗ. ଅସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳକୁ
ଘ. ଅସ୍ତାଞ୍ଚଳକୁ
୫ । କ ଖ ଗଲେ
୬ । ଖ. ନିଶି
ଗ ଘ. ନିସି
୭ । ଖ- ପୁଣି ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ ଦୁର୍ଯୋଧନ
୮ । ଙ. ଗୋଗଷ୍ଠକୁ
୯ । ଗ ବେଗ
ଘ. ଘେରିଲେ ବେଗେ
୧୦ । କ ଖ. ପ୍ରୋଥନା
୧୧ । ଗ. ଆଗ ହେ
୧୨ । ଘ. କଉରେବେ
୧୩ । ଗ ଘ. ଏତେ
୧୪ । ଙ. ନେଉଟୀ
୧୫ । ଖ. "ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ—ଏଥୁ ଥିବେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।

ଏଣୁ ନଶାରେ ଚଳ ବଦନ
　　ଉତ୍ତର ସେନ ଆସନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ହେ
ଏହାର ଗାଣ୍ଡୀ ସେ ଭଙ୍ଗିବେ[1]
　　ମାନଭେଦ ଶର ପ୍ରେଷି[2] ପାର୍ଥିବ ହେ ।୪୧।
କଥା କହନ୍ତେ[3] ରଜନୀ ଶେଷ
　　ଦେଖିକରି ସହଦେବ ତୋଷ
ପୃଥିନାଙ୍କୁ[4] ନମସ୍କାର କଲେ
　　ମଦ୍ର ଦେଶକୁ ଭୁରତେ ଚଳିଲେ ହେ[5]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ[6] କରିଣ ଧ୍ୟାନ
　　ଭଣଇ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଜ୍ଞାନ ହୀନ ହେ[7] ।୪୨।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର

ସେ ସହଦେବ ଅନ୍ତ ସରିରେ　　ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ମଦ୍ର ଦେଶରେ
　　ଦେଖିଲେ ବସିଛନ୍ତି ଆସ୍ଥାନରେ[8] ଉତ୍ତର ବୀର ହେ[9] ।

---

୧ । ଖ-ଘ. ଭଙ୍ଗିବ
୨ । ଢ ଗ. ଶରପେଶୀ
　ଗ. ଶର ଭେଦ
୩ । ଙ-ଘ. କହନ୍ତେ
୪ । ଭ. ପୋ୍ୟଥଙ୍କୁ
୫ । ଘ. ମଦ୍ର ଦେଶକେ ଭୁରତେ ମିଳିଲେ ହେ
୬ । ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦ
୭ । ଖ ଘ. ଦୀନ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ହୀନ ହେ
୮ । ଢ ଗ. ଆସ୍ଥାନରେ
　ଘ. ବସିଅଛି ଆସ୍ଥାନରେ
୯ । ଘ. ଉତ୍ତର ବୀର ହେ ।

କହନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜ ନନ୍ଦନ ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ଛଳେଣ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧]
ଆସିଛି ସାଜ ସଜ[୨] ସଇନ ଭୂମ୍ଭ ନଗର ହେ
ଜାଲ ଆସିଣ ଗୋଷ୍ଠକୁ[୩] ଘେରିଲେ ହେ[୪]
ବଳେ ନେବାକୁ ମନେ[୫] ବଗ୍ଗର କଲେ ହେ[୬]

ପୃଥୁନା[୭] ସେନ ସମର କଲୁ ତାଙ୍କର ବହୁ ସୈନ୍ୟ ମାଇଲୁ
ତେବେ ହେ ଆଉ ନ ଗୁଣ୍ଡ କରି ସେଣି ରହିଲେ ହେ[୯] ॥୧॥

ଶୁଣିକରି ଉତ୍ତର କୁମାର କ୍ରୋଧରେ କମ୍ପାଇଲା ଶରୀର[୧୦]
ଦଶନ ଚାପି ପୁଣ ଅଧର ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ହେ

ଗୁର ପାମର ସେ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୧] ନ ଜାଣଇକ ମୋର ଗୋଧନ[୧୨]
ଜାହା ଭରସା ପାଇଣ ସେ ଏଥକୁ[୧୩] ଅଇଲା ହେ
କଣ୍ଟକରେ[୧୪] ପରୀକ୍ଷା ପଣ ମୋହରରେ
ଏହାକ ଶୁଣି ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣେ[୧୫] ତାହାରରେ

---

୧ । ଗ. ଛଳରେ ଦର୍ଯୌଧନ
ଘ. ଛଳେ ସେ ଦୁର୍ଯୋଧନ
୨ । ଘ. ଆସିଛୁ ସଙ୍ଗ
୩ । ଗ. ଅସି ଗୋଗୋଷ୍ଟେ
ଗ. ଗୋଗୋଷ୍ଠ
୪ । ଘ. ଘେରିଲା ହେ
୫ । ଖ. ସେହୁ
ଗ. ନେମାକ୍ରି ମନେ
ଘ ନେମାକୁ ମନେ
୬ । ଘ. ବଗ୍ଗର କଲା ହେ
୭ । କ. ପ୍ରୋଥନା
୮ । ଖ. ଅନେକ ସନ୍ୟ ତାର
ଘ. ସବୁ ସନ୍ୟ
୯ । ଗ. ଗୁଣ୍ଡ ନ ଯାଇ ରହିଲା ଘେର ହେ
ଗ. ତେବେ ତ ଆଉ ନଷ୍ଟାଣ୍ଡ କରି ଘେର ରହିଲେ ହେ
ଘ. ଘେର ରହିଲା ହେ
୧୦ । ଘ. କମ୍ପାଇଲେ ଶରୀର
୧୧ । କ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଗ. ଦର୍ଯୌଧନ
୧୨ । ଖ. "ନଜାଣଇକ—ଗୋଧନ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ ଘ. ଜାଣଇ ନାହିଁ ମୋର ଗୋଧନ
୧୩ । ଖ. ତାହାର ଭରସାରେ ସେ ପୁଣି ଏଥେ
ଘ. ପାଇଣ ଏଥକୁ
୧୪ । ଘ. କଣ୍ଟକେ
୧୫ । ଗ. ଏହାକ୍ତ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ

ନମାଇଁ[1] ମୋର ଗୁଣ ନ ଦେଲୁ   ନରୋଗୋଷ୍ଟ ଗ୍ଳଷ୍ଟ ନମା[2] ଅଇଲୁ
ସେ ଜଣ୍ମତରେ ଭଦ୍ର ନ କଲ୍ଲ[3] ଧ୍ମାନ ପାମର ସେ ॥୨॥

ସେତେକ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର[4] ବଂଶ   ଆଜ ସମୂଳେ କରିବ ନାଶ[5]
ହସ୍ତିନାପୁର ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ଦେବ ମୁଂ[6] ପୋଡ଼ରେ

ମୁଂ ମତ୍ତବ୍ୟାଘ୍ର ସେମାନେ ଛେଳ   ସେଷ୍ଣ ମଣ୍ଡୂକ[7] ମୁଷ୍ଟି କୁଣ୍ଡଳୀ
କପୋତ ଦେଖି ସଞ୍ଚାଣ[8] ଆଜ ଦେବକ ତୁଣ୍ଡରେ
ମାଣବ ପଳାଇ ପଶିଲେ[9] ପାତାଳରେ ରେ[10]
ମୋ ଗାବ ଯେଣଯିବ କାହାର[11] ବଳରେ ।

ବାନ୍ଧବ ବେନଭୁଜ ଲଗାଇ   ତୋହର[12] ହସ୍ତେ ମାଡ଼ ମରାଇ
ପୁଣ ତାହାର ଶିର[13] ଛେଦବ ଗାଣ୍ଡିର ଛଳେରେ ॥୩॥

ରଗଡ଼ ଦନ୍ତ ବୁଲାଇ ନେତ୍ର   ଭୂମିରେ ପ୍ରହାରେ ମୁଷ୍ଟିଘାତ
ବୋଲଇ ମୋର ଯିବା ଯାଏକ ଥିବକ ରକ୍ତରେ[14]

---

୧ । ଭ. ଜପାଠ   ଗ ଘ. ମଣ୍ଡୂଭ
୨ । କ ଖ. ରୋଚଷ୍ଟ ପ୍ଲଷ୍ଟ ଜପା   ୮ । ଗଃ ସନ୍ତୁଂଣ
୩ । କ. ସେ କଟତରେ—ନିଭଲ୍ଲୁ   ୯ । ଙ. ପଶିବ
ଖ. ଷଧ୍ୟେଭ ଜଲ   ୧୦ । ଗ. ପାତାଳେ ଜେ
ଘ. ସେ କଟତରେ ଭଦ୍ର ନ ଭଲ୍ଲ   ଘ. ପାତାଳରେ
୪ । କ ଗ. ଦୁଯୋଧନର   ୧୧ । ଭ. କାହା ଗ୍ଲର
ଘ. ଦୁଯୋଧନର   ୧୨ । କ ଙ. ତୋହାର
୫ । କ-ଭ. ନାଶ   ୧୩ । ଭ ଙ. ଶୀର
୬ । ଖ. ଦେବର   ଭ. ପୁଣି ତାହାର ଶିର
ଭ. ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ହସ୍ତିନାପୁର ଦେବ ମୁଂ   ଘ. ଶିର
୭ । ଙ. ମୁଷ୍ଟିଭ   ୧୪ । ଗ. ଥିବ ରକ୍ତରେ

ତେବେ ଗର୍ଜିତ ତାର ଗାରମା   ରଖିବ[1] ନ ପାରବେ ସେ ବ୍ରହ୍ମା[2]
କାହିଁ ଚଳାଇ ଲଢ଼ିବ ଅବା[3] ସପତ ମହୀ ସେ[4]
ଏତେ କହନ୍ତେ[5] ଶାର ମୋଡ଼ଇ ନଣ ହେ
ବାହାସ୍ଫୋଟ[6] ମାରଣ କରଇ[7] ଶେଷ ହେ ।

ଦେଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ[8] ମୋହର[9]   ପିତା ଅଧମ ପଣ ବସ୍ତ୍ର
ସାରଥି ଜଣେ ଗୁଣ୍ଡ ନଗଲେ[10] ମୋହର ପ୍ରାଣରେ ॥୩॥
ରଥ ତର୍ଜିଣ ଶିବଙ୍କି[11] ମୁଣ୍ଡି   ମୋ ରଥ କେବା[12] ନେବଟି ବାହୁ
ମୃଦୁସୁଲକ ରୁହିଁ ଉତ୍ତର ପୁଣ କହୁଛୁ[13] ହେ
କହଲେ ଯାଇଁ[14] ଉତ୍ତର ପୁରେ   ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଠାକୁରାଣୀ ସମ୍ମୁରେ
ପ୍ରୁଥନାକୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ[15] ଆସିଣ ବଳେ ନେଉଛୁ ହେ[16]
ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ମୃଦୁସୁଲଏ ଗଲେ ଯେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ସମ୍ମୁରେ କହିଲେ ଯେ
ରାଣୀ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କର ଧରଣ   ପ୍ରବେଶ ଆସ୍ଥାନର ତଳେଣ
ଉଠି ଉତ୍ତର ତାହାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର ସେ କଲେ ହେ[17] ॥୪॥

---

୧ । ଗ. ରର୍ଷିତ
୨ । ଘ: ନ ପାରବେ ବ୍ରହ୍ମା
୩ । ଙ. ପଢ଼ିବ ପୁଣ
୪ । ଗ ଘ. ମହୀର
୫ । ଗ ଘ. ଏତେକ କହି
୬ । କ. ବାହାମ୍ଫୁଟ
ଖ. ବାହାପଟ
ଗ ଘ. ବାହାମ୍ଫଟ
୭ । ଘ. ମାରନ୍ତି କରଣ
୮ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ
୯ । କ ଖ. ମୋହୋର
୧୦ । ଘ. ଗୁଣ୍ଡ ନଗଲ
୧୧ । ଗ. କଟୀ
୧୨ । ଘ: ମୋ ରଥ କେ
୧୩ । ଖ. କହୁଥି
ଗ. କୁମର ପୁଣ କହୁଛୁ
୧୪ । ଘ. କହ ଯାଇ
୧୫ । କ. ପ୍ରୋଥନାକୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ପ୍ରୁଥନା ଦଯୋଧନ
ଘ: ପ୍ରୁଥନା ଦ୍ରୁଯୋଧନ
୧୬ । ଖ. ନଅଛି ହେ
୧୭ । ଘ. ନମସ୍କାର କଲେ ହେ

ସକଳ ଚକ୍ରପାଳ କହିଲେ[1]   ସେ ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଇଲେ[2]
ସାରଥି ନାହିଁ କେମନ୍ତେ ରଥ ବାହିଣ[3] ଯିବ ହେ
ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ[4] ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତି   ଗାଈଙ୍କ ଛଡ଼ାଇଣ[5] ଆଣନ୍ତି
ସାରଥି କରି କାହାକୁ ମୁହିଁ ରଥରେ ନେବି ହେ[6]
ଶୁଣି ସଇନ୍ଧ୍ରୀ କହେ ଶୁଣ ଉତ୍ତର ହେ
ବୃହନ୍ନଳାକୁ[7] ଜାଣ ତୁମ୍ଭ[8] ରଥର ହେ
ସାରଥି ହୋଇ ବାହିବେ[9] ରଥୀ   ରଥ ଚଳାଇ ଅଟେ ସମର୍ଥ
ତାଙ୍କର ଥିଲେ ଜୟ[10] ହୋଇବ ତୋର[11] ସମର ହେ[12] ।୭।
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୋଲେ କୋପରେ   ତୁମ୍ଭେ ସେ ଚେଟୀ ଅଟ୍ଟ ଜାତରେ
ତୋ ଅନୁକ୍ରମେ ନପୁଂସକକୁ[13] ବାଛିଲୁ ଆଣିଲେ[14]

---

୧ । ଖ. ଚକ୍ରପାଳ କହିଲେ ତୋତେ
୨ । କ ଖ. ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଇଲ
ଘ. କହିଲେ
୩ । ଖ. ବାହିମୁ
୪ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନକୁ
୫ । କ. ଛଡ଼ାଇ
୬ । କ. ରଥରେ ମୁହିଂ ନେବି ହେ
ଖ. ମୁହିଁ ନେମଇ ପୁଣ ହେ
ଘ. କାହାକୁ ମୁ—ନେବି ହେ
୭ । କ. ବୃହନ୍ନଳକୁ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
୮ । ଘ. ତୁମ୍ଭେ
୯ । ଘ. ବାହିବ
୧୦ । କ. ତାକୁ ରଥ ବହିଲା ଜୟ
ଙ. ତାହାର ଥିଲେ ଜୟ
୧୧ । ଗ. ତୁମ୍ଭ
ଘ. ତୋହର
୧୨ । ଘ. ସମରେ ରେ
୧୩ । କ ଖ. ନପୁଂସକକୁ
୧୪ । ଘ. ଆଣି ବାଛିଲୁ ଲେ ।

ଯେ ବୃହନ୍ନଳା[1] ସେ ନପୁଂସକ[2]   ସମରେ ନେତ ସେ ଅଯାଚିକ
ଯାହାର ମୁଖ ଦୃଷ୍ଟିଲେ ଦୋଷ ହୋଇବ ପୁଣି ଲେ
ତୋହ ପୁରକୁ କେବା କଲା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଲେ[3]
ସେ ପୁର ପୂର୍ଣ[4] ମୋର ବାହୁବ ରଥ ଲେ
ରାଜ କୁମର[5] ମୂର୍ଖ ବଧିରେ   ମୋତେ ଦୂଷଣ[6] ତୋର ବୁଧିରେ
ମୁଁ ଶି ନୋହିଲେ ମୋଡ଼ନ୍ତ ଧରି ତୋହର ମାଥ ଲେ ।୭।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ବୋଲେ ଆରେ ଦୁର୍ବୁଧି   ଏହାଙ୍କ ପାଦେ ହୋଇ[7] ଅପ୍ରାଧି
ତୋହର ଶତେ ମଉଳା ସର୍ବ[8] ହୋଇଣଛନ୍ତି[9]ରେ
ଏବେ ତାହାଙ୍କୁ[10] ଭୁଞ୍ଜନା କରୁ   ଦେଖିଲୁ କଥାମାନ ଯାସୋରୁ
ଯାହାର ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ଗନ୍ଧର୍ବେ ନାଶ[11] କରନ୍ତି ରେ[12]
ଏବେ ମୋ ବଚନରେ ଉଠ ବଦନ ରେ
ଗନ୍ଧର୍ବୀଙ୍କ ଚରଣରେ[13] କର ଦ୍ରୁସନରେ[14] ।

---

୧ । କ. ବୃହନ୍ନର
ଗ. ବୃହନ୍ନଳା
୨ । କ ଗ. ନପୁଂସକ
୩ । ଡ. କେତୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥ କଲ ଲେ
ଗ ଘ. କେତୁ କଲ ମଧ୍ୟସ୍ଥଲେ
୪ । କ. ସେ ପୂର୍ଣ ପୁର
ଖ. ସେ ପୁର ପୂର୍ଣି
୫ । ଖ- ରାଜକୁମାର
ଡ: ରାଜକୁମାର
୬ । ଘ. ଦୂଷଣ
୭ । ଘ. ହୋଇ
୮ । କ ଖ ଘ. ଶତେ—ସର୍ବ
ଡ. ଶତେ—ହତ
୯ । ଖ-ଘ. ହୋଇ ଅଛନ୍ତି
୧୦ । ଗ ଘ. ରୁ ଏବେ ତାଙ୍କୁ
୧୧ । ଡ-ଘ. ନାଶ
୧୨ । ଘ. କରନ୍ତିରେ ।
୧୩ । କ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଚରଣରେ
ଗ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଚରଣେ
ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ପାଦେଣ
୧୪ । ଖ. ଦ୍ରୁସନ କରରେ ।

ଏହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ[୧] ଧରଣ   ସେ ବୃହନାଗ୍ନ[୨] ହକାର ଆଣ
ସେ ରଥେ ଥିଲେ ନୋହିବ ତୋତେ[୩] ପ୍ରମାଦ ମାନରେ ॥ ॥

ଶୁଣିଣ ଭପ୍ତ କରି[୪] ଉତ୍ତର   ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣେ[୫] ନମସ୍କାର
କରି ବୋଲନ୍ତି ଦୋଷ ନ ଧର ଗନ୍ଧର୍ବୀ ଦେବୀ ଗୋ[୬]

ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞାରେ ବୃହନାଗ୍ନକ   ଅଣାଅ ଏବେ ମୋର[୭] କଟକ
ସାରଥି କରି ସମରେ ତାଙ୍କୁ ଘେନଣ ଯିବ ଗୋ
ଶୁଣି ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବୀ ତୋଷ[୮] ହୋଇଲେ ଯେ
ଚନ୍ଦ୍ରିପାଳକୁ ବ୍ଲକ୍ଷଂଣ ଆଜ୍ଞା[୯] ଦେଲେ ଯେ

ନାଟ ମନ୍ଦରେ ତଳ ବହନ   ବୃହନାଗ୍ନକୁ[୧୦] ହକାର ଆଣ
ଶୁଣିଣ ସହଦେବ ଚକ୍ଷିତ୍ର[୧୧] ସତ୍ୱରେ ଗଲେ ଯେ ॥୯॥

ନାଟ ମନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ   ଅର୍ଜୁନ ପାଦେ ଭ୍ରସନ କଲେ
ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ବହନ ଆସ ଉତ୍ତର କଣ୍ଠ ହେ[୧୨] ।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ସିରେ
ଗ: ସାଟେ
୨ । କ ଗ. ବୃହନସ
ଗ. ବୃହନଳା
୩ । ଗ. ତୋ
୪ । ଗ. ଭଏ କଲ
ଗ ଘ. ଭଏ କରି
୫ । କ. ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣରେ
ଖ ଗ. ସେ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଚରଣେ
୬ । କ ଖ ଘ. ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେବ ଗୋ
୭ । କ. ଅଣାଅ ମୋର
ଗ. ହକାର ଆଣ ମୋର
୮ । କ. ସନ୍ତୋଷ
୯ । କ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳକୁ ବୁଦ୍ଧି ଆଜ୍ଞା ଦେ
ଘ ବୁଦ୍ଧି ଆଜ୍ଞା
୧୦ । କ. ବୃହନସକୁ
ଗ. ସେ ବୃହନଳା
ଘ. ସେ ବୃହନାର
୧୧ । ଗ. ଚକ୍ଷିତ
୧୨ । ଘ. କହ ହେ ।

ଶୁଣିଣ ବୃହନାଙ୍କ[1] ବୋଇଲେ   ମୂର୍ତ୍ତିକ ଯିବ[2] ଉତ୍ତର ବୋଲେ
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ କଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ କହନ୍ତି[3] ହେ
ଉତ୍ତରଙ୍କୁ ରଥରେ ଘେନଣ[4] ଆପଣ ହେ
କୁରୁ ଥାଟରେ[5] ଯାଇ[6] କରିବ ରଣ ହେ
ଶୁଣି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହେଲେ ବାହାର   ଉତ୍ତର ବାଳୀ କହେ ବଚନ[7]
ରଣ ମୁଖରୁ ଖାଇକ ମୋର[8] ଉଚାର ଆଣ ହେ ॥୧୦॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଖାଇ କଥା[9] ନଗଇ   ଆତୁର କଥା ଏକ ମାଗଇ
ଶ୍ରୀଭୂଷା ମୁକୁଟ ଅଳଙ୍କାର ପାଟକ ବସନ ହେ
ସମରୁ ଏତେକ ଆଣିଦେବ[10]   ଏ କଥା କେବେ ନ ପାସୋରିବ
ପିନ୍ଧନ[11] ଭଙ୍ଗ କରିବ ମୂର୍ତ୍ତି ଦରଷ ମନ ହେ[12]
ଚଳିଲେ ବୃହନାଙ୍କ[13] କରି ସନ୍ମତ ଯେ[14]
ପଥରେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ[15] କହେ ସମସ୍ତ ଯେ ।

---

୧ । କ ଖ, ବୃହନଳ
ଗ. ପୁଣି ବୃହନଳା
୨ । ଖ. ମୂର୍ତ୍ତି ନକର
୩ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ କହିଲେ
ଘ. ସଇନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ କଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତ—କହନ୍ତ
୪ । ଖ. ଘେନାଣ ପଣ
ଗ. ରଥେ ଘେନିଣ
୫ । ଖ-ଘ. ଥାଠରେ
୬ । ଗ. 'ଯାଇ' ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଗ ଘ. ଉତର
୮ । କ. ରଣରୁ ମୋ ଖାଇକ
୯ । ଖ. ମୋ ଖାଇ କଥା ତୋନେ
୧୦ । ଖ. ସମରୁ ମୋତେ ଆଣିଣ ଦେବ
ଘ. ଆଣି ଦେବ
୧୧ । ଖ କଣ୍ଠାଧ
ଗ. କୁଣ୍ଡଧ
ଘ. କୁଣ୍ଠାଧଂ
୧୨ । କ ଖ. ଦରଷମନେ ହେ
୧୩ । କ ଖ. ବୃହନଳ
୧୪ । ଗ. ସନ୍ମତ ହେ
ଘ. କରଣ ସନ୍ମତ ହେ
୧୫ । ଖ. ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ।

ଯେମନ୍ତେ ଘୋଟିଲେ କୁରୁବୀର[1] ଯେତେକ ରଥୀ ହୋଇ ସମର

ପୃଥୁନା[2] ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମୁଁ ଅଇଲି କୁଳରେ ହେ[3] ॥୧୧॥

ସହଦେବଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନ କହି ଅଛନ୍ତି କେତେ ଦିନ ଅଛଇ

ମନ୍ତ୍ରୀ କହନ୍ତି[4] ବରଷେ ତେରଦିନ ଗଲଣି ହେ

ଦିନବତ୍ରାକୁ ଭଣି[5] ଦିବସ ଦିନ ଗଣନ୍ତି ଏତେକ ଶେଷ

ଶୁଣିଣ ମନେ[6] ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ସେ ଫାଲଗୁନି ହେ

ଆସ୍ଥାନରେ ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ଯେ

ଉତ୍ତର ହସେ[7] ଦେଖି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବେଶ ଯେ

ଉତ୍ତର କହେ ବୃହନାଜ୍ଞକ ରଥକୁ ବାହୁ ପାଣ୍ଡବୁ ହିକ

ସମୂଳେ ଆଜ ମାରିବି ଦୁର୍ଯୋଧନର ବଂଶ ହେ[8] ॥୧୨॥

ଶୁଣିଣ ବୃହନାଳ୍ପ[9] କହଇ ମୁଁହିଁ ସେ ରଥ ବାହୁ ପାରଇ

ଯାହାର ଇଚ୍ଛା ହୋଇବ ପୁଣି ଯେତେ ଦୂରକୁ ଯେ ।

---

୧ । ଭ. କେତେକ ଭେଟୀଲେ କୁରୁବର

୨ । କ. ତ୍ରୋଥନା

୩ । ଖ. ଯେମନ୍ତେ ଦୁର୍ଯୋଧନ ସେଥିଲ
ଯେତେକ ରଥି ସମର କଲ
ପୃଥୁନା ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମୁହିଁ
ଅଇଲି ପୁଣ ହେ
ଗ ଘ. ପାଇଣ ମୁହିଁ ଅଇଲି କୁଳତ ହେ

୪ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଗ. ଭଣଇ

୫ । ଗ. ପାଞ୍ଚ

୬ । ଘ. ପୁଣି ମନରେ

୭ । ଗ ହସଇ

୮ । ଭ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ବଂଶ ଜନ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନର ବଂଶ ମାରିବି ଆଜ ଯେ
ଘ. ଆଜ ସମୂଳେ ମାରିବି ଦୁର୍ଯୋଧନର
ବଂଶ ହେ

୯ । ଭ. ବୃହନଳ

କ ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ[1] କବା ପାତାଳ ଭୂତଳ[2] ଆଦି ସପ୍ତ ମଣ୍ଡଳ
ସପତ ଦ୍ୱୀପ[3] ପୁଣ ସପତ ସିନ୍ଧୁ ପାରକୁ ହେ[4]
ମୁହିଁ ଯେବଣ ରଥେ ହେବ ସାରଥୀ ହେ
ଦମ୍ଭ ଆରମ୍ଭେ ଯେବେ ବସିବ ରଥୀ ହେ
ନ ବାହୁଡ଼ଇ ମୋହର[5] ରଥ ରଥୀ ଯେବେ ସେ[6] ହୋଏ ସମର୍ଥ[7]
ରଣେ କଷିଣ[8] ଜୟ[9] କରଣ[10] ଆସିବ ଏଥି ହେ ॥୧୩॥

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ମୁହିଁ ସେ ରଥୀ ମୋ ଅନୁକ୍ରମେ ଭୁଞ୍ଜ ସାରଥି
ରଥ[11] ସାଜଣ ବେଗେ ତୁ ଆଣ ମୋର ଛାମୁକୁ ହେ[12]
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ତୋଷ ହୋଇଣ ଅସ୍ତ୍ର ରତ୍ନରେ କରି ଭୂଷଣ
ଶ୍ୱେତ[13] ଚାମର ପାଟ ବସନ ମଣ୍ଡି[14] ରଥକୁ ହେ
ଚକ୍ରକମାନ ଉଡ଼ଇ ଫରହର ହେ
କନକରେ ପତାକା ଅତି ସୁନ୍ଦର ଯେ
ବାଛିଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱ ଯୋଚଲେ ଆସ୍ଥାନ ତଳରେ ଉତ୍ତରିଲେ[15]
ଦେଖିଣ ତୋଷ[16] ହୋଇଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମର ଯେ ॥୧୪॥

୧। ଭ. ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ
ଘ. ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ
୨। ଘ. ଭୂତାଳ
୩। ଭ-ଘ. ଦ୍ୱୀପ
୪। ଭ ସପତ ପାରକୁ ହେ
ଗ. ଅକୁପାରକୁ ହେ
ଘ. ଅକୂପାର ହେ
୫। ଭ ଙ. ମୋହୋର
୬। ଖ. ସେମନ୍ତ
୭। ଘ. ସାମର୍ଥ
୮। ଭ ଗ ଘ. କଷିଣକ
୯। ଖ. ଜୟ
ଗ ଘ. ଜୟ
୧୦। ଭ ଗ ଘ. କରେଣ
୧୧। ଘ. ରଥ
୧୨। ଘ. ମୋହ ଛାମୁକୁରେ
୧୩। ଜ ଗ. ଶ୍ୱେତ
୧୪। ଭ. ମଣ୍ଡିଣି
୧୫। ଖ. ଉଭା ହେଲେ
୧୬। ଖ. ହରଷ
ଗ. ସେ ତୋଷ
ଘ. ତୋଷ ପୁଣ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଘଣୀ ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ଭୂଲେ ପ୍ରଥମେ ସାରଥୀ[1] ବନ୍ଦାଇଲେ
ପୁଣ ଉତ୍ତର ଶିରେ[2] ନେଇଣ[3] ଅର୍ଘ୍ୟ ଦଅନ୍ତି ଯେ

ପଡ଼ଇ ହୁଳହୁଳ ଶବଦ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ପଢ଼ନ୍ତି ବେଦ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ[4] ବଚନ୍ତେଣ କହନ୍ତି ହେ[5]
ଉତ୍ତର କର ଧରି ସମର୍ପି ଦେଲେ ଯେ
ଏହା କଥା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଲାଗେ ବୋଇଲେ ଯେ[6]

ମୁହିଁ ଜାଣଇଁ ତୁମ୍ଭର ଗୁଣ ଗୁପତେ ଏହୁ ରୂପ ବହ୍ନଣ[7]
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ମୋର କ ଶଙ୍କା ଅଛୁ ଆପଣ[8] ଥିଲେ ଯେ ॥୧୬॥

ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ ତୋଷ ଉତ୍ତର କୁମର ବୀରବେଶ
କଛରେ ଖୋଣ[9] ଉଡ଼ଣ କରେ ଧନୁ ଧରଣ ହେ[10]

ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ରଥେ ବସିଲେ ମୁକୁଟମାନ କଣ୍ଠ କାଢ଼ିଲେ
ପ୍ରଶଂସା କରି ଦେଲେକ ବୃହନ୍ନଳା ଗଳେଣ ହେ[11]

---

୧ । କ ଙ. ସାରଥିଙ୍କ
୨ । ଭ. ଶିରେ
ଖ. ଶିରେ
ଘ. ଶିରରେ
୩ । ଙ- ନେଇ
୪ । ଭ ଙ- ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ
ଭ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ
୫ । ଙ. ଚାପ କାଟନ୍ତି
୬ । ଙ. ଧାର ଦେଇ
୭ । କ ଗ. ରୂପେ ବଞ୍ଚାଣ
ଖ. ରୂପ ଧରଣ
୮ । ଖ-ଘ. ତୁମ୍ଭର
୯ । ଗ ଙ. ତୂଣ
ଭ ଘ. ନେଲେ ଖୋଜ
୧୦ । ଙ. ଧରିଲ ହେ
୧୧ । କ. ଦେଲେ ବୃହନ୍ନଳା ଗଳେଣ ହେ
ଖ. କଣ୍ଠେ ଦେଲେ ଯେ
ଘ. ଦେଲେ ବୃହନ୍ନଳା ଗଳେଣ ହେ
ଘ. କଣ୍ଠେ ଦେ ।

ଚୋଟେ ଅର୍ଜୁନ ରଥ ବାହୁଣ ନେଲେ ହେ[1]
ବ'ଶମାନେ[2] ଯାଇଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯେ
କୁରୁ ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖି ଉତ୍ତର   ସେ ମୁଖଶ୍ରବ[3] ଶବଦ ଘୋର
ରେ ସଖି ବୃହନାଳ୍ଲି[4] କି ବଣା ହେଲ୍ ବୋଇଲେ ହେ ॥୧୬॥
ପଥ ଦ୍ରୁତଣ ଅଲଲ୍ ହେଲେ   ମୋ ରଥ କଲ୍ ମାଗର କୂଳେ[5]
ଚୋର କର୍ଣ୍ଣକୁ ମିଛ୍ ଗର୍ଜନ ଶୁଭଇ ନାହିଁରେ
ଦେଖ ଲହଡ଼ି[6] କେମନ୍ତେ[7] ଆସେ   ମଗରକୁଳ ଅଛନ୍ତି ପାଶେ
ମଚ୍ଛ କଚ୍ଛପ ନେଖନ୍ତି ଅଛନ୍ତି ବହୁ ଅନାଇଁ ରେ[8]
ଏବେ ବାହୁଡ଼ି[9] ଚାଲ ପିବା ସତ୍ୱର ହେ
ଦୁର୍ଯୋଧନ[10] ଆଗରେ ମୋ ରଥ[11] କର ହେ
ଶୁଣି ଅର୍ଜୁନ କରେ[12] ବିଚାର   ଏ ଗ୍ଲର କ କରିବ ସମର
ସୈନ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖି[13] ସମୁଦ୍ର ବୋଲି ହେଲା କାତର ହେ ॥୧୭॥
ସେ ବୃହନ୍ନଳା[14] ବୋଲନ୍ତି ରୋଷେ   ତୋ'ହର[15] ତମ ଦ୍ରୁତକ[16] କେସେ
ଏତେ[17] ଜାଣେ ସମୁଦ୍ର ବୃହ୍ନ ଦେଖିଛୁ[18] କାହିଁରେ

---

୧ । ଖ. ରଥେ ବସିଲେ ହେ
୨ । କ ଙ. ବଂଶମାନେ
ଘ. ବଂଶମାନେ
୩ । କ: ମୁଖଶ୍ରବ
୪ । ଜ. ବହନଳା
ବ. ବୃହନଳା
୫ । କ ଖ ଗ. କୂଳେ
ଘ. ସାହେବ କୂଳ
୬ । ଖ. ଲହଡ଼ି
ଗ. ଲହଡ଼ୀ
୭ । ଘ. କେମନ୍ତ
୮ । ଘ. କଚ୍ଛପ ଆଦ ଅଛନ୍ତି ଉଚ୍ଛିରେ
୯ । ଘ. ବାହୁଡ଼
୧୦ । କ ନ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୧ । କ ଖ. ମୋର ରଥ
୧୨ । କ ଭଲେ
୧୩ । ଘ ସୈନ୍ୟ ଦେଖିଣ
୧୪ । ଜ. ବୃହନଳ
ଚ. ବୃହନଳା
୧୫ । ନ. ତୋହ
ଖ. ତୋହୋର
୧୬ । ଗ ଘ. ଦୁର୍ଜନ
୧୭ । ଙ. ଏତେ
୧୮ । ଘ. ଦେଖିଲ୍ ।

ପ୍ରମାଣ ଏହୁ[1] କୁନ୍ଥ ସାଗର   ସନ୍ୟର ମୁଖରବ[2] ବସ୍ତାର

ସିନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ[3] ପବଏ ଯାହା କହିଲୁ ତୁହିରେ[4]

ହସ୍ତୀମାନେଟି ଯାହା ବୋଲୁ[5] ମଗରରେ

ରଥ ପତାକା ସେ ଲହଡ଼ି[6] ଆକାରରେ[7]

ମଚ୍ଛ କଚ୍ଛପ ବୋଇଲୁ[8] ଯାହା   ଅଶ୍ୱ ପାଦାନ୍ତ ଦେଖ ହୋ ତାହା

ଶୁଣି ଚାଟକା ହୋଇଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର ହେ[9] ॥୧୮॥

ବୋଲନ୍ତି[10] ରଥ ରଙ୍ଗରେ ସଖି   ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[11] ହେଲ ଏ ସନ୍ୟ[12] ଦେଖି

ମୁଂ ମନେକଲି[13] ସେ ପାଞ୍ଚ ସାତ ଜଣେ ଆସିଛୁ ସେ[14]

ମାରଣ ଗାଈ ନେବ ଛଡ଼ାଇ   ତେଣୁ ମୁଂ କଲି ଏଡ଼େ ବଡ଼ାଇ[15]

ସେ[16] ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ତଥ୍ୟ କରଣ ନ କହୁ କଚ୍ଛୁ ହେ[17]

ତୋ ପ୍ରାଏ ମୋତେ ସେବେ ଥାନ୍ତା[18] ବୁଝାଇ ହେ

ରଥ ଚଢ଼ି ମୁଂ[19] ଆସିଥାନ୍ତ କମ୍ପାଇଁ ହେ[20]

---

୧ । ଘ. ଏହୁ

୨ । ଘ. ମୁଖରବ

୩ । ଙ. ସୀନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ

ଗ. ସିନ୍ଧୁ ଗର୍ଜନ

୪ । ଘ. ତାହା କହିଲୁ ତହିଁରେ

୫ । ଘ. ବୋଇଲୁ

୬ । ଖ. ଲହରି

ଗ. ପତକା ସେ ଲହଡ଼ି

ଘ. ପତକା ସେ ଲହଡ଼ି

୭ । ଘ. ଆକାରରେ

୮ । ଙ ଖ: ବୋଲୁ

୯ । ଘ. କୁମର ହେ

୧୦ । ଖ. ବୋଇଲେ

୧୧ । ଙ ଖ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

ଘ. ଆର୍ଚ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

୧୨ । ଙ. ଏମାନ

୧୩ । ଙ. ତୁମନେ କଲ

ଖ. ତୁମନେ କଲି

୧୪ । ଙ. ଆସିଛନ୍ତି ସେ

ଖ. ଅସିଚି ସେ

ଘ. ହେ

୧୫ । ଙ. "ତେଣୁ ମୁଂ—ବଡ଼ାଇ ।"

ପାଠ ନାହିଁ ।

ଘ. ତେତେ ବଡ଼ାଇ

୧୬ । ଗ ଦୋଷେ ସେ

୧୭ । ଙ. ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଳ ତଥ୍ୟ କଣ ନ

କହିଲ କାହିଁରେ ।

ଗ ଘ. ନ କହେ କଛୁ ହେ

୧୮ । ଙ. ତୋହୋ ପ୍ରାଏ କେଂବ କହନ୍ତା

ଘ. ସେବେ ମୋତେ ଥାନ୍ତା

୧୯ । ଘ: ରଥ ଚଢ଼ିଣ

୨୦ । ଖ. କମ୍ପା ଅଧର୍ମୀ ମୂହରେ

ଗ. କମ୍ପାଇ ହେ ।

ଏ ସୈନ୍ୟ ମୁଖୁଂ ମୋତେ କଢ଼ାଅ[୧]   ମୋତେ ଯେଜଣ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଅ
ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନ[୨] ବସନ ଦେବ ବଧାଇ ହେ[୩] ॥୧୯॥

ଶୁଣିଣ ବୃହନାଳ୍ପ[୪] ସେ କହ୍ନ   ମୋହର ରଥ ବାହୁଡ଼େ ନାହିଁ[୫]
ଯାଉ ନ ଯାଉ[୬] ସମ୍ମୁଖେ ମିଳ କର ସମର ହେ[୭]

ମୋ ଥାନ୍ତେ ତୋତେ ନାହିଁଟି[୮] ଭଏ   ବାହୁଡ଼ାଇ ନ ନେବ[୯] କହୁଏ
ଉତ୍ତର ବୋଲେ ଚରଣ ମୁହିଁ ଧରୁଛି ତୋର ଗୋ
ପିତା ଅନ୍ତରେ ମୁଂ ହୋଇବ ରାଜନ ଯେ[୧୦]
କମାଇ ମୁହିଁ ଏଥି ଦେବ ଜୀବନ ହେ[୧୧]

ଏଥୁ ତୁ ମୋତେ ଉଧର ନେଲେ   ତୋ ଯଶ ଥିବ ଏ ରବ ତଳେ
ଏ[୧୨] ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୩] ଯେଜଣ ପଛେ[୧୪] ଯାଉ[୧୫] ଗୋଧନ ହେ ॥୨୦॥

---

୧ । କ. ମୁଖୁଡ଼ୁ ବାରେ ମୋତେ କଢ଼ାଅ ହେ
ଖ. ମୁଖୁ ବାରେ କଢ଼ାଅ ମୋତେରେ
ଗ. ମୁଖୁ ମୋତେ କଢ଼ାଅ ମୋତେ ହେ
୨ । ଘ. ଧନ ରତନ
୩ । ଖ. ଦେବଇ ତୋତେ ଗୋ
୪ । କ ଖ. ବୃହନଳ
ଗ. ବୃହନଳା
୫ । ଖ. କହଇ ମୋହୋର ରଥ ନ ବାହୁଡ଼ଇ
୬ । ଘ. ଯାଉ ନ ଯାଉ
୭ । ଖ. କରରୁ ରଣରେ
୮ । ଖ. ତୋର ନାହିଁନା
୯ । କ ଖ. ବାହୁଡ଼ାଇ ମୁଁ ନେବ
ଗ. ବାହୁଡ଼ାଇ ମୁ ନେବ
୧୦ । ଗ ଗୋ
ଘ. ରେ
୧୧ । ଗ: ଏଥିରେ ମୁ ଦେବ ଜୀବନ ଗୋ
ଘ. ମୁଂ ଏଥି ତେଜିବ ଜୀବନରେ
୧୨ । ଗ. ସେ
୧୩ । କ ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୪ । ଖ. ଯେଜଣ ଗଲେ
ଘ. ପଛେ ଯେଜଣ
୧୫ । କ ଖ. ଜାଉ ।

ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା କୋପରେ[୧] ରଥ ବାହୁଡ଼ିଲେ ଅତି ସତ୍ତ୍ୱରେ
ଦେଖି ଉତ୍ତର ଡରିଁ ପଡ଼ଣ ପଳାଇ ଗଲା ହେ[୨]

ଦେଖି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରି ବଧୁର ପଛ ପଡ଼ନ୍ତେ ଧାଇଁ[୩] ସତ୍ତ୍ୱର
ଗୋଡ଼ାଇ ଉତ୍ତର କୁମାରକୁ ବେଗେ ଧଇଲେ ହେ[୪]

ଦେଖି ମାନଗୋବିନ୍ଦ[୫] କରେ ବିଚାର ଯେ
ରଥରୁ ପଳାଇଲ[୬] କେବଣ ବୀର ହେ

ଯୁବତୀ ଏକ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ଶୁଣି ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ କହଇ
ଶୁଣିମା ହଉ ନୃପତିବର ମୋର ବଚନ ହେ[୭] ।୨୧।

ବିରାଟ ରାଜା କରି[୮] ବିଚାର ଭାରଯା ସଙ୍ଗେ ସେନ ତାହାର
ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣ ପଶିବାକୁ ଆଇଲା ହେ

ତ୍ରିଗତ କଥା ଚେତଣ ମନେ ଭୟ ପାଇଣ[୯] ଅତି ଉଚ୍ଛନେ
ରଥୁଂ ପଳାନ୍ତେ[୧୦] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ରାଣୀ ଗୋଡ଼ାଇ ଗଲା ହେ

---

୧ । ଚ. ଶୁଣି ବୃହନ୍ନଳା କୋପଭରେ
ଗ. ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା କୋପରେ
୨ । ଖ. ପଡ଼ିଲା ଅତି ସତ୍ତ୍ୱରେ ହେ
ଘ. ପଳାଇ ଯାଉଛି ହେ
୩ । ଖ. ପଡ଼ନ୍ତେ ଚଳେ
୪ । ଗ. ଧାଇଁଲେ ହେ
୫ । ଖ. ଦେଖିଣ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୬ । ଖ. ରଥ ପଳାଇ ଗଲା
୭ । କ ଘ. ଶୁଣ ବଚନ ଏବେ ନୃପତିବର ହେ ।
ଗ. ହୁଅ ଶୁଣ ଏବେ ନୃପତିବର ହେ ।
୮ । ଖ. କରଇ
୯ । କ ଖ. ଚେତ ମନରେ ଭୟ ପାଇଣ
୧୦ । ଖ. ପଳାଇ ଯାନ୍ତେ ।

ସାପ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି[୧] ଦ୍ରୋଣ[୨] ଗୁରୁଙ୍କୁ ପୃଚ୍ଛି ହେ
କେ ପଳାନ୍ତେ କେ ପଛେ[୩] ଅଛି ଗୋଡ଼ାଇ ହେ
ଦ୍ରୋଣ ବୋଲନ୍ତି ଯେବା ପଳାଇ[୪] ଯେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି[୫] ନୁହଇ
ଗୋଡ଼ାନ୍ତି[୬] ସ୍ତ୍ରିଶ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଦଗତ ହଣଇ ହେ ॥୨୨॥

ଶୁଣିଣ ସାପ୍ତେ ମନେ[୭] ହସନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଦୁର୍ଯୋଧନ[୮] କହନ୍ତି
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମାତ୍ର ଦ୍ରୁପଦିଙ୍କ[୯] ନେଲେ ଅସୁର ହେ
ସେ କମ୍ପା[୧୦] ସ୍ତ୍ରିଶ ବେଶରେ ଥିବ ଥିଲେତ ମନ କଲେ[୧୧] ଗାଣ୍ଡିବ
ଅଜ୍ଞାତ ତିନ ଦିବସ ଅଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ[୧୨] ଲେଖାରେ ଯେ
ବାର ବରଷ ଫେଡି ବୁଲିବେ[୧୩] ବନ ହେ
ଯେବେ ସେ ସତ୍ୟ ହେବ ଭୀଷ୍ମ ବଚନ ହେ
ଦ୍ରୋଣ[୧୪] ବୋଇଲେ ଜବୁର ଘରେ ପିଣ୍ଡ ଦହନ ଦେଖି ନେତ୍ରରେ
ଯାକୁ ସପକ୍ଷ[୧୫] ସଦା କାଳରେ ସେ ଭଗବାନ ହେ[୧୬] ॥୨୩॥

---

୧ । ଖ ଗ. ପୃଚ୍ଛନ୍ତି
ଘ. ପଚ୍ଚରନ୍ତି
୨ । ଗ. ଦ୍ରୁଣ
୩ । ଖ. ପଳାନ୍ତା ପଛେ କେହୁ
ଗ ଘ. କେ ପଳାନ୍ତା କେ ପଛେ
୪ । କ. କେ ପଳାଇଲା
ଖ. କେହୁ ପଳାଇ
୫ । ଚ. ଚିହ୍ନ୍ୟ
ଖ ଗ. ଚିହ୍ନ୍ୟ
୬ । ଗ. ଗୋଡାଇ
୭ । ଖ. ହସ
ଘ. ଶୁଣିଣ ଦ୍ରୋଣେ ମନେ
୮ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୯ । ଘ. ଦ୍ରୋପଦିଙ୍କ
୧୦ । ଖ ଗ. କର୍ପାସେ
୧୧ । ଚ. ଭଣ୍ଡିଲ
ଖ. ହେଲ
୧୨ । ଖ. ପାଞ୍ଚ ଦିବସ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ଅଜ୍ଞାତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ତିନ-ଦିବସ ଅଛି
୧୩ । ଗ. ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଲିବେ
ଗ. ଫେଡିବେ
୧୪ । ଘ. ଦ୍ରୋଣେ
୧୫ । ଗ ଘ. ସ୍ୱପକ୍ଷ
୧୬ । ଖ. "ଦ୍ରୋଣ ବୋଇଲେ—ଭଗବାନ ହେ
ପାଠ 'ନାହିଁ'।

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଡ ଭୁଲେ[୧] ପର୍ଣ୍ଣି ତର୍ଣ୍ଣି ଅଜ୍ଞାତେ[୨] ବଞ୍ଚିଲେ
କାଳପରି ସେ ନେଟେ ଦେଖିବ ତାଙ୍କର ରଣ ହେ
ନ ପୁଣ ପଡ଼ିଥାଇ ପ୍ରମାଦ ଗୋଧନ[୩] ହେତୁ ଲାଗଇ ବାଦ
ଓପ୍ରୋଧ ଗ୍ରୁଡ଼ ନ ପୁଣ ନାଶ[୪] କରନ୍ତି ପ୍ରାଣେ ହେ
ଶକୁନ ଶୁଣି କଟହ[୫] ମର୍ମ ବଚନ ଯେ
ପାଣ୍ଡବେ ହନ୍ତି ଏହାଙ୍କର[୬] ନପୁନ ହେ[୭]
ନଷ୍ଟେ ଜାଣିଲୁଁ[୮] ପାଣ୍ଡବେ ମଲେ କସ ତତ୍ତ୍ୱର ଏହାଙ୍କ ବୋଲେ[୯]
ଶୁଣିଣ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଚିତ୍ତରେ ହେଲେ ମଜନ ହେ ॥୨୪॥
ଉତ୍ତର ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ ଗୋଡ଼ାଇ ବୃହନାଣ୍ଣ ଧଇଲେ[୧୦]
ଉତ୍ତର ବୋଲେ ନପଚ ହୋଇ ନ ଧର ମୋତେ ଗୋ
ବୋଲନ୍ତି ତାକୁ[୧୧] ସେ ବୃହନାଣ୍ଣ ରଥ ବାହାରୁ ନର୍ଭୟ କର
ମୁଂ ରଥୀ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ[୧୨] କରବ ଦେଖିବୁ ନେତ୍ରରେ[୧୩] ।

---

୧ । ଘ. ପାଣ୍ଡବ ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କର ଭୁଲେ
ଘ. ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚେ ଦ୍ରୋପଦୀ ଭୁଲେ
୨ । କ ଗ. ଅଜ୍ଞାତ
୩ । କ. ଗ୍ରୋଧନ
୪ । ଡ ଘ. ନାଶ
୫ । ଘ. ଶକୁନ କହେ
୬ । କ. ଏହାଙ୍କ
୭ । ଖ. "ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ —ନପୁନ ହେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୮ । ଖ. ସକୁନ କହେ
ଗ ଘ. ଜାଣିଲୁ
୯ । ଖ. ଭୁଲେ
୧୦ । କ. ଉତ୍ତର୍‌ବାଳୀ ପଳାଉଥିଲେ— ବୃହନଳ୍ଲ ଧଇଲେ ।
ଖ. ପଳାଇଣ ଜେ ଥିଲେ – ଧଇଲେ
ଘ. ପଳାଇ ଯାଉଥିଲେ—ଧଇଲେ
୧୧ । ଡ ଖ. ତହିଁ
ଘ. ତହିଁରେ
୧୨ । କ ଖ. ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଯୁଧ
୧୩ । ଘ. ନେତ୍ରେରେ

ଶୁଣି ଉତ୍ତର କର ନାସାରେ ଦେଇ ସେ
ହସଇ ବୃହନ୍ନଳା ମୁଖ ଅନାଇଁ ସେ[1]
ସହଜେ ମୂର୍ଖ ରାଜକୁମର[2]   ଯୁଝିଲ ଭଏ କର ସମର
ଏମନ୍ତ ମୋତେ କହିଲ୍ କେଉଁ[3] ଭରସା ପାଇ ଗୋ[4] ॥୨୫॥

ସହଜେ ନପୁଂସକ ଶରୀର[5]   ସମରେ ଦେହ ଗୁଞ୍ଜିବୁ ତୋର
କ୍ଷତ୍ରି ବୃତ୍ତି ସେ ଥିଲେଣ ସିନା କଣବୁ ରଣରେ
ଦେଖି ମୋ ଧନୁ[6] ଆନନ୍ଦ କର   କ୍ଷତ୍ରି ପଣ ସେ ଜାଣିମା ତୋର[7]
ଶୁଣିଣ କୋପେ ସେ ବୃହନ୍ନଳା[8] ଧନୁ ଧରଣ ଦେ[9]
ଆନନ୍ଦ କରନ୍ତେଣ[10] ତା'ର କୋଦଣ୍ଡ ସେ
ମଝିରୁ ଭଗ୍ନ ହୋଇଲା ବେନିଖଣ୍ଡ ହେ
ସେ ବୃହନ୍ନଳା[11] ବୋଲେ ତାହାକୁ   ଏ ଧନୁରେ କି ନୁ କାହାକୁ[12]
ଶରଣି ସହସ୍ର ବଳ ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡଇରେ[13] ॥୨୬॥

୧। ଜ. ବୃହନ୍ନଳ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ସେ
୨। ଙ ରାଜକୁମାର
ଘ. ରାଜାକୁମର
୩। କ୍ଷ କ ଦେଖି
୪। କ. "[illegible] ଭରସା ପାଇ ଗୋ।" [illegible] ନାହିଁ।
ଏ ଘ. ଦେ
୫। ଘ. ଶରୀର
୬। ଙ ଏ ଧନୁ
୭। ଜ [illegible] । ତୋହୋର
ଙ. କ୍ଷତ୍ରି ପଣେ ଜାଣିମା ତୋର
୮। ଖ ବୃହନ୍ନଳ
ଘ. ବୃହନ୍ନଳା
୯। ଙ. ଧନୁ ଧରିଲେ ହେ
୧୦। ଖ ଆନନ୍ଦରେ କର ଧରି
ଗ ଆକର୍ଷିଲେ କରେ ଧରି
୧୧। କ. ବୃହନ୍ନଳ
ଘ ବୃହନ୍ନଳା
୧୨। ଖ. କର୍ଣ୍ଣେ ତାହା କାହାକୁ
ଗ. କିଶିମୁ କାହାକୁ
୧୩। ଖ. ହରଣି ସହସ୍ର ବଳ ଅଟଇ ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡି ହେ
ଗ. ବଳ ହବେ ଏ ଧନୁ ଖଣ୍ଡ ହେ
ଘ. ବଳ ପାଇବ ତୋ ଧନୁ ଖଣ୍ଡରେ

ସେ କଉରବ[1] ସେନାଙ୍କ ଧନୁ   ବଳ ଶୁଣରେ ବରାଟ ସୁନୁ
ଷାଟେ ତଉଗଣୋଇ ସହସ୍ର[2] ଧନୁ ବହନ୍ତ ରେ

ବସ୍ତାଣୋଇ ସହସ୍ର ଦ୍ରୋଣ ଧନୁ   ପଞ୍ଚାଶୋଇ ସହସ୍ର ତାଙ୍କ ସୁନୁ
ସେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମା ତ୍ରିନାବ ବର ପାଇ ଅଛନ୍ତି ହେ[3]
ଅସି ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କର୍ଣ୍ଣ ବହନ୍ତ ଯେ[4]
ପଞ୍ଚପ୍ରଣ ସହସ୍ର ଭୁରିସବା ବହନ୍ତ ଯେ[5]

ସକୁଣ[6] ସହସ୍ର ଧନୁ ବଳ[7]   ବହନ୍ତ କରେ ସେ ବୀର ସଲ୍ୟ
ବାସ୍ତବ ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କୃପ ବ୍ରହ୍ମାର ହେ[8] ॥୨୭॥

ଏତେକ[9] ବଳ ସପତ ରଥୀ   ଆଉ ଯେତେକ ସେନାଏ[10] ଥିଥି
ପଞ୍ଚାଶ ସହସ୍ର ବଳରୁ ଊଣା କେହି ନୁହନ୍ତି ହେ[11]

ଲକ୍ଷେକ ବଳ ଧନୁ ଗାଣ୍ଡିବ[12]   ବହନ୍ତ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପାଣ୍ଡବ[13]
ତେଣୁ ସେ କଉରବ[14] ସନ୍ୟକୁ ବଳେ ଜଣନ୍ତି ହେ ।

---

୧ । ଗ ଘ. କଉରୋବ
୨ । ଖ. ଅଠାଷି ସହସ୍ର ବଳ
୩ । ଖ. କଉ ସହସ୍ର ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଧନୁ
ପଞ୍ଚାଶୋଇ ସହସ୍ର ତାସୁନୁ
ସେ ଅସ୍ୱତ୍ଥମା ଶିବର ପାଇ ଅଛନ୍ତି ହେ
ଘ. ସେ ଅସ୍ୱତ୍ଥମା—ଅଛନ୍ତିରେ
୪ । ଗ. କଉ ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ କର୍ଣ୍ଣର ହେ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ହେ
୫ । କ. "ଅସି ସହସ୍ର—ବହନ୍ତ ଯେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
ଗ. ଭୁରିସବାର ହେ
୬ । କ. କଉ
୭ । କ ଖ ଘ. ବଳଧନୁ
୮ । ଘ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ହେ
୯ । କ ଖ ଗ ଏମନ୍ତ
୧୦ । ଖ. ସେନ୍ୟାଏ
ଘ. ସୈନ୍ୟ
୧୧ । କ. ପାଞ୍ଚସ ସହସ୍ର ବଳ ଧନୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି ହେ ।
ଗ. ବଳ ଧନୁରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି ହେ
ଘ. ଧନ୍ତ ବଳରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି ହେ
୧୨ । ଗ. ଗାଣ୍ଡିମୁ
୧୩ । ଗ. ବହନ୍ତି ଅରଯୁନ ପାଣ୍ଡେବ
୧୪ । ଗ ଘ କଉରୋବ ।

ପାଦାନ୍ତ ଏ ଫୁଟନ୍ତେ[1] ଛୋଟୋର ଧନୁରେ
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏତେ କଲୁ[2] ବିରାଟ ପୁରରେ
ଏତେକ କହି ଧରଣ ବନେ[3]   ବସାନ୍ତ ନେଇ ରଥ ଉପରେ
ପଶ୍ଚିମ[4] ମୁଖେ ରଥ ବାହୁଣ-ପଣନ୍ତେ ବନେ[5] ହେ ॥୨୮॥

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ରେ ବୃହନ୍ନଳା   ବନରେ ପଶୁ ଭଏତ କରି[6]
ସମର କରିବୁ ପରି କଉରବଙ୍କ[7] ଭୁଲେ ଗୋ
ସେ ବୃହନ୍ନଳା[8] କହନ୍ତି ତାକୁ   ବନୁ ଅଣିମା ଧନୁ ତୋଣକୁ
ମୋର ସମର ଦେଖିବୁ ତୁହି ରଥରେ ଥିଲେ ରେ[9]
କହନ୍ତେ ଶମିବୃକ୍ଷ[10] ତଳେ ମିଳନ୍ତି ସେ
ଦେଖି କବନ୍ଧ[11] ତହିଁ ରଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ସେ
ଉତ୍ତର ସାର ପଡ଼ିଲା ମୋହେ   କବନ୍ଧ[12] ସ୍ତୁତି ଅର୍ଜୁନ କହେ
ରଡ଼ି ନ ଦିଅ ଉତ୍ତରକୁ ସେ ଚେତା କରନ୍ତି ହେ[13] ॥୨୯॥

---

୧ । ଖ. ନ ଫୁଟନ୍ତ
ଘ. ଫୁଟନ୍ତ
୨ । ଖ. ସ୍ନେହେଡ଼େକରୁ
ଙ. କଲୁ ଏତେ
ଘ. କେତେ କଲୁ
୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଉ. ପଶ୍ଚିମ
୫ । ଖ. ବନୁ
୬ । ଖ. ବନରେ ପଶୁଛି ଉଦ୍ଧେ କରି
ଘ. ବନରେ ପଶୁରୁ ଉଦ୍ଧ କରି
୭ । ଘ. କଉରବଙ୍କ
୮ । ଙ. ବୃହନ୍ନଳା
୯ । ଗ. "ଉତ୍ତର ବୋଲେ—ଥିଲେ ରେ ।" ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୦ । ଙ. ସେମିବୃକ୍ଷ;
ଖ. ଶୋମିବୃକ୍ଷ
ଉ ଘ, ସୋମିବୃକ୍ଷ
୧୧ । ଘ. କୋବନ୍ଧ
୧୨ । ଘ. କୋବନ୍ଧ
୧୩ । ଙ. ଚେତନା ଦେଇ ହେ
ଗ. କରନ୍ତି ହେ ।

ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ହୋଇବ ଭୁଜ — ଉତ୍ତର ଚେତା କର ଫାଲ୍‌ଗୁଣୀ
କହନ୍ତି ତାକୁ ଏହି ବୃକ୍ଷରେ ଉଠ ଉତ୍ତର ହେ'
ବରାଟ ପୁତ୍ର' କହଇ ତାକୁ — କେମନ୍ତେ ଉଠିବ ଏ ବୃକ୍ଷକୁ
ସ୍ପର୍ଶିଲେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଆକାଶ ପ୍ରାଏ ହୋଏ ଗୋଚର ହେ
ଶୁଣିଣ ବୃହନ୍ନଳା' କହେ' ଉତ୍ତର ହେ
ନେଇ ବୃକ୍ଷଣ ବୃକ୍ଷକୁ କୋଳକର ହେ
ଉତ୍ତର ସେହି ପ୍ରକାରେ କଲେ' — ବୃକ୍ଷ ଉପରେ ଯାଇ ଉଠିଲେ
ଫୋଟକୁ ସ୍ପର୍ଶି ଭୂତରେ ନେଇ ବଇଲେ' କର ହେ ॥୩୦॥
ଯୋଡ଼େକ ସର୍ପ ଭିତ୍ତିରେ ଥିଲେ — ଦେଖଣ ଭୟ ସେ ନୋହି ରଖିଲେ'
ଉତ୍ତର କଲ ଧନୁ ନେବାକୁ ସେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ'
ପ୍ରାଣେ ମାରନ୍ତି' ମୋହର ବଂଶ — ସଂଫୋଡ଼େ ଧଂସିବ ଯିବ'' ନାଶ''
ଉତ୍ତର ସେହି କାଳୁ ଜଗିଛୁ କାର୍ତ୍ତିକ ଯିବ ହେ'' ।

---

୧ । ଭ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କହନ୍ତି ତାକୁ
ଏହୁ ବୃକ୍ଷରେ ଯା ' ନିଷ୍ଠ
ଘ. ଏହୁ—ଉଠ ନ୍‌
୨ । ଙ. ବରାଟ ପୁତ୍ର କହନ୍ତି
ଘ. ବରାଟ ପୁତ୍ର କହନ୍ତି
୩ । ଭ. ବୃହନ୍ନଳ
ଚ. ବୃହନ୍ନଳା
୪ । ଟ. କହନ୍ତି
୫ । ଜ ଚ ଘ. କଲେ
୬ । ଭ. ସ୍ପର୍ଶି ଭେଟିଲେ
ନ. ଭୂତଳ ନେଇ ଫେଡ଼ିଲେ
୭ । ଭ. ସର୍ପ ଥିଲେ ଭିତ୍ତିରେ କେବଣ ଭୟ
ନହିଁ ରଖିଲେ.
ଙ. ଭିତ୍ତି ଥିଲ ଦେଖିବ ଭୟ ଭଲ ରଖି
ରଖିଲ ।
ଘ ରଖିଲେ
ଘ. ଭୟେ ଯେ ନ ରଖିଲେ
୮ । ଖ. ଯହିଁ ନେବାକୁ ଆସିବ ପାର୍ଥ ହେ
ଘ. ନେବାକୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ
ଘ ନେବାକୁ ଏଥି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆସିବ ହେ
୯ । ଙ. ମାରନ୍ତି
୧୦ । ଚ ସଂଫୋଡ଼େ ଧଂସିବ ନାଶ
ଖ. ସଂଫୋଡ଼େ ଧଂସିବ ଯିବ
ଗ ସଂମୋହନ ଧଂସିବ ନାଶ
ଟ ଧଂସିବ ନାଶ
୧୧ । ଙ. ନାଶ
୧୨ । ଭ. କାଳରୁ ଜଗିଛୁ କାର୍ତ୍ତିକ ନଜାବ ହେ

ଜାଣି ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତରକୁ ପେଷିଲେ ଯେ
ଝୋଟେ ବନ୍ଧ ଉବ୍ରେଣ ସର୍ପ ଫଣିଲେ[1] ଯେ

ତ୍ରାସ[2] ଜ୍ୱାଳାରେ କୁମର ମଲେ[3]   ଅର୍ଜୁନ ଉଚ୍ଚେଣ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ[4]
ଅର୍ଜୁନ ଭୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଶୋଷେକ ପଳାଇ ଗଲେ ହେ ॥୩୧॥

କୁରୁଥାଟରେ[5] ମିଳନ୍ତି[6] ଯାଇ   କହଇ କର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ଅନାଇଁ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷର[7] ଝୋଟରେ ମୁକ୍ତି ଥିଲା ରତ୍ନ ହେ

ସେ ତରୁ ଝୋଟେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର   ତୋଣ କୋଦଣ୍ଡ ଗଦା ଆବର
ଗୋପ୍ୟେ ରଖିଣ ଅଜ୍ଞାତ ବାସେ ଅଛନ୍ତି କାର୍ଣ୍ଣି ହେ

ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ପେନ ଅର୍ଜୁନ ଯେ
ଶତ୍ରୁ[9] ଆଣିମାକୁ ସେ[10] ଗଲେ ବନ୍ଦନ[11] ହେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲ ବତ୍ସର କଲ   ଉତ୍ତର କୁମରକୁ ଡଂଶିଲା[12]
ଭଏ ପଳାଇ ଅଇଲ ଦେଖିକରି ଅର୍ଜୁନ ହେ ॥୩୨॥

୧। କ ଖ. ଡଂଶିଲେ ହେ
ଙ. ଧର୍ଷିଲେ ହେ
୨। ଙ ଘ ଘ. ତାପ
ଖ. ତଣ
୩। ତ୍ରି ମଲ
୪। ଙ. ଭାଜ ଦେଲେ
ଘ. ଉଚେ ଭାଜ ସେ ଦେଲା
୫। ଙ ଘ ଘ. ଥାଟେର
୬। ଘ. ମିଳିଲେ
୭। ଙ. ଶମୀ ବୃକ୍ଷରେ
ଖ ହେମି ବୃକ୍ଷ
ଘ. ହେମି ବୃକ୍ଷ
୮। ଙ ଗ. ଭୂଣ
୯। ଙ ସହସ୍ର
୧୦। ଗ. 'ହେ' ନାହିଁ
୧୧। ଙ. ଲଘୁ ଅର୍ଜୁନ ହେ
୧୨। କ. ଡଂଶିଲା
ଗ. ଡଂଶିଲା
ଘ. ଡଂଶିଲା

ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ[୧]   ଶୁଣିଲ ମିତ୍ର ସର୍ପ ବଚନ
ଉତ୍ତର କୁମରଙ୍କୁ ଘେନଣ ଆସେ ଅର୍ଜୁନ ହେ

ଶକୁନି କହେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି   ଏ କଥା ସତ ମଣିଲ କେନ୍ତ
ସର୍ପ ମାର୍ଜାର କାକ କୁକୁରଙ୍କର[୨] ବଚନ ହେ

ଶୁଣିକରି[୩] ଏମନ୍ତ ସର୍ବେ ହସିଲେ ସେ
ଅର୍ଜୁନ ଥିଲେତ[୪] ଦେଖିବା ବୋଇଲେ ସେ

ଏଣେ ଅର୍ଜୁନ ସମ୍ମୁଖ ହୋଇ   ଶମୀ ବୃକ୍ଷରେ[୫] ଉଠିଲେ ଯାଇ
ଜୀବନ ନାହିଁ ଉତ୍ତର କୁମରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ହେ ।।୩୩।।

ଉତ୍ତର କୋଳେ[୬] ଧରି ଅର୍ଜୁନ   ଗାରଡ଼ି ବିଦ୍ୟା ସୁମରି ମନେ[୭]
ଝାଡ଼ନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନନ୍ଦନ ଚେତା ପାଇଲେ ହେ[୮]

କହଇ ଶୁଣ ଗୋ ବୃହନ୍ନଳା   ମୋ କରେ ସର୍ପ ବସାଇ କର
ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ପଳାଇ ଗଲେ ମୋହର[୧୦] ମଲେ ହେ ।

---

୧ । ଭ. ଦୁର୍ଯୋଧନ କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିଲ
ଗ. କହନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣିକରି କି
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନଙ୍କୁ—ମିତ୍ର

୨ । କ. ଡାକକୁକ୍କୁର
ଗ. ସର୍ପ ମାର୍ଜାର କାକ କୁକୁର କର

୩ । ଖ. 'ଅର୍ଜୁନ' ଅଧିକ ପାଠ ଅଛି

୪ । ଖ. 'ସର୍ବେ' ଅଧିକ ପାଠ ଅଛି

୫ । ଭ. ସେମି ବୃକ୍ଷେ

୬ । ଗ. କୋଳେ

୭ । ଭ-ମନେ
ଖ. ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବହନ
ଘ. ଗାରେଡ଼ୀ. ବିଦ୍ୟା-ମନ

୮ । କ. ଜ୍ଞାନ
ଘ. ପାଏ

୯ । ଘ. ଜୀବନ ହେ

୧୦ । କ ଖ , ମୋହରେ
ଘ. ପଳାଇ ଗଲ ମୋହର ।

କି[1] ଉପାଏ ରଖିଲୁ ମୋହର ପ୍ରାଣ ଗୋ[2]
ବୃହନାଙ୍କ[3] ବୋଲନ୍ତି[4] ଉତ୍ତର ଶୁଣ ହେ
ପାଣ୍ଡବେ ମଧ୍ୟେ[5] ବୀର ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଖାଣ୍ଡବ[6] ବନ କଲେ ଦହନ
ସମୂଳେ କଲ ସୋଦରକ କୂଳ[7] ମାରଣ ହେ ॥୩୪॥

ଏ ସର୍ପ ତକ୍ଷ[8] ପଳାଇ ଗଲା   କର୍ଣ୍ଣଠାରେ[9] ଶରଣ ପଶିଲା
ସେ ଧନୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନକୁ ମାରିବା କରଇ ମନ୍ତ୍ର[10] ହେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଅଜ୍ଞାତ କଲେ   ଶସ୍ତ୍ର ଏ ଶମୀ[11] ବୃକ୍ଷେ ରଖିଲେ[12]
ତାହା ଜାଣିଣ ସର୍ପ ଜଗିଣ ରହିଲା ଏଥି ହେ
ଶସ୍ତ୍ର ନେବାକୁ ଯେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[13] ଆସିବ ଯେ
ଦଂଶିବ କରେ ସମ୍ମୋହେ ନାଶ ଯିବ ହେ[14]
ପାର୍ଥ[15] ବସ୍ତ୍ରର ଚୋରେ ଦଂଶିଲା   ମୋ ଭୂଣ୍ଡ ଶୁଣି ପଳାଇଗଲା
ଗାରୁଡ଼[16] ମନ୍ତ୍ରେ ଝାଡ଼ନ୍ତେ ଚୋର ରହିଲା ଜୀବ ହେ[17] ॥୩୫॥

---

୧ । ଗ. କେଉଁ
୨ । ଗ ଖ. ଟିଲ ପ୍ରାଣ
୩ । କ. ବୃହନାବ
ଗ. ବୃହନଳା
୪ । ଖ. ବୋଲେ
୫ । ଗ. ମଧ୍ୟେ
୬ । ଗ. ଖାଣ୍ଡେବ
୭ । କ. ବଂଶ
ଗ. ବଣ
ଘ. ବଂଶ
୮ । ଖ. ତକ୍ଷ
୯ । ଖ. କର୍ଣ୍ଣ ତକ୍ଷ
୧୦ । କ. ମାରିବାକୁ କରଇ ମନ୍ତ୍ର ହେ
ଗ. ମାରିବା କରଇ ମନ ହେ
ଘ. ମାରିବା କରଇ ମତ ହେ
୧୧ । ଖ. ଶସ୍ତ୍ର ଶୋମୀ
ଗ ଘ. ଶୋମି
୧୨ । ଗ, ରଖିଲେ
୧୩ । ଖ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଶସ୍ତ୍ର ନେବାକୁ
ଗ. ନେବାକୁ ଜେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଘ. ନେବାକୁ ଯେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୪ । କ. ଧଂଶିବ କରେ ଯେ ବିଷ ଯାତେ ମରିବ ହେ ।
ଗ. ଡଂସିବ କରେ ମେ ସମ୍ମୋହେ ମାରିବ ହେ
ଘ. ଡଂହିବ କରେ ହେ ସମ୍ମୋହେ ମରିବ ହେ
୧୫ । କ ଗ ଘ. ଏତେ
୧୬ । ଘ. ଗାରେଡ଼
୧୭ । କ ଙ ଗ. ଜୀବନ ହେ ।

ଏକେ କହୁଣ[1] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୀର   କୋଟରେ ନେଇ ଭରିଲେ କର
ସେ ଗାଣ୍ଡି ଧନୁ[2] ଦଣ୍ଡତ୍ରୋଣ ସେ ବାହାର କଲେ ହେ

ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ[3] ଉତ୍ତର ସୁନୁ   ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର[4] ଏ ଧନୁ
ତ୍ରୋଣ[5] ସଙ୍ଗତେ କୋଟକୁ ଏବେ କରଛୁ ଲଏରେ
ଏ ବେନ ଗଦା ଭୀମ ଠାକୁରଙ୍କର ହେ
ପୃଥିବୀ ନ ସହଇ ଏହାର ଭାର ହେ

ନକୁଳ ବୀରଙ୍କର ଏ[6] କୁନ୍ତ   ଏହାର ନାମ ବୈରି ଅନ୍ତକ[7]
ଏ ବୃକ୍ଷର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ[8] ଉତ୍ତର ବୀର ହେ[9] ॥୮୭॥

ଦେଖ ଅଧିକ ବଢିଲେ କଳା   ଅଧିକ ବୃକ୍ଷ ଅଛଇ ଧଳା[10]
ସେ ହରହର ଏମନ୍ତ ଶମୀ[11] ବୃକ୍ଷ ହୋଇଲେ ହେ

ଏ ପଞ୍ଚ ଶାଖା ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ   ଦ୍ରୌପଦୀ ତରୁ କୋଟ ସ୍ୱଭାବେ
ତେଣୁ କରି ସେ ଶସ୍ତ୍ର ଭାବ[12] ଏଥୁ ସଙ୍ଗଲେ ହେ ॥

---

୧ । ଘ. ଏତେ ବହୁଣ
୨ । ଘ. ଗାଣ୍ଡି ଧନୁ
୩ । ଗ. ଦେଖ
୪ । ଗ. ପାଣ୍ଡବଙ୍କ
ଙ: ପାଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର
୫ । ଙ. ତୂଣ
୬ । ଘ. ଏହା
୭ । ଙ. ବୈରି ଅନ୍ତ
ଖ. ବୈରି ଅନ୍ତକ
ଗ ଘ. ବୈରି ଅନ୍ତ
୮ । ଙ ଚ. ଏ ବୃକ୍ଷ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ ଏବେ
ଖ: ଏ ବୃକ୍ଷ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣ ଏବେ ରୁ
୯ । ଘ. ଏହା କହନ୍ତି ହେ
୧୦ । ଖ. ଦେଖ ଏ ବୃକ୍ଷ ଅଧିକେଲେ:
ଅଧିକ ବୃକ୍ଷ ତହିଁ ଧଳା।
୧୧ । ଘ. ଶମୀ
୧୨ । ଙ. ଶସ୍ତ୍ର ଭାବ
ଗ. ଶସ୍ତ୍ର ଭାବ
ଗ ଘ ଶସ୍ତ୍ର ଭାବ

ଏଣୁ ନକଟେ ସେ ପାଣ୍ଡବେ[1] ଦ୍ରୋପଦ
ଗୋପ୍ୟେ ଅଜ୍ଞାତ ବାସେ ବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି[2] ହେ
ତେଣୁ ଶସ୍ତ୍ର ଏଥି ରଖିଲେ[3] କପଟେ ଆନ ମୂର୍ତ୍ତି[4] ଧଇଲେ
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ ଜବନ୍ଧ ରୂପେ ଜଗି[5] ଅଛନ୍ତି ହେ ॥୩୭॥

ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୋଲେରେ ସଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[6] ହେଲି ଏ ମାନ ଦେଖି
ଅଶ୍ରୁତି[7] କଥା କହିଲୁ ଯାହା ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଗୋ[8]
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦି[9] ଭୁଲେ କେବଣଠାରେ ଗୋପ୍ୟ ରହିଲେ
ବସ୍ତ୍ରାଣ[10] କହ ଯେବେ ସେ ତୋତେ ଅଛି ଗୋଚର ଗୋ
ବୃହନାଣ୍ଡି[11] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଉତ୍ତର ହେ
ଗୁପତ କଥା ଶୁଣିତ ଇଚ୍ଛା ତୋର ହେ
ଅଜ୍ଞାତ ତିନ[12] ଦିବସ ଅଛି ଏତେକ ପାଣ୍ଡବୁ କ ମନରୁ ମୂର୍ଚ୍ଛି[13]
କେବେ ହେଁ ପ୍ରକାଶ ନ କରିବୁ ତୁ ସତ୍ୟ କର ହେ ॥୩୮॥

---

୧ । ଖ. ସେ ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ
ଗ ପାଣ୍ଡବ
ଘ. ନକଟେ ପାଣ୍ଡବ
୨ । ଖ. ବଞ୍ଚ ଅଛନ୍ତି
ଗ. ବଞ୍ଚିନ୍ତି
୩ । ଗ. ସହସ୍ତ୍ର ସ୍ୱେଣ ରଖିଲେ
ଘ. ସହସ୍ତ୍ର ଏଥି ରଖିଲେ
୪ । କ ଗ. ମୂର୍ତ୍ତି
ଘ. ମୂର୍ତ୍ତ
୫ । ଖ. ଜାଗି
ଘ. ଜୋବନ ରୂପେ ଜଗି
୬ । ଗ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୭ । ଭ. ଅମୃତ
ଘ: ଅମୃଥ
୮ । ଘ: କଥା ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଶୁଣିଲି ମୁହିଁ ଗୋ
୯ । କ. ଦ୍ରୁପଦୀ
ଗ ଘ. ଦ୍ରୋପଦୀ
୧୦ । ଘ. ବିସ୍ମୟ
୧୧ । ଘ. ବୃହନଳା
୧୨ । ଖ. ପାଞ୍ଚ
୧୩ । ଭ. ପାଣ୍ଡବୁ ମନର ମୁର୍ଚ୍ଛି
ଗ. ପାଣ୍ଡବୁ ମନୁ ମୁର୍ଚ୍ଛି
ଘ. ପାଣ୍ଡବ ମନ ମୁଛ

କପଟ ପଶା କଲା ଶକୁନି   ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଏ ବେନ
ପଶା ଖେଳନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଦେବ[1] ସର୍ବସ୍ୱ[2] ହାରିଲେ ହେ

ବାର ବରଷ ବଞ୍ଚିଲେ[3] ବନେ   ଅଜ୍ଞାତ ବରଷେ ତେର ଦିନେ
ଶକୁନି ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଣ ଚିନ୍ତି[4] କହିଲେ ହେ

ଅଜ୍ଞାତ ଦିନେ ଥିଲେ ଜାଣନ୍ତା ହେବ[5] ହେ
ଫେରି ବାର ବରଷ ବନେ ବୁଲିବ ହେ[6]

ସେଦିନ ମାନ ହେଲାଣି[7] ଶେଷ   ଦିନ ଗଣାକୁ ତିନି[8] ଦିବସ
ଏ ତିନି ଦିନ ଗୁପତେ ଯେବେ ରଖିପାରିବୁ[9] ହେ ॥୩୯॥

ନିୟମ କରି କହେ ଉତ୍ତର   ଏ କଥା ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋହର[10]
ଧର୍ମନନ୍ଦନ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି କହିବା ମୋତେ ହେ

ହସିଣ ବୃହନାଳା[11] କହନ୍ତି   ଠାକୁରେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଅଛନ୍ତି
ଯେ କୋଳଭଟ ଧର୍ମନନ୍ଦନ ତୁମ୍ଭ ସାକ୍ଷାତ ହେ[12] ।

---

୧ । କ ଖ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଦେବ
ଗ. ଦେବେ
୨ । ଘ. ସର୍ବ୍ବ
୩ । କ ଖ. ବଞ୍ଚିବେ
ଘ. ବୁଲିଲେ
୪ । କ ଗ. ଏମନ୍ତ ପୁଣ
ଘ ଏମନ୍ତ ପୁଣ ଚିନ୍ତି
୫ । କ. ହେବେ
୬ । ଘ. ବୁଲିବ ବନ ହେ
୭ । ଗ. ହେଲନି
୮ । ଖ. ପାଞ୍ଚ
୯ । ଗ. ରଖି ପାରିବୁ
ଘ: ରଖି ପାରିବ
୧୦ । କ ଖ. ମୋହୋର
୧୧ । କ. ବୃହନରା
ଖ. ବୃହନଲା
୧୨ । କ ଗ. ଯେ କୋଳଭଟେ— ସାକ୍ଷାତ ହେ ।
ଖ: ଯେ କୁଲଭଟ ସାକ୍ଷାତେ ଧର୍ମ-ନନ୍ଦନ ସେହୁ ଅଛନ୍ତି ହେ ।

ସତ୍ୟଶୀଳ ସେ ମାୟା ନାହିଁ ଯାହାର ହେ
କୋନ୍ତ ଜନମା କୋନ୍ତ[1] ନାମ ତାଙ୍କର ହେ

ଉତ୍ତର ବୋଲେ ସେ ଭୀମସେନ ଖାଟିଏ ପଙ୍କତିରେ ଭୋଜନ
ସେ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି[2] କହିବା ଏବେ ମୋର ଆଗରେ ହେ[3] ॥୪୦॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଉତ୍ତର ତୁମ୍ଭ ଗୃହରେ[4] ଯେ ସୂପକାର
ବଲ୍ଲଭ[5] ନାମେ ଭୀମସେନଟି ସେହି ସାକ୍ଷାତ ହେ

ଖାଟିଏ ପଙ୍କତି ଶୃଙ୍ଗଧାନ ସିଝାଇ ପାଷାଣର ବ୍ୟଞ୍ଜନ[6]
ମାଲ[7] ଦେଖନ୍ତେ ଭୋଜନ କଲେ ପବନ ସୁତ[8] ହେ
ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାଇଲେ ସଭାତଳେ ହେ[9]
ସମସ୍ତ ବୀରମାନ ଦେଖିଲ ଡୋଳେ[10] ହେ

ସଇନ୍ଧ୍ରୀ ଯେଟି ଦ୍ରୌପଦୀ[11] ସେହି ଗୋପ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ପାଶରେ ରହି
କେଶ ମୁକୁଳା[12] ଦୁଃଶାସନ ଯେ[13] ଧଇଲା ବଳେ ହେ ॥୪୧॥

ତା ଭୁଜ ଭୀମସେନ ଉପାଡ଼ି ଦ୍ରୌପଦୀ ଶିରେ ରୁଧିର ଏଡ଼ି[14]
ତେତେବେଳେ ସେ କେଶ ବାନ୍ଧିବେ ସେ ଯାଜ୍ଞସେନୀ[15] ହେ ।

---

୧ । ଖ. କୁନ୍ତି ଜନମା କୁନ୍ତି
୨ । କ ଖ. କାହିଁ ଅଛନ୍ତି
୩ । ଗ. ଆଗରେ ହେ
୪ । ଘ. ତୁମ୍ଭ ଗୃହରେ
୫ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୬ । କ. ପାଷାଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଖ. ପାଷାଣରେ ମେଞ୍ଜନ
ଘ. ପାଷାଣରେ ମେଞ୍ଜନ
୭ । କ ଖ. ମାଲର
୮ । ଖ. ପବନସୁତ ଭଲ ଭୋଜନ
୯ । କ ଖ. ସଭାତଳର ହେ
ଗ. ମାଲ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଇଲେ ସଭାତଳେ ହେ
୧୦ । ଖ. ଦେଖିଲା ଡାଳେ ହେ
୧୧ । କ ଗ. ଦ୍ରୁପତୀ
ଘ. ଦ୍ରୋପତୀ
୧୨ । କ ଖ. ମୁକୁଳ
ଘ: ମୁକୁଳ
୧୩ । କ ଖ. ଦ୍ରୁପତୀ ସିରେ
ଘ. ଧୃସାସନ
୧୪ । ଖ. ରୋଧିର ସ୍ରେଡ଼ୀ
ଘ. ତା ଭିମସେନ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ୀ
ଦ୍ରୋପତି ସିରେ ରୋଧିର ଏଡ଼ୀ
୧୫ । ଗ. ଜେଜ୍ୟସେନ
ଖ. ଯିଘ୍ନସେନୀ
ଘ. ତେବେ ସିନା ସେ କେସ ବାନ୍ଧିବେ
ସେ ଜଘ୍ନସେନୀ ହେ ।

ତୁମ୍ଭ ମାତୁଳ କୀଚକ[୧] ବୀର   ଯାହାକୁ[୨] ଦେଖି ହେଲ ଅସ୍ଥିର
ଭଅବ ପ୍ରରେ ମାଇଲେ ଭୀମ ତାଙ୍କୁ ରଜନୀ ହେ
ଶତେ[୩] ସୋଦର ତାର[୪] କଲେକ ନାଶ ହେ[୩]
ଗୁପତେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ନାମ[୫] ପ୍ରକାଶ ହେ
ସଂଗତ ବନ୍ଦିରୁ ତୁମ୍ଭ ପିତା   ଆଣିଲେ ଟିକ ସେ ରଣ ଜିତା[୬]
ଏବେ ସେ ଧାଡ଼ି ଦେଇ ଅଛନ୍ତି କଳପି ଦେଶେ ହେ ॥୪୨॥

ନକୁଳ ସେହି ସେ ବାଜପାଳ   ଅଶ୍ୱମା କୁମାରଙ୍କର ବାଳ
ଅଶ୍ୱ ବଦ୍ୟା ସେ ଜାଣନ୍ତି[୮] ତେଣୁ ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମ ହେ

ଯେ ସହଦେବ ରୂପ ଗୋପାଳ   ଗୋପୀଙ୍କୁ ନାମଟି ତନ୍ତ୍ରିପାଳ[୧୦]
ପ୍ରୋଥନା ପାକୁ ବଣ[୧୧] ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାତ[୧୨] କର୍ମ ହେ
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ବୀର ତୋଷ ହୋଇଲେ ଯେ[୧୩]
ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କୁ[୧୪] ସ୍ତୁତି ପୁଣ କଲେ ଯେ[୧୫] ।

---

୧ । ଗ. କୀଚକ
ଘ. କୀଚକ
୨ । ଖ. ଭାହାକୁ
୩ । କ ଗ ଘ: ଶତେ
୪ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୫ । କ ଖ ଗ. ନାଥ
ଘ. କଲେ ବନାଥ ହେ
୬ । କ. ଗୋପତେ-ନାଥେ
୭ । କ. ସେଣେ କଣିକ
ଗ. ଭଟେକେଭ
ଘ: ଜଣପିତା
୮ । ଖ ଧାଡ଼ୀ ଦେଇଛନ୍ତି—ଦେଶ ହେ
ଗ. ଧାଡ଼ୀ ଦେଇଅଛନ୍ତି – କଳପି ଦେଶରେ ।
୯ । ଖ. ବଦ୍ୟାରେ ଯାନ୍ତ୍ରୀ
୧୦ । ଖ. ତନ୍ତ୍ରିପାଳ
୧୧ । କ. ବପ
ଖ. ପ୍ରଥନା ଜାକୁ ବଣୀ
ଗ. ପ୍ରଥନା ଗାକୁ ବପ
ଘ. ପ୍ରଥନା ଜାକୁ ବପୀ
୧୨ । ଖ. ହୋଇଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଅଭିଁଭ
୧୩ । ଘ. ହୋଇଲ ହେ
୧୪ । କ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
୧୫ । ଘ. କହିଲ ହେ

ଅର୍ଜୁନ ସାର ଅଛନ୍ତି କାହିଁ   ସେ କଥା ମୋତେ କହ ବୁଝାଇ[1]
ଏ କଥା ମାନ ଶୁଣି ମୋ ଚିତ୍ତ[2] ଚୋଷ ହୋଇଲା ସେ ॥୪୩॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ ଶୁଣ ଉତ୍ତର[3]   ମୁଁ ଅଟଇ ବାସବର କୁମର
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ନାସାରେ କର ଦେଇ ହସିଲା[4] ସେ

ଯେବା ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସାର ମର୍ଦ୍ଦନ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅଧିନ[5]
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରୂପ ସେ ନପୁଂସକ କମାଇ[6] ହୋଇଲେ ସେ
ବୃହନାଶ୍ରୀ[7] ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ[8] ଉତ୍ତର ହେ
ଉର୍ବଶୀ ଦେଖି ମୋତେ କାମେ ଭାଳର[9] ହେ

ବହୁ ବଚନରେ ମୋତେ କହିଲା   ମୋ ଚିତ୍ତଂ ନ ଗଣ ସେ ଚାଳିଲା[10]
କୋପରେ[11] ଶାପ୍ୟ[12] ଦେଇଣ ଗଲା ତାର ମନ୍ଦିର ହେ ॥୪୪॥

ଦେବ ନୃପତି[13] କରଣ କୋପ[14]   ଖଣ୍ଡନ୍ତେ ଉର୍ବଶୀର ଶାପ୍ୟ[15]
ଉର୍ବଶୀ କହେ ବିରାଟ ନଗ୍ରେ ଗୋଟେ୍ୟ ରହିବେ[16] ହେ ।

---

୧ । ଗ. ସେ କଥା—କହରେ ସତ୍ୟ
ଘ. କହରେ ସତ୍ୟ
୨ । କ. ଶୁଣିଣ ଚିତ୍ତ
ଗ ଘ. ଚିତ
୩ । ଖ. ଶୁଣରେ ବୀର
୪ । ଗ ଘ. ହସିଲେ
୫ । ଖ. ଅଧୀନ
୬ । କ ଗ. କମାଇ
ଘ. ସେ
୭ । କ. ବୃହସବ
ଗ. ବୃହନଳା
୮ । ଗ. ବୋଲେ ଶୁଣରେ
୯ । ଘ. ମୋତେ ଭାଳର ହେ
୧୦ । ଘ. ଘୂଣିଲା
୧୧ । କ. କୋଧରେ
ଗ. କୋପେଣ
ଘ. କୋଧରେ
୧୨ । ଗ. ଶାପ
୧୩ । ଖ ଘ. ନୃପତି
୧୪ । ଘ. କରନ୍ତି କୋପ
୧୫ । କ ଗ. ଶାପ
୧୬ । କ. ରହିଲେ ।

ତଣ୍ଟିରେ ନପୁଂସକ[୧] ହୋଇବେ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶରେ ବନ ବଞ୍ଚିବେ[୨]
ଏମନ୍ତ ଶାପ[୩] ଦେଇଣ ସେହୁ ଥିଲେକ[୪] ପୂର୍ବେ ହେ
ମୋର ବେଶରେ ସେହୁ[୫] ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛୁ ହେ
ଏଥି ସଂଶୟ ଆର[୬] ନ କର କିଛୁ ହେ[୭]

ପଡ଼ନ୍ତେ ତୋର ମୋର ସମ୍ବାଦ[୮] ଫିଟିଲା ଆସି ଶାପ[୯] ପ୍ରମାଦ
ଦେଖ ପୁରୁଷ ଲକ୍ଷଣ ନପୁଂସକ କି ଅଛୁ ହେ[୧୦] ॥୪୦॥

ନ ଧରିଲେ ମୁଁ ସୁବଣ୍ଣ ବେଶ କହୁଏ ବୃହନ୍ନଳା ପରକାଶ[୧୧]
ଧନୁର୍ଗୁଣରେ ଫଳ[୧୨] ଯେ ଥିଲା ମୋହର କର ହେ

ବାହା ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଲ[୧୩] ଯାହା ଏବେ ପ୍ରତକ୍ଷେ ଦେଖ ହେ ତାହା
ହରଷ ହୋଇ ଦେଖିଣ ପୁଣ କହେ ଉତ୍ତର ହେ[୧୪]
କହିବା ଆପଣଙ୍କର[୧୫] ଦଶ ନାମ ହେ
ତେବେ ଚରଣେ ମୁଁ କରିବି ପ୍ରଣାମ୍ୟ ହେ[୧୬] ।

---

୧ । ଭ ଖ. ନପୁଂଶକ
୨ । ଖ. ବଞ୍ଚିବେ
୩ । ଭ ଖ: ଶାପ
ଗ. ଶ୍ୟାପ
୪ । ଭ. ଦେଇ ସେ ଗଲେ ଆନ୍ତ
ଘ ଏମନ୍ତ ଶାପ୍ୟ ଦେଇଣ ସେହୁଂ
୫ । ଭ ଖ ସେ
୬ । ଘ. ସଂଶଏ ବଚ
୭ । ଘ. ତୋ ଆଗେ କହିଲି ବନ୍ଧୁ ବହୁ ହେ
୮ । ଗ: ସମ୍ବାଦ
ଘ. ସଂମ୍ବାଦ
୯ । ଭ. ତୋର
୧୦ । ଭ- କସ୍ପଅଛୁ
୧୧ । କ ପ୍ରକାଶ
ଖ: ବୃହନ୍ନଳା ପରକାଶ
ଘ. ବୃହନ୍ନଳା କହୁଏ ପରକାଶ
୧୨ । ଗ. ଫଳ ଯେ
ଘ. ଫଳଣ
୧୩ । ଗ. ରଖିଲି
ଘ. ବାନ୍ଧ-ରଖିଲି
୧୪ । ଭ. ହୋଇଣ ଦେଖ ପୁଣ କହେ ଉତ୍ତର ହେ
ଖ. ଦେଖି ତହୁଂ ଉତ୍ତର ଯେ
୧୫ । ଭ. ଭଲ ଏବେ ଉତ୍ତର
୧୬ । ଖ. କରିବି ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ ହେ
ଘ. ପ୍ରଣାମ ହେ ।

କହନ୍ତି ଶୁଣି[୧] ଅର୍ଜୁନ ବୀର   ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାର କୁମର
ମୋହର ଦଶ ନାମ ଶୁଣିଣ ତୁହି[୨] ବିଭ୍ରମ ହେ ॥୪୬॥

ପ୍ରଥମେ ମୋର ନାମ ଅର୍ଜୁନ   ଦ୍ୱିତୀୟେ ପୁଣି ସେ ଫାଲଗୁନ[୩]
ତୃତୀୟେ ଦୂତକୃଷ୍ଣ ମୋ[୪] ନାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେଲେ ହେ

ଚତୁର୍ଥେ ପାର୍ଥ ପଞ୍ଚମେ[୫] ବିଜୟ   ଷଷ୍ଠରେ ମୋ ନାମଟି ଧନଞ୍ଜୟ[୬]
ସପ୍ତମେ ବିବତ୍ସ[୭] ନାମ ମୋର ଶୁଣ ତୁ ଭଲେରେ[୮]
ଅଷ୍ଟମରେ[୯] କିରୀଟୀ ନାମ ମୋହର ଯେ
ଶ୍ୱେତ ବାହନ[୧୦] ନାମଟି ନବମର ହେ

ଦଶମେ ସବ୍ୟସାଚୀ[୧୧] ମୋ ନାମ   ଶୁଣନ୍ତେ ଯଶ ପୌରୁଷ[୧୨] ନାମ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଅଇ ଯେବା[୧୩] ସୁମରେ ପ୍ରାତ କାଳରେ ହେ[୧୪] ॥୪୭॥

ଶୁଣି ଉତ୍ତର ହରଷ ମନ   ଚରଣ ତଳେ କଲେ ପ୍ରଣାମ[୧୫]
ଆନନ୍ଦେ ପାର୍ଥ[୧୬] ହୋଟରେ ଧନୁ ହୋଣ ଥୋଇଲେ[୧୭] ହେ ।

---

୧ । ଖ. ଉତ୍ତି
ଘ. ସୁତ
୨ । ଖ. ତୁମ
୩ । ଖ. ଫାଲଗୁନେ
୪ । ଙ- ସେ
୫ । ଭ. ପଞ୍ଚମେ
ଖ ଘ. ପଞ୍ଚ
୬ । ଭ. ସଷ୍ଟେ ମୋ ନାମଟୀ ଧନଞ୍ଜୟ
ଖ. ସଷ୍ଟେ ମୋ ନାମଟୀ ଧନୁର୍ଜୟ
ଗ. ସଷ୍ଟେ ମୋ ନାଧଟୀ ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଗ ଘ. ବିତ୍ସ
୮ । ଭ. ଭଏରେ
୯ । ଭ ଖ. ଅଷ୍ଟମେ
୧୦ । ଭ. ସେତବାହ୍ଣନ
୧୧ । ଖ. ସବ୍ୟସଚ
ଘ. ସବ୍ୟସାଚ
୧୨ । କ ଘ. ପୌରଷ
ଗ. ପୌରୁଷ
୧୩ । ଭ. ଜେବା
୧୪ । ଘ. ପ୍ରତକାଳରେ
୧୫ । ଙ. କଲ ପ୍ରଣାମ
ଘ. ପ୍ରଣନ
ଘ: କର ପ୍ରଣନ
୧୬ । ଖ. ବୀର
ଘ. ପୋଥ
୧୭ । ଙ. ରଖିଲେ ହେ

ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ[1] କରେ ଧଇଲେ   ଅନେକ ତାକୁ ପ୍ରଶଂଷା[2] କଲେ
ଅକ୍ଷୟତୂଣୀର ବେନି କାନ୍ଧରେ ଆଣି ଭିଡ଼ିଲେ ହେ
ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖ ସେ ଧଣ[3] ଅନ୍ତରେ
ଉତ୍ତରକୁ ଘେନି ଉଲ୍ଲାଇ[4] ଆସନ୍ତି ହେ

ଶଙ୍ଖ ବେଢଣ[5] ଗାଢ଼େ ଚୁମ୍ବିଲେ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱାରକାରେ ଜାଣିଲେ
ଦାରୁକ ବଳ ସେ ନନ୍ଦିଘୋଷ ଆପେ ସାଜନ୍ତି ହେ ।୪୩।

କରଟୀ ମୁକୁଟ ଅଳଙ୍କାର[6]   ପୁଷ୍ପ ଚନ୍ଦନ ଦିବ୍ୟ ଅମ୍ବର[7]
ରଥରେ ଥୋଇ ତାଙ୍କୁ[8] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞା ଦିଅନ୍ତି ହେ

ଅର୍ଜୁନ ଶମୀ[9] ବୃକ୍ଷ[10] ତଳେ   ଉତ୍ତର ଘେନି ରହିଛନ୍ତି ହେଳେ
ସେଠାରେ ରଥ ପ୍ରବେଶ କର ନେଇ ରଖିଥ ହେ[11]
ଶୁଣି ଦାରୁକ ରଥ ବେଢଣ[12] ଗଲେ ହେ
ଅର୍ଜୁନ[13] ଛାମୁରେ ତୁରିତେ ମିଳିଲେ ହେ ।

---

୧ । କ ଖ ପ. ଗାଣ୍ଡିମଧନୁ
୨ । ଘ. ପ୍ରସଂସା
୩ । ଗ. ଭଚର
୪ । ଭ. ଉଲ୍ଲାଘ
ପ. ଉଲଘ
୫ । ପ. ଧରଣ
୬ । ଘ. ଅଳଙ୍କାର
୭ । ଭ. ପୁଷ୍ପ-ଅମ୍ବର
ଖ. ପୁଷ୍ପ-ଅମ୍ବର
ପ. ଅମର
୮ । ଭ. ଦାରୁକ
ଙ. ପରୁକ
୯ । ଖ ଗ ପ. ଶୋମି
୧୦ । ଗ. ବୃକ୍ଷର
୧୧ । ଘ. ନେଇ ରଥ ରଖଗ ହେ
ଖ. ନେଇ ରହୁଥ ହେ
୧୨ । ଘ. ବାହୁଣ
୧୩ । କ ଙ. ଅର୍ଜୁନଙ୍କ

ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ   ଉତ୍ତର ଗ୍ରହ ସଂଶପ୍ତମାନ[1]
ଦାରୁକ ସଙ୍ଗ ଚରିତ[2] ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଲେ ହେ ॥୪୯॥

ଯୁବତୀ ବେଶ କାଢ଼ିଣ[3] ପାର୍ଥ[4]   ଥୋଇଲେ ନେଇ ଉତ୍ତର ରଥ[5]
ଆପଣେ ବୀରବେଶ ହୋଇଣ ହରଷ ଚିତ୍ତେ[6] ହେ

ଧନୁ ନାରାଚ କରରେ ଧରି   ନନ୍ଦଘୋଷଙ୍କୁ ପୂଜା ସେ କରି
ଉତ୍ତର କର ଧରି ବିଜେ କଲେ ସେ ରଥରେ[7] ହେ
ଦାରୁକ ସ୍ୱଷ୍ଟି ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ହେ
ଏ ରଥେ ବସି ଏଥି[8] ଥାଅ ବୋଇଲେ ହେ ।

କଉରବଙ୍କୁ ରଣେ ମାରିବ   ଲେଉଟି ଆସି ତୋତେ ଭେଟିବି[9]
ଶୁଣି ଦାରୁକ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ[10] ଚହିଁ ରହିଲେ ହେ ॥୫୦॥

ଉତ୍ତର ସାର ରଥ ବାହିଲେ   ସେ ଅଶ୍ୱ ତାଙ୍କର ବୋଲ କଲେ[11]
ଘୋର ଗର୍ଜନ କରିଣ[12] ନନ୍ଦଘୋଷ ଚଳିଲେ ହେ ।

---

୧ । କ ଖ. ସଂସପ୍ତମାନ
ଗ. ସସଂପ୍ତମାନ
୨ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୩ । ଖ. ଧରିଣ
୪ । ଘ. ପାଠ
୫ । ଖ. ହାଥ
୬ । କ. ଚିତ୍ତେ ହେ
ଖ. ବସିଲେ ରଥ ହେ
ଗ. ଚିତ ହେ
ଘ. ଆପଣ—ଚିତ ହେ
୭ । ଖ. କରରେ ଧରି ହେ ବିଜେ କଲେ ହେ
ଘ. ଯତେ ହେ
୮ । ଗ. ଏତେ
୯ । କ. କଉରବ ସନ୍ୟଙ୍କୁ ରଣେ ଜିଣିମି
ଖ. ଲେଉଟି ପୁଣ ଏଥି ଆସିବି
ଗ. କଉରବେ ସନ୍ୟଙ୍କୁ ରଣେ ଜିଣିବି
ଘ. କୌରବଙ୍କୁ—ଲେଉଟି ପୁଣ
୧୦ । ଖ ତୋଷ ହୋଇଣ
୧୧ । ଖ. ଅଶ୍ୱେ ତାର ବୋଲରେ ଗଲେ
ଗ. ଅଶ୍ୱେ—କଲେ
ଘ. ଅଶ୍ୱ ତାହାର—କଲେ
୧୨ । ଘ. କରି

ଧନୁ ନାରାଚ ଧରଣ କରେ　　ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ରଥି¹ ବୀର ବେଶରେ
କଉରବଙ୍କ ରଥ ପାଶରେ² ବେଗେ ମିଳିଲେ ହେ
ମନରେ ଶଙ୍କା କରି ରାଧିକା ପତି³ ହେ
ହେଲେ ବଦାଣ ପ୍ରଭୁ ମୋର ଦୁର୍ଗତି⁴ ହେ
ଅଧମ ଧନ⁵ ଏ ବଶିମ୍ବର ସଦା⁶　　ଚରଣ ତଳେ ଭ୍ରମର
ପ୍ରସନ୍ନ⁷ ହୋଇ ଦେବା ମୋହୋରେ⁸ ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ହେ ॥୫୧॥

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ବନମାଳି ଦାସଙ୍କ ରହସ ବାଣୀରେ⁹

ଗର୍ଜନ ନାଦ କରି ଅଇଲ¹⁰ ନନ୍ଦଘୋଷ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ମିଳିଲେ ଯାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ¹¹ ପାଶ
ସମସ୍ତ କଉରବେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ¹² ହେଲେ ଦୃଷ୍ଟି¹³
ଉତ୍ତର କୁମର ଯେ ଆସଇ ରଥ ବାହି¹⁴ ।

---

୧ । ଭ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ
ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଭର୍ତ୍ତ
୨ । କ ଗ: ପାଶରେ ରଥ
ଘ. କୌରବଙ୍କ ପାଶରେ ରଥ
୩ । ଖ. କାନ୍ତ
୪ । ଗ. ଦୁର୍ଗତି
୫ । କ ଖ ଗ ଘ. ଧନ
୬ । ଖ. ଦାସ
୭ । ଖ. ପ୍ରକାଶ
୮ । ଖ. ମୋହର
ଘ. ହୃଦ ସେବା ମୋହର
୯ । ଉ. ସ୍ତ୍ରୀ—ବୃତ୍ତେ
ଘ. ରହସ ଧରେ
୧୦ । ଖ ଗ. ଅଇଲା
ଘ: ନଦିଶ ଅଇଲେ
୧୧ । କ ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୧୨ । କ ଖ. ଆଶ୍ଚାର୍ଯ୍ୟ
ଉ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
୧୩ । ଖ. ଦୃଷ୍ଟି ହେଲେ
୧୪ । ଖ. ଆସୁଛୁ ବୋଇଲେ

ଧନୁଶର ଧରି ଜାଣ ହୋଇ ଅର୍ଜୁନ[1]
ସ୍ୱର୍ଗ ତେଜି ଛଳଏକ[2] କଲେ ମଘବାନ[3] ॥୧॥

ଭୂରିଶ୍ରବା[4] ବୋଇଲେ[5] ଏତ ନନ୍ଦିଘୋଷ[6] ରଥ
ସୋମଦତ୍ତ[5] ବୋଇଲେ[7] ଏ ପାଣ୍ଡବ[8] ବୀର ପାର୍ଥ[10]

ଶକୁନି ବୋଇଲେ[11] ଆହେ ଭଲକରି ଚହ୍ନ[12]
ସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଲନ୍ତୁ ଦେଖି ପ୍ରତକ୍ଷେ ଫାଲଗୁନ[13]

ଦୁର୍ଯୋଧନ[14] ବୋଲେ କାର୍ଣ୍ଣି ଥିଲୁରେ[15] ଜଣଟୀ
ଅଜ୍ଞାତ ଥାଉ ଥାଉ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆସି ଭେଟି ॥୨॥

ବିରାଟ ରାଜ୍ୟରେ ଭୃତ୍ୟ ପଣେ ନେଲୁ ଧନ[16]
ଲେଉଟି ବାର ବରଷ ବୁଲ ଏବେ[17] ବନ

ପାର୍ଥ କହେ[18] ଶକୁନି କପଟ ପଶା କଲ
ଆମ୍ଭର ଶ୍ରୀ ସମ୍ପଦ ସେ[19] ଛଡ଼ାଇ ନେଲ ।

---

୧ । ଖ. ହୋଇଣ ଅର୍ଜୁନ
ଘ. ହୋଇଛୁ ଅର୍ଜୁନ
୨ । ଗ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଛଳଏକ
ଘ. ତେଜି ଅଇଲେ
୩ । ଘ. କି ଅବା ମଘବାନ
୪ । ଖ. ଭୂରିସବା
ଗ. ଭୂରିଶ୍ରବା
୫ । ଖ ଗ. ସୋମଦତ୍ତ
୬ । ଖ ଗ ଘ ନନ୍ଦିଘୋଷ
୭ । ଗ. ବୋଇଲ
୮ । ଗ. ପାଣ୍ଡବ
୯ । ଖ ଗ ଘ. ବୀର
୧୦ । ଖ. ପାର୍ଥ
୧୧ । ଗ. ବୋଇଲ
୧୨ । ଗ. ଚନ୍ଦ୍ର
୧୩ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ
ଘ. ଫାଲଗୁନ୍ୟ
୧୪ । ଗ ଖ ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୫ । ଖ. ଚେତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣେ
୧୬ । ଘ. ବିରାଟ ନଗରେ ଭୃତ୍ୟ ପଣେ
ନେଲ ଧନ ।
୧୭ । ଖ ବୁଲିବ ଘୋଷ
ଘ. ବୁଲିବ ଏବେ
୧୮ । ଖ. ଅର୍ଜୁନ ବୋଲେ
ଘ. ପାର୍ଥ କହେ
୧୯ । ଖ. ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ
ଘ. ତେଣୁ ଆମ୍ଭର ସମ୍ପଦ

ଯୁଧିଷ୍ଠି[1] ଦେବଙ୍କର ନ ଟେକଲ[2] ଆଶା
ଆଜ କେଣ ଭାଇ ଖେଳିବା[3] ଧର୍ମ ପଣା[4] ।୩।
ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ଖେଳକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ[5] ସାକ୍ଷୀ[6]
ଯେ ହାରିବ ରାଜ୍ୟ ତାକୁ ନ ଦେବାକ ରକ୍ଷି[7]
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[8] ବୋଲନ୍ତି ତୁ[9] ଶୁଣରେ କିରୀଟୀ
ଏ ସମସ୍ତେ କାହିଁ ସେ[10] ପାଇବା ପଣାକାଠି
ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭର[11] ନାଗତ
ସେଣୁ ପଣାକାଠି ଯେ ହୋଇବ[12] କୁରୁରାଜ ।୪।
ସେନାପତିଙ୍କ[13] ମୁଣ୍ଡ ହୋଇବ[14] ପଣା ସାର
ଏମନ୍ତ ଖେଳ ଆଜ ହୋଇବ ନୃପବର[15]
ଶୁଣି କରି ଦୁର୍ଯୋଧନ[16] ଅତି କୋପଭରେ
ଦଶବାଣ ମାରିଲେ ସେ[17] ଅର୍ଜୁନ ଉପରେ ।

---

୧ । କ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି
୨ । ଙ. ନମ୍ରୁଲ
୩ । ଗ. ଭାଇରେ ଖେଳିବା
୪ । ଘ. ଏବେ ପଣ
୫ । କ. ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଗ. ଖେଳକୁ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଘ. ଖେଳକୁ ହେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
୬ । କ ଘ. ସାକ୍ଷି
୭ । ଖ. ୪ର୍ଥ ପଦର ଏମ ପାଦଟି ନାହିଁ
ଗ, ରକ୍ଷି
ଘ. ସେହୁ ରାଜ୍ୟରେ ନୋହେ କଷ୍ଟ
୮ । କ, ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଙ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୯ । କ ଖ. 'ତୁ' ନାହିଁ
୧୦ । ଖ. ଉଚ ବାଚ କାଲେ କାହିଁ
୧୧ । ଖ. ତୋର ମୋର ପେଷିବା
ଗ. ବୋଲେ ତୁମ୍ଭର ଆମ୍ଭର
୧୨ । ଘ. ହୋଇଲ
୧୩ । ଙ. ସେନାପତିଙ୍କର
ଘ. ସେନାପତିଙ୍କର
୧୪ । ଘ. ହେବ
୧୫ । ଙ. କୁରୁବର
ଗ. ହୋଇବ ଆଜ କୁରୁବର
୧୬ । କ ଖ ଗ ଘ, ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୭ । ଚ, ବିନ୍ଧିଲ
ଘ. ମାରିଲ

ଦେଖି ତାହା ଦୂରୁ ନିବାରିଲେ ଫାଲଗୁନ[1]
ଶେଷ ମ୍ନା ନାରାଚେକ ପେଷିଲେ ବହନ[2] ॥୭॥
ଦୁର୍ଯୋଧନ ଧନୁଶର[3] କାଟି ପକାଇଲେ
ହାବୋଡ଼ା ଶର ମାରଣ[4] ରଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ
ଅସମ୍ମାନ ହୋଇଣ ପଳାଇ ଦୁର୍ଯୋଧନ[5]
ରହ ରହ ବୋଲିକରି ଡାକନ୍ତି[6] ଅର୍ଜୁନ
ମାନଗୋବିନ୍ଦ[7] ରାଜାକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଟ କୋଳ କଲେ
ଆପଣା ରଥରେ ଆଣି ତାଙ୍କୁ[8] ବସାଇଲେ ॥୮॥
କହନ୍ତି ରାଜା ଆମ୍ଭର[9] ବଚନ ନ ମାନ
ଶକୁନି ବଚନେ ଯେ ଅଇଲୁ[10] ଦଣ୍ଡ ସେନ
ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ ଏବେ ଛାଡ଼ ସେ[11] ଗୋଧନ
ହସ୍ତିନା ନଗ୍ରକୁ[12] ଚଳି ଯିବା ହେ[13] ବହନ ।

---

୧ । ଖ. ଫାଗୁନି
୨ । ଖ. ପଞ୍ଚମ ପଦର ଶେଷ ଦୁଇପାଦ ନାହିଁ
ଗ. ନାରାଚ ପେଷିଲେ ବେଗେ ସେନା
ଘ. ନାରାଚ ପେଷିଲେ ଭରେ ସେନ
୩ । କ ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ଧନୁଶର
ଗ. ଧନୁରେଖାଣ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ଧନୁରେଖାଣ
୪ । କ. ଶରେ
ଖ ଘ. ଶର ମାରି
ଗ. ଶର ମାରଣ
୫ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଅସମ୍ମାନେ ତହୁଁ ପଳାଏ
ଗ ପଳାନ୍ତି ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ପଳାନ୍ତି ଦୁର୍ଯୋଧନ
୬ । ଖ. ଡାକ ଦଅନ୍ତି
୭ । ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୮ । ଖ. ରଥକୁ ସେ ନେଇଣ
ଗ. ଅଚଳ
ଘ. ଆପଣାର ରଥରେ ଆଣିଣ
୯ । ଘ: କହନ୍ତି ଯେ ରାଜା ଆମ୍ଭ
୧୦ । ଗ. ଅଇଲ
୧୧ । କ. ଦର୍ଯୋଧନ ବୋଇଲେ ସେ ଦଣ
ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ—ସେ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ—ସେ
୧୨ । ଖ. ହସ୍ତିନାକୁ ସବେ
୮ । ଘ. ଏବେ ଚଳ ହେ

ସ୍ୱତେ ବୋଲେ କର୍ମାଙ୍କ[1] ଅବସର ଦିବା
ଏକା ପାଣ୍ଡବ ଦିନା ସେ ସମର କରିବା[2] ॥୭॥

ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଗେ[3] ଉଠାଇଲେ କର୍ଣ୍ଣ
ପାଞ୍ଚ ନାରାଚ ଦୂରୁହୁଁ[4] ପେଷିଲେ ବହନ

ଦେଖି କର ଧନଞ୍ଜୟ[5] ଖାସ ଶର[6] ଭେଷି[7]
କର୍ଣ୍ଣର ନାରାଚମାନ[8] ପକାଇଲେ ନାଶି[9]

ପୁଣ ଶତେକ ନାରାଚ[10] ପେଷିଲେ ରାଧେୟ
ପଞ୍ଚବାଣ ପେଷି ଛାଡ଼ା ଛେଦିଲେ ପାର୍ଥିବ[11] ॥୮॥

ବଜ୍ର ମୁଦ୍‌ଗର ସେ ପେଷିଲେ ଅରଜୁନ[12]
ବାଜନ୍ତେଣ ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ସୂରକଣ୍ଠ[13]

---

୧ । ଖ. ବୋଲନ୍ତ କର୍ମା
୨ । ଙ. ପାଣ୍ଡବ ଦିନା ସମସ୍ତେ
ଖ ଗ. ଏକା ପାଣ୍ଡବେ ଦିନା
୩ । ଗ. ପାଠ ନାହିଁ
୪ । ଖ. ପଞ୍ଚବାଣ ଦୂରୁ
୫ । ଙ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧିଏ
ଖ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ସେ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୬ । କ ଖ ଗ ଘ. ଶର
୭ । ଘ. ଭଲେ
୮ । ଖ: ନାରାଚକୁ
୯ । ଘ. ଛେଦ ପକାଇଲେ
୧୦ । ଖ: ସତେ ସର
୧୧ । ଖ. ପାଞ୍ଚବାଣେ ଛାଡ଼ା କାଟିଲେ ପାଣ୍ଡବ ।
ଘ. ପାଞ୍ଚବାଣ—ପାଣ୍ଡବ
୧୨ । ଖ ଗ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
ଘ. ବଜ୍ର ମୁଦ୍‌ଗର—ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୩ । ଙ. ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଗ. ପଡ଼େ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ
ଘ. ପଡ଼େ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନନ୍ଦନ

ଦେଖି କର୍ଣ୍ଣ ଫାଲଗୁନ[୧] ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି କଲେ
ପୁଣ ସଲ୍ୟ କୃପ ବେନି ଆଗେ[୨] ଉଗାଳିଲେ[୩]

ଭୂରିସବା[୪] ମିଳିଲେ ଲକ୍ଷେକ ଯୋଦ୍ଧା[୫] ଯେନ
ଦେଖି କରି ଶର ବୃଷ୍ଟି[୬] କରନ୍ତି ଫାଲଗୁନ[୭] ।୯।

ଯୋଦ୍ଧା ମାନଙ୍କ କରେ[୮] ଯେତେକ ଶସ୍ତ୍ର ଥିଲ୍[୯]
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନାରାଚେ ସବୁ[୧୦] କାଟି ପକାଇଲ୍[୧୧]

କୋଟିଏକ ନାରାଚ ମାଇଲେ[୧୨] କୋପଭରେ
ରଥ ଗୁଡ଼ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଳେଟିଲେ ମଦ୍ଧ୍ୟରେ[୧୩]

ଅନ୍ଧଶର[୧୪] ସଲ୍ୟେ ପେଷିଲେ କୋପମନ[୧୫]
ବାରୁଣା ନାରାଚେ ତାହା ଛେଦିଲେ[୧୬] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ[୧୭] ।୧୦।

---

୧ । ଖ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଯେ
ଗ. ଧନଞ୍ଜୟ
୨ । ଖ. ଦେଖିକରି ସଲ୍ୟ କୃପ ଆଣିଣ
ଗ. ବେଗେ ଆଗେ
୩ । କ ଖ. ଉଗାଳିଲେ
୪ । କ ଗ ଘ. ଭୂରିସବା
୫ । କ ଖ. ଯୋଧା
ଘ. ମିଳିଲେକ ଲକ୍ଷେକ ଯୋଧା
୬ । ଖ ଘ. ଶର ବୃଷ୍ଟି
୭ । କ ଖ ଘ. ଫାଲଗୁଣି
ଗ. କଲେକ
୮ । କ. ଯୋଧାମାନଙ୍କ କରେ
ଖ. ଯୋଦ୍ଧାମାନେଙ୍କର
ଘ. ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯେତେ ଜେତେ
୯ । କ. ଶସ୍ତ୍ର ଥିଲ
ଗ. ଶସ୍ତ୍ର ଥିଲେ
ଘ. ଶର ଯେ ନଥିଲେ
୧୦ । ଖ. ସେହିକା ନାରାଚକେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ
୧୧ । ଗ ଘ. କାଟୀ ପକାଇଲେ
୧୨ । ଘ. ପେଷିଲେ
୧୩ । ଖ: ଜୋଧାଏ ମାଇଲେ କୋପଭରେ
ଗ ଘ. ଯୋଧାମାନେ – ମଦ୍ଧରେ
୧୪ । କ ଖ. ଅନ୍ଧଶର
ଗ. ଅନ୍ଧଶିଭ ଶର
୧୫ । ଘ. ସଜୀ ପେଷିଲେ କୋପମନେ
୧୬ । ଗ. ସବେ ତାହା କାଟୀଲେ
୧୭ । ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ

ଭୂରିଶ୍ରବା ଶମିର ସହସ୍ର ଯେ ପେଷିଲେ[1]
ସୂର୍ଯ୍ୟ[1] ବାଣ ସେନ[2] ତାହା ଅର୍ଜୁନ ନାଶିଲେ[3]

କୃପ ବ୍ରହ୍ମା ମାଇଲେ ଯେ ବଜ୍ର ମୃଦଗର
ବାଦଲ ଶରେ[4] ଛେଦଲେ[5] ବାସବ କୁମର

କୋପେଣ ଅର୍ଜୁନ ଯେ ପେଷିଲେ ଖାଷ କାଣ୍ଡ[6]
କୃପଙ୍କ ଶରୀର ଯେ ହୋଇଲା[7] ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ॥୧୧॥

କୁବେର ଶସ୍ତ୍ର ପେଷି ଲେ ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପର[8]
ସେନା ଫୁଟି ଅଙ୍ଗରେ ଭେଦଲା ତାହାଙ୍କର[9]

ଯାଏ ଘୂମାଇଁ ପଡ଼ିଲେ[10] ସଲ୍ୟ ମହାରଥୀ[11]
କୃପ[12] ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନ ମାଇଲେ ଶକତ

୧। କ. ଶ୍ର ସବଶତ୍ରିନେ ପେଷିଲେ
ଖ. ଠ ଷିବ୍ର ସହସ୍ର ପେଷିବେ
ଘ. ଭୁବଷ ପେଷିଲ ଠମିଶ ଲକ୍ଷେକାଣ୍ଡ

୨। ଡ. ସୂର୍ଯ୍ୟବ୍ରତ ବାଣେ
ଗ. ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାଣ
ଘ. ଅନେକ ସନ୍ଧାନ

୩। ଖ. ପେଷିଲେ
ଘ. ଦହନ ହେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡେ

୪। ଢ ଖ ଗ. ସରେ

୫। ଗ. ଛେଦଲେ ତାହା

୬। ଷ. ଲକ୍ଷେ କାଣ୍ଡ

୭। ଗ. ଅନେକ ସନ୍ଧାନ ଚଣ୍ଡି ହେଲେ

୮। ଢ. ପେଦିଲେକ ଉପର
ଙ. ଶର ପେଷିଲେ ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ
ଘ. ସହସ୍ର ପେଷି ସଲ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ

୯। ଖ. ଶେଲ୍ଲାଫୁଟି ଶର ଭେଦଲା ଅଙ୍ଗର
ଚ. ସେହ୍ଲାଫଟୀ ତାହାଙ୍କର
ଘ: ତାଙ୍କ ଉରେ

୧୦। ଖ. ଘୂମାଇଲେ ଶେ

୧୧। ଦ. ମାହାରଥ

୧୨। ଘ: କୃପ

ତେବେ ବଡ଼ କ୍ଷତ୍ରୀ[1] ଯେ ପଡ଼ିଲେ ମଣ୍ଡିତନେ[2]
ଭୂରିଶ୍ରବା[3] ଧୃଷ୍ଟଗଲେ ନାରାଚ ପ୍ରବଳେ[4] ।୧୨।

ଅର୍ଜୁନ ବିନ୍ଧିଲେ ତର୍ଜି[5] ସହସ୍ରେ[6] ନାରାଚ
ପ୍ରାଣ ଗୁଡ଼ି[7] ଲେଉଟିଲେକ[8] ନବଶତ ଗଜ
ଦେଖି ଆଗେ ଓଗାଳିଲେ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବେନି
ଉତ୍ତର କୁମାର ବୃଦ୍ଧି କହେ[9] ଫାଲଗୁନ
ସମ୍ଭାଳ ଥିବୁ କୁମର ଏ ମୋହର[10] ରଥ
ଏ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ[11] ସମରେ ଅଟନ୍ତି ସମର୍ଥ ।୧୩।

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ଅଗୋଚର ଥାଟ[12]
କଳକ ମୁହଇ ମୋତେ ନ ଦିଶଇ ବାଟ
ଏକୁ ଏକ କ୍ଷତ୍ର ମାନେ ଏଥୁ ବଳିଆର[13]
ଏକାଏ କେତେକ ପ୍ରଭୁ କରିବୁ ସମର[14]

---

୧ । ଡ. ମହାକ୍ଷେତି
ଗ. ମହାକ୍ଷତୀ
ଘ. ମାହାକ୍ଷତୀ
୨ । ଖ. ପଡ଼ିଲେକ ତଳେ
୩ । କ ଘ. ଭୁରିଶ୍ରବା
୪ । ଡ. ଦୃଷ୍ଟେବ—ପ୍ରବଳେ
ଙ. ପଳାଇଲେ ପ୍ରାଣ ବିକଳେ
୫ । ଖ. ତେ
୬ । ଘ. ତୋଟୀଏ
୭ । କ ଖ. ପ୍ରାଣେ ଗୁଡ଼ି
୮ । ଗ. ଲେଉଟିଲେ ଜେ
ଘ. ଲେଉଟିଲେ
୯ । ଖ. ଉତ୍ତର ମୁଖ ବୃଦ୍ଧି କହନ୍ତି
ଘ ଉତ୍ତର କୁମର ବୃଦ୍ଧି ବୋଲେ
୧୦ । କ ଖ. କୁମାର ଏ ମୋହୋର
୧୧ । କ ଖ. ଦ୍ରୋଣେ
୧୨ । ଖ ଘ: ଥାଠ
୧୩ । ଡ. କ୍ଷେତ୍ରୀମାନେ ଏକୁଂ
ଖ ଏକ ଏକ କ୍ଷତି ଅଟନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ
ଘ. ଏକୁ ବଳିଆର
୧୪ । ଡ. ଏକାକଳ କେତେ ପ୍ରଭୁ କରିବ ସମର ।
ଖ. କରିବ ସମର
ଙ. ଏକାକି ହୋଇଣ କେତେ କରିବା ସମର ।

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏକା ଜଣେ[1] ଜମ୍ବୁ ଭେଦ
ସକଳ ପର୍ବତମାନ[2] ପକାଇଲେ ଛେଦ ॥୧୪॥

ଏକାଏ ଗରୁଡ଼ଟି ଜାଣିଲେ ଫଣିକୁଳ[3]
ଏକା ନାଗପୁଣ ନାଶିଲେ[4] ଦୈତ୍ୟକୁଳ

ତୋହର ପ୍ରାଏ କ[5] ମୋତେ[6] ମଣିଲୁ ଭ୍ରମର
କଜ୍ଜଳ ପ୍ରାଏ ମଣେ ଏହାଙ୍କ ସମର

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗହନ ଏ ଅଟନ୍ତି[7] କୁରୁବଳ
ତକ୍ଷିକ ଅଟଇ ମୁଂ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଦାବାନଳ[8] ॥୧୫॥

ପରକାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡି ନ ମାରଇ ରଣେ
ପୁଣ୍ଡ କଲେ[9] ଜାଣିନକ ଯିବେ ଏକ ଜଣେ[10]

ଉତ୍ତର ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ତ ଗତର ପାଇଁ
ସକଳ ସନ୍ୟ ସେନ ଅଇଲେ କୁରୁସାଇଁ

ଆମ୍ଭେ ଯେ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ପଶିଛୁ[11] ଶରଣ
ସଙ୍କଟ କାଳେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବା ରକ୍ଷଣ[12] ॥୧୬॥

---

୧ । ଖ. ଅଟେ
ଘ. ଏତୋବଲେ
୨ । ଘ. ପର୍ବତଙ୍କୁ
୩ । ଙ. ଏକା ଗରୁଡ ନାଶିଲେ ଫଣୀ ବଳ
ଗ. ଫଣିବଳ
ଘ. ନାଶିଲେ ଦୈତ୍ୟବଳ
୪ । କ ଗ. ନାଶ କଲେ
ଖ. ଏକାଏ ନାଗଏକ ନାଶିଲେ
୫ । କ ପାଠ ନାହିଁ
ଖ. ତୋହୋର ପ୍ରାଏକ
ଘ. ପ୍ରାଏକ
୬ । କ ଖ. ମତେ
୭ । ଖ. ଗହନ ପ୍ରାଏ ଏ ତୁଅନ୍ତି
୮ । କ. ମୁଁ ଅଟ ପ୍ରଚଣ୍ଡେ ଦାବାନଳ
ଗ. ହୋଇବ ମୁହିଁ ଅଟଇ ଅନଳ
୯ । କ ଙ. ଯୁଧ ଗଲେ
୧୦ । ଖ. ଜବଣେ ଜାଣିକ ଜିବେ ଧନେ
ଘ. ଜାଣିବ ଜିବେ ଏଥିଂ ଜଣେ
୧୧ । ଙ. ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ପଶିଲୁ
ଘ. ପଡିଲୁ
୧୨ । ଖ. ୧୬ ପଦର ଶେଷ ହୁଇଛି
ପାଠ ନାହିଁ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏକା ତୋତେ ମୋର[1] ଚିନ୍ତା
ଏ ମହାସମରେ ମୁଁ ଅଟଇ ବଳବନ୍ତା

ଏ ରଥେ[2] ଥିଲେ ତୋତେ ପ୍ରମାଦ ନାହିଁ କିଛି
ପ୍ରାଣେ ନାଶ[3] ଯିବୁଟି ରଥରୁ ଗଲେ ଘୁଞ୍ଚି

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ମୂର୍ଚ୍ଛି[4] ଆଶ୍ରେ କଲ ମେରୁ
ମୋହ ଛାର ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ କମ୍ପାଇ ଡରୁଛୁ[5] ॥୧୭॥

କଥା କହୁ କହୁ ରଣ କରନ୍ତି[6] କିରୀଟୀ
ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ[7] ଆସି ନନ୍ଦଘୋଷ ଆଗେ ଭେଟି

ରଥେ ଥାଇ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କରନ୍ତି[8] ନମସ୍କାର
କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି[9] ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ବେଦ ସାର[10]

ଭୀଷ୍ମେ ବୋଲନ୍ତି ବାବୁରେ[11] ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡୁନନା
ଏ ଗୋରୁଙ୍କୁ ନେଇଛି[12] ତୁମ୍ଭର ହାତେ ଦିନା ॥୧୮॥

---

୧ । ଖ. ଏକା ତୋର
୨ । କ ଖ. ଏ ରଥରେ
୩ । କ ଖ ଗ ଘ. ନାସ
୪ । ଖ. ଦେବ
ଘ ମୂ
୫ । ଙ. ଚିନ୍ତା
ଙ. କମ୍ପାଇ
୬ । ଖ. କଥା କହୁ ସମର କରନ୍ତି
ଘ. ଉଦ୍ଧବ
୭ । ଗ. ଦ୍ରୋଣେ
୮ । ଖ. ଯାଠ ନାହିଁ
ଘ. ଆସି ସେ ଦଣ୍ଡଂସାରେ
୯ ଘ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନେ କରନ୍ତି
୧୦ । ଖ. କଲ୍ୟାଣ କରି ଭୀଷ୍ମେ ବୋଲନ୍ତି
ମହାବୀର ।
୧୧ । କ. ବାବୁ
ଘ. ରୂ ବାବୁ
୧୨ । ଙ. ଏ ଗୋରୁ ନେଲେଣି
ଘ. ଏ ଗୋରୁ ନେଲୁ ଆମ୍ଭେ

ବିରାଟର ପାଇଁ[1] କଷା ବାନ୍ଧିଅଛୁ ରଣେ
ସୋଦରେ ଅପ୍ରୀତି ଭୁ ହେଉଛୁ[2] ନ କାରଣେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ସବୁ ଆପଣେ ତ[3] ଜାଣ
ଦୁର୍ଯୋଧନ ନ କଲେକ ସୋଦରମା ପଣ[4]

ବନସ୍ତର କଥା ମାନ କ କହିବ[5] ଆଉ
ଆମ୍ଭେ ତାହା ଜାଣୁଛୁ ଜାଣନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ[6] ॥୧୯॥

ବିରାଟରି[7] ରାଜ୍ୟେ ଆମ୍ଭେ ରହିଲୁ ଅଜ୍ଞାତେ
ଆମ୍ଭର ପାଇଁ କଷ୍ଟ ସହିଲ ଅବା[8] କେତେ

କୀଚକ ନାମେ ଶତେ ଶଳାଙ୍କୁ ତାର ମାରି[9]
ଭୃଗତ ବନ୍ଦୀରୁ ତାରେ କେଲୁଟି ଉଦ୍ଧରି[10] ।

---

୧ । ଘ. ବିରାଟ ପାଇଁ

୨ । ଭ ଙ. ଅପ୍ରିତି ହୁଅଛୁ
ଘ. ହୋଉଛୁ

୩ । ଖ. ବୋଇଲେ ହେଁ ଆପଣମାନେ
ଗ. ଆପଣନ୍ତ
ଘ. ବୋଇଲେ ସବୁ ଆପଣମାନେ

୪ । ଙ. ଦୁ ଯୋଧନ କଲ କେତେ ସୁହୃଦପଣ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ନ କଲେକ—ପଣ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ କ କଲେ କ—ପଣ

୫ । ଭ ଘ. ଭଜିବୁ

୬ । ଙ. ସେ ଜାଣିଛୁ ଜାଣନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ
ଗ. ଜାଣିଛୁଂ—ଚକ୍ରବାହୁ
ଘ ଜାଣିଛୁଂ ଯାଣେନ୍ତି ଚକ୍ରବାହୁ

୭ । ଭ ଖ ଘ. ବିରାଟ

୮ । ଭ. ଅବା ସନ୍ତାଳଟୀ
ଖ, ପାଠ ନାହିଁ

୯ । ଙ. କୀଚକ ନାମେ ସତେ ସଳା
ତାର ମାର ।
ଙ. କୀଚକ ପ୍ରାଏ ମତେ ସଳାଙ୍କୁ ମରଣ
ଗ. ସତେ
ଘ. କୀଚକ ନାମ ସତେ—ମାର

୧୦ । ଖ. ବନ୍ଦରୁ କେ କେଲୁ ଉଧରି..
ଗ- ଆଣିଲୁ

ଆମ୍ଭେ ଥାନ୍ତେ ଗୋଧନ କି ହୋଇବ ହରଣ[1]
ଆଜ କଉରବେ ଏଥି ହରାଇବେ ପ୍ରାଣ[2] ॥୨୦॥

ଦ୍ରୋଣ ବୋଲେ ତୁ କରିଅଛୁ ଏଡ଼େ ଭାଷା[3]
ଗୋରୁପଲ ନେବାକୁ[4] କରିଛୁ ଆମ୍ଭେ ବାଞ୍ଛା[5]
ଦେଖ ଯୋଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ଏ କୁରୁସାଗର[6]
ଏକା ହୋଇ କସ[7] ତୁହି କରିବୁ ସମର

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲେ କହିଲ ସାଗର[8] ଏ ତଥ୍ୟ
ଏଥକୁ ମନ୍ଦର ମୋର ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ[9] ॥୨୧॥

ମନଭେଦ ଶର ମୋର[10] ଅଟନ୍ତି ଅଗସ୍ତି
ସମର କଲେ କି ଜଣେ ଯିବ ଏଥୁ ବର୍ତ୍ତି[11] ।

---

୧ । ଖ. ଗୁମ୍ଭ ବଳେ ହରିପାରି ଗୋଧନ
ଗ. ଆମ୍ଭ ଥାନ୍ତେ ଗୋଧନ—ହରଣ
ଘ. ଆମ୍ଭ ଥାନ୍ତେ ହରଣକି ହୋଇବେ ଗୋଧନ ।

୨ । ଖ. ଆଜ ସର୍ବ କଉରବେ ହୋଇବେ ନିଧନ ।
ଗ. କଉରବେ—ପ୍ରାଣ
ଘ. ଆଜ କଉର୍‌ବେ ଏଥି ହୋଇବେ ନିଧନ

୩ । କ. ଭଷ
ଖ. ଜେବେ କଶରୁ ଏଡ଼େ
ଗ. ଜେ କରଛ ଏତେ
ଘ. ଦ୍ରୋଣେ—ରୁ ଜେ କରଛୁ ଏତେ

୪ । ଗ ଘ. ନେମାକୁ

୫ । କ. ବାଛା
ଖ. କରୁଛୁ ଆମ୍ଭେ ବାଞ୍ଛା
ଘ. ବଞ୍ଛା

୬ । ଖ. ଦେଖ ବହୁ ଯୋଟୀ ଆସନ୍ତି କୁରୁବର
ଗ ଘ. ଅସୁଅଛି—ସାଗର

୭ । କ. କସ ରୁ
ଖ. କାଳେ

୮ । କ. ବୋଲନ୍ତି କହିଲ ସାଗର ଏ
ଖ. କହିଲ ସାଗର ଏ
ଘ. ବୋଲନ୍ତି କହିଲ ଏ ସାଗର

୯ । ଗ. ଏଥକ ମନ୍ଦ ମୋ ଅଟଇ ନନ୍ଦଘୋଷ
ଘ. ଏଥିକା—ରଥ

୧୦ । କ ଗ. ସର ମୋର
ଖ ଘ. ସର ମୋ

୧୧ । କ- ଜାକି ଘଣେ ଯିବେ ଏଥୁ ବୃତ୍ତି
ଖ. କଲେ କଣେ ଏଥୁ ଯିବେ କି
ଗ. ବୃତ୍ତି
ଘ. ଜଣେ ଏଥୁଂ ଯିବ ବୃତ୍ତି

ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୋହର[1] ମାତ୍ର ଜଣ୍ଟିଚ ଓପ୍ରୋଧ[2]
ଆଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ତୁଲେ କସ ମୋର ଯୁଦ୍ଧ[3]
ଭୀମସେନ ଠାକୁରେ ନାହାନ୍ତି ଏତେବେଳେ
ତୁମ୍ଭର ମଣ୍ଡଗଙ୍କ ନାଶନ୍ତେ ସେ ହେଳେ[4] ॥୨୨॥
କଳପି ଦେଖେ ଅଚ୍ଛନ୍ତି ସୁବାହୁର ରଣେ
ଏତେବେଳ ଯାଏ କ ଜୀବନେ ଥାନ୍ତି[5] ଜଣେ
ଶୁଣି କରି କୋପ କଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ[6] ଦ୍ରୋଣ ଦେବ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବନ୍ଧଲେ ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର[7] ଦେବ
ଦେଖି ବାସବ ନନ୍ଦନ ଦୂରୁ ନିବାରିଲେ
ଅପୂର୍ବ ଶରମାନ ଦେଖଣ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ[8] ॥୨୩॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମିଳିଲେ ଶତେକ ଭାଇ[9] ସେନ
ଅନୁଗୁପ ସୋମଦତ୍ତ ଶଲ୍ୟ ସେ[10] ଶକୁନ ।

---

୧ । କ ଖ ଘ. ମାତ୍ର ମୋର
୨ । ଘ. ଉପ୍ରୋଧ
୩ । କ. ମାନଙ୍କର ଯୁଧ
ଖ. ମାନଙ୍କର କ ମୋହର ଯୁଧ
ଘ. ଯୁଧ
୪ । କ. ତୁମ୍ଭ—ସେନାସନ୍ତ କୁରୁହଲେ
ଗ. ତୁମ୍ଭ—ସେନାପନ୍ତୀ କୁରୁହଲେ
ଘ. ତୁମ୍ଭ—ସେନାସନ୍ତେ
୫ । ଖ. ଜୀବଥାନ୍ତି
୬ । ଘ. ଶୁଣିଣ କୋପିଲେ ଭଟ୍ଟେ
୭ । କ ଖ ଗ. ଶର
ଘ ବନ୍ଧିଲେ ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର
୮ । କ. ଅପୂରୁବ—ଯୁଧ କଲେ
ଖ. ଦେଖିକରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଦୂରୁହୁଁ ନିବାର
ଦେବ ଶରମାନ ଦେଖଣେ ଯୁଦ୍ଧ କରି
୯ । କ. ସତେକ ଭ୍ରାତ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ ମିଳିଲ ସତେ
ଗ. ଶତେକ ଜଣ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ – ସତେକ ଭ୍ରାତ
୧୦ । କ ଖ. ଆସି
ଘ. ଆସିଲେ

ସକଳ ସୈନ୍ୟ ଘେନ ଘେରିଲେ ନନ୍ଦଘୋଷ
ମାର ମାର ଶବଦରେ ଜଳୁଲେ ଆକାଶ[1]

ଯେ ଯାହାର ଆୟୁଧ[2] ପେଷନ୍ତି[3] ମନସର
ସବ୍ୟସାଚୀ ଢବ୍ୟଣର ପେଷିଣ[4] ନବାର ॥୨୪॥

ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଯିବା ଅପସରି
ଦୁର୍ଯୋଧନ[5] ପ୍ରୋଥନାଙ୍କୁ[6] ନେଇପଛେ ହାରି[7]

ତୁମ୍ଭେ ଏହା ମଣୁଅଛ କଣ୍ଟକ ପରାଏ
ଏ ମୋହର ଶରୀର କମ୍ପୁଛି[8] ମହାଭଏ[9]

ଶୁଣିକରି ଧନଞ୍ଜୟ ବସ୍ତ୍ରର[10] ମନରେ
ଉତ୍ତର କୁମାରକୁ[11] ବାନ୍ଧିଲେ ପାଟ ଡୋରେ ॥୨୫॥

ବୋଇଲେ ବସିଣ ଥାଅ ଅଶ୍ୱଙ୍କର ପାଶେ
ମହାଘୋର ସମରସେ ଦେଖ ହେ[12] ହରଷେ ।

---

୧ । ଖ. ଧ୍ୱନ ଜେ ହୁଲୁଲେ ଚଉପାଶ
ଗ. ଉଳୁଟନ ଆକାସ
ଘ. ଧ୍ୱନ ଯେ ସୁହଦ୍ ଆକାଶ
୨ । ଖ. ସନ୍ୟ
ଘ. ଆୟୁଧ
୩ । ଘ. ମାରନ୍ତି
୪ । କ ଗ. ଢବ୍ୟସର ପେସିଣ
ଖ: ଅର୍ଜୁନ ଢକ୍ଷସର ପେନଣ
ଘ. ସବ୍ୟସାଚୀ ଢବ୍ୟଶର ପେସିଣ
୫ । ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୬ । ଗ ଘ. ସୁଅନାଙ୍କୁ
୭ । ଖ. ଧରି
୮ । ଗ ଘ. ମୋହର ସରିର କମ୍ପୁଛୁ
୯ । ଘ: ମାହାଭଏ
୧୦ । ଙ. ଅର୍ଜୁନ ବସ୍ତ୍ରରେ
ଗ ଧନୁଜୟ ବସ୍ତ୍ରର
ଘ. ଧନଞ୍ଜଏ ବସ୍ତ୍ରର
୧୧ । ଙ: କୁମରକୁ
୧୨ । କ ଙ. ସମର ଦେଖ ହେ
ଗ. ଦେଖ ହେ
ଘ. ରୁ ଦେଖ ହେ

ପଞ୍ଚାଶ ଶର ଯେ[1] ପେଷିଲେ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ବର୍ଜ୍ଜଣରେ[2] ବାସବ ଛେଦିଲେ ଦେଖି[3] ଦୂରୁ
ଅନଳ ଶର ଗାଙ୍ଗେବ[4] ପେଷିଲେ କୋପ କରି
ଜଳଧାର ଶରେ ତାହା[5] ଅର୍ଜୁନ ନିବାରି ॥୨୬॥

ଲୁହ୍ଵଳବାଣ[6] ପୁଣ ପେଷିଲେ[7] ଗୁରୁଦ୍ରୋଣ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ପେଷି ବେଗେ[8] ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଛେଦଣ[9]
ପୁଣ ଅଗ୍ନିଶର ପାର୍ଥ[10] କୋପରେ ମାଇଲେ
ଗରୁଡ ନାରଚେ ତାହା ଗାଙ୍ଗେୟ ଛେଦିଲେ[11]
ହାବୋଡ଼ା ଶର[12] ପୁଣ ମାଇଲେ ଅରଜୁନ[13]
ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁଙ୍କର[14] ରଥ ହୋଇଲାକ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ॥୨୭॥

---

୧ । ଗ. ପଞ୍ଚଶ ସହସ୍ର ଜେ
ଘ. ସହସ୍ର ଯେ
୨ । କ ଖ ଗ. ସରେ
ଘ. ବର୍ଜଣରେ
୩ । ଗ. ତାହା
୪ । କ ଖ. ସର
ଗ- ସର ଗଙ୍ଗେୟ
ଘ. ଗଙ୍ଗେୟ
୫ । ଖ. ସରେଣ
ଗ. ଧଳଧର ସରେ
୬ । କ. ଲୁହ୍ଵବାଣ
୭ । ଘ. ମାଇଲେ
୮ । ଘ. ବେଗ ବେଗେ
୯ । ଖ ଲୁହ୍ଵକବାଣ ପୁଣ ପେସିଲେକ ଦ୍ରୋଣ
ଶୁର୍ଯ୍ୟାବତ ସରେ ତା ଛେଦଲେ ଅର୍ଯ୍ୟୁନ
୧୦ । କ ଗ. ଅଗ୍ନିସର ପାର୍ଥ
ଖ. ଅଗ୍ନିସର ଅର୍ଯ୍ୟୁନ
ଘ. ପାର୍ଥ
୧୧ । ଖ. ଗରୁଡ଼ ସରେ ତାହା ଗାଙ୍ଗବ
ଗ. ଗଙ୍ଗେୟ ଛେଦଲେ
ଘ. ଗରୁଡ଼ାଶରେ ତାହା ଗଙ୍ଗେୟ ଛେଦଲେ
୧୨ । କ ଗ. ସର
ଖ. ହାବୁଡ଼ା ସରେ
୧୩ । କ ଖ. ଅର୍ଯ୍ୟୁନ
ଘ. ଅରର୍ଯ୍ୟୁନ
୧୪ । ଖ. ଦ୍ରୋଣଙ୍କର

ଆନ ରଥ[1] ଆରୋହିଲେ ଭରଦ୍ୱାଜ ସୁତ
ଲକ୍ଷେକ ବାଣ କୋପେ ସେ ବିନ୍ଧିଲେ[2] ତୁରିତ
ଦଣ୍ଡରୁ ନ ପିନ୍ଧୁ ସେ ଛେଦିଲେ ଧନଞ୍ଜୟେ[3]
ଗଙ୍ଗାର ନନ୍ଦନ ସେ ପେଷିଲେ[4] ତତକ୍ଷଣେ
କକୁଭ ବାଣେ ତାହା କାଟିଲେ ଅରଜୁନ[5]
ଶୂଳ ଶକ୍ତି ସଘନେ[6] ପେଷିଲେ କୋପମନ ॥୨୮॥
ବାୟୁବନ୍ତ ନନ୍ଦନ ପଞ୍ଚଣ[7] ମୋହ ଗଲେ
ବଜ୍ରମୁନା ଶରେ ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାଇଲେ[8]
ବାଜନ୍ତେଣ ମୋହରେ[9] ପଡ଼ିଲେ ଦ୍ରୋଣଗୁରୁ
ଅନମୁଖ କୁଠାର[10] ପେଷିଲ୍ଲ ଦେଖି ଦୂରୁ
ତୀକ୍ଷ ଶରେ ଛେଦିଲେ କୁନ୍ତୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ[11]
କାଳମୁଖା ଶସ୍ତ୍ର[12] ଯେ ପେଷ ଲେ କୋପମନ ॥୨୯॥

---

୧ । ଭ. ଆଉ ରଥ
୨ । ଘ. କୋପେ ପେଷିଲେ
୩ । ଭ. ଧନୁର୍ଧର
ଗ. ନ ପିନ୍ଧ ତାହା—ଧନଞ୍ଜୟ
ଘ, ଧନଙ୍କେ
୪ । ଘ. ନନ୍ଦନ ପେଷିଲେ
୫ । ଖ ଅର୍ଜୁନ
୬ । ଖ- ସ୍ୱେଚ୍ଛାଲେ
ଘ କୋପରେ
୭ । ଖ- ବାୟୁନନ୍ଦନ ନନ୍ଦନ ପଡ଼
୮ । ଖ- ଶର ଯେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ପ୍ରହାରିଲେ
ଗ. ଶର
୯ । ଖ. ମୋହେ
୧୦ । ଭ. କୋଠାର
୧୧ । ଭ. ତୀକ୍ଷ୍ଣଶର ପେଷି ଛେଦିଲେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ।
ଖ. ଏ ଧାଡ଼ିଟି ନାହିଁ
୧୨ । ଖ ଗ. ଶର

ସୁମାଇଣ[୧] ପଡ଼ିଲା ଅସୁର ମହାବୀର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[୨] ଉପରେ ପେଷିଲେ ଭୀଷଣର[୩] [୪]

କହୁରବେ[୫] ଅସମ୍ଭାଳେ[୬] ପଳାଇଣ ଗଲେ
ରହ ରହ ବୋଲଣ ଶକୁନ ଡାକ ଦେଲେ

ସୋମଦତ୍ତ ରଜା ଦେଖି[୭] ତଣବାଣ ମାର
ଏକା ନାରଜେ[୮] ଅର୍ଜୁନ ପକାନ୍ତ ନବାର ॥୩୦॥

ଇନ୍ଦ୍ରରେ[୯] ଅର୍ଜୁନ ପେଷିଲେ କୋପଭରେ
ସୋମଦତ୍ତ ରାଜାର ପଡ଼ିଲା ହୃଦୟରେ[୧୦]

ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଣ ସେ[୧୧] ପଡ଼ିଲା ମଞ୍ଚତଳେ
ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ଧନଞ୍ଜୟ[୧୨] କଲେ

ମୋହଗଲ ପ୍ରାଣୀମାନେ ପାଇଲେ[୧୩] ଚେତନ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ସେ[୧୪] ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ ॥୩୧॥

---

୧ । ଜ ଷ. ସୁମାନ୍ତ
୨ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଷ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୩ । ଷ. ଘଚେ ଘର
ଷ. ଚକ୍ଷଘର
୪ । ଘ. ପୋଥିରେ ୨୧ ପଦେଟି ବେଶ
ହେଲେ ପରେ ୧ମ ପାଦେଟି ନାହିଁ
୫ । ଗ ଘ. କହୁରେବେ
୬ । ଘ. ଅଦଳେ
୭ । ଷ . ହୋମଦତ ଦେଖି
୮ । ଷ. ଷରେ
୯ । ଜ ଷ. ଷରେ
ଷ. ଇନ୍ଦ୍ରଷରେ
ଗ. ଷର
୧୦ । ଷ. ହୃଦରେ
୧୧ । ଜ ଷ. ହୋଇ ସେ
୧୨ । ଜ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧରୁ
ଘ. ଧନର୍ଜୟ
୧୩ । ଷ. ପାଇଣ
୧୪ । ଗ. ପଗ୍ଭଳେ
ଘ. ପୁଛୁଳେ

ପ୍ରାଣ ଗଲ୍ଲ କ୍ଷତ୍ରୀମାନେ[୧] ପାଇଲେକ ନେହ
ଏ କଥା କହ୍ନଣ[୨] ମୋର ଫେଡ଼ିବା ସନ୍ଦେହ

ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଏ ଯେ ଦେବଦତ୍ତ[୩] ଶଙ୍ଖ
ଏହାର ମହିମା ହେ ଉତ୍ତର ସାରଦେଖ[୪]

ଏ ଶଙ୍ଖ ଶବଦ[୫] ଶୁଣି କ୍ଷତ୍ରୀ ପାନ୍ତ ମୋହ
ମୋହଗଲ୍ଲ କ୍ଷତ୍ରୀ[୬] ପାଲଟି ପାଏ ଦେହ[୭] ॥୩୨॥

ପୁଣି ସର୍ବ କ୍ଷତ୍ରୀମାନେ ହୋଇ[୮] ଏକ ମେଳ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ ବେଢ଼ିଣ[୯] କରନ୍ତ ରଣ ଗୋଳ

ଖାନ୍ତ୍ର ଦ୍ରୋଣ ଆଦ ସପ୍ତ ରଥୀଙ୍କର[୧୦] ଭୂଜେ
ଅନମ୍ବୁଷ ଅଳାୟୁଧ ଶକୁନ ବେଢ଼ିଲେ[୧୧]

ଜଦ୍ୟରଥ[୧୨] ସୋମଦତ୍ତ ଖାକ୍ଷଶର[୧୩] ମାର
ଦୁର୍ଯୋଧନ[୧୪] ଶତେ ଖର[୧୫] ନାରାଚ ପ୍ରହାର ॥୩୩॥

---

୧ । ଚ ଘ. ପ୍ରାଣିମାନେ
ଗ. କ୍ଷେତ୍ରୀମାନେ
୨ । ଘ. ଭଙ୍ଗ
୩ । ଚ. ଏ ଦେବଦତ୍ତ
ଖ. ଦେବଦତ୍ତ
୪ । ଘ. ମହିମାହା ଦେଖିବ ବୃଦ୍ଧ ଦେଖ
୫ । ଖ. ଏହାର ଧ୍ୱନି
୬ । ଚ. ପାଣି ହେ
୭ । ଘ. ପାନ୍ତ ଦେହ
୮ । କ. ପୁଣ ସର୍ବ କ୍ଷେତ୍ରୀମାନେ ହୋଇ
ଖ. କ୍ଷତ୍ରି ହୋଇଣ
ଘ: ପୁଣ—ହୋଇ
୯ । ଖ. ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦ ସର୍ବେ
୧୦ । ଗ. ଆଦ ଜେ ସପ୍ତରଥ
ଘ. ଆଦ ସପତ ରଥ
୧୧ । ଚ. ଅଳମ୍ବୁସ ଅଳାୟୁଧ
ଖ. ୩୩ ପଦର ୨ୟ ପାଦଟି ନାହିଁ
୧୨ । ଚ ଖ. ଜଦ୍ରଥ
୧୩ । କ ଖ ଗ ଖାକ୍ଷଶର
୧୪ । ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
୧୫ । କ ଖ ଗ ଘ. ଶତେ ଖର

ଅଠର କୋଟି ସେନା[1] ସକଳ ସନ୍ୟଗଣ[2]
ଅର୍ଜୁନ ଉପରେ ଶର କଲେ[3] ବରଷଣ
ସେ ଯାହା ଆୟୁଧମାନ[4] ଭୁଲଇ ମାରନ୍ତି
ଅର୍ଜୁନକୁ ଲକ୍ଷେ ପୁର କରି ବେଢ଼ିଛନ୍ତି[5]
ଏକା କ୍ଷେତ୍ରୀକ ବେଢିଲେ[6] ସକଳ ସଇନ
ଅଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମାରନ୍ତି[7] ଶସ୍ତ୍ରମାନ ।୩୪।
ଏକାଏ[8] ଅର୍ଜୁନ ଛେଦୁଛନ୍ତି ସବଁଶର[9]
ଆକାଶେ ଥାଇ[10] ପ୍ରଶଂସା[11] କରନ୍ତି ଦେବ ସାର
ଚଉଦ ଭୁବନରେ ଯେତେକ ଋଷିଗଣ[12]
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଅର୍ଜୁନ ତୁମ୍ଭର କ୍ଷତ୍ରୀପଣ
ସପ୍ତ[13] ରଥୀମାନେ ରଣେ ଦେବ ଶର[14] ପେଷି
ପ୍ରଶ୍ନ ଭୁଲେ ଅର୍ଜୁନ ତା[15] ଚକାନ୍ତ ଜନାଣି ।୩୫।

---

୧ । ଙ. ସେହ୍ଲା .
୨ । ଖ ଗ. ସନ୍ୟ ପୁଣ
୩ । ଖ. ଶର କରନ୍ତି
ଗ. ଶର କଲେ
ଘ. ସରନ୍ତି
୪ । କ ଖ. ସେ ଯାହାର ଆୟୁଧ
ଘ. ସେ ଜାହାର ଆୟୁଧମାନ
୫ । କ. ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ଲକ୍ଷେପୁର ହୋଇ
ଖ. କଟାଣ ବେଢିଛନ୍ତି
୬ । କ. କ୍ଷେତ୍ରୀକ ବେଢ଼ିଲେ
ଖ. ବେଢିଛନ୍ତି
୭ । କ ଖ: ଜୁଧ କରି ମାରନ୍ତି
ଖ. ମାର
୮ । କ ଖ. ଏକା
୯ । କ ଖ ଗ. ସବ
୧୦ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୧ । କ ଖ. ପ୍ରସସା° କରନ୍ତି
ଗ. ପ୍ରସଂସା କଲେ
୧୨ । କ. ଚଉଦ ଭୁବନେ
ଖ. ଆବର ଋଷିମାନେ ଯେତେକ ଛନ୍ତି ପୁଣ ।
୧୩ । କ. ସମଠ
୧୪ । ଗ. ଦେବଶର ରଣେ
୧୫ । ଗ. 'ତା' ନାହିଁ ।

ଆବର ସେନାମାନେ ଅପୂର୍ବ ଶର[1] ମାର
ମର୍ମସ୍ଥାନ[2] ଖୋଜଣ ପେଷନ୍ତି ମନସର[3]
ଶରଙ୍କର ରଡ଼ ଧନୁ ଗୁଣଙ୍କ ଟଙ୍କାର[4]
ମୁଖରବମାନ ଯେ[5] ଶବଦ ମହାଘୋର[6]
ଦିବସେଣ ଅନ୍ଧକାର ନ ଦିଶଇ କଛୁ
ଅପୂର୍ବ ସମରକୁ ସେ[7] ଦିନମଣି ସାକ୍ଷୀ[8] ।୩୬।
ଅର୍ଜୁନ ବିଗ୍ଭରନ୍ତି ରଥ ତ[9] ନ ଚଳଇ
ଛାଟକା ହୋଇଣ କ[10] ଉତ୍ତର ସାର ମଲ
ଧନୁଘୋଷ ନ ଶୁଣନ୍ତେ ସ୍ୱଳଇ ଉତ୍ତର
ରଣେ ଅବା ପଡଲ[11] ଅର୍ଜୁନ ସହୀବର
ଅର୍ଜୁନ ଡାକନ୍ତେ ଯେ[12] ଉତ୍ତର ନାମ ଧର
ଉତ୍ତର ସାରଲୁ ନ ଦିଶନ୍ତି[13] ଅଶ୍ୱ ବ୍ୟର ।୩୭।

---

୧ । ଗ. ଷର
୨ । ଘ. ମର୍ମଥାନ
୩ । ଖ. ୩୫ ପଦର ଶେଷ ପାଦ ଏବ ୩୬ ପଦର ୧ମ ପାଦ ନାହିଁ ।
୪ । କ. ସରଙ୍କର ରଡୀ ଧ୍ୱନୀ ଧନୁଙ୍କ ଟଙ୍କାର
ଖ. ସରଙ୍କର ରଡ଼ୀ କେଧେନୁଙ୍କ ଟଙ୍କାର
ଗ. ସରଙ୍କର—ଟଙ୍କାର
ଘ. ସରଙ୍କର – ଟଙ୍କାର
୫ । ଖ. ଧ୍ୱନ
ଘ. ମୁଖରୁବ ଧ୍ୱନ ଯେ
୬ । ଘ. ମହାଘୋର
୭ । କ. ସଗ୍ରାମକୁ ସେ
ଘ. ସଂଗ୍ରାମକୁ ସେ
୮ । କ ଖ. ସାକ୍ଷି
୯ । ଘ. ଅର୍ଜୁନ ଜେ ବିଗ୍ଭରନ୍ତି ରଥ
୧୦ । କ: ହୋଇନ
ଘ. ହୋଇଥବା
୧୧ । ଗ ଘ. ପଡ଼ିଲେ
୧୨ । ଗ ଘ. ଡ଼ାକନ୍ତି
୧୩ । ଖ. ଉତ୍ତରକୁ ନ ଦଶଇ ରଥ

ଅଶ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ତାର ସାହାସ ଛାଡ଼ିଲା[1]
ଅଶ୍ୱଙ୍କ ଉପରେ[2] ଖାର ମାଡ଼ଣ ପଡ଼ିଲା
ଚଞ୍ଚଳ[3] ଅଶ୍ୱ ସ୍ୱର[4] ଗଗନେ ଗଲେ ଉଠି
ଉତ୍ତର ଭୂମରକୁ ସେ ଦେଖିଲେ କଣ୍ଠୀ[5]
ବୋଲନ୍ତି ଶୂନ୍ୟରେ ମୋର ରଥ ଆଣି[6] ଜଲୁ
ଖାର ପଣକୁ ମୋତେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇଲୁ[7] ॥୩୩॥
ଉତ୍ତର ଜଣାଇଲେ ଜୋଡ଼ଣ ବେନିକର[8]
ସ୍ୱର ଅଶ୍ୱ ମୋ ଦୃଷ୍ଟିକି[9] ନୋହିଲା[10] ଗୋଚର
କର ଲାଗନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ହୋଇଲେ ଶୂନ୍ୟଗତ[11]
ମହାଘୋର ସଂଗ୍ରାମ ଏଥଦୃଷ୍ଟି ଅଶ୍ରୁତ ।

---

୧ । ଖ. ଅଶ୍ୱ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସାହାସ ଛାଡ଼ିଗଲା ।
ଘ. ଅଶ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ତାର—ଛାଡ଼ିଲା
୨ । ଖ. ଅଶ୍ୱର ପିଠିରେ
୩ । ଚଞ୍ଚଳ
ଖ. ଚଞ୍ଚଳ
ଘ. ଚଞ୍ଚଳ
୪ । ଘ. ସ୍ୱର ଅଶ୍ୱ
୫ । ଜ ଖ ଘ. କଣ୍ଠୀ
୬ । ଖ. ବୋଇଲେ ରଥ ମୋର ଆଣି
ଗ. ଆଣି ମୋର ରଥ
ଘ. ଶୂନ୍ୟରେ ସେ ମୋ ରଥ ଆଣି
୭ । ଜ. ଲଗାଇଲୁ
ଗ. ଲଭିଲୁ
୮ । ଖ: ଯୋଡ଼ିଲେ ବେନି କର
୯ । ଖ: ମୋତେ
୧୦ । ଗ. ନୋହିଲେ
୧୧ । ଖ. ଧରନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ହେଲେ ଗଗନ
ଘ. ଧରନ୍ତେ ଅଶ୍ୱ ଜେ ହୋଇଲେ ଗଗନ
୧୨ । ଜ. ସଂଗ୍ରାମ
ଗ. ସଗ୍ରାମ
ଘ. ମାହାଘୋର ସଂଗ୍ରାମ

ନେଇଛାଇ[୧] ରଥ ମୁଂ ରାଜ୍ୟକୁ ତୁମୀ ନେବ[୨]
ଅପୂର୍ବ ସଂଗ୍ରାମ[୩] ପ୍ରଭୁ ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡଳ ।୭୯।

ପଡ଼ନ୍ତି ଉଠନ୍ତି ପୁଣ[୪] କରନ୍ତି ସମର
ଶଙ୍କର[୫] ତେଜ ଅନଳୁ ଅତି ଖର[୬]

ପାର୍ଥ[୭] କହେ[୮] ଅପାର କାଳରୁ ସୁଦ୍ଧ[୮] ନାହିଁ
ସର୍ବ ଶର ଅରେ ଅରେ ପେଷୁଥିଲ ମୁହିଁ[୯]

ମୋତେ କଉତୁକ ପ୍ରାଏ ଲାଗଇ ସମର
ତୁ ଯେବେ ସକ୍ତ ନ ପାରୁ[୧୦] ଉତ୍ତର କୁମାର[୧୧] ।୮୦।

ଦଣ୍ଡକର ମଧ୍ୟରେ ମୁଂ ସବୁ[୧୨] କରିବ କଦନ
କ୍ଷଣ ମଧ୍ୟେ ରଥକର ଚୁହ ତୁ ବମନ ।

---

୧ । ଜ ଗ. ନେଉଛାଇ
୨ । ଖ. ରଥ ମୋର ରାଜ୍ୟକୁ ନେବ
ଘ. ରଥ ତୁମି ରାଜ୍ୟକୁ ମୁ ନେବ
୩ । ଜ ଖ. ସଗ୍ରାମ
ଗ. ସଙ୍ଗ୍ରାମ
୪ । ଙ. ପଡ଼ନ୍ତେ ଉଠନ୍ତେ
୫ । ଗ. ସରଙ୍କର
୬ । ଙ. ଶଙ୍କର କରନ୍ତେ ଅନଳ ପ୍ରଖର
ଘ. ସରଙ୍କର ତେଜ ଯେ ଅନଳରୁ ଖର
୭ । ଖ. ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୋଇଲେ
ଘ. ପାର୍ଥ କହେ
୮ । ଜ ଖ. ଯୁଦ୍ଧ
ଘ. ଯୁଦ୍ଧ
୯ । ଗ. ସକଳ ସହସ୍ର ଅରେ ଅରେ ମୁ ପେଷଇ ।
ଘ. ସର୍ବଶସ୍ତ୍ର—ମୁହିଁ
୧୦ । ଖ. ନ ପାରିଲୁ
୧୧ । ଜ ଘ. ଉତ୍ତର କୁମର
୧୨ । ଖ. ଦଣ୍ଡକ ମଧ୍ୟେ ସବୁ
ଘ. ଦଣ୍ଡକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ମୁଁ

ଶୁଣିକର ଉତ୍ତର[1] ବାହୁଲେ ମନ୍ଦଘୋଷ

ରଣ ମଧ୍ୟେ ଅତି ବେଗେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[2]

ମହାଘୋର[3] ସମର ଯେ ଲାଗିଲାକ[4] ତହିଁ

କେ ତାହା ଶେଷ କରିବ[5] ପାରିବ ସେ କହି ॥୪୧॥

ଦେଖି କରି ଧନଞ୍ଜୟ[6] ମହାକୋପ କଲେ[7]

ମନଭେଦ ନାରାଚ ସେ ତୂଣରୁ କାଢିଲେ[8]

ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁରେ ବସାଇଲେ[9] ସେ ନାରାଚ

ଦାବାନଳରୁ ଅଧିକ ଦିଶିଲା ସତେଜ[10]

ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନାରାଚକୁ ଅତି ବେଗେ[11] ଯାଅ

କଉରବ[12] ସୈନ୍ୟ ସବୁ ମୋହରେ ପକାଅ ॥୪୨॥

୧। ଗ ଘ. ଉତ୍ତର କେ

୨। ଙ. ପରବେଶ

୩। ଘ. ମାହାଘୋର

୪। ଙ. ସମର ଲାଗିଲା

ଗ. ସମର ସେ ଲାଗିଲାକ

୫। ଙ. ପାରିଲେ

ଘ. ଶେଷ କରି ପାରିବ

୬। ଖ. ଧନୁର୍ଜୟ

ଙ. ଧର୍ଜୁନ

ଘ. ଧନର୍ଜୟ

୭। ଘ. ମାହାକୋପ କଲେ

୮। କ. ତୂଣରୁ କାଢିଲା

ଗ. ସର ତୋଣରୁଂ କାଢିଲେ

ଘ. ଶରକୁ ସେ ତୋଣରୁଂ କାଢିଲେ

୯। ଙ. ଗାଣ୍ଡିମ ଧନୁରେ ନେଇଣ ବସାଇଲେ।

ଘ. ଗାଣ୍ଡିମ ଧନୁରେ ସେ ବସାଇ

୧୦। ଗ. ଦିସଇ ସରତେଜ

ଘ. ଦାବାନଳରୁ ଅଧିକ—ଶର ତେଜ

୧୧। ଗ. ଅତି ବେଗେ

୧୨। ଖ ଗ. କଉରବେ

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1] ଶତେ ଶର ଅଛନ୍ତି[2] ରଣ ରଙ୍ଗେ
ଜଣକେ ଶତେ ନାରାଚ ଭେଦ ତାର[3] ଅଙ୍ଗେ

ସପତ[4]ରଥୀ ଅଛନ୍ତି ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଆଦି
ଜଣ କେ ବେନି ଶତେ ନାରାଚ[5] ତାଙ୍କୁ ଭେଦି[6]

ଅଳମ୍ବୁସ ସୋମଦତ୍ତ ଜୟଦ୍ରଥ[7] ଭୃ ଗତ
ଏ ଶୂର ରାଜାଙ୍କୁ ପେଷିଲେ ବୃହଣ୍ଣଳ[8] ॥୪୩॥

ସେନାକେ ପଞ୍ଚାଶ ଶର ପାଦାନ୍ତ କେ ଦଶ[9]
ଗଜକେ ତିରିଶ ଅଶ୍ୱ ଗୋଟିକେ[10] ପଞ୍ଚଶ

ବାଜଣିଆ ଆଦି ଚର୍ମ୍ମୀ ଭୃତ୍ୟ ଜନ[11] ଯେତେ
ବେନି ବେନି ନାରାଚ[12] ତାହାଙ୍କ ହୃଦଗତେ ।

---

୧ । ଖ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ
ଘ. ଦୁ ର୍ଯ୍ୟୋଧନ
୨ । କ ଖ. ଶତେ ଶଃ ଅଛନ୍ତି
ଗ ଘ. ଶତେ ଶର ଛନ୍ତି
୩ । କ ଖ. ଶତେ—ତାର
ଗ. ଶତେ—ତାଙ୍କ
ଘ. ଶତେ—ଭେଦେଶୁ ତାଙ୍କ
୪ । ଖ. ସପ୍ତ
୫ । କ. ବେନି ଶତେ ନାରାଚ ନାନା ଅଙ୍ଗେ ଭେଦ ।
ଖ. ଶତେ ଶତେ ଶର
ଗ. ବେନି ଶତ ନାରାଚ
ଘ. ଜଣକେ ଶତେ ନାରାଚ
୬ । ଘ. ତାହାଙ୍କୁ ରୁ ଭେଦ
୭ । ଗ. ଜଦ୍ୟାର୍ଥ
୮ । କ ଗ. ବୃହନ୍ନଳ
ଖ. ୪୩ ପଦର ଶେଷ ପାଦଟି ନାହିଁ
ଘ ରାଜାଙ୍କୁ କେ ପେଷିଲେ ବୃହନ୍ନଳ
୯ । କ. ପଞ୍ଚାଶ ପାଦାନ୍ତ କେ ଦଶ
ଖ. ପଞ୍ଚଶ ଶର ପଦାତିଙ୍କି ଦଶ ଦଶ
ଗ. ଶର—ଦଶ
୧୦ । ଖ. ଅଶ୍ୱକେ
ଘ. ଘୋଟାକେ
୧୧ । କ. ଆଦି ଭୃତ୍ୟଜନ
ଖ ଆଦି ଭୃତ୍ୟ ଥିଲେ
୧୨ କ. ବେନି ନାରାଚ ଲେଖାଏ
ଗ. ନାରାଚକେ

ଉଚ୍ଚାରଣ ନାରାଚ[1] ପେଷିଲେ ଫାଲଗୁନ
　　ନିମିଷକ ମାତ୍ରେ ପଡ଼ିଲେ ସକଳ[2] ସଇନ ॥୪୩॥

ଦେବଦତ୍ତ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ଧନଞ୍ଜୟେ[3] କଲେ
　　ଦେଖି ଆକାଶରୁ ଦେବେ ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ[4]

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ଦେଖ ଦେଖ ହେ ଉତ୍ତର[5]
　　ଏକା ଶରେ କୁରୁଥାଟ[6] ପଡ଼ିଲେ ସମର

ଦେଖି ବିରାଟ ନନ୍ଦନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ[7] ହୋଇଲେ[8]
　　ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଚରଣେ ସେ ଦରଶନ କଲେ[9] ॥୪୫॥

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ରଥୁ ଉଭୁର ଉତ୍ତର[10]
　　ମୁକୁଟ କଞ୍ଚୁଟୀ ଦିବ୍ୟ ବାସ[11] ଅଳଙ୍କାର

ରଥରେ ଅଣିଣ ଛାଡ଼ା[12] ରଖ ହେ ବହନ
　　ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ[13] ସାବଧାନ[14] ।

---

୧ । ଗ. ନାରଚକେ
　ଘ. ଉଚ୍ଚାଣ ନାରାଚ
୨ । କ. ନିମିଷକେ ମାଧଭରେ ପଡ଼ିଲେ
　ଖ. ମାଝଭେ ପଡ଼ିଲେ
　ଘ. ନିମିଷ ମାଝକେ ରଣେ ପଡ଼ିଲେ
୩ । ଭ. ଧନୁଜଏ
　ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୪ । ଗ. ଦେଖିକରି ଆକାଶେ ଦେବେ
　　　ପୁଷ୍ପବରଷିଲେ ।
　ଗ. ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ
　ଘ. ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କଲେ
୫ । ଖ. ଉତର କୁମାର
୬ । ଗ. ଦେଖା ଶରରେ କୁରୁଥାଟ
　ଗ: ଏକାଶରେ କୁରୁଥାଟ
　ଘ. କୁରୁଥାଟ
୭ । ଖ. ଶୂନ୍ୟ ଆଶିର୍ଯ୍ୟ
　ଗ. ଆଶିର୍ଯ୍ୟ
　ଘ. ଆଚର୍ଯ୍ୟ
୮ । ଗ. ହୋଇଲ
୯ । ଖ. ଶିର ଲଗାଇ ଦେଲ
　ଗ. ଦରଶନ କଲ
　ଘ. ଦ୍ରଶନ ଯାଇ କଲେ
୧୦ । କ ଗ. ଉଭୁର ହେ ଉତର
　ଗ. ଉଭର ଉତର
୧୧ । ଖ. କୁଣ୍ଡଳ ଦିବ୍ୟ ବସନ
୧୨ । ଖ ଗ ଘ. ଆଣିକରି
୧୩ । ଖ. ଶୁଣିମା
୧୪ । ଗ. ସାବଧାନ

ମହାଘୋର[1] ସୈନ୍ୟ ଦେଖି ଲାଗେ ମୋତେ ଭୟ[2]
ଶୁଣି କରି ଆପଣେ ବୋଲଇ ଧନଞ୍ଜୟେ[3] ॥୪୬॥

ଉତ୍ତରର କର ଧରି ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ[4]
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[5] ପଞ୍ଚଛତ୍ର ଆଗରେ ଦେଖିଲେ

ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଭୂମେ[6] ଦେଖ ହେ ଉତ୍ତର
ଏହିଟି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ନୃପତି କୁରୁବର[7]

ଉତ୍ତର ଅମିତ ଧରଣ ପରଚଣ୍ଡ[8]
ଆଜ୍ଞା ଦିଅ ସ୍ୱାମୀ ମୁଁ କାଟିବି ଏହାର[9] ମୁଣ୍ଡ ॥୪୭॥

ଅର୍ଜୁନ କହେ[10] ଶ୍ରୀମ ଠାକୁରେ ସତ୍ୟ କଲେ
ଶତେ ଭାଇଙ୍କି ମୁଁ ରଣେ[11] ମାରିବି ବୋଇଲେ

ତେଣୁ କରି ଏହାଙ୍କର ରଖିଲି ଜୀବନ
ପରକାର୍ଯ୍ୟେ[12] ସୋଦର ନ କରିବା[13] ନିଧନ ।

---

୧ । ଘ. ମାହାଘୋର
୨ । ଖ. କରଇ ମହାଭୟେ
୩ । ଠ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
ଘ ଶୁଣୁଅ ଆପଣେ ଧନର୍ଦ୍ଧର
୪ । କ. ଓଲାଗାଇଲେ
୫ । କ. ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଖ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୃର୍ଯୋଧନ
୬ । ଖ. ଦେଖ
୭ । ଚ. କୁରୁବର
ଘ. ଦୃର୍ଯୋଧନ ନୃପତି କୁରୁବର
୮ । କ. ପ୍ରଚଣ୍ଡ
ଖ. ପରଚଣ୍ଡ
୯ । ଖ. କାଟିବି ପୁର
୧୦ । କ ଚ. ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ
ଚ. ଅର୍ଜୁନ କହନ୍ତି
୧୧ । କ ଶତେ—ରଣେ
ଚ. ଏ ଶତେକ ସୋଦର ମୁଂ
ଘ. ଶତେକ ଭ୍ରାତୃଙ୍କି ରଣେ
୧୨ । କ ଘ. ପରକାର୍ଯେ
୧୩ । ଚ. କରିବେ ।

ଶୁଣି କରି ଉତ୍ତର ହୋଇଲେ ଶାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି[1]
ମଣି ମୁକୁଟ ଶିରୁ ପେଲିଲେ[2] ତତକ୍ଷଣ ।୪୮।

ଦେଖି କରି ସେ ମୁକୁଟ ଧଇଲେ ଅର୍ଜୁନ[3]
ଏ ମୁକୁଟ ଆନଙ୍କ ଲୁଚିଛି ଭାରଜନ[4]

ଗୋଟିଏ ପାଦେ ପର୍ବ୍ବେ ବଜଏ[5] କମଳଣୀ
ଏକ୍ଷତି ମାନେ ମାନ ଗୋବନ୍ଦ କୁରୁମଣି[6]

ସେ ମୁକୁଟ ବାନ୍ଧେ ନେଇ ଏକ ସେନାଶିରେ[7]
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନକୁ ଆଣି ଶୁଆଇଲେ[8] ଭୂମିରେ[9] ।୪୯।

ଉପାନହ ବେନି ତାଙ୍କ ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧିଲେ[10]
ପୁଣ ଦୁଃଶାସନକୁ ସେ ପାଇଣ[11] ଦେଖିଲେ ।

---

୧ । ଖ. ଶାନ୍ତ ମୁର୍ତ୍ତି
ଗ. ଜେ ହେଲେ ଶାନ୍ତ ମୁର୍ତ୍ତି
ଘ. ଉତର ହେଲେ ଶାନ୍ତ ମୁର୍ତ୍ତି

୨ । ଖ. ଭାଙ୍ଗିଲେ

୩ । କ ଖ. ଅରଜୁନ

୪ । କ. ଲୁଚିତ ଭାରଜନ
ଖ. ଲୁଚିତେ ଭର୍ଜନ
ଗ. ଆନନ୍ଦ ଲୁଚିତ ଭର୍ଜନ
ଘ. ଲୁଚିତ ଆନନ୍ଦ ଭର୍ଜନ

୫ । ଗ. ଜଡ଼ିରେ ବଜଏ
ଘ. ବଜଏ ଜଡ଼ି

୬ । ଖ. ଏହେ ସେମାନେ ମାନ ଗୋବନ୍ଦ
ଭବମଣି

୭ । ଖ. ବାନ୍ଧିଲେ ନେଇ ପାଦାନ୍ତର ଶିର
ଗ. ସେନା ଶିରେ
ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ ନେଇ ଏକ ସିନା ସିରେ

୮ । ଭ. ଦୁର୍ଯ୍ୟଧନକୁ – ସୁଆଇଲେ
ଖ. ଦ୍ର୍ଯୋଧନକୁ ଆଣି ସୁଆଇଲେ
ଘ. ଦର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଣି ଶୁଆଇ

୯ । କ ଖ. ଭୂମିରେ

୧୦ । କ. ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧିଲେ
ଖ. ଉଭ ଗୋଟିଏ ହୃଦରେ ଲମ୍ବାଇଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
ଘ. ନେଇ ଭାର—ବାନ୍ଧିଲେ

୧୧ । . ଆଗରେ
ଘ. ଦୁସାସନକୁ ସେ ପାଇଣ

ମହାକ୍ରୋଧ ଭରେ ସ୍କନ୍ଧେଁ[1] ପଣ୍ଡୁରାଜା ବାଳ
ଭୂ ପର ଆସ୍ଫାଳୁରେ ବସାଇ ସଞ୍ଜତନ
ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ କେଶ ଧରି[2] ଆଣିଲୁ ତୁ ବଳେ
ବିବସନ କଲୁ ତାଙ୍କୁ କୁରୁସଭା[3] ତଳେ ॥୫୦॥

ଭୀମସେନ ଠାକୁରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛନ୍ତି
ତେଣୁ କରି ତୋର ପ୍ରାଣ[4] ରଖିଲି ଏ ଯାନ୍ତ
ତୀକ୍ଷଣ ଶର[5] କରେ ଆପେ ଦେଇ[6] ଅର୍ଜୁନ
ତାଙ୍କର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଶରଲେ[7] କୋପମନ

କୁମାର ବସ୍ତ୍ର ତା[8] ସୁନ୍ଦର ଘଣ ଦାଢି
ଉତ୍ତର ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ[9] ଦେଲେ ତାହା ପୋଡି ॥୫୧॥
ରଥୁଂ ନେଇ ଗଧର[10] ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ
ଝମକ ଗୋଟାଏ ତାର[11] ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଲେ[12] ।

୧। ଖ. ମହାକ୍ରୋଧ ସ୍କନ୍ଧିଲେ
ଗ. ମହାକ୍ରୋଧ ସ୍କନ୍ଧିଣ ସେ
ଘ. ମାହାକ୍ରୋଧ ଭରେ ସ୍କନ୍ଧେଁ
୨। ଖ. ଦ୍ରୁପଦୀ କେଶ ଧରି
ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ କେଶ ଧରିଣ
୩। ଖ: ବିବସ୍ତ୍ର କଲୁ କରୁ ସଭାର
୪। ଖ. ତୋତେ
ଗ. ତୋ ପ୍ରାଣ
ଘ. ତୋ ଜୀବନ
୫। କ,ଖ ଗ. ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶର
୬। କ. କରେ ଧରି ଆଗେଣ
ଗ. ଧରିଣ
ଘ. କର ଆପେ ଧରିଣ
୭। ଖ. ଟେକି
୮। କ. ବଧ ସେ ତୋର
ଖ. ବସ୍ତ୍ର ତୋର
ଘ. ବସ୍ତ୍ରେ
୯। ଖ. ଅନଳ ଲଗାଇଣ
୧୦। କ ଗ- ଗଧ
ଖ. ରଥରୁ ନେଇ ଗଧ
୧୧। ଖ. କରି
ଗ. କେ
୧୨। ଘ. ବାନ୍ଧିଲେ

ଶଚେକ ଭାଇଙ୍କି ଆଣିବା[୧] ବାଜେଣିଆ[୨] ମେଳେ
ବାଜେଣିଆ ମାନଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇଲେ[୩]

କୃପଙ୍କୁ[୪] ଶୁଆଇଲେ ସେ ଓଂଠର ପୃଷ୍ଠର[୫]
କଣ୍ଠୀ କୁଣ୍ଡଳ ପେଡ଼ ଘେନଲେ[୬] ଉତ୍ତର ॥୫୨॥

ନାଗଚରେ ଜଣ ଅଗ୍ର[୭] ପକାଇଲେ କାଟି
ଉତ୍ତର ଘେନ କାଟିଲେ ଜରେ ତାର ଚୂଟି[୮]

ମର୍ଦ୍ଦଳ ଗୋଟାଏ ତା ହୃଦରେ[୯] ଲମ୍ବାଇଲେ
ପୁଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥମାକୁ ସେ ଯାଇଣ[୧୦] ଦେଖିଲେ

କ୍ରୋଧେଣ ତାହାକୁ କଲେକ[୧୧] ଲଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡ[୧୨]
ବେଳ ନାସାରେ ଫୋଡ଼ଣ[୧୩] ରଖିଲେ[୧୪] ଯାଷ କାଣ୍ଡ ॥୫୩॥

---

୧ । ଜ: ସତେ ସଂଦର୍ଶ୍ନ ଆଣି
ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. ସତେ ସ୍ତନ୍ଦନ ଆଣିଣ
୨ । ଘ ବାଜଣିଅ
୩ । ଗ ଗ. ବାଜେଣିଆ ମାନେ ତାଙ୍କର ଥରେ
ଶୁଅଯିଲେ
ଘ. ମାତଙ୍କୁ ଆଣି ରଥେ ବସାଇଲେ
୪ । ଖ ଗ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ
ଘ. କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ
୫ । ଜ. ପୃଷ୍ଠରେ
ଖ. ଉଟର ପୃଷ୍ଠର
ଗ. କେ ପୁଆଇଲେ ଉଟର ପୃଷ୍ଠର
୬ । ଖ. ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ଛଡାଇ ଆଣିଲ
ଗ. ମୁକୁଟ—ଘେନଲେ
ଘ. କଣ୍ଠୀ ମୁକୁଟ ଉପାଡି ଘେନଲେ
୭ । ଙ. ନାସର ଫାଳେ ତାର
ଘ. ନସ ତାର
୮ । ଜ ଖ. ନ୍ତର କୁମର ଘେଣ କାଟିଲେ
ତା ଚୂଟୀ ।
ଗ. ଉତ୍ତର କୁମର ଘୋର କାଟିଲେ
ତାଙ୍କ ଚୂଟୀ ।
୯ । କ ଙ: ଗୋଟାଏ ଏ ଜ ହୃଦରେ
ଖ. କେ ଅଳାରେ
୧୦ । ଖ. ଅସ୍ୱସ୍ଥମାକୁ ଯାଇ ଆଗରେ
ଗ. ଅସ୍ୱତ୍ଥମାକୁ କେ ଜାଇଣ
୧୧ । ଖ ଘ. କ୍ରୋଧରେ ତାହାକୁ ସେ କଲେ
୧୨ । ଜ: ଦାଣ୍ଡମୁଣ୍ଡ
୧୩ । ଜ ଗ. ବେଳ ନାସାରେ ଫୋଡ଼ିଣ
ଖ. ଫୋଡ଼ିଣ ବେଳ ନାସାରେ
୧୪ । ଘ. ରଖିଲେ

ମଣ୍ଡୁଷ୍ଣ ଗୋଟାଏ ତାର ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଲେ¹
ଚରଣ ବାନ୍ଧି ରଥ² ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ

ପୁଣ ସେଠାବରୁ ଯାଇ³ ଶଲ୍ୟକୁ ଦେଖିଣ⁴
ରଥ ଉପରୁ ତାହାକୁ ଗଲେକ ଘେନିଣ⁵

ଓଟର ଉପରେ ନେଇ ବେଗେ ଶୁଆଇଲେ
ଅଙ୍ଗରୁ ଉତ୍ତର ଅଳଙ୍କାର ବାସ ନେଲେ⁶ ।୧୪।

କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ⁷ ରଥରୁ ଘେନିଗଲେ ବଳେ
ଅନଳ ଲଗାଇ ନଣ ଦାଢ଼ି ପୋଡ଼ିଦେଲେ

ଭୂମିର ଉପରେ ତାହାଙ୍କୁ⁸ ଶୁଆଇଲେ ଆଣି
ପଚ୍ଛେ ଆଣ୍ଠେ ବାନ୍ଧିଲେ ତାହାର⁹ ବେନିପାଣି ।

---

୧ । ଖ. ଲମ୍ଭାଇଲେ
ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ
୨ । କ. ରଥ ଶ୍ରି
ଖ- ବାନ୍ଧିଣ ରଥ
ଗ- ବାନ୍ଧିଣ ରଥ
୩ । ଗ. ପୁଣି ସେଠାରୁ ଯାଇଣ
ଘ. ସେଠାରୁ ଯାଇ ସେ
୪ । ଘ- ଦେଖିଲେ
୫ । ଗ. ରଥଉରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଗଲେକ ଘେନାଇଣ
ଘ ରଥର ଉପରୁ ତାହାଙ୍କୁ ଘେନିଗଲେ
୬ । ଖ: ଶଲ୍ୟଙ୍କ ମାସ ଦାଢୀ ଉପାଡ଼ୀ ପକାଇଲେ ।
ଗାଈସର ଧରି ବେନିପଳ ଭରି ପକାଇଲେ
ଓଟର ଉପରେ ସେ ତାହାଙ୍କୁ ଶୁଆଇଲେ
ସର୍ବ ଅଳଙ୍କାର ଗଣ ତଡ଼ି ଦେଲେ
ଗ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁ ଉତର ଅଳଙ୍କାର ମାନ ନେଲେ ।
ଦ- ଅଳଙ୍କାର ମାନ
୭ । ଘ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ
୮ । ଗ. ଉତ୍ୟାନ ତାହାଙ୍କୁ
ଘ- ତାହାଙ୍କୁ ଉତ୍ୟାନେ
୯ । ଗ. ବାନ୍ଧିଲେ ତାହାଙ୍କ
ଘ. ତାହାଙ୍କ

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଭୂରିଶ୍ରବା ଏମାନଙ୍କି ଯେମନ୍ତେ[1]

ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ନେଇ ତାହାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ[2] ॥୫୫॥

ଅନମୂଳ ରଜାର କାଟିଲେ ବାମକର୍ଣ୍ଣ[3]

ସୋମଦତ୍ତର ଛାଡ଼ିଲେ ଦକ୍ଷିଣ[4] ନୟନ

ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତକୁ ଦେଖିଣ ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର[5]

ସାତଚୂଳ[6] କଲେ ମସ୍ତକ କେଶ ତାର[7]

ଅନଳ ଲଗାଇ ଜଣ ଦାଢ଼ି ପୋଡ଼ିଦେଲେ

ଦକ୍ଷିଣ ପୁଡ଼ା ନାସିକା ତାହାର ଛେଦିଲେ[8] ॥୫୬॥

ଜୟଦ୍ରଥକୁ ରଥରୁ ନେଲେ କେଶ ଧରି

ସର୍ବ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ ଉଲଗ୍ନ କରି ।

---

୧ । କ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଏମନ୍ତ ତଣ୍ଡି କେଲେ

ଖ. ଭୂରିଶ୍ରବା ଏମାନଙ୍କି ଯେମନ୍ତେ

୨ । କ. ଅଶ୍ୱ – ବସାଇଲେ

ଖ. କୃପ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଆଣି ଶୁଆଇଲେ ତଳେ

କେଶ କାଟି ତାଙ୍କର ମାଥ ପୋଡ଼ିଦେଲେ

ଭୂମିରେ ତାହାଙ୍କୁ କେଶ ଶୁଆଇଲେ ଆଣି

ପଛ ହରେ ତାହାଙ୍କ ବାନ୍ଧିଲେ ପାଦ ଆଣି

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ଭୂରିଶ୍ରବା ଏମାନଙ୍କ ଯେମନ୍ତେ

ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ନେଇ ଏମାନଙ୍କ ଶୁଆଇଲେ

୩ । କ. ବାମ କର୍ଣ୍ଣ

ଖ. ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣ

ଘ. ବାମ କର୍ଣ୍ଣ

୪ । ଗ. ଜମଦ୍ୱାରେ ଛାଡ଼ିଲେ ତାହାଙ୍କର

ଘ. ଉପାଡ଼ିଲେ ଦ୍ୱେନଇ

୫ । କ ଘ. କୁମର

ଖ. ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ ବାମକର କାଟିଲେ ଅଙ୍ଗୁଳି

୬ । ଘ. ସତଚୂଳ କଲେକ ମସ୍ତକ ତାହାର

୭ । ଘ. କଲେକ ମସ୍ତକ ତାହାର

ଙ. ଜୟଦ୍ରଥର ଚରଣେ ଦେଇଣ ସାଙ୍କୁଳି

୮ । ଖ. ଦକ୍ଷିଣ ନାସାପୁଡ଼ା ତାହାର ଛେଦିଲେ ।

ଉଲଗ୍ନ କରି ରଥ ଉପରେ ଶୁଆଇଲେ

ଜଣକୁ ପାଳେକ[1] ଚାର ପକାଇଲେ କାଟି
ଦାଢ଼ି ପୋଡ଼ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡେ ଲଗି[2] ସାଢବେଣି

ଭୁଗ୍ନ ଗୋଟାଏ ତାହାର ହୃଦେ[3] କମ୍ବାଇଲେ
ଗଧୁଣି[4] ଉପରେ ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଶୁଆଇଲେ[5] ॥୫୭॥

ଶକୁନକ ଆଣି ପୁଣି[6] ବଡ଼ୁ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ
କ୍ରୋଧରେ ଜଣ ଚାର ଉପାଡ଼ ପକାଇଲେ[7]

ଭେଶ୍ମ ଗୋଟାଏ ତାହାର ଲମ୍ବାଇଲେ ଉରେ
ଚୋଳ ଶୁଆଇଲେ ନେଇ ଗଧର[8] ଉପରେ

ରଥି ମାନଙ୍କୁ ନେଇଣ[9] କରନ୍ତି ପାଦାନ୍ତି
ପାଦାନ୍ତି ମାନଙ୍କୁ ଆଣି[10] ରଥରେ ବସାନ୍ତି ॥୫୮॥

ଭୃତ୍ୟଗଣ ମାନଙ୍କୁ ବସାନ୍ତି ଅଶ୍ୱଗଜେ[11]
ଅଶ୍ୱଗଜ[12] ଝଟୀଙ୍କ[13] କରନ୍ତି ଭୃତ୍ୟସଜେ[14] ।

---

୧ । ଖ ଘ ଅନ୍ଧକ
୨ । କ ଘ. ଲଗିଲେ
୩ । ଗ. ଗୋଟିଏ ତାର ହୃଦରେ
ଘ. ଭୂର ଗୋଟାଏ ତାର ହୃଦରେ
୪ । ଘ. ଗଧ
୫ । ଖ. ଏକ ପଦଟି ନାହିଁ
ଘ. ଗଧର ଉପରେ ଚୋଳ ନେଇ ଶୁଆଇଲେ ।
୬ । ଙ. ଆଣିଣ
ଘ. ଦେଖି ପୁଣ
୭ । ଖ. ଶକୁନଙ୍କ ଆଣି ଦେଶ ସାତ ବେଣି ଦଲେ
ମାଷ ଫାଳେ ତାର ଦାଢ଼ୀ ପୋଡ଼ିଦେଲେ
ଗ. କ୍ରୋଧ ଭରେ ମାଷ ତାର ପକାଇଲେ
୮ । କ. ଗଧବ;
ଖ. ମଇଁଷି
ଗ. ଟେଙ୍କ—ଗଧର
୯ । ଖ. ସେନା ମାନଙ୍କୁ ନେଇ
୧୦ । ଗ. ନେଇ
୧୧ । ଖ. ରଥ
ଗ. ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଣି ବସାନ୍ତି ରଥ
୧୨ । ଙ. ଅଶ୍ୱଗଣ
୧୩ । କ ଗ. ଝଟୀକ
୧୪ । ଙ. ସଙ୍ଗେ

ସକଳ ସଇନ୍ୟ[୧] ଲେଉଟାଇଲେ କସ୍ଟୀ[୨]
ସନ୍ତୋଷେଣ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ ଯାଇ ବସି[୩]

କସ୍ଟୀ ମୁକୁଟ ପାଟ ବସ୍ତ୍ର[୪] ଅଳଙ୍କାର
ରଥରେ ପୂରଇଲେ[୫] ସେ ଉତ୍ତର କୁମାର[୬] ॥୫୯॥

ଅର୍ଜୁନ ଆଜ୍ଞାରେ ପୁଣ ବାହୁଡ଼ିଲେକ[୭] ରଥ
ସୋମିବୃକ୍ଷ ତଳେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ସାର ପାର୍ଥ[୮]

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯେ[୯] ଶୁଣିମା କଉତୁକ
ବିରାଟ ଯେ ଦଣ୍ଡ ସାଜ କଲପି କଟକ[୧୦]

ସାତ ଷୋହଣି ସେନ[୧୧] ଅସୁର ବଳ ଥାଟ[୧୨]
ସୁବାହୁ ବିରାଟକୁ ଯେ ଓଗାଳିଲେ ବାଟ[୧୩] ॥୬୦॥

---

୧ । ଖ ଘ. ସନ୍ୟ
ଙ. ସେନା
୨ । ଖ ଙ. ନେଉଟାଇଲେ ସାରଥୀ
ଘ. କବଟୀ
୩ । ଗ ଘ. ବସି
୪ । ଖ: ବସନ
୫ । ଗ. ପୁରେଇଲେ
୬ । ଘ. କୁମର
ଘ. ଉତର କୁମର
କୋପ କରି ବଳ ତାହା ଛାଡ଼ି ନେଲେ ଛତ୍ରୀ
ଅତଏବ ବୃକ୍ଷେ ସେ ଅଣିଲେ ଛପାର୍ଥୀ
୭ । ଖ ଘ. ଅଣ୍ଟେ ସେ ବାହୁଡ଼ିଲେ
ଙ. ବାହୁ
୮ । ଖ. ବୃକ୍ଷ ପାଶେ ପାର—ପାର୍ଥ
ଘ. ପାର୍ଥ
୯ । ଙ. ତଥା
ଘ. ସେ
୧୦ । ଗ. ଦଣ୍ଡ କଲପାଇ ଟେକ
ଘ. ମାଜଲ କଲପି କଟକ
୧୧ । ଗ. ଷୋହଣି ସନ୍ୟ ସେନ
ଘ. ଷୋହଣି ସେ
୧୨ । ଖ ଘ ଥାଟ
୧୩ । ଙ: ଓଗାଳିଲେ ବାଟ
ଘ. ଓଗାଳିଲ ବାଟ
ଖ. ଯୋଗର ଅଧିକ ପାଠ—
ଦସ୍ୟୁଙ୍କ ଦେହ ମସି ପର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ବିରାଟ ସଇନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ
ଦେଖିକରି ଦଳଙ୍କ ଇଡ଼ୀ ଏକ ଚ୍ଛାଡ଼ିଲ
ଅଶବ ବୃକ୍ଷେ ଉପାଡ଼ୀ ଆଣିଲ
ଗ ଘ. ଅସୁର ସଇନ୍ୟ ମିଶାଇ ଶର ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ବିରାଟଙ୍କ ସଇନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ ପଳାଇଲେ ।

ଅସୁର ସନ୍ୟ ମିଶିଣ[1] ଶର[2] ବୃଷ୍ଟି କଲେ
ଭରତଙ୍କ ସନ୍ୟ ଦେଖି ଦୂରୁ[3] ପଳାଇଲେ
କୋପଭରେ ବଲ୍ଲଭ ଯେ ଗ୍ରହିଲେ[4] ଏକ ରଡ଼[5]
ଅଖଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷେକ ସେ ଆଣିଲେ ଉପାଡ଼ି[6]
ଅସୁରଙ୍କ ଉପରେ ତା[7] ପକ୍ଷେଇଲେ ନେଇ
ଗ୍ରନ୍ଥିକାର[8] ମିଶି ଦଶ୍ୟ ଥାଟ ସଂହାରଇ[9] ॥୭୧॥
ନିମିଷ ମାତ୍ରକେ ସବୁ ସନ୍ୟ ସଂହାରିଲେ[10]
ଦେଖି ଜଣ ସୁବାହୁ ଯେ କୋପରେ ଧାଇଁଲେ
ବେଣ୍ଟଗଦା ବୁଲାଇଣ ବଲ୍ଲଭ ଉପରେ
ପିଟିଲେଣ ଭୀମସେନ ଧଇଲେ ତା[11] କରେ
ନେଉଟାଇ[12] ସେ ଗଦା ପ୍ରହାର କଲେ[13] ତୋଳ[14]
ସୁବାହୁ ନୃପଙ୍କର[15] ଶରୀର ହେଲା ଧୂଳି[16] ॥୭୨॥

---

୧ । ଭ ଖ ଗ. ମିଶିଣ
୨ । ଭ ଖ ଗ. ଶର
୩ । ଭ ଖ ଗ. ଦୂରୁ
୪ । ଭ ଖ ଗ. ଗ୍ରହି
୫ । ଭ ଖ ଗ. ରଡ଼ି
୬ । ଭ ଖ ଗ. ଉପାଡ଼ି
୭ । ଗ. 'ତା' ନାହିଁ
୮ । ଭ ଖ. ଗ୍ରନ୍ଥିକାରଂ
୯ । ଭ. ସଂହାରଇ
ଙ. ଅସୁର ସଂହାରଇ
ଚ. ଥାଟ ସଂହାରଇ
ଘ. ଥାଟ ସଂହାରଇ
୧୦ । ଗ. ଅସୁର ସଂହାରିଲେ
ଭ. ସବୁ ସନ୍ୟ ସଂହାରିଲେ
ଘ. ଥାଟ ସଂହାରିଲେ
୧୧ । ଘ. ତାହା
୧୨ । ଭ. ନେଉଟାଇ
୧୩ । ଙ. ପ୍ରହାରିଲେ
ଘ. ବେଣ୍ଟ ଗଦା ପ୍ରହାରିଲେ
୧୪ । ଘ. ନେଇ
୧୫ । ଖ. ନୃପବର
ଘ. ନୃପବର
୧୬ । ଙ ଖ. ହେଲେ ଧୂଳି
ଘ. ଧୂଳି ହୋଇ ।

ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗଣ ବିରାଟ ଭଦ୍ରଂ ଗଲେ
ତଥାପି ରାଜ୍ୟ ସେ[୧] ଜନେ ମାଣ୍ଡଣ ବସିଲେ
ସେ ରାଜ୍ୟର ଗ୍ରାମମାନେ ଲୁଟିଲେ ତତ୍କ୍ଷଣ
ବିରାଟ ଭୂମର ଶ୍ଵେତକୁ ଜଳେଇ[୨] ନୃପତ
ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଜନ ଭର୍ଷ୍ଟିରେ[୩] ରହିଲେ
ବିରାଟ ସ୍ତମ୍ଭରେ ଯାଇଁ ସ୍ଵର[୪] ଜଣାଇଲେ ॥୨୩॥
ଦୁର୍ଯୋଧନ ଗ୍ରୋଥନାକୁ[୫] ନେଉଛନ୍ତି ହରି[୬]
ଉତ୍ତର ରଜଏ କଲେ[୭] ସେନ ବୃହନ୍ନାରୀ[୮]
ଶୁଣି ଜର ଭାଟକା ସେ ହୋଇଲେ[୯] ବିରାଟ
ବଲ୍ଲଭ ବୋଲନ୍ତିରେ[୧୦] ଭଞ୍ଜ ବେଗେ ବାଟ[୧୧]

---

୧ । ଗ. 'ସେ' ନାହିଁ
ଘ. ଦେଶ ସେ
୨ । ଭ. ଭଲେ
ଖ. ପୁତ୍ରକୁ ହିଁ ଜଳେଇ
ଘ. ବିରାଟର ପୁତ୍ର ଶ୍ଵେତକୁ ଜଳେଇ
୩ । ଭ. ଛତ୍ର
ଘ. କେତେତନ ଛତ୍ରରେ
୪ । ଖ. ଚଉର
ଘ. ବିରାଟର ସ୍ତମ୍ଭରେ ଯାଇଁ ସ୍ଵର
୫ । ଖ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ଗୋଠଗୋଷ୍ଠ
ଭ. ଗ୍ରୁଥନାକୁ
୬ । ଭ. ଧରି
ଘ. ନେଉଛନ୍ତି ଧରି
୭ । ଭ. ବନେ କଲେ ନେ
୮ । ଗ. ୨୪ ପଦର ୧ମ ପାଦପରେ
ନଷ୍ଟ ମୋହର ଏବେ କୁଷ୍ଠିନ ସମ୍ପଦ
ଭୋକ୍ତେ ବୋଧାଇଲ ହେ ରଯା ନାହିଁଟି ପ୍ରମାଦ ।
ବାହେନଲା ଅଛୁ କେବେ ଉତ୍ତର ରଥରେ
ଜାଣ ତାକୁ ଜଣେବ ସେ କହୁଥିବ ବରେ
୯ । ଖ ଗ. ତାଟକା ହୋଇଲେ
ଗ. ପୂର୍ଣ୍ଣ ହରଷ ବିପ୍ରଏଂ ହୋଇଣ
୧୦ । ଭ. ବଲ୍ଲଭକୁ ବୋଲନ୍ତିରେ
ଖ. ବଲ୍ଲଭ ବୋଲିଲେ ଆରେ
୧୧ । ଖ ଘ. ମୋଟେ ବାଟ ।

ଏତେ[1] ଭାଗ୍ୟ ମୋର କି ବଞ୍ଚିବି[2] ଆଜ ରଣ
ମୋହର ଯିବା ଯାଏ କି ଥିବ ଦୁର୍ଯୋଧନ[3] ।୬୪।

ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗେ[4] ଯେଣ ଚଢ଼ୁଂ[5] ଆସନ୍ତି ସତ୍ୱର[6]
ଘୋର ରଡ଼ ଶବଦେ ଚଳନ୍ତି ବୃକୋଦର[7]

ରାଜ୍ୟର ନିକଟରେ ହୋଇଲେ[8] ଆସି ପୁଣି
ଭୀମସେନ ଗର୍ଜନ ଅର୍ଜୁନ ସ୍ୱର ଶୁଣି

ମନେ ବିସ୍ମରନ୍ତି ମୋତେ ଛନ୍ତି କଉରବେ[9]
ଭୀମ ଠାକୁରେ ଦେଖିଲେ[10] ଜୀବନେ ମରିବେ ।୬୫।

ଏତେ ଭଳି ମନରେଣ ଶର[11] ସଂହାରିଲେ[12]
ଜୀବନ୍ୟାସ ଶରେଣ ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କଲେ[13]

କୁରୁସୈନ୍ୟ ପ୍ରାଣ ପାଇ[14] ଉଠିଲେ ସକଳ[15]
ଏକ ଆରେକରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି[16] ଗୋଳ ।

---

୧ । ଖ. ସେତେ
ଘ. ଏତେ

୨ । ଘ. ମୋହୋର ବଞ୍ଚିବ

୩ । ଖ. ଥିବ କି ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଙ. ମୋର ଜୀବାଜାଏ ରହୁଥିବ ଦୁର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦୁ ଯୋଧନ

୪ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ

୫ । ଗ. ଯେଉଣ

୬ । ଘ. ଧଡ଼୍ଚରେ

୭ । ଘ. ବୃକୋଦର

୮ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ନିକଟେ ହୋଇଲେ

୯ । ଚ ଗ. କଉରବେ
ଘ. ଅଛନ୍ତି କଉରବେ

୧୦ । ଖ. ଜାଣିଲେ

୧୧ । ଚ ଖ ଗ ଘ. ଶର

୧୨ । ଗ. ସଂହରିଲେ

୧୩ । ଚ ଗ. ଅମୃତ ବୃଷ୍ଟି କଲେ

୧୪ । ଖ. କଉରବ ସେନା

୧୫ । ଘ. ସକଳ

୧୬ । ଚ. ବିବେକ ତର୍କଂ କରୁଛନ୍ତି
ଙ. ଆରେକେଣ ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତି ପୁଣ୍ଡ
ଘ. ଆରେକେଣ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି

କେ ବୋଲଇ ମୋର ଧନୁଦ୍ରୋଣ ବେଳ[୧] ନାହିଁ
  କେ ବୋଲନ୍ତ ମୁକୁଟ କୁଣ୍ଡଳ ମୋର କାହିଁ[୨] ॥୭୬॥

କେ ବୋଲନ୍ତ ରଥ ଗୁଡ଼ ଶୋଇଲା ଭୂମିରେ
  କେ ବୋଲେ ବାଜଣା ଯନ୍ତ୍ର କେ ଦେଲା ମୋ ଉରେ

କୁରୁରାଜା ବୋଲେ ମୋର[୩] ମୁକୁଟ କେ ନେଲା[୪]
  ଏ ମୋର ଶିରରେ କପାନହ ବାନ୍ଧିଗଲା[୫]

କେ ଶିର ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଇଲେ[୬] ବଡ଼ ଲାଜ
  ଏମନ୍ତ ଜୀଇଁବାରୁ ମରଣ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ[୭] ॥୭୭॥

ସେନାପତିମାନେ ଉଠି କରନ୍ତି ବବ୍ବୁର[୮]
  ଧନ୍ୟ ପାର୍ଥ କୁରୁବଳ କଲ[୧୦] ନାରଖାର

ଶାନ୍ତ ଦ୍ରୋଣେ ବୋଲେ ହେ କୁରୁରାଏ ଶୁଣ
  ଭୀମସେନ ଏଣେ ଆସୁଅଛନ୍ତି ଗର୍ଜ୍ଜଣ

ଅର୍ଜୁନ ସମରେ ଜଣି ସାବଧାନ ହେଲା
  ପଲାଅରେ କଞ୍ଜରବେ ଭୀମା ଉଲେ କଲା ॥୭୮॥

---

୧ । ଚ. କୂଟ ବେଳ
ଛ. ଦ୍ରୋଣ
ଗ. ମୋହର ଧନୁ ଦ୍ରୋଣ
୨ । ଭ. ନାହିଁ
୩ । ଚ ଛ. କୁରୁରାଏ ବୋଇଲେ ମୋ
ଗ. ବୋଲେ ମୁକୁଟ
୪ । ଗ. କେ ମୋହର ନେଲା
୫ । ଭ. ଏ ମୋହର ଶିରେ ଚର୍ମ ପାଦୁକା ବାନ୍ଧିଲା ।
ଘ. ଏ ମୋହର ଶିରରେ କପାନହ ବାନ୍ଧିଗଲା
୬ । ଚ. ଆଲିଙ୍ଗନେ ପାଇଲା
ଘ. ପାଇଲା
୭ । ଛ. ଜାଣନ୍ତି ମୋହି
୮ । ଘ. ସେନାମାନେ ଭଜ୍ଜର କରନ୍ତି ମନର
୯ । ଚ. ଅର୍ଜୁନ ଭଞ୍ଜରବେ
ଘ. ପାର୍ଥ କୁରୁବଳ
୧୦ । ଗ ଘ. କଲେ

ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ସକଳେ[1] ପଳାନ୍ତି ଚତୁଂ ଦ୍ଦିଗ
ପଥ ନ ପାଇଣ ସେ[2] ଅରଣ୍ୟେ,ଗଲେ ମାଡ଼ି

କେତେକନ ହସ୍ତିନାରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଅଭିମାନେ କାହାକୁ କଣ୍ଟି ନ କହିଲେ

ସହଦେବ ପ୍ରୋଥନାକୁ ସେନ ଚତୁଂ ଚଳି[3]
ମହାଘୋର[4] କାନନେ ସନ୍ଧରେ ପାଇଁ ମିଳି[5] ॥୬୯॥

ବିରାଟ ଗ୍ରାମରେ[6] ଦୁତେ[7] କରନ୍ତି ବାରଣ
କୁରୁଥାଟେ[8] ଗଲେ ସେ ଉତ୍ତର ଜଗଜଣ[9]

ସମସ୍ତ କଣି ପ୍ରୋଥନା[10] ଆଣିଲେ ଛଡ଼ାଇ
କଉରବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେଣି[11] ପଳାଇ

ବିରାଟ ବୋଇଲେ ଆଜ ଯାଇ କସ ହେବ
ଧନ୍ୟ[12] ଧନ୍ୟ ମୋ[13] ପୁତ୍ର ଜିଣିଲ କଉରବ[14] ॥୭୦॥

---

୧ । ଖ. ସବେ
୨ । ଖ. ପାଦ କେତୁ
ଘ. ନ ଦିଶିଲ
୩ । ଙ. ପୃଥ୍‌ନାକୁ ସେହଣ ଚଳଗଲେ
ଗ ଘ. ପୃଥ୍‌ନାକୁ—ଚଳି
୪ । ଘ. ମାହାଘୋର
୫ । ଙ. ଅରନ୍ୟେ କାନ୍ଧଣ ମିଳିଲେ
୬ । ଙ. ଆ..ର
୭ । ଘ. ଗ୍ରହରେ
୮ । ଙ. କୁରୁ ଥାଟରେ
ଙ ଗ ଗ. କୁରୁଥାଟେ
୯ । କ. ଜଗ୍ରଜିଭା
୧୦ । ଗ. କୁରୁଙ୍କୁ ଜିଣି ପୃଥ୍‌ନାକୁ
ଗ. ପୃଥ୍‌ନା
ଘ. ପୃଥ୍‌ନାକୁ
୧୧ । ଗ ଘ. କଉରବେ ହସ୍ତିନାକୁ ଗଲେତ ।
୧୨ । ଖ. ଯାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଙ. ମୋର
୧୪ । ଗ. କଉରବେ
ଘ. ଜିଣିଲ କଉରବେ

ନିଜ ରାଜ୍ୟ ସୈନ୍ୟ ସେନ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ[1]
ଆସ୍ଥାନେ ବିଜୟ କଲେ ବିରାଟ ନରେଶ

ସୈନ୍ୟମାନେ ମେଲାଣି ମାଗିଣ ଚତୁଂ ଗଲେ
ଗୋଷଶାଳେ ବଳର ପ୍ରବେଶ ଯାଇ ହେଲେ[2]

ଅଶ୍ୱଶାଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ[3] ଗ୍ରନ୍ଥିକାର
କୋନ୍ତଙ୍କ ବଦନ ଦୃଷ୍ଟି କରେ ନୃପବର ॥୭୧॥

ପଶା ପିଢେ ଏବେ ଆସ ଖେଳିବା ଗୋସାଇଁ
ଏ ମୋହର ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତ ଥାପି ହୋଇ

ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଲନ୍ତ ଏବେ ଉତ୍ସବ ବେଶର
ପଶା ପାଡି ଆପଣେ ସେ କାଟିଲେ ଭୂମିର

ଭୃତ୍ୟ ଜନମାନେ ପଶାସାର ଆଣିଦେଲେ
କୋନ୍ତଭଟ ବିରାଟ ଯେ ପଶାରେ ବସିଲେ ॥୭୨॥

ଏଣେ ବାସବ ନନ୍ଦନ ଶମୀବୃକ୍ଷ ତଳେ
ଉତ୍ତର କୁମର ସେ ଉଠିଲେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳେ

ଧନୁତ୍ରୋଣ ଚଳୁହୋଟେ ରଖିଲେ ସେ ନେଇଁ
ବୃକ୍ଷ ଡାଳୁଂ ଅତି ବେଗେ ଆସିଲେ ଓହ୍ଲାଇ

ପୁଣି ସ୍ୱ ବେଶ ଅଳଙ୍କାର ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ
ବାଳୁକକୁ ସ୍ୱହିଣ ଆପଣେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥୭୩॥

---

୧ । ଘ. ହେଲେ

୨ । ଗ. ଅନନ୍ତାନେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
କୁନ୍ତୁକୁ ନେଇଣ ନେ ବୋଲଇ ନୃପବର
ଘ: ବୋଲେ ନରେଶ୍ୱର
ଘ. ନର୍ତ୍ତକ ।

ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ ଘେନି ଭୂରଚେଣ[1] ଯାଅ
ଦ୍ୱାରବତୀ ପୁରେ କୃଷ୍ଣେ ଯାଇଁ ଗାଅ[2]
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ[3] ମୋର କୋଟିଏ ନମସ୍କାର
ସେ କୃପାରୁ କୁରୁସୈନ୍ୟ[4] ଜିଣିଲ ସମର
ଏତେ ମାଧ ଜଣାଇବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ[5] ଛାମୁରେ
ଦାରୁକ ନନ୍ଦଘୋଷରେ[6] ଚଳିଲେ ସତ୍ୱରେ ।୭୩।
ଦ୍ୱାରକାରେ ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପରବେଶ
ଦର୍ଶନ କଲେକ[7] ଯାଇଁ ପ୍ରଭୁ ହୃଷିକେଶ
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କଥାମାନ[8] ସମସ୍ତ ଜଣାଇଁ
ଶୁଣିକରି ଆନନ୍ଦ[9] ସେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ
ଏଣେ ବାସବ ନନ୍ଦନ[10] ବୃହନାଶ୍ରି[11] ବେଶେ
ଉତ୍ତର କୁମାର[12] ରଥ ବାହାନ୍ତି ହରଷେ ।୭୪।

---

୧ । ଖ. ଘେନିଣ ବେଗେ
ଙ. ଭୂରଚେଣ
୨ । ଘ. ଦ୍ୱାରବତୀ ନଗ୍ରରେ କୃଷ୍ଣେ ଯାଇଁ ଗାଅ ।
୩ । ଙ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦେ
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦରେ ମୋର
୪ । ଖ. କଉରବେ
ଙ. କୃପାରୁ କୁରୁସୈନ୍ୟ
୫ । ଙ. ଏତେକ ମାତ୍ର ଜଣାଇବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ
୬ । ଖ. ଦ୍ୱାରକା ନନ୍ଦଘୋଷ
ଘ. ନନ୍ଦଘୋଷେ
୭ । ଗ. କଲେକ
ଘ କଲେ
୮ ଖ. କଥା ସେ
୯ । ଙ. ଆନନ୍ଦେ ସେ
ଖ ସନ୍ତୋଷ
ଘ. କେ
୧୦ । ଙ. ବାସବ ନନ୍ଦନ
ଖ. କେ ଅର୍ଜୁନ
୧୧ । ଙ. ବୃହନ୍ନଳ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳା
୧୨ । ଗ ଘ. କୁମର

ବିରାଟ ନନ୍ଦନ ରଥୀ[1] ହୋଇଣ ରଥେ ବସି[2]
ବାମ ଦକ୍ଷିଣେ ସେ ବେଣୀ ଝୋଣ୍ଟଛନ୍ତି[3] ବସି

ବାମ କରେ ଧନୁ ଯେ ଦକ୍ଷିଣେ[4] କରେ ଶର[5]
ସାରବେଶେ ଅଳଙ୍କାର ଉତ୍ତର କୁମର[6]

ଗଗନ ଗତି[7] ରଥ ବାହାନ୍ତି[8] ବୃହନ୍ନଳା
ତାହା ଦେଖି ସୁରଗଣେ ଗଲେ ଅପସରି[9] ॥୭୬॥

ବିରାଟର[10] ଛାମୁରେ ଜଣାନ୍ତି ସୁରଗଣ
କ୍ଷେତ୍ରଦେବ ମଧ୍ୟେ ନ ପଡ଼ ସାବଧାନେ[11] ଶୁଣ

ତଜରବ ସନ୍ୟ ଜଣି[12] ଉତ୍ତର କୁମର[13]
ମୁକୁଟମାନ[14] ଛଡ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି ରଥର

---

୧ । ଭ. ରଥି
ଖ. ଉତ୍ତର କୁମର ରଥ

୨ । ଘ. ବସେ

୩ । ଙ. ଝୋଣ ବେଣୀ ବାମ ଡାହାଣେ ଅଛି ଭଣି ।
ଗ: ନେ ବେଣୀ ଝୋଣ ଅଛି ଭଣି
ଘ. ବାମ ଦକ୍ଷିଣ ଝୋଟେରେ ବେଣୀ ଝୋଣ ଭଣେ

୪ । ଭ. ଦକ୍ଷିଣ
ଖ. ଡାହାଣ
ଘ. ଧନୁ ସେ ଦକ୍ଷିଣ

୫ । ଭ ଖ ଗ. ହର

୬ । ଭ. ହୋଇଣ ଉତ୍ତର
ଖ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମର
ଘ. ବର ବେଶ ଅଲଙ୍କାର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୁମର

୭ । ଭ. ଗଗନପଣ

୮ । ଖ. ରଥ ସେ ବାହାନ୍ତି

୯ । ଙ: ସୁରମାନେ ଜଣାନ୍ତି ଆଗ ସର
ଗ. ଆଗସର
ଘ. ସୁରମାନେ ଗଲେ ଆଗ-ସର

୧୦ । ଭ. ମଧ୍ୟ ନୃପତି
ଖ ଗ. ମଧ୍ୟ ନୃପତି

୧୧ । ଗ ସାବଧାନେ

୧୨ । ଗ ମାର
ଖ ଘ. ଭନ୍ଦ୍ରେବ—ଜଣି

୧୩ । ଗ ଘ. କୁମାର

୧୪ । ଘ. କୁଣ୍ଡଳ ।

ରାଜା ବୋଲେ ଶୁଣ କୋଲ୍ଲେ[1] ପୁଷ୍ପଙ୍କ[2] ମହିମା
କଙ୍କଭଟଙ୍କର[3] ହେଲେ ଗର୍ଜିଲେ ସାରମା ।୭୭।

ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ସହିତେ[4] ସପତ ରଥୀ ଜିଣି
ସୈନ୍ଧବନାକୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିଲେ[5] ସାରମଣି[6]

କୋଲ୍ଲେ କହେ କୁରୁଥାଟ ଜିଣିକ ଉତ୍ତର[7]
ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ[8] ସାହା ହେଲେ ଯାହାର ରଥର[9]

ଶୁଣି ବିରାଟ ନୃପତି[10] ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ[11]
ଓପ୍ରୋଧେ କିଛୁ ନ ବୋଲି ମସ୍ତକେ ରହିଲେ ।୭୮।

ପୁଣ ବେଳ ପଶା ଖେଳୁ ଅଛନ୍ତି[12] ହରଷେ
ଉତର ଆସି ଜଣାନ୍ତି[13] ନୃପତିଙ୍କ[14] ପାଶେ

କୁରୁବଳ[15] ଜିଣିଦେବ ଉତ୍ତର କୁମାର[16]
ବାହୁଡ଼ ବଜଏ[17] ନଲେ ଆନ୍ଧ କଟକର ।

---

୧ । ଖ. ବିରାଟ କେଲେ କୁଲ୍ଲେ ଶୁଣି ମା ମୋ
୨ । ଙ ପ. ପୁଷ୍ପର
୩ । ଘ ପ. କଙ୍କଭଟଙ୍କର
୪ । ଖ. ଆତ
୫ । ଖ. ସୁଥିନାକୁ—ଆଣିଲ
ପ. ସୁନନାକୁ —ଆଣିଲେ
୬ । ଭ. ନୃପମଣି
ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ପ. ପୁଷ୍ପମଣି
୭ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ
ଗ. କୁରୁଥାଠ ଜିଣେ ନା ଉତର
ପ. ବୋଲେ କୁରୁଦଳୀ ଜିଣେ କ ଉତର
୮ । ଭ. ବୃହନ୍ନଳା
ଗ. ବୃହନ୍ନଳା
୯ । ଭ. ଯାହା ରଥର
. ହୋଇଲେ ତାର ରଥର
୧୦ । ଚ ପ. ନୃପଗ
ଖ. ଶୁଣି ମନ ବିରାଟ
୧୧ । ପ. ମାହାକୋପ
୧୨ । ଖ. ଖେଳନ୍ତି
୧୩ । ଗ. ଜଣାଇ
୧୪ । ପ. ନୃପବର
୧୫ । ଙ. କହୁବବକ୍ତ
ପ. କୁରୁକୁଳ
୧୬ । ଘ ଘ. କୁମର
୧୭ । ଘ ବାହୁଡ଼ା ବଜେ

ଉତ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରାଏ ବଶନ୍ତ ଧନୁଟରେ ଧରି
ମାଇଲ ପ୍ରାଏ[1] ରଥ ବାହାନ୍ତ ବୃହନ୍ନଳା ।୭୯।

ବିରାଟେ ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣେ[2] ଧନ୍ୟ ମୋର ପୁତ୍ର
କୁରୁବଳ[3] ଜିଣି ମୋର ଉଧରିଲେ ଗୋଠ[4]

କୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଯାହାକୁ ସାହା ବୃହନ୍ନଳା
କହୁରବେ[5] ତାହାକୁ ପାରନ୍ତ କସ କରି[6]

ଶୁଣିକରି ମହାକ୍ରୋଧେ ବୋଲଇ[7] ବିରାଟ
ପ୍ରପଞ୍ଚ ସ୍ତୁତିବ ଲଦ୍ଧ ଅଛ କୋଲାହଳ[8] ।୮୦।

ମୋର ପୁତ୍ର ବଳମାନ[9] ଭଜି ଗୁଣେ ନାଶୁ[10]
ଗୁରୁ ନପୁଂସକ ବୃହନ୍ନଳାକୁ ପ୍ରଶଂସୁ[11]

ଜାହାକୁ ନ ପାଇ ବଳା ନେଲ ତାକୁ[12] ରଥେ
ଲକ୍ଷମାତ୍ର ହୋଇଥିଲ ମୋର ପୁତ୍ର ସାଥେ ।

---

୧ । ଖ ପ୍ରଏଢ
ଘ. ମାଡେଲ ପ୍ରାଏ
୨ । ଢ. କୋନ୍ତେ
ଗ ଘ. କୋଳାହ୍ଲ କୋନ୍ତେ
୩ । ଖ ଘ. କୁରୁକୁଳ
୪ । ଘ: ଜିଣି ଉଧରେ ମୋର ଗୋଠ
୫ । ଗ ଘ. କହୁଟେବେ
୬ । ଙ. କସ କରିବେ ପାଣ
୭ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ମାହାକ୍ରୋଧେ ବୋଲନ୍ତେ
୮ । ଢ. ସ୍ତୁତିବ—କୋଲାହଳ
ଙ. ଶୋଷିବ ତୋର ଅଛଧି କୋଳାହଳ
ଘ. ସ୍ତୁତିବ ରୁ ଲଦ୍ଧ କୋଲାହଳ
୯ । ଖ. ବଳଗର୍ଣ୍ଣ
ଘ. ବଳ ବର୍ଣ୍ଣ
୧୦ । ଢ ଖ ଘ. ନାସୁ
ଗ. ବଣି ହେରୁ ନାସୁ
୧୧ । ଢ. ନପୁଂସକ ବୃହନ୍ନଳାକୁ ପ୍ରସଂସୁ
ଖ. ନପୁଂସକ ବୃହନ୍ନଳାକୁ ପ୍ରସଂସୁ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ ପ୍ରଶଂଶୁ
୧୨ । ଖ. ସଙ୍ଗେ

ତେତେ ସନ୍ୟେ ଏକା ପୁତ୍ରେ କଲକ ସମର[2]
କଉରବ ସନ୍ୟ ମାଣି[3] କଲ ଛାରଖାର[4] ।୮୧।
ଜୋନ୍ତେ ବୋଇଲେ ସେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ[5] ପ୍ରସାଦେ
କୁନ୍ତବଳ ତୋର ପୁତ୍ର ଜିଣିଲା ଅପ୍ରମାଦେ
ମହାକ୍ରୋଧେ[6] ବିରାଟ କରନ୍ତେ ପଶାକାଠି
କାଠି ବାଜ କୋନ୍ତଙ୍କ[7] ଲଲାଟ[8] ଗଲ ଫାଟି
ଝର ଝର ରୁଧିର[9] ଯେ ହୋଇଲା ବାହାର
ବସ୍ତ୍ରେ ସମ୍ଭାଳଲେ ତାହା ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର ।୮୨।
ପଶାପାଡ଼[10] ବୋଲି କୋନ୍ତ ପଶାକାଠି[11] ତୋଳ
ଦେଖି ସଙ୍କୋଚ ପାଇ ବିରାଟ[12] ମନେ ଭାଳ ।

---

୧ । ଖ. ମେମୋ ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗତେ
ଘ. ମୋହ ପୁତ୍ର ସାଥେ
୨ । ଖ. ତେତେ ସନ୍ୟେ ପୁତ୍ର ମୋର
ଘ. ତେତେ ସନ୍ୟ ପୁତ୍ର ମୋ
୩ । ଘ. ଭଲ ଛାରଖାର
୪ । ଖ. କଉରବଙ୍କୁ ଜିଣି
ଗ. କଉରବେବ ସନ୍ୟ
ଘ. କଉରବେବ ସନ୍ୟ ମାର
୫ । ଙ. ବୋଲେ ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ
ଖ. କୁନ୍ତେ ବୋଇଲେ ବୃହନ୍ନଳଙ୍କ
ଗ. ବୃହନ୍ନଳାଙ୍କ
୬ । ଘ. ମାହାକ୍ରୋଧେ
୭ । ଖ. କୁନ୍ତଙ୍କର
୮ । ଘ. ନଲାଟ
୯ । ଘ. ରୋଧର
୧୦ । ଗ ଘ. ପଶାସାର
୧୧ । ଙ. ପଶାକାଠି କୁନ୍ତେ ଆପଣା ଭଙ୍ଗେ
୧୨ । ଜ. ପାଇ ବିରାଟ
ଖ. ସଙ୍କୁଚ ପାଇ ବିରାଟ
ଗ. ସଂକୋଚ ପାଇ ବିରାଟ

ଏତେ ମତେ ବସନ୍ତକୁ ନାହିଁ ବୋଧ ମନ[1]
ମହାଦୟାବନ୍ତ ସେ ହେ[2] ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ

ମନେ ବିସ୍ମରନ୍ତି ପାର୍ଥ[3] ଦେଖିଲେ ଲବଝ[4]
ଏକ୍ଷଣି ପ୍ରାଣେ ନାଶ[5] କରିବେ ବସନ୍ତ ॥୮୩॥

ଏତେ ଭାଳି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ କଲେ ଲୟ
ଏ ମୋର ଜଗୋଳ ନ ଦେଖନ୍ତୁ ଧନଞ୍ଜୟ[6]

ମୃତ୍ୟୁରେ ପଡ଼ନ୍ତେ ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କ[7] ରକତ
ଶସ୍ୟମାନେ[8] ଆଉ ତହିଁ ନୁହନ୍ତେ ନା ଜାତ[9]

ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ନ ପାଳନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡ଼ନ୍ତେ
ଏମନ୍ତ ବିଚାର କରେଣ ସମ୍ଭାଳିଲେ କୋପନ୍ତେ ॥୮୪॥

ଘଗ ଅହଙ୍କାର[10] ତାଙ୍କ ଶରୀରେ[11] ନାହାନ୍ତି
ବସନ୍ତ[12] ସଙ୍ଗେ ପୁଣ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି[13]

---

୧ । ଗ. ତେତେବେଳେ ବୋଧମନ
୨ । ଭ ଚ. 'ହେ' ନାହିଁ
ଘ. ମାହା ଦୟାବନ୍ତ ସେ ଜେ
୩ । ଭ ଘ. ପାର୍ଥ ଦେଖି ମୋ
୪ । ଘ. ନଳିନ
୫ । ଭ ଖ ଘ. ନାଶ
୬ । ଭ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୭ । ଭ. ଧର୍ମସୁତଙ୍କ
ଘ. ଧର୍ମସୁତାଙ୍କ
୮ । ଭ. ଶସମାନେ
ଗ. ଶସ୍ୟମାନେ
୯ । ଭ. ତହିଁରେ ହୁଅନ୍ତି ଅଜାତ
ଚ. ତହିଁରେ ହୁଅନ୍ତି ଅଜାତ
ଘ. ଜାତ
୧୦ । ଭ. ଅହଙ୍କାର
୧୧ । ଘ. ଶରୀରେ
୧୨ । ଘ. ବସନ୍ତଙ୍କ
୧୩ । ଖ: ୮୩, ୮୪ ଏବଂ ୮୫ ପଦର ୧୨
ଦୁଇପାଦ ନାହିଁ।

ପୁଣ ରାଜା[1] ଗ୍ରାମରେ ଜଣାନ୍ତି ଆସି ସ୍ୱର
ଉତ୍ତର ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସ୍ଥାନର ଦ୍ୱାର[2]

କୋଳୁଭଟ୍ଟ[3] ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର ବେଗେ ଆସୁ[4]
ନପୁଂସକ ବୃହନାଳ ଭିତରେ[5] ନପଶୁ ॥୮୫॥

ଚାଲନ୍ତି ଉତ୍ତର ଆଗେ ଢଗର[6] ଜଣାଇ[7]
ଆପଣ ଏକା ଆସିବା[8] ଆଜ୍ଞା ନରପାଇଁ[9]

ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଧଇଲେ ବୃହନାଳ[10] କର
ଆସ ଆସ ସ୍ୱାମୀ ଆସ୍ଥାନରେ[11] ବଜେ କର

ଅର୍ଜୁନ ବୋଇଲେ ହେ[12] ବହନ ଭୁମ୍ଭେ ଚଳ
ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ କମ୍ପା କରୁଛ[13] କଟାଳ ॥୮୬॥

ନପୁମ କଲୁ ପଣ[14] ନ ସେନୁ[15] ମୋର ମନ
ଆଜ ବେନ ଢଙ୍କସ[16] ସମ୍ଭାଳ ରଖ ଜନ ।

---

୧ । ଙ. ରଥା
୨ । ଖ. ଉତ୍ତର ଆସି ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ ସିଂହଦ୍ୱାର
୩ । ଘ. କୋଲ୍ହଭଟ୍ଟ
୪ । ଖ. କୁନ୍ତେ ବୋଇଲେ ଉତର କୁମାର ଏଥୁ ଆସୁ
୫ । ଙ. ନପୁଂସକ ବନ୍ଧୁ ନରୀ ଭିତରେ
ଖ. ନପୁଂସକ – ଭିତରେ
ଗ. ନପୁଂସକ ବୃହନଳା ଭିତରେ
୬ । ଖ. ଲେଉଟି ଢଗର ଉତର ଗ୍ରାମରେ
୭ । ଘ- ଜଣାନ୍ତି
୮ । ଗ ଘ. ଆପଣେ ଏକା ଆସିବ
୯ । ଘ. ନରପତି
୧୦ । ଙ. ବୃହନଳ
ଗ. ବୃହନଳା
୧୧ ।-ଖ. ଆସିବା ହେଉ ସ୍ୱାମୀ ସଭାକୁ
ଗ- ଆସ୍ଥାନେ
୧୨ । ଖ. ବାବୁ
ଘ. ଉତ୍ତର ବୋଇଲେ ହେ
୧୩ ।-ଖ. ନ କର
୧୪ । ଗ ଭରୁ ପଣ
ଘ. ଜଳପଣ
୧୫ । ଘ ନ ସେନ
୧୬ । ଖ. ବୃଦ୍ଧଜନ

ଶୁଣିକରି ଉତ୍ତର ମଙ୍ଗନେ ଚଳ୍ଛଂ ଗଲେ
ନୃପତି ଆସ୍ଥାନେ ଯାଇ ଭୂରତେ' ମିଳଲେ

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ କରନ୍ତି ନିରୂପଣ'
ପ୍ରଥମେ ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ କରନ୍ତି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ ॥୮୬॥

କେଉଁ ଶ୍ରୀପଦ୍ମର ତଳେ ପଡ଼ିଲେ' ଉତ୍ତର
ଦେଖି ବିରାଟ ନୃପତି କରନ୍ତି ବିସ୍ମର

କୁରୁବଳ' ସମରେ ଜିଣିଲ ମତ୍ସ୍ୟରେ'
ପିତା ବୋଲି ଉଠିଗଲେ' ମଣ୍ଡପ ପାଦତଳେ

ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଚର୍ଚ୍ଚି କରନ୍ତି ବିସ୍ତର
ପାର୍ଥ କହିଲେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲ ଉତ୍ତର' ॥୮୮॥

୧। ଖ. ସେ କାରଣ
୨। କ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଚରଣେ କରନ୍ତି ନିବେଦନ
ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର — ନିରୂପଣ
ଗ. ଦେବଙ୍କ ରୂପ କରେ ନିବେଦନ
ଘ. ନିବେଦନ
୩। ଖ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ କରନ୍ତି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ
ଗ. ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ସେ କରନ୍ତି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ
ଘ. ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ସେ କଲେକ ପ୍ରଣାମ
୪। ଗ. ଚରଣେ ତଳେ ପଡ଼ରେ
୫। କ. କଉରବଙ୍କୁ
ଗ. କଉରୋବ
ଘ. କଉରୋବଙ୍କୁ
୬। ଖ ଜିଣି ପୃଥ ଅନ୍ଧ ମନ୍ଦ ସ୍ନେହେ
ଘ. ଜିଣି ସଙ୍ଗତଲେ
୭। ଖ ଉଠଗଲ
୮। କ ଖ. ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଚର୍ଚ୍ଚି
ଘ. ଧର୍ମନନ୍ଦନ ଚର୍ଚ୍ଚିକ
୯। କ. ଚହ୍ନିଲେ ଲୁନର
ଚ. ପାଥ — ଚହ୍ନିଲ ଲୁମର।
ଘ. ପାଥ — ଚହ୍ନିଲେ ଉତର

ଭଲର ଉଠି ପିତାଙ୍କୁ ଦଲେ ଚରଣନ[1]
ପୁଣ ପୁଣ ନଚେପନ୍ତ ବୋଲନ୍ତ[2] ବଚନ
କପୋଳେ ବଣ୍ଡି[3] ଦେଖିଣ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି[4] ପିତାଙ୍କୁ
କାହୁଁ[5] ଜାତ[6] ରୁଧିର[7] ବୋଲନ୍ତ[7] ବସନ୍ତ[8]
ବସନ୍ତ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣହେ[9] ତୁମର[10]
ଏତାଏ ଜଳଭରବକୁ ଜଣିଲୁ[11] ସମର ॥୮୯॥
ସ୍ୱରମାନେ ଜଣାନ୍ତେ ମୁଁ ଦୋଇଲ[12] ଆନନ୍ଦ
ଏ ମୋତାକୁ ଲକ୍ଷଣ ଅଟଇ ବଡ଼ ମନ୍ଦ
ବୋଲଇ କୁତନାସ୍ତ୍ରୀ[13] ହୋଇବେ ଯେଣୁ[14] ସାହା
ତେଣୁ ଜଳ ସଗ୍ରର ଜଣିଲ କୁନ୍ତୁନାହା
ନପୁଂସକକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତେଣ ଏହୁ[15]
ପଣାଭାଠି ପ୍ରହାରଲ ନ ପାରଲ ସହୁ ॥୯୦॥

---

୧ । ଖ. ଉଠୀ ଭଲଭ ପିତାପାଦେ ଦଲନ୍ତ ଦ୍ରବନ
ଗ. ଭଲର ଉଠୀଣ ପିତାଙ୍କୁ ଦଲେତ ଦ୍ରବନ
୨ । ଖ. ନୁଧୁନ୍ତି
ଗ. ବୁଲନ୍ତ
ଘ. ପୁନପୁନ—ବୁଲନ୍ତ
୩ । କ. ଗ. ତୁଣ
ଘ. କପୋଳେତ ବଣ୍ଡ
୪ । ଘ. ଦେଖିପଚ୍ଛନେ
୫. କ. ଖ. ଘ. ଲାଭ
୬ । ଘ. ରେଷଧର
୭ । ଖ. ଗ. ବୁଲନ୍ତ
୮ । ଗ. ଲଷ୍ଟକୁ
ଘ. ଜଷ୍ଟକୁ
୯ । ଖ. ବାବୁ ସୁଣ ନୋ
ଗ. ବୋଲନ୍ତେ ସୁଣ ସୁଣ ହେ
୧୦ । ଘ. ଭରତ
୧୧ । କ. ଗିରିର
ଗ. ଜଳସେବକୁ ଜଣିଲ
ଘ. ଜଳଭରବକୁ ଜଣିଲେ
୧୨ । କ. ଖ. ମୁଁସ ହୋଇଲ
ଗ. ତୁଷନ୍ତୁ
ଘ. ତୁଷନ୍ତେ
୧୩ । କ. କୁତନସ
ଘ. କୁତଜଳ
୧୪ । କ, ଖ. ଜେବେହୋଇ
ଘ. ବୋଲେ କୁତନାର ଯେତେବ ହୋଇଥାନ୍ତୁ
୧୫ । କ. ନପୁଂସକୁ ପ୍ରସସା—ଏହୁ
ଖ. ନପୁଂସକ—ମୁହୁଁ

ଉତ୍ତର କୁମର ବୋଲେ[1] ମହାକୃତ୍ୟ[2] କଲ
ଯେମନ୍ତେ ନାଶ ହୋଇବ ତାହା[3] ବସ୍ତୁବଳ
ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଯେହି ଆଣିଲେ ଉଚାର
କପିଳ ଦେଶରୁ[4] ଏବେ ସୁବାହୁକୁ ମାର
ଏହାଙ୍କ ପ୍ରସାଦରୁ ମୁଁ ଜିଣିଲି[5] ସମରେ
ତୁମ୍ଭେ ଅପ୍ରାଧି ହୋଇଲ[6] ତାଙ୍କ[7] ଶ୍ରୀପଦରେ ॥୯୧॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[8] ସମାନେ ଯାହାଙ୍କୁ ପୂଜା କଲ
ବହୁତ କାଳ ସେବା[9] ଅଳପେ[10] କୁଡାଇଲ
ଏବେ ଝଟ ଶ୍ରୀଚରଣେ ପଶ ହେ[11] ଶରଣ
ଦୟାକୁ[12] ଘେନକର, ସେ କରିବେ କାରଣ
ଉତ୍ତର ବୋଲେ ନୃପତି ମହାଭଏ[13] କଲେ
ପିତା ପୁତ୍ର କୋଳ୍ହଙ୍କ ଚରଣେ ପ୍ରଣମିଲେ[14] ॥୯୨॥

୧। ଖ. ବୋଲେ ପିତା
୨। ଖ. ଏତେକୃତ୍ୟ
୩। ଜ. ଛ. ଘ. ନାଶ—ତାହା
ଙ. ନାଶ ଯିବ ଯେମନ୍ତେ
୪। ଖ. ଦେଶେ
ଖ. ଘ. ଦେଶରେ
୫। ଜ. ଙ. ଜିଣିଲେ
୬। ଖ. ହେବେ ଅପରାଧ
୭। ଜ. ଖ. ତାହାଙ୍କ
୮। ଜ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିରଙ୍କ
୯। ଜ. ସେ ତଥ
୧୦। ଘ. ଅଳ୍ପେ
୧୧। ଖ. ଝଟି ଚରଣେ ଦାସ କାହା
୧୨। ଜ. ଖ. ଗ. ଅଭୋଗି
୧୩। ଙ. ରାଜା ଜନମତ
ଖ. ନୃପ ମହାଭଏ
ଘ. ମାହାଭଏ
୧୪। ଖ. କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣେ ନମିଲେ
ଖ. ପିତାପୁତ୍ରେ—ପ୍ରଳମ୍ଭିଲେ
ଘ. ପିତାପୁତ୍ରେ—ପ୍ରଣମ୍ଭିଲେ

ପିତା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କୋଳେ ତୋଳିଲେ ଧରିକରି[1]
ଉତ୍ତର ବୋଇଲେ[2] ପ୍ରଭୁ ଦୋଷକ୍ଷମା କର
କୋଳେ ବୋଇଲେ[3] ଉତ୍ତର ପୂର୍ବକଥା[4] ଶୁଣ
ଆପଣାର କର୍ମ କୃତ୍ୟ[5] ନୃପତି ମେଲାଣ
ବାଳକାଳେ ଅମ୍ଭେ ମାଇଲୁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ[6]
ମୁଣ୍ଡେ ବାଜ ମଣ୍ଡୂକ[7] ପଡ଼ିଲକ ମୋତେ ।୧୩।
କର୍ଣ୍ଣ ଫୁଙ୍କନ୍ତେ ତାହାର[8] ପାଇଲା ଜୀବନ
ଉଡ଼ିତ ଜାତ[9] ଦେଖି ଚକିତ ଆତ୍ମମନ[10]
ଅଦୋଷେଣ ଘାତ କଲୁ ପୂର୍ବକୃତ୍ୟ[11] ଥିଲା
ଏତେ ସମୟରେ ଆସି[12] ଆମ୍ଭକୁ ଫଳିଲା[13]
ବିରାଟ ରାଜାଙ୍କର ଏଥିରେ[14] ନାହିଁ ଦୋଷ
ଶୁଣି ପିତାପୁତ୍ର ବେନି[15] ହୋଇଲେ ହରଷ ।୧୪।

୧। ଗ. ତୋଳିଧରି
୨। ଘ. ବୋଲେ
୩। ଗ. ବୋଲେ
୪। ଘ. ପୂର୍ବର କଥା
୫। ଘ. କର୍ମ
୬। ଖ. ମାଇଲୁ ଅମ୍ଭେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଏ
ଗ. ବାଳତ ସମଏ—ପିମ୍ପିଟାଏ
ଘ. ବାଳ ସମଏ—ପିମ୍ପିଟାଏ
୭। ଖ. ସରଟୀପ ମୁଣ୍ଡ ବାଜି
ଗ. ମୁଣ୍ଡତ ମୁଣ୍ଡେ ବାଜନ୍ତେ
ଘ. ମଣ୍ଡୂକ ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜି
୮। ଖ. ଘ. ଫୁଙ୍କନ୍ତେଣ ତାର
୯। କ. ଗ. ଘ. ଜାତା
୧୦। କ. ଘନ
୧୧। ଖ. ପୂର୍ବରଦୋଷ
ଘ. ଅଦୋଷେ ଘାତ କଲୁଁ ପୂର୍ବରକୃତ୍ୟ
୧୨। ଖ. ଏତେବେଳେ ଆସି
ଘ. ଏତେ ସମୟେ ଆସିଣ
୧୩। ଘ. ପଡ଼ିଲା
୧୪। ଖ. ରାଜାର ଯେ କିଛୁ
ଗ. ଦୋଷ
ଘ. ଏହି

ଏମନ୍ତେ ରଜନୀ ଆସି[2] ପ୍ରହରେ[3] ହୋଇଲା
ପୃଷ୍ଠକୁ ଘେନି ନୃପତି ନଗରକୁ[4] ଗଲା
ଆସ୍ଥାନର[5] ଦ୍ୱାରେ ରହିଥିଲେ ସେ ଅର୍ଜୁନ[6]
ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବଙ୍କ ପାଦେ କରନ୍ତି[7] ଭ୍ରସନ
ଅର୍ଜୁନକୁ ଅନାଇ[8] କହନ୍ତି ଧର୍ମସୁତ
ଉତ୍ତର ଆଗେ ଶଦ୍ଧାଇ କହିଲ ସମସ୍ତ ।୯୫।
ଅର୍ଜୁନ ଜଣାଇଲେ ଶୁଣିମା ଦଣ୍ଡଧାରୀ
ସହଦେବ ବୋଲେ[9] ଅଜ୍ଞାତକୁ ମୁଁ ନଜାଣେ[9]
କୁନ୍ତେ[10] ବୋଇଲେ ସହଦେବକୁ ଘଇଆଣ
ଶୁଣିକରି ଧନଞ୍ଜୟ ଗଲେ[11] ତତକ୍ଷଣ
ସହଦେବ ଘେନିଣ ଭୂଣତେ ଅଇଲେ
କୁନ୍ତଙ୍କ ଚରଣେ ଦରଶନ ଆସି କଲେ[13] ।୯୬।

---

୧ । ଙ. ଘେନି
୨ । ଗ. ଚଳି
୩ । ଗ. ପ୍ରବେଶ
ଘ. ପହରେ
୪ । ଗ. ନୃପତି ଭିତରକୁ
୫ । ଙ, ଗ. ଆସ୍ଥାନର
୬ । ଦାରେ ଯେ ଥିଲେ ଅରଜୁନ
୭ । ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠି – କରନ୍ତି
ଖ. ଯୁଧିଷ୍ଠିଙ୍କ ଚରଣେ ଥିଲେଡ
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠି—କରନ୍ତି
୮ । ଙ. ଅର୍ଜୁନକୁ ପୁଛନ୍ତି
୮ । ଖ. ବଚନ
୯ । ଘ. ମୁ ଅଗ୍ୟାତକୁ ନ ଜାଣ
୧୦ । ଙ. ଗ. ଘ. ବୋଲନ୍ତେ
୧୧ । ଙ. ଧନୁର୍ଜୟ ଗଲେ
ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଗଲେକ
ଘ. ଧନଜୟ ଗଲେ
୧୨ ଙ. ଗ. ଘ. କୋଳନ୍ତେ
୧୩ । ଖ. ଚରଣେ ନମସ୍କାର କଲେ
ଗ. ଆସି ଦରସନ କଲେ
ଘ. ଚରଣ ତଳେ ଦ୍ରସ ଆସିକଲେ

ଧର୍ମସୁତ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ମନ୍ତ୍ରୀବର

ଅଗ୍ୟାଂତ କେତେ ଦିବସ ଅଛଇ ଆବର[୧]

ଏଥୁ ଯାଇଁ କେଉଁଠାରେ ଅଭିଷେକ[୨] ହେବା

ଋଷିମାନଙ୍କୁ ଆଣିବ[୩] କାହାକୁ ପେଷିବା

ସହଦେବ ଜଣାନ୍ତି ଶୁଣିମା ଧର୍ମରାଏ[୪]

ଆଜ ଦିନ[୫] ଦିବସେ ଅଗ୍ୟାଂତ ଶେଷହୋଏ ॥୯୭॥

ପରଦିନ[୬] ପ୍ରଭାତୁ ସମସ୍ତେ ଏଥୁଂ ଯିବା

ବନେ[୭] ସୋମି[୮] ବୃକ୍ଷତଳେ[୯] ପ୍ରବେଶ ହୋଇବା

ତହୁଂ ଅଭିଷେକ ହେବ ସେହୁ[୧୦] ପୁନ୍ୟସ୍ଥାନ[୧୧]

ସକଳେ ଜାଣିଣଛନ୍ତି ଗଣି ସେହୁଦିନ

ସକଳ ଦେବ ଯେନ ଆସିବେ[୧୨] ବେଦବର

କୋଟିଏକ ତୀର୍ଥ ଯେନ ଆସିବେ ପୃଷ୍ଟର ॥୯୮॥

---

୧ । ଗ. ଦିନ ଅଛଇଣ ଆମ୍ଭର

୨ । ଗ. ଘ. ଅଭିଷେକ

୩ । ଖ. ଘ. ଅଣିମାକୁ

୪ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି—ଦେବରାଏ

୫ । ଖ. ଆବର ଗୀଣ

୬ । ଲ. ପ୍ରଭାଦନ

ଖ. ଘ. ପରଦିନ

୭ । ଖ. ପାଠନାହିଁ

୮ । ଲ. ସେମି

୯ । ଘ. ବୃକ୍ଷମୂଳେ

୧୦ । ଟ. 'ସେହୁ' ପାଠନାହିଁ

ଗ. ସେହୁ ସେ

ଘ. ହେବା ସେହୁ ସେ

୧୧ । ଘ. ଜଳଥାନ

୧୨ । ଲ. ସର୍ବ ରୁଷିମାନେ ଅପି ହୋଇବେ

ଗ. ଘ. ସର୍ବ ଦେବ ସେହଣ ଆସିବେ

ସଭାର ଋଷିମାନେ ହୋଇଲେ[1] ପ୍ରବେଶ
ଦ୍ୱାରକାରୁ ଆସିବେ[2] ରାମ ହୃଷିକେଶ[3]
ଶୁଣିକରି ଧର୍ମସୁତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ନକୁଳ ସେନଣ[4] ତୁମ୍ଭେ ଯିବଟି ବୋଇଲେ
ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କୁ କହେ[5] ତୁମ୍ଭେ ବେନଣ ଦ୍ରୋପଦି[6]
ସୋମି ବୃକ୍ଷ[7]ତଳେ ତୁମ୍ଭେ ମିଳବ[8] ତଡ଼ତ ॥୯୯॥
ରେଷବରୁ ସ୍ୱାମଙ୍କୁ ଦେନଣ ଆମ୍ଭେ[9] ଯିବୁ
ସୋମି ବୃକ୍ଷ ତଳରେଟି ପ୍ରବେଶ ହୋଇବୁ[10]
ଏମନ୍ତ କର୍ଣ୍ଣପୁ[11] ସେ କରଣ ତତ୍ତ୍ୱ[12] ଗଲେ
ଯେ ଯାହା[13] ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦାକର[14] ନିରନ୍ତର
ବନପର୍ବ ଭାରତ କହେ ଦାନ[15] ବଶୁନ୍ଧର ॥୧୦୦॥

---

୧ । ଗ, ଘ. ହୋଇବେ
୨ । ଗ, ଘ. ବଳେ ଭଣ
୩ । ଡ. ପୋଥିରେ—
"ସଭାର—ହୃଷିକେଶ"
୪ । ଗ. ଘ. ନକୁଳଙ୍କୁ ସେନ
୫ । ଖ. ବୋଇଲେ
୬ । ଗ. ଦ୍ରୁପଦ
୭ । ଡ. ସେମି ବୃକ୍ଷ
୮ । ଖ. ମୂଳକୁ ଜବ
ଗ. ମିଳବ
ଘ. ମଜବ
୯ । ଡ. ତୁମ୍ଭେ
୧୦ । ଖ. ଯୋମି—ହୋଇବୁ । ପାଠନାହିଁ ।
ଗ. ବୃକ୍ଷତଳେ ଯାଇ – ହୋଇବୁ
ଘ. ବୃକ୍ଷମୂଳବେଢୀ—ହୋଇବୁ
୧୧ । ଡ. ଖ. କର୍ଣ୍ଣପ
ଗ. କନ୍ଧ
୧୨ । ଖ. ସଂବେତର
୧୩ । ଖ. ଯାହାର—ସ୍ଥାନରେ
ଘ. କେ ଯାହାର ଆନଙ୍କେ ସେ
୧୪ । ଡ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାତରେ
ଗ. ଚନ୍ଦ୍ରା ଦବାଜସି
ଘ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାତର
୧୫ । ଗ-ଘ. ଦନ
୧୬ । ଗ. ପୋଥିର ଅଧିକ ପାଠ—

ଶୁଜନେ ମୋହର କେ ନ ଦେଖମା କୋପ
କୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାରେ ଯେ ଗିତ କଷ୍ଣ ମୁ ପ୍ରକାଶ ।

ତ୍ରିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ସିନ୍ଧୁଡ଼ା[1]

ଏମନ୍ତେ ଅଜ୍ଞାତ ଶେଷ[2] ପାଣ୍ଡବେ ହସ୍ତିର କରଣ ମନେ[3]
ରହନ୍ତି ସ୍ୱାମଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ[4] ଯେତନେ ବିଜୟ ଧର୍ମନନ୍ଦନେ ସେ
ଧନଞ୍ଜୟ ଅଇଲେ
ଦ୍ରୋପଦ ସୁତା ଅଛନ୍ତି[6] ଭୁଲେ ସେ
ସହଦେବ ନକୁଳ ମିଳିଲେ[7] ସେ[8] ଏକ ମେଳେ ଚହୁଂ ଚଳଗଲେ ସେ ॥୧॥
ଶମୀ ବୃକ୍ଷତଳେ[9] ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତେ ରଜନୀ ହୋଇଲା ଶେଷ
ଏଥୁ ସମୟେ ସକଳ ଋଷି ଯେତ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବ୍ୟାସ
ଦେଖି ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ
ପ୍ରଣମ୍ୟ[10] କଲେ ଆନନ୍ଦେ ସର୍ବେ ସେ
ଆସି ପ୍ରବେଶ ସକଳ ଦେବେ ସେ ବଜାଇଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି[11] ଉଚ୍ଛବେ ସେ ॥୨॥

---

୧ । ଗ. ସିଧଂଡା
୨ । ଜ. ବାସରେ
୩ । ଖ. ହସ୍ତିର କରନ୍ତ ମନ
୪ । ଙ. ସଙ୍ଗେଣ
୫ । ଙ. ଧନୁର୍ଜୟ
ଚ. ଧନର୍ଜୟ
୬ । ଘ. ଅଇଲେ
୭ । ଖ. ଅଇଲେ
୮ । ଗ. 'ସେ' ନାହିଁ
୯ । ଖ. ସୋମି ବୃକ୍ଷତଳେ
ଚ. ସେମୀ ବୃକ୍ଷତଳେ
ଘ. ସୋମି ବୃକ୍ଷତଳେ
୧୦ । ଘ. ପ୍ରଣାମ
୧୧ । ଗ. ଦୁନ୍ଦଭି
ଘ. ଦୁନ୍ଦଭି

ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳ[1] ତେତିଶ କୋଟି ଅମର
ସୁଧର୍ମା ସଭା ସ୍ୱର୍ଗରୁ[2] ଆଣି ସ୍ଥାପି[3] ଶମୀ ବୃକ୍ଷ[4] ମୂଳର
ଅଇଲେକ ପୁଷ୍କର[5]
ଯେତେ ସକଳ ତୀର୍ଥରୁ[6] ଜଳ ସେ
ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ତି ବହୁ ତପିବର ସେ ପରବେଶ ହୋଇଲେ ସତ୍ୱର ସେ ॥୩॥
ଦେବଗଣଙ୍କ ଚରଣ ପୂଜାକରି ପାଣ୍ଡବେ ହୋଇଲେ ତୋଷ
ଦ୍ୱାରକାରୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ରଥ ଚଢ଼ି ହୋଇଲେ ତହିଁ ପ୍ରବେଶ[7] ସେ
ଅଷ୍ଟପାଟ ମହିଷୀ[8]
ସୁଭଦ୍ରା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ[9] ଆସି ସେ[10], ଅଭିମନ୍ୟୁ ତେଜରୂପ ରାଶି ସେ
କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରମାନେ ସଙ୍ଗେ[11] ମିଶି ସେ ସବେ[12] ଖଗେଶ୍ୱର ପୃଷ୍ଠେ ବସି ସେ[13] ॥୪॥
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ[14] ପାଦେ ଦର୍ଶନ କରଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହୋଇଲେ ତୋଷ[15]
ବଳରାମଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ[16] କରି ଉଭା ହୋଇଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ସୁତ[17] ସେ

୧। ଘ. ଦିଗପାଳେ
୨। ଙ. ଗ. ସ୍ୱର୍ଗରୁ
୩। ଙ. ଥାପି
ଘ. ଥାପିଥିଲୁ
୪। ଖ. ଗ. ଶୋମି ବୃକ୍ଷ
୫। ଗ. ପୁଷ୍କର
୬। ଖ. ତୋଟୀଏ ତୀର୍ଥରେ
୭। ଗ. ହୋଇଲେକ ପରବେଶ
୮। ଙ. ଗ. ପାଟବସି
ଖ. ପାଟମହିଷୀ
ଗ. ପାଟ ବଇସି
୯। ଗ ସଙ୍ଗରେ
୧୦। ଘ. ଅଛି ସେ
୧୧। ଙ. କୃଷ୍ଣପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
୧୨। କ. ଖ. 'ସବେ' ପାଠ ନାହିଁ
୧୩। ଙ. ପୃଷ୍ଠରେ ବସି ସେ
ଗ. ପାଠ ନାହିଁ।
୧୪। ଙ. ଯୁଜେଷ୍ଠିଙ୍କ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କ
୧୫। ଙ, ଖ. ଘ ତୁଷନ
୧୬। ଖ, ଘ, ହେଲେ ହରଷ
୧୭। ଖ. ହୋଇଲେକ ଧର୍ମ ସିଦ୍ଧ
ଗ. ଘ. ହୋଇଲେକ ଧର୍ମ ସିଦ୍ଧ

ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବେ ଥିଲେ

ରାମକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ପ୍ରଣମିଲେ ସେ[1]

ଦେଖି ସକଳେ ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସେ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସେ ।୫।

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଚରଣ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି[2] କୁମରମଣି

ଜଣେ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କୋଳରେ ଧରନ୍ତି ଆଣି ସେ[3]

ପୁତ୍ର ଦେଖଣ ସୁଭଦ୍ରା ମିଳ ସେ

ତାଙ୍କ ପାଦେ କଲେ[4] କଳଗ୍ଲାନ ସେ, ଓଳଗିଲେ କୃଷ୍ଣ ସହୋଦରୀ ସେ[5] ।୬।

ଧୌମ୍ୟ ପୁରୋହିତେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଲକ୍ଷେକ[6] ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେନ

ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯତି ତପୀ ପ୍ରବେଶ ଦେବଋଷି ରାଜମୁନି ସେ[7]

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାଣ୍ଡବେ

ନମସ୍କାର କରି ପ୍ରୀତଜ୍ଞବେ ସେ[8]

ସର୍ବେ ମିଳନ୍ତି ସେହି ଠାବେ ସେ, ଯେ ଯାହାରେ ଦେଖନ୍ତି ଉଚ୍ଚବେ ସେ ।୭।

ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ମାର୍ଜନା କରାଇ ଦିବ୍ୟ ବାସ ପିନ୍ଧାଇଲେ

ମୁକୁଟ କିରୀଟ ଅଙ୍ଗ ଆଭରଣ କୁବେର ଆଣି ଖଞ୍ଜିଲେ ସେ

ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରି ପବନ

ଶ୍ରୀ କର୍ପୂର କସ୍ତୁରୀ ଚନ୍ଦନ ସେ

କଲେ ଅଙ୍ଗରେ ଆଣି ଲେପନ ସେ, ଖଞ୍ଜି ଅମଳାଣ ପୁଷ୍ପମାନ ସେ[9] ।୮।

---

୧ । ଘ. ପ୍ରଣମିଲେ ସେ

୨ । ଭ. ଘ. ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି

ଗ. ଦର୍ଶନ କରନ୍ତେ

୩ । ଗ. ନନ୍ଦେ କୁମରମଣି ସେ

ଘ. କୋଳରେ ଧରଣ ଚୁମ୍ବନ ଦିଅନ୍ତି ଆଣି ସେ

୪ । ଭ. ପାଦେକରେ

ଗ. ପାଦଭଲେ

୫ । ଭ. ଦାଣ୍ଡ ସେ

ଗ. ଘ. ବାଳି ସେ

୬ । ଘ. ଅନେକ

୭ । ଘ. ତପି ତପି ପ୍ରବେଶ ଦେବଋଷି ବ୍ରହ୍ମମୁନି ସେ

୮ । ଘ. ନିସ୍ପୃହବେ ସେ

୯ । ଭ. ଗ. ପୁଷ୍ପମାନ ସେ

ଘ. ଖଞ୍ଜି ଦିବ୍ୟମାଳ ପୁଷ୍ପମାନ ହେ

ଭୃତପ୍ରଭ ସହଦେବ ଭୁଲେ[୧] ଘେନ ଜଣାଇଲେ ଅନୁକୂଳ
ସୁଧର୍ମା ସଭାରେ ଧର୍ମସୁତ ବଢେ ଗହେ ପଢ଼ନ୍ତି[୨] ମଙ୍ଗଳ ସେ
ଦୁନ୍ଦୁଭିର[୩] ଶବଦ,
ଗଣିକାଏ ହୁଳହୁଳ ନାଦ ସେ
ବପ୍ରେ ଉଚ୍ଚରଲେ ଋଗବେଦ ସେ[୪] ବୀଣାଧରି[୫] ନାଚନ୍ତି ନାରଦ ସେ ॥୯॥

ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ ଆଗରେ ଫୁଙ୍କୁଅଛି ଲକ୍ଷେ[୬] ମଙ୍ଗଳ ମହୁରୀ
ନାନା ବାଦ୍ୟମାନ ସୁସ୍ୱରେ ବାଜନ୍ତି ନୃତ୍ୟ କଲେ ଅପସରୀ ସେ[୮]
ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଗାୟନ
ମୋହୁଅଛନ୍ତି[୯] ସକଳ ମନ ସେ
ଦେବଋଷି ଯେତେ ବପ୍ରଜନ ସେ[୧୦] ରଥଗଜ ବହୁ ଅଶ୍ୱସନ୍ୟ ସେ[୧୧] ॥୧୦॥

ସପ୍ତଋଷିମାନେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[୧୨] ମସ୍ତକେ ପଞ୍ଚାମୃତ ଆଣିଦେଲେ[୧୩]
କୋଟିଏ ତୀର୍ଥଜଳ ଏକ ମେଳେଣ ଅଭିଷେକ[୧୪] କରାଇଲେ ସେ
ଶିରେ ବାନ୍ଧିଲେ ପାଟ
ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ[୧୫] ସେ
ତେଜ ବଗଜେ ସେ ଧର୍ମ ସୁତ[୧୬], ସହଦେବ ଉଚ୍ଚାଣ[୧୭] ନିକଟ ସେ[୧୮] ॥୧୧॥

---

୧ । ଖ. ଅଙ୍ଗେ
ଘ. ଭୃଗୁଶ୍ରିଷ୍ଟି ସହଦେବ ଅଙ୍ଗେ
୨ । ଗ. ଉଚ୍ଚାର
୩ । ଗ. ଘ. ଦୁନ୍ଦୁଭିର
୪ । କ. ଗ. ଘ. ଚତୁର୍ବେଦ ସେ
୫ । ଖ. ବୀଣାବାଦ୍ୟ
୬ । କ. ଲକ୍ଷେକ ଶଙ୍ଖ—ଲକ୍ଷେକ
ଖ. ଲକ୍ଷେକଶଙ୍ଖ—ଲକ୍ଷେ
ଘ. ବାଜୁଅଛି ଲକ୍ଷେ
୭ । କ. ସୁଣରେ
ଘ. ସୁସ୍ୱରେ
୮ । କ. ଅପଛରୀସେ
ଖ. ନୃତ୍ୟରେ ଅପସରୀ ସେ
୯ । କ. ମୋହୁଛନ୍ତି
୧୦ । ଗ. ଉତ୍ତମାନ ସେ
୧୧ । ଘ. ରଥଗଜ ଅଶ୍ୱମାନ ସଜ ସେ
୧୨ । କ. ଋଷିମାନ ଯୁଧିଷ୍ଠି
ଘ. ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ଯୁଧିଷ୍ଠି
୧୩ । କ ଗ. କଂଳି
୧୪ । ଘ. ଏକ ମିଳଣ ଅଭିଷେକ
୧୫ । କ. ଶୋଭା । କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଙ. ଜଡ଼ି ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଗ. ଶୋଭା ଜଡ଼ି କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
ଘ. ଜଡ଼ି ଶୋଭା କରନ୍ତୀ ମୁକୁଟ
୧୬ । କ., ଖ. ଘ. "ତେଜ—ସୁତ" ପାଠନାହିଁ
୧୭ । କ, ଗ. ଉଚ୍ଚାନ୍ତ
୧୮ । ଘ. ଛଅ ଜେଜଲ କୁମାର

ଭୀମସେନ ଶ୍ୱେତଚାମର[1] ଢାଳନ୍ତି ଭୋଳେ ଦ୍ରୌପଦ ନନ୍ଦନୀ

ଆରବେଳେ ପାଞ୍ଚ ଖଣ୍ଡା ଯେବେ ପାସେ[2] ରହିଛନ୍ତି ଫାଲ୍‌ଗୁନ ସେ

ଶାରଙ୍ଗପାଣି ତୂର[3]

ପାଞ୍ଚ ଅଶ୍ୱଗଜ ସଙ୍ଗରେ ସେ

ନାଦ ଉଠୁଛନ୍ତି ଗଜପୁର ସେ, ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଅମର ସେ ॥୧୨॥

ଏତେକ ମହାଉଚ୍ଛବ[4] ଦେଖୁଅଛନ୍ତି ଚମକ ପଡ଼େ ଅବନୀ[5]

ଆଠକୋଶ ଛଡ଼ା ମଘଦେଶକୁ ସେ[6] ନ ଶୁଭଇ ତର୍ଯ୍ୟ ଧ୍ୱନି ସେ

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମାୟାରୁ

ମାୟା ପଟଳ ମାନଙ୍କ ଗୁରୁ ସେ

ଦୂର କର ଯେ ପାରନ୍ତି ଦାରୁସେ[7], ତାର[8] ମହିମା କେ ଜାଣିପାରୁ ସେ[9] ॥୧୩॥

ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ଉଚ୍ଛବ ଦେଖିକରି ଭ୍ରମ ହୋଇଲେ ବରସ[10]

ଭାଳନ୍ତି ମନରେ ଏହାଙ୍କର କରେ କୁରୁବଂଶ ହେବେ ନାଶ[11] ସେ

---

୧ । ଢ ଗ. ଢେଉ ଚାମର
୨ । ଢ. 'ପାସେ' ପାଠନାହିଁ
୩ । ଗ. 'ଶାର—ତୂର' ପଦର—''ନାଦ ଉଠୁଛନ୍ତି ଗଜପୁର ସେ''
୪ । ଢ. ପୁଷ୍ପ
୫ । ଘ' ଏତେକ ମାହାଉଚ୍ଛବ
୬ । ଖ ମେଦନୀ
ଘ. ମେଦନ
୭ । ଘ. ସେ ମେଘଦେଶକୁ
୮ । ଙ. ''ଶାରଙ୍ଗପାଣି—ତର୍ଯ୍ୟ ଧ୍ୱନି ସେ ପାଠନାହିଁ ।
୮ । ଢ ଜାଣିପାରନ୍ତି
ଖ. ଜାଣିପାରେ କେହୁ
ଗ ଦୂରୀ କେ ଜାଣିପାରନ୍ତି
୯ । ଗ. ଜେରୁ ସେ
୧୦ । ଗ ଭାଙ୍କି
୧୧ । ଢ. ''ତାର—ଜାଣିପାରୁ ସେ'' ପାଠନାହିଁ
୧୨ । ଖ. ହରସ
୧୩ । ଖ. କୁରୁକୁଳ ନାଶ
ଘ. ଏହାଙ୍କ କରବେ କୁରୁବଂଶ ହେବେ ନାସ

ଏହା ଶନ୍ତି ମଜନ

ଶତ୍ରୁ ହେଉଅଛୁଁ ଛନ ଛନ ସେ

ମନ୍ତ୍ରୀ ତଳକୁ କଲେ ବଦନ ସେ, ତାହା ଦେଖିଲେ ଭୀମସେନ ସେ ॥୧୪॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲେ ଶ୍ରୀମ ବିକଳଗମେ ତ ବରସ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି କେଉଣ କାରଣେ ପଶୁଚଲ ତାଙ୍କ ପାସ ସେ

ବୃକୋଦର ଅଇଲେ

ରାମ ଛାମୁରେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ସେ

କର ଯୋଡ଼ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ସେ, କମ୍ପା ବରଷ ହୁଅ ବୋଇଲେ ସେ ॥୧୫॥

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର ଅଭିଷେକ ଦେଖିଣ ସକଳେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦ

କେଉଣ କାରଣେ ଶୁଖିଗଲା ଏବେ ତୁମ୍ଭ ମୁଖ ଅରବିନ୍ଦ ସେ

କମ୍ପା ବସିଲ ମାନେ

ନ କ ଦୋଷ କଲୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେ

କେତେ କଷ୍ଟ ପାଉଅଛୁ ବନେ ସେ, ଦୟା ନ କଲ ତୁମ୍ଭ ମନେ ସେ ॥୧୬॥

---

୧ । ଭ. ଏହ ଚନ୍ଦ୍ରା
୨ । ଭ. ଘ ଚଭ
୩ । ଘ. ହହଅଛୁ
୪ । ଭ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର
୫ । ଖ. ଜଣାନ୍ତ
୬ । ଖ. ପୁତୁଳିକା
ଘ. ପତ୍ରଶଳେ
୭ । ଭ. ଭହୁଁଙ୍କ
୮ । ଭ. ଖ. ଜପାଂ
୯ । କ. ଯୁକେଷ୍ଠିଙ୍କର
ଙ. ଯୁଷ୍ଠିଙ୍କର
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଠିଙ୍କର
୧୦ । ଝ. ଅଭିଷେକ
୧୧ । ଖ. ସମସ୍ତେ
୧୨ । ଖ. ପାଉଅଛ

ଅଭିମନ୍ୟୁ ତୁମ୍ଭ ସୋଦର ଭଗିନୀ ସେ ଉଗ୍ରୋଧର[1] ନ ଜଲ
କଉରବଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରରେ ପହଣ[2] କୃଟ[3]ବୁଦ୍ଧି ଆଚରିଲ ହେ
ଏତେ ସାହାଷ କର
ପାପ ବୁଦ୍ଧି କମ୍ପା[4] ମନେ ଧର ହେ
ବୁଲୁ ଘୁଞ୍ଚ[5] ପିଠି ଭୋଳ କର ହେ,[6] ଆପେ ଆପଣା ମହର ସାର ହେ ॥୧୭॥
ତୁମ୍ଭ ବସ୍ତ୍ରରେ ଜହୁର ସର[7] କଣ ବସ ଲଡୁ[8] ଦେଲେ ମୋତେ
କପଟ ପଣାରେ ସମସ୍ତ ଜିଣି ଦ୍ରୋପଦୀ ଅବସ୍ଥା[9] କେତେ ହେ[10]
ସବୁ ତୁମର କୁଟ[11]
ବନେ ବଞ୍ଚିଲ ଆମଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ସେ
ଏତେକହେ[12] ନ ପୂରିଲ ପେଟ ହେ, ଏବେ ହେଉଅଛ ଛଟପଟ ହେ[13] ॥୧୮॥
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶତେ[14] ଭାଇକ ମାରିବ ଦେଖୁଥିବ ତୁମ୍ଭ ଆଖି
ଦୁଃଶାସନର ଭୁଜ[15] ଉପାଡ଼ିବ ତା ରକ୍ଷିପାରିବ କିଏ ହେ[16]
ଶୁଣି କୋପରେ ଘମ
ତାଳଧ୍ୱଜରେ କଲେ ସଂଗ୍ରାମ ହେ
ଚଳଲେକ ଦ୍ୱାରବଣି ଗ୍ରାମ ସେ, ଚତୁ ପାଲଟି[17] ଅଇଲେ ଗ୍ରାମ ସେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଉ. ଉଗ୍ରଦ
୨ । ଭ. କହୁରୋବଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରରେ ମାଡଣ
ଘ. କଉରୋବଙ୍କ ବୁଧିରେ ସ୍ନେବେ ପଡୀ
୩ । କ-ଗ. କୂଟ
ଘ. କୁଟୀ
୪ । କ. ଖ. କପା° ପାପବୁଧି
ଘ କପା° ପାପବୁଧି
୫ । ଖ. ଥାଉ
ଘ. ଥାଭି
୬ । ଘ. ଭୋଳ ପିଠୀକର ହେ
୭ । ଖ. ଯହୁପୁର
୮ । ଭ-ଘ. ବିଷଲଡୁ
୯ । କ. ଦେଖଣ ଦ୍ରୁପଦୀ ଅବସ୍ଥା
ଘ. ହାରଣ ଦ୍ରୋପଦୀ ଅବସ୍ଥା
୧୦ । ଖ. କେତେ
୧୧ । ଭ-ଘ. କୁଟ
୧୨ । ଉ. ଏତେକେହେ
ଘ. ଏତେକେହେ
୧୩ । ଖ. "ଏବେ—ଛଟପଟ ହେ" ପାଠନାହିଁ
ଉ. ଘ. ହୁଅଛ ଛଟପଟ
୧୪ । କ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସତେ
ଗ. ସତେ
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସତେ
୧୫ । କ. ଖ. ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ
ଘ ଧୃଶାସନରେ ସେ ଭୁଜ
୧୬ । ଗ. ରକ୍ଷିପାରିବୁଟୀକି ହେ
ଘ. ରୁ ରକ୍ଷିପାରିବୁଟୀକି ହେ
୧୭ । ଗ. ଲେଉଟି

ଏମନ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଦେବ[1] ଅଭିଷେକ[2] ସାରି ହେଲେ ବଦାପନା
ଜୟ ଜୟ ଧ୍ନ ସମସ୍ତେ[3] ଭଣନ୍ତି ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦମନା ସେ
ସର୍ବେ ମେଲାଣି ହେଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ[4] ଦ୍ୱାରକାପୁରକୁ ଗଲେ ସେ
ଅଭିମନ୍ୟୁ[5] ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଭୁଲେ ସେ, ଯାଇ ନିଜ ମନ୍ଦରେ ମିଳିଲେ ସେ ॥୨୦॥
ଦେବସଭା ଘେନିଗଲେ ଦେବଗଣ ଋଷି ବିପ୍ରମାନେ[6] ଗଲେ
ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବେ ଦ୍ରୋପଦୀ ଘେନି ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ[7] ରହିଲେ ସେ
ଯେତ୍କା ଆୟୁଧ କରି
କବଚ ଗଲ ଅମରପୁର ସେ
ଶମୀ ବୃକ୍ଷ ହୋଇଲ୍[8] ଅନ୍ତରେ ସେ, ପଞ୍ଚଭାଇ[9] କରନ୍ତି ବିଚାର ସେ ॥୨୧॥
ଗ୍ରାମ ଜଣାଇଲେ କେବଣ ଠାବକୁ[10] ବଜେ କରିବା ଭେ ଦେବ
ଯୁଧିଷ୍ଠି[11] ବୋଲନ୍ତି[12] ମଦ୍ଧ୍ୟଦେଶ ପିବା ବିରାଟ ଦେଖୁ ଉଚିତ ସେ

୧। ଭ. ନରେଷ୍ଟୀ ଦେବଙ୍କ
ଖ. ଜୁଢିଷ୍ଟି ଦେବଙ୍କ
୨। ପ. ଅଭଷେଭ
୩। ଖ. ପ. ସଭଲେ
୪। ଭ-ଗ. ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ପ. କୃଷ୍ଣ
୫। ଭ ଖ, ଅଭିମନୁ
ଘ. ଅଭିମନୁ
୬। ପ. ବିପ୍ରଆଦ
୭। ଭ. ଦ୍ରୁପଦୀ ଘେନି ଶେମି ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ
ଖ. ଦ୍ରୋପଦ ଘେନି ଶୋମି ବୃକ୍ଷ ତଳରେ
ପ. ଦ୍ରୋପଦ ସଙ୍ଗେ ଘେନି ଶୋମିବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ
୮। ଭ ଖ ଶୋମି — ହୋଇଲେ
ପ. ଶୋମି — ହୋଇଲା
୯। ଘ, ପାଞ୍ଚଭାଇ
୧୦। ପ, ଠାବରେ
୧୧। ଭ ଜୁଢିଷ୍ଟି
ଖ. ଯୁଢିଷ୍ଟି
ପ, ଯୁଧେଷ୍ଟି
୧୨। ଘ ବୋଇଲେ

କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଯିବା[1]
ଅଭିଷେକ[2] ଭୂମି ନ ଛୁଇଁବା ସେ[3]
ଯାନ ନାହିଁ କାହୁଁ ସେ ଆଣିବା ସେ[4], ଶ୍ରୀମ ବୋଲେ ମୋ ବୋଲ ଘେନିବା ସେ[5] ॥୨୨॥
ସମସ୍ତେ ମୋହର[6] ଅଙ୍ଗେ ଆଶିଷ ଶୂନ୍ୟେ କରିବ[7] ଗମନ
ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀମଙ୍କ ମସ୍ତକେ ବନ୍ଦିଏ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ ସେ
ଧନୁ ନାରାଚ କରି[8]
ଦ୍ରୋପଦ ସୁତା ଅଗ୍ରନ୍ତ କୋଳର ସେ[9]
ଧନଞ୍ଜୟ[10] ଦକ୍ଷିଣ କନ୍ଧର ସେ[11], ତାକୁଅଗ୍ରନ୍ତ ଶ୍ବେତ[12] ଭ୍ରମର ସେ[13] ॥୨୩॥
ବାମ କନ୍ଧରେ ନକୁଳ ବୀର ବସେ ଶ୍ୱେତଛତ୍ର[14] ଧରି କରେ
ଦକ୍ଷିଣ[15] ଭୁଜେ ସହଦେବ ରକ୍ଷଣ[16] ଆଲଟ ପକାନ୍ତି ଧୀରେ ସେ
ପବନର ନନ୍ଦନ[17]
ବେନିଗଦା କରେଣ ଶୋଭନ ସେ[18]
କରୁଛନ୍ତି ଶୂନ୍ୟରେ ଗମନ[19] ସେ, ମତ୍ସ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶ ବହନ[20] ସେ ॥୨୪॥

---

୧ । କ. କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଜାବ
ଖ. କେଉଁ ପ୍ରକାର ଜିବା
୨ । ଘ. ଅଭିସେକ
୩ । କ. ଛୁଇଁବ
୪ । କ,ଖ ଆଣିମ କେ
ଘ. କାହୁଁ ଆଣିମା ସେ
୫ । କ. ଘେନିମ ସେ
ଖ କରିବା ସେ
ଘ. ଘେନିମା ଦେ
୬ । କ ଖ. ମୋହୋର
୭ । ଘ କରିବ
୮ । ଘ. କଂର
୯ । ଖ. କୋ'ଳର ସେ
ଗ. ଛନ୍ତି କୋଳର ସେ
ଘ. କୋଳରେ ସେ
୧୦ । କ. ଧନୁର୍ଦ୍ଧର
ଖ, ଅର୍ଜୁନକୁ
ଘ. ଧନଞ୍ଜୟ
୧୧ । ଘ. କନ୍ଧରେ ସେ
୧୨ । କ, ଖ. ସେତ
ଙ. ତାକୁଅଗ୍ରନ୍ତ ସ୍ବେତ
୧୩ । ଘ. ଭ୍ରମରେ ସେ
୧୪ । କ. ସେତଛତ୍ର
ଖ. ନକୁଳ ଧରନ୍ତି ସେତଛତ୍ର
ଘ. ବୀର ବହି ସ୍ୱେତଛତ୍ର
୧୫ । କ. ଖ. ଦକ୍ଷିଣ
ଗ. ଡାହାଣ
୧୬ । ଙ. ରକ୍ଷିଣ
୧୭ । ଖ. ଭ୍ରମର
ଗ, ଘ. ପବନଙ୍କ ନନ୍ଦନ
୧୮ । ଖ. ଅଛି ବେନିଗଦା ସେ
୧୯ । ଖ. ସଞ୍ଚାର
୨୦ । ଖ. ସତ୍ୱର

ନର ଲୋକେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ବୋଇଲେ[1] ଦେଖ ଦୁର୍ଲଭ
ରୂପ[2], ସଇନ୍ଧ-ବୃହନାଗ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଗୋପାଳ ବନ୍ଦେ[3] ବଲଭ ହେ[4]
ଶୂନ୍ୟେ ଗମନ କରି
କେ ବୋଲଇ ଦେଖ[5] ବୃହନାଗ୍ନ ସେ
ପୁରୁଷ ବେଶ ଧରେ କ କରି ସେ[6], ନାରବେଶେ ସବେ ଶସ୍ତ୍ର[7] ଧରି ସେ ॥୨୫॥

ରଜା ଅଭିଷେକ ପ୍ରାଏ ହଣୁଛନ୍ତି[8] ଛଇ ଆଳଟ ଚାମର
କୃଷ୍ଣଙ୍କ କୋଳେ[9] ସଇନ୍ଧ, ବସିଛନ୍ତି[10] ମୋହୁଛନ୍ତି ଜନପୁର ସେ
ଏ ସମଏ ମାରୁତି
ନୃପ ଆସ୍ଥାନେ[11] ମିଳେ ତତ୍ତଣ ସେ
ସିଂହାସନରେ[12] ଧର୍ମ ନୃପତି ସେ[13], ଭଜେ କଳେ ଦେଖଣ ଦ୍ରୁପଦ[14] ସେ ॥୨୬॥

---

୧ । ଗ. ତୁଅଲ୍ପୀ କେ ବୋଲେ
ଙ. ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତୁଅଲ୍ପୀ କେବେଲେ
ଘ. ଆଚର୍ଯ୍ୟ ତୁଅନ୍ତ କେ ବୋଲେ
୨ । ଙ, ଗ. ଘ. ରୋକ୍ତ
୩ । ଗ. ସଇନ୍ଧ ବାଙ୍ଗପାଳ-ଗୋପାଳ ବନ୍ଧୁ
ସମସ୍ତ ବନ୍ଧୁ
୪ । ଘ. ବୂଲଭ ସେ
୫ । ଙ. 'ଦେଖ' ପାଠ ନାହିଁ
ଘ. କେବୋଲେ ଦେଖ
୬ । ଗ. ଏହୁବେଶ ହୋଇଜନ୍ତୁ କ କରି ସେ
ଙ. ବେଶ ଧରକରି ସେ
୭ । ଗ. ସବେ ସହସ୍ର ଅଛନ୍ତି
୮ । ଗ. ରାଜ ଅଭିଷେକ ପ୍ରାଏ ହୋଉଛୁ
ଘ. ରାଜ ଅଭିଷେକ—ହସୁଛନ୍ତ
୯ । ଡ. ଘ. କୋଳ୍ପଙ୍କ କୋଳେ
ଚ. କୋଳ୍ପ କୋଳେ
୧୦ । ଗ ବସିଅଛନ୍ତି
ଘ ବସିଅଛୁ
୧୧ । ଙ. ଖ. ଆସ୍ଥାନେ
ଘ. ନୃପ ଆସ୍ଥାନେ
୧୨ । ଙ. ସିଂହ ଆସନେ
ଡ. ସିଂହ ଆସନେ
ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୩ । ଘ. ପାଠ ନାହିଁ
୧୪ । ଗ. ସ ଦ୍ରୋପଦ ସେ

ସହଦେବ ଧୀରେ ଆଲଟ ପକାନ୍ତି ପାବଚ୍ଛ ମଧ୍ୟେ ଅର୍ଜୁନ
ଧନୁଶର[1] କରେ ଧରି ରତ୍ନଛନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାର ଜଗେ[2] ଭୀମସେନ ସେ
ବିରାଟଙ୍କ ଛାମୁରେ[3]
ଯାଇଂ ଜଣାଇଲେକ ଉତ୍ତର ସେ[4]
ଶୁଣିକରି ରଜା କୋପଭରେ ସେ[5], ଅଶି ଫଳା ଧଇଲେକ କରେ ସେ[6] ॥୨୭॥
ଜାଣିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ତର କୁମାର[7] ଓଗାଳଲେ ତାଙ୍କୁ[8] ବାଟ
ନୃପତି ବୋଇଲେ[9] ଘୁଞ୍ଚ ଘୁଞ୍ଚ ମୋତେ ଛେଦିବି ମୁଁ କୁନଇଟ[10] ରେ
ଶୁଣ ହେ ନନ୍ଦନ
ଭୂମି ଥାଉ ଦେଖିଲ ନୟନ ହେ[11]
କୋଳ୍ପ ବସିଲ ରାଜ ଆସନ ହେ[12], ଭୃତ୍ୟପଣେ ନେଉଥିଲ ଧନ ହେ ॥୨୮॥
କଣ୍ଠଭ[13] ମରଣେ ଭରସା ପାଇଲ ମୁଂ ଯେଣ୍ଡ଼ିକଲି ଓପ୍ରୋଧ
ସଇନ୍ଧ୍ରୀକି ନେଇ ମହାଦେଈ[14] କଲ ମୋ ରାଜ୍ୟ ନେବାକୁ ଶଧ ହେ[15]

---

୧ । କ. ଧନୁକାଣ୍ଡ
୨ । ଘ ଜଗି
୩ । ଛାମୁକୁ
୪ । ଖ. ଜାଇ ଜଣାଲେକ ଉତ୍ତର ସେ
୫ । ଗ. କୋପକରେ ସେ
ଖ. କୋପଭର ସେ
୬ । କ. ଅସୀ ଫଳ ଧଇଲେକ କରେ ସେ
ଖ. ଖଣ୍ଡା ଫଳା ଧଇଲେ କରେ ସେ
ଗ. ଫଳାକୁ ଧଇଲେ କରେ ସେ
ଘ. ଫଳକ ଧଇଲେ କର ସେ
୭ । ଘ. ଉତ୍ତରକୁମର
୮ । କ. ଓଗାଳିଲେ ତାଙ୍କୁ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ଓଗାଳି ଆସଲେ
୯ । ଗ. ବୋଲନ୍ତି
ଘ. ନୃପତି ବୋଲନ୍ତି
୧୦ । କ. ଗ. କୋଳ୍ପଇଟ ସେ
ଘ. କୋଳ୍ପରଟ ହେ
୧୧ । ଖ. ଭୂମେ ଜଗି ଅଛୁ ବୁଦ୍ଧସେନାରେ
ଗ. କୋଳ୍ପ ବସିଲ ରାଜଆସନ
୧୨ । କ. ଘ. କୋଳ୍ପ—ରାଜା ଆସନ
ଗ. ଭୂମେଥାଉ ଦେଖିଲ ନୟନ
୧୩ । ଘ. କଣ୍ଠଭ
୧୪ । ଘ. ମାହାଦେଈ
୧୫ । ଗ. ନେମାକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେ
ଘ. ନେମାକୁ ସଧ ହେ

ଏତେ ଭରସା ତାର
ମୁଁ ଯେ ସମର୍ପିଲି[1] ଅଧିକାର ହେ
ସଭାପଣ୍ଡା ସେ[2] ଧର୍ମସୁତର ହେ, ତେଣୁ କଳଳ ହୃଦୟ ମୋର ହେ ॥୨୯॥
ବଳଭ ସୂତକାରକୁ ହାତ କଲ[3] ଗ୍ରନ୍ଥିକ ଗୋପାଳ ବେନ
ବୃହନ୍ନଳାକୁ[4] ସେନ ମେଳ ବାନ୍ଧିଲ[5] ରଜା ହେବାକୁ କୁଗ୍ୟାମୀ ହେ
ଶୁଣ କୁମର ବର[6]
ତୁମ୍ଭେ ଜଣିଲ କୁନ୍ତୁଥାଟର ହେ[7]
କେଣ୍ଟ ସହୁଛୁ ଏ ଅପକାର ହେ[8], ବେଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ମାର ହେ[9] ॥୩୦॥
ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ଧୀର ହୋଇ ଏବେ ବସ
ଫଶାରେ ହାରି[10] ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚଭାଇ କଲେ ଆସି ବନବାସ ହେ
ଦ୍ରୌପଦୀ ସେନ[11] ଭୁଲେ
ବାର ବରଷ ବନେ ବଞ୍ଚିଲେ[12] ହେ
ପୁଣ ତୋର ରାଜ୍ୟରେ ରହିଲେ[13], ଏଥି ଅଗ୍ୟାଂତେ ହନ ସେ[14] ନେଲେ ହେ ॥୩୧॥

---

୧ । ଘ. ସମର୍ପିଲି
୨ । ଭ. ଘ. ଏ
୩ । ଭ. ଭୁଲଚଲ
୪ । କ. ଖ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ, ଚ. ବୃହନ୍ନଳାକୁ
୫ । ଙ-ଭ. ସେଝ ସେ ମେଳ ବାନ୍ଧିଚ୍ଛ
୬ । କ. ଷଁ ବର
୭ । ଚ. ଥାଠର ହେ
୮ । ଭ. ଘ. ଅପକାର ହେ
୯ । ଖ. ୨୯ ଓ ୩୦ ପଦର ପାଠନାହିଁ ।
ଚ. ମୋଟର ଅଧିକ ପାଠ—
ତା ଶକ୍ତି ଜାଣି ପସାକାଠୀ ମାଇଲ ସେ ଗର ଧରନ୍ତୁ ମୋତେ
ତୋର ବୋଲ ଯାହା ତା ପାଦେ ପଡ଼ିଲି ନିର୍ଭଏ ହୋଇଲି ଚିତେ
କୁଟ ବୁଧି ତାହାର
ସେଲ୍ୱହନ କଲି ଅହଙ୍କାର
ଆଜ ଛେଦିବ ତାର ସିର, ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ହଉ ସେ ମୋହର
୧୦ । ଚ-ଭ. ହାରିଣ
୧୧ । କ. ଖ. ସେନଣ
୧୨ । ଘ ଭୁଞ୍ଜିଲେ
୧୩ । କ. ଭ. ଘ. ପୁଣ—
ରହିଲେ ପାଠ ନାହିଁ ।
୧୪ । ଭ. ଅଜ୍ୟାଂତ ହନସେ
ଘ. ଅଗ୍ୟାଂତରେ ହନ ।

କୁନ୍ତଭୋଜ[1] ଯେଉଁ ଧର୍ମଙ୍କ[2] ନନ୍ଦନ କୁନ୍ତୀ[3] ଯେଣୁଟି ଜନନୀ[4]

ବଲଭ ସୁପକାର ଯେତୁ ହୋଇଲେ ସାକ୍ଷାତ[5] ସେତୁ ପାବେନ ହେ

ଅର୍ଜୁନ ବୃହନଳା[6]

ପୂର୍ବେ ଶାପ୍ୟ[7] ବେଳ୍ପ ଅପସର୍[8]

ତେଣୁ ନପୁଂସକ ରୂପଧର ହେ[9] ନାଟ ମନ୍ଦିରେ ବଞ୍ଚ[10] କରି ହେ ।୩୨।

ଦ୍ରୌପଦୀ ଶଇନ୍ଧ୍ରୀ ନାମରେ[11] ରହିଲେ ଯାହାଙ୍କ କେଶ ମୁକୁଳ

ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ ଭୀମ ଉପାଡ଼ିବେ[14] ଧରିଛୁ ତାଙ୍କର ବାଳ ହେ

ଏହି କଥା ତାଙ୍କର

ଯେଉଁ ନକୁଳ ସେ ଗ୍ରନ୍ଥିକାର ହେ

ଅଶ୍ୱମା କୁମାରଙ୍କ କୁମର ହେ[16], ଅଶ୍ୱ ତଦ୍ୟା ସେ[17] ସାଧ ତାଙ୍କର ହେ[17] ।୩୩।

ସହଦେବ ଯେଉଁ ସାକ୍ଷାତେ ଗୋପାଳ ପୃଥୁନାକୁ[18] କଲେ ବଣ[19]

ଏହା ନ ଜାଣି ମହିକୁ ବୋଲି ପିତା କରିଛୁ ତାହାଙ୍କୁ[20] ସେବ ହେ

---

୧ । ଉ. ଗ. ଘ. ଭୋଜ୍ଭଟ
୨ । ଖ. ଧର୍ମର
୩ । ଉ. ଉ. ଘ. କୋନ୍ତ୍ର
୪ । ଖ. ଜାହାର ନନ୍ଦନ
ଘ. କେଣୁହେ ଜନନ
୫ । ଘ. ମାତ୍ସ୍ୟରେ
୬ । ଉ. ପାଠ ନାହିଁ
୭ । ଜ-ଗ. ସାପ
୮ । ଖ. ଅପଛର ହେ
୯ । ଖ. ନାଟ ମନ୍ଦିରେଣ ବଞ୍ଚକର ହେ
୧୦ । ଖ. ମନ୍ଦିରେଣ ବଳେ
୧୧ । ଖ. ନେଣୁ ନପୁଂସକ ରୂପଧର ହେ
୧୨ । ଉ. କୁଞ୍ଚିତ ସନ୍ଧ୍ରି ରୂପରେ
୧୩ । ଜ. ଘ. ମୁକୁଳ
୧୪ । ଜ. ଭୁଜ ଉପା[illegible]ବେ
ଗ. ଦୁଃଶାସନ ଭୁଜ ଉପାଡ଼ି
୧୫ । ଗ. ବାଳ ହେ
ଘ. କୁମର ହେ
୧୬ । ଖ. ତଦ୍ୟାରେ
୧୭ । ଗ. ଏ ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ
୧୮ । ଉ ଗ ଘ ପ୍ରୋ[illegible]ନାକୁ
୧୯ । ଉ. ଗ. ବଣ
ଘ. ବଣା
୨୦ । ଖ ପିତା ତାହାଙ୍କୁ ତାଙ୍କୁ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ତାହାଙ୍କୁ
ଘ. ମହିବ ବୋଲି ପିତା [ତାହାଙ୍କୁ କରୁଛ

କଣ୍ଠକ[୧] ସେନାପତି

ସେସେ ନେଉଲ ଦ୍ରୌପତି[୨] ହେ

ପୁଷ୍ଟି ବେଶେ ମାଇଲେ[୩] ମାରୁତ ସେ, ଗୋପ୍ୟ ଗନ୍ଧର୍ବ ନାମରେ[୪] ଖ୍ୟାତ ହେ ॥୩୪॥

ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ଭୂମ୍ନ ଘୁମ୍ବରେ ମାଇଲେ ସେହ୍ନ ଗ୍ରାମ ମହାବଳୀ[୫]

ତ୍ରିଗର୍ତ କନ୍ଦୀରୁ ଉଧରି ଭୂମ୍ବଙ୍କୁ[୬] ସୁବାହୁର ଦର୍ପ ଦଳ ସେ

ଦୁର୍ଯୋଧନ[୭] ଅଇଲେ

ଥାଟ ସେନ ଗୋଧନ ସେଶଲେ ହେ[୮]

ବୃହନାଳ୍ପ[୯] ମୋତେ ସେନଗଲେ ହେ, କୃଷ୍ଣ ଥାଟେ ମୋର[୧୦] ରଥ କଲେ ସେ ॥୩୫॥

ମହାସନ୍ୟ[୧୧] ଦେଖି ଭଏ ପଳାଇଲେ ବୃହନାଳ୍ପ ଧରି[୧୨] ମୋତେ

ସୋମି ବୃକ୍ଷରୁ ଧନୁଖୋଣି[୧୩] ଆଣିଲେ ତେବେହେଁ ନ ଗଲ[୧୪] ପ୍ରତେ ହେ

ସବୁ ମୋରେ[୧୫] କହିଲେ

କୁନ୍ତ ରଜ୍ୟେ ସେମନ୍ତେ ରହିଲେ ହେ[୧୬]

ମୋର ଦେଖି ପୁରୁଷ ହୋଇଲେ[୧୭] ହେ, ଆରବେଶେ ଜଗତ ମୋହିଲେ ହେ ॥୩୬॥

---

୧ । ଘ. କଣ୍ଟେତ
୨ । ଭ. ସଜେ ହର ନେଟୀଲେ ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
ଦ୍ରୁପଦୀ ହେ
ଘ. ନେଟୀଲେ ଦ୍ରୋପଦୀ ହେ
୩ । ଖ. ଭୋପେ ମାଇଲେ ତାଙ୍କୁ
୨୪ । ଭ. ଗୋପ୍ୟର—ନାମରେ
୫ । ଘ. ମାହାବଳ
୬ । ଙ. ଉଧରିଲେ
୭ । ଗ. ଦର୍ଯୋଧନ
ଘ. ଦ୍ରିଯୋଧନ
୮ । ଭ. ପ୍ରୋଥନା ସେବଲେ ହେ
ଙ. ଭୋର ଭୋଧନ ବଳେ ହର ହେ
ଘ. ଥାଟ ସେନ—ସେଧଲେ ହେ
ଘ. ଥାଟ ସେନ ଗୋଧନ ହରଲେ ହେ
୯ । ଭ. ବୃହନରା
ଗ. ବୃହନଳା
୧୦ । ଭ. ମୋ
ଙ. କୁନ୍ତୁଥାଠେ ମୋ
ଘ. କୁନ୍ତୁ ଥାଟରେ ମୋର
୧୧ । ଖ. ସୁଗନ୍ୟ
ଘ. ମାହାସନ୍ୟ
୧୨ । କ. ବୃହନଗ ଧର
ଖ. ଅର୍ଜୁନ ଧଏଲ
୧୩ । ଖ. ବୃଶ
୧୪ । ଭ. ତେବେ ନଗଲ
ଗ, ଘ. ନଗଲ
୧୫ । କ. ଙ. ମତେ
୧୬ । ଖ. 'କୁନ୍ତ—ରହିଲେ ହେ'। ପାଠନାହିଁ ।
ଘ. ଅନ୍ତ—ରହିଲେ
୧୭ । ଭ. ପରସନ ହେଲେ

ନନ୍ଦଘୋଷ ସାଜ ଦାରୁକ ଆଣିଲେ[1] ଅର୍ଜୁନ ହୋଇଲେ ରଥୀ
କୃଷ୍ଣଆଡକୁ ସେ ବଳେ ଦେଖଗଲେ କଣଣ ମୋତେ ସାରଥି ସେ[2]
ଜଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ରଣ
ପଡ଼ରକେ ସବ ନିବାରଣ ସେ[3]
ମୋତେ ସେ ରଥେ ଥିଲେ ବାନ୍ଧଣ[4] ହେ, ପୁଣ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇଣ ସେ[5] ।୩୭।
ଶୁଣି ବଗଣ୍ଟ ଶହସ୍ର ପଳାଇଣ[6] ଅବମାରେ ମୋହଗଲେ
ମୁଖେ ମାର ପିଣ୍ଡ[7] କୁମର ତୋଳଣ କୋଳେ[8] ଆଣି ବସାଇଲେ ସେ[9]
ରାଣୀ ବଞ୍ଚନ୍ତେ[10] ଧୀରେ
ରାଜା ଚେତା[11] 'ପସିଲ ଶସ୍ତରେ ସେ'[12]
ହେନକର ମାରନ୍ତ ଶିରରେ ସେ[13], ଶୋକ କର କହନ୍ତ ଅଧୀରେ ସେ[14] ।୩୮।

---

୧ । ଖ. ଆଣି ଦାରୁକ ସାଜନ

୨ । ଖ. କୃରୁଆଠକୁ ସେ ମୋତେ ନେବେ
ବଳେ ରଥରେ କର ସାରଥି ସେ
ଗ. କୃରୁଆଠକୁ—ସାରଥି ସେ
ଘ. କୃରୁଆଠକୁ—ସାରଥି ହେ

୩ । ଖ. ପୋଥିରେ ଅଧିକ ପାଠ—
ଭଡ଼ ନୋହବ ଅଛୁ ଦେଖିଣ ।

୪ । ଗ. ବାଧିଂଣ

୫ । ଖ. 'ପୁଣ—ଜଣ' ଖାଇଣ ପାଠନାହିଁ
ଗ. ପୁଣସନା ଦେଲେ ଜଣାଇଣ ।

ତେଣୁ ଅସି ନ କହିଲେ ସେ ଅର୍ଜୁନ ଜଅମ ଥିଲେ କରଥ
ଆଗେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ କଲ ତେଣୁ ଭୀମଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ାଇ
ମହା ଧାର୍ମିକ କୃଷ୍ଣେ
ନାସ ଘାଲୁ ସେ କେବେ ଭୋପଣ୍ଡେ
ନସେଧ କଲେ ଅର୍ଜୁନ ଘାଲ୍ଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ କୋପଳ ଦେଖଲ୍ଲେ ପାଅ ଜବନ ଭୋର ସେନଲ୍ଲେ ।
(ଅଧିକ ପାଠ)

୬ । ଭ. ସଣ୍ତ ପଳାଇଣ
ଖ. ଶୁଣିଣ ବଗଣ୍ଟ ଶହସ୍ର ପଳାଇଣ
ଗ. ଘ. ସହସ୍ର ପଳାଇଣ

୭ । କ. ପିଣ

୮ । ଅଣିଣ ଭୋଳରେ

୯ । ଖ. ଜାଟକାର୍ଣ୍ଣି

୧୦ । ଘ. ବଞ୍ଚେ

୧୧ । ଖ. ଚେତନା ବସି

୧୨ । ଗ. ସ୍ୱିରରେ ସେ

୧୩ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ ।

୧୪ । ଖ. ଶୋଭ କରଣ ସେ କହଥ ଅଛନ୍ତେ

ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କେତେ ଭର୍ତ୍ସନା[୧] କରିଛୁ କରିଥାଇ[୨] ଭୃତ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି
ଯେଉଁଙ୍କ[୩] ଚରଣ ଦର୍ଶନକୁ ଅପୂର୍ବ ଚକ୍ଷୁଂରେ ହେଲ ଅପ୍ରାଧି[୪] ହେ
କ କର୍ମ ମୁହିଂ[୫] କଲି
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେବା ମୁଁ ନ କଲି ହେ
ପଶାକାଠି ଜପୋଳେ ମାଇଲ ସେ, ସଇନ୍ଦ୍ରୀଙ୍କି ଜସ ନ ବୋଇଲ ସେ ॥୩୯॥
ବୃକୋଦର ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦୁତ ପେଷି[୬] ସଙ୍ଗ ଚଳକୁ ଅଣାଇ
ସଙ୍ଗରେ କପିଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ମାଲ ମାର ମୋ ଘର ଆଗ୍ୟାଂ କରଇ ହେ[୭]
ମୁହିଂ ଯିବଇଂ ଯେବେ
ମୋତେ କେହୁ ରଖି ନ ପାରିବେ[୮]
ଭୀମ ଠାକୁରେ ନଷ୍ଟେ ମାରିବେ ସେ[୯], କେଉଂ ଭକ୍ତ କରିବ ମୁଂ ଏବେ ସେ[୧୦] ॥୪୦॥
ଉତ୍ତର ବୋଲନ୍ତ ଦଳମ୍ବ ନ କର ଉଠ ଜହବା ଦର୍ଶନ[୧୧]
ଶୁଣିଣ[୧୨] ନୃପତ୍ତ ଗଳାରେ କୁଠାର[୧୩] ବାନ୍ଧ ଆସିଲ[୧୪] କହନ ହେ

୧। କ-ଗ. ଭୃତ୍ସନା
୨। ଗ. କରିଥିଲି
୩। କ. ଖ. ଯାଉଂ
୪। ଗ. ଦର୍ଶନ ଅପୂର୍ବ ଚକ୍ଷି ହେଲ ଅପରାଧି
୫। କ. ଘ. ମୁଂ
୬। କ. ପଶି
୭। ଗ. 'କ କର୍ମ—ଅସାଂକରଯ ହେ
ପାଠନାହିଁ'
୮। କ. କେ ଜହୁଂ ରଖି ନ ପାରିବେ
ଗ. ରଖି ନ ପାରିବ'କେବେ
ଖ. କେହୁ ରକ୍ଷି ନ ପାରିବେ
୯। ଖ. ପାଠ ନାହିଁ।
ଗ. ଭୀମସେନ ଠାକୁର ମାରିବେ ସେ
ଘ. ହେ
୧୦। ଘ. ଭଗତ କରିବ ଭଲେ ହେ।
୧୧। କ. ଦରଶନ
ଗ. ଦ୍ରଶନ
୧୨। କ. ଗ. ଶୁଣି
୧୩। କ. ଗ. କୋଠାର
ଖ. ନୃପତ ଗଳାରେ କୁଠାର
୧୪। ଗ. ଘ. ବାନ୍ଧଲେ ଆସି

ପୁଣ ଭରଜା ମେନେ[୧]
ମନ୍ତ୍ରୀ ମିଳନ୍ତି[୨] ଏସନ ବେଳେ ହେ
ସ୍ୱରଜଣ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଲେ ହେ[୩], ଆସ୍ଥାନ ଦ୍ୱାରେ ଯାଇଂ ମିଳଲେ ହେ[୪] ।୪୧।
ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀମ ଦୁଆର ଆବୋରଣ ବୃନ୍ଦବନ୍ତ[୫] ବେନ ନେଣ
ବସନ୍ତ ବୋଲନ୍ତ ନଷ୍ଟଏ ମରବ କର୍ମ ଅଛି ମୋର ଗାଣ ହେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଆଗ ହେଲେ[୬]
ସର୍ବେ ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି[୭] କଲେ ହେ
ତାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ଲୋଟିଲେ ସେ[୮], ଉଠ ବୋଲି ଶ୍ରୀମ ଆଗ୍ୟାଂ ଦେଲେ ସେ ।୪୨।
ଉଠି ଭକ୍ତ ହୋଇ ଶିରେ[୯] କର ଯୋଡ଼ି ବହୁ ସ୍ତୁତି ସେତୁ କରେ[୧୦]
ଶ୍ରୀମ ହାର ଗୁଡ଼ ଆସ ଆସ ବୋଲି ଭିତରେ ସର୍ବେ ପଶଲେ ସେ
ନଭଗ୍ଚଳ କରନ୍ତ[୧୧]
ଗଡ଼ ଯାଲି ଭୁମିରେ ଶୁଅନ୍ତ ହେ[୧୨]
ହାହା ହାହା ବୋଲଣ ବୋଲନ୍ତ ସେ[୧୩], ସନ୍ତୋଷରେ[୧୪] ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୁହାନ୍ତ ହେ[୧୫] ।୪୩।

---

୧ । ଗ. ଭୁଲେ
୨ । ଗ ମିଳଲେ
୩ । ଖ. ଚଲେ ହେ
ଗ: ସ୍ୱରଜଣେ ଧିରେ ଧିରେ ଚଲେ ହେ
ଘ. ସ୍ୱରସଣେ ଧିରେଧିରେ ଚଲେ ସେ
୪ । ଗ. ଅସ୍ଥାନର ଦ୍ୱାରେ ଜାଇ ମିଲେ ହେ
ଘ, ଆସ୍ଥାଦାରେ ଯାଇଂ ମିଲେ ସେ
୫ । ଖ. ଦୁଆରେ ଆବୋରନ୍ତି ବୃନ୍ଦନ୍ତି
ଙ. ଦୁଆରେ ବହୁଜନ୍ତ ବୃନ୍ଦବନ୍ତ
୬ । ଘ: କୃଷ୍ଣା ଅଗ ହୋଇଲେ
୭ । ଗ: ଜୟଜୟ ଧ୍ୱନ ସର୍ବେ
ଘ. ସର୍ବେ ଜଏ ଜଏ ଧ୍ୱନ
୮ । ଖ. ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ କଲେ
୯ । ଡ. ଖ. ଶୀରେ ଘ. ସିରେ
୧୦ । ଙ: ଭୁତି ସେତୁ କଲେ
ଖ. ସେ କଲେ
ଗ. ଯୋଡ଼କର ବହୁତ ବନସ୍ତୁ ହେଲେ
ଘ. ଯୋଡ଼ୀକର ବହୁ ସ୍ତୁତ ସେତୁ କଲେ
୧୧ । ଖ: ସେ କଲେ
୧୨ । ଖ. ସୋଇଲେ ହେ
୧୩ । ଖ ବୋଇଲେ ହେ
୧୪ । ଖ. ଗ. ସନ୍ତୋଷେଣ
ଘ. ସଂନ୍ତୋଷେଣ
୧୫ । ଙ. ଜନେଷ୍ଠି ବୁହାନ୍ତ ହେ
ଖ. ବୁହିଲେ ସେ
ଘ. ଯୁଧେଷ୍ଟି ବୁହାନ୍ତ ସେ

ଧର୍ମସୁତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ନକୁଳଙ୍କୁ ବିରାଟଙ୍କୁ କୋଳକର
ଶୁଣି ମାଦ୍ରିସୁତ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ଉଭୟ ତେଜ ନୃପବର ସେ
ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି
ପୁଣ ଅର୍ଜୁନ ପାଦେ ପଡ଼ନ୍ତି ସେ
ମାଦ୍ରିସୁତଙ୍କୁ ମାନ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ, ପୁଣ ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଦେ ଲୋଟନ୍ତି ସେ ।୮।
ଅର୍ଜୁନ ବିରାଟ କର ଧରି ନେଲେ ଧର୍ମ ସୁତଙ୍କର ପାଶ ସେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ତାହାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବସାନ୍ତେ ନେଇଣ ପାଶ ସେ
ସେ ବିରାଟ କହଇ
ପାଶ ସ୍ୱର୍ଜନ ମୁଣ୍ଡ ନୁହଇ ହେ
ଏତେ ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ଘଟଇ ହେ, ଗୋପ୍ୟେ ମୋର ପୁରେ ଥିଲ ଇନ୍ଦ୍ର ହେ ।୯।

---

୪୩ ପଦ ପରେ –

ସକ୍ରୋଧ ହୋଇଣ ବୃକୋଦର ଧନଞ୍ଜୟଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଡାକିଲେ
ଠାକୁରଙ୍କ ଛାମୁରେ ଜଣାଅ ବିରାଟ ଅଛୁ ଦ୍ୱାରେ
ପୁଣ ଭଣିଯା ମା ସେନ ସଙ୍ଗରେ
ଦରଶନ କରିବେ ପଦ୍ମରେ
ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଅର୍ଜୁନ ଆସୁ ଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି
(ଅଧିକ ପାଠ)

୧ । ଡ. ତେଜଲେ ନୃପତିବର ସେ
ଘ. ନୃପବର
୨ । ଡ. ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି
ଗ. ବହୁତ ସ୍ତୁତି କଲେ
ଘ. ବହୁ ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି
୩. ଖ. ପଡ଼ିଲେ ସେ
୪. ଘ. ମାଦ୍ରି ପୁତ୍ର ପଲମ୍ୟ
୫ । ଗ. ପାର୍ଥ ଆଲିଙ୍ଗନ କେବେ କରିଲ ସେ
ପୁଣ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କୁ ଓଳଗିଲ ସେ
ଡ. ପଡ଼ନ୍ତି ସେ
ଘ. ଦ୍ରୌପଦୀ ପାଦେ ପଡ଼ନ୍ତି ସେ
୬ । ଗ ପାଶ
ଘ. ଅର୍ଜୁନ ବିରାଟ କର ଧରିକରି ନେଲେ
ଧର୍ମସୁତ ପାଶ
୭ । ଡ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
ଙ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
ଘ. ଯୁଧିଷ୍ଠିର
୮ । ଖ- କହିଲେ ବହୁ ବିଶ୍ୱାସ ସେ
ଗ. ତାହାଙ୍କୁ ପାଶ
ଘ. ବସାନ୍ତି ନେଇଣ ପାଶ ସେ
୯ । ଖ-ଘ. ଏତେ
୧୦ । ଘ. ଥିଲେ ଥିଲେ ରହି ସେ

ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ ମୋତେ ଅନ୍ନଦେଇ ସମ୍ଭାଳିଲ ନୃପବର[1]

ତୁମ୍ଭ ଉପକାର ସୁଝିବଇଂ କେଉଁ ମାଗ ମାଗ ମୋତେ ବର ହେ

ଶୁଣି ମତ୍ସ ନୃପତି[2]

କହେ ଫେଡ଼ିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତି[3] ହେ

ଉତ୍ତରା ନାମେ ମୋର ଦୁହିତା ହେ, ପାର୍ଥଠାକୁରେ ନୃତ୍ୟ ଶିଖାନ୍ତି ହେ ।୪୬।

ତାହାକୁ ଦୁହିତା ସମର୍ପି ଶରଣ ପଶିଲି[4] ରଖ ସେଦେବ[5]

ସନ୍ତୋଷେ ଯୁଧିଷ୍ଠି[6] ସ୍ୱୀକାର କଲେ କହନ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱ[7] ପାର୍ଥିବ[8] ହେ

ଶୁଣିମା ନୃପମଣି

ଶିଷ୍ୟପୁତ୍ରି[9] ଏହାର ଦୁଲଣୀ ସେ

ମୋତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଟେଣୁ ରମଣୀ ସେ ଅଭିମନ୍ୟୁ[10] ବଶ୍ୱକର ଆଣି ସେ[11] ।୪୭।

---

୧ । ଖ. "ଏତେକ୍ ସ୍ୱାଗ୍ୟ—ନୃପବର" ପାଠ ଘାଟଦଷ୍ଟ ।
ଘ. ସମ୍ଭାଳିଲୁ ନୃପବର

୨ । ଖ. ନୃପତି
ଘ. ନୃପତି ।

୩ । ଘ. ଦୁର୍ଗତି ।
ଖ. 'ଉତ୍ତରା—ଶିଖାନ୍ତି ହେ" ପାଠ ଘାଟଦଷ୍ଟ ।

୪ । ଭ. ସମର୍ପି ଶରଣ ପଶିବି ।

୫ । ଖ. 'ତାହାକୁ—ସେଦେବ । ପାଠ ଘାଟଦଷ୍ଟ ।

୬ । ଭ. ଯୁଧିଷ୍ଠି ।

୭ । କ. ଗ. ଘ. ତତ୍ତ୍ୱ ।

୮ । ଘ. ପାର୍ଥିବ ।

୯ । ଭ. ସୀମନ୍ତିନୀ ।

୧୦ । କ. ଘ. ଅଭିମନ୍ୟୁ ।

୧୧ । ଖ—ପାଠ ଘାଟଦଷ୍ଟ ।

ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦ[1] ହୋଇଣ ଦ୍ୱାରକା[2] ପେଷିଲେ ସ୍ବର

ଦ୍ରୁପଦିଙ୍କୁ ଲେଖି ଦୂତ କରଗିଲେ[3] କରି ସମସ୍ତେ ବିସ୍ବର ସେ

ଗାନ୍ଧାରଦେଶେ[4] ପୁଣ

ଲେଖା ଦେଇ ଦୂତ କରଗିଣ ସେ

ଶତ୍ରୁଗଣ ଯେତେ ବନ୍ଧୁଗଣ ଯେ, ସ୍ବର ପେଶିଲେକ ତତକ୍ଷଣ ସେ[5] ।୪୮।

ସକଳ ସନ୍ୟାକୁ ସାଜଣ ହସ୍ତୀ ଉଦ୍ୟାନ ସାଜକରି[6]

ଖଟ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ନଗ୍ର ଯେସ୍ତଇଲେ[7] ସକଳେ ପର୍ଣ୍ଣ[8][9]କରି ସେ

ପୁରେ ଉତ୍ସବ କଲେ

ଉଦ୍ୟାନବରେ[10] ତାଙ୍କୁ ରଖିଲେ[11] ସେ

ସୁଜ ଉପସ୍ବର ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ, ଭୃତ୍ୟପଣ ହସ୍ତୀ ଖଟିଲେ ସେ[12] ।୪୯।

ସେ ନଗ୍ରେ[13] ପାଣ୍ଡବେ ମଣ୍ଡନ୍ତେ ଉତ୍ସବେ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୌପଦ 'ଦୁହିତା'[14]

---

୧ । ଖ. ପାଠ ନାହିଁ ।

୨ । ଭ. ଗ. ଘ. ଦ୍ୱାରକା ।

୩ । ଭ. ଦେଖି ଦୂତ କରଗିତା ।

୪ । ଭ. ଦେଶକୁ ।

୫ । ଗ. "ଶତ୍ରୁଗଣ—ତତକ୍ଷଣ ସେ ପାଠ ନାହିଁ ।

୬ । ଉଦ୍ୟାନ ସାଜକରି ।

୭ । ଗ. ନଗ୍ର ଯେସ୍ତଇ'ଲ

୮ । ଭ. ଗ. ଘ. ଦ୍ରୁପଦ

୯ । ଘ. ତତ୍ପର ପୁରରେ ।

୧୦ । ଭ. ଉତ୍ସବ ।

୧୧ । ଗ. "ପୁରେ—ଖଟିଲେ ସେ ପାଠ ନାହିଁ ।

୧୨ । ଗ. ସେ ଭବେ ।

୧୩ । ଖ. ସଙ୍ଗ ରେ ସେନା ଦ୍ରୌପଦ ।

ତାହାଙ୍କ' ଚରଣେ ଅନୁବ୍ରତ' ମନ ଫେରିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତ ହେ'
ଜନ ବଶ୍ୟମ୍ବର'
ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ସେ' ଭୃତ୍ୟ ଭ୍ରମର ହେ'
ବୁଡ଼ି ମରୁଛି ଭବ ସାଗର ହେ, ଏ କଷ୍ଟୁ ମୋତେ ପାରକର ହେ ॥୫୦॥

ଏକବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚିନ୍ତା କେଦାର

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର' ସଞ୍ଜୟ ବିଦୁର ଶାସ୍ତ୍ର ଭୃଣସବା ସଙ୍ଗତର ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ' ଉଆରଣ କହନ୍ତି ଶୁଣିମା ଆମ୍ଭ ଉତର ହେ ।
ହେ ନନ୍ଦନ'
ସଙ୍ଗେ ସେନଣ'' ସବ୍ୱ ସନ୍ୟବଳ ବିରାଟ ନଗ୍ରକୁ ଏବେ ଚଳ
ସାଦର କର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣିମା ସୋଦରେ କର'' ନର୍ମଳ
ହେ ନନ୍ଦନ'' ॥୧॥

---

୧ । ଘ. ତାଙ୍କର
୨ । ଖ. ଅନୁବାତେ ।
୩ । ଗ. ଦୁଗତି ହେ ।
୪ । ●. ଘ ଧନ ଏ
୫ । ଘ. ଏ ।
୬ । ଖ. 'ମନ — ଭ୍ରମର ହେ
ପାଠ ଶାଟିଏଣ୍ଟ ।
୭ । ଭ. ଙ. ଘ· ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ।
୮ । ଭ. ଦୁଯୋଧନଙ୍କୁ ।
୯ । ଗ. ଘ. ଭୃମର ।
୧୦ । ଘ. ସେନ ।
୧୧ । ଗ, ଘ. ଭବ ।
୧୨ । ଙ. ଭୃମର ।
ଘ. ହୃଦନ ।

ଶୁଣିକର କହେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[1]   ମୋତେ ନକହ ଏତୁ ବଚନ ।
ତାହାଙ୍କୁ କେଉଁ ଗୁଣେ ପୁଣ[2] ଆଣିମା ଅନାଇ[3]   ତାଙ୍କ ବଦନ
ଙ୍କେ ଦେବ[4]

ଶୁଣି କହନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉଚର   ଅପମାନ[5] କଲେ ସେ[6] ସୋଦର ।
ତାହା ଦେଖମାର ଉଚତ ନୁହଇ ଆପଣା ଶତେ ବଶ୍ବର
ହେ ରାଜନ ॥୨॥

ଏହା ଶକୁନ ଶୁଣିଣ[7] କହିଲ   ଗୋ ହରଣେ ଅର୍ଜୁନ ଅଇଲ
ଚଣ୍ଡି ଚଣ୍ଡି[8] ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସମରେ ଯେତେ ଦଶା ଚର୍ଣ୍ଣି[9] କଲ ।
ହେ ରାଜନ ।

ଜଇଁଥିଲେ[10] ମନୁକ ସେ ପିବ[11]   ସେତ ନ ଶକ୍ତି ଲ ଏ ବାନ୍ଧବ ।
ଉପୁ ପ୍ରୀତକର ବନସୁ ହୋଇଣ ଆଣିବା ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ
ହେ ରାଜନ ॥୩॥

---

୧ । ଦୁରେଯାଧନ ।
୨ । ଭ. ପୁଣି କେଉଁ ଗୁଣେ ।
୩ । ଗ. ଆଣିମି ବୃଝିବ ।
୪ । ଗ. ଘ. ଘ. ସ୍ନେଭାଚ ।
୫ । ଗ. ଅପମାନେ ।
୬ । ଘ. ସେ ଭଲେ
୭ । ଭ. ଗ. ଘ. ଏହା ସୁନ୍ତି ସକୁନ ।
୮ । କ. ଘ. ଚଣ୍ଡି ଚଣ୍ଡି ।
୯ । ଖ. ଭୁଜମାନ ।
୧୦ । ଖ. ଘ. ଜବଥିଲେ ।
୧୧ । ଗ. କସେ ମନୁ ଜବ ।

ଶୁଣି ବିଦୁର କହନ୍ତି ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ନ ଗଲେ କି ନ ଆସିବେ[1] ।

ଏଭ୍ଭ ନିକଟରେ ଦେଖୁଥାଅ ବଳେ ରାଜ୍ୟରେ ଆସି ପଶିବେ[2] ।

ହେ ରାଜନ

କ୍ରୋଧେ ମାନଗୋବିନ୍ଦ କହଇ ଆମ୍ଭେ[3] ନ ଆଣିବେ[4] ପାଣ୍ଡବଇ ।

କେଉଁ[5] ଭରସାରେ ବଳେ ସେ[6] ଆସିବେ ସର୍ବଥା ଏତୁ[7] ନୁହଇ ।

ହେ ବିଦୁର ॥୩॥

ଶୁଣି କହନ୍ତି ଚର୍ଣ୍ଣି ସଞ୍ଜୟ ଅଗ୍ରବରୁ ନାହିଁ ତୁମ୍ଭ ଜୟ ।

ନିଶ୍ଚୟ ଭାରତ ସମର ହୋଇବ କୁରୁକୁଳ ଯିବ କ୍ଷୟ[8] ।

ହେ ରାଜନ ।

ଯେତେ କଷ୍ଟ ପାଇଲେ ପାଣ୍ଡବେ ଆଉ ଏଣିକି ସେ ନ[9] ସହିବେ ।

ଭୀମସେନ ଯେତେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ନିଶ୍ଚେ ଅନର୍ଥ କରିବେ[10]

ହେ ରାଜନ[11] ॥୫॥

---

୧ । ଘ. ନଆସିବେ ।

୨ । ଙ. ଗ. ବସିବ ହେ ।

୩ । ଙ. ଖ. ଅମ୍ଭ ।

୪ । ଘ. ନୁଆଣିଲେ ।

୫ । ଙ. ଖ. ଗ. ଭବ୍ୟଂ ।

୬ । ଙ. ବଚନେ ।

୭ । ଙ. ସର୍ବଥା ଏତୁ ।

ଙ, ଏତ ।

୮ । ଙ. ପୃଥ୍ୱୀ ।

୯ । ଙ. ଆଁରେ ଛନ୍ତୁ ।

୧୦ । ଘ. କସି

୧୧ । ଙ ଭରତ

୧୨ । ଖ. "ଯେତେ—ରାଜନ" ପାଠ ନାହିଁ ।

ପୁଣ ସେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[୧] କହନ୍ତ　　କାମପାଳଙ୍କୁ କହ ଅଛନ୍ତ ।

ପ୍ରୀତି ଉପୁଜାଇ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଆଣ ସର୍ବରଷ୍ଟ୍ର ହଜ ସ୍ୟାନ୍ତ ।

ହେ ନନ୍ଦନ[୨]

ଶୁଣି ମାନଗୋବନ୍ଦ କହୁଲେ　　ଆଶିମିକ[୩] ଉପର କହୁଲେ ।

ନାଗ ନାଗାନ୍ତକ[୪] ପୀରତି ହେବକ ଆଜନ୍ତୁ[୫] ପାଣ୍ଡବେ ମଲେ

ଲେ ତାତ[୬] ॥୬॥

ଶୁଣି ଶକୁନ ମନ୍ତ୍ରୀ[୭] କହନ୍ତ　　ଏମାନେ ମେନ ବାନ୍ଧ ଅଛନ୍ତ[୮]

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ତନ୍ତୁ[୮] ଶିଷାପାଇ[୮] ଆସି ଉପ୍[୯] ଦେଖାଇ କହନ୍ତ ।

ହେ ରାଜନ[୧୦]

ଭେଦ କହୁଣ ତାଙ୍କୁ ଆଣିବେ[୧୧]　　ଏଥି ଅନର୍ଥ ଏ ଲଗାଇବେ[୧୨] ।

ଏହାଙ୍କ ବଚନ ନ ଶୁଣିମା[୧୩] ଏବେ କ କରବେ ସେ ପାଣ୍ଡବେ ।

ହେ ରାଜନ ।୭।

---

୧ । ଭ. ପ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର

୨ । ଙ: ଭ. ଘନନ

୩ । ଭ. ଅଶିମାକୁ

୪ । ଭ. ନାଗା ନାଗାନ୍ତକ

୫ । ଭ. ଅନ୍ତ୍ରେସ୍ତ

୬ । ଭ. ମଣୀ

୭ । ଭ. ବାଧ୍ଂ ଅଛନ୍ତ

୮ । କ. ପ. ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସିକ୍ଷା ପାଇ ତନ୍ତୁ

୯ । କ. ଗ. ଭ. ଉପ

୧୦ । ଙ. "ଶୁଣି ଶକୁନ—ରାଜନ" ପାଠ ନାହିଁ ।

୧୧ । କ. ଭଦୁରେ ଆଣିବେ

୧୨ । ଭ. ଲଗାଇ ଦେବେ ।

୧୩ । ପ. ବଚନ ଶୁଣିମା ।

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର[1] ବୋଇଲେରେ ଶକୁନି   ଏହୁ ବଚନ ମାନସେ ଘେନି ।
ତୋର ମନ୍ତ୍ରୀ ପଣେ ମୋତେ ଅପୂର୍ତ୍ତିକ କରାଇଲୁ ଅନୁ ମାନରେ ।

ଶକୁନି ।

ଶୁଣି କହେ ଶକୁନି ସବଦ   ମୋର କଥାତ ନ ଯୋଗାଇବ ।
ପୂର୍ବତ ନୃପତି ପିତା ଅନ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରୀ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଭଣିବ

ହେ ରାଜନ ॥୮॥

ଏବେ ଚଳଯା ତୋହର ବାସ   କୁଳକ୍ଷୟ କଥାରେ ନ ପଶ ।
ଏକାଙ୍ଗ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି[2] ଏ ବୋଲାଇବେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ କର ନାଶ ।

ହେ ରାଜନ[4] ।

ଯହୁଂ ନରଣ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ   ଶୋକେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବାହୁଡ଼ିଲେ[5] ।
ଆଜହୁଂ ଅପୂର୍ତ୍ତିକ କଷ୍ଟେ ହୋଇଲା ଧାତା ଏହା କର୍ମ କଲେ[6] ।

ହେ ଭଇବ[7] ॥୯॥

---

୧ । ଭ. ପ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର
୨ । ଭ. ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ
୩ । ଭ. ଭ. ପ ନାଶ
୪ । ଗ. "ହେତ ବଚନ—ରାଜନ"
ପାଠ ନାହିଁ
୫ । ଭ. ପ. ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବାହୁଡ଼ିଲେ
୬ । ଭ. କର୍ମ ଫଳ
୭ । ଭ. ପ. ଉଚିତ
ଭ. ବିଧାତା

ଏମନ୍ତେଣ[1] ଗମ୍ଭ କେତେ ଦିନ ପୁଚ୍ଛ କଲେ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ[2] ।

ଏହଦେବ ମନ୍ତ୍ରୀ ଜଣାନ୍ତ ସକଳ ଧର୍ମପୁତ୍ର କୋପମନ[3]

ହେ ସୁଜନେ ।

କନ ସୈନ୍ୟ ଅନକୁଳ କଲେ[4] ଆଗେ ଶ୍ୱେତ[5]ହସ୍ତୀ ଆରୋହିଲେ ।

ବଶିଷ୍ଠ ସକଳ ସନ୍ୟଙ୍କୁ[6] ସାଜଣ ଆପଣେ[7] ଆଗ ହୋଇଲେ ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୦॥

ହେମ ରଥରେ ବସେ ଅର୍ଜୁନ କରେ ଧରି ଶର[8] ଶରାସନ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାମ ପାଶ[9] ଆବୋରଣ କରନ୍ତି ସେତୁ ଗମନ ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଭୀମ ଧରି[10] ହେମ ଗଦାବର ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ପାଶର[11] ।

ମହାମତ୍ତ କରୀ[12] ଉପରେ ବସିଣ ଚଳିଲେକ ମହାବୀର[13] ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୧॥

---

୧ । ଡ. ଛ. ଏମନ୍ତେ

୨ । ଡ. ପ ପୁଚ୍ଛ କଲେକ ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ

୩ । ଗ. କୋପମନ ।

୪ । ଖ. ଦଳ ଲକ୍ଷ ଅଥଣେ କୁହିଲେ

୫ । ଡ. ଘ, ଶ୍ୱେତ

୬ । ଏ. ଗ ପ. ସୈନ୍ୟ

୭ । ପ. ଆପଣ

୮ । ଖ ଗ. ଶର

୯ । ଡ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାମ ପାଶ

୧୦ । ଭ: ଆରୋହଣ

୧୧ । ଖ. ଭୀମ ସେନ

୧୨ । ଡ. ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ —ପାଶର

୧୩ । ଡ. ମହାମତ୍ତ କରୀବର

୧୪ । ପ. ମାହାବୀର

ନକୁଳଙ୍କ ରଥି କଣ୍ଠବର ଶ୍ୱେତ ଛତ୍ର[1] ଧରି ତାଙ୍କ କର ।

ଉତ୍ତର କୁମାର[2] ରଥେକ ଆରୋହି ଚାଳନ୍ତି ଶ୍ୱେତ[3]ଚମର ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଶିଖଣ୍ଡି ଧୃଷ୍ଟଦ୍ୟୁମ୍ନ ବେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଥାଟ[4] ସଙ୍ଗେ ସେନ ।

ଦିବ୍ୟ ରଥ ଆରୋହଣ ସେ ଚଳନ୍ତି[5] ଶୁଭେ ନାନା ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନି ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୨॥

ଦିବ୍ୟ ପଲଙ୍କମାନ ସୁବେଶ[6] ସହଦେବ ଘେନି[7] ରାଣୀହଂସ ।

ଅଶ୍ୱମାନ ଚଢ଼ି[8] ପଞ୍ଚାଳ କୁମାରେ ଆଗେ ଚଳଲେ ହରଷ ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ପଛେ ରଥ ଚଢ଼ି ଅଭିମନ୍ୟୁ କରେ ଧରିଛନ୍ତି ଶର[9]ଧନୁ ।

ବହୁତ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତରେ ଘେନିଣ ଚଳନ୍ତି ସୁଭଦ୍ରା ସୁନୁ ।

ହେ ସୁଜନେ[10] ॥୧୩॥

---

୧ । ଭ. ଗ. ଶ୍ୱେତଛତ୍ର

୨ । ଘ. କୁମର

୩ । ଭ, ଭ. ଶ୍ୱେତ ।

୪ । ଭ. ପ. ଥାଟ ।

୫ । ଘ. ଆରୋହଣ ଚଳନ୍ତେ

୬ । ଘ. ଭଳନ୍ତି

୭ । ଭ. ଶୁବେଷ

୮ । ଖ. ଘେନି

୯ । ଖ. ଶର

୧୦ । ଭ. ୧୩ପଦଟିର ପାଠ ନାହିଁ

ହେତେ ଜନ ପଥବାଟ ଗଲେ   ଯାଇ ଜଇନ୍ତା[1] ନଗ୍ରେ ମିଳଲେ[2] ।

ମାହେନ୍ଦ୍ର ସମଏ ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ ବେଗେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ[3]

ହେ ସୁଜନେ ।

ସହଦେବ ବେନ ଘଣୀହଂସ   ଅବରୋଧେ ହେଲେ ପରବେଶ[4] ।

ଶୀର ଚୁର ନାଦେ ଉଚ୍ଛୁଳୁଛି ମହୀ ନମକ[5] ପଡ଼େ ଆକାଶ ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୮॥

ତହିଁ ପ୍ରଜାମାନେ ଠୁଳ[6] ହେଲେ   ଧର୍ମ ରାଜାଙ୍କୁ ଦ୍ରସନ କଲେ’ ।

ପ୍ରଜା ସର୍ବେ ଆସି ଏକମେକ ହୋଇ ନଷ୍ଟିନ୍ତେ ରହିଲେ[7]

ହେ ସୁଜନେ ।

ତହୁଂ[8] ବିଗଷ୍ଟ ହେଲେ ମେଲାଣି   ନିଜ ଗଜେନ୍ଦ୍ରେ ଗଲେ ଚଉଷଣୀ ।

ବହୁ ସନ୍ୟଦେନ ରହିଲେ ମାଷଦ ଉତର କୁମର ମଣି[9][10] ।

ହେ ସୁଜନେ ॥୧୯॥

---

୧ । ଚ. ଜଏନ୍ତା

୨ । ଖ. ହୋଇଲେ

୩ । ଖ. ଜୋଡ ଲଗ୍ନ ବୁଝି ଧର୍ମର ନନ୍ଦନ ନଗ୍ରେ ପରବେସ ହେଲେ,
ଘ. ମାହେନ୍ଦ୍ର—ହେଲେ ।

୪ । ଖ. ଘ. ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ

୫ । ଚ. ଗ. ମହି ଚମକ ।

୬ । ଭ—ଗ. ଦ୍ୱଷଣ ଯୋଗାଡ଼ ଶଟୀଲେ

୭ । ଖ. ତହିଁ ଆଯୋଗେ ଖଟୀବେଭ ଆସି ସର୍ବେ ନଷ୍ଟିନ୍ତେ ରହିଲେ ।
ଗ ଦ: ତହିଁରେ ନଯୋଗ ଖଟୀଲେଭ ଆସି ସର୍ବେ ନଷ୍ଟୀନ୍ତେ ରହିଲେ ।
ଘ. ଝଷ୍ଟିନ୍ତେ ।

୮ । ଖ. ତହୁଂ

୯ । ଖ. ରହିଲେକ ମାଷ—ମଣି

୧୦ । ଚ. ରହିଲକ ମାଷ—ମଣି ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଭୃତ୍ୟଜନମାନେ   ରହିଥିଲେ ହସ୍ତିନା ଭୁବନେ[୧] ।
ସପ୍ତଚକ୍ଷଜଣି ସନ୍ୟ ଆଦକଣ ଜଇନ୍ତା[୨] ମିଳ ବଦନେ[୩] ।
ହେ ସୁଜନେ[୪] ।
ନୃପଙ୍କ ଦମନ[୫] କରନ୍ତୁ   ସୁଧିଷ୍ଣି[୬] କୁଶଳ ପଚାରନ୍ତୁ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର[୭] ସ୍ଵତମାନ କରଜୋଡ଼ ଜଣାନ୍ତୁ ।
ହେ ସୁଜନେ ।୧୬।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୮] ବଜେ ଆସ୍ଥାନର[୯]   ପାସେହନ୍ତ ସବଂ କୁରୁବୀର[୧୦] ।
ପାଣ୍ଡବେ ଜୟନ୍ତା ନଗ୍ରରେ[୧୧] ରହିଲେ ଜଣାଇଲେ ତାଙ୍କୁ[୧୨] ସ୍ବର ।
ହେ ସୁଜନେ ।
ଶୁଣି ଉଦବେଗ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ[୧୩]   ଚିତ୍ତ ହୋଇଲାକ ଛନ ଛନ ।
ଠାବେ ଠାବେ ସନ୍ୟ ପାହାଣ ଜଗାଇ ନିରୋଧ କଲେ ଆସ୍ଥାନ[୧୪] ।
ହେ ସୁଜନେ ।୧୭।

---

୧ । ଖ. ଭୁବନ ।
୨ । ଗ. ଜୟନ୍ତା ।
୩ । ଗ. ବଦନ ।
୪ । ଚ. "ପାଣ୍ଡବଙ୍କ—ସୁଜନେ"
ପାଠ ନାହିଁ ।
୫ । ଚ. ଦମନ
୬ । ଚ. ସୁଦେଷ୍ଣୀ ।
ଘ. ସୁଦେଷ୍ଣି
ପ. ସୁଧେଷ୍ଣୀ
୭ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ।
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନର ।
ଘ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ।
୮ । ଚ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଖ. ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଘ. ଦ୍ରିଯୋଧନ ।
୯ । ଖ. ଘ. ଆସ୍ଥାନର
୧୦ । ଚ. କୁରୁବର ।
୧୧ । ଙ. ଜୟନ୍ତା ନଗରେ ।
ଘ. ଜୟନ୍ତା ନଗରେ ।
୧୨ । ଘ. ଯହିଁ ।
୧୩ । ଗ. ଦଉବେଗେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।
ଗ. ଦୁର୍ଯୋଧନ ।
ଘ. ଦ୍ରିଯୋଧନ ।
୧୪ । ଖ. ଆସ୍ଥାନ ।
ଚ. କଷାୟ—ଆସ୍ଥାନ ।

ରାଧା ମଦନ ମୋହନ' ଶ୍ରୀପଦ   ପାଦତଳେ' ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ମତି

ଏ ଭବ ସାଗରେ ବୁଡ଼ି ମରୁଅଛି ଫେଡ଼ିବା ମୋର ଦୁର୍ଗତି ।

ହେ ସୁଜନେ ।

ଯାନ ଏହୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ   ଦୟାକର ତାକୁ ପୀତବାସ ।

ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀଚରଣ କୃପାରୁ ବସନ୍ତ ପର୍ବ ହୋଇଲାକ ଶେଷ

ହେ ଠାକୁର ।।୧୮।।

---

୧ । ଉ. ମୋହନ ।

୨ । ଗ. ତାଙ୍କପାଦେ ।

୩ । ଖ. ବାରେ ନାଥରେ ମୋ ମୁକ୍ତି ଗତି ।

୪ । ଖ. ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ନାହିଁ ଆନଗତି ।

ଘ. ଦୁର୍ଗତି ।

୫ । ଗ. ସୁଜନେ ।

୬ । ଉ. ଗ. ଏଥି ଆରତ ହୋଇଛୁ ନାଶ
ଦୟାକର ତତେ ପିତବାସ ।

ଗ. ହରଷୁ ।

ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ କୃପାରୁ ବସନ୍ତପର୍ବ
ଏଣୁ ହେଲା ଶେଷ ।

ଗ. ଭଲି ଏବେ ।

ଘ. ଏଥି ଆରତ ହୋଇଛୁ ନାଶ
ଦୟାକର ତତେ ପିତବାସ ।

ତବ ଶ୍ରୀଚରଣ ବସନ୍ତ ପର୍ବ ଏ
ସେଣୁ ହୋଇଲାକ ଶେଷ ।

୭ । କ. ଘ. ଶ୍ରୀଦେବ ।

ଗ. ଶ୍ରୀନାଥ ।

'ଗ' ପୋଥିରେ ୨ ଧାଡ଼ିରେ ଗୋଟିଏ ପଦ
ହୋଇଛୁ ଓ ପଦସଂଖ୍ୟା ୨୧ ।

—●—